Dr RUDOLF VIMER

ISUS KRIST

PRVA KNJIGA

ISUS KRIST

Naslikao H. Zacka

JERONIMSKA KNJIŽNICA

ISUS KRIST

ŽIVOT SPASITELJA SVIJETA

NAPISAO

DR RUDOLF VIMER

SA SLIKAMA

OD 10. DO 30. TISUĆE

1 9 2 5

KNJIGA DVIJESTA JEDANAESTA

ORDINARIATUS ARCHIDIOECESIS ZAGREBIENSIS.

Nr. 4925.

Nihil obstat

Dr JOSEPHUS LONČARIĆ, m. pr.
censor.

Imprimatur.

Datum Zagrebiae, die 14. Augusti 1925.

Dr DOMINICUS PREMUŠ, m. pr.
Episcopus Consecratus, Vicarius Generalis.

IZDANJE HRV. KNJIŽEV. DRUŠTVA SV. JERONIMA U ZAGREBU
Urednik Dr Josip Andrić.
TISKARA NARODNE PROSVJETE

VEĆINA KRŠĆANA POZNAJE ISUSA SAMO PO NEKIM CRTICAMA, ŠTO SU IH ČULI JOŠ U ŠKOLI, ILI PO ODLOMCIMA IZ EVANĐELJA, ŠTO SE ČITAJU U CRKVI. KAD BI POBLIŽE ZNALI, KAKO JE SPASITELJ ŽIVIO, MOLIO, NAUČAVAO, TRPIO, UMRO I ZAŠTO JE TO UČINIO, VIŠE BI GA LJUBILI, POSTALI BI BOLJI KRŠĆANI.

TO ME JE POTAKLO, DA NAPIŠEM ŽIVOT ISUSOV. KAKO GA PRIKAZUJU SVA ČETIRI EVANĐELISTA. NJIHOVA DJELA ODLIKUJU SE KRATKOĆOM, KOJOJ JE TREBALO DODATI, ŠTO SE ČITA IZMEĐU REDAKA. TAKO PIŠU EVANĐELISTI, DA SU ISUSA RAZAPELI NA KRIŽ, PA JE ZA BOLJE RAZUMIJEVANJE TREBALO POBLIŽE OPISATI TAJ NAČIN SMRTI. ISTOČNI PISCI IMADU ŽIVLJU MAŠTU, PRIPOVIJEDANJE JE NJIHOVO VALJALO ZA NAS VIŠE PUTA PREMOSTITI, NADOPUNITI, DA SE VIDI, KAKO JEDNA MISAO TEČE IZ DRUGE. IPAK NIJESAM U SVOME TUMAČENJU NAPISAO NIJEDNE IZREKE, KOJA NIJE OSNOVANA NA RIJEČIMA SVETOGA PISMA.

EVANĐELJA SU PISANA PRIJE DEVETNAEST VIJEKOVA. DRUGI SU ONDA ŽIVJELI NARODI, DRUGE SU PRILIKE BILE NA SVIJETU, KOJE SAM MORAO OPISATI. TKO NE ZNA IZ POVIJESTI, KAKVI SU LJUDI BILI PILAT, HEROD I DRUGI POGLAVICE ŽIDOVSKI, NE BI PRAVO RAZUMIO, ŠTO SV. PISMO O NJIMA GOVORI.

ŠTO EVANĐELJE PRIPOVIJEDA, DOGAĐALO SE NA ISTOKU, GDJE LJUDI I DANAS ŽIVU PO DRUGIM OBIČAJIMA. I NA TE SE OBIČAJE TREBALO OBAZRETI, JER NAM LIJEPO TUMAČE SV. PISMO. DA VIDIM SVETU ZEMLJU I UPOZNAM ISTOČNE OBIČAJE, BORAVIO SAM GODINU DANA U PALESTINI, TE SAM NA KONJU I NA DEVI OBIŠAO SVA MJESTA, ŠTO IH JE ISUS POSVETIO STOPAMA SVOJIM. KOLIKI KRŠĆANI ŽUDE DA VIDE SVETU ZEMLJU! DA NJIHOVOJ ŽELJI BAR DONEKLE ZADOVOLJIM, OPISAO SAM PONAJGLAVNIJA SVETA MJESTA, KOLIKO JE TO DOPUŠTAO PROSTOR KNJIGE.

PRVA MI JE BRIGA BILA, DA SMISAO SVETIH RIJEČI PRIKAŽEM, KAKO GA RAZLAŽE CRKVA I SVETI OCI. NEMA TEŽEGA MJESTA U EVANĐELJU, KOJEGA NIJESAM U OVOJ KNJIZI RAZJASNIO. TOLIKO PUTA MORAO SAM U TO IME ZANIMLJIVA PRIPOVIJEDAČA ŽRTVOVATI SUHOME TUMAČU. HTIO SAM DA PRIKAŽEM NE SAMO ŽIVOT ISUSOV, KOJI ĆE ČITATELJ PROČITATI PA ODLOŽITI, VEĆ SAM UJEDNO ŽELIO DA NAPIŠEM I TUMAČ EVANĐELJU, ZA KOJIM ĆE KRŠĆANIN I OPET POSEGNUTI, KAD NAIĐE NA KAKVO NEJASNO MJESTO.

GLAVNA JE SVRHA OVOJ KNJIZI, DA PRIKAŽE ŽIVOT ISUSOV I PROTUMAČI SVETO PISMO. ALI SE VIŠE PUTA NIJESAM MOGAO USTEGNUTI, DA NE UPOZORIM NA LIJEPA MJESTA EVANĐELJA I NE ISTAKNEM KAKVU POUKU. BILO MI JE PIŠUĆI OVU KNJIGU, KAO DA SE ŠEĆEM U PERIVOJU, PA NIJESAM MOGAO DA NE POKAŽEM, KAKO LIJEPO MIRIŠE CVIJEĆE U BOŽJEMU VRTU.

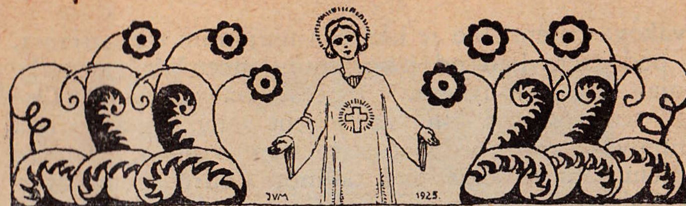
ZAHVALJUJUĆI GOSPODINU ZA UŽITAK, S KOJIM SAM KNJIGU PISAO, ŽELIM SAMO, DA SE I ČITA S ISTOM LJUBAVI K ISUSU KRISTU, KOJOM JE PISANA. KOJA SAM DJELA UPOTRIJEBIO PIŠUĆI OVU KNJIGU, NAVODIM NA KRAJU TREĆEGA SVESKA.

U ZAGREBU O USKRSU SVETE GODINE 1925.

DR RUDOLF VIMER.

PRVI DIO

SKROVNI ŽIVOT

Navještenje rođenja Ivanova.

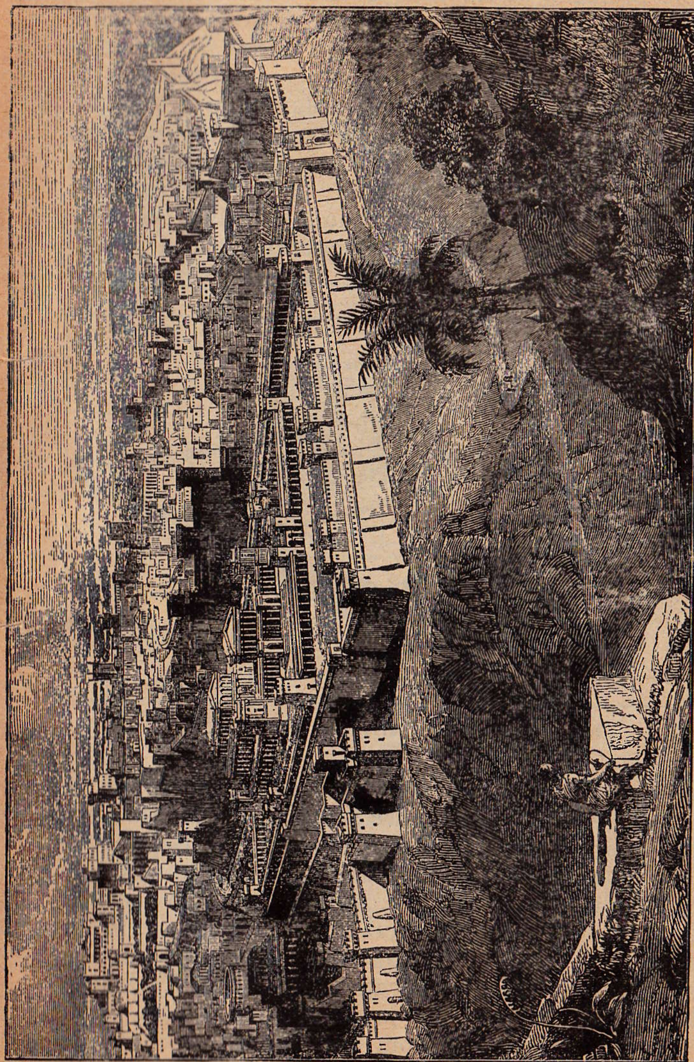
Hram židovski u Jerusolimu bio je veličanstvena građevina. Kad ga je putnik ugledao izdaleka, činio mu se kao veliko brdo od snijega, jer je svetište hrama bilo obloženo bijelim mramorom. Kad ga je sunce obasjalo, zabliještile su oči od sjaja zlatnih ploča, kojima je pročelje hrama bilo ukrašeno. I krov nad svetištem bio je pokriven pozlaćenim šiljcima, da na svetište ne sjedaju ptice.

Prije nego ga je počeo graditi, načini kralj Irud tisuću kola za dovoženje građe i najmi deset tisuća zanatlija i umjetnika svake ruke. Od tih je naučilo tisuću židovskih svećenika klesariju, stolariju i rezbariju, jer su svetište u hramu smjele podići samo posvećene ruke. Punih osamdeset i pet godina gradio se hram, a kad ga dogotoviše, ostade osamnaest tisuća ljudi bez posla.

Trg, na kojem je stajao hram, bio je četverouglast, sa svih strana okružen trijemovima i na uglovima utvrđen kulama. Kula na jugoistoku dizala se sto i osamdeset metara nad dolinom cedronskom. Na vrhu te kule kušao je đavao Isusa riječima: »Ako si Sin Božji, spusti se dolje.« Trijem na južnoj strani trga zvao se kraljevski, jer je zidan s kraljevskim sjajem. Četiri reda stupova dijelila su ga na tri dijela ili na tri lađe, sto i osamdeset pet metara duge. Svaki je stup bio osam metara visok i tako širok, da ga ni tri čovjeka nijesu mogla rukama obujmiti. Svod

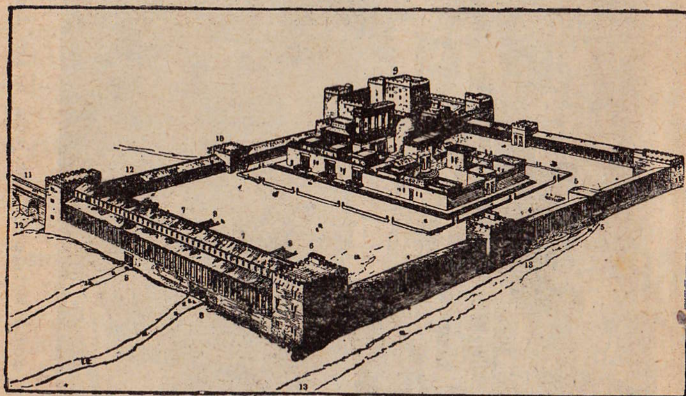
svakoga trijema bio je ukrašen umjetnim rezbarijama, a pod sastavljen od izbrušenih kamenčića raznolike boje. U tom je trijemu Isus često naučao narod. Ostali su trijemovi bili razdijeljeni samo sa dva reda stupova preko jedanaest metara visokih. Istočni trijem, što se diže nad dolinom Cedronskom, zvao se Salamonov, jer ga je podigao kralj Salamon. U tom trijemu htjedoše Židovi kamenovati Isusa, kad ono reče, da je s Ocem jedno. Ovdje odabraše prvi kršćani mjesto, da se odijeljeni od drugih mole Bogu. Odavle je protjerao Isus trgovce, koji su trgovali stokom i golubovima, i mjenjače stranoga novca. Ti su zapremili i veliki dio prostora između trijemova i hrama, koji se zvao predvorje za neznabošce, jer je u nj smio svatko. Predvorje se svršavalo ukusnom ogradom od kamena sa trinaest vrata, na koja se prilazilo do hrama. Na ogradi je bilo više ploča u raznim jezicima, koje su neznabošcima i nečistim Židovima pod smrtnom kaznom branile, da tu ogradu prekorače.

Natkriveni prostor pred hramom bio je zidan od kamenih litica, a svaka je od njih bila preko jedanaest metara duga, pet i po metra široka, a tri i po visoka. Ogromno to kamenje zadivilo je apostole, pa rekoše Isusu: »Učitelju, gle kakvo je ovo kamenje i kakva građevina!« U taj prostor vodilo je više vrata. Glavna su bila s istočne strane, kovana od mjedi, dvokrilna, trinaest i po metra visoka i do sedam metara široka, pa je dvadeset ljudi trebalo, da ih otvori ili zatvori. Pročelje je tih vratiju bilo bogato ukrašeno zlatom i srebrom, pa su ih zvali lijepa vrata. Tu je starac Simeon primio na ruke maloga Isusa na Svijećnicu. Na lijepa vrata ulazilo se u šezdeset metara dug te isto toliko širok prostor, koji se zvao predvorje za žene, jer žene nijesu smjele dalje do hrama. Ovdje je s desne strane bilo uzidano trinaest kao truba ili lijevaka, u koje su Židovi puštali porezni novac i milodare. Tu je Isus pohvalio udovicu, koja je malim darom dala Bogu više nego svi bogataši, jer je dala sve, što je imala. Iz predvorja

Jerusolim u doba Kristovo, sprijeda hram židovski.

za žene prelazilo se na tako zvana Nikanorova vrata u predvorje za muške, u kojima je kod žrtvovanja zastupalo narod nekoliko pobožnih Židova. Tu htjedoše Židovi da kamenuju Isusa, jer je rekao, da je stariji od Abrahama. Odatle se dolazilo do žrtvenika, koji je bio dvadeset i dva i po metra dug te isto toliko širok. Na njem su se palile žrtve. Preko bližnjega predvorja za svećenike dolazilo se tek do pravoga hrama ili svetišta. Nad vratima u svetištu visio je zlatni trs sa grozdovima od suhoga zlata, koji su bili veliki kao odrastao čovjek. U svetištu su sjale tri

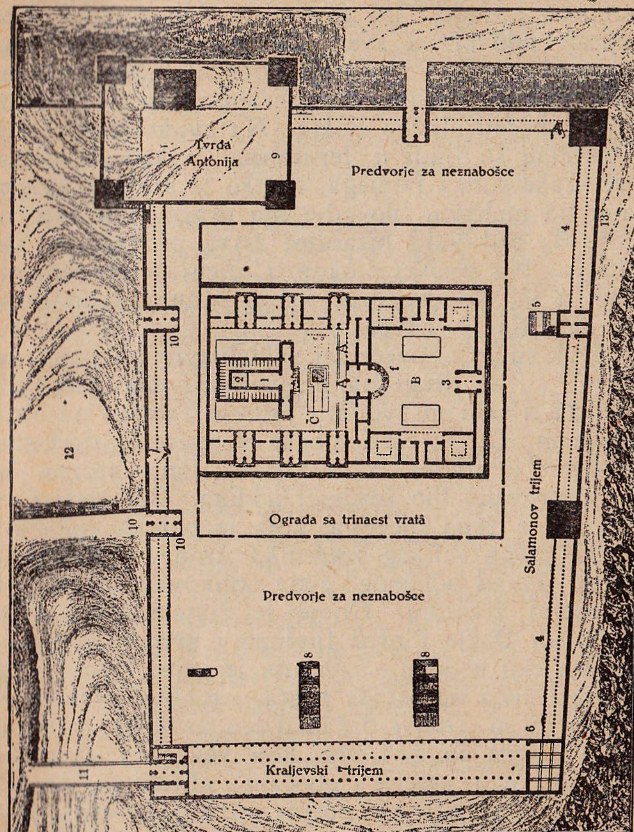

Hram židovski u vrijeme Kristovo.

stvari od suhoga zlata: svijećnjak sa sedam krakova, stol, na koji se svake sedmice stavljalo dvanaest hljebova u znak vječne žrtve, što je prikazuje Bogu dvanaest plemena naroda židovskoga, a između svijećnjaka i stola bio je žrtvenik, na kom se palio tamjan. Svetište je bilo odijeljeno od svetišta nad svetištem samo jednim zastorom, koji se kod smrti Isusove razderao na dvije pole. Ovamo je smio unići jedino veliki svećenik, i to samo jedamput na godinu.

Bilo je u zoru, sredinom mjeseca rujna posljednje godine prije rođenja Isusova. Svećenici, koje zapade služba Božja te prenoćiše u jednoj zgradi

do hrama, ustadoše i obiđoše bakljama predvorja, da vide, je li sve u redu. Kad se vratiše, bude svakome žrijebom određeno, što ima danas da radi. Sad oči-

Plan jerusolimskoga hrama.

1. Svetište. — 2. Svetište nad svetištem. — 3. Lijepa vrata od mjedi. — 4. Salamonov trijem. — 6. Jugoistočna kula nad dolinom Cedronskom. — 7. Kraljevski trijem. — 8. Dva južna podzemna izlaza. — 9. Tvrđa Antonija. — 11. Most prema brdu Sion. — A. Predvorje za muške. — f. Nikanorova vrata. — B. Predvorje za žene. — C. Žrtvenik.

stiše jedni veliki žrtvenik od pepela i naložiše novu vatru žeravicom, što je od juče tinjala. Drugi dovedoše iz bližnje staje jednogodišnje janje, koje će se zamalo žrtvovati, a treći donesoše iz spremišta zlatno i srebrno posuđe, što će im taj dan trebati. Nato otvoriše podvornici sve ulaze u predvorje i hram, a svećenici, koji su za to bili određeni, zatrubiše u srebrne trublje javljajući, da je hram otvoren i da će doskora započeti služba Božja. Na zvuk srebrne trublje ustajali su ljudi u Jerusolimu, a kad se ukazaše prve zrake sunca Božjega, svatko je stajao i prignuo glavu na molitvu, bio gdje mu drago. Oni, što naumiše da pribivaju jutarnjoj žrtvi, požuriše se sada u hram. No trgovci stokom i mjenjači novcem pretekli su ih, jer prispješe još u sumračju do hrama čekajući, da im otvore.

Dok su jedni svećenici zaklali i svukli janje, pripremali su se drugi na najsvečaniji dio službe Božje: da u samom svetištu prinesu tamjan na oltaru kadionom. Do te časti mogao je svećenik doći samo jedamput u životu, a ta zapade danas starca, koji je već prevalio bio šezdeset godina. Bilo mu je ime Zakarija, a žena njegova, koja je potekla od slavne obitelji prvog velikog svećenika Arona, zvala se Elisabeta. Pored odličnoga roda odlikovahu se još više kreposnim životom. Oboje je živjelo sveto vršeći zapovijedi Božje i pred ljudima i pred Bogom, koji vidi čovjeku u dušu. Samo im je jedna nevolja legla na srce: kuća im ostade pusta, jer nijesu imali djece. S pravom su Židovi držali djecu za veliki blagoslov Božji. Djeca su živi vez, koji veže oca uz majku, unose u kuću veselje i obećaju roditeljima, da će u svojoj djeci živjeti još i poslije smrti. Tko nema djece, ne će imati zastupnika na veliki onaj dan, kada dođe obećani Mesija, govorilo se među Židovima. Neplodnost je bila za ženu najveća sramota i nesreća pred svijetom. Zato ljudi na Istoku još i danas žale i preziru nerotkinje.

Malo vrijeme iza izlaska sunca dođe čas, da se zaklano janje spali za jutarnju žrtvu te prinese Bogu

kâd. Obučen u bijelo svećeničko odijelo uđe sada Zakarija u svetište bosonog, jer ga je samo zastor dijelio od svetišta nad svetištem, koje je Bog sebi odabrao za stanovanje na ovoj zemlji. Poklonivši se duboko pristupi Zakarija žrtveniku kadionom i prosu tamjan na žeravicu, koju mu je donio jedan svećenik. Kao oblak vinu se put neba mirisavi dim, a Zakarija ga popratí svojim molitvama kao posrednik između Boga i ljudi. Molio je, kako mu je dužnost nalagala, da Bog što prije pošalje židovskomu narodu obećanoga Mesiju.

Dok se Zakarija tako molio, ukaže mu se iznenada anđeo Gospodnji. Pojavio se s desne strane žrtvenika, a to je bio dobar znak. Ipak se starac silno prepade videći glasnika Božjega. U raju su razgovarali prvi ljudi s Bogom kao djeca s ocem svojim. Poslije grijeha tako se otuđiše, da se slaba i grješna čovječja narav uvijek prepane, kad vidi nadnaravno biće.

Da umiri prestrašena starca, nazva ga anđeo ljubazno imenom te reče:

»Ne boj se, Zakarijo, uslišana je molitva tvoja. Žena tvoja Elisabeta rodit će ti sina, koji će biti Mesijin preteča. Nadjeni mu ime Ivan. I bit će i tebi i narodu radost i veselje, jer će ga Bog učiniti velikim. Odlikovat će se svetim životom, ne će piti vina ni opojna pića, da mu nikad ne pomuti pameti. Još u utrobi majčinoj obdarit će ga Bog darovima Duha Svetoga. Mnoge će sinove Izraelove odvratiti od grijeha i navratiti na pokoru pa ih tako obratiti Gospodinu Bogu njihovu i privesti obećanomu Mesiji. Krčit će pred Njim put žarom i odvažnošću, kakvu je pokazao prorok Ilija. Gledat će da uspostavi vjeru svojih pradjedova i tako pomiri sinove s ocevima, te privede nevjernike svetosti pravednika i pripravi narod, da primi Mesiju.«

Iza prvih riječi anđelovih otrese se Zakarija straha i obradova se, kada začu, da će dobiti sina. Još ga više razveseli, kad razabra, da će njegov sin biti Mesijin preteča. Gotovo nije mogao da vjeruje svojim

ušima. Ta je li moguće, da će njegova žena postati majka u svojim kasnim godinama? A nije se jadan sjetio u taj čas Sare, koja je u velikoj starosti dobila sina Isaka. Misleći više na svoju starost nego na Božju svemogućnost posumnja Zakarija, hoće li se izvršiti, što mu anđeo obećaje, te zatraži od njega znak riječima:

»Po čemu ću to poznati, jer sam ja star i žena je moja vremenita?«

Zakarija je gledao anđela Božjega na svoje oči, slušao riječi njegove na svoje uši, pa mu ipak nije vjerovao, nego traži zaseban znak. To je bila neka uvreda i za Gospodina Boga i za glasnika Njegova. Zato mu anđeo naglasi, tko je i u čije ime govori:

»Ja sam anđeo Gabrijel, što stojim pred Bogom kao dvoranin oko kraljeva prijestolja, da na mig Božji vršim odredbe Njegove. Gospodin Bog me je poslao, da ti javim ovu radost. A budući da ti kao svećenik nijesi htio vjerovati riječima Božjega poslanika, evo ćeš onijemiti i ne ćeš moći govoriti sve do dana, dok se moje riječi ne ispune.«

I kao da je uvrijeđen, nestade anđela ispred očiju Zakarijinih. A Zakarija nije ni oćutio, kako postade onaj čas nijem i gluh. Bila je to kazan Božja, što nije vjerovao anđelu, ne bi li ga nijemost izliječila od nevjere, koju je pokazao govorom svojim. Ali mu je ta kazan bila i siguran znak, da će se izvršiti obećanje anđelovo. Kad nestade anđela, izađe Zakarija iz svetišta idući natraške, da ne okrene leđa svetištu nad svetištem.

U svetištu nije svećenik nikada ostao dulje, nego što je bilo potrebno. Zato se narod u predvorju našao u čudu, zašto Zakarije tako dugo nema, da im podijeli običan blagoslov. Kad se Zakarija napokon pokazao, opazi narod na njegovu licu, da je smeten i zbunjen, pa su odmah svi držali, da mu se nešto moralo dogoditi. Znajući iz povijesti, kako se Bog često javljao svojim službenicima, naslućivali su, da mu se nešto ukazalo. No što se zapravo zbilo u svetištu, ostade svijetu zasada tajna. A kad Zakarija podiže ruku, da po običaju blagoslovi sinove Izraelove, opazi, da je nijem, te pokaza narodu znakovima, da ne može govoriti.

U Židova je u to doba bio samo jedan hram, a preko tisuću svećenika. Zato ih je već David razredio na dvadeset i četiri razreda, da svaki od njih vrši službu po osam dana. Kad je došla subota, primi slijedeći razred svećeničku službu u hramu, a Zakarija ode svojoj kući. S kakvim se veseljem vraćao, lako ćemo pojmiti. Jednako je putem mislio, kako mu se ukazao anđeo, i radovao se obećanom sinu, pa mu je nijemost bila gotovo slatka kazan. Kad je prispio svojoj kući, silno se uplašila njegova žena Elisabeta, jer ju je pozdravio nijemim znakovima mjesto riječima. Uza sve to bio je Zakarija sretan i strpljivo je podnosio pokoru svoju željno očekujući dan, kad će prestati kazan njegova.

Anđeo naviješta rođenje Isusovo.

Prošlo je šest mjeseci, kako se anđeo Gabrijel javio Zakariji. I opet mu zapovjedi Gospodin, da se spusti na zemlju. Ovaj ga je put poslao ne u sveti grad, ni u hram, već u sjeverni dio zemlje židovske, u pokrajinu Galileju, u maleni gradić, koji se zvao Nazaret. Do toga se vremena za to ime gotovo ni znalo nije. Ali od tog dana širi mu se slava već dvadeset vijekova po svem svijetu, jer ga spominje svako kršćansko dijete. A posla Gospodin Bog Gabrijela k jednoj rođakinji svećenika Zakarije, koja se zvala Marija i koja je bila zaručena s čovjekom, Josipom, koji je potekao od kraljevskoga roda Davidova.

Blažena Djevica Marija baš se molila, kad nevidljivim načinom uđe k njoj anđeo u čovječjem liku. Ponajprije se duboko pokloni, a zatim je ponizno pozdravi riječima, što mu ih je sam Gospodin Bog stavio u usta:

»Zdravo Marijo, milosti puna, Gospodin s tobom, blagoslovena ti među ženama!«

U malo riječi ocrta anđeo sve vrline Marijine. Puna je milosti, jer je bogata krepostima svake vrste i darovima Duha Svetoga. Gospodin je s njome, jer je osobito voli i štiti, a blagoslovena je od Boga, jer je veća od svih žena, bile kako svete i junačke: nju jedinu odabra Bog za majku Sinu svome.

Pozdrav je anđelov bio nešta nečuveno. Nijedan stvor Božji nije doživio tako šta od Gospodina Boga. Blažena Djevica Marija preplašila se tih riječi, jer nije znala, što misli anđeo svojim pozdravom. Videći po držanju i rumenilu, što je oblilo lice Blažene Djevice Marije, kako se prepala, nastavi anđeo govoriti ljubazno:

»Ne boj se, Marijo, jer si našla milost u Boga. Evo zatrudnjet ćeš i rodit ćeš sina i nadjeni mu ime Isus. On će biti velik, to jest najveći među ljudima životom, naukom i djelima. Nazvat će se Sin Najvišega, to jest samoga Boga, a svijet će ga priznavati za sina Božjega i štovati. I dat će mu Gospodin Bog prijesto Davida, oca njegova. I kraljevat će u domu Jakovljevu (to jest u njegovim duhovnim potomcima, koji u Nj povjeruju i uđu u Crkvu Njegovu). I kraljevstvu Njegovu ne će nikada biti kraja.«

Iz tih riječi jasno je razabrala Blažena Djevica Marija, da anđeo govori o obećanom Mesiji, jer je svatko znao, da će Mesija biti potomak Davidov i zasjesti na prijestolje njegovo. Strah obuze Blaženu Djevicu Mariju radi tolikoga dostojanstva: Ona priprosta djevica, da postane majka Sina Božjega, koji će spasti cijeli svijet?

Dok je zemlja i nebo napeto čekalo, što će Blažena Djevica Marija reći na anđelove riječi, upita Ona:

»Kako će to biti, kad ja nemam muža?«

Iz tog razabiremo, da je Blažena Djevica Marija Bogu zavjetovala svoje djevojaštvo. Židovima je to bila nepoznata stvar. Židovska žena vruće je željela, da ima što više potomstva, i gledala u mno-

govrojnoj djeci osobiti blagoslov Božji. Blažena Djevica Marija zavjetovala je čistoću pobudom Božjom, jer je djevojaštvo bilo put, koji je odabrao Sin Božji, da dođe na ovaj svijet. Pa kako se, pitat

Navještenje Blaženoj Djevici Mariji.
(Naslikao Franjo Solimena.)

ćete, Blažena Djevica Marija zaručila onda s Josipom, kad je Bogu obećala, da će ostati djevojka? U Židova je imala svaka kuća određeni dio zemlje, pa se strogo pazilo, da joj taj ostane, kako ne bi jedni zgr-

nuli veliki posejd u svoje ruke, a drugi postali prosjaci. Tako je i Blažena Djevica Marija baštinila nešto zemlje, pa ju je zakon silio, da se zaruči i tako sačuva rodu djedovinu svoju. Izjavila je dakle svetom Josipu, da će stupiti u brak pod uvjetom, da ostane čista, jer je djevojaštvo svoje Bogu zavjetovala. I sveti Josip pristade na to. A bila je Blažena Djevica Marija upravo prisiljena da prividnim brakom pokrije djevojaštvo svoje, jer su je zaruke sa svetim Josipom izbavile drugih prosaca.

Pitanjem dakle svojim priznade Blažena Djevica Marija, da vjeruje riječima anđelovim, samo ne zna, kako će postati majka Sina Božjega, kad je veže zavjet djevojaštva. Na to odgovori anđeo, da se djevojaštvo njeno ne će povrijediti, jer će njenu sinu biti otac sam Bog.

»Duh će Sveti doći na tebe i sila Najvišega osjenit će te.«

Kako se nekoć oblak spustio na škrinju Staroga Zavjeta, da se u njoj nastani Bog, tako će sada Duh Sveti osjeniti Blaženu Djevicu Mariju, da postane Majka Božja. Blažena Djevica Marija postat će majka, ali će ostati djevica. Duh Sveti će svojom Božanskom moći, na nedokučljiv način proizvesti u utrobi Blažene Djevice Marije tijelo Isusovo. Zato će i dijete, što će ga Blažena Djevica Marija začeti djelovanjem Duha Svetoga, biti sveto, nazvat će se Sin Božji, i svijet će mu se klanjati kao Bogu.

Već iz pitanja Blažene Djevice Marije razabra anđeo Gabrijel, da je pripravna, da bude Majka Božja, ako ostane djevojka. Da je nagradi, što je riječima njegovim povjerovala, dade joj znak, koji će je utvrditi u vjeri njezinoj:

»I eto Elisabeta, rođakinja tvoja, i ona zatrudnje sinom u starosti svojoj, i evo je šesti mjesec njojzi, koju zovu nerotkinjom.« Kad žena, za koju se zna, da je nerotkinja, pa još k tomu stara, može da postane majka, hoće anđeo da kaže, zašto ne bi mogla ti protiv svih zakona prirode da budeš majka i uz to da

ostaneš djevojka? »U Boga nije nijedna stvar nemoguća.«

Još nikad nije anđeo sišao na zemlju s tako znamenitom porukom, pa je ovaj mali razgovor između Blažene Djevice Marije i anđela bio mnogo važniji nego ikakva rasprava, što se kada vodila na zemlji ovoj. Očekujući smjerno odgovor Blažene Djevice Marije zašutio je anđeo.

Promišljajući jedan čas odgovori Blažena Djevica Marija:

»Evo službenice Gospodnje, neka mi bude po riječi tvojoj.«

Neka bude, što Bog hoće i kako anđeo reče. Premda Blaženu Djevicu Mariju zapade najveća čast na zemlji, ipak veli, da je službenica, koja se posve pokorava volji Božjoj. U tim se riječima pokazala njena pokornost, poniznost, poklon, poštovanje, vjera i čvrsto pouzdanje u Boga.

U taj čas izvrši se, što su ljudi teško očekivali tisuće godina, a na što će se zahvalni kršćani ogledati nebrojene tisuće godina. Drugo Božansko lice, Isus, Sin Božji, siđe na ovaj svijet i zače se u utrobi Blažene Djevice Marije, to jest uze od Blažene Djevice Marije čovječju narav, koja se s Božjom spojila u jednu osobu. »Riječ je tijelo postala te počela prebivati među nama.« Tako se ispunilo, što je prije pet stotina godina prorekao prorok Isaija: »Djevica će zatrudnjeti i roditi sina, komu će ime biti: Bog s nama.« Na taj blaženi čas podsjećaju zvona, kad ujutro bude svijet na novi život, pa u podne, kad ljudi na čas prekidaju posao, i na večer, kad ih sunce zapadajući zove na počinak. Kad mili glasovi zvona polete selom i gradom, te odjeknu brdom i dolinom, pravi se kršćanin zahvalno sjeća dobrote Božje, koja posla svoga Sina, da spase grješno ljudstvo, pa s veseljem pozdravlja Majku Božju ponavljajući riječi anđelove: »Zdravo Marijo...«

Kad je anđeo čuo odgovor Blažene Djevice Marije, udalji se pun veselja. Bio je poslan od Boga, ne samo da navijesti Blaženoj Djevici Mariji, kako

će postati Majka Božja, već i da zatraži njezinu privolu. Istina, Gospodin Bog je mogao i drugim načinom pribaviti svom Sinu tijelo čovječje, ali nije toga učinio, jer je htio, da Blažena Djevica postane Majka Njegova Sina od svoje volje. Uz veliku čast kao Majku Božju čekala ju je velika žalost, koju joj Bog nije htio nametnuti bez njezine privole. Sad će anđeo Gabrijel s veseljem javiti u nebu, kako je svoju zadaću sretno riješio. Suvišno je spomenuti, da se odilazeći dublje poklonio Blaženoj Djevici Mariji nego kod dolaska svoga, jer se sada oprostio od Majke Gospodina svojega i kraljice svoje.

Tko da se iza razgovora Blažene Djevice Marije s glasnikom Božjim ne sjeti davnog onog razgovora, što ga je djevojka jedna imala s drugim anđelom? Kako se mnogo toga podudara u oba razgovora! U raju došao je propali anđeo k Evi, te mu je uspjelo zavesti je na oholost i cijeli rod ljudski sunovratiti u propast. Blažena Djevica Marija se nasuprot ponizila i pomogla je pomiriti svijet s Bogom. Po ženi je došlo na zemlju prokletstvo, po ženi se vratio ljudima blagoslov. Kako je po Evi ljudstvo palo, tako se po Blaženoj Djevici Mariji podiglo. Anđeo Gabrijel obradovao se sada još i zato, što će se na nebu doskora popuniti mjesta, koja opustješe padom propalih anđela.

Pohod Elisabeti.

Kad je anđeo Gabrijel otišao, nije mogla Blažena Djevica Marija da se dosta načudi, što ju je Gospodin odabrao za Majku Božju. Njezin Sin da će zasjesti na prijestolje pradjeda svoga Davida i osnovati vječno kraljevstvo? Pa ipak nije to bio san. Još su joj ozvanjale u ušima riječi anđelove. O njima nije ni časak sumnjala. Ali što je više o svem razmišljala, shvatila je vijest o rođaki svojoj Elisabeti ne samo kao znak, već i kao poziv Božji, da je pohodi. Tom će

joj prilikom čestitati, što se ispunila davna želja njezina, te postade majka. Kako mi jedva čekamo, da vidimo lice, koje nam je milo, tako se i Blažena Djevica Marija požurila k rođakinji svojoj Elisabeti.

Već od šestoga vijeka pripovijedaju ljudi, da je svećenik Zakarija živio sa ženom svojom samo sedam kilometara ispod Jerusolima, u selu, koje se danas zove Ain Karım, što znači hrvatski: vrelo među vinogradima, jer ga sa svih strana zaokružiše brežuljci, puni vinove loze, uljike i smokava. U tom selu ima danas velika katolička crkva, a na mjestu, gdje je Elisabeta pozdravila Blaženu Djevicu Mariju, stoji kapelica.

Od Nazareta do Jerusolima ima sto i četrdeset kilometara puta, pa je Blažena Djevica Marija trebala pet dana, da dođe do Elisabete. Putovala je pješke, jer je bila siromašna, a možda i sama, kao što i danas bez straha mnoge žene putuju na Istoku. No lako se i priključila kojoj putničkoj družbi ili karavani, jer su u to vrijeme mnogi Židovi polazili u Jerusolim da proslave pashu.

Iz Nazareta se uputila Blažena Djevica Marija dolinom Jezreel preko plodnih poljana, zasijanih žitom. Prve je noći počinula kod današnjega sela Đenina, među prijatnim vrtovima, a pokraj vrela, jer tako i danas čine svi putnici. Drugi se dan valjalo popeti u gorje židovskoga plemena Manasse, a zatim između vinograda, smokava i maslina probiti do studenca Jakovljeva nedaleko grada Sihema. Treću je noć noćila u neznatnom mjestu Đifne. Četvrti je dan pozdravila Blažena Djevica Marija grad Jerusolim, a tek peti dan pade pred kuću Zakarijinu.

Međutim se bilo ispunilo obećanje anđela Gabrijela: Elisabeta je zatrudnjela. Zakarija je živio za sebe, jer nije ni s kim mogao govoriti. Žena njegova nije nikome odala tajne, da je postala majka, a kad se pokazaše znakovi njene trudnoće, krila se od svijeta. Tako je živjela pet mjeseci, dok u šestom ne izbi na vidjelo sreća njezina s neočekivane strane.

Kad je Blažena Djevica Marija ušla u kuću Zakarijinu, pozdravi Elisabetu običnim židovskim pozdravom:

»Mir tebi!«

I gle čuda. Jedva začu Elisabeta pozdrav Marijin, zaigra dijete u utrobi njezinoj. Kao da je sveti Ivan oćutio, da mu se približio Spasitelj, pa Mu iskaza poštu kretnjom, jer još nije mogao da Ga podravi riječima. Tako je prvi prorok, koji je navijestio Spasitelja, bilo dijete, kako su i prvi mučenici Isusovi bila nevina dječica. U isti čas napuni se Elizabeta Duha Svetoga. I kao da je slušala razgovor Blažene Djevice Marije s Gabrijelom, nastavi tamo, gdje je anđeo svršio, te povika iza glasa:

»Blagoslovena ti među ženama i blagosloven plod utrobe tvoje!« Ili jasnije govoreći, živa je istina, što ti anđeo reče: blagoslovena si ti među ženama, a ja dodajem, blagosloveno dijete, što ga nosiš u utrobi.

Taj je pozdrav veoma začudio Blaženu Djevicu Mariju, jer je razabrala, da Elisabeta znade za tajnu, koju je dosad brižno čuvala. I bude joj jasno, da joj je to mogao javiti samo Gospodin Bog. Elisabeta je bila starija, položajem uglednija, pa se ipak našla u velikom čudu, što ju je pohodila Blažena Djevica Marija. Zato nastavi:

»Otkuda meni ova čast, da mati Gospodina moga dođe k meni?« I završi čestitku svoju riječima: »Blago tebi, što si vjerovala anđelu, jer će se izvršiti, što ti je kazao Gospodin.«

Kad je Blažena Djevica Marija čula, da je Elisabeta pozdravlja kao Majku Božju, izreče prosvijetljena Duhom Svetim pjesmu zahvalnicu, kakve nikad nije ispjevalo ljudsko srce. U njoj slavi milosrđe, svemogućnost, mudrost i dobrotu, koju je Gospodin Bog pokazao i Blaženoj Djevici Mariji i nama.

»Duša moja slavi Gospodina i duh moj valja da hvali Spasitelja moga, što odlikova poniznu službenicu svoju, te će je odsad zvati blaženom svi naraštaji.« Sve, što ima, Blažena Djevica Marija treba da zahvali

Gospodinu Bogu. Gospodin, koji je svemoguć i svet, obdario ju je velikim milostima. Očuvao ju je od istočnoga i svakoga drugoga grijeha, odabrao je za Majku Sina svoga i ostavio djevicu, te ne će dopustiti, da tijelo njezino istrune u grobu, već će je poslije smrti odmah uzeti k sebi u nebo. »Sveto neka stoga bude ime Njegovo.« Obazirući se na prošlost i zagledajući u budućnost kazuje dalje Blažena Djevica Marija, kako će Isus preobraziti svijet. »Milosrdan je Gospodin svim ljudima bez razlike, samo ako vrše volju Njegovu.« Pokazuje silnu ruku svoju, svoju moć na više načina. Kao što vjetar raznosi prah, raspršit će oholice, što se uzoholiše mislima i srcem svojim. Kaznio je sotonu, kralja Faraona, židovske i krivobožačke mudrace. Bacit će silnike s prijestolja, pa kako je s neba strovalio đavla, tako će kazniti i sve, što progone Crkvu Njegovu. Podići će ponizne, kako je uzvisio Josipa egipatskoga, a Davida učinio od pastira kraljem. Bogate, koji misle, da imadu pravo na sve, otpustit će praznih ruku. Ti nijesu zavrijedili viša dobra, jer se staraju samo za ovaj svijet. Nasuprot će one, koji gladuju pravde i teže za svetošću, nadariti svim dobrima. Gospodin je pritekao u pomoć sluzi svome Izraelu, to jest narodu židovskomu. Taj je već toliko stradao, te se činilo, da ga je Bog zaboravio, a ipak se Gospodin sjetio, što je obećao Abrahamu i potomcima njegovima do vijeka.

Crkva je zapovjedila svećenicima, da tu pjesmu poradi ljepote njezine pjevaju svaki dan. A koliko je proročkoga duha u njoj! Tko bi po toj pjesmi ikada rekao, da će čednu i skromnu Djevicu iz Nazareta slaviti svi naraštaji! Pa evo već devetnaest stoljeća potvrđuje istinitost njezinih riječi. Što je Elisabeta počela, to je Crkva nastavila. Nebrojenim pjesmama slave kršćani Blaženu Djevicu Mariju. Nekoć ju je poznavao samo Nazaret, a od onda je znaju svi kršćani i znat će je, dok bude svijeta. Kako i ne bi, kad je Blažena Djevica posrednica između Boga i ljudi, ljestve, kojima se kršćani penju u nebo, vrata, na koja ulaze u raj.

Blažena Djevica Marija rado je boravila u kući Zakarijinoj. Obje majke često su razgovarale o sreći, koja ih je snašla. A poslije tri mjeseca vratila se Blažena Djevica Marija u Nazaret. Kad je došlo vrijeme, da Elisabeta rodi, nije njoj bilo više mjesta u kući. Trebalo je, da je izmijene druge žene, koje će Elisabeti biti od pomoći.

Rođenje Ivanovo.

I danas, kad se na Istoku čuje, da će koja obitelj brojem porasti, skupe se rođakinje, a oko kuće se šuljaju nezvani svirači. Čim doznadu, da se rodio sin, udare u svirku i zapjevaju, jer je kuću snašlo veliko veselje. Tko prvi javi ocu, da mu se rodio sin, dobiva dar, a k majci hite žene, da joj čestitaju i novorođenče daruju. Tako je na Istoku danas, a tako je bilo i nekoć, jer se običaji tamo ne mijenjaju.

Kad je došlo vrijeme, rodi Elisabeta sina, kako joj proreče anđeo. Radovali su se tomu djetetu Zakarija i Elisabeta, veselili su mu se prijatelji, znanci i susjedi, te su čestitali roditeljima, jer im je Gospodin pokazao veliko milosrđe poradi poodmakle dobi njihove. Veseli se tomu danu još i danas Crkva, jer je sveti Ivan pokraj Isusa i Blažene Djevice Marije jedini svetac, komu kršćani slave rođendan. Kod drugih svetaca Crkva voli da slavi dan, kad se oslobodiše zemaljskih nevolja i kad se rodiše za nebo.

Kad je djetetu bilo osam dana, valjalo ga je po zakonu Mojsijevu obrezati, da postane član odabranog naroda i da stekne pravo na obećanja, što ih Bog dade Abrahamu. Obrezovanje se vršilo ujutro, a prisutno je bilo najmanje deset Židova osim oca. Tom su prilikom davali djetetu i ime, jer je Bog Abrahamu promijenio ime, kad je naložio, da se obreže. Obično je otac odabirao ime svomu djetetu, ali Zakarija je još uvijek bio nijem. Misleći, da će mu

ugoditi, htjedoše i maloga nazvati Zakarijom. A kad je za to dočula mati, usprotivi se ona:

»Nikako Zakarija, nego neka mu bude ime Ivan!«

Valjda joj je muž saopćio znakovima, da je tako naložio anđeo. Često daju djeci ime po kumu ili rođaku, zato su se svi silno začudili, te uzvratiše materi:

»Nema nikoga od tvoga roda, koji bi se tako zvao.«

I ne htjedoše pristati na prijedlog materin, već se obratiše na oca, da on odluči. Budući da je Zakarija bio i oglušio, namigivali su mu znakovima, kakvo bi ime htio da nadjenu djetetu. A nijemi Zakarija zamoli opet znakovima, da mu dadu daščicu. U to vrijeme još nijesu ljudi znali za papir, već su pisali na daščici oličenoj voskom. Uzevši crtalo ureže Zakarija u vosku riječi: »Ivan mu je ime.« I začudiše se svi, kako su se mati i otac složili u imenu, kakvoga nema u njihovu rodu.

Još veće čudo snađe sve, kad je otac, koji čas prije nije mogao da izgovori ime svome sinu, počeo jasno govoriti i slaviti Boga. Navršila se bila Zakarijina pokora, što je proreče anđeo, te progovoriše usta, koja su preko devet mjeseci bila nijema. Prvi znak, da je Zakarija izgubio govor, bio je, što nije mogao da izrekne blagoslov nad narodom, a prvi dokaz, da mu se povratio govor, bio je i opet, što je počeo blagosivati Boga.

Evo kako je Zakarijina radost odjeknula pjesmom, u kojoj ponajprije zahvaljuje Bogu, što je poslao Spasitelja narodu svomu:

»Blagosloven budi Gospodin Bog Izraelov, što se smilova i otkupi narod svoj od grijeha. Posla mu moćnoga Spasitelja, obećanoga Mesiju iz kuće Davidove, miloga sluge svoga, jer je davno obećao po riječima svetih i drevnih proroka svojih, da će nas izbaviti od neprijatelja naših i od svih, koji nas mrze. Smilovao se ocima našima i sjetio se ne samo zavjeta, što ga je

sklopio na Sinaju, već i obećanja svoga, što ga je prisegom zajamčio ocu našemu Abrahamu, kako će nam dati, da mu sve dane života svoga služimo u svetosti i pravednosti vršeći zapovijesti bez ikakva straha od neprijatelja naših.«

Dalje opisuje Zakarija zadaću svoga sina. Ivan će biti najveći prorok Božji, jer su drugi proroci navijeŝtali Isusa izdaleka, a on će se pojaviti upravo pred Njim. Ivan će Isusu pripraviti putove pozivajući narod, da čini pokoru. Naučit će ljude, kako će se osloboditi grijeha po velikom milosrđu Božjemu. Iz toga milosrđa pohodio nas je Mesija s nebeskih visina, da prosvijetli one, koji sjede u tmini, jer se boje, da ne zalutaju po noći. Poučit će ih, da uprave korake svoje na put, koji vodi do pravoga mira.

Te su posljednje riječi potakle Crkvu, pa svaki dan ponavlja Zakarijinu pjesan, kad se pokažu prve zrake svjetlosti. Hoće time da zahvali Spsitelju, što nam je pokazao put do svetosti i mira.

Kad se razglasilo po bližnjim gorama, što se dogodilo u kući Zakarijinoj, neki sveti strah obuze sve, te su ljudi razmišljali, što će još biti iz toga djeteta, kad je Bog poradi njega već dosada toliko učinio. Rodila ga ostarjela majka, i još k tome nerotkinja, otac mu najprije onijemio, a onda čudom progovorio i propjevao. Tim čudesima htio je Bog da upozori ljude na onoga, koji će pripraviti putove Njegovomu Sinu.

A Ivan je rastao i bivao sve veći. Uz tijelo jačao je i duhom. Mnogi se vježbaju, da u borbi nadvladaju tjelesnom jakošću, a Ivan je jačao duh pokorom, da uzmogne svladati duhovne napasti. Čim se oslobodio majčine brige, udaljio se od ljudi u pustinju, gdje je zrak čist i nebo se bolje vidi, pa se mirnije može razgovarati sa Gospodinom Bogom. Daleko od svijeta pripravljao se za svoje zvanje u molitvi i pokori sve do dana, kad mu Bog zapovijedi, da se javno pokaže narodu. Isusa nije ni vidio, dok se s Njime nije sastao kod krštenja.

Vjenčanje Blažene Djevice Marije.

Blažena Djevica Marija rado je boravila kod svoje rođakinje Elisabete, jer je ona znala za njezinu tajnu. No gotovo je obuze strah, kad joj se bilo vratiti u Nazaret, gdje ju je čekala najteža kušnja za poštenu ženu. Što će reći njezin zaručnik Josip, kad opazi da je trudna? Drugim ljudima ne bi to bila neobična stvar. Kod Židova nijesu bile zaruke samo priprava ili uvod k vjenčanju, već gotovo kao naša ženidba. Zaruke je valjalo po zakonu Mojsijevu razvrći istim putem kao brak. Kad se zaručnica iznevjerila, čekala ju je kazan, kao da je preljubnica. Ako je zaručnik umro prije vjenčanja, bila je zaručnica pred zakonom njegova udovica. Vjenčanje kao da je bilo samo javna i svečana potvrda zaruka.

Kad se Blažena Djevica Marija vratila u Nazaret, a sveti Josip začuo od žena, koje se u te stvari razumiju, da je zaručnica njegova postala majka, napadoše ga strašne misli. Po židovskom zakonu mogao je zaručnicu tužiti sudu, koji bi je osudio na kamenovanje. Toga nije smio učiniti, jer je bio pravedan, a cijeli je život Blažene Djevice Marije svjedočio, da je nevina. Ili je mogao da joj napiše otpusnicu, pa da je otjera. No tim bi je opet osramotio i žigosao pred svijetom. Poslije dugog razmišljanja i borbe smisli sve misli u jednu i odluči, da će je potajno ostaviti. Napisat će joj otpusnicu, pa tako ne će nitko posumnjati o njezinu poštenju.

Blažena je Djevica Marija vidjela, koliko trpi sveti Josip. S njim je trpjela i ona. Možda bi iskrena ispovijest njezina, kako je postala majka, najprije raspršala sve sumnje Josipove. Ali hoće li joj Josip vjerovati? Pa čim bi mogla dokazati svoju nedužnost? I onda ne bi li time odala tajnu Božju? Razmišljajući tako zaključi, da će stvar prepustiti Gospodinu Bogu. On će znati sve zapreke najbolje ukloniti. Tako se pouzdala u Boga, te je čekala, trpjela i molila. A dobri Bog kuša, ali ne zapušta svojih.

Veliko je bilo povjerenje Josipovo u Blaženu Djevicu Mariju, ali u tako važnoj i nevjerojatnoj stvari mogla ga je izliječiti od svake sumnje samo izravna poruka Božja. I doista jedne noći, kad je sveti Josip već naumio da ode iz Nazareta, javi mu se anđeo Gospodnji u snu i reče:

»Josipe, sine Davidov!«

Zove ga imenom, da vidi, da ga pozna i dodaje, riječi sine Davidov, jer će se doskora ispuniti obećanje Božje dano kralju Davidu: od njegova će se plemena roditi Mesija. I nastavi anđeo:

»Ne boj se Blažene Djevice Marije uvesti u kuću za ženu svoju.«

Tim pokaza anđeo, da zna, što Josipa muči i što mu razdire dušu. Da Josip povjeruje, što običan čovjek ne može pojmiti, jer nadilazi zakon prirodni, reče anđeo:

»Dijete, što ga zače Blažena Djevica Marija, od Duha je Svetoga. Marija rodit će sina i nadjeni mu ime Isus, to jest Spasitelj, jer će izbaviti svoj narod od grijeha.«

Unaprijed dakle kaže anđeo, da će Blažena Djevica Marija roditi muško čedo. Kad Josip uvede Mariju u kuću, bit će pred svijetom žena njegova, pa će Josip imati očinska prava nad djetetom njezinim. Kao otac neka mu dade ime Isus, jer će spasti narod svoj, to jest sve, koji se drže njegove nauke, ne od jarma tuđinskoga, ni od nevolja zemaljskih, već od najvećega zla, od grijeha.

U tom času sinu Blažena Djevica Marija Josipu kao svetica, obasjana neviđenim sjajem. Namjesto muke i tuge uđe u srce njegovo mir i veselje. Tako Bog više puta dopušta, da jedan boluje, kako bi bolest njegova bila mnogima lijek. Kako je kasnije nevjera apostola Tome učvrstila vjeru u uskrsnuće Isusovo, tako je sada sumnja Josipova potvrdila svijetu djevičanstvo Blažene Djevice Marije. Da Josip nije bio uvjeren, da je Blažena Djevica Marija začela od Duha Svetoga, ne bi je uveo u kuću svoju.

Poslije one noći ustade Josip kao preobražen. Odmah saopći Blaženoj Djevici Mariji svoju borbu i svoju sanju, a ona mu je kazivala, što joj je navijestio anđeo Gabrijel. Sad je Josip shvatio svetu zadaću svoju. Kao slaba žena trebala je Blažena Djevica Marija zaštitnika pred svijetom, a mali Isus skrbnika i hranitelja. Sveti Josip pazit će na ta dva miljenika Božja, te će tako i on pokraj zaručnice svoje najviše pomoći spasenju roda ljudskoga. Bila je opet Božja volja, da se Isus rodi od udate žene. Kad bi Blažena Djevica Marija rodila izvan braka, bila bi slabima na sablazan, a zlima na ruglo. Toga nije mogao dopustiti Gospodin Bog ni poradi majke ni poradi Sina. A kad je Blažena Djevica Marija stupila u brak s Josipom, bila je njezina čast sačuvana, a podrijetlo Božanskog djeteta spaseno od ljage. Bio je to brak sklopljen na međusobnoj ljubavi i velikom poštovanju. Uvijek je Blažena Djevica Marija živjela tako čisto, da se Sin Božji nije ustručavao uzeti tijelo od njezine krvi, primiti crte njezina lica, miline njezina stasa i ljepote. I za čuvara svete obitelji poslao je Bog čovjeka, koji se odlikovao osobitom svetošću.

Pretrpljena kušnja učvrstila je njihovu međusobnu ljubav i štovanje, a to je potvrdilo javno njihovo vjenčanje. Svadbu proslaviše po židovskom običaju: djeveruše sa svjetiljkama uvedoše Blaženu Djevicu Mariju u kuću Josipovu. Oboje je sada s veseljem čekalo čas, kad će maloga Isusa primiti u svoj naručaj i privinuti na srce.

Rođenje Isusovo.

Sve je mislilo, da će se Isus roditi u Nazaretu, gdje su živjeli Blažena Djevica Marija i sveti Josip. Ali je Bog odredio, da se Isus kao potomak Davidov rodi u Betlehemu. Tako je javio prorok Mikeja još sedam stotina godina prije rođenja Isusova. Da se izvrši to proroštvo, pomogao je sam tadanji rimski car August.

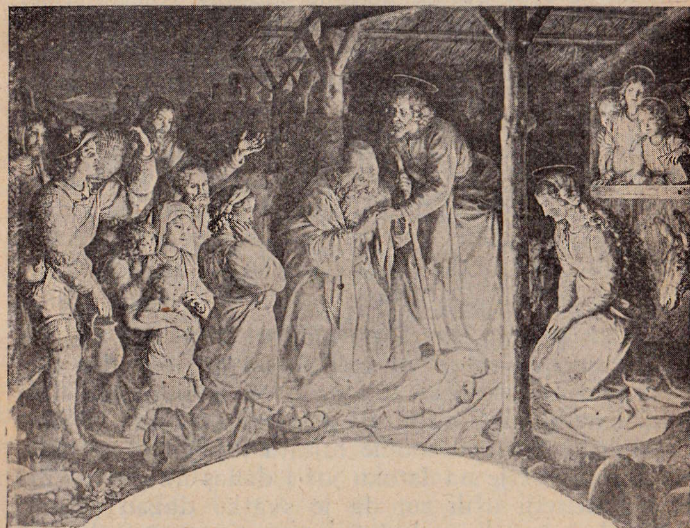
U to doba bio je gotovo cijeli tada poznati svijet samo jedno carstvo. Sve zemlje počevši od današnje Engleske pa do sjeverne obale Afrike, a s druge strane od Španjolske do sredine Azije skučili su Rimljani pod svoju vlast. Među tim zemljama bila je i Palestina. Godine 167. prije Kristova rođenja izvojštila su junačka braća Makabeji slobodu svomu narodu. No njihovi potomci, Hirkan i Aristobul, zavadiše se o vladu i zamoliše rimskoga vođu Pompeja, da im bude sudac. Ovaj dosudi godine 63. pravo starijemu bratu Hirkanu, potuče čete nezadovoljnog Aristobula i odvede njegove sinove kao zarobljenike u Rim. Pompej ostavi Hirkana, da vlada nad Židovima, ali mu nametne danak i podvrgne ga pod vrhovnu vlast rimske pokrajine Sirije. Godine 47. opet postavi rimski vođa Cezar krivobošca Antipatra, kralja Idumejskoga, za upravitelja židovske zemlje. Kad je taj umro od ubojničke ruke, naslijediše ga sinovi Fasael i Herod. To se dade nažao sinu pobijeđenog Aristobula, po imenu Antigonu, pa navali na njih i zasužnji Fasaela. Ali brat njegov Irud uteče sretno u Rim, gdje ga je godine 40. sabor imenovao za kralja židovske zemlje. Poslije tri godine svečano ga uvedoše rimski vojnici u Jerusolim.

Kad se Isus imao roditi, izađe zapovijest tadašnjeg rimskog cara Augusta, da se popiše cijeli svijet. Da znade, koliku vojsku može podići, dade prebrojiti sve žitelje svoga carstva. Da poveća porez, dade izmjeriti sva polja i popisati imovinu svojih građana. Carska naredba zahvatila je i židovske zemlje, jer je kralj Irud bio rimski saveznik i u svemu je ovisio o milosti carevoj. Rimljani mu dopustiše jedino to, da se u židovskim zemljama izvrši popis po židovskom običaju. Rimljani su naime popisivali kao i mi danas, gdje je tko živio, a Židovi u mjestu, gdje se tko rodio. Svaki je Židov morao u svom zavičaju prijaviti svoje ime, dobu, obitelj, koljeno i pleme te priseći vjernost rimskom caru Augustu i židovskom kralju Herodu. Sveti Josip potekao je iz kuće i ple-

mena Davidova, pa morade po toj naredbi poći iz Nazareta u Betlehem, rođeni grad Davidov.

Premda je bilo zimsko doba, a put dalek i tegoban, ipak pođe s njime i Blažena Djevica Marija, jer je pred svijetom vrijedila kao njegova žena.

Ni danas nema ceste od Nazareta do Jerusolima, pa se najviše putuje pješke. Ali se i u siromaka nađe za nevolju magare. I Blažena Djevica Marija morala je poradi svog stanja putovati na magaretu.

Rođenje Isusovo.
(U đakovačkoj katedrali naslikao Ljudevit Seitz.)

U četiri dana prevališe Josip i Blažena Djevica Marija put od Nazareta do Jerusolima.

Od Jerusolima do Betlehema imade samo sedam kilometara. Iz Jerusolima spustiše se naši putnici najprije u plodnu dolinu Rafain, gdje je David dva puta potukao Filisteje. Otprilike na polovini puta popeše se na jedan brežuljak, gdje danas stoji mana-

stir svetog Ilije. Ovo je svakom kršćaninu nadasve mila točka, jer se odavle vide najvažnija mjesta iz života Gospodinova: Betlehem, gdje se Isus rodio, Kalvarija, gdje je umro i uskrsnuo, te Maslinska gora, s koje je uzašao na nebo. Što se čovjek od ovog brežuljka više udaljuje, to mu se Betlehem sve više diže pred očima. Dvadeset časaka pred Betlehemom prođoše sveti putnici pokraj grobnice Raheline, najmilije žene patrijara Jakova. Preko tri tisuće šest stotina godina rede taj grob i Židovi i kršćani i muslimani. Bit će poradi žalosne sudbine Raheline, jer je postradala dajući život Benjaminu, najmlađemu sinu Jakovljevu. Odavle se spustiše Josip i Blažena Djevica Marija u duboku dolinu, da se tim teže uspnu do samoga Betlehema.

Betlehem leži na leđima dvaju brežuljaka, pa je odasvuda zaokružen dolinom. Obronci tih brežuljaka puni su vinove loze, uljike, smokava, mandala i drugih voćaka, a dolina pod njima glasovita je radi svoje plodnosti. Ime Betlehem znači kuća kruha, mi bismo hrvatski kazali: žitnica.

Kad padoše sveti putnici u Betlehem, nijesu imali kamo da se zaklone. Kao da je Gospodin Bog zaboravio one, koji su mu na ovom svijetu bili najmiliji i najbliži. Svratišta i gostionicâ za ono vrijeme nije bilo, a u napučenome mjestu nije ih ni trebalo. Gostoljubivost je na Istoku još i danas na glasu. Židovski učitelji učili su, da je svatko dužan primiti stranca na konak, i obećavali su raj onomu, tko tuđinca ljubezno podvori. Zato je i bila svaka kuća putniku otvorena, da mu dade krov, vode i malo kruha. S tim je istočnjak posve zadovoljan. Nego u to vrijeme dolazili su u Betlehem sa svih strana ljudi, da se popišu prema carskoj zapovijedi. Zato je sveti Josip uzalud pitao, tražio i molio, da nađe konačište. Svi su već primili one, koji su prije došli. Nitko dakle ne htjede da ustupi mjesto siromašnim pridošlicama, pa su tako bili primorani da se sklonu u jednu spilju, koja je služila za staju.

Na Istoku gotovo ne znadu za građenu staju. Velike zime tamo nema, pa stoka noći proboravi pod vedrim nebom. U zimsko doba, kad navale velike kiše ili pritisne jača zima, zatjeraju stoku na koji dan u spilje.

Tu dođe Blaženoj Djevici Mariji vrijeme da rodi. Još nije nikad nijedan znamenit svjetski događaj opisan tako jednostavno, kao što je opisano rođenje Isusovo u Svetome Pismu: »I rodi Sina svoga prvijenca i jedinca i povi ga i metnu ga u jasle«, koje se slučajno nađoše u spilji. A Betlehem je mirno spavao ne sluteći, da se u njemu rodio onaj, koji će ga daleko više proslaviti, nego nekoć slavni kralj David.

Isus je došao na svijet, da ljudima priredi stanove na nebu, a nije mogao naći stana, u kom bi se rodio na zemlji. Kao najsiromašniji sluga ugleda svijetlo Božje u staji. Rijetko je koje dijete od početka svoga života bilo osuđeno na tolika stradanja. Siromaštvo, poniženje, borba, muka dočekala je Isusa kod jaslica, pratila ga cijeli život i oprostila se od Njega tek na križu. Jaslice su bile dolična koljevka za onoga, kome je smrtna postelja bio križ. Ali su jasle Isusove bile i propovijedaonica. Isus još nije znao govoriti, pa ipak je sve oko Njega propovijedalo. Rođenjem svojim htjede svijetu pokazati, da čovjeka ne čeka sreća u bogatstvu, u uživanju i u slavi. Primjerom je svojim naviještao, što je poslije riječima naučao. Jaslice su Isusove utješile nebrojene siromahe, potakle kraljeve i bogataše, da ostave svoje časti i bogatstva, te priskoče u pomoć sirotinji, kako je i Isus iz ljubavi sašao na ovaj svijet, da spase bijedno ljudstvo.

Ovo je rođenje bilo Isusu drugo. Prvi put se rodio kao Bog na nebu, drugi put kao čovjek na zemlji. Kod prvog rođenja imao je samo Oca bez majke, a kod drugog rođenja majku bez zemaljskoga oca. Tako je Blažena Djevica Marija dobila život od Isusa, jer je od vijeka bio njezin Bog, a dala je život Isusu, jer je rođena Majka Njegova. Kako smo mi primili tijelo od svoje majke, tako je i Isus primio tijelo svoje od Blažene Djevice Marije. Jer je dakle Bog bez

ljudskog sudjelovanja od krvi Blažene Djevice Marije stvorio čovječju narav Isusovu, koja se s božanskom naravi Njegovom ujedinila u jedno lice, rodila je Blažena Djevica Marija ne samo ljudsko čedo, već Sina Božjega, pa se zato punim pravom zove Majka Božja ili Bogorodica. Toj časti nema ravne na nebu ni na zemlji, jer ima na zemlji samo jedna majka što je rodila Sina, komu je rođeni otac Bog na nebu.

Rođenje Isusovo bilo je tako čudnovato kao i Njegovo začeće. Marija nije izgubila svoga djevojaštva, kad je Isusa rodila. Kao Djevica Ga je začela, kao Djevica Ga je i rodila. Kako sunčane zrake prođu kroz staklo, pa ga ne oštete, tako je i Isus došao na svijet, a da nije povrijedio djevojaštva Majke svoje. Kako zvijezde šalju svoje zrake na zemlju, a pri tom ništa ne gube od svjetlosti svoje, tako i Marija nije ništa izgubila od svoga djevojaštva, kad je rodila Sina Božjega. I rodila Ga je bez ikakve boli, jer je ona jedina žena, koja nije bila osuđena u raju, da rodi u mukama. Kako se zrelo voće bez napora i muke odijeli od grane, koja ga je hranila, tako se rodio i Isus. To nam kazuje i Sveto Pismo. Čim se Isus rodio, latila se Blažena Djevica Marija posla, koji u tom času čine tuđe, a ne majčine ruke. »Povila Ga u pelenice i položila Ga u jaslice.« Djevičanstvo Majke Božje prije poroda, u porodu i poslije poroda temeljni je članak naše vjere. Zato pravi katolik, kadgod izusti ime Marijino, uvijek mu pridaje častan naziv: Blažena Djevica.

Koliko je veselje oćutjela Blažena Djevica Marija gledajući Sina svoga u jaslicama! Začela Ga čudnovatim načinom vjerujući u poruku Božju, koju joj je donio anđeo. Rodila Ga čudnovatim načinom, jer nije povrijedio njena djevojaštva. Svim veseljem, što može da ga oćuti majka, odjeknulo je u taj čas srce Blažene Djevice Marije. Izljubila Ga kao svoga Sina, poklonila Mu se kao Bogu svome i klanjala Mu se, dok Mu anđeli ne poslaše druge poklonike.

Pastiri.

Na podnožju grada Betlehema raširilo se prema istoku veliko polje. U njemu je nekoć pabirčila klasje dobra Moabitkinja Ruta, koja se poslije udala za Boza i postala prababa kralja Davida. Tu je nekoć pasao ovce David, kad ga je potražio prorok Samuel i pomazao za kralja židovskoga. Danas se to polje zove pastirsko, jer su u njemu pastiri čuvali svoje stado one noći, kad se Isus rodio.

Već iza prvih kiša, što padnu u mjesecu studenomu, probije u Palestini trava, pa stoka može da pase cijelu zimu. Zima nije veća nego kod nas u jeseni. Snijega nema po nekoliko godina, a kada padne, odmah se rastopi.

Pastiri su i danas najsiromašniji ljudi u Palestini. Imućniji gospodar ne pase svoju stoku. Danju čuva svaki pastir svoje stado, ali pred noć zatjera po više pastira svoje ovce u zajednički obor, koji usred polja naslažu od kamenja, da budu sigurnije od zvjeradi i tatova. Tako bijaše i one noći, kad se rodio Spasitelj. Pred zajedničkim oborom sastalo se više pastira. Jedni su spavali, drugi bdjeli i razgovarali. Nad njima se razapelo divno, plavo istočnjačko nebo s bezbroj sjajnih zvijezda, kako se kod nas ne može vidjeti ni za najvedrijih noći. Priprostim ovim ljudima, koji su kraj svojih ovaca zadovoljno živjeli kao nekoć Mojsija i David, odluči Bog da najprije javi radostan događaj, koji je snašao svijet. Kao što je Isus poslije odabrao neuke ljude za učitelje svoje vjere, tako je sada za prve vjesnike svog dolaska na zemlju odredio siromašne pastire. Ti će ga bolje razumjeti, jer su vični stradanju.

Tišina je bila te noći na zemlji, a veliko se slavlje slavilo na nebu u čast Sina Božjega, koji je sašao na zemlju, da spase grješno ljudstvo. I posla Gospod Bog anđela na zemlju, da betlehemskim pastirima javi veselje, što se slavi na nebu. Najednom kao

da se nebo otvorilo, obasja pastire velika svjetlost. U njoj se s nebeskih visina spusti anđeo i dođe do pastira. Javio se u velikom sjaju, jer je sjajna bila vijest, koju će im javiti. A pastiri se prepadoše od silne svjetlosti i još više od nenadana dolaska anđelova. Mireći ih reče anđeo:

»Ne bojte se, jer gle javljam vam veliku radost, koja će biti izvor svake radosti svemu narodu. Danas se rodio u gradu Davidovu Spasitelj svijeta.«

Kad Filisteji pritisnuše Židove, našao se u Betlehemu pastir David, koji ih je oslobodio. Danas je poslao Bog Spasitelja ne samo Židovima, već svim narodima na svijetu. Nije on pomazanik, kako su u starom Zavjetu neki bili pomazani za kralja ili proroka, već je Njega Duh Sveti pomazao za najvećega učitelja, proroka, kralja, vođu, velikoga svećenika i posrednika na nebu. On je Bog, ali je Božanstvo svoje zastro čovječjom prilikom, da ga se ljudi ne plaše.

Po riječima anđelovim lako bi bili pastiri mogli misliti, da se obećani Mesija kao potomak kralja Davida morao roditi samo u kakvoj palači. Da ga tamo ne traže, dade im anđeo znak:

»Naći ćete djetešce povito gdje leži u jaslicama.«

To je bilo čudno obilježje, što je prije moglo uzdrmati nego utvrditi njihovu vjeru, da će novorođenče biti Spasitelj svijeta. Ali to je bio i siguran znak. Betlehem nije bio velik grad, pa se one noći malo djece u njemu rodilo, a jamačno nije nijedno osim Isusa ležalo u jaslicama.

Kad je anđeo dovršio svoj govor, zasja još jače svjetlo nebesko, i pastiri opaziše, kako se anđelu pridružilo toliko drugova, te se činilo, da je na zemlju pala sva vojska nebeska. I veliki taj zbor skupi se oko anđela, što se prvi javio, kao oko svoga zborovođe. I kao da su samo čekali, da im dade znak, zapjevaše svi anđeoskim svojim glasovima pjesmu:

»Slava Bogu na visini, a mir ljudima na zemlji!«

Ne zna se, da li je ljepše bilo njihovo pjevanje ili riječi njihove pjesme. U tim riječima izrečena je sva tajna betlehemskih jaslica. Nema za Boga veće slave,

Rođenje Kristovo.
(Naslikao Annibale Caracci.)

nego što je ona, koju će mu Isus steći, kad spase rod ljudski. Tad će Bogu biti vraćena prava čast, jer će zemlja zbaciti sa sebe jaram prokletstva i pomi-

riti se s nebom. Svim ljudima dobre volje, to jest onima, koji hoće da prime Krista, namrijet će Isus mir. Svojom smrti na križu oslobodit će ih grijeha i po nauci svojoj povezati sve narode vezom mira i bratske ljubavi.

Slušajući anđeosko pjevanje rastapalo se pastirima srce od blaženstva, a oči se orosiše od milja. Bila je to najljepša pjesma, koju je ikad čulo zemaljsko uho. Od tog doba milijuni kršćana veselo ponavljaju pjesmu anđeosku, kadgod se vrati božićna noć. A Crkvi se tako svidjela ta pjesma, te je gotovo svaki dan ponavlja kod svete Mise.

Kad su anđeli otpjevali pjesmu, pođoše natrag u nebeske dvore. Nijesu krenuli ravno, već se prije navratiše u štalicu, da se nevidljivim načinom poklone Novorođenčetu kao svome Bogu i Njegovoj majci kao svojoj kraljici. Kad je nestalo svjetlosti, navuče se pastirima tama na oči, ali još dugo vremena zujala im u ušima nezaboravna pjesma anđeoska. Puni vjere, sve je jedan drugoga sokolio riječima:

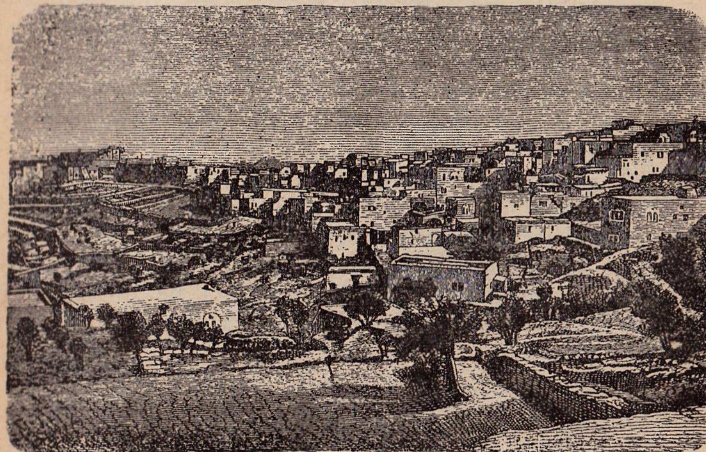
»Hajdemo do Betlehema, da vidimo, što nam je javio Gospodin!«

I nijesu dugo tražili. Uz pomoć Božju nađoše Spasitelja, Blaženu Djevicu Mariju i Josipa i jaslice. U njima vidješe oči njihove slabo i siromašno dijete, ovijeno u trošne povoje. Pa gle kolike vjere! Pokloniše Mu se kao Bogu. Nato pristupiše k Majci Božjoj te ispripovjediše, što im je rekao anđeo i kako su pjevali drugovi njegovi. A sutradan su pripovijedali ljudima, što su vidjeli i čuli. Tako su širili evanđelje, koje ih je naučio anđeo. Nema sumnje, da su i drugi Židovi došli da vide to dijete. Ali u vrevi stranaca, koji nagrnuše, da se popišu, zaboraviše betlehemci doskora na sve, što su doživjeli pastiri u toj noći.

Samo Blažena Djevica Marija čuvala je sve te riječi i slagala ih u svomu srcu. Majke tako rado čuvaju uspomenu na svoju djecu. Tako se i Blažena Djevica Marija često i rado sjećala svega, što je doživjela, te je dobro upamtila, što su joj pripovijedali

pastiri. O tim je stvarima rado razmišljala, pa i poslije pripovijedala je to i drugima s onim veseljem, s kakvim čovjek opet i opet rado čita lijepu knjigu.

Navrh Betlehema sagradila je carica sveta Jelena Križarica crkvu, koja u temeljima svojima stoji još i danas. Uz crkvu su se priklopila tri velika samostana, što ih sagradiše katolici, Grci i Armeni. Iz te crkve vode stube u podzemlje, u kom se nalazi više spilja. U jednoj ima mramorni oltar, a ispod njega srebrna zvijezda, koja označuje mjesto, gdje se rodio Spasitelj svijeta.

Betlehem.

Polje, na komu se anđeo javio pastirima, pokazuje se i danas. Na njemu pasu stada baš kao u vrijeme Isusovo. Kao da je Božja želja bila, da na tome mjestu ostane sve onako, kako je bilo, kada se čulo pjevanje nebeskih anđela. I tu je sagradila carica Jelena crkvu, kojoj se danas vide samo ruševine. Ali ništa zato, mjesto je ostalo sveto. Ovamo polazi na Badnjak velika povorka pobožnih hodočasnika,

da se pomole na mjestu, gdje je s neba na zemlju prvi put doprla vijest o rođenju Spasiteljevu.

Kad je došao red na Josipa i Blaženu Djevicu Mariju, upisaše činovnici u Betlehemu osim njih još i treće ime, ime novorođenoga djeteta. A to je postalo daleko znamenitije od imena samoga rimskoga cara. To je dijete poslije osnovalo daleko veće carstvo od rimskoga, i to carstvo postoji već malone dvadeset vijekova, a rimsko je carstvo već davno propalo. Zato cijeli svijet ne računa više godine od osnutka Rima, kako je prije bivalo, već ih broji od rođenja Isusova.

Obrezanje.

Sveta se obitelj zadržala u Betlehemu nekoliko nedjelja, da zadovolji neke propise zakona Mojsijeva. Kao Bog nije Isus bio vezan na čovječje odredbe, ali kada je na sebe uzeo čovječju narav, morao je imati domovinu, pripadati jednoj narodnosti, ispovijedati neku vjeru. Tako je kao židovsko dijete trebao da bude obrezan osmi dan iza rođenja. Židov, koji toga ne bi učinio, spadao je po zakonu među sinove Belijalove, a u staro vrijeme kaznili bi ga smrću.

Obrezivalo se ili u zbornici ili u kući. Uz to je onaj, koji je vršio sveti čin govorio: »Blagosloven budi Gospodin Bog, koji nas je pohodio po svojim zapovijedima i dao nam obrezavanje, da uvedemo dijete naše u svezu s Abrahamom, da bude dionik obećanja, što ih Bog dade Abrahamu, ocu našemu.« Iza toga je tek dijete postalo član židovskoga naroda i židovske crkve. Obrezavanje je bilo kao neki krvavi krst, kojim se plaćala zadovoljština za istočni grijeh. Isus nije trebao da bude primljen u svezu Abrahamovu. Kao Sin Božji nije trebao da plati krvavu zadovoljštinu, jer je istočni grijeh bio daleko od njega. Suzama, što ih je tom zgodom proplakao, pokazao je svoju ljubav za rod ljudski, jer je obrezanje bilo

samo početak otkupnine, koju će završiti velikom žrtvom na križu.

Kod obrezanja dobilo je dijete Blažene Djevice Marije ime Isus. To je ime sam Bog odabrao svome Sinu. Anđeo Gabrijel javio ga je Blaženoj Djevici Mariji kod navještenja i naložio poslije svetome Josipu, da njime nazove Isusa. Za Isusa nije bilo zgodnijega imena od ovoga, koje hrvatski znači Spasitelj. To je ime lijepo označivalo cilj i zadaću Njegova života. U tom imenu ukratko je označeno otajstvo našega spasenja, jer nas sjeća Onoga, koji nam je s neba donio najuzvišeniji nauk, što ga je svijet ikada čuo, opominje nas, što je Isus za nas učinio i napokon život svoj žrtvovao. Ime to na nebu štuju anđeli, na zemlji zazivaju kršćani, a u paklu strepe pred njim vragovi. Isusu je bilo to ime tako milo, te se čulo već nad Njegovom koljevkom, a poslije je sjajilo na Njegovome križu.

Već apostoli su činili u ime Isusovo čudesa, tjerali vragove. Prvi kršćani rado su ga zazivali, jer im je srce tješilo, u nevolji pomagalo, muke zaslađivalo, boli ublaživalo. Poznavajući tajnu moć imena Isusova završuje Crkva njime sve svoje molitve. Da vjernike jače potakne na štovanje toga imena, posvetila mu je zaseban dan, obično prvu nedjelju iza Nove Godine.

Prikazanje u hramu.

Narod je židovski bio svojina Božja ne samo zato, što ga je Bog stvorio kao i druge narode, nego i što ga je odabrao između svih naroda i velikim čudesima izbavio iz ropstva egipatskoga. Strašne one noći, kad su Židovi izlazili iz Egipta, pogibe sve prvorođeno u zemlji od stoke i ljudi, samo prvijenci židovski ostadoše zdravi. Zato odredi Bog, da se svi prvorođenci imadu posvetiti Njemu. Umjesto njih služit će u hramu pleme Levijevo, a prvorođence drugih

plemena valjalo je otkupiti novcem, kojim će se izdržavati svećenici. Po tome zakonu trebalo je otkupiti i Isusa, jer je bio prvorođeni i jedinorođeni Sin Blažene Djevice Marije. Zapravo ne bi morali otkupiti Isusa, jer je bio Sin Božji i život svoj posvetio službi Božjoj. Ipak je sveti Josip udovoljio tomu zakonu. Isus je kao Bog taj zakon dao, pa je htio da ga kao čovjek i vrši.

Četrdeseti dakle dan poslije rođenja Isusova zaputiše se Josip i Blažena Djevica Marija iz Betlehema u Jerusalim noseći maloga Isusa. Kako su Ga pozorno i oprezno nosili gledajući u Njemu od Boga im povjereno blago! Došavši u hram javio je Josip, da je Blažena Djevica Marija rodila prvorođenče, pa ga je predao svećeniku kao Božjem zamjeniku, a svećenik upita Josipa službeno:

»Hoćete li svoga sina dati Jehovi ili ga otkupiti?«

Na to prihvati Josip, da će ga otkupiti, te predade svećeniku dijete i pet srebrnih šekala, to jest pet dinara današnje vrijednosti. A svećenik primi dijete te izreče nad njim blagoslov s običnom molitvom, da Bog dijete čuva od zla. Tako je prvi put prikazan Bogu najmiliji dar, Njegov jedinorođeni Sin, koji će poslije biti stalna žrtva Novoga Zavjeta.

Druga je ustanova zakona Mojsijeva tražila, da se žena, koja rodi muško čedo, poslije četrdeset dana očisti. U to ime morala je sama doći u hram, da zahvali Bogu za sretan porod i da prinese propisane žrtve. Žene iz daljnjih krajeva udovoljiše tomu zakonu dolazeći u Jerusolim na velike svetkovine. Zakon je tražio, da imućniji dadu tom zgodom jednogodišnje janje i grlicu. Za siromašnije bila je određena umjesto janjca druga grlica ili dva golubića. Jednoga spališe Bogu na čast, a drugoga prikazaše za grijeh. Ni taj zakon nije vezao Blaženu Djevicu Mariju, jer je začela od Duha Svetoga i rodila Sina Božjega mimo prirodni zakon, pa nije trebalo da se čisti od kakve ljage. Ali pred svijetom bila je Blažena Djevica Marija zaručnica Josipova, a Isus njihov

sin. Kako se Isus pokorio zakonu obrezanja, tako se i Blažena Djevica podvrgla zakonu o čišćenju. Znala je, što tko više čini za Boga, to će ga Bog bogatije nagraditi bilo na zemlji, bilo na nebu.

U to ime dođe Blažena Djevica Marija s Isusom u naručju u hram sve do predvorja za žene. Na glas trublje, da će se sada žrtvovati tamjan u hramu, skupiše se sve žene, kojima se bilo taj dan očistiti. A svećenik ih povede do Nikanorovih vrata u hramu, da budu svetištu što bliže. I tu se pokazalo siromaštvo Isusovo. Sveti Josip nije mogao da žrtvuje janje, već je kupio par golubića. Od spaljena golubića podiže se prema nebu ugodan miris, kakav se nije digao Ocu nebeskom od žrtve Abelove i Abrahamove.

Po običaju je bilo taj dan u hramu dosta naroda. A došao je da se pomoli Bogu i neki starac imenom Simeon, koji je bio pobožan i pravedan, te je točno vršio zakon Mojsijev. Poradi toga jednako ga grijao Duh Sveti svojom milošću. Starost Simeonu nije dopuštala, da se moli Bogu za dug život, već je jedino želio, da mu Bog ne dade umrijeti prije, nego vidi »utjehu Israelovu«. Tako su Židovi obično nazivali Mesiju nadajući se, da će ih izbaviti od zemaljskih neprijatelja.

Simeon je ustrajno molio, da mu Bog usliši želju, i sve mu je nešto govorilo, da će vidjeti obećanog Mesiju prije smrti. Taj dan naputio ga Duh Sveti, da dođe u hram. I posluša ne znajući, što ga dobra čeka. Kad su ulazili u hram Josip i Blažena Djevica Marija noseći Isusa u naručaju, šapne mu Duh Sveti:

»To je Onaj, koga čekaš!«

I pogled se njegov zaustavi na Isusu. Tjelesnim očima je vidio u Isusu dijete, kakva su i druga mala djeca, ali prosvijetljen nebeskom svjetlošću gledao je u Isusu Spasitelja svijeta. Tapajući od veselja prema Blaženoj Djevici Mariji zamoli, da smije uzeti dijete na ruke, i privine Ga na grudi svoje. Oči njegove, upale od starosti, zasvijetliše od veselja, kao

da su žar uzajmile od živih očiju djetetovih. Ruka njegova, oslabila od starosti, drhtala je od uzbuđenja, jer je držala Onoga, koji na vlasu nosi nebo i zemlju. Dao mu je dobri Bog ne samo da Spasitelja vidi, već i da Ga primi na svoje ruke. To mu je bila slatka nagrada za sve molitve i nevolje, što ih je doživio.

Plivajući u veselju, a prosvijetljen Duhom Svetim, postade u taj čas i pjesnik i prorok. Propjevao je kao labud, za koga vele, da samo jednom pjeva u životu, i to pred smrt. Hvaleći Bogu reče :

»Sad otpusti s mirom slugu svoga, Gospodine, po riječi svojoj.« Simeon je želio, da živi samo tako dugo, dok ne dočeka Spasitelja. Danas se ispunila želja njegova. Nema više ništa, što bi ga držalo na ovome svijetu. Vidio je najljepše, što se može vidjeti na zemlji, obećanog Mesiju, koga su toliki proroci i kraljevi uzalud očekivali. Priznavajući Boga za gospodara života i smrti moli, da ga Gospodin riješi spona tjelesnih. Njemu je odsada život na ovome svijetu kao teret i tamnica, iz koje moli da ga Gospodin pusti, pa će mu život preko groba biti pokoj i počinak. Sada može mirno umrijeti, jer je vidio Spasitelja, koji će izbaviti narod njegov. Taj će biti neznabošcima svjetlo, jer će raspršati mrak njihova vjerskog neznanja i pokazati im vjeru u pravoga Boga. Neznanje, praznovjerje, kumirstvo poremetilo je čovjeku pojmove o pravome Bogu i turilo ga u divljaštvo i razvratnost. A Židovima će Spasitelj biti na čast i slavu, jer se rodio od njihova naroda i od njihove krvi.

Slušajući, što govori Simeon, začudiše se Josip i Blažena Djevica Marija. Nijesu doduše danas čuli ništa novo, samo im je bilo čudno, kako starac znade tajnu, koja je samo njima bila poznata. A Simeon se okrene k Josipu i Blaženoj Djevici Mariji, te reče majci :

»Gle ovaj je postavljen na propast i na ustanak mnogima u Israelu.« Isus je došao, da spasi sve ljude,

ali mnogi ne će u Nj vjerovati. Tima će Isus biti na propast, jer sunce ostaje sunce, makar ga slijepčevo oko i ne vidjelo. Nasuprot mnogi će se po Isusu dići do velike svetosti. A bit će Isus i znak, protiv kojega će se govoriti. Mnogi će se protiviti Njegovoj nauci.

Te su Simeonove riječi povijest Isusova života od krštenja pa do križa. Jedni su za života Isusova kazivali, da je Isus Sin Božji, a drugi, da zavodi narod. Jedni su Ga mrzili i progonili, a drugi u ljubavi do groba sproveli. Te su riječi i cijela povijest Isusove Crkve. Crkva se Isusova rodila među neznabošcima, uzrasla među krivovjercima, progone je i napadaju sa svih strana, ali je ne mogu svladati.

I sada se najednom namrštilo lice starca Simeona. Sve, što je govorio o Sinu, ticalo se i Majke, koja je usko bila spojena s Isusovom mukom i slavom. Zato završi Simeon :

»I tebi samoj probosti će mač dušu, da se otkriju misli mnogih srdaca.« Pod dušom mislio je srce Blažene Djevice Marije, koje osjeća žalost. Mač znači velike boli i nevolje, što će snaći Blaženu Djevicu za čitava života Isusova, a osobito na Kalvariji.

Kao Zakarijina i Marijina, tko i Simeonova lijepa pjesma ozvanja svaki dan u crkvi. Prva u jutro, druga kod večernje, a treća u povečerje opominjući kršćane, da istim mislima završe dan i spreme se na počinak.

Za zahvalu, što mu Bog dade dočekati Spasitelja, otkrio je Simeon onima, što su stajali uz njega, kako je dijete, koje drži u naručaju, obećani Mesija. A trebalo je, da se znamenite te riječi čuju i dalje.

Živjela je tada u Jerusolimu neka žena, po imenu Ana, kojoj je bilo već preko osamdeset godina. Udala se još za mlada, ali poslije sedam godina postade udovica. Odsada se posveti posve Bogu. Mnogo je molila, često postila i najveći dio vremena provodila u hramu. Tim je zavrijedila, da dočeka Isusa i da Mu se pokloni. Znala je mnogoga utješiti, a gdje-

kada zagledati i u budućnost, pa proreći, što se nije moglo nagađati. Danas je došla u hram u času, kada je Simeon zahvaljivao Gospodinu. Slušajući, što on govori, upozna i ona kao proročica u malenom Isusu obećanog Mesiju, te poče hvaliti Boga, što je poslao Spasitelja. I sve dane, što ih je još proživjela, pripovijedala je svima, koji su očekivali Mesiju, kako je Mesija već došao, kako ga je starac Simeon pozdravio i kako ga je ona vidjela svojim očima. No čini se, da nije mnogo svijeta slušalo, što ona govori.

Kada su Josip i Blažena Djevica Marija zadovoljili propise Mojsijeva zakona, vratiše se kući u Nazaret. No Josip nije mogao da zaboravi čudnovate događaje, što ih je doživio u Betlehemu. Isusovo rođenje i dolazak anđela, poklon pastira, riječi starca Simeona, sve je to svjedočilo, da je Isus od Boga obećani Mesija, koji treba da bude u Judeji. Kad je Bog odredio, da se mimo svako očekivanje rodi u Betlehemu, valjda treba da i odraste u tom gradu kao i svi pradjedovi njegovi. Betlehem je tako blizu Jerusolimu, gdje u hramu prebiva otac Isusov kao u svojoj palači. Onamo zalaze Židovi sa svih strana svijeta. Razmišljajući o svemu tome ostavi Josip Nazaret te se poslije nekog vremena preseli u Betlehem. Tako je odredila nedokučljiva mudrost Božja, da Isusa nađu mudraci i da se lakše skloni u Egipat.

Mudraci.

Isus je došao, da spase sve ljude na zemlji, i Židove i one, koji nijesu znali za pravoga Boga. U ime Židova pozdraviše Isusa pastiri, za Mesiju priznadoše Ga starac Simeon i Ana. Još je trebalo, da Ga upoznadu i neznabošci.

Već odavna se raširio daleko preko granica židovske zemlje glas, da će na ovaj svijet doći Spasitelj iz samoga neba. Sedam stotina godina prije Isusa osvojiše Asirci jedan dio Palestine i odvedoše Židove kao roblje u svoju zemlju. Dvije stotine godina poslije učiniše isto i Babilonci s preostalim Židovima.

Tako su narodi srednje Azije po Židovima saznali za pravoga Boga.

Iz sužanjstva se vratilo malo Židova. Većina ih je ostala u Babiloniji, gdje im je dobro bilo, pa su se i obogatili. Od njih su poprimili mnogi krivobošci židovsku vjeru, počeli su čitati svete knjige te su našli u njima, da će jednom s neba doći veliki kralj, koji će spasti sve narode. Njegov će dolazak navijestiti znak na nebu, jer je mesopotamski prorok Balak prorekao, da će izaći zvijezda iz Jakova i ustati žezlo iz Israela. Zato su zvjezdoznanci pomnjivo promatrali i proučavali zvijezde na nebu, ne bi li saznali, kada će doći Spasitelj. I čekali su, čekali preko četiri stotine godina, dok jednoga dana ne opaziše na nebu zvijezdu, kakve dosada nikad nijesu vidjeli. Svjetlo je njezino bilo jače i prelijevalo se po drugim zvijezdama. Poznavajući sve zvijezde, kao što vrtlar poznaje svoje cvijeće, koje svaki dan zalijeva, sjetiše se starih svojih predaja i zaključiše, da je to zvijezda, koja naviješta dolazak Spasiteljev. To je Njegova zvijezda. Židovima, koji su čitali svete knjige, javio se Bog po anđelu, a neznabošcima, koji su proučavali zvjezdoznanstvo, po zvijezdi.

Odazivajući se milosti Božjoj krenuše neznabošci na daleki put, da pozdrave obećanog Mesiju i Spasitelja svijeta. Misle, da su bila trojica, pa vele, da su se zvali Gašpar, Melkior, Baltazar. Općenito se drži, da su došli iz kaldejske zemlje ili iz Arabije. Od kuće svoje pa do Palestine putovali su najmanje dva mjeseca. Nijesu se dakle poklonili Isusu trinaesti dan, već mnogo kasnije. Pa zašto onda Crkva slavi svetkovinu triju Kralja na trinaesti dan po Božiću? Crkva hoće da u jednoj godini prođe cijeli život Isusov. U taj dan slavi se i krštenje Isusovo i prvo čudo u Kani, a sve troje sigurno se nije dogodilo na isti dan, ni iste godine. Po proroštvima imao se Spasitelj svijeta roditi od židovskoga naroda. Zato su se naši putnici uputili u židovsku zemlju. A gdje će kralja židovskoga naći prije nego u glavnom gradu židovskomu, u Jerusolimu?

Kad su došli u Jerusolim, pitali su, gdje je kralj židovski, koji se nedavno rodio. Pod kraljem židovskim razumijevahu ne običnoga, već Onoga, od davnine obećanoga kralja, od koga se cijeli svijet nada spasenju. Stoga su i došli, da mu se poklone.

Tomu su se svi u Jerusolimu začudili, jer su znali samo za jednoga kralja židovskoga, a to je Herod, koji već dugo vlada. No mudraci ostadoše uporno kod svoga pitanja. Znadu oni dobro, da se novi kralj nedavno rodio, jer im je to javila zvijezda na Istoku.

Glas je o uglednim strancima, koji pitaju za novorođenog kralja, dopro i do tadanjega židovskoga kralja, koji se na to pitanje silno preplašio. Kao tuđinac dočepao se kraljevstva židovskoga, pa je na svoje prijestolje bio nadasve osjetljiv. Samo sumnja, da tko teži na kraljevstvo njegovo, bila je dosta, da taj plati glavom. Radi toga je Herod utopio svoga svekra Aristobula, ubio osamdesetgodišnjega djeda svoje žene Hirkana, smaknuo svoju ženu Marijanu, umorio svoju svekrvu Aleksandru, pogubio svoju rođenu djecu Aleksandra i Aristobula, te šest dana prije svoje smrti svog najstarijeg sina Antipatra. Svi postadoše žrtve njegove okrutnosti, da on osigura prijestolje. Kada je mislio, da je potpuno siguran, evo ljudi iz daleke zemlje, da pozdrave novoga kralja, koji će ga zbaciti s prijestolja. S Herodom se uplašio i sav Jerusolim. Koliko će nevinih ljudi i opet sada nastradati od okrutne ruke Herodove?

No lukavi Herod pritaji svoj strah, te se pokaže uslužan odličnim putnicima. Pitanje njihovo dobro je shvatio. Novi kralj, koga traže, jest Mesija, kojeg očekuju Židovi. Sve, što se o Njemu može znati, pisano je u svetim knjigama. Zato sazove Herod veliko vijeće židovsko, u kom su sjedili najodličniji svećenici, učitelji zakona i pismoznanci, koji su tumačili Sveto Pismo, te ih zapita, gdje bi se imao roditi Krist. A pismoznanci odgovoriše odmah jasno: u Betlehemu Judinu, jer je prorok Mikeja napisao: »I ti Betleheme, zemljo Judina, ni po čem nijesi najmanji među kneževskim gradovima Judinim, jer

će iz tebe izići knez, koji će vladati nad narodom mojim Israelom.« Da mu novi kralj ne umakne, pozove Herod potajno mudrace, te ih je brižno ispitivao, kad im se ukazala zvijezda, jer učenjaci takve stvari točno bilježe. Iz odgovora je njihova razabrao, da je Mesiji najviše podrug godine, jer se u to vrijeme ukazala zvijezda. Nije dakle mogao izaći iz mjesta, gdje se rodio. Mogao bi ga Herod i potražiti u Betlehemu, ali čemu da izazivlje toliku buku? Bit će bolje, da tu stvar izvide mudraci. Reći će im dakle, neka pođu u Betlehem i pomnjivo raspitaju, gdje je dijete, pa da će i on doći, da mu se pokloni. Tako ih je mislio zavarati. I pusti ih same bez vođe, da se nitko ne dosjeti njegovoj krvavoj osnovi.

Veselo krenuše mudraci prema Betlehemu, a na putu dočeka ih još veće veselje. Kad ih Židovi ne htjedoše otpratiti, dalo im je samo nebo sigurna vodiča. Čim su izašli iz Jerusolima, ukazala im se ista ona zvijezda, koju su vidjeli na Istoku. To im je bio najbolji znak, da su na pravome putu. I ta zvijezda, to svjetlo jednako je išlo pred njima, a kad su stigli u Betlehem, upravi svoje zrake na jednu kuću, kao da želi kazati: tu je Onaj, koga tražite. Kad su ušli u kuću, našli su dijete s Marijom, materom njegovom. Na putu su mislili, da će unići u veličanstvenu palaču u kraljevskom sjaju, a našli su eto ubogu kućicu i u njoj nemoćno dijete kraj siromašne majke. Pa kolika je u njih bila vjera! Nijesu pitali u čudu, je li to Spasitelj, koga su očekivali, već se pokloniše tom djetetu kao kralju i Bogu svojemu.

Kolika razlika između njih i Židova! Mudraci pođoše s velikim veseljem u Betlehem, a Židovi, koji su tako željno očekivali Mesiju, ostadoše u Jerusolimu. Židovi su bili kao putokazi na raskršću, koji drugima pokazuju put, a sami se ne miču s mjesta. Mudraci su tražili Spasitelja medu Židovima, a Židovi ga nijesu mogli naći, premda je bio u njihovoj sredini. Mudraci se pokloniše Isusu, dok je još bio dijete, a Židovi ga razapeše unatoč čudesima, što ih je činio pred njihovim očima.

Kad čovjek pohodi odličnije lice, stari je običaj na Istoku, da donose i darove. Tako su i mudraci nadarili malog Isusa zlatom, tamjanom i smirnom. To su malo čudni darovi, ali znače mnogo. Zlato je znak bogatstva, pa se njime obično daruju kraljevi u znak zahvale za bogatstvo, što su ga stekli podanici pod njihovom mudrom upravom. Isus je kralj naš, koji nam je dao daleko vrednije darove od zlata. To je nauka, koju nas je učio, i ljubav, koju nam je pokazao na križu. Isusa su nadarili mudraci zlatom priznavajući ga za kralja na nebu i na zemlji. Tamjan se upotrebljava samo u crkvi. Kad se stavi na žeravicu, miris, što se kao dim diže prema nebu, predstavlja molitve, što ih šaljemo do prijestolja Božjega. Tim su darom priznali Isusa kao Boga. Smirna je mirisavi sok, što teče iz nekoga drveta, a miriše kao balzam. Miješaju ga s uljem, pa njime zavijaju rane, a mazali su njime i tjelesa mrtvih, da se dulje očuvaju. Prosvijetljeni Duhom Svetim nadariše mudraci maloga Isusa smirnom, kao da htjedoše reći, da je smrtan čovjek, koji će trpjeti i umrijeti, pa svojom smrti staviti melem na rane duše naše.

Mudraci su prvi neznabošci, koji su se poklonili Isusu. Već davno počivaju od svoga napornoga puta, ali im Crkva svake godine zahvaljuje za požrtvovnost i vjeru, koju pokazaše k malenome Isusu. Oni su prokrčili stazu. Za njima navališe u Crkvu nebrojeni neznabošci i krivobošci, koji umjesto zlata daruju Isusu svoju ljubav, umjesto tamjana mole Mu se, umjesto smirne strpljivo podnose poradi Isusa nevolje, što ih snađu na svijetu.

Bijeg u Egipat.

Mudraci htjedoše da se vrate u Jerusolim, pa da pripovijedaju Herodu, kako su našli novorođenoga kralja i kako su Mu se poklonili. Nijesu jadni slutili, što je Herod zasnovao. Ali je Bog omeo njegovu krvavu osnovu. U snu zapovjedi Bog mudracima, valjda po svom anđelu, neka se ne vraćaju Herodu, nego neka ravno pođu kući. Tako se mudraci uputiše iz Betlehema prema Mrtvome moru, prođoše rijeku Jordan, te doskora stigoše u pustinji na stazu, koja vodi u njihovu domovinu.

Bijeg u Egipat.

(Naslikao Hoffmann.)

Jedva što su se bili mudraci udaljili, začuje sveti Josip u snu po drugi put poznati glas anđelov, koji mu zapovjedi kratko i odlučno :

»Ustani, uzmi dijete i mater Njegovu, pa bježi u Egipat i budi ondje, dok ti ne javim, jer će Herod tražiti dijete, da Ga pogubi!«

Kako lijepo upozorava anđeo na djevojaštvo Blažene Djevice Marije riječima: »Uzmi dijete i majku Njegovu«, jer je sveti Josip bio samo čuvar Majke Božje i Sina njezina. Ta zapovijed mogla je biti velika kušnja za svetoga Josipa. Sin Božji, pa mora da bježi od Heroda? Nedavno je rečeno, da će izbaviti narod svoj od grijeha, a sada ne može da se spase od jednoga krvnika? Ali sveti Josip za to nije pitao, već vjeruje, da je Isus Sin Božji i pokorava se zapovijedi Njegova anđela. Ni Bog Otac, ni Isus nije upotrijebio svoje moći, da se obrani od progonstva. Poniznošću počeo je Isus svladavati i svijet i sotonu, poniznošću ih je slavno pobijedio na križu.

Na brzu ruku skupi Josip sa Blaženom Djevicom Marijom najnužnije stvari i pođe još iste noći na put. Tako je Isus morao bježati iz svoje zemlje i od svoga naroda. Već se počelo ispunjavati proroštvo Simeonovo Blaženoj Djevici Mariji, koja je dosada živjela samotno, a sada mora da bježi na daleki put. Otkada svetog Josipa zapade čast, da se skrbi za Sina Božjega, nema mu mira. Ali strpljivo je podnesla sveta obitelj svoju sudbinu.

Već za nekoliko sati mogao je sveti Josip da stigne na granicu zemlje židovske, iza koje se prostirala velika pustara. Ali s kolikim je strahom putovao! Ako ih stigne potjera Herodova, past će mu u šake od Boga Josipu povjereno blago. Pustinjom je putovala sveta obitelj pet do šest dana, dok nije stigla u Egipat, gdje ih više nije mogla zahvatiti ruka Herodova.

Egipat ili Misir bio je odavna najbliže utočište Židovima u nevolji. Mnogo je već Židova bilo u toj zemlji. Neki se ovamo zaklonište od progona sirskih kraljeva, koji su htjeli uništiti židovsku vjeru. Drugi se preseliše u Egipat poradi trgovine i zanata. Tako je sveta obitelj mogla naći u Židova u Egiptu utočište, a sveti Josip zarade. Pripovijedaju, da je sveta

obitelj boravila u današnjem selu Matarije, nedaleko prastaroga grada Heliopola. Na tome mjestu imade i danas jedan studenac pitke vode, dočim su sva vrela u okolini slana. Vele, da je to zasluga svete obitelji.

I kao da je Isus htio nagraditi zemlju, koja Mu je pružila utočište. Na početku kršćanskoga doba primio je Egipat s velikim veseljem vjeru Isusovu. Pustare egipatske kao da su se pretvorile u raj. Toliko se podiglo u njima samostana, gdje je tisuće i tisuće ljudi živjelo samo za slavu Božju.

Pokolj nevine dječice.

Kad su mudraci bili otišli u Betlehem, postade Herod nestrpljiv. Otkad je čuo za novoga kralja židovskoga, jedva je čekao, da s njime obračuna na svoj način. Poslavši mudrace u Betlehem nadao se, da će i najnoviju pogibao za svoje prijestolje sretno ukloniti. Ali na veliku svoju žalost sazna, da je prevaren. Kad se mudraci nijesu vratili na vrijeme, poslao je Herod glasnika u Betlehem, koji mu javi, da su mudraci već otišli iz Betlehema. To ga razbjesni. Mislio je, da će lukavo prevariti bezazlene mudrace, a sada je uvidio, da su oni izigrali njega. I držao je, da se cijela urota skovala protiv njega. Tako se strast više puta boji i tamo, gdje nema razloga. Novi kralj nije došao da ugrabi zemaljsko kraljevstvo, već da dade nebesko. Tko nosi krunu nebesku, taj se ne otima za zemaljsku. Bijesan pozove Herod četu svojih vojnika, koji su bili vični prolijevati krv bez milosrđa. I kao da se ugledao u davnog egipatskog kralja Faraona, zapovjedi im, da poubijaju svu mušku djecu u Betlehemu i okolini. Računao je, da će među njima sigurno poginuti i novorođeni kralj židovski. Od mudraca je saznao, da im se prije podrug godine ukazala zvijezda, koja je navijestila

rođenje Isusovo. Da sigurnije postigne, što hoće, zapovjedi, da se smaknu sva djeca, koja nijesu navršila dvije godine. To je na Istoku značilo, da utamane djecu kod majčinih prsiju. Kod starih Židova sisalo je dijete pune dvije godine i više. I danas ima na Istoku plemena, koja hrane djecu majčinim mlijekom i tri godine.

Kako su ljudi slijepi, kada bjesne! U jadu svome računao je Herod, da će sigurno ubiti Onoga, koga je Bog poslao. Po zapovijedi provališe vojnici u kuće i počeše okrutno klati djecu u kolijevci. Nije tu koristilo ni zapomaganje majke ni vika djeteta.

Broj nastradale djece ne možemo točno navesti, ali su ona točno popisana u nebu. To je četa prvih mučenika, koja sačinjava najmilije dvorjanstvo Isusovo u nebu, jer nijesu umrli samo za Isusa nego i mjesto Isusa. Umirući za Isusa priznadoše Ga prije svojom krvi, nego što su Ga mogli ispovjediti ustima. Bila su ta djeca kao cvijeće, što ga rano u proljeće uništi mraz. Pa ipak kako su blažena ta djeca ! Jedva što se rodiše, već zaslužiše i krunu nebesku. Zatvoriše svoje oči tužno se praštajući od majke, a otvoriše ih gledajući lice Božje. Nijesu ih više ljubile majke, ali su ih prigrlili anđeli. I Crkva nije mogla da zaboravi tu dječicu, već je za vrijeme božićnog veselja jedan dan posvetila njihovoj uspomeni. I dok bude svijeta, milijuni će kršćana pjevati mile Božićne pjesme u čast nevinoj dječici.

Povratak iz Egipta.

Herod se bio smirio misleći, da je u općem pokolju betlehemske djece zaglavio i Isus. Ali prijestolja svoga nije dugo uživao. Strašna smrt njegova kao da je već na ovome svijetu bila kazan Božja za njegove zločine. Umro je u velikim bolima. Tijelo mu je oteklo, mučila ga zaduha, nikakvom hranom nije mogao utišati silnu glad. Napadali su ga grčevi,

Pokolj betlehemske dječice.

(Naslikao Guido Reni.)

utrobu su mu izjedali čirevi, a meso crvi, te ga je jednako palila lagana vrućica. Bolesna ga odvezoše u grad Jeriho, ne bi li mu pomoglo blago podneblje. Znao je pred smrt, da za njim ne će tugovati ni živa duša, pa se dosjeti paklenoj osnovi. Najodličnije Židove dade zatvoriti u Jerihonu, pa naloži svojoj sestri, da ih sve dade poubijati, čim on umre. Neka se kod njegove smrti toče suze, makar i ne tekle za njim.

Sveti Josip i Blažena Djevica Marija mirno su podnosili svoje progonstvo u Egiptu. Nema sumnje, da su često skretali očima prema domovini i tim odavali težnju, da se što prije vrate svojoj kući. Nedugo poslije smrti Herodove javi Josipu i opet anđeo : »Ustani i uzmi dijete i mater Njegovu i idi u zemlju Israelsku, jer su umrli, koji su tražili dušu djetinju«, to jest koji htjedoše ubiti Isusa.

Sveti je Josip jedva dočekao taj sretan čas, te doskora krene na put s Isusom i Blaženom Djevicom Marijom. Vraćao se preko poznate pustare, ali ovaj put s velikim veseljem. Nije bilo straha od potjere, a putovao je u svoju milu domovinu. Kada je prešao granicu zemlje židovske, uperi u Betlehem, kamo se bio preselio iz Nazareta. No kada je doznao, da u Judeji vlada kralj Arhelaj, silno se smete.

U oporuci je razdijelio Herod kraljevstvo među svoja tri sina. Najstarijemu Arhelaju ostavi Judeju, Samariju i Idumeju. Mlađemu sinu Herodu s nadimkom Antipa zapisa Galileju i Pereju, a njegovu bratu Herodu zvanom Filipu odredi pokrajinu preko Jordana. Svaki je njegov sin nosio ime Herod otprilike onako, kako su se egipatski kraljevi nazivali Farao. Arhelaj naslijedi od oca ne samo najljepše zemlje, već i njegovu okrutnu ćud. To je bio razlog, što se Josip pobojao za blago, koje mu je Bog povjerio. Razmišljajući sada, kamo bi krenuo, priteče mu i opet u pomoć dobar njegov savjetnik, anđeo. Po četvrti put javi mu se u snu veleći, neka pođe u Galileju. U toj je zemlji vladao Antipa, koji je bio mnogo blaži od brata svoga Arhelaja. Upućen u Galileju,

kamo će krenuti, nego u grad Nazaret, koji mu je otprije bio znan. Tako se ispuni staro proročanstvo, da će se Isus zvati Nazarećanin. Galileju su gledali Židovi prijekim okom, jer je u toj zemlji narod bio pomiješan sa neznabošcima, a grad Nazaret upravo su prezirali. Poradi Nazareta prezirali su i Isusa, koji je u njem odrastao. Nazarejin podrugljivo su zvali Isusa njegovi neprijatelji i zli dusi, pa su Mu to ime stavili i na križ. Tek poslije smrti Isusove zapade Nazaret pokraj Jerusolima i Betlehema najveća slava u kršćanskom svijetu. Ovaj put, čini se, nije Josip putovao u Nazaret običnim putem nego uz more, jer se bojao, da ga ne bi prepoznali u Betlehemu i Jerusolimu.

Tako se sveta obitelj povukla u Nazaret. Sad prestadoše progoni i nastade blaženi mir, koji ne će poremetiti ništa, dok Isus javno ne nastupi.

U to vrijeme kao da je sav svijet zaboravio Isusa. Pastiri, koji su vidjeli nebesko svjetlo, povukoše se doskora u svoju zabit. Ljudi, koji su čuli starca Simeona i proročicu Anu, pripovijedali su, da je obećani Mesija već došao. Ali njihove riječi nijesu daleko doprle, jer je sve strepilo pred Herodom. Ni mudraci se nijesu više vratili u Jerusolim. Kad je Isusa naglo nestalo iz Betlehema, držali su svi, da je zaglavio s drugom dječicom u općem pokolju. A kad se sveta obitelj nastanila u Nazaretu, nije nitko zapravo ni znao, tko je Isus.

Dvanaestogodišnji Isus u hramu.

O djetinjstvu Isusovu govore evanđelisti jako malo, jer nijesu naumili da pišu život Isusov, već povijest Spasitelja svijeta. Mladi dani Isusovi zastrti su gustom koprenom. Samo jedamput kao da se ta koprena digla, da nam pokaže Isusa u osobitom svjetlu.

Mojsijev je zakon tražio, da svaki Židov na svetkovinu pashe dođe u Jerusolim, ako ikako može. Taj je blagdan sjećao Židove, kako ih je Bog izbavio iz ropstva egipatskoga, i bio im je ujedno zalog buduće slave. Teško su Židovi podnosili rimski jaram. A pasha im je ulijevala živu nadu, da će doći Mesija, svladati Rimljane, osvojiti cijeli svijet, u kom će Židovi gospodariti dovijeka. Tako je pasha Židovima bila najveća svetkovina ne samo u vjerskom, već i u narodnom smjeru. Na tu svečanost dolazili su strani Židovi, da utvrde vjeru narodnog jedinstva. Gostoljubivi Jerusolim rado je primao stranu braću na konak, da se obnove stara i sklope nova prijateljstva s namjerom, da jednom svi listom ustanu, kad se pojavi Mesija.

A Židovu nije ništa bilo tako sveto kao mjesto, što ga je odabrao Bog, da prebiva zajedno sa svojim narodom. Svaki je Židov gledao da se pomoli Bogu i da žrtvuje u svetome gradu prije, nego umre. Još i danas dolaze mnogi u Jerusolim, uzdišu, ljube, te suzama kvase nešto kamenja, što je preostalo od temelja njihova hrama.

Svi putovi, što vode u Jerusolim, bili su pred pashu puni hodočasnika. S juga je vodio put u Palestinu preko Hebrona i Gaze. S istoka su pridolazili dolinom Jordanskom te preko Jerihona. Sa sjevera su dolazili preko Libanona i Samarije. Sa svih strana Sredozemnoga mora plovili su sa zapada brodovi, krcati Židovima, do današnje Jafe. Kao da su mrtvi ustali, oživjela je u to doba Palestina, a što si dolazio bliže Jerusolimu, bivale su karavane sve veće i gušće.

Iz Afrike, Arabije, Male Azije dolazili su nizovi deva, mula, magaraca, konja, natovarenih šatorima i hranom za ljude i životinje. Cijela su stada goveda i ovaca tjerali hodočasnici, nešto za uživanje, a drugo za žrtve, što će ih prikazati u Jerusolimu. Putem je stizala jedna karavana drugu, pa se braća srdačno pozdraviše i udariše uz frulu pjevati omiljele svete pjesme, koje se zovu psalmi: »Obradovah se,

kad mi rekoše, hajdemo u dom Gospodnji«, ili »Kako su mili stanovi Tvoji, silni Gospode, gine duša moja težeći u dvore Tvoje«, ili opet »Kako jelen hlepi za izvorom vode, tako čezne duša moja za Tobom, Gospodine; kad ću doći i pokazati se licu Gospodnjemu ?«

A kad ugledaše Jerusolim, bilo je sve kao izvan sebe. Mnogi su se bacali na koljena i podizali ruke prema nebu. Sam grad se uzvisio na brežuljcima, a sa svih strana zaokružiše ga gore. Sa sjevera ga brani brdo zvano Skop. Na istoku se podigla gora Maslinska sa maslinama, cedrovima i cipresama. S juga izbijaju vršci betlehemskih gora, a kao iz magle razabiru se visočine Moapske. Usred grada ponosno se dizao hram s mramornim svojim pločama i zlatnim pročeljem. Pokraj njega se isticala palača Herodova i palača velikih svećenika na brdu Sionu. Oko grada su bile silne zidine, iz kojih kao da je izraslo šezdeset kula, da čuvaju Jerusolim kao gorostasni stražari. Zagledavši sveti grad, zaori među hodočasnicima psalam: »Čvrsto stoji gora Sion, na veselje svojoj zemlji.« A najveće oduševljenje nasta, kad pjevajući dođoše do riječi: »Jer ovaj Bog je naš Bog, on će nas voditi dovijeka.«

Približivši se gradu ustaviše se, da se povrstaju u redove. Svaka bi družba razvila sada svoj barjak s natpisom, iz koje je zemlje i mjesta. Kad dođoše bliže gradu, izađoše im ususret svećenici u bijelim haljinama, građani u svečanom ruhu sa cvijećem i vijencima. Njima se priključiše levite sa svojom glazbom. Sad krenuše u svečanoj povorci u grad pjevajući: »Stadoše noge moje u predvorje tvoje, Jerusaleme!« Ulazeći u hram pjevahu: »Slavite Gospodina u svetištu Njegovom, hvalite ga u tvrđi moći Njegove.«

Na pashu se sabralo u Jerusolimu, kako neki računaju, preko milijun stranih Židova. Sve su kuće bile krcate strancima, koji su konačili i na ravnim krovovima. Sva je okolina jerusolimska bila pokrivena šatorima i sjenicama, što ih načiniše od granja. U nepreglednom nizu koliba smjestiše se do hrama

bazari. U njima je bilo svakovrsne robe, osobito one, što putnicima treba, da se nahrane i da nadare svoje, kad se kući vrate. Ispred šatora gurali su se šareni putnici u sjajnim i slikovitom odijelu svoje pokrajine pregledavajući robu.

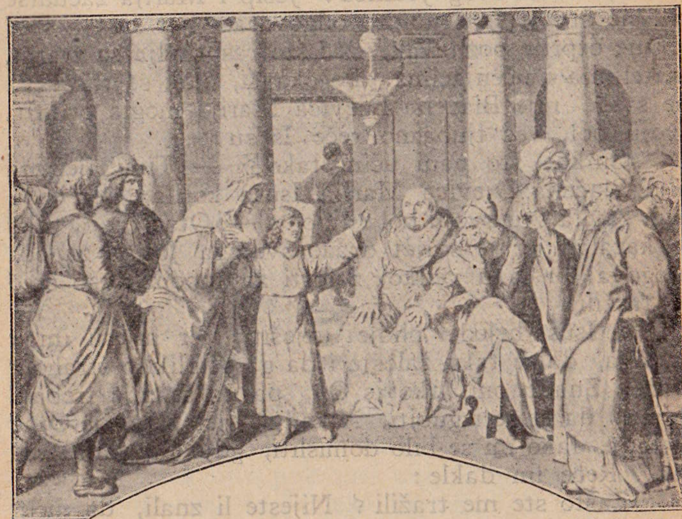
U takvim je prilikama prispjela u Jerusolim i sveta obitelj. S Josipom došao je ovaj put i Isus, jer je navršio dvanaestu godinu, te je bio dužan vršiti cio zakon Mojsijev.

Osam su dana slavili Židovi pashu. Samo prvi i drugi dan bio je zapovijedani svetac, pa su se neki hodočasnici već treći dan vraćali kući. No većina je Židova ostala u Jerusolimu punih osam dana i dulje. Među njima je bila i sveta obitelj.

A kad je poslije pashe došlo vrijeme te se valjalo vratiti kući, nije moguće opisati stiske i gužve među hodočasnicima. Cestâ i drumova imade u Palestini i danas jako malo, pa je na uskim i strmim stazama nastala prava zbrka. Žene su vikale od straha, da ih ne pogaze deve, koje su vezane lijeno koračale jedna za drugom. Roditelji su dozivali djecu, prijatelji su dovikivali prijateljina, a mulari i oslari psovali i tukli svoje životinje. Tako je bilo i izvan Jerusolima. Tek kad su se dobrano udaljili iz Jerusolima i neki hodočasnici razišli po pokrajnim putevima, bilo je pojedinima moguće da se ogledaju, jesu li svi na okupu. Hodočasnici se iz istoga grada, mjesta ili pokrajine združiše u jednu veliku skupinu, u kojoj su muški išli za sebe, žene za sebe, a mladež za sebe. Tog se pravila i danas strogo drže. Nikad nijesu muški pomiješani sa ženama.

U Jerusolim je putovao Isus sa dječacima svoje karavane. Kod općeg povratka držala je Blažena Djevica Marija, da se Isus u silnoj onoj vrevi pridružio svojim dječacima i otišao s njima naprijed, jer mladež ide mnogo brže nego odrasli. Tek kad su došli na prvi ugovoreni konak, a djeca se počela vraćati k roditeljima, da zajedno noće, opaziše sveti Josip i Blažena Djevica Marija na veliku svoju žalost, da Isusa nema. Stara predaja kaže, da je to

bilo u današnjem selu El Bíre, nedaleko onoga mjesta, gdje je nekoć patrijarha Jakov sanjao o ljestvama, koje sežu do neba. Uzalud su Blažena Djevica Marija i sveti Josip propitkivali za Isusa i tražili Ga među znancima i rođacima. I silan ih strah obuze, kad pomisliše, da bi se Isus u tom metežu mogao izgubiti. Teško je bilo svetome Josipu. Sam Bog mu je povjerio, da čuva to dijete, a sad Ga nema. Teže je bilo Blaženoj Djevici Mariji. Sjetila se, kako je

Dvanaestogodišnji Isus u hramu.
(U đakovačkoj katedrali naslikao Ljudevit Seitz.)

s Isusom morala bježati u Egipat i kako na povratku nije smjela ostati u Betlehemu. U silnoj su se brizi vratili sutradan u Jerusolim, te Ga stali uzalud tražiti po gradu i po mjestima, gdje bi Ga mogli naći. Kad majka izgubi dijete, nema mira, dok ga ne nađe. Tek treći dan nađoše Isusa, gdje u predvorju hrama sjedi među učiteljima, koji tumače zakon.

Židovski su učitelji često u hramu raspravljali o zakonu Mojsijevu. Njihovo je tumačenje svatko

mogao slušati, a i pitanja stavljati ili odgovarati. Tako je i Isus najprije mirno slušao, na pitanja mudro odgovarao, a onda i sam stavljao zgodna pitanja. Videći, kako je to bistar dječak, pustili su ga učitelji među se. I nijesu se mogli dosta načuditi, kako je mudro odgovarao na njihova pitanja. Starci, koji su sjedjeli proučavajući zakon, pitali su se u čudu: otkuda tomu dječaku toliko znanje Svetoga Pisma?

Kako li se poveselila Blažena Djevica Marija, kada je našla svog Jedinca! Josip i Marija začudiše se, ne što je Isus mudro odgovarao, jer su Ga s te strane otprije poznavali, već što raspravlja sa starim učiteljima i učenjacima. Počekavši, dok se rasprava ne svrši, nije Blažena Djevica Marija mogla prikriti svoju bol, već ljubazno reče Isusu:

»Sinko, što nam učini tako?« — Tim riječima nije Blažena Djevica Marija Isusa korila, već je u njih zavila svu svoju bol i ljubav. — »Otac tvoj«, tako je kazala, jer je svijet držao svetoga Josipa za oca njegova, »i ja u velikoj žalosti za tobom dugo smo te tražili.«

A Isus htjede oboje utješiti, jer nijesu imali razloga, da se tako žaloste i da ga s tolikim strahom traže. Znadu oni, tko je On, pa im se nije trebalo bojati, da će se izgubiti. A kad se sjete, tko je Otac Njegov, lako im se bilo domisliti, gdje Ga valja tražiti. Reče im dakle:

»Zašto ste me tražili? Nijeste li znali, da meni valja biti u onome, što je Oca mojega?«

Priznavajući boli majčine ljubavi, sjetio ih je, da je Sin Oca nebeskoga, pa Mu je prva briga da vrši Njegovu volju i Njegove zapovijedi. To su mnogo važnije dužnosti, nego što ih nalaže sinovska ljubav k zemaljskoj majci. Kao čovjek slušao je Isus majku svoju, ali kao Spasitelj je vršio ponajprije volju Božju. Preči Mu je nebeski Otac nego zemaljski hranitelj.

To su prve riječi, što su ih izrekle božanska usta Isusova, a evanđelje ih zabilježilo. Neki ih drže za lozinku Isusovu. Svrha je i zadaća Njegova života, da se bavi poslovima Božjima, ili kako poslije reče, da vrši volju Oca svoga nebeskoga, koji Ga je poslao. Tim riječima očitovao se Isus prvi put za Sina Božjega veleći, da je hram, u kome ga nađoše, kuća Oca Njegova.

Ali sveti Josip i Blažena Djevica Marija nijesu razumjeli zamašaja Isusovih riječi. Blažena Djevica Marija kraj sveg toga dobro ih je upamtila. U to vrijeme nije ni Blažena Djevica Marija još pravo poimala Isusovu zadaću na ovoj zemlji. Ali kad je Isus počeo javno djelovati, sve je više shvaćala, kako je njezinu Sinu bila jedina briga da radi za slavu Oca svoga nebeskoga.

I vratiše se sve troje u Nazaret.

Poslije tog događaja život se Isusov i opet zavio u šutnju. Zastor, koji se samo jednom digao u Njegovoj mladosti, pao je i opet za punih osamnaest godina. Sav daljnji život Isusov do javnog Njegova nastupa skupilo je evanđelje u dva retka: Bijaše im poslušan, te napredovaše u mudrosti, u dobi i milosti kod Boga i kod ljudi.

Eto tajne, koje ne shvaća razum ljudski. Stvoritelj neba i zemlje bio je poslušan svojim stvorovima. Onaj, komu se pokoravaju anđeli na nebu, bio je pokoran Blaženoj Djevici Mariji i svetomu Josipu na zemlji. Ohološću se prvi čovjek udaljio od Boga, pa nam je Isus htio pokazati put, koji opet vodi k Njemu. Pokornost je čovjeku najteža, ali Bogu najmilija žrtva, jer njome prinosimo Bogu naše najmilije, a to je volja naša. Pokornost je temelj svakomu društvu, osnova svemu redu na zemlju. Kad bi svatko radio, što hoće i želi, morao bi svijet propasti. To je razlog, što je Isus htio pokornost posvetiti svojim primjerom.

Kao svaki čovjek bivao je Isus svaki dan jači i veći. S tjelesnom snagom razvijale su se i umne sile Njegove. Napredujući u dobi pokazivao je sve veću mudrost prema svojim godinama. Ali je ta mudrost bila u Isusa već u početku savršena. Kao Bog bio je Isus izvor svake mudrosti, a kao čovjek pokazivao

je tu mudrost prema svojim godinama. Tako se i za sunce kaže, da raste od jutra do podneva, a uistinu nije postalo veće, što u podne pokazuje veću svjetlost i toplinu. Tako je i Isus sve mudrije govorio i radio, što je bivao veći. Uz to je činio kreposna djela živeći po Božjem zakonu, pa Mu se duša sve više bogatila posvetnom milosti. Tako je ne samo kao Sin Božji, već i kao čovjek bio Ocu svomu najmiliji od svih ljudi. I ljudima, koji nijesu znali, da je Isus Sin Božji, postajao je svaki dan sve miliji stječući kod svih sve veću ljubav i hvalu.

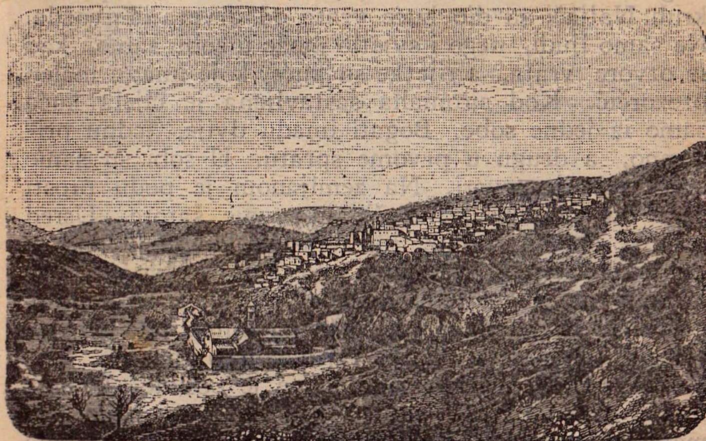
Život u Nazaretu.

U Betlehemu se Isus rodio, a u Nazaretu je proživio najveći dio svog zemaljskog života. No velika je razlika između ta dva grada. U Betlehemu je ugledao Isus svjetlo Božje kao sin kraljevskoga roda, u Nazaretu je živio kao sin siromašnog zanatlije. U Betlehemu su anđeli, zvijezde i mudraci svjedočili, da je Isus Bog, a u Nazaretu je živio kao skroman čovjek.

Nazaret zakriliše gotovo sa svih strana brda, koja ga zimi čuvaju od sjevernih vjetrova. Sam grad stisnuo se u uski klanac, do koga vodi strma staza. Tom stazom mučno dopremaju Nazarećani svoje plodine iz bližnje ravnice na devama, mazgama i magarcima. Kad nastane proljeće, liči sva okolina sagu, koji je tkan od najljepšega cvijeća. Tlo je veoma plodno, pa neki kažu, da je Nazaret raj, ako ga isporedimo s drugim mjestima Palestine. Nekoć su svi obronci Nazaretskog brda bili zasađeni lozom, a danas je zemlju isprala kiša, pa su bregovi ostali obrijani. Vrtove kraj Nazareta štite ograde od živoga kaktusa. U njima raste voće svake vrsti: kajsije, naranče, limuni, smokve. Kuće su zidane od bijelog vapnenca, pa se svojim ravnim krovovima bijele između zelenila usred vrtova. Ulice su zamazane i tijesne, a po njima se klate psi bez gospodara.

Kod crkve ima jedno gumno, na kom svi Nazarećani vrše žito. Isto tako ima Nazaret samo jedan studenac, iz kojega je još Blažena Djevica Marija nosila vodu.

Nazaret se ugnijezdio u kotlini, pa se iz grada samo malo vidi na jugoistok, kud se raširila dolina Esdrelon. Ali sa vrha nedalekoga brda Nebi Sa'in lijepo se vidi cijela Galileja. Odatle je gledao često i Isus okolinu, koja je čekala na Njegovu nauku. Tri sata daleko na istok uzdigla se gora Tabor, a iza

Nazaret.

nje prema zapadu mali Hermon. S juga se razlila dolina Esdrelon, koju zaokružiše samarijske gore, a dalje se prema zapadu ističe brdo Karmel sa svojim velikim samostanom. Karmelu na sjever ima niz kuća, što pripadaju zaljevu Hajfi, iza kojega se vide modri valovi Sredozemnog mora. Nad Hajfom je grad Ako, kojemu se kuće sakriše u nizinu. Prema sjeveru se rasprostrla ponajprije dolina Batauf sa razvalinama nekoć slavnoga grada Seforisa, a daleko tamo izbo-

čila se gora zvana Hermon, koja je kao gorostas časnu svoju glavu pokrila vječnom sniježnom kapom.

Općenito je mišljenje, da se današnje kuće u Nazaretu ne razlikuju od one, u kojoj je nekoć živio Isus. Svaka je četverouglasta s ravnim krovom, oko kojega teče ograda. Na krovu načine ljeti sjenicu, u kojoj se spava. Kuće su građene od pletera, omazane ilovačom i pobijeljene krečem. S ulice se može po stubama ili ljestvama ravno na krov. Oko kuće ima veće ili manje dvorište ograđeno kamenom, koji nije vezan ni krečem ni ilovačom, već je samo naslagan metar široko. Pokraj kuće je uvijek peć za kruh. Najjači su dio kuće vrata od drveta ili gvožđa. Ne samo ljudi, nego i svjetlo može u sobu samo, kad se otvore vrata, a rijetke su kuće, koje imadu malen prozorčić. Kod siromaha sastavljena je cijela kuća samo iz jedne sobe. Bogati imadu dvije, jednu prizemno, a drugu u prvome spratu. U sobi su samo najpotrebnije stvari. Na zemljanom je podu prosti sag, od kakvih u nas šivaju svoje šatore. Usred sobe je obično komin, na kome se kuha. Uz zid je klupa pokrivena jastucima, na kojoj se spava, jer postelje ne poznadu. Svaku sobu resi šaren sanduk za ruho. Nema kuće bez ručnoga mlina, na koji se samelje toliko žita, koliko taj dan treba brašna. Nekoliko vrčeva, zdjela i lonaca sve je posuđe. U kući ima i malen okrugli stolić, koji se za vrijeme jela metne nasred sobe, a na nj se postavi zdjela, iz koje svi vade hranu prstima sjedeći na zemlji podvinutih nogu.

U takvoj je kući živio Isus. Blažena Djevica Marija vodila je kućanstvo. U zoru bi na ručni mlin samljela žito, zatim umijesila tijesto i ispekla kruh, donijela vode i pripravila ručak. Sveti Josip odlazio bi svakog jutra na posao i vraćao se kući, kad je zamračilo. Istočni zanatlije ne rade nikad kod svoje kuće, već imadu radionicu na jednome mjestu, gdje su smješteni svi obrtnici istoga zanata, kako su kod nas poredani na sajmovima. Evanđelje kaže, da je sveti Josip bio drvodjelja. To znači svakog zanatliju,

koji radi drvetom, ali općenito drže, da je sveti Josip bio tesar. Isti zanat radio je i Isus pod vodstvom svoga hranitelja. Nazarećani nijesu u Isusu vidjeli ništa više od običnoga radnika, pa se veoma za-

Smrt sv. Josipa.

(Naslikao Andrija Untersberger.)

čudiše, kada je počeo propovijedati. A bili bi se još više začudili, da su slutili, tko je onaj, što radi u Josipovoj radionici. U Isusovo vrijeme bili su na rad osuđeni samo robovi. Otkada je Isus sam radio,

drži se rad časnim. S ponosom može danas svatko da kaže, da je radnik, jer je samo lijenost sramota za čovjeka.

Evanđelje govori još nekoliko puta o majci Isusovoj i o njegovim rođacima, ali nigdje više ne spominje svetoga Josipa. Odatle zaključujemo, da je sveti Josip umro za boravka Isusova u Nazaretu. Njemu je Gospodin Bog povjerio najveće blago, što ga je imao na zemlji. Sveti Josip zakrilio je Blaženu Djevicu Mariju, njeno djevojaštvo i materinstvo, a Isusu je bio otac ne po tijelu, već po Božjem određenju. Blažena Djevica Marija dala je Isusu tijelo, ali je trebalo da se razvije prije, nego će se žrtvovati za otkup svijeta. Tu je Josip pomogao radom svojih ruku. Sveti Josip se morao mučiti, da prehrani Božju obitelj. Zato žuljevi njegovih ruku sjaju nebeskom slavom, a svaka kaplja znoja danas je biser u svetačkoj kruni njegovoj. Uz to je htio Bog, da Isusa odgaja priprost i ponizan čovjek, koji nije učio škole, da svijet vidi, kako je nauka Isusova ne od ljudi, već od Boga. Za trud i muku nagradio je Gospodin Bog svetoga Josipa već na ovome svijetu. Živio je za Isusa i Blaženu Djevicu Mariju, pa je u njihovu naručaju i umro. I Crkva ga osobito slavi: na Josipovo čestita mu imendan, a treće nedjelje po lije Uskrsa slavi ga kao svoga zaštitnika. Za života brinuo se sveti Josip za malobrojnu obitelj Božju, a u nebu brine se i štiti veliku obitelj Božju na zemlji, Crkvu Božju. Mladež mu se moli, da je odgaja s brigom, s kojom je nekoć odgajao Isusa. Supruzi ga zazivaju za mir i zadovoljstvo, kakvo je nekoć bilo u njegovoj kući. A svi kršćani bez razlike mole ga za sretnu smrt: Isusa je izbavio od krvave smrti u Betlehemu, neka i njih čuva od vječne smrti, neka im dade da završe zemaljski život u prijateljstvu s Isusom i Blaženom Djevicom Marijom. Za sve to mole kršćani svetoga Josipa s velikim pouzdanjem. Isus mu je bio poslušan na zemlji, pa će rado poslušati i njegov zagovor na nebu.

DRUGI DIO

JAVNI ŽIVOT

I. Od propovijedanja Ivanova do prve pashe.

Propovijedanje Ivanovo.

Mnogo se toga promijenilo u zemlji židovskoj, dok je Isus živio u Nazaretu. Odmah iza smrti Herodove zahtijevahu Židovi od njegova sina i nasljednika Arhelaja, da protjera Rimljane i zemlju proglasi slobodnom. U tom su ih poduprli silni stranci, što su došli u Jerusolim, da proslave pashu. Bojeći se bune izašalje Arhelaj na njih konjaništvo, koje poubija preko tri tisuće ljudi, te protjera sve strance iz grada, prije nego proslaviše pashu. Nato pođe Arhelaj u Rim moleći cara Augusta, da ga potvrdi za kralja. Ali s njim se nađe u Rimu i pedeset najodličnijih Židova moleći cara, da posve ukine kraljevstvo židovsko i zemlju pripoji pokrajini Siriji, kao da ju je mačem osvojio. Iz poštovanja prema Herodu, koji je bio vjeran pristaša rimskoj državi, preda car Arhelaju vladu nad Judejom, Samarijom i Idumejom, te obeća, da će ga odlikovati i kraljevskom časti, ako je zavrijedi. Kad se Arhelaj vratio iz Rima, počne se osvećivati onima, koji su bili protiv njega. Siti njegova okrutništva i krvološtva sastaviše Židovi poslanstvo sa svojim najvećim neprijateljima Samarijcima, koje se potužilo kod cara u Rimu. Car pozove Arhelaja na sud. Budući da se Arhelaj nije mogao obraniti, liši ga car kraljevstva, zaplijeni njegovo blago i pro-

gna ga u francuski grad Vijenu. Njegove zemlje pripoji car pokrajini Siriji, kojom je upravljao rimski namjesnik. Tako propade židovsko kraljevstvo, a Židovi postadoše rimski podanici. Bilo je to 6. godine poslije rođenja Isusova.

Židovi su imali svoju zasebnu vjeru, pa su se često bunili. Zato postaviše Rimljani nad njihovom zemljom zasebnog činovnika, koji se zvao pokrajinski namjesnik ili upravitelj, te je bio podvržen rimskome namjesniku u Siriji. Upravitelj je bio vrhovni glavar u zemlji, imao je najveću sudačku vlast, zapovijedao je vojsci, te raspisivao i ubirao porez. Pa još da se držao zakona! Ali su ti upravitelji gledali samo da steknu što više blaga, pa su bili nasilni i okrutni, te često osuđivali na smrt ljude, koje nijesu ni saslušali.

Kad su Židovi molili rimskoga cara, da se židovska zemlja kao podjarmljena pripoji pokrajini Siriji, računali su, da će se Rimljani zadovoljiti dankom, a upravu prepustiti njima. Ali su se ljuto prevarili. Rimljani su uzeli sada sve u svoje ruke, a Židovima ostavili samo jedan dio vlasti: veliko vijeće, koje je moglo suditi u građanskim i osobito u vjerskim stvarima. Predsjednik velikoga vijeća bio je veliki svećenik, koji bi morao po zakonu Mojsijevu vršiti svoju službu do smrti. No pokrajinski su ih upravitelji postavljali za novac i skidali po volji. Tako su do najviše židovske časti došli ljudi, kojima je bilo stalo do blaga, a ne do službe. Ti su opet svojim sinovima i zetovima i rođacima namaknuli najunosnija mjesta.

Pokrajinski su upravitelji raspisivali velike poreze, koje su poreznici nemilosrdno utjerivali. Nijesu tu koristile nikakve tužbe, jer je Rim bio daleko. Preveliki porezi bili su uzrok manjim i većim bunama u zemlji. Našlo se Židova, koji su govorili, da ne treba nikomu plaćati porez, jer je porez znak ropstva, a oni da ne poznadu drugoga gospodara osim Boga.

Ali najviše je ipak boljelo i ljutilo Židove, kad su im Rimljani vrijeđali vjeru njihovih otaca. Ponosni, što su od Boga odabrani narod, prezirali su Rimljane, a oni su se opet smijali Židovima i njihovim čudnim obredima, te vrijeđali njihove svetinje upravo od obijesti.

U toj općoj nevolji samo je jedna nada tješila Židove: doskora će doći obećani Mesija i osloboditi ih od rimskoga jarma. Sve je željno izgledalo Spasitelja. Zgureni nad Svetim Pismom proučavali su učenjaci proročke knjige dokazujući, da Mesija ima sada doći. Prosti je svijet počeo o njemu pričati čudne priče, da će se pojaviti u oblacima, da će doći kao grom.

I u to napeto vrijeme puče najednom glas, da se u pustinji pojavio neki prorok. Kadgod je Židove pritisnula teška nevolja, tješio ih je Bog po svojim poslanicima i prorocima. Sad je prošlo već preko četiri stotine godina, što se nije čuo glas od Boga. Zato se na vijest o novom proroku sve uskomešalo i pošlo da ga vidi i čuje.

Taj prorok bio je sveti Ivan. Kao dječak čuo je od roditelja, što se dogodilo kod njegova rođenja i što mu je od Boga u kolijevci prorečeno bilo. Zato se nije posvetio svećeničkoj službi u jerusalimskom hramu, već se povukao u judejsku pustinju. To je istočna strana judejske zemlje između Jerusalima, Betlehema, Hebrona i Mrtvoga mora. Nije to pustara, kako je mi shvaćamo, gdje oko luta po žarkome pijesku i uzalud traži u daljini, gdje bi se zaustavilo. Pustinja je kamenito tlo, što ga je potres isprekidao u pukotine, klance, gudure i vijugaste doline pune kamenja, pijeska i mulja. Obronci tih brda strmoglavo se spuštaju u dolinu. Zimske kiše i ljetno sunce izjedoše ih tako, te se čovjeku čine izdaleka kao ostaci starih gradova, što ih je rat uništio ili požar iznakazio. Iz pukotina na pećini nikla je gdjegdje biljka, koja ne traži mnogo vlage, a rijetko se pomolio kakav zakržljali grmečak. Cio dan putovanja nijesmo u takvoj pustinji sreli drugoga života osim lisice, šakala, orla i jastreba.

U takvu pustinju povukao se sveti Ivan. Kao stari proroci zaklonio se i on u špilju. Nosio je grubo odijelo od devine dlake, od tkanine, kojom cigani u nas pokrivaju svoje šatore. Istočnjak silno voli sjajno odijelo, a nada sve skupocjeni pojas žarkih boja, koji gdjekad resi i drago kamenje. Sveti Ivan nosio je jednostavan pojas od kože. Nikad se nijesu škare dotaknule njegove brade ili kose, koja je nehajno lepršala po ramenu. Nije pio vina ni žežena pića, već kišnicu, što se zadržavala u pukotinama. Hranio se skakavcima sušenim na suncu. Ti se i danas prodavaju na trgu u Jerusolimu, ali ih kupuju samo siromasi. Iskapao je korjenje nekih biljki, pa se hranio njihovim slatkim sokom, a katkad i divljim medom. Suho podneblje, mirisave biljke, što rastu u okolini pustinje, prijaju divljim pčelama, a izdubine u pećinama služe im za košnicu. Omršavjelo lice podavalo je strog izraz Ivanovim crtama. Molitvom i postom činio je pokoru pripravljajući se za apostola, koji će naviještati pokoru. Kad kralj hoće da pohodi koji kraj, šalje pred sobom glasnika, da pregleda putove, kojima će proći, da uredi kuće, u kojima će konačiti. Sad je kralj nebeski naumio da pohodi zemlju. Njemu treba da sveti Ivan utre put u ljudska srca propovijedajući pokoru.

Kad je Ivanu poslije dugog pripravljanja stigla od Boga zapovijed, da nastupi svoje zvanje, spusti se iz pustinje Judejske u dolinu Jordana, koja se proteže od Tiberijadskog jezera sve do Mrtvoga mora. Ivan nije tražio svoje slušatelje po gradskim trgovima ni u hramu, ni u židovskim zbornicama. Počeo je propovijedati u pustinji, otkuda mu glas raznesoše putnici, koji su jednako prelazili Jordan. »Činite pokoru«, to će reći, očistite svoje srce od grijeha i započnite nov život, »jer je blizu kraljevstvo nebesko«, to jest kraljevstvo Božje. Židovi su očekivali zemaljskog Spasitelja i zemaljsko kraljevstvo, a Ivan obećaje kraljevstvo nebesko, koje ne će biti od ove zemlje, već će u njemu vladati nebeski zakoni. Ipak pohrliše Židovi kao na glas trublje, koja budi

na uzbunu, do Ivana, jer je svatko shvatio njegove riječi kao skoru pomoć, kojoj se nadaju od Mesije. Tko je jedamput slušao Ivana, pripovijedao je kod kuće, kako ga se duboko dojmilo njegovo propovijedanje. Tim mu se širio glas i privlačio druge, te doskora poče izilaziti u pustinju k Ivanu svijet iz Jerusolima i svih krajeva židovskih. Puste staze pustinje oživješe ljudima, koji su grnuli, da čuju novog proroka.

Propovijedanje Ivanovo davno je ocrtao prorok Isaija riječima: »Evo ja šaljem anđela glasnika svoga pred licem tvojim, koji će pripraviti put tvoj pred tobom.« Ta lijepa slika uzeta je iz istočnoga života. Kad se tamo velikaš vozi po velikom gradu, trče pred njegovom kočijom dva do četiri brzonoga teklića i viču ljudima, da se uklone s puta. Rukama i dugim štapovima guraju svijet na stranu, da konji velikaševi jednako mogu kasati i usred velike vreve. Takav se teklič zove preteča, koji pripravlja put svomu gospodaru. Preteča zvao se i sveti Ivan, jer je propovijedanjem svojim pripravljao židovski narod na dolazak Mesijin. One staze, što se vijugaju po pustinji, u kojoj je Ivan živio, ponori, što ih je trebalo obilaziti, brda, na koja se uspinjao, doline, u koje se spuštao, bile su Ivanu slika oporih srdaca, koja valja prirediti Gospodinu. Gdje kralj najavi svoj dolazak, tu se rede i popravljaju putovi. Isus je duhovni kralj, kraljevstvo je Njegovo duhovno, pa grešnici valja da se duhovno riprave za Njegov dolazak. Zato propovijedaše sveti Ivan:

»Sve doline neka se nasipaju, svaka gora i brijeg neka se otkopa, zavoji neka se uravnaju, a hrapavi putovi neka se uglade.« Značilo je to: Uspravite se vi, koji ste potišteni i malodušni. Ponizite se vi, koji ste oholi na vaš imutak, rod ili čast! Zalutala srca neka se vrate Bogu i uklonite sve strasti ili pogreške, koje ne dadu Isusu, da uđe u srce vaše! Tu će svaki čovjek vidjeti spasenje Božje, to jest spasti dušu svoju.

Propovijedajući pokoru pozivao je Ivan pokajnike, da urone u vodu, pa da se krste. Odatle mu pridjevak: sveti Ivan Krstitelj. Već je Mojsija pripisivao vodi neku nevidljivu moć. Pranje po židovskom zakonu nije pralo samo tjelesnu nečistoću, već je uz pomoć Božju čistilo i od duhovne ljage. Ivanovo krštenje nije opralo dušu od grijeha, već je samo značilo: tko hoće da bude član kraljevstva Isusova, treba da bude čist od svake ljage na duši. Krsteći se priznavali su ljudi, da su grješni, zato je Ivanovo krštenje bilo spojeno s većim ili manjim ispovijedanjem grijeha, kako je već tko bio skrušen.

Svakom je staležu sveti Ivan znao reći zgodnu pouku. Tako su došli k njemu farizeji i saduceji. To su bile dvije vjerske i političke stranke. Saduceji su bili prijatelji krivobošcima i njihovim nazorima, držali su, da se nije vrijedno boriti za slobodu domovine, imali su vladu u svojim rukama, ali narod nije bio uz njih. Poštovali su doduše zakon Mojsijev, ali su tako duboko pali, te su zabacivali neumrlost duše i uskrsnuće mrtvih. Njima nasuprot nastojali su farizeji da točno slijede zakon Mojsijev, ali su ga iskrivili svojim tumačenjem. Uz to su bili puni oholosti i licemjerja. Narodu su znali zaslijepiti oči tako, da ih je držao za svece, a svoju ljubav k domovini izvrgli su u mržnju na tuđince. Kad su dakle neki od farizeja i saduceja došli k Ivanu, ne da se obrate, već da ne izgube ugleda pred narodom, koji je do svetoga Ivana mnogo držao, uzavri gnjev Ivanov protiv njihova licemjerja i oholosti, te im reče:

»Zmijska bagro!« To su bile zgodne riječi za farizeje. Kao što zmija ispod zuba nosi otrov, tako su i farizeji bili u duši puni pakosti i zlobe. »Tko vam je kazao, pita ih Ivan, da ćete umaći od gnjeva, koji ide?« Mislio je pod tim gnjev Božji, koji opake stiže već na ovome svijetu, a još će se bolje pokazati na sudnjem danu. »Nije dosta, da se ostavite grijeha, već treba da činite i dobra djela: radite rad dostojan pokore!«

Židovi su bili osobito ponosni, što su potomci Abrahamovi, s kojim je Bog sklopio savez. Držali su, da im se ne treba kajati za grijehe, jer im je nebo otvoreno. Neki su pače govorili, da Abraham sjedi pred paklenim vratima i otima svakoga Židova, koji je osuđen na vječne muke. Da im tu predrasudu izbije, govorio im je sveti Ivan:

»Nemojte govoriti: imamo oca Abrahama.« Samo podrijetlo Abrahamovo ne će srdžbe Božje odvratiti od njih. Bog, koji je dao, da Isaka rodi majka u starosti, može da učini od kamenja sinove Abrahamove. Pri tom je Ivan pokazivao na kamenje, što je ležalo u pustinji. Još ih je opominjao, neka ne propuste ovu posljednju zgodu, da se obrate, jer je gnjev Božji blizu. Stablo, komu je drvar položio sjekiru na korjen, doskora će pasti. Tako će i farizeji doskora propasti, ako se ne poprave. Farizeji su govorili, da će njihov Mesija baciti u ognjeno more sve, koji nijesu Židovi. Istim ognjem zagrozio se Ivan njima samima. »Svako drvo, koje ne donosi dobar rod, bit će posječeno i u oganj bačeno.«

Običan je svijet pitao Ivana: »Što valja činiti, da se spasemo?« A sveti Ivan odgovara:

»Tko ima dvije haljine, neka dade onomu, koji nema ni jedne, i koji ima hrane, neka učini tako.« Opominje ih time, da čine dobra djela navodeći za primjer ono, što siromasima najviše treba, a to je hrana i odijelo. Ta djela milosrđa mole od Boga dobročiniteljima milost, da čine pravu pokoru.

Prema pokornim grješnicima bio je Ivan pun blagosti i samilosti. S iskrenom željom, da se poprave, zapitaše ga carinici:

»Učitelju, što ćemo mi činiti?«

Od robe, što se uvozila i izvozila, ubirali su više carine, nego bi smjeli. Zato im odgovori Ivan:

»Ne ištite ništa više, nego vam je rečeno!«

U ono vrijeme nije svatko morao da služi u vojsci. Vojnici u pokrajini bili su kojekakvi pustolovi i lijenčine, što se doklatiše od divljih naroda, te se

upisaše u rimsku vojsku za plaću. Ipak se propovijed Ivanova dojmila mnogoga od njih. I oni su ga pitali:

»A što ćemo mi činiti?«

A Ivan reče:

»Ne činite nikomu sile, to jest ne zlostavljajte nikoga, ne tužite nikoga krivo, budite zadovoljni s plaćom svojom«, jer su se svaki čas bunili protiv loše hrane i slabe plaće, koju su im rimski carevi morali povećavati.

Rječitost Ivanova zanijela je svijet, a svetost njegova upravo ga je zadivila. I mnogi su Židovi pomišljali, nije li Ivan možda obećani Mesija. Na tajno njihovo pitanje odgovori sveti Ivan javno:

»Ja vas istina krštavam vodom, ali ja nijesam Mesija. Doći će jači i veći od mene, komu ja nijesam dostojan odvezati remena na obući njegovoj«, to jest izuti ga i nositi za njime obuću. Drugim riječima: »Nijesam vrijedan da se ubrojim među posljednje sluge Njegove. Ja vas krštavam vodom, a On će vas krstiti Duhom Svetim i ognjem. Moje krštenje vodom znači, da čovjeku valja očistiti dušu od grijeha. Ali kao što oganj na kovini čisti, što voda ne može oprati, tako će i Njegovo krštenje uistinu očistiti dušu od grijeha. To će učiniti Duh Sveti, koga čovjek dobiva kod svetoga krsta. No Mesija će jednom biti i strog sudac. On ima lopatu u ruci svojoj, pa će očistiti gumno svoje i skupiti pšenicu u žitnicu svoju, a pljevu će sažeći ognjem vječnim.«

Kako je kod nas nekoć bilo, tako u Palestini još i danas stoka mlati žito. Kad ga je na gumnu izgazila, vjetre ga bacajući smjesu lopatom od sebe. Jer je žito teže, pada podalje i sprema se u žitnicu, a pljevom lože. Eto što znači lijepa ta Ivanova slika. Gumno, na kom leži žito i pljeva, ova je zemlja, na kojoj živu dobri i zli ljudi. Na sudnjem danu odlučit će anđeli jedne od drugih. Dobre će Bog uvesti u nebo, a pljevu, to jest zle, kojima motaju strasti, kao što vjetar raznosi pljevu, bacit će Mesija u oganj vječni.

Velik je bio uspjeh svetog Ivana Krstitelja. Naučajući riječju, a još više svetim i strogim svojim

životom, mnogu je dušu uzdrmao, da se ostavi zla i čini dobro. Neki od njih i ostadoše uz njega, te mu se povjeriše, da ih uči i vodi. A Ivan ih je putio, da često mole, strogo poste, prigrle samoću, da se vježbaju u krepostima i život svoj posvete Bogu.

Krštenje.

U vrijeme, kad je Ivan lijepim svojim slikama naviještao dolazak Mesijin, živio je Isus u Nazaretu. A kad je sveti Ivan pripravio narod na Njegov dolazak, držao je Isus, da je došao čas, kad Mu se valja pokazati svijetu. Ostavio je Nazaret, u kom je proživio sav svoj zemaljski život osim posljednje tri godine. Ostavio je milu kuću i još miliju svoju majku, jer je zadaća, kojoj se posvetio, tražila, da se posve odijeli od doma i svoga roda.

I pošao je Isus na put, da započne najuzvišenije djelo, što ga je ikad Bog zasnovao na zemlji. Pošao je nepoznat, bez ikakva pomagača, da osnuje kraljevstvo svoje. Nijedan kralj na svijetu nije započeo tako goloruk. Isus je imao uza se samo svoje siromaštvo i svoju smrt. Svojom smrti pobijedio je smrt i umirući dao svijetu život. Već nam to kazuje, da je Isus Bog, jer takvim sredstvima ne bi nitko srušio silno rimsko carstvo i osnovao kraljevstvo, što je osvojilo cijeli svijet.

Jednoga dana dođe Isus ravno na Jordan do svetoga Ivana, da Ga krsti. Čovjek se krsti, da se očisti od grijeha. Isusu nije toga trebalo, jer nije imao nikakva grijeha. Dosada se Isus u svemu pokorio zakonu: dao se obrezati i prikazati u hramu. Tako je i sada htio da bude jednak drugim ljudima, da se podvrgne krštenju, koje je bilo neki uvod u kraljevstvo nebesko. Napokon je htio svojim krštenjem da naredi sakramenat svetoga krsta.

Sveti Ivan nije Isusa poznavao, jer je jedan daleko živio od drugoga. Isus se sklonio u zabitni

Nazaret, a Ivan je proveo svoj vijek u pustinji. Ali je Ivanu Bog javio, da će doskora k njemu doći Isus. I sveti Ivan jedva je čekao čas, da Ga vidi i da Mu se pokloni.

Jednoga dana zape oko Ivanovo o čovjeku, koji je s drugima došao, da se krsti. Dostojanstveno Njegovo držanje, božanske crte Njegova lica, iz kojih je govorila svetost, a najviše glas Duha Svetoga, kazivao je svetome Ivanu: To je On! Sveti Ivan, koji je dosada neustrašivo korio glavare židovske, drhtaše od svetoga nekoga poštovanja, kad je prvi put ugledao, koga mu je duša davno željela vidjeti. I kad je pošao, da Mu se baci pred noge, predusretne ga Isus tražeći, da Ga krsti kao pokornika. A sveti Ivan nađe se u velikoj neprilici. Branio se riječima:

»Ja treba da budem kršten od Tebe, a Ti dolaziš k meni.« Kao da mu kaže: Ne treba Tebi da se krstiš, a još manje mogu Te krstiti ja, koji sam čovjek grješnik. Ne treba liječniku, da traži bolesnika, već bolesnik treba da traži liječnika.

Isus potvrdi riječi Ivanove te samo doda: »Pusti za ovaj put, jer nam tako treba ispuniti svaku pravdu, to jest volju Božju.« Htio je Bog, da Ivan obećanoga Mesiju svijetu pokaže i u Njegovo Ga zvanje uvede. Uz to će i sam Bog pokazati, tko je zapravo Isus. Tada popusti sveti Ivan, a Isus zađe u vodu. Nato se ona ruka, što se nije smatrala vrijedna da Isusa izuje, diže nad glavu Njegovu i pokrsti Ga.

Na nebu nijesu mogli anđeli da se načude gledajući, kako se njihov Kralj ponizio. A tko bi na zemlji u tom času držao za Boga Isusa, koji se krstio s drugim grješnicima? Zato je samo nebo progovorilo, tko je Isus.

Poslije krštenja pođe Isus iz vode. U taj čas ili se oblaci razmaknuše ili je nenadano svjetlo zasinulo u visinama ili se doista vidio prolom na nebu, otvoriše se Ivanu nebesa i vidje Duha Božjega, gdje silazi kao golub na Isusa. Nebo, koje je tisuću godina bilo zatvoreno poradi grijeha Adamova, otvorilo

se danas zbog pokornosti Isusove. Iz otvorenoga neba činilo se oku čovječjemu, da se spušta golub. A to nije bio golub, već sam Duh Sveti, koji je uzeo sada oblik goluba. U Svetom Pismu je golub znak blagosti, nevinosti, svetosti. To je bio razlog, što je Duh Sveti danas poprimio oblik goluba, da se ljudima pokaže vidljivim načinom. Nekoć je golub navijestio patrijarhu Noemu, da je potopne vode ne-

Krštenje Isusovo.

(U đakovačkoj katedrali naslikao Ljudevit Seitz.)

stalo, pa se vratio na lađu i javljao, da se smirio gnjev Božji, držeći u kljunu maslinovu grančicu. Tako je i sada Duh Sveti pod prilikom goluba javljao, da je Isus Spasitelj svijeta. Kad se Isus rodio, naviještali su anđeli mir, kad je nastupio svoje zvanje, sišao je na zemlju Duh Sveti, začetnik svake utjehe i mira. Duha Svetoga, koji se spuštao iz nebesa u slici goluba, vidio je Isus, vidio Ga Sveti Ivan, a vidješe Ga i drugi, koji su bili s njima.

Nije sam Duh Sveti kazivao ljudima, da je Isus obećani Mesija, već se čuo s neba jasan glas:

»Ovo je Sin moj ljubazni, koji mi je omilio od vijeka.«

Nekoć je Gospodin Bog požalio, što je čovjeka stvorio, a sad se u Isusu, Sinu Blažene Djevice Marije, obradovao.

Već su stari govorili: Ako hoćeš da vidiš sveto Trojstvo, a ti pođi na Jordan. Tu je Bog Otac, koji je govorio, Bog Sin, koji se krstio, i Bog Duh sveti, koji se pustio u slici goluba. Bog Otac odabrao je Isusa za posrednika između neba i zemlje. Tu je zadaću Isus primio, a Duh Sveti Ga je u toj službi posvetio. S krštenjem je ušao Isus u novo doba svoga života. Dosada je skromno živio u zatišju nazaretskom, odsada će javno raditi kao Mesija za slavu Božju i spasenje roda ljudskoga.

Mjesto, gdje je Isus kršten, danas je pusto, prazno i tiho, osim što Jordan šumi, a tu tišinu prekida kadgod neugodni krič kakve ptice. Prema staroj predaji bilo je to mjesto nedaleko Mrtvoga mora, nasuprot nekadašnjem Jerihonu. Još u šestom vijeku resila je ovdje Jordanove obale mramorna ploča, a usred rijeke dizao se veliki križ. Na tome mjestu rado prelaze i danas Arapi preko Jordana, jer je tu samo trinaest metara širok. Kako nije dubok, preplivaju ga na konju ili pregaze noseći odijelo nad glavom. U siječnju, na dan krštenja Isusova hodočaste onamo mnogi, te se kupaju. Odijelo, u kojem su se okupali, dobro čuvaju, da njime pokriju svoje tijelo u lijesu.

Kušanje.

Odmah poslije krštenja udaljio se Isus, da se ukloni radoznalosti i vrevi ljudskoj. Bio je pun nebeskoga žara, lice Mu se sjajilo nekim svetim zanosom, a korak Mu je odavao odlučnost, jer Ga je vodio Duh Sveti. Od Jordana pođe Isus prema gradu Jerihonu

i uspne se nad izvorom proroka Eliseja na visoku goru Karantaniju, mi bismo hrvatski kazali — Četrdesetnicu. Nazvaše je tako, jer je prema staroj predaji Isus na njoj proveo četrdeset dana. Tu kao da se tužna pustinja sastala u ledenom zagrljaju s divljom gorom. Četiri sta sedamdeset i tri metra visoka Karantanija izrasla je u samoj pustoši, koja udara tim više u oči, što je ispod nedalekoga grada Jerihona najplodnije tlo. Jesenske kiše i ljetno sunce oglodaše Karantaniju i iznakaziše je. Izrovaše na njezinim bokovima jaruge i gudure, izdubiše spilje, koje proširiše pustinjaci, da se trape na gori, koju je Isus posvetio. Mučni uspon vodi do veće spilje, u kojoj kažu, da je Isus postio. I danas provodi u njoj strog život nekoliko grčkih kaluđera.

Isus je otišao u pustinju, da se pripravi za javni život. Svako važno djelo treba da čovjek započne molitvom, kojom će sebi osigurati pomoć Božju. Tako je i Isus molio dugo, pobožno i žarko, razmišljao o zadaći, koja Ga čeka, razgovarao s Bogom u srcu svome, preporučao Ocu svome sve ljude, osobito one, koji budu u Nj vjerovali. U žarkoj molitvi i dubokom razgovoru s Bogom tako se zanio, da nije na hranu ni mislio. Tako se dogodilo, te punih četrdeset dana nije oćutio potrebe da jede. Nije Isus postio po židovskom običaju, koji pred noć prekidaju post, već je postio s danima i četrdeset noći. Kao da je htio posvetiti taj broj, koji se u Svetome Pismu često spominje. Četrdeset je dana postio Mojsija na gori Horeb, kad je išao po ploče židovskoga zakona. Četrdeset je dana putovao prorok Ilija po pustinji, četrdeset je dana ostao Isus na zemlji poslije svoga Uskrsnuća. Isus je postio, da čini pokoru za neumjerenost, kojom je prvi grijeh započeo u raju.

Kad se poslije dugotrajne molitve kao probudio, oćuti Isus silnu glad. Tijelo Mu je oslabilo, sile smalaksale, lice omršavilo, oči upale. I snađe Ga velika želja, da jede. U takvoj nevolji čovjek lako podlegne napasti.

Taj čas kao da je jedva dočekao sotona, poglavica nečistih duhova, koji je već dulje vremena vrebao Isusa. Čuo je glas Božji kod krštenja, koji je nazvao Isusa Sinom Božjim, te poče sumnjati, nije li to onaj, koji po Božjem obećanju u raju ima da skrši njegovu vlast. Zato će Ga kušati, da oda svoju tajnu, ili će Ga zavesti na djelo, da Ga rastavi od Boga, pa da se tako riješi svog pogibeljnog protivnika. Sam je nekoć imao da prođe kušnju u nebu, pa je sramotno podlegao. Odatle njegov bijes i nastojanje, da i druge strovali u vječnu propast. Jednom je tako već uspio. Zaveo je prve ljude i unesrećio sve njihove potomke. Istu sreću pokušat će sada kod Isusa. Vidio je, da Isus trpi glad, pa nije mogao vjerovati, da je Sin Božji, jer mu nije bilo znano, da je i pravi čovjek.

Da bude načistu, pristupi k Isusu u čovječjem obliku te reče:

»Ako si Sin Božji, reci, da ovo kamenje postane kruh.«

I pokaza Mu rukom silno kamenje, što je pokrilo okolinu. Pitanje svoje udesio je đavao majstorski, da zavede Isusa. Pitajući zapovijeda, a zapovijedajući pita. Računao je, da će Isus smjesta učiniti, što traži, jer mora da Ga vrijeđa, što Mu đavao osporava čast Sina Božjega. Podsjetio Ga je na Njegovu Božansku moć, koja može jednom riječi pretvoriti kamen u kruh. Što je prirodnije, nego da Isus zadovolji ovu prvu potrebu čovječje naravi, kad u pustinji nema ništa, čim bi utišao svoj glad? Da je Isus poslušao napasnika, bio bi Božansku svoju moć upotrijebio za svoje lične potrebe, a Isus nije nikad činio čudesa poradi sebe, već samo drugima na korist, s višega cilja. K tomu bi na riječ zavodnikovu završio svoje gladovanje, što ga je počeo po volji Božjoj, jer Ga je Duh Sveti doveo u pustinju. Mjesto da neprijatelja svoga baci u pakao, gdje mu je mjesto, pobijedio je Isus njegovu lukavost svojom poniznošću. Na pitanje sotonino, je li Sin Božji, ne odgovara Isus ništa, već odbija napast njegovu, da kamen pretvori u kruh, riječima Svetoga Pisma:

»Ne živi čovjek o samome kruhu, već o svakoj riječi, koja izilazi iz usta Božjih.« Bog, istina, izdržava čovjeka kruhom, to jest prirodnom hranom, ali mu život može očuvati i drugim načinom. Ako Bog hoće da čovjeka nahrani, dosta je samo jedna riječ iz usta Njegovih. Ali preče je pokoravati se Božjoj volji, nego skrbiti za tijelo. I ne bi bilo lijepo tražiti hranu od Boga čudom, kad je može dobiti drugim načinom. Isus treba samo da se pouzda u volju Božju, pa Mu ne treba da od kamenja pravi kruh.

Uto se đavao pripravio za drugu navalu. Odgovor je Isusov pokazao veliko Njegovo pouzdanje u Boga. To upotrijebi đavao za novu napast. Tada Ga đavao uzme, i što bi okom trenuo, prenese iz pustinje kraj Jerihona u Jerusolim, koji se zove sveti grad, jer ga je Bog odabrao za sveti stan svoj. Kršćanska se duša zgraža, kad pomisli, da je đavao nosio Isusa, sotona samoga Boga. Čitajući to treba da se više čudimo Isusovoj poniznosti nego đavlovoj drskosti. Nije čudo, što je Isus dopustio, da Ga ponese onaj, koji Ga je kasnije razapeo po svojim pomoćnicima. I đavao stavi Isusa na jedan vršak židovskoga hrama ili na kulu. Na to Mu reče:

»Ako si Sin Božji, spusti se dolje. I ne će ti se ništa dogoditi, jer je pisano u Svetom Pismu: Anđelima svojima zapovjedi za Tebe i na rukama će Te nositi, da ne zapneš za kamen nogom svojom.«

Te su riječi uzete iz psalma, gdje Bog obećaje svoju pomoć onima, koji se u nevolji u njega pouzdaju. Ali je đavao sada izvrnuo riječi Božje, jer one ne kažu, da će Bog pomoći čovjeku, koji se lakoumno i bez potrebe izvrgava životnoj pogibli. Iznemogao od gladi, kraj odurna napasnika, na strmoglavome mjestu našao se Isus u velikoj neprilici, da svemu učini kraj. Ali kad bi poslušao đavla i spustio se na zemlju, pokazao bi, da je tašt i ohol. Zato odbi Isus đavla riječima:

»Ali je pisano i to: ne kušaj Gospodina Boga svoga.«

Čovjek kuša i napastuje Boga, kad od Njega traži,

da bez potrebe učini čudo. Tako Isus nije ni ovaj put odao đavlu Božje naravi svoje.

U pustinji kraj Jerihona imade dosta strmoglavih stijena, ali đavao nije bez razloga odnio Isusa do jerusalimskog hrama. Židovi su govorili: nitko ne će znati, otkuda je Mesija došao. Kad bi se dakle Isus spustio s krova u predvorje hrama, držali bi Židovi, da je s neba pao, te bi ga oduševljeno pozdravili za obećanoga Mesiju, a to bi osujetilo djelo spasenja, koje je po Božjoj osnovi imalo mučno započeti i završiti smrću Isusovom.

Premda je đavao dva puta odbijen, ipak ne popušta, već iznova napastuje. Ovaj put ne pita: »Ako si Sin Božji«, ne navodi Svetoga Pisma, već se očito pokazao kao takmac i neprijatelj Božji. I opet dopusti Isus, te Ga đavao odnese na jednu visoku goru, s koje Mu je pokazao sva kraljevstva svijeta i slavu njihovu. Ne znamo, gdje je ta gora, jer se s nijedne gore u Palestini ne mogu vidjeti sva kraljevstva svijeta, a još manje slava njihova, to jest krasni krajevi i gradovi, palače, bogatstvo, sjaj i raskoš njihov. Kako mi silne zemlje vidimo na malom zemljovidu, tako je možda đavao pokazao Isusu ljepotu svijeta samo u slici, koja nama nije poznata. Pokazujući kraljevstva svijeta ovoga reče đavao Isusu:

»Sve ću ti ovo dati, ako padneš te mi se pokloniš.«

Kad pohlepni ljudi vide blago, usplamte živom željom, da ga prigrnu k sebi. Držeći, da će Isusa zavesti, ponudi se đavao, da će Mu učiniti, što nikomu nije: postavit će Ga za gospodara nad cijelim svijetom. Istina je, da sotona imade neku vlast nad ovim svijetom. Tko griješi, njegov je sluga, a opaki ljudi čine sve po njegovoj volji. Ali se sada sotona samo banio, kao da ima neograničenu vlast, pa može ovaj svijet dati, komu hoće. Obećani Mesija imao je osvojiti ovaj svijet i osnovati na njemu svoje kraljevstvo, ali će to zaslužiti gorkom mukom i sramotnom smrti na križu. Sad Mu đavao nudi vladu nad svijetom bez ikakve muke uz jedini uvjet, da je s njime dijeli.

Tako se đavao nadao, da će Isus kao čovjek podleći ovoj napasti ili će izazvan ponudom kazati, da je On gospodar svijeta, pa se time odati, da je Sin Božji. No

Đavao kuša Isusa.

(Naslikao A. Schäfer.)

ljuto se prevario. Da je Isus prihvatio đavolovu ponudu, značilo bi to otpasti od Boga i učvrstiti na zemlji kraljevstvo vražje.

U času, gdje se đavao tako uzobijestio, pa traži božansku čast, snađe ga odlučan udarac. Dosada mogao bi Isus držati sotonu za čovjeka, jer Mu se približio u čovječjem obliku. Ali sad ga Isus protjera riječima:

»Odlazi, sotono!« Nazivajući ga tako, pokaza Isus, da je progledao njega i lukavstvo njegovo. Pokloniti se đavlu značilo bi dati mu čast, koja pripada samo Bogu. Zato nastavi Isus: »Pisano je: Gospodinu se Bogu svomu klanjaj i Njemu jedinomu služi.«

Potučen na svakome polju sramotno uzmakne sotona. Tako je Isus svladao đavla, koji se više nije usudio da Mu smeta kod javnoga djelovanja, već je bježao ispred Isusa i molio, da ga pusti na miru. Kad nije mogao da Ga otvoreno priječi, gledao je da osujeti uspjeh rada Njegova. Uzmaknuo je bijesan i razjaren samo na neko vrijeme. Kad nađe zgodnu priliku, on će i opet doći, ne da Isusa kuša, već da Ga javno napadne očajnim bijesom u muci Njegovoj.

Ta je kušnja bila za Isusa duboko poniženje, kojim je pokazao veliku pokornost Ocu svomu. Zato Ga je Bog i nagradio. Čim se đavao udaljio, pristupili su k Isusu anđeli, da Mu služe. Jedan anđeo bio bi dosta, ali ih je došlo više, da pokažu, kako Bog uistinu pravedniku šalje anđele u pomoć. Kad je Adam sagriješio, protjerao je anđeo praroditelje iz raja. Kad je Isus svladao đavla, evo anđelâ k Njemu, da od pustinje učine raj. Ne kaže Sveto Pismo, kako su anđeli Isusu služili, ali je to lako pogoditi. Donijeli su mu jelo, da utiša glad. Onaj, koji je za židovski narod našao manu u pustinji, poslao je sada i Sinu svom okrepu.

Prvom je kušnjom đavao htio Isusa zavesti na neumjerenost tražeći, da prekrši post protiv volje Božje, drugom Ga je kušnjom htio zavesti na preuzetnost, taštinu i oholost, da svijet Isusa hvali, kako je junački sišao s krova, a trećom na pohlepu za zemaljskim blagom. Isus je dopustio, da Ga đavao kuša na tri načina, jer sve napasti, što čovjeka mogu snaći, potječu iz tri vrela. To je požuda tijela, koja čovjeka napastuje, da ugađa svomu tijelu, oholost, koja podbada, da se čovjek što više uzdigne nad druge, te pohlepa, koja gleda, da steče što više blaga. Tako je Isus htio da iskuša svaku vrstu zla, koja ljude napada. Trebalo je da najprije lično pobijedi sotonu, komu će satrti kraljevstvo na ovoj zemlji. Isus se borio prvi kao vođa, koji hoće da pokaže svojim vojnicima, kako se valja boriti protiv neprijatelja. Kako je svojom smrti svladao našu smrt, tako nas je svojom kušnjom ojačao za naše kušnje. Njegova Ga je kušnja naučila, da nam rado priskoči u pomoć u svakoj napasti i dade jakost da pobijedimo. Tako je kušnja Isusova jedan dio našega spasenja.

Svjedočanstvo Ivanovo.

Krštenjem, postom i molitvom pripravljao se Isus za svoje zvanje, dok ne dođe vrijeme, da Ga Ivan pokaže svijetu. Međutim je sve više ljudi dolazilo k Ivanu, da se krsti. Već su neki počeli i pomišljati, nije li Ivan obećani Mesija. Ni Mesija, govorkalo se, ne bi mogao živjeti svetije, propovijedati ljepše i s većim uspjehom. Ti su glasovi uzbunili židovske poglavice, te prijaviše Ivana velikom vijeću, koje je vršilo nadzor nad vjerskim stvarima. Optužiše svetoga Ivana, da propovijeda bez dopuštenja, da uvodi nove odredbe, zavodi narod, pa ga neki drže za obećanoga Mesiju. Veliko vijeće doista primi tužbu njihovu. No poradi naroda, koji je svetoga Ivana držao za proroka, nijesu se usudili da ga dovedu na sud u Jerusolim, već odlučiše, da će k njemu poslati svoje ljude, koji će stvar izvidjeti.

Odaslanstvo je velikoga vijeća bilo sastavljeno od svećenika, koji su bili suci u vjerskim stvarima. Njima su se pridružili i neki Levite. Kod Židova su vršili službu svećeničku jedino potomci velikoga svećenika Arona. Ostali muškarci plemena Levijeva zvali su se Levite. Njihova je zadaća bila, da dvore

svećenike, da pjevaju kod službe Božje i da čuvaju hram. Ali su i oni naučali zakon Mojsijev i razumjeli se u vjerske stvari.

Kad su došli k svetomu Ivanu, upitaju ga službeno:

»Tko si ti?« To je ponajprije značilo: tko je tebe poslao i tko ti je dao vlast da propovijedaš? Ali je njihovo pitanje išlo i dalje. Budući da su neki govorili, da je Ivan obećani Mesija ili Krist, htjelo je poslanstvo velikog vijeća saznati, ne drži li on sebe za Krista. Zato Ivan ne odgovara na njihovo pitanje nego na ono, što se iza pitanja krilo, te reče:

»Nijesam ja Krist.«

To iskreno priznanje smete poslanstvo židovsko, jer je porušilo glavni dio njihove tužbe. Za proroka Iliju kažu svete knjige, da se na ognjenim kolima odvezao u nebo, pa će doći prije velikog i strašnog dana Gospodinova, to jest prije sudnjega dana. Iz toga su mjesta neki krivo izvodili, da će Ilija doći prije prvog dolaska Isusova. Stoga zapita odaslanstvo Ivana dalje:

»Jesi li ti Ilija?«

A Ivan to odlučno odbi riječima:

»Nijesam ja Ilija.«

Sveti Ivan mogao se izdavati i za kakvog drugog poslanika Božjega, pa ga zato upitaše:

»Jesi li ti prorok?«

Mislili su pod time onog velikog proroka, koga im je obećao Mojsija. Ali i na to pitanje odgovori Ivan:

»Nijesam.«

Dosad je Ivan govorio samo ono, što nije, zato pođe poslanstvo dalje, pa zatraži od njega, neka jednom kaže, što jest, da mogu odgovoriti onima, koji su ih poslali. I Ivan im odgovori riječima proroka Isaije, koji je prorekao, da će dolazak Mesijin navijestiti silan glas u pustinji:

»Ja sam glas onoga, što viče u pustinji: poravnite puteve Gospodnje!« Ivan je htio time reći: Vi očekujete obećanoga Mesiju i Spasitelja. Taj ja nijesam. I ne pitajte, tko sam, već radije poslušajte, što propovijedam. Moja je zadaća i služba, da priredim put Mesiji, koji je već blizu.

Ivan je bio oruđe Božje, ali je krepkim svojim propovijedima vikao, da ga čuju Židovi, koji se daleko udaljiše od Boga.

Veliko je vijeće moralo bdjeti, da se u zakon Mojsijev ne uvede nikakav novi obred. Iz riječi starih proroka naučili su Židovi, da će se u doba mesijanskò pranjem, to jest krstom postići oproštenje grijeha. Stoga su držali, da će to pranje uvesti ili Mesija ili Ilija ili onaj prorok, što ga je obećao Mojsija. Osim njih nije nitko imao pravo da uvodi kakvo pranje ili krštenje kao vjerski obred. Zato su pitali Ivana:

»Zašto ti onda krstiš, kada nijesi ni Krist ni Ilija ni prorok?«

Na to im odgovori Ivan: Neka im krštenje njegovo ni najmanje ne smeta. On krsti vodom, da podsjeti, kako treba dušu očistiti od grijeha. Zašto oni toliko ispituju za njega? Onaj, za koga bi prije svega morali pitati, već je došao i nalazi se u njihovoj sredini. On će se svojima propovijedima javiti poslije Ivana, ali je bio davno prije njega, jer je Bog, pa Ivan nije vrijedan da Mu učini, što čine gospodaru posljednji sluge, nije dostojan razvezati remena na obući Njegovoj.

To je bilo u Betaniji preko Jordana, kamo se preselio sveti Ivan, da izbjegne zasjedi i osveti Židova, koji mu nijesu mogli zaboraviti, što ih je javno nazvao zmijom i javno žigosao njihovo licemjerje.

Jaganjac Božji.

Isus je drugi dan, kako je došlo poslanstvo velikog vijeća Ivanu, ostavio pustinju, u kojoj Ga je kušao đavao, i pošao opet na mjesto, gdje je bio kršten. Kad se približio svetomu Ivanu, uhvati ovaj priliku, da Ga pokaže Židovima. Ispruži ruku i pokaže prstom na Isusa te reče:

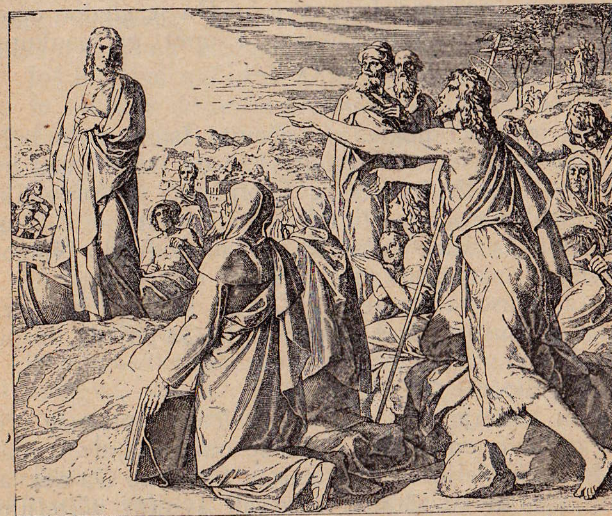
»Evo Jaganjac Bložji, koji uzima grijehe svijeta.« U tim riječima bilo je mnogo rečeno. Najobičnija životinja, koju su Židovi žrtvovali svaki dan u hramu, bio je jaganjac. Svi ti janjci bili su slika Mesijina te su opominjali Židove na obećanoga Spasitelja. Krvlju vazmenoga janjca oslobodili su se Židovi iz Egipta, pa ih je pasha svake godine sjećala na Mesiju, koji će ih izbaviti iz grešnoga ropstva. I proroci su zvali Mesiju janjetom. Isaija zove Isusa janje, koje vode na klaonicu, da označi Isusovu strpljivu muku i smrt na križu. Što su proroci samo u duhu gledali, to je Ivan vidio živim očima, te je jasnim riječima označio Isusa za Spasitelja svijeta. Kao da Ga vidi, kako nosi križ na Kalvariju, kazao je Ivan: »Ovo je onaj Jaganjac, za koga je prorekao Isaija, da će trpjeti i umrijeti za grijehe svijeta.« Janjac je pravo ime, kojim je Ivan lijepo označio Isusovu blagost, krotkost i poniznost. A tim je riječima Ivan suzbio velike predrasude židovske. Židovi su očekivali Mesiju, koji će ih izbaviti jarma rimskoga, a sveti Ivan kaže, da će ih osloboditi od mnogo većeg ropstva, od grijeha i pakla. Židovi su očekivali Mesiju, koji će im steći slobodu mačem, a Ivan kaže, da je Isus jaganjac, koji će đavla pobijediti ne silom, već svojom krotkošću i poniznošću. Židovi su tvrdili još i to, da će Mesija osloboditi samo Židove, a Ivan kaže, da će Isus spasti ne samo Židove već cijeli svijet. Napokon je Ivan tim riječima rekao, da je Isus Božji janjac, jer nam Ga je Bog dao kao žrtvu za grijehe svijeta.

Riječi »evo Jaganjac Božji« tako su mile Crkvi, te njima podsjeća na Božanstvo Isusovo svakog vjernika, prije nego primi svetu pričest. Svake litanije svršava Crkva moleći »Jaganjca Božjega«, da nam oprosti, da nas usliši, da nam se smiluje.

Na svečane te riječi nadoveza Ivan:

»Ovo je Onaj, za koga vam jučer rekoh, da za mnom ide, koji preda mnom postade, jer prije mene bijaše.«

Ivana je poslao Bog, da Isusa krsti i u Njemu pokaže Židovima obećanoga Mesiju. Ali Ivan nije Isusa vidio prije krštenja, zato mu je Bog dao znak: na koga vidiš, da silazi Duh Sveti i da stoji na Njemu, to je obećani Mesija. Kad je Ivan prigodom krštenja vidio Duha Svetoga, koji je kao golub sišao s neba i stao nad Isusom, potpuno se uvjerio, da je Isus

Evo Jaganjac Božji.

(Naslikao J. Schnorr od Carolsfelda.)

doista obećani Mesija. Sad može mirne duše javno i otvoreno posvjedočiti svima, da je Isus Sin Božji.

Danas je sveti Ivan prvi put javno kazao Židovima, da je Isus Sin Božji, koji će spasti svijet od grijeha. Nažalost bilo je Ivanovo svjedočanstvo glas u pustinji, koji se izgubio bez ikakve jeke i koristi.

Prvi učenici.

a više je načina sveti Ivan pripravio put Gospodinu. Zvao je ljude, da čine pokoru, javno je pokazao Isusa i priveo Mu prve učenike.

Drugi je dan poslije poslanstva vrhovnog vijeća Ivan stajao na mjestu, gdje je krstio, a uz njega dvojica njegovih učenika. Nedaleko je od njih upravo prolazio Isus, a Ivan Ga je gledao očima punima ljubavi i poštovanja. I opet ga zaokupiše jučerašnje misli, te ponovi riječi:

»Gle, Jaganjac Božji!«

Na te riječi pogledaše učenici Isusa malo bolje, te za čas pođoše za Njim, jer kao da im je Ivan htio time kazati: »Pridružite se k Njemu.« Iz prevelikog su se poštovanja bojali da odmah pristupe k Isusu. Pratili su Ga samo izdaleka, a kad dođu do Njegova boravišta, zametnut će s Njime razgovor. Ali ih dobrota Isusova preteče. Čuvši korake iza sebe okrene se Isus, pa kad je vidio, da Ga slijede, zapita ih ljubezno:

»Šta hoćete?«

Tim pitanjem htjede da ih k sebi privuče i da steče njihovo pouzdanje. Ali se oni ipak ne usudiše da Mu svoju želju odmah iznesu. Smjerno Ga nazvaše »Rabi«, kako su Židovi kazivali svojim učiteljima, i upitaše, gdje stoji, namjeravajući Ga potražiti u zgodniji čas. Sad im i opet dobrota Isusova pruži više, nego što su očekivali. Isus ih pozove smjesta k sebi riječima:

»Dođite i vidite!«

I pođoše za Isusom do nekakve kolibice, u koju su se obično sklanjali Židovi, koji su došli da slušaju svetoga Ivana više dana.

Što su sada ta dvojica razgovarala s Isusom, ne kaže Sveto Pismo, ali je to lako pogoditi po kasnijoj izjavi jednoga od tih učenika, da su raspravljali o Mesiji, koga je sve očekivalo. Poslije razgovora s Isusom postadoše obojica drugi ljudi, jer su upoznali u Isusu obećanog Mesiju. Ljubaznost Isusova tako ih je osvojila, te su odlučili ostaviti svetoga Ivana, pa se priključiti k Isusu. Jedan od tih učenika bio je kasniji apostol Andrija. Ime drugoga učenika ne spominje evanđelje, ali je to bez sumnje bio sveti Ivan evanđelista, koji nam je taj sastanak tako točno opisao. Samo nije htio iz poniznisti da navede svoje ime. Tako je sveti Ivan bio jedan od prvih učenika Isusovih, a ostavio Ga je posljednji, kad su Ga sahranili na Kalvariji.

Još isti dan našao je Andrija svoga brata Simona, koji je također došao iz Galileje, da vidi i čuje svetoga Ivana. Presretan, što je upoznao Isusa, dovikne Andrija veselo bratu svome:

»Našosmo Mesiju, koji se zove Krist.«[1]

Čim je Simon čuo za Mesiju, htjede odmah i da Ga vidi. Andrija zadovolji njegovu želju i povede ga do Isusa. Isus vidje Simona prvi put u životu te mu reče:

»Ti si Simon, sin Jonin, ti ćeš se zvati Kefa.«

Isus je nazvao Simona imenom njegovim i imenom oca njegova, da mu pokaže, kako ga dobro pozna. Što mu je promijenio ime, značilo je, da ga čeka velika zadaća. Tako je Bog Abrahamu promijenio ime, kad ga je odabrao za praoca židovskoga naroda, i patrijaru Jakovu, kad mu je obećao veliko potomstvo. Već sada je znao Isus, da će osnovati Crkvu, pa je Simonu promijenio ime u Kefa, a ta riječ znači stijena ili pećina, jer će Simon biti ona pećina, na kojoj će Isus sagraditi Crkvu svoju.[2] Pozdrav Isusov kazivao je Simonu, da je u Isusa neko više znanje, jer ga je nazvao imenom, premda ga dosada nije vidio. S toga razloga odluči Petar odmah da se i on pridruži Isusu. Andrija, Ivan i Petar su dakle prvi učenici Isusovi, to je Crkva Isusova u zametku.

---

[1] Mesija je židovska riječ, koja hrvatski znači pomazanik, a na grčki prevedena glasi Krist.

[2] Židovska riječ Kefa znači isto, što u grčkom jeziku znači Petar.

Sutradan, to jest treći dan nakon poslanstva židovskoga, namisli Isus da se vrati u Galileju. Kad je izišao iz mjesta, gdje se sklonio za vrijeme svoga kratkog boravka na Jordanu, nađe čovjeka imenom Filipa i reče mu:

»Hajde za mnom!«

Valjda su Andrija i Simon prošle noći pripovijedali Filipu o Isusu, koga su upoznali, pa se Filip na jednostavan poziv pridružio Isusu. Milost Božja zahvatila je srce Filipovo prije, nego što ga je Isus pozvao riječima. Iz razgovora, što ga je Isus sada zametnuo s Filipom, Filip se potpuno uvjerio, da je Isus obećani Mesija. Zahvalan, što ga je Isus pozvao, pođe Filip i potraži svoga znanca Natanaela, koji nam je bolje znan pod svojim apostolskim imenom Bartolomej. I reče mu Filip veselo:

»Našli smo onoga proroka, o komu je pisao Mojsija u svojoj knjizi židovskih zakona i o komu su toliki proroci proricali. To je Isus, sin Josipov, iz Nazareta.«

Kratko vrijeme, što ga je Filip proveo uz Isusa, nije mogao da Ga pobliže upozna, pa nije znao, da je začet od Djevice, već Ga je držao za sina Josipova i da se rodio u Nazaretu. Natanael je mislio, da iz malena i neznatna gradića Nazareta ne može ništa dobro doći, a kamo li da bi se u njemu mogao roditi slavni židovski Mesija. Zato odvrati Filipu:

»Može li iz Nazareta šta dobro doći?«

Mjesto svakog dokazivanja reče mu Filip:

»Dođi i vidi!«

Bio je uvjeren, da će se Natanael doskora uvjeriti o protivnom. I oba pođoše do Isusa.

A kad je Isus vidio Natanaela, gdje ide k Njemu, reče svojim učenicima tako glasno, da Ga je i Natanael mogao čuti:

»Gle, ovo je pravi Israelac, u komu nema lukavstva.«

Ime Israel Židovima je najmilije, jer ih sjeća na njihova patrijara Jakova. Njime je Isus htio reći, da je Natanael iskren i pošten čovjek, kakav je bio

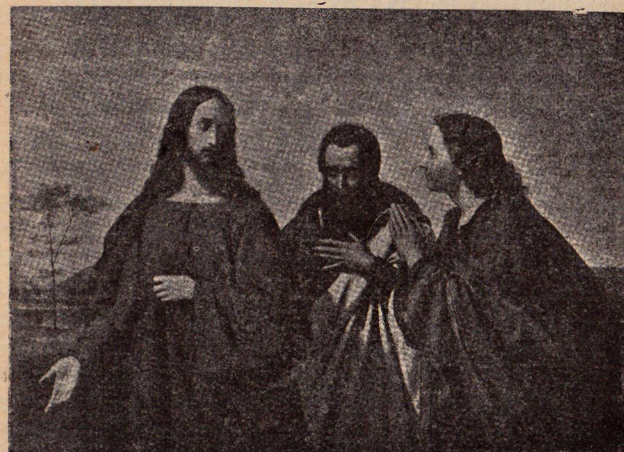
patrijar Jakov. Videći, da je Isus zagledao u dno duše njegove, prije nego je i riječ s njime progovorio, zapita Ga Natanael u čudu:

»Odakle me poznaješ?«

A Isus mu reče još čudnovatije riječi:

»Vidjeh te još prije, nego te je pozvao Filip, kad si još bio pod smokvom.«

Natanael mora da je jednom pod smokvom doživio važan čas u svome životu. Bio je tvrdo uvjeren, da ga nitko nije vidio, a još manje da je tko znao, što se

Prva dva učenika Isusova.
(Naslikao F. Ittenbach.)

zbivalo u duši njegovoj. Možda je razmišljao, kad će jednom doći Mesija. Kad ga je Isus sada podsjetio na taj boravak pod poznatom smokvom, pokazao je, da Mu nije ništa sakriveno, da vidi, što se daleko događa, i potanko zna, što se zbiva u duši čovječjoj. Kad je Natanael vidio, da Isus znade i najtajnije njegove misli, poviče sav u čudu:

»Učitelju, ti si Sin Božji, ti si kralj Israelov.«

Tako naglo provalila je na usta vjera, što se rodila u njegovu srcu. Sad je vidio u Isusu Sina Božjega i onoga kralja, kojeg su očekivali Židovi.

Izjavu Natanaelovu nije Isus ni odbio ni ispravio, već je upozorio učenike, da će vrijeme potvrditi Natanaelove riječi i učvrstiti vjeru njihovu.

»Ti vjeruješ«, prihvati Isus, »da sam obećani Mesija, jer ti kazah, da te vidjeh pod smokvom. Vidjet ćeš još više od ovoga.«

To će reći: Božanstvo Isusovo potvrdit će još mnogo veći dokazi. Na to reče Isus dva puta:

»Amen, amen«, kako je uvijek počinjao, kad je htio izjaviti što znamenito i osobito važno, pa nastavi: »Vidjet ćete nebo otvoreno i anđele Božje, gdje silaze na Sina čovječjega.«

Kad je patrijar Jakov bježao pred bratom svojim Esavom u Mesopotamiju, prenoći u mjestu Betel. Tu je u snu vidio ljestve, što sežu do neba, a na njima anđele, kako silaze i uzilaze, da posreduju između neba i zemlje. Na taj događaj podsjeća Isus, pa hoće da kaže: što je patrijar Jakov vidio u snu, to će učenici Isusovi vidjeti živim očima, vidjet će, kako anđeli stoje u službi Njegovoj. Anđeo je utješio Isusa na Maslinskoj gori, anđeli javiše svijetu, da je Isus uskrsnuo, i opet poslije, da je uzašao na nebo. Nebo, koje je poradi istočnoga grijeha bilo zatvoreno, bit će sada otvoreno. Isus je u neprekidnom saobraćaju s Ocem svojim na nebu, odakle će anđeli kao poštari nositi na zemlju milosti i nebeske darove.

Tako je broj Isusovih pristaša i opet porastao. Andrija, Ivan, Petar, Filip, Natanael — to su prvi članovi najvećega društva, što se ikad sastavilo na zemlji, Crkve Kristove.

Već za tri dana pružila se apostolima u Kani opet zgoda, da vide više, to jest veće stvari, jer im je Isus tu pokazao, kako nije gospodar samo anđelima, već i prirodnim silama.

Svadba u Kani.

Društvo, što se pribralo uz Isusa, bilo je iz Galileje, pa se vratilo u svoju zemlju s Isusom, koji se sada zaputio u Nazaret. Pješke su mogli lako prevaliti taj put u tri dana. Ali mile majke svoje Blažene Djevice Marije nije Isus našao u Nazaretu. Bila se odazvala pozivu svojih rođaka ili dobrih znanaca, te je pošla na svadbu u Kanu. Blažena Djevica Marija bila je u svadbenoj kući dobro znana, pa je valjda zamoliše, da im pomogne kod priprave. I nije to bilo slučajno, već je Bog tako odredio, da nam pokaže, koliko vrijedi i može zagovor Blažene Djevice Marije.

Kana leži na cesti, što vodi iz Nazareta na Galilejsko jezero. Zove se Galilejska, jer ima u Siriji pokraj grada Sidona druga, Velika Kana. Kana Galilejska udaljena je od Nazareta samo šest kilometara ili podrug sata hoda.

Sudeći po današnjim ostacima bila je Kana dosta veliko mjesto. Kuće joj se prisloniše uz obronak brda, pa su bile građene jedna nad drugom. S tog brda pružao se lijep vidik na dolinu, nekad Seforis zvanu. Danas je maleno seoce, što se s nekoliko svojih jadnih kućica stislo na podnožju brda. Okolina je tako zapuštena, da u bližnjoj šikari rado love lov na palestinske lisice ili šakale, na veprove, a namjeriše se već i na leoparda. Od Isusovih vremena ostale su samo razvaline i zdenac ograđen ogradom od divljeg kaktusa, iz kojeg su pili vodu i svatovi iz Kane, jer je to jedini zdenac u svoj okolini. Na čudo Isusovo sjeća samo kapelica sagrađena godine 1879. na razvalinama stare crkve, koja se u povijesti spominje već 326. godine.

Na svadbu je bio pozvan i Isus sa svojim učenicima. I odazva se s više razloga. Htio je svojom nazočnošću da posveti ženidbenu vezu, koju će poslije podići na sakramenat, htio je pokazati, da

umjereno veselje i zabava nije zabranjena, a napokon i to, da pozna i štuje rodbinske i prijateljske veze.

Kuća ženikova, u kojoj se slavio pir, bila je dosta siromašna, pa se nije dovoljno opskrbila vinom. Možda je došlo na svadbu i više gosti, nego što su se nadali, kako se često desi na Istoku. Usred gozbe ponestade svatovima vina. To je prva opazila Blažena Djevica Marija. Poznavajući dobro svadbenu kuću znala je, da ti ljudi nemaju, čim bi kupili vina. I bilo joj žao, da oćute žalac svoga siromaštva i da se pred svijetom osramote na današnji dan, kad svatko gleda, da goste lijepo podvori. Premda nitko od ukućana nije zamolio Blaženu Djevicu Mariju, da im pomogne, kako je bila mila srca, pristupi k svomu Sinu i reče mu potiho :

»Nemaju vina.«

A riječi su joj glasile kao nježna molba, da tim ljudima pomogne. Istina je, njezin Sin nije još nikad učinio kakvo čudo, ali je Blažena Djevica znala, da je On Sin Božji, i čuvala je u srcu svome sve, što je doživjela kod Njegova rođenja. Zato je pouzdano i ponizno zamolila Isusa za pomoć prepuštajući Mu način, kako će pomoći. A Isus smjesta usliši molbu njenu, te joj milo reče :

»Ženo, što je meni i tebi, zar još nije došao moj čas ?«

Isus kaže Majci svojoj žena, jer je to kod istočnjaka častan naziv, koji nema u sebi ništa strogo ni oporo. U staro doba kazivali su i kraljici žena. Istim imenom nazvao je Isus Majku svoju, kad se na križu u smrtnom času od nje opraštao. »Što je meni i tebi«, jest istočna rečenica, koja ovdje otprilike znači : Prepusti ti to meni, to je moja stvar, to se tebe ne tiče. Ostalim riječima podsjetio je Blaženu Djevicu Mariju, da je već došao Njegov čas, da se pokaže kao Mesija, jer je krštenjem na Jordanu započeo svoju mesijansku službu.

Prva, koja se s pouzdanjem obratila Isusu za pomoć, bila je Blažena Djevica Marija. Danas je započela da vrši kod Sina svoga službu zagovornice i pomoćnice roda ljudskoga. Prvo je čudo učinio Isus svojoj Majci za volju. Kad nije držala za nevrijedno pobrinuti se za obične potrebe u životu, zašto bismo se ustručavali zazvati je u pomoć u svakoj našoj potrebi i nevolji ? Kako je pomogla u Kani, tako i danas pomaže svima, koji je zamole, da posreduje kod njezina Sina. Zato je kršćani već otpočetka štuju i zazivaju kao svoju zaštitnicu, zagovornicu i pomoćnicu. Nema crkve kršćanske, u kojoj ne bi bilo oltara ili bar slike Majke Božje.

Blažena Djevica Marija bila je sigurna, da će joj Sin uslišati molbu, pa pristupi slugama, te im reče, neka učine sve, što im Isus naloži.

Po propisu svojih učitelja prali su Židovi ruke prije i poslije jela. Bilo je to nužno, jer još nijesu znali za žlicu i vilicu, već su rukama uzimali jelo iz zajedničke zdjele. A prali su i noge, što ih putem zaprašiše ili zablatiše, jer je valjalo bosonog unići u sobu, koja je obično bila prostrta sagovima. U tu je svrhu imala svaka kuća po nekoliko sudova od kamena za potrebnu vodu. Kod svečanih zgoda još bi ih uzajmili. Tako su priredili za današnje svatove šest velikih posuda vode, od kojih su jedne imale osamdeset, a druge i sto i dvadeset litara, pa je u sve stalo pet do šest hektolitara vode. Te su posude bile prilično prazne, jer su gosti potrošili dosta vode za pranje prije ručka.

I sad pristupi Isus k slugama te reče, da sve posude nadopune vodom do vrha. Kad su sluge doista napunili posude, ne reče Isus ni jedne riječi, ne učini nikakva znaka, već tiho, voljom svojom svemogućom pretvori vodu u vino. Siguran, da se voda pretvorila u vino, nije htio ni da ga sam kuša, već reče slugama :

»Zagrabite manjim vrčevima, u kojima se vino nosi na stol, i dajte nastolniku !«

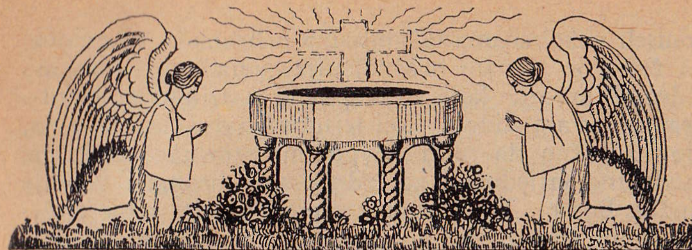
Nastolnik je bio čovjek, koji je zapovijedao slugama, priredio prostorije za svadbu, određivao, kojim će se redom jela nositi na stol, brinuo se, da gosti budu dobro podvoreni, a bila mu je i dužnost da okusi svako jelo prije, nego se nosi na stol, a i vino, da se vidi, nema li kakve pogreške.

Zaokupljen svojim poslom nije nastolnik čuo, što je Blažena Djevica Marija kazala slugama, ni vidio, kako su u kamene posude nanosili vodu ni odakle su zagrabili. I kad okusi po svojoj dužnosti, nađe se u čudu. Znao je, da je gostima ponestalo vina, pa mu nije bilo jasno, otkuda sad ovo, što ga ima u ruci. Držao je, da je zaručnik to vino potajno sačuvao i namislio njime iznenaditi svoje goste. Zato mu reče:

»Svaki čovjek daje na stol najprije dobro vino, a kad ga gosti već dosta ispiju, daje ono, što je loše. A ti si čuvao dobro vino dosada.«

Taj je čovjek nadzirao jelo i pilo, pa je najbolje mogao prosuditi, koliko vrijedi koje vino. Sad rekoše sluge, kako su na riječ Isusovu zagrabili iz sudova, koje su na Njegovu zapovijed prije napunili vodom. Nato su tu »vodu« kušali i drugi svatovi, pa se uvjeriše, da je to vino dobro, bolje od onoga, što su prije pili. I sad posta čudo Isusovo svakomu očito. Šest velikih posuda punih vina kazivalo je jasno, da nitko nije mogao izmijeniti vodu s vinom niti ih nadolijati vinom, jer su posude bile do vrha napunjene vodom. A Isus pretvori vodu u vino, ne samo da izbavi kuću iz neprilike, već i da priskoči u pomoć njihovu siromaštvu.

Ovo je bilo prvo čudo, što ga je Isus učinio. Njime je pokazao svoju slavu, jer je svatko razumio, da je neograničen gospodar prirode. Svako daljnje čudo samo je povećalo Njegov glas. Već sada su vjerovali učenici Njegovi, da je Isus obećani Mesija. A kad na svoje oči vidješe čudo, još se više uvjeriše u svojoj vjeri. Bilo im je to i potrebno, da ne posumnjaju o Isusu, kad vide, kako će Ga u Jerusalimu primiti poglavice židovski.

II. Od prve do druge pashe.

Isus tjera trgovce iz hrama.

Iz Kane je Isus otišao s majkom i svojom rodbinom u grad Kafarnaum na obali Genezaretskog jezera, da se priključi mnogobrojnim putnicima, koji su polazili u Jerusolim, da proslave židovsku pashu. Dosad se Isus očitovao samo nekim svojim znancima i prijateljima, a sada će se kao Mesija javno pokazati u središtu svoga naroda, u Jerusolimu. Pasha je bila za to najzgodnije doba. Pokraj palestinskih skupit će se u Jerusolimu Židovi iz cijelog svijeta, da prikažu Bogu razne žrtve i jedu vazmeno janje. Tako je Isus svoje javno djelovanje u Jerusolimu započeo na pashu, a poslije treće godine i opet završio na samu pashu.

Iz Kafarnauma prispije Isus poslije četiri dana u Jerusolim te pođe s veselim hodočasnicima ponajprije u hram Božji. Tu nađe nered, koji Ga je rastužio i razljutio. Židovi, što dođoše iz dalekih krajeva, kupovali su u Jerusolimu životinje, koje su im trebale za žrtvu. Radi toga dotjeraše trgovci za te dane svaku vrst stoke na pazar. A poglavice židovski zaboraviše poštovanje, što smo ga dužni svetomu mjestu, te dopustiše, da trgovci utjeraju na tisuće ovaca i goveda u predvorje za neznabošce, što se prostiralo oko samoga hrama. Siromasima je zakon dopuštao, da žrtvuju golubove, pa i te su prodavači

donijeli u kobačama ili gajbama u hramske trijemove. Za žrtve je trebalo brašna, ulja, vina, soli, tamjana i drugih stvari, koje su kupovali u trijemovima oko hrama. Svaki Židov, koji je navršio dvadeset godina, bio je dužan da plati na godinu otprilike tri krune predratne vrijednosti za izdržavanje hrama i vršenje službe Božje. Taj se porez mogao platiti samo u židovskom novcu, jer su drugi nosili sliku krivih bogova ili rimskih careva, pa nijesu smjeli ući u blagajnu židovskoga hrama. Zato postaviše novčari svoje stolove u samim trijemovima, da mijenjaju tuđi novac u židovski ili veći u sitniji. Pri tom su lihvarili i varali tik hrama, Bogu na oči. Tako se uz mukanje goveda i blejanje sitne stoke pogađalo, cjenkalo, vikalo, prepiralo kao na običnom sajmu. To je smetalo i mirno vršenje službe Božje i pobožnost neznabožaca, koji su smjeli da mole samo u predvorju.

Gledajući to nedjelo i taj nered razljutio se Isus. Od nekoliko komada liča, koji je mjesto užeta služio za vezanje blaga, splete bič. Mašući njime kao znakom svoje vlasti istjera iz predvorja goveda i ovce. Za stokom su išli mučke i trgovci. A mjenjačima ispremeta stolove, s kojih se poče koturati novac, što su ga naslagali u hrpe i razvrstali po zdjelicama i košaricama. Golubovi su bili zatvoreni u gajbi, pa Isus reče onima, što su ih prodavali:

»Odnesite to odavle!«

Ljutilo Ga je, što su sveto mjesto određeno za službu Božju ponizili u bučan trg. Zato doda:

»Ne činite od doma Oca moga kuće trgovačke!«

Tim je riječima jasno kazao svijetu, da je Sin Božji, jer je kućom Oca svoga nazvao hram u Jerusolimu, koji je bio posvećen Bogu. I činom je svojim pokazao svoje dostojanstvo i Božansku moć. Bilo je veliko junaštvo izvrći se bijesu prostih trgovaca i rastepsti sajam onima, koji gramze za dobitkom. Ipak se nitko nije usudio Isusu oprijeti ili dobaciti riječ nažao. Kao da je neki Božanski oganj svijetlio u Njegovim očima, veličanstvo Božje odsijevalo je na Njegovu obrazu, a riječi su Njegove zvučile kao u onoga, koji ima višu vlast.

Usred toga komešanja bila je uz Isusa mala šaka njegovih učenika. Gledajući, šta radi, sjetiše se odmah proroštva, što ga proreče o Mesiji kralj David u jednom psalmu, da će se revno brinuti za čast kuće Božje. I to je ojačalo vjeru njihovu, da je Isus obećani Mesija.

Isus goni trgovce iz hrama.
(U đakovačkoj katedrali naslikao Ljudevit Seitz.)

Sluge i vojnici, koji su pazili u hramu, ne usudiše se Isusu reći ništa, već Ga prijaviše svojim poglavarima. Kad su ovi došli, gledali su zapanjeno, što Isus radi. To ih je ljuto zapeklo, jer se nered u hram uvukao samo njihovim nemarom ili dopuštenjem. Ali se nijesu usudili da Isusa uhvate i pozovu na sud, jer se narodu sviđala pravednost, kojom je Isus ustao za čast Božjega hrama. Zakon je i vlast postavila poglavare, da paze na red u hramu, pa bi Isus mimo

njihovo dopuštenje smio tjerati trgovce iz hrama samo, ako Ga je Bog poslao. Puni dakle jeda pozvaše Isusa na odgovornost tražeći, da pred njima učini kakvo čudo, pa će onda prosuditi, je li to dovoljan znak, da se smije miješati u njihove crkvene poslove.

Isus nije trebao čudom dokazivati, da ima pravo uklanjati tako očit nered. A Židovi Ga ne bi priznali za poslanika Božjega, da je i učinio kakvo čudo. Zato im Isus odgovori zakučastim riječima, kako su židovski učitelji običavali činiti, ostavljajući im, da riješe zagonetku, kako znadu. Reče im dakle:

»Razvalite ovaj hram i za tri dana ja ću ga podignuti.«

Pri tom je po svoj prilici stavio ruku na prsa. Židovi toga valjda nijesu opazili, ali su iz Isusovih riječi razabrali, kako sebi pripisuje neku višu moć. U kratkovidnosti svojoj nijesu vidjeli drugoga hrama osim zidanoga, pred kojim su stajali. Zato ih je odgovor Isusov više začudio, nego uvrijedio, te uzvratiše:

»Četrdeset i šest godina građen je ovaj hram, a ti da ga podigneš za tri dana?«

Prve riječi židovske bile su živa istina. Herod je počeo graditi ili bolje reći obnavljati jerusolimski hram šesnaeste godine prije Isusova rođenja. Kako je Isusu bilo u to vrijeme trideset godina, radilo se dosada na hramu četrdeset i šest godina. Ali da je Isus mislio na hram jerusolimski, bio bi rekao: »Ja ću podići drugi novi.« Isus je mislio svojim riječima kazati: »Da ja imam pravo tjerati trgovce iz hrama, to će vam pokazati moje uskrsnuće.«

Taj je čas stajao Isus na zaravanku, koji je izravnan za hram nevjerojatnim trudom i troškom: usred visokih i dugih trijemova, do predvorja popločenog skupim kamenjem, do svetišta, koje se sjalo od zlata, nedaleko hramskih vrata, što su bila okovana zlatom srebrom i bakrom. Zato Mu se Židovi pakosno narugaše, što je rekao, da će sve to uspostaviti u tako kratko vrijeme.

I učenici su mislili, da je Isus govorio o hramu jerusolimskom, ali se njima riječi Isusove nijesu činile lude, jer su vjerovali, da je Isus od Boga poslani Mesija. Kad je sveti Ivan dugo vremena poslije toga dana pisao svoje evanđelje, dodade riječima Isusovim pravi smisao: »A Isus govoraše za hram tijela svoga.« I zgodno je Isus isporedio tijelo svoje s hramom. Kako je u jerusalimskom hramu osobitim načinom stanovao Bog, tako je i u tijelu Isusovu prebivala punina Božanska. Taj su hram porušili Židovi, kad su Isusa razapeli, a Isus ga je nanovo podigao, kad je uskrsnuo. Istom poslije uskrsnuća Isusova puče apostolima pred očima, što je Isus rekao današnjim riječima. I ne mogahu da im se dosta načude. Židovi su tražili, da im Isus načini čudo, a on ih je upozorio na najveće čudo, na svoje uskrsnuće.

Isusovim se riječima zlobno nasmijaše Židovi. Ipak se nijesu usudili da Ga više pitaju, već Ga pustiše na miru sve vrijeme, što je sada proveo u Jerusolimu. Ali se riječi Isusove duboko dojmiše Židova. Jerusolimski je hram bio njihova dika i ponos. Dirnuti samo riječima u taj hram, značilo je izazvati njihov bijes. Ni poslije dvije godine nijesu mogli zaboraviti riječi Isusovih. Kad je Isus stajao na sudu, bila je najveća tužba njihova: »On veli, da će razvaliti hram Božji i za tri dana opet ga sagraditi.« I kad je Isus već umirao na križu, još su Mu se rugali: »Ha ti, koji hram Božji razvaljuješ i za tri dana opet sagrađuješ, pomozi sam sebi.« Nijesu jadni ni sanjali, da će Rimljani razoriti njihov hram, kad oni razvale hram tijela Isusova. Samo što je Isus svoj hram podigao za tri dana, a oni svoga još ni danas.

U ovih osam dana, što ih je Isus proživio u Jerusolimu, činio je i mnoga čudesa. I mnogi povjerovaše, da je Isus obećani Mesija. No Isus je vidio, kako je njihova vjera samo prolazna, pa će iščeznuti kod prve zapreke. Zato im Isus nije pobliže tumačio svoje nauke, kako je to učinio svojim učenicima.

Nikodem.

Za Isusa i Njegov nauk zanimao se ne samo židovski puk, već i učenjaci. Među njima je bio jedan ugledan član velikoga vijeća i učitelj zakona Mojsijeva, po imenu Nikodem. Od straha, da se ne zamjeri svojim drugovima, nije se usudio k Isusu pristupiti javno, već Ga potraži po noći. Došavši k Isusu lijepo Ga pozdravi riječima:

»Učitelju, i ja i neki moji drugovi znamo, da je Tebe Bog poslao. Vidjeli smo Tvoja čudesa. To su djela, koja ne može nitko činiti, ako mu Bog nije u pomoći.«

Uvjeren, da je Isusa poslao Bog, došao je Nikodem da pobliže čuje, što Isus uči, jer je želio, »da upozna pravu istinu te spase svoju dušu«. Da mu pokaže, kako pozna srca ljudska, odgovori Isus odmah na pitanje, što Mu ga je Nikodem mislio staviti, riječima:

»Zaista, zaista ti kažem, ako se tko nanovo ne rodi, ne može unići u kraljevstvo Božje.«

Kao drugi Židovi nadao se i Nikodem, da će Isus osnovati zemaljsko kraljevstvo, u kojem će Židovi gospodovati, a svi drugi narodi robovati. A sad evo čuje, da kraljevstvo Božje nije zemaljsko već duhovno. Član kraljevstva Božjega može biti samo onaj, koji se duhovno preporodi, bio on Židov ili neznabožac. Te su riječi Nikodema smele. Želeći, da ih Isus pobliže razjasni, zapita Ga, kako se čovjek može roditi, kad je star. Zar može po drugi put ući u utrobu matere svoje i opet se roditi?

Isus je govorio Nikodemu o duhovnom preporodu, a Nikodem se zamislio u tjelesno rođenje. On zna samo za rođenje, kojim se čovjek rodi za smrt, a ne zna za ono, kojim Duh Sveti preporađa čovjeka za vječni život. Zato mu Isus stane pobliže tumačiti, kakvo je to duhovno rođenje:

»Zaista, zaista ti kažem, ako se tko ne preporodi vodom i Duhom Svetim, ne može ući u kraljevstvo Božje.«

Prirodno rođenje nije dosta, da ljudi postanu djeca Božja i baštinici kraljevstva nebeskoga. Istočnim grijehom izgubio je čovjek pravo na vječni život, pa treba da se preporodi vodom i Duhom Svetim. Voda pere čovjeka samo spolja, a to pranje označuje i proizvodi nutarnje posvećenje, koje nam daje Duh Sveti. Ne treba dakle Nikodem da se vrati u utrobu majke svoje, već samo da uroni u vodu, koja će ga posvetiti i iz koje će se roditi na nov život. Obično ime tog duhovnog preporoda jest sveti krst, u kojemu Duh Sveti čovjeka prosvjetljuje i jača, da lakše svlada tjelesne požude. Duhovno rođenje prijeko je potrebno, jer »što je rođeno od tijela, tijelo je, a što je rođeno od Duha, duh je«. Tko je rođen od tijela, živi za ovaj svijet, a tko je rođen od Duha, postaje član kraljevstva Božjega i teži za vječnim životom. Kad se čovjek rodi za ovaj svijet, vlada u njemu požuda, pa čini ono, što ne bi htio, jer vidi, da nije dobro. A tko se duhovno preporodi, toga prosvijetli i ojača milost Božja, da lakše svlada tjelesne požude, pa čini djela, koja su Bogu mila i otvaraju ulaz u nebo.

Isus je vidio Nikodemu na licu i očima, da se čudi, kako može Duh Sveti preporoditi čovjeku dušu. Zato mu Isus protumači duhovni preporod jednim primjerom iz prirode. Možda je proljetni vjetar, koji je upravo duvao, podsjetio Isusa na tu poredbu. Djelovanje svetoga krsta jest nevidljivo i tajno, ali o njemu nema sumnje. Kako smo mi uvjereni, da vjetar duva, premda ne znamo, otkuda je došao i kamo ide, tako i Duh Sveti dolazi i odlazi tajnim putem u dušu. Što mi toga ne osjećamo, ne može biti razlog, da u to ne vjerujemo. I u prirodi imade stvari, koje mi ne shvaćamo, ali ne možemo reći, da ih nema zato, što ih ne razumijemo. Mnogo manje smijemo poricati stvari nadnaravne, duhovne, jer ih ne vidimo i ne osjećamo.

Sad Isus nastavi tumačiti, kako ne uči ono, što je čuo od drugih ljudi, već što je kao Sin Božji vidio kod Boga, zato je Njegovo svjedočanstvo istinito. Ali Židovi ne će da Mu vjeruju. Ako ne vjeruju, kad

im govori zemaljske stvari, na primjer da se čovjek krstom preporađa, kako će vjerovati, kad im kaže nebeske istine, na primjer tajnu presvetoga Trojstva, za koju se traži mnogo više, da je čovjek donekle shvati? Da tko objavi svijetu istine nebeske, trebalo bi da se popne u nebo i tamo ih nauči. Ali takva čovjeka nema. To može da uči samo onaj, koji je s neba sašao, a to je Sin Božji, koji je na dan utjelovljenja primio čovječje tijelo. Ako je Isus postao čovjek, nije zato ostavio nebo, već je i sada u tijesnoj vezi s Ocem. Ako se rodio od zemaljske majke, nije se zato udaljio od svoga nebeskoga Oca.

Sad upita Nikodem, kako to može biti, da se duša preporađa po Duhu Svetome. To se pitanje činilo Isusu čudno. Stari Zavjet govori o vodi, koja čisti duhovne ljage, o Duhu, koji će srce čovjeku učiniti novim. Židovi su kazivali, da se preporađa neznabožac, koji je prešao na židovstvo, da postaje nov čovjek i dobiva novu dušu. Stoga Isus ukori Nikodema riječima:

»Ti si učitelj u Israelu, pa toga ne znaš?« Ti bi morao znati, da je kraljevstvo mesijansko duhovno, pa traži, da Duh Sveti posveti čovjeku dušu.

Sad stade Isus dokazivati, kako je prijeko potrebno, da Mu vjerujemo, kad nam javlja nadnaravne istine, makar te sadržavale i tajne.

Isus nije samo jedini pravi Učitelj, koji je došao s neba, da nas uči pravu vjeru. On je i Otkupitelj, jer se čovjek može spasti samo po Njemu. To je Isus predočio i protumačio Nikodemu jednim događajem iz Staroga Zavjeta. Kad se Židovi pobuniše u pustinji, posla Bog na njih ognjene zmije. Koga bi zmija ujela, umro je od ognjice ili vrućice. Kad je tako poginulo mnoštvo naroda, bude Židovima žao, te umoliše Mojsiju za pomoć. A Mojsija podiže po zapovijedi Božjoj na kolcu zmiju, načinjenu od mjedi. Tko je tu zmiju s pouzdanjem pogledao, ozdravio je od ujeda ognjene zmije. Ta mjedena zmija slika je onoga, što će se dogoditi za spasenje ljudi u mesijansko doba. Kao što je Mojsija podigao zmiju u pu-

stinji, tako po odluci Božjoj treba da se podigne i Sin čovječji, to jest Isus, da nijedan, koji u Nj vjeruje, ne pogine, nego da ima život vječni. Kako je pogled na mjedenu zmiju ozdravio od ujeda ognjene zmije, tako će i onaj, koji vjeruje u raspetoga Spasitelja, postići duhovno zdravlje, vječni život. A razlog, zašto Sin Božji umire za ljude, jest ljubav Božja: »Tako je silno ljubio Bog grešni rod ljudski, te je žrtvovao za njega ne anđele ni arkanđele, već što Mu je bilo najmilije: jedinorođenoga svoga Sina,

Isus razgovara s Nikodemom.

da nitko, koji u Njega vjeruje i po Njegovoj vjeri živi, ne propadne zauvijek, nego da uđe u vječni život.«

Tim je Isus kazao Nikodemu sve, što mu je trebalo znati. Čovjek se spasava po svetome krstu, ako vjeruje, što Isus uči, i ako Ga prizna za Spasitelja roda ljudskoga.

Židovi su u svojim predrasudama držali, da će Mesija doći na svijet i osuditi neznabošce, pa ih onda satrti. Zato nastavi Isus:

»Nije Bog poslao svoga Sina na svijet, da osudi svijet, nego da se svi ljudi spasu po Njem.« Tko u Nj vjeruje i po Njegovoj vjeri živi, ne će biti osuđen, već će ući u vječni život. A tko u Isusa ne vjeruje, ne treba mu ni suditi, jer se sam osudio time, što ne vjeruje u jedinorođenoga Sina Božjega. Isus je kao liječnik, koji je došao da spase bolesnika od smrti. Tko ne će da vrši liječnikove odredbe, sam je kriv svojoj smrti. Tako će i Bog na posljednjem sudu samo proglasiti osudu, koju je čovjek sebi skrojio za života. A propast će zato, što je svjetlo, to jest nauka Isusova, došla na svijet, ali je ljudima bila milija tama, to jest ne vjerovati. Vole nevjeru nego zakon Božji, jer grešno žive, pa su djela njihova zla. Grešan život najveća je zapreka vjeri. Kad se srce odvrati od Boga, onda kao da čovjeku potamni razum. Tko čini zlo, skriva se, da mu djelo ne izađe na vidjelo, jer bi ga bilo sram. Tako i čovjek odan grijehu nerado sluša o Bogu, ne dolazi u crkvu, jer se boji, da mu se savjest ne probudi, pa da ga ne ukori. Takav voli vjerovati u ono, što ispričava njegov grijeh, pa kaže, da nema ni neba, ni Boga, ni pakla. A tko živi, kako traži zakon Božji, rado prima, što mu vjera kaže, ne treba se sramiti svojih djela, jer radi onako, kako je Bogu milo. I što tko više živi po zakonu Božjemu, to mu se više mili vjera.

Evanđelje nam ne pripovijeda, kako se Nikodema dojmila pouka Isusova. O tome bi bilo suvišno govoriti. Sjeme, što su ga sada posijala usta Isusova, uhvatilo je korjen u dnu njegove duše. Nikodem se nije još brojio među javne pristaše Isusove, ali kad su htjeli Isusa zatvoriti, ustao je u velikom vijeću na Njegovu obranu. A kad je Isus bio raspet na križu, sjetio se Nikodem riječi, što ih je danas čuo, pa je odbacio svaki obzir prema svijetu. Ljubav, kojom mu je Isus razložio osnovu i svrhu kraljevstva nebeskoga, nije mogao zaboraviti. Među onim rijetkima, koji ostadoše Isusu vjerni, naći ćemo i Nikodema, kako nosi silne pomasti, da se oduži svome Učitelju i Spasitelju.

Posljednje svjedočanstvo Ivanovo.

Ovaj put je Isus boravio u Jerusolimu kratko vrijeme. Došao je da svetkuje pashu i da započne svoje djelovanje u središtu naroda židovskoga. A kad su se navršili svečani dani i svijet se počeo razilaziti, ostavi i Isus Jerusolim i počne propovijedati po Judeji.

Judeja se sterala Jerusolimu na jugu sve do Hebrona. U njoj nije bilo mnogo gradova ni većih mjesta, već raštrkanih sela s bogatim pašama za stoku. U kojim je mjestima Isus propovijedao, i koja je čudesa činio, nije nam evanđelje zabilježilo. Uz to je Isus i krstio, ne sam, već po svojim apostolima. Svrha toga krštenja bila je, da se svijet pobudi na pokoru i privuče k Isusu.

Sveti Ivan se nije pridružio Isusu, kako bi mnogi očekivali. Bog mu je namijenio zadaću, da pripravi put Gospodinu, pa je i nadalje propovijedao za sebe i jednako putio na Isusa. Dosad je Ivan propovijedao na lijevoj obali Jordana, jer se propovijedima svojima zamjerio poglavicama židovskim, a sad se morao preseliti na desnu obalu, jer mu je veća pogibao zaprijetila od kralja Heroda, koga je javno korio, što je uzeo ženu svoga brata. Krstio je u mjestu, koje se zvalo Enon i koje je bilo negdje na granici Samarije i Galileje.

U propovijedanju je Isus bio mnogo sretnije ruke nego sveti Ivan. Više je svijeta grnulo k Njemu, jer je propovijedanje svoje potvrđivao čudesima. Jednoga dana zametnu Židovi raspravu s učenicima Ivanovima o pranju i krštenju govoreći, da je krštenje Isusovo vrednije nego Ivanovo. To se dalo nažao Ivanovim učenicima. Zato rekoše Ivanu:

»Učitelju, onaj, što bješe s tobom preko Jordana, za koga si ti svjedočio, evo i on krštava.« Boljelo ih je, što svijet ne ide k Ivanu, već više k Isusu, za koga se po njihovu mišljenju ne bi ni znalo, da nije na Nj upozorio Ivan. Iz zavisti su u tom vidjeli

veliko poniženje za svoga učitelja, te dodaše: »I evo sav svijet grne k Njemu, da se krsti.«

Što je učenike Ivanove ljutilo, to je njihova učitelja veselilo. Ivan nije težio na taštu slavu, ni poznavao zavisti, zato mu tužba njegovih učenika dođe dobro, da ponovno svjedoči za Isusa. Da pokaže, kako uspjeh u propovijedanju dolazi od Boga, reče im sveti Ivan:

»Ne može čovjek ništa primiti, ako mu nije dano s neba. Što svijet grne k Isusu, dokazuje, da Ga je sam Bog poslao. Nemojte Mu dakle zavidjeti poradi mene, jer ste vi sami čuli, kako sam govorio: Nijesam ja Krist, nego sam od Boga poslan pred Njim, da Mu pripravim put.«

Da učenicima bolje protumači svoje zvanje, poslužio se sveti Ivan slikom starih proroka. Oni su savez između Boga i Židova ispoređivali zaručniku, koji se zaručio s odabranim narodom. Što je Jehova bio Židovima, to ima sada Isus da bude viernim dušama. Što narod ide toliko k Isusu, to sjeća Ivana na silne svatove, koji prate zaručnicu k njenu zaručniku, Mesiji. Od svih svatova samo je onaj zaručnik, koji uzima zaručnicu. Ivan je bio samo prijatelj zaručnikov, komu je dužnost, da sve priredi, kako bi zaručnik mogao slaviti svadbu. On je kao djever, koji pomaže zaručniku, pa se raduje glasu zaručnikovu, koji s velikim veseljem pozdravlja svoju zaručnicu. »Ova se radost moja ispunila«, veli sveti Ivan, »jer vidim, da je Isus našao svoju zaručnicu u narodu, koji k Njemu grne.« Tim je Ivan svoju zadaću svršio. Sad treba da Isus raste, te svakim danom stječe što više ugleda, učenika i pristaša. »Ja treba da se umanjujem, kao što i zvijezda danica sve jače gasne, što se sunce više pokazuje.« Tim je riječima Ivan i ne znajući prorekao Isusovu i svoju smrt. Isus je porastao, kad Ga raspeše na križ, a Ivan se umanjio, kad mu odsjekoše glavu.

Velika je razlika između Isusa i drugih glasnika Božjih. Obični su se poslanici Božji rodili na zemlji. Zemlja je izvor njihovih misli, riječi i slika, kad nam

tumače, što im je javljeno s neba. Isus je nad svim učiteljima, jer je došao s neba, pa nam javlja, što je na nebu vidio i čuo. Ipak će Isusu vjerovati malo Židova prema velikome mnoštvu, koje će Ga odbiti. Tko primi svjedočanstvo Isusovo, kao da je pečatom svojim potvrdio, da je Bog istinit. Tko ne će da Isusu vjeruje, nanosi Bogu najveću uvredu, jer je Isusa poslao Bog. Drugim svojim poslanicima, to jest prorocima, dao je Bog Duha Svetoga samo u nekoj, a Isusu u potpunoj mjeri. Poslije Isusove nauke nemamo dakle očekivati s neba nikakve veće ni bolje objave Božje. Isus je Sin Božji, koga Otac Njegov ljubi, pa Mu je dao svu vlast, da izvrši otkupljenje. Tko dakle čvrsto vjeruje u Isusa, tomu je nekim načinom zajamčen život vječni, a tko ne vjeruje u Sina Božjega i odbija svjedočanstvo Njegovo, ne će nikada vidjeti vječnoga života. Srdžba Božja, koju je grijesima navukao na sebe, ostat će na njemu, a njegova će osuda biti proglašena na sudnjem danu.

Tako je Ivan posljednji put svečano potvrdio, da je Isus pravi Mesija, koji je došao s neba, da je Sin Božji, koga je Otac poslao da otkupi svijet.

Prorok se Samuel povukao iz javnoga života, kad je pomazao Davida za kralja. Tako se dogodilo i posljednjem proroku Staroga Zavjeta, otkada je pokazao svijetu Spasitelja. Zadaća, što ju je Bog namijenio svetom Ivanu Krstitelju, bila je uglavnom svršena krštenjem Isusovim. Naskoro su imala da zamuknu usta svetoga Ivana, jer ga je stigla ista sudbina, koja je snašla tolike proroke Staroga Zavjeta.

Herod zvan Antipa naslijedio je od oca svoga Heroda pokrajine Galileju i Pereju, ali i njegove strasti. Još se za mladih dana oženio kćerju svog susjeda, arapskoga kralja Arete. Jednom zgodom sastadoše se svi potomci i rođaci Herodovi u Jerusolimu, da proslave neku obiteljsku slavu. Za vrijeme te svečanosti boravio je Herod Antipa kod svoga polubrata Filipa, koji je živio u Jerusolimu za sebe, jer mu otac nije ostavio nikakve pokrajine. Antipa jadno naplati

Filipu njegovo gostoljublje: premami njegovu ženu, koja se zvala Herodijada, jer je bila s Herodima u rodu, i oženi se njome na veliku sablazan židovskoga naroda. Poglavice su mu zamjerali, što je prvu svoju ženu otjerao i tim ljuto uvrijedio svog moćnog susjeda, kralja Aretu. Svećenici proglasiše taj brak za dvostruku preljubu, jer je Antipa otjerao svoju prvu ženu, pa se još k tomu oženio ženom svoga polubrata.

Sveti Ivan Krstitelj nije mogao podnijeti, da se tako gazi zakon Božji, već pođe izravno do Heroda i ukori ga pred svima:

»Ne možeš ti imati ženu brata svoga.«

Uz to mu predbaci i druga njegova nedjela. Ivanove su se riječi teško dojmile kralja Heroda, koji je bio vičan slušati samo laskanje svojih ulizica. Ipak ne učini Ivanu ništa, jer se bojao naroda, koji je Ivana držao za proroka. Bojažljivi Herod bio bi još pregorio ukor Ivanov, ali vladohlepna je i osvetljiva Herodijada podbadala muža. da uguši glas Ivanov, koji joj je bio tako mrzak. Da izbjegne njezinim progonima, prijeđe Ivan na desnu obalu Jordana u mjesto Enon. Ali tu je samo kratko vrijeme propovijedao, jer su ga Herodu predali farizeji, koji Ivanu nijesu mogli oprostiti, što im je pred narodom skinuo s lica koprenu njihova licemjerja. A Herod dade Ivana svezati i baciti u tvrđavu Maherunat, koja leži na istočnoj obali Mrtvoga mora.

U Judeji je Isus propovijedao počevši od pashe pa sve nekako do pod konac godine. Uz propovijedanje je činio i čudesa, pa je daleko više naroda pristalo uz Isusa nego uz Ivana Krstitelja. Uspjeh Isusov uvelike je zabrinuo farizeje, jer su vidjeli u Njemu neprijatelja, koji će im postati mnogo pogibeljniji, nego Ivan Krstitelj. Zato počnu rogoboriti i javno pokazivati svoju zavist i mržnju protiv Isusa. A kad je Isus za to čuo, pa kad su Mu još javili, da je Ivan Krstitelj zatvoren, odluči da se vrati u Galileju, gdje će biti sigurniji od farizejskih zasjeda i progona.

Žena Samarijka.

Najkraći put iz Judeje u Galileju vodio je Isusa preko pokrajine Samarije. Tako se zove srednji dio Palestine između Galileje i Judeje, komu je na istoku granica Jordan, a na zapadu Sredozemno more. Prolazeći Samarijom dođe Isus nedaleko današnjega Naplusa do grada, koji se zvao Sihar. To je mjesto bilo posvećeno mnogim uspomenama Staroga Zavjeta. Abraham je tu podigao žrtvenik, kad mu je Bog obećao, da će svetu zemlju dati njegovim potomcima. Patrijar Jakov je tu postavio žrtvenik, što se sretno vratio iz Mesopotamije. Ni tisuću koraka daleko od Sihara kupio je Jakov polje od sinova Hemorovih za stotinu ovaca i iskopao u njemu studenac. Na smrtnoj je postelji darovao to polje svomu najmilijemu sinu Josipu i zamolio ga, kad se vrati u zemlju židovsku, da ponese sobom njegove kosti, te ih sahrani u polju kraj Sihara. Jakovljev grob stoji još i danas, a jednako ga štuju kršćani, židovi i muslimani. Nad studencem, što ga je iskopao patrijar Jakov, podigla je sveta Jelena Križarica u četvrtom vijeku crkvu, od koje se sad vide samo razvaline. Ali kad i tih razvalina nestane, još će uvijek u kršćanskom svijetu živjeti uspomena na to sveto mjesto poradi događaja, što se zbio onaj dan, kad je Isus došao do studenca Jakovljeva.

Bilo je upravo oko podneva. Umoren od puta i vrućine, koja u Palestini znade pritisnuti i u prosincu, sjedne Isus na ogradu studenca Jakovljeva. Učenici se Njegovi navratiše u grad Sihar, da kupe hrane. U taj čas dođe na studenac jedna žena, kojoj ne znamo za ime, već je po zemlji njezinoj zovemo Samarijka. Na lijevom ramenu nosila je krčag, u kom će ponijeti vode, a u desnoj je ruci držala uže s čabrom, kojim će zagrabiti vodu u studencu. I reče Isus toj ženi:

»Daj mi da pijem!«

Po odijelu i izgovoru vidje žena, da je Isus Židov, pa se začudi i reče :

»Kako ti, koji si Židov, ištеš od mene, žene Samarijke, da piješ ? Sigurno znadeš, da Židovi i Samarijci nijesu prijatelji.«

Već je odavna bila mržnja između ta dva naroda. Godine 722. osvojio je asirski kralj Salmanasar kraljevstvo Israelsko i zauzeo Samariju, poveo Židove sobom u ropstvo, pa naselio u Samariju krivobošce iz Babilona. Novi su doseljenici pomiješali i krv i svoju vjeru s ono malo Židova, što je ostalo u zemlji. Zato ih Židovi nijesu priznavali za svoju braću. Kad su Samarijci htjeli da im pomognu sagraditi hram u Jerusolimu, odbili su ih Židovi oružanom silom. Neprijateljstvo između njih usplamti još jače, kad su Samarijci oko godine 401. sagradili sebi hram na brdu Garizim tvrdeći, da jedino to mjesto nije poplavio opći potop. Godine 129. razoriše Židovi taj hram, ali mjesto osta Samarijcima uvijek sveto. Kad se mole, okreću se prema Garizimu. Njihova mržnja nije popustila ni u vrijeme Isusovo. Najveća pogrda i uvreda bila je Židovu, kad mu se kazalo, da je Samarijac. »Ako jedeš kruh od Samarijca«, kazivali su Židovi, »to je kao da jedeš svinjetinu.« I često su Samarijci napadali Židove, koji su njihovom zemljom prolazili u Jerusolim. Zato su obilazili Samariju i radije putovali dolinom Jordana preko grada Jerihona. Neprijateljstvo između Židova i Samarijaca nije se stišalo još ni danas. Od starih Samarijaca nema više nego sto i pedeset duša, ali oni ne kupuju ništa od Židova i ne bi ni za što uzeli Židovku za ženu.

Otresiti odgovor žene Samarijke nije Isusa smeo, već ljubezno nastavi razgovor i skrene ga na više stvari riječima :

»Kad bi ti znala, kakva te je sreća danas snašla, što si se sa mnom ovdje sastala, i tko je onaj, koji ti govori : »daj mi da pijem«, ti bi iskala od Njega i dao bi ti vode žive.«

Pod vodom živom razumijevali su Židovi vodu, što izvire iz vrela, za razliku od kišnice, koju skupljaju u jame. A Isus je mislio time svoju nauku i milost Duha Svetoga. Oboje isporeduje Isus zgodno s vodom. Kako voda gasi žeđu, tako i nauka Isusova gasi duhovnu žeđu. Kako voda čisti tijelo, tako i milost Božja čisti dušu od grijeha. Kako napokon voda čini zemlju plodnom, tako i milost Božja čini, da nam dobra djela vrijede ne samo kod ljudi, već i kod Boga za nebo.

Samarijka nije shvatila riječi Isusovih, već misli na vodu, što izvire, koju u Palestini cijene to više, što je manje ima. Reče dakle Isusu :

»Gospodine, ti nemaš ni čabra, kojim bi vodu izvukao, a studenac je dubok, pa kako bi mi dao vode žive ?[1] Valjda ti nijesi veći od našega oca Jakova ? Kad on nije ovdje našao žive vode, kako bi je našao ti ? Voda iz ovog studenca tako je dobra, da su je pili i njegovi sinovi, i tako je obilna, da su njome napajali svu stoku svoju. Odakle bi ti imao druge i bolje vode ?«

Isus nije htio ženi dokazivati, da je veći od patrijara Jakova, već je gledao da joj predoči, kako je čudnovata voda, koju joj nuđa. Zato reče :

»Tko pije od ove vode, opet će ožednjeti, a tko pije od vode, koju ću mu ja dati, ne će ožednjeti do vijeka, nego će mu biti izvor vode, koja teče u vječni život.«

Voda iz studenca Jakovljeva kao svaka druga voda može da ugasi žeđu samo za kratko vrijeme, pa čovjek opet ožedni. A voda, koju Isus nuđa, ne će nikad presušiti, već jednako izvirati. To znači : tko od srca prigrli nauku Isusovu i steče milost Božju, taj će svoje duhovne potrebe namiriti jednom za svagda. Nauka Isusova, koja je došla s neba, vodi čovjeka u vječni život.

[1] Jakovljev je studenac dubok danas 23 metra, a prije je bio još dublji. Prolaznici su ga zasuli bacajući kamenje, da čuju iz njega jeku. Zato je presušio, pa u njem danas nema vode.

Razlaganje Isusovo probudilo je u ženi Samarijki živo zanimanje. Sad već vjeruje, da bi joj Isus mogao dati i bolje vode. A kako bi joj lijepo bilo, kad ne bi trebala svaki dan amo dolaziti po vodu i s teškim se bremenom vraćati kući. Iskreno i naivno zamoli dakle Isusa:

»Gospodine, daj mi te vode, da ne ožednim i da ne dolazim amo po vodu, pa da se ne mučim.«

Kad je čovjek odan strastima, ne voli božanskih stvari. Takvomu treba ponajprije savjest potresti, da ga se dojme vječne istine. Zato skrene Isus razgovor na drugu stvar, te reče:

»Idi, zovni muža svoga!«

Htio joj je time dati priliku, da ponajprije upozna svoje grijehe i da ih okaje, jer je to prvi korak k Bogu. A žena smjesta odgovori:

»Nemam muža.«

Mislila je, da će tim riječima prekinuti svako daljnje ispitivanje o stvari, koja joj nije bila ugodna. Ali nije moguće prevariti Onoga, koji sve zna.

»Dobro si kazala«, prihvati na to Isus, »nemam muža, jer si imala pet muževa i onaj, koga sada imaš, nije ti muž.«

Na te riječi Samarijka protrne. Danas ju je Isus prvi put vidio, pa joj je otkrio cijelu prošlost i sramotu dosadašnjega života, koju Mu je htjela vješto zatajiti. Snebivajući se od čuda reče kao izgubljena:

»Gospodine, vidim, da si prorok.«

Tim je priznala, da joj je Isus istinu rekao. Lice joj se zarumenilo od srama, a u srce joj uljegla skrušenost i neki strah pred tim prorokom, koji čita, što je čovjeku na dnu srca. Na takve riječi mnoga bi se žena uvrijedila i otišla. Samarijka se nije ljutila, već se prignula pred istinom i poklonila pred Isusom. Grijehe svoje niti je poricala niti je ispričavala. Ali žena kao žena, želeći, da se prekine razgovor o njezinim grijesima, skrene na drugo polje. Pokazujući rukom na brdo Garizim, gdje je nekoć stajao njihov hram, zamoli Isusa, da riješi pitanje, o kom su se živo prepirali Židovi i Samarijci. I zapita Ga:

Isus i Samarijka.
(Naslikao H. Siemiradzki.)

»Pređi naši klanjahu se na ovoj gori, a vi Židovi kažete, da je u Jerusolimu mjesto, gdje se treba Bogu klanjati. Reci mi, tko ima pravo ?«

Očito je mislila, da će poći tamo, kud joj Isus kaže, da postigne oproštenje svojih grijeha. I ona, koja je dosada htjela da ugasi žeđu čudnovatom vodom, počne se sada zanimati za duhovne stvari. A Isus joj stade govoriti:

»Ženo, doći će vrijeme, kad se ne ćete klanjati Ocu Mome na ovoj gori ni u Jerusolimu.« Domala bit će od hrama u Jerusolimu hrpa kamenja, kako je danas od onoga na brdu Garizimu. Bog je neizmjeran i posvudan, pa se ne može ograničiti na jedno brdo ni zatvoriti u jedan hram. Zato će imati hramove i žrtvenike po svem svijetu, pa će Mu se ljudi posvuda klanjati. Vi Samarijci klanjate se onomu, koga pravo ne poznate, a mi Židovi bolje smo upoznali našega Boga, pa znamo, kako Ga valja štovati. Židovima je obećao Bog, da će se od njihova naroda roditi Spasitelj, po komu će biti blagoslovljeni svi narodi na zemlji. Tako će Spasenje doći od Židova. Bog je duhovno biće, zato Mu se treba klanjati ne samo izvana, nego svom dušom. »Takve klanjaoce hoće Moj Otac.« Židovsko štovanje bilo je samo sjena i slika pravoga štovanja, jer njihove žrtve nijesu čovjeka očistile od grijeha. Domala će doći vrijeme i već je nastalo Isusovim dolaskom, kad će se Bogu klanjati u istini, jer će mu prikazivati pravu žrtvu.

Teško je Samarijka razumjela Isusovo tumačenje, kako valja štovati Boga, pa odgovori:

»Znam, da će doći Mesija, a kad On dođe, kazat će nam, kako se valja Bogu klanjati, i sve drugo, što se vjere tiče.«

Tim je riječima obećavala Samarijka, da će se pokoriti onomu, što će kazati Mesija, koji će doći. Ta njezina vjera zaslužila je nagradu, pa joj se Isus izrično otkrio za obećanog Mesiju riječima:

»Ja sam, koji s tobom govorim.«

Na te riječi zadrhta grešnica i bila bi pala pred Isusom na koljena, da je nijesu smeli učenici, koji su došli sa živežem, što ga kupiše u gradu. Tako joj je Isus pružio vodu, koja izvire za vječni život: pokajala se za grijehe i vjerovala, da je Isus obećani Mesija.

Tako se otvoreno nije Isus još nikomu očitovao. Prvi, kojima je Isus javio svoj dolazak, bili su priprosti pastiri, a prva, kojoj se Isus jasno očitovao za Mesiju, bila je priprosta žena iz Samarije.

Židovski su učitelji omalovažavali ženu i kazivali, da na ulici nije slobodno govoriti ni sa svojom ženom, dapače ni pozdraviti je. Zato se učenicima čudno činilo, kako Isus razgovara s jednom siromašnom ženom, pa još k tomu Samarijkom. Ali su učenici tako duboko poštovali svog Božanskog Učitelja, da se nitko nije usudio pitati, što je sa ženom razgovarao.

Veselje, što je našla obećanog Mesiju, tako je obuzelo ženu Samarijku, te poteče, da i drugima javi sreću, koju je danas doživjela. Od veselja je zaboravila, i po što je došla na studenac, a zaboravila je i krčag za vodu. Kad je prispjela u grad, počne govoriti ljudima:

»Hodite i vidite čovjeka, koji mi je kazao sve, što sam učinila. Da to nije Krist ?«

Bila je tvrdo uvjerena, da je Isus obećani Mesija, ali je ljudima tako nabacila pitanje, kao da toga točno ne zna, da se ne bi činilo, kako je njezino mišljenje odlučilo o tako važnoj stvari. Htjela je, neka Samarijci sami dođu pa se uvjere, da je Isus obećani Mesija. I mnogi su povjerovali, da je Isus Mesija, na njezine riječi: «Kazao mi je sve, što sam učinila«, te su krenuli iz grada, da vide Isusa. Kolika je opet razlika između Židova i ovih prezrenih Samarijaca ! Isus je potražio Židove i činio čudesa, a oni ne će da Mu vjeruju. A Samarijci potražiše Isusa i vjeruju Mu bez ikakvih čudesa.

Kad je žena otišla, a Samarijci još nijesu došli, ponudili su učenici Isusu da jede, jer su znali, da je putem ogladnio. Ali su Isusovu dušu u taj čas za-

okupile druge misli i preče brige. Kako je prije zaboravio žeđu tumačeći Samarijki, tako Mu sada nije bilo stalo do jela. I ponovno Ga pozvaše učenici, da jede. A Isus im reče :

»Ja imam da jedem jelo, za koje vi ne znate.«

Apostoli nijesu te riječi razumjeli. Ipak se nijesu usudili da pitaju Isusa, što znače, već su govorili potiho među sobom :

»Zar Mu je tkogod donio da jede ?«

Učenici su mislili na tjelesnu hranu. Kako je Isus prije skrenuo razgovor od prirodne vode na duhovna dobra, tako je i sada svrnuo razgovor od tjelesne hrane na duhovnu svoju zadaću, te reče :

»Moje jelo, to jest preča moja potreba jest, da vršim volju Oca nebeskoga, koji Me je poslao, i da svršim djelo Njegovo, to jest da spasem rod ljudski i osnujem kraljevstvo Božje.«

Tad pogleda Isus na široke žitne poljane, što se steru oko studenca Jakovljeva, te reče :

»Vi kažete, da će za koji mjesec doći vrijeme žetve. Podignite oči svoje, i pogledajte njive, kako su već bijele za žetvu.«

Pri tome pokaza na mnoštvo Samarijaca, koji su im se upravo približavali. Bijelo njihovo odijelo bijelilo se kao polje, što je dozrelo za žetvu. Dolaskom su svojim pokazali, da su pripravni da Isusa čuju i da se obrate.

»Kako velika plaća«, nastavi Isus apostolima, »čeka vas kod duhovne žetve! Njome ćete sabrati ne plodove zemaljske, već nagradu za vječni život. I radovat ću se i ja, koji sam sijao, i vi, koji ćete žeti. Kod te žetve istina je ono, što se kaže : drugi je, koji sije, a drugi je, koji žanje. I ne će se žalostiti onaj, koji je sijao, nego veseliti, jer ćete vi dovršiti djelo njegovo. To sam polje ja zasijao, a vi ćete žeti plodove moga truda.«

Govoreći o Samarijcima, kao da im je htio pokazati milijune duša na svijetu, što će ih Njegova milost pripraviti, pa će kao zrelo klasje pasti apostolima

u ruke, da ih pokrste i uvedu u kraljevstvo nebesko. I doista. Sjeme riječi Božje, što ga je Isus sada zasijao kod Samarijaca, lijepo je klijalo. Odmah poslije Duhova sastavila se u Samarijaca prva kršćanska općina pokraj općine u Jerusolimu. Tada su apostoli obilno želi uvodeći Samarijce u Crkvu Isusovu i dijeleći svetu potvrdu.

Kad su došli Samarijci do Isusa, molili su Ga, neka bi ondje ostao. I mnogi su vjerovali u Isusa, premda nije kod njih činio nikakvih čudesa. Na riječi Samarijke vjerovali su, da je Isus vanredan čovjek. Ličnost ih je Isusova i još više Njegovo naučanje uvjerilo, da je Isus doista obećani Mesija.

»Sad mi ne vjerujemo samo, što si nam kazala ti«, rekoše ženi Samarijki, »jer sami čusmo i upoznasmo, da je to Spasitelj ne samo Židova, već cijeloga svijeta.«

U razgovoru sa ženom Samarijkom pokazao nam je Isus svoju dobrotu i milosrđe prema palim dušama, koje žele, da se ostave svojih pogrešaka. A treba da se divimo i vještini, kojom je Isus propovijedao. Prelazeći od sitnica običnoga života znao je naći put, da objavi najveće istine nebeske.

Sin kraljeva čovjeka.

Isusu je bilo milo, što Samarijci tako lijepo primiše i Njega i vjeru, koju je naviještao, ali Ga je dužnost zvala k Njegovu narodu. Poslije dva dana naučanja u Siharu nastavi put u Galileju, koju je bio ostavio još pred pashu. Odsad postade Galileja pozorište, na kojemu je Isus propovijedao, čudesa tvorio i najviše pristaša stekao. Galileja je kolijevka kršćanstva, zato treba da je pobliže ogledamo.

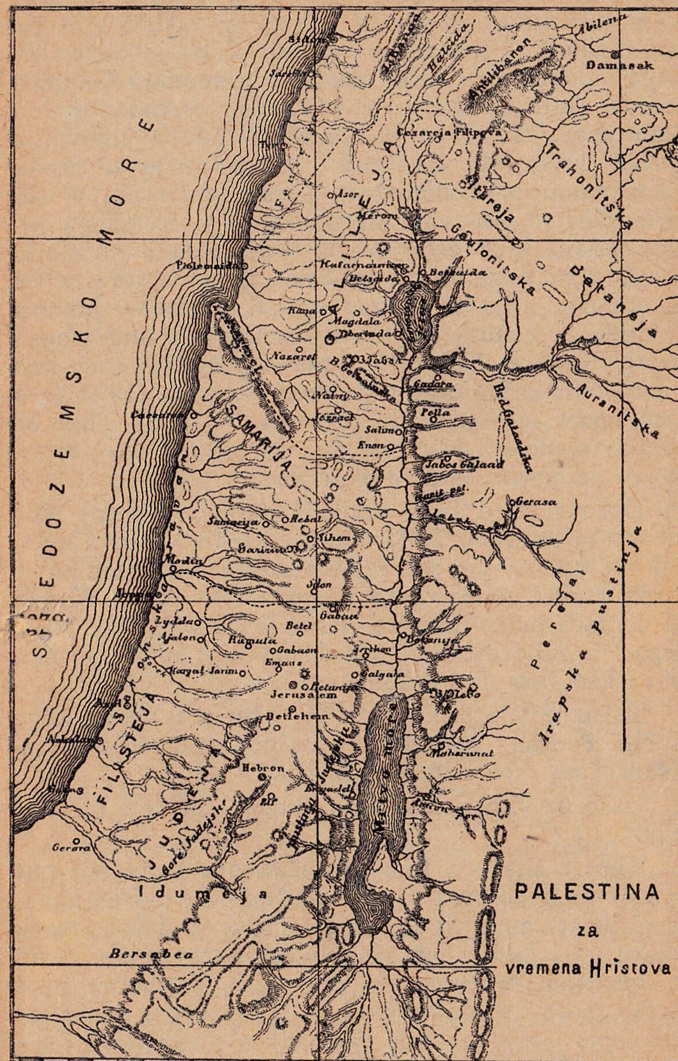
Kažu, da je u Galileji cvalo vječno proljeće. Nijedna židovska pokrajina nije nosila toliko roda, nigdje nije bilo voće tako slatko kao u Galileji. Po

dolinama i gorama je bujala bogata paša, po brežuljcima su cvali vinogradi i voćnjaci, a u ravnici nije bilo pedlja neobrađene zemlje. Vino, ulje, žito, voće, svega je toga bilo napretek, pa se izvozilo u susjedne pokrajine.

Ali je zato narod daleko zaostao u vjeri za narodom u Judeji. U vrijeme kralja Aleksandra Velikoga doseliše se u Galileju silni krivobošci, što ih je dovabila plodna zemlja, trgovina i obrt. Uz to je Galileja jednako bila u doticaju sa stranim narodima, jer su je presijecale ceste, kojima je prolazila roba s istoka na Sredozemno more. U Galileji je bilo toliko tuđega naroda, da su gornje njezine krajeve nazivali neznabožačka Galileja.

Družeći se mnogo sa stranim narodima ohladnjeli su Galilejci u vršenju Mojsijeva zakona. Mnogo je tomu bilo krivo, što su se između Galileje i Judeje kao klin zabili Samarijci, koji su smetali slobodno općenje sa Jerusolimom, gdje je bilo ognjište židovske vjere. Farizeji su gledali Galilejce prezirno, jer su zaostali u vjerskom životu, a Isus ih je žalio. No trgujući s tuđincima naučili su Galilejci, da i među njima ima poštenih ljudi. I nije im bilo zazorno, što je Isus i s neznabošcima bio milosrdan, već su Ga zato još više štovali. Kod njih se nijesu uvriježile predrasude o Mesiji, što su ih naučali farizeji, pa su Galilejci i radije i lakše primali vjeru Isusovu. U toj je pokrajini mogao Isus slobodno naučati i čudesa tvoriti, pa je tu proživio malone sav svoj vijek i djelovao najveći dio vremena svog javnog djelovanja. Iz te su pokrajine gotovo svi Isusovi apostoli, u njoj je stekao najviše učenika i pristaša. Galileja je bila mala zemlja. Za jedan dan mogao ju je čovjek lako proći s istoka na zapad, a za dva dana od sjevera do juga. Tako se glas o Isusovu naučanju lako raširio po svoj zemlji, a tuđinci, što su zalazili u Galileju, pronijeli su ga daleko preko granica galilejskih.

Čim je Isus stupio na galilejsko tlo, primiše Ga s velikim oduševljenjem. Vidjeli su, što je činio

Borba za Palestinu između Židova i Arapa!

u Jerusolimu za posljednje pashe, a to im je laskalo, jer je bio njihov zemljak. Ubrzo se raširio glas po svoj Galileji, da se Isus vratio. Tako je dočuo za Njegov povratak i neki činovnik gospodara Galileje, Heroda Antipe. Ovoga zovu kralj, premda je bio samo knez. Tako su i jednog Herodova činovnika nazvali kraljevski činovnik. Stanovao je u gradu Kafarnaumu na Galilejskom jezeru, gdje mu je sin teško obolio. Močvare uz obalu Genezaretskoga jezera rađaju jake groznice, s kojih mnogi stradaju. Videći taj činovnik, da groznica njegova sina ne će da popusti, nije se mogao nadati nikakve pomoći od ljudi. I zamisli se, ne bi li njegova sina mogao spasti prorok iz Nazareta, koji se proslavio čudesima u Jerusolimu. Smjesta pođe pred Njega te Ga stiže u Kani, gdje je Isus vodu pretvorio u vino. Tako se i danas pružila Isusu prilika, da zalije sjeme vjere, što ga je prvim čudom posijao.

Došavši pred Isusa stade Ga činovnik lijepo moliti, da se spusti u Kafarnaum i izliječi njegova sina, koji već umire. Taj je čovjek vjerovao, da Isus može učiniti čudo, ali je vjera njegova bila slaba. Držao je, da Isus može izliječiti bolesnoga samo, kad je uz njega, a zaboravio je, da Isusu nije ništa daleko, jer je kao Bog na svakome mjestu.

Isusu je bilo preče da ljude učvrsti u vjeri, nego da čini čudesa, zato htjede najprije da izliječi oca. Nišaneći na njega reče Isus općenito:

»Ako ne vidite znakova i čudesa, ne ćete da vjerujete.«

Tim je riječima htio umekšati oca i otvoriti put čvršćoj vjeri do srca njegova. Čudo zove Isus znak, jer je doista znak ili dokaz nevidljive Božanske moći, a zove ga i čudo, jer je čudo nadnaravan čin, koji ne možemo protumačiti prirodnim načinom, već svatko mora da mu se čudi. U silnoj brizi, da ne izgubi sina jedinca, nije činovnik shvatio riječi Isusovih, već ponizno ponovi molbu svoju riječima:

»Gospodine, siđi, dok nije umrlo čedo moje!«

Mislio je tužan, da njegovu sinu nema spasa, ako ga Isus ne nađe živa. Videći bol i tugu zabrinuta oca, dobri Isus usliši molbu njegovu, ali ne htjede poći u Kafarnaum, već mu reče:

»Idi, sin tvoj živi!«

Tim je Isus htio da učvrsti vjeru očevu. Onaj se činovnik nadao, da će Isus s njime krenuti u Kafarnaum, a Isus ga otpravi uvjeravajući, da mu je sin već ozdravio. I otac povjerova riječima Isusovim te pođe mirno kući siguran, da mu je Isus uslišao molbu. Tako je Isus jednom riječi izliječio dvojicu: sina od bolesti, a oca od nesavršene vjere.

Kad je otac krenuo bio k Isusu, da izmoli pomoć, bilo je djetetu podjednako zlo. Ali najednom popusti bolest. Kad se poslije nekog vremena ukućani uvjeriše, da dijete nema više groznice, nijesu čekali, da se otac vrati, već poslaše za njim sluge, da što prije čuje veselu vijest, pa da se utješi. Te sluge sretne otac na putu vraćajući se u Kafarnaum. Od njih je čuo, kako je dijete nenadano ostavila groznica. Sad im je opet otac pripovijedao, kako je Isusa našao i zamolio za pomoć i što mu je Isus rekao. U razgovoru zapita gospodar sluge:

»U koji sat bi djetetu lakše?«

I odgovoriše mu:

»Jučer oko sedam sati pustila ga je groznica.«

Bilo je to po našem računu oko jedan sat poslije podneva, jer su Židovi brojili svoje ure od šest sati ujutro, do šest sati uveče. Sad se otac uvjerio, da je samo riječ Isusova spasla njegova sina, jer je ozdravio upravo onaj čas, kad mu je Isus rekao: »Sin tvoj živi.« To ga se tako dojmilo, te je tvrdo vjerovao, da je Isus obećani Mesija. I nije mu bilo dosta, da sam vjeruje. Kad je došao kući, pripovijedao je svojima, što je doživio. I vjerova cijela kuća njegova: žena, djeca i služinčad njegova. Tako je dijete ozdravilo tijelom, a ukućani dušom. Mjesto Kana doživjelo je drugi sjajan dan u svojoj povijesti. Dva čuda Isusova zapisana zlatnim slovima sačuvat će mu uspomenu dovijeka.

U Nazaretu.

Kuda je Isus otišao iz Kane, nije nam poznato. Svete knjige kažu samo: »...i učaše po zbornicama i propovijedaše kraljevstvo Božje i sve Ga je hvalilo.«

Židovske zbornice, bogomolje ili sinagoge nastadoše u vrijeme sužanjstva babilonskoga. Kad je hram u Jerusolimu bio razoren, nijesu Židovi mogli žrtvovati, pa im ostade jedina utjeha, da se javno i u društvu Bogu mole. Gdjegod se našlo više Židova, podigoše zbornicu, u kojoj bi se sastajali i Bogu molili. Sad već nijesu k njima dolazili proroci, da ih pute i tješe kao u staro doba, pa zato počeše Židovi javno čitati njihove knjige i zakon Mojsijev. Tako se dan Gospodnji ili subota poče svetkovati zajedničkom molitvom i čitanjem svetih knjiga. To nedjeljno sastajanje tako je Židovima prešlo u krv, da nijesu mogli bez njega živjeti, ni kad su se vratili u domovinu te sagradili novi hram. Pokraj hrama podigoše zbornice, koje su za židovski narod bile mnogo važnije od hrama. U hramu su samo žrtvovali i Bogu se molili, a u zbornicama čitali i učili Sveto Pismo, naučali, propovijedali, raspravljali o budućem Mesiji. Zbornice su bile njihovi domovi, što sačuvaše narodnu svijest i jedinstvo u Židova, koji su bili rasijani po cijelom svijetu.

Zbornicu su gradili obično u produljenom četverokutu, koji je sa dva reda stupova bio razdijeljen u tri dijela. Pročelje i unutrašnjost zgrade ukrasili bi, što se ljepše dalo. U židovskim bogomoljama nije bilo žrtvenika, jer se smjelo žrtvovati samo u hramu, ali i nikakvih slika, jer toga nije dao zakon Mojsijev. Pokućstvo je bilo jednostavno: u dnu zbornice ormar za svete knjige, u sredini povišen pod, na njemu štionik za čitanje Svetoga Pisma i stolica, na kojoj sjedi propovjednik. U gornjem je dijelu zbornice bilo nekoliko sjedala za časnije članove, koji su gledali licem prema ulazu. U donjem je dijelu bilo mjesto za druge članove, koji su leđa okrenuli vratima. Ženske su bile odijeljene od muškaraca ogradom, preko koje se nije moglo vidjeti.

Služba se Božja počimala molitvom, koju je molio predsjednik ili pročelnik zbornice. Zatim se iz Mojsijeva zakona ili proroka čitao jedan odlomak, o komu se i propovijedalo. Tkogod je mislio, da je za to sposoban, mogao je kod Židova tumačiti Sveto Pismo i propovijedati. Između pojedinih dijelova službe pjevali su se prigodni psalmi, a sve se svršavalo blagoslovom.

U subotu, kad se narod sastajao, zalazio bi Isus u zbornice da propovijeda. Njegove su propovijedi bile tako lijepe, da Ga je s veseljem slušalo staro i mlado, veliko i malo, bogato i siromašno, jer su ih razumjela i djeca, a učeni ljudi nijesu mogli da im se dosta načude.

Na svom je putovanju po Galileji Isus živo želio da se navrati i u svoj zavičaj u Nazaret. Uspomene, što čovjeka vežu s gradom, u kom je odrastao, s prijateljima iz mlađih dana, bile su mile i Isusu. Ali je Isusu bilo znano, kako teško uspijeva propovjednik riječi Božje u svojoj postojbini. Stoga je pohodio Nazaret tek onda, kad se razglasilo, kolika je čudesa učinio u drugim mjestima.

Došavši u Nazaret uđe jedne subote u zbornicu, kako je obično zalazio prije svog javnog života. Već su čuli, kako se Isus proslavio propovijedanjem i čudesima u Kafarnaumu, pa Mu odmah ponudiše, da sjedne na počasno mjesto. I sada započe služba Božja, u kojoj su vruće molili Boga, da im pošalje obećanoga Mesiju. A nijesu jadni znali, da On već sjedi među njima. Kad su otpjevali nekoliko psalama, zamoli predsjednik zbornice Isusa, da čita i propovijeda. A Isus ustane, pođe na povišeno mjesto do štionika, gdje Mu sluga pruži knjigu proroka Isaije. Sad je Isus stavi na štionik i otvori. Nije bilo slučajno, već po Božjoj volji, te je otvorio mjesto, gdje Isaija govori o Mesiji. Glasilo je: »Duh je Gospodnji na meni, zato me pomaza.« Duh je Sveti pomazao Isusa, kad je prigodom krštenja sašao na Nj u slici golubovoj. Tim

Ga je posvetio za službu, kako su kraljeve i svećenike mazali i posvećivali za njihovo zvanje. A Mesijina je služba bila, da proglasi veselu vijest, to jest, da propovijeda evanđelje siromasima, koji sebi ne znadu pomoći u duhovnoj sljepoti, da naviješta oslobođenje onima, što padoše u ropstvo grijeha, da izbavi sužnje iz neznanja i bludnje, da otvori oči slijepima, koji nijesu poznavali pravoga Boga ni zakona, te da svima navijesti milostivu godinu Gospodnju. Mislio je pod tim židovsku jubilejsku godinu, u kojoj se dužnicima opraštaju dugovi, sve prodane zemlje vraćaju bez odštete i svi sužnji puštaju na slobodu. Židovska jubilejska godina bila je samo slika blaženog vremena mesijanskog, kad će se ljudima oprostiti duhovni dugovi ili grijesi, kad će ljudi opet steći pravo na nebeski posjed, koji su grijehom izgubili, kad će se kidati teški lanci vražjega ropstva.

Navedeni je ulomak Svetoga Pisma čitao Isus stojeći iz poštovanja prema riječi Božjoj. Kad ga je pročitao, zatvori knjigu i preda je podvorniku, da je pohrani. Zatim sjedne u znak, da će o tim riječim govoriti. Svi su u zbornici sada uprli oči u Isusa radoznali, što će o tako važnome mjestu govoriti taj mladi čovjek, koji je u njihovu gradu bio radnik, a nikad nije polazio škole. Bio je to svečan čas. To mjesto Svetog Pisma dade Isusu priliku, da pokaže, tko je i što Mu je zadaća. Usred velike šutnje i općenite napetosti započe Isus svoj govor riječima:

»Ovo, što je napisao prorok Isaija i što ste sada čuli, to se sve izvršuje evo danas u vašoj sredini.«

Tim je Isus jasno izjavio, da je on taj pomazanik, o komu je pisao Isaija, da je glavom obećani Mesija. Na te riječi prođoše Nazarećane srsi, kao da ih je munja ošinula. To je međutim bio samo početak ili geslo Isusova govora. I sad poče Isus govoriti i dokazivati, kako se to mjesto na Njemu ispunilo, kako je došao da uči, da liječi i da spase ljude. Govorio je tako lijepo i zanimljivo, te su svi posvjedočili, da je istina, što svijet pripovijeda o njegovoj mudrosti. U riječima

Njegovim bilo je toliko milote, te su se propovijedanju Njegovu čudili kao nekom čudu.

Svatko bi sada očekivao, da će Nazarećani poslije ovako sjajnoga govora pozdraviti i priznati Isusa za Mesiju. Mudrosti se Njegovoj nijesu mogli nadiviti, ali im nije bilo ni na kraj pameti, da Isusa priznadu za židovskog Mesiju, jer se sablazniše o Njegovo siromaštvo i poniznost.

»Nije li ovo sin Josipov?« — pitali su se u čudu. — »Pa odakle njemu ta mudrost? Kako bi sin jednoga drvodjelje, koji je odrastao među nama, mogao biti Mesija? Ako sebi prisvaja tu čast, morao bi je dokazati čudesima.«

Isus, koji vidi čovjeka u dušu, izvuče misli srca njihova na javu, te im reče:

»Vi ćete meni bez sumnje kazati: Liječniče, izliječi se sam.« To je općenita rečenica, koja kaže: liječnik, koji hoće da liječi druge, mora najprije izliječiti sam sebe. A na ovome mjestu znače te riječi: »Najprije bi ti morao da činiš čudesa u svojoj domaji, a onda na drugim mjestima. Kad si ti činio čudesa u Kafarnaumu, učini ih i ovdje kod svoje kuće.«

Isus je činio čudesa onima, koji su se u Njega pouzdavali i vjerovali. Nazarećani htjedoše vidjeti čudesa, a ne htjedoše vjerovati. Zato im Isus uzvrati, kako oni danas potvrdiše drugu rečenicu, koja glasi: »Nikakav prorok nije mio u svojoj postojbini.« Zavidni su Mu, jer hoće da bude veći od drugih, ne vjeruju riječima Njegovim, makar ih kako lijepo dokazao. Zato će se njima dogoditi, tako nastavi Isus, što se dogodilo u vrijeme proroka Ilije i Eliseja. U vrijeme Ilijino nije bilo kiše tri i po godine, kao da se nebo zatvorilo, te je nastala silna suša i glad po svoj zemlji. Židovi nijesu vjerovali, što im je Ilija kazivao, već su ga progonili. Bježeći dođe Ilija u mjesto Sarepta ispod grada Sidona k jednoj udovici neznabošci, koja je povjerovala njegovim riječima, ako ga nahrani, da ne će nestati brašna u zdjeli ni ulja u krčagu nje-

zinu, dok ne prođe glad. Tako spase prorok od gladi udovicu tuđinku, premda je u ono vrijeme bilo i u židovskoj zemlji mnogo udovica. U vrijeme proroka Eliseja bilo je mnogo gubavih u narodu židovskomu i nijedan se od njih nije očistio, jer nije vjerovao, da bi ga Elisej mogao izliječiti, kako je učinio zapovjedniku sirske vojske Nananu, koji je došao izdaleka, da potraži pomoć u proroka. Ti su primjeri kazivali Nazarećanima, kako Židovi ne će da vjeruju poslanicima, koje im Bog šalje, a ujedno im je tim naviještao Isus malo izdaleka, kako će se i On obratiti k neznabošcima, jer Židovi ne će da u Nj vjeruju.

Umjesto da Nazarećani svladaju svoju zavist i vjeruju u Isusa, uvelike se uvrijediše. Oni, djeca Abrahamova, da nijesu vrijedni čuda, oni da su gori od one udovice u Sarepti i gubavca Nanana? Još ih je više ljutilo, što je Isus, sin drvodjelje Josipa, proroštvo Isaijino tumačio o sebi i držao sebe za Mesiju. Na glas dvojice ili trojice, koji povikaše: »U smrt s Njime!«, podigne se sada sve na Isusa, pa Ga pograbiše i izguraše iz zbornice. I tjerali su Ga iz grada na brdo, na koje se osloniše kuće njihove, da Ga strmoglave s jedne stijene bez ikakva suda i osude. Tako najbolje potvrdiše riječi Isusove: nikakav prorok nije mio u svojoj postojbini. Usred njihova gnjeva ostao je Isus miran te pođe, kud su Ga vodili. Već dođoše na vrh strmine i htjedoše da izvrše svoj opaki naum. U taj se čas dogodilo, što nitko ne bi očekivao. Isus se najednom okrene, a mnoštvo, što je dosada bješnjelo na Njega, razdvoji se te uzmakne nekoliko koraka, da načini put Isusu, koji je njime lagano prolazio, kao da je među ljudima, koji su Ga dočekali s velikim poštovanjem. Mir i dostojanstvo Isusovo bilo je dosta, da suzbije njihov bijes. Nemoćni, plaho su gledali, kako se dostojanstveno udaljuje Onaj, koga su poveli na stratište.

Nazarećani su tražili, da im Isus učini čudo. Evo im čuda, koje bi svima moralo otvoriti oči, da nijesu bili zaslijepljeni. Jer kako je to, da Ga se u razjarenosti njihovoj nije usudio nitko ni taknuti? Ludošću

svojom raskinuše posljednju vezu, koja je Isusa vezala s Nazaretom. A Isusa je boljelo, što su se tako ružno ponijeli prema Njemu baš Nazarećani, kojima bi bio toliko dobra učinio. Kad se uspeo na brežuljak, što leži na putu u Kafarnaum, valjda se ogledao na Nazaret, gdje je proživio najveći dio svoga života, i na kuću, u kojoj je bio gotovo trideset godina. Sve to nije bilo više Njegovo, jer Ga Njegovi ne primiše.

Kafarnaum.

Nazaret nije bio vrijedan, da Sin Božji dalje stanuje u njemu. Ni u Jerusolimu nijesu s Isusom postupali tako ružno. Zato odabere Isus sebi za boravište grad Kafarnaum, koji je udaljen od Nazareta samo dan hoda. Tu se Isus sklonio po svoj prilici u kuću svoga učenika Simona Petra ili kakvoga rođaka. U tom je gradu odsada stalno boravio i plaćao porez. Kad je otišao da propovijeda u bližnjoj ili daljoj okolini, uvijek se vraćao u Kafarnaum. To je sada postao »Njegov grad«, Njegov novi zavičaj. U Kafarnaumu je propovijedao Isus u zbornici ili na obali Genezaretskoga jezera ili na bližnjem brdu. Ni u jednom drugom gradu nije Isus tako pokazao svoju svemogućnost i dobrotu. U Kafarnaumu je činio najviše svojih čudesa i naišao na najveći odziv. Ali kad su farizeji u Jerusolimu čuli za Isusov uspjeh, eto ih u Kafarnaum, da uzdrmaju vjeru u Isusa. Zato se Isus žalosno oprostio od toga grada. Prorekao mu je, da će duboko pasti. I riječi su se Isusove ispunile. Ne samo da je Kafarnaum iščeznuo sa lica zemlje, već mu se zameo i trag, pa se danas točno ne zna, gdje je nekoć ležao tako veliki grad. Jedni drže, da mu mjesto označuju razvaline Tel Hum, a drugi su uvjereni, da se dizao oko današnjega Kan Minje.

Za širenje vjere bio je Kafarnaum osobito zgodan. Ležao je na obali Genezaretskog jezera, gdje je plo-

vilo nekoliko stotina lađa, što su ga vezale sa susjednim mjestima. U zaleđu mu je bila ravnica Genezaret, bogata plodovima svake vrsti, te su je nazivali novi raj. Kafarnaum su presijecale trgovačke ceste, što su vodile s istoka u Jerusolim i na Sredozemno more. Tu se našlo trgovaca iz Damaska, Armenije i Babilonije, koji su otpremali robu s istoka na zapad i obratno. Poradi velikog prometa bila je u Kafarnaumu carinarnica i vojnička posada. Tu su se skupljali hodočasnici polazeći u Jerusolim na svetkovine. Strani su trgovci, vojnici i hodočasnici slušali propovijedi Isusove i raznosili Njegovu nauku u svoje krajeve.

Da će tako biti, prorekao je Isaija već sedam stotina godina prije Isusa. Sjeverna Galileja, gdje su živjela židovska plemena Zabulon i Neftali, pretrpjela su mnogo od provale Asiraca. I narod pomiješan s neznabošcima upao je u toliku tminu, da se nije mogao ni maknuti. Nemoćan sjedio je u neznanju, od kojega duša propada i umire. Da ga utješi, proreče Isaija, kako će Bog proslaviti taj kraj, jer će im se roditi veliko svjetlo. I doista taj kraj nije mogao dočekati veće utjehe, ugledati veće svjetlo, nego kad mu je dano, da se u njem nastani Isus.

Da evanđelje pokaže, kakvo je to svjetlo, dodaje proroštvu Isaijinu: »I Isus poče propovijedati: Pokoru činite, jer se približi kraljevstvo nebesko.« Tako je Isus nadovezao svoje propovijedi na propovijedi Ivana Krstitelja naučajući, da u kraljevstvo nebesko ne može ući, tko ne okaje svojih grijeha.

Čovjek s nečistim duhom.

Prva subota, što ju je Isus proveo u Kafarnaumu, znamenita je, jer po evanđelju možemo da pratimo Isusa od jutra do večera toga dana.

Ujutro, kad je bilo vrijeme službe Božje, pođe Isus sa četvoricom svojih učenika u židovsku zbornicu. Kao u Nazaretu, tako Ga i ovdje zamoliše, da im pročita jedan ulomak iz Svetoga Pisma, pa da ga protumači. Židovima je bilo uvijek milo, kad im je strani učitelj kazao koju riječ za utjehu ili pouku. I kad Isus poče propovijedati, divili su se nauci Njegovoj, jer ih je učio kao onaj, koji ima vlast, a ne kao književnici. Velika je bila razlika između propovijedanja Isusova i drugih židovskih učitelja. Oni su u tančine raspredali ustanove pojedinoga zakona, učili, kako valja raditi u pojedinom slučaju, koji bi čovjek mogao doživjeti, a sve su to ispremiješali nevrijednim sitnicama i suvišnim svojim predajama. U svojem su se govoru pozivali na stare učitelje i dokazivali, koji učitelj ima pravo, ako su dvojica učila protivno. A Isus je propovijedao uzvišene istine, kako će čovjek spasti dušu svoju. Riječi su Mu tekle milo i jasno, govor Njegov budio je u čovjeka pouzdanje, odbijao ga od grijeha i poticao na ljubav prema Bogu. Nikad se Isus nije pozivao na stare židovske učitelje, već samo na Boga i na Sveto Pismo, koje je tumačio na svoj način. Propovijedi Isusove potekle su iz Božanske mudrosti, a milost Duha Svetoga otvorila im je put u srca ljudska. Zato su se Isusove propovijedi silno dojimale svijeta.

Dok su se svi čudili, kako Isus lijepo propovijeda, začu se najednom u zbornici očajna krika. Među slušateljima našao se čovjek, koga je opsjeo đavao. Bila je to zasebna vrst nevoljnika. Kako vrag može da napastuje dušu, tako može s dopuštenjem Božjim da uđe i u tijelo kojega čovjeka. Tada opsjednuti nije više svoj gospodar, njegovim tjelesnim i duševnim silama vlada đavao. Zato bjesomučnjak nije odgovoran za svoje riječi i djela, svatko ga se čuva, a kad postane drugima pogibeljan, onda ga vežu. Na usta opsjednutoga govorio je sam đavao. Bjesomučni hule na Boga, strepe pred svetim stvarima, znadu s vražjom pomoću, što zdrav čovjek ne može predvidjeti. Uz to boluju opsjednuti od raznih bolesti: ogluše, oslijepe, onijeme, postanu živčano bolesni i padavičavi. Kad iz takva čovjeka izađe đavao, prestane i bolest. Takvih je ne-

voljnika bilo u Isusovo vrijeme mnogo. Nije sotoni bilo dosta, što je zaveo ljude na sramotne strasti i kumirstvo. Kad je vidio, koliko Isus radi za kraljevstvo Božje, čini se, da je napeo sve sile, da zadrži svoje gospodstvo. A Isus je izgonio đavle iz nevoljnika, jer je o Njemu već u raju bilo prorečeno, da će satrti glavu zmiji. Svoje Božanstvo nije Isus mogao pokazati bolje nego tjerajući sotonu, koji je bio osvojio cijeli svijet. Gonio je đavle, jer je gospodar nečistih duhova, a oslobađao ljude, jer je gospodar čovječjega tijela. Danas je sreo Isus prvi put čovjeka, u kom je bio nečisti duh, kako kaže Sveto Pismo. Svaki grijeh kalja i blati čovječju dušu, pa se s pravom zove nečastivi onaj, komu je jedina zadaća, da ljude blati grijehom i zavodi u vječnu propast.

Kad se začula očajna krika opsjednutoga, sve se u zbornici uzbunilo. Samo Isus ostane miran te pođe k nevoljniku. Muka je đavlu, kad se nađe u blizini svete osobe ili stvari. Videći, da Isus ide prema njemu, poviče đavao na usta nevoljnikova:

»Što mi imamo s tobom, Isuse Nazarećanine? Što imaš protiv nas? Mi te ničim ne vrijeđamo, ostavi nas u miru! Jesi li došao, da nas pogubiš?«

Sotona je već jednom osuđen, ali mu je velika olakšica, što smije slobodno dolaziti na zemlju, napastovati i zavoditi ljude, pa tumarati po svijetu. Kada dođe posljednji sud, bit će zauvijek zatvoren u bezdno pakleno. Zato je strepio od straha, da ga Isus već sada ne protjera u pakao i tako pogubi. Da ga Isus strogo ne kazni, htjede Mu polaskati riječima:

»Znam ja, tko si ti: ti si svetac Božji.«

Tim priznade đavao i svoju sramotu i slavu Isusovu, jer su Židovi pod svecem Božjim obično razumijevali obećanog Mesiju.

Isusu nije trebalo hvale iz nečistih usta. Isus neće, da Mu otac laži potvrđuje, da je Mesija, i time pobudi sumnju, da je u kakvoj vezi sa sotonom. Stoga zaprijeti i naloži đavlu, koji je vikao na usta bjesomučnika:

»Umukni! Iziđi iz čovjeka!«

Bilo Mu je žao nevoljnika, koga je đavao opsjeo. Prema ljudima bio je Isus sama dobrota i milosrđe, prema đavlu je strog i pun prezira, jer je taj nepopravljiv i zakleti neprijatelj Bogu i ljudima. Zato jednom riječi protjera Isus nečastivoga, kako se tjera pas, koji se doklatio u kuću.

Velika je kazan bila za sotonu, što je morao ostaviti opsjednutoga. Stoga iskali na njemu posljednju svoju zlobu na više načina. Ponajprije strese opsjednutoga, zatim ga baci na zemlju, da se jadan previjao od boli, a tada povikne na usta njegova bijesno i očajno, jer se na riječ Isusovu morao strmoglaviti u pakao. I kad je đavao izašao, ustade čovjek zdrav, miran i trijezan. Ne piše evanđelje, da je izliječeni sada lijepo zahvalio Isusu, ali tko će o tome sumnjati?

Kad je svijet vidio, kako se opsjednuti bacio na zemlju, kako se previjao od boli, napade sve neki strah od tajne đavolske moći. Ali kad se izliječeni mirno digao, bilo je svima jasno, da ga je đavao ostavio na riječ Isusovu, pa se strah njihov pretvorio u veliko poštovanje prema Isusu. U čudu su pitali jedan drugoga:

»Šta je ovo? Tako što još ne vidjesmo! Kakva je to nova nauka, koja se oslanja na čudesa? Jednom riječi zapovjedi nečistim duhovima i slušaju Ga!«

I raširi se glas o tom čudu ponajprije po gradu Kafarnaumu, a zatim po svoj zemlji Galilejskoj.

Petrova svekrva.

Kad je izliječio opsjednutoga, ode Isus iz zbornice, a s Njim i Njegovi učenici. Tako se uvijek povukao iz svjetske buke, kad bi učinio kakvo čudo, jer nije htio, da Ga ljudi hvale. Petar, učenik Isusov, bio je rodom iz nedalekoga grada Betsaide, ali je valjda poradi zanata svoga boravio u Kafarnaumu sa svojom porodicom. Na molbu Petrovu uđe Isus kao gost u

njegovu kuću. Bila je to velika čast za Petra, kao što bi se i svaki sretan smatrao, da se Isus nastani kod njega.

U toj je kući ležala svekrva Petrova bolujući od teške groznice, od koje je umiralo mnogo svijeta u Kafarnaumu. I kad Isus uđe, javiše Mu, da je svekrva Petrova bolesna, pa se boje, da ne umre. Bili su uvjereni, da će je Isus ozdraviti, jer su čuli i vidjeli toliko puta, što Isus može. I nada se njihova ispuni. Isus pristupi k njenu ležaju, pa kao da je groznica kakva zla osoba, zapovjedi joj, da smjesta pusti bolesnicu. Nato se prigne do izliječene, primi je za ruku i pomože joj, da se digne.

Kad liječnik lijekovima protjera groznicu, treba neko vrijeme, da čovjek ojača i posve ozdravi. Petrovu svekrvu ne samo da je Isus izliječio u tren oka, već joj je smjesta povratio i svu jakost. Na veliko čudo sviju ustade izliječena, priredi Isusu i njegovim učenicima ručak, te je dvorila svoje goste kod stola. Htjela je time pokazati svoju zahvalnost Isusu i poučiti nas, kako je lijepo, kad čovjek poslije bolesti upotrijebi svoje zdravlje i sile u prvom redu, da Bogu zahvali.

Već se po cijelom Kafarnaumu bilo razglasilo, kako je Isus jutros u zbornici istjerao đavla iz bjesomučnoga. Sad se opet na sva usta počelo govoriti, kako je izliječio svekrvu Petrovu, koja je odmah ustala i svoje goste dvorila. Te su vijesti uznemirile sve bolesne i nevoljne u gradu. I snađe ih vruća želja, da Isus pomogne i njima.

Židovski je zakon branio u subotu liječiti. Zato su svi čekali čas, da zapadne sunce. Ali kad je glas trublje s krova zborničkoga oglasio, da je sunce zapalo i blagdan prestao, oživješe ulice, što su vodile do kuće Petrove. Dijete je vodilo slijepoga oca, rodbina pomagala hromima, majka uprtila bolesno dijete, a u nosilima su nosili bolesnike, koji nijesu mogli da hodaju. Slijepe su vodili, nijeme vabili, da idu za njima. Među nevoljnima bilo je više njih, u koje

je ušao nečisti đavao, te su ih jači ljudi upravo tjerali i silom vukli k Isusu. Sve, što je imalo kakva bolesnika, pošlo je prema kući Petrovoj do velikog Liječnika. Svi, i bolesni i zdravi, koji su došli s bolesnima, bili su puni nade i pouzdanja, da će im Isus pomoći. I kad se Isus pred kućom pokazao, postadoše opsjednuti nemirni, bolesni počeše jaukati i moliti, da ih ozdravi, a zdravi su željno izgledali, šta će biti.

Isus ozdravljuje bolesnike.
(U đakovačkoj katedrali naslikao Aleksander Maksimilijan Seitz.)

I ražali se presveto srce Isusovo, kad vidje tolike nevoljnike. Premda je Isus sve mogao izliječiti jednom riječi, ipak pođe do svakoga. Na neke je stavljao ruku ili je opet imao milu riječ, kojom ih je ozdravio. Kao što liječnik u blizini bojišta ide od jednoga do drugoga ranjenika, pa jednoga povija, drugomu blaži boli, dok ne dođe do posljednjega, tako je i Isus izliječio svakoga. Slijepi se vratiše zdravih očiju, gluhi su slušali s veseljem, kako izliječeni zahvaljuju Isusu, a oni,

koje su donijeli na nosilima, uputiše se pješke kući. Tako su se ispunile riječi, što ih je o Isusu prorekao prorok Isaija: »On uze nemoći naše i ponese bolesti naše.«

Kad se Isus približio kojemu od opsjednutih, bio bi đavao dršćući rado pobjegao od straha, ali se nađe kao prikovan osjećajući, da mu je u blizini Onaj, pred kojim će morati da pusti žrtvu svoju. I takve je izliječio Isus zapovijedajući đavlu, da ih ostavi. Izlazeći odavali su đavli, tko je Isus riječima: »Ti si sin Božji.« Isus im ne dade tako govoriti. Htio je, da ljudi po Njegovim djelima upoznadu, da je Spasitelj. Kad bi Ga svijet već sada priznao za Mesiju, mogli bi Isusa prema svojim predrasudama proglasiti za kralja i podići bunu, a to bi nauci Njegovoj moglo samo naškoditi. Kao Učitelju istine nije Isusu trebalo svjedočanstva od oca laži.

Kako je dugo u noć Isus liječio, ne kaže evanđelje. A ne pripovijeda ni to, s kakvim su čuvstvom ozdravljeni odlazili, kako su Mu se čudili zdravi, koji gotovo nijesu mogli vjerovati svojim očima gledajući tolike izliječene.

To je izvještaj o jednome danu Isusova javnog djelovanja. Po njemu možemo suditi, kako je Isus bio zaposlen sve dane propovijedajući i ozdravljujući bolesne. Svaki je dan Isusov bio rodan dobrim djelima kao drvo, koje pod težinom ploda svoga privija grane svoje k zemlji.

Po Galileji.

Sutradan ujutro nitko nije vidio, kad je Isus tiho ostavio kuću Petrovu. Još je sve spavalo, kad je prolazio tihim ulicama i izašao iz grada. Htio je i opet da se ukloni ljudstvu, koje bi Ga oduševljeno slavilo poradi čudesa jučerašnjega dana. Između vrtova punih smokava i maslina, između vinograda, rodnih poljana i zelenih livada prispije Isus na samotno mjesto.

Propovijedao je javno pred velikim mnoštvom, a ipak je tako rado tražio samoću, da može nesmetano razgovarati s Ocem svojim. Prije svakog važnog koraka obično se Isus molio Bogu ne zato, što bi Mu to potrebno bilo, već više da nam pokaže lijep primjer. Upravo se danas spremao Isus na dulje putovanje po Galileji, pa htjede da izmoli blagoslov Božji za sretan uspjeh.

Kad se razdanilo, opazi prvi sveti Petar, da Isusa nema, i javi to ostalim učenicima. Smjesta odoše sada da Isusa potraže u okolini. Uto se već ranim jutrom skupilo pred Petrovom kućom dosta svijeta, koji je želio da vidi Isusa. Bilo je među njima i takvih, koji su jučer ozdravili, a i novih bolesnika, koji su kasno saznali za Isusa, pa su se nadali, da će ih danas Isus izliječiti. Ali kako li se začudiše, kad su im rekli, da je Isus otišao. Sad pođe svjetina tragom Petrovim, da potraži Isusa. Kad su Ga napokon našli, rekoše Mu učenici:

»Svi te traže.«

I zamole Ga, da se vrati u Kafarnaum. Ali je Isus u tom gradu već naučao i čudesa tvorio, pa im odvrati:

»Nijesam došao da liječim bolesne. Hajdemo u bližnja sela i gradove, da i tamo propovijedam, jer sam došao s neba na ovaj svijet, da posvuda navještam evanđelje.«

I pozove učenike, da i oni pođu s njime, a drugi se svijet žalostan vrati u Kafarnaum.

Isus nije čekao kao Ivan Krstitelj, da ljudi dođu k Njemu. Sam je sa svojim učenicima prošao cijelu Galileju i propovijedao evanđelje. Koga nije ganulo Isusovo propovijedanje, da vjeruje, toga su privukla Isusova čudesa u kraljevstvo Njegovo. I dani su prolazili Isusu u napornom propovijedanju i liječenju kao one subote u Kafarnaumu.

Glas o Isusovim čudesima raširio se kao vatra po Galileji i susjednim krajevima. I počeše nositi k Isusu sve, koji su bolovali od različnih bolesti ili tr-

pili velike boli, bjesomučne i one, za koje su držali, da su mjesečnjaci. Sve je te Isus izliječio. Zato poče sa svih strana Galileje i Judeje i preko Jordana, pače i iz Jerusolima k Isusu grnuti svijet, da Ga vidi i prati. Tu je počast Isus doista zaslužio, jer nijedan kralj na zemlji nije još slavio takvo slavlje. Kad je koji kralj pobijedio neprijatelja ili osvojio koju pokrajinu, vodio je u tom slavlju sa sobom zarobljenike, koji su pokunjeni i snuždeni drhtali od straha, što će sada biti s njima. Neprijatelj, koga je Isus svladao, imao je više imena, zvao se : bijeda, muka, bolest. Bolesni, što ih je Isus izliječio, pratili su Isusa i s veseljem propovijedali svakomu, što im je učinio.

Na tom se putu desila i ova zgoda s gubavcem.

Gubavac.

U jednom gradu Galileje, komu evanđelje ne navodi imena, dođe k Isusu neki čovjek sav u gubi.

To je strašna bolest. Na koži se pokažu ponajprije bijele krpe, koje se sve dalje šire. Doskora narastu prištevi, od kojih se razvijaju čirovi, pa lagano izjedaju meso, a onda prodiru do žila i do kosti. Od toga otpadaju po rukama i nogama isprva nokti, a onda članak po članak, pa napokon komad po komad ruke ili noge. Strašno je pogledati takvoga nevoljnika, kad se bolest uvriježila, jer izgleda kao živa smrt. Uši su otpale, nosa je nestalo, a na njegovu mjestu zijeva rupa. Mjesto lica vide se samo gole čeljusti i zubi, sve je drugo izjeo rak. Uz to trpe takvi bolesnici velike tjelesne i duševne boli, jer su kao izbačeni od svoga roda i naroda. Napokon se više ne miču i ne tuže, već nehajno čekaju smrt. Guba je kužna bolest, koja prelazi s jednoga čovjeka na drugoga. Zato je Mojsija gubave odijelio od svijeta. Protjerao bi ih u pustinju ili samoću, kamo bi im rođaci nosili i ostavili jelo. Kad im se zdrav čovjek približio, morali su izdaleka vikati : »Ja sam nečist, nečist !« Ima

nekoliko vrsti gube. Kod nekoga dala se bolest zaustaviti, te nije više bila pogibeljna drugima. Takvoga bi po zakonu Mojsijevu svećenik u Jerusolimu kao liječnik pregledao, izdao mu svjedodžbu, da je zdrav, pa bi se vratio svojima. Posve se izliječiti nije guba dala nikada. Gube ima i danas na Istoku dosta. Obično stoje gubavci u dolini Cedronskoj ili na ulazu u grad Jerusolim te pružaju svoje ruke bez prstiju moleći milostinju, koja im se baca u posude, jer je ne mogu primiti rukama.

Takvog jednog nevoljnika kao da je zagrlila sama smrt : guba mu je zahvatila cijelo tijelo. Valjda je čuo, kako je Isus dobar i kako je već mnogoga izliječio. Živa želja, da ozdravi, dovela ga u grad do Isusa. I kad je svijet pred njim uzmaknuo, da se ne zarazi, pristupi pouzdano k Isusu, klekne pred Njega, da Mu se pokloni kao Bogu, prigne glavu do zemlje te reče :

»Gospodine, kad bi ti htio, mogao bi me očistiti.«

Mislio je pod tim, da ga Isus ozdravi od gube, jer je po zakonu Mojsijevu svaki gubavac već po sebi bio nečist. Otvoreno pouzdanje u Isusovu svemoć, posvemašnje predanje u Njegovu volju dojmilo se Isusa. Kad ga ugleda onako jadna, vidjelo se Isusu na licu, da Mu ga je žao. Nato pristupi k njemu, pruži svoju svemoćnu ruku i dotače se gubavoga ne bojeći se, da bi se okužio. Tko se samo taknuo gubavoga, bio je po Mojsijevu zakonu nečist. Ali to nije vrijedilo za Isusa, koji je jednom riječi mogao ukloniti svaku tjelesnu i duhovnu nečist. I sad reče Isus kratko i odlučno kao odjek na njegovu molbu :

»Hoću, očisti se !«

U taj čas kao da je gubavi ustao na novi život. Nestade čirova i sva se bolesna mjesta na njegovu tijelu zaodjenuše mesom i zdravom kožom. Tko je vidio, kako je guba strašna bolest, i tko znade, da joj nema lijeka, taj tek može pravo ocijeniti ovo čudo. Svih nazočnih moralo se to silnije dojmiti nego ikoje drugo ozdravljenje.

Gubavac je bio protiv zakona Mojsijeva došao u grad i među svijet, stoga mu se Isus zaprijeti i zapovjedi, da se smjesta udalji. Još mu zabrani, da ikomu kazuje, kako se riješio gube. Bojao se, da Ga ne bi narod uzvisivao poradi toga čuda. U svom veselju bio bi ozdravljeni lako zaboravio zakon Mojsijev, koji traži, da se svećeniku pokaže svatko, koji misli, da je ozdravio od gube, pa da Bogu prinese žrtvu u znak zahvalnosti. Reče mu dakle Isus:

»Idi, pokaži se svećeniku i prinesi za očišćenje svoje, što je Mojsija zapovjedio!«

Isus je htio, da svećenici u Jerusolimu vide, kako On nije protiv zakona Mojsijeva i da se po tom čudu uvjere, da je uistinu poslanik Božji.

Ozdravljeni se odmah udaljio, kako mu je Isus naložio. Ali drugoga dijela Njegove zapovjedi nije vršio. Držao je, da mu je Isus zapovjedio, da šuti iz čednosti. Od velikog veselja, što je ozdravio, poče svuda pripovijedati, kako se riješio gube, te je hvalio Isusa. Mislio je, da će time proširiti slavu Isusovu, ali joj je samo naškodio. Odsad se Isus nije smio pokazati u gradu, jer je svjetinja sa svih strana grnula k Njemu, da Ga slavi, pa se morao povlačiti na samotna mjesta. No i tu Ga je narod tražio, jedni da čuju Njegove propovijedi, a drugi da ih izliječi.

Galilejsko jezero.

Biser Galileje jest Tiberijadsko jezero, ili, kako ga običnije zovu, Galilejsko more. Židovski su učitelji govorili, da je Bog stvorio u Kananskoj zemlji sedam jezera, ali je sebi odabrao samo jedno, jezero Tiberijadsko. I žuborenje njegovih valova, a još više oblik jezera podsjeća na liru, koja se izbočila prema zapadu, te donji kraj okrenula k jugu. Dugo je dvadeset i jedan, široko jedanaest kilometara, a duboko preko četrdeset i pet metara. Gotovo odasvuda zagrliše ga brda, kakvih ni umjetnik ne bi mogao zamisliti i

naslagati. Zapadna obala diže se lagano, dok najposlije ne naraste do visokih gora Galilejskih. Prema sjeveru zatvoriše ga brežuljci Korosaima, iza kojih se tamo daleko vidi stari Hermon sa snježnom svojom kapom. Na istoku se spuštaju brda prema jezeru sad valovito sad okomito u jezero. Samo na jugu se otvorilo jezero, da pusti Jordan, koji u nj ulazi na sjeveru. Kad ga čovjek gleda izdaleka, odsijeva kao velika čaša srebra. Izbliza mijenja mu se boja prema suncu i dobi dana u svaku vrst modre i ljubičaste masti. Voda mu je slatka i pitka. Još i danas ima

Isus poziva Petra, da Ga slijedi.

(U đakovačkoj katedrali naslikao Ljudevit Seitz.)

u njemu veliko mnoštvo od dvadeset i dvije vrsti riba. Nekoć su soljenu ribu iz Galilejskog jezera tražili po cijelom rimskom carstvu kao osobitu poslasticu, a danas jedva seže do Nazareta.

Genezaretsko jezero leži dvjesta i osam metara ispod Sredozemnoga mora. Ljeti pali na njemu strašna vrućina, ali je zato zimi ugodno. U Isusovo vrijeme bila je njegova okolina jedan od najblagoslovenijih krajeva na zemlji. Tu kao da je priroda pokazala svoje obilje ili kao da je ispremiješala svoje zakone: svrstala je oko jezera, što je imala najljepše i naj-

oprečnije. Pokraj bilja, što raste u hladnom podneblju, uspijevahu ovdje i one biljke, što traže najveću vrućinu. Zemlja je uprla sve svoje sile, da tu stvori vječno proljeće. Grašak se sadio ovdje pet puta na godinu. Jednog zakapaju, drugi dozrijeva, a trećega beru. Tako je bilo i s voćem. Jabuke, kajsije, limuni, naranče, datule, banane, smokve — sve je to cvalo i dozrijevalo bez prekida. Svježega grožđa nije bilo samo dva mjeseca, a inače ga je bilo tečajem cijele godine.

Na obalama jezera strujao je bujan život. Nebrojene barke, lađe, jedrenjače podržavale su živahan promet između dvadeset gradova, što nikoše na obalama Tiberijadskog jezera. Evanđelje napominje samo gradove Tiberijas, Magdala, Kafarnaum, Betsaida i Korosain.

Ali kao da je prokletstvo, što ga je Isus bacio na posljednja dva grada ošinulo i samu prirodu. Od svih gradova, koji se nekoć odsijevahu na pučini ovog jezera, životari danas samo Tiberijas. Umjesto dvjesta trideset brodova, što ih je nekoć skupio na jezeru vođa Flavije, šćućuriše se dva sklepana čamca. Na obali, gdje je nekoć tako živo bilo, raste trska i šaš, a nekadašnje rajske poljane zarasle su trnjem i šikarjem. To je najljepši primjer, kud može da vodi loše državno gospodarstvo. Mjesto bujnoga prometa svuda su razvaline, pustoš i mrtvilo. Sav kraj kao da žali za svojom prošlošću i kao da hoće da zavije svete uspomene u tajanstveni mir.

Samo kršćansko srce sjeća ovdje mnogo toga na Isusa. I valovi, koje je toliko puta prebrodio, i žal, kojim je nekoliko puta prošao, i obala, na kojoj se šetao i narod naučao, pače i bregovi, koji su bili svjedoci njegove žarke molitve. Na tom jezeru proveo je Isus svoje najmilije dane. Nijedan kraj svete zemlje nije tako dugo slušao riječ Božju ni vidio toliko Njegovih čudesa.

Obilan ribolov.

Dulje vremena propovijedao je Isus po Galileji, a onda se opet vratio u Kafarnaum. Ušao je po svoj prilici u grad tako, da se za Njega nije ni znalo. A kad se pročulo, da se glasoviti čudotvorac vratio, poče narod i opet miljeti k Njemu.

Jednog je dana Isus stajao na obali Genezaretskoga jezera. U primorskim gradovima, gdje su ulice obično uske i bučne, vole se ljudi sastajati na širokoj i mirnoj obali morskoj. Kad se pročulo, da je Isus na obali, nagrne svijet k Njemu, da Ga čuje. Uz mnoštvo, koje se guralo i turalo, da bude Isusu što bliže, bilo je i nekoliko nama poznatih ribara na obali. Petar, Ivan, Jakov, Andrija lovili su cijelu prošlu noć, pa su sada ispirali i čistili mreže od školjki, kamenja, drvenih otpadaka i mulja, što se nakupio. Lađe su im bile privezane uz obalu. Videći Isus, da tolikomu narodu ne može propovijedati na kopnu, zamoli Petra, neka malo odmakne svoju lađu od obale. A Petar složi brzo svoje mreže i spremi ih s drugovima u lađu. Kad je Isus stupio u lađu, otisne je Petar koji metar od obale, pa se zaustavi. Dok se lađica pomalo zibala na valovima, sjedne Isus na povišeno mjesto i stade s nje naučavati narod, koji je slušao stojeći na obali.

Što je Isus ovaj put govorio, nije evanđelista Luka zabilježio, jer mu se važnije činilo, što se poslije propovijedi dogodilo.

Židovski je učitelj bio okružen većim ili manjim brojem učenika, koji su širili njegovu nauku i zastupali svog učitelja. Taj običaj poprimi i Isus, te odluči da sebi izabere stalne učenike. Petar, Jakov, Andrija, Ivan, Filip i Bartolomej pristupiše k Isusu odmah iza Njegova krštenja i vratiše se s Njime u Galileju. U Kani su bili svjedoci prvog Isusova čuda, ispratili su Ga na prvu pashu u Jerusolim i dopratili po drugi put u Galileju. Bili su sretni slušajući Njegove propovijedi i gledajući njegova čudesa. Ali oni nijesu dosada

bili stalni Njegovi učenici, već se opet primiše starog svog zanata, ribarenja. Briga za kuću i rod nije im dala, da se stalno priključe k Isusu. A Isus odluči, da će danas raskinuti te veze jednim čudom, pa ih jače privući k sebi.

Kad je prestao govoriti, otpusti Isus narod, koji se razišao raspravljajući o nauci, što ju je tu slušao. Tad reče Isus Petru, koji je upravljao lađom:

»Izvezi na pučinu!«

A Petrovim pomoćnicima doda:

»Bacite mreže nalijevo!«

Želja Isusova bila je za Petra i njegove drugove nemala kušnja. Jučer na večer, kad je bilo najzgodnije vrijeme, pošli su u lov. Lovili su cijelu noć i praznih ruku se umorni vratili k obali. Sada traži Isus, da iznova pokušaju sreću, i to po danu, kad se riba povlači u dubinu, te na pučini, gdje ima mnogo manje ribe nego uz obalu. No da pokaže, kako se posvema pouzdaje u Isusa, reče Petar:

»Učitelju, svu noć smo se trudili i ništa nijesmo uhvatili, ali po tvojoj riječi bacit ću mrežu.«

I odmah stane sa drugovima tešku mrežu puštati u vodu. Pouzdanje se Petrovo isplatilo. Domala ulovi se toliko mnoštvo ribâ, te malo da im se nije potrgala mreža, kad htjedoše izvući u lađu. Videći, da sami ne mogu svladati toliki teret, ogledali su se, tko bi im pomogao. Drugovi, s kojima su Petar i Andrija obično lovili, bili su na obali uz svoju lađu. Da im viču, ne bi ih razumjeli, jer su bili predaleko, stoga ih počeše znakovima zvati u pomoć. I kad dođe ta druga lađa, izvukoše zajedno mrežu i napuniše obje lađe tolikom ribom, te malo da nijesu potonuli od prevelikog tereta.

Nema sumnje, da je Petar bio u lovu i sretne ruke. Ali kao stari ribar znao je, da današnje obilje nije slučajno, pa da ne može zahvaliti svojoj vještini, što se ulovilo toliko riba. I bude mu jasno, da je to samo Isusova zasluga, koji je htio da ribare nagradi.

Obilan ribolov sv. Petra.
(Naslikao Rubens.)

Tako što može da učini samo Bog, koji vlada nad zakonima prirode, pred kojim mora da dršće grešan čovjek. I Petar oćuti sada Božanstvo Isusovo pokraj sebe. Nikad mu grijesi nijesu bili tako teško breme, nikad se nije oćutio tako nevrijedan. I kao da je dosada premalo cijenio Isusa, koga je malo prije bolje upoznao, padne k Njegovim koljenima te reče skrušeno :

»Iziđi od mene, Gospodine, jer sam čovjek grešnik.«

Petar kaže Isusu Gospodin, t. j. Bog, jer je nanovo upoznao Njegovu čudesnu moć. No nije Petar mislio, da Isus izađe iz lađe, jer kamo bi Isus izašao nasred mora, već je držao, da nije vrijedan da stoji pokraj tako uzvišenoga gosta. Tim je Petar priznao i svoje grijehe i veliko dostojanstvo Isusovo. A sviju se dojmilo ovo čudo više nego mnogo drugo, jer su ga kao ribari znali pravo ocijeniti.

Njime htjede Isus ponajprije nagraditi Petra, što se pouzdao u Njegovu riječ, i protiv svake nade razapeo mrežu. Htio ga je jače privući uza se, te mu reče :

»Ne boj se, odsada ćeš loviti ljude.«

Tim riječima prikazao nam je Isus veličanstvenu sliku. More, koje se podjednako talasa i po kome tumaraju ribe, slika je ovog nemirnog svijeta. Kako ribari vuku ribu iz dubine morske, tako će Petar i drugovi njegovi izvlačiti ljude iz kala ovoga grješnoga svijeta u visine nebeske. Što je ribarima mreža, to će učenicima Isusovim biti riječ Božja, jer veže uz Boga svakoga čovjeka, koji ju je shvatio i srcem prigrlio. Ali ima i razlika između učenika i ribara. Ribari love prijevarom ribu u mrežu, a učenici će otvoreno propovijedati i razastirati mrežu nauke Božje, neka primi riječ Božju, tko hoće. Ribari love ribu da pogine, a Petar će loviti ljude, ne da umru, već da živu zauvijek. Kao ribar razumio je Petar riječi Isusove. Isus sakuplja učenike, koji će Njegovu nauku proširiti, i Petar će nastojati, da što više ljudi steče za kraljevstvo Božje. U tome neka ga ne smetaju njegovi grijesi. Kako

je ulovio veliko mnoštvo riba, jer se pouzdao u riječi Isusove, tako će Njegovom pomoći uspjeti i u drugom zvanju.

S mnogo većim poštovanjem prema Isusu vratiše se Petar i drugi učenici na obalu, da istovare obilnu lovinu. Sad već nije Petar tražio od Isusa, da se udalji, nego Mu se još jače priključio sa svojim bratom Andrijom, jer ostaviše sve na svijetu, samo da slijede Isusa.

Kad se malo udaljio od obale, ugleda Isus druga dva brata : Jakova i Ivana s njihovim ocem Zebedejem. I njih pozove, da Ga slijede, te oni ostaviše smjesta mreže svoje i rođenog oca i pođoše za Isusom. Tako dva para braće posve napusti svoje dojakošnje zanimanje, da se posveti novome zvanju.

Učenici su imali po svoj prilici malen imutak, ali za Isusa ostaviše mnogo, jer su ostavili sve. A ostaviše još više, jer se odrekoše i samog nastojanja, da steknu zemaljsko blago. Zato ih je čekala velika nagrada. Ostaviše svoju lađu, da poslije upravljaju Crkvom Isusovom. Ostavili su barku, a našli Boga, ostavili more, a našli nebo, ostavili valove, na kojima su se ljuljali, da na čvrstoj pećini nauke Isusove ustale duše, koje gone različne strasti i bludnje.

Isus je mogao odabrati i druge ljude za učenike, ali su Mu ovi bili najzgodniji. Ribari rade dan i noć, bore se s vjetrom i nepogodama vremena, mučno zarađuju svoj čedni kruh, pa su vični svakomu naporu.

Za učenike je Isus odabrao priproste ljude, da pokaže, kako će postići velik uspjeh samo po njima. On će ih obrazovati u svojoj nauci, učeličiti u krepostima. Nije htio da odabere ni učene ni bogate ni ljude visoke časti, koji u ruci drže silnu moć. Htio je, da svijet vidi, kako se raširenje vjere ne može pripisati njihovoj učenosti, bogatstvu, ugledu i sili, već jedino pomoći Božjoj.

Uzeti.

Jednoga dana, kad je Isus propovijedao u nekoj kući, skupilo se mnoštvo ljudi i svijet je silom zakrčio sve prilaze do Njega. Po običaju su donijeli k Njemu i bolesnike, da ih izliječi. Među njima je bio jedan uzeti, koji se od bolesti nije mogao ni maknuti, već su ga četvorica nosila na ramenu u nosiljci. Oni su bili tvrdo uvjereni, da će bolesnik ozdraviti, samo ako ga stave pred Isusa. No odmah uvidješe, da se s nosiljkom ne će moći probiti do Isusa. Što da učine sada? Da čekaju, dok se svijet ne raziđe? Tako čine samo oni, koji ne znadu, što je nevolja, ili ne će da upotrijebe zgodnu priliku. Zato su odnijeli uzetoga na krov i pustili ga kroz strop u sobu, gdje je naučao Isus.

U nas tako što ne bi bilo moguće, jer su naše kuće drukčije građene. Kad u Palestini podignu zidove i dođu do krova, postave grede, na koje poprijeko zabiju letvice. Prostor između greda i letvica zatrpaju lišćem i suvarcima, te zamažu ilovačom, a kod boljih kuća pokriju pločama. Tim su ujedno dogotovili i krov, koji nije kos kao kod nas, već uvijek ravan, pa po njemu mogu šetati i u ljetu spavati. Siromasi se penju na krov po ljestvama, koje prislone na zid, a kod bogatih vode na krov kamene stube ne iz kuće, već s ulice. Videći, da ne će moći do Isusa, odnijeli su uzetoga po vanjskim stubama na krov. Tu su izvadili nekoliko ploča, odbili letvice te između greda spustili bolesnika u sobu pred Isusa. Sve je to bilo svršeno za nekoliko časaka.

Kad su vidjeli u sobi, da se sa stropa spuštaju nosila, priskočiše odmah neki, da ih prime i polože na zemlju. U njima je ležao uzeti. Ljudi, što spustiše bolesnika, nijesu mogli da s krova viču Isusu, neka uzetoga ozdravi, a nije im to bilo ni potrebno, jer je jasno bilo, kako vruće žele, da ga izliječi. Uzeti nije opet mogao ni riječi da kaže. Uz živu vjeru, da će ozdraviti, bio je u silnom strahu. Više nego tjelesne boli boljeli su ga sada grijesi. Kako su tištali Petra, kad je kod obilnoga ribolova upoznao u Isusu svemogućega Boga, tako je bilo i uzetomu, kad se našao pred Isusom. Razmišljao je, hoće li ga Isus ozdraviti pokraj njegovih grijeha.

Ali Onaj, koji vidi i neizrečene misli, gledao je, što se zbiva u duši bolesnikovoj. Zato mu reče ljubazno:

»Uzdaj se, sinko, opraštaju ti se grijesi tvoji!«

Stari su držali, da je svaki bolesnik grijesima skrivio svoju bolest. Isus opet htjede pokazati, da su grijesi gore zlo od bolesti, da je zdravlje duše preče od tjelesnoga zdravlja, zato je bolesnomu prije oprostio grijehe, nego ga izliječio od tjelesne bolesti. Riječi Isusove bile su nešto posve novo. Židovi su za svoje grijehe prinosili žrtve, ali su opraštanje grijeha ostavili Bogu uvjereni, da to može učiniti samo Bog. A sad je Isus govorio i oprostio grijehe u ime svoje. Ako sebi dakle pripisuje moć, da može oprostiti grijehe, onda se gradi, da je Bog.

Među onima, koji su čuli Isusove riječi, bilo je pismoznanaca i farizeja iz različnih gradova Galileje i Judeje, pače i iz samog Jerusolima. Kad su poglavice židovski čuli, da se Isus prije nekoliko mjeseci povukao u Galileju, držali su, da će i Njegov pokret ugasnuti. No glas o Njegovim čudesima čuo se do Jerusolima, pa se sve uznemirilo, što narod sve više pristaje uz Isusa. Zato poslaše poglavice židovski neke ljude iz Jerusolima, da Isusa uhode, da paze, što govori i čini, pa da Ga u zgodnom času predadu sudu. Kad su ti uhode čuli riječi »opraštaju ti se grijesi«, mislili su u sebi: »Što taj govori? Tko može oprostiti grijehe osim jedinoga Boga? To znači prisvajati sebi prava, koja pripadaju samo Bogu ili huliti na Boga.« A da su se sjetili čudesâ, što ih dosada učinio pred njihovim očima, ne bi se bili čudili Njegovim riječima. Oholost, zavist i mržnja zaslijepiše njihovo srce. No Isus im smjesta pruži dokaz svoga Božanstva. Videći, kakve im se misli vrzu po glavi, reče:

»Zašto tako zlobno mislite u srcu svojemu? Što je lakše: reći uzetomu, ‚opraštaju ti se grijesi‘, ili ‚ustani, uzmi postelju svoju i hodi‘?«

Na te riječi smetoše se farizeji i pismoznanci i pokunjiše glave videći, da Isus zna, što o Njemu misle. Po njihovome mišljenju mnogo je lakše kazati: »opraštaju ti se grijesi«, jer se to ne vidi, nego li navijestiti kakvo čudo, pa se osramotiti, ako se ne izvrši. Ako li pak Isus pred njihovim očima učini čudo, morat će vjerovati, da je govorio istinu, kad je kazao »opraštaju ti se grijesi«, jer Bog nikad ne će čudom potvrditi lažne riječi. Zato je Isus dodao:

»Ali da znate, da Sin čovječji ima vlast na zemlji oprostiti grijehe,« — pa se okrene uzetomu i reče: »Ustani, uzmi postelju svoju te idi kući svojoj!«

Sve je umuknulo i uprlo oči u uzetoga, koji se dosad nije mogao ni maknuti, a sad se digne na nosiljci i ustane na noge zdrav. Što više, ojačaše mu sile tako, da je naprtio svoj krevet i zahvalivši Isusu pošao napolje. A ljudi se razmaknuše, da mu naprave put gledajući začuđeno za njim. Tako se Isus pokazao kao liječnik tijelu i duši i dokazao pred svijetom, da ima vlast opraštati grijehe. Kako je uzeti na oči sviju ozdravio i prohodao, tako je sigurno bilo, da su mu i grijesi oprošteni.

A svijet obuze najprije strah, kako obično biva kod takva čina. Svi su gledali zapanjeno i nijesu se mogli dosta načuditi. Znali su, da to čudo ne mogu pripisati nikomu nego Bogu, te počeše slaviti Božju svemoć i dobrotu govoreći:

»Da bi tko riječi svoje potvrdio tako sjajnim čudom, toga još nijesmo vidjeli.«

Samo farizeji i pismoznanci otiđoše puni jeda, jer ih je Isus pred narodom ošinuo.

Matej.

Od sviju stališa bili su kod Rimljana, a još više kod Židova, najomraženiji poreznici i njihovi pomoćnici. Kod Rimljana se davao porez u zakup javnom dražbom. Tko je više ponudio, platio je uglavljenu svotu državi i dobio pravo, da ubire porez za cijelu pokrajinu. Ako je manje poreza utjerao, nadoplatio je iz svoga, a što je unišlo više, bilo je njegovo. Glavni zakupnik izdavao je opet ubiranje poreza za pojedine gradove ili carinare manjim zakupnicima. Ti su ga ubirali po svojim namještenicima, koji se u evanđelju zovu publikani ili carinici. Tako država nije platila nikakvog poreznog činovnika, ali je narod stradavao. Svaki je zakupnik gledao, da postigne što veću dobit. Odatle nasilno utjerivanje poreza, nepravde, prijevare, globljenja i pljačkanja, jer se više ubiralo, nego je bilo propisano. Rimski pisci zvali su poreznike i njihove pomoćnike tatima i vucima ljudskoga društva.

Za ubiranje poreza rado su zakupnici uzimali domaće ljude, koji su poznavali pokrajinu, jezik i narodne običaje. U Palestini su im dobro došli Židovi. No farizeji su smatrali svako podavanje poreza tuđincu za prestupak protiv Mojsijeva zakona. Židovi, koji su ubirali porez za tuđina, bili su im narodni izdajice, odmetnici od vjere, bezbožnici, koje su s njihovim obiteljima izopćili iz svoje crkve. Židovski sud nije priznavao poreznika za svjedoka. Pošten Židov nije s njime sjeo za stol, jer mu je bio gori od neznabošca. Od Židovskoga poreznika nije nitko smio primiti milostinju, pače ni promijeniti novac u njega, jer svaka njegova para potječe od nasilja, krađe i pljačke. I od tako omraženih ljudi odabra Isus sebi jednoga najprije za učenika a poslije i za apostola. Isus nije prezirao cijeli stališ, u kom je bilo i poštenih ljudi.

Kafarnaum je bio trgovački grad s velikim prometom. U njemu su iskrcavali robu sa svih strana

Galilejskoga jezera. Tu je bila jedna od glavnih carinara, u kojoj se plaćala carina od robe, što se uvozila i izvozila. Kad je Isus izliječio uzetoga, izađe iz grada prema Genezaretskomu jezeru. Idući obalom vidje, kako u carinari sjedi čovjek po imenu Levi, sin Alfejev, koga bolje poznamo pod imenom Matej. Tomu reče Isus:

»Hodi za mnom!«

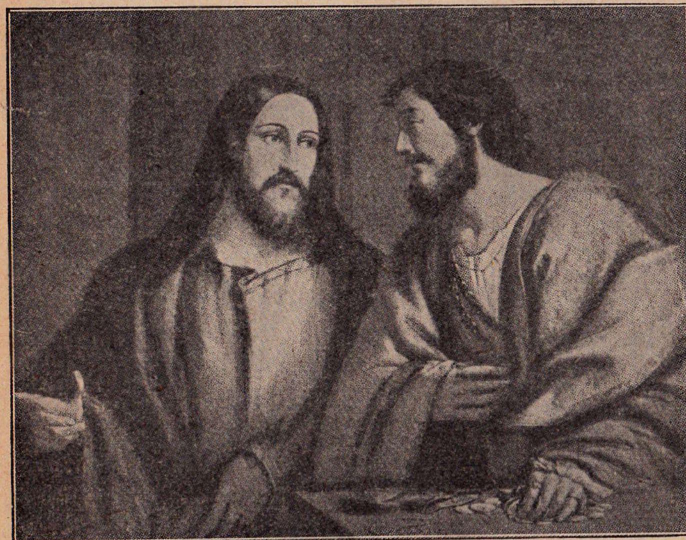
Nema sumnje, da je Matej već više puta Isusa vidio u Kafarnaumu i čuo propovijedati. Ipak mora da je pogled Isusov sada bio pun blagosti, dobrote i milosti, te je Mateju dopro do dna duše. Kako je jedna riječ iz usta Isusovih bila dosta, da ozdravi gubavoga i uzetoga, tako je Matej na poziv Isusov ostavio svoje dosadašnje zanimanje i život svoj posvetio samo Isusu. Pokazao je veliko junaštvo, kad se istrgnuo iz dosadašnjeg grešnog života i bogatstva. I nije mu bilo žao te žrtve. Dosada je drugovao sa carinicima i grešnicima, sad je postao član družbe Isusove. Dosad je popisivao robu na carinari, a sad će bilježiti riječi i čudesa Sina Božjega. Možda ga je Isus unaprijed odredio za onoga, koji će prvi popisati Njegovu nauku i Njegova čudesa u svom evanđelju. Nebeski draguljar zamijetio je biser u blatu i pobrao ga.

Bio je običaj u Židova, da s novim zvanjem promijene i ime. Tako je sebi i dosadašnji Levi promijenio ime u Matej. Poziv Isusov tako ga je obradovao, kao da je sada istom počeo pravo živjeti.

Važnije zgode u životu rado su Židovi proslavili gozbom. Kratko vrijeme izakako je Isus pozvao Mateja, priredi on gozbu, da Isusu zahvali. Želio je da zemaljskim dobrom podvori Onoga, koji je njega ponudio nebeskim. Na gozbu je Matej pozvao svoje nove prijatelje, učenike Isusove, i svoje stare drugove, carinike, da se od njih oprosti. Možda je htio, da i oni bolje upoznadu Isusa, jer je među njima bilo ljudi, kojima se sviđala Njegova nauka. Tako se nađoše Isus i Njegovi učenici za jednim stolom s onima, koje su farizeji izopćili iz svoga društva kao grešnike.

Isus je htio time pokazati, da ne odbija nikoga i rado prihvaća priliku, da pouči grešnike u prijateljskom razgovoru.

Međutim su književnici i farizeji jednako uhodili Isusa. Kad su vidjeli, da se Isus druži s onima, koji su im bili odvratni, kao da su gubavi, nijesu mogli da utišaju svoje zgražanje. Zato zapitaše poslije gozbe učenike Isusove:

Krist i Matej.

(Naslikao Pordenone.)

»Kako može vaš učitelj da jede sa carinicima i s grešnicima?«

Tako pitaju, da rasklimaju njihovu odanost k Isusu. Nijesu se usudlii da to pitaju Isusa, jer su se bojali Njegova odgovora. Prigovor njihov čuo je Isus. I dok su učenici razmišljali, što će na to kazati,

odgovori Isus farizejima ponajprije općenitom rečenicom:

»Ne trebaju zdravi liječnika nego bolesni.«

Kako tjelesni bolesnik treba liječnika za tijelo, tako trebaju i grešnici liječnika za dušu. Već su proroci kazivali, da će Mesija biti liječnik, pa je tim riječima Isus javno odao, da je Mesija i liječnik onima, koji boluju na duši. I doista, poslije istočnoga grijeha postao je cio svijet jedan veliki bolesnik, pa je svemogući Liječnik morao doći s neba, da ga liječi. Općenitu rečenicu o liječniku protumači Isus sada pobliže:

»Nijesam došao da zovem na pokoru pravednike, već grešnike.« Kako se liječnik brine, da bolesnik ne umre, tako je Spasitelj došao, da grešnici ne propadnu. Čini li liječnik krivo, kad liječi bolesne? »Nego idite«, dodade Isus, »i naučite se, što znači: milosrđe hoću, a ne žrtvu.« Tako je prorok Oseja doviknuo Židovima opominjući ih, neka radije ne prikazuju nijedne žrtve, nego da budu bez srca prema bližnjemu. Farizeji nijesu Njegovih riječi razumjeli. Mislili su, da je dosta, ako samo spolja vrše zakon Mojsijev, a nijesu osjećali ljubavi ni smilovanja prema grešnicima.

Još su jedan povod našli farizeji, da Isusa napadnu. Mojsijev zakon nije poznavao posta osim na dan pomirbe, koji Židovi zovu dugi dan. Poslije sužanjstva su uveli i druge postove, kad se narod našao u kakvoj pogibli. A farizeji su postili od svoje volje dva puta na tjedan: u četvrtak, jer su kazali, da je Mojsija taj dan uzašao na brdo Sinaj, i u ponedjeljak, kad se s brda vratio. Držali su, da su već zato sveti, što poste, pa su osuđivali sve, koji se ne htjedoše ugledati u njih. Na posni dan nijesu ništa jeli od jutra do večera. I strog život vrijedio je kod naroda mnogo. Ivana Krstitelja cijenili su uvelike, jer je mnogo molio, postio i provodio strog život. Zato naumiše farizeji da ogovorom uzdrmaju ugled Isusov pred narodom. Uz farizeje pristadoše sada i neki

učenici Ivanovi, kojima je bilo žao, što svijet ide za Isusom. Pristupiše dakle zajedno k Isusu te Ga upitaše:

»Zašto učenici Ivanovi i učenici farizejski često poste i mole, a tvoji učenici ne poste?«

Pitanjem svojim kao da uzeše na nišan Isusove učenike, a uistinu napadoše samoga Isusa. A Isus odgovori:

»Da li mogu svatovi postiti, dok je ženik s njima?«

Pod tim mladencem mislio je Isus sebe. Stari proroci su isporeďivali odnošaj između Boga i židovskoga naroda s brakom. Kad se Židovi odmetnuše krivim bogovima, kore ih proroci s preljuba. U istom smislu kaže Isus, da je mladoženja, a zaručnica Mu je Crkva, koju čine ljudi, što pristadoše uza Nj. U tom smislu došao je Isus na ovaj svijet, da proslavi svadbu, to jest da osnuje svoju Crkvu. Kako ne bi lijepo bilo, da svatovi poste, hoće Isus da kaže, tako ne treba ni Njegovim učenicima zamjerati, što ne poste kratko ovo vrijeme, dok je On s njima na zemlji.

»Nego će doći dan,« nastavi Isus, »kad će se ugrabiti od njih ženik i tada će postiti.«

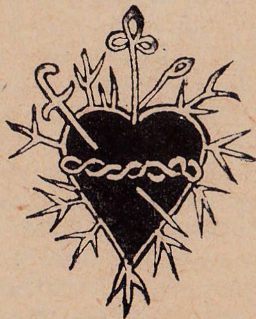
Tim je riječima Isus prorekao svoju mučeničku smrt i uzašašće na nebo. Kad Ga razapnu i kad ostavi ovu zemlju, tugovat će učenici za Njim, jer će ih svijet mrziti i progoniti: onda će postiti u znak žalosti i žive želje, da se opet s Isusom združe. Iz tih se riječi vidi, da je Isus odredio post, a crkveni glavari samo pobliže označuju vrijeme i način, kako će vjernici udovoljiti toj zapovijedi Božjoj.

Farizeji su mislili, da bi se Isus njima morao prilagoditi u postu i mrziti na carinike. Kako bi to ludo bilo, pokazuje sada Isus s dva primjera iz običnoga života. Nitko ne će odrezati komad sukna od nove haljine, pa ga prišiti na staru. Tim bi novu haljinu razderao, a staru ne bi zakrpao. Iza prve kiše novo bi se sukno stislo i naokolo oderalo staru haljinu, pa bi nastala još veća rupa. Nitko ne nalijeva novo vino

u stare ovčje mijehove, u kojima na Istoku čuvaju i razašilju vino. Kad bi novo vino počelo vreti, probilo bi stare mijehove, pa bi isteklo, a mijehovi bi se potrgali. Nego mošt valja lijevati u nove mijehove, jer su ti jači, pa će odoljeti vrenju. Kad bi Isus već sada nalagao svojim učenicima strogi post i život, značilo bi to staru haljinu zakrpati novom krpom, mošt lijevati u stare mijehove ili Stari Zavjet pomiješati s Novim.

Kako je Isus bio obziran, nije htio da osudi farizeje i učenike Ivanove, što Mu zamjeraju, jer se druži s grešnicima i ne vrši njihovih predaja. Čovjek, reče, ne može da se tako lako ostavi starih navika i običaja. Ljudi su kao čovjek, koji se naučio na staro vino. Da ga ponudiš novim mnogo boljim, uvijek će reći: staro je bolje.

Isus je započeo svoje javno djelovanje nedugo iza svoga krštenja a prije pashe. Naredne pashe opet Ga nalazimo u Jerusolimu, gdje je izliječio trideset i osam godišnjega bolesnika. Prema tome se sve, što smo pripovijedali počevši od krštenja pa dosada, dogodilo u prvoj godini javnog djelovanja Isusova.

III. Druga godina javnog djelovanja Isusova.

Trideset i osam godišnji bolesnik.

I opet se približila pasha. Opet će Židovi u Jerusolimu nebrojenim žrtvama i molitvama vapiti, da im Bog pošalje Mesiju. I Isus pođe onamo, da usliši njihove molbe, te ispuni njihove nade. Vukla Ga je želja, da navijesti kraljevstvo Božje i stranim Židovima, što će se skupiti sa svih strana svijeta. Ujedno će nanovo ponuditi spasenje nezahvalnom gradu, koji Ga je prije godinu dana odbio.

Od vremena Isusovih pa sve do danas ima u Jerusolimu jedan ribnjak, koji se zove ovčji, jer je nedaleko kapije, na koju su ulazile ovce, određene za žrtvu u hramu. Židovski mu je ime glasilo Bethsaida, a to hrvatski znači kuća milosti ili mjesto milosrđa. Zvao se tako, jer su u njemu mnogi ozdravili. Oko ribnjaka su se skupljali bolesnici svake vrste: slijepi, hromi, kljasti, uzeti. Pet trijemova oko ribnjaka štitilo je bolesnike od sunčane žege i zla vremena. Na neke bi dane od vremena do vremena sašao u ribnjak anđeo Gospodnji. Živim očima nije ga nitko vidio, ali je nazočnost svoju pokazao time, što je vodu uzmutio. Tko je sada prvi sašao u ribnjak, ozdravio bi od svoje bolesti. Nijesu to bile kupke, gdje voda liječi bolesti, već je bolesnik ozdravio čudom, jer nema kupatila, koje bi liječilo svaku bolest. A ljeko-

vita voda ne pomaže samo prvome, već i mnogim drugima.

U trijemu pokraj ribnjaka ležao je čovjek, koji je već trideset i osam godina bolovao, jer je valjda bio uzet. Bolest je njegova već zastarjela, pa je nikakvim lijekovima nije mogao protjerati. Kad ga je Isus vidio, gdje bijedan leži, htjede u njemu pobuditi nadu, da će ozdraviti, jer je tu nadu bolesnik već bio izgubio. Upita ga dakle:

»Hoćeš li da budeš zdrav?«

Bolesnik nije razumio, kud Isus smjera tim pitanjem, ali mu je bilo milo, što se neznani stranac zanima za njega, pa odgovori:

»Gospodine, nemam čovjeka, da me spusti u ribnjak, kad se zamuti voda, a dok se ja s mukom dovučem, već je drugi sišao prije mene.«

Tako se jadnik izjadao i pokazao, kako strpljivo podnosi svoju bolest. Tim je riječima izdaleka zamolio Isusa za pomoć, da ga turi u vodu, kad se uzbiba. Isusu nije toga trebalo. Ne čekajući, da se voda uzmuti, reče mu kratko i odlučno:

»Ustani, uzmi svoju postelju i hodi!«

Čudno su bolesniku zvučile te riječi. Ali pun vjere oćuti ponajprije, da je boli nestalo, onda opazi na veliko veselje, da može micati rukama i nogama, pa ustane. Bio je prije slab, a sad postade tako jak, te uze postelju na rame i na veliko čudo sviju ponese je, kao da nikad nije ni bio bolestan.

Taj je dan bila subota, dan počinka Gospodnjega. Kad su poglavice židovski vidjeli izliječenoga, gdje nosi postelju, zaustave ga riječima:

»Subota je, ne smiješ ti nositi postelje svoje.«

Uistinu je zakon Mojsijev branio nositi veliki teret u subotu. Ali su farizeji iznosili hiljadu dvjesta sedamdeset i devet pravila, o koja se Židov nije smio ogriješiti u subotu. Tumačili su: tko ponese toliko slame, koliko krava može da zagrabi, toliko klasja, koliko može ovca da zahvati, ili toliko luka, kako je

velika smokva, prekršio je subotu. Uz takvo je tumačenje subota postala Židovima nesnosiv jaram. Tako i onog jadnika, koji se jedva oslobodio duge svoje bolesti, ukoriše, da krši zakon. A izliječeni odgovori bezazleno:

»Koji me je iscijelio, taj mi reče: uzmi postelju svoju i hodi.« Tko može da izliječi bolesnoga čudom, ne će valjda ništa zapovjediti, što se protivi zakonu Božjemu.

No zavist vidi u svem zlo, a nikad ništa dobro. Tako Židovi nijesu sada pitali: »Tko te je izliječio i kako?«, već su se jedino našli u velikoj brizi, što je povrijeđena subota. Zapitaše ga dakle prezirno i ljutito:

»Tko je onaj čovjek, koji ti reče: uzmi postelju svoju i hodi?«

Na to pitanje nije ozdravljeni znao odgovoriti. Kad ga je Isus izliječio, izgubio se među svijetom, da Ga ne bi slavili.

Kad je izliječeni spremio postelju, držao je za prvu svoju dužnost, da pođe u hram, pa da se toplo zahvali Bogu, što je poslije trideset i osam godina ozdravio. Tu ga sretne Isus i podsjeti na veliko dobročinstvo Božje, što je danas zdrav:

»Evo si ozdravio. Ne griješi više, da ti se što gore ne dogodi!«

Bog znade, zašto tko trpi, pa je ovomu jasno kazao, da je bolest svoju skrivio grijesima. Ujedno ga je opomenuo, neka se odsad čuva grijeha, jer bi mogao zapasti u još težu bolest, a i dušom nastradati. Tako je htio Isus da mu pokraj tijela izliječi i dušu.

Sad se ozdravljeni upitao za Isusa, i kad mu kazaše, tko je, držao je, da je dužan javiti židovskim poglavicama, da ga je Isus izliječio. Tu priliku prihvatiše Židovi, da iskale svoj jad na Isusa. I napadoše Ga grozeći se i psujući Ga, što je liječio u subotu i ozdravljenomu naložio, da nosi postelju. O čudu šute, samo poradi subote buče. To se Isusu dalo nažao, pa im je u oduljem govoru pokazao, da je jednak

Ocu nebeskomu, navodeći svjedočanstva za svoju tvrdnju. Govor Mu teče kao bujica, a riječi udaraju kao bat po zlobi židovskoj.

»Otac moj,« započe Isus, »radi od početka svijeta, te izdržava i upravlja svijet i u subotu. Tako činim i ja.«

Kako nitko za to ne kori Oca, tako ne može ni Njemu zamjerati, što čini dobro u subotu. Osuđivati Njega, da je povrijedio subotu, znači osuđivati samoga Boga. Te riječi raspališe poglavice židovske. Ne samo da je Isus oskvrnuo subotu, već je po njihovu mnijenju pohulio i na Boga gradeći se jednak Bogu. Kako su istočnjaci razdražljive ćudi, samo je trijeznost i opreznost sačuvala Isusa, da nijesu navalili na Nj. Ali Isus nije porekao ni slova od onog, što je rekao. Kad su se Židovi nešto umirili, nastavi dokazivati svoje Božansko podrijetlo. Govorio je s tolikim dostojanstvom, da se protivnici nijesu više usudili prekidati Ga.

»Zaista, zaista vam kažem, ne može Sin da učini ništa od svoje namisli ili proti volji Očevoj, nego što vidi, da Otac čini, to čini i Sin.« Razlog je tomu, što je iste naravi s Ocem i što Ga Otac ljubi, pa Mu pokazuje, što da čini. A dat će Mu da čini mnogo veća djela, nego što je ozdraviti trideset i osam godišnjega bolesnika. Još će se Židovi više čuditi Njegovoj moći, kad vide, kako oživljuje i sudi. Kako Otac podiže duhovno i tjelesno mrtve, te ih oživljava, tako i Sin oživljava, koga hoće. Otac ne sudi nikomu mimo Sina, već sav sud dade Sinu, da sudi u ime Očevo i u ime svoje. Učinio je to, da svi poštuju Sina istim načinom, kako poštuju Oca. Tko ne poštuje Sina, ne poštuje ni Oca, koji Ga je poslao s neba. »Zaista, zaista vam kažem, tko se pokorava mojoj riječi, to jest evanđelju mome, taj je prešao od smrti zablude na život istine, tomu duša živi u posvetnoj milosti, po kojoj ima pravo na vječni život. Takav ne će biti osuđen, već prelazi iz smrti u vječni život.« Cio svijet je kao groblje, na kom leže duhovni mrtvaci bez života. Na tom groblju čut će se najednom glas Sina Božjega, i koji Mu

se odazovu, ustat će kao preporođeni. «Zaista, zaista vam kažem: ide čas i već je nastao, kad će duhovno mrtvi čuti glas Sina Božjega, koji naviješta evanđelje, i tko ga posluhne, živjet će duhovnim životom.» Kao što Otac ima život u sebi, to jest od sebe, tako dade i Sinu, da imade život od sebe, kad Ga rodi. Kao Bog ima Isus od vijeka moć i vlast, da ljudima sudi, ali je kao čovjek dobio od Oca naročiti nalog, da taj sud izriče. I dade Mu vlast, da sudi, koji su zavrijedili život, a koji smrt. Taj sud počeo je Isus izricati, čim je stupio na svijet: sudi poimence svakomu čovjeku na smrti, a završit će na sudnjemu danu, kad izrekne općeniti sud nad svima, da jedne nagradi, a druge da osudi.

Kad su Židovi čuli, da Isus govori, kako je Bog Njemu dao vlast, da sudi ljudima, kimali su glavom pokazujući očito, da u to ne vjeruju. Zato nastavi Isus:

»Ne čudite se tomu, jer ide čas, u koji će svi, što su u grobovima, čuti glas Sina Božjega. Taj svemogući glas Sina Božjega, probudit će na sudnji dan sve iz smrtnoga sna i pozvati na sud. Oni, koji su dobro činili, izaći će na uskrsnuće, koje vodi u vječno blaženstvo. A koji su činili zlo, uskrsnut će na sud, gdje će biti osuđeni. Sud je moj pravedan, jer sam ja s Ocem jedno, pa ne mogu drukčije suditi nego On, i ne ću da drugačije sudim nego Otac, jer se u svem pokoravam volji Njegovoj.«

Tim je Isus izrekao velike stvari. Da Židovi vide, kako je živa istina, što je govorio, poziva se na svjedoke. Ti su svjedoci sv. Ivan Krstitelj, djela Isusova i Sveto Pismo.

»Vi biste meni mogli predbaciti«, nastavi Isus, »svjedočanstvo tvoje nije vjerodostojno, jer nitko ne može da svjedoči za sebe. Ja ne trebam svjedočanstva od ljudi. Imade drugi, koji svjedoči za mene, a to je Otac Bog. Njemu bar morate vjerovati. Vi ste poslali službeno poslanstvo Ivanu Krstitelju, i on je posvjedočio za mene. Kazao je, da je Mesija

već došao i poslije je prstom pokazao na Mene. Ali ja se ne pozivam na svjedočanstvo Ivanovo, jer imam mnogo veće svjedočanstvo, a to je svjedočanstvo samoga Boga, Oca moga. Ivana sam napomenuo ne poradi sebe, već poradi vas, da se spasite. Možda će ipak koga od vas uvjeriti svjedočanstvo Ivanovo. Ivan je bio svjetiljka, koja vam je imala pokazati put do istine. Riječima, činom, naukom i životom pokazivao je Ivan put do Mesije. A vi se htjedoste malo poveseliti njegovim svijetljenjem, kako se djeca igraju sa svjetlom. Išli ste k njemu samo iz radoznalosti. Kad ste čuli od Ivana, da je kraljevstvo Božje blizu, obradovaste se nadajući se zemaljskom kraljevstvu, u kom ćete vladati. A kad Ivan poče propovijedati pokoru i žigosati vaše mane, zamrziste na nj. Ja imam svjedočanstvo veće od Ivanova, to su djela i čudesa, koja činim. Ona svjedoče za mene, da me je Otac poslao. Još nitko nije čuo glas Božji, ni vidio lica Božjega. Jedino je za mene govorio Bog kod krštenja, da sam Njegov Sin. Ali vi nijeste poslušali riječi Njegove, jer biste inače vjerovali Onomu, koga je poslao. Vi istražujete i proučavate Sveto Pismo, jer vam pokazuje put do vječnoga života. Sveto Pismo svjedoči za mene, i gotovo nema stranice, koja ne govori o meni. Sveto Pismo Staroga Zavjeta točno je opisalo mene i moje djelovanje. Svrha mu je bila, da vas pripravi i dovede k Mesiji, a vi ne ćete da dođete k meni, pa da vjerujete u mene i da se spasite.«

U taj čas mislili su neki, da Isus tako govori, jer hoće da Ga ljudi slave. Ali sunce ne treba svjetlosti od svjetiljke. Zato nastavi Isus:

»Ne treba meni tašte slave, imam ja slavu, koja je daleko nad slavom ljudskom. Nego ja vas znam u dušu. Nijeste vi mene napali, da obranite čast Božju, već iz oholosti, taštine i zavisti. Vi nemate ljubavi Božje u sebi, pa kako biste onda vjerovali meni, koji sam Sin Božji? Mene je Otac poslao i ja radim kao poslanik Božji. Kad biste vi Boga ljubili, primili biste mene za Božjeg poslanika i priznali za pra-

vog Mesiju. Tkogod drugi dođe u ime svoje, pa se pohvali, da je od Boga poslan, vi ćete ga primiti.* Kako biste vi mogli vjerovati, kad ste oholi, pa gledate samo na to, da vas svijet hvali? Pravu slavu, koja dolazi od jedinoga Boga, ne tražite.« Do te dolaze samo oni, koji vjeruju u Isusa, da po Njemu postignu vječno blaženstvo. »Ne mislite, da ću vas ja poradi nevjere tužiti kod Boga, Oca svoga. Ima drugi, koji će vas tužiti na posljednjem sudu. To je Mojsija, koga vi držite za svog najvećeg zaštitnika. Kad biste vi vjerovali Mojsiji, vjerovali biste i meni, jer je on o meni pisao. A kad vi njegovim pismima ne vjerujete, kako ćete onda vjerovati mojim riječima?«

Na veliki taj govor nijesu Židovi odgovorili ništa. Isus ih je ostavio i otišao. Nitko nije više ni mislio na čovjeka, kojega je Isus danas izliječio.

To je bio odlučan dan u životu Isusovu. Kad je Isus prije godinu dana očistio hram od trgovaca, samo je mimogred napomenuo svoje Božanstvo riječima: »Ne činite od doma Oca moga kuće trgovačke!« To je bio prvi glavni povod neprijateljstvu farizejskomu protiv Isusa, koje je odsada sve više raslo. Kad je Židove uznemirio uspjeh Isusov u Judeji poslije prvoga vazma, uklonio se Isus ispred njihove zavisti u Galileju. I odavle dopre glas u Jerusolim, da narod grne za Isusom. Zato se farizeji zaputiše u Galileju i počeše mu bacati klipove pod noge. U Jerusolimu trpjeli su Isusa dosad kako tako. Pristali su uz Njega samo neki. U odlučnim krugovima stekao je jedva kojega prijatelja, kao što su Nikodem i Josip Arimatejski. No kad je Isus danas svečano izjavio, da je Bog Otac Njegov, da je Bogu u svemu jednak, zamrziše Ga službeni krugovi tako, te su počeli razmišljati, kako da Ga smaknu. Njihova mržnja bila bi već sada zapriječila javno djelovanje Isusovo, da Bog

* Poslije Isusa nabrojiše šezdeset i četiri lažna mesije, koji su Židovima obećavali zemaljsko kraljevstvo, pa upropastili mnogo naroda.

nije zauzdao njihovu zlobu. Tu nije Isus više bio siguran za svoj život, zato Ga podrug godine iza toga nije bilo u Jerusalimu. Propovijedao je po Galileji i po obližnjim pokrajinama. A farizeji su Ga jednako uhodili. Sjena križa zastirala je cio Njegov daljnji život.

Farizejska zanovijetanja.

Poslije pashe vratio se Isus u Galileju nadajući se, da će slobodnije disati, kad bude daleko od Jerusolima. No vjerska mržnja jača je od svake druge. Kako na jugu, tako je i na sjeveru Palestine bilo farizeja, koji su pazili na svaki Njegov korak, gledali, što čini i ne čini, te upotrijebili svaku priliku, da Ga napadnu. To vječno uhodarenje uznemirilo bi i razgnjevilo običnoga čovjeka. No Isus je pokazao svoju strpljivost, blagost i krotkost. Na njihova zlobna pitanja i luda zabadanja odgovarao je teškim razlozima, ali oni ne popustiše u svojoj pakosti.

Druge subote poslije pashe pruži se farizejima opet zgoda, da okrive Isusa, kako je nanovo povrijedio zakon Mojsijev. U to vrijeme, pod kraj mjeseca travnja, već dozrijeva ječam u nekim krajevima Palestine. Ne znamo, u kome mjestu i na kakvom je putovanju bilo, samo znamo, da su prolazili između usjeva: Isus sprijeda, a učenici za Njim. Bilo im je ponestalo hrane, pa učenici uzeše pukati zrele klasove ječma, koje su trli među dlanovima i otpuhnuvši pljevu jeli prijesno zrnje. Tako živu i danas Beduini u pustinji. Uz malo zgnječena žita popiju nešto devina mlijeka, i to im je hrana za cio dan. Tko je gladan prolazio poljem ili vinogradom, smio je po zakonu Mojsijevu čupati klasove ili jesti grožđa, da utiša glad, samo nije smio ništa ponijeti iz polja ili vinograda. Ali po farizejskom tumačenju zakona nije se to smjelo činiti u subotu, kad su bile zabranjene i nedužne stvari. Učili su: tko u subotu čupa klasove,

taj kao da žanje, tko ih tare među dlanovima, taj kao da žito mlati, a tko zrnje gnječi, kao da pripravlja jelo. Po njihovu nije se smjela u subotu ni vatra naložiti, ni kuhati, pače ni jelo posoliti, jer je sve to

Isus i farizeji.
(Naslikao Fridrik Overbeck.)

bio težački posao. Kad su farizeji vidjeli, što rade učenici Isusovi, pristupiše k Isusu, te Mu rekoše zlobno se podsmijevajući:

»Gle, učenici tvoji čine, što se ne smije raditi u subotu.«

I pogled se njihov zaustavi na Isusu kao na kakvu zločincu, koga su ulovili na djelu. Krivili su time Isusa, ili da ne pozna zakona, ili da ga Njegovi učenici zlobno krše. Farizeji su gledali samo na slovo, a ne na duh zakona, pa ih je Isus sada poučio, kako u velikoj sili zakon dopušta izuzetak. U to ime podsjeti ih na jedan događaj iz života kralja Davida, gdje sila nije poznavala zakona. Bježeći ispred Saula dođe David sa četom u maleno mjesto Nobe, gdje je tada bio sveti šator, te zamoli velikog svećenika, neka im dade što jesti, jer su silno ogladnjeli. On nije imao ništa do dvanaest hljebova, koji su ležali u svetištu. Svake su ih subote izmijenili s novima, a stare su smjeli jesti samo svećenici u svetomu šatoru. Veliki je svećenik držao, da u tom slučaju zakon ne vrijedi, pa dade posvećene hljebove Davidu i njegovoj četi, da ne stradaju od glada. Taj su događaj farizeji više puta čitali, ali ga nijesu dobro shvatili. Stoga im Isus reče, da ne razumiju biblije:

»Nijeste li čitali, što je učinio David, kad je ogladnio on i družba njegova?«

Ako je David smio jesti Bogu posvećene hljebove, da utiša glad, kako ne bi gladni učenici Njegovi smjeli čupati klasove u subotu? Kad nitko nije zamjerio Davidu, što je gladan prekršio zakon Božji, kako mogu farizeji zamjerati Njegovim učenicima, koji su povrijedili samo njihovo krivo tumačenje zakona? Ali farizeji bi mogli predbaciti Isusu, da David nije povrijedio subote. Zato im Isus navede drugi primjer:

»Ili nijeste li vi čitali u zakonu, kako Bog zapovijeda, da se žrtvuje i u subotu?«

U subotu svećenici u samom hramu kolju životinje, sijeku meso, cijepaju drva, lože vatru, i nikomu nije palo na um, da ih okrivi, što su povrijedili subotu. To je bilo slobodno, jer su farizeji govorili: za hram nema subote. Iz toga je slijedilo, da učenici nijesu

povrijedili subote, ako su u krajnjoj sili čupali klasove, da utaže glad. Sad bi opet mogli farizeji reći Isusu: »Ali tvoji učenici nijesu svećenici.« Zato doda Isus:

»Kažem vam, da ovdje stoji veći od hrama.«

Pred njihovim je očima stojao Isus, koji je mnogo svetiji i veći nego hram u Jerusolimu. Što je dopušteno bilo svećenicima u hramu, to je prije slobodno Njegovim učenicima, jer su se posvetili službi Isusovoj, pa danas gladuju poradi Njega. Subota je načinjena poradi čovjeka, a ne čovjek poradi subote. Subotu je Bog odredio za počinak, da bude na dobro duši i tijelu, da čovjek vrši svoje vjerske dužnosti i da izmučeno tijelo sedmi dan počine. Nije dakle subota dan, da se čovjek muči gladom. »Kad biste vi znali, što će to reći: milosrđe hoću, a ne žrtvu, ne biste nikad osuđivali nedužne.« Ako je slobodno prekršiti zakon subotnji poradi žrtve u hramu, još ga je prije slobodno mimoići, da čovjek ne trpi od gladi. Ali farizeji ne znadu za milosrđe, zato osuđuju njegove učenike. Prije bi dopustili, da čovjek nastrada, nego da se povrijedi zakon subotnji. Napokon završi Isus najvažnijim razlogom:

»Jer Sin čovječji gospodar je i od subote.«

Imenom Sin čovječji nazvao je prorok Danijel onoga, koga će Bog poslati na svijet, da spase rod ljudski, pa da Mu dade vlast nad svim narodima na zemlji. Pod tim imenom razumijevali su Židovi obećanog Mesiju, a Isus se rado nazivao Sin čovječji, jer je došao da otkupi čovječanstvo, od kog je uzeo svoje tijelo i krv. To je ime kazivalo Židovima, da je Isus došao od Boga i da ima pravu čovječju narav. Subota je dakle dan posvećen Bogu, pa Isus kao gospodar subote može zakon subotnji ublažiti i od njega oprostiti.

Na te razloge nijesu Židovi ništa odgovorili. Ali zaključiše, da će Isusa još budnije uhoditi, jer je po njihovu mišljenju bio pogibeljan buntovnik.

Čovjek s usahlom rukom.

ruge subote dođe Isus u neku židovsku zbornicu. U njoj bijaše čovjek, komu je usahla ruka. Visjela je na ramenu kao mrtva, jer nije bilo u njoj životne snage. Još gore po njega, što je to bila desna ruka. Poznavajući dobrotu Isusovu nadali su se farizeji, da će izliječiti toga čovjeka, pa će Ga onda tužiti, što je povrijedio subotu. Po njihovu mišljenju nije bilo slobodno liječiti bolesnoga u subotu, osim ako se našao u smrtnoj pogibli. U svom krivom tumačenju zagrezli su tako, te su branili, da bolesnik uzme kakav lijek u subotu, da oblozima ublaži bol ili natare bolesnu ruku. Tu se vidi farizejska zaslijepljenost. Uvjereni su, da Isus može bolesnoga izliječiti čudom, znadu, da može činiti čudo samo čovjek od Boga poslan, i uza sve to vrebaju Isusa, da Ga predadu sudu. Pristupe dakle k Isusu i upitaju Ga:

»Je li slobodno liječiti u subotu?«

Na licu i čelu njihovu pročita Isus zlobne namisli njihove, pa se okrene prema čovjeku sa suhom rukom, te mu reče:

»Ustani i stani u sredinu!«

A čovjek posluhne. Sve je sada napeto čekalo, što će biti. Prije nego ozdravi sakatoga, htjede Isus da izliječi zaslijepljenost farizejsku te reče:

»Pitam vas, je li slobodno u subotu činiti dobro ili zlo, čovjeka spasti ili pustiti, da propadne?«

Na to pitanje nađoše se farizeji u neprilici. Ludo bi bilo da odgovore: ne smije se dobro činiti. A kažu li protivno, dopustili su Isusu, da izliječi bolesnoga u subotu, pa Ga ne mogu više tužiti. Da se dakle ne osramote, ne htjedoše odgovoriti ništa. A Isus nastavi pitati:

»Ako komu između vas padne ovca u jamu u subotu, ne će li je primiti i izvući?«

To je po farizejskom tumačenju bilo slobodno. Pitanjem svojim upozori ih Isus, kako se oni ne ustručavaju prekršiti zakon subotnji, da ne kvaruju ovce, a ne dopuštaju, da se izliječi čovjek.

»A zar čovjek manje vrijedi nego ovca?« nastavi Isus, te završi: »Priznajte dakle, da je slobodno dobro činiti i u subotu.«

Kako bi dakle Isus povrijedio subotu, kad bi izliječio bolesnog čovjeka? I pogleda Isus na njih ljutito, da ih ukori zbog njihove tvrdokornosti i zlobe. No srdžba se Njegova odmah pomiješala sa sažaljenjem, što su tako zaslijepljena srca.

Dok je Isus tako govorio, stajao je čovjek sa suhom rukom u njihovoj sredini pokraj Isusa. S kolikim je strahom čekao, što će odgovoriti farizeji na pitanje Isusovo. Kako li je opet porasla nada njegova, kad je Isus naveo za primjer ovcu. Ne brinući se više za farizeje reče mu sada Isus:

»Pruži ruku svoju!«

Pun vjere, da će ozdraviti, ispruži ruku u znak, da mu je desnica ozdravila i postala čvrsta kao ljevica. Da čudo bude očito, nije se Isus po svom dosadašnjem običaju ni dotakao sakatoga. Nijesu Ga dakle farizeji mogli tužiti, da je povrijedio subotu, što je ciglom riječi ozdravio bolesnoga.

To je ozdravljenje ogorčilo farizeje. Nijesu Ga mogli tužiti, kako su željeli, i još im bješe sramota pred narodom. To je samo učvrstilo njihovu tvrdoglavost. Kako je Isus omilio narodu, što je mnogog izliječio, nijesu se farizeji usudili da Ga napadnu. Uz to su bili u tuđoj zemlji, u Galileji, gdje je vrhovni gospodar bio Herod. Zato se sastadoše s njegovim ljudima, s herodovcima, da se dogovore, kako bi Isusa zajednički maknuli.

Izbor apostolâ.

Isus je donio s neba nauku, koja nema pisanoga zakona i ne pozna sile, već zavisi o slobodnom uvjerenju. Takva vjera mogla se širiti samo živom riječi, koja će čovjeku osvojiti srce i skloniti volju. Doskora će Isus proglasiti svoju nauku, pa htjede da ima uza se ljude, koji će je točno shvatiti i vjerno drugima predati. To nijesu mogli biti svećenici ni židovski učitelji, koji bi na to prvi bili zvani. Dosada nije Isus poduzeo ništa, da pristaše svoje odruži od židovske crkve. Na to Ga primora sve veće neprijateljstvo farizeja, pismoznanaca i židovskih poglavica. Mržnja njihova na Isusa bila je svaki dan sve veća, i vidjelo se, da se ne će stišati. To prisili Isusa, da mimo svećenike i zakonoznance židovske odabere druge ljude, kojima će povjeriti svoje djelo. Vidio je, da preporod židovskoga naroda mora početi od najnižih slojeva, pa odluči sebi odabrati vjesnike vjere svoje u priprostom puku, komu predrasude farizejske još nijesu pomutile duha.

Da pokaže ljudima, kako prije svakog važnog čina treba sazvati pomoć Božju, odijeli se Isus jedne večeri od svijeta i svojih učenika, te se povuče na jedno brdo udaljeno tri sata od Kafarnauma, što se danas zove Kurun Hatin. Na vrhu toga brda provede cijelu noć u pobožnoj molitvi. Molio je ne za sebe, već za one, koje će sutra odabrati za uzvišenu službu apostolsku. Molio je za njih sve do zore, jer je znao, kakav će teret položiti na njihova leđa. A kad je nastalo jutro, vratiše se k Isusu učenici i narod iz obližnjih mjesta, gdje su prenočili.

Ojačan molitvom izađe im Isus ususret, te pozove svoje učenike, da se skupe oko Njega poviše brda. Na to stupi u njihovu sredinu, i dok su svi napeto čekali, što će im reći, odabirao je Isus između učenika jednoga po jednoga, dok ih ne odabra dvanaestoricu, koje odredi za apostole, to jest, kako bi mi rekli hrvatski, za poslanike svoje. Kao što kraljevi šalju svoje poslanike na strane dvorove, da ih zastupaju, tako će Isus poslati svoje apostole najprije po židovskoj zemlji, a onda u široki svijet, da naviještaju Njegovu nauku. Tim je u Crkvi svojoj stvorio osobiti stalež, komu će povjeriti, da širi Njegovu vjeru, da tumači nauku, da uči i vodi Njegovo stado. Ponajprije će Mu pomoći osnovati Crkvu, a kada dođe sudnji dan, pomoći će Mu i suditi vjernike. Kad kralj šalje poslanike na strane dvorove, daje im osobite povlastice. Tako je Isus podijelio svojim apostolima punomoći, kakvih nijedan kralj pod suncem još dao nije. Podijelio je s njima jedan dio svoje svemogućnosti, da liječe od svake bolesti bez lijekova, da izgone đavle iz opsjednutih. Te će im punomoći biti kao putnica, kojom će se iskazati, da su poslanici Božji.

Između svih je svojih učenika Isus odabrao samo dvanaestoricu, jer je nekoć bilo dvanaest plemena židovskih. Kako je od dvanaest sinova Jakovljevih nastao Stari Zavjet, tako će dvanaest apostola segnuti, kud Isus sam nije dospio proširiti svoju Crkvu i pokazati ljudima pravi put u obećanu zemlju.

Najveći su crkveni dostojanstvenici zavrijedili, da im povijest zabilježi imena, kako bi im se sačuvao spomen. Tri se puta nabrajaju apostoli u Svetomu Pismu. U svakom popisu nalazi se sveti Petar na prvom, a Juda na posljednjem mjestu: »Prvi Simon, koji se zove Petar.« Simon bilo mu je ime, otkako se rodio, a kad ga je Isus prvi puta vidio, obećao mu je promijeniti ime u Petar, pa je to poslije i učinio. Nije Petar bio prvi apostol po redu, jer kod nijednoga drugoga apostola nema broja. Niti je Petar bio prvi, što je prvi postao učenik Isusov, već je to bio Andrija, koji je Petra doveo k Isusu. Niti je Petar bio prvi, što je Isusu bio najmiliji, jer je Isus najviše ljubio apostola Ivana. Već se Petar zove prvi, što je bio prvak i poglavica svih apostola. Ne samo prvi po časti između jednakih drugova, već prvi po vlasti, koju je poslije dobio ne samo nad vjernicima, već i nad svima apostolima. Bit će više puta zgode, da

vidimo kako Petar zbori i radi kao glava zbora apostolskoga.

U popisu se iza apostola Petra spominje Andrija, rođeni brat Petrov, koji je s Ivanom prvi došao k Isusu. Sinovi Zebedejevi bili su Jakov stariji i Ivan. Jakov je prvi podnio mučeničku smrt za Isusa, a Ivan je posljednji umro od svih apostola. Obojicu je nazvao Isus gromovnicima poradi nagle njihove ćudi i žara za nauku Isosovu, jer su gromkim glasom svojih propovijedi prodirali do srca, te mnogu dušu priveli na pokoru. Iz grada Andrijina i Petrova Betsaide bio je i apostol Filip. Bartol se zove i Natanael. Prvo mu je ime porodično, a drugo kao naše krsno. Matej zove sebe iz poniznosti carinik, jer mu taj pridjev nije služio na čast. Toma, koji nije mogao vjerovati, da je Isus uskrsnuo, zvao se i blizanac. Drugi Jakov apostol zvao se mlađi za razliku od starijega, koga smo prije spomenuli. Otac mu se zvao Alfej i uzeo je za ženu sestru ili bližnju rođaku Djevice Marije, pa tako je Jakov mlađi bio brat ili rođak Isusov. Apostol Juda zvao se i Tadija, a bio je po svoj prilici brat Jakova mlađega i prema tome u rodu s Isusom. Simon imade pridjevak Kananej, jer je bio pristaša jedne stranke, koja htjede da oružjem uspostavi kraljevstvo židovsko. Popis apostola, koji je Petar slavno otvorio, sramotno zaključuje Juda. Uz njegovo ime stoji uvijek jadna bilješka: »koji Isusa izdade«. Imade pridjev Iškariot, a to znači muž iz grada Kariota, gdje se rodio. Izbor apostola bio je daleko znamenitiji od onoga, kad je Bog odabrao Abrahama, da ga učini praocem naroda židovskoga, i znatno važniji od onoga, kad je pozvao Mojsiju, da mu dade Stari Zavjet. To se vidi po današnjem broju kršćana, pred kojim gotovo iščezava broj Židova.

Govor na brdu.

Više od godinu dana propovijedao je Isus i činio čudesa, pa se glas o Njemu daleko raširio. Tako se jučer skupilo oko Isusa svijeta iz svih krajeva. Bilo je ljudi s istočne strane Jordana, iz deset gradova, koji sklopiše među sobom savez, iz cijele židovske zemlje i Jerusolima, te čak iz pomorskih gradova Tira i Sidona, gdje su živjeli neznabošci. Sve je nagrnulo, da vidi i čuje novoga proroka iz Nazareta, a i da potraži kod Njega lijeka za svoju bolest. Kad je nastala noć, povukao se Isus na brdo, a svijet se razišao po bližnjim mjestima, da prenoći. Ujutro je narod i opet potražio Isusa nadajući se pomoći, koje jučer nije mogao dočekati. Isus je upravo silazio s vrha brda sa novo izabranim apostolima, pa Ga je narod susreo i zaustavio na jednome zaravanku usred brda.

Čovjek teško vjeruje ono, što ne vidi. Zato je trebalo ponajprije vidljivim načinom pripraviti na evanđelje narod, koji je došao iz dalekih krajeva, a bilo je među njima i neznabožaca. Zato je Isus počeo danas ponajprije čudesima liječiti tijelo, da poslije propovijedanjem ozdravi dušu. I nastade oko Isusa gužvanje i tiskanje. Sve je htjelo da se dotakne Isusa, jer je iz Njega izlazila tajna neka sila, koja je liječila sve. Kao što iz pećine izvire voda, tako kao da je iz Isusovih ruku i ruba Njegove haljine tekla čudotvorna moć, koja je liječila svaku bolest i tjerala nečiste duhove. Kad je Isus sve izliječio, pobrine se za duhovno njihovo dobro u oduljem govoru, koji se zove govor na brdu.

U odlučnim časovima izdaju kraljevi narodu proglas. Tako je htio i Isus danas, kad je odabrao sebi apostole, razviti narodu kratak pregled svoje nauke, neku vrst ustava kraljevstva nebeskoga, gdje nabraja dužnosti, koje treba da vrše članovi Njegove Crkve.

Evanđelje ne kaže, kako se zvalo brdo, na kojem je Isus danas naučavao. Stara predaja veli, da je to

brdo udaljeno dva sata od Genezaretskoga jezera. Greben toga brda nalići šiljatom sedlu i završuje u dva rta, po kojima se brdo arapski zove kurun, što znači rodovi. Na podnožju brda nalazi se danas selo imenom Hatin. Odatle brdu danas ime Kurun Hatin ili rogovi kod Hatina. S brda se pruža na sve strane sjajan vidik, jer je trista četrdeset i šest metara visoko. Na istočnom rtu ima malen prostor, gdje je Isus proveo noć u molitvi i danas odabrao apostole. Između oba rta pukla je nizina ili zaravanak, gdje se Isus sreo s narodom i držao svoj govor.

I Stari Zavjet proglašen je na brdu, ali je između oba brda velika razlika. Sinaj je divlja gora usred gole pustinje. Kurun Hatin je umiljato brdo s krasnim vidikom, koji čovjeku diže srce i dušu. Starom je Zajetu bila svrha, da pouči Židove, kako će se klonuti zla, a Novome Zavjetu, da nauči sve ljude, kako će ljubiti, što je dobro. Kad se naviještao Stari Zavjet, sve je tutnjilo od gromova, a Židovi pobjegoše ispod Sinaja od straha, da ne umru. Kad je Isus propovijedao Novi Zavjet, bilo je svježe, čarobno proljetno jutro, puno svjetla i miline. Isus je sjeo na kakvu izbočinu, do Njegovih nogu se spustiše apostoli, a iza njih je u travi posjedao narod. Ali nije Isus govorio samo onima, koji su Ga slušali. Iza svjetine gledao je Isus u duhu nebrojene narode, koji će se hraniti naukom Njegovom, dok bude svijeta.

Ne znamo, je li ljepša sadržina Isusova govora ili način, kako je naučavao. I najveći neprijatelj Crkve priznat će rado, da je nauka, koju je Isus razvio na brdu, najljepša i najuzvišenija, što se ikad čula na svijetu. U njoj se Božje veličanstvo spojilo s ljubavlju prema palomu rodu ljudskomu. Takav govor mogao je govoriti samo Bog. I nikad nije čovjek govorio tako kao ovaj čovjek. Jezik Isusov je prirodan, bistar, jasan, pa i onda, kad govori o najuzvišenijim stvarima. Zato se jednako dojima srca priprosta čovjeka i učenjaka, djeteta i odrasloga. Sav ukras Isusova govora nekoliko je lijepih slika, što ih je uzeo iz okoline ili iz života svoga vremena.

U tom je govoru Isus proglasio najprije temelje kršćanskoga života, ocrtao zvanje apostolsko, prikazao odnos Staroga Zavjeta prema Novome i završio s nekoliko pravila za život.

1. Osam blaženstva.

Temelje kršćanskoga života ocrtao je Isus u osam blaženstva ili, kako neki kažu, u osam zapovijedi Novoga Zavjeta pisanih ne na kamenitim pločama kao Stari Zavjet, već u srcu kršćana. I nema nijedne zapovijesti Novoga Zavjeta, kojoj se klica ne bi našla u osam blaženstva. S pravom kažu, da je osam blaženstva pokraćeno evanđelje.

Dok je Stari Zavjet bio pun zabrane, prijetnje i grožnje, Novi Zavjet počinje obećanjima i nagradama. Nema čovjeka na svijetu, koji ne bi želio, da postane sretan ili blažen. Da privuče srce svojih slušatelja, započe Isus govor svoj s blaženstvom, a pod tom se riječju razumijeva obilje svakoga dobra. U prvoj, polovin svake blaženosti napominje kršćansku krepost, koju valja vršiti, a u drugoj navodi nagradu, koja čeka kršćanina za tu krepost, dijelom na ovom svijetu, a potpuno u nebu.

»Blaženi siromasi duhom, jer je njihovo kraljevstvo nebesko!«

Na te riječi iskolačiše oči svi, koji su Isusa čuli. Oduvijek je držao svijet bogate za sretne. Kolikima je glavna briga, da steknu bogatstvo, bez koga im nema ništa! Koliko truda, napora i muke valja podnijeti onima, koji teže na bogatstvo! Kolike brige zadaje bogatstvo onima, koji ga stekoše, da ga sačuvaju! Pa što više imadu, to više žude da zgrnu. Strast za bogatstvom izvor je svakoga zla i grijeha. Kad se srce jednom prilijepi uz zemaljsko blago, nema u njemu više pravoga mjesta za Boga. Ali nijesu ni svi siromasi blaženi. Ima siromaka, koji su lije-

nošću ili rasipnošću skrivili svoje siromaštvo. Siromasi duhom, to su siromašni, potišteni, poniženi, koji traže utjehu ne u blagu ovoga svijeta, već očekuju pomoć jedino od Boga u nebu. Za žrtve i stradanja, što ih prepatiše na ovom svijetu, obećaje im Isus kraljevstvo, što će im ga sam Bog prirediti u nebu. Tim blaženstvom želi nas Isus poučiti, da ne težimo na zemaljsko bogatstvo, već na duhovna dobra nebeska. Tko bi izbrojio, kolika je dobra i velika djela učinila ta riječ Isusova na svijetu! Kolike je utješila u njihovu siromaštvu, kolike potakla, da se odreknu bogatstva, koje su imali ili mogli steći, pa da se brinu samo za dušu i stvaraju djela, kojima se divi svijet! To blaženstvo stavlja Isus na prvo mjesto, jer je priprava za sve druge.

»Blaženi krotki, jer će naslijediti zemlju!«

Zemaljski kraljevi osnivaju svoje kraljevstvo okrutnim ratovima, podržavaju ga oružanom silom. A svijet drži još i danas, da mu je dužnost osvetiti svaku nepravdu. Nasuprot tome uči Isus: blago onima, koji su u nevolji strpljivi, pa gledaju da zlo uzvrate dobrim! Krotkost je nova krepost, koju je Isus donio na svijet. Zadaća joj je, da kroti srdžbu, u kojoj čovjek zaboravlja svoje dostojanstvo. Ljutit čovjek niti šta vidi, niti čuje, pa se često cio život kaje za jedan čin ili riječ, koju je izvalio u srdžbi. Krotkost nas uči, da ukrotimo srdžbu i ostanemo gospodari nad samim sobom. Krotak čovjek nalazi već na ovoj zemlji mir i zadovoljstvo u svojoj strpljivosti. No krotkost je i svrhunaravna krepost, koja zaslužuje natprirodnu nagradu: krotki će naslijediti zemlju. Mirno i stalno držat će zemlju, kao da su je naslijedili od pređa svojih. A ta zemlja nijesu oranice ni livade, već nebeska dobra, što se dijele u Crkvi Kristovoj, a u obilju uživaju u nebu. Blaženi krotki, vrijedi i za naše vrijeme, gdje viši i bogati gleda, da potlači nižega, a niži se muči, da potrga te okove. Tako jedan ne trpi drugoga.

»Blago onima, koji plaču, jer će se utješiti!«

Svjetski čovjek smije se tim riječima: suze, muke, nevolje da su izvor utjehe? Pokvarena narav ljudska htjela bi samo da se veseli, da uživa, pa misli, da je to svrha životu. Ali u zabavi i uživanju nalazi čovjek razočaranja, žalost, kajanje, a poslije smrti i vječni plač. Isus kaže, da je svrha našemu životu izvan svijeta. Čovjek treba da bude umjeren u svjetskom uživanju, da se od njega usteže, da misli na Boga i

Isusov govor na gori.
(U đakovačkoj katedrali naslikao Ljudevit Seitz.)

vječnost, pa da se čuva grijeha. Blaženi, koji tuguju! Ima gorkih suza, što su čovjeka prevarile nade, što je ponižen u svojoj oholosti. Ima suza, kojima priznajemo naše očajanje i odajemo svoj bijes. Ne misli se pod tim suzama na žalost, što smo izgubili kakvo vremenito dobro, već na suze, koje oplakuju grijehe iz ljubavi k Bogu. Suze, koje mole oproštenje grijeha, slađe

su nego sve zabave svjetske. Tužnome je velika utjeha već ona duševna jakost, kojom mirno podnosi žalost poradi obećanja Isusova. Te su riječi Isusove osušile i zasladile milijune gorkih suza već na ovoj zemlji, a potpuno će utješiti žalosne u boljem svijetu. Utjeha, što je Isus obećaje tužnima, počela je Njegovim dolaskom, nastavlja se u Crkvi, koja tužne tješi, a završit će se u nebu vječnim veseljem.

»Blago onima, koji gladuju i žeđaju pravde, jer će se nasititi!«

Svijet voli samo ono, što je zemaljsko i tjelesno. Isus puti, da pregnemo za glavnim dobrom Božjega kraljevstva, a to je pravda ili svetost. Cilj je Isusova kraljevstva nebesko blaženstvo, koje ćemo postići, ako se što više priljubimo volji Božjoj. Glad i žeđa najpreči su ljudski zahtjevi, pa se njima slikovno izriče žudnja za svetošću. Nije dosta svetost samo željeti, već se valja za njom trsiti, kako gladan traži jelo. Tko teži na svetost, utišat će svoj glad na ovome svijetu i uspinjati se do sve većega savršenstva. Potpuno će se i zauvijek nasititi blaženi tek u nebu, gdje sjede na gozbi nebeskoga Jaganjca, kako slikovno kaže Sveto Pismo: a misli pod tim svako obilje, što će ga Bog dati onima, koji ga traže iz sve duše.

»Blago milostivima, jer će biti pomilovani!«

Milosrđe držali su stari za slabost i ludost. Židovi su bili uvjereni, da su nevolje samo zaslužena kazan Božja, pa su mrzili bijedne. Isus je uvrstio ovu krepost u glavne zakone svoga kraljevstva. Milosrdnomu je žao, što bijedni trpi tijelom ili dušom, pa nastoji da mu pomogne. Ako ne može djelom, ublažit će nevolju lijepom riječi, koja kadgod više vrijedi nego milostinja. Tko misli samo na sebe, a drugomu ne će da pomogne, ne razlikuje se mnogo od životinje. Bog je dopustio, da nevolje zaredaju svijetom, i tako se mnogomu pruža prilika, da pokaže svoje milosrđe. Kad bi svuda bilo blagostanje, ne bi milosrđu bilo mjesta. Svi mi živimo od milosrđa.

Sve, što imamo, dobili smo od Boga ili od dobrih ljudi. Bog hoće, da milosrđem, što ga činimo na zemlji, obogatimo na nebu. Milostivomu će Bog rado uslišati molbu, u nevolji ga utješiti, na smrti biti milostiv sudac. Naša vječnost zavisi od toga, jesmo li bili milosrdni. Prema tim riječima nastoji Crkva svim silama da ublaži duhovne i tjelesne nevolje na svijetu. Bolnice, ubožnice, sirotišta, što ih je podigla, samo su jeka Isusovih riječi: budite milosrdni, da stečete milosrđe!

»Blaženi čista srca, jer će Boga vidjeti!«

Srce je čisto, kad nije okaljano grijehom, kad nas savjest ni za što ne kori. Djevojačka čistoća samo je jedna grana te čistoće. Židovi su gledali na izvanju čistoću, a ne na čisto srce. Ljudima čista srca obećaje Isus najveću sreću na nebu. Kako anđeli gledaju lice Božje, tako će i ljudi čista srca stajati oko prijestolja Božjega kao osobiti miljenici i pouzdanici Božji. Što im je srce na zemlji bilo čistije, to će i u nebu biti Bogu bliži, kako i ogledalo pokazuje to ljepšu sliku, što je čistije. Neki dio te blaženosti ćuti čisto srce već na ovoj zemlji, jer iz čistog srca izviru uzvišene misli, plemenita čuvstva. Najljepša i najdragocjenija djela stvorila je u katoličkoj Crkvi upravo čistoća.

»Blaženi miroljubivi, jer će se nazvati sinovi Božji!«

To su ljudi, koji čine sve, da se ne naruši ili da se uspostavi mir s Bogom i među ljudima. Kako je obilježje sinova vražjih, da siju razdor i svađu, tako je znak sinova Božjih, da uspostavljaju mir. Mir je najveće dobro na svijetu, izvor svakog blagoslova, zalog vremenite i vječne sreće. Ništa nije Bogu tako milo kao ljudi, koji rade za mir. Miroljubive čeka častan naziv sinovi Božji, to jest ljudi Bogu slični.

Dosad je govorio Isus, kakvi treba da budu članovi kraljevstva Njegova između sebe. Sada proriče, kako će se svijet vladati prema njima.

»*Blago gonjenima pravde radi, jer ih čeka kraljevstvo nebesko !*«

To je blaženstvo kruna svim pređašnjima, ali i najčudnovatije. Isus kaže, da je najveća sreća, što svjetski čovjek drži za najveću nesreću. Židovi su mislili, da će kraljevstvo mesijansko smjesta osvojiti cijeli svijet, a Isus im reče pravo, da će kršćani trpjeti ne samo u prvo doba, već dok bude svijeta. Poradi vjere ismjehivat će im se, zamjerati im i gledati, kako da im naškode. A kršćani će biti blaženi, makar poradi svoje vjere pretrpjeli i najgore. Njima će u prvome redu pripasti kraljevstvo nebesko i to najljepše mjesto, jer ga nijesu kupili blagom ovoga svijeta, već svojom krvi i svojim životom.

Tim završuje Isus osam blaženstva, u kojima je sadržana sva mudrost kršćanska. Da evanđelje nema više od tih osam rečenica, morali bismo ga nazvati božanskim.

2. Pouka apostolima.

Sad se Isus obratio apostolima, pa proriče, kakvi će progoni čekati njih i nasljednike njihove, službenike Božje. Mnogo će više pretrpjeti nego vjernici. Napadat će ih riječima i činima. Psovat će ih i grditi, progoniti nepravdama i mukama. Potajno će rovati protiv njih, zlobno će ih klevetati iza njihovih leđa. Ali neka se zato ne žaloste, već nasuprot blago njima, ako bude laž, što govore protiv njih. Trpjeti poradi svojih grijeha nije blaženstvo, već zaslužena kazan. Upravo je jadan, a ne blažen službenik Božji, kad je istina, što se zla govori o njemu. Blaženi bit će apostoli, kada trpe poradi Isusa, to jest što su službenici Isusovi, poradi vjere svoje. Takvi progoni neka ih ne žaloste, neka ne klonu duhom i ne oplakuju svoju sudbinu, već nasuprot neka im se vesele i raduju, jer ih već sada čeka velika i sjajna nagrada na nebu. Isus voli, da progone junački podnesu, nego da ih od njih očuva. Da ih utješi i osokoli,

sjeća ih Isus na proroke Staroga Zavjeta : i oni su mnogo trpjeli, ali su zato bogato plaćeni. Apostoli će isto tako trpjeti, pa je i pravo, da im budu i u nagradi ravni.

Apostoli ne smiju da se iznevjere svojoj službi, ma kakvi ih progoni stigli. To im je Isus predočio sa dvije slike :

»Vi ste so zemlje, vi ste svjetlo svijetu.«

So čuva meso, da se ne pokvari. Tako treba da apostoli i njihovi nasljednici, službenici Božji, čuvaju vjernike, da se ne pokvare grijesima, da ne upadnu u strasti, koje čovjeka izjedaju i zauvijek upropašćuju. So čini, da je jelo tečno. Tako valja da i apostoli olakšaju vjernicima nevolje i tegobe ovoga svijeta propovijedajući im vjeru Isusovu. Bez soli ne može da živi nijedan narod, nijedan čovjek. Zato neka službenici Božji budu so cijeloj zemlji : Židovima i neznabošcima, bogatima i siromašnima, velikim i malim ljudima. Kad bi se službenici Isusovi iznevjerili svomu zvanju bilo od straha, bilo opet da naučaju krivu vjeru, zaslužili bi, da ih isključe iz Isusove zajednice i prezru, jer za njih nema lijeka, kao ni za so, kad se pokvari. Nema sredstva, kojim bi se mogla popraviti pokvarena so. Nije više ni za što, nego da se baci na ulicu, pa da je pogaze. Tako govori Isus istočnjacima, koji ne poznadu smetišta, već smeće bacaju pred kuću na ulicu. Tim je Isus ujedno označio, kako strašna kazan čeka Njegove službenike, koji se iznevjere svomu zvanju.

Sunce rasvjetljuje zemlju svojim zrakama i hrani bilje, da raste i dozre. Tako treba da i apostoli šire nauku Isusovu među ljudima propovijedanjem i svetim životom. Kako se sunce ne može zastrti, tako ne mogu ni apostoli i službenici Božji da se sakriju pred svijetom. To je Isus protumačio sa dva primjera. Na njih će gledati svi, kao i na grad, što je sagrađen na gori, pa privlači na se svačije oči. Kako se upaljena svijeća stavlja na svijećnjak, da je svi vide, tako treba da i službenici Isusovi svijetle svijetu dobrim primjerom. Ništa na svijetu ne privlači druge tako kao dobra

djela. Kada dakle službenici Isusovi žive sveto, rade ponajprije za sebe, jer će jednom biti nagrađeni, ali i za bližnjega, jer mu prednjače dobrim primjerom. Napokon rade i za samoga Boga, jer promiču slavu Božju.

Sve je to istina u prvom redu rečeno apostolima. Ali tko će reći, da se to ne tiče svih službenika Božjih, a i onih vjernika, koji su na čelu obitelji, kući ili društvu? I danas je katolička Crkva so, koja se nije pokvarila, svjetionik, koji svijetli u razvratnosti ovoga svijeta. Dok je bude, bit će u njoj mučenikâ, koji trpe za Isusa, i službenikâ, koji se žrtvuju za svetu vjeru Njegovu.

3. Stari Zavjet prema Novome.

Kraljevstvo nebesko, što ga je Isus naviještao, naskroz se razlikuje od onoga, što su ga Židovi očekivali od Mesije. Nikodemu je govorio Isus, kako se čovjek mora preporoditi. Samarijanki reče, da se više ne će klanjati Bogu samo u Jerusolimu, već na svakome mjestu. Napokon je Isus isporedio svoju nauku s novim vinom, koje ne može u stare mijehove. Židovski su učitelji iznakazili zakon Mojsijev svojim krivim tumačenjem i lošim predajama, koje su držali za jednako svete s pisanim zakonom Mojsijevim. Te predaje nije Isus poštovao i nije se na njih obazirao. Zato Ga optužiše pismoznanci i farizeji, da krši subotu, da se urotio protiv zakona Mojsijeva, da želi raskinuti staru vezu židovskoga naroda s Bogom. Njihove zablude i klevete morao je Isus pobiti i narodu ročno razložiti, što drži do zakona Mojsijeva.

Stari Zavjet obuhvatao je državne, crkvene i Božje zakone. Državni su zakoni propisivali ustav židovski, sudove, kakve poreze treba plaćati državi i za hram u Jerusolimu. Jasno je, da su svi ti zakoni propali te ne vrijede, otkad je razoren hram i propala židovska država.

Crkveni zakon govori o hramu, o žrtvama, o svetkovinama, o svećenicima. Tim zakonima bila je svrha, da sjećaju Židove na obećanog Mesiju, da ih pute i vode do Krista. Tako je vazmeno janje opominjalo Židove, kako ih je Bog oslobodio iz Egipta, i putilo ih na Mesiju, koji će ih otkupiti od grijeha i vječnoga sužanjstva. Sve su te žrtve prestale, kad je došao Isus, koga su naviještale. Mjesto njih naredio je Isus pravu žrtvu, svetu misu, mjesto židovskih obreda ustanovio sakramente, koji čovjeku daju potrebne milosti. Jednom riječi Stari Zavjet bio je samo put do evanđelja. Kad je evanđelje došlo, dovršio je Stari Zavjet svoju zadaću i prestao, kako nestaje noći, kad svane dan, kako zora propada, kad sine sunce. Tko bi danas iz tobožnje pobožnosti svetkovao židovsku pashu, teško bi sagriješio, jer bi time kazao, da jednako čeka Mesiju, koji još nije došao, a to bi značilo otpasti od Krista.

Napokon ima Stari Zavjet neke ustanove Božjega i naravnoga zakona, kojima se jezgra nalazi u deset zapovijedi Božjih. Za taj dio zakona rekao je Isus:

»Nemojte misliti, da sam došao ukinuti zakon Mojsijev. Nijesam ga došao ukinuti, nego dopuniti.«

Židovski je zakon branio samo najnužnije, nalagao, što je najpotrebnije, da čovjek može u društvu živjeti, kao na primjer: ne ubij, ne ukradi. Takve je zakone Isus upotpunio i usavršio. »Nijesam došao, veli Isus, da ukinem proroke, već sam došao da izvršim ono, što su proroci prorekli.« Stari Zavjet bio je kao nacrt slike, koju je slikar označio samo u glavnim potezima. Kako umjetnik svoj nacrt poslije potpuno izradi i bojama ukrasi, tako je i Isus usavršio stari Zavjet. »Jer vam kažem, sve dok je neba i zemlje, ne će nestati ni najmanjega dijela zakona.« Zato će deset zapovijedi vrijediti, dok je svijeta i na njima se ne smije ništa mijenjati. Tako je Isus svečanim načinom očitovao, da nije neprijatelj Mojsijeva zakona, pa je ove riječi potvrdio i svojim životom. Sam se podvrgao zakonu Mojsijevu i izvršio sve, što su o Njemu

prorekli proroci. Zato preporučuje Isus i apostolima, da vrše ustanove Božjega i naravnoga zakona, što ih ima Stari Zavjet. Tko iz nemara ili slabosti propusti male ustanove toga zakona, pa bude tako učio i druge, ne griješi doduše teško, ali će takvoga zapasti u nebu neznatan dio blaženosti. A tko bude i male stvari vršio, pa tako i druge učio, dobit će veliku nagradu na nebu.

Književnici i farizeji točno su vršili zakon Mojsijev, ali Isus nije bio s njima zadovoljan, jer su gledali na kojekakve sitnice, a mimoilazili glavne stvari. Zato nastavi Isus:

»Ako ne bude veća svetost vaša nego farizeja i književnika, ne ćete ući u kraljevstvo nebesko.« Isus hoće da članovi njegova kraljevstva budu sveti ne pred ljudima, da ih hvale, već pred Bogom, da ih nagradi.

Sad će Isus na nekim primjerima pokazati, kako treba stari zakon upotpuniti i proširiti, da bude novi i vječni. Ujedno je pokazao, kako farizeji pogrešno tumače zakon, te je razložio, u čem stoji veća svetost, što je traži od svojih pristaša.

4. Ubojstvo.

»Kad su vam tumačili zakon u zbornici«, kazivao je Isus, »čuli ste, kako je Mojsija rekao vašim pređima: Ne ubij. Tomu su vaši tumači dodali: Tko ubije, potpada sudu, koji će ga osuditi na smrt.« Tako se ubica bojao samo oružnika i krvnika, a ne Gospodina Boga. Tumači gledali su samo na čin, a nijesu mislili, kako je do njega došlo. Svijestan svome Božanstvu nadoveže Isus: »A ja vam kažem, da je svaki, tko se srdi na brata svoga, to jest koji zlo želi bližnjemu svome, zavrijedio, da dođe pred sud.« Mržnja rađa neprijateljske riječi, a te razjare do udarca, koji zadaje smrt. Za ubojstvo krivi Isus ne ruku, koja udara, već srce, koje mrzi. Kad bi svatko ugušio mržnju u svom srcu, ne bi bilo svađe i nikada ne bi došlo do tučnjave i ubojstva. Savršeni

zakon mora da uguši povod i izvor zločinu. Sama dakle srdžba je grijeh, jer kalja dušu, koju će suditi Gospodin Bog. A tko srdžbu svoju iskali, pa kaže bratu svomu raka, to jest bezmozganoviću, potpada već pod veliko vijeće, koje je sudilo samo velike zločine. Riječima počele su najveće okrutnosti, jer kad srdžba usplamti, zahvaća sve. »A tko kaže bratu svome bezbožniče, zaslužio je, da bude bačen u pakao, gdje osuđeni trpe od ognja.« Tako će svaka uvreda zadana riječju ili činom biti suđena na sudu Božjem. O ubojstvu Isus i ne govori, jer drži, da se pravi članovi kraljevstva Njegova nikad ne će tako teško ogriješiti.

Kad dakle srdžba i mržnja zaslužuje toliku kazan pred Bogom, valja nam sve činiti, da ih spriječimo. Neprijateljstvo rađa nepravdu, iz nepravde opet niče neprijateljstvo, a Isus hoće da posiječe korjen i da satre plod, kako se otrovna biljka ne bi dalje širila. Ako smo bližnjega uvrijedili, treba da se što prije izmirimo. To pokazuje Isus lijepim primjerom.

»Ako staviš dar svoj na oltar, pa se sjetiš, da brat tvoj ima nešto na te, ostavi dar svoj na oltaru i idi te se prije pomiri s bratom svojim, pa onda dođi i prinesi Bogu dar svoj.« Preče je, da se s uvrijeđenim pomiriš, nego da Boga daruješ. Ocu nebeskomu tako je milo uvrijeđene djece svoje, da će radije počekati ili pregorjeti žrtvu tvoju. Neka se dakle prije žrtve izmiri onaj, koji je koga uvrijedio. Odatle običaj već od apostolskih vremena, da se svećenici bratski pozdravljaju kod mise prije svete pričesti, a vjernici prije ispovijedi mole za oproštenje bližnje svoje.

Kako je najbolje, da se čovjek nagodi s onim, komu je dužan, tako treba da se čovjek što prije izmiri s onim, koga je uvrijedio. Tko bi s pomirenjem zavlačio, toga upozorava Gospodin na teške posljedice. »Gledaj, da se brzo pomiriš s tužiteljem svojim, dok si još na putu k sudiji. Kad sudac primi stvar u ruke, onda više nema nagode, već će te predati slugama, koji će te baciti u tamnicu, dok ne vratiš posljednje pare.« To će reći: ne ćeš izaći nikada, jer tko bi u zatvoru otplaćivao dugove svoje? Evo, što je Isus htio

da rekne tim primjerom. Dužnik je onaj, tko je bližnjega uvrijedio, tužitelj je uvrijeđeni. Put je do suda kratko vrijeme, što nam je suđeno živjeti na ovoj zemlji. Sudac je Gospodin Bog, sluge su anđeli. Tamnica je pakao, iz koga nema izlaska. Kao što će pametan dužnik učiniti sve, da se pomiri s tužiteljem prije, nego li dođe na sud, tako će se i dobar kršćanin prije smrti izmiriti s Bogom i bližnjim, koga je uvrijedio, jer nitko ne zna, kako će dugo živjeti, a poslije smrti nema više izmirenja.

Nikad nijesu židovski učenjaci izveli tako lijepe misli iz pete zapovijedi Božje.

5. Preljuba.

U narednoj zapovijedi udario je Isus na preljubu i pokazao čistoću, koja nadilazi sve, što je dosad svijetu poznato bilo. Preljuba je velik zločin, silna raskalašenost, povreda najsvetijih prava, propast tolikih obitelji. Zato je Stari Zakon preljubu kažnjavao smrću.

»Čuli ste,« nastavlja Isus, »kako je kazano starima: Ne čini preljube.« Stari Zakon branio je samo preljubu, a nije se obazirao na požudu, koja zavodi na preljubu. Isus je došao da usavrši zakon, pa brani ne samo preljubu, već grešnu želju i grešan pogled. »A ja vam kažem: tko pogleda ženu, da pobudi u sebi nečista čuvstva, već je učinio preljubu u srcu svomu.« Toga čeka kazna, kao da je preljubu već učinio. Isto vrijedi i za ženu, koja hoće da odijelom i očima zavede muškoga. Ništa zato, ako nije nikoga namamila, ona je otrov pripravila te nudila, ako ga i nije nitko pio. Vjernici Novog Zavjeta valja da se čuvaju nečiste želje, kako se u Starome Zavjetu čuvahu od preljuba. Treba da se zlo podreže u korjenu. Tko se kloni zla pogleda te uguši nečistu misao ili želju, ne će nikad upasti u teški grijeh preljube. U to ime mora čovjek da se kloni svega, što bi ga na grijeh moglo zavesti. »Ako te oko tvoje desno sablažnjava, iskopaj ga i baci od sebe. I ako te ruka tvoja desna sablažnjava,

odsijeci je i baci od sebe, jer ti je bolje da izgubiš jedno od udova svojih, nego li sve tijelo tvoje da se baci u pakao.« Čovjek ne žali, da mu odrežu ruku ili nogu, samo da ostane živ. Koliko više mora kršćanin biti pripravan, da izbjegne paklu. Od dva zla valja odabrati manje. Bolje je neko vrijeme živjeti na svijetu s jednim okom ili s jednom rukom, hoće Isus da kaže, nego poslije smrti zauvijek se mučiti u paklu. Nije Isus mislio time, da sebi uistinu iskopamo oko ili odsiječemo ruku. Tko bi to učinio, teško bi sagriješio, a zapovijesti Isusovoj ne bi udovoljio. Sijelo požude nije u oku ni u ruci, već u srcu. Koja napokon korist, kad bi uklonio desno oko ili ruku, kad i lijeva može da učini isto, što i desna? Požudu rađa zla prilika, nje se valja kloniti. Evo što hoće Isus time da kaže: Ako ti je tko tako mio i drag kao tvoje oko, ili tako koristan kao desna ruka tvoja, ti ga se ipak kloni, ako bi te mogao zavesti. U tim riječima s pravom vide krunu zakona o čistoći. Bog više gleda čovjeku na srce, nego na djela. Tko nije nečisto sagriješio srcem, lako će sačuvati i čistoću tijela svoga.

6. Prisega.

Židovi su često prisizali i za svaku malenkost. Mojsija je dao zakon židovskomu narodu, dok je još bio surov, pa se ograničio jedino na to, da zabrani krivu prisegu. Židovski učitelji dodavali su tomu zakonu, kako svatko mora ispuniti, što je Bogu obećao, a tumači su opet izvodili krivo, da čovjeka veže jedino zakletva dana u ime Božje: »Možeš se zakleti čime hoćeš, ako u tvojoj prisegi nema imena Božjega, nijesi dužan da je držiš,« učili su Židovi. Zato su prisizali svim i svačim, da mogu lakovjerne lakše prevariti. Protiv toga Bogu mrskoga zla podigao je Isus glas svoj i zabranio učenicima svojima prisizati. »A ja vam hažem, da se ne kunete nikako.« I sada nabraja, čim su se Židovi lakoumno kleli, pa pokazuje, kako i svaka takva prisega čovjeka veže, jer se u posljednjem redu svaka zakletva odnosi na

Boga, koji sve vidi i čuje. »Ne kunite se ni nebom, jer je prijestolje Božje, ni zemljom, jer je podnožje Njegovim nogama, ni Jerusolimom, jer je Bog u njegovu hramu odabrao sebi stan, ni glavom svojom, jer je i nju stvorio Bog, a čovjek ne može da je kazni, ako ne održi riječi svoje.« Starac ne može ni jedan sijedi vlas da učini crnim, a mladić ne može da crnu kosu učini bijelom. Ako je i u grešnom svijetu prisega nužna, iskrenim i svetim ljudima nije od potrebe. »Vaš govor neka bude: da, da ili ne, ne.« Ako treba što potvrditi, potvrdite ne prisegom, već jednostavnim riječima: tako je. Isus hoće da kršćani budu savršeni, da uvijek govore istinu, pa će im se vjerovati. Više se vjeruje poštenomu čovjeku na riječ, nego ciganinu na deset prisega. »Što je više od toga, od zla je,« veli Isus. Prisega dakle nije po sebi zla, nego dolazi od zla, to jest od grijeha. Grijeh je razlog, što čovjek drugomu ne vjeruje i sumnja. Dok bude na svijetu grijeha, bit će prisega nužna, jer više puta nema drugoga sredstva, da se istina ustanovi ili obećanje učvrsti.

Riječi Isusove valja pravo razumjeti. Isus je kazao: »Ako te oko tvoje desno sablažnjava, iskopaj ga i baci od sebe. I ako te ruka tvoja desna sablažnjava, odsijeci je i baci od sebe.« Malo prije vidjesmo, kako bi ludo uradio, tko bi Isusovu opomenu tumačio, kako na prvi pogled glasi. Još je Isus učio: »A ti kad se moliš, uđi u sobu svoju i zatvori vrata, pa se pomoli Ocu svojemu u tajnosti.« Ali nije time zabranio javno se moliti u crkvi, jer je i sam često plohađao hram. A i ovo je rekao Isus: »Kad činiš gozbu, zovi siromahe, slabe, hrome i slijepe.« Nije time mislio reći, da ne smijemo zvati u goste rođake, prijatelje i znance. Tako nije Isus ni svaku prisegu zabranio, već samo prisegu bez razloga i zaklinjanje za svaku malenkost. Prisegom mi još slavimo Gospodina Boga, jer priznajemo, da sve zna i da nas može kazniti. I sam Gospodin Bog više puta je prisegao u Starom Zavjetu. Mi prisižemo Bogom, a Gospodin Bog prisiže sam sobom, jer nema višega nad sobom. Isus je odgovorio Kajfi,

kad Ga je pod prisegom zapitao, je li Sin Božji. Sveti Pavao je nekoliko puta prisegao. Zato je Crkva uvijek dopuštala prisegu u važnim stvarima.

7. Osveta.

Isus dalje navodi zakon o odmazdi, pokazuje, kako su taj zakon Židovi tumačili po riječima, te puti kršćane, neka ga vrše po duhu.

»Čuli ste, kako je kazano: oko za oko i zub za zub.« Po tom su pravilu sudili židovski suci, da obrane krivca od osvete, koja lako prevrši mjeru. Mojsija je htio da suzbije zlo strogim zakonima, a Isus hoće da ga zapriječi blagošću i požrtvovnošću. Kršćanin treba da se odrekne osvete i da mržnju ugasi ljubavlju.

»A ja vam kažem«, veli Isus, »da ne vraćate zlo zlim,« da se ne osvećujete, već da oprostite svaku nepravdu, kad to traži bilo ljubav bližnjega bilo slava Božja. Židov je kazivao za svog neprijatelja: »Naplati mu, Bože!« a kršćanin treba da za nj moli: »O prosti mu, Bože!«

Sada pokazuje Isus sa četiri primjera, kako treba da se kršćanin vlada prema svomu neprijatelju:

»Nego ako te tko udari po jednom obrazu, nakreni mu i drugi obraz« u znak, da si pripravan pretrpjeti još jedamput toliko. Tada ne će neprijatelj udariti drugi put, već će se posramiti, što je i prvi put udario. Ako se nasilniku opremo, još će jače bješnjeti. Nasuprot tomu naša će ga blagost razoružati i naša dobrota obratiti. Taj primjer nepravde navodi Isus stoga na prvome mjestu, jer je ćuška najveća uvreda poštenomu čovjeku. Isus govori o desnom obrazu, jer se taj drži plemenitijim, premda protivnik obično udara desnom rukom po lijevom obrazu.

Drugim primjerom uči Isus, kako valja da radije popustimo u parbi s neprijateljem, nego da se s njime povlačimo po sudovima. Da izbjegnemo parnicu, koja ljude tako ogorčava, bolje je da protivniku ustupimo još više, nego što od nas traži.

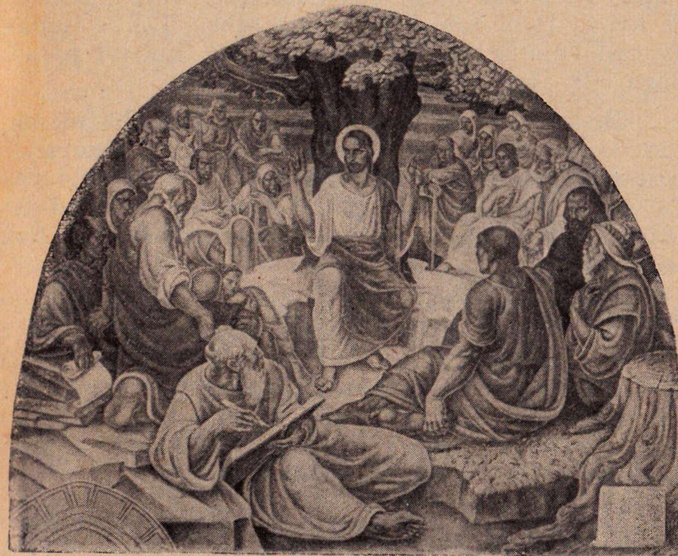
»I tko hoće da se parbi s tobom i košulju tvoju da uzme, pusti mu i kabanicu«, koja je mnogo skuplja i potrebnija, jer se njome na Istoku po noći pokrivaju. »I ako te tko primora, da ga vodiš ili pratiš tisuću koraka, idi s njime i druge dvije tisuće.« To će reći: kad nasilnik od nas traži neopravdane žrtve ili usluge, bolje je da popustimo, nego da se osvetimo. Napokon završuje Isus: »Tko ište od tebe, daj mu, i tko hoće, da mu uzajmiš, ne okreni se od njega kazujući time, da nikako ne pristaješ.« Tim nam je Isus postavio uzor blagosti, ali nije propisao nikakav zakon, već samo savjetuje, da zlo vratimo dobrim. Inače bi na ovome svijetu opaki ljudi gospodovali, a pošteni ljudi stradali. Tako je Isus savjetovao svojim vjernima, a ne govori o javnoj vlasti, koja reda radi mora da kazni zločince.

8. Ljubav k neprijatelju.

U starom Zavjetu zapovjedio je Bog: »Ljubi bližnjega svoga!« Tomu dodadoše židovski tumači: »Dakle mrzi neprijatelja svoga!« Židovu bio je bližnji samo Židov, a svaki drugi tuđin i neprijatelj. Budući da su bili od Boga odabrani narod, držali su, da mogu prezirati sve druge, pa su smatrali za svoju dužnost, da mrze na Samarijce i krivobošce. A Isus nam zapovijeda, da ljubimo sve ljude, i pokazuje, kako ćemo im pokazati ljubav svoju.

»A ja vam kažem: ljubite neprijatelje svoje!« veli Isus. Neprijatelj nije samo onaj, s kojim ratujemo, već svaki čovjek, s kojim se ne slažemo. Tim se ponajprije zabranjuje, da neprijatelja mrzimo, da mu zlo želimo, a tko ga još proklinje, sličan je zmiji ljutici, koja iz usta sipa otrov. Ne činiti neprijatelju zlo znači samo prikriti jad svoj. Zato Isus savjetuje: »Činite dobro, to jest pomozite duhovnim i tjelesnim djelima milosrđa one, koji vas mrze!« Tako će neprijatelj vidjeti, da je krivo radio, što vas je povrijedio. A tko je tako siromašan, da neprijatelju ne može pomoći djelom, neka se moli za one, koji ga kleveću i gone.

Uvrijeđenom srcu teško je ljubiti neprijatelja. Da ga smekša, navodi Isus važne razloge. Neka nam, veli, u tom bude uzor sam Gospodin Bog. »Da budete sinovi, to jest što više nalik Ocu vašemu, koji je na nebesima.« Djeca naliče roditeljima licem, govorom, smijehom. Po svetosti i ljubavi k neprijatelju vidi se, jesmo li Bogu slični. Ako je za nas najveća čast, što

Isusov govor na gori.
(U zagrebačkoj crkvi sv. Marka naslikao Josip Kljaković.)

naličimo Bogu, to je Bogu najveće veselje, ako ima djece, koja su dobrotom Njemu nalik. Sve, što zemlja čovjeku daje, rodi po sunčanoj toplini i kišnoj vlazi. A Gospodin Bog ne dijeli ništa tako jednako među grešnike i pravednike kao sunce i kišu. Kad dakle Gospodin Bog, koji je visoko nad nama i koga

mnogo više vrijeđaju nego nas, tako čini, kako ne bismo mogli i mi? Posve je prirodno, da uzvraćamo dobro onima, koji nam pomogoše, da odzdravljamo onima, koji nas pozdravljaju, i da posuđujemo novac onima, koji plaćaju dobre kamate. Tako čine i neznabošci, carinici i grešnici, a za sve te su držali Židovi, da nijesu vrijedni kraljevstva Božjega. »Ako ne činite ništa više nego oni, nemate ni vi prava na nebo,« dodaje Isus. Tko ljubi samo rodbinu svoju i prijatelje svoje, ljubi zapravo samoga sebe. Takva ljubav ne zaslužuje nebo. Za nebo se hoće ljubavi poradi Boga. Iz svega zaključuje Isus:

»Budite savršeni u ljubavi prema bližnjemu, kao što je savršen i Otac vaš nebeski. Ljubite neprijatelje svoje, činite dobro onima, koji na vas mrze, i molite se za one, koji vas gone i opadaju, i posuđujte onima, od kojih se ničemu ne nadate, jer će vam Bog sve naplatiti na nebu!«

Ljubav k neprijatelju najljepši je cvijet nauke Isusove. Njome je Isus porušio sve pregrade, koje su rastavljale narode. Kad je Isus proglasio Boga za oca svih ljudi i sve ljude za jednake, prestao je židovski narod biti odabrani narod.

9. Milostinja.

Dosad je Isus razlagao, kako valja shvaćati Stari Zavjet. A sada uči, kako ga valja vršiti, da u kršćanâ pravednost bude veća, nego je bila u farizeja. Duša svih naših čina je svrha, poradi koje što radimo, od nje zavisi, koliko vrijedi naše djelo. Dobra svrha će dobro djelo posvetiti, a i najbolje djelo ne vrijedi ništa, ako mu je svrha zla. Isus traži od svojih učenika čistu svrhu. Štogod rade, treba da imadu uvijek pred očima samo jedno: da omile Gospodinu Bogu.

Jedna od najvećih ljudskih pogrešaka je oholost i taština, poradi koje i najbolja djela kod Boga ne vrijede. Protiv toga hoće Isus da oboruža svoje učenike, pa nastavlja:

»Pazite, da ne činite dobra djela zato, da vas ljudi vide, jer onda ne ćete dobiti za njih nikakvu plaću od Oca vašega, koji je na nebesima.« I sad pokazuje Isus, kako nam se valja čuvati taštine kod milostinje, molitve i posta, jer tim činima dokazujemo vidljivim načinom svoju ljubav prema Gospodinu Bogu.

Milostinju držali su Židovi za najljepše dobro djelo, zato je i Isus stavlja na prvo mjesto. Farizeji su se hvalili svojom milostinjom dijeleći je po zbornicama u subotu, kad se sakupilo mnogo svijeta, ili opet na ulici, da ih vidi što više ljudi. Zato ih Isus naziva licemjeri ili glumci, koji na pozorištu prikazuju drugoga čovjeka, nego uistinu jesu. U svakom farizeju kao da su bila dva čovjeka: jedan pritajeni, a drugi prividni. Tako su i u djelima njihovima bile dvije stvari. Dijeleći milostinju hinili su milosrđe, a glavna im je svrha bila, ne da siromake pomognu, već da ih ljudi hvale. Što su htjeli, to su milostinjom svojom i postigli: svijet ih je hvalio i držao za svete, ali se od Boga nijesu mogli ničemu nadati. Tko hoće, da ga Bog nagradi, taj neka ne traži hvale kod ljudi.

»A ti kad daješ milostinju, neka ne zna ljevica, što čini desnica tvoja«, veli Isus, neka ne zna za nju ni najbolji tvoj prijatelj, koji ti je tako blizu, kao što je lijeva ruka desnoj. Milostinja tvoja neka bude u tajnosti, i Bog, koji vidi i onamo, kud ljudsko oko ne seže, naplatit će ti je.

Ali nije Isus time zapovjedio, da milostinju dijelimo samo potajno, jer je to često nemoguće, već je zabranio davati jedino takvu milostinju, koja ide samo za tim, da nas ljudi za nju hvale.

10. Molitva.

I kod molitve upozorava Isus na dvije velike pogreške, kojih nam se valja čuvati. Ponajprije treba da se klonimo ljudske hvale. Farizeji su gledali, da ih vrijeme, kad je trebalo moliti, zateče u zbornici ili na raspuću, gdje prolazi najviše ljudi. Zato ih Isus

zove licemjeri, jer se mole, ne da Boga slave, već da ih svijet vidi. Za molitvu svoju tražili su nagradu od ljudi, a tu su i dobili, jer ih je svijet držao za pobožne. »Ovako ne valja«, kaže Isus, »već ti kad hoćeš da se moliš, uđi u sobu svoju, to jest gledaj, da se nađeš nasamo, zatvori vrata svoja, da ne bi tko slučajno nabasao, pa te pred ljudima hvalio.« Isus nije time osudio molitvu na javnome mjestu i u crkvi, već je naprotiv i preporučio zajedničku molitvu i sam je pribivao javnom bogoslužju. Htio je time samo da kaže: kod molitve ne treba da se obaziremo na ljude, već valja da budemo tako sabrani, kao da smo sami u zatvorenoj sobi. Tko moli, valja da gleda jedino u onoga, od koga što treba. Takva molitva, gdje se ne brinemo ni za koga, već mislimo jedino na Boga, sviđa se Gospodinu Bogu, pa će je dostojno nagraditi, jer smo Ga njome zadužili.

Ima i druga pogreška, u koju padaju ljudi, kad mole. Farizeji su rado molili duge molitve pred narodom, a neznabošci su držali, da ih Bog ne će uslišati, ako istu molitvu nekoliko puta ne ponove. Tako su Balovi svećenici vikali od jutra do podne: »Bale, usliši nas!« Mislili su, da će bujicom riječi svojih primorati Boga, da ih usliši, i napokon ga ipak poučiti, što mu valja činiti. Brbljanjem su svojim vježbali jezik, ali molili nijesu. »Ne budite vi, kao oni što su,« kaže Isus. »Ne treba da učite Oca svoga, što vam treba. On zna, što vi želite, prije nego Ga za to zamolite.« Jedan uzdah iz dubine srca vrijedi više nego duga rastresena molitva. Isus kao da kaže: ne molite toliko ustima, već više srcem. Ne brani Isus ustrajnu molitvu, nego rastrešenu molitvu, kod koje srce ništa ne zna, što usta govore.

Ali zašto da molimo, kad Bog ionako znade, što nam treba? Ne molimo mi Gospodina Boga, da Ga poučimo, već da Ga ganemo, ne bi li nam dao, što tražimo. Molimo, da pokažemo, kako smo zavisni od Boga, da Mu izjavimo svoje povjerenje i priznamo Njegovu moć i dobrotu. I zemaljski otac dobro znade, što njegovu djetetu treba, pa mu se ipak milo čini, kad ga dijete za to moli.

11. Post.

Što je Isus rekao za milostinju i molitvu, vrijedi i za post: svrha je glavno. Židovi su držali, da će postom izmoliti oproštenje grijeha, i često su postili. Post je bio vanjski znak tuge, kad je kakva nesreća zatekla narod ili pojedinog čovjeka. S različnim znakovima pokazivali su Židovi svijetu, da poste. Glavu bi posipali pepelom, lica nijesu prali, već još uprljali, nijesu redili brade, obukli su istrošeno odijelo, hodali bosi, a na ulici nijesu nikoga pozdravljali. Pretvarali su se, da poste poradi Boga, a zapravo su mnogi postili, da ih ljudi hvale, te gledali, da iz poniženja svoga izbiju slavu. Težnja za svjetskom hvalom učinila je od njihova posta licemjerje. »A ti kad postiš«, veli Isus, »umij lice svoje i namaži glavu svoju«, jer na Istoku mažu glavu i taru tijelo uljem. Isus hoće, da ništa ne propuste, što bi post njihov pred svijetom moglo odati. U vrijeme posta valja da smo veseli, jer je post neki dar ili žrtva, što je čovjek prinosi Bogu. Tko tako posti, taj kao da posti u potaji, pa će mu post naplatiti Bog, koji sve vidi.

12. Različne opomene.

Dosad je Isus učio, što smo dužni činiti poradi Boga. A dalje kazuje, kako hoće da uredimo naš odnos prema bližnjemu.

»Nemojte strogo suditi bližnjega svoga, da vas ne sudi Bog!« Tko bez obzira sudi bližnjega, traži, da se i njegovi grijesi strogo sude. Nebeski sudac ravnat će se na posljednjem sudu prema tome, kako smo mi sudili bližnjega svoga.

Ne brani Isus, da bližnjemu sude, kojima je dužnost suditi: otac djetetu, gospodar slugi, sudac krivcu, već Isus zabranjuje, da sudimo one, koji se nas ne tiču, ili da bližnjega površno sudimo. Zla navika osuđivati bližnjega potječe samo iz oholosti, iz licemjerja, iz zavisti ili zlobe. Tko bližnjega sudi, diže se nad njega, a sam ne vidi, kako je slab, grešan

i jadan. Obično grbavi osuđuje guravoga. Za naše smo grijehe slijepi, a za tuđe pogreške imademo oštro oko. Sam imaš brvno u oku, to jest velikih pogrešaka, pa je preuzetna oholost koriti i osuđivati brata poradi truna, to jest radi kakve male pogreške ili sitnice. Ili reci mi, kojim licem govoriš bratu svomu: »Stani, da izvadim trun iz oka tvoga,« a eto brvno je u oku tvomu? Nijesi li licemjer, kad druge koriš, a sebe prikazuješ za valjana? Velike stvari prije se vide nego male, pa bi svaki morao najprije ukloniti svoje grijehe. Kad izvadiš brvno zavisti i zlobe iz oka svoga, onda možeš izvaditi trun iz oka brata tvoga.

Nauka Isusova nebesko je blago, što ga je Bog namijenio svim ljudima, ali svi nijesu vrijedni toga blaga. Kad apostoli jednom stanu propovijedati, naići će na ljude, koji žive samo za tijelo i za ovaj svijet. Takvi ne razumiju više istine kršćanske vjere, već bi ih još ismjehivali, klevetali, iskrivili, sramotili. Takav je na primjer nauk, da je Bog trpio i umro na križu. Ta je istina kršćanskoj duši tako mila, a opaki će je prezreti i ruglu izvrći. Takvim ljudima propovijedati uzvišene istine kršćanske vjere bilo bi tako ludo, kao baciti biser pred pse ili svinje, koje ih ne znadu cijeniti.

Sad završuje Isus kratkim zaključkom, u koji je skupio sve naše dužnosti prema bližnjemu.

»Sve dakle, štogod hoćete, da ljudi čine vama, činite i vi tako njima.« To je jezgra svih zapovijedi, što su pisane u zakonu Mojsijevu i u knjigama proročkima. Taj božanski zakon diže čovjeka nad sve stvorove Božje i brani mu, da bližnjemu učini ikakvo zlo. Svaki čovjek neka po sebi sudi, kako mu se valja vladati prema bližnjemu. Tko se sjeti tih riječi Isusovih, rado će zlo uzvratiti dobrim, ljutitomu odgovoriti blago, dati siromašnomu, što treba, utješiti žalosnoga, zabludjeloga izvesti na pravi put. To se zove požrtvovna ljubav k bližnjemu.

Kraljevstvo nebesko traži veliku samozataju i pregaranje. Uđite na uska vrata, jer su široka vrata i širok je put, što vodi u propast, i mnogo ih ima, koji

na njih ulaze. Kako su uska vrata i tijesan put, što vodi u život, malo ih ima, koji ga nađu. Isus nam prikazuje dvoja vrata, jedna su uska i vode na uzak put, a druga široka otvaraju široki put. Široka su vrata i širok je put, jer nema kraj njega nikakve ograde, koja bi čovjeku što branila. Tko ide tim putem, može da živi po svojoj volji. Taj put ne treba tražiti, jer se čovjeku sam nameće. Požuda, zao primjer, zavodnici vuku tolike na taj put, koji svršava paklom.

Kraljevstvo nebesko prikazuje Isus kao kakvu tvrđu, u koju vode uska vrata, a iza njih dolazi strm i mučan put. Već prvi je korak do vječnoga života mučan, jer su vrata uska, a onaj put je tijesan, jer ga ogradiše zapovijedi Božje, koje traže pregaranje. Malo ljudi prolazi ovuda, a mnogi, što prođoše, okrenuše se na pol puta. Ma da su vrata uska i put tijesan, ipak nas Isus zove, da udarimo tim pravcem, jer je to jedini put, koji vodi do vječnoga života, u kome ćemo otpočinuti od svih napora. Veliko mnoštvo voli široki put, jer ne mari za propast, u koju vodi. Samo malen broj ljudi mučno se penje uskom stazom, a jedina im je utjeha za stradanje na ovome svijetu vječno veselje u nebu.

Kraj ostalih tegoba prijeti nam na uskom putu i ta pogibao, da nas zli vođe ne zavedu na krivi put. Pokraj ustrajnosti treba nam se dakle čuvati i zlih učitelja.

»Čuvajte se«, veli Isus, »lažnih proroka ili učitelja, koji dolaze k vama u odijelu ovčjem, a unutra su vuci grabljivi.« To su ljudi, koji druge uvjeravaju, da ih je Bog poslao, ali hoće da kršćane odvrate od prave nauke Isusove. Nijesu obučeni u vučje kožuhe, već se s polja pokazuju blagi i krotki kao janjci. Slatkim riječima o kreposti i slobodi zavode ljude. Uistinu su grabljivi vuci, koji razdiru ovce Kristove, da im dušu upropaste. Od takvih zavodnika valja se kršćaninu čuvati. A to nije teško. Makar se kako pritajili, lako ih je upoznati po njihovim plodovima, to jest po njihovu životu i djelima. Svaki je čovjek

kao drvo, koje rodi plod, a to su njegova djela i riječi, njegov život, kojim odaje dušu svoju. Riječi svoje dokazuje Isus primjerom iz prirode:

»Zar beru s trnja grožđe ili sa čička smokve? Dobro drvo rađa dobre plodove, a zlo drvo rađa zle rodove.« Tako će i dobar učitelj pututi samo na dobra djela, a zao činiti zla djela. A govoreći o zlu drvetu taknuo se Isus i njegova svršetka:

»Zlo će drvo biti posječeno i u oganj bačeno.«

Upozorava time na strašnu kazan, koja čeka lažne učitelje u paklu. Neka ih se dakle kršćani čuvaju, da ne bi s njima trpjeli istu kazan.

Nije dosta samo znati put, koji vodi u kraljevstvo nebesko, već valja i vršiti Božje zapovijedi. Onima, koji misle, da mnogo toga nije grijeh, pa se nadaju, da će ih spasti vjera, veli Isus:

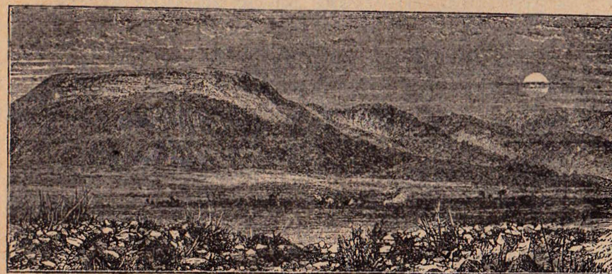
»Ne će svatko, koji mi govori: Gospodine, Gospodine, to jest koji samo ustima ispovijeda moju vjeru, ući u nebo, nego tko čini volju Oca moga nebeskoga i vrši zapovijedi Njegove, taj će ući u kraljevstvo nebesko, da primi vječnu nagradu.«

Nije dosta samo vjerovati, već valja i živjeti, kako vjera kaže. I najveća revnost za slavu Božju, za spasenje duša, i bogate milostinje ne mogu nikad da zamijene svetost života. U onaj strašan dan, kad se bude sudilo, uprepastit će se mnogi, što se nađoše među osuđenima. I reći će jadni: »Gospodine, nijesmo li u ime tvoje propovijedali, vragove izgonili i u ime tvoje mnoga čudesa tvorili?« Ali sve to ne daje nikakva prava na nebo. Tada će im Isus reći: »Vi ste uistinu to činili, ali zapovijedi moje nijeste vršili, zato vas ne priznajem za svoje učenike.« I kao gromom ošinut će ih riječi Isusove: »Odlazite od mene!« Sad će jadnici vidjeti, kako su zlo živjeli pokraj svega dobra, što su ga činili. Nijesu htjeli da milost Božju upotrijebe za sebe. Čudesa činiti dar je Božji, koji Bog daje ne poradi ličnih zasluga, već da bude drugima na korist. A ulaz u nebo otvaraju samo kreposna djela, koja su naša muka i naša zasluga.

13. Zaglavak.

Na kraju svoga govora pozvao je Isus svoje slušatelje, neka s pouzdanjem prime Njegovu nauku i vrše, pa im ne može ništa nauditi. Tko nauku Njegovu čuje, a ne vrši je, jadno će propasti. Oboje prikazuje Isus pod slikom kuće, na koju je navalila oluja.

»Tko dakle sluša ove moje riječi, te ih vrši, bit će kao mudar čovjek, koji je sazidao kuću svoju na kamenu. Jednog dana udari na nju dažd, kao da se otvoriše brane nebeske, i za čas navali bujica, da je potkopa, a na zidove nahrupe bijesni vjetrovi, da je obore.

Gora blaženstva.

Brdo Kurun Hatin, na kojem je, kako predaja veli, Isus držao svoj govor na gori.

Pljusak odozgo, bujica odozdo i vjetrovi sa strane, sve se sjatilo i uprlo, da kuću sruše, ali ona ne pade. Kad je oluja prošla, stajala je čitava, jer je bila zidana na kamenu.« Tako je i s onim, koji sluša nauku Isusovu i po njoj živi. Postavio je spasenje svoje na pećinu žive vjere, koju podržavaju dobra djela, pa mu se ne treba bojati. Neka na nj jurišaju nevolje, napasti, svijet, đavao, on će svemu lako odoljeti.

Drukčije je s onim, koji nauk Isusov samo čuje, ali ne vrši. Taj je kao čovjek, što sagradi kuću svoju na pijesku. Uz pljusak kiše, šum bujice, urlanje vje-

trova začut će se za bure silan štropot, jer je kuća podlegla, pa se srušila. Od nje ostadoše samo razvaline. Tko ne vrši zapovijedi Isusove, taj kao da je sazidao spasenje svoje na pijesku, pa će podleći, kad ga snađe prva napast i navala. I strašna će biti njegova propast, jer je izgubio nebo i upropastio dušu svoju.

*

Govor Isusov na gori duboko se dojmio slušatelja. U njemu je razložio Isus jezgru svoje nauke. Pokazao je, kako je Novi Zavjet daleko nad Starim, pa hoće, da Njegovi vjernici budu visoko nad neznabošcima i Židovima. Židovski su se učitelji pozivali na stare predaje. Isus se ne poziva ni na koga, već govori ne kao onaj, koji zakon tumači, već kao zakonodavac, koji zakon daje i po njemu sudi. Nikad se od židovskih učitelja nijesu čule takve riječi, kakvima je Isus osvojio srca svojih slušatelja. Premda je tražio velike žrtve od svojih pristaša, ipak se narod nije maknuo, dok Isus nije govor svoj završio. I kad se svijet iz Judeje, Galileje i Fenicije vratio kući, pripovijedao je u svojoj postojbini o novoj nauci, koju nauča prorok iz Nazareta.

U jednom se slažu svi. Ni svećenici s Istoka, ni grčki mudraci, ni rimski učenjaci, nitko dosada nije naučao tako uzvišene nauke. Od govora Isusova prošlo je gotovo dvadeset vijekova i još se nije rodio, tko bi poslije Njega ljepše naučao. Njegova nauka nije čovječja nego Božja. I danas se mi divimo nauci Isusovoj baš kao i oni sretnici, koji su je čuli na svoje uši.

Stotnikov sluga.

Sjajan govor Isusov nadahnuo je sve svetim zanosom, pa je narod bio pun poštovanja i oduševljenja prema velikom Učitelju. Kad je Isus poslije svršena govora ustao i pošao u Kafarnaum, išlo je sve za Njime. Sad je pred očima mnogih, koji su Ga slušali, potvrdio propovijedanje svoje čudom, ili bolje da reknemo, nastavio je propovijedati, jer je čudo bilo za Isusa samo propovijedanje činom.

Kafarnaum je bio na granici zemlje, što zapade Heroda Antipu, te je imao malenu vojničku posadu. Na čelu joj je bio kapetan, koga Sveto Pismo zove stotnik, to jest časnik nad stotinom vojnika. Šteta, što mu ne znamo imena, jer je bio jedna od najljepših duša, što ih spominje evanđelje. Podrijetlom je bio neznabožac. Služeći u Galileji imao je prilike da upozna židovsku vjeru, i čini se, da mu se sviđala, jer je dao sagraditi u Kafarnaumu zbornicu, kojom je stekao ljubav židovskoga pučanstva. Uz to je bio čovjek dobra srca. Obolio mu je sluga i bude mu ga žao, te ga je njegovao kao svoga sina. Sigurno je čuo, kako je Isus već tolikima pomogao. Videći, da ljudi njegovu sluzi ne mogu ništa više pomoći, odluči umoliti Isusa, da ga izliječi. Ali kako će on kao neznabožac stupiti pred Isusa? Obratio se dakle svojim prijateljima i zamolio odlične Židove iz Kafarnauma, neka pođu s njim do Isusa i neka preporuče njegovu molbu. Oni se rado odazvaše njegovoj želji. I tek što je Isus ušao u Kafarnaum, pristupi k Njemu stotnik te reče:

»Gospodine, sluga moj leži kod kuće uzet i muči se veoma.«

Iz poniznosti nije se stotnik ufao da Isusa izrično umoli za pomoć, ali tim riječima kao da je rekao: »Ne bi li, Gospodine, ti bio tako dobar, da mu pomogneš?« A prvaci židovski iz Kafarnauma preporučiše sada molbu stotnikovu govoreći:

»Zavrijedio je, da mu to učiniš, jer ljubi narod naš i sazidao nam je zbornicu.«

Ne mareći, što je stotnik neznabožac, usliši Isus molbu njegovu te reče:

»Ja ću doći i iscijeliti ga.«

I odmah krene prema kući stotnikovoj. A stotnik se silno začudi, jer se tolikoj dobroti nije nadao. Unići u kuću neznabožačku značilo je za Židova opoganiti se. A stotnika obuze neki strah. Držao je, da kao neznabožac i grešnik nije vrijedan, da u svojoj kući primi tako visoka gosta. Uz to nije Isusu ni potrebno da ide u kuću njegovu, jer je stotnik uvjeren, da izdaleka može izliječiti njegova slugu. Zato sustavi Isusa riječima:

»Gospodine, nijesam vrijedan, da uđeš pod krov moj, već samo reci riječ, i ozdravit će sluga moj. I ja sam čovjek pod vlašću, imam višega nad sobom, pa moram da se pokoravam, kad mi što naloži. Ali i moji niži mene slušaju. Kad rečem ovomu: „Idi", odmah ide. Kad rečem drugomu: „Dođi", i dođe. Kad zapovjedim sluzi svomu: „Učini to", i učini.« Htio je time da Isusu kaže: »Kad mene moji potčinjeni slušaju, kako ne će sva priroda na riječ tvoju poslušati tebe, koji nemaš nad sobom nikoga? Zapovjedi samo bolesti, pa će odmah ozdraviti sluga moj.«

Tim je stotnik priznao Božanstvo Isusovo, koje nije podvrženo nikakvoj višoj moći. Ujedno je javno ispovjedio: kako se časniku pokoravaju njegovi vojnici, tako Isusa slušaju prirodne sile. Na Njegovu riječ prestaje bolest, bježi smrt.

Stotnikova izjava silno začudi Isusa, što se vidjelo na licu i riječima Njegovim. Tako ponizna, jasna i odlučna vjera još nije obradovala srca Isusova, pa je stotnik zavrijedio, da ga Isus javno pohvali. Zato se okrene k onima, što su išli za Njim, te reče:

»Zaista, zaista vam kažem, nijesam tolike vjere našao ni u jednoga Israelca.«

Tim je Isus teško optužio Židove. Oni su čitali Sveto Pismo, koje ih je pripravljalo na Mesiju, vidjeli su, kako čini čudesa, što su ih prorekli proroci, pa nijesu vjerovali, da je Isus obećani Mesija. A stotnik je čuo samo za neko čudo i daleko pretekao Židove tvrdom vjerom, da je Isus Bog. Mnogo više nego vjera stotnikova uvrijedila je Židove pohvala Isusova. I počeše rogoboriti, što je Isus jednog neznabošca stavio nad Židove. Zato im Isus proreče proročkim duhom, kako će ovaj stotnik predvoditi silnu vojsku neznabožaca u kraljevstvo nebesko.

»A kažem vam, da će mnogi od istoka i od zapada te iz najudaljenijih krajeva na zemlji doći i sjesti za stol s Abrahamom, s Isakom i s Jakovom u kraljevstvu nebeskom.«

Mislio je pod tim, da će u mnogoga neznabošca biti tako tvrda vjera kao i u židovskih patrijara, pa će uživati s njima vječno veselje. Stari i Novi Zavjet čine jedno kraljevstvo. Židovima je obećano spasenje uz uvjet, da vjeruju u Mesiju, koji će doći. A od neznabožaca spasit će se, koji vjeruju, da je Mesija u Isusu već došao. Veselje, što blažene čeka na nebu, prikazuje nam Isus kao veliku gozbu, na koju će pozvati sve vjerne, kako otac sabire djecu oko stola svoga. Tu će uživati veselje, slavu i vječni mir. Od te gozbe bit će velikom većinom isključeni sinovi kraljevstva, to jest Židovi, koji su kao odabrani narod prvi bili pozvani u kraljevstvo mesijansko, jer su po krvi baštinili obećanja, što ih Bog dade njihovome praocu Abrahamu. U Židova su se priređivale gozbe uveče, pa je tom zgodom dvorana za gozbu bila sjajno rasvijetljena svjetiljkama i bakljama, dok je na ulici često bila gusta tmina, glad i žeđa. Na to misli Isus, kad kaže: »..a sinovi kraljevstva izagnat će se u tamu najkrajnju.« Te riječi ljuto su zapekle Židove, koji su učili, da će Mesija prirediti veliku gozbu, ali samo za Židove, a pogani će izdaleka gledati, kako se Židovi lijepo goste. A sad evo kaže Isus baš protivno. »Pokraj toga«, nastavi Isus, »bit će u toj tami plač i škrgut zuba.« Plakat će osuđeni od žalosti, što nijesu pozvani na nebesku gozbu, što su Boga izgubili. Škrgutat će zubima od muke, bijesa i očaja.

Priznavajući, da je nevrijedan, postade stotnik vrijedan, da mu Isus usliši molbu. Zato mu Isus reče :

»Idi, kako si vjerovao, neka ti bude!«

I kad se stotnik vratio kući, nađe posve zdrava slugu, koga je ostavio bolesna. Koliko znamo iz evanđelja, taj je stotnik bio prvi neznabožac, koji je povjerovao u Isusa. Zato ga je Isus obilno nagradio i dao mu više, nego što je molio. Izliječio je slugu njegova i obećao mu, da će doći u nebo.

Stotnik iz Kafarnauma uzor je svakoj duši, koja traži Boga. Na vjeru i na poniznost toga stotnika jednako nas sjeća Crkva, kad hoćemo da Isusa primimo u srce svoje. Tko pristupa k stolu Gospodnjem, valja da u srcu osjeća isto čuvstvo, te ustima ponovi riječi stotnikove: »Gospodine, nijesam vrijedan, da uđeš u kuću moju, nego samo reci riječ i ozdravit će duša moja.«

Mladić iz Naima.

Nekako u to vrijeme krene Isus iz Kafarnauma prema jugu. Pratilo Ga je dosta svijeta, koji nije mogao zaboraviti, kako je lijepo govorio na brdu. Putem je Isus poučavao narod i odgovarao na pitanja, što su Mu stavljali. Tako je nakon dva dana lagana putovanja prispio do grada Naima, koji je četrdeset kilometara udaljen od Kafarnauma.

Naim se bio prislonio na obronak gore, zvane Mali Hermon, pa se iz grada lijepo vidi na ravnicu Esdrelon i na goru Tabor. Na mjestu, gdje je nekoć stajao Naim, ima danas nekoliko potleušica razbacanih među razvalinama, koje pokazuju, da je grad nekoć bio dobro utvrđen. Do Naima se uspinje uskim putem, koji se vijuga između ostataka starih grobnica. Jedna mala kapelica čuva uspomenu na znamenitu zgodu, koja se danas zbila pred Naimom.

Kad se Isus približavao gradu s narodom, koji Ga je pratio, sretne se s drugom povorkom, koja je upravo izlazila iz grada. Bio je to tužan sprovod.

Isus uskrisuje mladića iz Nima.

(Naslikao Annibale Caracci.)

Umro je jedinac u majke u prvom cvijetu života. Majka mu je bila udovica i nije se htjela po drugi put udati, jer joj je sin bio sve milo i drago na zemlji. U nj je stavila svu nadu svoje starosti i računala, da će joj jednom zaklopiti oči, a sada ga evo nose na ukop. Žalosna ta zgoda potresla je ne samo majku već i cijeli Naim, pa je mnoštvo svijeta došlo, da isprati sina i ublaži tugu majci, koja će sada ostati sama na svijetu.

Na čelu sprovoda stupali su svirači svirajući žalosno na frulama, a iza njih narijekalice slaveći plačnim glasom vrline pokojnikove i naričući nad jadnom majkom. Pred samim lijesom išla je majka, da vodi do groba onoga, komu je život dala. Pokojnika su nosili prijatelji, susjedi, znanci, koji su se često izmjenjivali, da svakoga od njih zapadne prilika, da učini dobro djelo i pokaže, kako mu je pokojnik bio mio. Rođaci, znanci i prijatelji stupali su iza pokojnika.

Tako se susretoše dvije različne povorke. Jedni su pratili život, a drugi smrt. Ljudi uz Isusa bili su puni nade i veselja, oni kraj mrtvaca siti boli i tuge. A valjda je i Bog tako htio, te se sastadoše obje pratnje, da bude više svjedoka novom čudu Isusovu. Tu je pokazao Isus, kako Mu je srce puno samilosti za tuđu nevolju. A sigurno je kao Bog i vidio u duhu, kako će doskora i Njegova majka pratiti svoga jedinca do groba. Odlučio je stoga, da će utješiti majku pokojnog jedinca, premda Ga za to nitko nije molio.

Kad se susretoše obje pratnje, razmakne se svijet, koji je došao s Isusom, da ustupi mjesto sprovodu. I kad je majka pokojnikova došla do Isusa, reče joj Isus:

»Nemoj plakati.«

Na istoku ni danas ne pokapaju mrtvaca u lijesu, već ga čvrsto obaviju ovojem, umotaju u ponjavu i polože u grob. Nose ga na groblje na daski ili u otvorenom lijesu, te pokriju pokrivalom do lica, koje obično ostaje otvoreno. Ne rekavši ni riječi pristupi Isus k onima, koji su nosili pokojnoga i taknu se rukom

nosila. U toj je kretnji bilo nešto tako veličanstveno, te nosači stadoše i staviše nosiljku na zemlju. Sve se začudilo i napeto očekivalo, što će sada biti. I dok je svima ponestalo daha, reče Isus mrtvome:

»Mladiću, tebi kažem, ustani!«

Kako jednostavne, a ipak veličanstvene riječi! Isus govori mrtvomu, kao da je živ. I gle, na riječi Isusove otvori mladić oči, kao da se probudio od obična sna, uspravi se i sjede na nosiljci. Osupnuta majka gledala je, kako joj se sin diže, i nije mogla vjerovati svojim očima. Da pokaže, kako je doista živ, i duša mu se u istinu povratila u tijelo, poče mladić govoriti. Valjda je pitao, što se to dogodilo, videći toliko ljudi oko sebe. Kad je majka još čula, da joj sin i govori, bila je uvjerena, da je uistinu oživio.

Nitko ne budi čovjeka tako lako od sna, kako je Isus probudio ovog mladića od smrti. Danas je smrt na zapovijed Isusovu povratila žrtvu, koju je nedavno prerano pokosila. Isusa slušaju i oni, koji snivaju vječni san, jer je gospodar ne samo živih već i mrtvih. Danas je Isus potvrdio riječi svoje: »Kao što Otac podiže mrtve i oživljuje, tako i Sin oživljuje, koga hoće.«

Gledajući majku u oči, a pokazujući rukom na uskrsloga dade ga Isus njegovoj majci, da joj bude svjetlo očima, utjeha u životu, potpora u starosti. Što je u tom času osjećala sretna majka, ne pripovijeda evanđelje, već nam prepušta, da sebi sami stvorimo sliku. Ali tko bi taj čas i mogao opisati čuvstva zaplakane majke, kojoj se žalost nenadano pretvorila u radost? A sav nazočni narod gledajući uskrsloga kamenio se od čuda. Najprije ga napade strah, kako bismo se i mi preplašili, kad bi pred našim očima ustao čovjek, koga sprovodimo do groba. No doskora nestade straha pred veseljem, što se Bog smilovao svome narodu i poslao im takva proroka. Tako je zvao narod Isusa, jer se u staro doba svaki poslanik Božji zvao prorok.

Tko će posumnjati, da su obradovana majka i oživjeli sin odsada vjerovali, da je Isus obećani Mesija? I dosada običavao je Isus izliječiti svojom milošću i dušu onima, kojima je pomogao na tijelu. Silan je bio dojam toga čuda. Svuda se pripovijedalo o udovičinu jedincu, koga je prorok iz Nazareta uskrsnuo od mrtvih. I brzo se raširi glas o tom velikom čudu po Judeji i susjednim zemljama: Feniciji, Pereji te Idumeji.

Ivanovi učenici

Tvrđa Maherunat, u kojoj je bio zatvoren sv. Ivan, bila je s tri strane okružena dubokim ponorom, komu oko ne može doseći dna. Samo s četvrte se strane vijugala do nje uska staza, na kojoj se upopriječilo nekoliko utvrđenih kapija. Iz tvrđe se lijepo vidjelo cijelo Mrtvo more, rijeka Jordan te gradovi Jerusolim i Hebron. Naokolo je tvrđe svuda polegla mrtva pustoš, ali u zaklonjenim je obroncima ponora rasla maslina, vinova loza i paome. Iz jednog gorskog kotla pušilo se sumporno vrelo. Ali je u tvrđi zrak bio čist i zdrav za deset tisuća ljudi, koji je nastaniše. U toj pustoši, odsječen od cijeloga svijeta, daleko od svojih Israelaca, čamio je sveti Ivan među arapskim i idumejskim vojnicima. Jedina mu je utjeha bila, što su ga smjeli pohađati njegovi učenici. Oni su mu pripovijedali, s kolikim uspjehom uči Isus narod i kolika čudesa čini. A Ivanu bude žao, što svijet ne će da upozna u Njemu obećanog Mesiju.

I jednoga dana pošalje dvojicu svojih učenika k Isusu, da Ga upitaju:

»Jesi li ti onaj, koji ima doći, to jest obećani Mesija, ili da drugoga čekamo?«

Nije Ivan pitao toga radi sebe, ta on je svijetu otvoreno izjavio, da je Isus obećani Mesija, jer mu je tako kazao sam Bog kod krštenja Isusova. Misleći na skoru svoju smrt, pitao je tako Ivan poradi svojih učenika, koji ostadoše uz njega, da se jednom pridruže k Isusu. Uz to je vruće želio, da cijeli narod židovski prizna Isusa za Mesiju. Pitanjem je dakle svojim htio zapravo da kaže: »Znadem ja, da si ti obećani Mesija, ali te Židovi kao takva nažalost ne priznavaju. Reci stoga jasno i otvoreno svima, da si ti Mesija i da se drugomu nadati ne mogu.«

Ne znamo, gdje su učenici Ivanovi zatekli Isusa, jer evanđelje bilježi samo, kako Ga nađoše u najvećem poslu. Upravo je u taj čas iscijelio Isus mnoge od bolesti i od muka i od zlih duhova te slijepima darovao vid. Ispred mnoštva naroda, koji Ga je opkolio, jedva doprješe učenici Ivanovi do Isusa. I došavši upitaju Ga pred cijelim narodom, je li obećano Mesija. Sve je željno očekivalo, što će Isus na to odgovoriti. Dobro je Isus razumio, kud smjera Ivan svojim pitanjem, ali nije htio da na nj odgovori riječima. Kako je bio ponizan i oprezan, nije mogao otvoreno izjaviti: »Jest, ja sam Mesija.« Za tako važnu stvar trebalo je jačih dokaza od riječi, trebalo je djela. Zato reče Isus pokazujući na izliječene:

»Idite i javite Ivanu, što ste vidjeli i čuli: slijepi progledavaju, hromi hode, gubavi se čiste, gluhi čuju, mrtvi ustaju, siromasima se propovijeda evanđelje.«

Ljepše i bolje nije mogao Isus dokazati, da je Mesija, jer su ta čudesa bila očiti znakovi Njegove svemožnosti, te su jasno kazivala, da je Bog došao s neba na zemlju. Ali nije zadaća Isusova bila da čini čudesa, već da pouči i podigne one, što ih svijet prezire, da pokaže, kako pred evanđeljem nema razlike između bogatih i siromašnih, kako su pred Bogom jednaki svi, koji hoće da se spase.

Odgovor je Isusov podsjetio odmah učenike Ivanove na znakove, kojim su proroci jasno obilježili Mesiju. Riječi, što ih je Isus odgovorio, davno je napisao za Mesiju prorok Isaija, pa je Isus njima htio samo upozoriti Židove, kako se na Njemu ispunilo proroštvo Isaijino. Tako je Isus i čudesima i riječima proroka Isaije jasno kazao svima, da je obećani

Mesija. No Isus se rodio siromašan, nije pokazivao, da će uspostaviti kraljevstvo židovsko, a to je odvraćalo Židove od Isusa. Zato doda:

»Blago onomu, koji se ne sablazni o mene,« jer bi to bilo za njega vječna propast.

Sveti je Ivan bio zadovoljan s odgovorom Isusovim, jer je Isusu dao prilike, da se pred svijetom javno očituje za Mesiju. Tako je i opet svjedočio za Isusa, jer je bio povod Njegovoj izjavi.

Teško je palo Isusu na srce, što toliki nijesu htjeli da shvate ni Ivana Krstitelja ni Njega. I kad odoše učenici Ivanovi, poče se javno tužiti pred narodom, što Židovi ne htjedoše vjerovati Ivanovu svjedočanstvu za Isusa. Zato ih sjeti, s kolikim su oduševljenjem hrlili u Judejsku pustinju, kad se pojavio Ivan Krstitelj, te ih upita:

»Vi valjda nijeste izašli u pustinju, da na obalama jordanskima vidite trsku, koja se ljulja na svaki šušanj vjetrova?« Trska je znak nestalnosti, pa tim htjede Isus reći: u Ivana nijeste opazili nikakve nestalnosti ni prevrtljivosti. Po svom čvrstom značaju, po svojoj odlučnosti bio je Ivan nepokolebljiv kao hrast. »Niti ste išli u pustinju, da vidite čovjeka razmažena. Takva čovjeka morali bi tražiti u kraljevskom dvoru.« Tamo su oni, koji nose dragocjene haljine i žive u slasti, a Ivan je nosio prosto odijelo i provodio strog život. »Vi ste izašli u pustinju, da vidite proroka. Pa zašto nijeste poslušali Božjeg proroka i činili pokoru, zašto nijeste onda vjerovali riječima, što ih je govorio za mene? Doista vam kažem, ne samo da je Ivan bio prorok, već je bio i više od proroka.« Drugi su proroci gledali Isusa samo izdaleka, u duhu, a Ivan Ga vidje rođenim očima, drugi su proroci navještali Mesiju izdaleka, a Ivan je na Nj pokazao prstom. Veći je Ivan od drugih proroka i zato, što su proroci i o njemu proricali. Nije Ivan samo najveći prorok, već i najveći čovjek Staroga Zavjeta. »Zaista vam kažem, nije ustao između rođenih od žene veći čovjek od Ivana Krstitelja.« Abraham,

Mojsija, David, Salamon, Isaija, Daniel — svi su manji od Ivana. Veći je Ivan od njih ne po svetosti, već po službi svojoj, jer je njemu bilo povjereno, da pokaže Isusa.

Unatoč tolikoj velikoj časti veći je od svetoga Ivana onaj, koji je manji u kraljevstvu mesijanskom, to će reći onaj, koji ne zauzima u Novome Zavjetu tako visok položaj, kakav je zauzimao sveti Ivan u Starome Zavjetu. Novi Zavjet visoko stoji nad Starim. U nj ulaze ljudi preporođeni po Duhu Svetom, te postaju sinovi Božji i baštinici kraljevstva nebeskoga. Zato je svaki kršćanin veći od svetoga Ivana, kako je najmanji sin gospodarev više u kući od prvoga sluge.

Riječima, što ih Isus reče u pohvalu Ivana Krstitelja, htjede ga Isus nagraditi za revnost i odlučnost, kojom je svjedočio za Nj. Pohvala je ta bila kao nadgrobni govor svetomu Ivanu, koji je doskora posvema isčeznuo iz povijesti Novoga Zavjeta.

Isus je želio, da što više ljudi uniđe u kraljevstvo nebesko i primi nauku Njegovu. Nasilnici hoće, da je silom svladaju, i ne dadu, da u nju uniđu, koji bi htjeli. Stoga kraljevstvo nebesko, to jest Crkva, silu trpi od onoga dana, kad je Ivan počeo propovijedati u dolini jordanskoj. Poznato je, s kolikom su zlobom farizeji progonili Isusa i nastojali, da narod od Njega odvrate, jer su krivo shvatili jedno proroštvo Malakijino. Taj je prorekao: »Evo, ja ću vam poslati Iliju prije, nego dođe dan Gospodnji velik i strašan.« Te riječi kažu jasno, da će Ilija doći prije strašnog sudnjeg dana. Da pobije krivo mišljenje onih, koji nijesu vjerovali, da je Isus obećani Mesija, jer da još nije došao Ilija , nastavi Isus:

»Ako hoćete pravo razumjeti, Ivan je u nekom smislu Ilija, koji ima doći.«

Ivan je Ilija, koliko je pripravljao svijet na prvi dolazak Isusov, kako će ga Ilija prirediti na drugi dolazak, uoči sudnjega dana. Nije Ivan Ilija osobom, već duhom, jer su oba proroka među sobom dosta

nalik. Oba su živjela u pustinji strogim životom. Ilija je korio kralja Ahaba i njegovu ženu Jezabelu, pa je morao bježati pred njihovim gnjevom, a Ivan je izgubio glavu, što je prekoravao Heroda zbog Herodijade. Da pobudi pozornost i slušateljima stavi na srce posljednje riječi, završi Isus zagonetnom rečenicom :

»Tko ima uši da čuje, neka čuje.«

Iste riječi upotrebljava Isus, kadgod navodi kakvu važnu i duboku istinu, o kojoj želi, da slušatelji razmišljaju. Tako je i sada htio reći, da je kraljevstvo mesijansko već došlo, da je Ivan Njegov preteča, neka se ne nadaju drugome Mesiji.

Grešnici i carinici su poslušali Ivana, a farizeji prezreše njegovo krštenje. Tako se dogodilo i Isusu. Nesretnici i siromašni prigrlili su Njegovu nauku, a židovski su je poglavice odbili. Da pokaže, kako njima nije ništa pravo, isporedi ih Isus sa dječacima na trgu, koji hoće da se igraju, pa prebacuju drugovima : »Evo smo vam veselo svirali na frulu, da se igrate s nama svatova, a vi niste htjeli plesati. Onda smo opet zasvirali žalosno, da se igramo sprovoda, a vi ne htjedoste tugovati niti se udarati u prsa kao narijekalice. Pa nikako dobro.« Tako i Židovi ne htjedoše poslušati ni svetoga Ivana ni Isusa. Propovijedao im je sveti Ivan, koji nije jeo i pio kao obični ljudi, već je strogo postio, pa ga nijesu poslušali, već su govorili, da je u njemu đavao. Bili su uvjereni, da Ivana uzdržaje neka viša moć, jer je toliko postio. Umjesto da kažu : »Taj je od Boga«, govorili su, da ga drži đavao. Morali bi dakle vjerovati Isusu, koji je jeo i pio kao i drugi ljudi, ali su nauku Njegovu odbijali klevećući Ga, da je izjelica i pijanica, jer Mu nijesu mogli zaboraviti gozbe kod carinika Mateja. Poglavice židovski nijesu poslušali Ivana, koji ih je pozivao, da čine pokoru, i nauku svoju preporučao strogim životom. A nijesu poslušali ni Isusa, koji je svoje riječi potvrđivao čudesima, te Židove pozivao na veselje, što će ga uživati na nebu. Sretni su nasuprot oni, koji vjeruju,

jer Isus veli : »Ipak opravdaše mudrost djeca njezina.« Mudrost Božju, koja je naviještala kraljevstvo Božje po Ivanu jednim načinom, a po Isusu drugim načinom, upoznaše djeca njezina, a to su svi, koji poslušaše propovijedanje Ivanovo i primiše nauku Isusovu.

Grešnica.

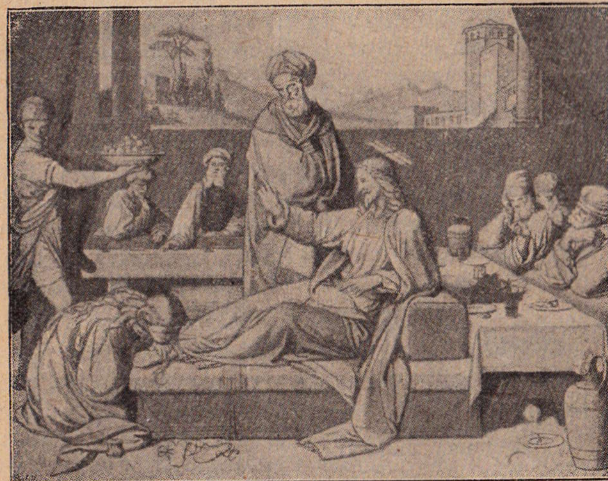
to doba umoli Isusa jedan farizej, da jede s njime. Ime mu je bilo Simon, a živio je po svoj prilici u Kafarnaumu. Židovi su pozivali obično gosta na večeru i dočekali bi ga s velikim poštovanjem. Domaćina bi ga primio i pozdravio na pragu kuće riječima : »Gospodin bio s tobom.« Na to bi gosta poljubio u lice u znak, da je došao k prijatelju, pa se u njegovoj kući nema ničesa bojati. Prije nego će unići u sobu, snimio je gost svoje sandale, da ne umrlja sagove, kojima je soba bila pokrivena. Sad je pristupila sluškinja i oprala gostu noge, koje su obično bile prašne od debele ulične prašine. Odličnijemu gostu još bi pomazali glavu uljem i poškropili bradu miomirisom. Stari su Židovi sjedjeli na zemlji, kao što i danas sjede Arapi. Poredaju se okolo po metra visoka okrugla stola, na koji bi stavili jednu zdjelu za sve. Tanjura ni danas ne poznadu, a jelo uzimaju rukama veleći, da su palac i kažiprst najbolja vilica, koju je čovjeku dao sam Bog. Ali u vrijeme Isusovo poprimili su Židovi već perzijski i grčki običaj, pa su za stolom ležali na divanu. Gornje tijelo poduprli bi laktom lijeve ruke, desnom bi uzimali jelo, a noge su im bile natrag pružene.

Isus nije odbio poziva carinika Levija, pa se i sada odazvao Simonu, da pokaže, kako ne mrzi na farizeja. Čini se, da je Simon pozvao Isusa samo od radoznalosti, da Ga motri izbliza, jer Ga je dosta hladno dočekao. Isus kao da toga nije opazio. Što je farizej uskratio Isusu, obilno mu se nadoknadilo s druge strane.

Dok je Isus bio kod stola, dođe u sobu jedna žena, koja je u gradu bila poznata kao grešnica. Nije to bila kakva propala žena, jer takva ne bi ni smjela u farizejsku kuću. Bila je to imućna svjetska gospođa, jer se čistim srebrom vagala pomast, koju je donijela Isusu. Samo je zapala u grijeh s odličnim svojim štovateljima, a to je u gradu bilo poznato. Ali je doskora uvidjela, kako prolazi veselje, komu se podala, i ogadi joj grijeh, pa joj bude silno žao, što je tako duboko pala. Stoga odluči, da će promijeniti svoj život. Čula je, kako je Isus dobar i ljubezan i kako je mnoge izliječio i utješio. Prosvijetljena milošću Božjom upozna u Njemu poslanika, koji će joj oprostiti zabludu i povratiti mir bolnoj duši. Zato kad je čula, da je Isus u kući Simonovoj, odluči, da će u Njega potražiti lijek svojoj rani. Nebrojeni su tražili dosada pomoć u Isusa, ali ih je na to više nagonila tjelesna nevolja. Danas je prvi put dovela grešnicu k Isusu jedna duhovna bol, teret njezinih grijeha. I pošla je do Isusa. Mari ona, što će reći svijet! Sramila se u duši sama sebe, pa je nije bilo sram priznati pred svijetom, da je grešnica. Javno je griješila, pa hoće da i javno čini pokoru. Neka sveta odvažnost ohrabri je te uđe nezvana u sobu, da potraži zdravlje svojoj duši. Došla je, da Isusa pomaže, ali kad Mu se približila, svlada je tolika bol, te poče gorko plakati. Od plača i boli nije mogla da kaže nijedne riječi. Zato su suze njezine odviše jasno kazivale, da se gorko kaje i moli za oproštenje. Što joj je prije služilo za sredstvo grijeha, to upotrijebi sada za pokoru. Očima je zavodila na grijehe, koje sada pere suzama svojim, i kleknuvši pusti, da joj obilne suze poteku po nogama Isusovim, kao da ih hoće prije oprati, nego će ih pomazati. Kako joj nije trebalo vode, tako nije trebala ni ručnika. Kao da nije vrijedna, da se čim drugim takne Isusovih nogu, raspusti brzo kosu svoju, koja je dosada služila, da podigne ljepotu njezinu, i poče otirati noge Isusove. Sve je to uvelike ponizivalo gospođu njena stališa. Došla je, da Isusu iskaže najveću čast i da Mu dragocjenom pomasti pomaže glavu, ali se toga nije usudila učiniti,

već je u velikoj poniznosti svojoj pomazala samo noge Njegove. Tim je javno pokazala živu vjeru i svoje kajanje. Vidjela je u Isusu Boga, koga je uvrijedila, pa Ga moli, da joj oprosti grijehe, radi kojih se silno kaje.

Taj prizor, nad kojim su klicali od veselja anđeli nebeski, hladno je sa strane motrio farizej Simon. Gledao je, čudio se i zgražao se. Protivilo se njegovim predajama, da bi se židovskom učitelju smjela pribli-

Isus i grešnica.

(Naslikao Fridrik Overbeck.)

žiti žena, pa još takva žena, a to je s tim strašnije bilo za Isusa, jer Ga je narod držao za proroka. Zamjerali su farizeji Isusu, što je ljubezan s grešnicima, pa se i domaćin ljutio, što se tako što događa u njegovoj kući. Čudio se, što je Isus ne istjera, kako bi on to učinio, jer je farizejska predaja glasila: »Od grešnice da si četiri lakta daleko!« Najljepšu crtu Mesijina značaja — smilovanje prema grešniku —

nije mogao Simon da pojmi, već ga je to još sablažnjavalo, kako i sunčano svjetlo može samo da jače draži bolesno oko. Ni javna pokora, ni obilne suze grešničine nijesu pobudile u njemu smilovanja. Svijestan sebi, da je pred Bogom pravedan, gledao je Simon prezirno i grešnicu i Spasitelja. I poče sumnjati o Isusu. Ili Isus ne zna, tko je ta žena, onda nije pravi prorok, jer bi je inače odbacio od sebe, a i Bog ne bi dopustio, da se Njegov poslanik tako javno osramoti pred svijetom. Ili Isus znade, tko je ta žena, a onda nije svet, jer bi se žacao, da Ga se ona samo takne. U svakom slučaju vara se narod, koji Isusa drži za proroka. Tako je farizej mislio u sebi, ali se nije usudio da to i javno kaže.

Isus je pročitao Simonove misli i čuo, što rogobori u svojoj duši. Tako se našao pred dvojicom ranjenika. Jedan je upoznao svoju ranu i potražio u Isusa lijeka, a drugi i ne zna, da teško boluje od oholosti. I sad poče Isus da liječi obojicu. Da ne osramoti farizeja pred gostima, poče pripovijedati događaj iz običnoga života, koji naoko nije bio ni u kakvoj svezi s onim, što se netom pred svima dogodilo.

»Simone«, reče Isus, »imam ti nešto reći.«

A Simon odgovori:

»Učitelju, kaži!»

Na to Isus nastavi:

»Čovjek je neki imao dva dužnika, jedan mu je bio dužan pet stotina, a drugi pedeset dinara.* Kad je vidio, da nijedan od njih nema, čim bi platio, pokloni dug obojici. Pitam te, koji će ga više ljubiti?«

Možda se Simon bojao, da Isus ne izvede štogod protiv njega iz njegova odgovora, pa reče dosta bojažljivo:

»Mislim, onaj, komu je više poklonio.«

A Isus potvrdi odgovor njegov riječima:

* To čini u našem današnjem novcu kod prvog dužnika 111 naših dinara, a kod drugoga 11 naših dinara.

»Pravo si sudio!«

Prirodno je, da čovjek očekuje veću zahvalnost od onoga, komu je više dao. Simon je doista pravo sudio, ali je tim i samoga sebe osudio. Nije se jadan dosjetio, da je u toj priči Isus onaj, koji ljudima prašta veće i manje dugove, već prema tomu, kako Ga ljube.

I sad poče Isus braniti grešnicu, koju je farizej tako nemilo osudio. Ona je stajala još uvijek straga kod nogu Njegovih. Isus je čuo njen plač, osjetio, što radi, ali je još nije pogledao. Sad se najednom okrene, pokaže rukom na grešnicu te reče:

»Vidiš li ovu ženu?«

Pitanjem svojim htio je da jače istakne veliku opreku, kako se ponio spram Njega Simon, a kako grešnica. Dok je on učinio samo nešto, učinila je grešnica sve, što je mogla. Oholi je farizej mislio, da je Isusa dosta počastio već time, što Ga je pozvao na večeru, pa ne treba da Ga primi, kako je običaj dočekati gosta. Isus nastavi, kao da ga kori:

»A kakvu si mi ti ljubav pokazao? Uđoh u kuću tvoju, vode mi za noge nijesi dao, a ova grešnica obli noge moje dragocjenom vodom svojih suza i obrisa ih kosom svojom. Cjelova mi nijesi dao, a ova, otkako je ušla, nije prestala cjelivati noge moje u znak duboka poštovanja i žarke ljubavi svoje. Uljem nijesi pomazao glave moje, a ova je skupom pomasti pomazala noge moje, jer se nevrijednom smatrala, da se takne moje glave. Zato ti kažem: opraštaju joj se grijesi mnogi, jer je ljubila mnogo.«

Savršenim pokajanjem svojim, što ga je pokazala i vanjskim načinom, zaslužila je oproštenje grijeha, koje je Isus sada potvrdio. Grijeh izjeda dušu kao rđa željezo. Da se ukloni, treba vatre ljubavi Božje. Što je veća ljubav, to se prije opraštaju grijesi, kao što i jača vatra sažeže veću rđu!

»A komu se manje prašta, manje je ljubio«, završi Isus poradi farizeja.

Sad postade Simonu jasno, što znači ona priča o dva dužnika. Veći dužnik je grešnica, koja se silno zadužila u Boga, ali je vrelim suzama i žarkom ljubavi zaslužila, da joj Bog oprosti. Simon je onaj, koji je pokazao Isusu manje ljubavi. I čudno je negdje farizej gledao, kad je Isus otkrio misli njegova srca i dokazao, kako je grešnica prije zavrijedila, da joj Bog oprosti grijehe, nego njemu.

S velikim strahom slušala je grešnica, što će Isus o njoj reći. Svaka riječ padala je kao melem na bolnu dušu njezinu, jer joj je tijekom govora Isusova sve jasnije bivalo, da je našla milost u Gospodina. Potpuna sreća stiže je tek sada, kad joj Isus reče:

»Opraštaju ti se grijesi.«

Kao da je za nju svanula zora novoga dana. Mjesto grižnje savjesti napuni njezino srce zadovoljstvo, sreća, blaženost.

Drugi gosti farizeji, prijatelji domaćine, čini se, da nijesu iz toga događaja ništa naučili, jer stadoše rogoboriti u sebi:

»Tko je ovaj, što oprašta i grijehe?«

Bit će da su mislili u sebi: »Tko može oprostiti grijehe osim Boga, pa kako taj govori, kao da je Bog?« Ali Isus nije mario, što oni misle, jer je već nekoliko puta dokazao, da može oprostiti grijehe, nego samo reče ženi:

»Vjera tvoja te je spasla, idi u miru!«

Vjera ju je dovela do Isusa, vjera poučila, da će u Isusu naći oproštenje grijeha. Vjera ju je spasla, jer je po vjeri našla milost, koju je tražila, i oproštenje grijeha, što ga je svojom ljubavi zaslužila.

»Pođi u miru«, bio je običan židovski pozdrav, koji je sto puta čula, ali je se nije nikad tako duboko dojmio kao sada iz usta Isusovih poslije njezina uzbuđenja i obilnih suza. »Pođi u miru«, značilo je: »Neka

se duša tvoja napuni onim mirom, koji čovjek osjeća, kad zna, da su mu grijesi oprošteni; budi sretna i blažena.« Kako poslije oluje nastaje lijepo, tako su i riječi Isusove razvedrile oblačine, što ih nagomilaše grijesi na njezinu dušu. Pristupila je k Isusu bolesna, a otišla zdrava, došla puna boli, a vratila se puna veselja, približila se s teretom velikih grijeha, a udaljila lake duše i čista srca. Ta je grešnica pokazala put u nebo svima, koji hoće da se izmire Bogom. Suze njezine priskrbiše joj veliku čast, jer je postala uzor svima, koji se kaju za grijehe. Ugledavajući se u nju milijuni traže oproštenje grijeha i mir svojoj duši kod nogu Isusovih.

Putovanje po Galileji.

pod kraj druge godine svog javnog djelovanja bio je Isus mnogo zaposlen. Pošao je i opet po Galileji te putujući amo tamo po gradovima i selima naviještao evanđelje o kraljevstvu Božjem. Pratilo Ga je jednako dvanaest odabranih apostola, kojima je primjerom pokazivao, kako treba propovijedati, pa ih je tako pripravljao za njihovo zvanje.

Isus nije na ovome svijetu imao nikakva blaga: ni novaca, ni zemlje, ni kuće. Sav se posvetio zadaći, koju Mu je Otac Njegov namijenio: propovijedanju riječi Božje. Zato se i Otac nebeski pobrinuo, da namakne, što je Njemu i Njegovima za život trebalo. Staro je židovsko pravilo glasilo: tkogod pozove u kuću učitelja zakona, pa ga nahrani i napoji i dade mu od svoga dobra, kao da je to darovao Bogu. Držeći se toga židovske su žene rado pomagale učitelje hranom i odijelom. Tako je i Gospodin Bog pozvao neke žene, da priteknu Isusu u pomoć. Sretne, što su našle obećanog Mesiju, ne dopustiše, da strada Onaj, koji je za njih postao siromah, da siromašne izbavi njihova siromaštva. Pomagale su Isusa s tim radije, što je neke od njih izliječio od teške tjelesne

bolesti ili od kakva duhovnog zla. Odlučiše dakle, da se pokažu Isusu zahvalne, a Isus se nije sramio da prima od njih milodare. Trima od tih žena zabilježio je sveti Luka ime. Jedna se zvala Marija Magdalena, jer je bila iz grada Magdale, koji leži na jugozapadnoj obali Genezaretskog jezera. Sveto Pismo veli, da je Isus istjerao iz nje sedam, to jest mnogo đavola, ali ne pripovijeda pobliže, kada i gdje je to bilo. Druga se zvala Ivana, a bila je gospođa jednog činovnika onoga Heroda, koji je pogubio Ivana Krstitelja. Od treće ne znamo upravo ništa osim njezina lijepa imena Suzana, a to znači ljiljanov cvijet. Te žene nijesu jednako išle za Isusom, jer im to ne bi dopustile njihove prilike, već se sad jedna sad druga pobrinula, da Isusu i apostolima prirede jelo ili kupe, što je trebalo, kako bi se nesmetano mogao posvetiti samo riječi Božjoj.

Evo dakle, kako putuje Isus. Ide laganim korakom, jer hodajući mora da govori. Oko Njega je zbor Njegovih apostola. Jedni su pred Njim, drugi sa strane, treći straga, a svi dosta blizu, da mogu čuti Isusa. Oko Isusa se sabrao narod, sad bliže sad dalje od Isusa, kako tko ulovi mjesta. Najviše govori i tumači Isus, ali rado dopušta, da Ga prekidaju moleći, da im protumači, što im nije bilo jasno. U nekoj udaljenosti slijede žene, koje se brinu za životne potrebe Isusove i Njegovih apostola.

Kudgod je Isus prolazio, pridružilo Mu se više ili manje naroda. Sa svih strana vode Isusu bolesne ili nose nemoćne, da ih izliječi. Tako je Isus od jutra do mraka zaokupljen propovijedanjem ili liječenjem. Nijesu Ga pustili na miru ni onda, kad se zaklonio u koju kuću, da jede.

Što je narod više dolazio k Isusu, to je jače rasla mržnja Njegovih neprijatelja. Bili su to poglavice židovskoga naroda: saduceji, prvaci svećenički te pismoznanci, vođe farizeja. Tko bi drukčije mislio ili učio o njihovu zakonu, o hramu, o njihovoj predaji, na toga bi složno ustali svi. A kad je Isus počeo pobijati njihove predaje i dokazivati, kako krivo uče, te otkrivati narodu njihovo licemjerje, naišao je u njima na najveće neprijatelje. Ali oni su opet na veliku svoju žalost opazili, kako narod sve više pristaje uz Isusa, pa bi se jednoga dana mogao posve odmetnuti od njih.

Magdalena pokornica.

(Naslikao Martin Rota-Kolunić.)

Belzebub.

U to vrijeme dovedoše k Isusu jednoga nevoljnika, koga su snašla tri zla. Opsjeo ga đavao i tako ovladao njegovim tijelom, da nije mogao ni gledati ni govoriti, već je postao slijep i nijem. Kad ga je Isus izliječio, pokazalo se na njemu troje čudo: otvorile mu se oči, te je progledao, razvezao mu se jezik, te je počeo govoriti, a kretnje njegove postadoše slobodne i pravilne, jer je iz njega izašao đavao. Oko je njegovo zahvalno gledalo Isusa, kad ga je izliječio, a što nije moglo da kaže oko, to su dodala usta. I zadiviše se svi, koji su to vidjeli, te počeše govoriti:

»Nije li ovo Sin Davidov?«

Priprosti je puk odmah u tom vidio znakove Božje moći, te je počeo vjerovati, da je Isus obećani Mesija. A kad su to čuli farizeji, kao da su pobješnjeli. Budući da se čudo dogodilo pred očima cijeloga naroda, nijesu ga mogli nijekati, ali zato htjedoše da jednim udarcem ubiju vjeru u Isusa i još Ga omraze pred narodom. Poznavajući mišljenje i osjećanje tadanjeg vremena rekoše:

»S pomoću Belzebuba, kneza nad vragovima, izgoni đavole.«

Veće klevete nijesu mogli Isusu podvaliti. Između kumira, što su ih štovali susjedni Filisteji, bio je Židovima osobito omražen idol Belzebul, za koga su govorili, da ih čuva od muha i druge gamadi, koja je velika nevolja za istočne tople krajeve. Židovi su izvrnuli to ime u Belzebub, što znači gospodar smetišta i đubrišta, da ga označe kao začetnika svega, što je čovjeku ćudoredno nečisto i grešno. Po njihovu su mišljenju bili i nečisti dusi uređeni kao kakva vojska te su imali na čelu svog zapovjednika, komu su drugi podložni, a taj da se zvao Belzebub. Podvališe dakle Isusu, da je u vezi s poglavicom nad vragovima, saveznik sotonin i potajni neprijatelj Židovima, koji liječi ne s pomoću Božjom, već uz pomoć vražju. A

ako je Isus pomoćnik vražji, onda valja od Njega bježati, mrziti na Nj, a ne još misliti, da bi On mogao biti obećani Mesija.

Protiv te je klevete morao Isus da ustane na svoju obranu. Božanskim je upravo mirom odbio ponajprije tešku osvadu, da je u kakvoj vezi sa sotonom. Svako kraljevstvo, razdijeljeno u sebi, u kom vlada nesloga, razdor, mržnja, opustjet će i u njemu propasti kuća za kućom, grad za gradom. To vrijedi i za kraljevstvo vražje. Sotona bi dakle radio protiv sebe, kad bi Isus njegovom pomoći tjerao vragove. Sotoni je stalo, da se kraljevstvo njegovo proširi i uzdrži. Kako bi mogao onda dopustiti Isusu, da njegovom pomoći još tjera vragove? Uzalud su tražile oči Isusove odgovor na te riječi. Židovi se zakopaše u duboku šutnju.

Bilo je i u Židova ljudi, kojima je uspjelo istjerati vraga iz opsjednutoga molenjem, zazivanjem imena Božjega i zaklinjanjem. Zato nastavi Isus govoriti farizejima:

»Ako ja s pomoću Belzebuba tjeram vragove, preko koga ih tjeraju sinovi vaši,« to jest učenici vaši? Njima vi ne kažete, da tjeraju vragove s pomoću Belzebuba, već lijepo priznajete, da to čine s pomoću Božjom. Zato će vas oni osuditi, jer znadu, da je samo uz pomoć Božju moguće istjerati vragove. »A ako ja prstom Božjim, duhom Božjim samo riječju izgonim vragove, onda je jasan dokaz, da je k vama došlo kraljevstvo Božje,« koje se može podići samo na ruševinama vražje moći.

Isto je dokazao Isus i primjerom iz običnoga života, gdje samo jači može svladati slabijega. Dok čovjek potpuno naoružan čuva ulaz u kuću, nema straha, da bi tko šta oteo. Ali ako jači navali, pa ga svlada i sveže, otet će mu sve oružje: oklop, štit, kacigu, mač, sulicu, u koje se uzdao, razdijeliti ga među svoje drugove i onda će kuću njegovu oplijeniti. Taj jaki naoružani jest zapravo sotona, tvrđa mu je cio svijet, uza nj je velika vojska, a to su ljudi,

koji mu služe. Oružje su njegovo različni grijesi, kojima drži ljude u svojoj vlasti. Jači, koji je došao i svladao sotonu, jest Isus, koji je svojim primjerom i naukom pokazao, kako valja svladati napasti vražje. Plijen, što ga je oteo sotoni, jesu ponajprije ljudi, koje je đavao opsjeo, a Isus oslobodio. Taj je plijen nadalje milost Božja, mir duše, veselje, koje nam je vrag grijehom zarobio, a Isus povratio. Ta je priča ujedno proroštvo Isusovo, kako će se boriti dva svijeta : carstvo Božje i carstvo vražje na ovoj zemlji. U toj borbi između đavla i Isusa ne može nitko ostati ravnodušan i po strani. Tko nije Isusu prijatelj, već mu je time neprijatelj.

»Tko nije sa mnom, protiv mene je,« govorio je Isus.

U tom su ratu dvije vojske : Isusova i sotonina, treće ne može biti. Tim je Isus smjerao na ljude, koji su povjerovali, da je Isus obećani Mesija videći čudesa Njegova, a kad su čuli, kako njihovi učitelji Isusa kleveću, nijesu znali, na koju bi stranu. Istu misao izrekao je Isus ovim riječima :

»Tko ne sabire sa mnom, taj rasipa.«

Isus je došao, da skupi stado, koje se razišlo poradi nemara pastireva, da pomiri ljude s Bogom i ujedini u jedno kraljevstvo. A učitelji židovski mjesto da Mu pomognu, još odvraćaju narod od Isusa. Što čeka tvrdoglave Židove, koji ne će da pristanu uz Isusa, pokazao je Isus daljom pričom, a na tu Ga je podsjetio čovjek, kojega je malo prije izliječio od nečistoga duha.

Kad nečisti duh izađe iz čovjeka, ide kroz bezvodna mjesta tražeći pokoja i ne našavši ga kaže : »Vratit ću se u kuću svoju, otkuda sam izišao.« I došavši nađe je pometenu i ukrašenu. Tada otiđe i uzme sa sobom sedam drugih drugova gorih od sebe i ušavši stanuju u tom čovjeku. I bude čovjeku gore nego prije. Tako je i zlom rodu ovome.

Tim se riječima Isus taknuo povijesti naroda židovskoga. Poslije Davidovih i Salamunovih vremena svladao je Židove sotona, jer ostaviše pravoga Boga i padoše u kumirstvo. Od tog zla potpuno ih je izliječilo sužanjstvo babilonsko, gdje upoznaše svu ništetnost krivih bogova. Ako sada ne prime milost, koja im se pruža, pa odbiju Isusa, grozi im se Isus, da će ih stići još teža kazan, jer će pasti u još gore ropstvo sotonsko. Hram njihov bit će i opet razoren kao prije sužanjstva. A oni će biti rastepeni ne samo po Babiloniji, već po cijelome svijetu.

Zatim im je Isus pokazao, kako teško griješe, što su Ga zlobno potvorili, da je u vezi sa sotonom :

»Svaki grijeh i hula oprostit će se ljudima, ali hula na Duha Svetoga ne će se oprostiti ljudima.«

Svaki grijeh uopće, a hula napose, opraštaju se čovjeku, ako se za nj pokaje. Hulenjem na Duha Svetoga, to jest protiv djelovanja Božjega, ogriješio se čovjek, kad silom zatvara oči i ne će da vidi jasna djela moći Božje. Taj su grijeh počinili farizeji, jer su znali, da samo Duh Božji može sotonu protjerati iz opsjednutoga, pa su to čudo ipak pripisivali moći vražjoj. Takav grijeh ne će se oprostiti, ne zato, što ga Bog ne bi htio ili mogao oprostiti, već što grešnik stavlja oproštenju zapreke. Ili je otvrdnuo, pa mu nije za grijeh žao, ili očajava, pa drži, da mu Bog ne može oprostiti velike njegove grijehe, ili je preuzetan, pa griješi na račun, da će mu Bog sigurno sve oprostiti. I ako tko rekne riječ na Sina čovječjega, oprostit će mu se, ali tko kaže riječ na Duha Svetoga, ne će mu se oprostiti ni na ovome ni na drugome svijetu. Židovi nijesu mogli vjerovati, da je Isus obećani Mesija. Taj grijeh mogao im se još oprostiti, jer su bili zavedeni predrasudama, da će Mesija biti zemaljski kralj. Tko dakle zaveden kakvom predrasudom uvrijedi Isusa, oprostit će mu se, jer takav grijeh ne potječe iz zlobe, već iz neznanja ili iz zablude. Ali tko očita djela Božje dobrote zlobno i tvrdokorno pripisuje vragu, takav se grijeh ne će oprostiti ni na ovome svijetu, to jest u vrijeme prije sudnjega dana, ili dok čovjek živi, a ni na budućem svijetu, koji za čovjeka

počinje njegovom smrti, a za cio svijet sudnjim danom, pa traje svu vječnost.

Napokon im je Isus pokazao, kako njihove klevete izviru samo iz zlobna njihova srca.

»Ili načinite, to jest priznajte, da je drvo dobro i rod njegov dobar, ili recite, da je drvo zlo i rod njegov zao.«

Farizeji ne mogu nijekati, da je Isus istjerao đavla i time učinio dobro djelo. Pa ipak kazaše, da je drvo zlo, to jest da je Isus samo oruđe vražje. Nije čudo, što tako govore, jer im je srce otrovano.

»Legla gujina, puni ste zlobe kao zmije. Kako bi vi mogli dobro govoriti, kad je u vas srce pokvareno?« Kako zmija ne može svojim ujedom nego trovati, tako ne možete ni vi lijepo govoriti, kad vam je srce puno zlobe. Riječi pokazuju, kakvo je srce u koga, jer usta govore ono, čega je srce puno. Dok čovjek ne popravi svoje zlo srce, bit će riječi i djela njegova zla, a dobar će čovjek iz dobra srca iznijeti dobro blago. A ja vam kažem, da ćete račun dati na sudnji dan za svaku isprazni riječ, od koje nema nikakve koristi ni onaj, koji je kaže, ni onaj, koji je sluša. Bolje je čovjeku, da bez potrebe baca kamenje, nego da govori nepotrebne riječi. Ako dakle Bog traži račun o svakoj ispraznoj riječi, kako će ljudi istom odgovarati za hulu na Duha Svetoga! Riječi su nepogrešljiv i siguran znak, kakvo je u koga srce, zato ćeš se po svojim riječima opravdati ili po svojim riječima osuditi.

Blažena majka.

U to doba doživješe farizeji poraz, odakle se ni nadali nijesu. Dok je Isus govorio, prekine Ga najednom usklik neke žene. Nije se mogla uzdržati, da javno ne izjavi svoje oduševljenje za Isusa. I ustane na obranu Isusovu ne bojeći se ništa njegovih neprijatelja. Da pokaže svoju čistu vjeru i ljubav k Isusu, podigne glas svoj te povikne:

»Blago utrobi, koja te je nosila, i prsima, koje si sisao!«

Ta žena zove sretnom Blaženu Djevicu Mariju, što je rodila i othranila takva Sina. Ali hvaleći majku slavi i Sina, jer ako je majka sretna poradi Sina, onda je Sin još sretniji. Ta izjava nije sigurno bila farizejima mila, ali zato s tim veća utjeha Isusu. Isus nije porekao hvale izrečene u čast svojoj Majci, već je potvrdi i proširi riječima:

»Pače blago onima, koji slušaju riječ Božju i koji je drže.«

Htio je time kazati, kako kod Njega više vrijedi duhovno rodbinstvo nego tjelesno. Sretna je Blažena Djevica Marija, što je Isusa rodila i othranila, ali je još sretnija, što Ga je u srcu nosila, ljubila, te po Njegovoj nauci živjela. I nije tako blažena samo Majka Isusova, već još veća čast čeka one, koji u Isusa vjeruju i vladaju se, kako evanđelje traži. Kolike žene zovu Majku Božju sretnom, a sad im Isus pokaza put, da se dovinu do još veće časti.

Ta je žena potvrdila riječi, što ih je Bla-Djevica Marija kazala pred Elisabetom: »Odsad će me blaženom zvati svi narodi.« I doista. Majka je Božja blažena, jer je rođena Majka Isusova, koji kraljuje na nebu i na zemlji po sve vijeke vijekova. Ali valja da Blaženu Djevicu Mariju štujemo i poradi njezine svetosti. Nitko na svijetu nije riječ Božju prigrlio i čuvao takvom ljubavi kao Majka Božja.

Jonin znak.

Iumukoše farizeji, što oklevetaše Isusa, da je u svezi sa Belzebubom. Ali se odmah pojaviše drugi i rekoše licemjerno:

»Učitelju, mi bismo radi od tebe vidjeti znak.«

U tih je farizeja bilo više zlobe nego u pređašnjih, samo što je prikrivaju svojim neznanjem. Kažu Isusu: »Učitelju«, kao da Ga uvelike štuju i žele od Njega nešto naučiti. A uistinu su licemjeri. Oni traže

od Isusa znak na nebu, kud ne može da segne ljudska ruka, gdje radi samo Bog. Neka Isus učini, da sunce pomrča, ili neka se ukaže na nebu kakav ognjeni stup, ili neka nenadano ustane silna oluja. To će njima biti dokaz, da je Isus doista Mesija, pa će u Nj vjerovati. Kao da čudesa, što ih je Isus dosada činio, nijesu ništa vrijedila, kao da nije nikakvo čudo, što je malo prije iz opsjednutoga izagnao vraga. A da Isus i zadovolji njihovu želju, opet bi lako kazali, da su to prirodne sile, da to nije dovoljan znak, da Ga priznadu za Mesiju. Isus ih samo pogleda i reče :

»Rod zli i preljubni traži znak.« Zao je naraštaj sadašnjih farizeja, jer su licemjerni. A preljubnici su, jer su izgubili i od Boga otpali. »I ne će mu se dati znak«, nastavi Isus, »osim znaka Jone proroka.« Kao da kaže : uzalud bi bilo svako čudo ovomu naraštaju, pa zato ne će učiniti, što traže. U svojoj dobroti nastavit će s dosadašnjim čudesima. A kada dođe tomu vrijeme, pokazat će im posebno čudo, čudo Jone proroka, jer se nešto slično dogodilo i Joni. »Kao što je Jona bio u trbuhu ribe tri dana i tri noći, tako će i Sin čovječji biti u srcu zemlje tri dana i tri noći.«

Čudo, što ga je doživio Jona, jedno je od najvećih u Starome Zavjetu. Nema čudnovatijeg primjera, kako je Bog spasao život čovjeku, koji bi po svim zakonima prirodnima morao umrijeti. Da tko tri dana i tri noći živi u želucu ribe, to je nešto nečuveno. Jona je bio slika Isusova. Tim, što ga baciše u more, sačuvao je život svima na brodu. A što se nakon tri dana spasao iz trbuha ribe, prorekao je, da će i Isus uskrsnuti iz srca zemlje. To srce zemlje ili je grob, u koji položiše tijelo Isusovo, ili pretpakao, u koji je sašla duša Isusova, kad je ostavila tijelo na križu. Tri dana, što ih je Isus proveo u srcu zemlje, nijesu sedamdeset i dva sata, već se po židovskom računu svaki započeti dan računa za cio. Kako je riba izbacila Jonu, tako ne će ni smrt zadržati Isusa u zemlji. Tim je riječima prorekao Isus svoju smrt i svoje uskrsnuće. No kako Židovi ne bi Isusu vjerovali, ni da je zadovoljio želju njihovu, tako im ne će koristiti ni

Njegovo najveće čudo, jer ne će u Njega vjerovati, ni kad ustane od mrtvih.

Drugi bi se videći djela Isusova davno uvjerili, da je Isus obećani Mesija. Tako će ljudi Ninivljani izaći na sud s rodom ovim, jer pokoru činiše na propovijedanje Jonino, a ovdje je veći od Jone. Pokvareni su neznabošci činili pokoru, kad im je propovijedao stranac Jona, a odabrani je narod gluh na propovijedanje samoga Boga, koji je svoje riječi potvrdio čudesima. Zato je odabrani narod gori od neznabožaca, pa će Ninivljani ustati na posljednjem sudu i svjedočiti protiv Židova, koji će biti osuđeni.

Isto pokaza Isus i drugim primjerom. Kraljica Saba s južne obale Arabije čula je mnogo o kralju Salamonu, te je držala, da je dosta od toga pretjerano i izmišljeno. Da se uvjeri, koliko ima u tom istine, dođe k Salamonu. A kad vidje njegovo bogatstvo i mudrost, reče : »Veća je tvoja mudrost nego glas, koji se o njoj širi.« Kraljica južna ustat će na sudu s rodom ovim i osudit će ga, jer je došla iz daleka kraja, da čuje mudrost Salamonovu, a gle ovdje je veći od Salamona. Kraljica Saba nije se mogla dosta načuditi mudrosti Salamonovoj, Židovi pobijaju mudrost Božju, koja je s Isusom došla k njima. Kraljevanje Salamonovo bilo je najsjajnije doba židovskog kraljevstva, ali sve to nije ništa prema onome, što Židovi danas vide i čuju. Kad Isus kaže, da je veći od proroka, mudriji od Salamona, očituje i opet, da je obećani Mesija. Tako je Isus pobio i ove farizeje, ali je još više uspirio mržnju njihovu.

Braća Isusova.

Isus je izliječio opsjednutoga i pobio farizeje u jednoj kući, kamo se natisnulo mnogo naroda. Dok je Isus korio farizeje, dođe Mu glas, da Ga traže mati i braća Njegova, koji Mu dođoše u pomoć. Neprijateljstvo između Isusa i farizeja izbijalo je sve jače, pa je mržnja njihova uzbunila prijatelje Isusove. Bojali su se, da farizeji ne bi

Isusa pograbili i odveli na sud u Jerusolim, ili da Mu se što gore ne dogodi. Zato dođe rodbina Isusova, da Ga istrgne iz te pogibeljne sredine. Da Ga lakše prinude, da pođe s njima, dovedoše i Njegovu Majku. Računali su, da će Isus na njihov poziv odmah izaći, kad čuje, da Ga čeka Njegova Majka. I kad začu Blažena Djevica Marija, da Isusu prijeti pogibao, našla se kod Njega upravo tako, kako je kasnije potrčala do Njega, kad je začula, da su Ga osudili na smrt.

Tko su ta braća Isusova? Osnovna je istina naše vjere, da Blažena Djevica Marija nije imala nikakve djece osim Isusa. To se razabire iz Svetoga Pisma. Da je Isus imao braće, preporučio bi na smrti Majku svoju bratu svome, a ne apostolu Ivanu, voji Mu nije bio rođak. Nijesu to dakle bila braća, već rođaci Isusovi. Židovski jezik, kojim je Isus govorio, ne poznaje naše riječi bratučed, stričević ili sestrić, već sve zove samo riječju brat. U njih dakle riječ brat ne znači samo sina ili kćer istoga oca i majke, već se tako zovu i drugi bližnji i daljnji rođaci.

To se i opet razabire iz Svetoga Pisma. Kao braću Isusovu navodi Sveto Pismo Jakova, koji je bio apostol i prvi biskup u Jerusolimu, te nekoga Josipa, o kome pobliže ne znamo ništa. A za tu dvojicu veli Sveto Pismo izrijekom, da im je majka bila udata za Alfeja ili, kako ga drugi zovu, Kleopa. Kao braća Isusova navodi se još Juda apostol, koji je napisao jednu svetu poslanicu i koji nam je bolje poznat pod svojim drugim imenom Tadej. Uz njega se navodi i Simon, koji je bio nasljednik svetoga Jakova na biskupskoj stolici u Jerusolimu. U kakvom su rodu bila ta četvorica s Isusom, ne da se točno odrediti. No stari sveti oci govore, da je Kleofa ili Alfej bio brat svetomu Josipu, zaručniku Blažene Djevice Marije. Po tome bi bila braća Isusova sinovi Josipova brata Kleofe. A s tim se lijepo slaže, što veli sveti Ivan apostol, da je žena Kleofina bila sestra Blažene Djevice Marije, što i opet ne znači rođenu sestru, već samo bližnju rođakinju.

Kad dođoše Blažena Djevica Marija i rođaci do kuće, u kojoj je Isus govorio, nastojali su uzalud da se protisnu svjetinom do Njega. Ali glas o njihovu dolasku išao je od usta do usta, te je došao do onih, što su bili uz Isusa. I jedan od njih prekinu Isusa u govoru, te reče:

»Gle, mati tvoja i braća tvoja stoje napolju i traže te.«

Možda je to rekao, da Isus prestane govoriti protiv farizeja i pođe k svojima, te nekako pokaže, da Mu je rodbina više nego riječ Božja. Zato odgovori Isus:

»Tko je mati moja i tko su braća moja?«

Na to pogleda one, koji su sjedjeli do Njega, te pokaže, rukom na učenike svoje i reče:

»Eto mati moja i braća moja.«

Nije Isus time porekao Majke svoje, jer je ne bi odabrao za Majku, kad bi je se ikad sramio, već je tako govorio, jer je upravo naučao, pa ne bi bilo lijepo, da prekine riječ Božju poradi Majke i rođaka svojih. Tim riječima nije Isus zapostavio svoju Majku, već je samo pred nju stavio svoga Oca. Isus je u prvom redu Sin Božji i pred tom službom mora da uzmakne sve, pa i ljubav prema rođenoj majci. Prva je dužnost služiti nebeskomu Ocu, a kad nju zadovolji, pokazat će, da je pokoran Sin zemaljskoj svojoj majci. Pruživši ruku na učenike pokaza Isus, da su Mu miliji od rođaka oni, koji u Njega vjeruju i uza Nj pristaju, da uz prirodno rodbinstvo imade i duhovno, u koje može stupiti svatko. I odmah doda Isus, kako čovjek može da postane duhovni rođak Njegov:

»Jer tko čini volju Oca moga, koji je na nebesima, on je brat moj i sestra i mati.«

Isus je došao, da vrši volju Oca svoga nebeskoga. Tko se dakle Bogu pokorava, stupa s njime u rodbinstvo, toga ljubi, kako se ljubi majka, brat i sestra. Tako je Isus kao drugi Adam, po komu su svi vjernici usko spojeni s Bogom. I što više tko vrši volju Božju, s tim je Isusu miliji i bliži.

Kraljevstvo Božje u pričama.

daslanici velikog vijeća iz Jerusolima, što su došli, da uhode Isusa, napregli su sve sile, da narod odvrate od Njega. Počeše Ga u nauci prekidati i javno napadati klevetama. Pozivajući se na židovske poglavice i učitelje, na stare svoje predaje, uspjeli su toliko, da je ugled njihov počeo pred narodom rasti, a Isusov padati. To prinudi Isusa, da poprimi drugi način tumačenja, koji je u ono vrijeme bio obljubljen. Na to Ga primora tvrdokoran otpor Židova, koji pokraj svih nauka i čudesa ne htjedoše da Ga priznadu za Mesiju.

Istočnjak imade bujnu maštu, pa ne će da svoje misli reče suho i kratko, već ih voli zaodjeti u pjesničko ruho. Ovaj način naučanja morao je Isus sada poprimiti, da njime prikriveno izreče, što nije smio kazati otvoreno, kako ne bi raspalio svoje neprijatelje. Umjesto da govori jasno kao u govoru na gori, poče im tumačiti nauku svoju u pričama. Uzeo bi kakav događaj iz prirode ili običnog života, da njime prikaže višu istinu. Tako je u zemaljskim slikama predočio nebeske tajne.

Isusove priče kao da su sastavljene od duše i tijela. Tijelo im je vanjski oblik: svaka je naoko lijepo sastavljena, jednostavna, zanimljiva, ispisana živim bojama. Tko je jedamput čuo priču o rasipnom sinu ili o milosrdnom Samarijcu, ne će je nikad zaboraviti. Mnogo ljepša je duša svake priče, to će reći viša istina, koju nam je Isus u priči prikazao. Priču je slušao narod rado, ali što hoće priča da kaže, tomu se ne mogahu domisliti ni učenjaci židovski. Tko znade rastvoriti vanjsku ljusku u priči, doći će do ugodne i slasne jezgre. S te su strane priče izvor duboke nauke i utjehe. Ta je opet nauka jednostavnim ljudima jednostavna, dok se onomu, koji priču dublje promatra, otvara dublje i sve ljepše blago. Te su priče kao bistro vrelo vode, komu na prvi pogled kao da vidimo

do dna. Ali što više gledamo u vrelo, opažamo, da je sve dublje i da mu dna ne ćemo ugledati. Naoko su priče tako jednostavne, da ih shvaća svako dijete, a naukom svojom tako su duboke, da si njima razbijaju glavu najveći učenjaci. Tako je Isus govorio priprostima i mudrima, malima i velikima, od kojih je svatko gledao priču prema svojim duševnim silama. U pričama pronađoše bogoslovi toliko dragocjene nauke, kao da kopaju u kakvom bogatom rudniku. Što ih više proučavaju, to im se otvara sve veće blago. U tim pričama opet se pokazao Isus kao učitelj, komu ravna nema.

Takvih priča imade u evanđelju do trideset, a sadržavaju jedan od najljepših dijelova nauke Isusove. Gledat ćemo da ih ponajprije vjerno prikažemo i protumačimo, a onda da prikažemo po koju dragocjenu nauku, što se u priči krije.

U pričama o kraljevstvu mesijanskom ocrtao je Isus, kako će svoju Crkvu osnovati i proširiti, koja joj je zadaća, kako će biti uređena, što će sve doživjeti na ovome svijetu i kako će slavno svršiti.

1. Sijač.

Jednog dana izađe Isus na obalu jezera Tiberijadskoga, gdje se za čas nađe kraj Njega dosta naroda, a Isus je odmah razumio, da su željni pouke. Da Ga što više ljudi čuje, zakorači opet u jednu lađicu, koja je bila privezana uz jednu obalu, i sjedne u nju. A narod se brzo poreda po obali. Iza naroda, koji se sve više tiskao do lađice, raširilo se plodno polje, koje su presijecale staze. U tom polju bilo je mjesta, koja su slabije rodila, a uz polje i po koji grm. Kad opaziše, da će Isus govoriti, sve je okrenulo lice k Isusu i napelo uši, da Ga čuje. A Isus počne:

»Iziđe sijač iz kuće svoje noseći sjeme i pođe na izorano polje, da ga zasije.« U Palestini oru mjeseca studenoga, kad prve kiše namoče zemlju, pa žanju u južnijim krajevima pod kraj mjeseca travnja, a u

sjevernijima u svibnju. Sije se samo pšenica i ječam, raži i zobi gotovo ne poznadu. Po starodrevnom običaju vadi sijač sjeme iz torbe i razbacuje ga po polju rukom. Makar kako pazio, nešto zrnja padne na stazu, koja vodi preko polja, a nešto zrnja padne na mjesto, gdje se put sastaje s poljem, pa ostane na tvrdoj zemlji, koju plug nije mogao izorati. Ovo zrnje pozoblju ptice. To su najviše vrapci, divlji golubovi i druge ptice, koje u Palestini vrebaju iza sijača. Uzalud ih tjeraju vikom, pucnjavom. Tako su bezobrazne, da više puta pojedu jednu četvrtinu izbačenog sjemena. Drugo zrnje padne na tlo, što je pokriveno samo tankim slojem zemlje. Kamen se na suncu brzo ugrije, i takvo zrnje doskora potjera uvis, jer ne može da pusti korjen, ali odmah i usahne, kad sunce jače pripeče, jer nema dovoljno vlage. Neka zrna padnu među trnje i bodljikavi drač, koji naglo raste, pa ih zaguši. Napokon neka padnu na zemlju pognojenu i uzoranu, te donesu plod prema vrijednosti sjemena, prema plodnosti i položaju tla: jedno po sto, drugo po šezdeset, a treće po trideset puta. Kod nas izraste iz jednoga zrna do trideset novih zrna, a u Palestini mnogo više. Tako čitamo, da je patrijar Isak u južnoj Palestini žeo sto puta toliko, koliko je zasijao. Na kraju pozove Isus slušatelje svoje, da razmišljaju, što hoće ta priča da kaže riječima: »Tko ima uši da čuje, neka čuje.«

Taj način predavanja bio je i apostolima nov. Kad se poslije narod razišao, a oni ostadoše s Isusom sami, zapitaše:

»Zašto im govoriš u pričama?«

A Isus odgovori:

»Vama (to jest učenicima Njegovim, koji vjeruju, da je obećani Mesija) dano je od Boga, da upoznate tajne kraljevstva nebeskoga, koje čovjek bez osobite milosti Božje ne može da shvati, ali drugima to nije dano.«

Nevjerni i nehajni Židovi ostat će kod vanjske ljuske i ne će doći do onoga, što priča hoće da kaže.

Tako su te priče bile kao onaj ognjeni stup, koji je s jedne strane pokazivao put iz Egipta, a s druge strane zasjenjivao put Egipćanima, da nijesu vidjeli ništa.

»Jer«, nastavi Isus, »tko ima mnogo, preteći će mu, a tko ima malo, izgubit će lako i ono malo, što ima.«

Tako će bogataš svojim novcem još više zaraditi i postati bogatiji, a siromah će lako izgubiti i ono malo, što ima. Apostoli i vjerni učenici Isusovi zavrijedili su, da im Isus objavi tajne svoga kraljevstva.

Isus propovijeda iz lađe.

(Naslikao Raffael.)

A nevjerni Židovi izgubit će doskora i ono malo vjere, što je još imaju. »Zato njima govorim u pričama, jer gledaju i ne vide, slušaju i ne čuju i ne razumiju.« Tako se i opet ispunjaju na Židovima riječi proroka Isaije, koji govori: »Ušima ćete čuti i ne ćete razumjeti, i očima ćete gledati i ne ćete vidjeti, jer je okorjelo srce ovih ljudi i ušima teško čuju i oči svoje zatvaraju, da očima ne vide i ušima ne čuju i srcem ne razumiju i ne obrate se, da ih iscijelim.« To su sve

slikovni izrazi, koji kažu, kako su Židovi bili duhovno slijepi i gluhi. Isaija je dakle već davno prorekao, kako će nevjera židovska primorati Isusa, da nauča u pričama. Koliko su ljubeznih, dubokih, strogih riječi čuli od Isusa, ali nijesu htjeli da Ga poslušaju, jer bi se morali obratiti i ostaviti svojih pogrešaka, a tog oni ne će. Gledali su tolika čudesa Isusova, koja nikad nije učinio čovjek, a nijesu htjeli da vide, kako iz njih slijedi, da je Isus Bog i obećani Mesija. Učenicima svojima, koji vjeruju, da je Isus obećani Mesija, protumačit će priče i otkriti tajne kraljevstva nebeskoga, za koje bi im zavidali i sami proroci. Blago apostolima! Mnogi proroci i pravednici, dakle sve, što je bilo bolje u Starome Zavjetu, vruće su željeli da vide Mesiju i da Ga čuju, ali Ga nijesu vidjeli. Apostoli Ga evo gledaju svojim očima i slušaju na rođene uši. Jasnije im Isus nije mogao kazati, da je sada nadošlo vrijeme, što su ga navijestili proroci, da je On obećani i prorečeni Mesija.

Sad im stade tumačiti priču o sijaču. Sjeme je riječ Božja, sijač je Isus i svi, koji propovijedaju evanđelje. Polje, na komu siju sjeme, jest ovaj svijet ili srce čovječje, koje je više ili manje pripravno, da primi riječ Božju. Na usjev jednako pada kiša i sije sunce, pa bi sve zrnje moralo jednako roditi. Ali zemlja nije svagdje jednaka, odatle različit rod. Tako Bog daje svakomu čovjeku dovoljno milosti, ali kako će riječ Božja uspjeti, zavisi o tome, kako je čovjek prima. Četiri vrsti tla naveo je Isus u priči, jer imade četiri vrsti ljudi. Ima ljudi, koji čuju riječ Božju, ali ne će da je razumiju s više razloga. Da sjeme riječi Božje rodi, treba najprije da dopre do srca, što kod mnogih nije moguće, jer im je srce tvrdo kao zgažena zemlja. Takav je čovjek sličan zrnu, što je palo pokraj puta. U njega ne će sjeme riječi Božje nikada proklijati ni uroditi kakvim plodom. Ptice vrebaju sjeme, što padne pokraj puta, a đavao vreba čovjeka, koji ne haje mnogo za riječ Božju, pa mu otima i ono malo koristi, što bi je mogao postići od propovijedi. Ima po-

vršnih duša, koje je lako ganuti, pa takvi slušaju riječ Božju s veseljem i odmah se za nju zagriju, ali nema u njih ustrajnosti, od koje ovisi plod. Ti su nalik na zrnje, što je palo na kamenito tlo, pa ne mogu da uhvate korjen. Dosta je jedna kušnja, jedna muka, pa će prva bura uništiti nježnu biljku, koja je istom proklijala. Koliki su opet počeli dobro, ali brzo sramotno završili! Zrnje, što ga zaguši trnje, to su oni ljudi, kod kojih briga za ovaj svijet uguši riječ Božju. Trnje je sve, što čovjeka odvraća od brige za dušu. To je želja za uživanjem, strasti, požude, što izrastu iz čovječjega srca kao trnje iz zemlje. To je bogatstvo, koje čovjeka vara, jer obećaje mir i zadovoljstvo, a uzrok je nemiru i propasti. Kao kakvo trnje bode i muči čovjeka briga, kako će bogatstvo svoje sačuvati ili povećati. Zrno posijano na dobru zemlju to su ljudi, koji riječ Božju slušaju, te po njoj žive. Za Boga nije im žao ni truda ni žrtve. Prema svojoj vrsnoći i dobroti tla rodi zrno više ili manje ploda. Tako i riječ Božja čini jednoga čovjeka dobrim, drugoga boljim, koliko je već koji truda upotrijebio, da po riječi Božjoj živi. A prema tome čeka čovjeka na nebu veća ili manja nagrada, jer Isus prima s veseljem i one, koji donesu makar trideseterostruki rod.

Tom pričom prikazao je Isus apostolima i povijest riječi Božje ili Crkve svoje. Uz druge Židove držali su i apostoli, da će Isus proglasiti sebe za kralja, te kao vatra proširiti kraljevstvo svoje po svoj zemlji. Pričom o sijaču pokazao im je Isus, da će se i Crkva Njegova pomalo širiti, kao što se i zrno lagano razvija, dok ne donese rod. Htio ih je dalje poučiti, kako se Crkva Njegova ne će širiti vanjskom silom nego riječju Božjom, koja pada na srce kao zrno na zemlju. Napokon je trnjem, što guši riječ Božju, htio pripraviti apostole, da će Crkva Njegova biti izvržena progonima.

2. Sjeme.

Drugom zgodom pripovijedao je Isus apostolima priču, koju nadovezujemo na prеđašnju, jer je na nju

nalik i govori o sjemenu, ali riše Crkvu Isusovu s posve drugoga gledišta.

U kraljevstvu nebeskom događa se, kao kad čovjek posije sjeme u zemlju, te ga pobrana i ode kući, pa zatim mirno spava po noći. A kad svane, ustane i ide za drugim poslom, jer posijano sjeme raste bez ikakve brige njegove. Za nj se brine zemlja, koja će ga vlagom i toplinom probuditi, da proklija, othraniti, da poraste do stabljike i da se razvije do klasa, koji se poslije svija pod težinom, jer jedva nosi plod. Tek kad dozori žito, pošalje čovjek, koji ga je posijao, svoje ljude sa srpovima, da ga požanju.

Uglavnom kazuje nam i ova priča početak, razvoj i završetak Crkve Isusove na zemlji. Čovjek, koji je posijao sjeme, i opet je Isus, koji je došao s neba, da osnuje Crkvu svoju na zemlji. Kako se čovjek vratio kući, koji je posijao sjeme, tako se i Isus vratio u nebo, kad je osnovao Crkvu svoju. Njemu ne treba da jednako bude na zemlji. Kako se sjeme razvija svojom snagom, tako će se i Crkva Njegova raširiti s pomoću milosti, koju joj je Isus zaslužio. Istom na koncu svijeta opet će Isus doći u vidljivom tijelu, te će svršiti žetvu i pospremiti pšenicu, to jest uvesti svoje vjerne u nebo.

3. Kukolj.

Na priču o sijaču nadoveza Isus drugu priču o kukolju. U prvoj je Isus prikazao, kako velik dio sjemena Božjega propada, jer je palo na zlu zemlju. Drugom nas opominje, kako i sjemenu na dobroj zemlji prijeti pogibelj »od zla sjemena, koje izraste uporedo s dobrim.« To znači među dobrim će kršćanima biti i zlih, koji će napokon jadno svršiti.

I drugu priču im je kazao. U kraljevstvu nebeskomu biva, kao kad čovjek posije odabrano sjeme na njivi svojoj, a po noći, kad cio svijet spava, dođe potajno njegov neprijatelj i posije kukolj među pšenicu. Nato ode žurno, da ga nitko ne vidi. Tako je na njivi nikao i izrastao kukolj, koji se dugo nije mogao raspoznati od pšenice. Nego kad se oboje rasklasalo, vidjelo se po crnom zrnju, da među pšenicom imade i kukolja. A sluge, koji su vidjeli, da je gospodar posijao samo dobro sjeme, nijesu znali, kako da to sebi protumače. Upitaše dakle gospodara:

»Nijesi li ti dobro sjeme posijao na njivi svojoj?«

Nato ga zamoliše, neka im riješi tu zagonetku, odakle onaj kukolj. Gospodar pogodi odmah, otkud taj kukolj, te reče:

»Neprijatelj čovjek to učini, da mi se osveti.«

A dobri sluge rekoše:

»Hoćeš li, da idemo pa da kukolj iščupamo?«

Ali gospodar odgovori:

»Ne, da ne bi sabirući kukolj iščupali pšenicu.« Korjen jednoga i drugoga tako se isprepleo, da nije moguće iščupati kukolj, a ne oštetiti pšenicu. Do žetve nije ionako već daleko, neka dozori jedno i drugo, a kad se pokosi oboje, bez štete će odlučiti kukolj od pšenice. A onda će gazda reći žeteocima: »Saberite najprije kukolj, svežite ga u snoplje i bacite u vatru, da se uništi. A kad izmlatite pšenicu, skupite je u žitnicu moju!«

I tu priču nijesu apostoli razumjeli. Bilo im je zagonetno, čemu kukolj u kraljevstvu nebeskom. Kad se poslije predavanja svoga Isus vratio u Kafarnaum i ušao u kuću, pristupiše k Njemu učenici moleći Ga:

»Istumači nam priču o kukolju!«

A Isus se rado odazvao želji njihovoj. Sijač, koji sije dobro sjeme, jest Sin čovječji, to jest Isus. Polje, na kom sije, jest cio svijet ili, jasnije govoreći, ljudi, koji slušaju Njegovo evanđelje. Ti će po Isusovoj nauci postati sinovi Crkve, građani kraljevstva nebeskoga, odlikovati se dobrim djelima, pa se zato zovu dobro sjeme. Kukolj su sinovi zloga, pomagači đavlovi, jer siju zlo po svijetu. Kako je u priči neprijatelj posijao kukolj, da se osveti gospodaru, tako i đa-

vao gleda da zavede ljude na grijeh iz mržnje proti Bogu. Kako na istom polju raste kukolj uporedo s pšenicom, tako će i u Crkvi Isusovoj biti dobri pomiješani sa zlima. Kukolj se nije mogao odmah opaziti, a tako se i rovarenje sotonino ne može odmah opaziti, jer dolazi potajno. Patvorina se uvijek oslanja na umjetninu. Da lakše zavede ljude, siju sotona i njegovi pomagači bludnje, koje su nalik na istinu. Ali što se još ne vidi u klici, lako se kasnije pozna po plodovima. Bog ne će, da se odmah iščupa kukolj. Kad bi istrijebio zle, stradali bi pokraj njih i dobri. Zato Bog čeka, da se grešnici obrate, a dobrima daje prilike, da pokažu svoju strpljivost prema zlima i svoje pouzdanje u Boga. Iz tog opet ne slijedi, da se zlu ne smije stati na put, jer se onda nijedan zločinac ne bi smio kazniti. Kad nema pogibli, da uz zle stradaju i dobri, valja zlo iščupati. Tko spada u kukolj, a tko u pšenicu, to će se vidjeti kod pojedinog vjernika u času njegove smrti, a za cijeli svijet na sudnji dan. Kako se kod žetve dijeli kukolj od pšenice, tako će i na sudnjem danu anđeli sabrati sve, koji su po imenu pripadali Crkvi, a sablaznima zavodili dobre. Poslije žetve popali se kukolj, da se dalje ne širi. Tako ne će ni poslije sudnjega dana zli škoditi više dobrima sa svojim vođom sotonom. Bacit će ih tamo, gdje se od boli plače i od očaja zubima škripa, a to je još samo slabi znak njihove nesreće i zdvojnosti. Gusti snopovi osuđenika strašno će osvijetliti tamne podzemne dubine svojim tamno crvenim plamenom i gustim dimom. Napokon dodaje Isus, da ne završi tako žalosno, kako će pravednici sijati kao sunce, jer je svjetlo u Svetomu Pismu znak zadovoljstva, sreće, blaženosti i slave. Na zemlji su dobro sijali svojim primjerom, pa će sjati kao sunce u kraljevstvu Njegova Oca, jer Bog ljubi dobre.

Pokraj te nauke kriju se u toj priči i druge. Uči nas još i to, kako sotona ruje čovjeku u srcu, da ga pokvari, a pomažu mu zli ljudi. No ne će im poći za rukom da svladaju Crkvu Isusovu, koja će stajati do žetve, do kraja svijeta. Uči nas dalje, zašto Bog

trpi u svojoj Crkvi i zle. Kaže napokon, kako dobre čeka veliko slavlje na nebu, kad svladaju napast i pretrpe zlo na ovome svijetu.

4. Zrno gorušičino.

U priči o sijaču pripovijedao je Isus, kako prva tri zrna propadaju, a tek četvrto nosi rod. U priči o kukolju napomenuo je, kako kukolj i to zrno priječi u slobodnom razvoju. Iz toga mogli bi apostoli misliti, da će kraljevstvo nebesko biti jako maleno. Zato je Isus u narednoj priči pokazao, kako će se kraljevstvo Njegovo silno proširiti pokraj svih zapreka.

»Kraljevstvo je nebesko,« veli Isus, »kao zrno gorušičino, koje uzme čovjek i posije na njivi svojoj.«

Na istoku siju gorušicu u vrtu, jer upotrebljavaju sjeme njezino za ulje i za lijek. Zrno gorušičino nije najmanje, makovo je mnogo manje, ali je zrno gorušičino ipak jedno između najmanjih sjemena, što se sije na Istoku. Židovski učitelji označivali su njime najmanju stvar, kako i mi otprilike velimo: što je crno pod noktom. A i jest zrno gorušičino najmanje, ako se uzme u obzir, kako velika biljka izraste iz njega. Kad izraste, veća je od svakoga povrća. U Palestini bude kao drvo do četiri metra visoka, pa se među gorušicom može lijepo sakriti i konjanik na konju. U Palestini nema drveća kao u našemu Primorju, pa ptice rado sjedaju na gorušicu, da na njoj prenoće.

Ovom pričom htjede nam Isus reći: kako od malena zrna gorušičina izraste biljka velika kao drvo, tako će se i Crkva Isusova pokraj svih zapreka jednom silno raširiti. Tu je Isus govorio ne samo kao učitelj, već i kao prorok. Što su apostoli mogli samo naslućivati i vjerovati, to mi gledamo svojim očima. Počeci Crkve bili su neznatni. U prezrenom kraju Palestine, u Galileji osnovao ju je Isus odabravši dvanaest apostola. No već na Duhove raznijeli su mnogobrojni gosti jerusolimski nauku Isusovu nadaleko. U razmjerno kratko vrijeme proširila se Crkva Isusova

po cijelom rimskom carstvu. A nasljednici apostola raspostraniše je sve dalje. Tako je Crkva postala kao golemo drvo, što je daleko razastrlo svoje grane. U njezinoj sjeni otpočinuše i narodi i najveći ljudi. Ovamo se utekoše, da se odmore od napora, da se zaklone pred vrućinom ovoga svijeta, da izbjegnu olujama u životu, da se zaštite od zlobe ljudske. U Crkvi nađoše mir, zadovoljstvo i sreću svoju.

5. Kvasac.

Pričom o zrnu gorušičinu prorekao je Isus, kako će se Njegova Crkva daleko raširiti. Pričom o kvascu uči, kako će preobraziti ljude. I pričao im je ovu priču :

»Kraljevstvo je nebesko kao kvasac, koji uzme žena i metne u tri mjerice brašna, dok se sve ne ukisne.«

U jednu palestinsku mjericu stala su sto četrdeset i četiri jaja ili oko sedam litara brašna. Tri mjerice brašna uzimala je žena, da ispeče kruh za goste. Mali komadić kvasca može da za koji sat preobrazi mnogo brašna. S velikom brzinom umnože se kvasne gljivice, uskisaju brašno, razviju ugljičnu kiselinu, pa se digne tijesto, koje postane tri puta veće od umiješana brašna i učini, da se od bljutava brašna ispeče tečan kruh.

Ovom pričom htio nam je Isus pokazati nutarnju moć svoje vjere. I doista ništa nije tako umekšalo pokvarene, surove i divlje narode kao vjera Isusova. Grabljivi vukovi pretvoriše se u mirne janjce. Slična primjera nema u svjetskoj povijesti. Vjera Isusova preobrazila je javni i obiteljski život, oplemenila čovjeku srce i dušu. Taj kvasac nauke Isusove nije ni danas izgubio niti će izgubiti svoje jakosti.

6. Blago.

Dosadašnje priče govorio je Isus pred narodom, a naredne tri — o blagu, o biseru i o mreži — samo apostolima. Dosadašnjim je pričama Isus pokazao, kako je vjera velika blagodat za cijelo društvo. U narednima će pokazati, koliko vrijedi vjera pojedinom čovjeku.

»Kraljevstvo je nebesko kao blago sakriveno u polju, što ga je čovjek slučajno našao. Od radosti ga sakrije i ode da prodade sve, što ima, pa kupi polje ono.«

Još i danas zakopat će istočnjak svoje novce u zemlju, da ih osigura i pred rođenim bratom. Ova priča pretpostavlja, da je netko zakopao svoje blago od škrtosti ili od straha. Ali je poginuo u ratu ili umro prije, nego je komu povjerio tajnu svoju. Poslije dugog vremena kopao je neki čovjek na tuđoj njivi i naišao na to blago. Da tajnu otkrije gospodaru, zapao bi ga samo malen dio. Hoće li da sve blago bude njegovo, valja prije da kupi to polje, tako je glasio zakon židovski. Zato čovjek zakopa blago još dublje, samo da ga nitko ne nađe, i ode da se pogodi s gospodarom za njivu. Ovaj traži za nju mnogo, ali čovjek s veseljem proda svoju kuću, svoje polje i sve svoje, samo da je isplati. Prijatelji i znanci drže ga za luđaka, kad su čuli, što je dao za njivu. No on ne mari. Kad kasnije saznadu, zašto je to učinio, priznat će svi, da je mudro radio.

Blago je vjera, za koju čovjek mora da je spreman žrtvovati sve svoje. Kako je blago u priči sakriveno, tako je mnogima nepoznato, koliko se blago nalazi u vjeri, pa omalovažuju duhovna dobra, koja im vjera na ovome svijetu daje, a za drugi obećaje. Za vjeru svoju valja da čovjek s veseljem dade sve znajući, da žrtvuje neznatno i vremenito za skupocjeno i vječno. Ako je i postao za čas siromah, uvjeren je, da će jednom obogatjeti zauvijek.

7. Biser.

Priča o nađenom blagu kazuje, kako je vjera silno i veliko blago. Priča o biseru opet uči, kako je vjera lijepa i dragocjena stvar. Kod starih bio je biser najveći dragulj, jer čovjeka blaži i razveseljuje, kad ga gleda. Biser se nalazi u morskim školjkama,

a vrijednost mu zavisi o veličini, o boji i o ljepoti. Imade zrna, što ih cijene i na nekoliko milijuna dinara.

Još je kraljevstvo nebesko kao čovjek trgovac, koji traži biser. Ne kupuje on sve, što mu se nudi, već samo lijepa zrna od velike vrijednosti. U to ime ne žali truda, nego putuje po stranim zemljama. Tako je jednom naišao na dragocjeno zrno, neobično veliko i lijepo. Kao vještak znade, da nikakav novac nije prevelik za to zrno, pa će ga kupiti pod svaku cijenu. Smjesta se pogodi za nj te ga zakapari. I sad ode brzo kući, da donese ostali novac, te prodade sve, što ima, jer znade, da će tim zrnom bisera nekoliko puta toliko zaslužiti. Nije trebalo priči dodati, kako je bio veseo, kad je biser isplatio, a još manje, kako ga je prodao nekomu velikašu uz silnu dobit, od koje je mirno živio sve do smrti.

U toj priči htio nam je Isus prikazati veliku ljepotu i vrijednost vjere svoje. Kako je običnomu čovjeku zrno biserovo maleno i nevrijedno, a onomu, koji ga znade cijeniti, dragocjeno, tako sadrži i vjera nebesko blago, koje može da zadovolji i usreći srce ljudsko. Tko vjeruje i po vjeri živi, imade u rukama neizmjerno blago, koje će ga dovijeka usrećiti i koje će još u smrti ponijeti sa sobom.

8. Mreža.

Zadaća je mesijanskoga kraljevstva, da sve ljude primi pod svoje okrilje. Ali se ne će svi spasti, koji uđu u Crkvu. Na sudnjem danu odvojit će se vrijedni članovi od nevrijednih. Tu je istinu Isus zaodjenuo u priču, koja je apostolima bila dobro znana, jer su najmanje šestorica od njih bili ribari. Ova priča nam pripovijeda završetak kraljevstva nebeskoga na zemlji.

Kraljevstvo nebesko je kao mreža, koja se baca u more, pa zahvati ribe svake ruke. Misli se mreža, koja je nekoliko metara široka, a više od sto metara duga. Tešku mrežu izvezu ribari barkama na pučinu, te je lagano spuštaju u more u polukrugu. Na donjem

kraju mreže privezani su komadi od olova, da mreža padne na dno. Gornji dio ima pluto, da pliva na vodi. Kad su mrežu razastrli, svežu svaki kraj na jedan čamac, s kojim veslaju prema obali. Nato zatvore oba kraja mreže, pa tako ulove sve, što se nađe unutar zaokružene mreže. Kad izvuku mrežu na kopno, sjednu pa odabiru ribe: dobre stavljaju u košaru, a zle bacaju na obalu, da poginu.

Ovu priču zovu biserom i krunom Isusovih priča, tako je lijepa i naukom bogata. Ribari su apostoli, koje Isus pozva da mjesto ribe love, ili jasnije govoreći, spasavaju ljude. More je svijet, nestalan kao površina morska, pun pogibli i bura, što čovjeka snalaze u životu. Mrežu bacaju apostoli po nalogu Gospodnjemu: »Idite i naučajte sve narode!« Love ljude u vodi svetoga krštenja. Mreža ne ulovi sve ribe, koje zahvati, jer joj se mnoge uklone. Tako ne će ni svi ljudi na svijetu unići u Crkvu Isusovu. No kako mreža ulovi ribe svake vrsti, tako i Crkva prima u svoje krilo sve narode i svakakve ljude: dobre i zle, ohole i ponizne, nasilne i blage, učene i neuke. Tako se nađe u Crkvi ljudi, koji su ravnodušni za vjeru ili pravi licemjeri, jer nije moguće svakomu zagledati u dušu. Mreža Isusova punit će se sve do sudnjega dana, kojim će završiti zemaljsko kraljevstvo Isusovo. Tada će svi izaći na obalu vječnosti, na drugi svijet. I onda će doći anđeli te izlučiti zle od pravednih. Dobre će otpratiti u nebo, a zle pobacati. Da zli ne misle, da će ih samo tako pustiti, dodaje Isus: »Bacit će ih u ognjenu peć.« Tim i opet sjeća na strašne muke u paklu, gdje je plač i škrgut zubi.

*

Na kraju upita Isus apostole:

»Jeste li razumjeli sve te priče o kraljevstvu nebeskom?«

Veselo odgovoriše apostoli, da jesu. Neke im je Isus izjasnio, a za neke se domisliše sami, što u glavnome hoće da kažu. Nato završi Isus:

»Kad ste razumjeli te priče i (kao u školi kakvoj) naučili tajne kraljevstva nebeskoga, bit ćete kao književnici i učitelji, pa ćete druge naučati.«

Najprije treba da nauku Isusovu sami upišu u svoje srce, a onda da je od srca k srcu predadu drugima. Brižni domaćina imade u komori svojoj sve, što njegovoj djeci treba: novo odijelo za svečane dane, staro odijelo za radne dane. Tako treba da i valjan učitelj vjere Isusove iznosi pred svoje slušatelje ono, što im je potrebno, i to načinom, koji učenicima najbolje odgovara.

Oluja.

Na veče onoga dana, kad je Isus pričao priče, reče apostolima:

»Hajdemo na onu stranu (to jest na istočnu obalu) Tiberijadskog jezera!«

Odmah odvezaše apostoli barku, s koje je Isus učio, i krenuše na put. Neki razapeše jedra, drugi primiše veslati, a jedan uze kormaniti. Njihovoj se lađi pridružiše i neke druge, koje su došle u Kafarnaum, pa su se sada vraćale kući.

Kad se otisnuše od obale, bilo je vrijeme lijepo i nebo odasvuda vedro. Ne znamo, kako dugo su plovili, ali najednom nahrupi iznenada silan vjetar s kišom. U jezerima, što su sa svih strana okružena gorama, znade se iznebuha podići silna oluja. Tako biva i na Galilejskom jezeru, jer leži duboko ispod površine Sredozemnoga mora: lako se ugrije nad njim zrak, a u razrijeđeni zračni prostor navale sa sjevernoga Hermona hladni vjetrovi, pa se zabuše u jezero, kao da ga hoće preokrenuti. Tako se i danas podiže silna bura, koja je bacala valove čak u lađu i zapljuskivala je vodom.

A Isus je spavao. Umoran od napora toga dana bio je legao na stražnjem dijelu lađe i metnuo pod glavu jastuk, što je trebao ribarima, koji po noći izmjenice spavaju i ribare. Izmoreno tijelo tražilo

je počinka, pa je Isusa svladao san. Uzalud su apostoli upirali sve svoje sile, da odole buri. Uzalud su svaki čas pogledavali na Isusa, da li se već probudio, bura je sve jače bješnjela. Apostoli, koji su na tom jezeru doživjeli već više oluja, pobojaše se, da se ne

Isus utiša buru.

(Naslikao Antun Dietrich.)

potope. Kako su drukčije bili obzirni prema svome Učitelju, ipak Ga sada probudiše i rekoše:

»Gospodine, izbavi nas, izginusmo!«

Misle, da im nema spasenja, pa se utekoše Onomu, koji je već više puta pokazao, šta može. A Isus se mirno

probudi, kako je mirno i spavao. Ni bura, ni prekomjerni strah Njegovih apostola nije Ga uzbunio. Prva Mu je briga bila sada, da umiri ne more, već svoje apostole.

»Što ste strašljivi malovjerni ?« — reče im.

Tražeći pomoć u Isusa pokazaše svoju vjeru, ali je ona bila malena, nesavršena. Držali su, da ih Isus može spasti samo, kad je budan, a dok spava, da bi kraj Njega mogli propasti. Vidjeli su tolika čudesa Isusova, pa bi mogli znati, da je Isus gospodar buri ne samo, kad je budan, već i onda, kad spava. Kad je tako utišao buru, koja se digla u njihovoj duši, ustade te ukori vjetar i more riječima:

»Zašuti, umukni !«

Vjetru, koji je zavijao duvanjem svojim, zapovjedio je, da zašuti, a moru, koje je bučilo svojim valovima, naložio je, da umukne. Ponajprije ukroti vjetar, koji podiže oluju, a zatim valove, koji se uzbuniše. Kako se dostojanstveno Isus ponio, kako je veličanstveno govorio! Tako može da zapovijeda nijemoj prirodi samo Onaj, koji ju je stvorio.

I priroda posluša Isusa, kao da je živi stvor. Utiša se vjetar, umiriše se valovi. Ovo drugo još poveća čudo Isusovo. Poslije bure treba i nekoliko sati, dok se more ne umiri, a sad posta jezero za tili čas glatko kao ogledalo. Kako nije trebalo oporavka bolesnima, koje je Isus izliječio, da im prirodnim putem ojačaju oslabljene tjelesne sile, tako se i Galilejsko more poslije te bure smjesta smirilo.

Isus nije slučajno zaspao. Da je ostao budan, ne bi se apostoli preplašili oluje, niti bi Ga za pomoć molili, već bi možda držali, da im ne može pomoći, kad vidi toliku oluju, a ne čini ništa. Ovako su i opet bili svjedoci Njegove Božanske moći, koja gospoduje nad prirodom. Tom je zgodom Isus pokazao svoju dvostruku narav. Spavao je kao čovjek, a umirio more kao Bog. I neki sveti strah obuze ljude, koji su bili s apostolima, i one, što su bili na drugim lađama. Kad su razabrali, da je nestalo bure na riječ Isusovu, govorili su jedan drugome:

»Kako li je silan taj, komu se pokorava i nijema priroda, jer Ga slušaju vjetar i more !« A to zapravo znači: Nije li to Bog, kad Ga slušaju vjetar i more ? Nijedan prorok nije dosada učinio tako šta.

Kako ptica vodi svoje mlade iz gnijezda, da ih nauči letjeti, tako je Isus izveo svoje apostole na more, da ojača njihovu vjeru. Apostoli su vidjeli dosad mnogo Isusovih čudesa, ali ih se nijedno nije tako kosnulo kao današnje, gdje se izbaviše iz očite smrti. Kad se poslije nađoše u pogibli, jer na njih navališe bure i progoni, često su se sjećali ove strašne vožnje, pa i opet potražiše pomoć u Onoga, koji ih je danas spasio.

I Crkva je katolička na ovome svijetu kao lađa, što plovi po moru. Na nju znadu iznenada navaliti toliki neprijatelji i gledaju da je upropaste. A Isus čini se, kao da spava, jer zlo sve više prevlađuje, a dobri podliježu. Ali pobožni vjernici bude Isusa svojim molitvama, da im pomogne i utiša oluju. Koliko puta se to ponavljalo, o tom znade pripovijedati crkvena povijest. Kad se činilo, da će sve propasti, probudio se Isus i kao jednom riječi spasao svoju Crkvu, koja je i opet kao lađa mirno plovila dalje, da vodi vjernike u luku vječnoga spasenja.

U zemlji Gerasinskoj.

Kad se bura stišala, doplovi lađa mirno do istočne obale jezera. Taj se kraj zove Gerasa. Živjeli su u njemu grčki i rimski naseljenici, a samo malo Židova. Danas je Isus prvi put stupio među neznabošce. Po zemlji se zvao i bližnji grad Gerasa. Ležao je tik do mora na ušću jedne doline, nad kojom se s lijeve i desne strane spuštaju bregovi u more. Gerasa je pripadala savezu, što ga je sklopilo deset gradova, da u zajed-

nici brane svoju zemlju i svoja prava. Još i danas pokazuju razvaline, gdje je nekoć stajao taj grad.

Jedva je Isus stupio na kopno, već dotrčaše pred Njega dva bjesomučnika. Jedan je od njih bio goropadan i već dugo stenjao pod jarmom sotonskim. Žalosno je bilo stanje tog nevoljnika, jer je poderao sa sebe svako odijelo. U prvo su ga vrijeme bolesti mogli još nekako vezati lancima. Poslije je prelomio i klade te rastrgao konope, što mu ih staviše na noge, isprekidao verige, kojima mu sapeše ruke. To je bio jasan znak, da ga je opsjeo đavao, jer bi to teško učinio svojom snagom. Čovjek taj nije živio kod svojih, već se povlačio u okolini gradskoj po spiljama i grobnicama. Kad bi izašao, skitao se po brdima, uz to zavijao od boli te razbijao svoje tijelo kamenjem. I nitko živ nije se usudio prolaziti onim putem od straha, da ga ne napadne.

Kad je taj nevoljnik opazio sada Isusa, dotrči i baci se k Njegovim nogama, da izmoli milost. Gledajući nesretnika reče Isus đavlu, što bijaše u njemu :

»Iziđi iz toga čovjeka, duše nečisti !«

Zove ga nečisti, jer je daleko od Gospodina Boga, koji je izvor svake čistoće i svetosti. Na te riječi stade nečisti drhtati i moliti milost u Spasitelja :

»Što imam ja s tobom, zašto me ne puštaš na miru, Isuse, Sine Boga Višnjega ?«

Tako su govorila usta, koja su dosada rigala samo kletve i mržnju. Što je prije kazivalo umireno more, to je sada jssno ispovijedao đavao nazivajući Isusa Sinom Božjim. Nije se tim riječima dosjetio bjesomučni, već je tako govorio sotona na usta njegova. Kako bolesno oko vrijeđa sunčano svjetlo, tako je đavlu bila velika muka, što je morao doći pred Isusa. Danas se prvi put sastao s Njime na krivoboškome tlu, gdje je dosada bio siguran. Kad su u staro vrijeme pobjegli robovi ugledali svoga gospodara, mislili su samo na batine, što ih čejkau. Tako se i đavao pobojao kazne te poče ponizno moliti svoga Gospodara. Znajući, da sam ne može ništa postići, zazva ime Božje riječima :

»Zaklinjem te Bogom živim, ne muči me,« to jest ne tjeraj me u pakao !

I upita ga Isus :

»Kako ti je ime ?«

To je pitao, da ljudi vide, koliko je mnoštvo opsjelo onoga nevoljnika i kolika je moć u Njega, kad jednom riječi može da istjera toliki broj vragova. I odgovori sotona :

»Legija mi je ime, jer nas ima mnogo.«

Rimska vojska, što je čuvala red u Palestini, dijelila se na legije, kako se dijeli na pukove. Tako je postala riječ legija u onim krajevima općenita, a značila je veliko mnoštvo. Opsjednuti nevoljnik bio je kao neka kasarna ili vojarna, u kojem je stajao velik broj vragova, a vođa te vražje čete molio je Isusa, da ga ne protjera iz one okoline, jer je đavlu muka, kad ne može ostati na zemlji i mučiti ljude.

Nedaleko toga mjesta paslo je na brdu i pod brdom oko dvije tisuće svinja. I moljahu nečisti dusi Isusa :

»Pošlji nas u svinje, da u njih uđemo !«

A Isus im dopusti. I ostaviše tijelo onoga nevoljnika te uđoše u svinje. A svinje nahrupiše kao pomamne, pa uz silan šum poskakaše u more, koje se odmah zatvorilo nad svojim žrtvama. Kako je Isus mogao dopustiti, da se svinje utope ? Božje je sve na ovome svijetu. Tko može Gospodina Boga pozvati na račun, kada dođe kakva pošast na blago ? Bog dopušta, da blago pogiba, ne bi li time podsjetio i naučio ljude, kako su posve zavisni o Njemu.

A kad su pastiri, koji su čuvali svinje, vidjeli, što se dogodilo, pobjegoše u strahu, te javiše svojim gospodarima, kako se svinje potopiše, da svale sa sebe odgovornost. Zato gospodari njihovi iziđoše iz grada, da vide, što se to dogodilo. Kad su došli na obalu, opaziše strane ljude, a u sredini njihovoj nepoznata čovjeka, komu je do nogu sjedio poznati im bjesomučnik. Bio je sada obučen u odijelo, što mu ga za silu dadoše apostoli, te nije vikao ni bjes-

nio, već se vladao mirno kao zdrav čovjek. I ponajprije se ljudi uplašiše, jer su vidjeli, da je to sve učinilo neko više biće. A kad ih prođe prvi strah, bude im žao svinja. No nijesu se Isusu ni žalili ni prijetili od straha, da ne stradaju i u drugom čemu. Jedino zamoliše Isusa, da ode iz njihova kraja. Ti su ljudi mislili samo na zemaljsko, pa nijesu pojmili, što se malo prije dogodilo kod njih. Da su pravo znali, tko je došao k njima, bili bi Ga molili, da ostane. A Isus, kako je bio blag i ponizan, nije se ljutio, već je mirno otišao. Kaznio ih je time, što je ispunio njihovu želju. Poradi vremenitoga gubitka, komu Isus nije bio kriv, odbili su ti ljudi milost Božju, koja se lako ne vraća. Nema u evanđelju spomena, da se Isus poslije vratio u taj kraj. Isus je gost, koji se nikomu ne nameće, ali nosi punu šaku darova onima, koji Ga milo prime.

Kad je Isus ulazio u lađu, stane Ga onaj, koga je izliječio od đavla, moliti, da smije poći s Njime i da ga primi među svoje. Htio je da se pokaže zahvalan, a i zavidao je onim sretnicima, koji su mogli da jednako borave uz Isusa. Ali Isus ne dade, jer mu je namijenio ljepšu zadaću.

»Idi kući svojoj i kazuj, što ti je učinio Gospodin i kako ti se smilovao.«

Među Židovima je Isus branio izliječenima, da razglase Njegova čudesa. Ovomu je naložio protivno, jer nije bilo straha, da Ga ovdje proglase kraljem, što bi samo škodilo daljnjemu širenju evanđelja.

A izliječeni je savjesno izvršio nalog Isusov i kao apostol pripovijedao po saveznim gradovima, što mu je učinio. I mnogi od neznabožaca počeše vjerovati na riječi njegove, kako je Isus od Bog poslan, da ljude pouči i spase. Tako je ozdravljeni sve više krčio stazu, koja vodi do spoznaje pravoga Boga. Kratko vrijeme poslije uzašašća Isusova nikoše upravo u tom kraju brojne kršćanske općine. Tu nađoše utočište kršćani, što se prema Isusovim riječima ukloniše iz Jerusolima, prije nego što ga je opkolila rimska vojska.

Kći Jairova.

Putovanje u zemlju Gerasensku učvrstilo je kod apostola vjeru u Isusa, jer su vidjeli na svoje oči, kako se na Njegovu zapovijed umiriše vjetrovi i more, te kako je jednom riječi protjerao mnoštvo đavola iz opsjednuta čovjeka.

I vraćao se Isus s apostolima u Kafarnaum, odakle se otisnuše juče naveče. Sad su plovili po mirnom moru, ali se svatko živo sjećao noćašnje bure, koja se apostolima usjekla u pamet cijeli život.

U Kafarnaumu je Isusa dočekalo mnoštvo naroda s velikim veseljem. Znali su, da Ga je jučer zahvatila na moru silna oluja, pa se pobojaše za Nj. Tako Ga primiše s većim veseljem. I kad puče glas, da se Isus sretno vratio, poteče sve k Njemu na obalu. Među drugima osobito se žurio i predsjednik židovske zbornice u Kafarnaumu. Njegova je dužnost bila da odredi, u koje će se vrijeme vršiti u zbornici služba Božja, da predvodi molitve i odredi, tko će čitati Sveto Pismo, pa se zato birao između najodličnijih članova židovske općine. Poradi velikog čuda, što se zbilo u Njegovoj kući, sačuvalo nam je evanđelje i njegovo ime, zvao se Jair. Odličniji Židovi nijesu bili prijatelji Isusu, ali je Jaira k Njemu pritjerala nužda. Bila mu je teško oboljela jedinica kćerka, u cvijetu mladosti, kad je život tako lijep, a smrt dvostruko teška. Ni u Jaira nije bilo čvrste vjere, pa se tek u krajnjem času odlučio da potraži pomoć u Isusa. Kad se proturao do Isusa, koji je bio okružen svijetom, baci se pred Njegove noge unatoč odličnom svom položaju i zamoli Ga ponizno:

»Kći moja umire, dođi, metni na nju ruku, da ozdravi i živi.«

Čuo je Jair, kako je Isus tim načinom izliječio mnogo bolesnika. Ako tako učini njegovoj kćerci, siguran je, da će ozdraviti i još dugo živjeti. Vjerovao je dakle čvrsto, da Isus može čudom izliječiti boles-

noga. Ali nije u njega bilo tolike vjere kao u onoga stotnika u Kafarnaumu, koji je Isusu kazao: »Reci samo riječ i ozdravit će sluga moj.« Isus je dobro shvaćao bol, što je trpi roditelj, kad mu dijete boluje, pa ne reče Jairu ni riječi, već ustade smjesta i pođe prema njegovoj kući. Za Isusom još jače nahrupi svjetina nadajući se, da će vidjeti novo čudo.

U tom je mnoštvu bila i jedna žena, koja je već dvanaest godina bolovala od krvotoka. Uzalud je tražila pomoć u više liječnika i potrošila na njih sav svoj imutak. Ništa joj nijesu pomogli, već je bolest bivala svaki dan gora. Uto je čula, kako je Isus dobar, pa liječi svakog bolesnika. Zato odluči da Ga potraži. Ali kako će Mu jadna otkriti svoju bolest? Od straha i srama nije se usudila da Isusa zamoli za pomoć, već je u sebi ovako računala: ako se samo dotaknem haljine Njegove, ozdravit ću. U to ime probila se između svijeta do Isusa straga, da je ne opazi, i dotakla se haljine Njegove. Primivši čvrstom vjerom haljinu, dopre i do srca Isusova, koji nagradi vjeru njezinu. U taj čas presta teći krv, nestadoše boli, i umjesto dosadašnje slabosti oćuti se žena zdrava i jaka. No kako je bila bojažljiva, opet se brzo povuče među svijet. Uza svu svoju tvrdu vjeru nije mislila, da Isusu ne može ništa da ostane sakriveno. Po svome sveznanju bio je Isus saznao sve, pa se okrenuo i zapita:

»Tko se to dotače mojih haljina?«

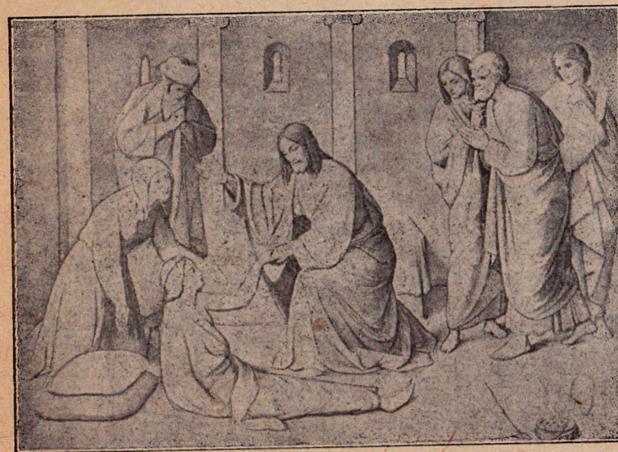
Dobro je znao, tko je to bio, samo htjede da i drugi saznadu za čudo, pa da vjeruju u Njega, kad začuju za vjeru ove žene. Kad se Isus okrene, stane svjetina, ali se na pitanje Isusovo nije nitko javio, jer izliječena žena nije mogla od straha da govori. Učenici nijesu znali, što se dogodilo, te se začudiše, kako je Isus mogao tako što pitati. A Petar reče:

»Učitelju, odasvuda te narod tlači i turka, a ti pitaš: tko me se dotače?«

Na to će Isus:

»Netko me se taknuo, jer znam, da je čudesna moć izašla iz mene.«

Što Ga drugi guraju, to kao da Ga se ne tiče. Pri tom je Isus gledao naokolo pogledom svojim, koji je dopirao do srca, da vidi, tko je to učinio. I pogled se Njegov zaustavi na ženi, koja je sva drhtala od straha. Kad je vidjela, da se dulje ne može skrivati, pristupi k Isusu, padne pred noge Njegove i reče pred svima, zašto Ga se dotakla i kako je odmah ozdravila. A Isus je umiri riječima:

Isus uskrisuje kćer Jairovu.
(Naslikao Fridrik Overbeck.)

»Kćeri, vjera tvoja ti je pomogla.«

Sad je znala, da je postigla zdravlje, ne bez znanja Isusova, već po vjeri svojoj. A riječima »idi s mirom i budi zdrava« zajamčio joj je Isus, da je trajno ozdravila od svoje bolesti.

Čudo, što se putem dogodilo, imalo je utvrditi u vjeri predsjednika Jaira, a bude upravo protivno.

Dok se Isus razgovarao s izliječenom ženom, dođoše ljudi od predstojnikove kuće i rekoše Mu:

»Umrla je tvoja kćerka, što mučiš Učitelja sada, kada joj više nema pomoći?«

U Jaira je bila porasla vjera u Isusa, kad je čuo, kako je ozdravila bolesna žena. Ali kad je doznao, da mu je kći umrla, upade u novu kušnju. Prema riječima njegovih ljudi nestade nade, da bi mu Isus mogao pomoći, jer su mu kazivali, da Isus može izliječiti samo bolesna, ali nikako oživiti mrtva. Ta je vijest prenerazila žalosnoga oca, i bude mu da očaja, jer se čas prije tvrdo nadao, da će mu kćer ozdraviti. Kad je Isus čuo, što govore, bude Mu žao Jaira, pa ga ohrabri riječima:

»Ne boj se, samo vjeruj!« Kao da mu je rekao: »Kako si prije vjerovao, da ti kćer mogu izliječiti bolesnu, tako vjeruj sada, da je mogu uskrisiti mrtvu.«

A moralo je vjeru Jairovu učvrstiti i to, što je Isus nastavio put do njegove kuće. Ali sad zamoli Isus narod, da ne ide dalje za Njim. I jedna riječ Isusova zaustavi cijelo mnoštvo. Isto reče Isus i apostolima svojima, te pođe samo s trojicom: s Petrom, Jakovom i Ivanom do kuće Jairove. Kako je među svojim učenicima odabrao sebi vjernu dvanaestoricu, tako je između apostola još bolje htio učvrstiti u vjeri trojicu, koji će drugove svoje ohrabriti, kad im zaprijeti pogibao. Danas je Isus prvi put odlikovao Petra, koga je namijenio apostolima za poglavicu, zatim Jakova, koji je prvi između apostola podnio za Nj mučeničku smrt, te Ivana, koga je među apostolima najviše volio. Ta će trojica biti dosta, da poslije posvjedoče uskrsnuće kćeri Jairove.

Kad su došli do kuće Jairove, bila se ona već zavila u žalost. Običaji, što su nekoć vrijedili Židovima u vrijeme Isusovo, vrijede kod Arapa još i danas. Mrtvomu najprije zatvore oči i preporuče ga molitvama Bogu. A prisutne žene udare u glasan plač, koji zove susjede, da im se pridruže, i plaćene narijekalice, da što prije dođu. Prva od njih upućena je u obiteljske prilike pokojnikove te plačući i naričući pripovijeda glavnije zgode iz njegova života vabeći tako i druge žene, da plaču. I najsiromašniji Židov morao je svojoj ženi namrijeti najmanje jednu narijekalicu i dva frulača, koji će svirati tužne napjeve. Na istoku zakapaju mrtvaca, čim ga opreme za pogreb, a najdulje iza osam sati, jer se tijelo počinje raspadati poradi toploga podneblja. Tako je Isus našao kuću Jairovu punu rođaka, znanaca i narijekalica, jer se glas o smrti djevojčinoj već bio raširio. I prva je briga Isusu bila, da ukloni te vjesnike smrti, kojima nije bilo mjesta u toj kući, pa im reče:

»Što se uznemirujete i plačete? Odstupite, jer djevojka nije umrla, već samo spava.«

Još prije nego što su Mu poručili, da ne dolazi u kuću, znao je Isus, da je djevojka umrla, ali je time htio reći, da će njena smrt biti kratkotrajna, pa je gotovo nalična snu. Umrli su oni, što završiše svoj život na ovome svijetu, a ova ga je djevojčica samo na čas prekinula. Isus će joj povratiti život tako brzo, kako je lako probuditi čovjeka, koji spava. Tim je riječima Isus htio da utješi oca i majku i da lakše ukloni svjetinu, koja se ne bi razišla, već bi na svaki način ostala, da vidi, kako će je Isus uskrsnuti.

A prisutni su se Isusu podsmijevali, jer je govorio protiv očite istine. Oni su djevojku vidjeli mrtvu, a Isus, koji je još ni vidio nije, kaže, da nije umrla. U ustima svakog drugog čovjeka bile bi te riječi smiješne. Ali u Isusa zaslužile su ipak nešto više poštovanja, jer je uskrisio mladića iz Naima i učinio tolika čudesa. Odatle se vidi, kako su Židovi slabo štovali Isusa pokraj svih Njegovih čudesa. Ali Isusa nije uvrijedio njihov smijeh, koji će svjedočiti, da je učinio pravo čudo. No kad narijekalice htjedoše da nastave svoj plač za plaću, istjera Isus iz kuće tu bučnu i suvišnu družbu. Nijesu vjerovali riječima Njegovim, pa nijesu ni zavrijedili, da vide čudo. Sad uzme Isus samo oca i majku djevojčinu sa sobom te uđe s njima i s trojicom odabranih apostola u sobu, gdje je ležalo

tijelo djevojčice. Nato pristupi bliže, primi je za ruku i reče, kao da je budi od sna:

»Djevojko, ustani!«

I odmah se povrati duša u njezino tijelo, iz kojega je prije malo vremena izašla. Sad otvori djevojka oči, pridigne se uz pomoć Isusovu živa i zdrava, te poče po sobi hodati kao svako jutro, kad je ustala. Ne treba da spominjemo, kako se prepalo pet nazočnih svjedoka od velikog straha, kad su vidjeli, kako hoda djevojka, koja je čas prije ležala mrtva. U svojoj bolesti nije djevojka valjda dulje vremena jela, pa je izgladnjelom tijelu njezinu trebalo, da ojača oslabljene sile. Na to nijesu zapanjeni roditelji mislili, pa zato ih Isus podsjeti, da djevojčici dadu, da jede. Pokazat će im time, kako nije samo živa, već i posve zdrava.

Da se o tom čudu otvoreno pripovijedalo, mislio bi narod, da će Isus tako rado uskrsnuti mrtve, kako je liječio bolesne. Zato Isus strogo zabrani svim prisutnima, da nikomu ništa ne pripovijedaju. No ipak nije mogao zapriječiti, da se čudo ne razglasi. Svima, koji su vidjeli mrtvu djevojku, bila je ona živo čudo. Tako ode glas o tom čudu po svoj onoj zemlji.

Isus šalje apostole.

Na svom putovanju upoznao je Isus pobliže narod i vidio bijedu, koja Mu je razdirala srce. Narod je bio izmučen i opterećen različnim nevaljanim predajama, što su mu ih nametali farizeji, ili kako kaže evanđelje: »Ležahu izmučeni kao ovce, koje nemaju pastira.« Ljepše poredbe nije Isus mogao naći, da izreče duhovnu bijedu tadanjeg naroda. Ovca je najsiromašnija domaća životinja, koja ne bi nikako mogla živjeti bez ljudske pomoći. Ne zna, na koju bi stranu krenula, niti sebi znade naći hrane. Kad ovcama zaprijeti pogibao, bježe u čoporu, ali se brzo izmore, pa padnu izmučene.

Zbog te duhovne bijede bio je narod dozreo, da primi evanđelje, kao zrelo žito, koje treba samo da se pokosi. Vjesnici su evanđelja stajali prema narodu u istom odnosu kao žeteoci prema žetvi, nema ih nikada dosta. Kolika je briga i muka za gospodara, kad žito dozri i propada, a nema radnikâ, da ga požanju i pospreme! Zato reče Isus apostolima:

»Žetva je uistinu mnoga, a poslenika malo. Molite se dakle gospodaru od žetve, da pošalje poslenike na žetvu svoju!«

Isus šalje apostole.
(Naslikao Julije Schnorr od Karolsfelda.)

Narod dakle treba da izmoli od Boga duhovne pastire. Ako u nekom vremenu ima malo svećenika, bit će da narod nije dosta za njih molio.

Dosada je Isus sam gradio na zemlji kraljevstvo nebesko, a apostoli su samo slušali Njegovu nauku i bili svjedoci čudesa, što ih je Isus činio. Pune dvije godine vidjeli su apostoli, kako Isus propovijeda,

zato odluči nekako pred Uskrs, da ih pošalje na pokusno propovijedanje. Ali tko bi vjerovao riječima tih priprostih i neukih ljudi? Da ih svijet primi, dade im Isus neka ovlaštenja, koja su nadilazila sve, što je dosada ljudima dano na zemlji. Dade im moć, da čudnovatim načinom liječe bolesnike, da gubave čiste, mrtve dižu, te da izgone svaku vrst đavola. Kad čovjeka izliječe, otvorit će mu oči i srce, da primi vječnu istinu. Ali jako bi malo koristila čudesa za širenje vjere, kad bi ih apostoli činili za plaću. Tu su milost dobili od Isusa badava, zato ih Isus opomene, neka se čuvaju, da nebeske stvari ne prodaju kao trgovačku robu. Za naporno propovijedanje imadu pravo, da ih vjernici hrane, ali kod čudesa bit će samo oruđe Božje svemoći:

»Badava dobiste, zabadava dajte. Među neznabošce ne idite, jer još nije za to došao pravi čas. U gradove samarijske ne ulazite,« kako se Židovi ne bi izgovarali, da nijesu primili evanđelje, jer je Isus poslao vjesnike svoje k njihovim neprijateljima. »Nego idite prije izgubljenim ovcama doma Israelova,« to će reći samo Židovima, koji su u Palestini. Neka počinju propovijedanje svoje riječima: »Približilo se kraljevstvo Božje,« a to će reći, da je obećani Mesija već došao. Neka dakle Židovi čine pokoru i ne odbijaju milost Božju.

Tom im je zgodom dao i neka pravila, kako će se vladati na putu i kad stignu u koje mjesto. Kad se čovjek sprema na put, obično uzima troje: novac, odijelo i hranu. Ništa od svega toga apostolima ne treba, već neka se pouzdavaju u providnost Božju.

»Kad pođete na put, ne uzimajte ništa sa sobom,« što nije prijeko nužno. »Ne nosite zlata ni srebra ni sitnoga novca u pojasima,« kud istočnjaci stavljaju novac svoj. »Ni štapa, da se branite.« Koga Bog štiti, ne treba mu druge obrane. Ali slobodno im je uzeti štap, da lakše hodaju. Ne treba im ni torbe, u kojoj čovjek nosi potrebne stvari, ni obuće, ni druge haljine, da ih mogu izmijeniti. Jednom riječi neka budu bez

ikakve brige. Anđeli, koje je Bog poslao s neba kao glasnike, nijesu se brinuli za zemaljske stvari. Tako neka i oni misle samo na svoju službu, da ih skrb za zemaljštinu ne smeta u naviještanju riječi Božje. U Božjoj su službi, pa će se Bog brinuti za njih, kako se otac skrbi za djecu svoju. Svaki je poslenik zavrijedio svoje jelo. Oni, kojima će propovijedati, dat će im, da živu prema svome stališu. To je njihova zaslužena plaća, za koju ne trebaju prosjačiti!

Kad padnu u koje mjesto, ne treba da uđu u prvu kuću. Neka budu oprezni, u koju će kuću skrenuti kao gosti, neka se popitaju, je li kuća vrijedna, da ih primi.

»Kad uđete u kuću, ostanite ondje i ne mijenjajte mjesta vašega, dok ne ostavite grad.« Uvrijedili bi time gazdu svoga, i ljudi bi ih držali za nestalne. »Kada dođete u koju kuću, pozdravite je riječima: mir ovoj kući, a to će reći: blagoslovite je i zamolite joj od Boga svako vremenito i vječno dobro. Bude li u toj kući ljudi željnih spasenja, saći će na njih blagoslov Božji. Usprotive li se milosti Božjoj, ne će se vaša želja ispuniti, i mir će se vaš vratiti k vama, kao da ga nijeste izrekli.« Tomu neka se ne čude, jer ne će biti nagrađeni po uspjehu, koji postignu, već prema trudu, koji ulože. Na Istoku rado primaju goste, ali im Isus unaprijed kaže, da ih ne će svagdje dobro dočekati. »A gdje vas ne prime, iziđite iz grada onoga te otresite i prah s nogu svojih.« Kad su Židovi iz tuđine ulazili u Svetu Zemlju, snimili bi sandale i udarili više puta jednom o drugu, kako se stepaju papuče, da prah, što se na njima ulovio, ne bi okaljao Svete Zemlje. Tako valja da čine i apostoli kod onih, koji ih odbijaju u znak, da s njima prekidaju svaku vezu, pa ne će da imadu ništa zajedničko ni s njihovim grijehom, ni s njihovom vječnom osudom. Da lakše obađu što više mjesta, poslao ih je Isus dvojicu po dvojicu, da jedan drugome pomogne, da ga tješi i da mu bude svjedok.

Teško se bilo apostolima rastati od svoga Učitelja, pa su s velikim strahom započeli svoju zadaću.

Ali prvo čudo, što su ga učinili, ohrabrilo ih je, jer im je otvorilo i kuće i srca. I obilazili su po selima propovijedajući i iscjeljujući bolesne. Nije nam poznato, kako dugo su propovijedali: po svoj prilici samo koji tjedan. Tako je ovo poslanje samo slaba slika onoga, kad će ih Isus poslije uskrsnuća poslati, da propovijedaju svim narodima na svijetu.

I vratiše se k Isusu s velikim veseljem i još čvršćom vjerom. A imali su na svom putovanju svega dosta, kako su kasnije sami priznali.

Smrt sv. Ivana Krstitelja.

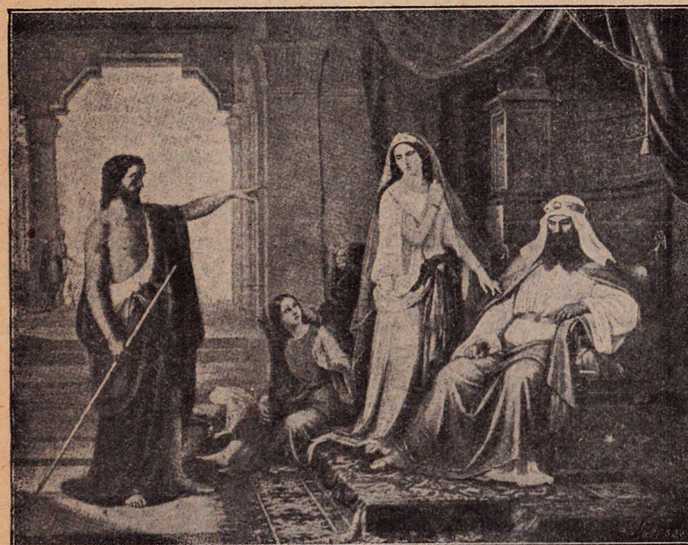
Kad su se apostoli razišli, naučavao je Isus na obali Genezaretskoga jezera. U to vrijeme stiže Mu vijest o tužnoj smrti Njegova miloga preteče svetog Ivana Krstitelja. Taj je preko godinu dana čamio u tamnici u tvrđi Maheruntu, ali se nije promijenio. Ni milovanja, ni prijetnje nijesu slomile Njegove odvažnosti. I u tamnici je govorio Herodu:

»Ne smiješ ti po Božjem ni ljudskom zakonu imati žene brata svoga.«

Ali Herod je bio preslab, da se riješi preljubnice. S jedne ga je strane uznemirivala savjest, a s druge ga je strane mučila strast. No visoko stoji pravo i istina nad silom i opačinom. Herod je štovao svetog Ivana Krstitelja još više, kad je vidio, da je pred Bogom svet, a pred ljudima pravedan, i pobojao se njegovih riječi, kao da ga čuva neka tajna sila, kao da mu se grozi neki viši sudac. Tako je došlo, da se Herod više puta razgovarao sa svojim uznikom, pitao ga za savjet i mnogo toga činio po njegovoj uputi. Ali preljubnica Herodijada nije mogla oprostiti svetomu Ivanu, što je javno korio njezin grijeh. Kad je vidjela, da mu je Herod sve više sklon, pobojala se, da ga jednog dana ne posluša, pa je protjera. Držala je, da joj nema mira, dok Ivan živi, te je snovala, kako će ga maknuti sa svijeta. Herod toga nije dao, jer se

bojao, da se ne pobuni narod, koji je Ivana držao za velikoga proroka. Stoga zapovjedi, da se Ivan dobro čuva, kako mu Herodijada ne bi naškodila. Napokon joj se ipak pruži zgoda, da postigne, što je htjela. Poznavajući svoga nazovi-muža bila je lukavo izračunala, kako će ga uloviti.

Svake godine slavio je Herod svoj rođendan. Kako nam svjetska povijest kazuje, bile su to upravo

Ivan Krstitelj kori Heroda.
(Naslikao Fattori.)

bajne svečanosti. Tako pozva Herod i sada na večeru sve dostojanstvenike na svom dvoru, vojničke časnike i odlične boljare u zemlji Galilejskoj. Poslije obilne i sjajne večere zabavljali su se gosti gledajući, kako plešu raspuštene plesačice od zanata. Ovajputa stupila je pred goste i nakićena kćerka Herodijadina iz prvoga braka, imenom Saloma. Premda je bila kraljevskog roda, nije je bilo sram, da gostima po-

kaže svoje razuzdano plesanje, jer što bi lijepa i mogla naučiti od majke preljubnice? Saloma je veoma ugodila svojim plesanjem gostima i začarala Heroda. Kad se poslije plesa naklonila gostima, zaori dvoranom buran pljesak. Dok se odmarala zažarena od naporna plesanja, obećao joj je Herod ugrijan vinom, da će joj za nagradu dati, što zaželi. Vino pomuti čovjeku pamet i razveže jezik, pa se tako i Herod htio pokazati pred svojim gostima upravo kraljevski darežljiv. Obećao je dakle djevojčici, da joj ne će odbiti želje, zatražila ma što, pa bila to i polovina njegova kraljevstva. Tako govori napiti Herod, koji bez dopuštenja rimskoga cara nije smio pokloniti ni jednoga svoga sela. I da djevojka vidi, kako joj ne će ništa odbiti, potvrdi nekoliko puta svoje obećanje pred svima gostima prisegom. Na te riječi nađe se djevojka u neprilici, što da zatraži. A koga će drugoga upitati za savjet nego onu, koja joj je najbliža, svoju majku? Ostavi dakle goste i otrči majci, jer na Istoku kod svečanih gozbâ jedu žene za sebe. Preljubnica, kao da je taj čas željno dočekala, imala je na to pitanje već gotov odgovor. Pola savjetujući, pola zapovijedajući reče joj:

»Traži glavu Ivana Krstitelja!«

Groznoj ženi bila je od svega blaga najmilija smrt onoga čovjeka, čiji ju je život tako mučio. Tražila je glavu, da se osveti jeziku, koji je korio njezinu preljubu. Iz odaja majčinih potrči djevojče natrag među goste, te reče Herodu zapovijedajući:

»Hoću, da mi odmah dadeš glavu Ivana Krstitelja.«

Bez ikakva srama reče »hoću«, jer joj je to pravo dao otac, a majka ju je naučila, kako će govoriti. I to traži odmah, kao da se bojala, da se Herod ne predomisli. Nato uzme jednu zdjelu sa stola i zatraži, da joj na njoj donesu glavu Ivanovu.

Taj je zahtjev rastrijeznio i samoga Heroda, i bude mu žao. Nadao se, da će djevojka zatražiti kakav osobito skupocjeni dar ili nakit, koji odgovara

veselju današnjega dana. Nekoliko mjeseci borio se protiv preljubnice, da ne smakne svetoga Ivana, a sad je vidio, da je zapao u njezinu mrežu. Ali Herod je bio preslab, da odbije taj krvološni i nepravedni zahtjev. Vidio je, kako su gosti u nj uprli oči, pa je držao, da bi okaljao svoju čast, kad bi pogazio riječ, koju zadade pred tolikim poglavicama svojega kraljevstva. A nije htio da se izvrgne ni gnjevu svoje priležnice, ni da ražalosti njenu kćer. Ušutka dakle svoju savjest time, što je prisegao, kao da tako luda prisega čovjeka veže. I nitko od gosti nije se usudio da ga upozori, neka ne kalja svoje duše nevinom krvi.

Nato pošalje kralj jednoga vojnika, da donese glavu Ivanovu. A vojnik posluša i spusti se u duboku tamnicu. Kad se po noći otvoriše vrata i plamen od baklje rasvijetli tamnicu, nemalo se začudio sveti Ivan. Znajući, da Herod danas slavi svoj rođendan i da dijeli milosti, svaki bi se sužanj u tom času nadao, da će ga pomilovati. Sveto Pismo ne pripovijeda, kako je Ivan primio zapovijed, da ga smaknu. Koliko ga otprije znamo, nema sumnje, da se neustrašivo podao svojoj sudbini. Svršio je svoju zadaću, pokazao svijetu Spasitelja, pa mu je možda i drago bilo, što će umrijeti mučeničkom smrću kao i njegov Gospodin. I pade mu glava pod krvničkim mačem na zemlju, a duša mu se vine do neba.

Gostima nije smetalo, kad je vojnik među njih donio krvavu glavu Ivanovu. Ali Herodu bude strašno, kad je zagledao oči, koje se eto zatvoriše pred njegovim zločinom. I prestraši se ustiju, koja su i nijema prekoravala njegov grijeh. Da se otrese neugodnih misli, nastavi da pije s gostima. A Herodijada je uživala od veselja, kad joj poslušna kćer donese glavu Ivanovu na zdjeli, da njome zasiti svoju mržnju i osvetu. Kad čovjek jednom nagne na zlo, teško mu se zaustaviti. Tako je i ta žena od grešnice i preljubnice postala ubica i krvnica jednoga sveca.

Kad su došli učenici Ivanovi i čuli, kako je poginuo njihov učitelj, izmoliše njegovo tijelo. Sad je Herod vidio, kako je ludo radio, pa dopusti Ivanovim

učenicima, da časno sahrane tijelo svoga učitelja. Poslije ukopa odoše i javiše, što se dogodilo, Onome, komu ih je sveti Ivan uvijek putio, Isusu.

Nedokučljivi su putovi Božji, preslab je razum čovječji, da ih slijedi. Od žene se nije rodio veći čovjek, nego što je bio sveti Ivan. Živio je u pustari, hranio se korjenjem, oblačio u kostrijet, posvetio život, da prokrči put kraljevstvu Božjem, i bio je veći prorok od svih drugih proroka. A na koncu je poginuo kao žrtva, jer je branio zakon Božji. Gospodin Bog je to dopustio, da pokaže, kako poslije smrti ima veća slava, do koje dolazi onaj, koji ne mari za zemaljsku slavu. I drugi su proroci svojom krvlju zapečatili oštre svoje riječi, pa im Ivan ne bi bio ravan, da nije umro mučeničkom smrću.

Herodu je bilo poslije smrti svetoga Ivana daleko gore nego za njegova života. Krvava glava Ivanova jednako mu se motala pred očima. Blijeda smrt kao da je podala licu Ivanovu neki strašni izraz, a usta kao da će se sada otvoriti, da ga prekore, što ga je nevina dao pogubiti. Tako je Herod živio u vječnom strahu, da će Bog teško kazniti njegov zločin.

Upravo u to vrijeme počeo se među narodom sve više širiti glas o Isusu i njegovim čudesima. I pitao se narod: tko bi to mogao biti? Jedni su govorili, da je to Ilija, koji ima doći prije Mesije. Drugi su kazali, da je to jedan od starih proroka, koji je pohodio svoj narod. Treći su nagađali, da je to čovjek, koji samo naliči na stare proroke. Herod se dosad nije mnogo brinuo za Isusa i za Njegova čudesa. Ali otkad je dao pogubiti svetoga Ivana, svako ga je novo čudo sjećalo na njegovu žrtvu i zaoštrilo u njemu grižnju savjesti. Dok je narod za Isusa govorio ovo i onó, Herod je uporno tvrdio:

»To je on, to je Ivan Krstitelj, komu sam ja odsjekao glavu. Ustao je od mrtvih, pa čini čudesa.«

Onda su mnogi još vjerovali, da se duša pokojnikova vraća na ovaj svijet u žive ljude.

Prvo umnažanje kruha.

I opet nije daleko bila pasha (treća u Isusovu javnom djelovanju), pa se apostoli vratiše sa svog putovanja k Isusu. Puni veselja pripovijedali su, kako su istjerali vragove iz opsjednutih i kako su činili druga čudesa radujući se, što im je dana takva moć. U isto vrijeme počeše se u Kafarnaumu skupljati hodočasnici iz okoline Galilejskog jezera, da u društvu pođu u Jerusolim. A kad su začuli za velikog proroka iz Nazareta, o komu se toliko govorilo, počeše se navraćati k Njemu. Jedni su dolazili, a drugi odlazili, pa Isus i apostoli nijesu imali vremena ni da jedu. A poslije naporna njihova putovanja trebalo im je i odmora. Zato odluči Isus, da se skloni na sjevero-istočnu obalu galilejsku, gdje će apostoli koji dan mirno otpočinuti na kakvom samotnome mjestu. Na zapovijed dakle Isusovu ukrcaše se u barku i zaploviše prema gradu Betsaidi.

Pod tim imenom poznata su nam dva grada. Jedan je bio na zapadnoj obali Genezaretskog jezera, te je spadao pod vlast Heroda Antipe. To je bio rodni grad apostola Petra, Andrije i Filipa. Druga Betsaida bila je malo mjestance na sjevero-istočnoj obali jezera, te je pripadala trećemu sinu Herodovu Filipu. Taj ga je poljepšao i proširio te načinio od njega grad i prozvao ga u čast kćeri cara Augusta: Betsaida Julijina. Ležao je samo tri i po kilometra daleko od jezera na lijevoj obali Jordana. I danas sjeća na taj grad umjetnički izrađeno kamenje, od koga pastiri tu skalupiše svoje proste kolibe.

Ovamo se zaputi Isus s apostolima. Neki su vidjeli, kako se Isus ukrcao i pošao s apostolima prema sjeveru. Za to začuše i drugi, pa se mnoštvo naroda iz Kafarnauma diglo na noge i pošlo za Isusom, ne lađom već pješke, uz obalu. Uz to su jednako pazili, kamo će zakrenuti lađa Isusova. Putem im se pridružilo mnogo svijeta iz gradova i sela, što leže na zapadnoj obali Genezaretskoga jezera. Od straha, da im

lađa ne uteče, požuriše se neki te stigoše još prije Isusa na mjesto, kud je lađa uperila. Tako se Isus i opet nađe usred mnoštva naroda, koje je sve više raslo, jer su ljudi jednako pridolazili. Od počinka dakle, koji je Isus mislio ovdje naći, nije bilo ništa.

Tako je Isus samo nastavio, gdje je jučer svršio. Uzađe na bližnji brežuljak te poče naučati o kraljevstvu Božjem. Propovijedao je tako lijepo, da je narod gotovo zaboravio na jelo. Bila su već prošla četiri sata poslije podneva i sjena je od sunca postajala sve veća, jer se počela približavati večer. Da Isus narod dulje zadrži, ne bi prije noći mogli dospjeti u okolišna mjesta. Zato moradoše apostoli prekinuti Isusa i opomenuti, neka raspusti narod, da sebi u bližnjim mjestima i majurima kupi hrane te da prenoći. Jer mnogi od njih nijesu ni mislili danas poći za Isusom, već ih je radoznalost i mnoštvo naroda odvuklo, pa nijesu ponijeli nikakva jela.

Ali Isus ne htjede još da raspusti narod, već reče apostolima :

»Ne treba da idu, dajte im vi da jedu.«

Htio je time da ih kuša, hoće li se dosjetiti, da bi i oni mogli narod nahraniti čudnovatim načinom. Nije dugo, što se vratiše s puta, na kom su učinili mnoga čudesa. Ali se apostoli nijesu domislili, kud smjera Isus, već se stadoše čuditi Isusovu pitanju. Odakle bi oni nahranili toliki svijet ? Uto zapita Isus apostola Filipa ili zato, što mu je bio najbliži, ili što je bio rodom iz ove okolice, pa su mu prilike bile dobro znane :

»Odakle ćemo kupiti hljeba, da nahranimo ovaj svijet ?«

A to reče Isus, tako dodaje Sveto Pismo, da kuša Filipa, hoće li doći na to, da bi ih Isus mogao nahraniti. Premda su vidjeli tolika čudesa Isusova, nijedan se od apostola nije dosjetio, da bi Isus mogao nahraniti narod čudnovatim načinom. »Isus je znao«, opet dodaje Sveto Pismo, »što će činiti, pa nije trebao Filip da mu kaže, kako prirodnim načinom nije mo-

guće ovdje nahraniti toliki svijet.« Ne znajući dakle Filip, kuda smjera Isus, reče u čudu :

»Za dvjesta dinara hljeba nije dosta, da svakomu od njih malo dopadne, a gdje bi u tom pustom kraju i namaknuli toliko kruha, da se svijet nasiti ?«

Dinar je bio u Rimljanâ najmanji srebreni novac, a vrijedio je nešto više od naše krune prije rata. Bilo je tada oko Isusa, kako kasnije nabrojiše, pet tisuća ljudi bez žena i djece. Tako bi na svakih dvadeset i pet ljudi došlo samo za jedan dinar kruha, pa bi svakoga zapao jedva koji zalogaj.

A kad je Isus vidio, da Ga apostoli ne shvaćaju, upita ih :

»Koliko hljebova imate ? Idite i vidite !«

I kad ispitaše narod, reče apostol Andrija :

»Ovdje je jedan dječak, koji ima pet ječmenih hljebova i dvije ribe, ali što je to za tolike ?«

Te hljebove nije dječak namislio prodavati, već ih je ponio za sebe. U nas je kruh sad veći sad manji, a u Palestini nekoć i danas uvijek jednak : kao naša tanka pogača. Širok je jedan pedalj, debeo kao mali prst, a važe do sto pedeset grama. Za jedan obrok računa se obično tri hljeba na čovjeka. Uz kruh jeli su na obali Genezaretskoga jezera kao prismok sušenu i soljenu ribu. Sad reče Isus apostolima :

»Donesite mi ih ovamo !«

Dok su jedni pošli da donesu hljebove i ribe, zapovjedi Isus apostolima, da razdijele narod u skupine po pedeset ljudi. Tako je bilo lakše uzdržati red u tolikome mnoštvu i razdijeliti hranu. I kao da je jelo već priređeno, reče Isus apostolima, neka kažu narodu, da posjeda na travu, kako čini domaćin, koji dijeli mjesto svojim gostima prije, nego što sjednu za stol.

U to doba, pred Uskrs, poraste u tom kraju bujna i visoka trava s raznobojnim cvijećem. I danas pasu ondje beduinska stada, jer mjestom žubore tri potočića i žure se i žure, da što prije dođu u Galilejsko jezero.

Kad se narod u svom šarolikom odijelu posadio u skupinama po livadi punoj raznobojnog cvijeća, ostade ta slika još dugo u pameti svetomu Petru, jer mu se činilo, da se taj kraj pretvorio u cvijetnjak razdijeljen na pedeset polja. Kad je narod sjeo, uze Isus pet hljebova, pogleda na nebo, gdje je izvor svakomu blagoslovu, koji dolazi na zemlju, i pomoli se Bogu. Silan onaj narod bili su danas Isusovi gosti. Židovski domaćin morao se prije jela pomoliti Bogu riječima: »Hvaljen da si Gospodine Bože naš, kralju svijeta, koji si dao, da nam izraste kruh iz zemlje!« Tko se prije jela ne moli, taj kao da krade Bogu hranu, govorili su židovski učitelji. Nato Isus blagoslovi i umnoži kruh, da ga bude više. Kako je kruh tanak kao naša pogača, ne može se nožem rezati, već ga Isus poče lomiti. Teško bi Isus nadijelio toliki narod kruhom, pa ga poče dodavati apostolima, da ga odnesu i po pojedinim skupinama razdijele. U rukama Isusovim i u rukama apostola jednako se kruh umnožavao, te ga je bivalo sve više i više. A tako je bivalo i s ribom. Svaki je od obojega dobio, koliko je htio, i svi se najedoše dosita. A bili su gladni, jer cijeli dan nijesu ništa jeli, a za Isusom su provalili dosta puta. I još je hrane preostalo.

Da to čudo svima jače sine i ojača njihovu vjeru, reče Isus apostolima:

»Skupite komade, što pretekoše, da ne propadnu!«

U onoj vrevi lako bi ih pogazili. A Isus je želio i time poučiti svijet, kako valja poštovati i najmanji dar Božji. Kako kod nas u nekim krajevima seljaci polazeći na put nose rogožar ili torbu, tako su i Židovi nosili sa sobom jelo u košaricama. Na riječ Isusovu uzeše apostoli skupljati, što je preostalo, te napuniše punih dvanaest košarica, a to je značilo najmanje dvanaest puta onoliko, koliko je onaj dječak Isusu dao. A bilo je samo muških, što ih je Isus nahranio, oko pet tisuća. To se dalo ustanoviti po skupinama, u kojima su sjedili. Žene i djeca jeli su za sebe, ali njih nijesu ni brojili, jer to kod Židova nije bio običaj.

Ovo čudo nije prisutne tako potreslo, kao na primjer kad je Isus izliječio bjesomučnoga, ali se svakoga dojmilo, jer ga nije samo na svoje oči vidio, već i na sebi nasitivši se iskusio. Zato počeše neki među sobom govoriti:

»Ovo je zaista onaj prorok, koga je Mojsija obećao Židovima«, to jest obećani Mesija.

Isus umnaža kruh.
(Naslikao Julije Schnorr od Karolsfelda.)

Na to ih je podsjetilo, što je čudo Isusovo bilo nalik na čudo Mojsijevo, koji je čudnovatim načinom hranio u pustinji narod židovski. Židovi su bili uvjereni, da će ih Mesija osloboditi od ropstva rimskoga, obnoviti kraljevstvo židovsko i raširiti ga po svem svijetu. Oduševljeni čudom, što ga je Isus učinio, zamisliše, da odvedu Isusa u Jerusolim i u hramu da Ga proglase za kralja židovskoga. Znali su, da to Isus ne bi učinio dobre volje, ali oni će Ga primo-

rati, da primi to kraljevstvo, oni će biti Njegova vojska, koja će se boriti za Njega i za slobodu domovine. Za to je upravo zgodan čas. Evo pashe, koja sjeća svakoga, kako se Židovi oslobodiše sužanjstva egipatskoga. Židovi, što se skupiše sa svih strana svijeta u Jerusolimu, oduševljeno će im se pridružiti.

Ali Isus je progledao njihove namjere. Isus je već bio kralj i Njemu su proroci davno prorekli kraljevstvo. No Isus nije došao, da kraljevstvo primi od ljudi, već nasuprot da On njima dade svoje kraljevstvo. To je kraljevstvo Njegova Crkva, a sinut će u potpunom sjaju na sudnji dan, kad Isus pozove svoje odabranike riječima: »Dođite i zaposjednite kraljevstvo, koje vam je dano od početka svijeta.« Pothvat, što ga naumiše izvesti Židovi, uvelike bi naškodio širenju vjere Isusove. Digla bi se buna, koju bi Rimljani ugušili oružjem. A bilo se bojati, da se svjetini ne pridruže i apostoli, koji su bili oduševljeni za svog Učitelja. Stoga zapovjedi Isus apostolima, da se odmah ukrcaju u lađu i vrate na zapadnu obalu jezera, gdje će pričekati Isusa. I prije nego je narod išta učinio od onoga, što je namislio, oprosti se Isus od njih. A kad je svijet vidio, kako se apostoli ukrcaše, počeli su se svi razilaziti. Sad se Isus povuče na bližnje brdo te se dugo molio Bogu u samoći i tišini, kako je to običavao u svim važnijim zgodama svoga života. Sutra će Ga odbaciti Kafarnaum, kako Ga je odbacio i Njegov rođeni grad Nazaret, i treća će godina Njegova javnoga djelovanja biti puna pregaranja i pogibli.

Isus hoda po vodi.

Teško je bilo apostolima otići bez Isusa. Zato su dugo čekali na obali, ne bi li se Isus vratio, ali Isusa nije bilo. Kad je već nastao mrak, ukrcaše se apostoli u istu lađu, na kojoj su se ujutro dovezli iz Kafarnauma. Plovili su jednako uz obalu nadajući se, da će ih Isus svaki čas stići i nastaviti put s njima.

Na početku putovanja bilo je jezero mirno. No doskora poče duvati vjetar i voda se stade burkati te bacati čamac s apostolima. Poradi silnoga vjetra moradoše zaviti jedra, pa se stadoše veslima i kormilom boriti proti buri, koja ih je jednako tjerala prema jugu. Još mnogo godina poslije sjećao se Petar, kako su teško veslali te noći. A lađa kao da se nije micala s mjesta. Bilo je prošlo i tri sata ujutro, a oni prevališe jedva kojih sedam kilometara, to jest nešto preko polovine Genezaretskog jezera. Za mirna vremena svladali bi taj put za podrug sat.

U isto vrijeme molio se Isus na brdu, ali nije zaboravio svojih apostola. Mogao ih je lako i vidjeti, jer su pred Uskrs noći svijetle, a sjeverni vjetar ne navlači na more tminu. Ali je Isus svakako duhovnim okom gledao njihovu muku, te je poslije tri sata ujutro pošao s brda ravno na more, da im pomogne. Kao kralj i gospodar prirode hodao je mirno po vodi kao po tvrdoj zemlji.

Kad je Isus došao do lađe, opaziše apostoli, kako čovjek hoda po vodi, pa se s valovima čas diže, čas spušta, te se njihovim očima jednako pokazuje i opet sakriva. I preplašiše se držeći, da je to duh. Sav je stari svijet vjerovao u duhove i pripovijedao nebrojene zgode, kako se ljudima ukazuju. S velikim su strahom apostoli gledali, kako im se čudna prikaza sve više približuje. Ne ćemo se dakle čuditi, što su zaviknuli od straha, kad je Isus već bio blizu. Na očajnu njihovu viku odgovori Isus:

»Ja sam. Ne bojte se!«

Poznati glas kazivao im je, da to nije nikakav duh, već njihov Učitelj. Kad apostoli začuše riječi Isusove u silnom šumu vjetra i velikoj buci valova, kao da se preobraziše. Bilo im je odlanulo i strah se njihov pretvorio u radost. Vidjeli su, kako je Isus učinio razna čudesa, ali još nijesu znali, da može mimo prirodni zakon da hoda po vodi kao po kopnu. A Isus je došao apostolima baš u zgodan čas. Od naporna veslanja bili su već klonuli, a vjetar je jednako zavijao,

valovi su neprestano bučili, pa se more sve više pjenilo. Sad su sigurni, da im se ništa ne može dogoditi, samo kad je Isus uz njih.

Apostol Petar bio je čovjek veoma živahne naravi. Dok se drugi apostoli još nijesu oporavili od straha, dovikne Petar Isusu:

»Gospodine, ako si Ti, zapovjedi, da dođem k Tebi po vodi!«

Petar nije ni čas posumnjao, da na vodi nije Isus. Duhu ne bi rekao »Gospodine«, a na riječ neznana čovjeka ne bi nikad zakoračio u uzburkano more. Možda je ta želja Petrova bila smjela i nepromišljena, ali Petru nije bilo toliko stalo, da hoda po vodi, koliko da što prije dođe do Isusa. Svojim je riječima pokazao, da tvrdo vjeruje u Isusa, koji će učiniti, da i za njega ne vrijedi prirodni zakon, po kom čovjek u vodi tone. Da Isus ojača vjeru Petrovu, usliši molbu njegovu, te reče:

»Dođi!«

A Petar zakorači iz lađe, pa stane na more kao na kopno i koračaše po vodi, da se sastane s Isusom. Već nije bio daleko od Isusa, kad li se podiže silan val, a Petar se na svom neobičnom putu preplaši te poče tonuti. Dok je mislio samo na Isusa, hodao je po vodi kao po tvrdoj zemlji, jer ga je nosila vjera i vodila ljubav k Isusu. No kad je skrenuo očima na vjetar i valove, pomisli, da bi se mogao utopiti, i na veliku prepast svoju oćuti, da tone. U svom strahu zaboravio je sve, samo jedno nije zaboravio: da nije daleko Onaj, koji mu može pomoći, pa zavikne:

»Gospodine, spasi me!«

Isus, koji je uvijek bio pripravan da pomogne, usliši i sada vapaj Petrov. Brzo pruži ruku i povuče Petra na površinu, te ga ukori riječima:

»Malovjerni, zašto si posumnjao?«

Nijesu Petra povukli pod vodu ni vjetar ni valovi, već strah, koji je odavao, da je vjerom malaksao. Čvrsta vjera držala ga je nad vodom, a ljudska ga je slabost potisnula u vodu. Ovo čudo imalo je poučiti Petra, da nikad ne klone vjerom i pouzdanjem u Isusa,

koji je uvijek pripravan, da čovjeku pruži ruku pomoćnicu. I sad Petar čvrsto primi ruku Isusovu, te oba uđoše u lađu.

Kako se s Isusovim dolaskom slegao strah u srcu apostolima, tako se stišala i bura na moru. To je opet bilo kao neko novo čudo, jer vjetar na moru ne prestaje naprečac, već pomalo, a more je još dugo nemirno, kad je vjetar već davno prestao. No nije to još bilo sve.

Apostoli se nijesu mogli dosta načuditi, kako Isus hoda po vodi. Da su malo više mislili, kako je pokazao svoju moć time, što je sa nekoliko hljebaca

Sv. Petar ide po moru k Isusu.
(U đakovačkoj katedrali naslikao Ljudevit Seitz.)

nahranio toliko ljudstvo, bili bi lako pojmili, da Isusu nije ništa nemoguće. Ali je njihovo srce bilo otvrdnulo, veli Sveto Pismo, pa nijesu u tomu vidjeli jasne dokaze Isusove svemožnosti. Što ih nije naučilo umnažanje kruha, to im je pokazalo Njegovo hodanje po vodi. Kad se uz to sjetiše i drugih Isusovih čudesa i onoga, što je o sebi govorio, uvjeriše se, da je Isus Sin Božji. I kad je stupio u lađicu, pokloniše Mu se i apostoli i drugi, koji su s njima bili govoreći:

»Ti si zaista Sin Božji.«

Izjavu njihovu kao da je Isus htio potvrditi novim čudom. Jedva što je došao među apostole, kao

da su neviđene sile ponijele barku: u tren oka nađoše se na zapadnoj obali Genezaretskoga jezera.

U posljednje vrijeme kao da je Isus gomilao čudo na čudo, samo da što bolje učvrsti u vjeri svoje apostole. Još danas ostavit će Ga mnogi od Njegovih pristaša, pa treba da Njegovi najbliži pristanu što čvršće uza Nj.

Kruh za život.

d mnoštva, što ga je Isus jučer nahranio čudnovatim načinom, vratiše se neki svojoj kući, neki prenoćiše u bližnjim selima, ili prospavaše pod istočnim blagim nebom. Ovi su sutradan tražili Isusa po ravnici i po bližnjim brežuljcima. I nijesu se mogli dosta načuditi, kamo je Isusa nestalo. Vidjeli su, da sinoć nije bilo na obali druge lađe osim jedne, u koju su se ukrcali samo apostoli. Dok su neko vrijeme tako stajali na obali ne znajući, kamo bi, dođe nekoliko lađa, kao da su bile naručene. Na njima se odmah vratiše u Kafarnaum. Računali su, da će ondje svakako naći Isusa, jer se u taj grad obično vraćao poslije svakoga putovanja.

I nađoše Ga doista u bogomolji, gdje u odličnom zboru Židova sjedi i nauča. Sad su Mu pripovijedali, kako su Ga danas tražili na istočnoj obali, te Ga upitaše:

»Učitelju, kad si ovamo došao?«

Isus nije htio narodu kazati, kako je noćas hodao po vodi, jer je to čudo učinio samo za svoje apostole. Ali zato odgovori Isus radije na tajne misli njihova srca, nego na pitanje, što Mu ga staviše, želeći ih poučiti, kako nije došao na zemlju da uspostavi svjetsko kraljevstvo židovsko, već da dade svijetu život vječni.

»Doista, doista vam kažem, ne tražite me zato, što vidjeste znake, nego što jedoste hljeba i nasitiste se.« Tražili su Isusa, jer ih je jučer nahranio, pa su se i danas nečemu nadali. Više im je bilo stalo da dobiju od Isusa, što koristi tijelu, nego što bi im bilo za dušu. Da čudesa jasno dokazuju, kako je Isus Bog, toga nijesu uviđali. Zato prijeđe Isus od kruha, kojim se hrani tijelo, na kruh, koji služi duši za hranu. »Starajte se ne za jelo, koje prolazi, kad ga pojedemo, već za jelo, koje ostaje za život vječni.« To jelo može dati samo Sin čovječji, koji je ujedno Sin Božji. To je kao svojim pečatom potvrdio Njegov Otac time, što Mu je dao moć, da čini čudesa. Kako se znojimo za svakidašnji kruh, tako ćemo i kruh za vječni život steći samo s trudom i mukom. Čovjek treba da u Isusa vjeruje, po Njegovoj vjeri živi, da svlada svoje požude i strpljivo podnosi nevolje.

Tih riječi nijesu Židovi dobro shvatili. Jučer ih je Isus nahranio, pa su držali, da im danas obećaje nešto daleko veće i vrijednije, jer govori o hrani, koja ostaje zauvijek. I zapitaše ga:

»Šta ćemo dakle činiti, da radimo djela Bogu mila?«

A Isus ih uputi, neka vjeruju u Njega riječima:

»Ovo je djelo Božje, da vjerujete u Onoga, koga je On poslao.«

Sad su Židovi dobro shvatili, da je posljednje riječi Isus govorio o sebi. Zato zatražiše od Isusa, neka učini kakvo čudo, kojim će pokazati, da je poslanik Božji, pa će oni onda prosuditi, hoće li Mu vjerovati, te dodadoše:

»Oci naši jedoše manu u pustinji, kako je zabilježeno u Svetomu Pismu: hljeb s neba dade im, da jedu.« Tim kao da su kazivali Isusu: »Ti si jučer sa pet hljebova nahranio pet tisuća ljudi, ali to je premalo, da mi tebe priznamo za Mesiju. Mojsija je učinio mnogo više. Hranio je nekoliko godina toliko naših pradjedova jelom, koje je padalo s neba, a kruh, kojim si ti jučer nahranio ljude, izrastao je iz zemlje.«

Na to odgovori Isus:

»Nije Mojsija davao pradjedovima vašima manu, nego Otac moj. Ta je mana padala odozgo, ali neba nikad nije vidjela, već je samo slika kruha nebeskoga,

jer je samo neko vrijeme uzdržala Židovima tjelesni život. Otac moj nebeski daje vam kruh, koji uistinu silazi s neba. To je doista kruh Božji, jer podržava ne vremeniti i tjelesni život, već duhovni i vječni život, a daje ga Otac ne samo jednomu narodu, već cijelome svijetu.«

Nato se Židovi poveseliše, jer su držali, da Isus govori o nekoj tjelesnoj hrani, koja je daleko vrijednija od mane. Mislili su, da će tom hranom utišati glad, pa im ne će trebati, da se brinu za svakidašnji kruh. Kako je Samarijka na studencu Jakovljevu kazala Isusu: »Gospodine, daj mi te vode, od koje ne ću nikad ožednjeti,« tako upadoše sada i Židovi u riječ te poviknuše:

»Gospodine, daj nam taj kruh ne samo za danas, nego za svagda«, to jest za sve dane, što će ih još živjeti.

Na to reče Isus svečano i bez okolišanja:

»Ja sam taj hljeb, koji daje život. Tko dođe k meni, to jest, tko vjeruje u mene, ne će nikad ogladnjeti ni ožednjeti,« već će zauvijek zadovoljiti svoje duhovne potrebe. No tko želi da jede taj kruh, mora najprije vjerovati u Isusa. Židovi ne vjeruju, da je Isus obećani Mesija, premda su vidjeli tolika čudesa. Zato ne će dobiti kruh za život vječni. K Isusu će doći svatko, koga Mu Otac dade, to će reći, koga Bog potakne svojom milosti. A tko se odazove Božjemu pozivu, pa dođe k Isusu, toga će s veseljem primiti, jer je sašao s neba, da čini volju Oca svoga, koji Ga je poslao. A Očeva je volja, da svaki, koji vjeruje u Sina, ima i život vječni, pa će ga Sin uskrsnuti na sudnji dan. Isus je došao, da spase sav svijet, ali će se po volji Očevoj spasti samo oni, koji se odazovu Njegovoj milosti i vjerno pristanu uz Isusa. Takvi će postići vječni život, jer će ih Isus uskrsnuti na sudnji dan.

Sad počeše Židovi mrmljati na Isusa, što je rekao: »Ja sam hljeb živi, koji s neba siđoh,« jer je iz toga slijedilo, da je Bog. Protiv Božanskog su podrijetla Njegova pokazivali neprijatelji Isusovi na Njegovo zemaljsko podrijetlo i misleći, da je zaručnik Blažene Djevice Marije otac Isusov, govorili su:

»Nije li ovo sin Josipov, komu mi znamo i oca i mater? Kako dakle može da govori: »Ja siđoh s neba?«

Čudesa, što ih je Isus činio, morala su Židovima otvoriti oči, da Isus nije običan čovjek, ali oni nijesu htjeli u Isusu vidjeti Boga, koji je primio čovječje tijelo. Zato im Isus reče:

»Ne mrmljajte među sobom i nemojte se sablazniti, što sam rekao, da sam s neba sišao. Do kraljevstva nebeskoga ima samo jedan put: nitko ne može doći k meni, to jest vjerovati u mene, ako ga Otac ne povuče svojom milošću.«

Bilo bi dakle bolje, da se mole Bogu, da im udijeli svoju milost, jer svakoga, koji posluša glas Božji, čekat će poslije uskrsnuća sjajna i vječna nagrada. I sad navede Isus dokaz iz Svetoga Pisma, kako čovjek vjeruje samo onda, ako se odazove milosti Božjoj:

»Stoji pisano u knjizi proroka: bit će svi poučeni od Boga.« Prvi je dakle korak do Isusa, da čovjek vjeruje i čuje riječ Božju, drugi je korak, da uz vjeru pristane. »Jer tko posluša Oca i Njegovu se pozivu odazove, taj dolazi k meni. A tko ne će da posluša glas Njegov, bit će isključen iz kraljevstva nebeskoga. Kad kažem, da Otac uči ljude, ne mislim time, da Ga je svatko čuo na svoje uši. Kako nitko ne može vidjeti bivstva Božjega, tako ne može nitko ni čuti Boga osim onoga, koji je od Boga.«

I sad nastavi Isus, gdje Ga Židovi prekinuše mrmljanjem svojim:

»Zaista, zaista vam kažem: tko vjeruje u mene, taj kao da već sada ima život vječni.«

Obećanje presvetog Oltarskog Sakramenta.

Sve, što je Isus dosada govorio, bio je samo uvod nauci o presvetom Oltarskom Sakramentu, po kojem će se vjernici mnogo tješnje združiti s Isusom nego po vjeri, jer je kruh Isusov prava hrana, koja daje čovjeku život vječni.

Židovi su dobacili Isusu, kako je mana daleko više od onoga kruha, kojim je jučer nahranio pet tisuća ljudi. Ujedno su mu nekako natuknuli, da bi u Njega vjerovali, kad bi im dao takav kruh s neba. Zato im Isus obeća kruh, koji je daleko nad manom.

»Ja sam kruh od života, koji čuva od smrti. Pradjedovi vaši jedoše manu u pustinji, da se uzdrže u životu, ali ih mana nije mogla obraniti od smrti, već pomrješe. Kruh, o kom ja govorim, sišao je s neba, i tko Ga jede, ne može umrijeti. Taj kruh hrani dušu i čuva je od vječne smrti, ali pripravlja na preobraženje i tijelo, koje poslije sudnjega dana prelazi u život vječni.«

I sad poče Isus pobliže tumačiti, tko je taj kruh, odakle je, kakav je i kako djeluje. Taj kruh je nebeskog podrijetla, jer je to sam Isus, koji je s neba sašao. On je živi kruh, koji u sebi ima život i daje vječni život drugima. Vječni je život duhovni život, koji počinje na ovom svijetu preporodom u svetom krstu, nastavlja se u nebu, gdje vječnim životom ne živi samo duša, već i preobraženo tijelo.

»Taj hljeb, koji čovjeku daje život vječni, moje je tijelo, koje ću dati za život svijetu.«

Tu je Isus prvi put jasno izjavio, da će svoj život žrtvovati za spasenje svijeta. Taj kruh bit će Njegovo tijelo, od koga će prirediti gozbu cijelome svijetu.

Židovi, koje poslaše iz Jerusolima, da uhode Isusa, ili njihovi pristaše u Kafarnaumu pravo su shvatili riječi Isusove, da će dati tijelo svoje za hranu.

Samo su ih uzeli doslovno, kao da će Isus svoje smrtno tijelo rasjeći na komade pa dati ljudima za hranu. To im se činilo nemoguće, i počeše se prepirati s drugima, koji su pristajali uz Isusa:

»Kako nam može ovaj dati tijelo svoje, da ga jedemo?«

Držali su, da je takva što ludo i nemoguće. A Isus im ponovi, da je to ne samo moguće, već upravo nužno:

Krist s apostolima.

(Naslikao Palma Vecchio.)

»Zaista, zaista vam kažem, ako ne jedete tijela Sina čovječjega i ne pijete krvi Njegove, ne ćete imati života u sebi.«

Tako je Isus kao pod prisegom ponovio, da su Židovi pravo shvatili Njegove riječi: tijelo Njegovo valja jesti, a uz to još doda, da i krv Njegovu valja piti. Tko ne jede obične hrane, umrijet će tjelesno, a tko ne hrani duše tijelom i krvi Isusovom, umrijet će dušom. Isus će biti kao vazmeno janje, kojega je krv očuvala Židove od smrti prije izlaska iz Egipta.

»Tko jede moje tijelo i pije moju krv, imat će vječni život, i ja ću ga uskrsnuti u posljednji dan.«

Kako obična hrana uzdržava i jača tjelesni život, tako tijelo i krv Isusova jača i uzdržava duhovni život. Tijelo i krv Isusova daje vječni život, jer čisti dušu od svake ljage i otvara put u nebo. Isus pače obećaje, da će uskrsnuti onoga, tko jede Njegovo tijelo i pije Njegovu krv. Kod svete Pričesti dolazi čovjek u izravan dodir s preobraženim tijelom Isusovim i dobiva milosti, koje hrane i jačaju klicu, što ju je čovjek dobio na svetome krstu. Razlog je tomu taj, što je tijelo Isusovo doista pravo a ne umišljeno kakvo jelo, a krv Njegova pravo, a ne prividno kakvo pilo. Uživanjem tijela i krvi Isusove usko se čovjek veže s Isusom, jer Isus veli:

»Tko jede tijelo moje i pije krv moju, ostaje u meni i ja u njemu.«

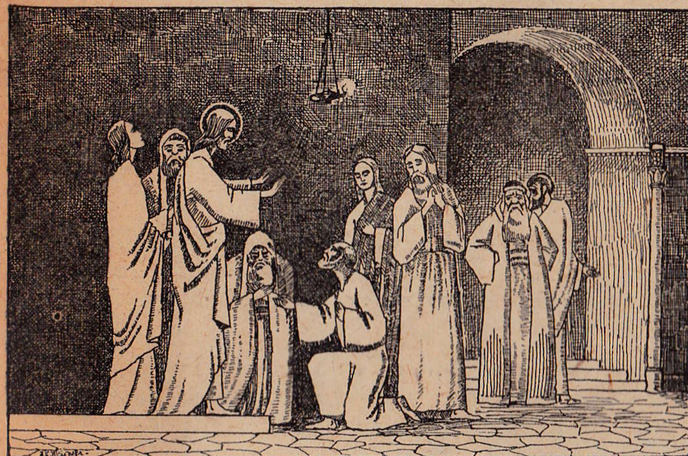
U presvetoj Pričesti ne dobiva čovjek samo prolazne milosti kao kod nekih drugih sakramenata, već prima samoga početnika i izvor svake milosti, Isusa Krista, koji se u duši nastanio svojom Božanskom moću i svojom milošću. Kako kvas uskisa brašno, da postane tečno, tako i presveta Pričest prodire u našu dušu i tijelo, te im daje osobitu snagu. Kao kad se pomiješaju dvije vrste voska, pa jedan prodre u drugi, tako se i Isus združuje s onim, tko jede tijelo Njegovo. Kao što je Isus živ, jer Ga je rodio Otac, koji ima život u sebi, tako će i čovjek, koji se pričešćuje, živjeti novim životom, koji mu daje Isus.

Dok je Isus to govorio, poče Ga pomalo svijet ostavljati, jer je bio razočaran, što ne će da ispuni nade, koje su stavljali u svoga Mesiju. I ne samo odlični Židovi, koji su tražili od Isusa čudo, već i mnogi učenici Njegovi nijesu mogli vjerovati riječima Njegovim. Mjesto da zamole Isusa, neka im protumači, što ne shvaćaju, počeše među sobom mrmljati:

»Težak je govor taj, koji traži, da jedemo Njegovo tijelo i krv. Tko mu može vjerovati?«

Mrmljanje njihovo nije Isus čuo, ali im htjede pokazati, da kao Bog znade njihove misli, pa im reče:

»Zar vas sablažnjava, što sam rekao, da je moje tijelo prava hrana i moja krv doista pilo? Što je u tom strašno i nepojmljivo, kad Sin čovječji, koji je s neba sašao, kaže, da će svoje tijelo dati za jelo? Kako je Sin čovječji s neba sašao na zemlju, tako

Ti si Krist, Sin Božji.
(Naslikao J. V. Meiszner.)

će se i opet popeti u nebo, gdje je bio prije. Tko može tijelom svojim uzaći na nebo, taj može i tijelo svoje dati ljudima za hranu.«

Židovi su držali, da ih Isus poziva, neka jedu raskomadano tijelo Njegovo, kako to čine zvijeri. Zato Isus sada veli, da im ne će dati za hranu svoje smrtno, već svoje preobraženo tijelo, kojim će uzaći na nebo. Smrtno tijelo samo po sebi ne pomaže ništa, to jest ne može da dade život vječni i da pomogne čovjeku

do uskrsnuća. Oživit će čovjek jedino zato, što je spojen s Božanskom naravi Isusovom, koji je sam život, pa zato izvor života u čovjeku. Isus je duh i život i riječi su Njegove duh i daju život, pa se odnose na Njegovo preobraženo tijelo, što će dati život onima, koji u Isusa vjeruju. Badava su Židovi govorili, da ne mogu pojmiti onoga, što su čuli, jer da nadilazi njihov razum. U njih nije bilo vjere. Kad bi Židovi vjerovali u Isusa, ne bi im to teško bilo shvatiti. U Božjim stvarima treba najprije vjerovati, a onda će za nagradu doći spoznanje.

I od tog vremena ostaviše mnogi učenici Isusa, te se povratiše pređašnjem svom zvanju i životu. Prevariše ih zemaljske nade, što su ih stavili u Isusa. Ali bi Isus prije bio dopustio, da Ga i apostoli ostave, nego da riječi svoje ispravi ili opozove. Zato upita apostole:

»Hoćete li i vi da otiđete?«

Tim je pitanjem Isus htio iskušati vjeru njihovu, te ih još jače privezati uza se. A Petar pun revnosti i vjere u Gospodina, a uz to živahan, prvi odlučno odgovori:

»Gospodine, kamo ćemo poći? Drugoga nema, Ti jedini imaš riječi, po kojima ćemo postići život vječni. I mi vjerovasmo i upoznasmo po Tvojim čudesima, da si Ti Krist, to jest obećani Mesija i Sin Božji.«

(KONAC PRVE KNJIGE.)

Sadržaj prve knjige:

HK DJ

Dr RUDOLF VIMER

ISUS KRIST

DRUGA KNJIGA

Isus kod Marije i Marte

NASLIKAO H. SEEGER.

JERONIMSKA KNJIŽNICA

ISUS KRIST

ŽIVOT NAŠEGA SPASITELJA

NAPISAO

DR RUDOLF VIMER

II.

1 9 2 6

KNJIGA DVJESTA DEVETNAESTA

ORDINARIATUS ARCHIDIOECESIS ZAGREBIENSIS.

Nr. 4819.

Nihil obstat.

Dr JOSEPHUS LONČARIĆ, m. pr. censor.

Imprimatur.

Datum Zagrebiae, die 30. junii 1926.

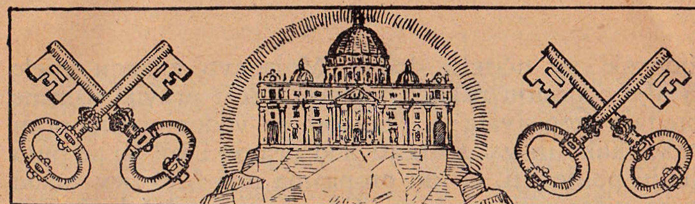
Dr DOMINICUS PREMUŠ, m. pr. Episcopus Consecratus, Vicarius Generalis.

U prvoj je knjizi život Spasiteljev od rođenja do konca druge godine javnog djelovanja.

IZDANJE HRV. KNJIŽEV. DRUŠTVA SV JERONIMA U ZAGREBU

Urednik Dr Josip Andrić.

TISKARA NARODNE PROSVJETE

IV. Od treće pashe do blagdana sjenica.

Pranje ruku.

Opet je došla židovska pasha i s njome započela treća, posljednja godina javnog djelovanja Isusova. Ovaj put nije Isus pošao u Jerusolim. No hodočasnici, koji dođoše u sveti grad, pripovijedali su, kako je Isus činio nečuvena čudesa, kako je nahranio pet tisuća ljudi i kako Ga je narod htio proglasiti za kralja židovskoga. Takvi glasovi silno uzbuniše poglavice židovske. I smjesta poslaše u Galileju neke ugledne farizeje i vrsne pismoznance, da Isusa uhode te narod od Njega odvrate. Ti su pomno pratili, što Isus radi i govori, ne bi li što pronašli, da Ga mogu optužiti i onda zatvoriti.

Tako su opazili, da neki od Isusovih učenika nijesu oprali ruke prije jela. To je po njihovu mišljenju bio težak prekršaj protiv usmene predaje. Kazivali su, da je već Mojsija mnogi pisani zakon usmeno protumačio. U njega se ugledaše i kasniji učitelji, pa su narodu živom riječi razlagali, kako valja vršiti koji zakon. Takvo su tumačenje predavali stariji učitelji mlađima i tako se pokraj pisanoga zakona Mojsijeva stvorila usmena predaja, do koje su farizeji mnogo držali. »Više vrijedi ono, što uče stari učitelji, nego pisana slova proročka,« govorili su pismoznanci.

Mojsija je Židovima zapovjedio, da u nekim prilikama peru ruke. To je bilo razumljivo i nužno kod naroda, koji nije poznavao žlice ni vilice. Ali

židovski su učitelji dodali Mojsijevu zakonu cijele čitulje o pranju ruku. Dvadeset i šest pravila usmene predaje propisivala su, kakvom se vodom smiju prati ruke, kako ih valja držati kod pranja i koliko se puta smiju polijevati. O tim propisima nije Mojsijev zakon znao ništa, ali su ih se Židovi strogo držali, jer su farizeji učili : bolje je umrijeti od žeđe, nego prekršiti usmenu predaju, pa jesti neopranih ruku. Tko jede s nečistim rukama, nije zavrijedio, da jednom sjedne za stol nebeski. Kad jedan rabin nije htio prije jela oprati ruke, isključiše ga iz svoje sredine i nabacaše na njegov grob kamenje u znak, da ga je trebalo kamenovati. Kad se farizej vratio s trga, oprao se od glave do pete, jer se među mnoštvom naroda možda i nehotice dotaknuo kakva neznabošca i time opoganio. S istoga su razloga prali farizeji i posude, iz kojih su jeli, pače i drvo od divana, na kojemu su ležeći ručali. Saduceji, njihovi protivnici, smijali su im se govoreći : »Vidjet ćete, farizeji će jednoga dana i sunce prati.« Umjesto da se brinu za unutrašnju svetost, rasplinuše se farizeji u spoljašnje sitnice držeći, da je pravo štovanje Boga u izvanjim obredima.

Farizejskih zabluda nije se držao Isus ni učenici Njegovi. To je farizeje sablaznilo, te ponajprije javno ukoriše učenike, a onda se obratiše k Isusu i zapitaše Ga :

»Zašto učenici Tvoji prestupaju običaj naših starih učitelja, pa jedu hljeb, to jest pristupaju k stolu, neopranih ruku ?« Pokraj tolikih čudesa, što ih je Isus činio, pitaju Sina Božjega, zašto se ne drži čovječjih odredaba ! Mudro nišane na učenike, da bolje pogode učitelja.

Isus nije htio da se prepire o njihovim predajama, već im umjesto odgovora stavi mnogo važnije pitanje :

»Zašto i vi prestupate zapovijed Božju radi svoje predaje ?« Božji zakon veli : poštuj oca i majku. Tim je Bog zapovjedio, da hranimo svoje roditelje, ako im to treba, jer su oni nas othranili. Na drugom mjestu kaže zakon Mojesijev : tko opsuje oca ili mater, to jest tko svojim roditeljima želi zlo, neka pogine. Ako je dakle sin zaslužio smrt, što je riječima pogrdio roditelje, koliko će se više ogriješiti o četvrtu zapovijed, ako ih pusti da stradaju u nemoći ili u starosti ! »Ovako govori zakon Božji,« reče Isus, »a vi učite, ako sin obeća Bogu, što bi morao dati svojim roditeljima, nije im dužan dati ništa.« Tako je čovjek po tumačenju farizejskom mogao izbjeći dužnosti, da pomaže stare roditelje, a to je bio težak grijeh protiv zapovijesti Božje. Istim putem mogao je otac izbaštiniti svoju djecu, a muž se riješiti dužnosti, da izdržaje ženu svoju. Takvim krivim tumačenjem znali su farizeji mimoići i druge zapovijesti Božje. Iz Isusova odgovora slijedi zaključak : kad vi tako kršite Božji zakon, kako se možete tužiti, što se moji učenici ne obaziru na vaše predaje ?

Za svoju su se predaju farizeji pozivali na stare učitelje. Isus im htjede pokazati, kako ih osuđuju i sami proroci, pa nastavi :

»Licemjeri, lijepo vrijede za vas riječi, što ih reče prorok Isaija : »Ovaj narod Me poštuje ustima, a srce je njegovo daleko od Boga.« To će reći : uzalud štuju farizeji Boga, jer ne uče, što Bog zapovijeda, već što su ljudi izmislili. Farizeji su držali, da su čisti kao anđeli, što se često peru, a uz to su kršili Božje zapovijedi. Kao da Bog gleda samo na to, tko je tijelom čist, a ne, da li mu je i srce čisto. Farizeji nijesu znali Isusu ništa odgovori i na njegovo pitanje, ali su Ga jače zamrzili, jer ih je pred narodom pobio i nazvao licemjerima.

I sad pozva Isus narod, da pristupi bliže, da mu dade kratko pravilo, što je pred Bogom nečisto. Kad se narod prikupio, reče :

»Čujte me svi i razumijte ! Ne pogani čovjeka, to jest ne kalja mu duše pred Bogom, što ulazi u usta, nego što izlazi iz usta, to pogani čovjeka.« Ta je rečenica bila nešto zakučasta, pa Isus pozva ljude, da o njoj razmišljaju riječima : »Tko ima uši neka čuje !« Re-

kavši to ostavi Isus farizeje i narod te pođe s apostolima u kuću, gdje je obitavao za vrijeme svoga boravka u Kafarnaumu.

Posljednja izjava Isusova bila je za farizeje strašna, jer je njome osudio njihove smiješne predaje i ujedno dokinuo svaku razliku između čistih i nečistih životinja, koju je postavio Mojsija, da se Židovi ne pomiješaju s neznabošcima. Više se puta već uvjeriše apostoli, da Isus znade i ono, što ljudi misle. Danas su ipak držali za dužnost svoju, da Ga upozore, neka se čuva farizeja, jer ih je bilo strah, da Mu se ne osvete. Zato rekoše Isusu :

»Znaš li, da se farizeji sablazniše čuvši Tvoj govor ?« To su pokazali svojim držanjem, svojim mrmljanjem i svojim grožnjama.

A Isus, da umiri apostole i da pokaže, kako im se ne treba bojati farizeja, odgovori :

»Svaki sâd, koji nije zasadio Otac Moj nebeski, iskorjenit će se.« U vrtu imade biljki, koje je vrtljar zasadio, ali i drača, koji je sam nikao, a taj će vrtljar iščupati. Tako ima i u duhovnom carstvu naukâ, što ih je Bog objavio, ali i takvih, što su ih ljudi izmislili. Ljudske će nauke doskora prestati, a riječ Božja zauvijek ostati. Među sâd, koji će Bog iskorjeniti, to jest izbaciti iz kraljevstva nebeskoga, spadaju i farizeji. »Ostavite ih«, nastavi Isus, to jest ne uznemirujte se zato, što ih moje riječi zablazniše, »jer su slijepci i vođe slijepaca.« Slijepci su, jer silom zatvaraju oči pred svjetlom istine, a ludost je njihova to gora, što se nametnuše narodu za vođe. Svojim krivim naukama zavedoše u bludnju Židove, koji će skupa s njima pasti u vremenitu i vječnu propast. »Ako slijepac slijepca vodi, oba će u jamu pasti.«

Ta je slika uzeta iz istočnjačkoga života, gdje se više puta dva slijepca prime ispod ruke, pa jedan tapa batinom s lijeve, a drugi s desne strane. I događa se, da oba padnu u grabu, ili zaglave u ponoru,

Isusove riječi : »Ne pogani čovjeka, što ulazi u usta, nego što izlazi iz usta,« bile su nejasne i samim apostolima. Zato zamoli Petar Isusa u ime sviju :

»Protumači nam, Gospodine, rečenicu, što si je rekao narodu.«

Tomu se začudi Isus, pa reče :

»Zar ste i vi, koji ste tako dugo uz mene, bez razuma ? Zar tako teško i sporo shvaćate ?« Farizeji su učili, da nečist prelazi s hranom ponajprije u tijelo, a onda i na dušu. »Ne razumijete li«, reče Isus, »da čovjeka ne može poganiti, što ulazi u nj spolja, jer sve, što polazi u usta, ide u trbuh i izlazi svojim putem?« Kako bi hrana mogla da okalja čovjeku dušu, s kojom ne dolazi ni u kakav doticaj ? Ako dakle nikakva hrana ne kalja čovjekovu dušu, još ga manje kalja, što jede neopranih ruku. To nije lijepo vidjeti, nije pristojno, ali grijeh nije. Dušu kalja čovjeku misao, koja izvire iz nečista srca, na usta, gdje postaje riječ, pa se onda izrodi u zlo djelo. Takva djela jesu ubojstvo, preljuba, blud, krađa, lakomstvo, lažno svjedočanstvo, pakost ili zlobno ogovaranje, lukavstvo, besramnost, zlo oko ili zavist, psovka, hula ili proklinjanje, oholost i bezumlje, to jest bezbožnost, jer se u svetom Pismu najveći grešnici zovu bezumnici. Tim je Isus jasno dokazao, kako čovjeku kalja dušu samo ono, što dolazi iz usta. Pranje, na koje su farizeji toliko pazili, ne može da čovjeka očisti od grešne ljage, jer svetost u čovjeku zavisi od čistoće njegova srca. Kupanje ne pere duše. Badava čovjek sapuna kožu, kad je srce pokvareno.

Jelo dakle ne može čovjeka opoganiti. Ali čovjek može jelom sagriješiti, kad odviše jede ili pije, pa neumjerenošću škodi svojem zdravlju ili kad jede, što je zabranjeno. Voće jesti nije grijeh, ali su praroditelji naši sagriješili jedući voće, koje im je bilo zabranjeno. Tako griješi i onaj, koji na posni dan jede mesna jela. Ne kalja dušu meso, već neposluh i nepokornost.

Kananejka.

Posljednjim svojim govorom bio se Isus silno zamjerio Židovima. Da se neko vrijeme ukloni njihovim zasjedama, povuče se iza granica židovske zemlje. U stranome svijetu mirno će se posvetiti izobrazbi svojih apostola, jer se sve više približavao čas Njegove smrti. U to ime krene najprije na sjever prema gradu Safedu, gdje se izbliza vide sniježni vrhunci gore Libanona. Zatim pođe preko šumovitih predjela prema sjeverozapadu te stiže poslije dva dana putovanja u krajeve Tira i Sidona. To su izmjenice bili glavni gradovi pokrajine Fenicije, koju od Palestine nijesu toliko dijelile zemaljske međe, već velike razlike u vjeri i običajima. Fenicija zove se istočno primorje Sredozemnog mora nad brdom Karmelom. I Fenicija je nekoć pripadala zemlji židovskoj. Godine 64. prije Isusa pripojiše je Rimljani svojoj pokrajini Siriji i prozvaše je sirskom Fenicijom za razliku od libijske Fenicije na sjevernoj obali Afrike. Grad Tir bio je daleko na glasu sa svoga stakla i finih tkanina žive boje, koje su se razvozile po svem svijetu. Ali je tu bilo i središte kumirstva Balova i Astartina, koje je toliko puta zarazilo Židove.

U Feniciji se već dugo pripovijedalo o proroku iz Nazareta i njegovim čudesima, jer ta zemlja graniči sa židovskom. Isus nije došao u taj kraj, da naviješta evanđelje, pa je i apostolima zabranio, da išto pripovijedaju o Njemu. No jedna žena, rodom Kananejka a vjerom neznaboška, ipak dozna za dolazak Isusov te Ga potraži, jer ju je pritisla nevolja. Imala je kćer, koju je opsjeo sotona, pa je mnogo trpjela. Premda je znala, kako se Židovi visoko dižu nad neznabošce, ipak se pouzdala u dobrotu Isusovu. Plaho i sramežljivo približi Mu se straga te poče glasno vikati:

»Smiluj mi se, Gospodine, Sine Davidov, moju kćer vrlo muči đavao!« Zove Isusa »Sine Davidov«,

jer je čula, da Ga tako Židovi zovu. Kći je njezina bila bolesna, pa žena moli, da Isus njoj pomogne, jer je majka više trpjela, nego njezina nesretna kći. Bilo joj je i te kako teško na srcu, kad je gledala, gdje joj se kći previja od muke, prekreće oči, pjeni se na usta i grči ruke od strašnih boli.

Dosad je Isus bio prema nevoljnima uvijek milosrdan, ali danas kao da nije čuo vapaj bijedne majke, jer htjede da iskuša vjeru njezinu. Zamišljen prolazio je dalje, a iza Njega su šuteći koračali apostoli, jer se nijesu usudili da Ga smetaju. Ali nehaj Isusov nije smeo žene. U toj tišini stane još jače vikati za pomoć, ne bi li je uslišao. Njezina vika postade apostolima već nesnosna, a bilo im je žao i žene, te pristupiše k Isusu i zamoliše Ga, da joj pomogne. Odgovor je Isusov bio gori od Njegove šutnje:

»Nijesam poslan od Oca nego k izgubljenim ovcama doma Israelova.« Volja je Oca Njegova bila, da propovijeda i čini čudesa samo među Židovima. Drugim narodima propovijedat će riječ Božju i potvrđivati je čudesima apostoli i njihovi nasljednici.

Kad se apostoli zauzeše za Kananejku, držala je nevoljna majka, da će je Isus uslišati. No kad je vidjela, da se prevarila u nadi, rastuži se još jače. Sad bi se druga žena povukla i zašutjela, ali Kananejci nije toga dala majčina ljubav. I kad se Isus zaklonio u jednu kuću, da Ga svijet ne prepozna na njezinu viku, pođe jadna žena za Njime, pade pred noge Isusove i moljaše Ga:

»Gospodine, pomozi mi!«

Veliko pouzdanje i ustrajna molitva njezina na koncu svlada Isusa. Da iskuša vjeru njezinu, reče joj:

»Pusti, da se najprije nahrane djeca, jer nije pravo uzeti hljeb od djece i baciti ga psićima.«

Ta djeca bili su Židovi, koje je Bog odabrao sebi između svih naroda. Tek kad se oni nahrane, doći će drugi na red. Neznabošce zvali su Židovi pogrdnim imenom psi poradi njihova razvratna života. Taj

izraz ublaži Isus isporedivši neznabošce psićima, što se vrzu ispod stola, za kojim jedu djeca. Premda su je riječi Isusove naoko duboko ponizile, nije se tužna majka ni uvrijedila ni očajala misleći jedino na bolnu kćerku svoju. Kako je bila spretna i domišljata, okrene riječi Isusove na svoju korist, te ga prinudi, da je usliša :

»Da, Gospodine«, odgovori žena, »živa je istina, što Ti kažeš. Ne bi lijepo bilo uzeti kruh djeci, pa ga dati psima.« Tim je riječima priznala, da nema prava tražiti pomoć od Isusa u svojoj nevolji, jer je neznaboškinja. Ali ako joj Isus dobaci koju mrvu svoje dobrote, ne će tim prikratiti svoga naroda, ostat će još dosta i djeci Njegovoj, »jer i psići pod stolom jedu od mrvica, što padaju sa stola.«

Ne znamo, čemu bi se više divili u ove žene : dubokoj poniznosti, tvrdome pouzdanju ili domišljatom odgovoru njezinu. Ne traži ona, da sjedne za stol među druge goste, bit će za nju dobro i da šuška ispod stola. Ne traži ona kruha, njoj će biti dobre i mrvice, što padaju sa stola.

Odgovor njezin začudi sve, jer je pokazala, da je u nje više vjere, nego u Židova. Zaslužila je njime, da joj Isus prije pomogne nego tvrdovratnim Židovima. Isus ponajprije pohvali tvrdu vjeru njezinu i reče :

»Ženo, velika je vjera tvoja«, jer se tvrdo pouzdala u Isusa. A zatim je nagradi riječima :

»Neka ti bude, kako hoćeš !«

U taj čas izliječi Isus njezinu kćer, premda je bila daleko od Njega. A sretna majka i opet potvrdi vjeru svoju : bila je uvjerena, da je Isus taj čas istjerao đavla iz njezine kćeri, premda toga nije vidjela. Kolika je tek bila sreća za nju, kad se vratila kući i našla kćer, gdje leži na postelji ! Njezin mir i sređeno ponašanje odmah je kazivalo majci, da je posve ozdravila, pa se samo odmara iza teške bolesti. Tko će zanijekati, da nijesu sretna majka i još sretnija kćer vjeru svoju i djelom potvrdile te postale kršćanke ?

Ta je Kananejka davno mrtva, ali njezina slava žive još i danas. Velika je među svim narodima na svijetu, jer je velika bila vjera njezina. Gdjegod sunce zemlju grije, ozvanjaju riječi, što joj reče Isus : »Velika je vjera tvoja.«

Gluhonijemi.

Samo kratko vrijeme zadržao se Isus u tirskom kraju. Možda Ga je upravo događaj sa ženom Kananejkom prinudio, da ga ostavi prije, nego je mislio. Kad bi se pročulo, da je u njihovoj sredini prorok, koji čini čudesa, sve bi nahrupilo k Isusu. Ali još nije bio došao čas, da se vjera propovijeda neznabošcima. Zato ode Isus ravno na sjever te u jedan dan hoda stiže do grada Sidona, pa se odanle poče vraćati. Udario je putem, kojim su u staro doba prolazile karavane iz Sidona u grad Damask, što leži na podnožju gore Libanona. Otale zakrenu Isus na jug, pa se spusti lijevom obalom Jordana u krajeve, što pripadahu savezu od deset gradova. I ti su gradovi bili nekoć židovski, no kad se Židovi vratiše iz sužanjstva, nijesu mogli da ih natrag osvoje. U njima se nastaniše neznabošci, pred kojima su Židovi gotovo iščezavali malenim brojem svojim. Često su se u te gradove zaletavali divlji narodi iz bližnje pustinje, da pljačkaju. Da ih lakše protjeraju, sklopilo je deset gradova savez za zajedničku obranu. U vrijeme Isusovo osvojiše Rimljani i te gradove, ali se zadovoljiše plaćanjem danka i dopustiše savezu, da sam upravlja svojim gradovima po gradskom vijeću.

Za taj put trebao je Isus i koji tjedan. U to vrijeme nađoše apostoli onaj počinak i mir, što su ga dosada uzalud tražili. Ni evanđelje ni usmena predaja ne pripovijeda, da li se Isus sada u kojemu mjestu dulje zadržao. No čim se pustio na sjeveroistočnu obalu Genezaretskoga jezera, ponoviše se stari prizori.

Kad se pročulo, da se Isus opet pojavio u krajevima desetgrađa, pohrliše Židovi k Njemu vodeći sa sobom slijepe, kljaste i hrome. Tih se nevoljnika najednom našla pred Isusom sva sila, pa su jedni gledali da preteku druge i žurno stavljali svoje bolesnike pred Spasitelja bojeći se, da se ne udalji prije, nego li ih izliječi. A Isus ozdravi sve takvom lakoćom, te se narod divio videći, kako slijepi vide, nijemi govore, hromi hodaju. I sve stade u toj neznabožačkoj zemlji hvaliti Boga Israelova znajući, da je Isus samo Njegovom pomoći izliječio te nevoljnike.

Jedno od tih čudesa zabilježio je sveti Marko potanko, valjda poradi načina, kojim ga je Isus izvršio. Dovedoše k Isusu čovjeka, koji je od neke bolesti oglušio, a uz to tako duhom oslabio, da je samo teškom mukom mogao izreći, što misli. Govorio je, kako govori čovjek nijem, koji tek s velikim naporom može da kaže koju riječ. Taj je nevoljnik živio usred svijeta, kao da je rastavljen od ljudi. Nikad nije čuo ljubeznih riječi, nije mogao da očituje, što mu na srcu leži i zašto ga duša boli. I dovedoše ga k Isusu te zamoliše, »da metne na nj ruku«. Htjedoše time kazati, neka ga izliječi, jer su vidjeli, kako je Isus takvim načinom mnoge ozdravio.

Gotovo sve nevoljnike iscijelio je Isus dosada ciglom riječi svojom, ali je u svakoga tražio neki znak vjere. U ovog nevoljnika nije mogao riječima pobuditi vjere, jer je bio gluhonijem, već ga izliječi neobičnim načinom. Kao ljubezan liječnik primi ga ponajprije za ruku i odvede na stranu. Zatim stavi gluhonijemomu kažiprst svoje desne ruke u lijevo uho, a lijevi kažiprst u desno uho njegovo. Tako pobudi u njemu vjeru, da će sada svemogućom rukom svojom kao probušiti i otvoriti uši njegove. U gluha čovjeka kao da su uši začepljene, pa ih treba otvoriti, a u nijema kao da se jezik osušio, pa ga treba nakvasiti. Zato pljunu Isus, pa se prstom dotače sline svoje i nakvasi nijemome jezik. Red, kojeg se Isus u tom držao, posve je prirodan. Nijem čovjek ne može da govori, jer je

gluh. Zato je Isus gluhome ponajprije ozdravio sluh, da nijemome povrati redoviti govor. Nato upravi Isus oči prema nebu, kako je obično činio prije svakog čuda. Htio je time nevoljnome pokazati, odakle mu valja očekivati pomoć. Sad uzdahnu Isus žaleći od srca veliku nevolju, u koju je upao gluhonijemi. Napokon reče Isus :

»Efeta, to jest otvori se!« kao da zapovijeda gluhim ušima, da se otvore, a nijemom jeziku, da se odriješi. Što je riječ Isusova kazivala, to se i činom događalo. Odmah kao da se otvoriše nevoljniku uši, te je pročuo, razriješila se veza, kojom kao da je jezik bio vezan, te počne pravilno govoriti, gdje je dosada mucao i jezikom zapletao.

Svojim se čudesima nije Isus htio hvastati. Da izbjegne hvali ljudskoj, zabrani izliječenomu i onima, koji ga dovedoše, da ikome pripovijedaju, što je učinio. A dogodilo se protivno onomu, što je Isus želio. Što im je više Isus branio, to su Ga oni više hvalili. Ljudi su mislili, da su dužni Isusa hvaliti. Lijepo je, da ne traži hvale čovjek, koji je dobro učinio, ali je dužnost onoga, koji je dobročinstvo primio, da zahvali dobročinitelju. Nije išlo neznabošcima u glavu, što Isus za svoje čudo ne traži nikakve plaće, a još više, što otklanja svaku hvalu. I sav se narod uvelike divio govoreći :

»Sve, što je Isus dosad učinio, bilo je dobro i gluhe učini, da čuju, i nijeme, da govore«.

Te su riječi bile Isusu zadovoljština za klevete farizejske i jasno potsjećale na proroka Isaiju, koji je njima ocrtao budućega Mesiju.

Kako su ovog čovjeka doveli, da ga Isus izliječi, tako nose kumovi dijete u crkvu i traže vjeru. A svećenik ponavlja isti obred, kojim je Isus izliječio gluhonijema. Stavlja djetetu prst na oba uha, da ih Bog otvori, kako će jednom rado slušati zapovijedi Božje, zatim se takne njegovih usta, da u novom životu rado slave Boga.

Drugo umnažanje kruha.

U krajevima, što su pripadali desetgrađu, zadržao se Isus nešto dulje. Premda se uklanjao svijetu, dolazilo je k Njemu svaki dan sve više naroda. Jedni su tražili u Isusa pomoć za svoje bolesnike, druge je privukla želja, da Ga čuju, ili puka radoznalost, da vide Njegova čudesa. Tako su jedni dolazili, a drugi odlazili. Neki zahvališe Isusu, što im je izliječio bolesnike, i vratiše se kući, a neki volješe dulje ostati uz Isusa. Bilo je to u vrijeme oko Duhova, kad se u tom kraju može prenoćiti i pod vedrim nebom. Gledajući čudesa i slušajući propovijedi nijesu mogli da se otkinu od Isusa. Mnogi su već treći dan boravili uz Isusa i potrošili svu zairu, što su je ponijeli sa sobom. I bili bi zlo prošli, da se Isus nije pobrinuo za njih. Kako je bio dobra srca, htjede da i tjelesno podvori one, koje je hranio duhovnom hranom svoje nauke.

U to se ime povuče na jedan brežuljak i prizva k sebi apostole, koji su bili razasuti među narodom. Ondje učini vijeće, da se kao posavjetuje s njima o stvari, koja Mu je bila na srcu. Reče dakle apostolima:

»Žao mi je naroda, jer eto već tri dana stoje uz mene. Što su sa sobom ponijeli, već su potrošili, a ja ne ću da ih otpustim gladne, jer su neki od njih došli izdaleka.«

Nije Isus tražio savjeta u apostola, da Mu kažu, što bi učinio, već je htio da ih iskuša. Kako bi Mu sada bilo milo, da je koji od apostola napomenuo, neka i danas nahrani narod čudnovatim načinom, kako je to već jednom učinio. Ali apostoli kao da su na to zaboravili, jer je od toga časa već prošlo dosta vremena. Tako se Isus ovaj put obratio na loše savjetnike, koji nijesu shvatili Njegova pitanja, već kao da se boje, da na njih ne padne taj teret, odgovoriše apostoli:

»Otkuda nama u pustinji hljeba, da nasitimo toliki narod?«

A Isus prođe preko njihova odgovora, te im stavi drugo pitanje:

»Koliko hljebova imate?« Mislio ih je potsjetiti na čudo, što ga je prije učinio, pa navlaš upotrijebi iste riječi kao i kod prvog umnažanja kruha.

»Sedam je hljebova i malo ribica«, odgovoriše apostoli. Taj kruh bio je preostao apostolima.

I sada kao da je Isus čekao, ne će li koji od apostola reći: blagoslovi ovaj kruh, kako si ga nedavno blagoslovio i nahranio pet tisuća ljudi. Ali se nitko tomu ne dosjeti. Nato zapovjedi Isus narodu, da posjedaju po zemlji. Tim je predusreo, da kod dijeljenja kruha ne navale svi najedamput, već je svatko morao čekati sjedeći, dok na njega ne dođe red. Sad nije više bilo svježe trave kao ono prvog puta, jer jako sunce isprži sve u okolini Genezaretskog jezera vec krajem travnja i početkom svibnja. Tako je narod sjeo na golu zemlju, gdje im Isus prostre stol kao u pustinji. I sad uze sedam hljebova i zahvali ponajprije Bogu, a zatim stane lomiti i davati učenicima, da ih porazdijele među narod. Dok je tako lomio, bivalo je kruha sve više i više, kao da se množi u košari, u kojoj je bio. Tako je Isus prelomio ne sedam, već jako mnogo hljebova. Kako blagoslov Božji čini, da iz jednoga posijanoga zrna dozrije i pedeset, tako je Isus kao gospodar prirode sada umnožio ne žito, već gotov kruh. A kad su apostoli dijelili narodu kruh, kao da je izvirao u njihovim košarama, pa razdijeliše narodu i nekoliko puta onoliko, koliko su od Isusa primili. Dogodilo se to otprilike onako, kako nije nestalo ulja u uljenici udovice iz Sarepte sidonske, koja je hranila proroka Iliju. Poslije kruha uze Isus ribice, blagoslovi ih davajući apostolima, da ih razdijele. I ribicâ bude sve više i više ispod ruku Isusovih i apostolskih. I jedoše svi od kruha i ribica te se nasitiše do mile volje i još je dosta toga preostalo.

Ne bi lijepo bilo, da propadne, što im je Bog dao velikim čudom, pa ovaj put nije Isus trebao da opomene apostole, neka prikupe ostatke. Kad se svi nasitiše, pokupiše ostatke apostoli sami i napuniše sedam košara, a to je najbolji znak, da su se svi najeli dosita. Jedući sjedio je narod i sada u skupinama. Tako je bilo apostolima lako izračunati, da se nahranilo četiri tisuće ljudi osim žena, koje su po istočnom običaju zasebice sjedjele sa djecom. Još prije, nego je narod mogao dosta ocijeniti to veliko čudo, krene Isus na nedaleku obalu i odmah uđe s apostolima u lađu. Učinio je to, da Ga ljudi ne hvale i ne slave. S kakvim se veseljem narod vratio kući i što je pripovijedao o Isusu, ne trebamo da dodajemo.

Dosta je velika razlika između prvog i drugog umnažanja kruha. Prvi put je Isus bio na sjeveroistočnoj obali Genezaretskog jezera, a sada nedaleko jugoistočne obale. Onaj put mogao bi se kruh kupiti u bližnjim selima, sada to nije bilo moguće, jer je narod bio u pustinji. Prvi put nahranio je Isus sa pet hljebova pet tisuća ljudi, a preostade dvanaest košarica, a sada nahrani sa sedam hljebova četiri tisuće ljudi i još preostade sedam košara.

Ovo evanđelje čita crkva u vrijeme žetve, da sjeti ljude na zahvalu Gospodinu Bogu, koji svake godine pred našim očima čudnovatim načinom umnaža kruh.

Židovi ištu znak s neba.

Isus se nije sad prevezao u Kafarnaum, već se iskrcao u okolici mjesta Dalmanuta na zapadnoj obali Tiberijadskog jezera nedaleko grada Magdale. Već nekoliko tjedana nije bilo Isusa u Galileji. Nitko nije znao, kamo je otišao, pa se glas o Njegovu povratku brzo raširio.

Kad začuše farizeji za Isusa, združiše se sa svojim protivnicima saducejima, da zajedničkim silama navale na zajedničkog neprijatelja. Saduceji nijesu mnogo pitali za farizejske predaje, ali im je Isus bio trn u oku, jer je svojom naukom osuđivao njihov raspušteni život. Kad dođoše k Isusu, počeše se s Njime prepirati i opet tražiti, neka učini kakav znak na nebu, jer je tako bilo i kod drugih poslanika Božjih. Mojsija je dao Židovima manu, Ilija izmolio oganj s neba, koji je spalio njegovu žrtvu pred svećenicima Balovima, Samuel je za vrijeme žetve izmolio od Boga kišu i gromove, što je za one krajeve bilo veće čudo, nego da kod nas na Petrovo padne snijeg. Neka dakle i Isus učini kakav znak na nebu, ako je poslanik Božji. Nijesu mogli nijekati, da je Isus učinio već mnogo čudesa na zemlji, ali kod tih Mu je mogao pomoći i sotona. Na nebu čini po njihovu mišljenju čudo samo Bog, jer tamo đavao ne može. To su Židovi već jednom tražili od Isusa, a on im je obećao, da će učiniti čudo, ali ne na nebu, nego u utrobi zemlje. Čudo na nebu iskali su Židovi, ne da vjeruju, već da Isusa ponize. Znali su, da ne će pristati na njihov zahtjev, pa će i opet reći narodu, da čini čudesa pomoću vražjom, i time Ga omraziti narodu. Uistinu su Ga dakle kušali otprilike onako, kako je đavao zahtijevao od Isusa, da skoči sa vrha na hramu.

Isus nije nikad činio čudesa, da se pokaže pred svijetom, pa je i sada Židovima odgovorio, kako je zaslužilo njihovo licemjerje. Čuvši riječi njihove uzdahnu ponajprije iz dna žalosnoga srca svoga. Toliko je toga učinio, da im pokaže, kako je pravi poslanik Božji, a Židovi silom zatvaraju oči, da ne vide. Kad oni poslije tolikih čudesa ne će da priznadu, da je Isus poslanik Božji, kako bi ih uvjerilo čudo, učinjeno na njihovu zapovijed?

Farizeji su tražili znak na nebu, pa im Isus spretno nadoveza svoj odgovor na nebeske znakove. Židovsko tumačenje svetoga Pisma puno je pravila, po kojima će pogoditi vrijeme narod, koji živi od poljodjelstva. Zato im Isus reče:

»Kad nastane večer, govorite, bit će vedro, jer je nebo crveno. A kad u jutro vidite nebo mutno, kažete : danas će biti oluje, jer je nebo crveno i mutno. Vi znadete dakle dobro prosuditi znakove na nebu, a ne možete raspoznati znakove vremena, u kojemu živite.« Uistinu imali su Židovi mnogo znakova, po kojima su se mogli snaći. Ispunilo se vrijeme, što ga je prorekao prorok Danijel za dolazak Mesijin. Židovima nijesu više zapovijedali i vladali kraljevi iz domaće krvi. Da vide, da li je Isus doista obećani Mesija, trebalo je samo pogledati Njegov rad. Isus je naučao nauku, kakve dosad nije čuo svijet. Izliječio je bolesne, tjerao vragove, uskrisio mrtve. A farizeji silom zatvaraju oči, da toga ne vide, pa još traže znak s neba, kao da je kakav varalica onaj, koji je to sve učinio. Zato im Isus odbrusi :

»Rod zli i preljubni traži znak na usta farizeja.«

Odmetnuti se od Boga značilo je za Židove učiniti preljubu, a farizeji učiniše još gore, jer su zaključili, da smaknu Sina Božjega. Kao da im riječi svoje potvrđuje prisegom, doda Isus :

»Zaista vam kažem, ne će se dati ovomu rodu, to jest vama, znak, koji lukavo ištete, osim znaka Jone proroka.«

Ti licemjeri nijesu bili vrijedni, da im Isus ponovno protumači, u čemu je taj znak. Zato im okrene leđa i ostavi ih. Farizeji su mislili, da će Isusa poniziti, pa zatražiše čudo, za koje su znali, da ga Isus ne će učiniti. A sad ostadoše oni posramljeni, jer je Isus raskrinkao pred narodom njihovu zlobu.

Kad je Isus ostavio farizeje, pođe do obale, uđe s apostolima u lađu te im zapovjedi, da odmah zaplove na drugu stranu jezera. Bilo je to tako nenadano da nijesu mogli da kupe zaire, koju su obično sa sobom nosili, već pođoše na put samo sa jednim hljebom, koji im je preostao.

Za vožnje po jezeru mislio je Isus još uvijek na pakost, kojom su Ga napali farizeji, pa htjede

upotrijebiti priliku, da apostole odvrati od njihova utjecaja. Iznenada prekine šutnju te reče :

»Pazite i čuvajte se kvasca farizejskog i saducejskog!« Mislio je time na pokvarenost farizejsku, koja je nauku Božju iskvarila svojim tumačenjem i pravu pobožnost izvrgnula u licemjerje.

Na te riječi pogledaše apostoli jedan drugoga pitajući se, što je Isus time mislio reći. A neki kao da se dosjetiše, prišapnuše svojim drugovima :

»Jer nemamo kruha.«

Čuvši riječ kvasac mišljahu, da ih Isus kori, što nijesu sa sobom ponijeli kruha, pa ih upozoruje, neka ga ubuduće ne kupe od farizeja, koji su tako kivni na Isusa.

Žalostan, što su Ga krivo shvatili, htjede Isus da im otvori oči i pokaže, kako Mu krivo čine, što se tako malo pouzdaju, dok je kraj njih Onaj, koji je tolike hiljade ljudi nahranio gotovo ni od čega. Zato im reče :

»Što mislite u sebi, malovjerni, da vas korim, što nemate hljeba ? Zar još ne razumijete i ne pojmite ? Oči imate i ne vidite, uši imate i ne čujete. Što se toliko brinete za kruh ? Zar ste zaboravili, kako sam pet hljebova izlomio na pet tisuća ljudi i nahranio ih, pa koliko još košara napuniste punih ostataka ?«

»Dvanaest,« odgovoriše mu ponizno, jer im se taj broj duboko urezao u pamet.

»A kad sam sa sedam hljebova nahranio četiri tisuće ljudi, koliko ste onda košara napunili ostacima ?«

»Sedam,« uzvratiše oni.

I završi Isus riječima :

»Kako dakle još ne razumijete ?«

Sada tek uvidješe apostoli, da im se ne treba bojati za jelo, dok je Isus uz njih. Ako je pet tisuća ljudi mogao nahraniti sa pet hljebova, kako ne bi mobao njih dvanaestoricu sa jednim hljebom ? I sad im bude jasno, da ih je opomenuo, neka se čuvaju nauke farizejske, njihove neiskrenosti, licemjerja i zavisti. To je onaj kvasac, koji bi im lako pokvario srce.

Slijepac u Betsaidi.

Dovezavši se na sjeveroistočnu obalu Genezaretskog jezera iskrcaše se te pođoše u poznati nam grad Betsaidu Julijinu, koja leži nedaleko pustare, gdje je Isus prvi put umnožio kruh. Tek što dođoše onamo, prepoznao je narod Isusa i prosuo se glas po gradu, da je došao prorok iz Nazareta. Kao poznatom čudotvorcu dovedoše Mu odmah jednog slijepca, da ga se takne, jer su znali, da će ga time izliječiti. A Isus pristade drage volje na molbu njihovu. Ali da u stranoj zemlji ne izazove strke, ne htjede slijepca izliječiti pred svima na cesti, već ga ljubazno primi za ruku i povede izvan grada. Kako je lijepo bilo vidjeti Sina Božjega, gdje vodi za ruku slijepca, a iza Njega koračaju apostoli i slijepčevi prijatelji!

Kada dođoše izvan grada, namaza Isus svojom slinom slijepome oči, pa ih pokri svojom rukom. Polaganje ruku vrijedilo je u starome Zavjetu za znak osobite milosti. Sad upita Isus slijepca, da li što vidi. A slijepac podiže glavu i oči, ne bi li što vidio, te reče veselo:

»Vidim, gdje hodaju ljudi veliki kao drveće.«

Slijepac je dakle progledao, ali ne potpuno. Kao da su mu oči zastrte maglom, vrzle su se pred glavom njegovom nejasne slike, koje su oblikom i veličinom naličile drveću. A budući da su se micale i gibale, zaključivao je slijepac, da su to ljudi. Tako i čovjek zdravih očiju, kad gleda u veliku daljinu ili u sumračju, ne može često da razluči drveta od čovjeka, dok ne dođe bliže. Taj se slijepac rodio zdravih očiju, samo je nekom nesrećom izgubio vid. Da je bio slijep od rođenja, ne bi mogao isporediti ili zamijeniti drveće s ljudima, kojih još nikad vidio nije. Sad mu Isus po drugi put stavi blagoslovne ruke svoje na oči, a slijepac poče gledati sve bolje, dok napokon nije vidio posve dobro i jasno.

Zašto je Isus i ovdje upotrijebio vanjske znakove, te slijepomepostepeno povratio vid, a nije ga izliječio jednom riječi svojom, kako je učinio kod drugih bolesnika? Isus je pokazivao svoju svrhunaravnu moć svima, koji Ga umoliše za pomoć. Tako je i ovom slijepcu pomogao, kako je u njem rasla vjera. Dok je slabo vjerovao, izliječio ga je napola. No kad je razabrao, da mu se vraća vid, porasla je i vjera njegova, a sa vjerom usavršio se i vid.

Iscijelivši slijepoga otpusti ga Isus riječima: »Idi kući svojoj,« da se na glas o novome čudu ne uskomeša narod, pa ne nagrne k Isusu. Taj slijepac nije bio iz grada Betsaide, već se u njemu našao slučajno, valjda je prosio. Zato doda Isus: »A kad uđeš u selo svoje, nikome ne kazuj!«

Isus obećaje Petru prvenstvo.

Tražeći skrovno utočište, gdje Ga ljudi ne poznadu, pođe Isus iz Betsaide prema sjeveru sve do grada Cesareje Filipove. Za taj put trebao je puna dva dana. Držeći se Jordana zakrene prema meromskim jezerima na rimsku cestu, što je vodila iz Jerusolima u Damask. Tu nije bilo ni traga sadašnjoj pustari, na koju danas toliko potsjeća Palestina. Taj je put vodio gustim šumama, preko bujnih livada i rodnih poljana, koje dozrijevaju već početkom svibnja. Sa brežuljaka, zasađenih vinovom lozom, romonili su bistri potočići, a sjena topola i leandra, smokava i badema zvala je umornoga putnika, da otpočine. Dalje prema sjeveru postaju i brda sve veća, što su Hermonu bliža. Na njegovu podnožju nedaleko jednog izvora Jordanova uzdigao se grad po imenu Cesareja Filipova. Nekoć se zvao Paneas u čast pastirskom bogu Panu. Kad je Herodov sin Filip baštinio te zemlje, poljepšao je i proširio grad, te ga u čast rimskih careva prozvao Cesareja Filipova za razliku od Cesareje Palestinske,

koja leži brdu Karmelu na jugu. U sam grad nije Isus ušao, jer su u njem prebivali neznabošci, već se zadržavao u okolini njegovoj. Židovski narod kao da je Isusa ostavio: židovski poglavice nijesu Mu više dopuštali, da propovijeda u zbornicama, a sam Herod kao da je već bio pružio ruku, da Ga ulovi. Jedina utjeha bili su Isusu apostoli, koji Mu ostadoše vjerni, pa će im doskora dati priliku, da otvoreno izjave, što misle o Njemu.

Jednoga dana odijelio se Isus od apostola, da se pomoli Ocu Svomu, kako je uvijek običavao činiti prije kakva važna djela. Molio se Bogu, da prosvijetli apostole, da potpuno upoznadu, tko je On. I vratio se među apostole pun svetoga oduševljenja kao čovjek, komu lebde pred očima velike stvari. A kad nastaviše put prema Cesareji, najednom stane Isus te nenadano upita apostole:

»Za koga drže ljudi Sina čovječjega?«

Tako je sada iz poniznosti nazvao samoga sebe. Kao Bog dobro je Isus znao, što svijet o Njemu misli i za Njega kaže. Prava svrha Njegovih riječi bila je, da odstrani od apostola kriva mišljenja, što ih je svijet o Njemu pripovijedao. Na to pitanje bilo je apostolima lako odgovoriti, jer su toliko puta čuli, što ljudi kazuju za Isusa. Upadajući jedan drugome u riječi rekoše:

»Jedni drže, da si Ti Ivan Krstitelj, koji je ustao od mrtvih. Drugi vele, da si Ilija, koji ima doći na svijet prije obećanog Mesije. Treći kažu, da si Jeremija, jer je i on nekoć korio vođe Israelske. Napokon ima i takvih, koji govore, da si jedan od starih proroka.«

Svi su ti odgovori bili jadni, jer nijedan nije kazivao, što je Isus uistinu bio: obećani Mesija i Sin Božji. Ako su pojedini ljudi videći čudesa Isusova u prvi mah i povjerovali, da je obećani Mesija, bilo je to samo za čas, kao kad munja zabljesne u tamnoj noći. Židovske predrasude i farizejske potvore doskora su ohladnile takvo oduševljenje u narodu, koji

sada nije vidio u Isusu ništa više od običnog proroka. U obećanome Mesiji sve je očekivalo slavnoga vođu, koji će uskrisiti kraljevstvo židovsko, a ne Jaganjca Božjega, koji će otkupiti svijet od grijeha.

Dok su apostoli šuteći čekali, što će Isus na njihov odgovor reći, stavi im Isus svečanim glasom pitanje, kojemu je ono prvo služilo samo kao uvod:

»A vi, što vi velite, tko sam ja?« Rekavši to pogleda ih Isus pogledom, koji je prodro u srce njihovo, a prizvuk Njegovih riječi kao da je glasio: »Vi, koje sam ja odabrao i posebice naučao, da Me bolje upoznate, što držite vi o Meni?«

Dok su drugi apostoli jedan drugoga pogledavali, tko će Isusu odgovoriti, preteče Petar svojom živom naravi sve. Podignuvši desnicu i pokazujući prstom na Isusa reče, prožet Duhom Svetim, svečanim glasom:

»Ti si Krist, Sin Boga živoga.« Kao da je rekao: »Sve je krivo, što su drugi za Tebe govorili. Premda si Ti naoko čovjek, ja čvrsto vjerujem, da si Ti obećani Mesija, pravi Sin Božji, Gospodin i Bog naš.«

A Isus primi ispovijest Petrovu, te potvrdi znamenitu izjavu njegovu svečanim načinom:

»Blago tebi, Simone, sine Jonin, jer tijelo i krv nisu ti to objavili, nego Otac moj, koji je na nebesima.«

Kod obilna ribolova pokazao je Petar svoju duboku poniznost, poslije govora o kruhu za život očitovao je svoju tvrdu vjeru, a danas je pretekao sve apostole odlučnom i jasnom izjavom svojom. Zato mu Isus reče: »Blago tebi, Simone, sine Jonin!« Blažen je Petar, to jest od Boga blagosloven, što je svečano priznao, da je Isus Sin Božji. Ta će mu vjera donijeti prvenstvo među apostolima, mučeničku slavu i blaženstvo nebesko. Blago Petru, jer mu to nije objavilo tijelo i krv. Nije sveti Petar nazvao Isusa Bogom iz kakva časovita zanosa, niti se tomu domislio iz svoje glave, već ga je sam Bog prosvijetlio. Tvrdom vjerom, iskrenom ljubavi, potpunom odanošću k Isusu zaslužio je Petar, da digne čovječju

koprenu, koja je zastirala božanstvo Isusovo, te da u Isusu pokaže ljudima rođenoga Sina Božjega. Tako je iz usta Petrovih, komu ime hrvatski znači stijena, potekla živa voda, koja napaja sve kršćane. Za te riječi, što ih je Petar izrekao, položilo je život tisuće mučenika, uzdrmala se carstva, razdijelila kraljevstva.

Izjavom svojom zavrijedio je Petar, da ga Isus nagradi. Kako je Otac nebeski javio Petru, tko je Isus, tako će Isus namijeniti Petru veliku čast, koja ga čeka.

»I ja Tebi kažem,« produži Isus, »Ti si Petar, to će reći stijena, i na toj stijeni sazidat ću Crkvu svoju i vrata paklena ne će je nadvladati.«

U tim riječima zove Isus Petra stijena ili pećina, a sebe prikazuje kao graditelja. Od svih onih, koji s Petrom vjeruju, da je Isus Sin Božji, sagradit će kao veliku zgradu, sastaviti veliko društvo, Crkvu svoju, kojoj će Petar biti temelj i osnov. Temelj je najvažniji dio zgrade, o njemu zavisi, s njime stoji i pada cijela kuća. Što je dakle zgradi temelj, to će prema Isusovim riječima Petar biti Crkvi Njegovoj. I te Crkve ne će nadvladati vrata paklena. Na Istoku držala je najviša vlast svoje sjednice kod gradskih vrata. Tu su kao u našem saboru stvarali zakone, određivali poreze, krojili pravdu. Poradi toga znači kod njih riječ »vrata« najveću vlast ili moć onako otprilike, kako i mi najviši sud zovemo stol sedmorice. Paklena dakle vrata znači carstvo sotonino, moć vražju i sve njegove pomoćnike na zemlji. To su pokraj đavla bezbožnici, krivovjerci, otpadnici, zavodnici i griješnici svake vrste. Te će paklene sile jednako jurišati na Crkvu Kristovu, nastojati, da od nje odvrate i zavedu što više vjernika, pa da je tako sruše. Ali ni krivovjerja niti ikakva sila na svijetu ne će moći da svlada Crkve Kristove. Kad bude trebalo Petru odbiti navalu, pomoći će mu Isus, da suzbije neprijatelje.

Da pobliže označi, kakav će temelj biti Petar Crkvi, nastavi Isus :

»I tebi ću dati ključeve od kraljevstva nebeskoga.«

Tko ima ključeve od kuće ili kakve tvrđe, pa je po volji zatvara i otvara, taj joj je i gospodar. Dati komu ključeve značilo je predati mu vrhovnu vlast. Sa ključevima dakle obećaje Isus dati Petru svu vlast u Crkvi svojoj. A ta stoji u tome, da širi i tumači Njegovu nauku, da upravlja Crkvom, da vodi vjernike na putu spasenja, da dijeli njezino blago, da sudi njezinim članovima. »Pa štogod svežeš na zemlji, bit će svezano na nebesima i štogod razriješiš na zemlji, bit će razriješeno i na nebesima«, završi Isus.

Isus daje sv. Petru ključeve kraljevstva nebeskoga.
U đakovačkoj katedrali naslikao Ljudevit Seitz.

Kad je čovjek potpao pod zakon, kazivali su židovski učitelji, da ga zakon veže, a kad se zakon nije na koga protezao, reklo se, da ga je zakon odriješio. Tim riječima dakle predao je Isus Petru vlast, da u Crkvi Njegovoj stvara zakone i sudi. Crkva je Isusova na ovoj zemlji samo predvorje, preko kojega se ulazi u vječnu slavu na drugome svijetu. Zato štogod Petar nađe za shodno ili potrebno Crkvi Isusovoj na zemlji ovoj, to će Bog odobriti i na nebu. I štogod Petar zapovjedi ili rasudi na zemlji, to će Bog potvrditi i na nebu. Sam Bog starat će se za to, da se Petrove odredbe slažu s odredbama Božjima. Tako vidimo

u Petra čuvara Crkve Isusove, koji je jednom nogom stao na pakao, pa ne da sotoni i njegovim pristašama, da sruše Crkvu Isusovu, a čvrstom je rukom upravlja, da se spasu vjernici Isusovi. Kolika čast, kolika slava zemaljskomu čovjeku, koji blaženim dušama može da otvara vrata nebeska!

Danas je Isus odabrao samo pećinu, stijenu, na kojoj će sagraditi Crkvu svoju. Kad pobijedi smrt i pakao, poslije uskrsnuća, to jest na Duhove podići će i Crkvu Svoju. Tu Crkvu čine ljudi, koji jednako dolaze na ovaj svijet i odilaze s ovog svijeta. Zato treba Crkvi Isusovoj živi temelj. Kad bi riječi Isusove bile rečene samo Petru, nestalo bi Njegovom smrću i Crkve, jer kad propadne i temelj, mora da se sruši i zgrada. Doklegod dakle postoji Crkva, treba da netko imade u njoj vrhovnu vlast, koja će poslije smrti Petrove prijeći na njegove nasljednike. Sveti Petar postavio je svoju biskupsku stolicu u Rimu, pa su nasljednici njegovi rimski biskupi ili pape, s kojima Isusova Crkva stoji i pada.

Od Cesareje Filipove ostalo je danas samo nekoliko komada starih razbijenih stupova. Sa Cesarejom srušilo se i silno rimsko carstvo, a za njim nebrojena kraljevstva, sve jedno za drugim. Samo Petrovo kraljevstvo, Crkva Isusova na zemlji, stoji još i danas. I nad njom su prohujile silne oluje, ali je nijesu mogle srušiti ni krvavi progoni, ni krive vjere, ni nasilni kraljevi, ni nadute znanosti. Ljudi ne mogu da sruše djelo Božje. To moramo da potvrdimo mi, koji živimo dvije tisuće godine poslije Isusa. A kad se osvrnemo na sve, što je Crkva pretrpjela, pa se sjetimo, kako se goloruka uzdržala, moramo priznati, da ju je uščuvao Krist, Sin Boga živoga. Ne kazuje li nam to jasno, da nam samo rimska Crkva pokazuje pravi, jedini put u nebo?

Isus proriče svoju muku.

Narod je židovski očekivao Mesiju, koji će osnovati zemaljsko kraljevstvo. Kad bi se sada saznalo, da je Isus taj obećani Mesija, mislio bi narod, da je došao čas, da zbaci jaram rimski, pa eto bune, pokolja i rata. Kad bi opet kasnije Židovi vidjeli, kako je Isus žalosno završio na križu, držali bi, da se u Njemu prevariše. Samo slavno uskrsnuće Isusovo moglo je isbrisati Njegovu sramotnu smrt i pokazati, kako je dragovoljno umro, da otkupi svijet. Sad ćemo razumjeti, zašto je Isus poslije svečane izjave Petrove strogo zabranio apostolima, da ikome kažu, da je obećani Mesija.

Apostoli su bili načistu, da je Isus obećani Mesija i pravi Sin Božji. Trebalo im je izbiti iz glave samo židovsku predrasudu, da će Mesija biti zemaljski kralj, pa pokazati, kako će Isus postati slavan svojim poniženjem, jer je došao na svijet, da Svojom smrću na križu spase rod ljudski od grijeha.

Dosada natuknuo je Isus Svoju muku i smrt samo onako izdaleka. Tako je u razgovoru s Nikodemom napomenuo, kako treba da se Sin čovječi podigne, kao što je Mojsija podigao zmiju u pustinji. Rekao je Židovima, da će apostoli postiti, kad se od njih oduzme Isus. Do posljednje pashe Isusove nije više bilo daleko, pa je valjalo apostole upozoriti, kako je muka i smrt Isusova nužna za spasenje svijeta. Poslije svečane izjave Petrove, da je Krist Sin Boga živoga, bio je najzgodniji čas, da ih Isus pripravi na taj strašan događaj. »I poče im kazivati, kako Njemu valja poći u Jerusolim i mnogo trpjeti od starješina i književnika i od glavara svećeničkih i da će Ga ubiti i treći dan da će uskrsnuti.« Tim je Isus jasno i odlučno kazao, da ide u Jerusolim, da će Ga židovski glavari svakako mučiti i na smrt osuditi. To mora da bude, jer je Bog tako odlučio od vijeka i proroci su to prorekli. No da apostoli ne sma-

lakšu u vjeri, kad se to dogodi, doda Isus na utjehu njihovu, da će treći dan slavno uskrsnuti.

Na te riječi uprepastiše se apostoli, kao da ih je munja ošinula, te pogledavahu jedan drugoga, jesu li Isusa pravo čuli. Ta to se protivilo svemu, čemu su se od Njega nadali! Malo prije držali su za veliku sreću, što su u Isusu našli obećanoga Mesiju, jer su bili uvjereni, da će osnovati židovsko kraljevstvo. Kako će ga osnovati, na to nijesu mislili, ali su zato jamčila Isusova čudesa. Zato im se činilo kao ludost, da bi Sin Božji mogao što trpjeti ili čak umrijeti. Naročito nije to išlo u glavu svetomu Petru. Njegova vjera, ljubav i odanost k Isusu nijesu mogle da podnesu tih riječi. Zato povuče Isusa malo na stranu, kako čini prijatelj, kad hoće da nam što kaže u četiri oka, te poče Isusa odvraćati od muke govoreći :

»Neka Te Bog očuva od toga, ne ćeš Ti trpjeti ni umrijeti.« U tom slučaju bi Ga branili Petar i apostoli. Još nije Petar svršio, kad li ga Isus prekine. Okrenuvši se ljutito od svetoga Petra reče mu oštro gledajući druge apostole :

»Idi od mene, sotono, da te ne vidim! Ti si mi sablazan, jer ne misliš, što je Božje, već što je ljudsko.«

Kako su strašne te riječi! Nikad nije Isus bio tako oštar sa svetim Petrom kao danas. Kolika razlika između toga ukora i nedavne pohvale! Malo prije uvelike je Isus odlikovao Petra, a sad ga odbija gotovo istim riječima, kojima je protjerao sotonu, kad Ga je kušao u pustinji. Pa ipak su riječi Isusove uvijek na svome mjestu. Prije pohvalio je Isus Petra za njegovo božansko nadahnuće, a sada ga je ukorio poradi njegova svjetskog nazora. To je Petar rekao kao čovjek i Isusov prijatelj. Nije sebi mogao predočiti, kako bi obećani Mesija mogao biti razapet. Kako je sotona htio da zavede Isusa, tako hoće Petar da Ga skrene s puta, koji Mu je Bog odredio. I sotona ne bi nikad bio Židove podbadao, da Isusa razapnu, da je znao, da će Isus Svojom smrti skršiti njegovu vlast.

Međutim se prikupilo više drugoga naroda, pa Isus stade naučati, kako se i sljedbenici Njegovi mogu spasiti jedino samozatajom i pregaranjem. Tko hoće da bude Isusov učenik, neka se odrekne sebe i svega, što bi ga priječilo na putu Božjem. Neka se ostavi grijeha, svjetskih naslada i težnja, neka svlada svoje strasti i živi po zakonu Božjemu, makar mu to tako teško bilo. Uz to treba da strpljivo podnosi sve neprilike, teškoće, nevolje i muke, što ga snađu u životu. Sve je to nakratko prikazao Isus u lijepoj slici :

»Ako tko hoće da bude Moj učenik, neka strpljivo nosi križ svoj i neka slijedi mene.« To je jezgra kršćanskog života i najkraći put, kojim se ide u nebo. Nije to lako, ali nam zato Isus obećaje svoju pomoć. On će nas voditi, mi treba samo da idemo za Njim. Kad bi prilika zahtijevala, treba da smo pripravni za Isusa i Njegovo evanđelje podnijeti i istu smrt, jer će nam Bog na sudnjemu danu obilno naplatiti sve muke.

»Tko žrtvuje svoj život za Mene, živjet će blažen u nebu do vijeka.«

Kako ludo čine ljudi, kojima je glavna briga, da na ovom svijetu steknu blago, časti, da se što više naužiju, a za svoju dušu ne mare! Uza svu muku mogu da zahvate samo neznatan dio zemaljskih dobara. Ali da im i pođe za rukom, pa da zgrnu sva dobra ovoga svijeta, što bi im to koristilo, kad je sve prolazno, a jedino duša vječna? Takav bi čovjek samo kratko vrijeme uživao na ovome svijetu, a duša bi mu na drugome trpjela zauvijek.

»Što koristi čovjeku, ako sav svijet dobije, a dušu izgubi?« Duša se ne da ničim nadoknaditi. »Ili što će čovjek dati u zamjenu za dušu svoju?«

Tko izgubi novac, lako zasluži drugi, a tako je i s drugim stvarima. Ali tko izgubi ili upropasti dušu svoju, ne može ničim na svijetu steći drugu dušu. Nema pametna čovjeka, koji bi htio mjesec dana sve uživati uz pogodbu, da sebi dade oči izvaditi. Što bi mu to koristilo, kad bi cio život svoj ostao slijep?

Doći će dan, kad će nagrada daleko preteći naša pregaranja i žrtve. Na sudnji dan evo Sina Božjega u onoj slavi, kojom Otac uvijek sjaje na nebu. Tad će vratiti svakomu po djelima njegovima. Za stradanje i dobra djela primit će pravedni vječnu nagradu, a oni, što se nijesu brinuli za dušu, vječnu kazan. Tko se poradi ljudi bude sramio Isusa i Njegovih zapovijedi u tom pokvarenom svijetu, toga ni Sin čovječji ne će priznati, već sramotno odbaciti na sudnji dan.

Židovi su kazivali, da je smrt kao gorak napitak, kojim svaki čovjek mora da okvasi usne svoje. Zato završi Isus:

»Zaista vam kažem, ima nekih, među vama što stoje ovdje, koji ne će okusiti smrti, dok Sin čovječi ne dođe da sudi nevjernim Židovima i gradu Jerusolimu.«

Četrdeset godina poslije tih riječi doživjeli su mnogi od onih, koji su te Isusove riječi čuli, strašan sud Božji nad Jerusolimom, nad narodom židovskim.

Preobraženje.

Kako se čini, Isus se u to vrijeme vratio dolinom Jordana u Galileju i spustio do podnožja gore Tabor. Sveto Pismo kaže, da se Isus sada preobrazio na velikoj gori, a već u trećem vijeku pripovijedali su kršćani, da je to bila gora Tabor. Značajno je, da se gotovo svi važni događaji u životu Isusovu događaju na gori. Na gori držao je Isus svoj najljepši govor o blaženstvu, na gori se preobrazio, na gori je trpio duševnu muku i smrt, sa gore je uzašao na nebesa.

Gora Tabor diže se dvadeset kilometara od Tiberijadskog jezera prema jugozapadu, pa je Isus za put od Cesareje Filipove do Tabora trebao i šest dana. Visoka je sedam stotina osamdeset metara nad

morem i stoji za sebe kao ogroman stog sijena, kome su odrezali vrh. Od podnožja pa do vrha gore treba jedan sat hoda, ali nitko, tkogod se uspeo na tu goru, nije požalio toga truda, jer se s Tabora vidi po svoj Galileji, koja nas tako živo sjeća na djelovanje Isusovo. Samo jedan klanac dijeli Tabor od Nazaretskoga gorja. Iza Nazareta vidi se Kana, gdje je Isus svatove razveselio vinom. Malo nadesno ustavlja nam se oko ponajprije na brdu Kurun Hatin, na kom je Isus razvio temelje svoga kraljevstva, a zatim na gornjem dijelu Tiberijadskog jezera, gdje je činio tolika čudesa. Daleko tamo na sjeveru diže se veliki Hermon sa svojim vječnim snijegom kao starac sa sijedom glavom. Prema zapadu dopušta nam vidik s Tabora, da samo na čas pogledamo plavu površinu Sredozemnog mora te goru Karmel, koja je zarubila dolinu Megido. K jugu zapinje nam pogled najprije na Naimu, pred kojim je Isus uskrisio udovičina jedinca, a zatim plovi slobodno dolinom Esdrelon, koja se prostrla kao prekrasan sag sve tamo do Samarijskih gora. Na istoku pružila se jordanska dolina, iza koje se dižu Džolanske gore, a za njima je magla, što je prekrila nepreglednu pustaru. Samo Mrtvo more kao da se sakrilo od straha, da nam uspomena njegova ne pokvari krasan vidik, u kom smo dosada uživali. S pravom dakle pišu neki, da nema nadaleko gore, koja bi ljepše mogla poslužiti Sinu Božjemu za Njegovo Preobraženje.

Kako je Tabor znamenit u prirodi, tako je znamenit i u povijesti. Znadu za nj Kananejci, Židovi, Rimljani, Grci, kršćani, križari, Saraceni, Turci i Francuzi. Carica sv. Jelena uspela se na Tabor u svojoj osamdesetoj godini i sagradila na njegovu vršku crkvu i samostan. U sedmom vijeku podigoše ondje kršćani tri crkve namjesto onih sjenica, što ih htjede načiniti sveti Petar. Od godine 1925. koči se na vršku Taborovu velika crkva, koju pohađaju mnogobrojni poklonici, osobito na dan Preobraženja.

Bilo je pod večer, kad je Isus prispio s apostolima Taboru na podnožje. Tu zapovjedi apostolima, da

Ga dočekaju, jer ide da se pomoli. Samo Petra, Jakova i Ivana pozove, da se popnu s Njime na vrh gore. Sva su trojica zavrijedila, da ih Isus odlikuje. Petar je u dva puta izjavio Isusu svoju nepokolebljivu vjeru. Jakov je bio tako oduševljen za Isusa, da je kasnije Herod držao, kako će veoma ugoditi Židovima, ako ga dade ubiti. Sveti Ivan posvjedočio je žarku ljubav svome Učitelju na Kalvariji i u svojim knjigama, gdje je tako lijepo pisao o Spasitelju. Petar je postao stijena i temeljni stup Crkve Isusove. Jakov je živio na izloženome mjestu Crkve Njegove, u Jerusolimu, a Ivan je bio ognjište ljubavi k Isusu. Petar, Jakov i Ivan neka budu svjedoci Isusove slave, da Ga kasnije utješe u času Njegove muke. Strah, malodušnost i potištenost drugih apostola razbit će se jednom o čvrstoj vjeri ove trojice.

Kad prispješe na vrh Tabora, potraži Isus samotno mjesto i stane se vruće moliti Bogu. Ne znamo, kako se dugo molio, a nije teško pogoditi, zašto se molio : za svoje apostole. Bilo je već šest dana prošlo od onoga kobnoga časa, kad im je prvi put prorekao svoju muku i smrt. Strašne riječi Isusove jednako su im išle po glavi. Po njihovu su mišljenju imale da propadnu sve nade, što ih staviše u Isusa, jer su s drugima i oni očekivali svjetskog i slavnog Mesiju. A što će tek kazati, kad Isusa ulove, obruže, bičuju i razapnu ? Ne će li se iz temelja uzdrmati vjera njihova ? Zato je Isus vruće molio Oca Svoga nebeskoga, neka prvake apostolske drugim načinom učvrsti u vjeri : neka Mu dopusti, da za čas odgrne tajanstveni onaj zastor, koji je Njegovo Božanstvo zaslanjao ljudskim očima. Kad apostoli vide Isusa u Božanskom sjaju, lako će se dosjetiti, da je dragovoljno pošao na muke i u smrt, i ne će se sablazniti, što je tako jadno završio život Svoj. Za to se eto molio Isus dugo u noć, i Bog usliši molbu Njegovu.

Apostoli se ugledaše u Spasitelja pa su i oni neko vrijeme molili. Ali nešto mučno uspinjanje na brdo, nešto oštar gorski zrak, nešto opet noć svlada

ih napokon, te zadrijemaše i zaspaše. Tako su spavali, dok ih ne probudi jedna zraka nebeske svjetlosti, kako i nas znade probuditi munja, kad zasijevne. A kad otvoriše oči, ukaza im se veličanstven prizor : Isus se preobrazio. Ne znači to, da je Isus promijenio svoje lice ili oblik svoj. U njega je bilo obično Njegovo tijelo, samo Ga je prosinula nebeska svjetlost. No običan oblik Isusova lica kao da se sada sakrio, pa se lice Isusovo zasjalo kao sunce. Božanska slava i sreća, što se zrcalila na Njegovu licu, bila je nalik na najčišće svjetlo, koje nije vidjelo ljudsko oko, a mi ne možemo da ga s drugim čim isporedimo, nego sa suncem. Kad upalimo svjetlo, postaje i zaslonac proziran, tako je i sjaj preobraženja Isusova odsijevao na Njegovu odijelu, koje se vidjelo bijelo kao snijeg, kako se ničim na svijetu ne bi moglo ubijeliti. Odijelo Mu je pokrila bjelina, bijelija od snijega, a lice neviđeni sjaj, sjajniji od sunca.

Da su apostoli vidjeli samoga Isusa, bilo bi im preobraženje Njegovo nova zagonetka, otkad im je kazao, da će trpjeti i umrijeti. No kako je Isus poveo trojicu apostola, da budu zemaljski svjedoci Njegova preobraženja, tako mu je Otac Njegov poslao dvojicu nebeskih svjedoka, da svjedoče za Nj. Pokraj Isusa ukazaše se Mojsija i Ilija u velikom sjaju, jer je na njih padalo svjetlo od Isusa. Kako se Isus preobrazio u svom tijelu, tako dođoše Mojsija i Ilija u pravome tijelu, a ne samo kao kakve prikaze u snu. Po kršćanskoj predaji Ilija nije umro, već živi negdje iznad ove zemlje, pa je na poziv Božji pohrlio na goru Tabor. Mojsija je umro, ali je sada uzeo na sebe tijelo čovječje, kako ga uzimlju anđeli, kad se javljaju ljudima. Isusa prepoznali su apostoli lako po licu. A da su uz Njega Mojsija i Ilija, to su razabrali iz razgovora, što su ga vodili s Isusom, ili su im se ukazali u onakvoj slici, kako su ih opisivali židovski učitelji.

Mojsija i Ilija glavni su prestavnici staroga Zavjeta. Mojsija je oslobodio židovski narod iz ropstva egipatskoga, proveo ga preko pustinje i proglasio

mu stari Zakon. Ilija je najveći prorok staroga Zavjeta. A preobraženi se Isus našao u njihovoj sredini kao najveći zakonoša i najveći prorok. Židovi su bijedili Isusa, da krši zakon njihov. Zato se uz Isusa našao sada Mojsija, da kaže apostolima, kako Isus ne gazi njegov zakon, već je došao, da ga ispuni. Ujedno je svjedočio, da je Isus onaj Mesija, komu je stari Zavjet imao Židove privesti. Židovi nijesu htjeli priznati, da se na Isusu ispunilo koje mesijansko proroštvo, zato je sada došao Ilija, da pokaže, kako je Isus onaj, o kom je toliko proricao. Mojsija i Ilija dođoše, da se smjerno poklone svomu Gospodinu, ili drugim riječima: došao je stari Zavjet, da svjedoči za novi. Na Taboru se spojio stari Zavjet s novim, kako se kasnije na Kalvariji u smrti Isusovoj združila ljubav i pravednost.

Mojsija i Ilija nijesu bili samo nijemi svjedoci Isusove slave, već su se razgovarali s Isusom, i to, kako veli evanđelje, o svršetku Isusovu, to jest o Njegovoj muci, uskrsnuću i uzašašću. Isus je bio svrha staroga Zakona, glavni predmet, o kom su proricali proroci, pa su sada razgovarali, kako će Isusovom smrću prestati stari Zakon. Iz tog su razgovora imali apostoli razabrati, koliku će slavu Isus steći svojom mukom i smrti.

Kad se apostoli probudiše, već se Isusov razgovor s Mojsijem i Ilijom primicao kraju, jer se činilo, da će se odijeliti od Isusa. A kad otvoriše oči, pa ugledaše Isusa u Njegovu sjaju, obuze ih neka neizrečena slast. Koliko ih snađe veselje, kad vidješe, da su židovski prvaci sašli na zemlju, da se poklone Isusu! Držali su, da će sada započeti ono slavno i sjajno doba mesijansko, o kojemu su Židovi tako rado sanjali. Naročito se Petar rastapao od milja gledajući svoga Učitelja u slavi Njegovoj. I kad se činilo, da će dovršiti razgovor s nebeskim svjedocima, bude Petru žao, pa htjede, da to uživanje potraje još dugo. Kako je uvijek bio živ i odmah rekao, što misli, dovikne i sada Isusu:

Preobraženje Isusovo.
Naslikao Raffael.

»Gospodine, dobro nam je ovdje biti«, to će reći: odviše nam je lijepo, da ostavimo ovo mjesto. Da zadrži svu trojicu nebešćana na okupu, doda naivno: »Ako hoćeš, načinimo ovdje tri sjenice, Tebi jednu, Mojsiji jednu i Iliji jednu.« On će odmah nasjeći granja i isplesti svakom po jednu kolibicu, da se u njoj nastane. Kako je bio zanesen, zaboravio je na cio svijet. Na sebe i na drugove svoje nije ni mislio. Njima ne treba nikakva zakloništa, samo neka im bude dopušteno, da ostanu, gdje jesu i kako jesu.

Lijepo dodaje sveto Pismo: »Ovo reče Petar ne znajući, što govori.« Petar hoće, da splete sjenicu Onome, koji je razapeo svod nebeski, uz to hoće, da na ovoj zemlji uživa slasti, koje može dati samo nebo. Zaboravio je, da se na ovom svijetu čovjeku valja boriti i mučiti, a da će mu trajno uživanje biti nagrada tek na drugom svijetu. Povrh toga namijenio je Isus Petru mnogo veću zadaću: odredio ga je, ne da Mu splete tri trošne sjenice, već da Mu sagradi čvrstu Crkvu. Ali Petar je tim riječima opet pokazao svoju veliku ljubav k Isusu i zaslužio, da ga Bog na nebu nagradi onim veseljem, što ga je na čas ugledao i srknuo na gori Taboru.

Dok je Petar još govorio, učini svemu kraj neočekivano čudo. Sjajan oblak spusti se s neba te zastre Mojsiju i Iliju apostolima ispred očiju. A kralj novoga Zavjeta osta sam. To je bio najljepši odgovor na Petrove riječi. Takav se oblak već jednom ukazao na Jordanu, kad je trebalo svijetu reći, tko je Isus. Isto takav oblak zavit će Isusa na uzašašće, kad pođe u nebo.

Kadgod se Bog u starome Zavjetu javio Židovima, zaogrnuo se oblakom, jer smrtne oči, ne bi mogle podnijeti sjaja Božjega. Tako se i sada Bog javio apostolima iz oblaka i progovorio:

»Ovo je Sin Moj ljubazni, koji je po Mojoj volji, Njega slušajte!«

Bio je to tajanstveni glas, koji je apostolima odao tajnu, u kojem odnosu stoji Isus prema Bogu: glas Boga Oca, koji je Isusa nazvao Svojim Sinom. Istim riječima pozdravio je Bog Isusa kod krštenja. Tako će Ga još jednom pozdraviti prije Njegove muke. A danas je Bog htio da potvrdi nedavnu ispovijest Petrovu i posvjedoči apostolima, da je Onaj, koji će trpjeti, Njegov pravi i rođeni Sin. Riječi pak: »Ovoga slušajte«, značile su: »Njemu se pokoravajte. Njegovih se riječi držite. On je sada mjesto Mojsije učitelj i zakonodavac. On će biti sudac vaš.« Tako je k dvjema nebeskim svjedocima pristupio treći, najvažniji, sam Gospodin Bog. Kad su trojica apostola bili svjedoci Isusova preobraženja na zemlji, neka ih isto toliko bude sa neba. Isusovo preobraženje, Mojsija i Ilija te Očev glas s neba, moralo je utvrditi apostole u vjeri, da je Isus doista Sin Božji, makar Ga baš čekala muka i smrt.

Gledajući Isusovo preobraženje neizrečeno je veselje napunilo srce Petru, Jakovu i Ivanu. Ali kad začuše glas Božji s neba, protrnuše od silna straha, padoše ničice, pokriše lice rukama te se nijesu usudili gledati, što biva oko njih. Svaki je Židov bio uvjeren, da će umrijeti, čim Boga vidi ili čuje. Ležeći na zemlji klanjali su se silnom Veličanstvu Božjemu.

Tako su neko vrijeme u strahu ležali ne znajući, da se preobraženje Isusovo već završilo. Zato pristupi Isus k njima i dotače ih se lagano, da pokaže, kako im se ne treba bojati, jer je On uz njih. Što je dodirom započeo, završi riječima govoreći ljubazno:

»Ustanite i ne bojte se!«

Na poznati glas Isusov podigoše apostoli glave gledajući u strahu oko sebe. I gle, nestalo je sjaja, iščeznuo je oblak. Mojsija i Ilija svratili se u blažene krajeve, jer su svjedočili za Isusa i time svršili zadaću svoju. Kraj apostola stajao je Isus, kako su Ga gledali svaki dan sa običnim licem u svakidašnjem odijelu. Tako će jednom nestati zakona i proroka, a ostati će samo Isus dovijeka, jer će za Nj svjedočiti apostoli i njihovi nasljednici.

Ne znamo, što su apostoli u srcu ćutjeli, na što su mislili ali su svakako s većim poštovanjem sada gledali na svog Učitelja. Ako je koji od njih na čas posumnjao, nije li ta prikaza bila samo kakav san, odmah mu je kazivalo zamišljeno lice njegovih drugova, da je sve to bila živa istina. To je bio razlog, što je Isus pozvao trojicu apostola za svjedoke Svoga preobraženja.

Nastalo je bilo već jutro drugoga dana, kad se Isus sa društvom Svojim vraćao k ostalim apostolima. Dok su se spuštali sa brda šuteći i zadubeni svaki u svoje misli, zabrani im Isus, da ikomu kazuju, što su nedavno vidjeli, »dok Sin čovječji ne uskrsne od mrtvih.« Možda je bio i to jedan razlog, što je Isus poveo sa sobom samo trojicu apostola. U preobraženju pokazao im je Isus onu slavu, koja Ga je čekala poslije uskrsnuća. Kad bi o njoj već sada drugima pripovijedali, teško bi im ljudi vjerovali. Videći kasnije, kako je Isus završio, još bi se više sablaznili, kako je mogao umrijeti na križu, a nekoć Ga je Bog odlikovao tolikom slavom. Ali kad se jednom uvjere, da je Isus uskrsnuo, tada će uskrsnuće Njegovo još jače utvrditi slavu, koju je doživio na Taboru. Apostoli su čuvali tu tajnu za sebe i zato, što ih se taj događaj silno dojmio, i zato, što su im tajanstvene bile posljednje riječi Isusove: »Dok Sin čovječji ne ustane od mrtvih.«

Preobraženje Isusovo duboko se usjeklo u dušu naših apostola i sačuvalo ih u vjeri, kad vidješe na gori Maslinskoj Isusa, gdje pada ničice pod težinom svojih boli. I kasnije ga se često sjećahu u životu, jer im je to bila slatka utjeha u naporima i mukama. Potkraj svog života piše sveti Petar u drugoj svojoj poslanici: »Sami smo vidjeli slavu Njegovu, jer je primio od Boga Oca čast i slavu, kad sa veličanstva slave siđe na Njega ovaj glas: Ovo je Sin moj ljubazni, koji je po mojoj volji, njega slušajte. I taj glas mi čusmo, gdje siđe s neba, kad bijasmo s Njime na svetoj gori.« A sveti Ivan piše još poslije kojih sedamdeset godina: »I vidjesmo Njegovu slavu, koja pripada samo jedinorođenomu Sinu Božjemu.«

Velike svetkovine naviještali su Židovi narodu velikom vatrom, koju bi naložili u predvečerje na vrhu visokih gora. U preobraženju navijestio je Isus apostolima zraku one slave, što će je doživjeti poslije uskrsnuća, koja i vjernike čeka na nebu.

Preobraženje je Isusovo tvrdo uvjerilo apostole, da je Isus obećani Mesija i Sin Božji. No prikazanje Ilijino potaklo je u njima novo pitanje. Čuli su od učitelja židovskih, da će Ilija doći prije Mesije i pripraviti Židove na dolazak Njegov. A sad se evo Ilija javio poslije Isusa, pa opet iščezao, a učinio nije ništa. I zapitaše Isusa, kako je to, a Isus potvrdi tumačenje židovskih učitelja te reče:

»Istina je, Ilija će najprije doći te urediti sve.« Mislio je uz to: prije sudnjega dana. »Ali vam kažem, da je Ilija došao, i učiniše s Njime, što htjedoše.« Sad su razumjeli apostoli, da im govori za Ivana Krstitelja, koga su Židovi držali u zatvoru i napokon smaknuli. Žalosna njegova sudbina sjetila je Isusa kako će Židovi i Njega ubiti, pa završi: »Tako će i Sin čovječji stradati od njih.«

Mjesečnjak.

Povrh Tabora kao da se nebo prignulo do zemlje, a na podnožju se njegovu banio đavo. Kad je Isus sašao u ravnicu, ugleda, gdje se mnoštvo svijeta skupilo oko Njegovih devet apostola, što ih je jučer ostavio ispod Tabora. Uzalud su nastojali da izliječe jednog opsjednutog dječaka, jer se sotona tvrdokorno opirao njihovu zaklinjanju. To upotrijebiše književnici, pa su im predbacivali njihovu slabost, a uz to navaljivali i na samoga Isusa. A kad je svijet čuo njihovo prepiranje, nagrne bliže, te jedni

pristajahu uz apostole, a drugi bijahu sa književnicima protiv njih.

Dok su bili u najvećoj prepirci, evo Isusa k njima. Približio im se nenadano, pa se u prvi čas svi prepadoše, kad Ga ugledaše. No domala su svi ustali, pošli Isusu ususret te Ga ljubezno pozdravljali. Naročito su bili veseli apostoli, što je došao u pravi čas, da ih izbavi iz neprilike.

Kao čovjek, koji je izdaleka čuo buku, a nije razumio, o čemu se radi, upita ih Isus:

»Što se prepirete među sobom?«

Dok su svi šutjeli, protura se između svijeta jedan čovjek, pade pred Isusa na koljena, te Mu izjada svoju nevolju riječima:

»Gospodine, molim Te, smiluj se sinu mojemu, jer mi je jedinac. Mjesečnjak je i muči se vrlo. Ušao je u njega đavao, oduzeo mu govor, pa je onijemio. Viče, a ne zna, što govori. Kad ga uhvati, baci ga, a on se pjeni, škrguće zubima i kuči se. Zamolih učenike Tvoje, da ga istjeraju, ali ne mogoše.«

Prema toj izjavi dječakova oca, bolovao je taj dječak od padavice. Stari zvali su takvog čovjeka mjesečnjakom držeći, da bolest njegova popušta ili postane gora, kako mjesec pada ili raste. Toj se bolesti pridružilo još i veće zlo, dječaka opsjede đavao.

Kako se nekoć Mojsija razljutio, kad je sišao sa Sinaja i vidio, da se Židovi odmetnuše od Boga, tako se sada Isus rastužio, što nije našao dovoljno vjere. Najprije ošine očima pismoznance i reče:

»O rode pokvareni,« zatim pogleda apostole i produži: »I nevjerni, dokle ću biti s vama?« Kao da je rekao: »Kako dugo ću se još mučiti, dok ne dođete do prave vjere?« Nije Isusu bilo teško boraviti na zemlji, ali Mu je teško bilo s takvim ljudima, kako je teško i liječniku, koga bolesnik ne će da sluša.

Nato zapovjedi, da Mu dovedu dječaka. I kad dječak dođe do Isusa, stade ga đavao lomiti, pa se

previjao od grčeva, i padnuvši valjao se po zemlji, a na usta mu udari pjena. Tako iskali đavao, koji je opsjednuo dječaka, srdžbu svoju, jer se bojao Isusa. Dok su svi s nekim strahom gledali, kako se dječak muči, poče Isus pitati oca kao liječnik, koji hoće, da pobliže istraži bolest:

»Koliko ima vremena, da mu se to događa?«

A otac odgovori:

»Od djetinjstva.« To je Isus već znao, ali je oca pitao, da svi čuju, kako je bolest dječakova zastarjela. Videći opet otac, kako se Isus zanima za dječakovu bolest, nastavi: »I često ga đavao baca u vatru i u vodu.« Badava su pazili na njega, ipak je više puta upao u životnu pogibelj, pa se ima samo Bogu zahvaliti, što nije davno zaglavio. Žalosni je otac vjerovao donekle, da mu Isus može pomoći, jer ne bi k Njemu doveo sina svoga. No slaba vjera njegova još je više oslabila kad su apostoli uzalud nastojali, da ga izliječe. A kad je Isus počeo ispitivati dječakovu bolest, posumnja otac još više, može li mu što pomoći u tako teškoj i dugotrajnoj bolesti, pa završi: »Nego ako ikako možeš, pomozi nam i smiluj se na nas.«

I oca je teško boljelo, što mu sin trpi Na ovu primjedbu nije se Isus uvrijedio, kako bi učinio hvalisav čovjek, već ljubazno prihvati očeve riječi i posluži se njima, da uzbudi u oca jaču vjeru.

»Ako ti možeš vjerovati«, reče, »sve je moguće onome, koji vjeruje.« Kao da mu je kazao: »Ne radi se o tome, da li ja mogu, nego se za čudo hoće, da ti čvrsto vjeruješ.«

Sad se opet otac pobojao, da je pokazao premalo pouzdanja u Isusa, te povika očajno:

»Vjerujem, Gospodine, pomozi nevjerju mojemu!« Kao da je ulio svu žalost i bol u ove ispretrgnute riječi, pripravan je učiniti sve, da ga Isus usliša.

Na te krasne i ponizne riječi nije Isus mogao ostati hladan. Uto je sve više radoznaloga svijeta nagrnulo k Isusu. Da ne bude veće strke, reče Isus:

»Duše gluhi i nijemi, ja, koga ti dobro poznaješ, zapovijedam ti, iziđi iz njega i više ne ulazi u njega!« Slušajući te riječi stajao je otac bez daha i raširenim očima gledao sina svoga. A dječak najprije zaruknu, zatim se poče previjati od silnih muka, te napokon pade pred noge Isusove kao mrtav. Bio je to posljednji napadaj i osveta đavlova, koji je morao pustiti svoju žrtvu. A kad dječak pade na zemlju, nije se više valjao od grčeva, već je ležao mirno i mnogi rekoše: »Umro je.« Sad pristupi Isus, primi ga za ruku i dječak ustane zdrav. Izašao je iz njega đavao, te je pročuo i počeo govoriti, a ostavila ga i padavica. Književnici, što navališe na apostole, posramiše se, a narod se divio, kako je silan Isus, koji je tako tvrdokorna đavla jednom riječi istjerao iz dječaka.

Apostolima, koji nijesu bili s Isusom na Taboru, nije išlo u glavu, zašto nijesu oni mogli da izliječe dječaka. Kad se narod razišao, a Isus se sklonuo u jednu kuću, da otpočine, upitaše Ga nasamu:

»Zašto ga mi ne mogosmo istjerati?«

A Isus im smjesta reče:

»Poradi nevjerja vašega.«

Poslije tolikih čudesa, što ih vidješe, i poslije tolikih milosti, što ih primiše, morala bi vjera njihova u Isusa biti mnogo veća. Bude li u njih čvrsta pouzdanja u Boga, učinit će i najteže stvari na slavu Božju i za spasenje bližnjega. Tu istinu predoči im Isus slikovno riječima:

»Zaista vam kažem, bude li u vas vjere, koliko je zrno gorušično, reći ćete gori ovoj (i pri tom pokaza na Tabor): »Prijeđi odavle tamo«, i prijeći će i ništa vam ne će biti nemoguće.«

Ta nam poredba lijepo predočuje moć vjere. Živom vjerom prenest će apostoli goru veliku kao Tabor, kako učenik u školi mijenja svoje mjesto na riječ učiteljevu. Obećanje Isusovo više put se ispunilo od riječi do riječi. Sveti Grgur, biskup u Novoj Cesareji, premjestio je brdo, koje mu je priječilo, da

sagradi crkvu na zgodnome mjestu. Tko pozna povijest crkve Isusove, rado će priznati, da su apostoli i sveci činili čudesa, koja su ljudima donijela mnogo veće koristi, nego premještanje brda. Crkva se služi ovom povlasticom i moli čudo samo u velikoj nuždi, jer nije Isus time obećao svakome kršćaninu, da će po miloj volji premještati brda i mijenjati lice zemlje.

Vjerom u Boga sve se dade postići. Ipak je jedna stvar lakša, a druga teža. Tako imade i različitih đavola: što je koji jači, to mora da bude biranije oruđe, kojim se tjera. Đavao, koji je ušao u izliječenog dječaka, bio je jedan od tvrdovratih i najgorih. Zato završi Isus:

»Ovaj se rod đavolski izgoni samo molitvom i postom.« Post zatire u čovjeku strasti, po kojima đavao vlada ovim svijetom. Molitva jača vjeru u Boga i liječi duhovne bolesti. Kad se čovjek Bogu moli, kad posti i kad se trapi, ojača tako, da ga đavao ne može svladati.

Isus nanovo proriče muku svoju.

Ispod Taborske gore krenuo je Isus na sjever po Galileji. Sad se nije više svraćao u velika napučena mjesta, da čini čudesa. Prolazio je osamljenim putovima, da što bolje pripravi apostole za njihovo zvanje.

Ipak bi narod pohrlio k Isusu, čim bi dočuo, da je u blizini, i najviše se razgovarao o Isusu. Tu se pripovijedalo, koliko je čudesa već učinio, a gdjekoji pričahu, kako su ovo ili ono čudo vidjeli na svoje oči. Sve se tomu divilo, pa je oduševljenje njihovo za Isusa često izbilo u živo klicanje. A apostoli su bili ponosni, što narod toliko hvali njihova Učitelja. Tako se u duši njihovoj i opet porodila nada, da će Ga jednom povesti kao kralja u Jerusolim.

Taj čas, gdje Ga je sve hvalilo, upotrijebi Isus, da i opet potsjeti apostole na Svoju muku. Zato im reče :

»Metnite u srce vaše«, to jest, upamtite dobro »ove riječi«, jer će doći dani, kad će narod drugačije misliti i govoriti o Njemu. »Sin čovječji treba da se preda u ruke čovječje«, to jest, opakim ljudima. »I ubit će ga, ali ne zauvijek, jer će treći dan uskrsnuti.« Kako dobar učitelj opetuje, što đacima ide teško u glavu, tako je Isus iznova govorio apostolima o muci Svojoj. Htio je da ih izliječi od predrasuda, što ih skovaše Židovi o Mesiji. Smrt Njegova ne će ih toliko sablazniti, kad se sjete, kako ih je Isus davno upozorio na nju. Vidjet će, da je Isus trpio od Svoje volje, jer je unapred znao za Svoju muku i smrt.

Ali apostoli nijesu razumjeli riječi Isusovih. Ne zato, što im nijesu bile jasne, već što su se protivile nazoru, koji su imali o Isusu. Vidjeli su, kako se Isusu pokoravaju ljudi, priroda i đavoli, pa nijesu mogli pojmiti, kako bi Sin Božji morao trpjeti i umrijeti. Zašto bi to bilo ? Zasada im je muka Isusova bila velika tajna, u kojoj je Bog pokazao Svoju duboku mudrost i veliku moć. Prvi put su slušali proroštvo Isusovo s negodovanjem, jer su držali, da je nedostojno Sina Božjega da trpi. Ali kad je Isus danas po drugi put napomenuo Svoju muku i smrt, bilo im je jasno, da nešto mora biti na stvari. I bude im silno žao Isusa, što će trpjeti.

Što čovjeku nije ugodno, o tom rado ne govori. Tako i apostoli nijesu molili Isusa, da im Svoje riječi pobliže protumači od straha, da ne čuju što gore ili neugodnije. Još im je bilo u pameti, kako je Isus ukorio svetoga Petra, kad Mu je nešto prigovorio u toj stvari. A Isus opet ne htjede dalje govoriti o Svojoj smrti, da apostole odviše ne rastuži.

Porez na hram.

Sada stiže Isus na ovom svom putovanju posljednji put u Kafarnaum. Narod Ga nije više oduševljeno dočekao, kako je to prije bivalo, ali sabirači poreza saznadoše za Nj.

Po zakonu je Mojsijevu svaki Židov bio dužan, kad navrši dvadesetu godinu, da plati porez za uzdržavanje službe Božje u jerusolimskom hramu. U Isusovo je vrijeme taj prinos iznosio pola šekelja, a to je vrijedilo nešto preko dvije stare srebrne krune. Izvan Palestine plaćao se taj porez grčkim srebrnim novcem, koji se zvao dvodram i bio u vrijednosti ravan polovini šekelja. Svaki Židov, bio ma gdje na svijetu, plaćao je taj narodni prinos s nekim ponosom i veseljem. Odlični članovi židovske bogomolje sabirali su ga i ponije i u Jerusolim polazeći na velike svetkovine.

Isusa nije dulje vremena bilo u Kafarnaumu, pa sabirači nijesu znali, nije li Isus taj porez već možda platio u kojem drugome mjestu. Valjda se nijesu usudili pitati Isusa, jer su Ga držali za proroka, pa zato upitaše svetoga Petra, u kojega je Isus prebivao :

»Zar vaš Učitelj ne će platiti dvodrama ?«

»Hoće,« odgovori Petar, jer je držao da će Isus drage volje platiti porez, koji je svaki Židov smatrao za narodnu dužnost.

Nato uđe Petar u kuću, da Isusa sjeti na taj porez. Ali još prije nego što je otvorio usta, zapita ga Isus :

»Što misliš, Simone, od koga kraljevi zemaljski uzimaju porez : da li od svojih sinova ili od tuđih ?«

U staro se vrijeme nije porez trošio za javne potrebe, već je više spadao u prihode kraljeve. Prirodno je onda bilo, da djeca kraljeva nijesu mogla sama sebi plaćati porez. Zato Petar odgovori na pitanje Isusovo odmah :

»Od tuđih.«

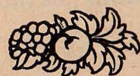
»Dakle su sinovi slobodni,« potvrdi Isus riječi Petrove.

Sada puče Petru pred očima, kako se prenaglio, kad je obećao, da će Isus platiti porez. Ta kako bi Sin Božji plaćao porez Svome Ocu, koji je kralj nebu i zemlji? I Petra bude sram, što je zaboravio, kako je Isusa nedavno nazvao Sinom Boga živoga, i na slavlje, što ga je doživio na Taboru. No Petrovu pogriješku upotrijebi Isus, da ga učvrsti u vjeri i da nanovo pokaže, da je pravi Bog, čudom, kojim je namirio porez. U Kafarnaumu jedni nijesu znali, a drugi nijesu vjerovali, da je Isus Sin Božji. Kad Isus ne bi platio poreza, jedni bi se sablaznili, a drugi bi Mu još podmetnuli, da prezire židovski hram i bogoslužje. Stoga završi Isus:

»Ali da ih ne sablaznimo, idi na more, baci udicu, i koju ribu prvu uloviš, otvori joj usta. Naći ćeš u njima stater, t. j. srebrni novac od dvije dvodrame, uzmi ga i podaj za me i za se.«

Novac za porez mogao je Isus naći i u blagajnici, iz koje su apostoli namirivali svoje potrebe. Ali kad Mu riba donese porez, pokazat će Isus, da je gospodar prirode, ili najmanje, da je Sveznajući, jer je znao, da jedna riba nosi novac i da će se ta prva uloviti na udicu Petrovu.

Ne znamo, kakva je to bila riba, koju je Petar sada ulovio. Ali narod oko jezera Galilejskoga zove i danas arapski jednu vrst ribe »semkas mar Butros«, to će hrvatski reći: riba gospodina Petra. Novcem, što ga je našao u ribi, platio je Isus porez za Sebe i za Petra. Petar će biti Njegov namjesnik na zemlji, poglavica Njegove crkve, pa ga Isus poče već sada isticati pred drugim apostolima.

Sablazan.

Već dva je puta napomenuo Isus, da će umrijeti i uskrsnuti. To je zavelo apostole pa su mislili, da će Isus doskora osnovati Svoje zemaljsko kraljevstvo, u kojem će oni zauzeti visoko mjesto kao odabranici Njegovi. Neke je apostole odlikovao Isus, kad ih je poveo u kuću Jairovu i na goru Tabor, a za Petra je platio i porez. To se drugima dalo nažao, pa nijesu mogli zatomiti onoga, što se već davno nakupilo u srcu njihovu. Dok se Isus jednom vraćao u Kafarnaum i nešto podalje od apostola razgovarao s drugima, pojavi se među njima pitanje, tko je od njih veći, to jest, koga će zapasti najveće časti u kraljevstvu Isusovu. No kad su ušli u kuću, gdje je Isus boravio, zapita ih Isus nenadano:

»Što ste putem razgovarali?«

A oni mučahu, jer ih je bilo sram, da priznadu svoju zavist i slavohljeplje. No znajući, da pred Isusom ne mogu ništa zatajiti, zapitaše Ga sami:

»Što misliš, tko je najveći u kraljevstvu nebeskomu?«

Umjesto odgovora Isus ponajprije sjedne, da im pokaže, kako se radi o važnoj stvari. Nato pozove svu dvanaestoricu k Sebi, da Ga bolje čuju, te reče:

»Tko hoće da bude prvi, neka je od svih posljednji i svima sluga.« Čudne li nauke, kojom hoće da ih odvrati od težnje za prvenstvom! Njome je Isus oborio sve ljudske nazore o slavi. Tko hoće da bude pred Bogom veći, neka se što više ponizi, a do najveće slave uspet će se, tko se ponizi ispod sviju, pa se žrtvuje za spas bližnjega. Da im bolje utisne u pamet tu nauku, segne za malenim djetetom, što je bilo na dohvatu, povuče ga k Sebi, zagrli i reče: »Ako se ne obratite i ne postanete kao djeca, ne ćete ući u kraljevstvo nebesko.« Tko se zanima samo za časti i računa, kako će u Isusovu kraljevstvu gospo-

dovati, ne će nikad unići u društvo odabranih u nebu. Jedini put, koji vodi u nebo, jest, da se ponizi i postane kao dijete. Dijete je ponizno, iskreno, naivno, zaboravlja uvrede, ne zna za pretvaranje ni za mržnju ni za zlobu. Tako i apostoli valja da budu ponajprije ponizni, čedni, nesebični, ako misle doći u nebo.

A sad odgovori Isus na pitanje, što Mu ga prije staviše, riječima:

»Tko se dakle ponizi, kao dijete ovo, on je najveći u kraljevstvu nebeskom.« Samo je jedan put, kako će se popeti do najveće časti u nebu: poniznost neka ih učini malenima. Što je tko ovdje ponizniji, to će u nebu biti veći i Bogu bliži.

Začuđeno gledali su apostoli Isusa, jer je raspru njihovu riješio načinom, kakvom se ni najmanje nijesu nadali. Koliko vrijede kod Boga maleni, pokaza Isus sada i po brizi, koju želi, da im posvetimo, i po grožnji, kojom se prijeti njihovim zavodnicima.

»Tko primi jedno takvo dijete u ime moje, Mene prima.« Tko se zauzme za malene, tko vodi za njih brigu iz ljubavi k Isusu, bit će nagrađen tako, kao da je to učinio samomu Spasitelju. Maleni nijesu samo djeca, koju nam Isus preporuča, već i odrasli ljudi, koji su neuki, priprosti, pa im treba tuđe pomoći. Za takve se svijet ne stara, ali Isus eto obećaje visoka mjesta onima, koji se za njih pobrinu. Sad pođe Isus još dalje veleći: »A tko mene primi, prima Onoga, koji je Mene poslao.« Dobročinstvo učinjeno malenome bit će tako naplaćeno, kao da je učinjeno samome Bogu. Blažena nauka, koja je toliko puta pomogla malenima, a razveselila njihove dobročinitelje!

Zavesti pak malene na grijeh, velik je zločin, koji će Bog strašno kazniti. Zato doda Isus:

»Tko sablazni jednoga od ovih malenih, koji vjeruju u mene, bolje bi bilo, da sebi objesi mlinski kamen, što ga okreće magare, o vrat svoj i da se baci u dubinu morsku.« Prije nego bi u staro vrijeme osuđenoga na smrt utopili, objesili su mu kamen o vrat

da ne ispliva. Manje kuće na Istoku služe se manjim ručnim mlinom, velike kuće imadu veće mlinove, gdje magare okreće žrvanj. Svakomu, koji zavede na grijeh malenoga ili neiskusnoga, pa mu dušu upropasti, valjalo bi najprije veliki kamen objesiti o vrat, pa ga onda baciti u duboko more. Time je Isus htio reći: Krivnja takvoga zavodnika bit će strašan teret, koji će ga povući u bezdno pakleno.

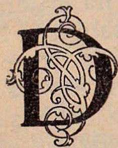
Taj čas kao da se Isus sjetio, koliko je duša upropastila sablazan, pa uskliknu bolno:

»Teško svijetu od sablazni!« Bez sablazni ne će svijet biti nikada, za to se skrbe đavao i zlobni ljudi. »Potrebno je, da dođu sablazni.« Sablazan je kao rešeto, koje dijeli dobre od zlih, jer po sablazni poznaje Bog, tko Mu je vjeran. A Bog trpi te sablazni, jer je čovjeku dao slobodnu volju, no zato se teškom kaznom grozi svakomu, tko drugoga zavede na grijeh. »Ali teško onome čovjeku, po komu dolazi sablazan!« Zato mora čovjek da radije podnese i najveće žrtve, nego da drugoga zavede na grijeh. S onim, što zavodi druge na grijeh, valja da postupamo kao sa trulim udom, koje bi moglo zaraziti cijelo tijelo. »I ako te ruka ili noga tvoja sablažnjava, odsjeci je! Bolje ti je ući u vječni život sakatu ili hromu, nego li da te s obje ruke ili noge bace u pakao.« Još više valja suspregnuti oko, jer se po njemu šuljaju u srce zle misli i želje. »I ako te oko tvoje sablažnjava, iskopaj ga! Bolje ti je s jednim okom ući u kraljevstvo Božje, nego li da dva oka imaš i da te bace u pakao ognjeni.« To znači: radije valja da žrtvujemo, što nam je najmilije i najpotrebnije, nego da koga zavedemo na grijeh. Kadgod napominje Isus pakao, uvijek dodaje, kako je strašan, jer u njemu tijelo uvijek gori, a dušu ne prestaje gristi crv savjesti: »Gdje crv njihov ne umire i oganj se ne gasi.« Nijedan grijeh nije Isus ožigosao tako strašno kao sablazan, jer tko zavodi drugoga na grijeh, neprijatelj je Bogu i pomaže vragu.

Sad se Isus vratio na govor o malenima, koji je prekinuo tumačenjem o sablazni.

»Gledajte, da ne prezrete, to jest ne zanemarite jednoga od ovih malih, jer vam ja kažem, da anđeli njihovi uvijek gledaju lice Oca Mojega, koji je na nebesima.« Ako maleni ništa ne mogu svojim zavodnicima, svaki od njih ima moćnog zaštitnika na nebu, anđela čuvara, koji ga brani. Istočnjaci su držali, da kod kralja može najviše onaj, koji k njemu ulazi, kadgod hoće. Tako želi i Isus kazati, kako ti anđeli mnogo mogu kod Boga, kad jednako gledaju na nebu Gospodina Boga, pa će tužiti onoga, koji je zaveo ili pokvario malenoga, bio taj malen dobom ili siromašan duhom.

Bratska opomena.

Dosad je Isus pokazao, kako nam se valja brinuti za malene i čuvati, da ih ne sablaznimo. Sad polazi korak dalje, pa uči, kako nam valja postupati s onima, koji su upali u grijeh.

»Ako li brat tvoj po vjeri sagriješi ili te uvrijedi, pokaraj ga, to jest predoči mu njegovu krivnju među sobom i njim samim, da ga ne bude sram pred drugima.« Nastoj, da se popravi i pokaje. Grješnika opomenuti čin je bratske ljubavi. Tko ne bi pomogao onome, koji je upao u vodu ili u grabu? Opomenuti griješnika dužni su ponajprije roditelji, poglavari, pretpostavljeni, a bližnji tek onda, ako ima nade, da će se griješnik popraviti, a nema straha, da će poradi naše opomene još više griješiti. Možda će griješnik uvidjeti, da je krivo radio, pa će se popraviti. »Ako se popravi, dobio si brata svoga za Boga,« od koga se grijehom udaljio, i dušu si mu istrgao iz pakla. Kako propale duše tuže svog zavodnika, tako će spasena moliti u nebu za svog dobročinitelja. To je prvi korak.

»Ako te ne posluša i ne će da se popravi, uzmi u pomoć jednoga ili dva svjedoka«, ne da uglave njegovu krivnju, već da ti pomognu obratiti zalutaloga. Tako zove i liječnik drugog liječnika u pomoć, kad mu se samome teško boriti protiv tvrdokorne bolesti. To je drugi korak. Kad i taj pokus ne uspije, javi griješnika crkvenim poglavarima, koji su najviše sudište za vjerske i duhovne stvari. Oni će stvar nanovo ispitati i prema potrebi izreći osudu nastojeći, da sa blagošću i u ljubavi postignu ono, što drugi nijesu mogli. To je treći i posljednji korak.

»Ako li pak ni Crkve ne posluša, tad neka ti bude, što je Židovu bio čovjek, koji ne zna za Boga, ili carinik, koji je gledao, da mu samo na ovoj zemlji bude dobro, makar to postigao nasiljem i pljačkom.« Za takva nesretnika mogu se pojedinci Bogu moliti, ali vez s njime i s Crkvom prestao je. Da druge ne okuži svojim zlim primjerom ili krivim naukama, treba ga isključiti iz crkvene zajednice, pa mu uskratiti sva prava i milosti, što ih Crkva daje samo dobroj i poslušnoj djeci svojoj. Jer što može Crkva drugo da učini sa tvrdoglavim griješnikom, koga ne mogu da obrate ni ljubezne opomene ni najviša presuda? I liječnici odrežu bolesno udo, koje bi moglo otrovati cijelo tijelo. Kako se pomladi i bolje rodi voćka, kojoj su odsjekli suhe grane, tako ojača i Crkva, kad se riješi trulih članova.

Tim je Isus dao Crkvi, to jest apostolima i njihovim nasljednicima pravo, da izopće iz svoje zajednice one, koji vjernicima služe na javnu sablazan ili ih zavode krivim naukama. Crkvena kazan vrijedi samo tako dugo, dok se tvrdokorni ne popravi. Crkva kazni griješnike kao majka, koja djecu svoju i onda ljubi, kad ih tuče, jer hoće da ih izliječi i spase.

Da se nitko ne usudi prezreti crkvene osude, obećaje Isus svečano, da će je Bog sam potvrditi na nebu:

»Zaista vam kažem, štogod svežete na zemlji, bit će svezano i na nebu, i štogod razriješite na zem-

lji, bit će razriješeno i na nebu.« Ako duhovni sud grješnika riješi, ne će se o njegovoj krivnji nikad voditi računa na nebu. Ako li ga pak osudi, privezat će uz griješnika krivnju tako, kao da ju je samo nebo privezalo za njegovu dušu. Crkva katolička živi i na ovoj zemlji i na nebu. Život na zemlji samo je priprava za život na nebu. Koga Crkva izluči iz svoje sredine na ovoj zemlji, taj nema više nikakva prava ni dijela na nebu. Zemaljske presude potvrđuje samo zemaljska vlast, a duhovne presude još kralj nad kraljevima, sam Gospodin Bog.

»Gdje se dvojica ili trojica na zemlji slože u ime moje, to jest da mene proslave, dat će im Otac moj, štogod zamole, jer ću i ja biti među njima, pa ću moliti s njima i za njih.« Ako je dakle Isus uz dvojicu svojih vjernika, kako ne će pomagati Crkvi svojoj, kad bude što molila, odredila ili kakvu osudu izrekla ?

Nemilosrdni sluga.

Petar, koji je malo podalje stajao i slušao o bratskoj opomeni, pristupi sada bliže, da Isusa nešto zapita. Prema riječima Isusovim valja da je čovjek pripravan oprostiti bratu, kad ovaj požali uvredu. No Petar htjede biti načistu, koliko puta može čovjek oprostiti bratu svom. Zapita dakle Isusa :

»Gospodine, koliko puta mogu da oprostim bratu svome, ako sagriješi protiv mene ? Zar ne, do sedam puta ?« Tako je govorio Petar, koji se htjede pokazati plemenit i veledušan, jer su židovski učitelji učili, da čovjek može oprostiti najviše tri puta onomu, koji je upao u stare grijehe, a četvrti put više ne.

»Kažem ti, ne do sedam puta, već do sedamdeset puta sedam puta«, odgovori Isus. To će reći : uvijek, kad nas uvrijedi, jer bi djetinjarija bila brojiti uvrede do četiri sto devedeset puta.

Što je Isus Petru ukratko rekao, stade sada prema istočnomu običaju tumačiti lijepom pričom, u kojoj pokaza, ako bratu i oprostimo, koliko puta nas uvrijedi, još smo uvijek malo učinili prema milosrđu Božjemu, koje nama prašta kud i kamo više.

»Kraljevstvo je nebesko kao čovjek kralj, ili jasnije govoreći, nebeski kralj radi kao zemaljski, koji htjede jednom da vidi, kako stoje računi kod službenika, koji upravljaju njegovim pokrajinama. I kad poče pregledavati, koliko je od pojedinih pokrajina unišlo, a koliko je potrošeno, nađe, da mu jedan namještenik duguje deset tisuća talenata.« To je silna svota, koja bi po današnjoj vrijednosti novca iznosila preko četrdeset i pet milijuna dinara. Taj je namještenik htio da kraljevim novcem mnogo zaradi, pa da se obogati, ali je nesrećom izgubio sve. Zato zapovjedi kralj, da mu ga predvedu. I kad je kralj čuo, da ne može platiti, zapovjedi, da mu prodadu u roblje ženu i djecu njegovu i sve, što ima, kako bi se bar nekako odštetio za izgubljeni novac. A kad je namještenik čuo osudu, preplaši se kazni, koja ga je čekala, i bude mu silno žao žene i djece. Zato se baci ničice pred kralja, dotakne se čelom tla, te sklopivši ruke poče suznim očima moliti : »Imaj sa mnom strpljenja, pričekaj me i sve ću ti vratiti.« Nesretnik je time priznao svoj dug i obećao vratiti sve. Nije jadan u taj čas mislio, da svoga duga ne može nikad otplatiti, ali je bar pokazao dobru volju, da u to ime učini sve, što može. Kraljevo se srce ganu, što se tako duboko ponizio, pa zaboravi, kako ga je malo prije osudio, i dade mu više, nego što je molio. Namještenik je želio, da ga kralj pričeka, a kralj mu oprosti sav dug i dopusti, da ode kud ga je volja. Što mu je toliko darovao, nije nikakvo čudo kraj silna bogastva istočnih kraljeva, koji ne znadu mjere ni u darežljivosti ni u okrutnosti. Službenik nije znao, kako da zahvali kralju za njegovu veliku milost, i pokloni se duboko plivajući u veselju, što je tako dobro prošao. No tek što je izašao iz dvora, sretne

jednog svog druga, koji mu je dugovao deset dinara, nešto više od starih srebrnih deset kruna. To je po sebi mala svota, a upravo ništa, kad je isporedimo s njegovim silnim dugom. Ali službenik nasrne na svoga dužnika, pograbi ga za vrat, stane ga daviti i vikati: »Plati, što si dužan!« A jadan drug padne pred njim na koljena kao pred kraljem moleći ga: »Pričekaj me i sve ću ti platiti!« Kad je kralj njemu oprostio toliki dug, očekivao bi svatko, da će i on uslišati molbu svome drugu i pričekati ga. Ali taj ne htjede o tom ni čuti, već ga sam odvuče i baci u tamnicu, da odradi dug ili da prijatelji plate za nj. Za okrutnost njegovu stiže ga kazna. Taj se prizor dogodio blizu kraljeva dvora, pa su ga vidjeli i drugi službenici. I bude im žao zatvorenoga, pa odoše te javiše kralju, što se zbilo. Nato pozove kralj onog namještenika natrag i reče mu: »Zli slugo,« jer nije imao srca. Zatim mu predoči veliku razliku između dobrote, koju mu je učinio, i okrutnosti, što je on pokaza prema svomu drugu. »Sav dug oprostih tebi, jer si me molio, nije li trebalo, da se i ti smiluješ na drugara svoga, kao i ja na te što se smilovah?« Na te riječi šutio je službenik kao zakopan, jer se nije mogao nadati, da bi mu kralj po drugi put oprostio, a nije mogao ničim da ispriča gadno svoje postupanje. U ljutosti svojoj nije kralj poznavao više nikakva obzira. Nije mu dosta bilo, što ga je bacio u tamnicu, već ga je predao mučiteljima, dok ne plati sav dug. Na Istoku još i danas batinjaju nemarne dužnike i one, koji ne će da plate porez, ne bi li u mukama odali, kud su sakrili novac.

Po sebi je jasno, što ta priča hoće da kaže. Ali je Isus njezin nauk još naročito naglasio riječima: »Tako će i Otac moj nebeski učiniti vama, ako ne oprostite svaki bratu svomu od srdaca svojih.« Kraljevstvo nebesko je Crkva Isusova, u koju smo primljeni po milosrđu Božjemu. Svi su ljudi pred Bogom sluge, koji će polagati račun o grijesima svojim. Krivnja, kojom se ogriješismo o Boga, velik je dug. Uvreda, koju nam je nanio bližnji, malenkost je. Kako je Bog darežljiv prema nama, tako i mi treba da oprostimo bližnjemu. O tome, kako mi praštamo drugima, zavisi, hoće li Bog i nama oprostiti. Tko dakle ne će da oprosti bližnjemu, nije okrutan samo protiv njega, već i protiv sebe. I nije dosta da samo ugušimo mržnju i da se kanimo osvete, već valja da iščupamo iz srca svoga svaki jad za nanesenu uvredu.

Takve nauke nije dotada čuo svijet. Još nitko nije zvao ljude, da vrše kreposti, na kojima će Isus osnovati kraljevstvo Božje, a to su poniznost, blagost, milosrđe i praštanje.

Dotle je priča svakomu jasna. Ali ima u njoj nešto, što mnogome smeta. Kralj je Bog, a dužnik je griješnik. Što je kralj oprostio dug, znači, da i Bog prašta griješniku, ako za to moli. Ali kad je kralj jednom oprostio slugi dug, kako ga je poslije mogao baciti u tamnicu? I nehotice rađa se čovjeku pitanje: hoće li i Bog tražiti račun za grijehe, koji su već jednom oprošteni? Nipošto. Okajani i oprošteni grijesi kao da su izgorjeli, za njih griješnik nikad više ne će odgovarati. U našoj priči nije kralj kaznio slugu poradi duga, koji mu je oprostio, već poradi okrutnosti, kojom je postupao protiv svoga druga. Priča hoće da kaže samo, kako je Bog pripravan oprostiti i najveće grijehe. A tko ne će da se s bližnjim pomiri, tomu ni Bog ne može da oprosti.

To je bilo posljednje naučanje Isusovo u Kafarnaumu, gdje je sve ohladnjelo prema Njemu. Mnogi, koji su dosada pristali uz Isusovu nauku, otpadoše, jer se prevariše u svojim nadama, da će Isus oslobođiti narod židovski. Svjetina se čudila Isusovim čudesima, ali nije više u Njemu gledala obećanoga Mesiju, jer nije htio primiti kraljevstva, koje Mu je u pustinji ponudila. Farizeji i pismoznanci pomno su Ga uhodili i pazili na svaku Njegovu riječ, da Ga predadu sudu. I tako eto kao da se sve bilo urotilo protiv Isusa.

IV. Od blagdana sjenica do svetkovine posvete hrama.

Samarijani ne primaju Isusa.

Uto se približio židovski blagdan sjenica, koji je pokraj pashe i pedesetnice bio najveća svetkovina židovska. Već su svečane karavane prolazile Galilejom putujući u Jerusolim, ali Isus nije imao volje da im se priključi. Zato su Ga saletjeli poznati nam rođaci Njegovi riječima:

»Iziđi odavle, jer Galileja nije mjesto, da Te Židovi upoznadu za Mesiju. Pođi u Judeju, naročito u Jerusolim, koji je narodno središte, tamo će sada doći Židovi sa svih strana, pa im pokaži čudesa, koja si činio pred nama, jer nitko ne radi u potaji, ako želi da postane slavan.«

Ti su jadnici mislili, da bolje znadu put, kojim treba Isusu udariti, da dođe do svog cilja. »Ni braća Njegova«, dodaje sa žalošću sveti Ivan evanđelista, »nijesu vjerovala onom vjerom, koju je tražio Isus od svojih vjernika.« Vjerovali su oni, da je Isus obećani Mesija, jer Ga drukčije ne bi putili, da pođe u Jerusolim, ali su držali, da će Isus osnovati svjetsko kraljevstvo i htjeli da Ga Židovi poradi Njegovih čudesa proglase za svog vođu i kralja. Nije im bilo poznato, da je Isus poslan, da osnuje duhovno kraljevstvo i da rod ljudski oslobodi od grijeha. Zato im Isus odgovori:

»Još nije došlo moje vrijeme, da svečano uđem u Jerusolim i javno se očitujem za Mesiju. Ali vi možete svaki čas da pođete u Jerusolim. Vama ne prijeti nikakva pogibao. Svijet, to jest Židovi, ne mogu na vas mrziti, jer ste vi po srcu i osjećaju kao oni, a na Mene mrze, jer sam pokazao njihovu oholost, prekorio njihovo licemjerje i njihova zla djela. Vi možete da pođete na ovaj praznik, ali ja sa svečanom karavanom ne ću poći, jer se Moje vrijeme još nije navršilo.« Kad poslije pô godine dođe vrijeme, da Isus trpi i umre, poći će u grad sa sjajnom pratnjom i javno pokazati svima, da je obećani Mesija.

Poslije nekoliko dana krene Isus samo s apostolima svojim u Jerusolim. Bio je odlučio, da se nenadano pojavi, pa da umakne neprijateljima prije, nego što spreme kakvu urotu protiv Njega. Tako ostade Isus još u Galileji, a rođaci Njegovi odoše na svečanost. I ostavi Kafarnaum, koji je nazivao svojim gradom, pa se tužno rastavi sa Galilejom, gdje je najviše propovijedao, stekao mnogobrojne pristaše, osnovao svoju Crkvu i postavio joj poglavare. Posljednje vrijeme svoga života posvetit će Isus sada pokrajini Judeji i borbi protiv svojih ljutih neprijatelja.

Zato se zavukao u dušu Isusovu neki velik strah, bol i briga. Znao je, kako će se teško boriti s neprijateljima svojim, a lebdjela Mu je pred očima i Njegova muka i smrt. Ipak je čvrsto odlučio, da podnese sve zlo, što Ga čeka, te je mirno krenuo prema Jerusolimu. U nekom razmaku stupali su iza Njega apostoli čudeći se odlučnosti Njegovoj. Poslije svega, što je Isus doživio, bilo im je jasno, da Ga u Jerusolimu ne čeka ništa dobro, i bojali su se za Nj.

Najbliži put iz Galileje u Judeju vodi preko Samarije. Njime udari Isus, prevali dolinu Esdrelon i stiže do bregova, što zatvaraju Galileju na jugu, pa će prve noći prenoćiti u Samariji. Onda još nije

bilo javnih svratišta, i svatko je bio upućen na prijateljevu gostoljubivost. Naročito su veće družbe trebale da se unapred pobrinu, gdje će prenoćiti i što će založiti. Zato pošalje Isus pred sobom dvojicu ljudi, da Njemu i apostolima nađu noćište i kupe hrane. Ali Samarijci ne htjedoše primiti Isusa i Njegovih apostola, jer su putovali u Jerusolim. Staro neprijateljstvo još je jače poraslo za vrijeme velikih svetkovina, kad su Židovi polazili, da se mole i žrtvuju u Jerusolimu, a Samarijci su tvrdili, da se Bogu valja klanjati na njihovoj gori Garizimu. Povijest nam pripovijeda, kako su Samarijci više puta navalili na židovske hodočasnike, te ih orobili, raspršili, a neke i ubili. Istina je, da su Samarijci jednom lijepo primili Isusa, ali od tog vremena prošle su malone dvije godine, a svijet tako rado zaboravlja. Tako se i poslanici vratiše te javiše Isusu, da Ga Samarijci ne će da prime.

Odbiti gosta, koji je zamolio noćište, velika je uvreda na Istoku. To se osobito bolno kosnulo apostola Ivana i njegova brata Jakova. Za njih, vjerne Židove, bili su Samarijci samo neprijatelji. Iz osvete, što su odbili Isusa, mislila su braća, da će učiniti pravedno djelo, ako cio grad njihov pretvore u pepeo. U to ime povikaše ljutito :

»Gospodine, hoćeš li, da rečemo, da oganj siđe, pa da ih uništi?« Nije davno, što oba vidješe proroka Iliju, kad se ukazao na Taboru, pa se sjetiše, kako je on nekoć baš u Samariji izazvao oganj s neba, koji je pogubio pedeset neprijatelja Gospodinovih. Ako je grom sašao s neba na Židove, koji su uvrijedili Iliju proroka, još će prije saći na Samarijce, koji su javno osramotili Sina Božjega. Time su Ivan i Jakov pokazali veliku vjeru u Isusa, jer ne sumnjaju, da bi na riječ njihovu uistinu grom uništio Samarijce, samo kad bi to Isus dopustio. Gnjevom su svojim odali veliku ljubav i revnost za svog Učitelja. Ali su riječi njihove pokazale njihovu naglu ćud, koja ne misli, što kaže. Isus je koračao pred njima, pa

kad je čuo, što žele, stade, okrenu se te ih oštro ukori riječima :

»Ne znate, čijega ste duha.«

Velika je razlika između staroga i novoga Zavjeta. Židove je držao Bog na uzdi strahom. U novom Zavjetu hoće, da ljude privuče blagošću i ljubavlju, jer se milosrđem postizava više, nego kaznom i osvetom. Strogim kaznama brani se Crkva jedino od tvrdoglavih i buntovnika. Protiv nevjernika i zavedenih ima samo jedan lijek, a to je blagost i milosrđe. U Ivana i Jakova uskipila je osveta i neprijateljstvo. Da znadu, kakav duh treba da njima vlada, otkad ih je Isus odabrao za apostole, dodaje Isus :

»Sin čovječji nije došao, da upropasti duše, već da ih spase.« U kraljevstvu Božjemu treba da vlada ljubav, koja znade uvrede pregarati.

Apostoli su dobro upamtili riječi Isusove. Nekoliko tjedana poslije Duhova pošao je Ivan sa Petrom, da sazove na Samarijce drugačiji oganj s neba, oganj Duha Svetoga. Došao je, da im podijeli svetu potvrdu, jer su Samarijci među prvima primili vjeru Isusovu.

Kako se apostoli razljutiše, a kako se Isus lijepo ponio ! Nije se ni potužio na Samarijce, što Ga odbiše. Mirno se vratio u Galileju i prenoćio u drugome mjestu. Sjutradan krene preko Jordana u Pereju, te preko Jerihona u Jerusolim, kojim je putem putovala većina Židova.

Tri poziva.

Evanđelje nam je stoga puta sačuvalo tri mala ali lijepa prizora, u kojima Isus uči, što traži od onih, koji žele da se sasvim posvete službi Njegovoj.

Židovski učitelji nijesu držali stalne škole, već su putovali iz jednoga mjesta na drugo. Vjerni učenici pratili su ih posvuda te dijelili sve dobro i zlo

sa svojim učiteljima. Neki književnik bio je već dulje vremena učenik Isusov a sada je htio da stupi s Njime u užu svezu. Priđe dakle i reče oduševljeno:

»Idem za Tobom, kudgod Ti pođeš.« Znade on, da ga na tom putu čekaju mnoge zapreke, da mu valja pretrpjeti mnogu nevolju, ali on je siguran, da će svladati sve. Taj se čovjek ili odviše pouzdavao u svoje sile ili se nadao, da će Isus svojim čudesima steći silne časti i veliko blago, od kojega će njega dosta zapasti. Zato mu Isus odgovori, neka se ne nada u službi Njegovoj ni bogatstvu ni slavi, jer ta traži samo pregaranje i samozataju. »Lisice imadu svoja duplja i ptice svoja zakloništa, a Sin čovječji nema kuda da zakloni svoju glavu.« Životinje su siromašnije od ljudi, jer živu od dana u dan i ne znadu, što će sutra jesti. Lisice uvijek trčkaraju, a ptice lete posvuda za hranom. Isus je primao od dobrih ljudi, što Mu je trebalo za život. U jednom je bio još siromašniji od životinja: one imadu svoja stalna zakloništa, a Isus nije imao ni toga. Kad su Ga odbili u Nazaretu, bio je u Kafarnaumu gost Petrov. Kad Ga Samarijci nijesu primili, nije znao, gdje će naći noćišta. Isus je bio kao putnik, koji nema stalna boravišta. Njegov je stan u srcu onih ljudi, koji Mu se sasvim posvete. Ista kob čekala je i Njegove apostole: nijesu znali u jutro, gdje će leći na veče.

Čini se, da je onaj književnik počeo razmišljati o riječima Isusovim, koje su ohladnile njegovu nepromišljenu revnost, pa se udaljio. Evanđelje ne kaže ništa, da li se pridružio k Isusu.

Drugi primjer nas uči, kako čovjek, koga Bog pozove u službu svoju, treba odmah da posluša glas Božji i ostavi sve.

Neki je čovjek čuo mnogo lijepa od Isusa i vidio Njegova čudesa, pa stade u sebi promišljati, bi li Mu se pridružio. Jednim pogledom progledao je Isus srce njegovo, te mu reče:

»Hajde za mnom!« To će reći: posveti odsada život svoj samo širenju vjere Moje.

I čovjek odgovori s velikim poštovanjem, da je pripravan odazvati se Isusovu pozivu, ali će prije izvršiti, što mu je kao sinu sveta dužnost: »Dopusti mi, Gospodine, da najprije ukopam oca svoga.« Tomu je čovjeku otac bio već star ili možda bolestan, pa je želio, da mu zatvori oči. No da mu je otac odmah i umro, bio bi po židovskome zakonu sedam dana nečist i ne bi smio stupiti u društvo. Poslije ukopa zaokupila bi ga briga za baštinu, pa od njega ne bi postao učenik Isusov. Zato mu Isus reče:

»Pusti, neka mrtvi ukopavaju mrtve svoje, a ti hajde, te posvuda naviještaj kraljevstvo Božje!« Nema straha, da će otac njegov ostati nepokopan, neka to prepusti ljudima, koji ne mare za kraljevstvo Božje, pa su za nj kao umrli. Propovijedati kraljevstvo Božje, spasavati duše, mnogo je važniji posao, nego sahraniti oca. Pravi će junak, ako mu je otac i pao u boju, prije progoniti neprijatelja, nego pokopati oca. Tim će pokazati, da mu je domovina prije nego otac. A tko pobožno djelo odgađa, sva je prilika, da ga nikad ovršiti ne će. Najprije Bog i duša, a onda sve drugo na svijetu!

Čini se, da se pozvani smjesta pridružio sljedbenicima Isusovima. Za Njim je pošlo na tisuće ljudi, koji su raskinuli najmilije svjetske veze i posvetili se jedino službi Božjoj.

Neki treći, koga je Isus pozvao, reče:

»Ja idem za Tobom Gospodine, ali dopusti mi najprije, da uredim svoje stvari i da se oprostim sa ukućanima.« Taj je čovjek pokazao, da ga odviše vežu zemaljske veze, pa ne može da pravo slijedi Isusa. Služba Božja traži, da joj se čovjek posveti cijelim srcem i svima silama. Tu misao predoči mu Isus u lijepoj slici:

»Nitko, koji metne ruku svoju na plug, pa se obazire natrag, nije priličan za kraljevstvo Božje.« Svaki posao traži cijeloga čovjeka. Tko ore, ne smije da se ogledava, jer bi zaorao krivu brazdu. Tko se

obazire na stare veze, nije sposoban za kraljevstvo Božje, jer će tako i opet zavoljeti svijet pa se k njemu vratiti. Ne može da računa na uspjeh čovjek, koji se posvetio službi Božjoj, a uz to želi, da se bavi svjetskim stvarima. Podijeljeno srce više škodi radniku Gospodnjem, nego onomu, koji ne gleda, kuda mu plug ore.

Isus šalje sedamdeset i dva učenika.

Sve se više približavalo vrijeme, da Isus položi život svoj za grijehe svijeta. Stoga odluči, da će još jednom pozvati Židove, neka stupe u kraljevstvo nebesko. I posla učenike u krajeve, što ih je sada namjeravao obaći, da priprave narod na Njegov dolazak. U to ime odabra sedamdeset i dvojicu, jer je i Mojsije nekoć odabrao sedamdeset i dva muža, da sude narodu židovskome. A možda i stoga, što su po židovskom shvaćanju sedamdeset i dva naroda potekla od potomaka Noemovih. Poslao ih je dva po dva, da jedan drugoga bodri, pomaže, tješi. I govoraše im:

»Žetva je uistinu velika, a poslenika malo.« Kako poljane, pune zrelog žita, zovu radnike, da žanju, tako je i u židovskom narodu bilo mnogo duša, koje su čekale na spasenje. Polje je veliko, zadaća teška, neka se dakle mole Gospodaru od žetve, da pošalje što više poslenika. Molitvom valja da se priprave na svoje zvanje, kako bi im trud bio blagoslovljen, a i vjernici valja da mole za svoje svećenike, jer je Bog više puta kaznio narod time, što nemaju dovoljno svećenika.

Kako je Isus nekoć poučio apostole, tako stade sada odabranim učenicima kazivati, kako im se valja vladati, kada dođu u koje mjesto. Uz to je nadovezao u lijepu govoru niz nauka, kojih treba da se drže

svi vjesnici vjere. Ponajprije ih upozori, da budu pripravni na pogrde i progone, riječima:

»Evo, ja vas šaljem kao janjce među vukove.« Ti su vuci farizeji, koji su kivni na Isusa, ti su vuci krivovjerci, koji će svojim naukama gledati, da unište nauku Isusovu. Među njih zaći će učenici kao nemoćni janjci. Ljepše poredbe nije Isus mogao naći, da im pokaže, kakve ih čekaju nevolje, pogrde i progoni. Nema ništa žalosnije na svijetu, nego ovca usred proždrljivih vukova, jer joj nema spasa. Ali učenici ne će među tim vukovima propasti, jer će se dobri pastir za njih pobrinuti. Njihova utjeha, njihova snaga usred najvećega zla bit će Isus, koji ih šalje. Ne samo da ne će stradati usred bijesnih vukova, nego će ih blagošću svojom svladati i učiniti od njih vjernike Isusove.

Usred neprijatelja i zasjeda svake vrsti valja da budu oprezni. »Budite dakle oprezni kao zmije i bezazleni kao golubovi.« Kako je krasne poredbe znao Isus naći, da nam lijepo i jasno prikaže svoje nauke! Stari su držali, da je zmija najlukavija životinja, koja na sto načina znade umaknuti zasjedama svojih neprijatelja. Tako valja da i učenici Isusovi budu oprezni, jer se jedino uz najveću opreznost mogu ukloniti zlobi svojih neprijatelja. Golub je starima bio uzor bezazlenosti. Golubinja ćud ne pozna žuči. Golubi šeću nehajno po ulicama, ali se dignu u pravi čas, kad im se čovjek primakne na dohvat. Kao što su golubovi, tako valja da budu i učenici Isusovi iskreni, bezazleni, otvoreni, pošteni. Kako je lijepo Isus spojio te obje vrsti životinja! Zmijska mudrost je lukavština i zloba, a golubinja bezazlenost strada bez potrebe. Svako za sebe mnogo ne vrijedi. Čovjek prolazi dobro samo, kad oboje složi. Zmijska opreznost ne će se bez potrebe izvrći pogibelji, a golubinja bezazlenost ne će posegći za nedopuštenim sredstvima.

Na primjerima pokaza sada Isus učenicima, kako valja da budu oprezni.

»Čuvajte se od ljudi, koji su neprijatelji kraljevstva Božjega, jer će postupati s vama kao sa zločincima. Židovi će vas vući po sudovima i bičevati po svojim zbornicama. Neznabošci će vas voditi pred svoje najveće poglavare, pred upravitelje u pokrajini, a i pred same kraljeve jedino zato, što vi vjerujete u Mene i propovijedate Moju nauku. Ali tim ćete svjedočiti za Mene, jer će svijet imati prilike na sudu, da čuje za vjeru Moju. Kad vas predadu sudovima i bace u tamnicu, nemojte kao drugi sužnji da zabrinuto razmišljate, kako ćete se obraniti ili što ćete govoriti, kad dođete pred suca, jer će vam se dati u onaj čas, što ćete reći. Ne radi se tu o vašoj stvari, već o Božjoj časti, pa će vam dobri Otac dati Duha Svetoga, koji će vas naučiti, što vam treba. Kao valjan odvjetnik obranit će vas Duh Sveti mnogo bolje, nego biste vi to znali.« I doista mnoga stranica u Djelima apostolskim kaže, kako su se apostoli i drugi propovjednici kasnije lijepo obranili.

Kad ih je tako utješio, proreče Isus učenicima, kako će svijet mrziti one, koji prime nauku Njegovu. Kad evanđelje zađe u koju kuću, naići će na različite ljude. Jedni će ga primiti i obratiti se, drugi će ostati nevjernici, te u ljutini svojoj raskinuti najnježnije veze, da unište novu vjeru. Brat će brata, a otac rođenoga sina predati sudu i zahtijevati, da ga osude na smrt. Djeca će ustati na roditelje svoje, da ih pogube bez milosrđa. To je djelo sotone, koji nema ni sina ni brata ni sestre i ne pozna rodbinske sveze. Budu li nevjernici tako zamrzili iste roditelje svoje, neka se ne čude, što će i njih progoniti za cijeloga života. Zato valja da budu strpljivi i hrabri. Nije junaštvo započeti, već je junaštvo dobro završiti. Tko ustraje do kraja, taj će se spasiti i doći zauvijek u nebo. Junaštvom svojim ne smije da se diče, već valja da budu uvijek ponizni i oprezni. Ne treba da se izlažu pogibelji, kojoj se mogu ukloniti. »A kad vas stanu goniti u jednom gradu, bježite u drugi!«

Ne smiju da život svoj potrate uludo, jer treba da evanđelje daleko prošire. »Zaista vam kažem, ne ćete propovijedajući obaći gradove, u kojima obitavaju sinovi Israelovi, dok ne dođe Sin čovječji, to jest do sudnjega dana.«

Da ih ohrabri u progonima, navodi Isus za primjer sebe. Isus je njihov učitelj i gospodar, a oni Njegovi učenici i ukućani. U časti nije učenik nikad veći od učitelja, kao ni sluga od gospodara svoga. Koji učenik ili sluga ne bi bio zadovoljan, da ga slave istim častima kao učitelja i gospodara Njegova? »Dosta je učeniku, da bude kao učitelj njegov, i sluzi kao gospodar njegov.« Ako su Isusa, koji je njihov učitelj i domaćin one velike obitelji, koja se zove Crkva, nazvali Belzebubom, što će sve da čine onima, koji pripadaju kući Njegovoj!

»Ne bojte ih se dakle! Ništa nije sakriveno, što se ne će otkriti, ni tako tajno, da se ne bi doznalo.« Doskora će doći vrijeme, pa će Božja istina zasjati u svom sjaju, i svijet upoznati, da su njegovi najveći dobročinitelji upravo oni, koje je progonio. »Što vam govorim kao u tami u ovom malenom kraju Palestine, to vi razglasite u svjetlosti, to će reći po cijelome svijetu. I što ste sada čuli u uho, to jest samo neki, to propovijedajte javno sa krovova.« Istočnjaci javljaju proglase i drže govore sa ravnih krovova svojih kuća. Trubom oglašivao je podvornik sa krova na zbornici u petak uveče, da je počela subota. Odatle običaj, da mujezin javlja muslimanima, kad je vrijeme molitvi.

Sve zlo, što im opaki mogu učiniti, prolazno je i kratkotrajno. A čime se Bog grozi, vječno je i strašno. »Ne bojte se,« reče Isus, »onih, koji ubijaju samo tijelo, to jest tjelesni život, a dušu ne mogu ubiti, već se bojte Boga, koji može i duše i tijelo osuditi na vječne muke i baciti u pakao!« Kad ih snađe kakva kušnja, neka ne misle, da ih je Bog ostavio, jer se Bog i te kako brine za svoje mile. »Ne prodaju li se dva vrapca za jednu paru, pa ipak ni jedan od

njih ne može poginuti i pasti, bez volje Oca vašega?« Za vjesnike vjere svoje brine se Bog tako, da im je prebrojio i kosu na glavi, taj najneznatniji dio čovječjega tijela. Ako bez volje Božje ne strada ni jedan vrabac, ako ne pada ni jedna vlas s glave, kako bi bez Njegove volje propovjednik mogao izgubiti život? Kad se Bog brine za tako neznatne stvari, kako bi mogao zaboraviti na njih, koji su bolji, to jest daleko vredniji od mnogo vrabaca? Neka dakle bez ikakva straha propovijedaju vjeru Isusovu, jer ih na nebu čeka velika plaća. Ako se pak iznevjere svojoj službi, čeka ih strašna kazan na drugome svijetu. »Tko javno, a ne samo u srcu, već riječima i djelima prizna pred ljudima, da vjeruje u Mene, toga ću ja priznati za svoga učenika pred Ocem Mojim, koji će ga za uvijek nagraditi na nebu. Ako se pak Mene odrekne, to jest otpadne od vjere, odreći ću se i ja njega pred Ocem svojim, koji je na nebesima, to jest, kazat ću, da ga ne poznam.«

Kad ih je tako ohrabrio, vratio se Isus na silne borbe, što ih čekaju. »Nisam došao, da donesem mir na zemlju, već mač,« to će reći boj, rat. Isus je došao da pomiri ljude s Bogom i među sobom, ali grijeh i krepost ne mogu živjeti pod jednim krovom' već mora da se rastanu, makar to zadavalo teške rane i pretrglo obiteljske sveze. I liječnik više puta reže, što se ne da izliječiti, samo da čovjeku povrati zdravlje. Kako mač reže i dijeli, tako će i riječ Isusova rastaviti članove jedne obitelji. »Došao sam, da rastavim čovjeka od oca njegova.« Bit će to, kad sin primi pravu vjeru, a otac ostane nevjernik, pa stane mrziti i progoniti sina. »Da rastavim kćer od matere i snahu, koja je tek došla u kuću, od svekrve njezine. I postat će čovjeku neprijatelji ukućani njegovi, to jest progonit će ga.«

Isus je preči, nego roditelji i djeca. »Tko ljubi oca ili mater većma nego mene, pa se njima za volju odrekne Mene ili griješi, nije vrijedan da dođe sa Mnom u kraljevstvo nebesko. Tko ljubi sina ili kćer

većma nego Mene, nije vrijedan da bude moj učenik. Tko ne uzme križ svoj, to će reći, tko nije pripravan podnijeti svaku vrst poruge, sramote i muke poradi vjere, te poći za Mnom i u smrt, ako je potrebno, nije Mene dostojan.« Te su riječi učenici pravo razumjeli tek onda, kad su vidjeli, kako Isus nosi križ svoj na Kalvariju. »Tko nađe dušu svoju, to jest tko spasi život svoj tim, što zataji Isusa ili Ga ostavi, izgubit će je, to će reći, upropastit će sebe zauvijek. A tko izgubi dušu svoju poradi Mene, to jest, tko poradi Mene pretrpi mučeničku smrt, naći će život vječni.«

Isus će bogato nagraditi svoje vjerne. »Tko primi vas i vjeru, koju naviještate, prima Mene.« Učenici, koji naviještaju vjeru Isusovu, jesu Njegovi poslanici, pa tko što učini kraljevu poslaniku, kao da je učinio samomu kralju. »A tko primi Mene, prima Onoga, koji Me je poslao,« to jest Boga Oca. I tko primi proroka u ime proročko, to jest samo zato, što je prorok, primit će plaću proroka, to će reći, bit će nagrađen kao prorok. A tko primi pravednika u ime pravedničko, to jest iz ljubavi k Bogu, jer je svet, primit će plaću pravedničku, bit će dionik Njegovih zasluga i plaće kod Boga. I najmanja usluga, koju učinimo Božjemu čovjeku, ne će ostati neplaćena. »I tko napoji jednoga od ovih najmanjih, to jest učenike Isusove i njihove nasljenike, samo čašom vode u ime učeničko, jer je sluga Božji, zaista vam kažem, ne će mu propasti plaća.«

»Ako vas tko ne primi i ne posluša riječ vašu, izlazeći iz kuće ili grada njegova otresite i prah sa nogu svojih u znak, da kidate svaku svezu s njime.« Tim će činom ujedno označiti srdžbu Božju, koja ih čeka, jer su odbili samoga Isusa kad nijesu htjeli, da prime poslanika Njegova. Osudu, koju nad takvima izreknu učenici, sam će Isus potvrditi kao sudac. Sodomoru i Gomoru čeka strašna kazan poradi njihovih opačina. Mnogo je teži grijeh odbiti vjesnike vjere Isusove. »Zaista vam kažem, mnogo će lakše

biti zemlji Sodomskoj i Gomorskoj, nego gradu onome.« Nevjera i tvrdoglavost veća je krivnja pred Bogom, nego tjelesna zabluda.

Sve, koji ne htjedoše da prime Isusa, čeka strašna kazan. To su ponajprije tri mjesta na obali Genezaretskog jezera, u kojima je Isus uzalud naučao i čudesa tvorio. »Teško tebi Korozaine, teško tebi Betsaido, jer da su se u Tiru i Sidonu dogodila čudesa, što su se zbila u vama, davno bi pokoru činili.« Božje sveznanje kaže Isusu, da bi zloglasni krivoboški gradovi Tir i Sidon kao dva pokornika obukla grubo pokorničko odijelo, koje tijelo bode, i posipala glavu pepelom, da su se u njima dogodila čudesa, koja vidješe Židovi u Korozainu i Betsaidi, zato će Tiru i Sidonu biti na sudu Božjemu lakše. »I ti, Kafarnaume, koji si do neba uzdignut«, jer je u tebi Isus boravio i činio čudesa, »do pakla ćeš propasti«, to će reći, bit ćeš pokopan u sramotu, porugu i prokletstvo Božje. Tko je bio na Galilejskom jezeru, može se još danas uvjeriti, kako se navlas ispuniše riječi Isusove. Od nekadašnje slave ostalo je samo jezero i modro nebo. Sve se drugo zavilo u pustoš i tugu. I same ruševine grada Kafarnauma zasuo je pijesak i obrasla trava.

U lijepom tom govoru prikazao nam je Isus sudbinu i povijest svih vjesnika Svoje vjere do konca svijeta. Govor Svoj završio je s velikom utjehom za sve propovjednike, jer ih je stavio o bok Sebi i Ocu Svom. »Tko vas sluša, Mene sluša, i tko vas prezire, Mene prezire. A tko Mene prezire, prezire Onoga, koji je Mene poslao,« a to je Otac Isusov na nebu.

Učenici se vratiše.

Ne znamo, kako su dugo pripovijedala sedamdeset i dva učenika Isusova. Poslije nekoga vremena vratiše se puni veselja na dan i mjesto, kamo im je Isus odredio. Kako apostolima, tako je i njima Isus dao vlast, da liječe ljude čudnovatim načinom, ali ih je najviše zadivilo, što su đavole gonili iz opsjednutih. Držali su, da je to vrhunac njihove moći, pa se pohvališe riječima :

»Gospodine, i đavoli nam se pokoravaju.«

A Isus potvrdi njihov izvještaj. Premda je bio daleko od njih, ipak je budnim okom pratio njihov rad i vidio, kako su đavoli bježali na riječ njihovu.

»Gledao sam, gdje je sotona na riječ vašu ostavljao opsjednute, kako munja pada s neba.« Kao munja, koja samo na čas zasvijetli, a čini se da pada s neba, jer kreće prema zemlji, ostavljali su đavoli opsjednute na riječ Isusovih učenika. Isus im je dao vlast, da zgaze najvećeg neprijatelja roda ljudskoga, koga je u narednim riječima prikazao kao zmiju i štipavca. To su dvije najopasnije životinje, jer koga ugrizu, obično mu nema spasa. »Evo vam dadoh vlast, da stajete na zmije i na štipavce i na svaku silu neprijateljevu i ništa vam ne će nauditi.« Uzalud će đavao uzvitlati podmukle krivovjerce, žestoke progone, podlu klevetu i mržnju, Isusovi će poslanici biti jači od paklenih sila njegovih. Kako su učenici carstvu đavolskom oteli neke opsjednute ljude, tako će im Isus po svojim poslanicima doskora oteti cijeli krivoboški svijet.

Goniti duhove, činiti čudesa nije još siguran znak, da će čovjek spasiti dušu svoju. Kakva im korist, ako imaju vlast u Crkvi Njegovoj na ovoj zemlji, a ne nađu mjesta na nebu ? Zato ih Isus upozori :

»Ne radujte se toliko tomu, što vam se duhovi pokoravaju !« Daleko je veća stvar za njih, pa valja

da se više raduju, što su imena njihova zapisana na nebu. Tko je kod starih bio upisan u listini građanskoj, imao je sva prava onoga grada i države. Tako je za njih najveća sreća, što pripadaju kraljevstvu Božjemu na zemlji, jer će poslije smrti uživati sva prava na nebu.

Kad je Isus vidio, s kolikim su uspjehom propovijedali učenici, tako Ga razveseli Duh Sveti, da je Svoju radost pokazao i vanjskim načinom:

»Hvalim Te i zahvaljujem Ti, Oče, koji si gospodar neba i zemlje, što si odredio, da ne upoznadu evanđelje, koji sebe drže za mudre i iskusne, već si ga objavio malenima i priprostima, koji vjeruju i slušaju, što im se kaže.« Budući da su mudri, pismoznanci i saduceji, odbili evanđelje, otvorio je Bog srca priprostima, da pokaže, kako Mu ne treba mudrih, silnih i bogatih, jer može i bez njih preobraziti svijet. »Jest, Oče, hvalim Te, jer je tako bila volja Tvoja.«

Jedini Isus donio je svijetu pravu vjeru i istinu. Bog Mu je dao ne samo pravo, da nauča pravu vjeru, već Mu je predao sve, jer je od Njega primio Božju narav. »Nitko pravo ne zna, tko je Sin, do Oca, tako ni Oca nitko pravo ne pozna do Sina i oni, koje Sin nađe za vrijedne, da im objavi.«

Isus je jedini put do Boga, pa svi valja da pođemo k Njemu. Na to nas poziva tako ljubeznim i utješnim riječima, kakve još nikad nijesu izrekla usta čovječja.

»Ovamo dakle dođite k meni svi, koji ste umorni i opterećeni, ja ću vas okrepiti!« Isus poziva k sebi sve ljude, koji se umoriše tražeći pravoga Boga. Teret, što je ležao čovječanstvu na duši, bio je ponajprije grijeh, a onda briga i žalost, koja tišti grješnu dušu. Griješnike zove Isus, ne da ih kazni, već da skine teret s njihove duše, da ih oslobodi muka i nevolja.

Prvi uvjet, da nam bude lakše, jest: »Uzmite jaram Moj na sebe.« Uzeti i nositi čiji jaram jest istočna rečenica, koja znači prigrliti čiju nauku, povjeriti se komu, da ga vodi. Taj jaram Isusov jest

evanđelje. »I učite se od Mene, jer sam krotka i ponizna srca.« Isusa ne treba se nitko bojati, jer je učitelj, koji ima blago i ponizno srce. Blagost i poniznost nije Isus učio samo riječju, već i primjerom za cijelog života svoga. »Naći ćete mir dušama svojim.« Tko uzme Isusa za vođu, naći će ponajprije duhovni mir, veselje i jakost u nevoljama. Isus ne obećaje, da će učenike Svoje osloboditi od svih nevolja, što čovjeka stignu u životu, već obećaje mir i odmor u nevoljama, ali tim nijesu isključene i vremenite olakšice.

Jaram veže i tišti upregnute životinje, a Isus dodaje: »Moj jaram je sladak i breme je Moje lako.« Kao da kaže: ne bojte se moga jarma, jer je sladak, ne plašite se moga tereta, jer je lagan. Isus nam je zaslužio milost, koja nam pomaže, da Božji zakon voljnije vršimo, daje nam jakost da ga lako snosimo. A Duh Sveti ulijeva u srce naše ljubav, koja čini svaku stvar milom i ugodnom. Tko ljubi Isusa, tomu nije nijedna Njegova zapovijed teška. I što tko više ljubi Isusa, to su mu i zapovijedi Njegove milije. A kad čovjek zna, da ga za prolaznu muku čeka vječno veselje, onda mu je još i drago, što trpi.

Ovaj biser Isusove nauke pokazao nam je, s kolikom ljubavi prima Isus sve, koji s pouzdanjem dolaze k Njemu.

Milosrdni Samarjanin.

dući prema Jerusolimu prispije Isus u grad Jerihon, te pođe po svom običaju u sinagogu. Dok je naučao, ustade neki zakonoznanac, da Ga kuša i vidi mudrost Njegovu. Da prikrije licemjerje svoje, reče Mu ljubezno:

»Učitelju, što mi valja činiti, da dobijem život vječni?«

U to se doba mnogo raspravljalo pitanje, koja dobra djela pomažu čovjeku u nebo. Da mu pokaže,

kako Ga pita, ne što toga ne bi znao, već samo da Ga kuša, uputi Isus zakonoznanca na zakon Mojsijev, koji je u tom pogledu bio jasan:

»U zakonu što je pisano, kako čitaš?«

A pismoznanac odgovori:

»Ljubi Gospodina Boga svoga, svim srcem svojim i svom dušom svojom i svom snagom svojom i svom misli svojom i bližnjega svojega kao samoga sebe.«

Te riječi, ponavljao je svaki Židov u jutarnjoj i večernjoj molitvi, pa ih je pismoznanac smjesta naveo. A Isus ga pohvali riječima:

»Pravo si odgovorio.« No nije dosta taj zakon samo znati, već ga treba i vršiti, stoga dodade Isus: »To čini, pa ćeš živjeti«, to jest postići ćeš vječni život.

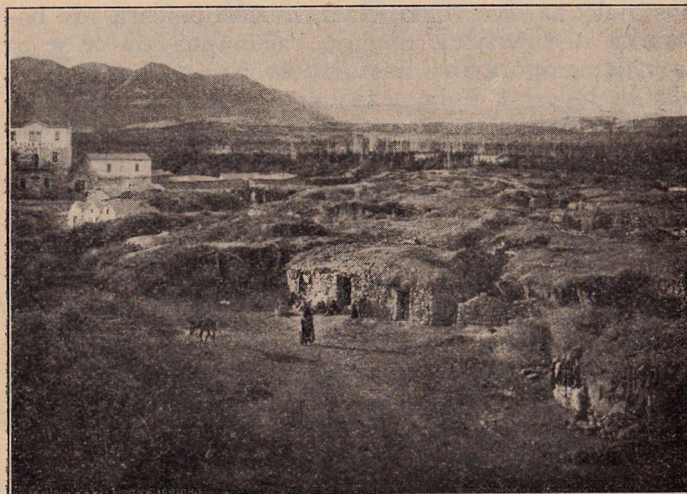
Sad se zakonoznanac našao u neprilici. Zamolio je Isusa, neka mu riješi jedno teško pitanje, a on je sam tako lako na nj odgovorio. Da nekako popravi pogrješku svoju, pokaza, kako mu u toj stvari ipak nije sve jasno. I prijeđe brzo na drugo pitanje:

»A tko je moj bližnji?«

Na to poče Isus po istočnom običaju pripovijedati jednu priču, ko a je to pitanje riješila bole, nego ıkakve riječi.

»Čovjek neki silazaše sa Jerusolima u Jerihon.« koji leži mnogo niže od Jerusolima. Između oba grada ima samo kojih dvadeset i osam kilometara, ali je put mučan i pogibeljan, jer vodi između bregova i pećina, pokraj ponora i spilja, koje su zgodna zakloništa razbojnicima. Tako pade i naš putnik među razbojnike, koji mu oteše svu imovinu, pače i odijelo. Jer se branio, još ga izraniše i ostaviše napola mrtva. I bio bi zaglavio, da mu nije došla pomoć. Još danas zove se taj put »Krvavi put«, jer čovjek ne može njime sigurno proći bez oružane

pratnje. A dogodi se, te je istim putem silazio neki židovski svećenik. Valjda je u Jerusolimu navršio svoj tjedan, pa se vraćao u Jerihon, gdje su boravili mnogi svećenici. Kad opazi ranjenika, gdje leži krvav, gô i bez svijesti, prođe na drugu stranu puta i ode dalje. Kao dobar svećenik morao bi naučati zakon Božji ne samo riječju, već i primjerom. Samo čovjek bez srca može da prođe u pustinji pokraj ranjenika, koji umire. Nije bolji bio ni neki levita, to jest ži-

Današnji Jerihon.

dovski svećenik nižega reda. Kad dođe na mjesto, pogleda nesretnika te prođe brzo dalje, valjda od straha, da i njega ne napadnu razbojnici. Iza njih evo i trećega putnika, koji je putovao po svom poslu. Bio je podrijetlom Samarjanin, koga su Židovi mrzili i prezirali. Kad ugleda nevoljnika, sažali mu se i zaboravi na svako neprijateljstvo. Ne mareći, da bi i na njega mogli navaliti razbojnici, siđe sa svoga magareta, kojim na Istoku najviše putuju, te poče

liječiti ranjenika, kako je najbolje mogao. Vinom, što ga je imao uza se za okrepu, ispere mu ponajprije rane, a da mu ublaži boli, zali ih uljem, kojim putnici na Istoku kvase suhi hljeb. Napokon ga zavi u svoje haljine, oprezno podiže na svoje magare i podržavajući ga, da ne spadne, nastavi uza nj put svoj pješke. Kad je prispio do prvoga konačišta, lijepo ga smjesti i sam ga je njegovao po noći. Sjutradan morade ga ostaviti poradi svojih poslova, ali nije zaboravio na svog ranjenika. Izvadi iz čemera dva dinara, što je dostajalo za dva dana, dade ih gostioničaru, da bolesnika u to vrijeme njeguje, računajući, da će se za to vrijeme oporaviti i nastaviti svoj put. Još nadoda, ako bi bolesnik dulje ležao ili što više trebao, neka mu samo dade, on će sve platiti, kad se vrati.

Ta je priča po sebi jasna. Ali na koncu htjede Isus da istakne nauku njezinu, te upita zakonoznanca:

»Šta misliš, koji je od ove trojice bio bližnji onome, koji pade među razbojnike?«

Na to pitanje ima samo jedan odgovor: Ni svećenik, ni levita, već jedino Samarjanin, koji se zauze za nesretnoga. Tako bi morao odgovoriti zakonoznanac. Ali duboka njegova mržnja na Samarijce nije mu dala, da izrekne njegovo ime, pa da ga tako pohvali, već obilazeći odgovori stvarno:

»Koji mu učini milosrđe.«

Tako primora Isus zakonoznanca, da prizna, kako može i Samarijac biti Židovu bližnji. Da ga potakne na pravu ljubav prema bližnjemu, otpusti Isus zakonoznanca riječima:

»Idi i ti čini tako!« To će reći: budi bližnji svakomu čovjeku, koji se nađe u nevolji, pa bio to baš i neprijatelj tvoj.

Ta priča odaje nedosežnu mudrost Božju, koja je najteže pitanje riješila lijepo i lako. Njome je Isus pokazao, kako ljude treba da veže ne samo rod i pleme, već i milosrđe, jer zakon, koji zapovijeda ljubiti bližnjega, ne pozna neprijatelja. Riječi Isusove nijesu

ni do danas izgubile ni mrve od svoje ljepote i uzvišenosti. Vjera Isusova gleda u svim ljudima samo braću, kojoj nalaže, da se među sobom ljube.

Ta je priča potakla kršćane na više dobrih djela, nego ima zvijezda na nebu. Ona još danas hrani sirote, briše suze nevoljnima, vida rane bolnima, pa bili ti stranci ili neprijatelji.

Marta i Marija.

Kad je Isus otišao iz Jerihona, udari putem, o kom je govorio u priči o milosrdnom Samarjaninu, i dođe do sela Betanije, što je samo tri kilometra udaljeno od Jerusolima.

Betanija bila je nekoć lijepo mjesto sa svojim vrtovima, što se kao velike stube dizahu jedan nad drugim, a bili su puni maslina, smokava i badema. U današnjoj Betaniji ima do dvjesta muslimana, koji su od ruševina starih zgrada skalupili kućice svoje, pa ih naslonili o brijeg. Od drveća i voćnjaka nema više ni traga. Posvud je goli kamen i pustoš, koju je gdjegdje probio kakav grmečak.

U Betaniji bila je jedna kuća Isusu osobito mila. U njoj je Isus običavao noćiti sa svojim učenicima, kad je na više dana došao u Jerusolim. Gospodar kuće zvao se Lazar i bio je učenik Isusov. A imao je dvije sestre, Martu i Mariju.

Židovske gospođe rado su primale i podvorile učitelja zakona Mojsijeva. Tako je Marti i Mariji bila osobita čast, kad se Isus odazvao pozivu, da se svrati u kuću njihovu. Primiše Ga ne kao obična gosta, već kao proroka, o komu se toliko pripovijedalo u cijeloj zemlji.

Od veselja pregnuše i sada obje sestre, da Učitelja što bolje podvore. Ali kad Isus poče naučati,

prestane Marija raditi i sjedne po istočnom običaju do nogu Isusovih, da čuje riječ Njegovu.

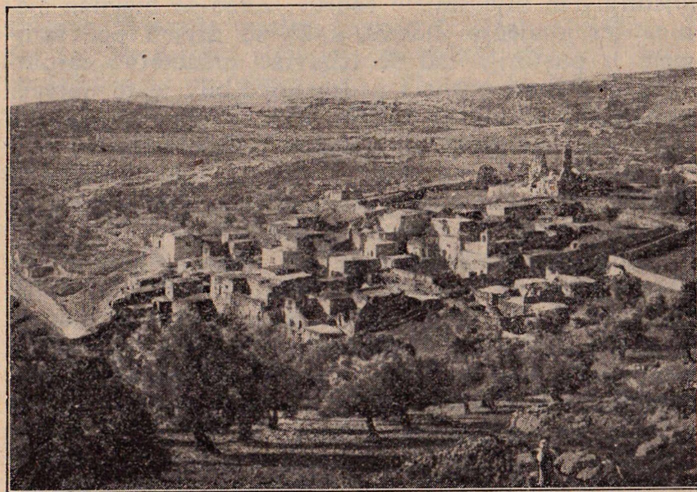
Objema je sestrama Isus bio jednako mio, ali je među njima bila velika razlika. Marta je držala, da joj je najpreča dužnost, kako će Isusa što bolje podvoriti, pa se užurbala. Svaki bi čas odilazila i opet se vraćala brzim korakom, kako već čini brižna kućanica, kojoj iznenada banu gosti. Marija je opet mislila, da će veće poštovanje pokazati Isusu, bude li Ga pozorno slušala, pa se nije mogla otrći od nogu Njegovih. Prolazeći kraj mjesta, gdje je Isus naučao, često je Marta pogledavala na sestru svoju, ne bi li joj pomogla. Ali se Marija tako zamislila slušajući Isusa, da gotovo nije vidjela, što se oko nje događa. To bude Marti žao, pa se najednom zaustavi pred Gospodinom, da Mu kaže, što joj je na srcu. Nešto tužeći sestru, nešto moleći Isusa reče :

»Gospodine, zar Ti ne mariš, što me sestra moja ostavi samu, da služim? Reci joj dakle, da mi pomogne !«

Marta se nije usudila ukoriti sestre bojeći se, da ne bi povrijedila Isusa, koga je Marija napeto slušala. Zato je s velikim pouzdanjem upravila molbu Isusu znajući, da Ga sestra ne će ostaviti, ako joj to Isus ne naloži. Na sestrine riječi nije Marija ništa primjetila, već je čekala, što će Isus reći. A Isus uze da je brani, jer Ga je Marta pozvala za suca.

»Marto, Marto !« reče Isus dva puta, da pokaže, kako mu je mila, ali ipak ne može da se složi s njezinom tužbom. Odviše ju zaokupiše brige, kako će pokazati svoju gostoljubivost, a Isus htjede da je potakne na više misli. »Brineš i uznemiruješ se za veoma mnogo, a samo jedno je potrebno.« Nije Isus time Martu ukorio već ju samo upozorio, da se brine za toliko stvari, a ipak je samo jedna glavna. Istina je, čovjek mora da se stara i za potrebe tijela svoga, ali je prije svega potrebno jedno, da misli na spasenje duše svoje, koju kraj svih zemaljskih poslova,

nikad ne smije smetnuti s uma. »Marija se pobrinula za dušu i Božje stvari, pa je zato najbolji dio odabrala, koji se ne će uzeti od nje.« Briga za tijelo prestat će, kad umremo, a duhovni život, koji smo započeli na ovome svijetu, ne će nikad prestati, već će se nastaviti na nebu.

Današnja Betanija.

Samo jedno je potrebno ! Tko bi mogao izmjeriti zamašaj, što su ga te riječi proizvele u svijetu ! Za mnogo srce bile su te riječi sjeme, koje je donijelo stostruki rod od dobrih djela i kreposti. Drugima opet bile su grom, koji je udario srce i zapalio u njemu ljubav prema Bogu. A kolikima su te riječi bile mač, koji je zauvijek otsjekao grijeh od griješnika !

Praznik od sjenica.

Baš dok je Isus boravio u Betaniji, svetkovala se u Jerusolimu najmilija židovska svetkovina: blagdan od sjenica. Slavila se krajem rujna ili početkom listopada punih osam dana, al se samo na prvi i posljednji dan nije smjelo raditi. Zvao se blagdan sjenica, jer je sjećao Židove, kako su živjeli pod šatorima u pustinji, kad se izbaviše sužanjstva egipatskoga. Pokraj pashe i pedesetnice bila je to najveća svetkovina židovska. Tko nije mogao da pohodi sveti grad na pashu ili blagdan pedesetnice, taj se u Jerusolimu našao na blagdan sjenica. Jesensko vrijeme bilo je prikladnije za putovanje, nego ona zima za vazma ili žega u vrijeme pedesetnice.

Blagdan sjenica bio je dan veselja, koji je Židove sjećao na prošlost i budio im nadu u sjajnu budućnost. Da sebi predoče, kako su im pradjedovi u pustinji živjeli pod šatorima, pretvoriše Jerusolim i okolinu u zelenu šumicu i preseliše se za vrijeme svetkovine u sjenice, što su ih spleli u dvorištu, na ravnim krovovima svojih kuća, po ulicama i javnim trgovima, te u samom predvorju hramskom. U znak veselja nosio je svaki Židov u lijevoj ruci granu od masline, limuna, mirte, čempresa, paome ili makar i vrbe. Na tu svetkovinu zahvaljivahu Bogu za sve darove, plodine, kojima ih je obdario tečajem godine. U to vrijeme bio je sav ljetošnji prirod već pospremljen. A kad je kuća puna svega, i srce se radije veseli. Svaki su dan obilazile brojne povorke hodočasničke oko oltara, svećenici su trubili u srebrne trublje, a pjevači pjevali vesele psalme. Iz hrama dizao se gusti dim od mnogobrojnih žrtva zahvalnica, što ih je narod prikazivao Bogu. Kad se još uz to sjetiše, kako će ih doskora Mesija osloboditi svega zla, što ih je bilo, lako ćemo pojmiti, s kolikim je oduševljenjem Židov slavio tu narodnu svetkovinu. »Tko nije vidio blagdana sjenica, taj ne zna, što je pravo veselje«, govorili su židovski učitelji.

Prošlo je već devetnaest mjeseci, otkad je Isus posljednji put bio u Jerusolimu. Ipak se na blagdan sjenica sve zanimalo za Njega i o Njemu govorilo. Poglavice židovski htjedoše da Ga ulove, pa su pitali, gdje je On. Iz mržnje i prezira ne će ni da spomenu imena Njegova. Bilo im je čudno, što Ga nema, pa bi rado saznali, kud se sklonio. A narod je podijeljeno mislio o Isusu. Ljudi, što dođoše iz sjevernih krajeva židovske zemlje, kazivahu: »Dobar je On.« A oni iz Jerusolima i Judeje povedoše se za svojim poglavicama, pa govorahu: »Nije On dobar, nego samo zavodi narod.« Ali se nije nitko usudio pobliže izreći, što misli o Isusu, jer se bojao židovskih poglavica.

U polovini svetkovine, nekako treći ili četvrti dan, dođe Isus nenadano u hram i poče javno naučati. Sve se čudilo, kako lijepo propovijeda, pa su Njegovi neprijatelji govorili kao nekoć Nazarećani:

»Otkuda taj znade tako dobro sveto Pismo, a nije polazio škole?« Tim su Ga riječima pozivali na red, kako može naučati, kad nije polazio njihove škole. Zato poče Isus dokazivati, kako je Njegova nauka Božja, jer je od Boga došao, pa će se k Bogu i vratiti.

»Nauci, koju naučam, nisam se domislio ja kao čovjek, već sam je primio od Boga, koji Me je poslao na ovaj svijet. Tko hoće da čini volju Božju, upoznat će, da li je od Boga nauka, koju učim.« To znači: tko živi po vjeri Isusovoj, bit će miran, zadovoljan, sretan, pa već je i to neki dokaz, da je nauka Isusova od Boga. A tko živi opako, tomu ne da život njegov, da vjeruje. Miran, trijezan, valjan čovjek ne će nikada psovati na vjeru. To čine ljudi nesređeni, pijanice i propalice. Židovi nemaju prave volje da vrše zakon Božji, zato ne mogu upoznati u Isusu Božanskoga Učitelja.

Da je Isusova nauka od Boga, mogu se uvjeriti i na drugi način. »Tko propovijeda svoju nauku, taj traži svoju slavu, hoće da proslavi sebe. A tko širi

tuđu nauku, taj hoće da proslavi onoga, koji ga je poslao.« Isus ne traži slave za sebe, već za Boga, pa nema nikakva razloga, da koga vara. Njegova je zadaća, da ljude privede k Bogu.

Ali bi Židovi mogli predbaciti Isusu, da Njegove nauka nije od Boga, jer On prestupa subotu, koju je Bog zapovjedio svetkovati. Zato nastavi Isus:

»Vama je Mojsija dao zakon, a vi ga ne vršite. Kad se vi sami ne držite zakona, nije li onda podlo od vas, što Me želite ubiti, jer ga tobože ja kršim? Recite Mi, što sam zla učinio, zašto tražite da Me ubijete?«

Među onima, što su slušali Isusa, bilo je i mnogo stranaca, koji nijesu znali, da su Židovi zaključili, da će Isusa ubiti. Neki od njih poviknuše:

»Đavao je u Tebi, koji Ti podmeće takve podvale. Tko traži, da Te ubije?«

Ali židovski poglavice mukom su šutjeli znajući, da Isus govori istinu. A Isus nastavi, kao da Ga nitko nije prekinuo. Sjećajući ih, kako je za posljednjeg boravka u Jerusolimu izliječio čovjeka, koji je bio trideset i osam godina bolestan, reče:

»Jedno djelo učinih, i vi ste se čudili, kako sam mogao u subotu ozdraviti čovjeka. Već patrijarsima vašima naložio je Bog, da se obrežu, a Mojsija vam je taj zakon samo proglasio. Vi obrezujete dječaka i onda, kad mu osmi dan rođenja padne u subotu. Ako se dakle čovjek u tom slučaju obrezuje i na istu subotu, samo da se ne povrijedi zakon Mojsijev o obrezanju, kako se možete ljutiti na Mene, što sam čovjeka izliječio u subotu? Nemojte suditi iz mržnje na Mene, već sudite, kako je pravo.«

A neki iz Jerusolima, kojima je bilo poznato, da su Židovi nakanili Isusa ubiti, pitahu se u čudu:

»Nije li to Onaj, koga traže, da Ga ubiju? Pa taj evo govori javno i slobodno i ništa mu ne vele. Jesu li možda ipak upoznali naši poglavice, da je to Krist?« Na to nadodaše drugi, kao da ispravljaju tu slutnju:

»Ali ne, ne, to nije moguće. Za ovoga znamo, tko su Mu roditelji. A kad dođe Krist, nitko ne će znati otkuda je.« Za Mesiju prorekoše proroci, da će se roditi od plemena Davidova u gradu Betlehemu. Tomu je židovska priča dodala, da nitko neće znati, tko su Mu roditelji, da će živjeti u nepoznatome mjestu, pa će javno istupiti tako nenadano, kao da je iz neba pao.

Dok su se oni tako međusobno razgovarali, podiže Isus glas Svoj i reče:

»Vi Mene lično poznajete, vi znadete, otkuda potječem kao čovjek i ne ćete da Me priznate za Mesiju. Ali uz čovječje imam ja i Božje podrijetlo. Nijesam ja iz neba došao na ovaj svijet od Sebe, ima jedan, koji Me je poslao, koga vi ne poznate, a to je Otac Moj na nebu. Ja Ga znam, jer sam od Njega potekao. On je Mene poslao, da uzmem čovječie tijelo i da dođem na ovaj svijet.«

Tim je riječima Isus napola izjavio, da je pravi Otac Njegov sam Bog na nebu. To je neke Židove razljutilo, pa su gledali, da Ga uhvate, ali se nitko nije usudio staviti na Nj ruku. Nije im toga dopustio Bog, jer još nije došao čas, da im se Isus preda.

Ako su židovski poglavice sada Isusa još više zamrzili, mnogi su poslije tih riječi u Nj vjerovali. Govorili su:

»Ovaj čovjek čini tolika čudesa, da ih više ne će činiti ni sam Mesija, kada dođe.« Htjeli su time kazati, kako vjeruju, da je Isus doista obećani Mesija.

To su čuli doušnici, koje židovski poglavice razaslaše među narod, da im jave, što svijet o Isusu misli i govori. A kad saznadoše, da Ga mnogi u narodu drže za obećanog Mesiju, odlučiše, da Ga odmah uhvate. Računali su: kad Ga kao zločinca kakva dovedu na sud pred veliko vijeće, ne će nitko više držati, da je obećani Mesija. I smjesta izaslaše poglavice židovski i vođe farizejski svoje sluge i oružane stražare, koji čuvahu hram, da Isusa ulove.

Kad je Isus vidio oružane farizejske sluge, znao je, po što su došli, pa poče javno govoriti:

»Još samo malo vremena sam s vama.« Bilo je još šest mjeseci do Njegove muke. »A onda ću ostaviti ovu zemlju i poći k Ocu Svomu, koji Me je poslao.« Zašto dakle toliko sile, da Ga smaknu? Neka radije upotrijebe za spasenje duše svoje to kratko vrijeme, što je s njima, jer će doskora biti kasno. »Tražit ćete Me i ne ćete Me naći, i gdje sam ja, vi ne možete doći.« I doista, kad su Rimljani opkolili Jerusolim, uzalud su Židovi dozivali Mesiju, da im pomogne. A u nebo, gdje je Isus bio, nijesu mogli doći, jer u njih nije bilo vjere u Isusa.

Rugajući se riječima Isusovim razgovarahu nevjerni Židovi među sobom tako, da su i apostoli čuli:

»Kud će ovaj otići, da Ga mi ne nađemo? Zar će ići među neznabošce, pa njih učiti, kad nije kod nas uspio?« Nijesu jadni ni slutili, što su tima riječima prorekli. Kad Židovi ne htjedoše primiti vjere, raširili su je apostoli među neznabošcima, koji je s veseljem prigrliše.

Ipak su Židove te riječi pekle, jer su naslućivali, da im se Isus zaprijetio. Išlo im je to jednako po glavi, pa su više puta opetovali riječi:

»Što znači ono, što reče: Tražit ćete Me, i ne ćete Me naći. I gdje sam ja, vi ne možete doći?«

Ne znamo, da li je Isus naredne dane naučao u Jerusolimu, ili ih je proveo u Betaniji, gdje je među svojim apostolima i milima našao neku utjehu za židovske uvrede.

Posljednji dan svetkovine sjenica.

Svetkovina od sjenica slavila se po zakonu sedam dana. Židovi joj dodaše još i osmi, koji je bio najsvečaniji, jer se njime završila židovska godina. Na taj dan polazilo je veliko mnoštvo uz glazbu i pjevanje psalama iz hrama u obližnju dolinu, gdje je svećenik napunio zlatan vrč vodom iz vrela Siloje. Kad

se vratio u hram, prolio je vodu pokraj žrtvenika, a uz to je narod klicao od oduševljenja. Tim su prelijevanjem vode hvalili Židovi Bogu, što ih je nekoć u pustinji napajao vodom iz pećine, i ujedno zahvaljivali za vrela u svojoj zemlji. Nama se to čudno čini, jer imamo vode u izobilju. Istočnjak dobro znade, da bez vode nema života, bez nje postalo bi i najplodnije polje pustara. Uz to se narod tješio nadom u obećanoga Mesiju pjevajući riječi proroka Isaije: »Kada dođe Mesija, u veselju ćete grabiti vodu iz vrela Spasiteljeva.« To se proroštvo danas ispunilo.

Kad se svršio svečani obred, stade Isus, da Ga svi vide, i povika iz dna duše svoje:

»Tko je žedan, neka dođe k Meni i pije!«

Isus je kao ona pećina u pustinji, iz koje je potekla voda i spasila narod, koji je već umirao od žeđe. Tim je riječima nastojao Isus da pozove Židove u kraljevstvo nebesko, prije nego se raziđu kućama svojim. Milosti, što ih Bog dijeli duši, označuje Isus više puta vodom. Tako kaže i ovdje, tko želi duhovne milosti, neka dođe k Njemu. Kogagod muči žeđa, to jest grijeh, sumnja, duševni nemir, treba da se napije žive vode, koju Isus nudi, i okrijepit će se. A doći k Isusu i piti iz Njegova vrela, znači vjerovati. Zato nastavlja Isus:

»Tko vjeruje u Mene, rijeke žive vode poteći će iz njegova tijela,« kako to veli sveto Pismo. Rijekom, koja natapa zemlju, prikazuje sveto Pismo više puta obilje nebeske milosti. A Isus obećaje onomu, koji u Njega vjeruje, ne izvor prolaznih dobara, ni bogatstva, ni časti, već milost Duha Svetoga, koja čovjeka obnavlja i posvećuje. Tko u Isusa vjeruje, dobit će obilje milosti, koja će mu biti izvor života vječnoga. Dobit će je ne samo za sebe, već i za drugoga. Kako iz svjetla proizlaze zrake i rasvjetljuju druge stvari, tako će i od Njega poteći voda, da okrijepi druge duše. Tu milost zaslužit će Isus

vjernima svojom smrti na križu, a dat će je, kad se proslavi svojim uskrsnućem i uzašašćem na nebo. Zato nadovezuje na te riječi sveti Ivan: »To reče Isus za Duha Svetoga, koga imaju primiti oni, koji vjeruju u Nj, jer još ne bješe Duh na njima, jer još nije bio Isus proslavljen.«

U tom smislu nastavi Isus govoriti o spasenju i o milosti Duha Svetoga. A kad završi, nastade u narodu raspra poradi Njega. Jedni su govorili: »Ovo je zaista onaj prorok, koji ima doći prije Mesije.« A drugi su kazivali: »Nije to preteča Njegov, već je to sam Mesija ili Krist.« Treći opet nijesu mogli toga vjerovati, jer su držali Isusa za Galilejca. Znali su, da je od mladosti živio u Galileji, i mislili, da se tamo i rodio. Ti su govorili: »Zar će Krist iz Galileje doći? Ne govori li sv. Pismo, da će Krist doći od plemena Davidova iz mjesta Betlehema, gdje bijaše David?

Stražari, koje su Židovi poslali, da Isusa ulove i dovedu, vrebali su zgodan čas i slušali Isusa dulje vremena. Ali uhvatiti Isusa bila je škakljiva stvar, jer su Ga mnogi u narodu držali za proroka. Bilo što je Bog štitio Sina Svoga, bilo što ih je govor Isusov ganuo, iz velikog poštovanja prama Isusu nije Ga se nijedan od stražara usudio ni taknuti. Tako se danas povratiše k svojim gospodarima praznih ruku. A oni ih zapitaše u čudu:

»Zašto Ga ne dovedoste?«

A sluge odgovoriše:

»Nikad nije čovjek tako govorio, kao ovaj čovjek!«

To je jedna od najljepših pohvala i svjedočanstva, kako se silno dojimala ljudskoga srca riječ Isusova. Time su ti priprosti ljudi u svojoj prostodušnosti osudili zasljepljenost, bezvjerje i pakost svojih gospodara.

Ali veliko vijeće nije pitalo, što je Isus govorio, i čim ih je tako zanio. Držeći Isusa za zavodnika upitali su u čudu:

»Zar ste i vi zavedeni, koji bi morali biti vjerni svojim gospodarima? Je li itko od poglavica svećeničkih i farizeja u Nj povjerovao, već samo ova svjetina, koja ne zna zakona?« Jer je za njih otpao od zakona onaj, koji je vjerovao u Isusa, dodaše: »Prokleta da je!«

Ipak je u velikom vijeću bio jedan, koji je u Isusa vjerovao, znani nam već Nikodem. Prošle su već dvije i pô godine, otkad je po noći došao k Isusu. Odonda ojača vjera njegova tako, da nije više bio dlašljiv. Još se nije usudio otvoreno pokazati kao učenik Isusov, ali je mirno i trijezno potsjetio svoje zaslijepljene drugove, kako svaki optuženik ima pravo, da ga saslušaju prije, nego li ga odsude.

»Zar naš zakon«, reče, »sudi čovjeku, ako ga nije prije saslušao i doznao, što čini?« Naoko branio je Nikodem zakon, a to je ovdje značilo braniti Isusa.

Članovi velikog vijeća ne htjedoše odgovoriti na primjedbu Nikodemovu, jer su uvidjeli, da pravo govori. Ljutiti, što im je Isus umakao, navališe na nj porugama:

»Ta valjda nijesi i ti Galilejac, pa braniš Isusa iz ljubavi za svoju zemlju? Uzmi Sveto Pismo, čitaj te ispituj, pa ćeš se uvjeriti, da prorok ne dolazi iz Galileje.« Galilejin bilo je prezirno ime za Isusove pristaše, kojim Ga htjedoše omraziti pred narodom židovskim. Oholi jerusolimski Židovi ne bi nikad mogli priznati jednoga Galilejina za Mesiju, ma koliko čudesa činio. Ipak je nazor njihov bio kriv. Prorok Jona, a po svoj prilici i Nahum bili su iz Galileje.

Nikodem nije mogao preokrenuti članove velikog vijeća, ali je ipak postigao to, te zasada obustaviše daljnje progone protiv Isusa. Primjedba Nikodemova tako ih je uzbunila, te se nađoše u neprilici, što da čine, i počeše izlaziti iz sjednice. Silno ih je smelo, što se za Isusa zauzeo čovjek iz njihove sredine.

Preljubnica.

Preko doline Cedronske ode Isus, kad pade mrak na goru Maslinsku. Potkraj rujna još je u Palestini toplo kao kod nas u ljetu, pa je Isus lako prenoćio pod kakvom sjenicom ili drvetom, te po običaju veći dio noći proveo moleći se Bogu. Čim se razdanilo, vratio se Isus u Jerusolim i pošao u hram. Kad Ga ugledaše, skupi se oko Njega više naroda, koji je došao, da još jednom pohodi hram, prije nego se vrati kući. A Isus sjedne i naučaše, dok Ga ne prekinuše Njegovi neprijatelji.

Za vrijeme narodnog slavlja lako se veselje izrodi u raspuštenost. Tako uloviše ove noći jednu ženu, koja se teško zaboravila. Tu priliku upotrijebiše farizeji i pismoznanci, da Isusu nastave stupicu. Kad im je dosada umakao, ulovit će Ga danas! Pograbiše dakle tu nevoljnicu, silom je dovukoše u hram i staviše pred Isusa. Tu je usred svijeta, koji je nagrnuo, oborenih očiju stajala u najvećoj sramoti, koja poštenu ženu snaći može. Kao da su Isusu prijatelji, rekoše Mu farizeji ljubezno:

»Učitelju, ova je žena sada uhvaćena u preljubi. Mojsija nam je zapovjedio u zakonu, da takve zaspemo kamenjem, a što kažeš Ti?« Lijepo dodaje na to evanđelje: »A ovo rekoše kušajući Ga, da bi Ga mogli optužiti.«

Po Mojsijevu zakonu morali bi tu ženu kamenovati, ali se taj zakon nije tako strogo vršio, jer su u Palestini Rimljani sebi pridržali pravo osuditi čovjeka na smrt. Kaže li Isus, da je preljubnica zaslužila smrt, okrivit će Ga, da buni narod protiv Rimljana, a kako su bili kivni na Nj, možda bi Isusovu osudu smjesta ovršili, samo da Ga zavade sa rimskom vlasti. Ako pak ženu odriješi, omrazit će Ga pred narodom, jer da ne drži zakona Mojsijeva. Za taj grijeh ima kod Beduina još i danas samo jedna kazna, a to je smrt. Muž ne smije ženi ništa da učini,

ali će je pogubiti rođeni otac ili brat, kad joj se krivnja dokaže. Samo kad ovih nema, sudit će joj muž. Tako je bilo već u staro doba. Kad je Juda, sin patrijarha Jakova, doznao, da je njegova snaha, imenom Tamar, sagriješila, smjesta zapovjedi, da je spale.

Kad su farizeji postavili Isusa za suca, morao se odlučiti na jednu stranu. A kamogod krene, bit će po Njega zlo. Ako se izjavi za kamenovanje, gdje je Njegova dosadanja blagost? Ako se stavi protiv zakona Mojsijeva gdje je Njegova pravednost? Sve je dakle mukom zašutjelo i napeto čekalo, što će Isus reći, gledajući čas u Njega, čas u jadnu ženu. Farizeji i književnici pretvarahu se, kao da se zgražaju nad tom ženom. A zapravo su tražili, da se Isusu osvete. Da je njima bilo do zakona, bili bi grešnicu odveli pred svoj redoviti sud, a ne pred Isusa, na koga ta stvar nije spadala. To im je Isus jasno pokazao svojim vladanjem. Sjedeći na niskom stoliću, prignu se malo i stade pisati po prahu, koji se od silnog svijeta nakupio na kamenitom tlu. Tako radi čovjek, koji se zadubao u svoje misli, pa ne mari, što se oko njega događa. Tim htjede Isus pokazati, kako osuđuje njihovo licemjerje, kako je progledao njihovu zlobu, pa ne će da im odgovori.

Da je u farizeja bilo više pameti, nego zlobe, lako bi razumjeli taj nijemi odgovor Isusov. Ali oni navališe i dalje pitati, da Isusa primoraju na odgovor. Na silna njihova pitanja uspravi se napokon Isus, te reče glasno, da Ga je narod čuo:

»Tko je među vama bez grijeha, neka prvi baci na nju kamen!«

Kako jednostavan, a ipak kako je bio mudar odgovor Isusov. Isus nije ništa rekao protiv zakona Mojsijeva, jer priznaje, da je griješnica zaslužila kazan. Njezin grijeh bio je Isusu ogavan, ali Mu je još odurnija bila podlost farizejskih griješnika, koji se toj ženi nametnuše za suca. Kod službenoga suca ne pita se, kakav je čovjek, već samo, ima li pravo

da sudi i kako sudi. Ali tko se sam postavi za suca, taj mora svakako da bude bolji od onoga, komu sudi. Licemjerni pak farizeji htjedoše suditi druge, a nijesu gledali na sebe. Po židovskom zakonu morao je na osuđenoga prvi kamen baciti onaj, koji ga je tužio. To je Isus dopustio židovskim poglavicama, ali samo onda, ako im savjest ne može predbaciti nikakva grijeha, zato neka prije malo zavire u svoju dušu. Tako je Isus očuvao zakon Mojsijev i spasao grešnicu.

Kad im je Isus tako odgovorio, i opet se sagne te nastavi pisati po zemlji. Pokazao im je time, da od Njega drugog odgovora ne će dobiti. A nijedan se od farizeja ne usudi reći, da je bez grijeha, jer je znao, da Isus pozna;e čovjeka u dušu. Koliko li bi bilo sramote pred narodom, kad bi Isus javno otkrio tajne grijehe njihove! Zato farizeji oboriše oči pa se pokunjeni izgubiše. Ali ne svi najedamput, nego se mudro udaljio jedan po jedan, kao da se svaki od njih nenadano nečemu dosjetio, pa mora otići. Najprije umakoše stariji ili zato, što su vidjeli, kako su zagrezli, ili zato, što su im savjest teretili teži grijesi. Tako doživješe farizeji sramotu, koju namijeniše Isusu. Došli su k Isusu ponosito i u velikoj povorci, sigurni, da će Ga osramotiti. A sad se obrukaše pred narodom i izgubiše jedan po jedan. Nema te lukavosti, koja je dorasla Božjoj mudrosti!

Kako potučen neprijatelj pušta plijen svoj, tako ostaviše i farizeji grešnicu. Od glavnih ličnosti ostade usred naroda samo Isus i grešnica. Isus kao pobjednik, a žena kao ovca, koju je nagrizla divlja zvjerad. Kolika razlika među njima! Svetost i grijeh, milosrđe i nevolja! Ipak ima jedno, u čem su jednaki: oboje umakoše zlobi farizejskoj. Dok su farizeji čekali na odgovor, stajala je nevoljna žena usred svjetine, izvržena preziru i rug'u naroda. A kad se farizeji izgubiše, osta žena kao ukopana pred Isusom. Oborila je glavu, pokrila lice rukama, a prste ukopala u kosu. Od srama je negdje željela, da propadne u crnu zemlju, a od straha drhtala, kakva će je osuda stići.

Dok je svjetina nestrpljivo čekala, kako će se stvar svršiti, podiže Isus glavu, te pogleda milostivo ženu. I kao da ne zna, kako se farizeji izgubiše, upita je ljubezno:

»Ženo, gdje su, koji te optužiše? Nitko te nije osudio?«

A žena mašući glavom, odgovori, da se jedva čulo:

»Nitko, Gospodine!«

Farizeji, koji umakoše, pokazaše time, da su odustali od svoje tužbe. Nato doda Isus:

»Ni ja te ne ću osuditi!« I doista ne htjede Isus da je osudi, već da je spase. U znak, da joj prašta, otpusti je riječima: »Idi, ali odsele ne griješi više!« Kao da joj je rekao: ako si umakla Židovima, koji su te tužili, ne ćeš drugi puta umaći anđelima, kada te dovedu pred Moj sud.

Tu je Isus i opet pokazao, da ne će da upropasti griješnika, već hoće da se spase. U novom Zavjetu treba da je milosrđe veće od pravednosti. Više vrijedi grešnu dušu spasiti, nego je odbaciti. Ljubav i milosrđe prije će griješnika odvratiti od zla, nego kazan. Time nas je Isus ujedno poučio, da bližnjega strogo ne sudimo i lako ne odsuđujemo. Prije nego čovjek drugome šta predbaci, treba da misli na svoje pogrješke. Umjesto da drugoga osudi, valja da tuče u svoja prsa. Kad je Isus oprostio grešnici, potsjetio je ljude, koji su strogi prema ženi, a svoje pogrješke gledaju kroz prste, da su pred Bogom oba roda jednako kriva.

Raspre sa Židovima.

U hramu postaviše Židovi na blagdan od sjenica četiri svijećnjaka. Svaki je bio dvadeset i šest metara visok i trebao trideset i četiri litre ulja. Svjetlo njihovo bajno je osvjetljivalo po noći Jerusolim i okolinu. A sjećalo je Židove na onaj ognjeni stup, koji im je svijetlio na prolazu preko Crvenoga mora i vo-

dio ih u pustinji. Ujedno ih je putilo na obećanog Mesiju, koga su proroci toliko puta nazvali svijetlom. Svećenici, starješine, boljari židovski obilazili su uveče te svijećnjake sa bakljama u ruci pjevajući uz frule svete pjesme, a veliko mnoštvo Židova naslađivalo se gledajući to narodno veselje.

Već su prošli svečani dani blagdana od sjenica, ali svijećnjaci su još stajali u predvorju za žene, gdje je Isus danas naučao. Gledajući na svijećnjake poviče Isus :

»Ja sam svjetlo svijeta!« Tim se riječima Isus neizravno očitovao za Mesiju. Kao da je Židovima kazao : ono svijetlo, što ste ga gledali za blagdana iz ovih svećnjaka, više ne gori, ali u meni je svjetlo, koje rasvijetljuje cijeli svijet. Kako sunce tjera tminu, tako je Isus naukom svojom raspršio tminu neznanja o Bogu. Kako je kako ognjeni stup pokazao Židovima put u obećanu zemlju, tako Isus vodi vjerne svoje u nebo. Kako sunce toplinom svojom čini, da sve niče i raste, tako Isus naukom svojom prosvjetljuje čovjeku razum, jača volju, grije ozeble, spasava propale, da im duša čini dobra djela. Tko hoće da se okoristi svjetlom Isusovim, treba da ide za Isusom, kako u mraku ljudi hodaju za svjetlom. »Tko hodi za Mnom«, to će reći, tko vjeruje u Mene, »ne hodi u tami«, ne će živjeti u mraku neznanja i grijeha, nego će imati svjetlost života, jer će mu pomoći milost Božja, koja čovjeka vodi u život vječni.

Te se riječi nijesu svidjele farizejima. Da odvrate narod od Isusa, prekinuše Ga govoreći :

»Ti sam za sebe svjedočiš. Tvoje svjedočanstvo nije valjano, jer naš zakon traži dva svjedoka.«

Sad im Isus pokaza, kako je njihova primjedba neumjesna, jer za Njega svjedoči ponajprije Njegova nauka, a zatim Njegov Otac, koji Ga je poslao :

»Ako ja svjedočim za Sebe, istinito je Moje svjedočanstvo, jer znam, da sam došao od Boga i da ću se k Njemu vratiti. A vi poradi svoje krivnje ne znate, otkuda dolazim i kuda idem. Vi se u Meni varate, jer

sudite po tijelu, po Mojoj vanjštini i držite Me za obična čovjeka. Ja ne sudim nikome, kako nisam osudio ni ženu preljubnicu. Ako za sebe svjedočim, svjedočanstvo je Moje pravo, jer nijesam sam, nego se sa Mnom slaže i Otac Moj, koji Me je poslao. I u zakonu vašem stoji, da je svjedočanstvo dvojice dovoljno. Ja sam svjedočim za Sebe Svojom naukom i Svojim životom, a Otac, koji me je poslao, svjedoči za Me čudesima, koja činim.

Farizeji su znali, da je Isus pod Ocem Svojim mislio Gospodina Boga na nebu. Zato Ga upitaše zlobno :

»Gdje je Otac Tvoj, koji svjedoči za Tebe ? Mi Ga ne vidimo ?«

A Isus odgovori :

»Vi ne poznajete ni Mene, ni Oca moga. Kad bi vi htjeli Mene priznati za Sina Božjega, onda bi po Meni upoznali i Oca. U svojoj zaslijepljenosti ne marite, što vam sada govorim, ali kad podignete Sina čovječjega, to jest, kad Ga razapnete na križ, onda ćete početi uviđati, da sam ja Mesija i Sin Božji.« I doista mnogi od Židova povjerovaše u Isusa po čudesima, što su se dogodila kod smrti Njegove, radi Njegova uskrsnuća i uzašašća. »Onda ćete upoznati,« nastavi Isus, »da nijsam ništa činio od Sebe, već da sam govorio onako, kako Me je naučio Otac, jer sam s Njime iste naravi. I Otac Moj, koji me je poslao, uvijek je sa Mnom, pa Me kao čovjeka puti, što da činim, i ja svagda činim samo što je Njemu ugodno«.

Na te Božanske riječi mnogi su od Židova vjerovali, da je Isus obećani Mesija. Ovima reče Isus :

»Ako ostanete na riječi Mojoj, to jest budete li živjeli po onom, što učim, bit ćete pravi Moji učenici, upoznat ćete pravu istinu o Bogu, i ta će vas osloboditi od zabluda i od grijeha.«

Kad su posljednje riječi čuli Židovi, uvrijeđeni u svom narodnom ponosu doviknuše Isusu :

»Mi smo potomci Abrahamovi i nikad nismo robovali. Kako Ti to govoriš: istina će vas osloboditi?« U nadutosti svojoj kažu Židovi, da nijesu nikad robovali, kao da su zaboravili, kako su ih podjarmili Asirci, kako su patili u babilonskom sužanjstvu. A da su malo dalje pogledali, vidjeli bi na bližnjoj tvrđi Antoniji rimske zastave i straže, znakove njihove zavisnosti.

Posljednje riječi Isusove shvatili su Židovi o državnoj slobodi, pa im Isus protumači, kako je njima mislio na duhovno ropstvo:

»Zaista, zaista vam kažem, da je svaki, koji čini grijeh, rob grijeha. Rob nije stalan u gospodarevoj kući. Gospodar ga može prodati ili zamijeniti, a sin ostaje u kući, pa će od oca baštiniti.« Tim primjerom iz običnog života kaza Isus Židovima, kako su grijesima svojima izgubili pravo na nebo i pali u ropstvo vražje, iz kojega ih može osloboditi jedino Isus, jer je Sin Božji. Tako će od robova grijeha postati u kući Božjoj djeca, koja imadu pravo na baštinu nebesku.

Vraćajući se na primjedbu njihovu, da su potomci Abrahamovi, pokaza im Isus sada, kako nijesu pravi sinovi Abrahamovi, već sinovi đavolski:

»Znam, da po krvi potječete od Abrahama, ali ste po svojoj ćudi i životu daleko od njega, jer se nauka Moja vas ne prima, i jer gledate, da Me ubijete, Ja vam govorim, što sam vidio kod Oca Svoga, koji je iste naravi sa Mnom, a vi činite ono, što vidjeste kod Oca vašega, to jest, kako vas puti đavao.«

Preko primjedbe Isusove, da Ga žele smaknuti, pređoše Židovi mukom, jer toga nijesu mogli nijekati, već se samo osvrnuše na posljednje riječi Isusove pa dodaše:

»Što nam Ti govoriš o nekom drugom ocu? Naš je otac Abraham.«

A Isus reče:

»Ako ste pravi sinovi Abrahamovi, pokažite to činom i činite dobra djela, kakva je Abraham činio. Ali umjesto toga vi gledate da ubijete Mene, čovjeka, koji vam propovijeda istinu, kako sam je čuo od Boga. Tako Abraham nije činio. On je slušao, što mu je Bog javio. Vi činite, kako vas puti otac vaš, i pokazujete time, da ste djeca drugoga oca, a ne Abrahamova«.

Židovi slute, koga Isus misli pod tim drugim ocem, pa odgovaraju:

»Mi nismo rođeni od grješnoga djela, to jest nismo mi potomci onih neznabožaca, koji se klanjahu kumirima, već mi štujemo jednoga i pravoga Boga.«

A Isus reče:

»Najbolji znak, da nijeste djeca Božja, jest, što mrzite Sina Božjega. Kad bi Bog bio Otac vaš, ljubili bi vi Mene, jer sam ja od vijeka od Boga izašao i kao čovjek u vremenu na ovaj svijet došao. I nijesam došao od sebe, kako čine krivi proroci, nego Me je On poslao. Kad bi vi štovali Boga kao Oca svoga, onda biste s veseljem poslušali i poslanika Božjega. Vi ne ćete da razumijete, kad vam kažem, da sam sin i poslanik Božji, jer iz mržnje ne možete da slušate riječi Moje. Vaš je otac đavao, on vas vodi i ravna. Zato vi gledate i činite, što otac vaš želi, zato vi Mene mrzite i hoćete da Me ubijete. Đavao je bio krvnik roda ljudskoga, otkad je prvi čovjek došao na svijet. On je cijelo čovječanstvo u Adamu gurnuo u tjelesnu i duhovnu smrt. On je nahuckao Kaina na brata svoga. Zato se ne straši ni najvećeg zločina, da prolije krv nevinu. On nije obastao u istini. Uzoholio se i pao. Padom svojim izgubio je mjesto, na koje ga je Bog postavio i u njemu nema istine. Kad govori laž, od svoga govori. To odgovara najbolje naravi i pakosti njegovoj. On je laž i otac laži, jer je prvi lagao u raju. A Meni, koji vam govorim Božansku istinu, ne ćete da vjerujete.«

Zatim pogleda Židovima u lice, i reče:

»Tko će Me od vas prekoriti za grijeh?«

I čekaše koji čas, hoće li tko što primjetiti. Ali Židovi mučahu. Tako što mogao je reći samo Bog,

Isus, koji je sama svetost. Krvni njegovi neprijatelji nijesu Mu mogli predbaciti ni truna zla, premda su Ga uhodili dan i noć. Šutnjom svojom potvrdili su riječi Isusove. Svetost Isusova života najbolji je znak, da je poslanik Božji. Ako nema u Njega grijeha, onda nema ni laži. Stoga nastavi Isus :

»Ako vam govorim istinu, zašto Mi ne vjerujete?« Tko je od Boga, koga Bog ravna i puti, taj riječ Božju rado vjeruje i pokorava joj se. Vi ne ćete da poslušate poslanika Božjega, jer niste od Boga. Tko je pokvaren, ne može da sluša riječ Božju, jer Bog traži pravednost, umjerenost, poniznost i ljubav.

Iz riječi Isusovih bilo je jasno, da Židovi nijesu sinovi Abrahamovi, već sinovi vražji, a Isus da je pravi Sin Božji. To je Židove silno razljutilo. Nijesu mogli Isusu ništa odgovoriti, pa udariše u psovke, pogrde i uvrede.

»Ne govorimo li mi pravo, da si Ti Samarjanin i da imaš vraga?« Samarjanin bio je Židovu ne samo krivovjerac, već neprijatelj i čovjek, koga je opsjeo đavao. To je bila za Isusa hula i kleveta, ali nije mogla da Ga uzbuni. Protiv najvećih uvreda branio se Isus upravo Božanskim mirom. Na pogrdu, da je Samarjanin, nije držao za vrijedno, da odgovori. Došao je da spase sve ljude, pa Ga nije moglo uvrijediti ime jednoga naroda, makar taj i prezren bio. Isus odgovara samo na drugu klevetu, da ima u Sebi vraga, koji da Ga je opsjeo, pa da ne zna, što govori. Videći, da Mu to predbacuju židovski poglavice, mogao bi tko u narodu tu podvalu držati za istinu.

»Ja nemam vraga,« reče Isus, »već nasuprot riječju i činom štujem Boga, Oca Svoga. Što sam dosada naučao i radio, učinio sam, da proslavim Boga, Oca Svoga. To je protivno vragu, koji hoće da okalja čast Božju. Umjesto da Me priznate za poslanika Božjega, vi Mene sramotite i klevećete, jer vragu pripisujete djela, što ih činim na slavu Božju.« Isus je gledao, da proslavi Boga, pa tim pokazuje, da je Sin Božji. Židovi napadaju Njega kao poslanika Božjega, pa tako dokazuju svoje sveze s vragom. Za uvredu, koju su Mu nanijeli, ne će se osvećivati, jer kao čovjek ne traži slave Svoje. Ima jedan, koji traži slavu Njegovu i koji hoće, da Ga svi poštuju, a to je Gospodin Bog. On će osuditi svakoga, koji ne primi nauku Njegovu. Govoreći, da je Isus u svezi s vragom, nazvali su i nauku Njegovu vražjom, koja će brzo propasti. Zato im Isus uzvrati, da je nauka Njegova vječna, jer daje život vječni :

»Zaista, zaista vam kažem,« tako govori Isus kao pod prisegom, »ako tko drži riječ Moju, ne će vidjeti smrti do vijeka.« To će reći : tko živi po nauci Isusovoj, taj će nadvladati smrt, kako ju je svladao Isus. Smrt će mu biti prijelaz u vječno blaženstvo.

Kad opakomu činiš dobro, postaje još gori. Tako je Isusovo obećanje o vječnom životu izazvalo u Židova novu hulu protiv Isusa. Posljednjim svojim riječima nije Isus obećao Židovima, da će ih osloboditi od tjelesne, već od vječne smrti. No zaslijepljeni Židovi vidješe u tim riječima samo ludost. A farizeji izvrnuše te riječi za tjelesnu smrt, da narod vidi, kakav tobože nesmisao Isus govori. Tada rekoše farizeji :

»Dosad smo samo slutili, ali sada vidimo, da imaš u sebi vraga. Abraham i naši najveći sveci i proroci morali su umrijeti, a Ti govoriš : ako tko održi riječ Moju, ne će okusiti smrti do vijeka. Kad bi tomu bilo tako, onda ne bi bila prava vjera naša, koju smo primili od otaca naših. A to može reći samo luda. Mi smo dakle imali pravo, kad smo kazali, da imaš vraga. Kako se Ti oholo i ludo uzdižeš, kad obećaješ svojim pristašama, da ćeš ih osloboditi od smrti, kojoj nisu mogli izbjeći Abraham i proroci naši ! Zar si Ti veći od Oca našega Abrahama, koji je umro ? I proroci umrješe. Kim se Ti gradiš ?«

Na to uzvrati Isus, da On nije ohol i ne govori iz tašte slave. On traži slavu Oca svoga. On govori zato tako, jer je pravi i rođeni Sin Božji. Otac Ga je

proslavio, jer Ga je od vijeka rodio, te kod krštenja i preobraženja posvjedočio, da Mu je Sin. Vidjeli su tolika čudesa, što ih Isus čini, i ta su im jasno kazivala, da je poslanik Božji. Svjedočanstvu Božjemu morali bi oni vjerovati, jer kažu, da je njihov Bog onaj, koji je Otac Isusov. Da je Otac Isusov doista njihov Bog, Židov bi Njegova Sina s veseljem prihvatili i priznali Ga za poslanika Božjega. Uistinu oni ne poznaju Njegova Oca, jer Ga štuju samo izvanjim načinom, a to ne znači Boga poznati. Oni bi morali da živu prema volji Bož oj, a toga oni ne čine. Isus pozna Boga, jer je s Njim jedne naravi, jer vrši Njegove zapovijedi. Kad bi Isus kazao, da Boga ne pozna, morao bi zatajati sam Sebe, kako oni to čine kad kažu, da Boga poznadu, a živu, kao da su sinovi vražji.

Abraham, kojim se ponose, što im je otac, veselio se, kad je čuo, da će se Mesija roditi od njegovih potomaka. On je umro tjelesnom smrti, ali duša njegova živi. I silno se obradovao, kad je u čistilištu saznao, da je Isus došao na svijet, pa će doskora spasiti rod ljudski. Abraham dakle živi kod Boga i utekao je onoj smrti, na koju je Isus mislio, kad je govorio: »Tko riječi Moje drži, ne će vidjeti smrti.«

Sad je Židovima bilo jasno, da Isus misli na Božansku i vječnu narav Svoju, ali oni silom ističu Njegovu čovječju narav, da Ga prikažu smiješnim. Nije Isus rekao, da je u Svojem čovječjem tijelu vidio Abrahama, već da je Abraham vidio dan Njegov, to jest, da je saznao, kad je Isus došao na svijet. U zlobi svojoj izvrnuše Židovi riječi Isusove, pa kažu:

»Još Ti nema pedeset godina, pa Ti da su vidio Abrahama?« Bilo je tada Isusu oko trideset i tri godine. Ali Židovi uzimlju okrugao broj, pa hoće da kažu: Ti još nisi star, već si u najboljoj muževnoj dobi. Tim riječima htjedoše Židovi Isusa izvrći smijehu, a Isus im potvrdi, da je živa istina, što se njima činilo ludost. Kad nijesu razumjeli Njegovih riječi, reče im kao pod prisegom:

»Zaista, zaista vam kažem, prije nego se Abraham rodio, ja jesam.« Ne kaže Isus, da je živio davno prije Abrahama, već kaže: »Ja jesam,« jer kod Boga nema ni prošlosti ni budućnosti, već samo vječna sadašnjost. Kod Isusa nema, da je što bilo ili da će biti. U Njega vrijedi samo jedno vrijeme, On jest uvijeke. Isus je daleko veći, nego Abraham i svi proroci, jer je Bog.

Dobro su Židovi shvatili riječi Isusove. Isus kaže, da je od vijeka, i tvrdi, da je Bog. Ali što im je Isus više otvarao oči, to oni postaju sve više tvrdokorni. Umjesto da se Isusu poklone kao Bogu, ili da bar promisle riječi Njegove, prignuše se za kamenjem, kojega je ondje bilo dosta, jer hram još nije bio dogotovljen, pa htjedoše da Ga kamenuju. Što bi sada bilo za Isusa lakše, nego da se u tom času otvorila zemlja, pa da su umjesto kamenja našli oganj pakleni? Ali je Isus volio da pokaže Svoju strpljivost, nego Svoju strogost. U času, kad Ga htjedoše kamenovati, učini se Isus nevidljiv očima njihovima. A Židovi su stajali smeteni držeći kamenje u ruci i uzalud tražeći očima, kud je Isusa najednom nestalo. Začuđenoj svjetini bio je to jedan dokaz više, da je govorio istinu.

Vidimo, kako je mržnja na Isusa sve više rasla. Židovima nije bilo dosta, da Isusa uhode, kušaju, ogovaraju i kleveću. Bijes je njihov tako uskipio, te pograbiše kamenje, da svog Mesiju zatuku u samome hramu.

Slijepac od rođenja.

Ja sam svjetlost svijeta,« rekao je Isus. Tu je nauku danas potvrdio čudom. Židovima zasvijetli svjetlom Božanske svemogućnosti Svoje, a slijepcu povrati vid.

Prolazeći gradom s apostolima dođe Isus do jednoga slijepca, koji je sjedio na mjestu, kud je mnogo svijeta prolazilo u hram. Kako slijepci običavaju,

jadao je i on jade svoje na sav glas moleći, da ga daruju, jer ne vidi sunca ni mjeseca. I bude Isusu žao slijepca. Kad opaziše apostoli, kako ga milo gleda, upitaše Isusa:

»Učitelju, tko je sagriješio: ovaj ili roditelji njegovi, te se rodio slijep?« U starih Židova bilo je utvrđeno mišljenje, da je svako zlo, što čovjeka snađe, samo kazan za grijeh. Nije njima bila poznata nauka, da Bog i pravednika kuša nevoljom, pa tako daje dobrima priliku, da pokažu svoju ljubav prema bijednima. Istina je, da se Bog više puta grozio u starome Zavjetu, da će grijeh roditelja kazniti na njihovoj djeci. Ali su Židovi krivo mislili, da čovjek može sagriješiti već u utrobi majke svoje. Zato pitaju apostoli, je li sljepoći njegovoj kriv on sam i i roditelji njegovi. A Isus zanijeka jedno i drugo. On nije sagriješio, a i roditelji nijesu krivi, što im se sin rodio slijep, već je Bog tako dopustio, da na njemu pokaže svoju dobrotu i svemogućnost. Kako graditelj kod zidanja ostavi jedan dio zgrade nedovršen, da ga poslije ljepše izgradi, tako je Isus ozdravio usahlu ruku, ispravio krivu nogu, ili bolesno oko da pokaže,, kako je gospodar prirode, pa da vremenita nevolja takvih siromaka posluži i njima i drugima na spasenje duše.

I nastavi Isus govoriti:

»Meni valja raditi djela Oca Moga, koji Me je poslao, dok je dan, to jest, dok sam na svijetu. Jer će doći noć, to jest smrt, kad nitko ne može raditi. Dok sam na svijetu, svjetlo sam svijetu.« Kako svjetlo ne može, a da ne svijetli, tako i Isus, dok živi na ovoj zemlji, ne će ništa propustiti, što služi na veću slavu Božju.

Nato je Isus po svoj prilici pristupio k slijepcu i zapitao ga, hoće li, da ozdravi. A slijepac Ga za to lijepo umoli. Jedne bolesnike izliječio je Isus samo riječju, drugih se taknuo, a kod ovoga je upotrijebio baš čudno sredstvo. Isus pljunu na zemlju, načini od prašine kal i pomaže njime oči slijepčeve. Svatko

će priznati, da ovlažena prašina sa ceste nije lijek za oči. Od nje bi čovjek prije oslijepio, nego progledao. Uz to se Isus nikad nije bavio ljekarijama, već je i ovoga slijepca čudom ozdravio. Ovaj način liječenja upotrijebi Isus samo zato, da pobudi u slijepca vjeru, da će ozdraviti. Namazavši oči slijepcu reče mu:

»Idi, umij se u ribnjaku Siloje!«

Rekavši to udalji se Isus, jer je htio da se ukloni strci, kad se slijepac vrati sa zdravim očima. Siloje, kud je Isus poslao slijepca, bio je ribnjak na južnoj strani Jerusolima između brda Siona i Morije, gdje se spajaju doline Hinon i Josafat. Vodu mu dovodi jedan podzemni prokop iz izvora, koji se danas zove Siti Marjam. U šestom vijeku dizala se nad ribnjakom crkva, danas ima oko njega samo ograda, kraj koje peru žene rublje. Na taj ribnjak posla Isus slijepca, da iskuša vjeru njegovu. Sad je slijepac pun pokornosti i vjere zamolio, da ga odvedu do ribnjaka Siloje, koji je samo pet minuta udaljen od hrama. Tu sebi opra oči i progleda. Ni to pranje ni jemu po sebi pomoglo, da vidi, već je ozdravio čudom. Putem do vrela ili natrag saznao je slijepi, da se Onaj, koji mu je namazao oči, zove Isus.

Kad je slijepac progledao, nije mu više trebalo prosjačiti, pa se pun veselja vratio kući svojoj. Sad opaziše susjedi i koji su ga prije vidjeli, da prosjači, na njemu veliku promjenu. Tako su otvorene oči promijenile lice njegovo. Ne vjerujući svojim očima pitali su u čudu:

»Nije li ovo onaj, što je sjedio i prosio?« Jedni govorahu: »Jest, to je on.« A drugi kazivahu: »Nije to on, nego mu je samo nalik.« Raspru među njima riješio je sam slijepac ponosno govoreći:

»Jest, to sam ja!«

Toga su čovjeka svi poznavali kao slijepa prosjaka, pa se ubrzo po gradu raširio glas, da je čudom ozdravio. Doskora skupila se oko njega cijela hrpa svijeta, koji navali na njega pitajući:

»Kako ti se otvoriše oči ?«

A izliječeni pripovijedaše, što je znao:

»Onaj čovjek, koji se zove Isus, načini kal i pomaza oči moje i reče mi: idi k ribnjaku Siloji i umij se! I otiđoh i umih se i vidim.«

I pitahu ga ljudi:

»A gdje je On sada ?«

»Ne znam!« odgovori slijepac.

Bila je subota, kad je Isus načinio kal i otvorio slijepomu oči. Po tumačenju židovskih učitelja bilo je u subotu slobodno samo vodu nalijati na brašno, ali ne mijesiti. Načiniti od praha i sline kal bilo je po njihovu isto, što i mijesiti. Bolesniku smjelo se u nedjelju pomoći jedino, ako se našao u smrtnoj pogibelji.

Budući da nijesu znali, gdje je Isus, koji je prekršio subotu, povedoše Židovi izliječenoga k farizejima, koji su bdjeli nad zakonom, da se taj čin službeno ispita. Isus pak nije mislio svojim čudom Židove ljutiti, već izliječiti od krivih nazora, što su ih imali o suboti, i pokazati, kako je subota dan Gospodnji, kad se dijele osobite milosti.

Kad izliječenoga dovedoše, stadoše ga farizeji ispitivati, kako je progledao. A on im kratko ponovi, što je znao:

»Kal mi metnu na oči, i umih se i vidim.« Svakomu je bilo jasno, da je to čudo, ali farizeji nijesu za to marili već pitahu samo: »Tko je to učinio ? Zlobni ljudi uvijek će prešutjeti, što je na stvari dobro, a istaknuti, što je zlo. Tako govorahu neki od farizeja:

»Nije taj čovjek od Boga, jer ne svetkuje subote.« To je značilo: ili je to kakva varka ili je to djelo kakva đavla. A drugi imajući na umu, kolika je čudesa Isus već učinio, govorahu:

»Kako može čovjek griješnik takve znake činiti ?« Ne može Bog griješniku, svome neprijatelju, dati moć, da čini čudesa. Tako se porodi među njima raspra.

Nadajući se, da će čuti o Isusu, što bi im išlo u prilog, zapitaše farizeji slijepca:

»Što ti veliš za Onoga, koji ti je otvorio oči?«

A on odgovori otvoreno:

»Prorok je.« Kraj tako očitog čuda nije mogao da kaže drugo, nego da je Isus poslanik Božji, kojemu je Bog dao moć, da čini čudesa.

Tomu se odgovoru farizeji nijesu nadali. I kao da se slijepi dogovorio s Isusom, kako će prevariti svijet, ne htjedoše vjerovati, da je bio slijep i da je progledao, već dozvaše roditelje njegove. Kad su ovi došli, staviše im farizeji tri pitanja:

»Je li ovo vaš sin, je li istina, da se rodio slijep, i kako je to, da sada vidi ?«

Bojeći se, da ne kažu, što bi im moglo naškoditi, odgovoriše roditelji oprezno:

»Znamo, da je ovo naš sin i da se rodio slijep, ali kako sada vidi i tko mu je otvorio oči, toga mi ne znamo.« U svom strahu svališe svu odgovornost na sina, te rekoše: »Njega pitajte, on nije dijete, već odrastao čovjek, neka govori za sebe.« Tako rekoše roditelji, jer se pročulo po gradu, kako su Židovi odlučili, da će isključiti iz crkvene zajednice svakoga, tko prizna, da je Isus obećani Mesija. A to nije bila mala stvar. Isključeni nije smio u hram ni u zbornicu, osim žene i djece nije nitko mogao s njime govoriti, već da mu proda, što je trebao za život. Kad je umro, nitko nije smio da za njim tuguje ili plače, i nijesu ga ukopali kao poštena čovjeka, već su kamenjem zasuli njegov grob. Zato se roditelji nijesu usudili ni spomenuti imena Isusova, pa govore o čudu svoga sina, kao da ih se ni najmanje ne tiče.

Poslije te izjave roditelja propade Židovima nada, da će izliječenoga proglasiti za varalicu, koji nije bio slijep. Tako je istina bivala sve jasnija, što je više htjedoše zabašuriti. Stoga pozvaše po drugi put slijepoga, koji je čekao napolju, dok su roditelje ispitivali. I sad ga stadoše navijati, ne bi li ga preplašili, da kaže, što bi im išlo u prilog. Kao da su malo

prije saznali od njegovih roditelja, što služi Isusu na sramotu, zatražiše od njega, neka bude iskren, pa prizna istinu, a to bi po njihovoj želji bilo, da optuži Isusa s prevare. »Podaj slavu Bogu!« To će reći, neka se sjeti, da Bog sve vidi i čuje, neka kaže sve po duši, pa će to biti Bogu na čast i slavu. Tim lijepim i laskavim riječima htjedoše ga zavesti, da laže, jer se odmah pokazalo, kakav su odgovor željeli. »Mi, učitelji židovske vjere, znamo, da taj čovjek nije prorok, već da je griješnik, jer gazi subotu.« Premda je sve pozorno gledalo u slijepca, i rođeni ga roditelji zapustili, opet nije čovjek htio, da ogriješi duše svoje, već odgovori po savjesti. Ne će se on s njima upuštati u raspravu, da li je Isus griješnik. A nije Ga trebalo braniti, jer je samo čudo svima govorilo, da je Isus bez grijeha.

»Da li je Isus griješnik, ne znam, samo znam, da sada vidim, a bio sam slijep.« Tim je odlučno posvjedočio čudo, što ga Židovi silom hoće da zatome.

Sad se farizeji nađoše u neprilici, jer im je taj odgovor bio neugodan. Zato naumiše čovjeka opet ispitivati, ne bi li se ipak kako smeo. Upitaše ga dakle opet:

»Što ti je učinio, kako ti je otvorio oči?«

I bude mu žao, što nijesu vjerovali prvoj njegovoj izjavi, pa reče:

»Već vam rekoh, i vi ste me razumjeli, zašto dakle hoćete, da isto čujete po drugi put?« Tomu doda dosta podrugljivo: »Zar i vi, kao i toliki drugi, hoćete, da budete učenici Njegovi?«

Te su riječi tako upekle farizeje, da nijesu mogli suspregnuti svoga bijesa. Smjesta ga prokleše i rekoše prezirno:

»Ti si učenik Njegov, mi smo učenici Mojsijevi. Ne treba nama drugog učitelja. Mi znamo, da je Mojsiji govorio Bog, to jest, da je Mojsija poslanik Božji, a ovoga ne znamo, odakle je i tko Ga je poslao?«

Ali slijepac se nije uplašio njihove kletve. Kako je tjelesnim očima progledao svjetlo, tako je očima

duše svoje ugledao u Isusu poslanika Božjega. To mu je ulilo srčanost i odvažnost, te otkri Židovima istinu, pred kojom su silom zatvarali oči. Videći njihovu pakost reče:

»To i jest začudo, što vi ne znate, odakle je, to jest, tko je poslao Isusa. A otvorio je oči moje!« Oni su samo čuli, da je Bog govorio Mojsiji, pa vjeruju, da je poslanik Božji. Ovdje vide svojima očima čudo, što ga je Isus učinio, pa ne će da znadu, odakle je. Nato im otkri zlobu njihovu, i reče: »Ja kao priprost čovjek znam, a vi kao učeni ljudi morate priznati, da Bog na molbu jednog griješnika ne će učiniti čudo, jer bi tim odobrio njegov grijeh ili bludnju. Nego ako tko poštuje Boga i Njegovu volju vrši, onoga sluša, pa će takvomu za volju učiniti čudo. A Isus je učinio čudo, kakva još nije bilo, otkada je svijeta: »Još se nije čulo, da je tko otvorio oči rođenom slijepcu!« I doista stari Zavjet pripovijeda o mnogim čudesima, ali nikada, da je progledao slijepac od rođenja. S pravom dakle završi izliječeni: »Kad On ne bi bio od Boga, ne bi mogao ništa činiti, to jest, da Isusa nije poslao Bog, ne bi mogao učiniti nikakva čuda.« Treba dakle, da Isusa poslušaju, a ne da Ga tvrdokorno odbiju. Priprost taj čovjek govorio je mnogo pametnije, nego farizejski učenjaci i mudraci.

Na taj odlučan dokaz nijesu farizeji mogli ništa da kažu, već odgovoriše psovkama i nasiljem:

»U grijesima si se rodio, i Ti, od Boga prokleti, usuđuješ učiti nas, koji smo znani s naše učenosti i svetosti?« Nije ih sram, već mu predbacuju, kako je tobože njegova sljepoća kazan Božja. A ne vide jadni, da su tim riječima potvrdili samo čudo Isusovo. I baciše ga na polje iz svoje sredine, kao kakva neznabošca i javnoga griješnika.

Sad se poče po gradu pripovijedati, kako je Isus ozdravio slijepa od rođenja i kako su ga farizeji izbacili iz svoje sredine. To je za njega bilo pred svijetom sramota, ali pred Bogom čast. On je Isusa bra-

nio pred javnom vlasti i trpio pravdu poradi Njega, pa je tim zaslužio, da ga Bog kao svoga hrabroga odvjetnika nagradi još većom nagradom, nego je vid.

Kad je Isus dočuo, da ga farizeji izbaciše, potraži ga i upita:

»Vjeruješ li ti u Sina Božjega?« Taj je čovjek vidio sada Isusa prvi put, ali je poznao po glasu, da je to Onaj, koji mu je povratio vid. Čuvši pitanje mislio je, da će mu dobrotvor njegov pokazati Mesiju, koga je tada očekivao cio svijet. Odgovori dakle:

»Tko je, Gospodine, da vjerujem u Njega?« Time je pokazao, da je pripravan vjerovati na riječ Isusovu.

A Isus mu reče:

»I vidio si Ga, kad si se sa Mnom sastao. Koji stoji pred tobom i govori s tobom, On je Sin Božji.«

Rijetko se komu Isus tako jasno očitovao. Dok je s njime govorio, prosvijetli ga svojom milosti, te čovjek poče vjerovati u Isusa i potvrdi vjeru svoju riječima:

»Vjerujem, Gospodine!«

I padnuvši ničice pokloni se, te prizna Isusa za Boga svoga. A Isus mirno primi poklon njegov.

I sad reče Isus svima, koji su bili oko Njega, kako je došao na svijet, da i drugima izliječi oči, ali će nažalost mnogi ostati slijepi.

»Ja dođoh na ovaj svijet na sud.« Isusova nauka i Njegova čudesa spasit će one, koji vjeruju, a koji ne vjeruju, propasti će poradi svoje tvrdoglavosti i biti osuđeni. A Isus je došao na ovaj svijet, u komu ima mnogo većih slijepaca, nego je onaj, komu je izliječio oči, u tu svrhu: »da vide, koji ne vide, a koji vide, da ostanu slijepi.« Prvi su priprosti, maleni, ponizni. Njima je dano potpuno svjetlo. Drugi su oni, što u oholosti svojoj drže slabo svoje znanje za najveću mudrost, pa ne će da priznadu Isusa za poslanika Božjega. Siromasi i priprosti uvidješe istinu, a učenjacima ju je zastrla sljepota njihova.

I tu se nađoše farizeji, koji su Isusa posvuda uhodili. Ljutili su se, kad vidješe, da je pred Isusom kleknuo onaj, koga su izbacili iz svoje sredine. I kad je Isus završio posljednje riječi, upitaše Ga:

»Valjda ne misliš time reći, da smo i mi slijepi?«

A Isus im odgovori:

»Kad biste bili slijepi, ne biste imali grijeha, a kad kažete: »Vidimo«, grijeh vaš ostaje.« Najgore je s bolesnicima, koji ne vjeruju, da su bolesni. Slijepci, koji tvrde da vide, pa ne će da potraže liječnika, ostaju slijepi. Kad farizeji ne bi vidjeli ni razumjeli jasnih znakova, da je Isus od Boga poslan, ne bi im bio grijeh, što ne vjeruju, ali oni u oholosti svojoj silom odbijaju te znakove, zato se ne će obratiti, već propasti.

Isusove riječi ispuniše se najprije na Židovima, koji ostadoše slijepi u bezvjerstvu svome. A neznabošci, koji su zagrezli u neznanje, progledaše i primiše vjeru Isusovu. Tako je i danas. Bezazleni napreduju u vjeri i savršenstvu i kroče do vječne nagrade. A učenjaci i moćnici ponosni su na svoje znanje, moć i bogatstvo, uživaju u svjetskim dobrima, pa će poslije smrti pasti u vječni mrak.

Dobri pastir.

Slijepca, koga je Isus izliječio, izopćili su farizeji iz svoje sredine, jer je Isusa priznao za Mesiju. To se Isusa bolno dojmilo, pa je u krasnoj priči o dobrome pastiru lijepo prikazao zvanje duhovnoga pastira i ožigosao svoje protivnike. U toj priči pokazao je svoj trud, da sazove i skupi izgubljene ovce izraelske, svoju borbu sa farizejima, svoju smrt, koju mu spremiše, svoje uskrsnuće i veliko kraljevstvo svoje, koje će ujediniti u vjeri Židove i neznabošce.

Pastirska služba bila je u Židova časna. U svetoj zemlji je stočarstvo pokraj vinove loze i masline

najglavnija privreda. Patrijari su bili pastiri, kraljevi zovu se u starom Zavjetu pastiri naroda. I o Mesiji prorekli su proroci, da će s velikom ljubavi svoje ovce čuvati i pasti.

Pastirski život u svetoj zemlji još je i danas kakav je bio u vrijeme Isusovo. Staje Istočnjak ne pozna. Blago podneblje dopušta ovcama, da su gotovo cijelu godinu pod vedrim nebom. Po danu ih pasu, a pred noć zatvaraju u tor. To je nepokriven prostor usred polja, ograđen ne uzidanim, već samo naslaganim kamenjem, na koji nabace trnje. U takav tor zatjera i više gospodara svoje ovce, da ih lakše obrane od zvjeradi i tatova. U tor ulazi se na vrata, koja se po noći zabrave, a čuva ih jedan pastir, koji bdije, dok drugi spavaju. Tat ne će nikad navaliti na vrata, jer znade, da je pokraj njih straža, već će ući u tor radije preko zida i zaklati, koliko ovaca može ponesti. Ujutro stanu pojedini pastiri na vratima tora doživati svoje ovce. Svaka ovca dobro pozna glas svoga pastira i kreće za njim. Tako se tisuće ovaca, što prenoćiše u jednom toru, razdijele za čas na manja stada, i nijedan pastir se ne boji, da će njegova ovca krenuti sa tuđima. Na Istoku čoban nikad ne tjera svoje ovce pred sobom, već ih vodi za sobom. Na glas svoga pastira dolaze ovce k njemu. I kad ih pastir na paši raštrkane zovne, sve će ovce smjesta pritrčati k njemu. A kad bi tko drugi hti oda oponaša glas pastirov, dignu ovce najprije glavu, da bolje čuju, a onda se razbjegnu, kao da im prijeti velika pogibao. Gdjekoji pastiri zovu svoje ovce po imenu, koje im nadjenuše po boji ili po kakvom drugom znaku.

Sad ćemo razumjeti, što je Isus pričao.

»Zaista, zaista vam kažem, tko ne ulazi na vrata, nego prelazi preko zida, taj je tat, koji potajno krade, ili razbojnik, koji silom otima ovce. A koji ulazi na vrata, pastir je ovcama. Njemu vratar otvara i ovce glas njegov slušaju, i svoje ovce zove po imenu i izvodi ih. I kad svoje ovce ispusti, ide pred njima i one

idu za njim, jer poznaju glas njegov. A za tuđinom ne idu, nego bježe od njega, jer ne poznaju glasa tuđinskoga.«

Tom pričom htjede Isus reći, kako duhovni pastir mora biti uzor stadu svomu, da ga riječju i životom svojim vodi na putu k spasenju. Ali farizeji

Dobri pastir.
(Beuronska umjetnost.)

nijesu razumjeli, što im je Isus govorio. Stoga je Isus opetovao priču i jasno im izjavio, što znače pojedini dijelovi njezini i na koga njima nišani.

»Zaista, zaista vam kažem, ja sam vrata k ovcama.« Samo po Isusu, komu je dana vlast na nebu

i zemlji, može čovjek da postane dobar duhovni pastir. Svi, koji dođoše mimo Isusa, da javno naučaju, tatovi su i razbojnici. Ovdje misli Isus na farizeje, koji su ogovarali, klevetali, mrzili Sina Božjega. Kradljivci su, jer su lakomi za blagom povjerenoga im stada. Razbojnici su, jer su nasiljem odvraćali narod od Isusa. Prave ovce ih nijesu slušale, kako se pokazalo kod slijepca od rođenja. Nato nastavi Isus : »Ja sam vrata, tko uđe kroz Mene, spasit će se i ulazit će i izlazit će i pašu će nalaziti.« Tko po Isusu, to jest po Božjem zvanju, Isusu za volju zađe među duhovne pastire, neka bude siguran, da će ga Isus pomoći svojom milosti. Tko nije zašao među duhovne pastire iz ljubavi k Isusu, nije ušao u ovčarnicu na vrata, već preko zida. To je kradljivac, koji ne gleda na korist i probit svog stada, već neke ovce kolje, druge sakati i ubija, pa tako gospodaru svome, Gospodinu Bogu, nanosi štetu. Misli se time na duhovnu propast, u koju zao pastir strovaljuje ovce. »A ja dođoh na svijet,« nastavi Isus, »da ovce imadu život, to jest, da donesem sve, što im treba za duhovni život, i da ga imaju izobilja, to jest, da im donesem svako obilje duhovnih dobara.« U dobra pastira dva su svojstva: on je pripravan i život svoj žrtvovati za ovce svoje, on ih dobro pozna, i one poznadu njega. Takav dobar pastir bio je Isus. »A najamnik, koji čuva ovce za plaću, koji nije pravi pastir i nije mu mnogo stalo do ovaca, vidi, vuka gdje ide, i ostavlja ovce bez obrane, pa bježi, jer mu je više stalo do njegova života, nego do ovaca. I sad vuk jedne ovce grabi, a druge se razbjegnu od straha.« U duhovnom smislu jest taj vuk pravi đavao, zakleti neprijatelj svih duša, a onda svi njegovi pomagači, krivi učitelji, ljudi, koji sablaznima, riječima i silom druge zavode i upropašćuju. Isus kao dobar pastir pozna ovce svoje i one znaju Njega. Svojom ih milosti privlači k Sebi, a što Ga ovce više upoznadu, to Ga više ljube. Kako Otac ljubi Isusa, tako Isus pozna, to jest ljubi ovce Svoje. Kako Isus pozna, to jest ljubi Oca Svoga, tako poznaju Njegove ovce Njega i vrše Nje-

govu volju. Isus će za njih položiti dušu svoju, to jest umrijet će na križu.

Isus je, istina, bio poslan ponajprije Židovima, jer je Sebi od toga naroda odabrao majku, domovinu i jezik. Među Židovima se rodio i živio, ali će smrt Njegova donijeti spasenje svim narodima.

»I druge ovce imam, koje nijesu iz ovoga židovskoga ovčinjaka, već rasijane po svem svijetu. I one Mi valja dovesti, jer je takva odluka Božja.« To su ponajprije neznabošci, koje će Isus pozvati svojom milosti po apostolima, i bit će od Židova i neznabožaca jedan ovčinjak, to jest jedna Crkva Njegova, koju će ravnati samo jedan pastir. Ali se oko Božanskog Spasitelja ovdje zagledalo u budućnost, pa je u ovcama, koje nijesu iz njegova ovčinjaka, vidjelo i one, koje se otcjepiše ili otpadoše od Njegove Crkve. I te zabludjele ovce vratit će se k Njemu. Kako je krasno Isus prorekao jedinstvo Crkve, u kojoj će naći utočište svi narodi svih vijekova. »Zato me ljubi Otac, jer ja dušu Svoju polažem, da je opet uzmem. Nitko je ne uzima od mene, nego je ja sam od Sebe polažem i vlast imam položiti je i vlast imam opet je uzeti.« Isusa ljubi Otac, jer će za ovce svoje položiti dušu svoju, da je opet uzme. Umrijet će od svoje volje. Nema te ljudske sile, koja bi Mu mogla dušu uzeti, nego je On polaže od Svoje volje. Ako se predao krvnicima, da Ga razapnu, bilo je to zato, što je sam htio. Isus ima vlast položiti dušu i opet je uzeti. To je dokazao, kad je treći dan uskrsnuo iz groba.

U toj priči pokazao je nam Isus ponajprije uzor pravoga pastira. Kako je Isus položio dušu za svoje ovce, tako su mnogi duhovni pastiri krvlju poškropili ovčarnicu stada svoga i natopili polje, koje su obrađivali, posvetili zemlju, u kojoj su pripovijedali mrtvim tijelom svojim, napunili nebo mučeničkim dušama, što ih položiše za ovce svoje.

Tom pričom svečano je Isus dokazao, da je obećani Mesija. Židovi su Ga mrzili i progonili, pa se,

ljudski sudeći, jedva mogao nadati, da će tko pristati uz Njega. A ipak svečano proriče, da će biti vrhovni pastir svih ljudi na zemlji, da će ujediniti sve narode u jedno veliko carstvo, u kom će vladati zadovoljstvo i blagostanje.

Kad je Isus završio priču o dobrom pastiru, razdijeliše se među Židovima mnijenja o Njemu. Većina je zamrzila Isusa još jače. A neki naginjahu, da u Nj vjeruju. Prvi rekoše za Isusa:

»Opsjeo Ga je đavao, pa luduje, što Ga slušate?« Tako je opet pakost židovska đavlu pripisala riječi, koje potekoše iz najveće ljubavi. Klevećući, da je lud, nastojali su da narod odbiju od Isusa.

A drugi počeše braniti Isusa govoreći:

»To su riječi Božje. Tako ne govori onaj, koji ima u sebi vraga. Zar vrag može slijepima da otvori oči?« Ipak se nijedan ne usudi od njih reći, da je Isus od Boga poslani i obećani Mesija.

Očenaš.

Poslije svršene rasprave sa Židovima pošao je Isus, kako mnogi misle, na goru Maslinsku, pa se dugo i pobožno molio Bogu. Raširio je ruke, podigao oči, a duhom se vinuo na drugi svijet. Učenici gledahu Ga izdaleka diveći se, kako je sav uronio u molitvu. A kad je Isus svršio, pristupiše k Njemu i zamoliše Ga:

»Gospodine, nauči nas moliti!« Htjeli su da upoznadu onaj tajni jezik, kojim je Isus tako slatko razgovarao s Bogom. I sad ih Isus stade učiti najkraću i najljepšu molitvu na svijetu, koja nam je poznata pod imenom »Očenaš«.

Sveti Oci ne mogu se dosta nahvaliti te molitve. U malo riječi izrazio je Isus u njoj osnovne istine naše vjere, pa je neki zovu pokraćeno evanđelje i jezgra svih zapovijesti. Očenaš navodi sve, što smo Bogu dužni, sve što čovjeku treba za tijelo i dušu, da postigne vremenitu i vječnu sreću. Molitva je to ponizna, ali uzvišena, jednostavna, ali duboka. Da Isus nije ostavio svijetu ništa osim Očenaša, već bi Mu se zato morali diviti.

Očenaš sadržaje mali uvod i sedam prošnja. Prve tri smjeraju na slavu Božju, u ostalima preporučamo Bogu naše vremenite potrebe.

U V O D.

»*Oče naš, koji si na nebesima.*«

Kad hoćemo, da što izmolimo, gledamo ponajprije, da steknemo milost i naklonost u onoga, od koga se nadamo što dobiti. Tako i ovdje u uvodu ispovijedamo Božju dobrotu riječju: »Oče«. Bog nam je Otac, jer nas je stvorio, jer nam daje, što trebamo za život. A kad je Isus uzeo na Se čovječje tijelo, postao je naš brat. Kad nas je na križu otkupio, postadosmo mi posinjena djeca Božja. Nema za nas veće časti, nego što nam je Bog Otac, a mi djeca Njegova, koja imadu pravo na očev imutak, našu baštinu na nebu. Riječ »Otac« mora da uzbudi u nama ljubav i poštovanje prema Gospodinu Bogu, jer dobra djeca svoga oca poštuju i ljube. Ta riječ ulijeva u srce naše djetinje pouzdanje. Što bi nam mogao odbiti Onaj, koji nas je primio za djecu Svoju? Zaista Isus je mogao Gospodina Boga nazvati sa stotinu drugih imena, ljepše ne bi bilo nijedno. Ime »Otac« je za Boga slavno, a nama korisno, jer usko veže srce naše s Bogom, koji treba da je sva naša nada i sva naša ljubav.

Bog je Otac svih ljudi. Njegov rođeni Sin Isus Krist umro je na križu za sve. Zato traži Isus da molimo ne »Oče moj«, već »Oče naš«. To nam kaže, da smo svi članovi jedne velike Božje obitelji, sjeća nas, da smo pred Bogom svi jednaki, i puti nas, da bližnjega svoga ljubimo srcem i činom. Tako je u prve dvije riječi Očenaša izražen cio duh kršćanske vjere. Prva nam kaže, da ljubimo Boga kao Oca svoga, a druga, da ljubimo bližnjega svoga kao brata, jer smo svi djeca jednoga Oca i među sobom braća.

Bog je na svakome mjestu. Ali nigdje ne pokazuje Svoje veličanstvo i Svoju moć tako, kao na nebu, gdje čeka, da nagradi djecu svoju. S neba se čuo glas Božji kod krštenja Isusova. S neba sišao je Sin Božji i Duh Sveti. Zato molimo: »koji jesi na nebesima«. S neba dolazi svaki dobar dar. To kaže, da nam Bog može priteći u pomoć u svakoj nevolji, jer kraljuje na nebesima u slavi Svojoj. Napokon nas taj dodatak opominje kod molitve, da misli i srce svoje otrgnemo od zemaljštine i upravimo na nebo, gdje nas čeka naš Otac Bog i Spasitelj Isus, koji Mu sjedi nadesno.

1. *Sveti se ime Tvoje.*

Prva prošnja glasi: »Sveti se ime Tvoje.« Ime Božje znači Boga samoga, Njegove savršenosti. Svetiti reći će poštivati. Svetiti dakle ime Božje znači priznavati moć, veličanstvo, svetost Božju. Ovom prošnjom molimo, da se čast Božja sve više širi, jer još mnogo treba, da ljudi priznadu i štuju Boga, kako treba. I lijepo je, da kršćanin, koji zove Boga Ocem svojim, ponajprije moli za slavu Božju. Bogu nije ništa milije, ljudima ništa potrebnije, nego da se Božja čast i slava sve više širi. To je najplemenitija prošnja u Očenašu. Zato je Isus stavio na prvo mjesto ime Božje, koje je otvorilo slijepcima vid i ispravilo hromima hod, vratilo bolesnima zdravlje, pozvalo mrtve na novi život i svakomu od nas udijelilo mnogo dobra. Treba dakle da riječju i životom svojim Gospodina Boga hvalimo i slavimo, to prije, što ima bezbožnih kršćana, koji Boga za Njegovu dobrotu još grde, kunu, i hule. Srce dobrog djeteta mora boljeti, kad mu grde pošteno ime njegova oca.

2. *Dođi kraljevstvo Tvoje.*

Ime Božje proslavit će se to više, što se dalje proširi kraljevstvo Njegovo. To je Crkva Njegova, koja nas uči, kako treba Boga slaviti. Tako se druga prošnja lijepo nadovezuje na prvu. Moleći: »Dođi kraljevstvo Tvoje,« molimo, da se u Crkvi Isusovoj nađu nevjernici, krivovjerci, raskolnici, otpadnici. Kako bi lijepo bilo na svijetu, kad bi svuda priznavali Isusa za svoga kralja i živjeli po Njegovoj nauci. Među ljudima vladala bi pravda, ljubav i mir. Ali kad nam nije dano, da vidimo, kako se Crkva Isusova raširila po svoj zemlji, treba da Boga molimo, da bar mi budemo vrijedni članovi toga kraljevstva, da nam Bog dade milosti, koje su potrebne duši našoj. Moleći dakle »dođi kraljevstvo Tvoje,« molimo, da Bog preobrazi srce naše i zavlada njime po vjeri, ufanju i ljubavi. Kraljevstvo Božje, Crkva Isusova, započela je na zemlji, a svršit će na nebu. Drugom prošnjom dakle molimo, da i nama Bog dade jednom ući u nebo. A to treba da nas bodri i jača u borbi i nevoljama ovoga života.

3. *Budi volja Tvoja, kako na nebu, tako na zemlji.*

Treća prošnja kazuje, kako će se kraljevstvo Božje najdalje raširiti na zemlji, čim se ime Božje najviše sveti. Njome ponajprije molimo, da se pokoravamo volji Božjoj, to jest, da vršimo Božje zapovijesti, u kojima nam je Bog objavio volju Svoju. Ništa nas ne može tako usko spojiti s Gospodinom Bogom, kao kad vršimo Njegovu volju. Prvo sredstvo, kojim se širi kraljevstvo Božje na zemlji, jest vršenje volje Božje, a najveća zapreka tomu jest volja naša. Vršiti uvijek svoju volju znači raditi po svojoj glavi, pokoravati se svojim strastima. Kad ne bi u ljudima bilo njihove opake volje, ne bi bilo ni pakla. Trećom dakle prošnjom molimo, da se prilagodi volji Božjoj naša volja, koja je tako sklona na zlo. Svaki bolesnik rado se pokorava odredbama pametnoga liječnika. Koliko puta ne razumijemo Božje odredbe, a kasnije vidimo, da je to bilo za naše dobro. Riječima: »budi volja Tvoja«, molimo dakle, da nam Bog dade, da strpljivo podnosimo sve nevolje, što nas snađu.

Dodatak : »kako na nebu, tako i na zemlji«, kaže kako nam valja vršiti volju Božju. Anđeli i sveci na nebu rado vrše volju Božju. Time dakle molimo od Boga milost, da se i mi pokoravamo Gospodinu Bogu na zemlji onako, kako Mu se anđeli pokoravaju na nebu. Blaženima na nebu sva je sreća u vršenju volje Božje. Neka dakle i svijet uvidi, što je za njega najveća sreća : da žive po volji Božjoj. Kad bi sve na svijetu vršilo volju Božju, ubrzo bi iz zemlje postalo nebo. Imali bi raj već u ovome životu.

4. *Kruh naš svagdanji daj nam danas.*

Očenaš je kao ugodni razgovor djeteta, koje od svoga nebeskoga Oca traži sve, što mu treba. Pošto nas je Spasitelj poučio, kako nam valja moliti za slavu Božju, kazuje sada, što da molimo za sebe. Kod onoga, koji oskudijeva, ubija briga za tijelo skrb za dušu. Stoga je svaki čovjek dužan, da uzdržaje život svoj, kako traži tijelo naše. Kruh je čovjeku najobičnija i najpotrebnija hrana, pa se pod njim razumijeva i svaka druga hrana. Za kruh treba da molimo svi : i siromah, da ga dobije, i bogataš, da mu ne isteče, jer je već mnogi zaspao kao bogataš, a probudio se kao siromah. Molimo samo za kruh, ali se pod tim razumijeva i drugo, što nam treba, da sačuvamo život svoj, to jest odijelo i stan. Ne tražimo od Boga, da nam dade srebra i zlata, jer kako siromaštvo, tako je i bogatstvo izvor mnogim napastima.

Taj kruh je »naš«, to znači, valja da ga stečemo našim trudom i mukom, ali ga ipak molimo od Boga, jer nam On daje zdravlje i sile, da ga priskrbimo. Sav naš trud i muka bit će uzalud, ako nema Božjeg blagoslova. Kruh taj ne moli svaki čovjek za se, već svi za sve. Tako molimo s većim pouzdanjem u Boga, pa pomažemo tolike nevoljnike na svijetu barem molitvom našom. Riječju »svagdanji« tražimo kruh, koji nam je potreban, da proživimo samo današnji dan. Ne molimo kruh za mnogo godina, za obilje, a to nas sjeća, da se kanimo suvišne brige za budućnost. Napokon kaže riječ »danas«, da nam za taj kruh treba moliti svaki dan. Zato su već prvi kršćani molili Očenaš barem tri puta na dan.

5. *Otpusti nam duge naše, kako i mi otpuštamo dužnicima svojim.*

Petom prošnjom prelazi Isus na duhovne potrebe naše, pa uči, kako ćemo ukloniti zapreke, što nas dijele od Boga. Dugovi su grijesi, kojima smo Boga uvrijedili, kazne, što smo ih njima zaslužili. Ti su dugovi tako veliki, da ih Gospodinu Bogu ne možemo otplatiti. Sve, što u to ime možemo, jest, da molimo, da nam ih dobrota Božja izbriše, oprosti. Riječima : »otpusti nam duge naše«, puti nas Spasitelj, da će nam Bog oprostiti grijehe po molitvi, ako se za njih kajemo. Zapravo molimo time milost pokajanja bez kojega nema oproštenja. Svaki čovjek, bio pravednik ili grješnik, treba da tako moli, jer svatko mora priznati, da je griješnik, ako ne će da vara sam sebe.

Mjerilo, prema kojemu Bog otpušta grijehe, jest : kako mi praštamo dužnicima svojim, to jest svima, koji su nas uvrijedili. Daleko je veći grijeh uvrijediti Boga, nego čovjeka. Ne da se reći, kolika je razlika, kad Bog prašta i kad čovjek prašta. Čovjek prašta sebi ravnome, a Bog prašta svome nezahvalnome stvoru i slugi. Kraj sveg toga rado nam prašta Bog, ali samo pod jednom pogodbom, da mi oprostimo drugima, to jest, da iz srca uklonimo svaku mržnju, svaku misao i želju za osvetom. Bez tog uvjeta nema oproštenja. Ako ne ćemo da bližnjemu oprostimo, glasi naš Očenaš : ne oprosti mi Bože grijehe, kao što i ja ne ću da oprostim bližnjemu svomu.

6. *Ne uvedi nas u napast.*

Ako su nam oprošteni stari grijesi, uvijek nam se bojati, da ne upadnemo u nove. Zato kaže šesta prošnja : ne uvedi nas u napast. Napast je sve, što

čovjeka može navesti na grijeh. Ne molimo mi, da nas ne snađu nikakve nevolje. To bi značilo od Boga tražiti čudo, jer nas đavao, zli ljudi, pokvarena narav naša jednako mame na grijeh. Da nema napasti, ne bi imali prilike da pokažemo, jesmo li Bogu vjerni, pa da sebi stečemo zasluga. Ovom dakle prošnjom molimo od Boga, da od nas ukloni takvu napast, u koj j bi mogli pasti, jer nas slabost naša uči, kako lako podlegnemo. Kad čovjek nije siguran za pobjedu, bolje je da se ukloni boju, nego da sramotno propadne. Ujedno molimo, da nas Bog u napasti ne ostavi, već da nam napast bude na korist: ako nas vatra i zahvati, da ne izgorimo, već da se u njoj očistimo kao zlato u ognju. Ta nas molba sjeća naše slabosti, čuva od preuzetnosti, drži u poniznosti.

7. *Nego izbavi nas oda zla.*

U borbi za vječni život prijete nam nebrojene pogibelji. To su ponajprije vremenite nevolje kao bolest, siromaštvo, glad, tuča, povodnja. Zatim duhovna zla: oholost, zavist, mržnja te zle sklonosti, što nam ih ostaviše grijesi naši. A više puta služi duši na propast i ono, što nam se na prvi pogled čini dobro, kao bogatstvo, časti, sreća. Nema na svijetu čovjeka, koga ne taru kakva zla. Riječima: »oslobodi nas od zla«, molimo Gospodina Boga, da nas očuva od svega, što bi nam moglo zapriječiti ulaz u nebo. Tako završujemo Očenaš sa živom željom, da se jednom spasemo.

Amen, što se dodaje Očenašu, jest pečat na sve prošnje. Njime kao da opetujemo i potvrđujemo sve, što smo dosada rekli, moleći opetovano, da nas Bog usliši.

Očenaš je molitva za sve. Kako je Isus došao, da spase sve ljude, tako je i Očenaš sastavio za sve ljude i za sva vremena. Od Isusa pa do danas svi su vijekovi i svi naraštaji Očenašom Boga slavili. Tko bi izbrojio sve Očenaše, što se vinuše do prijestolja Božjega iz ljudskog srca u nadi, u molitvi, u strahu, u žalosti, u očaju, u zahvali, u zanosu i u veselju. Očenaš bile su tolikim ljudima jedine ljestve, po kojima se sretno popeše u nebo, u vječni život.

Sve su riječi Očenaša lijepe, važne i znače mnogo. Al na jednu nije ni sam Isus mogao, da se opetovano ne vrati. Da nam pokaže, kako je peta prošnja u Očenašu znamenita, stade je nanovo tumačiti. Obećavajući ljudima oproštenje grijeha, reče Isus:

»Ako vi ljudima oprostite grijehe, otpustiti će i vama Otac vaš nebeski grijehe vaše.« Pa da taj stavak bolje upamtimo, još ga jednom opetova Isus: grozeći se kaznama: »Ako ih ne otpustite vi ljudima, ni Otac vaš ne će otpustiti vama grijeha vaših.« Dva put se Isus poziva na Oca Svoga, da potsjeti ljude, kako su svi jedna obitelj. Kad se braća svađaju međusobom, boli to i oca. Kako je dobro Isus poznavao opako srce ljudsko, koje će prije oprostiti sve, samo uvrede ne! A kako je kratak put i lagan način, da stečemo oproštenje u Boga! Kakva je to muka i napor oprostit onomu, koji je nas uvrijedio? Samo se po sebi razumijeva, da oprostiti uvrede bližnjemu nije jedini uvjet, da nam Bog otpusti grijehe, već treba da se za njih kajemo te odlučimo, da ćemo se popraviti.

Svojstva dobre molitve.

Veliku nam je utjehu i korist Isus pružio, kad nas je poučio, kako se valja moliti Gospodinu Bogu. On najbolje zna, kojim ćemo riječima ganuti srce Božje. U daljem naučanju pokaza nam svojstva dobre molitve. To je ustrajnost i potpuno pouzdanje u Gospodina Boga.

Prvo svojstvo, prikazao nam je Isus u jednoj maloj priči, što je uze iz običnoga života. Nekomu čovjeku svrati se iznenada prijatelj. Došao je po noći,

jer na Istoku rado kreću na put u predvečerje, kad popusti žega. I domaćin nađe se u velikoj neprilici. Mora da podvori gosta, svoga starog prijatelja, koji je od puta umoran i gladan, a nema u kući ni kruha, U nevolji sjeti se jednog svog prijatelja, koji ima dosta hljeba. Premda je već bila ponoć, pođe do njega. poče kucati na vrata i moliti, da mu za prijatelja uzajmi tri hljeba. To je nama začudo, ali na Istoku računaju odraslomu čovjeku na obrok tri hljeba. Njihovi su hljebovi kao naša pogača, veliki kao tanjur, debeli kao mali prst, a šest ih važe otprilike kilogram. Susjedu bijaše neugodno, što ga je prijatelj probudio u snu. Ne htjede ni da mu odzdravi, već se ljutito okosi na nj riječima: »Ne uznemiruj me! Već su vrata zabravljena, ne mogu da ustanem i da ti dam. Morao bih skidati prijevornicu, probudio bih dječicu, koja spavaju sa mnom, pa bi plakala. Gledaj, da drugdje nađeš hljeba!« No unatoč toga, što ga je susjed odbio, nastavi prijatelj kucati i moliti. »Kažem vam«, završi Isus, »ako i ne ustane, da mu dade, zato što mu je prijatelj, ali će ustati i dati, koliko mu treba, samo da ga se riješi.«

Očito je, što hoće ta priča da kaže. Ako prijatelj prijatelju usliši molbu, makar mu došao u nezgodno vrijeme, kako nas ne će uslišati Bog, koji je uvijek pripravan da čovjeka sasluša, i komu nije nikad neprilično, da molbu našu udovolji ?

»A sada,« nadoveza Isus k onomu, što priča kaže, »čujte još i Mene. I ja vam kažem, ištite i dat će vam se, tražite i naći ćete, kucajte i otvorit će vam se.« Tri puta preporuča Isus ustrajnu i postojanu molitvu, kao da kaže: Ne prestanite iskati, dok ne dobijete, ne odustanite tražiti, dok nijeste našli, jednako kucajte, dok vam ne otvore. Prava molitva bit će uvijek ovjenčana uspjehom.

Treba nadalje da pristupimo Gospodinu Bogu s velikim pouzdanjem. To pokazuje Isus lijepom poredbom iz obiteljskog života. Zemaljski otac rado daje, što ga dijete moli, pa kako ne će naše molbe

uslišati Bog, koji je naš nebeski Otac, koji je mnogo bolji od ljudi ? »Kad dijete zaište«, uči Isus, »od svog oca hljeba, zar će mu dati kamen, koji je daleko od toga, da bi čovjek utišao glad njime ? Kad dijete zamoli oca malo ribe, da ne jede suhi kruh, ne će mu otac pružiti zmiju, koja je čovjeku tako pogibeljna. Ako zaište jaje, zar će mu dati štipavca, koji je otrovan ?« Tako opakoga oca nema. I sad lijepo zaključi Isus: »Kad ljubav primora i zla oca, da svojoj djeci dade dobre darove, koliko će više Otac vaš nebeski dati onima, koji Ga mole i dobre stvari i Duha Svetoga, koji je čovjeku najdragocjeniji dar!« Ako se dakle ljudi, koji su sebični, znadu žrtvovati za djecu svoju, što ne će za njih učiniti Bog, koji je sama dobrota ? Tko moli ustrajno i pouzdano, dobiva uvijek, ako ne baš ono, što moli, a to uvijek ono, što je za njega najbolje. Ako nas Bog ne usliši, ili nijesmo pravo molili, ili nam nije od koristi ono, za što smo molili. Liječnik znade mnogo bolje nego bolesnik, što mu koristi. Ni zemaljski otac ne će dati djetetu, što bi mu naškodilo. Koliko puta smo molili, pa nijesmo dobili! Kasnije smo tek uvidjeli, kako je Bog dobro učinio, što nas nije uslišao.

Molitva je duša duhovnoga života. Bez molitve nema uspješne milosti, a bez milosti nema spasenja. Molitva stišava srdžbu, gazi zavist, gasi strast. Kako sunce tjera grabljive životinje, da se sakriju, tako molitva tjera od nas napast. Kako tiha kiša oplodi suhu zemlju, tako molitva razmekša dušu otvrdnulu u grijehu, jer će otkinuti srce od vremenitog i upraviti ga k nebu. Molitva je lijek za one, što ih baca oluja, sidro onima, što se nalaze na pučini, potpora onima, koji kolebaju, pomoć u nevolji, utjeha u žalosti, izvor pravoga veselja.

Lakomstvo.

za praznika sjenica ostavio je Isus Jerusolim i pošao, da nauča po Judeji. Dok je jednom govorio o nebeskim stvarima, prekine Ga nenadano neki čovjek iz naroda riječima:

»Učitelju, reci bratu momu, da podijeli sa mnom baštinu!« Bit će da mu brat nije htio dati, što ga je pripadalo. Videći, da narod mnogo drži do Isusa, mislio je Njegovim posredovanjem doći do željenoga dijela.

No Isus je došao s neba, da nas uči Božanske stvari, a ne da se miješa u svjetske potrebe. Došao je, da sudi žive i mrtve, a ne da bude sudac u zemaljskim stvarima. Čudeći se veoma, što se na Njega obratio, reče Isus:

»Čovječe, tko je Mene postavio za suca ili vještaka, koji znade stvari po vrijednosti procjeniti, te baštinu pravedno podijeliti?« Tim je Isus odlučno otklonio, da sudi u zemaljskim stvarima, za koje su Židove imali i zakon i sud.

Tomu čovjeku veću je brigu zadavalo njegovo blago, nego duša njegova. Tu priliku upotrijebi Isus, da pokaže svojima, kako je gadna stvar lakomstvo, pa da ih pouči, kako im se valja čuvati gramzenja za zemaljskim dobrima. Lakomstvo je zabluda, koja misli, da čovjek mora imati što više. Zato reče Isus:

»Čuvajte se svakoga lakomstva. I onoga, koje se muči, da što više steče, i onoga, koje grozničavo drži, što ima, i onoga, što se skriva pod izlikom štedljivosti. Nitko ne će zato dulje živjeti, što više ima. Lakomac zgrće, kao da će živjeti do vijeka, a sve njegovo blago ne može da mu produlji život ni za jedan čas.«

Istinu, koju Isus reče općenito, protumači sada lijepom pričom u kojoj pokazuje, kako je ludo gramziti za bogastvom, jer život čovječji zavisi od volje Božje, a ne od blaga.

»Nekomu gavanu bogato su rodila polja. Videći, kako je žito lijepo poraslo, mogao je sigurno računati na veliku žetvu.« U Palestini nema kiše od mjeseca svibnja do studenoga. Zato nema ni tuče, niti mogu usjevi stradati osim od skakavaca. Siguran prirod mučio je bogataša više, nego nerodica. Staro žito nije htio da proda, jer nije imalo cijene, a za novo nije znao, kamo bi ga spremio. Od velikih briga nije mogao po noći spavati, već jednako mišljaše: »Što ću da učinim, kad nemam kamo da spremim ljetinu svoju? Napokon čini se, da se mudro domislio. Srušit će svoje žitnice, pa će sagraditi veće, u koje će sahraniti i staro žito i sve, što je ljetos rodilo. Uživajući unapred od veselja reče sam sebi: »Dušo moja, imaš blaga na mnogo godina, pa sad počivaj, jedi, pij, veseli se!« Tim je riječima bogataš pokazao, da je posve zaboravio na Boga, da nema ništa za siromaka, već misli samo, kako će ugoditi svojim strastima, a to je ludo i griješno. Dok je uživao, kako će se riješiti brige, osudiše na nebu njegovu ludu osnovu i dođe odgovor od Gospodina Boga: »Luđače,« jer je mislio, da će tako dugo živjeti, dok ne potroši sve blago, što ga je nakrcao. »Još ove noći, u kojoj ležiš u krevetu, potražit će Bog dušu Tvoju.« Gospodin Bog je svakomu čovjeku uzajmio i život i dušu i sve, što ima na svijetu, pa će jednom tražiti natrag dušu. »Što si pripravio«, nastavi Isus, »čije će biti?« Od blaga, za koje se toliko napatio, ne može ništa da sobom ponese, ali će Bogu polagati račun, kako ga je stekao i upotrijebio. A za koga? Sav njegov trud zapasti će možda onoga, na koga najmanje misli, a taj ga ne će znati cijeniti, jer ga je lako stekao, pa će ga brzo rastepsti. »Tako biva onomu,« završi Isus, »koji sebi teče zemaljsko blago, a nije bogat u Boga.« Ima dvije vrsti blaga. Jedno je zemaljsko, prolazno i čini čovjeka bogata na ovoj zemlji. Drugo je duhovno, nebesko i čini čovjeka sretna u nebu. To su zasluge i kreposti, kojima stječemo vječni život.

Tom pričom htjede Isus pokazati, kako je ludo gramziti za bogastvom, a ne obazirati se na Boga i na bližnjega.

Prekomjerna briga za život.

vije stvari odvraćaju čovjeka od Boga: bogatstvo i prekomjerna briga za tjelesne potrebe. Tko hlepi za zemaljskim blagom, ne može pravo da teži na nebesko kraljevstvo. Zato nastavi Isus:

»Ne sabirite sebi zemaljsko blago.« Dragocjen nakit izjesti će s vremenom rđa, a skupocjeno odijelo uništit će moljci. Oboje pak može ukrasti tat. »Ako želite postati bogati«, nastavlja Isus, »pokazat ću vam blago, koje se ne će nikad pokvarit i nikad izginuti. To blago jest plaća za dobra djela, koju Bog za vas sprema na nebu. Zemaljsko blago prikovat će srce čovjeku uz zemlju, a nebesko blago ugrijat će čovjeka za vječno i neprolazno. Gdje je blago tvoje, ondje su i misli tvoje.« Tko hoće da sazna, na što mu srce teži, neka se samo pita, na što rado misli. I odmah će mu duša odgovoriti: to je ljubav tvoja!

Da nas jače potakne na sabiranje nebeskih dobara, pokazao je Isus jednom poredbom, kako sreća i blaženstvo naše zavisi od toga, kamo je krenulo srce naše.

»Svjetiljka tijela tvoga jest oko tvoje.« Bez očiju čovjek ne vidi, pa bi mu cijelo tijelo bilo kao u tmini. »Ako je oko tvoje zdravo, bit će cijelo tvoje tijelo svijetlo,« slobodno će se kretati i svaki dio tijela vršit će u redu službu svoju. A ako je oko u čovjeka bolesno, onda kao da je cijelo tijelo u mraku. Nijednim udom ne može čovjek da se pravo služi. Noga nije sigurna, kamo da stupi, pa tapa, ruka ne zna, što da prihvati, pa pipa. Tako je oko nekim načinom vođ i kormilo cijelome tijelu. Kako dakle tjelesni život zavisi od oka, tako duhovni život zavisi od srca. Ako je srce u čovjeka zdravo, to jest ako je odano Bogu, činit će djela Bogu mila. Ako li je srce u čovjeka bolesno, ako hlepi za bogatstvom ili je odano strastima, bit će duša takva čovjeka izgubljena za nebo, jer su djela, što ih čini, pred Bogom zla. Sad nastavi

Isus: »Ako je oko, taj vođ tijela tvoga, tamno, onda su ostali dijelovi tijela u još većoj tmini.« To znači: ako je čovjeku bogatstvo zaslijepilo srce, onda je za takvu dušu nastala potpuna noć, takav čovjek kao da hoda po gustom mraku, pa pada u sve veće grijehe i bludnje.

Mnogi misle, da mogu zemaljsku službu spojiti sa nebeskom, te skupljati i zemaljsko i nebesko blago.

»To nije moguće,« nastavlja Isus. »Nitko ne može služiti dva gospodara, od kojih svaki traži protivno. Jednoga će slušati, a za drugoga ne će mariti. Jednoga ljubiti, a drugoga mrziti. Nije moguće služiti Bogu i mamoni, to jest idolu bogatstva.« Bogatstvo traži cijeloga čovjeka. Tko hoće, da postane bogat, mora da žrtvuje svoj mir, svoje veselje, svoje zdravlje, svoju ljubav. Zgrtati zemaljsko blago znači biti novcu rob. Skupljati nebesko blago znači služiti Bogu. To su dva tako oprečna gospodara, da obojicu nije moguće udovoljiti. Ne kaže Isus, da se protivi službi Božjoj imati blago, već se protivi robovati bogatstvu. Tko je bogat, pa čini dobra djela i daje siromasima, taj je gospodar, a ne rob svoga blaga.

Pokraj težnje za bogatstvom najviše smeta čovjeka u službi Božjoj prekomjerna briga za hranu i za odijelo. Stoga nastavlja Isus:

»Ne brinite se za život svoj, što ćete jesti, ni za tijelo svoje, u što ćete se obući.« Razumije se po sebi, da nam se valja brinuti, od česa ćemo živjeti. Tim riječima odvraća nas Isus samo od prekomjerne i tjeskobne brige za dvije glavne potrebe čovječje, za hranu i za odijelo. »Kako ne bi Onaj, koji nam je dao dušu i tijelo, mogao dati, što nam treba za uzdržavanje života?« Kad nam je Gospodin Bog dao život, što je veće, sigurno će dati i ono, što je manje, hranu i odijelo. U tom nas može utješiti i ohrabriti jedan pogled na stvorove Božje: »Pogledajte na ptice, koje lete nebu pod oblake, niti siju, niti žanju, niti sabiru u žitnice, već ih hrani Otac nebeski.« Kad se Bog za

ptice stara, kako se neće brinuti za čovjeka, koga je postavio za gospodara nad prirodom, za djecu svoju, kojoj je nebeski Otac? Nije sile, da se prekomjerno brinemo za život, pa zapustimo dušu, jer time ne ćemo ništa postići. »Uza svu brigu vašu, ne možete produljiti život svoj ni za jedan čas,« jer je Gospodin Bog svakomu odredio točan broj dana, koji će proživjeti.

Drugi svjedok Božje providnosti, koja se brine za sve, jesu ljiljani. Ljiljani niču u Palestini sami, pokriju cijela polja i rastu bez ičije njege. »Ne rade ništa i ne predu, da sebi satku odijelo.« Sami se obuku u bijelo, crveno ili žuto ruho, te se napune mirisa. »Kažem vam, da ni najbogatiji židovski kralj Salamon u svom kraljevskom sjaju, nije bio obučen kao jedan od ljiljana.« A kamo li kad se više njih različite boje nađu na okupu. Nažalost cijelih poljana takvih ljiljana znade nestati za čas. Kada dune vrući južnjak, uvenu i osuše se u jednom danu. Onda lože njima peć, jer u Palestini nemaju drva ni ugljena. Stoga lijepo završuje Isus: »Kad poljsku travu, koja danas jest, a sutra se baca u peć, Bog tako lijepo odijeva, kako ne će ljude, poradi kojih je sve stvorio?« Napokon zaključi Isus: »Ne brinite se dakle preko mjere i ne govorite: što ćemo jesti, ili što ćemo piti, ili čim ćemo se odjenuti? To sve traže neznabošci, koji ne znadu ništa za providnost Božju, već im je sve, da uživaju na ovoj zemlji. A vi znate, da na nebu ima dobar Otac vaš, koji vidi, što vam treba. Nastojte dakle, da glavnu brigu posvetite samo kraljevstvu Božjemu, i postat će suvišna briga za pilo, jelo i odijelo. Gospodin Bog, koji vam je dao mnogo vrednijih stvari, dat će vam i ono, što manje vrijedi. Trgovac, u kog je čovjek nakupovao mnogo robe, rado će nešto badava navrgnuti ili pridati. Tako će vam prava težnja na kraljevstvo nebesko donijeti i zemaski blagoslov. Hoćete li da budete zadovoljni, sretni, veseli i bogati, brinite se najprije za kraljevstvo Božje, pa će vam se sve drugo pridati. Ne starajte se

dakle za sjutra, briga za sjutrašnji dan samo bi otešćala teret današnjega dana. Sjutrašnji dan brinut će se sam za sebe. Lako ćete se sjutra dosjetiti, kako da svladate brigu i nevolju, koja će vas sjutra snaći. Svaki dan nosi za sebe dosta posla, brige i muke.« Tim je Isus zabranio samo onu brigu, koja nas smeta u težnji za kraljevstvom Božjim, koja nas priječi, da vršimo Božje zapovijesti. Ali ni pošto ne isključuje razborite brige za budućnost.

S pravom se pitaju mnogi: ima li ljepših, utješljivijih riječi, nego što su te?

Budnost.

čenici Isusovi valja da otkinu srce od zemaljskih dobara i ne treba da se za njih odviše brinu. Sad će ih Isus poučiti u tri slike, što ih je uzeo iz običnoga života u Palestini, kako treba da budu uvijek pripravni na smrt. Mogla bi ih nenadano zateći, pa bi ih možda dočekala nesretna vječnost.

Prva slika prikazuje nam sluge, koji bdiju i čekaju gospodara, dok se ne vrati. Gospodar neki bio je pozvan u svatove, pa nije mogao kazati, kad će se vratiti. Ali da ne čeka dugo, dok mu otvore, zapovjedi slugama svojima, da ga dočekaju opasani i sa gorućim svjetiljkama u ruci. Na toplom Istoku nose i muškarci dugu haljinu, koja seže od ramena do gležanja. Kad hodaju ili rade, pripašu je pojasom, da ih ne smeta. Čekajući gospodara treba sluge da bdiju, da ih ne mora buditi, treba da im budu bokovi opasani, kako će odmah potrčati, čim gospodar pokuca na vrata. Treba da u ruci drže goruću svjetiljku, da gospodar ne mora čekati, dok oganj ne iskrešu, pa je zapale.

Tako treba da vjernici dočekaju svoga gospodara, Isusa. Poslije slavnog Svog uskrsnuća uzašao je na nebo, gdje se s blaženima veseli, kao da je u svatovima, a vratit će se na zemlju iznenada. Svim ljudima ukazat će se Isus na sudnji dan. Pojedincu doći će, kad

svrši svoj rad na zemlji, u času smrti. Kuca pak i naviješta svoj dolazak javljajući čovjeku po raznim bolestima, da smrt više nije daleko. Ljudi treba da Ga čekaju i bdiju, to jest da vrše Njegove zapovijesti. Idući putem, koji vodi k Bogu, valja da opašu bokove, to jest zauzdaju svoje nagone i strasti, osobito tjelesnu pohotu, za koju kaže Sveto Pismo, da joj je sila u bokovima. Treba da imaju goruću svjetiljku u rukama, to jest, da čine dobra djela i žive u milosti posvetnoj. Opasani i sa štapom u ruci jeli su Židovi vazmeno janje i čekali, da ih anđeo izvede iz Egipta u obećanu zemlju. Tako pripravni i presvetim otajstvom okrepljeni treba da smo i mi u času smrti, kad Isus dođe, da nas povede u našu obećanu zemlju, u nebo.

Zatim nastavi Isus:

»Blago onim slugama, koje gospodar nađe tako budne, kada dođe!« Nagradit će ih, kako ljudi nikad ne nagrađuju. Priredit će im gozbu, posadit će ih za svoj stol. I sad će se sam gospodar pripasati, te polazeći od jednoga do drugoga dvoriti ih slavom, da se nauživju svakog veselja na nebu, jer su Njegovu volju vršili na zemlji. Dolazak gospodarev mogao bi se i otegnuti, zato Isus dodade: »Ako gospodar dođe o drugoj straži, to jest oko ponoći, ili o trećoj straži, to jest u zoru, i nađe ih tako budne, blago slugama onim!« Makar i dulje stražili, hoće Isus time da kaže, ništa zato, jer će biti bogato nagrađeni. Nekoga pozove Isus k sebi u mladosti, drugoga tek u starosti, ali svatko treba da bude uvijek pripravan na smrt, jer o njoj zavisi naša vječnost.

Da nas potakne na budnost, iznosi Isus drugu sliku: domaćin čeka tata. »A ovo znajte, kad bi domaćin znao, u koji će čas doći kradljivac, stražio bi dakako i nebi dao potkopati kuće svoje.« Na Istoku grade kuće od nabite zemlje ili opeka, koje su na suncu sušene. Takav zid može lako prekopati tat i svojim nožem. Kad bi domaćin znao, hoće Isus da kaže, da će doći tat, ne bi ni oka stisnuo. Pa kad domaćin

tako straži za svoj imutak, što ne moraju vjernici učiniti za dušu svoju? I sad završuje Isus: »I vi budite pripravni, jer u koji čas ne mislite, doći će Sin čovječji.« Kad čovjek umre, stupa duša na sud Isusov, pa se može reći, da Isus dolazi i da sudi svakome u čas njegove smrti. Ništa na svijetu nije tako stalno, kao da ćemo umrijeti, a ništa na svijetu tako nestalno, kao kada ćemo umrijeti. Mnogi umiru misleći, da je smrt još daleko od njih. Zato nas Isus opominje, da uvijek budemo pripravni, jer kakva nas zateče smrt, takva nas čeka vječnost.

Slušajući priču o budnim slugama, nije Petru bilo jasno koga Isus njome misli: da li samo apostole ili i druge vjernike? Upita dakle Isusa:

»Govoriš li ovu priču nama ili svima?«

Na pitanje Petrovo nije Isus odgovorio izravno, nego stvarno: Kad svi vjerni treba da budu budni, kako tek mora da bude njihov glavar! »Tko je dakle taj vjerni i mudri sluga, kojeg postavi gospodar nad čeljadi svojom, da im na vrijeme daje žito, što im pripada?« I tu treću sliku uze Isus iz tadašnjega života. U bogatim kućama vršili su sve poslove robovi, koje je jedan nadzirao i plaćao žitom, što su ga dobivali za hranu. Od takva nadziratelja tražilo se, da bude gospodaru vjeran, to jest, da točno vrši njegove zapovijedi i da pametno upravlja družinom. Jasno je dakle, da se priča tiče apostola. Njih je Isus postavio za glavare nad vjernicima, da dijele hranu, koja im je potrebna za duhovni život. Apostoli dakle i njihovi nasljednici, biskupi i svećenici, valja da budu vjerni i da paze, da li vjernici vrše, što Bog od njih traži, valja da budu mudri, to jest, da razborito vladaju povjerenim stadom. »Blago onome slugi, koga gospodar, kada dođe, nađe, da tako radi! Za nagradu, postavit će ga za upravitelja nad svim imanjem svojim.« Vjernike, što ih Isus nađe u času smrti budne i pripravne, pozvat će na gozbu, a nadziratelje, vjerne apostole i njihove nasljednike, nagradit će počasnim mjestom i većim blaženstvom na nebu.

Prosti rob, kojeg je gospodar u staro vrijeme postavio, da nadzire druge, lako se uzoholio i opijao, pa druge zlostavljao. Imajući taj slučaj na pameti nastavi Isus : »Ako li kaže onaj sluga u srcu svome : ne će gospodar moj zadugo doći, pa stane biti sluge i sluškinje, jesti i opijati se na račun gospodarev misleći, popravit ću se malo prije, nego gospodar dođe, ljuto će se prevariti. Doći će gospodar u času, kad se sluga najmanje nada, i strašno ga kazniti. Rasjeći će ga na dvoje i baciti među nevjernike.« Tako čine nasilnici na Istoku još i danas sa podanikom svojim, kad im se zamjeri: znadu ga sasjeći na mjestu. Hoće Isus tim da kaže, kako strašna kazan čeka zločestoga slugu. Duša će mu pasti onamo, gdje se muče osuđeni nevjernici. Svatko će biti kažnjen prema svojoj krivnji. »Sluga, koji je znao, što gospodar hoće, pa nije htio raditi po njegovoj volji, trpjet će mnogo. A nevjernik, koji ne zna, što Bog hoće, ali je radio protiv razuma i savjesti svoje, ne će toliko trpjeti.« Osuda Božja ravnat će se po darovima, što ih je tko od Boga primio. Komu je mnogo dano, mnogo će se iskati od njega. Što je tko primio više milosti i darova, bit će strože kažnjen, ako ih odbija. To vrijedi i za vjernike i za apostole. Od vjernika se traži, da spase dušu svoju, od pastira traži se više, jer on treba da znanje svoje upotrijebi i da spase svoju dušu, a uz to da ne dopusti, da propadne koja ovca od njegova stada.

»Dođoh, da oganj bacim na zemlju, pa što hoću, nego da se zapali ?« Naukom svojom htio je Isus da ljude prosvijetli, smrću svojom da ih očisti od grijeha i zagrije ljubavlju, koja će hladna srca ugrijati, mlake užeći, da usplamte za Boga. Ali vjernici Njegovi ne će se pokazati dostojni tih plodova prije, nego ih Isus zasluži svojom smrti. Stoga dodade Isus : »Valja mi se krstit krštenjem, i kako mi je teško, dok se ne svrši.« Pod tim misli Isus svoju muku i smrt. »Bit će to krvavo krštenje,« jer će trebati, da se okupa u krvi svojoj, pa tako užeže srca svojih vjernih.

Znak vremena.

apokon htjede Isus da i narod upozori, kako je došlo vrijeme mesijansko. I narodu govoraše :

»Kad vidite oblak, gdje se diže od zapada, odmah kažete : bit će dažda. I biva tako. A kad vidite jug gdje duva, kažete : bit će vrućina, i biva tako.« Palestini na zapadu leži Sredozemno more. Vjetrovi, što dolaze s te strane, puni su vodenih para, koje se pretvore u kišu. Vjetrovi s juga prošli su arapsku pustaru, pa nose vrućinu. »Licemjeri,« nastavi Isus, »lice neba i zemlje umijete raspoznati, a ovoga vremena kako da ne poznajete ?« Licemjeri su, jer naoko željno čekaju Mesiju, a ne će da uvide, kako je već došao. Po svjedočanstvu Ivanovu, po čudesima, što ih je Isus činio, morali su mnogo prije uvidjeti, da je došao Mesija, nego po nekim znakovima prosuditi, hoće li udariti kiša, ili pritisnuti vrućina. Napokon završi Isus : »A zašto i sami od sebe ne sudite pravo ?« Po zdravom razumu mogli bi i sami lako prosuditi, da je mesijansko vrijeme već nadošlo, i ne bi se morali obazirati, što govore farizeji i pismoznanci.

Potreba pokore.

ad je Isus dovršio naučanje, javiše mu žalosnu vijest : neke Galilejce sasjekoše rimski vojnici u hramu, kad su žrtvovali, pa se krv njihova pomiješala sa krvlju zaklanih životinja. Židovi dizahu se svaki čas protiv rimske vlasti. Za vrijeme velikih svetkovina, kad je došlo u Jerusolim mnogo stranih Židova, držali su u hramu burne skupštine, koje su tako znale raspaliti svjetinu, da se pobunila. Ali na sjeverozapadnoj strani hrama stajala je tvrđa Antonija, s koje su rimski vojnici vidjeli svako ko-

mešanje i smjesta ga ugušili. Tako zaglaviše i sada neki ljudi iz Galileje. Vijest o tom okrutnom pokolju raspalila je sve. I svatko je željno očekivao, što će Isus na to reći. Isus je bez sumnje osuđivao to novo krvološtvo Pilatovo, ali ne htjede da u narodu potpali bijes protiv Rimljana, već upotrijebi tu priliku, da Židove potakne na pokoru.

Stari su držali, da je svaka nesreća, što snađe čovjeka, samo kazan za grijeh. Tako su i Židovi mislili, da su postradali Galilejci bili veliki griješnici, kad ih je stigla tako strašna kazna. A neki se ljudi možda i nadahu, da će im Isus otkriti, što su zapravo skrivili. Što su Židovi u sebi mislili, to je Isus iznio na javu riječima:

»Mislite li, da su ti Galilejci bili najveći griješnici od svih Galilejaca, jer su tako postradali?« Da ih pouči, kako je njihovo mišljenje krivo, odgovori Isus odlučno: »Ne, kažem vam: ovo nisu bili veći griješnici, nego drugi Galilejci.« I sad ih Isus upozori na mnogo važniju stvar. »Nego ako ne činite pokore, svi ćete tako izginuti.« Umjesto što zlo misle o drugima pa ih osuđuju, neka radije misle na pokoru. Nesreća, što je zatekla Galilejce, neka im bude opomena, da se pokaju, jer bi ih mogao zahvatiti ne mač Pilatov, već mač Božji.

Da potvrdi svoje riječi, kaza im Isus i drugi primjer. Jedna kula nedaleko vrela Siloje bila se nedavno srušila i pokopala osamnaest ljudi iz Jerusolima. »Mislite li vi,« doda Isus, »da su oni nesretnici bili najveći griješnici u Jerusolimu?« I opet reče odlučno: »Ne, kažem vam.« Žalosni taj događaj treba da ih pouči, neka zagledaju u svoju dušu, jesu li bolji nego oni, što nastradaše. »Zato«, završi Isus i opet, »ako ne činite pokore, svi ćete tako izginuti.«

Posljednje riječi Isusove bile su žalosno proroštvo. Židovi ne htjedoše priznati Isusa za Mesiju, pa nijesu činili pokore. Iza četrdeset godina, kako im je Isus navijestio kazan, stadoše Rimljani opsjedati Jerusolim. Tad još nije bilo topova, već su velikim

strojevima bacali kamenje na neprijatelje. To kamenje padalo je u židovski hram, te ubijalo svećenike i ljude, koji su žrtvovali, pa se krv njihova miješala sa krvlju zaklanih životinja. A koliki Židovi nađoše smrt pod ruševinama svetoga hrama i jerusolimskih kuća!

Riječi: »Ako ne činite pokore, svi ćete izginuti,« nije Isus rekao samo Židovima, već ljudima svih vremena i svih krajeva. A navedeni primjer uči nas, da nije svaka nesreća, što čovjeka stigne, kazan za grijehe. Kazan, što čovjeka zadesi, tajna je Božje providnosti, koja ostaje ljudima sakrivena. Kršćanska ljubav ne dopušta, da nesretnika osuđujemo, već naláže, da mu pomognemo. Bog šalje čovjeku nevolje, i da ga kuša, kako je učinio strpljivom Jobu.

Nerodna smokva.

Posljednje riječi, što ih Isus reče Židovima, bile su strašne i porazne. Zato im htjede pokazati jednom pričom, kako su zaslužili, da ih Bog tako kazni, jer poziv Isusov jednako odbijaju i riječi Njegove preziru.

»Čovjek neki,« poče Isus pripovijedati, »imao je u svom vinogradu smokvu. I dođe tražeći rod na njoj, ali se uvijek prevari i ne nađe ništa. Onda reče vinogradaru: »Evo tri su godine, kako dolazim i tražim rod na ovoj smokvi, pa ga ne nalazim. Posijeci je dakle, zašto da badava zaprema zemlju?« Ali vinogradar, koji voli svoje drveće, umoli ga: »Gospodaru, ostavi je i za ovu godinu, dok je ne zagnojim i okopam, možda će ipak roditi. Pa ako urodi, neka ostane. Ako ni onda ne donese roda, a ti je posjeci.«

Kad je Isus završio priču, zašuti. Šutnjom svojom pozva Židove, neka sami odgonenu, što hoće priča da kaže i koga Isus njome misli. Lako se tomu bilo domisliti. Gospodar vinograda je Gospodin Bog. On je usred vinograda zasadio lozinu sestru, smokvu,

to će reći: između svih naroda na svijetu odabrao je Židove za svoj narod, pa ih osobito njegovao. Dao im je zakon, slao proroke i poslao napokon svoga Sina Isusa. No Židovi nijesu marili ni za milosti ni za prijetnje Božje. Kao nerodna smokva, koja nosi samo lišće, štovali su Boga naoko, a nijesu donijeli roda. Isus im je uzalud propovijedao već treću godinu i činio čudesa. S pravom su dakle zaslužili, da ih Bog odbaci. Ali vinogradar, a to je sam Isus, stade moliti gospodara, to jest Oca Svoga, da odgodi pravednu osudu Svoju. I Bog pokaza veliku strpljivost prema Svome narodu. Ponajprije podvostruči Isus Svoju ljubav i dobrotu, da Židove obrati. Poslije muke, smrti i uskrsnuća Svoga, tih očitih dokaza, da je Sin Božji, uzalud je čekao još četrdeset godina. Za to vrijeme propovijedali su Židovima apostoli i činili čudesa, ali je sve bilo badava. Židovi ustrajaše u tvrdokornosti svojoj i nađoše zasluženu kazan. Njihov je narod odbačen, a hram razoren. Tako je posječena smokva, što ju je Bog zasadio u Svom vinogradu.

Ta je priča namijenjena Židovima, ali vrijedi i za svakoga grješnika. Bog ga zove, da se popravi, lijepim načinom po savjesti njegovoj i nevoljama, što mu ih šalje. Kad nestane svake nade, stigne takvoga pravedna kazna, da dobrim kršćanima ne smeta i da ih ne zavodi.

Zgrčena žena.

Dani, a možda i tjedni prođoše, kad je Isus posljednji put ušao u jednu zbornicu, kako je nekoć činio u Galileji. I nađe se ondje žena, koja se od slabosti bila sva zgrčila. Nije nikako mogla da gornje tijelo uspravi, ni da očima pogleda na nebo. Od te bolesti patila je već osamnaest godina. Sam ju je Bog naputio, da danas dođe u zbornicu, gdje ju je vidio Isus.

Dosad je Isus liječio, kad su Ga za to molili, ali ova Mu se žena smili tako, te odluči sam, da će joj pomoći. I pozva je k Sebi. Veselo dovuče se žena, koliko joj je dopuštala slabost njezina, nagibajući cijelim tijelom sad na lijevu, sad na desnu stranu. I kad je došla do Isusa, reče joj:

»Ženo, oslobodila si se nemoći svoje,« i metne na nju ruku. Tek što je Isus izgovorio te riječi, osjeti žena, da je zdrava, te ispravi tijelo i glavu. No ne samo tijelo, i duša joj se podiže k Bogu, koga nije mogla dosta nahvaliti, što je ozdravila.

To čudo učini Isus u subotu u čast Onome, koji je odredio taj dan u tjednu, da ljudima dijeli osobite milosti i darove. A zbornički je starješina gledao zavidno, kako se narod Isusu čudio. I ljutio se, što je Isus to učinio u subotu. Ipak se nije usudio da prekori Isusa, već reče narodu:

»Šest je dana u tjednu, u koje treba raditi, u te dakle dolazite, te se liječite, a ne u dan subotnji!«

Njegova je primjedba bila neumjesna. Žena nije došla u hram zato, da je Isus izliječi. A nije ništa skrivio ni narod, što je bio svjedok Isusovu čudu. Uz to su bile riječi starješine i zlobne, jer u izliječenoj ženi nije vidio nikakvo čudo ni dobročinstvo Božje, već jedino, da je Isus prekršio zakon subotnji. Zato reče Isus:

»Licemjeri!« misleći time i na starješinu i na drugove mu, koji odobravahu riječi njegove. Zaslužili su taj prikor, jer hoće da prikriju svoju mržnju na Isusa braneći subotu. Svakome je od njih bilo jasno, da čudo, što ga je Isus učinio, ne spada među djela, što ih brani zakon subotnji. Isus nije povrijedio nikakav zakon, što je u subotu pokazao milosrđe Svoje. Zato im Isus predbaci, kako lijepo znadu tumačiti zakon u svoju korist, a kako su strogi, kad se radi o drugome. »Ne odrešuje li svaki od vas u subotu vola svojega ili magarca od jasala i ne vodi li ga, da ga napoji?« Nijedan od njih nije u petak uveče priredio vode, kojom će u subotu napojiti stoku svoju,

već je u subotu odvezuje, vodi do vode i vuče vodu, dok stoku ne napoji. I nikome ne pada na um kazati, da je time prekršio zakon subotnji. Kako su životinje vezane uz jasle, tako je đavao ovu ženu privezao uz bolest. Što se smije u subotu činiti za životinje, to se valjda smije i za ljude! A Židovi se eto ljute, što je Isus odriješio od muke ne životinju, već unuku Abrahamovu, do kojega toliko drže. Židovi su prestupali zakon subotnji, da životinja ne pati od žeđe jedan dan, a Isus je izliječio ženu, koja trpi već osamnaest godina. Što sve ne čine oni na dan Gospodnji, da napoje svoju stoku, a Isus da je oskvrnuo subotu, što je riječju iscijelio bolesnicu i taknuo je se rukom?

Na te riječi pocrveniše Isusovi protivnici od stida. Vidjeli su, da Isus ima pravo, pa nisu znali, što bi Mu odgovorili. Sav se narod nasuprot radovao, ne samo što je Isus izliječio nevoljnu ženu, već što je i zgodno pobio licemjerne riječi zborničkoga starješine.

Svetkovina posvete hrama.

U mjesecu prosincu slavili su Židovi obnovu jerusolimskoga hrama. Sirski kralj Epifan razorio ga je godine 168. prije Isusa. Na pećini, na kojoj su Židovi palili svoje klanice, žrtvovao je kumirima svojim. Poslije dugotrajnih i teških bojeva oslobodi židovski vođa Juda Makabej godine 165. prije Isusa zemlju od tuđinskog jarma i nađe najveće židovsko svetište u jadnome stanju. Predvorje hramsko bilo je puno živice, te je izgledalo kao šikara. Zidove je porušio nešto neprijatelj, nešto vrijeme. Juda Makabej očisti predvorje, obnovi zidove, nadogradi hram i posveti ga, te odredi, da se uspomena na tu svečanu zgodu slavi svake godine i time budi narodni duh i ponos. Na tu svečanost nijesu bili dužni doći Židovi izdaleka, ali je Isus došao, jer je valjda propovijedao u okolini jerusolimskoj.

U mjesecu prosincu navali na Palestinu studen, koja nije veća, nego u nas za kišovitog jesenskog dana. Zbog zime nije Isus mogao naučati u predvorju hramskom, već se sklonuo u Salamonov trijem, koji gleda u dolinu Jozafat. Sad se nije više okupljala oduševljena svjetina oko Njega, već je Isus hodao sam po trijemu. I kao po dogovoru opkoliše Ga židovski poglavice, da im ne umakne. Prošla su već dva mjeseca, što je Isus na svetkovinu sjenica ostavio Jerusolim, ali je u njima jednako kuhalo, da Mu se osvete. I stadoše Mu govoriti:

»Kako dugo ćeš mučiti duše naše neizvjesnošću? Ako si Ti Krist, to jest obećani Mesija, kaži nam otvoreno!«

Licemjeri! Nije njima ni na kraj pameti bilo, da se o tom uvjere, pa da vjeruju u Isusa, već su Mu tim pitanjem mislili nastaviti stupicu. Židovi su se nadali kralju, koji će ih osloboditi rimskoga jarma i postaviti za gospodare na cijelome svijetu. Kad bi dakle Isus javno kazao, da je obećani Mesija, tužili bi Ga, da hoće da pobuni narod i da se proglasi za židovskog kralja. Tim su Ga i kasnije obijedili pred Pilatom. Zato im Isus ne htjede izravno odgovoriti na njihovo pitanje, već se pozva na Svoje pređašnje izjave i na Svoja čudesa:

»Već vam rekoh, a vi ne vjerujete. Djela, što ih činim u ime Oca Svoga, jasno svjedoče za Mene, da sam Mesija.«

No da Židovi to uvide i vjeruju u Isusa, valjalo bi, da se prije kane svojih predrasuda i da se ostave oholosti svoje. Pozivajući se na priču o dobrome pastiru, koju im je pričao na blagdan sjenicâ, nadoveza Isus:

»Ali vi meni ne vjerujete, jer nijeste od Mojih ovaca. Ovce Moje slušaju glas Moj i idu za Mnom.«

Kako valjan kralj brani svoje podanike protiv neprijatelja, tako će i Isus obraniti ovce Svoje od smrti vječne. Božanska narav Njegova i Božja moć, koju

Mu daje Otac, veća je od svake druge sile. Budući da je Isus svemoguć, ne može Mu nitko oteti ovce iz ruke Oca Njegova ili iz ruke Njegove. Kad je Isus Židove tako pripravio, izreče velike riječi:

»Ja i Otac jedno smo!«

Time je kazao Židovima više, nego što su pitali. Isus nije samo Mesija, već je pravi Bog, jednak u svemu Svome Ocu na nebu.

Židovi su Isusove riječi dobro shvatili, ali im nijesu vjerovali. Smjesta se sagnuše i pograbiše kamenje, da navale na Isusa i osvete hulu, koju je tobože izrekao protiv Boga. I sad nasta veličanstven prizor! Židovi kipe od mržnje. Oči im sijevaju od bijesa, grčevito drže kamenje u rukama i samo čekaju, tko će prvi udariti na Isusa. A Isus stoji mirno kao stijena usred razdraženih neprijatelja Svojih. Jednim pogledom izbi im kamenje iz ruku. Poslije male stanke nastavi Isus:

»Mnoga dobra djela pokazah vam od Oca Svoga. Recite Mi, za koje hoćete da Me kamenujete?« Izliječio je Isus u Jerusolimu tridesetgodišnjega bolesnika, slijepca od rođenja, pomogao je tolikim od njihova naroda, je li dakle zaslužio, da Ga za zahvalu kamenuju?

Na te riječi počeše Židovi jedan za drugim puštati kamenje, kojim htjedoše da Isusa usmrte. I nekoliko njih reče:

»Za dobra djela Te ne kamenujemo, nego za hulu na Boga, jer se gradiš da si Bog, a samo si čovjek.«

I sad im stade Isus dokazivati iz Svetoga Pisma, kako nije pohulio Boga. Sveto Pismo zove kraljeve i proroke sinovi Božji, jer ih je Bog poslao. Na drugome mjestu zove opet suce bogovima, jer kao namjesnici Božji kroje pravdu na zemlji. Ako dakle Sveto Pismo nije ništa izgubilo od svoje vrijednosti, što zove bogovima ljude, koje je Bog poslao na zemlju, da upravljaju Njegovim narodom, da mu propovijedaju i sude, kako onda Židovi mogu kriviti Isusa, da je pohulio na Boga? Njega je Bog od vijeka odredio,

da bude Mesija, i sada Ga je poslao na ovaj svijet. Ne traži Isus, da Mu slijepo vjeruju. To dokazuju Njegova čudesa.

»Ako ne tvorim djela Oca Svoga, kojih nijedan čovjek ne može činiti, nemojte Mi vjerovati. Ali ako ja činim čudesa, onda je to dovoljan dokaz, da upoznate i vjerujete, da je Otac u Meni, a ja da sam u Ocu, to jest, da sam ja i Otac iste naravi.«

Riječima svojima ublažio je Isus prvi bijes židovski i zapriječio, da Ga kamenuju. Ali ih dokazivanje Njegovo nije uvjerilo. Izjava Isusova: »Ja i Otac jedno smo,« i dalje ih je pekla. Zato htjedoše da Isusa uhvate i odvedu na sud. No Isusu je bilo dosta, da ih oštrim okom pogleda, pa se izgubi među ljudstvo. I nestade Ga ispred očiju njihovih prije, nego se itko usudio, da rukom segne za Njime.

V. Od svetkovine posvete hrama do posljednjega putovanja u Jerusolim.

Herodove zasjede.

Opet morade Isus poradi Židova ostaviti Jerusolim. Za ovih nekoliko tjedana, što ih je imao još proživjeti, potražio je utočište u zemlji preko Jordana, gdje je sveti Ivan nekoć krstio. Na Jordanu započe Isus svoje djelovanje. Na Jordanu se krstio i odabrao prve svoje apostole. Pa što je doživio u te tri godine? Poslije tolikog truda, napora, dobročinstava i čudesa vjerni Mu ostadoše samo apostoli i neki učenici. Narod Ga je ostavio. Židovski poglavice bili su na Nj kivni i svaki čas pripravni, da žrtvuju ono Janje, o kom je na tome mjestu govorio sv. Ivan Krstitelj.

U tom kraju živjela je još uvijek uspomena na sv. Ivana Krstitelja. Bilo je ljudima živo u pameti, što reče za Isusa, da će biti mnogo veći od Njega, da je svjetlo svijeta, život i istina. I mnogi, koji dođoše, da Isusa čuju, kazaše: »Ivan istina nije učinio nijednoga čuda, ali što reče za Isusa, živa je istina.« Tako je Ivan još poslije smrti svoje svjedočio za svog Spasitelja. I mnogi vjerovahu u Isusa priznavajući, da ih je do toga dovelo svjedočanstvo Ivanovo, koji je javno rekao, da je Isus Sin Božji, i čudesa, što ih je Isus činio.

Zemlja, u kojoj je Isus sada propovijedao, spadala je pod vlast Heroda, zvanog Antipa, koji je dao pogubiti Ivana Krstitelja. Kad je taj dočuo, da k Isusu dolazi mnogo svijeta, poboja se, da se narod ne bi pobunio protiv njega. Ipak se nije usudio da Isusa zatvori, jer ga je još uvijek grizla savjest, što je pogubio Ivana Krstitelja. Zato namisli, da će Isusa varkom maknuti iz svoje zemlje u sporazumu sa farizejima, kojima nije bilo drago, što se Isus zaklonio u njegove krajeve. Dogovorno dakle s Herodom pristupiše farizeji k Isusu i kao da su Mu prijatelji, prišapnuše:

»Iziđi i idi odavle, jer Herod hoće da Te ubije!«

Naoko se činilo, da je prijetnja Herodova tim vjerojatnija, što je dao pogubiti Ivana Krstitelja. Ali je Isus dobro znao, da Herod tako ne misli, već samo hoće da Ga makne iz svojih krajeva. Stoga odgovori mirno i odlučno, da ne će svoje djelovanje prekinuti Herodu za volju, ali da već nije daleko do Njegove smrti, koju će podnijeti u Jerusolimu.

»Idite, te kažite onoj lisici: evo izgonim đavole i iscjeljujem danas i sjutra, a treći ću dan svršiti.« Pokazujući, da je progledao njegove spletke, zove Isus Heroda lisicom poradi njegove lukavosti. Isus čini dobro, izgoni đavole, liječi čudom bolesnike, a Njegovi Ga se neprijatelji boje, kao da je pogibeljan čovjek. Danas i sjutra, to jest sve vrijeme, što ima još da posveti svome javnome djelovanju, upotrijebit će. I treći dan, to jest ne dugo iza toga, svršit će smrću na križu. A farizejima, koji htjedoše da Ga namame u Jerusolim, odgovori Isus:

»Ali danas, sjutra i prekosjutra treba Mi ići, jer prorok ne može da pogine izvan Jerusolima.« Doskora će Isus ostaviti ovaj kraj, ne zato, što se boji zasjeda Herodovih. Što bi se lav iz plemena Judina bojao lukavosti plašljive lisice? Ostavit će zemlju Herodovu i otići u Jerusolim, koji je pogubio većinu proroka. Pristoji se dakle nekako, da u njemu zaglavi i kralj svih proroka. Začudo je samo, s kolikim mirom

govori Isus o Svojoj smrti. Farizeji su razmišljali, što hoće da kažu te zakučaste riječi, a Isus je propovijedao dalje.

Isus izliječio vodenu bolest.

Jedne subote pozva Isusa neki poglavica farizejski, da u njega jede kruh. Tako su govorili Židovi, kad su koga pozvali u goste. U subotu kao na dan Gospodnji ručali su Židovi obilnije: valjalo je donijeti na stol ribe, goveđeg i ovnujskog mesa te boljega vina.

Ovaj farizej nije pozvao Isusa iz kakva osobita poštovanja, već da s drugovima svojima vreba, hoće li što reći ili učiniti, radi čega bi Ga kasnije tužili kod poglavara ili osramotili pred narodom. Znao je Isus za njihovu lukavštinu, ali je ipak došao, jer Mu se pružila prilika, da ih čudom i riječima pouči. Kadgod je došao Isus u goste, upotrijebio je zgodu, da prisutnima tumači riječ Božju i učini kakvo čudo. Tako je duhovnom hranom uzvratio tjelesnu.

Kad se u selu slavi pir, nađe se među svatovima i nepozvanih ljudi. Na Istoku ima takvih i više, koji dođu, ne da jedu, već da s gostima razgovaraju. Čim se pročulo, da je glasoviti prorok iz Nazareta na večeri kod odličnog farizeja, dođoše mnogi, da Isusa vide, ili da potraže u Njega pomoć. Među njima eto i jednoga, koji je imao vodenu bolest. Podlila ga pod kožom voda, pa mu je cijelo tijelo bilo kao otečeno i požutjelo. Taj se jadnik nije usudio umoliti Isusa, da ga iscijeli, poradi farizeja, koji su učili, da se u subotu ne smije liječiti. Ali kad je onako bolan stajao pred Isusom, kao da je njegova bolest sama molila, da mu pomogne. A prisutni su gledajući čas Isusa, čas bolesnoga razmišljali u sebi, hoće li ga Isus izliječiti. Svatko je bio uvjeren, da ga Isus može izliječiti, ali je mnogi mislio, da toga ne će učiniti poradi subote. Videći misli njihove, zapita Isus farizeje i zakonike:

»Je li slobodno liječiti u subotu?«

To je pitanje po sebi čudno, ali ga je Isus upravio, da ulovi farizeje. Dopuste li, da ozdravi bolesnoga, ne će Ga moći tužiti, da je povrijedio subotu. A farizeji zašutješe, jer se nađoše u velikoj neprilici. Ne smiju kazati, da je to slobodno, jer su dosad zamjerali Isusu, kad je koga izliječio u subotu. Odgovore li naprotiv, da se to ne smije, bojali su se, da će ih riječima pobiti i pred narodom osramotiti. I nijedan se od njih nije ni maknuo, da ne bi možda tko iz njihove kretnje pogađao, što misle. Kad nisu ništa odgovorili, činilo se, da nemaju ništa protiv toga. Nato se Isus dotače bolesnoga rukom, te ga izliječi i otpusti. Tako je činom odgovorio, da se u subotu smije liječiti. To isto potvrdi Isus osim čina još i riječima. Da uvide, kako je imao pravo, što je bolesnoga ozdravio, potsjeti Isus farizeje, što oni čine u subotu:

»Koji od vas ne bi svojega magarca ili vola, da mu padne u zdenac, odmah izvadio u dan subotnji?«

Zgodno je Isus isporedio čovjeka s vodenom bolesti životinji, koja je upala u zdenac. Jednomu i drugome prijeti voda, da ga zaguši. I ne mogoše Mu farizeji odgovoriti na to. Isusa nijesu mogli pobiti, a u tvrdoglavosti svojoj nijesu htjeli priznati, da radi pravo. Odgovor na to pitanje bio je jasan. Kako ne bi bilo slobodno, da Isus učini za čovjeka, što oni čine za životinje? Koliko muke treba, dok se ne izvuče iz zdenca vol ili magare, pa ipak oni uz toliki svoj napor ne bi povrijedili subote, već samo Isus, koji se bolesnika jedva rukom taknuo!

Poniznost i ljubav.

Isus je čovjeka s vodenom bolesti izliječio prije večere. A kad dođe vrijeme, da pristupe k stolu, opazi Isus, kako se farizeji guraju, da ulove što bliže mjesto domaćini. Svaki je htio da pokaže, kako mu je domaćin velik prijatelj, pa da tako uzvisi sebe. Nikome se nije dalo, da sjedne na posljednje mjesto.

Kako je Isus malo prije izliječio čovjeka od vodene bolesti, koja mu je nadula tijelo, tako htjede prisutne izliječiti od duhovne bolesti, koja nadima srce, od oholosti i taštine. Ali da im pouka ne bude dovište gorka, zavio ju je Isus u priču, kako i liječnik znade gorak lijek da pomiješa sa šećerom. Tako se činilo, da Isus ne kori farizeje, već samo upozoruje, kako se valja vladati u takvoj zgodi. I reče im Isus:

»Kad te tko pozove na svadbu, ne sjedaj na prvo mjesto, da ne bude tko među onima, koji su pozvani, možda poštovaniji od tebe. To traži već obzirnost i mudrost. Možda je domaćin pozvao koga višega od tebe, pa bi ti morao reći: Ustani i podaj mjesto ovome! A ti bi sa stidom morao sjesti na posljednje mjesto, jer su ostala zapremili već drugi gosti. Nego kad te tko pozove, sjedni na posljednje mjesto, da ti rekne domaćina: Prijatelju, pomakni se više! Tada će ti biti čast pred svima, koji sjede s tobom za s tolom.« Nije Isus time mislio, da uzvanik uvijek sjedne na posljednje mjesto, pa da ga domaćin onda uzvisi. U takva bi gosta prividna poniznost samo prikrivala njegovu oholost. I završi Isus priču:

»Jer svaki, koji se podiže, ponizit će se, a koji se ponizuje, podignut će se.« Nažalost ne vrijedi to pravilo kod ljudi, gdje nasilni i bezobrazni postanu, što hoće, pa se uz to poniznima još smiju. To vrijedi kod Boga, koji uči, da će samo oni, koji su ponizni na ovoj zemlji, biti pozvani na nebesku gozbu, a tko je ovdje ohol, bit će u kraljevstvu nebeskom ponižen i posramljen.

Kod te gozbe bio je Isus opazio i to, kako je domaćina oko svoga stola sastavio birano društvo. Sakupio je odlične prijatelje, rođake i bogate susjede, jednom riječi samo one, koji će i njega pozvati za uzvrat. U tome se i opet pokazala njegova sebičnost i oholost, jer je farizeju bilo zazorno jesti sa nižima i siromasima. Zato htjede Isus da potsjeti domaćinu na ljubav k bijednima, te reče:

»Kada daješ objed ili večeru, ne pozovi prijateljâ svojih ni braće svoje, ni rođaka svojih, ni susjeda, da ne bi i oni pozvali tebe i vratili ti.« To je loš posao za nebo. Davati onima, od kojih se nadamo, da će nam obilno vratiti, nije ljubav, već lakomost. »Nego kad činiš gozbu, zovi siromake, hrome i slijepe.« Tako ćemo steći mnogo bolje prijatelje i veće zasluge. »I blago tebi, što ti ne mogu vratiti, jer će ti se vratiti o uskrsnuću pravednih.« Tko poziva bijedne i siromašne, zadužio je samoga Boga. Kada dođe uskrsnuće pravednih, pozvat će ga Isus na nebesku gozbu i tako će mu platiti u vječnom životu daleko bolje, nego bi mogao i najveći bogataš na svijetu.

I te riječi valja razumno shvatiti. Nije Isus mislio time, da ne pozivamo onih, koji su nam bliži, već da uz braću, rođake i susjede ne zaboravimo pozvati i siromake, koji nam ne mogu nikada vratiti.

Priča o gozbi.

Spomenuvši Isus u posljednjoj priči riječi »uskrsnuće pravednih« potsjetio je na veselje, što će ga blaženi uživati na nebu. I jedan od farizeja, koji su sjedjeli za stolom, reče:

»Blago onome, koji će jesti hljeb u kraljevstvu Božjemu!« To će reći: koji će biti pozvan i na onu vječnu gozbu na nebu.

Židovi su rado ispoređivali kraljevstvo nebesko sa gozbom, gdje čovjek sjedi, mirno jede, pije, zabavlja se i uživa. Zasigurno je farizej računao, da nijednoga od njih ta gozba ne će minuti, jer je svaki bio uvjeren, da je svetac i pravednik. Na te riječi nije Isus odgovorio izravno, već prihvati priliku, da ih pričom pouči, kako će se na nebeskoj gozbi veseliti jedino on, koji se ne ogluše Božjemu pozivu, da na ovoj zemlji stupe u Crkvu Njegovu.

»Bogataš neki ugotovi veliku večeru, na koju pozove mnoge goste.« Na Istoku pozivaju na gozbu u dva maha. Prvi put, kad najave dan gozbe, a drugi put, kad sve priprave, da još jednom sjete one, koji su možda zaboravili na prvi poziv. Tako je naš domaćina poslao slugu svoga, da po drugi put pozove goste, kad je večera već bila gotova. Premda su na prvi poziv svi obrekli doći, počeše se sada svi pozvani ispričavati kojekakvim razlozima, kao da se među sobom dogovoriše. Prvi reče slugi : »Kupio sam polje, pa moram ići, da ga vidim.« Pregledao je on to polje i prije, nego ga je kupio, ali sad hoće da ga motri s veseljem, sa kakvim čovjek gleda stvar, za kojom je toliko težio i napokon do nje došao. Slaba je to bila isprika. Tä polje je bilo njegovo, pa gaje mogao pregledati i drugi dan. Ipak zamoli slugu, da ga ispriča kod svoga gospodara. A drugi uzvanik reče : »Kupio sam pet jarama, to jest pet pari volova, uz pogodbu, da ih nekoliko dana kušam, pa idem, da vidim, jesu li dobri za posao.« I taj reče slugi, neka ga ispriča kod svog gospodara. A treći reče : »Oženih se, pa ne mogu,« kao da veli : ne ću da dođem. Taj se nije ničim ispričao, jer je jasno, da mu je žena bila milija, nego gozba. Isto otprilike rekoše i drugi pozvani. Svima su njihove stvari bile preče, nego poziv domaćinov. I sluga se vrati, te javi svojem gospodaru, što mu je bilo rečeno. A domaćina se s pravom rasrdi, što su mu gosti poziv otklonili u posljednji čas. Nu ga to nije smelo. On znade za druge ljude, koji će se s veseljem odazvati pozivu njegovu. I reče slugi : »Gozba se ne će odgoditi, zato pođi brzo na široke ceste i tijesne ulice gradske i dovedi ovamo siromake i sakate i slijepe i hrome !« Znade gospodar, da se ti ne će izgovarati ništavim razlozima, ali će se možda žacati da pođu na gozbu bogatašu, zato zapovjedi slugi, da ih sam dovede, a slijepima i hromima neka pomogne doći. Tako će siromasi i nevoljnici zapremiti mjesta, koja su bila namijenjena bogatašima i odličnjacima. Poslije nekog vremena javi sluga gospodaru, da je izvršio njegov nalog, ali da u dvorani imade još dosta

praznih mjesta. Nije lijepo vidjeti stol prostrt i krcat jestvinama, a bez gosti. K tomu htjede gospodar pokazati, da može biti i bez onih, što ih je prve pozvao, pa odluči, da će svakako napuniti dvoranu. Budući da nije u gradu bilo više nikoga, koga bi pozvao, zapovjedi slugi, da pođe na drumove i među ograde, pa da pozove sve tuđince, skitnice i protuhe, koje nađe, da dođu na gozbu. Ti će se nećkati i skanjivati, ali on neka ih molbom i nagovaranjem natjera, da dođu, samo da mu se napuni kuća.

Kad je Isus svršio tu priču, pogleda naokolo, i kao da Židove želi poučiti, što se u priči odnosi na Njega, a što na njih, završi :

»Kažem vam, da nijedan od onih ljudi, koji su bili prvi pozvani, ne će okusiti večere Moje.«

Tako je glasila lijepa priča Isusova. Još joj je ljepše značenje, jer je u njoj prikazao Isus povijest Crkve Svoje. Bogati domaćin, koji poziva goste, jest sam Gospodin Bog. Priredio je veliku gozbu, jer će na nju pozvati Židove i sve narode na svijetu, a velika je i zato, što će se na njoj uživati veliko veselje. Gozba ta jest kraljevstvo nebesko, Crkva Isusova, u kojoj imade mjesta za sve ljude na svijetu. Na tu gozbu pozivao je Bog Židove više puta. Prvi put po Mojsiji i prorocima, koji su naviještali, da će Isus doći. Kad je gozba bila već priređena, to jest, kad je došlo vrijeme, da se osnuje kraljevstvo mesijansko, posla Bog Svoga Sina Isusa, da pozove Židove, neka prime Njegovu vjeru i tako stupe u Crkvu Isusovu. Ali kako bogataši u priči nijesu došli na gozbu, tako i poglavice naroda židovskoga ne htjedoše da priznadu Isusa za Mesiju. Za njima se povode i danas svi, koji se ne brinu za dušu svoju. Brige, bogatstvo i slasti ovoga života tako zaokupe čovjeka, kao da su krila njegove duše privezana na ovu zemlju, pa ne mogu da se dignu prema nebu. Kad Ga oholi Židovi prezreše, pozva Bog druge, koji se s veseljem odazvaše Njegovu pozivu. To su bili maleni : ribari, carinici,

griješnici, koje Židovi prezirahu, siromasi, koje ne tare briga za bogatstvo, ljudi priprosti duhom, a možda i bolesni tijelom, jer nikakva tjelesna mana ne brani čovjeku ući u kraljevstvo nebesko. A Bog vruće želi, da svi ljudi upoznadu pravu vjeru, pa da jednom u nebu sjednu za Njegov stol. Ali ni ti nijesu napunili nebeske dvorane, zato posla Bog apostole izvan grada k tuđincima, koji ne spadaju k odabranom narodu, već k neznabošcima. Ti su išli svojim putem tražeći pravu vjeru, tumarali su po drumovima, potucali se iza ograda. Premda su gladovali za duhovnim dobrima, ipak ih je valjalo natjerati u Crkvu, to će reći, privući čudesima, uzornim kršćanskim životom, ljepotom vjere Kristove. Time je Isus označio onu silnu moć, po kojoj će neznabošci listom grnuti u Crkvu Njegovu.

Priča završuje strašnom istinom. Učitelji i vođe naroda židovskoga, koji su prvi bili zvani, da uživaju dobra mesijanskoga kraljevstva, ne će okusiti večere Isusove.

Već devetnaest vijekova odazivaju se maleni poz vu apostolskom, dolaze i pune dvoranu, u kojoj se slavi duhovna večera. A kad na sudnji dan odabranici Božji napune prazna mjesta, onda će započeti svečana i vječna gozba.

Kako treba ići za Isusom?

Farizeji nijesu u Pereji, gdje je Isus sada propovijedao, još mogli odvratiti narod od Isusa. U tom kraju pozorno su ljudi slušali propovijedanje Isusovo, čudili se Njegovim čudesima i držali za čast, da Ga prate. Taj svijet naoko je pristajao uz nauku Isusovu. Ali Isus, komu je otvoreno srce ljudsko, znao je, kako malo treba, pa će se svi okrenuti protiv Njega. Nedavno je pokazao Isus, da privrženost uz zemaljska dobra odvraća čovjeka od puta u nebo. A sad upotrijebi priliku, da ih pouči, uz koje žrtve može čovjek da stekne kraljevstvo nebesko. To je Židovima bilo tim potrebnije, jer su držali, da imadu pravo na nebo već zato, što su potomci Abrahamovi.

Idući cestom prekine Isus najednom put, stane, okrene se i poče govoriti onima, koji su Ga slijedili :

»Ako tko dođe k meni, a ne mrzi na oca svojega i na mater i na ženu ina djecu i na braću i na sestre i na sam život svoj, ne može biti moj učenik.« Kako su to na prvi pogled strašne riječi ! Na drugome mjestu zapovjedio je Isus, da ljubimo i neprijatelje a ovdje traži, da mrzimo, što nam je najmilije : oca, koji nam dao život, majku, koja nas je rodila, braću i svu drugu svojtu našu. I to treba pravo razumjeti. Nije Isus došao na svijet, da potrga rodbinske veze, već da ih učvrsti. Ali kad bi nas rodbina htjela odvratiti od Krista, kad bi od nas tražila, što Bog zabranjuje, onda treba da smo pripravni za Krista žrtvovati i ono, što nam je najmilije. Isto je tako i sa životom našim : Bog traži, da ljubimo život, koji nam je darovao, jer njime stječemo blago na nebu. I Isus je ljubio svoj život, pa se sakrio pred Židovima, kad Ga htjedoše kamenovati. Ali taj život treba da prije žrtvujemo, nego da Isusa ostavimo i Njegove se vjere odreknemo. Tko hoće da bude učenik Isusov, nije dosta, da samo dođe k Njemu, već treba da Ga i ljubi nada sve. Iz te ljubavi ne smije kršćanin da mrzi neprijatelja ili da ljubi oca ljubavlju, koja bi mu upropastila dušu. Sve to valja pustiti za Boga, koji mora da je čovjeku najmilije i najveće dobro. Ni e dosta, da se učenik Isusov samo odrekne svega, što mu priječi do Boga, već treba da se jednako bori, pati i pregara.

»I tko ne nosi križa svojega i za mnom ne ide, ne može biti moj učenik.« Križ naš jesu žrtve, što od nas traži naša vjera, dužnosti, koje nam valja vršiti, nevolje, koje moramo podnositi. Na te patnje valja da je svaki kršćanin spreman. Kad bi sve to bilo tako lako, ne bi vrata, što vode u nebo, bila uska i

put strm. Svojim križem pokazao je Isus svima staza kojom se čovjek penje do slave u nebo. Tko dakle želi da bude vrijedan kršćanin, valja da je u vjeri svojoj odlučan i stalan, jer ga čeka sramota i propast, ako na tome putu sustane. Tu misao prikazao je Isus u dvije priče.

»Kada tko od vas hoće da zida kulu, valja najprije da sjedne i dugo računa, koliko bi stajala, a zatim da gleda, ima li dovoljno sredstva, da je dovrši.« Tko bi počeo graditi bez proračuna, moglo bi mu se dogoditi, da zapne kod temelja, pa bi svijet na nj prstom upirao i podsmjehivajući govorio: »Ovaj je čovjek počeo zidati, a ne može dovršiti«. Tko hoće da postane učenik Isusov, valja da prije razmisli, hoće li moći vršiti, što se od njega traži. Bilo bi mu sramota, kad bi se nevolji ili jadu ili kakovoj ženi za volju odrekao prave vjere. Time nas Isus ujedno opominje, da svladamo sve neprilike i zapreke, koje nas stignu, što smo pravi kršćani.

I kao da je prva priča bila slaba, uze Isus pripovijedati drugu, da njome jače izrazi svoje misli:

»Ili koji kralj, kad pođe, da se zarati s drugim kraljem, ne sjedne najprije i ne promisli, može li s deset tisuća poći ususret onomu, koji ide na njega s dvadeset tisuća? Ako li ne može, a on pošalje poslanike, dok je onaj još daleko, i moli, da se pomire.« Takav bi rat morao svršiti sramotnim mirom, koji bi od kralja učinio sužnja i uništitio podanike njegove. I kršćanin mora da bije boj s velikim neprijateljima. To su đavao i njegovi pomoćnici, to je pokvarena narav naša, sklona na svako zlo. Valja se žrtvovati, ako hoćemo da nasljedujemo Isusa. Tko ne zna pregarati, ne će moći žrtve podnijeti. Nije dosta napola se priključiti k Isusu, jer će se mnogi razočarati.

Što je Isus mislio tim dvjema pričama, kaže sam.

»Tako dakle«, kako pokazuju dva navedena primjera, »svatko od vas, koji se ne odrekne svega, što ima, ne može biti Moj učenik.« Ne traži Isus od

nas, da se odreknemo roda i svih zemaljskih dobara, već hoće, da se odreknemo svega, što bi nas moglo udaljiti ili rastaviti od Njega. Nije Isus mislio time nikoga zastrašiti, već samo upozoriti, kako je život kršćanski naporan i mučan. Ali zato pruža čovjeku nutarnji mir i vodi do sigurne pobjede. Tim riječima htjede nas potaknuti Isus, da što čvršće prionemo uza Nj, ako ne ćemo, da postanemo mlaki kršćani i odmetnici, koje čeka prokletvsto.

Tko ne može da dogradi, što je počeo, tomu će se smijati. Kralj, koji se ludo zaratio, izgubit će kraljevstvo. Još je gore s onim, koji se odrekne vjere svoje. Taj je kao sol, koja je obljutavila, pa se ne može popraviti. Takva sol ne popravlja tla, ne vrijedi ni za gnoj, već jedino da se baci na ulicu, kako čine sa smećem na Istoku, pa da je ljudi izgaze. Tako je i s kršćaninom, koji ne će da vrši svojih dužnosti ili se odrekao vjere svoje. Takav ne vrijedi ni za što.

Na koncu pozva Isus svijet, neka razmišlja o tim riječima, jer su veoma važne:

»Tko ima uši da čuje, neka čuje!«

Izgubljena ovca.

Isusova ljubav i dobrota privlačila je griješnike kao kakva tajna sila. Bili su to nesretnici, što se više puta ogriješiše o zakon Mojsijev, pa su ih isključili iz židovske zajednice: carinici, koji su odvajkada bili na zlu glasu. Takve nevoljnike Isus je rado primao, s njima razgovarao i pripovijedao im o kraljevstvu Božjemu. A njima se to sviđalo tim više, što su ih židovski poglavice prezirali. Isus se nije pače ustručavao da sjedne među griješnike i za njihov stol. Osvojeni Njegovom ljubavlju iskreno su otkrivali svoje grijehe, a Isus ih je opet putio, kako da se pokaju i poprave.

To prijateljstvo silno su Isusu zamjerali farizeji i zakonici. Tko se s griješnicima ljubezno razgovara, postao je po njihovu mnijenju i sam griješnik. Oni su sebi umišljali, da se Bog divi njihovoj pravednosti i da živo želi, da se ne okaljaju općeći sa griješnicima. Po njihovu sudu bila je velika krivnja, da tko bude ljubezan sa griješnikom, a najveća pokvarenost, da sjedne s njime za stol. I mrmljahu farizeji i književnici govoreći:

»Ovaj prima griješnike i jede s njima.«

Prava krepost griješnika sažaljuje, a varava ga osuđuje. Čovjek, koji se stidi svoga grijeha, mnogo je bliži Bogu, nego oholica, koji se diči svojom umišljenom svetošću. Da se Isus obrani od židovskih prigovora, razvio nam je krasnu sliku o Božjemu milosrđu i pokazao u tri primjera, kako je Bog ljubezan sa griješnicima. Bog ih žali, jer su jadni, ali ih ujedno ljubi, pa ne bi htio da propadnu. Izgubljena ovca, nađeni dram uči nas, kako Bog traži griješnu dušu. Priča o rasipnom sinu opet prikazuje, kako se griješnik trudi, da se vrati k Bogu i kojom ga ljubavi Bog prima. U njima htio je Isus pokazati bolesnike, koje farizeji nijesu poznavali. Nigdje nam Isus nije dao, da tako duboko zavirimo u presveto Srce Njegovo, kao kad govori o griješnicima.

Priču o izgubljenoj ovci uze Isus iz svakidanjega života. Pastir neki pasao je stotinu ovaca. Predveče, kad je trebalo ovce skupiti i krenuti kući, opazi na veliku žalost svoju, da jedne nema. Više puta se dogodi, da se koja ovca u grmlju izgubi, zaostane iza pećine ili zaluta u kakvu uvalu. I bude mu izgubljena ovca milija, nego sve druge. Tako i majka, kad izgubi sina, kao da je u boli svojoj zaboravila na drugu djecu svoju. Ostavi dakle devedeset i devet ovaca, za koje nije bilo nikakve pogibelji i pođe da traži izgubljenu. Iskao je po dolinama i bregovima, dozivao u spiljama, obilazio svaki grm, dok je nije našao. Bila je iznemogla od tumaranja, izranjena i okrvavljena, jer se povlačila trnjem. Pre-

sretan pastir, što ju je našao, ne bi nipošto mogao da je kazni, što mu je zadala tolike brige. Premda se tražeći i sam umorio, podiže je ipak milo na ramena, kako žene na Istoku nose djecu i donese k stadu svomu. Međutim su njegovi drugovi, pastiri i prijatelji već saznali, kakva ga je nesreća snašla, i žalili ga. Kad se dakle vratio, sazove ih, te reče: »Radujte se sa mnom i čestitajte mi, jer sam našao izgubljenu ovcu.« I sad im stane pripovijedati, kako je izgubljenu ovcu tražio, kuda je sve hodao, dok je napokon nije našao.

Nato Isus upita književnike, ne bi li i oni činili tako. Kad bi se dakle svaki čovjek silno radovao, što je našao izgubljenu ovcu, kako se mogu ljutiti na Njega, što gleda, da izgubljena čovjeka dovede opet k Bogu? I završi Isus priču:

»Kažem vam, da će tako biti radost na nebu za jednoga griješnika, koji čini pokoru, većma, nego li za devedeset i devet pravednika, kojima pokore ne treba.«

Sad već svatko znade, što je Isus naumio reći tom pričom. Zalutala ovca jest griješnik, koji se grijehom od Boga udaljio i zalutao na krivi put. Ljepše poredbe nije Isus mogao naći za griješnika. Ovca, koja se udaljila od stada svoga, mora da propadne. Ne može više da pogodi puta k stadu svom. Ne zna da sebi nađe hrane, nema, čim bi se obranila ili bar pobjegla ispred neprijatelja. Tako bi morao propasti i čovjek, koji je upao u grijehe, kad ga ne bi potražio Gospodin Bog. Kako je dobar pastir učinio sve, da nađe izgubljenu ovcu, tako i Bog zove griješnika ponajprije po glasu savjesti, koja mu ne da mira. Kad to ne pomaže, udari ga kakvom nesrećom, da ga dozove pameti, ili ga iznenadi kakvim dobročinstvom, ne bi li ga dobrotom k Sebi primamio.

Kad se griješnik obrati, priredio je Bogu veliko veselje, kao kad majci vode dijete, što ga je izgubila. Za jednoga griješnika, koji čini pokoru, veseli se na nebu Bog i anđeli više, nego za devedeset i devet

pravednika, kojima ne treba pokore. Tako se otprilike i zemaljski otac više veseli, što mu je jedan sin ozdravio, nego što su mu svi drugi ostali zdravi. Odatle još ne slijedi, da mu je ozdravljeni sin miliji od svih drugih. Ne može se .reći, da je obraćeni grješnik Bogu miliji, nego svi blaženi na nebu. Bolje je Boga nikad ne uvrijediti, nego kasnije za oproštenje moliti.

Farizeji su držali sebe za pravedne. Isus im je tim riječima htio pokazati, kako je Bogu miliji jedan pokornik, nego stotina takvih farizejskih pravednika, koji misle, da im ne treba pokore. Na što se ljute farizeji na zemlji, tome se vesele anđeli na nebu. Tko se dakle srdi, što je Isus ljubezan sa griješnicima, taj još i vrijeđa Boga.

Dobri pastir s ovcom na ramenu ili na rukama! Kako nam lijepo prikazuje ta slika ljubav Isusovu prema griješnicima! Već u prvom stoljeću silno su je kršćani zavoljeli i stavljali na grobove, da javi živima, kako se duša pokojnikova s Bogom izmirila, pa ju je Isus odnesao k stadu izabranih, da se sa blaženima veseli u nebu.

Nađeni dram.

Ljubav prema griješniku još nam bolje prikazuje priča, koju je Isus pričao o nađenom dramu.

Neka žena imala je u svemu deset drama, što vrijedi otprilike deset starih kruna. Nesrećom izgubi u kući jedan dram. To je za nju značilo mnogo, jer ga je teško zaslužila. Zato učini sve, da izgubljeni dram nađe. U siromašnu palestinsku kućicu probija samo malo svjetla na vrata. Morala je dakle po bijelu danu zapaliti svjetiljku, da bolje vidi. A kad joj i to nije pomoglo, uze metlu i poče pometati kuću, dok nije našla, što je tražila. Koliko je to veselje bilo za nju! U radosti svojoj pozove prijatelje i susjede i stade im pripovijedati, kako je našla izgubljeni dram.

Taj novac i opet je slika duše, koja se grijehom od Boga udaljila, pa izgubila. Kako novac nosi sliku svoga kralja i gospodara, tako i duša odrazuje sliku svoga Boga i Stvoritelja. Kako je žena tražila izgubljeni novac, tako gleda i Crkva, da griješnika privuče. Prezirati griješnika, kako su činili farizeji, odvratno je Bogu i anđelima.

Kad se griješnik izgubi, marljivo ga Crkva traži, jer vidi sliku Božju u svakoj duši, koju je Isus otkupio krvlju Svojom. Kako ona žena u priči pali svjetiljku, da nađe izgubljeni novac, tako i Crkva propovijeda griješniku svjetlo evanđelja, da mu prikaže prolaznost ovoga svijeta. Kako žena mete kuću, tako i Crkva prikazuje griješniku rugobu grijeha, napada na pokvarenost, žigoše opačinu. A kad se griješnik obrati i duša mu nanovo zasja u milosti Božjoj, poziva Crkva sve, da se s njome vesele: ljude, koji ljube istinu, na zemlji i anđele na nebu. Kako mi imademo svetkovina na zemlji, tako imadu i anđeli svoje svetkovine na nebu, pa kad se izgubljena duša vrati, pjevaju od veselja i slave Boga.

»Tako, kažem vam, bit će radost pred anđelima Božjim za jednoga griješnika, koji čini pokoru,« završi Isus priču.

Rasipni sin.

U trećoj priči o rasipnom sinu ocrtao je Isus živim bojama Božju ljubav i milosrđe. Bog ljubi griješnika, ne kako pastir voli zalutalu ovcu, ne kako se žena veseli, kad nađe izgubljeni novac, već kako se otac veseli, što mu se povratio mili sin, koji ga je ostavio i gotovo propao. U toj priči pokazao nam je Isus uzor savršena pokajanja i iskrena obraćenja. U njoj nam je dao najljepši nauk, kako će se griješnik vratiti Bogu. Bezbrojnim je griješnicima ta priča suzama zalijala suho oko, ljubavlju zagrijala okorjelo srce. Tolike je hiljade spasila od očajanja, ugrabila paklu i otvorila im put u nebo. Napokon je Isus u

njoj dokazao, kako majstorski znade od događaja iz običnoga života upozoriti na vječne istine. Da nam Isus nije ništa drugo ostavio, morali bi Ga duboko poštivati kao književnika već poradi ove priče.

Neki čovjek, tako počinje priča, imao je dva sina. Mlađi od njih htjede biti slobodan i živjeti po svojoj volji, te reče ocu:

»Daj mi dio od imanja, što pripada meni!«

Po židovskom zakonu dobivao je stariji sin kao prvorođenac dvije trećine očeva imutka, a mlađi samo jednu trećinu. Stariji sin nije mogao tražiti dio za živa oca, a mlađi samo, ako je htio da se oženi. Da bude mir u kući, razdijeli otac imovinu svoju: sebi zadrži sve, što će ostaviti starijemu sinu, a mlađemu dade njegov dio. No umjesto da ovaj vodi kuću svoju, proda sve svoje i otiđe u daleku zemlju, da može živjeti po miloj volji.

Taj čovjek u priči jest Gospodin Bog, koji je svim ljudima stvoritelj po naravi, a Otac po milosti. Mlađi sin, koji ne će da bude s ocem svojim, jest grješnik, koji je Boga ostavio, pa hoće da po svojoj volji upotrijebi darove, što ih je od Boga dobio. A Bog to dopušta, jer ne će da čovjeku priječi slobodne volje.

U stranoj zemlji poče mlađi sin živjeti rastrošno. Neobuzdana sloboda zavela ga je do raspuštenosti, te je prosuo sve, što je imao, živući raskalašeno. Kad je sve spraskao, eto novoga zla: nastade velika glad u onoj zemlji. I rasipnik, koji sebi prije nije uskratio nijedno uživanje, poče sada gladovati.

I griješnik rasipava darove, što ih je dobio od Boga. To su zdravlje, tjelesna i duševna snaga. Budući da ga zemaljska dobra ne mogu zadovoljiti, oćuti doskora u duši svojoj prazninu, a onda glad za utjehom, koju čovjek može naći samo u vjeri.

U očaju svome gledao je jadni sin, kako da sebi život spase. Ponizno je molio nekoga gospodara iz onoga kraja, da ga primi u službu. On će raditi sve, što mu se kaže, samo da ne umre od gladi. I nametnu mu se silom. Tu ga je čekala nova muka i poniženje. Gospodar poslao ga u zaselak, da mu pase svinje. Slušajući to moradoše Židovi duboko uzdahnuti. Njima je ta životinja tako ogavna bila, da nijesu htjeli ni imenom njezinim usta okaljati, već su svinje nazivali: ono drugo. A sada su eto slušali, kako je Abrahamov potomak morao stupiti neznabošcu u najgoru službu. Čuvajući svinje nije dobio ni dosta kruha i želio je da ma čime utiša silnu glad. Rado bi jeo i roščiće, kojima na Istoku hrane svinje, ali mu ih nitko nije dao.

I griješnik, koji je ugrezao u grijehe, kao da se na milost i nemilost predao u službu gospodaru ovoga svijeta, đavlu. Griješnika jednako muči nezadovoljstvo, nemir, grižnja savjesti. Udaljivši se od od Boga želio je slobodu, a postao je rob strastima, od kojih mnogo trpi. Sjetimo se samo, kako se ludo muči škrtica, koliko pati propalica, koji se podao piću.

Napokon otvori nevolja oči nesretnome sinu, te uvidi, kako je duboko pao. I sjeti se lijepih dana, što ih je proživio u kući milog oca svoga. »Koliki najamnici imadu i previše hljeba u kući oca mog, a ja evo umirem od gladi u tuđoj zemlji!« I stao je razmišljati, kako da se vrati k ocu svome. Ali ne će li ga otac protjerati, kad ovako bos, poderan, izgladnio dođe pred njega? To ga je jednako strašilo. Na časove mu je i opet sinula nada, da će mu otac oprostiti. Napokon ipak odluči da se vrati i prizna grijehe svoje. Pripravan ih je okajati svakom zadovoljštinom, pa se nada, da će ga otac primiti barem za slugu ili nadničara.

Grijeh nikad ne može da zadovolji ljudsko srce. Ali griješnik mora da uvidi, u kakvu je nevolju pao, kad je Boga ostavio. Prvi korak do Boga jest, kad prizna svoj grijeh. A kad upozna, kako je nevrijedan, počinje se u njemu buditi pouzdanje u dobrotu Božju. Ući u se ne znači još doći do Boga. Koliki se već nakaniše obratiti, pa propadoše. Griješnik treba da odluči popraviti se i zadovoljiti za grijehe svoje.

Napokon se razmetni sin približio rodnoj kući, ali se nije usudio da pođe dalje. A otac je jednako tugovao za sinom svojim, otkad je bio otišao. Nadao se, da će ga nevolja natjerati, da se vrati, jer je sagriješio mlad i lakouman. Jednoga dana sav ga sretan prepozna, premda je bio još daleko. A kad dođe bliže, sažali mu se onako otrcan i jadan. I nije mogao odoljeti srcu očinskomu te mu potrči u susret. I nije ga ukorio, što ga je ostavio, što je otišao, a da mu nije ni zbogom kazao, a još mu se manje grozio. Jedva što ga sin poče moliti pade mu otac oko vrata i stade ga cjelivati. Već je time otac pokazao da mu je sve oprostio. Ipak oćuti sin, da mu je dužnost, da se ponizi, da prizna svoju pogrješku i da moli za oproštenje. I kad ga je otac prestao cjelivati poče sin mucajući govoriti naučeni govor :

»Oče sagriješih protiv Boga, koji prebiva na nebu, jer sam rastepao očinstvo svoje, i pred tobom, jer sam te ostavio. Poslije svega, što učinih, ni esam dostojan, da se zovem sin tvoj.« I htjede završiti : »Primi me kao jednoga od najamnika svojih.« No tu ga prekinu otac izdavajući naloge slugama.

I otac nebeski ne čeka, dok griješnik ne dođe k Njemu, već mu ide ususret milošću Svojom. Premda je griješnik rastepao dobra, što mu ih je Bog dao, ipak ga okajana rado natrag prima za dijete Svoje, ako je pripravan da grijehe prizna, okaje i za njih zadovolji.

Sretan otac nije sretnijemu sinu odgovorio ništa. Volio je da mu pokaže činom, kako mu je sve oprošteno, pa ga natrag prima za dijete svoje. Glavna mu je briga bila, kako će sada opremiti jednoga sina. I reče slugama :

»Brzo iznesite prvu, to jest najljepšu haljinu, što se nalazi u kući,« da njome izmijene dronjke, u kojima se sin vratio. »Nataknite mu na ruku prsten,« znak osobita odličja i ugleda. »Obucite mu obuću na noge,« znak slobodnih ljudi, jer su robovi išli bosonogi. »A ono tele, što smo ga ugojili za svetkovinu,

dovedite i zakoljite, da jedemo i da se veselimo. Meni nema ljepše svetkovine. Ovoga sina oplakivao sam mrtva, jer za me kao da ga više nije bilo, a on je evo živ preda mnom, bio je izgubljen i našao se.« I sluge izvršiše točno naloge gospodareve. Dok se zaklano tele peklo na vatri, dođoše i pozvani prijatelji, te sjedoše za prostrt stol, a našla se i glazba, da poveća radost njihovu. I stadoše se veseliti.

Izgubljeni sin.

Naslikao B. Batoni.

Još ljepše odlikuje Bog okajana griješnika. Umjesto odijela daje mu milost Duha Svetoga. Umjesto prstena veže ga trajnom vezom, koja Ga odsada spaja s Bogom. A obuća kaže, kako će od-

sada stupati putem Božjih zapovijedi. Vesela gozba samo je slaba slika onog veselja, što ga ćuti grješnik, koji okaje te ispovijedi svoje grijehe, pa dobije od Boga oproštenje.

Stariji sin, kog ostavismo na početku priče, pomagao je ocu u gospodarstvu. Danas je obrađivao polje daleko od kuće, pa mu nijesu mogli javiti, da mu se vratio mlađi brat. Kad se uveče približavao domu, začu, kako se vesele, pjevaju, sviraju, plešu, jer bez glazbenika i plesačica nema gozbe u boljeg Istočnjaka. I pozva jednog slugu, te ga upita, što je to. Ovaj nije znao da prosudi sreću očevu, pa reče:

»Brat se tvoj vratio, i otac tvoj zakla ugojeno tele, što ga je zdrava našao, te priredi ovo veselje.«

Umjesto da potraži i zagrli brata, koga su svi držali za izgubljena, razljuti se stariji sin. Ne htjede pojmiti, kako je otac mogao da oprosti propalici. Uz to ga napade zavist i jad, kad je sebe isporedio s njime. Da pokaže, kako mu je mrska ova svečanost, ne htjede unići među goste. No kad je začuo dobri otac, da se stariji sin vratio, izađe mu ususret, kako je došao i mlađemu, te reče:

»Vratio se tvoj mlađi brat, već je pitao za tebe, rado bi, da te vidi. Dođi, da se skupa veselimo!« Ali stariji sin nije htio o tome ni čuti, već stade oca još koriti. Odavajući, da u njemu nema bratske ljubavi, reče:

»Tolike godine služim tebi kao rob, da povećam imovinu tvoju, a onaj ju je ubrzo rastepao. Nikad nijesam prestupio zapovijesti tvoje, a on je sa djevojčurama razasuo blago tvoje. Meni nijesi dao ni jareta, da se proveselim s prijateljima svojima. A kad dođe ovaj sin tvoj, zaklao si mu ugojeno tele.« Tako završi vrijeđajući oca i brata, kao da govori o kakvom tuđincu, koji se dotepao u njihov kraj a dobri otac, kako je oprostio mlađemu sinu, tako kao da je prečuo prikor starijega. Za uvredljive njegove riječi nije htio da ga kara, već ga lijepo opomenu i predoči mu, kako ima krivo.

»Dijete moje,« reče mu nježno, »ti si svagda sa mnom, moje ovce i tvoje su ovce. I sve je moje ujedno tvoje. Ti uživaš moja dobra upravo kao i ja. Ja tebi nijesam ništa uzeo niti od tvoga dao njemu. Da si ti kad od mene zatražio jare, bio bi ga sigurno dobio. Ali nema razloga, da tebi u čast priredim gozbu, jer me ti nijesi ostavio. Kod tvog brata je drugačije. Kad se veselimo, što nam je prijatelj umakao velikoj pogibelji, kako se ne bi radovali, kad se povratio brat tvoj, za koga ti kažeš, da je samo sin moj? Nijesam mu zaklao tele, što me je ostavio i griješio, već što se popravio i povratio. On je bio duhovno mrtav, pa je od grijeha uskrsnuo, bio se izgubio, pa se opet našao.« Tako je otprilike govorio otac pun ljubavi, te riječ po riječ suzbio tužbu starijega sina.

Priča o rasipnom sinu imade i drugo značenje. Što je otac govorio starijemu sinu, išlo je Židove. Njih je Bog odabrao između svih naroda, oni su jednako uživali darove Božje. Imali su zakon, Sveto Pismo i hram. Poradi toga su bili oholi, prezirali grješnike, te zamjerali Isusu, što ih prima. Ovom pričom htjede im Isus pokazati, da u Boga vrijede više suze pokorničke, nego njihova licemjerna svetost. Cijela priča kao da im je kazivala: kad bi vi i bili pravedni, kao i onaj stariji sin, ne smije vam biti žao, što se mi veselimo, kad se grješnik obrati.

Židova se nije primila ta priča. Kako stariji sin ne htjede doći na gozbu, tako ne htjedoše kasnije oni da stupe u Crkvu Kristovu, jer nijesu mogli trpjeti obraćenih neznabožaca u kući Božjoj.

Nepravedni upravitelj.

va priča stoji u lijepoj vezi s pređašnjom o izgubljenom sinu i s narednom o bogatunu i Lazaru. U prvoj pokazao je Isus, kako je pokora jedini put, koji vodi grješnika u nebo. U ovoj nas uči, kako ćemo u nebu steći bolje mjesto, ako dobro upotrije-

bimo vremenita dobra. U trećoj će pokazati, kako žalosna sudbina čeka onoga, koji se bogatstvom služi, da ugađa svojem tijelu i svojim strastima.

Uz Isusa stajahu još uvijek griješnici i carinici pomiješani među Njegovim učenicima. Svima stade Isus pripovijedati ovu priču:

»Bogati neki čovjek imao je mnogo oranica i maslina. I uze upravitelja, komu je bila dužnost, da neka polja obradi, a za druga sklopi povoljan zakup, te prirod i novac na vrijeme donese gospodaru, koji je živio u gradu. Ali upravitelj njegov loše je gospodario. Misleći, da se gospodar ne će mnogo brinuti za imanje svoje, neke je zemlje zapustio, druge zlo obradio, pa nijesu donijele očekivana roda. I optužiše ga kod gospodara, da prosipa dobro njegovo. Kazivali su to ljudi, kojima je gospodar morao vjerovati, zato odluči, da će upravitelja otpustiti iz službe. Pozva ga dakle preda se i reče mu: »Što to čujem za tebe? Povjerio sam ti upravu svoga imanja, a ti si zlo gospodario. Položi najprije račun, a onda predaj službu i hodi, jer kod mene ne možeš više da budeš upravitelj.« Znajući, da je kriv, nije upravitelj ni pokušao da se brani. Gospodareve riječi uprepastiše upravitelja, jer im se nije nadao. Kao da je istom sada progledao, da ima nad sobom gospodara i da on nije vlasnik povjerenoga mu dobra, već samo upravitelj. I stade u nevolji svojoj razmišljati, što će sada raditi. Kopati ne može, jer nije tomu poslu vičan i preslab je. Prosjačiti? Radije bi umro od sramote, jer je dosad bio gospodin. Razmišljajući tako kao da se najednom dobromu dosjetio, te vikne: »Znam, što ću učiniti!« On će urediti stvar tako, da ga prijatelji prime k sebi na dulje ili kraće vrijeme, pa će živjeti bez rada i velika poniženja.

Prije nego će predati službu, pozove redom sve zakupnike, kao da će s njima urediti račune. I upita prvoga: »Koliko si dužan mome gospodaru?« Dobro je znao, koliko tko duguje, jer je imao sve obveznice pred sobom, nego pita, da upozori dužnika, koliko će mu oprostiti, pa ga time obvezati na zahvalnost. I reče prvi: »Sto sudova ulja.« To bi po našem računu iznosilo trista šezdeset i tri litre. I reče mu upravitelj: »Evo uzmi zadužnicu svoju, sjedi brzo, da nas nitko ne ulovi, te napiši novu na pedeset sudova ulja.« I zapita drugoga: »A koliko si ti dužan?« I reče mu: »Sto korova pšenice.« To je naših trista šezdeset hektolitara. I reče mu upravitelj: »Uzmi pismo svoje i napiši osamdeset.« A zakupnici napisaše bez promišljanja nove obveznice i postadoše time upraviteljevi dužnici, pa ga ne će moći lako izbaciti iz kuće svoje, jer su skupa s njime počinili kažnjivo djelo. Tako okruni upravitelj svoje loše upravljanje novom nevaljalštinom. Bio je lijen, da radi, ohol, da prosi, i to ga primora, da vara.

I kad začu gospodar, kako ga je upravitelj njegov još prije odlaska svoga htio prevariti, pohvali ga. Nije hvalio njegove prevare, već njegovu prepredenost i lukavost. Tako se i mi više puta čudimo, kako je lukavo koji zločinac pobjegao iz zatvora, ali time ni najmanje ne odobravamo njegova zločina.

Kad Isus dovrši priču, nadoveza nauku:

»Sinovi ovoga svijeta, to jest ljudi, koji gledaju, da im bude dobro samo na ovome svijetu, mudriji su od sinova svjetla u naraštaju svom.« Sinovi svjetla jesu članovi kraljevstva nebeskoga, sljedbenici Isusovi. Njima je glavna briga Bog, koji je svjetlost, svetost i blaženost. Prema njima sinovi ovoga svijeta kao da živu u tmini, jer ne idu za onim, što je prava svrha čovjeku. Ipak su u svom naraštaju, to jest među sobom revniji, mudriji, kada treba da stekuu zemaljsko blago, nego kršćani, kada treba da što učine za spas duše svoje ili Bogu na slavu. Isus želi, da kršćanin upotrijebi istu revnost i spretnost za nebeske stvari. »I ja vam kažem: Načinite sebi prijatelje nepravednim bogatstvom, da vas prime u vječne stanove, kad vam nestane blaga.« Nepravedni upravitelj znao je mudro upotrijebiti vlast, da ga prijatelji prime na stan,

kad izgubi službu. Isus hoće, da se i kršćani pobrinu za vječni stan u nebu, kad im nestane bogatstva, to jest, kad novac ne bude za njih imao više vrijednosti, a to je poslije smrti. Kad bi ljudi za spasenje duše svoje upotrijebili samo nešto one brige, revnosti i muke, što je ulažu za vremenita dobra, koliko bi bili sretniji!

To nije Isus govorio samo bogatim carinicima, koji su ga slušali, već te riječi vrijede za sve, koje je Bog obdario zemaljskim dobrima. Bogatstvo nije po sebi zlo, i pravednici slobodno mogu da imadu blago, samo valja da ga drže za sredstvo, kojim će postići vječno blaženstvo. Tko nema bogatstva, neka za njim ne hlepi, a tko ga ima, neka ne stavlja u nj svu svoju nadu. Isus reče, da je bogatstvo nepravedno, jer sebi čovjek često okalja dušu nepravdom, kad ga stiče i kad ga uživa.

U bogatstvu se mnogi podadoše lagodnom životu, grijehu i opačini. Sinovima ovoga svijeta često služi bogatstvo na vremenitu i vječnu propast. Sinovi svjetla treba da bogatstvom steknu prijatelje i zagovornike, koji će im pomoći do vječnoga blaženstva. Učinit će to, ako siromašnima i bijednima dadu milostinju, ako podupru širenje i učvršćenje vjere. Bogataš pomaže siromaka na ovome svijetu, a siromah će pomoći bogatašu na drugom svijetu, da uđe u nebo. Ne kao da mu otvara vrata nebeska, već dobra, što ih učinio siromasima, kao da je učinio Isusu. Posuđivati Kristu bogatstvo svoje na kamate posao je častan i nada sve unosan!

Bogatun i prosjak.

Dok je Isus pripovijedao priču o nepravednom upravitelju, počeše mu se farizeji rugati. Bili su uvjereni, da ih je Bog nagradio bogatstvom za njihovu pobožnost. Zato njima nije sile, da čine pokoru i milostinjom zadovolje za grijehe svoje. Ismjehivanjem svojim htjedoše pokazati narodu, kako su mnogo

pametniji i svetiji od Isusa, pa odvraćahu tako i one, koji bi bili Spasitelja poslušali. Zato im Isus skinu krinku sa obraza pred narodom i reče:

»Vi ste oni, koji se pretvarate pred ljudima, ali Bog, komu nije ništa sakriveno, zna, da se u vama kriju opaka srca pod koprenom svetosti.« Lako je njima zavarati ljude, ali Boga ne mogu prevariti. Drugačije sude o njima ljudi, a drugačije Bog. Što ljudi drže za veliko i uzvišeno, to je Bogu više puta mrsko. Tako je i njihova pravednost Bogu odurna, jer su puni pohlepe i škrtosti. Tko se zlo služi svojim bogatstvom, toga čeka od Boga velika kazan. Tu im poče pripovijedati priču o bogatunu i prosjaku. Njome htjede ponajprije Židovima pokazati, kako će izmoliti od Boga milost, da se obrate, dijeleći siromasima milostinju. A nas htjede poučiti, kako će žalosna sudbina stići bogataša, koji u zlo troši blago svoje, a kakvo veselje čeka siromaka, koji ustrpljivo podnosi bijedu svoju.

Neki čovjek bio je bogat i trošio novac na skupocjena odijela i sjajne gozbe. Donje odijelo bilo mu je od beza, a plašt od grimiza. Crvena i bijela boja lijepo se podudarahu i podavahu bogatašu neku otmjenost i nježnost. Iz toga je probijala neka oholost, jer tko se kiti, hoće da svijetu pokaže, kako je bolji i bogatiji od drugih. Odijelu odgovaraše skupocjeno pokućtvo i bogati stol. Bogatun se svaki dan upravo raskošno gostio. A bijaše jedan prosjak po imenu Lazar, koji je nemoćan ležao kod kapije u trijemu bogataševu. Bijedi njegovoj pridružila se i bolest, imao je rane po cijelome tijelu. Siromah Lazar gledao je, kako se bogataš svaki dan gosti, ali mu nije dodijavao prosjačenjem svojim. Šutnja njegova bila je tiha molba, da mu dade bar mrve, što padahu sa stola njegova, ili nešto ostataka, da utiša glad. Bogatašu, koji je toliko trošio na gozbe i prijatelje, nije palo na pamet, da nahrani tog siromaka. Dok je bogataš sjedio na raskošnom divanu pred krcatim stolom u izabranom društvu, dolazili bi k Lazaru psi, da mu povećaju boli ližući rane njegove. Psi na I-

stoku nemaju gospodara, već se u čoporima skiću ulicama, a svijet ih mrzi kao gadne i nečiste životinje. Samo nemoćni Lazar nije mogao da ih otjera. Uza sve to bio je Lazar miran, nije rogoborio protiv Boga ni psovao bogataša. Tako je živio jedan kraj drugoga dulje vremena. Lazar je imao priliku, da stekne što više zasluga podnoseći strpljivo nevolju. Bogataš je navlačio sve veću krivnju na dušu svoju, jer mu je Bog dao bogatstvo, da njime pomaže siromasima, a ne da tovi strasti svoje. Napokon dođe smrt i učini svemu kraj.

Prvi umrije Lazar. Bog mu se smilova, jer je život njegov bio jadan. Umro je u bijedi i od bijede. O njegovu sprovodu ne pripovijeda priča ništa. Kako su malo marili za njega, tako nije nitko ni znao, kad je umro. Poslije Lazara umrije bogatun. I zakopaše ga svečano. Uz glazbu ispratio ga silan svijet do groba. Veliki broj plaćenih narjekalica slavio je zasluge njegove. I sahraniše ga u sjajnoj grobnici. Ali time je i svršila sva slava njegova. No oba umriješe samo tijelom, a ne dušom. I sad započe za njih novi život. Već na zemlji bila je među njima velika razlika, a na drugome svijetu upravo strašna. Lazarova muka promijenila se u veselje. Kad je umro, zapjevaše zborovi anđeoski veselu pjesmu i poniješe mu dušu u krilo Abrahamovo. Bilo je to ono sretno mjesto, gdje prebivaju Abraham i drugi pravednici. Abraham je otac svih vjernika, a Židovi drže, da duše djece svoje prima u naručaj, da se nauživaju mira i pokoja. Kolika radost i čast za prosjaka Lazara, što ga je njegov patrijara zagrlio kao dobrog sina svog! Ta ga nagrada nije stigla, što je bio siromah, jer ima svakakvih siromaka, već što je strpljivo podnosio nevolju svoju. Sada nije više sjedio u trijemu kod vratiju, već za stolom kod nebeske gozbe. Umjesto nasilnih pasa bili su mu drugovi anđeli.

Bogataš se uvjerio odmah poslije smrti, koliko vrijede zemaljska dobra, jer sa sobom nije ponio ništa. Iz obilja zapade u bijedu, iz zemaljskog veselja u vječne muke. Umjesto grimiza bilo mu je odijelo od strašnog ognja, kojega se nije mogao riješiti. Nije to bilo za onoga, koji je bio vičan da leži na mekome, da se nježno oblači. Od silne boli podiže oči svoje, te ugleda Abrahama i Lazara u krilu njegovome. Sve je bilo upravo protivno od onoga na zemlji: sad je Lazar sjedio kod stola, a bogataš napolju, Lazar je uživao, a on se mučio. I bude mu jasno, da ga je u pakao strovalilo ne toliko bogatstvo, koliko njegovo tvrdo srce i ludost, što svojim blagom nije znao steći prijatelja za zle dane. Nekoć je Lazaru bilo teško podnijeti glad, kad je vidio, kako se bogataš gosti. A sada bude bogatašu teže gledajući, kako se veseli Lazar, koji je jadan ležao pred vratima njegovima.

Uprkos gorkoga poniženja, što ga je sada doživio, primoraše bogataša silne muke, da moli uslugu od onoga, koga je na zemlji samo sa prezirom gledao. Od velike boli stade vikati: »Oče Abrahame, smiluj se na mene kao na sina svoga i pošalji Lazara, neka umoči u vodu vršak prsta svoga, da mi rashladi jezik, jer se strašno mučim u ovome plamenu!« Sad se uloge izmijeniše. Nekoć je Lazar tiho molio, da mu bogataš pomogne, a sad treba bogatašu pomoći Lazarove. Tako je zemaljski oholica postao u paklu prosjak. Kako je malo tražio: neka Lazar vrh svoga prsta umoči u vodu, da mu kojom kapljom olakša boli! Što pomaže kap vode bolesniku u silnoj vrućici? Još bi manje pomogla bogatašu u onoj silnoj vatri. Gorjelo mu je cijelo tijelo, ali ga jezik najviše peče, jer je njime najviše griješio jedući odabrana jela i pijući preko mjere. Ali nekoć nije siromaku dao ni mrve hljeba, pa ne može sada da isprosi ni kapi vode.

Abraham ljubezno nazva Lazara: »Sinko«, ali ne uvaži molbe njegove. Priznaje ga za dijete svoje, ali badava mu, što je potomak Abrahamov. Ne može on da pobudi milosrđe u Abrahama, kad je nekoć bio nemilosrdan prema drugima. »Opomeni se,« nastavi mu govoriti Abraham, »da si ti primio dobro

u životu svomu, a Lazar zlo. Sad se on tješi, a i se mučiš.« Živući na zemlji naužio se bogataš dobra, u kojemu je nalazio sreću svoju. Nema tako zla čovjeka, koji ne bi kada u životu učinio i dobro. To mu Bog nagrađuje na ovome svijetu, jer ga na drugome čeka samo kazan. Iza groba našao je svaki od njih život, koji je želio. Bogatašu je bila jedina briga, da se naužije samo na ovoj zemlji. Na drugome svijetu niti se čemu nadao, niti je što tražio. Lazar je strpljivo podnosio zlo na ovoj zemlji, jer se na drugom svijetu nadao boljemu, i našao je potpunu blaženost. Uzalud je sada bogataš očekivao olakšicu. Kad bi mu Abraham i Lazar htjeli pomoći, ne bi mogli. »Svrhu svega toga među nama i vama«, nastavi Abraham, »ima velika provalija. Nije to samo razmak u prostoru, kao što je nebo daleko od zemlje, već je to tako velika pregrada, da oni, koji bi htjeli odovuda prijeći k vama, ne mogu, a niti oni odanle ne mogu ovamo k nama.« Od Božje osude nema priziva, i prokletnici ostaju u paklu, gdje nema nikakve olakšice.

Na te je riječi bogataš uvidio, da Abraham ima pravo. Njemu se više ne može pomoći, pa za se ne traži ništa. Ipak pokuca na srce Abrahamovo za braću svoju. On ih je pokvario svojim zlim primjerom, pa bi mu žao bilo, da i oni stradaju. »Molim te dakle, oče, da pošalješ Lazara kući oca moga, jer imam petero braće. Neka im kaže, koliko ja ovdje trpim, da ne bi i oni došli u ovo mjesto, gdje su samo muke i jadi.« Ne moli bogatun, da ide sam, jer zna, da njemu odavle izlaska nema, već moli, da pođe Lazar; njega braća poznadu, pa će mu vjerovati, kad kaže, što je vidio na svoje oči.

No Abraham odvrati ukratko: »Nije potrebno, da im šaljem zasebnoga glasnika. Imaju oni Mojsiju i proroke, neka njih slušaju.« Mojsija i proroci napisaše Sveto Pismo, koje se kod Židova čitalo svake subote u zbornicama. U njemu stoji jasno, da poslije smrti ima drugi život, da Bog dobro nagrađuje, a zlo

kazni. Prosjak Lazar ne će braći njegovoj nikad više vrijediti od Mojsije i proroka.

Kad je Abraham odbio molbu, gdje se radi o njemu, bogatun se odmah pokorio. Kod druge molbe za braću, ipak se usudio primjetiti: »Ne, oče Abrahame, nego ako im dođe tko od mrtvih, činit će pokoru.« Znao je jadan, da braća njegova ne mare za Sveto Pismo. Takav je bio i on. Bogataši, koji imadu na ovom svijetu sve, što im srce želi, ne brinu se za dušu i lako postanu potpuni nevjernici.

Bogatašev ludi navod pobi Abraham smjesta: »Ako ne slušaju Mojsija i proroka, ne će vjerovati, ni da tko ustane od mrtvih.« Koga ne gane riječ Božja i Sveto Pismo, ne će ga obratiti ni uskrsli mrtvac. Tim riječima odgovorio je Isus svima, koji danas govore: »Ja bih vjerovao, da se tko vrati s onoga svijeta.« Znadu oni dobro, što im je dužnost, ali ne će da je vrše. U tom su nam lijep primjer Židovi. Na svoje su oči gledali čudesa Isusova, pa su kazali, da ih čini vrag. Za malo dana uskrsnuo je Isus Lazara iz Betanije, i umjesto da Mu vjeruju, zaključiše još, da Ga ubiju. A kad je Isus uskrsnuo od mrtvih, nijesu Židovi vjerovali, već su progonili apostole, koji su svjedočili za Njegovo uskrsnuće.

Ta nam priča jasno kaže, da zemaljsko blago, ako se ne upotrijebi u pravu svrhu, vodi na ovome svijetu do nevjerstva, a na drugome u vječnu propast. Uz to se ta priča silno dojima čovjeka. Kad je razumješe, mnogi su cipije otvorili svoje blagajne, posagradili bolnice, ubožišta, skloništa, da bijednima ublaže nevolju na ovoj zemlji, pa da tako umaknu bogatunovoj sudbini na drugome svijetu.

Ta je priča kao prozor, na koji nam je dao Isus zaviriti u nebo i pakao. Pokazuje nam muke, što ih trpe osuđeni, i uči, kako ćemo im izbjeći. Valja da sebi za vremena potražimo odvjetnike, koji će nas obraniti na sudnji dan. To su siromasi, koji obijaju naša vrata. Na zemlji mole od nas, a na nebu će moliti za nas.

Uskrsenje Lazarevo.

ad je Isus propovijedao u Pereji preko Jordana, dođe mu glas od Marte i Marije iz sela Betanije, da je brat njihov Lazar teško obolio. Ljudi i lijekovi nijesu mu pomogli, zato odlučiše sestre u posljednji čas, da se uteknu njegovome prijatelju Isusu, koji je tolike izliječio čudom.

»Gospodine, gle onaj, koji Ti je mio, bolestan je,« javiše Isusu. Ne mole sestre, da Isus dođe, dosta im je, da Mu jave svoju nevolju. Tako se moli prijatelj, kome treba samo reći, što nam je na srcu, pa će odmah razumjeti, što mu valja činiti.

A Isus im poruči po glasniku: »Ova bolest nije na smrt, nego na slavu Božju, da se proslavi Sin Božji s nje.« Nije Isus tim rekao, da Lazar ne će umrijeti. U Lazara razdijelit će se tijelo od duše samo na kratko vrijeme, ali ne će učiniti kraj njegovu životu na zemlji. Lazar će pružiti Isusu lijepu priliku, da se proslavi. Daleko će se raširiti Isusov glas, kad ga uskrsne. Riječi Isusove imale su sestre učvrstiti u vjeri, da će im pomoći, makar nestalo svake ljudske nade.

Uto bude Lazaru sve gore. Isus kao da nije znao, kako je teška njegova bolest. Uzalud su sestre izgledale svaki čas, hoće li se Isus pojaviti na kakvoj stazi, što se s Istoka spušta prema Betaniji. Napokon postadoše riječi Isusove velika kušnja za sestre. Dogodilo se protivno od onoga, što im je glasnik dojavio: Lazar preminu na veliku žalost njihovu.

Po židovskom običaju oprašе tijelo Lazarevo, pomazaše uljem i zaviše povojima, te ga sahraniše još isti dan, jer se počelo rastvarati. Prijatelji su ga i znanci nosili izmjenice do nedalekoga groba uz pratnju glazbe i plač narjekalica, koje su slavile njegove vrline. Kad se vratiše sa sprovoda, sjedoše Marta i Marija po židovskom običaju usred sobe na zemlju, te su bosonoge i zastrta lica primale prijatelje, što dođoše, da ih tješe. Ti su pokazivali bol svoju samo čestim i

dubokim uzdisajima, jer nitko nije smio govoriti ni riječi, ako ga rođaci pokojnikovi nijesu prvi upitali. Tako se žalilo za pokojnikom sedam dana.

Kao da Lazaru ne prijeti nikakva pogibelj, ostade Isus još dva dana u zemlji preko Jordana, izakako Ga je ostavio glasnik Martin. Otegnuo je hotimice svoj odlazak, da sestrama jače pokaže svoje prijateljstvo. Umjesto da izliječi bolesna Lazara, On će ga uskrsnuti od mrtva. I dopustio je Isus, da Lazar odleži tri dana u grobu, da se ne bi kazalo, kako je samo zamro.

Treći dan reče Isus učenicima svojim: »Hodimo u Judeju«, u kojoj leži Betanija.

Na te riječi primjetiše apostoli uplašeno:

»Nije davno, što su Te Židovi htjeli kamenovati, a Ti hoćeš, da ideš onamo.« Želiš li se izvrći smrti?

A Isus im odgovori:

»Nije li dvanaest sati u danu?« Dan po židovskom shvatanju znači i vrijeme, što ga čovjek proživi na ovoj zemlji. Isus označuje time vrijeme svog javnog djelovanja, pa hoće da kaže: Kako dan ima dvanaest sati, tako je i vrijeme moga djelovanja odmjereno. Kako sunce ne će zapasti prije, nego mu je određeno, tako se i Isus ne treba bojati neprijatelja. »Tko ide danju, ne spotiče se, jer vidi, pa se lako ukloni svakoj zapreci. Tko hoda po noći, spotiče se, jer ne vidi.« Zakučastim ovim riječima htio je Isus kazati učenicima: Vi se previše bojite za Me, zasada Mi ne prijeti nikakva pogibao.

Na te odlučne riječi zašutješe apostoli. A Isus nastavi:

»Lazar, naš prijatelj, spava, nego idem, da ga probudim iza sna.«

Lijepo je Isus nazvao smrt Lazarovu san, jer će doskora uskrsnuti. Za Isusa, koji tako lako diže mrtve iz groba, kako mi budimo onoga, koji spava, bio je Lazar samo zaspao. I Sveto Pismo kaže, da je smrt san. Sjeća nas time, da je duša naša neumrla i da će tijelo naše uskrsnuti.

Držeći, da Lazar uistinu spava, htjedoše apostoli i opet da odvrate Isusa od puta u Judeju. U to ime rekoše:

»Gospodine, ako spava, ozdravit će.«

Duboki san u mnogih je bolesnika znak, da će im biti bolje. Valjda su apostoli držali, da je Isus izdaleka poslao Lazaru san, koji će ga izliječiti. Čemu dakle da se Isus izvrgava smrti, da spase onoga, koji će sigurno ozdraviti? Isusu kao da je dosta bilo njihova odgovaranja, pa im reče jasno:

»Lazar je umro.«

Na te riječi preplaše se apostoli, jer su prije shvatili riječi Isusove, da Lazar ne će umrijeti od ove bolesti. Videći, kako se apostoli čude, reče im Isus, da se to nije dogodilo slučajno i mimo Njegove volje.

»A ja se radujem vas radi, što nijesam bio ondje, da vjerujete.« Da je Isus bio u Betaniji, kad je Lazar ležao bolestan, bio bi ga izliječio. Ovako Mu je mnogo milije, što će uskrsnuti čovjeka, koji je četiri dana ležao u grobu. To čudo učvrstit će vjeru u Njegovih učenika. Sokoleći apostole, završi Isus riječima:

»Nego hajdemo k njemu!«

Sad se umiriše i apostoli videći, da je Isus svakako odlučio poći u Judeju. A apostol Toma, koga su zvali blizanac, jer se rodio sa sestrom, htjede drugove svoje ohrabriti, pa reče:

»Hajdemo i mi, da umremo s Njime!« Tim je pokazao veliku ljubav spram Isusa, ali dosta malo vjere. Toma ljubi Isusa, pa ne će nikako pustiti, da ide sam, ali se ujedno boji, da bi s Isusom mogli nastradati i apostoli. A vidio je jadan, kako je Isus toliko puta umakao zasjedama židovskim, i nije razumio, što je Isus malo prije kazao riječima: dan ima dvanaest sati.

Do Betanije trebali su Isus i apostoli najmanje dan hoda. Kad se već približavahu k selu, javiše domaćici Marti, da Isus dolazi. Ta ju vijest tako obradova, da je odmah pohrlila Isusu ususret ne rekavši svojoj sestri Mariji ni riječi. Ova opet kao da se zakopala u tugu svoju, pa nije ništa ni vidjela ni čula.

I kad Marta dođe do Isusa, reče Mu:

»Gospodine, da si Ti bio ovdje, brat moj ne bi bio umro.« Nije se Isusu jadala, a još Mu manje spočitavala, što nije došao na vrijeme, jer da je Isus odmah i krenuo na put, kad Ga stiže glasnik njezin, bio bi ipak prekasno došao. Tim riječima izrazila je Marta svoju žalost za bratom i javno priznala Isusovu čudotvornu moć. To je još jače potvrdila riječima: »Ali i sada, kad je brat moj pokopan, znam, štogod zaišteš u Boga, da će Ti dati.« A možda je time onako izdaleka izrazila molbu, da Isus oživi i njezina brata, jer je čula, kako je već mrtve uskrisio. Ipak se nije usudila, da tako veliku stvar zamoli u Isusa.

Sudeći po njezinim riječima, mislila je Marta, da Isus može činiti čudesa jedino zato, što je u tijesnom prijateljstvu s Bogom. Da ispravi njezino mišljenje, htjede Isus da u Marte probudi tvrdu vjeru u Svoju Božansku moć, kako je to tražio od drugih, kojima je činio čudesa. I navijesti joj, što će učiniti, riječima:

»Ustat će brat tvoj od mrtvih.«

Tim je odao, što Ga je dovelo u Betaniju. Ali su riječi Isusove glasile odviše općenito, jer nije rekao, kad će Lazar ustati. Zato pozva Marta Isusa, da se pobliže izjasni, veleći:

»Znam, da će uskrsnuti, kad uskrsnu i drugi ljudi, na posljednji dan.« Jer će poslije toga dana započeti vječnost, u kojoj nema više ni sata, ni dana, ni godina. A možda se u njenim riječima krila potajna želja: ja bih rado, da moj brat na Tvoju molbu ustane i prije posljednjega dana.

Sad joj Isus odgovori znamenitim riječima:

»Ja sam uskrsnuće i život.« Uskrsnuće nije milost za koju Isus tek mora moliti Gospodina Boga. Isus može Svojom moći uskrsnuti mrtve, gdje i kada hoće. Kako će na sudnjem danu uskrsnuti sve, tako može da uskrsne Lazara već sada, pa Mu ne treba čekati do konca svijeta. Isus je život, jer će nam Svojom smrti priskrbiti vječni život.

Čini se, da Marta nije shvatila sve, što je Isus htio da kaže.

»Vjeruješ li ovo ?« upita Isus pozivajući je, da prizna znamenitu istinu, koja joj je već dulje vremena ležala na srcu.

I Marta reče:

»Ja sam vjerovala i vjerujem, da si Ti Krist, Sin Boga živoga,« to jest, da si obećani Mesija, koji ima doći na ovaj svijet.

Sad joj naloži Isus, neka zovne svoju sestru Mariju. A Marta učini to tim radije, što ju je kratak razgovor s Isusom utješio u njenoj boli. Vrati se dakle u kuću, te reče Mariji:

»Učitelj,« tako su u njihovoj kući zvali Isusa, »došao je, zove Te.« Ali to kaza sestri potiho u uho, da ne buni društva, što se oko nje skupilo. A Marija odmah usta i poteče k Isusu.

Kad je Isus došao u Betaniju, namjeravao je ponajprije poći na grob Lazarov te uskrsnuti Lazara i živa ga dovesti u kuću sestrama, koje su ga toliko žalile. Poradi toga ustavio se Isus na ulazu u selo čekajući, dok ne dođe Marija. A kad vidješe Židovi, koji su bili s Marijom u kući, kako je naglo ustala i izašla, mislili su, da je pošla na grob, da nariče za bratom. Naročito žene na Istoku idu rado na grobove, gdje sjede i po nekoliko sati predavajući se posvema boli svojoj. Tako ustadoše i Židovi te pođoše s Marijom, da je tješe. Kao da je Bog htio, da i oni budu svjedoci čuda, što će ga Isus učiniti.

Marija je bila mnogo čuvstvenija od svoje sestre Marte. Kad je došla do Isusa, padne k Njegovim nogama, te puna tuge za pokojnim bratom i puna ljubavi k Isusu reče:

»Gospodine, da si ti bio ovdje, brat moj ne bi bio umro.« Iste riječi kazala je Isusu i Marta, jer su ih sestre iza smrti bratove nebrojeno puta opetovale bile, da njima jedna tješi drugu. Više nije Marija kazala Isusu, jer je znala, da će pročitati u srcu njezinome, što bi htjela. Marta je bila jačih živaca, pa

se u tugi svojoj razgovarala s Isusom. Ali Marija, jedva što izreče one riječi, udari u silan plač. Molila je suzama, što nije mogla kazati riječima. Uz nju počeše plakati i Židovi, koji su za njom došli. A kad je Isus vidio, kako sve oko Njega plače, ražalosti se u duhu, ali se ujedno i zgrozi. Znao je, da će čudo, što ga namjerava učiniti, biti neposredni povod, da Ga Židovi pogube.

Lazarev grob u Betaniji.

»Gdje ste ga metnuli ?« upita Isus. Nema sumnje, da je Isus znao, gdje leži Lazar, kad je daleko od Betanije vidio, gdje je umro. Ali to pita, da i drugi pođu s Njime do groba, te budu svjedoci Njegova čuda. Žalost govori ukratko, pa sestre odgovoriše:

»Dođi i vidi!«

Sad krenuše svi prema grobu: Isus, sestre, apostoli i ostali svijet za njima. Ništa ne može da čovjeka potrese tako, kao kad gleda kamen, pod kojim

počivaju njegovi mili. Tako počeše i obje sestre još jače plakati i uzdisati na grobu, a i prijatelji s njima. To je i opet ganulo Isusa, pa i Njemu potekoše suze. Isus je bio čovjek mila srca, koje ljubi, koje žali i plače. Tako je i sada plakao, kao da je došao, da za pokojnikom tuguje, a ne da ga uskrsne. Suze su Isusove pokazivale, kako je u Njemu nježno srce, ali i kako je volio Lazara.

Kad vidješe, kako Isus plače, rekoše neki od Židova:

»Gle, kako Ga je ljubio!«

A drugi primjetiše:

»Nije li mogao ovaj, koji je otvorio oči rođenome slijepcu, učiniti, da ovaj ne umre?« Dati komu vid mnogo je teže, nego zaustaviti bolest. Pitanjem svojim kao da Mu se rugaju, što nije mogao obraniti od smrti Lazara, za kojim plače. Ako nije mogao ozdraviti Lazara, onda nije čudotvorac, a ako ga je zanemario ozdraviti, zašto plače za onim, koga je pustio da umre? Slušajući te riječi nanovo se Isus zgrozi nad njihovom tvrdokornošću.

Židovski grobovi uklesani su u pećinu, koju zatvara veliki kamen, da zaštite lješinu od zvjeradi. Došavši do groba reče Isus kratko i odlučno:

»Odvalite kamen!« Kamen bi se maknuo bio i na samu riječ Isusovu, ali Isus htjede, da svi vide ponajprije mrtva Lazara, pa da se onda uvjere, da je doista uskrsnuo. Tad ne će reći jedni: »To je on«, a drugi: »To nije on«, kako su govorili kod slijepca od rođenja.

U taj čas zaboravila je Marta na sve i bila samo sestra pokojnoga brata svoga. Držala je, da Isus hoće Lazara još jednom vidjeti, i bude joj strašno, da ga vidi onako natrula, pa da im ostane odvratna uspomena na njega. Kad htjedoše ljudi da maknu kamen ispred groba, upade Marta riječima:

»Gospodine,« moleći time za oproštenje, što se protivi zapovijedi Isusovoj, »već zaudara, jer su četiri dana, otkako je u grobu.« Lazar je umro isti dan,

kad su poslanici Martini došli k Isusu. Nato je Isus još dva dana ostao u zemlji preko Jordana. A trebao je najmanje jedan dan, da dođe do Betanije.

Martine riječi pokazaše, da se nije nadala, da će Lazar uskrsnuti, jer bi se drukčije poveselila bila, kad je Isus zapovjedio, da se makne kamen sa groba. A Isus htjede da učvrsti njezinu vjeru, pa primjeti:

»Nijesam li ti rekao, ako vjeruješ, da ćeš vidjeti slavu Božju?« Mislio je time na prve riječi, što ih kaza Marti: ustat će brat tvoj. Bojala se Marta, da će prisutni, kad se makne kamen, vidjeti na lješini brata njezinoga sve strahote smrti, a Isus joj obeća, da će vidjeti pobjedu nad smrću i slavu Božju.

Kad odvališe kamen, ukaza se svima trup Lazarov, a svijet se primaknu k Isusu, da vidi, što će sada biti. Napetost njihova posta još veća, kad Isus podiže oči, te poče ovako moliti:

»Oče, hvala Ti, što si me uslišio!« Nije to molba, da može Lazara uskrisiti, već je to hvala. Lazar je još mrtav u grobu, a Isus već hvali Boga, što Mu je dao, da ga oživi. Kolika sigurnost, kolika odlučnost u Isusa kraj silne poniznosti! »Ja znam, da Me svagda slušaš, nego poradi naroda, koji stoji naokolo, rekoh Ti hvala, što si Me uslišio, da vjeruje, da si Me Ti poslao.« Potvorili su Isusa nekoć, da čini čudesa vražjom pomoći, a sad je pred svima zahvalio Bogu, da svijet vidi, kako Mu Bog pomaže i svjedoči za Nj.

I kada to reče, povika Isus:

»Lazare, izići amo napolje!«

To reče Isus jakim glasom, da Ga čuju svi, što stoje naokolo, kao da je htio, da Ga čuje narod židovski i cio svijet. I glas Isusov prodre u dno groba, jer je bio izraz moći Njegove. Na taj glas prestrašila se smrt i povratila svoga zarobljenika Lazara. Lazar se na zapovijed Isusovu probudi kao oda sna i ustade. Sve je problijedilo od straha i dršćući gledalo, kako se mrtvac najednom poče micati, kako se izvlači iz groba, kako se diže i mučno stavlja na noge, te poče

teturati prema izlazu. Lazar ne samo da je oživio, već se i izvukao iz groba i postavio na ulaz u grobnicu, da ga svi vide. Tako je Isus činom potvrdio riječi svoje: »Ja sam uskrsnuće«, jer je Lazara uskrsnuo od mrtvih, i riječi: »Ja sam život«, jer mu je povratio život. Što je danas pokazao na Lazaru, to će jednom učiniti nebrojenim milijunima: doći će čas, kad će mrtvi čuti glas Sina Božjega.

Ugledavši Lazara svijet je stajao zapanjen i kao prikovan na mjestu te nije mogao da kaže ni jedne riječi. Ali nitko od prisutnih nije zaboravio, kako se Lazar ukazao. Noge i ruke bile su mu obavite ovojima, a glava umotana u ubrus, da se donja čeljust ne objesi i da sakrije mrtvo lice. U onoj općoj stravi nije nikomu bilo ni na kraj pameti, da priskoči Lazaru u pomoć. Jedini Isus ostade miran, te reče:

»Razdriješite ga!« Da napokon pokaže, da je Lazar živ i zdrav, dodade Isus: »Pustite ga, da ide!«

Tu je Sveto Pismo svoje pripovijedanje naglo prekinulo. Ne spominje, kako su sestre dočekale brata, ni što je Isusu rekao Lazar. Možda možemo s punim pravom dodati, da je sada i Marta s Marijom pala na koljena pred noge Isusove, pa su Mu obje obilnim suzama zahvalile za veliko dobročinstvo, kojim ih je obradovao.

Uskrsnuće Lazarovo najveće je čudo, što ga pripovijeda evanđelje, osim uskrsnuća Gospodinova. Kćer Jairovu uskrisio je Isus na smrtnoj postelji, mladića iz Naima, kad su ga nosili na ukop, a Lazara, kad je već četiri dana ležao u grobu, pa se počeo raspadati. Dogodilo se to u odličnoj židovskoj obitelji, na oči mnogobrojnih svjedoka, pred vratima grada Jerusolima. Sveto Pismo opisuje uskrsnuće Lazarovo tako potanko i živo, napominje takve sitnice, što ih je mogao navesti samo onaj, koji je sve to vidio na svoje oči i slušao na svoje uši. Tu se vidi, da je Isus pravi Bog i pravi čovjek. Kao Bog zapovijedao je smrti, a kao čovjek plakao je i pokazao, kako je velik prija-

telj onima, koje ljubi, kako je izvor vječnoga života onima, koji u Nj vjeruju.

Razumljivo je, da je ovo čudo Isusovo postiglo veliki uspjeh. Mnogi smjesta povjerovaše u Isusa. Slavlje, kojim Ga je narod na Cvijetnicu uveo u Jerusolim, bilo je samo javno priznanje za današnje čudo. Nažalost uskrsnuće Lazarevo bio je i neposredan povod Isusovoj smrti.

Židovski glavari odlučiše Isusa ubiti.

Između ljudi, koji dođoše iz Jerusolima u Betaniju, da tješe Martu i Mariju, bilo je i Isusovih neprijatelja. Kad su oni vidjeli, kako je Lazar uskrsnuo, pohrliše u Jerusolim i pripovijedahu farizejima najveće čudo Isusovo. Ta nenadana vijest silno ih je uzbunila, te potpalila njihovu mržnju i zavist na Isusa. Smjesta pođoše do poglavica svećeničkih i do saduceja tražeći, da se odmah sazove veliko vijeće židovsko. Saduceji i farizeji bili su veliki neprijatelji. Ali želja, da sruše zajedničkog neprijatelja, ujedinila je toliko puta i najrazličitije stranke. Tako i saduceji udovoljiše molbi njihovoj.

Vijećnici velikoga vijeća, koji su kasnije primili vjeru Isusovu, pripovijedahu svetomu Ivanu apostolu, što se raspravljalo u toj sjednici.

»Što da radimo?« pitahu se kao u velikoj neprilici. »Ovaj čovjek čini mnoga čudesa.« To je eto sve, čim krive Isusa! Premda Ga mrze, ne mogu nijekati Njegovih čudesa. Uskrsnuće Lazarovo bilo je sjajno čudo, koje se nije dalo ni pobijati ni sakriti. O njemu se mogao svatko osvjedočiti. To je čudo sjećalo Židove na druga čudesa, što ih je Isus činio već tri godine pred narodom židovskim. »Ako Ga ostavimo tako, to jest, ako ne zapriječimo, da dalje čini čudesa, svi će vjerovati u Nj.« I doista da nije bilo farizeja

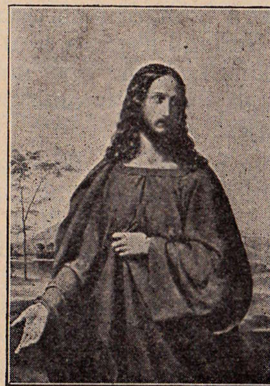
i poglavica židovskih, većina bi naroda bila pristala uz Isusa. To su vjersko pitanje prenijeli sada na državno polje te rekoše: »Pa će doći Rimljani i uzet će nam zemlju i narod, to jest, zarobiti i ono malo slobode, što su nam dosad ostavili.« Bojali su se tobože, da će narod proglasiti Isusa za kralja i ustati na Rimljane, a ovi će razoriti Jerusalim i odvesti Židove u roblje. Uistinu bile su riječi njihove samo izgovor, kojim su htjeli pokriti svoju mržnju na Isusa. Dobro su znali, da ni narodu ni zemlji ne prijeti nikakva pogibao od Isusa. Znali su saduceji, da Isus ne teži na zemaljsko kraljevstvo, ali su se bojali, da će narod uz Njega pristati, pa će im ispasti vlast, koju su držali u rukama. A farizeje bilo je strah, da će izgubiti svoj dosadašnji utjecaj na narod, koji je radije slušao Isusa nego njih. I jednima i drugima bilo je više stalo do vremenite koristi, nego do vječnoga spasa, pa su izgubili jedno i drugo. Bit će, da su neki članovi velikoga vijeća opazili, da će teško uloviti i pogubiti takva čudotvorca, jer bi se mogao pobuniti narod, koji Isusa štuje kao proroka.

Dugo su o tome vijećali i mnogo raspravljali ne znajući, što da učine, jer se nijesu mogli složiti. Čini se, da je većina bila za to, da Isusa pozovu na sud i pobliže ispitaju. Protiv tih digao se predsjednik velikoga vijeća, koji se pridjevom zvao Kajfa i bio veliki svećenik znamenite one godine, kad je Isus umro. Ustavši Kajfa reče:

»Vi ne znate ništa i ne mislite, da je bolje, da jedan čovjek umre za narod, nego da sav narod propadne.« Ovo nekoliko riječi dovoljno pokazuje, kako je to bio prost, ohol i bezdušan čovjek. Izjava njegova gadna je mudrolija, kojim je mislio pokriti umorstvo Isusovo. Kao da je za dobro naroda slobodno ubiti i nevina čovjeka! Kajfa je kazao te riječi iz svoje glave i mislio njima ućutkati savjest vijećnika. Ali riječi njegove imadu i drugo značenje, o kojemu Kajfa nije imao pojma. Te su riječi tajna cijeloga kršćanstva. »Isus će umrijeti, da spase rod ljudski.« Da tako govori, nadahnuo ga je Duh Sveti, koji za svoja proroštva znade odabrati i nevrijedna usta. Tako je posljednji veliki svećenik staroga Zavjeta proročkim duhom navijestio velikog svećenika novoga Zavjeta, koji će svojom žrtvom spasiti cio svijet.

I predlog Kajfin bude primljen. Toga se dana dogovoriše, da će Isusa svakako smaknuti. Pitalo se samo jedno: gdje će Ga uloviti i kojim će Ga načinom pogubiti? Istina, nijesu oni mogli da koga osude na smrt, ali će se već pobrinuti, da Rimljani odobre i izvrše njihovu osudu.

Premda je Isus bio gotovo pred vratima gradskim, nije se ovaj put navratio u Jerusolim. Znao je za zaključak velikog vijeća, pa nije više javno hodao među Židovima. Kako prije, tako se i sada uklonio svojim neprijateljima, jer još nije došao Njegov čas. Povukao se na kraj pustare judejske, dvanaest kilometara od Jerusolima na sjever u samotan grad Efrem. Bilo je to krajem mjeseca siječnja. Otišao je, ne da umakne smrti, već da posljednje nedjelje svoga života posveti svojim učenicima i Gospodinu Bogu. A kad dođe Njegov čas, sam će doći u Jerusolim i predati se u ruke svojim neprijateljima.

VI. Od posljednjega putovanja u Jerusolim do posljednje večere.

Deset gubavaca.

Kako je dugo Isus ostao u Efremu, nije nam poznato. Kad se primaklo vrijeme židovske pashe, krene Isus u Jerusolim, da se žrtvuje za spasenje svijeta. Pošao je ne ravnim putem, već okolišajući. Kao da je još jednom htio da izdaleka vidi mjesta, u kojima je nekoć s uspjehom propovijedao evanđelje. Iz Efrema udari preko Samarije na sjever i dođe do Galileje. Odatle je okrenuo na istok imajući Galileju na lijevu, a Samariju na desnu ruku. Napokon pređe preko Jordana i spusti se u Jerihon, odakle se popeo do Jerusolima, kamo nije smio da dođe prije, nego Mu je bilo vrijeme. Na tome putu probavio je Isus puna dva mjeseca.

Kad je jednom ulazio u neko selo, susrelo ga deset gubavaca. Hodali su slobodno, ali nijesu smjeli zaći u selo, da koga ne okuže. Nosili su posebno odijelo, da im se svijet znade ukloniti. Ako im se tko slučajno približio, vikali su mu izdaleka: »Nečist sam, nečist sam!« Bilo im je znano, da je Isus izliječio već mnogo bolesnika, pa kad začuše, da dolazi, pođoše Mu ususret i postaviše se nešto podalje od puta. Budući da nijesu mogli do Isusa, vikali su svi u jedan glas:

»Isuse, učitelju, smiluj se na nas!« Tako su tijelom bili podalje od Isusa, ali srcem veoma blizu. Molbom svojom izraziše svoje počitanje, pokazaše svoju vjeru, polagahu u Isusa svu nadu znajući, da ih nitko drugi ne može izliječiti. Složna molitva njihova kazivala je, da svi mole za sve, kao da složnim silama žele, da Isusa što prije ganu.

Guba je odurna bolest, koja na prvi pogled svakoga gane na milosrđe, pa kako ne bi Isusa, u koga je bilo tako dobro srce! No Isus htjede prije, nego ih izliječi, da iskuša vjeru njihovu, zato im reče:

»Idite, pokažite se svećenicima!« Tim je napola obećao, da će ih izliječiti, ako Ga poslušaju i pođu do svećenika, dok im je tijelo bilo još puno gube. Ako Isusa poslušaju, ozdravit će na putu. Po zakonu Mojsijevu imali su svećenici kao liječnici iscijeljenoga od gube pregledati, je li doista zdrav, i dopustiti mu, da se vrati među svoje.

Puni nade, da će ozdraviti, krenuše gubavci smjesta na put. Ne znamo, jesu li se mnogo udaljili od Isusa, kad li na veliko veselje svoje svaki od njih oćuti na sebi i opazi na drugome, kako je nestalo gube sa njihova tijela. Zajedno su Isusa molili, pa su i zajedno ozdravili.

U nevolji bijahu gubavci složni, ali u sreći ne. Jedan od njih videći, da je ozdravio, držao je, da je dužan, da Isusu zahvali, pa se vrati, a ostala devetorica nastaviše svoj put. Kako je izliječeni prije vikao Isusu, da mu pomogne, tako je sada cijelim putem slavio Boga veseleći se. A kad je došao do Isusa, nije znao, kako bi Mu što ljepše zahvalio, pa se baci najprije na koljena, a onda i prsima pred noge Njegove.

Taj gubavac bio je Samarjanin. Židovi i Samarjani bili su ljuti neprijatelji, ali u velikoj nevolji prestaje narodna mržnja, pa čovjek čovjeku postaje drug. Sa drugovima pošao je i on, da zamoli pomoć u Isusa, a kad je opazio, da je ozdravio, držao je, da je još više dužan zahvaliti Isusu, jer je Samarjanin. Ostali su izliječeni mislili, da imadu veće pravo na dobro-

činstvo Isusovo, jer su Židovi. Sva im je briga sada bila, da ih svećenik proglasi čiste i dopusti, da se vrate među svoje, a na zahvalu nijesu ni mislili.

Ljudskoj je nezahvalnosti bio Isus obiknuo, ali Ga je sada upravo rastužila. Malo prije bilo ih je deset na molbi, a sada samo jedan na zahvali. I nije mogao propustiti, da javno ne kaže, kako Mu je milo, što je Samarjanin došao, da Mu zahvali, a kako ga boli, što nijesu isto učinili i drugi. Žalostan i kao u čudu reče:

»Ne očistiše li se desetorica, a gdje su devetorica?« Ne pita Isus za onu devetoricu nezahvalnika, već pitanjem svojim samo hoće da jače istakne nezahvalnost njihovu. Riječi Isusove nijesu se ticale samo nezahvalnih Židova, već i onih kršćana, dodaju sveti oci, koji traže od Boga pomoć, a kad je izmole, kao da više za Boga ne znadu. Zahvala za primljena dobročinstva najbolja je preporuka, da nam Bog dade i daljnje milosti. Duboko žaleći doda Isus: »Zar se nijedan ne nađe, koji bi se vratio i Bogu dao slavu, to jest, priznao moć Božju, koja ga je čudom izliječila, nego ovaj tuđin?« Što nijesu učinila djeca odabranoga naroda, učinio je Samarjanin!

Izliječeni je još uvijek ležao pred Isusom na zemlji. Zato reče Isus:

»Ustani, idi, vjera tvoja ti pomože.« Tim je Isus potvrdio milost, koju mu je dao, pa tjelesnom zdravlju dodao i duhovno. Vjerom svojom zavrijedio je Samarjanin, da ga izliječi, a sada ga opomenu, neka i nadalje bude čvrst u vjeri svojoj.

Nepravedni sudac.

Pričom o nepravednom sucu htio je Isus da nam pokaže, kako je ustrajna molitva najbolji lijek u nevolji. I kaza im priču, »kako se valja uvijek moliti i nikada ne klonuti duhom«. Ne znači to, da neprestano molimo, jer toga nitko ne bi ni mogao. Tim htjede Isus reći, da rado i često molimo. Ne smijemo ni da u molitvi popustimo, da hladno i nehajno molimo ili da prestanemo moliti iz malodušnosti i očaja. Treba da se ustrajno molimo, kako pokazuje naredna priča.

U jednom je gradu bio neki sudac, koji se nije ni Boga bojao, ni ljudi stidio. Bio je to čovjek bez duše i obraza. Mnogi se ne boji Boga, ali se ipak obazire na ljude, da im se ne zamjeri, ili da im ugodi. A tko se Boga ne boji i ljudi ne stidi, taj već dublje pasti ne može. Kako su nepravedne, svojevoljne i opake bile osude toga suca! U istom gradu živjela je neka siromašna udovica, koja nije imala nikoga, da je štiti. Ta je više puta dolazila k sucu i lijepo ga molila: »Dosudi mi, što je pravo. Obrani me od suparnika moga!« Taj mora da je bio nasilan i moćan, jer htjede da pogazi pravo bijedne udovice. Tako je bivalo dulje vremena. Udovica je jednako dolazila i molila, te opet molila, a sudac se jednako nije obazirao na njezine suze i jadikovanja. I nitko se nije nadao, da će siromašna udovica ikada okrenuti opakoga suca. Napokon se sudac ipak predomisli i reče u sebi: »Ako se i Boga ne bojim i ljudi ne sramim, ipak ću obraniti ovu udovicu, jer mi dosađuje, da me ne bi najposlije još iščuškala.«

Kad je Isus završio priču, upozori slušatelje svoje na njezinu nauku riječima:

»Čujte, što govori nepravedni sudac, u koga je postojano moljakanje udovičino skršilo tvrdoglavost.« Ako tako govori nepravedan i opak sudac, kako ne će Bog, koji je pravedan, dobar i milosrdan, obraniti u nevolji odabranike svoje, koje ljubi, kad Mu se ustrajno mole dan i noć? Hoće li krzmati i zavlačiti, da im pomogne? »Ne, velim vam svečano, već će ih obraniti brzo.« Ne znači to, da će ih uslišati, čim Ga zamole, jer bi se to protivilo cijeloj priči, koja uči, da se Bogu valja moliti postojano i ustrajno, nego to znači, da će nas Bog uslišiti, ako neko vrijeme i odgađa, da udovolji našu molbu. Više puta zateže Bog svojim darovima, da ih naučimo bolje cijeniti.

Pouzdanje naše u Boga ne smije nikada klonuti, ako bi se i činilo, da nas je Bog ostavio, jer je molitva ona sila, koje kao da se boji i sam Gospodin Bog.

I završi Isus priču zakučastim riječima:

»A kad Sin čovječji dođe, hoće li naći vjere?« Kao sada, tako će Sin čovječji, i kada dođe na sudnji dan, pomoći svojim vjernima u nevolji, samo neka nastoje, da i On nađe u njih čvrsto pouzdanje i nepokolјebljivo povjerenje, bez kojega nema ustrajne molitve.

Farizej i carinik.

ko Isusa stajaše nekoliko farizeja, koji su bili, uvjereni, da su pred Bogom pravedni, pa se vladahu tako, kao da njima ne treba ni molitve, ni pokore. Kad sebi čovjek umišlja, da mnogo vrijedi, počinje druge prezirati. Tim oholicama htjede Isus pokazati, kako su Bogu odvratni, a slušatelje svoje izliječiti od jedne velike duševne bolesti, od oholosti.

Židovi su zalazili jutrom, o podne i na večer u hram, da se mole. Jednom, poče Isus pričati, pođoše u hram dva čovjeka. Jedan je bio farizej, i pripadao najodličnijemu židovskom društvu, a drugi je bio svima omražen carinik. Farizej, pun pouzdanja u samoga sebe, odijelio se od ostaloga svijeta i pošao naprijed sve do svetišta. Tu je ponosito stao, kao da želi sebe pokazati Bogu i ljudima. I poče se Bogu moliti ovako: »Hvalim ti Bože, što nijesam kao ostali ljudi: razbojnici, nepravednici, preljubočinci. Prvim trim riječima dobro je započeo, ali je odmah i skrenuo s pravoga puta. Ne hvali Bogu poradi dobra, što mu ga je dao, već kao da se veseli, što su drugi ljudi zli i daleko ispod njega. Ti su prema njemu svi samo zlikovci. Tako ponizuje druge, samo da može uzvisiti sebe. On spada među savršene, a svi su drugi odani različitim opačinama. Uto se okrene, da vidi, da li ga tko čuje i gleda, te opazi iza sebe carinika. I odmah potegnu i njega u svoju bezbožnu molitvu riječima: »Ili kao ovaj carinik«, koji je njemu bio gori, od svih prije navedenih. Što je farizej činio, nije značilo Bogu se moliti, nego druge napadati i vrijeđati. Umjesto da se sjeti svojih grijeha, poče sada isticati svoje kreposti i zasluge. Kako je prije rječito optužio druge, tako sada poče okretno hvaliti sebe: »Postim dva puta u tjednu, dajem desetinu od svega, što imam.« Nabrajajući, koliko posti i što sve plaća, isticao je, kako Bogu daje i ono, što nije dužan. Pa kad čini i ono, što ne treba, kako točno vrši što mora!

Pročitavši farisejevu molitvu mora svaki da se pita: pošto je taj čovjek zapravo došao u hram? Ta on je pravedan i svet, njemu ne treba ništa, i čini više, nego treba, pa bi Gospodin nekako morao njemu da bude zahvalan, a ne on Bogu!

Kolika razlika između njega i carinika! Carinik se nije gurao naprijed, da ga drugi vide, već je ostao straga, da nikome ne udari u oči. Farizej se približio k svetištu s nekom smjelošću, a carinik se sa strahom zaustavio i držao se nevrijedan, da pristupi bliže k svetištu. Farizej se isprsio, da pokaže svoju pravednost, a carinik ne zna, kako bi se sakrio, da zastre svoju bijedu. Držanjem, riječima i srcem bio je između njega i farizeja još veći razmak. Ponizan tijelom i dušom nije se carinik usudio ni oči podignuti prema nebu, a kamo li ruke, kako se onda običavalo moliti. Molitva je njegova izvirala ne iz usta, već iz srca, ne iz oholosti, već iz poniznosti i vapila za milosrđem Božjim. Nije gledao na druge, već samo na sebe. Bio je griješnik i priznavao svoje grijehe. Nije znao tako rječito moliti kao farizej, već je jednako uzdisao: »Bože milostiv budi, meni griješniku!« Tako je javno priznavao svoje grijehe. U malo riječi kazivao je mnogo. Ne oslanja se on na svoja kakva dobra djela, ne navodi nikakvih zasluga, jedino moli Boga, da mu se smiluje jer mu je žao, što Ga je uvrijedio. Uz to se za grijehe i kaje, jer mu je ruka tamo udarala, gdje je ćutio

bol i žalost, na srce, koje je izvor griješnih misli i želja.

Svatko odmah vidi, što uči ta priča. Ali Isus htjede da nauku njezinu još posebno istakne.

»Kažem vam,« zaključi Isus, »jer ja to znam od Boga : ovaj otide opravdan kući svojoj, a ne onaj.« Farizejsku oholost Bog je osudio, a carinikovu poniznost milo primio. To je bila pravedna kazan za farizejevu nadutost. Farizej je jadan ostavio hram i još sebi utvarao, kako je veličajno proslavio Boga i povećao zasluge svoje. Carinikova molitva doprla je do neba i bila Bogu ugodna žrtva, kojom je našao milost u Boga i očistio se od grijeha svojih. A nama htjede Isus s tom pričom pokazati, u čemu je oholost, a u čemu poniznost, kako Bog naplaćuje jednu, a kako Mu je mrska druga.

Po Svom običaju završi Isus i tu priču važnom naukom :

»Svaki, koji se podiže, ponizit će se, a koji se ponizi, podignut će se.« Kad se čovjek diže, Bog bježi od njega, a kad se ponizuje, Bog mu se približuje. U kraljevstvu Isusovu jedini put do spasenja jest poniznost, a oholost vodi u propast.

Ženidbena rastava.

Na svom putu u Jerusolim prešao je Isus opet rijeku Jordan i došao u zemlju Heroda Antipe. Tu pristupiše k Njemu farizeji, da Ga kušaju. Bilo im je zapovjeđeno, da jednako hodaju za Isusom i na svaki način gledaju, da Ga ulove u riječi i predadu vlastima. Tako Mu sada staviše pitanje, o komu se u ono vrijeme mnogo raspravljalo. Mojsijev zakon dopušta, da muž može otpustiti ženu svoju, ako na njoj nađe što ružno. Ali što se pod tim ima razumijevati, u tom se nijesu slagali židovski učitelji. Jedan od njih, po imenu Šamaj, tvrdio je, da muž

smije otpustiti ženu jedino, ako mu se iznevjeri. Drugi, po imenu Hilel, dokazivao je, da muž može protjerati svoju ženu bilo s kakva razloga: ako mu se više ne sviđa, ako hoće da uzme drugu ljepšu, dapače i zato, što mu nije dobro priredila jelo. Zapitaše dakle farizeji Isusa :

»Može li čovjek otpustiti ženu svoju iz kakva mu drago uzroka?«

Mislili su time postaviti Isusu stupicu i zaplesti Ga u svoje mreže. Riješi li Isus to pitanje u prilog bilo kojemu židovskom učitelju, svakako će se jednome zamjeriti. Povrh toga nalazio se Isus sada u zemlji Herodovoj, koji je protjerao ženu svoju i uzeo drugu. Ako Isus pristane uz strogoga učitelja Šamaja, mogla bi Ga zateći ista sudbina, kao i Ivana Krstitelja.

Tu je mudrost Božja i opet izigrala zlobu ljudsku. Isus se nije upustio u njihove rasprave, nije pristao ni uz jednu stranku i nije ništa rekao, što bi moglo uvrijediti Heroda. S Božanskim je mirom riješio zavodljivo njihovo pitanje, te se njime poslužio, da ih nauči dosad nepoznate istine i ženidbu uspostavi na prvašnju čvrstoću i savršenost. Da riješi njihovo pitanje, pozva se Isus ne na ljude, već na samoga Boga i na Sveto Pismo. Farizeji se hvastahu, da dobro poznadu Sveto Pismo, a Isus ih uputi na prvu stranicu riječima :

»Nijeste li čitali Sveto Pismo, da Onaj, koji je u početku stvorio čovjeka, stvori muža i ženu ?« Nije Bog stvorio jednoga čovjeka i više žena, da ih muž po volji mijenja, niti je stvorio jednu ženu i više muškaraca, koji će zavisiti o njezinim hirovima, već je od svakoga roda stvorio samo po jedno čeljade. Kako je Adam imao samo jednu ženu, tako ni drugi čovjek ne može da ima u isto vrijeme više žena. Od iskona bila je dakle volja Božja, da muž ima samo jednu ženu.

U početku svijeta bili su muž i žena samo jedno tijelo. Evu nije Bog načinio od zemlje, već joj je tijelo

stvorio od rebra Adamova. Tu prvobitnu vezu, što je u raju postojala prije, nego je Eva došla na svijet, uspostavio je Bog u ženidbi, gdje se dva tijela opet spajaju u jedno. Uže, jače i savršenije sveze nema. Zato je Gospodin Bog rekao po Adamu, da će čovjek poradi žene ostaviti ono, što mu je najmilije, rođenog oca i majku, te prionuti uz ženu svoju, pa će iz dva tijela biti samo jedno. Dijete je otac i majka u jednome tijelu. Iz toga slijedi zaključak : »Što je dakle Bog sastavio, toga neka čovjek ne rastavlja«.«

Muž i žena čine dakle jednu cjelinu ne samo zato, što je oboje poteklo iz jednog tijela, već i zato, što je Bog odredio među njima najužu svezu. Po prirodnom zakonu i po odredbi Božjoj jedan je upućen na drugoga, muž na ženu, a žena na muža. U ženidbi su dakle muž i žena po odredbi Božji svezali ili zakovali svoje tijelo i svoju dušu u jedno, da u zajedničkom domu budu jedno tijelo i jedno srce i jedne misli. Kad je dakle Bog sve tako uredio, neka ne misli čovjek, da će poradi svoje strasti ili poradi svojih hirova raskinuti, što je Bog svezao. Što je Bog svezao, to može samo Bog rastaviti putem smrti. Rastava muža od žene protivi se i prirodnom i Božjem zakonu. Bračna je rastava grijeh protiv naravi ljudske, protiv sreće i dobrobiti obitelji, protiv djece' koja su žrtva te rastave.

Farizeji su pitali Isusa, s kojega se razloga može ženidba razriješiti. A Isus im je na osnovu Božjih riječi dokazao iz Svetoga Pisma, da pravu ženidbu ništa ne može rastaviti. Taj je odgovor smeo farizeje, pa se sada zakloniše za zakon Mojsijev, da i opet navale na Isusa.

»Ako je istina,« rekoše Mu, »što Ti kažeš, da se ženidba ne može razriješiti, zašto je onda Mojsije zapovjedio, da se dade knjiga otpusna i da se žena pusti?« Tko se kod Židova htio riješiti žene, morao joj je po zakonu Mojsijevu izdati pismo, da je otpušta. S takvom otpusnicom mogla se udati za drugoga muža. Tim je Mojsije gledao da rastave u Židova budu što rjeđe. Muž nije mogao protjerati ženu u prvome jadu, već tek onda, kad joj je izdao otpusnicu. Pisanje je na Istoku još i danas zanat, u koji se razumiju samo neki ljudi. Mnogi se muž predomislio, da otpusti svoju ženu, prije, nego mu je javni pisar mogao napisati otpusnicu.

»Mojsije,« odgovori Isus, »nije vam tako zapovjedio, već samo dopustio da otpustite ženu poradi tvrdoga srca vašega.« To dakle nije bio zakon, već samo neki izuzetak. Ali ispočetka, kad je Bog ustanovio ženidbu, nije bilo tako. Ispočetka nije nitko mogao otpustiti svoje žene. Izuzetak, što ga je uveo Mojsije, vrijedio je samo neko vrijeme i samo za Židove. Zato ga je Isus dokinuo i narednim riječima proglasio zakon, koji će vrijediti u Crkvi Njegovoj za sva vremena i za sve ljude.

»A ja vam kažem, ako koji pusti ženu svoju osim za preljubu i oženi se drugom, čini preljubu. I koji puštenicu uzme, čini preljubu.« Tim reče Isus : slobodno je rastati se od nevrijedne žene, ali ženidbena sveza zato ostaje. Rastavljena žena nema prava, da se uda za drugoga muža. A muž, koji je otpustio ženu svoju, ne smije uzeti druge, jer bi učinio preljubu. I tko se oženi ženom, koja se rastavila, ogrješuje se preljubom.

Neki misle, da je Isus tim riječima dopustio, da se raskine ženidbena sveza, ako se koja stranka iznevjeri. To je krivo. Tim je Isus samo dopustio, da se muž i žena poradi preljuba rastave, ali nipošto da sklapaju novu ženidbu. Malo prije rekao je Isus, da je ženidba po Božjem i prirodnom pravu nerazrješiva. Kako bi onda sada govorio, da se poradi preljuba može razriješiti? Kad bi preljuba kidala ženidbeni vez, ne bi preljubu počinio drugi muž, da uzme ženu, s kojom se prvi muž raskrstio poradi nevjere. To bi napokon bio najlakši način, da se raskine svaka ženidba. Trebalo bi samo, da muž ili žena učine preljubu. Tako bi žena, koja se ogriješila o

bračnu vjernost, bila još nagrađena, jer bi po volji mogla sklapati novi brak.

Najbolji je tumač Isusovih riječi sveti apostol Pavao, koga je u toj stvari poučio sam Isus. U prvoj poslanici Korinćanima piše sveti Pavao: »Oženjenima zapovijedam ne ja, nego Gospodin, da se žena od muža ne rastavlja. Ako li se ipak rastavi, neka se više ne udaje ili neka se s mužem svojim pomiri. I muž neka ne otpušta žene. Žena je vezana, dok joj živi muž, a ako joj umre muž, slobodna je.« I opet u poslanici Rimljanima piše sveti Pavao ovako: »Udata žena vezana je zakonom za muža, doklegod on živi. A ako li je muž umro, oslobodila se od zakona muževljeva. Zato dakle dok joj je muž živ, zvat će se preljubnica, ako pođe za drugoga muža.« Odatle je jasno, da valjano sklopljenu ženidbu može razvrći jedino smrt. Tako je katolička Crkva učila od svog početka, tako uči i danas. Po tomu može svatko vidjeti, koliko se od nauke Isusove udaljiše sve vjere i crkve, koje dopuštaju, da se ženidbeni vez kida.

Farizeji se povukoše, kad razumješe odgovor Isusov. Ali je pitanje njihovo dalo Isusu priliku, da ženidbu uzvisi do one čvrstoće i čistoće, kako ju je Bog ustanovio u raju. Učinio je to, da zakrči put ljudskoj razvratnosti i povrati ženi prava, koja joj je oduzelo neznaboštvo. Kod svih neznabožaca mogao je muž žene uzimati i otpuštati po volji. Neraskidljiva ženidbena veza temelj je pravoj porodičnoj sreći, osnov zdravoj državi.

Iz riječi Isusovih razumješe apostoli, da se ženidba nikad ne može raskinuti. Zato primjetiše:

»Ako je tako čovjeku sa ženom, nije se dobro ženiti.« Kad Isus zabranjuje rastavu, koja je kod Židova bila neka olakšica onima, koji su se vjenčali na svoju nesreću, onda je pametnije i bolje, misle apostoli, da se čovjek ne ženi, jer se lakše boriti protiv prirodne požude, nego protiv zle žene.

Tu je primjedbu upotrijebio Isus, da apostolima pokaže, što je djevojaštvo. Reče im dakle:

»Ne razumiju svi tih riječi do onih, kojima je dano.« A to znači: Istina je, bolje je ne stupiti u ženidbeni stalež, ali to nije za sve. Daleko pretežni dio ljudi ćuti potrebu, da se oženi, pa ih od ženidbe ne može odvratiti ništa. Muž je stvoren za ženu, a žena za muža, na to ga sili ljubav i želja za potomstvo. I volja je Božja, da se ženidbom uzdrži rod ljudski.

Prirodni nagon tako je silan, da su od njega izuzete samo tri vrste ljudi. I sad poče Isus nabrajati, kakvih sve ima djevojaštva. Jedni su od rođenja takvi, zakržljali su tjelesno i duševno, pa nemaju srca ili nijesu sposobni za ženidbu. Njihovo djevojaštvo nema zasluge pred Bogom, jer ne zavisi od njihove volje. Drugi neće da se žene od želje za blagom, pa jednako žive u grijehu. Ili ih je osakatila ljudska zloba, te odredila, da čuvaju tuđe žene. Treći se napokon odrekoše ženidbe poradi kraljevstva nebeskoga, da revnije služe Bogu, Takve Bog u velike cijeni. »Tko je neoženjen, brine se za Božje, a tko je oženjen, brine se za svjetsko i kako će ugoditi ženi.«

U zakonu Isusovu imade zapovijesti i savjeta. Zakon veže sve, a savjet samo one, koji hoće da ga vrše. Djevojaštvo pušta Isus na volju, pa kaže: »Tko može razumjeti, neka razumije.« Djevojaštvo je bolje od ženidbe, jer pomaže čovjeku, da živi za Boga. Ali svatko treba da prije dobro promisli, nego se na nj odluči. Te su riječi Isusove poziv, da se bori, tko može, da svlada svoju narav, pa da onda slavi slavlje.

Tim je savjetom Isus visoko podigao zastavu djevojaštvu. Pod njom se skupiše tisuće ljudi svakoga roda, koji su život svoj posvetili jedino Bogu. Ako muž ostavlja oca i majku, da prione uz ženu, djevojačka duša pušta sve, da prigrli Božanskoga zaručnika, Isusa.

Isus voli malene.

Malo prije podigao je Isus ženidbu do prave čistoće, a sad hoće da blagoslovi njezin rod. Preporučio je čistoću, pa će pokazati, kako voli djecu u cvijetu nevinosti.

Dok je Isus tumačio u jednoj kući, doniješe Mu majke djecu svoju, da stavi na njih ruke. Svi pobožni narodi mnogo su držali do blagoslova. Blagosloviti, to jest dati vremenitu i vječnu sreću, može samo Bog po zagovoru roditelja ili njegov zamjenik, svećenik. Takav se blagoslov drži uvijek za znak osobite Božje pomoći. I majke, koje sada dođoše, vjerovale su, da će blagoslov Isusov mnogo vrijediti, jer je poslanik Božji. Zabrinute za dobro djece svoje, tražile su, da na nju stavi ruke, da joj Isusov blagoslov donese svaku sreću i očuva je od svakoga zla.

Kad su čule, da će Isus doskora otići iz njihova mjesta, nagrnuše mnoge majke, da provale u kuću, gdje je Isus naučao. Apostoli su vidjeli u Isusu samo učitelja, koji navješta tajne kraljevstva Božjega. I nijesu mogli shvatiti, zašto njihov učitelj gubi vrijeme sa djecom, koja jedva znadu govoriti. Odbiše ih dakle, da Isusu ne smetaju, i ne htjedoše da ih puste u kuću. Držali su, da se tako brinu za čast i za dobro Isusovo, a nijesu mislili, da Mu time samo zastiru slavu, kao što čini onaj, tko odbija bolesnika od vješta liječnika.

Kad je Isus čuo, kako se napolju prepiru majke s apostolima, pokaza licem i ponašanjem, da Mu nije milo, što je u njih tako tvrdo srce. I reče im ove Božanske riječi:

»Pustite djecu, neka dolaze k Meni, i ne branite im, jer je takvih kraljevstvo nebesko!«

Tim je Isus pokazao, kako je u Njega milo srce, i ujedno je poučio apostole, kako im se vladati prema djeci. Nije to nježno doba, koje čini djecu osobito prikladnu za kraljevstvo Božje, već nevinost njihova. Djeca su još slaba, nerazumna, nepromišljena. Ne

hvali dakle Isus njihovo djetinstvo, već nevinost. Zato kraljevstvo nebesko nije stvoreno samo za malu, već i za veliku djecu, to jest za odrasle, ako postanu onakvi, kakva su malena djeca od naravi svoje. Dijete ne hlepi ni za častima ni za bogatstvom, ne pozna nikakvih duhovnih bolesti, ni prevare ni zlobe

Isus voli malene.
Naslikao J. F. Hetteš.

ni osvete. Ali nije krepost u tome, što čovjek ne zna ili ne može da griješi. Čovjek valja da od svoje volje postane onakav, kakvi su maleni od prirode svoje. Djeca su nevina, ponizna, pokorna, bezazlena, meka srca prema nevoljnicima. Te kreposti traži i kraljevstvo Isusovo od svojih vjernika.

»Zaista vam kažem, koji ne primi kraljevstvo Božje kao dijete, ne će u nj ući.« Dijete vjeruje, što mu se kaže, rado vrši, što se od njega traži, i sluša iskreno riječ Božju. Tako treba da i čovjek s velikom vjerom primi nauku Isusovu, da je drage volje vrši, pa će postati vrijedan član Crkve Isusove na zemlji i doći jednom u kraljevstvo nebesko, kamo mogu unići samo bezazleni i nevini.

I sad nasta krasan prizor, gdje Isus otkri svu nježnost ljubavi Svoje. Da pokaže, kako djecu voli, poče je Isus grliti, uzimati na ruke, pa ih blagosivati, da pokaže, kako milost Svoju dijeli ne samo odraslima, već i malenima. A dionici toga blagoslova postat će i ona velika djeca, koja dolaze k Isusu u duhu malenih.

Velikom ljubavlju, što je Isus pokaza prema djeci, kao da govori kršćanskim majkama, neka se u tom ugledaju u židovske majke: neka Isusu preporuče djecu svoju, neka ih vode u crkvu, kako bi im Isus blagoslovom Svojim donio svaku sreću u kasnijem životu.

Nema ljepše službe, nego obrađivati taj odabrani dio vrta Isusova. Dobri pastir posvećuje najviše pažnje i ljubavi malim janjićima, što tek dođoše na svijet. Svako je dijete zavrijedilo našu ljubav, trud i muku, jer je nemoćno i slabo, a opaki svijet i pakao gledaju da ga upropaste. Crkva nije u tom pogledu žalila nikakve žrtve, pa je osnovala mnoge uredbe, koje služe samo odgoju mladeži.

Bogati mladić.

Kad je Isus izašao iz kuće, gdje je dosad propovijedao, da krene u drugo selo, potrči za Njim neki čovjek. Bio je još mlad, ali se uspeo do visoke časti zborničkog predsjednika. Čuo je za Isusa i za Njegova čudesa, pa kad se raširio glas, da je u njihovu

selu, pođe da Ga odmah potraži. Kad stiže Isusa, klekne pred Njim i pokaza Mu time veliko svoje poštovanje. Zatim Ga zapita:

»Učitelju dobri, što da činim, da dobijem život vječni?«

Njegovo se pitanje svidjelo Isusu. Malne svi drugi ljudi tražili su od Isusa vremenita dobra, ponajviše zdravlje, a ovaj mladi čovjek htjede, da mu Isus pokaže siguran put do vječnoga života. I odgovori mu Isus:

»Što me zoveš dobrim? Dobar je samo jedan, a to je Gospodin Bog.« Svaki čovjek ima više manje dobra u sebi, a jedini Bog je sama dobrota. Tko dakle hoće da postigne vječni život, mora da gleda na ono, što se Bogu sviđa, da se kloni zla i da vrši zapovijesti Božje. Zato doda Isus:

»Znaš li zapovijesti?«

Mladić je držao, da su to neke posebne, njemu nepoznate zapovijesti, pa upita Isusa:

»Koje su to zapovijesti?«

Samo za primjer navede Isus sada neke od deset zapovijesti Božjih:

»Ne ubij, ne čini preljube, ne ukradi, ne reci lažnoga svjedočanstva,« i doda: »Ljubi bližnjega svoga, kao samoga sebe!« To je jezgra svih zapovijesti Božjih. Deset zapovijesti Božjih dano je Mojsiji na dvije ploče. Na jednoj su bile napisane prve tri zapovijedi, koje govore o Bogu. Na drugoj ploči stajalo je ostalih sedam, koje nalažu, kako se čovjeku valja vladati prema bližnjemu. Prve tri zapovijedi Božje nije Isus napomenuo, jer tko ljubi bližnjega svoga, taj ljubi i Gospodina Boga. »A tko ne ljubi bližnjega svoga, koga vidi, kako bi ljubio Boga, koga ne vidi?« pita sveti Ivan.

I odgovori mladić Isusu:

»Učitelju, sve sam to držao od mladosti svoje.« Premda je taj mladić točno vršio zakon Mojsijev, ipak mu se činilo, kao da to nije dosta. A duša kao da mu je govorila, da ima još nešto, po čemu čovjek

postaje savršeniji i za spasenje sigurniji. Upita dakle Isusa :

»Što mi još treba?«

Čuvši to pogleda ga Isus milo u znak, da ga voli. Dosad mu je pokazao običan put, koji vodi u vječni život, a sad će mu reći strmu stazu do savršenosti i veće blaženosti. Kako je govoreći o ženidbi preporučio djevojaštvo, tako će sada bogatomu mladiću preporučiti siromaštvo.

»Ako želiš da budeš savršen, idi kući, prodaj, što imaš, i podaj novac, što ga dobiješ, siromasima!« Povrh zapovijedi ima u evanđelju Isusovu i savjeta, koji vode čovjeka do savršenosti, ali tko ne će, nije ih dužan vršiti, jer se i bez njih može spasiti. Takav je savjet djevojaštvo i potpuno siromaštvo. Zato mu je samo preporučio Isus, neka se odrekne svoga blaga. Tim će se ponajprije osloboditi onoga, što čovjeka najviše priječi, da napreduje u krepostima. A veoma će zadužiti Boga, ako blago svoje dade siromasima, koji mu ga nikad ne će vratiti.

Da se bogati mladić lakše odrekne svega, doda Isus :

»I imat ćeš blago na nebu.« Mislio je pod tim veliku nagradu na nebu, stalan izvor zadovoljstva i veselja, koji Isus zove blago, jer govori bogatašu, kod koga jedino ta riječ mnogo vrijedi. Odreći se dakle zemaljskog blaga nije gubitak, već dobitak, jer će takvome Bog vratiti mnogo više, nego što je žrtvovao.

Ali to još nije sve. Mnogi se čovjek odrekao blaga znajući, da će ga siromaštvo osloboditi od mnogih briga. Za nebesko savršenstvo hoće se još jedno :

»Dođi i pođi za Mnom !« reče Isus. Poći za Isusom znači u svemu se pokoravati Isusu. To je mnogo veća žrtva, nego odreći se blaga. Mnogo je lakše čovjeku da se odrekne vreće dukata, nego da se zauvijek odrekne volje svoje. Dosta ih se već odreklo blaga, ali nijesu time stekli osobitih zasluga za nebo, jer nijesu pošli za Isusom.

Takvom se odgovoru nije taj čovjek nadao. Riječi Isusove bolno se dojmiše duše njegove, jer je bio veoma bogat. U njega je bilo dosta dobre volje, ali premalo jakosti. Za velik dobitak daje trgovac s veseljem sve, što ima. A ovaj je žalio da za sjajnu nagradu na nebu dade ono malo zemaljskog praha, što ga ima. Htio je da postigne sve, a da ne žrtvuje ništa. Bogatstvo je bilo prema priči Isusovoj trnje, što je u duši njegovoj ugušilo volju za savršenstvom. Teško mu je bilo, da Isusu odgovori. Zato samo uzdahne i ode tužan ne rekavši ništa. Žalio je, što ne može da Isusa posluhne i uz to još sačuva bogatstvo svoje. Tako se događa mnogima, koji hoće da zadrže jedno i postignu drugo, pa napokon izgube oboje.

Žalosno su gledali za Njim apostoli. A Isus i opet upotrijebi priliku, da im pokaže, kako će mnogi izgubiti dušu svoju poradi bogatstva.

»Zaista vam kažem, da će bogataš teško ući u kraljevstvo nebesko«, da će oni, koji u novac stavljaju svu svoju nadu, teško ući u nebo. Ništa ne veže čovjeka tako uz zemlju ovu, ništa ga tako ne potiče na zlo kao bogatstvo. Toliki žele, traže, kradu, otimaju novac. Za onaj komad papira brat će omesti brata, žena izdati muža, sluga izvarati gospodara, razbojnik oplijeniti putnika. Pogani je novac uništio tolike živote, upropastio tolike duše.

Na te riječi uplašiše se apostoli. Držali su s ostalim Židovima, da Bog dobroga čovjeka nagrađuje zemaljskim blagom. A možda se i nadahu, da će u kraljevstvu nebeskom i oni postati slavni i bogati. Ali Isus nije popustio. Kako dobra majka opetovano napaja dijete gorkim lijekom, da ozdravi, tako reče sada Isus :

»Lakše je devi proći kroz igleno uho, nego li bogatašu ući u kraljevstvo nebesko.«

To je istočna rečenica, kojom se označuje veoma teška stvar. Ne kaže time Isus, da nijedan bogataš

ne će doći u nebo, već jedino, da je bogatašu jako teško doći u nebo, osobito onima, koji su svu svoju nadu stavili u novac.

Toj se primjedbi začudiše apostoli još više, pa jedan drugome reče:

»A tko će se onda spasiti?« Bojahu se ne za sebe, jer su oni bili siromasi, već za drugi svijet. Znali su, da nema mnogo bogataša, ali ih je strah za one, koji na svaki način žele da postanu bogati, a tih ima sva sila na svijetu.

Nato Isus milo pogleda apostole, te reče, da ih umiri:

»Kod ljudi je to nemoguće, ali nije kod Boga.« Milost Božja pomaže, da ljudska slabost ne iznemogne. Pokvarena narav ljudska teško se odhrva žudnji za bogatstvom, ali uz pomoć Božju lako će čovjek svladati sve. Bog može da lakomost pretvori u darežljivost, a oholost u poniznost. I doista milost je Božja već hiljade potakla, te ostaviše zemaljsko blago i zavjetovaše Bogu dobrovoljno siromaštvo po savjetu Isusovu.

Mladomu čovjeku obećao je Isus veliku nagradu u nebu, ako se odrekne bogatstva. Petar htjede saznati, kakva je to nagrada, pa upita u ime sviju:

»Evo mi smo učinili, što si Ti savjetovao mladiću, ostavili smo sve, što smo imali i pošli za Tobom. Što ćemo dakle mi dobiti?«

Petar nije bio bogat, kao ni drugi apostoli. Živio je od ribarenja, ali je mnogo ostavio poradi Isusa, jer je ostavio sve, što je imao, a odrekao se i svega blaga, što bi ga kasnije mogao steći.

Isus je znao cijeniti žrtve, što su ih apostoli prinijeli za Njega, zato im svečano obeća:

»Zaista, zaista vam kažem, da ćete vi, koji ste pošli za Mnom i vjerno pristali uz Mene, u drugom rođenju, kad se na posljednji dan sve preobrazi, biti sjajno nagrađeni.« Apostoli pomogli su Isusu, da osnuje kraljevstvo i proširi Crkvu Svoju, pa će Isus s njima podijeliti slavu Božju. »Kad se Sin čovječi

ukaže u slavi i sjaju, pa sjedne, da sudi svima, sjesti ćete i vi na dvanaest stolica i suditi dvanaest plemena Israelovih,« to će reći: cijelomu svijetu. Svaki će od apostola zasjesti na svoje prijestolje, jer će se nevrijednome Judi naći vrijedan zamjenik. A sudit će apostoli ne svaki za sebe, već kao prisjednici Isusova suda, u zajednici s Isusom, jer je sud na koncu svijeta Bog predao Sinu čovječjemu.

Još to nije sve, već apostole čeka i druga velika nagrada, koja će zapasti svakoga, koji što žrtvuje za Isusa. Sad navede Isus nekoliko primjera, uz koje je čovjeku srce jače vezano:

»I svaki, koji ostavi kuću ili braću ili sestre ili ženu ili sinove ili polja imena Moga radi, primit će sada, u ovo vrijeme, sto puta toliko, a na onome svijetu život vječni.« Jednom riječi: za svaku stvar, koju čovjek ostavi na ovome svijetu poradi Isusa i Njegova evanđelja, da može nesmetano živjeti za Isusa, propovijedati vjeru Njegovu, primit će sto puta toliko, koliko je ostavio. Isus uzima okrugli broj, da njime označi, kako će bogato nagraditi vjesnike i sljedbenike Svoje. Ne će ih nagraditi zemaljskim, već duhovnim dobrima. To su pouzdanje u Boga, utjeha, zadovoljstvo, veselje, što je sto puta više vrijedno, nego zemaljska dobra. A nevolje, muke i progoni, što ih snađu, tješit će ih i radovati, jer su siguran zalog sreće, koja ih čeka.

I riječi se Isusove ispuniše. Kudgod su apostoli došli, primiše ih vjernici kao svoje, a bili su sretni, kad su što mogli trpjeti za Isusa. Isto potvrđuju i oni, koji se odrekoše svega i stupiše u samostane, da nesmetano živu za Isusa. Za roditeljsku kuću, koju ostaviše, imadu toliko kuća, koliko ima red njihov samostana. Priroda dala im je samo jednu majku, a kršćanska ljubav mnoge. Za brata, kojeg ostaviše, nađoše toliko braće, koliko je članova u njihovu redu, a za sestre sve duše, koje se posvetiše Kristu. Mimo obilje duhovnih dobara na ovom svijetu nagradit će ih Bog na drugom svijetu vječnim blaženstvom.

Kraljevstvo Božje na nebu silno će se razlikovati od kraljevstva Božjega na zemlji. Zato dodade Isus: »Ali će mnogi prvi biti posljednji, a posljednji prvi.« Mnogi, koji su na ovome svijetu veliki, poradi svoje časti i bogatstva, bit će na drugom svijetu posljednji, a mnogi, koji ne važe mnogo na ovoj zemlji, bit će na nebu osobito odlikovani. Tim riječima htjede Isus opomenuti apostole i njihove nasljednike, da se ne uzohole poradi sjajnog obećanja, što im ga dade, i da ne omlitave u službi Božjoj.

Radnici u vinogradu.

To kako prvi mogu da postanu posljednji, a posljednji prvi, pokaza Isus ovom pričom. »U kraljevstvu nebeskom bit će kao u čovjeka domaćine, koji rano iziđe iz kuće svoje, da najmi težake za svoj vinograd. I kad ih nađe na trgu, pogodi se, da će svakom platiti dinar, te ih pošalje u svoj vinograd, koji nije bio daleko.« Dinar je bio rimski srebrni novac i vrijedio otprilike našu staru krunu. To je u ono vrijeme bila obična plaća nadničaru za cio dan. Isus je pripovijedao tu priču u proljeće, kad u vinogradu imade najviše posla: rezati, koliti, vezati, okapati. Videći, gospodar da mu radnici, koje je pogodio, ne će doteći, ode oko tri sata opet na trg, da najmi nove težake. Kod starih počinjao je dan izlaskom, i svršavao se zapadom sunčanim, a dijelio se uvijek u dvanaest sati, koji su zimi bili kraći, a ljeti dulji. Tako je treći sat kod starih bio je naš deveti sat. Kad je gospodar došao na trg, vidje druge radnike, gdje stoje bez posla, te pošalje i njih u svoj vinograd. S ovima se nije pogađao, već im je samo obećao dati, što bude pravo. Poznavajući domaćinu kao poštena čovjeka, koji ih ne će prikratiti, primiše njegovu ponudu. Ali ni s njima nije bilo dosta radnika. Zato skoči gazda oko šest, ili po našem oko

dvanaest sati, i opet oko devet, to jest u naša tri sata na trg. Što je sada našao radnika, sve ih je poslao u vinograd i obećao svakoga nagraditi po zasluzi. Videći napokon, da će mu preostati silan posao, izađe na trg već oko jedanaest sati, po našemu računu oko pet poslije podne. Tu nađe neke ljude, koji su malo prije došli, jer su svuda uzalud tražili rada. I upita ih: »Što stojite cio dan bez posla?« A oni odgovoriše: »Nitko nas nije najmio«. I reče im: »Idite i vi u moj vinograd!«

Po Mojsijevu zakonu valjalo je nadničara isplatiti prije večeri. Kad je zapalo sunce, reče gospodar od vinograda svomu pristavu: »Dozovi poslenike i podaj im plaću počevši od onih, koji su došli posljednji, pa do prvih.« Koliko imade komu platiti, bio je gospodar već prije uputio upravitelja. Kod isplate zaokupiše svi radnici upravitelja, da vide, koliko će koji dobiti. A on dozva najprije radnike, koji su došli u pet sati poslije podne, te im isplati čitav dinar. Tako nastavi davati i drugima. Kad je došao red na one, koji su ujutro prvi došli na rad, mislili su, da će dobiti mnogo više, ali oni ne dobiše ništa više nego dinar. Da pokažu svoje nezadovoljstvo, počeše glasno mrmljati, što su drugi dobili više, nego su zaslužili: »Oni posljednji, koji dođoše u pet sati, radiše samo jednu uru, a ti si ih izjednačio s nama, koji smo se mučili cio dan. K tomu su oni radili po hladu, a mi smo podnosili žegu sunčanu.« A domaćin odgovori jednomu, koji je valjda najviše rogoborio: »Čovječe, ne činim ti krivo, nijesi li se sa mnom pogodio za dinar?« Zatim ga otpravi riječima: »Uzmi svoje, pa idi! A ja hoću da i ovomu posljednjemu dadem kao i tebi. Ili zar ja nisam vlastan, da činim sa svojim, što hoću? Zar je oko tvoje zlo, što sam ja dobar?« To će reći: Zašto gledaš zavidno, što ja drugome činim dobro? Tako oni, što su posljednji došli u vinograd, postadoše prvi, jer su za jedan radni sat primili, koliko i oni, koji su došli u vinograd ujutro. Priču završi Isus riječima:

»Jer je mnogo zvanih, a malo izabranih.« To znači : od onih, koji su pozvani, da stupe u Crkvu Kristovu, ne će svi biti nagrađeni, jer ne rade onako, kako evanđelje propisuje.

Ta priča vrijedi i za cijele narode i za pojedinoga čovjeka. Gospodar od vinograda jest Gospodin Bog, koji zove sve ljude u svoj vinograd, to jest u Crkvu Svoju, da rade za spasenje duše i da dobiju plaću u nebu. Trg, gdje Bog traži radnike svoje, jest ova zemlja, na kojoj se kao na javnome trgu raspravlja buči, komeša, tuži. Radno vrijeme za sve ljude jest doba od osnutka Crkve pa do sudnjega dana, a za pojedinoga čovjeka, dok žive. Neke narode pozvao je Bog ranije, da stupe u Crkvu Njegovu, a druge kasnije. Tako je i s pojedinim čovjekom. Jednog zove Bog već od rane mladosti, da primi vjeru Isusovu. Taj kao da se rodio u vinogradu Gospodnjem, jer ga okrstiše, čim je došao na svijet. Drugi se obratiše Gospodinu oko trećeg sata, to jest u mladosti, treći počeše ozbiljnije brinuti se za dušu svoju oko šest, to jest u muževnoj dobi, neki oko devet sati ili u starosti, neki napokon u jedanaest sati, ili neposredno prije smrti, kao okajani razbojnik. Veče, kad se prestaje raditi i kad se dijeli plaća, jest za pojedinoga čovjeka čas smrti, a za narode, kad ih Bog izbriše sa lica zemlje, jer su svi vijekovi pred Bogom kao jedan dan. Svatko će dobiti svoju nagradu, koja će se svečano proglasiti na posljednjem sudu. Dinar, kojim Bog nagrađuje vjernoga radnika, jest vječni život. Svim je obećana jedna nagrada, jer su pred Bogom svi jednaki. Nijedan ne će u nebu dulje živjeti od drugoga, svi će se radovati do vijeka. S obzirom na vrijeme dobivaju svi istu plaću: i oni, koji su se mučili cio dan, i oni, koji su radili samo jedan sat. Nikome se time ne čini nepravda, jer nagrada, kojom Bog nagrađuje, daleko nadilazi trud, što ga je čovjek uložio.

Sve zvijezde svijetle na nebu, ali jedna jače, druga slabije. Tako ne će ni svi ljudi u jednakoj mjeri

gledati slavu Božju i uživati vječno blaženstvo. To zavisi od toga, kako dugo i s koliko mara tko služi, ali u prvome redu i od dobre volje Božje, jer Bog svakome daje, milosti koliko hoće. S pomoću milosti Božje učinit će jedan u kraće vrijeme mnogo više, nego drugi. Neka se dakle nitko ne oslanja ni na vrijeme, što ga je proveo u službi Božjoj, ni na svoja djela, jer ne znamo, kako će ih Bog ocijeniti.

Isus javlja treći put Svoju muku i smrt.

Bilo je već nastalo proljeće. Kiša je popustila, sunce pripeklo, a zemlja se okitila cvijećem, koje se kao divan sag rasprostrlo po polju. Nije tada bilo još zvonova ni novina, samo su krijesovi na vrhu brdina naviještali, da će se za četrnaest dana slaviti židovska pasha. Već sada je nagrnuo svijet u Jerusolim, da se po zakonu Mojsijevu opere od svake ljage, kako bi s čistom dušom mogao jesti vazmeno janje.

Na putu u Jerusolim bio se Isus spustio dolinom jordanskom, i tu Mu se pridruži mnoštvo naroda, koji je polazio u sveti grad. Svečani taj prizor lijepo nam opisuje evanđelje. Narod pjeva vesele pjesme, jer ga bližnja svečanost živo sjeća na obećanog Mesiju, koji ima naskoro doći i svemu zlu učiniti kraj. Te su pjesme budile u svima veselje, a samo u Isusa tugu, jer su Mu kazivale, da je svakim korakom bliže Kalvariji. I kao da Mu se žuri, koračao je Isus pred svima. Kao junak, koji će se žrtvovati za sve, podigao je glavu, ali Mu se u srce uvukla neka tuga i sjeta. U nekom razmaku iza vođe plašljivo stupaju vojnici, njegovi apostoli, i ne mogu da se Isusu dosta načude. Nijesu zaboravili, što je Isus doživio posljednji put u hramu. Ako se sada i opet pokaže u Jerusolimu, valja da budu pripravni na sve.

Najednom se Isus zaustavi, dade znak apostolima, da pristupe bliže, te ih pozva na stranu, da ih odvoji od naroda, kojemu nije mogao povjeriti tajne Svoje. Kad se apostoli sakupiše oko Isusa, poče im kazivati, što Ga sve čeka u Jerusolimu.

Već dva put govorio je Isus apostolima o Svojoj muci. Prvi puta, kad Ga je Petar javno priznao za Sina Boga živoga, drugi puta odmah iza Svog preobraženja. Dosad je govorio o muci Svojoj više općenito: da će poginuti i uskrsnuti. Ovaj put nabraja potanko sve, što će trpjeti, kao da im unaprijed pripovijeda povijest muke Svoje.

»Evo, idemo u Jerusolim,« reče, »i sve će se svršiti, što su proroci pisali za Sina čovječjega.«

Napomenuvši proroke, htio im je pokazati, da se sve ono, što Ga čeka u Jerusolimu, ne će slučajno dogoditi, već da je Bog odavna tako odlučio. I sad im stade po redu nabrajati, što će sve pretrpjeti.

»Sina čovječjega predat će glavarima svećeničkim, književnicima i starješinama.«

To su sva tri stališa, od kojih je sastavljeno bilo veliko vijeće. Ovo će Isusa osuditi na smrt i predati neznabošcima, da izvrše osudu.«

»Ti će Ga izvrći ruglu, popljuvati, bičovati, razapet će Ga na križ i ubiti.«

Tako je Isus u nekoliko riječi, prorekao kratak sadržaj cijele muke i smrti Svoje. Ali se time ne će svršiti sve. Poslije smrti čeka Ga slava.

»Za tri dana uskrsnut će,« da žive do vijeka.

Potanko kazivao je Isus, što su Mu neprijatelji priredili, da apostole pripravi, kako se ne bi sablaznili. Kad se poslije Uskrsnuća sjete, kako im je sve to kazivao dva tjedna unaprijed, ojačat će vjera njihova, jer će uvidjeti, da je smrt Isusovu pripravila neizmjerna mudrost i prevelika ljubav Božja.

Nažalost nijesu apostoli zasada ništa razumjeli od svega toga. Uvjereni su, da je Isus Sin Božji i obećani Mesija, pa ne mogu da pojme, što te riječi znače. Znali su doduše, što će reći popljuvati, bičevati, razapeti, ali nijesu mogli slutiti, da bi takva šta moglo snaći Isusa. Kako bi Onaj, koji je čudesa činio, bolesne izliječio, mrtve uskrisio, mogao doživjeti takve pogrde? Povrh toga još drže apostoli, kao i drugi Židovi, da će Isus osnovati zemaljsko kraljevstvo, pa misle samo na Njegovo slavlje i ne mogu pojmiti, kako bi takva sramota mogla zadesiti obećanog Mesiju. Tako im je sve ovaj čas bilo zagonetno. Pripovijedao je Isus njima više puta priče, pa su držali, da su i riječi o Njegovoj muci imadu nekako drugačije shvatiti. Ali nijesu pitali Isusa za razjašnjenja u strahu, da ne čuju još gorih stvari. I nijesu prosvjedovali sjećajući se, kako je Isus Petra ukorio, kad je prvi put prorekao Svoju muku.

Sinovi Zebedejevi.

Da apostoli nijesu razumjeli, što im je Isus govorio o muci Svojoj, lijepo pokazuje događaj, što ga odmah nadovezuje evanđelje. Proroštvo o muci i smrti Isusovoj nije moglo u njih uzdrmati stalnu nadu, da će Isus osnovati kraljevstvo nebesko. I poslije tužnoga proroštva više misle apostoli, kako će jednom sjedjeti na prijestolju i suditi svemu Israelu, nego na kakvu muku. Uvjereni su, da se tu radi o svjetskom kraljevstvu, pa već vide u mašti svojoj silno bogat stvo i časti, koje ih čekaju. Sad putuje Isus u Jerusolim, gdje će se proglasiti kraljem i osnovati svoje kraljevstvo.

To je zavelo apostole Jakova i Ivana na misao, da je nadošao zgodan čas, da sebi kod Isusa osiguraju najbolja mjesta u novomu kraljevstvu. Ali se nijesu usudili, da sami dođu pred Isusa s takvom molbom. Uputiše dakle majku svoju Salomu, da moli za njih, držeći, da Isus njezine molbe ne će tako lako odbiti. Bila je to jedna od onih pobožnih žena, što su svetu družbu na putovanju pratile i od svoje imovine davale,

što je Isusu i apostolima trebalo za život. Dobro, što ga je učinila Isusu i apostolima, a još više ljubav materinja, ohrabriše Salomu, da stupi pred Isusa.

Čekajući na zgodan čas približi se k Isusu, te Ga plaho zamoli, neka joj ispuni, što će Ga zaiskati. Tako običaju činiti ljudi, koji se boje, da ih ne odbijemo, kad bi odmah izrekli želju svoju. Obeća li Isus jednom, da će joj ispuniti želju, ne će kasnije odbiti molbe njezine. Isus ne htjede da se unaprijed veže, već prinudi Salomu, da očituje želju svoju, riječima:

»Što želiš?«

Dobro je Isus znao, što misli, ali je htio da izliječi nepromišljenu molbu njezinu. I sad reče Saloma:

»Kaži, to jest zapovjedi, da sjednu ova dva moja sina jedan s desna Tebi, a jedan s lijeve strane u kraljevstvu Tvome!« Pri tom pokaza na sinove svoje, apostole Jakova i Ivana, koji su stajali iza nje, da podupru molbu njezinu.

Sjedjeti kralju s desna ili s lijeva znači imati iza kralja najveću čast i vlast. Saloma je dakle molila, da njezini sinovi budu u kraljevstvu mesijanskom prvi Isusovi doglavnici ili ministri. Taj smioni zahtjev zavrijedio je ukor, ali toga nije zaslužila majka. Njezina je molba potekla iz žive vjere, da je Isus obećani Mesija, koji će osnovati kraljevstvo, te iz žarke ljubavi k djeci svojoj, koja nije mogla ništa ljepše željeti, nego da budu Isusu što bliže. Taj su ukor zapravo zaslužili sinovi njezini, koji su majku nagovorili, da za njih moli. Gledajući sažalno na oba brata ublaži Isus ukor Svoj riječima:

»Ne znate, što molite!«

I doista nijesu apostoli znali, što su molili. Nijesu pravo znali, kakvo je kraljevstvo mesijansko, a ni puta, kojim se u njemu dolazi do najviših časti. Držali su, da će kraljevstvo mesijansko biti zemaljsko, a ne duhovno, da će se u njemu po volji dijeliti najviša odlikovanja. Dosad je Isus toliko govorio apostolima o poniznosti, pa nije pametno bilo od njih tražiti najviša mjesta, da preteknu sve. U novom

kraljevstvu ne mogu se prva mjesta isprositi, već samo izvojštiti borbom i poniženjem. Kralj novoga kraljevstva Isus Krist postići će slavu Svoju po muci i smrti Svojoj, pa nema drugoga puta ni za kraljeve doglavnike. Najprije muka, onda slava.

Da Isus odvrati apostole Jakova i Ivana od tog častohleplja, zapita ih:

»Možete li piti čašu, koju ću ja piti, ili se krstiti krštenjem, kojim ću se ja krstiti?« To je značilo: tko hoće da sa Mnom vlada, taj mora i da trpi sa Mnom.

Kod Židova natakao je domaćina kod stola čašu, koju je svaki gost morao ispiti. Odatle je došlo, da se pod čašom ili kaležom razumijeva sudbina, koju je Bog čovjeku namijenio. Tako je Isus pod čašom, koju će piti, razumijevao čašu svoje gorke muke, koju će trpjeti. Isto je mislio i sa krštenjem, jer se pod velikom vodom razumijevaju u Svetomu Pismu velike nevolje. Apostoli su očekivali od Isusa krunu, a On im je ponudio križ.

Jakov i Ivan mislili su, da Isus govori o nekoj pogibli, kojoj bi se morali podvrći poradi Njega. Puni ljubavi za Isusa odlučno odgovoriše:

»Možemo.« Bili su pripravni i najgore pretrpjeti, samo da im Isus ispuni molbu.

Gledajući u budućnost proreče im Isus:

»Čašu ćete Moju uistinu piti.« To znači: trpjet ćete kao i ja.

Uistinu je Jakov prvi od svih apostola umro mučeničkom smrti. Godine četrdeset i četvrte dao ga je mačem pogubiti Herod Agripa. Sveti Ivan umro je posljednji od svih apostola prirodnom smrti, ali je za života mnogo pretrpio za Isusa. Prognaše ga na pusti otok Patmos, a jednom je bio bačen u kotao vreloga ulja, te iz njega izašao živ i zdrav.

Tko hoće da postigne najveće dostojanstvo u kraljevstvu mesijanskom, nije dosta, da samo trpi za Isusa. Tomu treba još jedan uvjet, zato nastavi Isus:

»Ali da sjednete s desne strane Meni ili s lijeve, ne mogu dati vama, nego onima, kojima je pripravio

Otac Moj.« Sin čovječji ne može da im iz osobite naklonosti dade prva mjesta, koja je pravda Božja sačuvala samo za velike zasluge, jer će Bog svakoga nagraditi prema trudu njegovu. Prvi bit će u kraljevstvu nebeskom najvrjedniji, ali je svima slobodno, da se natječu. Tu je Isus i opet pokazao svoju Božansku mudrost. Nježno se izvinuo molbi svoga najmilijeg apostola. Nije ga uslišao, ali ga nije ni odbio, već kao da je nekom koprenom zavio tajne vječnoga života.

Saloma je pristupila k Isusu, kad je bio nasamu. Čim dočuše ostala desetorica, što su molili Jakov i Ivan, bude im žao i počeše se na njih ljutiti, kao da su povrijedili kakva njihova prava. To potakne Isusa, da ih odvrati od težnje za častima i odlikovanjima, jer je njihova srdžba potekla iz oholosti i zavisti. U taj čas stajali su apostoli nešto podalje u skupinama po dva po tri. A Isus ih sve pozva k Sebi, te im reče:

»Znadete li, da poglavice u neznabožaca pokazuju svoju moć nad narodom, pa bahato zapovijedaju podložnima? U kraljevstvu nebeskom bit će drugačije. Tko hoće da bude veći ili da postigne prvu čast, taj treba da služi drugomu i mora da se žrtvuje za opće dobro. Tko hoće među vama da bude prvi, neka bude svima sluga.« U kraljevstvu zemaljskom osvaja se prvenstvo i čuva se vlada oružjem i silom. U kraljevstvu nebeskom jest ljubav i rad, kojima se postižu prva mjesta. Tko želi da bude prvi u Crkvi, ne smije da samo zapovijeda sa prijestolja svoga, već da radi i da se žrtvuje za opće dobro.

Najprije pokaza Isus, kako gadno rade neznabošci, koje su Židovi mrzili, a onda im stavi sebe za primjer. Samo Svojom mukom i smrću zadobit će cijelu vlast. Premda je Bog i gospodar svih ljudi, nije došao na ovaj svijet, da Ga časte i slave, već da On služi drugima, da ih nauča i liječi. A takvi treba da budu i učenici Njegovi. Isus je pače došao da dade dušu, to jest život Svoj i da tako otkupi mnoge. Za

sve ljude na svijetu platio je Isus otkupninu dragocjenom krvlju Svojom, ali se ne će mnogi spasiti svojom krivnjom. Kao na Veliki Petak, tako će svagda ispod križa Isusova biti ljudi, koji će Ga psovati.

Slijepac iz Jerihona.

Na svom putu u Jerusolim prešao je Isus opet na desnu obalu Jordana i poslije dva sata hoda po pustinji prispio je do krasne doline kraj grada Jerihona, gdje se skupljahu karavane, da u što većem broju krenu u sveti grad.

Po starom običaju zaposjednuše slijepci sva važnija mjesta, kojim je svijet prolazio, da isprose što od pobožnih putnika. Jedan slijepac, komu je ime bilo Bartimej, a to će reći sin Timejev ili Timejević, sjedio je na ulazu u grad kod gradskih vrata. Tu začu neobičan žamor, koji je bio daleko veći, nego kad prolazi putnička karavana. I zapita prve ljude u povorci:

»Što je to?«

Rekoše mu, da to dolazi prorok iz Nazareta, koga prati silan narod u Jerusolim. Taj slijepac morao je čuti, kako je Isus mnogomu povratio vid, pa i njemu sinu nada, ne bi li ozdravio. Poče dakle odmah vikati:

»Isuse, Sine Davidov, smiluj mi se!« Time je jasno priznavao Isusa za obećanog Mesiju, koga je sve očekivalo.

Međutim je narod oduševljeno klicao proroku iz Nazareta. Opće veselje silno je smetalo zapomaganje ovoga slijepca, pa neki iz povorke navališe na nj, da prestane vikati. Ali se slijepac ne dade utišati, već poče još jače vikati, da nadglasa viku svjetine:

»Sine Davidov, smiluj mi se!« To mu je bilo jedino sredstvo, kojim će Isusa svratiti na se. Propusti

li ovulijepu priliku, nema nade, da bi mogao ozdraviti. Vikom svojom jasno je dokazivao čvrstu vjeru, da ga Isus može izliječiti, i ujedno učio, kako se Bogu valja moliti s još većim žarom, kad se čini, da nas ne čuje.

I želja se njegova ispunila. Ispočetka kao da se Isus nije obazirao na njegovu viku, no najednom stane i reče, neka mu dovedu toga slijepca, koji viče. Odmah priskočiše neki po nj, jer bijaše nešto podalje od puta. Videći svijet, da Isus zove slijepca, odmah se promjeni. Oni, koji su ga prije korili, što viče, počeše ga sada tješiti riječima:

»Ne boj se, ustani, zove te!«

A kad je slijepac čuo, da ga Isus zove, skoči od veselja, odbaci kabanicu svoju, da ga ne smeta u hodu, i pobrza do Isusa s onima, što su ga vodili. Isus spreman, da mu pomogne, upita ga:

»Što hoćeš, da ti učinim?

Što je slijepac želio, nije bila velika zagonetka ni tajna, ali ga Isus upita pred svima, da ojača njegovo pouzdanje i da svijet pripravi na čudo. I odgovori slijepac:

»Da progledam.«

Tim je odao čvrstu vjeru, da ga Isus može izliječiti, i tvrdo zaufanje u dobrotu Njegovu. Nato reče Isus:

»Progledaj! Vjera tvoja ti pomože.«

Tako je Isus iz čednosti pripisao slijepčevoj vjeri, što je učinila Božja svemogućnost. Na jednu riječ Isusovu progledao je slijepac. Kako li se u tom času jadnik razveselio! Vidio je pred sobom svoga dobročinitelja, a u uza Nj mnoštvo naroda, koje Ga je oduševljeno pratilo. Uz tjelesni vid nagradi ga Bog i duhovnim. Kako mu se oči otvoriše, te vidje Isusa, tako mu se otvorilo i srce, da Ga prizna za Boga svoga. I nije znao, kako bi mu ljepše zahvalio. Da Mu bar nečim pokaže svoju zahvalnost, ostavi sve i pridruži se povorci, koja je Isusa pratila. A Isus

nastavi svoje putovanje u Jerusolim s novim, živim dokazom svoje svemoći.

Kad je narod vidio, kako je slijepac progledao na riječ Isusovu, poče Isusu oduševljeno klicati i pozdravljati Ga kao Sina Davidova te hvaliti Boga, što je poslao Mesiju, kojega je sve tako dugo očekivalo. Poradi slijepca, koji je ljudima pripovijedao, kako ga je Isus izliječio, pridružilo se Spasitelju još više svijeta, te je ušao u grad Jerihon uz silno oduševljenje velikog mnoštva naroda.

Tako je slava Isusova započela u Jerihonu, a vrhunac će doseći kod ulaza u Jerusolim.

Zakej.

Jerihon, u koji je Isus sada ušao, bio je najveći židovski grad iza Jerusolima. Povijest pozna tri Jerihona. Prvi razoriše Židovi, kad su ušli u svetu zemlju. Drugi je osnovao neki Hijel za kralja Ahaba. U tom je sada boravio Isus, a razoriše ga Rimljani prije sedamdesete godine. Na njegovim razvalinama podigao se treći Jerihon, kojega je nestalo u petom vijeku. Danas postoji nedaleko staroga Jerihona kukavno selo imenom Riha s nekoliko kolibica, slupanih od pletera, u kojima prebivaju Beduini.

U vrijeme Isusovo bio je grad Jerihon poznat po cijelome svijetu. Bogatstvo i slavu svoju ima da zahvali svojem toplom podneblju. Dok je u Jerusolimu pao snijeg, šetali su u Jerihonu u ljetnom odijelu. Još danas rastu kraj Jerihona biline, koje uspijevaju samo u vrućim krajevima južne Arabije i Indije. U Isusovo vrijeme prostirahu se oko Jerihona u duljini od trinaest, a u širini od četiri kilometra glasoviti vrtovi. Natapao ih je s jedne strane Jordan, a s druge glasovito vrelo proroka Eliseja. U vrtovima rasle su paome i rodile datuljama, koje su izvozili po cijelom rimskom carstvu, jer su bile najljepše

i najtečnije na svijetu. Odatle zvao se Jerihon i grad paoma. Još glasovitiji bio je Jerihon s drveća, iz kojeg se pripravlja ljekoviti balzam. A zvao se Jerihon i grad ruža, jer su u njegovim vrtovima rasle krasne ruže, iz kojih se pravilo mirisavo ulje. Poradi svega toga rado su putnici na prolazu otpočinuli koji dan u bajnomu Jerihonu. U petnaestom vijeku nestalo je jerihonskih paoma i balzama, a glasoviti vrtovi pretvoriše se u pustoš, u kojoj danas raste samo čičak i trnje.

Od prodaje datulja, balzama i mirisava ulja razvio se u Jerihonu velik promet, od kojeg je država ubirala obilnu carinu. Preko Jerihona išla je svjetska trgovina između Sirije i Egipta te Istoka i Sredozemnog mora. Taj je promet zahtijevao cijelu malu vojsku financijskih stražara i činovnika, a njima bio je prvi poglavar neki Zakej, koji je u službi svojoj stekao mnogo novaca i slovio kao bogat čovjek.

Zakej je već više puta čuo, kako Isus čini čudesa i kako je prijatelj grješnicima. Kad se sada gradom raširio glas, da Isus dolazi, istrča Zakej na ulicu, da vidi glasovitoga proroka iz Nazareta, o komu je govorila cijela zemlja. Nije to učinio iz puke radoznalosti, već ga je na to potakla i milost Božja, jer je u srcu svome ćutio veliko poštovanje i neku ljubav k Isusu. Kad se povorka približila, nije Zakej mogao da vidi Isusa, jer je bio malen čovjek, pa Ga silna svjetina zastrla očima njegovima. I pade mu na pamet djetinjska misao. Potrči naprijed i pope se brzo na jednu divlju smokvu, kraj koje je Isus morao proći. To mu nije bilo teško, jer je divlja smokva maleno drvo sa širokim niskim granama i bujnim lišćem, pa je poradi sjene rado sade uz cestu.

Isus je vidio Zakeja prije, nego Zakej Isusa. Kako je nekoć gledao apostola Natanaela, dok je još bio pod smokvom, tako je sada zavirio u dušu Zakeju, koji Ga je čekao na drvetu. I kad je Isus došao do smokve, na koju se popeo Zakej, ustavi se, podigne oči i povikne :

»Zakeju, siđi brzo, jer mi danas valja ostati u kući tvojoj!«

Premda ga nije poznavao, nazva Isus Zakeja imenom, kao da su stari dobri znanci. Uz to ga nagradi ljepše, nego se Zakej mogao nadati. Zakej se nije usudio pristupiti k Isusu, već je želio samo da Ga vidi, a sad će se Isus navratiti u kuću njegovu, pa će Ga gledati, slušati i s Njime razgovarati. Jedva ćemo pojmiti, s kolikim se veseljem Zakej sprtljao s drveta, kako se zahvalno poklonio Isusu, s kolikom Ga je radošću uveo u svoju kuću.

U Jerihonu je bilo mnogo odličnih Židova i svećenika, kojima to nije bilo pravo. Ovi su za čas preokrenuli narod s nekoliko riječi. Malo prije slavio je svijet Isusa kao proroka, jer je izliječio slijepca, a sad počeše glasno mrmljati protiv Njega, što se svratio grješniku, a mogao je lako otsjesti kod kakva odlična i pobožna čovjeka. Kad se Židov dao u carinike, držali su ga za javnoga grješnika, odmetnika vjere njihove i narodnog izdajicu. K tomu je Zakej bio poglavica carinski, koji je po njihovu mišljenju toliko napredovao u pakosti, koliko je druge pretekao u službi.

Na mrmljanje njihovo nije Zakej ništa primjetio, jer je ćutio u duši svojoj, da je grješnik. Ali za čas pokaza, kako je mnogo bolji od farizeja, koji se hvastahu svojom pobožnošću. Malo vremena izakako je primio svog odličnoga gosta, stupi Zakej pred Isusa. Da pokaže, kako mu je milo, što ga je počastio svojim pohodom, reče svečano :

»Polovinu imanja svoga dajem siromasima.«

To je bila velika žrtva za čovjeka, za koga se znalo, da je bogat. Tu se vidjelo, kako su istinite riječi Isusove : kod ljudi je mnogo nemoguće, a u Boga je sve moguće. Isus nije ništa govorio o siromasima, niti spomenuo o milostinji, a Zakej je imutak svoj razdijelio na dvoje, jednu polu ostavio je svojima, a drugu velikodušno poklonio siromasima.

Nije Zakej bio tako loš čovjek, za kakva su ga Židovi držali. Premda je bio omražen carinik i uz to bogat, ipak nije svoje blago krivo stekao, bar ga savjest poradi toga nije korila. No moglo se dogoditi, da je bilo pomutnjom, bilo poradi krive prijave od koga više utjerao, nego je smio. U tom slučaju pripravan je, da svaku nepravdu obilno naplati:

»Ako sam koga u čemu prevario, vraćam četverostruko.«

Što je Zakej pred Isusom i pred svjedocima obećao, to je kasnije učinio i tako dokazao, da se Isus svratio k poštenomu čovjeku.

Isus kao da nije čuo, kad su Židovi mrmljali protiv Zakeja. Ali kad je Zakej polovinu imutka dao siromasima, te spreman bio dati zadovoljštinu za nanesenu nepravdu, pohvali ga javno:

»Danas je došlo spasenje kući ovoj.«

Kako su apostoli unijeli mir kući, u koju se navratiše, tako je Isus dao spasenje ne samo Zakeju, već i cijeloj kući njegovoj, jer je sve silno razveselio dolazak Isusov, te su povjerovali u Njega. Na prigovor, što se svratio k Zakeju, dodade Isus:

»Jer je i on sin Abrahamov.« Kraljevstvo Božje obećano je u prvom redu Abrahamovim potomcima, a i Zakej je potomak Abrahamov. Premda ga drže za odmetnika i grješnika, ipak se vrijedan pokazao, da ga Isus nagradi. Židovi bi dakle morali biti još veseli, što se danas obratio jedan potomak Abrahamov. Drugi razlog, što se Isus svratio u kuću čovjeka, koga su svi držali za griješnika, jest:

»Sin čovječji došao je iskati i spasiti, što je izgubljeno.«

Zadaća Isusova jest, da spase rod ljudski, koji je grijehom zaslužio, da propadne zauvijek.

Tu je Isus i opet pokazao Svoju veliku dobrotu i ljubav prema griješnicima. Onomu, koji Ga je tražio, dao je Isus mnogo više, nego se nadao. Crkva čita ovo evanđelje kod posvete nove crkve, u kojoj će se Isus nastaniti i u kojoj će ljudi naći spasenje.

Priča o minama.

Uzoru skupilo se mnoštvo naroda pred kućom Zakejevom, gdje je Isus prenoćio. Sve je htjelo da prati velikog proroka u Jerusolim nadajući se, da će Isus sada uspostaviti svjetsko kraljevstvo židovsko. A Isus ih htjede poučiti jednom pričom, kako ne ide u Jerusolim na slavlje, već na muke. Poslije smrti i uskrsnuća Svoga otići će daleko, pa se i opet vratiti na zemlju. Tada će započeti slavno kraljevstvo Njegovo, u kojem će radini vjernici biti nagrađeni, a neprijatelji Njegovi ne će izbjeći kazni svojoj.

»Čovjek neki«, tako je pričao Isus, »od dobra roda otide u daleku zemlju, da primi sebi kraljevstvo i da se vrati. Prije odlaska svoga pozva deset slugu svojih, dade svakomu po jednu minu, te im reče:

»Trgujte, dok se ne vratim, to jest, gledajte, da tim novcem što više zaradite.« Jedna mina vrijedila je do sto predratnih kruna. Ali za kraljem poslaše njegovi građani poslanstvo caru moleći, da im ne da za kralja toga čovjeka, koga narod mrzi. No car se nije obazirao na želju nezadovoljnih građana, već ga ipak potvrdi za kralja. Primivši kraljevstvo vrati se gospodar kao kralj u zemlju svoju, da nagradi prijatelje i kazni neprijatelje svoje. Ponajprije dozva sluge, kojima je povjerio novac, da vidi, kako su gospodarili. I dođe prvi govoreći: »Gospodaru, mina tvoja donijela je deset mina.« Iz poniznosti pripisa ovaj sluga sav dobitak svoj novcu, što ga je primio od gospodara, kao da on kod toga nema nikakve zasluge. I obradova se gospodar, te ga javno pohvali riječima: »Lijepo, dobri slugo,« pa ga kraljevski nagradi. »Kad si bio vjeran u maloj svoti, koju ti povjerih, zapovijedat ćeš nad deset gradova.« U staro vrijeme nagrađivali su kraljevi svoje vjerne službenike doznačivši im dohodak od kojega grada. Uz to mu pokloni i sav novac, što ga je privrijedio, jer gospodaru nije bilo stalo, da sluga njemu što zaradi, već htjede samo da vidi, kako

je nalog njegov izvršio. I dođe drugi sluga te reče: »Gospodaru, mina tvoja donese pet mina.« Taj nije bio tako sretan kao prvi, nije mogao da steče više nego pet mina. Ali ga zato gospodar nije ukorio, već nasuprot nagradio riječima: »I ti budi nad pet gradova.« Tako je gospodar nagradio i druge sluge prema njihovim zaslugama. Napokon dođe jedan sluga te reče »: Gospodaru, evo tebi tvoja mina, koju sam čuvao umotanu u ubrus,« to jest u rubac, kojim se briše znoj sa obraza. U nj umataju seljaci na Istoku novac, i stavljaju ga za ćemer. »Bojao sam se,« nastavi sluga, »jer si čovjek tvrd, te uzimaš i ono, što nijesi ostavio, i žanješ, što nijesi posijao.« Bojao se tobože, da gospodarev novac ne propadne nesretnom trgovinom, pa je držao, da je najbolje, da ga spremi i čuva. A zapravo je mislio, da će tim riječima prikriti lijenost svoju. Uz to još bezobrazno grdi gospodara, kako gleda, da se obogati tuđim trudom i prisvoji sebi tuđu muku. Ali ga gospodar ubrzo progleda, te reče: »Iz usta tvojih sudim te«, to jest: riječi te tvoje osuđuju. »Znao si, da sam čovjek tvrd, koji uzimam, što nijesam ostavio, i žanjem, što nijesam sijao, pa zašto nijesi stavio moj novac na stol novčarima, da ga s kamatima primim, kada dođem? Tako bi mi bar nešto donio.« A slugama, što su stajali ondje, reče: »Uzmite od njega minu i podajte onomu, koji ima deset mina!« I začudiše se sluge, te primjetiše ponizno: »Gospodine, ima deset mina, to jest, taj ima najviše od svih.« A gospodar odvrati na njihovu primjedbu samo općenito: »Kažem vam, da će se svakomu, koji ima, dati i obilovat će, a od onoga, koji nema mnogo, uzet će se i ono, što ima.« Velikodušno ponio se gospodar prema dobrima, a sa svojim neprijateljima obračuna strogo. »One moje neprijatelje, koji nijesu htjeli, da im budemkralj, dovedite amo i ubijte ovdje preda mnom.«

Ta priča je naoko priprosta, ali duboka značenjem svojim. Čovjek plemenita roda jest sam Isus Krist, Od vijeka je Sin Božji, a kao čovjek vuče lozu

od kralja Davida. Sad polazi u Jerusolim u smrt, a na Spasovo poći će u daleki kraj, u nebo, gdje će Mu Bog kao čovjeku predati kraljevstvo nad svijetom i postaviti Ga Sebi nadesno. A na sudnji dan vratit će se na zemlju u slavi i sjaju, da ljudi vide, kako Ga je Bog postavio za kralja na nebu i na zemlji. Građani Njegovi jesu Židovi, koji s Isusom potječu od istoga praoca Abrahama. Mrzili su Ga još prije, nego je pošao k Ocu Svome. Pred Pilatom su vikali na Isusa: da ne priznaju toga kralja, nego samo rimskoga cara. Poslije Uzašašća progonili su apostole i članove Crkve Isusove. Ali sve njihove spletke nijesu mogle zapriječiti ni uništiti kraljevstva Isusova. Prije nego je otišao na nebo, ostavio je na svijetu Crkvu, kojoj je povjerio Svoju nauku, Svoje sakramente i milosti, da u njoj svaki čovjek radi na slavu Božju i na spasenje duše svoje. S tim darovima treba da radimo svaki na svome mjestu, ako želimo steći nagradu, koja vrijednoga kršćanina čeka na nebu. Napretku svojih vjernih veseli se Isus, kao da je njime i sam postao bogat. Naša dobra djela, naše kreposti kao da su bogatstvo za Isusa. Nagradit će dobre ne prema uspjehu, koji su postigli, već prema trudu, koji su uložili u svoje spasenje. Sa čednim slugom treba da i mi priznamo, kako sve dobro, što ga učinimo, dugujemo samo milosti Božjoj. Tko ima, dat će mu se, znači: tko milost Božju dobro upotrijebi, zavrijedio je, da dobije nove milosti. Čovjek, koji je minu svoju sakrio, jest kršćanin, koji se ne brine za spasenje duše svoje. Takav će lako izgubiti milost, što ju je dobio, jer se pokazao nevrijedan. Taj je ljenivac slika svih onih, što se kojekako izgovaraju, da ne mogu vršiti svojih kršćanskih dužnosti. Upravo kraljevski nagradit će Isus vjerne sluge Svoje, jer su Ga veoma zadužili, što su vjeru Njegovu branili od neprijatelja.

Propast Jerusolima, gdje je nevjerne Židove stigla kazan, bila je samo slaba slika sudnjeg dana, kad će Isus kazniti sve, koji ne htjedoše da Ga priznadu za kralja. Na dan samoga suda priznat će Isusa

za kralja i oni osuđenici, koji u životu nijesu htjeli da za Njega znadu. Osudu ovršit će Njegovi sluge, anđeli Božji.

Tu priču zovu povijest kraljevstva Božjega, koju je Isus pričao proročkim duhom. Naoko je ta priča slična onoj o talentima, ali je među njima velika razlika. Ovom pričom htjede Isus da pobije krivo mišljenje, kako će sada uspostaviti sjajno svjetsko kraljevstvo židovsko. A pričom o talentima opominje nas samo, da budemo budni, jer nitko ne zna ni dana ni časa, kad će Isus doći po njega.

Kad je Isus dovršio priču, krene pred svima u Jerusolim. Koračao je hrabro kao vođ, koji se ne boji ničesa, premda je znao, što Ga čeka u Jerusolimu. Iza Njega išlo je veliko mnoštvo naroda prateći Svoga kralja.

Pomazanje u Betaniji.

Već osam dana prije pashe počeše dolaziti u Jerusolim stranci, da prinesu zavjete i ovrše razne pobožnosti. Mnogi su od tih stranaca čuli, da je Isus krenuo u Jerusolim, pa se nadahu, da će Ga naći u hramu. I počeše Ga tražiti po predvorju i u trijemovima, te pitati :

»Što mislite, zašto ne dolazi na svetkovinu ?« Prošle godine nije Isusa bilo na pashu u Jerusolimu, pa se bojahu, da i ljetos ne će doći, jer su znali, kako su židovski poglavice na Nj kivni.

Dok je narod tako pitao za Isusa i živo želio, da dođe, izdadoše veliki svećenici i farizeji nalog, ako tko sazna, gdje je Isus, neka im odmah javi, da Ga ulove. Ali je to bilo potajno rečeno, jer se bojahu naroda, koji je Isusa držao za proroka. S istog razloga nijesu Ga ulovili ni onda kad je Isus došao u njihovu sredinu i javno naučao.

Iz Jerihona nije Isus otišao ravno u Jerusolim, već se svratio k svojim prijateljima u Betaniju. Tu Ga pozdraviše s velikim veseljem kao miloga gosta Marta, Marija i njihov brat Lazar. Cijelo Ga selo dočeka s velikim poštovanjem kao čudotvorca. Lazarova kuća bila je kao tvrđa, u kojoj je Isus posljednje dane Svoga života bio siguran od Svojih neprijatelja. U njoj našao je odmor poslije naporna prepiranja sa Židovima, a među prijateljima i Svojima utjehu.

Šest dana prije pashe, to jest u petak uveče, stiže Isus u Betaniju. A sjutradan, to jest u subotu, prirediše Mu gozbu u kući nekog Simona Gubavca. Zvao se tako, jer ga je po svoj prilici Isus izliječio od gube. Na večeru bio je pozvan i Lazar, kojeg je Isus uskrisio. Lazarova sestra Marta, koju poznajemo kao vrijednu domaćicu, pomogla je dvoriti goste.

Druga Lazarova sestra Marija htjede da se pokaže Isusu zahvalna svojim načinom. Kupila je jednu litru dragocjene nardove pomasti. Jedna stara litra vagala je nešto manje od jedne trećine našega kilograma. Nard je biljka, što raste u sjevernoj Indiji. Iz njezina soka priređuje se najfiniji i najskuplji miomiris, koji se miješao s uljem. Da miris ne ishlapi, čuvala se ta pomast u bijelim, kamenim posudicama s tankim grlom, da skupocjena tekućina teče samo kap po kap. Marija je dakle izabrala najdragocjeniju pomast, što ju je priroda mogla dati, a ljudsko umijeće dotada znalo prirediti.

Dok je Isus bio kod večere, pristupi k Njemu Marija, prekine usko grlo alabastrove posude, da pomast lakše teče, te pomaže najprije glavu Isusovu. I da pokaže dobročinitelju svomu osobitu počast, pomaza i noge Njegove, te ih otare kosom svojom. To je učinila, da Mu zahvali, što joj je uskrsnuo brata. Od dragocjene pomasti napunila se cijela kuća ugodna mirisa.

Pozvanim gostima nije to bilo ništa neobično, jer su Židovi običavali pomazanjem odlikovati svoje odlične goste. Ali apostol Juda, koji nije imao smisla

za taj dokaz Marijine ljubavi i zahvalnosti, vidio je u tome samo veliku rastrošnost.

»Zašto se ta pomast tako potratila?« pitao je, Prigovaranje svoje nastojao je opravdati riječima: »Jer bi se ova mast mogla prodati za trista dinara, pa novac podijeliti među siromahe.«

Judina niska duša nije u Marijinu lijepom i plemenitom činu vidjela ništa drugo, nego trista izgubljenih dinara. Njegove riječi zaslijepiše i druge apostole, pa i oni počeše mrmljati, jer su znali, da Isus ne voli zemaljske počasti. Samo što su oni uistinu mislili na siromahe, a za Judu veli sveto Pismo: »Ovo nije rekao, što bi se starao za siromahe, nego što je bio kradljivac, imao kesu i uzimao, što se u nju metnulo.« Isus i apostoli živjeli su od milodara dobrih ljudi, koje su povjerili Judi. Iz zajedničke kese uzimao je Juda potajno za sebe, jer je bio lakom, a lakomost je kao kakav kumir, kojega ne možeš nikada zasititi. Da je tih trista dinara ušlo u zajedničku blagajnu, mogao bi Juda lakše uzeti novac za sebe. Jer što je u blagajni više, to se teže opaža ono, što je potajno uzeto. Ne znamo, što je Marija odgovorila na Judinu primjedbu. Po svoj prilici ništa. Velike duše kao da ne čuju podlih i niskih prigovora.

Isus nije težio na takve počasti. Ali imade prilika, gdje pobožnost i ljubav prema Bogu izbije osobitim načinom. Što se Isusu najviše svidjelo, nije bila dragocjena pomast, već zahvalnost, poštovanje, veledušje, vjera i ljubav, koju Mu je posvjedočila Marija, Zato je stade braniti, jer se riječi Judine ticahu i Njega. što je dopustio toliku rasipnost. Juda je svojom primjedbom jasno odao, da nije Isusu prijatelj. Ali se Isus nije na nj ljutio, već je braneći Mariju ublažio ukor svoj proroštvom.

»Ostavite je,« reče, »zašto navaljujete na nju? Ona je učinila dobro djelo na Meni. Jer siromaka imadete svagda sa sobom i uvijek ćete moći da im dobro činite, a Mene nemate svagda,« doda Isus ciljajući

izdaleka na skoru Svoju smrt. »A ona izlivši pomast ovu unapred pomaza tijelo Moje za ukop.«

Budući da su Mariju korili, pohvali je Isus javno i obeća joj vječnu spomen u Crkvi svojoj:

»Zaista vam kažem, gdjegod se bude propovijedalo evanđelje ovo po cijelom svijetu, kazivat će se, i što je ona učinila, za spomen njezinu.«

Koliko proroštva u nekoliko posljednjih riječi! Ponajprije proreče Isus, da će za nekoliko dana umrijeti, a zatim, da ne će po židovskom običaju pomazati tijelo Njegovo. I to se zbilo. Na veliki petak nije bilo više vremena, da pomažu tijelo Isusovo, a na Uskrs nijesu Ga pobožne žene više našle u grobu. Napokon proreče Isus, da će se Njegova nauka propovijedati po svem svijetu. Onaj ugodan miris Marijine pomasti, koji je napunio cijelu kuću, proširio je i glas njezin po cijelomu svijetu. I u tomu se ispunilo proroštvo Isusovo. Davno se zaboravilo, što su učinili kraljevi i drugi slavni ljudi, ali se još danas svuda propovijeda, što je taj dan učinila Marija u Betaniji. Svi je kršćani poznadu i štuju. Tolike se žene diče njezinim imenom, a govornici, pjesnici i umjetnici rado je slave.

Ljudi, što dopratiše Isusa u petak, nastaviše još iste večeri put do Jerusolima i pripovijedahu, da se prorok iz Nazareta ustavio u Betaniji. Na taj glas ode mnogo svijeta iz Jerusolima, da vidi Isusa, a uz Njega i uskrsloga Lazara. Radoznalost je čovjeku prirođena. Tko ne bi želio, da vidi Onoga koji se vratio sa drugoga svijeta, i da čuje, kako mu je bilo? I mnogi od Židova, kad vidješe Lazara živa i zdrava, vjerovali su, da je Isus doista pravi prorok i Bog. To se dade nažao poglavicama svećeničkim, pa odlučiše, da ubiju ne samo Isusa, već i Lazara, koji je bio živ svjedok Njegova Božanstva. A nijesu mislili, kako je luda njihova zloba! Kad je Isus uskrisio Lazara mrtva, kako ne bi mogao oživiti i ubijenoga?

Svečani ulaz u Jerusolim.

dođe posljednji tjedan, što ga je Isus proveo na zemlji u smrtnome tijelu. Njime kao da je započeo novi odsjek života Isusova, koji apostoli sada pomno prate. Dosada su evanđeliste zabilježili samo najvažnije zgode iz života Isusova. Odsada kao da pišu točan dnevnik, po kojemu možemo da slijedimo svaki korak Isusov, dok nije na Kalvariji rekao : »Svršeno je.« Posljednji tjedan života Isusova zaprema jednu trećinu cijelog evanđelja. Isusove riječi, Njegovi čini kao da su odsada još važniji, jer njima završuje djelo otkupljenja. U crkvenom životu poznat je taj tjedan pod imenom velikitjedan, jer su se u njemu dogodile velike stvari za spasenje roda ljudskoga.

Dosad je Isus izbjegavao sve, što bi moglo pronijeti Njegovu slavu. Ljudima, što ih je izliječio, branio je, da razglase Njegova čudesa. Klonio se od svake javne počasti. Rijetkima je priznao, da je Mesija, kao ženi Samarijki i apostolima kod grada Cesareja Filipove. Javno se nije nikad proglasio za Mesiju, i kad Ga svjetina htjede učiniti kraljem, povukao se u pustinju. No mnogi Židovi ne htjedoše vjerovati u Isusa, jer su očekivali slavnoga Mesiju. Zato odluči Isus, da im se danas pokaže u drugome svjetlu. Dosad nije htio da ogorči Svoje neprijatelje. Ali sada, kad je nadošlo vrijeme Njegove muke, nije imao više razloga, da pred židovskim vlastima taji, tko je. Obično je ulazio Isus u Jerusolim potiho, potajno. Danas će ući s velikom slavom i sjajem, koji će svima kazivati, da je On Krist, kralj. Učinio je to, ne bi li nevjerni Židovi jednom ipak progledali, kad vide, da Ga je narod uveo u sveti grad kao kralja i sina Davidova.

Sjutradan, to jest u nedjelju poslije podne, krene Isus u Jerusolim. Pridružilo Mu se veliko mnoštvo naroda, jer su putnici iz sjeverne Galileje jednako pridolazili i čuvši, da je Isus u Betaniji, na Nj čekali. Iza četvrt sata hoda prispješe pred selo Betfage, koje se s juga prislonilo uz goru Maslinsku. Tu se Isus zaustavi i reče dvojici svojih apostola :

»Idite u selo, što je pred vama, i kada dođete u nj, odmah ćete naći magaricu privezanu i s njome mlado, na kome još nitko od ljudi sjedio nije. Odvežite ih i dovedite amo !« Da izbjegnu svaku nepriliku pouči ih Isus : »Ako vam tko reče šta, kažite, da ih Gospodin treba, i odmah će ih pustiti.«

Jedan od tih apostola bio je Petar, a kako je bilo ime drugome, ostat će zauvijek neriješena tajna.

Dosad je Isus putovao pješke. Danas hoće da uđe u Jerusolim kao kralj, pa treba da jaše, jer bi žalosno bilo za slavnoga kralja, da se izgubi među svjetinom idući pješke. Za svetu svrhu uzimahu se životinje, koje još nisu bile upregnute. Na takvim su životinjama nekoć uvodili kraljeve u njihovu službu. Tako htjede i Isus, da danas uđe kao kralj u svoj sveti grad na magaretu, koje još nikoga nije nosilo.

Kako je Isus rekao, tako je i bilo. Kad dvojica apostola dođoše do Betfage, nađoše magaricu privezanu pred vratima obora, uz koji je vodio put. Kad htjedoše da je odvežu, zapita ih u čudu gospodar i njegovi domari :

»Što radite ?«

I kad odgovoriše, kako ih je Isus naučio, dopustiše im, da odvedu oboje. To je blago pripadalo nekomu seljaku, koji je Isusa otprije poznavao, jer je već više puta bio u Jerusolimu. I apostoli mora da se vratiše k Isusu s većim poštovanjem, nego Ga ostaviše, videći, da se sve dogodilo, kako im je rekao. Znao je, da pred selom čekaju privezana magarica i njezino ždrijebe, znao je, da na tom magaretu još nitko nije jašio, znao je, da će gospodar drage volje pustiti oboje na Njegovu riječ.

Tim je Isus i opet ispunio jedno proroštvo o Mesiji. Ravno prije pet sto godina prorekao je prorok Zakarija, da će u sveti grad unići jedan kralj pod

znakovima mira sjedeći na magaretu. Ovo su riječi Zakarijine: »Kažite kćeri sionskoj: Ne boj se, kćeri sionska. Evo, kralj tvoj ide k tebi, krotak, sjedeći na magarici i na magaretu.« Sion zove se najveće brdo, na kom je sagrađen Jerusolim. Stanovnike toga grada zove prorok pjesnički kćeri Sionska. Zašto kralj jaše ne na bojnome konju, već na magaretu, najbolje se vidi po onome, što prorok nastavlja: »Jer će istrijebiti iz Israela bojna kola i iz Jerusolima i uništiti luk ubojiti i on će kazivati mir narodima, i vlast će mu biti od mora do mora, i od rijeke do krajeva zemaljskih.« Te se riječi ispuniše na Isusu. Nije došao u Jerusolim kao ratoboran kralj ili pobjednik, da pobijeđenim nametne danak. On će sebi osnovati kaljevstvo ne krvavom pobjedom, već mukom i smrti Svojom. Isus je kralj duša, a ne vođa oružanih vojnika. Došao je, da pripravi za vječno kraljevstvo ljude, koji u Nj vjeruju i koji Ga ljube. Njegovo je oružje križ, kojim će proširiti kraljevstvo Svoje od mora do mora. Na prvu Cvijetnicu, kad se to proroštvo izvršilo, nijesu još apostoli znali, da se riječi Zakarijine tiču Isusa. Ali kad se Isus proslavio uskrsnućem i uzašašćem Svojim, puče im među očima, da je Zakarija to kazivao za svečani ulaz Isusov u Jerusolim.

I dovedoše magaricu i magare k Isusu. Na magaretu će Isus jašiti, a magaricu će voditi pred Njim, da magare bude mirno, jer još nikoga nije nosilo. Jahaći konji nose sedlo, a pod sedlom pokrivač, koji je kod odličnjaka vezen zlatom. Što apostolima nije dopustilo siromaštvo, nadoknadila je ljubav. Budući da nije bilo drugog pokrivača, prebaciše na magare jednu kabanicu, da Isus udobnije jaše. A kad narod vidje, kako apostoli počastiše Isusa, skinuše mnogi kabanice i prostirahu ih putem do Jerusolima, da magare hoda kao po sagovima. Uz put do Jerusolima rasle su paome, masline i drugo drveće, s koga su neki trgali grane, te ih u znak veselja visoko dizali i njima mahali. Tako su nekoć dočekali židov-

skoga vođu Judu Makabeja, kad je očistio hram, što ga opoganiše neznabošci. A neki počeše s drveta trgati lišće i sipati po putu, kojim je Isus prolazio. Tako su Židovi nekoć činili macedonskom kralju Aleksandru Velikomu, kad je ulazio u Jerusolim. Aleksandra počastili su nekoć iz straha, da ublaže njegov gnjev, a Isusa danas iz oduševljenja i ljubavi.

Uto se pročulo u Jerusolimu, da se približuje veliki prorok. I u tili čas skupi se mnoštvo naroda

Isusov svečani ulazak u Jerusolim.
Naslikao J. F. Hetteš.

i pođe Mu ususret. Kad se ta povorka sastala s onom, što je dopratila Isusa, nijesu se ljudi mogli uzdržati, da ne dadu oduška svojemu veselju, te počeše iz svega grla klicati Isusu:

»Hosana Sinu Davidovu!«

Hosana je židovska riječ, koja znači: spasi, očuvaj. Od prvobitne molitve postade ta riječ doskora radostan usklik, kao kod nas »živio«. »Hosana Sinu Davidovu«, znači dakle: »Spasi, Bože, Sina Davidova!«

Davidu je obećao Bog, da će kraljevstvo njegovo biti vječno, a to će se ispuniti na Mesiji. Tako je sav narod očekivao, da će Isus sada uspostaviti kraljevstvo židovsko, i u to ime molio Boga, da blagoslovi pothvat Njegov.

Drugi opet vikahu:

»Blagosloven, koji dolazi u ime Gospodnje!« A to znači: neka Bog blagoslovi onoga, kog nam je poslao.

Neki su opet klicali:

»Hosana na visini!« To je značilo: neka s neba, gdje prebiva Bog, dođe pomoć Njegovu poslaniku na zemlji.

Ti su poklici jasno svjedočili, da je sve držalo Isusa za obećanog Mesiju očekujući od Njega, da će uspostaviti židovsko kraljevstvo.

U tome mnoštvu bilo je i starih neprijatelja Isusovih, poglavica židovskih. Videći, kako je sve oduševljeno za Isusa, govorahu među sobom:

»Vidite, da ništa ne pomaže! Mi smo Ga osudili, a evo sav svijet ide za Njim.«

Klicanja, kojim je svijet javno pozdravljao Isusa kao obećanog Mesiju, nijesu farizeji mogli slušati. Narodu se ne usudiše ništa reći, jer je silno bio oduševljen za Isusa. Ali zato pristupiše k Isusu, te ljubezno rekoše:

»Učitelju! Ne čuješ li Ti, što ovi govore? Zaprijeti učenicima svojima, da toga ne viču!«

Tako su pozivali na odgovornost Isusa za riječi, što ih je narod klicao. A Isus odgovori:

»Kažem vam, kad bi oni šutjeli, kamenje bi vikalo.« Kad ne bi ljudi klicali, da sam ja obećani Mesija, učinilo bi to kamenje. Sad im je javno i otvoreno rekao, da je obećani Mesija. Kad je na veliki Petak strah zatvorio usta apostolima, kazivalo je kamenje, što se lomilo na Kalvariji, da je Isus Bog i obećani Mesija. A kamenje razorenoga Jerusolima kazuje još i danas, da je Isus doista Sin Božji.

Ali usred slavlja napunilo se Srce Isusovo jada i čemera. Valjda je povorka stigla na ono mjesto, gdje se kod zakreta na gori Maslinskoj ukazao sveti grad. Zabijeliše se bedemi ispod hrama, zgrade hramske zasjaše kao snijeg, a krov je svetišta zablistao od zlata, kojim je bio pokriven. Gledajući sjajan prizor pred Sobom vidio je Isus u duhu groznu nesreću, koja će stići Jerusolim. Srce Mu stisne tuga, a na oči navrješe suze od žalosti. Tu je čovječja narav Isusova podlegla prevelikoj boli, što je oćuti nad nesretnim gradom. Prije nego li je Isus uskrisio Lazara, potekle su licem Njegovim samo nijeme suze, a sad veli evanđelje: »Poče Isus plakati u sav glas.« Bilo je to u času, kad je sve oko Njega klicalo od veselja. Više puta pokušao je Isus da riječima i čudesima otvori oči Židovima, ne bi li upoznali svoga Mesiju, ali je sve bilo uzalud. Tako kaza i sada:

»Kad bi ti upoznao bar u ovaj dan tvoj, koji ti jasno kaže, tko je obećani Mesija, što bi tebi donijelo mir, a sad je skriveno od očiju tvojih...« Od silna plača nije mogao Isus da dovrši rečenicu, pa treba da mi dodamo riječi: »Koja sreća za tebe!« I doista, kad bi Židovi toga dana otvorili oči i priznali bili Isusa za Mesiju, koji bi im jedini mogao donijeti mir, bio bi Jerusolim postao prvi grad u svijetu za sve vijekove. I sad prijeđe Isus na strašnu kazan, što će stići Jerusolim. »Jer će žalosni dani doći na tebe. Neprijatelji tvoji opasat će te opkopom, opkolit će te i stisnuti te odasvuda i o zemlju lupit će tobom i djecom tvojom, koja su u tebi.« To će reći: razrušit će te i žitelje tvoje poubijati bez milosrđa. »I ne će ostati u tebi kamen na kamenu, što nijesi upoznao vrijeme pohođenja svoga«, jer nijesi htio da poslušaš Mesiju, koji te je toliko puta pohodio, da te pouči i k Bogu obrati.

To je Isus prorekao trideset i sedam godina prije, nego se zbilo, dok još nitko toga nije slutio. Tako točno ne može proricati čovjek, nego samo Bog. I

riječi se Isusove ispuniše do najmanje sitnice. Kad rimski vojnici nijesu imali više što da pljačkaju, zapovjedi im vođa, da grad i hram sravne sa zemljom.

Povorka, što je Isusa pratila, spuštala se niz obronak brda Maslinskog u dolinu Cedronsku, zatim se pomalo uspinjala u sveti grad, te pošla ravno u hram. Uz toliko oduševljenje i tako svečano nije Isus još nikada ušao u Jerusolim. Na tisuće svijeta skupilo se na podnožju gore Maslinske, silan narod gledao je u dolinu Cedronsku sa predvorja hramskoga i sa kućnih krovova, kako nebrojeno mnoštvo ulazi u grad, koji je bio okićen zastavama za pashu. Čitav grad bio se uzbunio. Od usta do usta išlo je pitanje:

»Tko je to, tko je to?«

Tako su pitali stranci, koji nijesu poznavali Isusa. A narod, koji je Isusa dopratio, kazivaše:

»To je Isus, prorok iz Nazareta u Galileji.«

Ljubav, mržnja, strah, nada, sumnja obuzela je ljude, koji su došli na vazmenu svečanost pashe i tako željno očekivali obećanog Mesiju.

Isusovo slavlje veoma se razlikovalo od slavlja, kojim se pobjednici vraćaju sa bojnog polja. Nije tu bilo bogatoga plijena i slavnih zarobljenika, koji su osuđeni na ropstvo ili na smrt. Jedini znak Isusove pobjede bio je gdjekoji hromi, koga je Isus izliječio, i nekoć gluhi, koji je sada klicao, ili slijepi, koji je sada zahvalno gledao svoga dobročinitelja. Taj svečani ulaz bio je javno priznavanje Isusovih čudesa. Kod dočeka svjetskog vladara sve je naručeno. Izdavaju se zapovijedi, da svaki izvjesi zastavu i okiti kuću. Isusovo slavlje rodilo se bez ičije zapovijedi, te je drage volje usplamtilo od silnog oduševljenja. To je bio najsvečaniji dan u smrtnom životu Isusovu.

Slavlje Isusovo nije bilo svjetsko, već vjersko, zato Ga nijesu uveli u krasnu kraljevsku palaču, već u hram kao poslanika Božjega.

Na svaku vijest o kraljevstvu židovskom bili su Rimljani silno osjetljivi, jer ih je više puta skupo

stajalo, da uguše bune poslije takvog pokreta. Na Isusovo slavlje i sumnjivo klicanje narodno nijesu se danas obazirali. Bilo je vrijeme pashe, kad su svečano ulazile u Jerusalim karavane iz raznih krajeva i židovskih naseobina. Isus nije nikada ništa poduzeo protiv rimske države. Samo Židovi nijesu propustili, da ne upotrijebe i ovu zgodu, pa će Isusa za koji dan tužiti Pilatu, da je Krist kralj.

Kad je Isus došao do hrama, sišao je s magareta, a narod se mirno razišao. Židovski običaj nije dopuštao, da se tko približi svetištu u putnom odijelu i prašnih nogu, već je trebalo prije oprati noge i odložiti štap, kojim je došao.

Svečani ulaz Isusov pao je po židovskom koledaru na deseti dan mjeseca nisana. Na taj dan morali su Židovi po zakonu Mojsijevu odabrati janje, što će ga zaklati na pashu. Okitili bi ga ružama, cvijećem i vrpcama, pa onda doveli u grad. Upravo na taj dan unišao je svečano u grad i Onaj pravi vazmeni Jaganjac, koji će se žrtvovati za grijehe svijeta, kojemu su židovski vazmeni janjci bili samo slika.

U Jerusolimu kao da Isus nije bio posve siguran među tolikim neprijateljima, pa se sa svojim apostolima po noći vratio u Betaniju, gdje je u kući Lazarevoj našao sigurno i milo sklonište.

Tako je završila nedjelja.

Ukleta smokva.

Narod, koji je jučer svečano Isusa uveo u hram, bili su većinom stranci. Stanovnici grada Jerusolima gledali su povorku ravnodušno. Uz malo truda mogli su ih glavari svećenički pretvoriti u ljute Isusove neprijatelje. Tvrdokornost većega dijela židovskog naroda, koji je jednako odbijao Isusa, sjela je Spasitelju teško na srce. Zato prikaza njezine posljedice apostolima ne riječima, već činom, kako su nekoć činili proroci staroga Zavjeta.

Sjutradan, u ponedjeljak ujutro, pošao je Isus opet u Jerusolim. Gladan opazi kraj puta osamljenu smokvu, koja je potjerala bujno lišće, jer je već nastalo proljeće. Židovi su rado sadili smokve uz put držeći, da im prašina s cestâ ne da, da se dobro razviju. Na takvoj smokvi, govorilo se, plod je tim veći i slađi, što drvo ima manje grana. Ugledavši izdaleka smokvu dođe Isus do nje, ne bi li našao na njoj roda. Čini se, da ova smokva uz put nije imala gospodara. Ali i po zakonu Mojsijevu bilo je putniku slobodno, da utiša glad voćem, što je raslo kraj puta, makar to i ne bilo pravo gospodaru.

Kakav je rod tražio Isus na smokvi u proljeće? Smokva daje na godinu dva roda, rani i kasni. Rani plod izraste na lanjskim mladicama početkom ožujka, još prije, nego smokva prolista. Taj plod dozori u lipnju, a na zaklonjenom i toplijem mjestu već u travnju. Jedu ga još prije, nego dozori, čim iznutra malo zacrveni. S lišćem potjeraju na smokvi nove mladice, a na njima izraste drugi plod, koji dozori u studenomu ili u prosincu. Taj kasni plod ostane na drvetu koji put i preko zime, pa se ubere tek u proljeću. Isus je dakle na tom drvetu mogao tražiti bilo rane, bilo kasne smokve.

Kao Bog znao je Isus, da na toj smokvi ne će naći roda. Ali kad je uzeo na sebe čovječju narav, radio je na ovoj zemlji kao čovjek: pitao je, čudio se. Tako je i sada tražio smokve, premda još nije bilo vrijeme, kad smokve obično zore. Na žalost Svoju ne nađe Isus na smokvi ništa. To je bilo tim čudnije, što kod smokve potjera najprije plod, a onda lišće, pa se po lišću moglo očekivati, da će na njoj naći roda. Ta smokva kao da je lišćem svojim samo varala.

Kad Isus ne nađe na njoj ništa, kazni je riječima: »Da nikada više nitko ne jede roda od tebe dovijeka!« Porazne te riječi zahvatiše i lišće i grane i korjen. Kako u bolesna čovjeka krv ne hrani dovoljno pojedine dijelove tijela, pa počinju venuti, a čovjek

propada, tako prestade i u toj smokvi kolati sok. Od toga poče ponajprije venuti i opadati lišće, a kad je sunce jače pripeklo, osušiše se i grane.

A zašto je Isus tako kaznio drvo, koje nije imalo roda, pa još u doba, kad smokvama nije bilo vrijeme? Stari Zavjet često isporeduje drvetu sad pojedinoga čovjeka, sad čitav narod židovski. Židovima dao je Bog zakon, kakva nije imao nijedan narod, i slao mu proroke. Još sveti Ivan Krstitelj zagrozio se Židovima, jer se ne htjedoše pokajati, riječima: »Već je sjekira položena na korjen drveta. Drvo, koje ne rađa dobar plod, isjeći će se i u oganj baciti.« Poslije svetog Ivana došao je Isus i učinio čudesa. Sve je to bilo uzalud. U židovskoga naroda nije bilo nikakva roda, već samo lišće, to će reći, licemjerna pobožnost bez dobrih djela. U priči o nerodnoj smokvi htjede Isus nedavno još jednom pozvati Židove, da se obrate. Sad je apostolima činom pokazao, kakva kazan čeka židovski narod. Navijestio im je, da će nebeski vrtlar uzeti sjekiru, pa posjeći nerodnu smokvu, to jest odbaciti židovski narod.

Isus izgoni oskvrnitelje iz hrama.

Prispjevši u Jerusolim uđe Isus u hram. Već jučer bio je opazio nered, koji se ovamo nanovo uvukao. U predvorju prodavahu veliku i sitnu stoku za žrtve, te golubove, koje prikazivahu siromasi. U trijemovima postaviše mjenjači svoje stolove, na kojima se mijenjao grčki i rimski novac u sveti i narodni. A prodavahu se i druge stvari, potrebne za žrtve. Tako se čulo u samo svetište, kako goveda muču, ovce bleje, a kupci i prodavači viču. Mnogi neznabožac, koji je došao u Jerusolim, da se pokloni pravomu Bogu, sablaznio se videći pokraj hrama sajam, nedostojan kuće Božje.

Od tih zloporaba bio je Isus već očistio hram na početku svoga javnoga djelovanja. Kad je druge

godine došao u Jerusolim, te na pashu izliječio trideset i osam godišnjega bolesnika, nije tog nereda bilo u hramu, jer ga Isus ne bi bio trpio. Na treću pashu nije Isus došao u Jerusolim, pa se stari nered iznova uvukao.

Kako gospodar u kući svojoj čini red, tako istjera Isus iz hrama trgovce i životinje, ispremeta mjenjačima stolove i klupe, na kojima prodavahu golubove. Mučan posao Svoj poprati riječima Svetoga Pisma :

»Nije li pisano : Dom moj neka se zove dom molitve svim narodima, a vi načiniste od njega spilju razbojničku ?« Najsvetije mjesto na svijetu, dom pravoga Boga, gdje bi se smjela čuti samo molitva, bilo je obeščašćeno pogađanjem, cjenkanjem, bukom. Pri tomu se mnogo varalo i strance pljačkalo. Ne mareći za sveto mjesto poniziše hram na pozorište svojih opačina. Bio je to prizor ravan onome, kad se razbojnici svađaju dijeleći među sobom oteto blago u kakvoj zaklonjenoj spilji.

A bilo je i drugih, koji nijesu dovoljno poštivali hram. Tko je htio iz jednoga dijela grada prijeći u drugi, udario je preko samoga hrama, da ne mora obilaziti. Takve prolaznike vratio bi Isus i nije dopustio, da tko prenese kakvu posudu preko hrama. Uzalud su već židovski učitelji učili, da nitko ne smije doći u hram sa štapom ili zamazanom obućom, te pljuvati u predvorju hramskom.

Glas Isusov mora da je u taj čas bio strašan. Iz očiju kao da Mu je sijevala vatra, a Božanstvo se sjalo na licu Njegovu. Trgovci željni dobitka odmah se pokoriše. Mjenjači pohlepni za novcem zašutješe. Tako ih se silno dojmiše riječi Isusove. Ti su ljudi oćutjeli, da pred njima stoji Božje veličanstvo, pa se nijesu usudili primjetiti ni riječi. Dosista je čudo, da je čovjek, koga će doskora razapeti, mogao na oči Svojih krvnih neprijatelja protjerati toliko mnoštvo ljudi, koji su gramzili za novcem.

Kao novi kralj, koga su jučer svečano uveli, očisti Isus najprije palaču Svoju, a zatim sjede, da dijeli Božje darove. Slijepi i hromi, koje je Isus toliko volio, pristupiše k Njemu, i sve ih izliječi. Kao da je tim novim čudesima nanovo htio posvetiti obeščašćeni hram.

U to vrijeme bilo je u hramu više malenih dječaka, koji se posvuda nađu, gdje se skupi više svijeta. Videći, kako je Isus izliječio slijepe i hrome, udariše od zanosa klicati :

»Hosana Sinu Davidovu !«

Pjesma njihova bila je samo jeka jučerašnjeg dana. Svojim klicanjem pozdravila su djeca Isusa za Mesiju u samomu hramu pred očima židovskih poglavica. To je farizejima bilo ipak malo previše. Znajući, da će dječaci još više vikati, ako im zabrane, pristupiše k Isusu. Premda su na svoje oči vidjeli, kako je izliječio slijepe i hrome, nijesu mogli prežaliti, da dječaci viču Isusu riječi, koje idu samo obećanog Mesiju. I upozoriše Isusa :

»Čuješ li, šta ovi govore ?« To će reći : kako možeš takva šta trpjeti ? Tim su tražili od Isusa, da zabrani dječacima vikati, ali su ujedno pokazali, da će prije vjerovati sve, nego da je Isus obećani Mesija.

Isus se nije obazreo na njihove riječi. Svojom je hladnokrvnošću i mudrim odgovorom još više razljutio farizeje.

»Dakako da čujem,« odgovori Isus, «ali zašto da im to branim ? Zašto se vi bunite poradi onoga, što je pisano prije tisuću godina ? Nijeste li nigdje čitali u psalmu : Iz usta nejačadi i djece, što sisaju, pripravio si sebi hvalu.« Ta su djeca pjevala pod utjecajem Božjim, a njihovo je pjevanje bilo Bogu milo.

Neprijatelji Isusovi nijesu znali ništa odgovoriti, pa se Isus od njih okrenuo. I nastavi naučati narod,

što Mu taj dan preostade vremena. A kad dođe večer, vrati se u Betaniju i prenoći u kući Lazarevoj.

Tako je svršio ponedjeljak.

Pouzdanje u Boga.

utorak ujutro pošao je Isus s apostolima opet u Jerusolim. Kad dođoše do smokve, na kojoj je Isus jučer tražio roda, opaziše apostoli, da je posve propala. Ne samo što joj je lišće bilo uvenulo, već su i grane usahle, a stablo se posušilo do korjena. Kad se jučer uveče vraćahu u Betaniju, nijesu toga opazili ili zato, što je bio mrak, ili što su udarili drugom stazom, jer su tri puta vodila iz Jerusolima u Betaniju. Za svakog apostola bilo je to čudo. Prirodnim načinom ne može se drvo osušiti do korjena za dvadeset i četiri sata, a najmanje smokva, koja ima u sebi mnogo vlage. Videći poispadalo lišće i kako strše usahle grane smokve, koja je još jučer bila svježa, nije mogao Petar, da ne izrazi glasno, što je taj čas mislio. Sjetio se riječi, što ih je Isus jučer rekao, pa viknu:

»Učitelju, gle, smokva, koju si jučer prokleo, posušila se!«

Na te Petrove riječi primjetiše i drugi apostoli u čudu:

»Gle, kako se odmah osušila!«

Nema sumnje, da se tim časom jače učvrstilo u apostolâ poštovanje prema Isusu. A Isus prihvati sada priliku, da ih pouči, što sve može pouzdana molitva:

»Imajte vjeru u Boga!« To će reći: vjerujte tvrdo, da vam Bog može i hoće dati, što trebate, pa Mu se molite s velikim pouzdanjem. »Vi se čudite, što se ta smokva tako posušila. Zaista vam kažem, ako imate vjeru, koja u srcu vašemu isključuje svaku sumnju i kolebanje, ne samo da će se na vašu riječ

osušiti smokva, nego ako i gori ovoj kažete: digni se i baci se u more, bit će!«

Pri tom pokaza Isus rukom na goru Maslinsku ili na brdo Sion. A pod morem mislio je Sredozemno more, koje je šezdeset i pet kilometara udaljeno od Jerusolima. Pouzdanom molitvom može se u Boga izmoliti i najveće čudo, a još prije druge stvari. Zato doda Isus:

»I sve, što uzištete u molitvi vjerujući, dobit ćete.« Razumijeva se samo po sebi, da naša molitva mora imati svojstva dobre molitve, da molimo, što je Bogu na slavu i na dobro duše naše.

Tako je Isus svaki dan slobodno naučao u hramu. Pred njim stoje oduševljeni slušači, iza njih prisluškuju ogorčeni neprijatelji, koji snuju, kuju i ruju, kako bi Ga pogubili. Glavari svećenički bili su već poslije uskrsnuća Lazarova zaključili, da Ga moraju smaknuti. Nove uvrede, koje im je danas nanio, još su pospješile njihovu odluku. Samo se nijesu mogli dosjetiti, kako da Ga ubiju. Cio narod upravo je visio na ustima Isusovim. To će reći: bio je uznesen naukom Njegovom, slušao Ga pozorno i željno, jer je propovijedao zgodno, zanimljivo i lijepo. Da se u tom času tkogod samo taknuo Isusa, bio bi cio narod ustao na Njegovu obranu. Neprijatelji nijesu Mu mogli ništa, jer Isusa još nije bilo volja, da im se preda.

Odakle Isusu vlast?

susa je narod pozdravio u nedjelju kao obećanog Mesiju. U ponedjeljak ponoviše isto djeca. Isus nije te časti odbio, već još nekako i potvrdio. Mirno je slušao njihovo klicanje i kao gospodar istjerao trgovce iz hrama. To je židovske poglavice ljutilo, pa upozoriše Isusa, neka zabrani, da Mu se kliče kao Mesiji. Kad ih je Isus dva puta odbio, zamrziše Ga još jače. Dogovoriše se dakle, da će lukavo na-

valiti na Isusa i nastaviti Mu stupicu, da Ga ulove. U to ime dođoše k Isusu odaslanici velikoga vijeća farizeji, herođani i saduceji. Nadahu se, da će Mu zadati teški udarac, ali i sada moradoše da uzmaknu s velikom sramotom.

Cio utorak proveo je Isus u svojoj mesijansko palači, u hramu, da posljednje dane Svoga javnog djelovanja posveti zabludjelim ovcama naroda židovskoga. Zato Mu se pružala najbolja prilika pod trijemovima, gdje su hodočasnici rado boravili. Kad je Isus opazio veći zbor ljudi, pristupio bi k njima, da propovijeda evanđelje i uči o kraljevstvu Božjemu.

Kad je Isus tako naučao, nahrupiše k Njemu članovi velikog vijeća, koje je imalo u svojim rukama najveću duhovnu i sudačku vlast. Prekinuvši Isusa u naučanju staviše se pred Njega kao suci pred zločinca i upitaše Ga, kao da Ga danas prvi put vide:

»Kakvom vlašću Ti to činiš, i tko Ti dade tu vlast?«

Bila je dužnost velikog vijeća paziti, da nitko ne tumači zakon Mojsijev krivo. Zato je svatko morao imati ili svjedodžbu od priznatoga koga židovskog učitelja ili dopuštenje velikoga vijeća. Tražiti od Isusa, odakle Mu pravo da nauča, bila je za Njega prava pogrda, koju su pokrili izlikom, da brane zakon Mojsijev. Već je Nikodem rekao, da je Isus učitelj, koji je od Boga došao, jer nitko ne može činiti čudesa, što ih čini Isus, ako nije Bog s njime. A Isus je izjavio Židovima prije dva mjeseca: »Djela, koja ja činim, svjedoče za Me, da Me je Otac poslao.«

Nije poglavice židovske toliko smetalo, što Isus javno nauča. Više ih je boljelo, što je jučer pred njihovim očima očistio hram od trgovaca, kojima je veliko vijeće dopustilo, da prodavaju u predvorju hramskomu. Jučer Mu se nijesu usudili ništa reći, ali kasnije, kad se malo razabraše, odlučiše, da će Ga pozvati na red, kojim pravom smije to činiti, jer su oni od Boga postavljeni gospodari hrama.

Kad je Isus prvi put očistio hram, tražili su, neka učini kakvo čudo i njime se ovjerovi. Poslije toga učinio je Isus tolika čudesa, ali Židovi ostadoše tvrdokorni. Danas ne traže više čuda, nego zahtijevaju, da se opravda. Kaže li u to ime bilo što, oni će Njegovo opravdanje odbiti kao nevaljano. Pitanje: »Kakvom vlašću to činiš?« nije bilo samo drzovito, već i zlobno. Odgovori li im Isus, kako se dosada branio, da Ga je Bog poslao, optužit će Ga, da je pohulio na Boga. Kaže li, da je obećani Mesija, smjesta će Ga prijaviti rimskoj vlasti kao buntovnika. Cilj je njihov jasan: oni hoće da se s Isusom uhvate u koštac na život i smrt.

Isus je progledao njihovu lukavost i zlobu, pa ne htjede da odgovori na pitanje, koje Mu staviše. Oni hoće, da Isusa ispituju kao suci optuženika. Umjesto da se brani, postavi Isus njima jedno pitanje riječima:

»I ja ću vas upitati jedno, pa ako mi na to odgovorite, i ja ću vama kazati, kakvom vlašću ovo činim. Krštenje Ivanovo,« to jest njegovo pripravljanje na dolazak Isusov, »otkuda bijaše, s neba ili od ljudi?« Riječ nebo rado uzimaju Židovi, da ne moraju kazati Bog. Pitanje je dakle Isusovo značilo: recite mi, je li Ivan Krstitelj bio od Boga poslan, ili je to bio kakav varalica?

To je Isusovo pitanje bilo u uskoj vezi sa pitanjem, što ga Isusu staviše Židovi. Tko prizna Ivana za poslanika Božjega, priznat će, da je Isusa poslao Bog, jer je to sveti Ivan toliko puta posvjedočio.

Takvu se odgovoru nijesu Židovi nadali. Opazili su odmah, kamo Isus smjera, pa ih je pitanje Njegovo smelo. Najprije su razmišljali, a zatim se povukoše malo na stranu, da se dogovore, što će Isusu odgovoriti. I nađoše se u velikoj neprilici. Kažu li, krštenje Ivanovo došlo je s neba, to jest, da je Ivan pravi prorok, koga je poslao Bog, mogao bi Isus nadovezati: »Zašto mu onda nijeste vjerovali, jer je toliko puta kazao za Mene, da sam Mesija?« A

reknu li, da je krštenje Ivanovo od ljudi, mogao bi narod na njih navaliti, jer je bio uvjeren, da je Ivan pravi prorok. Tu se i opet pokazalo njihovo licemjerje. U srcu nijesu vjerovali, da je Ivan prorok, već samo se pretvarahu bojeći se naroda. Kakogod odgovore, ne će po njih biti dobro. Bilo ih je strah naroda, a još se više bojahu priznati istinu. I nijesu se mogli dogovoriti, kako da časno uzmaknu. Da pokriju svoju nepriliku, rekoše:

»Ne znamo.«

Taj je odgovor više puta častan, jer pokazuje poniznost, ali ovaj put odavao je njihovo licemjerje i laž. Znali su oni, otkud je Ivanovo krštenje, ali nijesu smjeli da kažu. Zato im Isus odgovori:

»Ni ja vama ne ću kazati, kakvom vlašću to činim!«

Ako oni ne znadu, je li Ivan bio prorok, kako bi znali prosuditi, otkud Isusu vlast, da nauča i čini čudesa?

Narodu se taj odgovor svidio. A izaslanici velikog vijeća nijesu od sramote više pitali, otkuda Isusu vlast. Zato nastavi Isus naučati dalje.

Nejednaka braća.

Vidjevši tolika Isusova čudesa nijesu Židovi imali prava da Ga pozivaju na red, tko Ga je poslao. Zato im Isus u tri naredne priče pokaza, kako silom zatvaraju oči pred istinom, te ih na koncu primora, da sami nad sobom izreknu osudu.

Na posljednje pitanje židovskih poglavica nije Isus odgovorio. Ali je odmah spretno skrenuo razgovor na drugo polje.

»Što vam se čini,« pitao ih je, »što vi mislite o ovomu? Čovjek je neki imao dva sina. Pristupi k prvomu i reče ljubazno: »Sinko, idi danas i radi u vinogradu.« A sin mu odgovori osorno i prosto: »Ne ću!« Bio je to jedan od ljudi, koji naglo usplamte, ali su za čas opet dobri. I odmah mu bude žao, što se tako ružno ponio prema dobrome ocu svomu, pa se predomisli i ode u vinograd, gdje je marljivo radio cio dan. Kad mu je prvi sin molbu odbio, zamoli otac drugoga, da ode u vinograd. A taj odgovori ljubazno: »Idem, gospodine,« hineći osobito poštovanje i poslušnost. Ali nije otišao. Na riječima je bio sladak, a uistinu nije učinio ništa.«

Razloživši ukratko priču zapita Isus poglavice židovske:

»Koji je od ove dvojice ispunio volju očevu?«

Na to su pitanje mogli Židovi odgovoriti samo:

»Prvi.«

Kud je Isus smjerao tom pričom, nijesu Židovi ni slutili, pa se nemilo začudiše, kad im je Isus pokazao, da su odgovorom svojim sami sebi izrekli osudu. Najednom odgrnu Isus koprenu, kojom je misli Svoje zavio u priču, te im reče u lice:

»Zaista vam kažem, da će carinici i bludnice prije vas ući u kraljevstvo Božje.«

Čovjek u ovoj priči jest Gospodin Bog. Vinograd je kraljevstvo Božje na zemlji, Crkva Isusova, u kojoj svatko radi za spasenje duše svoje. Drugi je sin slika židovskih poglavica, koji naoko drže zakon Mojsijev i jednako govore Bogu: »Gospodine«, ali ne će da vrše zapovijesti Božje. Ne će da vjeruju u Isusa, pa ne će ni ući u kraljevstvo mesijansko na nebu. Prvi sin slika je carinika i propalih žena, koje su Židovi držali za najveće griješnike. Oni su gramzili za dobitkom, a ove su živjele raspušteno. Živući u grijehu nijesu Boga slušali, ali kad se obratiše i pokajaše, zavrijediše da stupe u Crkvu Kristovu i po njoj u nebo. Razlog, zašto će i najveći griješnici ući u nebo, a židovski poglavice ne će, jest, što oni ne htjedoše poslušati Ivana Krstitelja, a ovi su na riječ njegovu okajali grijehe svoje. Tako je Isus neupravno odgovorio na pređašnje pitanje Svoje, da je Ivan Krstitelj doista poslanik Božji.

»I dođe k vama«, nastavi Isus, »Ivan Krstitelj putem pravde, jer je sveto živio i na svetost ljude putio«, ali mu židovski poglavice nijesu vjerovali. A carinici i propale žene poslušaše ga i pokajaše se. Farizeji ne vjeruju zato, što ne će da se ostave svoga griješnoga života. Kad bi se pokajali, vjerovali bi i svetomu Ivanu i Isusu.

Opaki vinogradari.

Razloživši Isus priču o nejednakoj braći predočio je židovskim poslanicima, kako nijesu htjeli da Bogu služe. Sad će im pokazati, što je sve Bog njimaučinio, a kako su se ružno oni ponijeli prema Bogu i kakva ih zato čeka kazan.

»Bijaše čovjek domaćin, koji zasadi vinograd, ogradi ga ogradom, iskopa u njemu tijesak, podiže kulu i dade ga vinogradarima pod zakup, pa otide na dulje vremena u tuđi kraj.«

Da to razumijemo, valja nam ponajprije znati, kako se u svetoj zemlji sadi vinograd. Da prirede tlo, treba ponajprije iskopati kamenje. Toga ima uvijek toliko, da se njime može ograditi vinograd debelim i visokim zidom. Kamenje se naprosto naslaže podrug metra visoko, po i više metara široko, a navrh ograde nabacaju trnje. Lozu sade u novije vrijeme kao kod nas. U svakom većem vinogradu imade tijesak i kula. Tijesak, preša, jest kopanja isklesana u kamen, u koju se nabaca grožđe, a po njemu se valja mlinski kamen. Iz kopanje teče mošt ili mast u veće, niže korito ili kacu, koja je i opet isklesana u kamenu, a odatle se vadi u mjehove i nosi kući. Usred vinograda zidana je kula ili čardak. Doljnji dio služi za komoru, u kojoj se po ljetu čuva vinogradarsko orude. Kad dođe jesen, preseli se u nju gazda sa svojima i ostane tako dugo, dok u vinogradu imade grožđa, uz koje se jede samo kruh. Muslimani obrađuju vinograd samo za grožđe, jedino kršćani prave vino. S ravnoga krova na čardaku pazi pudar, da ne uđe u vinograd tat ili zvijer. Da ga sunce ne peče, splete sebi nad glavom krov od granja. Istočnjaci davaju u zakup i vinograd, ali nikad za novac, već uz polovinu, trećinu ili četvrtinu priroda.

Da vidimo sada, što hoće priča dovde da kaže. Domaćin, koji je sadio vinograd, jest Gospodin Bog, prvi poglavica ljudskog roda na zemlji. Kad je sebi odabrao židovski narod, kao da je zasadio vinograd. Vinograd bio je slika i židovskog naroda i staroga Zavjeta. Već prorok Isaija ispoređivao je židovski narod sa vinogradom. A za vrijeme braće Makabejaca bio je list vinove loze i grozd grb židovske zemlje. Na svezu s Bogom sjećao je Židove i onaj zlatni čokot, koji je visio u hramu. Kako je gospodar u priči lijepo uredio svoj vinograd, tako je Bog dao židovskomu narodu sve, da može živjeti mirno i pobožno. Uveo ga je u plodnu zemlju kanansku i ogradio je odasvuda od neprijatelja. Sa sjevera bio je od svijeta odijeljen visokom gorom Libanon, sa zapada Sredozemnim morem i obalom, koja nema prikladne luke, s istoka i juga velikom pustarom. Odijelio ga je Bog i od svih naroda, kad mu je dao zakon Mojsijev, da ga čuva od idolopoklonstva i sramote, u koju ugrezoše neznabošci. Pod kulom, iz koje se vidi cio vinograd, razumijeva se hram židovski, koji je bio poznat cijelom svijetu. A u tijesku vide žrtvenik, na komu je tekla krv Bogu prikazanih životinja ili se dizao miris žrtava paljenica. Kad je Bog Svoj vinograd lijepo uredio, povjerio je Svoj narod poglavicama, da ga vode i naučaju, kako bi donio što obilnije rodove, a to su vjera, zahvalnost, ljubav prema Bogu. Nakon što je sam Bog dao Židovima zakon na Sinaju, kao da je otišao u daleki kraj, jer je odonda općio sa Židovima samo po svojim prorocima i prepuštao vinogradarima potpunu slobodu.

Sad nastavlja Isusova priča ovako:

»A kada dođe vrijeme berbe, posla gospodar slugu svoga, da primi od vinograda dio roda, što mu pripadaše. No vinogradari izbaciše slugu i otpustiše prazna. I kad posla drugog slugu, razljutiše se vinogradari, pa mu razbiše glavu i osramotivši ga poslaše prazna.« Koliki bi gospodar osvetio već prvoga slugu, ali naš se pokaza velikodušan, te posla nove sluge, ne bi li se vinogradari opametili. To popuštanje učini vinogradare još gorima: pohvataše sluge, jednoga izbiše, drugoga ubiše, a trećega kamenovaše.

Ti sluge proroci su staroga Zavjeta, što ih je Bog slao narodu židovskomu, kadgod je skrenuo s pravoga puta. A Židovi su ih svakako zlostavljali. Proroka Mikeja zatvorio je kralj Ahab, Iliju progna kraljica Jesabela, Isaiju su ubili, Jeremiju kamenovali, Zakariju zatukli između hrama i žrtvenika. S pravom je sveti Stjepan mučenik predbacio Židovima: »Koga od proroka ne prognaše oci vaši? I pobiše one, koji su unaprijed kazivali došašće Isusovo.«

»Onda«, tako nastavlja Isusova priča, »reče gospodar od vinograda: Što ću činiti? Ne zato, što ne bi znao, što da radi, već da pokaže, kako je živo želio, da vinogradarima oprosti, premda je grijeh njihov bio strašan. I kao da se domislio, nastavi: »Još imam jednoga sina, koji mi je daleko miliji od svih sluga, poslat ću njega. Pobojat će se sina moga.« A vinogradari, kad vidješe sina izdaleka, skovaše urotu, te postaviše krunu svojim opačinama. Dogovoriše se među sobom: »Ovo je baštinik, hajde da ga ubijemo, i bit će baština naša!« Nadahu se jadnici, da će vinograd njima pripasti, kao da gospodar ne će nikada ni pitati za sina svoga. Tako znade lakomstvo pomutiti čovjeku pamet. Što smisliše, to i učiniše. Uloviše sina, koji je k njima došao s najboljom namjerom, izvukoše ga iz vinograda, te ga ubiše.«

Gotovo se čovjeku čini nevjerojatno, da ima tako zlobnih vinogradara. Pa ipak je bila živa istina

sve, što priča kazuje. Gospodin Bog poslao je Isusa, jedinorođenog Sina Svoga, narodu židovskome, da ga posljednji put pozove na pokoru, ali Ga je većina Židova odbila. Kad je Isus uskrsnuo Lazara, dogovarahu se poglavice židovske kao opaki vinogradari: »Što ćemo činiti?« Napokon odlučiše, da će Ga smaknuti. Moramo da se čudimo, s kolikim je mirom Isus prorekao kao gotov događaj smrt Svoju, od koje su Ga dijelila samo dva dana. Zasada Ga još narod voli, ali Isus znade, kako će se brzo preokrenuti. Svjetina je kao valovi na moru, koje vjetar tjera, kamo hoće. Kao što su se nadali opaki vinogradari, nadahu se i židovske poglavice, da će mnogo dobiti, kad odstrane Isusa. Zadržat će vladu nad narodom i čast, koju su dosada uživali, pa će po svojoj volji gospodariti sa narodom židovskim. Isus je doista umro izvan vinograda. Ponajprije Ga izopćiše iz židovske crkve, a pred smrt Ga predadoše Rimljanima, koji Ga razapeše izvan Jerusolima.

»Napokon«, tako završuje Isusova priča, »dođe gospodar od vinograda razjaren, što su tako postupali s njegovim slugama, a najviše što ubiše njegova jedinog sina, da obračuna s tim zločincima.«

I sad upita Isus židovske poglavice:

»Što će učiniti s vinogradarima gospodar od vinograda?«

A oni odgovoriše odmah:

»Zločince će okrutno pogubiti, a vinograd svoj dat će pod zakup drugim vinogradarima, koji će mu davati rod na vrijeme.«

Njihove riječi Isus još potvrdi:

»Doći će i pogubit će te vinogradare i dat će vinograd drugomu.«

Tim su Židovi sami sebi izrekli osudu, koja ih stiže, kad su Rimljani osvojili Jerusolim i uništili posljednje znakove židovske samostalnosti. Ali neki vođe židovski shvatiše dobro, kud smjera Isusova priča, jer je Bog u starome Zavjetu toliko puta Židove isporedio vinogradu. I kad začuše osudu, što

su je izrekli neki Židovi, a Isus potvrdio, primjetiše :

»Ne dao Bog, da se takvo što dogodi, toga ne će biti !«

Nato ih Isus oštro pogleda, kako čini čovjek, koji licem i očima odlučno tvrdi, što se drugima čini nevjerojatno, te reče pitajući :

»Ne će toga biti ? Što će dakle reći ono u Svetome Pismu : Kamen, što odbaciše zidari, posta glava od ugla ?«

To mjesto uzeto je iz psalma, u kojemu David slavi Boga, što ga je uzvisio na kraljevsko prijestolje usprkos svih nevolja, što su ga snašle. U psalmu se pripovijeda, kako su zidari jedan kamen odbacili, jer da ne valja, ali ga je glavni graditelj pronašao za najbolji i najčvršći, pa ga je uzidao na uglu, da spaja i nosi dva zida. To su bile proročke riječi, a Isus ih navodi, da pokaže, kako je David odavna prorekao istinu, koju im je predočio u priči, samo pod drugom slikom. U priči je Isus isporedio Crkvu Svoju vinogradu, koji obrađuju vinogradari. U psalmu ispoređuje David Crkvu sa zgradom, koju podižu zidari. U priči je Isus sin gospodarev, koga su ubili. U Davidovu psalmu je Isus kamen, koga su Židovi odbacili, ali će Ga Bog postaviti za ugaoni kamen, koji će od vjernih Židova i neznabožaca sastaviti jednu silnu Crkvu, u kojoj će vladati svim narodima na svijetu. Tu veličajnu zgradu, Crkvu Isusovu, koja se proširila po svem svijetu, gledamo mi danas svojim očima i ne možemo da joj se dosta nadivimo.

I sad prođe Isus na kazan, koja čeka Židove :

»Oduzet će se od vas kraljevstvo Božje i dati će se narodu, koji će donijeti rodove toga kraljevstva.«

Tim je Isus židovskim poglavicama rekao u oči, da pod opakim zidarima misli samo njih. Budući da su oni zabacili Sina Božjega, zabacit će Bog i njih: Židovi ne će više biti odabrani narod i ne će svijetu pokazivati put do Boga. Umjesto poglavica židovskih vodit će sada njegov narod drugi vođa. To su apostoli, kojima reče Isus : »Ja sam vas odabrao, da donesete rod.«

Odsada će ugaoni kamen, koji su zabacili, to jest Isus, biti Židovima na sablazan i propast. Jao onomu, koji se spotakne o taj kamen!

»Tko padne na taj kamen, pobit će se, a na koga padne taj kamen, satrt će ga.«

Hrvatski se to kaže : Ili kamenom o lonac, ili loncem o kamen, teško loncu svakojako ! Tom slikom htjede Isus predočiti tešku kazan, što čeka one, koji ne vjeruju, da je Isus Sin Božji, kada dođu pred sud Njegov. Takvu će čovjeku biti sa vječnom srećom kao onomu, na koga se svali pećina : smrvit će ga i satrti.

Nikad još nije Isus tako jasno predočio Židovima njihovu zabludu, njihovu krivnju i kazan, koja će ih stići. Bilo im je sad jasno, da pod opakim vinogradarima šiba samo njih. Još ih je više razljutilo, što je u priči jasno kazao, da je On Sin Božji i ugaoni kamen novoga kraljevstva.

Sve je to razjarilo Židove tako, te su snovali, ne bi li u onaj čas Isusa pograbili i odvukli u tamnicu. Ipak ih je bilo strah naroda. I odoše, a osvetu ostaviše do druge bolje zgode.

Kraljevska svadba.

Za prеđašnjim dvjema pričama o nejednakoj braći i opakim vinogradarima stao je Isus da kazuje treću o kraljevskoj svadbi. U njoj naviješta Židovima, kako će Bog umjesto njih pozvati neznabošce, da stupe u Crkvu Njegovu.

»U kraljevstvu nebeskomu dogodit će se otprilike isto, što se desilo jednomu kralju, koji je priredio svadbu sinu svomu. I pozva sluge svoje, da zovu goste na svadbu, ali oni ne htjedoše doći.« Po istočnom običaju poziva kralj prvi put goste davno prije, nego je došao dan svadbe.

Taj kralj sviju kraljeva i gospodar sviju gospodara jest sam Gospodin Bog. Svadba, koju je Bog Otac priredio Svomu Sinu, jest utjelovljenje Isusovo, gdje se Njegova Božja narav združila sa čovječjom. Prvi sluge, što ih posla kralj, da Židove zovu na svadbu, jesu proroci, kojima je bila zadaća, da narod priprave na dolazak Mesijin. Ali Židovi ne htjedoše poslušati prorokâ. Zagrezli su u zemaljštinu, pa mjesto nebeskoga očekivahu zemaljskog Mesiju.

Kralja, kako je bio dobar, nije smetalo, što uzvanici ne htjedoše doći na prvi poziv. I posla druge sluge, neka goste usrdno zamole, da dođu, jer reče: »Objed sam ugotovio, junci moji i telci, što sam ih ugojio, poklani su. Sve je gotovo. Dođite na svadbu!«

Ti drugi sluge bili su apostoli, koji su poslije Duhova zvali Židove, da prime vjeru Isusovu. U priči zove kralj na objed, koji je samo početak svadbenoga veselja, a glavna svečanost bit će kod večere. To znači: dobromu kršćaninu donosi vjera već na ovome svijetu velika dobra, to jest duhovni mir, nutarnje zadovoljstvo, pouzdanje i predanje u volju Božju. To je prikazano objedom, kod kojega Istočnjaci samo nešto založe, a kod večere jedu obilno. U potpunoj mjeri uživat će kršćani ta dobra, kad Isus po drugi put dođe. Onda će slaviti večeru, kojoj ne će nikad biti kraja.

Što je kralj u priči bio bolji, to uzvanici postadoše gori. Unatoč prijaznom pozivu ne htjedoše da dođu: jedan ode u polje svoje, a drugi k trgovini svojoj. Tako i velik dio židovskoga naroda nije mario, što propovijedaju apostoli, već se oglušio pozivu Božjemu i brinuo samo, da steče što više zemaljskoga blaga. Pohlepa za zemaljskim dobrima postade lijes njihovoj duši.

A neki od pozvanih uhvatiše sluge njihove, izružiše ih i ubiše. Čovjek bi mislio, da priča pretjeruje i da pripovijeda, što je nevjerojatno. Uzvanici ubiše sluge samo zato, što su ih pozivali na svadbu. Pa ipak je to bila živa istina. Svetog Stjepana su

Židovi kamenovali, apostola Jakova ubili samo zato, što su propovijedali vjeru Isusovu.

Kad kralj ženi sina, nije to svečanost samo za njegovu obitelj, već i za cijelu državu. Tom zgodom pokazuju mu podanici svoju vjernost i odanost. Tko se ne odazove kraljevu pozivu, taj kao da ga ne priznaje za gospodara. Kraljeva poslanika obružiti i ubiti znači uvrijediti samoga kralja i dići se javno protiv njega. Zato ih kralj strogo kazni: »Kad začu, što učiniše pozvani, razgnjevi se, pošalje vojsku svoju, pogubi krvnike one i grad im upali.«

Tim je Isus javno prorekao propast židovskoga naroda i njihova grada. Rimljani su bili samo bič srdžbe i osvete Božje. Jedne su Židove ubili, druge odveli u roblje, a Jerusolim razorili.

Tada reče kralj slugama svojima: »Svadba je istina gotova, ali uzvanici ne biše dostojni.« To su pokazali svojim vladanjem prema kraljevskim poslanicima. »Idite dakle na raskršća i kogagod nađete, dozovite na svadbu!« A sluge izvršiše nalog svoga gospodara. Ne gledajući, tko je i što je, sabraše sve, koje nađoše na putu, dobre i zle, i napuni se svadbena dvorana gostiju.

Ludost ljudska ne može da omete odluke Božje. Svadba Sina Božjega trebala je da se proslavi u svem sjaju. Kad Židovi ne htjedoše da stupe u Crkvu Isusovu, pozva Bog druge narode. I apostoli krenuše po putevima cijeloga svijeta. I danas razilaze se misijonari po svoj kruglji zemaljskoj. Nema naroda, koji ne bi danas znao za vjeru Isusovu. Mjesta, koja su Židovima bila namijenjena na kraljevskoj gozbi, već su odavna zapremljena.

Usred gozbe evo kralja, nastavlja priča Isusova, da pozdravi svoje goste, i vidi, jesu li dobro podvoreni. Najednom opazi među njima čovjeka bez svadbena ruha. Tko je pozvan na običnu svadbu, mora da se pristojno obuče, jer bi mu zamjerili, da dođe u prljavu odijelu. To vrijedi još više za kraljevsku svadbu. Istina je, da su ti gosti na ulici sabrani, ali je bilo do-

sta vremena, da se presvuku, kad su drugi mogli doći u svečanu ruhu. Tko nije imao svadbena ruha, dobio ga je iz kraljevske komore. Tako čine još i danas velikaši na Istoku. Kad pozovu koga u goste, pošalju mu na dar svečano odijelo, da se obuče.

Začuđen upita ga kralj: »Prijatelju, kako si došao amo nemajući ruha svadbenoga?« Čudio se kralj držeći, da će svi doći u pristojnom ruhu. Ljutio se, kako se taj usudio doći ovako u svečanu dvoranu. A gost zamuknu, jer nije mogao ništa navesti, da se ispriča. Tada reče kralj onima, koji su dvorili kod stola: »Svežite mu ruke i noge, pa ga bacite u tamu najkrajnju! Ondje će biti plač i škrgut zuba.« U kraljevskoj palači bilo je uveče sve sjajno rasvijetljeno i plivalo u obilju i veselju. Izvan palače bila je noć, mrak, glad i bijeda.

Po svetomu krstu i po vjeri stupaju kršćani u Crkvu Isusovu. Ali time još ne će ući u nebo. Nije dosta, da su kršćani samo po imenu, već treba da imadu i svadbeno ruho, da čine dobra djela. Samo takvi poći će s Kristom u nebesku dvoranu, na vječnu gozbu. Pojedinim kršćanima dolazi Isus na njihovoj smrti, svima će doći na sudnji dan. Teško onomu kršćaninu, koji misli, da može doći pred kralja bez svadbenoga ruha, to jest bez dobrih djela, u nemilosti Božjoj. I ne će se na sudnjem danu naći samo jedan takav, bit će njih i više. Taj jedan služi samo za primjer, što će Bog učiniti sa nevrijednim kršćanima. Kako je onaj nesretnik u priči zanijemio, tako i na sudnjem danu ne će biti nikakva izgovaranja. Svjedok naših grijeha jest savjest naša, koja će nas pred Bogom tužiti. Sluge Božji, to jest anđeli, odijelit će osuđenoga od pravednih. Kako je nesretnik u priči vezan, tako i osuđeni na sudnjemu danu ne će moći da šta učini za svoje spasenje. Nema nade, da bi se na sudnjem danu osuđeni ikada mogao osloboditi. Plač i škrgutanje zubima kaže nam, da će trpjeti strašne muke.

I završi Isus riječima:

»Mnogi su zvani, ali malo ih je odabranih.«

I od neznabožaca ne će se spasiti svi, već samo oni, koji surađuju sa milosti Božjom, koji stupe na prag vječnosti u posvetnoj milosti. To je bilo porazno za ohole farizeje, koji su stalno držali, da se moraju spasti već zato, što su potomci Abrahamovi.

Ta je priča mnogo nalik onoj, gdje neki bogati čovjek poziva na večeru, ali je velika razlika između njih u prilikama i u nauci. Na prvu gozbu zove bogati čovjek svoje znance, a kad ne htjedoše doći, poziva i druge. U ovoj priči zove na svadbu kralj. Odbiti njegov poziv znači buniti se. U prvoj priči navode se razlozi, s kojih uzvanici ne htjedoše doći. U ovoj se ističe kazan, koja čeka one, što su prezreli poziv Božji, i one, koji ne će da vrše zapovijedi Božje.

Porezni novac.

Kad je Isus pokazao Židovima u priči o nejednakoj braći i opakim vinogradarima njihovu nezahvalnost i tvrdoglavost, ostaviše hram, da vijećaju, kako da Mu se osvete. I kad se dogovoriše, vratiše se u hram, da Ga kušaju. Ovaj put nijesu htjeli da se sami ogledaju s Njime, već poslaše nekoliko mladih ljudi, koji su još slušali nauke kod njihovih učitelja. To je bilo mudro zasnovano. Pitanjem svojim, tko je Isusu dao vlast, da nauča, osramotiše se Židovi, a Isusov je ugled još porasao. Da se i sad ne obrukaju, poslaše svoje učenike. Kad bi farizeji pristupili k Isusu, pazio bi Isus, što će im odgovoriti na njihovo škakljivo pitanje, znajući, da Mu nijesu prijatelji. Ali kad vidi, da Ga mladi ljudi uljudno pitaju za savjet, smjesta će odgovoriti bezbrižno i iskreno, pa se uloviti u riječi. Farizejskim učenicima pridružiše se herodovci, prijatelji Rimljanima, koji će Isusa smjesta zatvoriti. Farizeji i herodovci

bili su veliki protivnici i u vjerskim nazorima i u politici. Ali njihove ih strančarske raspre nijesu priječile, da na čas zaborave ljuto neprijateljstvo, pa da zajedničkim silama unište neprijatelja, koji je bio mrzak jednima i drugima.

Dok sebi učenici farizejski i herodovci ne prokrčiše u hramu put do Isusa, pomiješaše se farizejski vođe među narod, koji je Isusa slušao, da vrebaju na Njegove riječi i da Ga zaskoče. Hineći, da žele od tako slavnog učitelja nešto naučiti, počeše farizejski učenici ponajprije Isusu laskati, jer se čovjeku jezik najprije razveže, kad ga hvališ. Rekoše Mu dakle ponizno i s velikim poštovanjem:

»Učitelju, znamo da Ti kažeš samo ono, što je pravo, i da nas učiš pravi put do Boga. Pri tomu ne mariš, hoćeš li komu ugoditi ili se zamjeriti, jer ne gledaš, tko je to.«

Tim Ga htjedoše zavesti, da se ništa ne boji ni cara ni njegovih pristaša. I kao da su dugo raspravljali s herodovcima, ali se nijesu mogli složiti, mole sad Isusa, neka im riješi pitanje:

»Reci nam dakle, što Ti misliš: je li slobodno dati porez caru, ili da ne damo?«

Pitaju Isusa, smiju li plaćati porez rimskomu caru, a da pri tom ne ogriješe duše svoje, kao da su slobodni i u svojoj državi. O tomu se pitanju u to vrijeme dosta raspravljalo među Židovima. Farizeji su teško podnosili rimsko gospodstvo i tvrdili, da je grijeh plaćati danak krivoboškomu caru, jer da Židovi imadu samo jednoga gospodara, a to je Gospodin Bog. Jedino Njemu smiju Židovi plaćati porez za uzdržavanje hrama i njegovih službenika. Što se dade rimskomu caru, to je uskraćeno samome Bogu. Međutim to je pitanje bilo već davno riješeno. Već pobožni kralj Ezekijel morao je plaćati danak, a židovski vođe Esdra i Nehemija priznavali su perzijsko gospodstvo.

To je pitanje bilo Isusu tako postavljeno, da Isus mora na nj odgovoriti. A kakogod odgovori,

bit će po Njega zlo. Kaže li, da Židovi ne trebaju plaćati poreza, prijavit će ga herodovci Rimljanima, koji će Ga zatvoriti i osuditi kao buntovnika. A kaže li, da je pravo, da plaćaju danak, oklevetat će Ga farizeji pred narodom, da je krivi prorok i lažni Mesija, jer su Židovi očekivali, da će ih pravi Mesija

Je li slobodno porez dati caru?
Naslikao Tizian.

osloboditi od svakoga danka. I narod će Isusa prezreti i zamrziti.

Farizejski učenici pokazaše, da su dostojni nasljednici svojih učitelja. Prikazivahu se kao revni Židovi, kojima je pred očima samo zakon Božji, a bila im je jedina želja, da Isusa ulove u stupicu.

Dok je narod željno očekivao, što će Isus reći, pogleda Spasitelj farizejskim učenicima bolje u lice i odreže im:

»Licemjeri!«

Već prvom riječi pokaza, da je progledao njihovu zlobu. Nijesu oni došli, da što nauče, već da Ga upropaste. Ujedno im pokaza, da Ga njihovo laskanje ne može zavesti. Tko čovjeku laska, kaže mu u lice, da ga drži za tašta, ohola i luda. Zatim doda Isus:

»Što me kušate?«

Tim riječima kao da je Isus trgnuo krinku sa podmukla obraza njihova. Na te riječi mora da su učenici farizejski od srama porumenili, a njihovi učitelji, što su stajali među narodom, od jada problijedili.

Mjesto da odgovori na njihovo pitanje, promijeni Isus bojni red i stjera neprijatelje Svoje u tjesnac. Ponajprije im reče mirno:

»Pokažite mi novac, kojim plaćate porez!«

A oni Mu dadoše dinar. Uzevši Isus dinar pokaza ga farizejskim učenicima, što su stajali do Njega, te zapita:

»Čija je ova slika i napis?«

Bio je to srebrni novac kao naša stara kruna. Na njemu je bila izbočena glava rimskoga cara, a oko nje napis: August. Jedna između vladarevih prava jest, da kuje novac i da mu određuje vrijednost. Prvi su počeli kovati novac rimski carevi.

A farizejski učenici na pitanje Isusovo, čija je to slika i napis, odgovoriše:

»Carev.«

Nijesu ni slutili, da su time riješili čvor, kojim htjedoše uloviti Isusa. Na odgovor njihov prihvati Isus:

»Dajte dakle caru, što je carevo!«

Značilo je to: kad se vi služite carevim novcem, onda ga priznajte za svoga gospodara, jer zemlja pripada onomu, čiji novac u zemlji teče. Pod imenom

poreza vraćate vi samo caru novac, koji ste od njega primili. Kako dakle možete pitati, je li grijeh caru plaćati porez, jer bez poreza ne može vladar, da štiti svoje podanike?

A da farizeji ne ogovore Isusa pred narodom, kako laska caru i vrijeđa zakon Božji, doda Isus:

»I Bogu dajte, što je Božje!«

Ima važnijih dužnosti od carskih, a to je Bog i Njegov zakon. Tim je Isus rekao: dajte caru, što može i smije od vas tražiti, ali ne zaboravite ni na dužnosti, što ih imate prema Bogu, koji je vaš nebeski kralj. Ako car može tražiti, što mu pripada, jer vas brani, još više može od vas tražiti Gospodin Bog, koji vas je stvorio na sliku i priliku Svoju, od koga vam je sve, što imate. Caru dakle porez, a Bogu dušu. Nad zemaljskom vlasti ima Božja, a obje mogu lijepo postojati jedna uz drugu, za duhovno i tjelesno dobro čovjeku. Tako je Isus poučio i farizeje, koji se ustručavahu plaćati danak, i herodovce, koji nijesu mnogo marili za Boga. Na riječi Isusove nije nitko mogao primjetiti ništa.

Odgovor Isusov zadivio je i same neprijatelje Njegove. Zašutjeli su kao riba i otišli netragom. Ne možemo da se Isusu dosta načudimo, kako je odlučno odbio njihovo lukavo laskanje, kako je mirno i trijezno odgovorio na njihovo škakljivo pitanje, kako se spretno uklonio njihovim zasjedama, pa ih još poučio o velikim istinama. Ipak to nije smetalo židovske poglavice, da Isusa tri dana kasnije tuže pred Pilatom govoreći: »Ovaj zabranjuje caru davati danak.«

Saduceji i uskrsnuće.

Saduceji su bili svjedoci poraza, što ga doživješe farizeji, pa odlučiše, da će staviti Isusu jedno pitanje, ne bi li oni bili bolje sreće.

Uz saduceje pristajali su neki od velikih svećenika, zatim bogataši i činovnici, koji su izgubili vjeru.

Vjerovali su doduše, da ima Bog, ali su držali, da u čovjeka s tijelom nestaje i duše. »Kako nestaje oblaka,« govorili su, »tako nestane i onoga, koga su sahranili u grob.« To vrijedi za psa i za mačka, ali ne za čovjeka, koji ima razum i slobodnu volju, pa će račun polagati o svojim činima. Iz njihove nauke slijedi, da nema ni uskrsnuća ni kakva života poslije smrti. Kako su saduceji vjerovali, tako su i živjeli. Gledali su samo, da im bude dobro na ovome svijetu. S farizejima su živjeli u vječnom neprijateljstvu, a narod ih nije volio, jer su držali vlast u rukama. Na Isusa nijesu bili tako kivni kao farizeji. Bogataši često nijesu očiti neprijatelji vjere, samo ne mare mnogo za vjeru. U saduceja bilo je više neznanja i zablude, nego zlobe.

Da iskušaju Isusa, pozdraviše Ga lijepo i nastaviše :

»Mojsija nam je zapovjedio u zakonu, ako tko umre i ostavi ženu bez djeteta, neka brat uzme udovicu njegovu, da podigne sjeme pokojniku.«

Mojsijev zakon gledao je, da zapriječi u Židova veliko bogatstvo i veliko siromaštvo. Razdijelio je zemlju na plemena i obitelji i nije dopustio, da tko očevinu proda zauvijek. Tko je zapao u dugove, mogao je svoju zemlju samo založiti do jubileja, koji se slavio svake pedesete godine. U jubilejskoj godini brisali su se svi dugovi, a zemlja je i opet pripala prvome vlasniku bez ikakve odštete. Događalo se, da je tko umro bez djece, pa bi njegova zemlja morala pripasti rodu, koji bi tako postao bogatiji od drugih. Da to bar donekle zapriječi, odredio je Mojsije, da pokojnikovu udovu uzme za ženu njegov brat, ili ako ga nije bilo, bližnji rođak. Prvo dijete, što se rodilo iz novoga braka, bilo je upisano na ime pokojnoga brata i dobilo njegovu zemlju.

Taj su zakon saduceji napomenuli i na nj nadovezali slučaj, koji po sebi nije nemoguć, ali se teško kada dogodio.

»Bijaše u nas,« tako nastaviše saduceji, »sedmero braće. Prvi se oženi i umre. Budući da nije imao poroda, ostavi ženu bratu svome. Drugi je uzme i umre bez potomaka. Tako i treći. I uzeše je redom sedmero braće i nijedan od njih ne ostavi djece. Posljednja od svih umre i žena. Kad uskrsnu braća, komu će od njih pripasti žena, jer je imadijahu sedmorica ?«

Tim pitanjem zatjerali su saduceji farizeje u škripac, pa ga sada predložiše Isusu. Kaže li, da će žena pripasti prvome bratu, ne bi to bilo pravo za druge. Rekna li naprotiv, da će žena pripasti svoj sedmorici, bilo bi to protiv zakona Mojsijeva, jer bi jedna žena imala više muževa u isto vrijeme. Morat će dakle, tako su računali saduceji, Isus kazati, ili da zakon Mojsijev ne vrijedi, ili da nema uskrsnuća, kako su tvrdili saduceji. Saduceji nijesu bili licemjerni ni pred svijetom ni pred Isusom, vec se pokazivahu, kakvi jesu, neznalice. Zato ih Isus nije ukorio, već lijepo poučio.

»Varate se,« odvrati mirno Isus, »jer ne znate Svetog Pisma ni sile Božje.« Ne znadu Svetog Pisma, koje jasno kaže, da ima uskrsnuće. Drugi razlog njihovoj bludnji jest, da ne znadu, što Bog može. Na ovom se svijetu ljudi žene i udavaju, da ljudski rod ne izumre i da nadopune broj odabranih na nebu. Na nebu se ne treba brinuti za pomladak, jer taj pritječe sa zemlje, a oni u nebu ne mogu umrijeti. Gdje nema smrti, ne treba ni ženidbe. Da se u nebu djeca ne rađaju, jasno je već odatle, što je vječni život samo nagrada za život na ovome svijetu. Na nebu nema ni muškaraca ni žena, tamo su ljudi kao anđeli, koji su čisti dusi, pa ne ćute tjelesne požude. Varaju se farizeji i zato, što ne znadu sile Božje. Koga Bog uskrsne, toga kao da je rodio na novi život. Naši roditelji mogli su nam, jer su smrtni, dati samo smrtno tijelo. Kod uskrsnuća budi nas Bog svemogućom silom Svojom na nov život i daje preobraženom tijelu našemu, da postaje besmrtno.

Krivo zaključuju saduceji, da nema uskrsnuća. Kad bi poznavali Sveto Pismo, pobudila bi njihovu pažnju mnogobrojna mjesta, koja dokazuju, da ima uskrsnuće.

»Da mrtvi ustaju,« dodaje Isus, »mogli ste razabrati iz onoga mjesta u knjizi Mojsijevoj, gdje se govori o kupini ili grmlju, koje je gorilo, ali nije moglo izgorjeti.« Tu veli Bog Mojsiji: »Ja jesam Bog Abrahamov, Bog Izakov i Bog Jakovljev.« Mora dakle, da ti ljudi negdje žive. Kad ne bi bili živi, ne bi Bog mogao kazati, da je njihov Bog. Oni, kojih nema, nemaju Boga. Kako bi Bog bio Bog mrtvima, koji se odavna pretvoriše u prah?

Za uskrsnuće mogao je Isus navesti i druga mnogobrojna i ljepša mjesta iz Svetoga Pisma. Tako je na primjer kazao Isaija: »Moje će mrtvo tijelo ustati.« Prorok Danijel veli: »Probudit će se mnogi od onih, što spavaju u zemaljskom prahu, jedni na vječni život, a drugi na sramotu.« No saduceji su prigovarali uskrsnuću riječima, što ih uzeše iz zakona Mojsijeva, pa ih je Isus pobijao samo knjigom Mojsijevom. Kad ih je tako poučio, naglasi Isus ponovno:

»Vi se dakle veoma varate.« Varaju se i zato, što ne vjeruju u uskrsnuće, i zato, što misle, da se na drugome svijetu živi kao na ovome.

Saduceji su mislili pitanjem svojim zatjerati Isusa u nepriliku, a postigli su upravo protivno. I farizeji se nijesu mogli dosta da načude, kako je Isus jasno i odlučno i lijepo pobio saduceje. I jedan od njih, premda je bio Isusu neprijatelj, nije mogao da se uzdrži, već Ga javno pohvali pred narodom riječima:

»Učitelju, baš si im dobro odgovorio!«

Najveća zapovijed.

Farizeji se radovahu, kad je Isus odbio saduceje. Nijesu doduše ni oni prošli bolje, kad im je Isus pokazao porezni novac, ali će ipak još jednom pokušati sreću. Koliko veselja i slave za njih, kad bi oni mogli da bar ponize Isusa, koji je malo prije tako sjajno pobio njihove neprijatelje!

Odmah se dakle sabraše nešto podalje od Isusa i posavjetovaše, kako će se Njime zakvačiti. U to ime odabraše jednoga zakonoznanca, koji im se činio najspretniji, da Isusu stavi pitanje, na koje će se uloviti. I odabrani pristupi k Isusu, te Ga upita:

»Učitelju, koja je Tebi zapovijest najveća u zakonu?«

Na prvi pogled se činilo, da je to pitanje posve nevino, ali ga nije bilo lako riješiti. Židovski su učitelji pocijepkali zakon Mojsijev na mnogo zapovijesti, od kojih je bila jedna te ista jednome učitelju mala, a drugome velika. Tako su jedni mislili, da su najveće zapovijesti, koje određuje svetkovanje subote. A drugi su držali za najveće one, što govore o žrtvama. Odgovori li dakle Isus, što mu drago, uvijek će Ga moći pobijati.

Premda je Isus vidio, kuda smjeraju farizeji, ipak ostade miran i blag prema njima. Na stavljeno pitanje odgovori smjesta:

»Prva je zapovijest od sviju: Ljubi Gospodina Boga svojega svim srcem svojim i svom dušom svojom i svim umom svojim i svom snagom svojom! To je prva zapovijest.«

Odavna je Bog dao Židovima taj zakon i postavio ga na čelo svih zakona, ali ga Židovi nijesu shvatili. Kod njih se gledalo samo na to, da se zakon izvana točno vrši. Nije se pitalo, tko ga vrši od srca,

a tko preko volje ili samo od pukog običaja. Tko ne vrši zapovijesti Božje od ljubavi, taj prije Bogu laska, nego Ga štuje. Bog nam je dao sve, što imamo, pa smo dužni Njega prvoga da ljubimo svim, što imamo. Ponajprije srcem, jer je središte ljubavi. A ljubimo Ga srcem, ako Ga više volimo, nego ma koga na svijetu. Boga valja da ljubimo dušom, to jest svim sposobnostima duše svoje. Razumom, da Ga nikad ne zaboravimo. Mišlju, da na Nj jednako mislimo. Napokon treba da u tu ljubav uložimo sve sile svoje. To je prva zapovijed Božja po svojoj vrijednosti i važnosti, nad kojom nema veće.

Zakonoznanac je upitao Isusa samo za prvu zapovijed Božju. U želji, da pouči i neprijatelje Svoje, pošao je Isus korak dalje, te dodao i drugu zapovijed.

»A druga je«, nastavi Isus, »ovoj jednaka: Ljubi bližnjega svoga kao samoga sebe!«

Kako prva zapovijest obuhvata sve dužnosti prema Bogu, tako druga zapovijed sadržaje sve dužnosti prema čovjeku. Između ljubavi Božje i ljubavi bližnjega tako je uska veza, da obje čine zapravo samo jednu zapovijest. Ako Boga ljubimo, tad mora da ljubimo i čovjeka, koji je stvoren na sliku i priliku Božju. Prave ljubavi Božje nema bez ljubavi prema bližnjemu. Ljubiti Boga i ljubiti bližnjega dva su krila: kako se sa jednim krilom ne može letjeti, tako se može čovjek samo s obje ljubavi podići u nebo. A bližnjega valja da ljubimo kao samoga sebe: da mu isto želimo, što i sebi, i da mu, koliko možemo, dobra činimo. Tko ljubi bližnjega jedino poradi koristi, što je dobiva od njega, taj ga ne ljubi kao samoga sebe, već kao životinja, koja ima rado gospodara svoga, jer je hrani.

Druge veće zapovijesti od tih dviju nema.

»O tim dvjema zapovijedima visi sav zakon i proroci,« doda Isus. To je jezgra svih zapovijesti, što ih je Bog objavio u Mojsijevu zakonu i po svetim

prorocima. Kako sve grane na stablu rastu iz jednoga korjenja, tako je ljubav prema Bogu središte i izvor svih drugih zapovijesti. Deset zapovijesti Božjih dadu se svesti na dvije, jer prve tri govore o ljubavi i poštovanju prema Bogu, a ostalih sedam kaže, kako nam se valja vladati prema bližnjemu.

Zakonoznanac, koga izabraše farizeji, da Isusu stavi pitanje, učinio je to s namjerom, da se s Isusom zakvači. Ali je odgovor Isusov bio tako jasan, lijep i odlučan, da Mu nitko nije mogao ništa primjetiti. Uz to se zakonoznanca silno dojmila Isusova ličnost i zamjerni Njegov mir. Tako se i njemu dogodilo kao onim slugama, što ih posla veliko vijeće, da Isusa ulove, a oni se slušajući Isusa preobratiše u Njegove štovatelje. Ni on nije mogao, a da Isusa još ne pohvali riječima:

»Dobro, Učitelju, pravo si kazao, da je jedan Bog i da nema drugoga osim Njega. I ljubiti Ga svim srcem i svim razumom i svom dušom i svom snagom, i ljubiti bližnjega kao samoga sebe veće je od svih žrtava paljenica, koje se pale Bogu u čast, i darova, što Mu se daruju na dar, te od svakoga vanjskoga štovanja,« koje je farizejima najviše vrijedilo.

Po odgovoru vidio je Isus, da ga je zakonoznanac dobro shvatio. Njega nije zarazila silna ona mržnja, kojom su njegovi drugovi mrzili Isusa, već se pokazao nepristran i neustrašiv. I zavrijedio je, da ga Isus javno pohvali riječima:

»Nijesi daleko od kraljevstva Božjega.« Trebalo mu je, da učini samo još jedan korak: da prizna, da je Isus obećani Mesija i Sin Božji. Bez toga ne može nitko da stupi u kraljevstvo Božje.

Od tog časa nijesu se usudili Židovi više ništa pitati Isusa, jer su uvidjeli, da se s Njim ne mogu mjeriti. Postavili su Mu četiri škakljiva pitanja i uvijek su izvukli kraći kraj. Kad opet navale na Njega, bit će to samo silom, uz pomoć dobro oružanih vojnika, te lažima i klevetama.

Mesija sin Davidov.

Budući su Židovi Isusa toliko pitali, dadoše Mu nekim načinom pravo, da i On njima stavi jedno pitanje. Time je Isus mislio da razbije njihove predrasude, poradi kojih Ga nijesu priznali za Mesiju. Uz to htjede pokazati židovskim poglavicama, kako malo znadu o glavnim stvarima objave Božje, pa bi bolje bilo, da Ga slušaju, nego da Ga kušaju.

Kad je odabrani književnik stavio Isusu posljednje pitanje, približiše Mu se i drugi farizeji, da čuju, što će Isus odgovoriti. Dok su još bili na okupu i razmišljali o posljednjim Isusovim riječima, upita ih Spasitelj :

»A što mislite za Krista, čiji je Sin ?«

Na to je pitanje bilo lako odgovoriti. Sva su proroštva kazivala, da će Mesija biti Sin Davidov. I to je bio glavni razlog, što su Židovi u Mesiji očekivali zemaljskoga kralja. Držali su, kako je David ratovima učvrstio i proširio kraljevstvo židovsko, da će ga tako sada uspostaviti Mesija : da će protjerati Rimljane i sve narode skučiti pod židovsku vlast. Misleći samo na silnog zemaljskog Mesiju pregledali su Židovi druga proroštva, koja su jasno kazivala, da će Mesija biti i Sin Božji.

I kad Židovi odgovoriše, da je Mesija Sin Davidov, nastavi Isus :

»Kako može dakle David, nadahnut Duhom Svetim, kazati, da je Mesija njegov Gospodin ili Bog ?«

U psalmu sto i devetom pjeva David : »Reče Gospodin Bog Gospodinu momu, to jest Kristu ili obećanomu Mesiji : sjedi k Meni s desne strane, dok ne podložim neprijatelje Tvoje za podnožje nogama Tvojima, to jest, dok ih posve ne ponizim.« Sjesti Bogu s desne strane znači dijeliti s Bogom gospodstvo i slavu. Iz toga mjesta Svetoga Pisma mogli su Židovi lako razabrati, da Mesija mora biti nešto više, nego Sin

Davidov, kad Ga Bog stavlja nadesno. To je Gospodin Bog doista i učinio, kad je na Uzašašće postavio Isusa Sebi s desne strane.

I sad zapita Isus Židove :

»Kada dakle David zove Mesiju Gospodinom, to jest Bogom svojim, kako mu je sin ? Kako može Mesija da bude Davidu i Bog i sin ?«

Da to pitanje riješe, valjalo je Židovima znati, da je Isus Bog i čovjek. Kao Bog rodio se od vijeka i jest Gospodin Davidu, a kao čovjek rodio se u vremenu i jest potomak Davidov. O tomu jasno govori prorok Mikeja, kad kaže, da se Mesija prvi put rodio u vječnosti, a drugi put će se roditi u vremenu, u Betlehemu. Nažalost Židovi su pazili samo na vanjske odredbe, a proučavajući Sveto Pismo nijesu došli dalje od kore.

Isus je mogao i drugim mjestima Svetoga Pisma dokazati, da je Mesija Sin Božji. Ali je odabrao upravo ovaj psalam, jer se u njemu pripovijeda, kako se Mesija rodio od Boga od vijeka, kako će sa Siona zavladati nad svim kraljevima do granice zemaljske, kako ne će biti samo kralj, već i svećenik, komu je zadaća, da izmiri ljude s Bogom. Tim je psalmom Isus htio Židove potaknuti, da malo razmišljaju o tome psalmu, ne bi li ih posljedni put istrgnuo iz njihovih predrasuda.

I nitko od Židova nije znao Isusu odgovoriti, a oholost njihova nije dopuštala, da Ga zamole, neka ih pouči. Tako se i opet osramotiše pred narodom, jer pokazaše, kako malo znadu o najvažnijem dijelu židovske vjere, o obećanom Mesiji. A narod je Isusa rado slušao i sve se više divio mudrosti Njegovoj.

Kad je Isus prvi put u javnom životu Svomu ušao u hram i istjerao trgovce, javno se izdao za Sina Božjega riječima : »Ne činite od doma Oca Moga kuće trgovačke.« I danas, prije nego je zauvijek ostavio hram, potsjetio je opet, da je Sin Božji.

Isus osuđuje farizeje.

Poglavice židovski gonili su Isusa, otkako je prvi put došao u Jerusolim. Ogovarali su Ga, da gazi zakon Mojsijev, jer nije priznavao farizejske predaje. Zamjerali su Mu, što se druži s prostim ljudima, što je ljubezan sa griješnicima, što jede sa carinicima. Gledali su na svaki način, da narod odvrate od Isusa. Kad bi učinio čudo, rekoše, da to za Njega radi vrag, a kad je govorio o Svom Božanskom poslanju, vikali su, da huli na Boga, i htjeli Ga kamenovati. Uzalud je Isus nastojao u tri godine Svoga javnoga djelovanja da ih odvrati od zabluda, da pobije njihove krive nazore, da im pokaže njihovu zlobu i licemjerje. Da Mu se osvete, ogovarali su Ga i klevetali, dok nijesu napokon zaključili, da Ga maknu silom.

Njihovo licemerje nije škodilo samo njima, već i narodu, koji ih je slijepo slušao. Narod je držao farizeje za svece, pismoznance za učenjake, a svećenike je štovao poradi njihove časti. To je veoma pridonijelo, da narod nije priznao Isusa za obećanog Mesiju, jer su ga zavaravali, da će doći Mesija, koji će Židovima izvojštiti gospodstvo nad cijelim svijetom.

Bila je dakle prijeka nužda, da Isus upozori apostole na pogibli, koje prijete Njegovoj Crkvi, i da siromašni narod očuva od zla utjecaja židovskoga. Zato je bez milosrđa sada otkrio njihovo licemerje i pakost, te navalio na one, koje je tri godine uzalud nastojao obratiti. U oduljem govoru, koji je bio Njegova posljednja pouka narodu, prikazao je farizeje i pismoznance u pravoj slici, pa im se teško zagrozio poradi njihovih opačina.

Unatoč njihove nevaljalosti tražio je Isus ponajprije od naroda, da poštiva ugled, što ga je dužan vlasti.

»Na Mojsijevu stolicu sjedoše, to jest Mojsiju naslijediše kao učitelja književnici i farizeji.« Kao učitelje zakona Mojsijeva valja da narod štuje farizeje i zakonoznance i da im se pokorava. »Sve dakle, što vam kažu, držite u srcu i vršite činom, ali po djelima njihovima nemojte raditi.«

To vrijedi ne samo za Židove već i za kršćane. Kada dakle zakoniti propovjednici naviještaju riječ Božju, dužni su ih kršćani slušati i vršiti, što kažu, bez obzira na to, kako ti propovjednici živu. Isusov zakon traži od propovjednika, da propovijeda, što je pravo, makar kao slab čovjek i činio ono, što je krivo. Zato hoće Isus, da propovjednika štujemo pokraj svih pogrješaka njegovih. Treba odvojiti njegov život od njegovih riječi, kako se zemlja trijebi od zlata. Tko se dakle brine za dušu svoju, toga ne će smetati pogrješke propovjednikove, već će poslušati nauk Isusov, ma dolazio iz nevrijednih usta. Štovati valja njihovu službu, a čuvati se njihovih grijeha.

Da su farizeji ljudi na svome mjestu, morali bi strogi biti prema sebi, a blagi prema drugima. Ali oni tovare na ljude teško i nesnosno breme, a prstom svojim ne će da ga prihvate. Pozivljući se na usmenu predaju opteretiše zakonoznanci nebrojenim dodacima vršenje zakona Mojsijeva, pa se narod, koji bi htio da ga vrši, svijao pod njihovim tovarom. Kad hoćemo da dignemo teret, primamo ga objema rukama, a farizeji ne će ni da jednim prstom maknu breme zakona, što ga nalažu nositi drugima. Prema drugima su strogi i nemilosrdni, a nije im ni na kraj pameti, da vrše, što je od njih zakon tražio.

Farizeji ne rade za Boga, već za sebe, jer sva djela čine, da ih ljudi vide i hvale. Za svoje riječi navodi Isus lijep primjer. U petoj knjizi svojoj rekao je Mojsija: »Neka budu riječi zakona u srcu tvomu, veži ih sebi na ruku, i neka ti budu kao među očima na čelu.« Te riječi shvatili su Židovi krivo, pa ispisali neke važnije dijelove zakona Mojsijeva na pa-

pir, koji staviše u kutiju od kože. Prije molitve svezali bi kutiju remenom na čelo ili na lijevu ruku, da im zakon bude pameti i srcu bliže. Na skutovima odijela svoga nosili su plave rese ili rojte, da ih sjećaju na zakon sinajski, pa da se njime razlikuju od neznabožaca. Bilo je točno određeno, kako velike smiju biti te kutije i rese. A farizeji su ih silno povećali i proširili, da pokažu svijetu, kako su mnogo pobožniji, jer nose veće kutije i rese, nego drugi Židovi.

Za tobožnju revnost svoju, kojom vrše zakon. tražili su, da ih za gozbe stave na pročelje kod stola, U zbornici su zahtijevali najljepša mjesta, na kojima će ih svatko vidjeti. Na ulici i na trgu očekivali su, da ih svijet susreće s istim poštovanjem, koje daju židovski učenici svojim učiteljima, i da ih pozdravljaju časnim nazivom »rabi«. Bili su dakle kreposni i pobožni jedino poradi oholosti i taštine.

Od tih mana htjede Isus odvratiti svoje učenike, pa nadoveza:

»A vi se ne zovite rabi, jer je jedan vaš Učitelj.« To je Isus. Od Njega nam je život, vjera, sreća i spasenje. Svi su kršćani među sobom braća, pa zašto da se dižu jedan nad drugoga? »Ocem ne zovite nikoga na zemlji, na nebu jedan je Otac vaš«, kojemu se možemo potpuno povjeriti, od Njega nam je svako duhovno i tjelesno dobro. Farizeji su mudrost svoju pripisivali svojim zaslugama, a kršćanin mora da znade, da je od Boga dobio sve, što ima. Nije Isus time zabranio vjernicima, da svojim pastirima kažu: »Duhovni oče ili učitelju«, već je tim htio reći onima, koji vjernike naučavaju, neka ne zaborave, da su samo sluge Kristovi, pa valja da budu ponizni. »Ima samo jedan Otac na nebu i jedan Učitelj, prema komu su svi ljudi na zemlji samo učenici i djeca.«

Ništa nije ljepše, nego čednost. Isusovi će učenici doći drugim putem do slave. Ako je Bog komu povjerio, da uči, vodi i ravna ovce Njegove, tim ga je

samo obvezao, da bude ponizniji. Što tko imade veću vlast ili čast, neka bude tim ponizniji.

»Tko je najveći između vas,« govorio je Isus, »neka vam bude sluga.« Poniznost je jedini put, što vodi do prave slave i časti. »Tko sebe uzvisi, ponizit će se, a tko sebe ponizuje, uzvisit će se.«

Mnogi posluhnuše savjet Isusov, odrekoše se časti i vlasti, pa stupiše u društvo samostansko, gdje nema maloga ni velikoga, jer se njihov poglavar vlada tako, kao da je mnogo niži od najmanjeg među njima.

Teško vama, farizeji i književnici!

daljnjem govoru žestoko je Isus napao farizeje poradi teških grijeha njihovih i navijestio im strašnu kazan Božju.

Isus je ljudima otvorio vrata u kraljevstvo nebesko, koje nam sada predočuje kao krasnu zgradu. U to kraljevstvo mogli su unići poglavice židovski, da su Isusa priznali za Mesiju, a za njima pošao bi i narod. Ali se oni staviše na vrata toga kraljevstva, ne da u nj uđu, već da zapriječe ulaz narodu, koga su svim sredstvima odvraćali od Isusa.

»Teško vama, književnici i farizeji, licemjeri, što zatvarate kraljevstvo nebesko pred ljudima, jer vi ne ulazite, niti date, da ulaze, koji bi htjeli!« Tako im je govorio Isus.

Za novcem bili su pohlepni. Izmamili bi od udovica novaca i blago obećavajući, da će za njih moliti duge molitve.

»Teško vama, književnici i farizeji, licemjeri, što jedete kuće udovičke moleći duge molitve. Zato ćete primiti težu osudu!« Veću kazan zaslužuje, tko vara pod izlikom pobožnosti, pa još k tomu siromašne udovice, koje nemaju nikoga, da ih očuva i obrani.

Ako su kojega krivobošca i preveli na židovsku vjeru, postao je još gori.

»Teško vama, književnici i farizeji, licemjeri, što prevodite more i kopno, da bi za zakon svoj jednoga dobili, i kad ga dobijete, činite ga sinom paklenim u dvoje većim od sebe!«

Farizeji su svim silama nastojali, kako će koga predobiti na židovsku vjeru, a nijesu se brinuli, da ga i poprave. Takav je starim svojim grijesima dodao farizejsku oholost i podmuklost, kojom je naučio druge varati. Tako su farizeji išli u lov za dušama, ne da ih spase, već da ih upropaste.

Kako su farizeji zavaravali narod, pokazuje Isus ponajprije na prisezi.

»Teško vama, vođi slijepi, koji ćete jadno zaglaviti skupa s onima, koje vodite!« Kod zakletve birali su farizeji riječi, da Boga prevare. »Vi govorite: ako se tko kune hramom, to nije ništa. A ako se kune zlatom, što je u hramu, dužan je držati se zakletve.« Kako je to ludo! »Što je veće, zlato ili hram?« Ta zlato postaje sveto zato, što krasi hram, a ne postaje hram svet time, što ga kiti zlato. Zakleti se žrtvom, velite vi, nije ništa. A tko se kune darom, što je položen na žrtvenik, mora da zakletvu drži.« Veći je žrtvenik, nego dar prikazan Bogu. Stvar, što ja prikazujemo Bogu, dobiva pravu vrijednost od žrtvenika. Teže dakle veže zakletva žrtvenikom, nego darom na žrtveniku. Tko se kune žrtvenikom, kune se njime i svime, što je na njemu. »Tko se kune hramom, kune se njime i Bogom, koji prebiva u hramu.« Svakom prisegom zovemo Boga za svjedoka, koji će nas kazniti, ako ne govorimo istinu. Nitko nije tako lud, da zove za svjedoka mrtvu stvar. Tko se kune nebom, kune se Bogom, koji u nebu sjedi na prijestolju Svome. Kojom god stvari se dakle čovjek zaklinje, kune se u posljednjem redu Bogom, koji je sve stvorio i od koga sve zavisi.

Licemerje su svoje pokazivali farizeji, što su teške dužnosti zanemarivali, a u malim stvarima

bili prerevni. Kao svi stari narodi, davali su i Židovi za svoje svećenike i za hram desetinu od žita, vina, ulja i voća. Od drugih stvari puštala se desetina svakome na volju.

»Teško vama, književnici i farizeji, licemjeri, što dajete desetinu od metlice, kopra i kima, čega kuća jako malo treba, a ostaviste, što je pretežnije u zakonu: pravdu, koja traži, da se svakomu daje njegovo, milosrđe, po kom valja da bijednomu pomognete, i vjeru, koja zahtijeva, da ispunimo, što smo kome obećali.« Posljednje troje trebalo je činiti, a desetine ne ostaviti. To će reći: dobro je vršiti zakon u malim stvarima, ali je mnogo važnije, da ga ne kršite u velikima.

Pilo svoje cijedili su farizeji na platno, da ne progutnu kakvu mušicu, pa da ne postanu nečisti po zakonu Mojsijevu. Zato im reče Isus:

»Vođe slijepi, koji ocjeđujete komarca, to jest, polažete važnost na kojekakve trice, a proždirete kamilu, to će reći, nije vas strah počiniti i najteži grijeh!«

Hoće da se ljudima pokazuju sveti, a imadu na duši svu silu grijeha. Paze, da im posuđe bude čisto, a ne mare, što sebi pogane duše. Čaše i zdjele pomno čiste izvana, a ne smeta ih, ako su nepravdom ili prevarom stekli, što iz zdjele jedu ili što iz čaše piju.

»Farizeju slijepi, očisti najprije iznutra čašu i zdjelu, da bude čisto ono, što je spolja!« Nepoštena sadržina kalja svaku čašu. Da čaša ili zdjela bude uistinu čista, valja da poštenim načinom stečemo, što je u njima. Ako nije savjest mirna i duša čista, badava čovjek vrši izvana propise zakona. Tko pere tijelo, ne čisti time duše.

Isto prikazao je Isus drugom slikom. Pred vazam pobijelili su Židovi u Palestini grobove, da ne bi umorni hodočasnici na njih sjeli, jer da onda ne bi mogli slaviti pashu. Tako se i farizeji prikazivahu izvana kao veoma pobožni, a duša im je bila puna zločina i opačina.

»Teško vama, književnici i farizeji, licemjeri, što ste kao grobovi obijeljeni, koji se spolja ljudima vide lijepi, a unutra su puni kostiju mrtvačkih i svake nečistoće.«

Od običnih grobova prošao je Isus na posebnu vrst grobova, da ošine protivnike svoje strašnim prokletstvom poradi najvećeg njihova licemjerja. Istočnjaci rado popravljaju i kite grobove svojim svecima. Tako su činili i farizeji, ali ne iz poštovanja i pobožnosti.

»Teško vama, književnici i farizeji, licemjeri, koji zidate grobove prorocima i krasite spomenike nad grobovima, pa govorite: da smo živjeli u vrijeme otaca svojih, ne bi dopustili da prolijevaju krv pravedničku, već bi ih obranili.« Govoreći tako hine samo, da proroke visoko štuju, a ne će da vrše, što ti proroci uče. Nijesu vjerovali Ivanu Krstitelju, a Isusa su progonili. Tim očito pokazuju svoje licemerje.

»Čineći tako svjedočite protiv sebe i priznajete, da ste sinovi i potomci onih, koji su poubijali proroke.« U rodu su s njima ne samo po krvi, već i po pakosti. Obično je sin, kakav je i otac. Poznavajući namjere njihove proriče im Isus, da će dopuniti mjeru svojih otaca. Oci njihovi ubijali su proroke, sluge Božje, i zločinom svojim punili čašu osvete Božje. A farizeji će je prevršiti, jer će ubiti Sina Božjega. Tako im je Isus pokazao, da zna, što su skovali protiv Njega. Vele, da se ne bi ogriješili o proroke, a odlučili su, da ubiju Sina Božjega!* Kao da ponavlja, što im je Sveti Ivan Krstitelj rekao prije tri godine, dobacuje im Isus :

»Legla gujina!« To znači: zli sinovi opakih otaca, otrovani potomci otrovnih pređa, puni su pogubnih otrova, kao i pređi njihovi. Zmije su, jer lijepim riječima kriju otrov svoga srca. »Kako ćete izbjeći osudi, koja vas čeka u paklu ?«

Kako čine s Isusom, tako će i s Njegovim učenicima. Isus će poslati k njima propovjednike, koji će vršiti službu starih proroka i književnika. A Židovi će jedne od njih ubiti i raspeti, a druge će šibati po zbornicama svojim i goniti ih od grada do grada. Što je Isus danas prorekao, to se točno ispunilo. Svetog Petra i druge apostole šibali su Židovi, svetog Pavla gonili iz jednoga grada u drugi, svetog Stjepana su kamenovali, a svetog Simona razapeli na križ. Zato će na njihovu dušu kao težak teret pasti sva krv, što je prolivena na zemlji od krvi Abela pravednoga do krvi Zakarije, sina Barahijina, kojega su ubili između hrama i oltara. Kod umorstva Abelova prvi put je potekla na zemlji krv pravedna, a posljednja povijesna knjiga staroga Zavjeta pripovijeda, kako su Židovi ubili velikog svećenika Zakariju među hramom i oltarom, to jest u predvorju svećeničkom. Oba zločina vapila su Bogu za osvetom. Više puta trpi cijela obitelj, što je jedan član skrivio, a sinovi stradaju poradi pogrješke svojih otaca. Tako će i sadašnji naraštaj platiti za grijehe pređa svojih, jer su samo nastavili njihove zločine, pa ih u krivnji daleko nadmašuju. Njihovi su oci pogubili proroke, a oni će Sina Božjega i njegove poslanike, apostole.

Poslije tih strašnih riječi sjetio se Isus, što je sve učinio, da Židove spase. Više puta došao je u Jerusolim, naučao i čudesa tvorio, da se obrate i u Njega vjeruju.

»Jerusolime, Jerusolime, koji ubijaš proroke i zasipaš kamenjem one, što su poslani k tebi! Koliko sam puta htio skupiti čeda tvoja, kao što kvočka skuplja piliće svoje pod krila, a ti ne htjede!«

Kako je lijep primjer opet Isus odabrao! Nijedna ptica ne pokazuje toliko ljubavi prema svojim mladima kao kvočka. Druge ptice načine gnijezdo, iznesu jaja, odsjede na njima, pa za kratko vrijeme ostave i gnijezdo i mlade, neka se sami hrane. A kvočka se još dugo brine za svoje piliće i ne zapušta ih ni onda, kad je se pilići već klone. Kad kvočka ćuti pogibao, skupi piliće svoje pod krila, da ih sakrije i zaštiti od neprijatelja. Možda je Isus vidio u duhu,

kako Židovima prijete Rimljani, koji su imali orlove za zastave, i nastoji da ih odvrati od propasti. Ali Židovi ne htjedoše vjerovati, da je Isus obećani Mesija. Zato im naviješta kazan:

»Eto će vam ostati vaša kuća pusta.« Kuća je pusta, kad je gospodar ostavi. Propast Jerusolima bit će jasan dokaz, da je Bog ostavio židovski hram, zapustio sveti grad, odbacio narod židovski, koga je sebi nekoć izabrao između svih naroda.

Mnogi su Židovi doživjeli, što su od Isusa danas čuli. Nije prošlo ni četrdeset godina, i stiglo je Židove sve, što je Isus prorekao.

Danas završuje Isus svoje javno djelovanje. Za tri dana rastavit će Ga od Židova smrt. Na sudnjem danu vidjeti će Ga, to jest spasti će se samo oni, koji Ga priznadu za obećanoga Mesiju te pozdrave riječima: blagosloven, koji ide u ime Gospodnje!

Tako strogo nije Isus govorio nikad, ali će svatko priznati, da su to zaslužili Židovi, koji su bili opaki, pa još i druge zavodili.

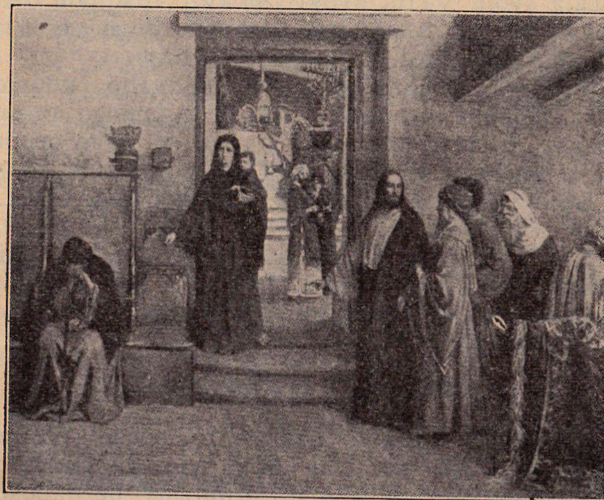
Prilog udovičin.

Nakon tih žestokih borba pošao je Isus s učenicima svojima u predvorje za žene, jer preko toga mjesta žene nijesu smjele dalje u hram. U toj dvorani s desne strane bilo je pričvršćeno trinaest lijevaka, a Židovi su ih zvali trube. Na veliki otvor, koji je što dalje postajao sve uži, spuštali su Židovi svoje prinose.

Izmoren od napora sjeo je Isus i gledao, kako svijet u gustim redovima prolazi i prinosi milodare. Bilo je vrijeme pashe, gdje je svaki davao s većim veseljem u pobožne svrhe. Židovi iz stranih krajeva donijeli su obilne milodare i za sebe i za svoje susjede, koji nijesu mogli da dođu u Jerusolim. Među njima

je bilo bogataša, koji su sipali pune šake, jer se po množini novca sudilo, koliko tko drži do židovske vjere i otadžbeništva. Dok se njihov novac koturao po lijevku i bučno odjekivao padajući u blagajnu, sve je više rastao njihov ponos pred narodom.

Usred svjetine, što je prolazila, evo jedne siromašne udovice. I ona htjede da prinese svoj dar Gospodinu Bogu, premda bi ga za sebe bolje trebala.

Prilog siromašne udovice.

Cijela njezina imovina nije iznosila više nego jedan maleni bakreni novac, koji je vrijedio otprilike naša tri filira. Mnogi od bogataša prezirno bi se osmjehnuo čuvši, kako se njezin novac tiho spustio u blagajnicu, a ona je bila sretna, što može bar nešto dati Bogu na dar. I Bog je sudio drugačije.

Kad je Isus to vidio, dozva apostole bliže k Sebi, da ih pouči. Pokazavši na udovicu reče:

»Zaista vam kažem, da je ova siromašna udovica dala više, nego svi drugi skupa.«

Drugi metnuše od suviška svoga. Što su dali, nijesu ni osjetili, nitko od njih nije postao siromašniji, jer mu je još dosta ostalo. A ta je udovica metnula od sirotinje svoje sve, što je imala za život. Bog ne gleda, koliko tko daje, već koliko mu ostaje. Zato nije ni jedan bogataš dao više, nego udovica, koja je Bogu dala sve, a sebi nije ostavila ništa. Tim je pokazala svoju vjeru, svoju ljubav, svoje pouzdanje u Boga, jer je s novcem darovala Bogu ne zlato, već srce svoje, što je mnogo vrijednije.

Riječima, kojima je Isus pohvalio udovicu, pokaza, kako i siromašni mogu da mnogo prinesu za Boga. Ujedno je poučio i apostole, neka ne pregledaju malene, jer Bog, koji je jedini sudi pravo, više puta visoko cijeni onoga, do koga ljudi ništa ne drže.

Kao nekoć u židovskom hramu, tako i danas na nebu gleda i blagosliva Isus one siromake, koji za dobro djelo rado žrtvuju i od ono malo, što imadu.

Krivobošci traže Isusa.

Isus je poslije uzaludnih borba prekinuo sa Židovima, ali Bog kao da Ga je htio oštetiti, jer Mu se približiše neznabošci.

U Jerusolim dolazili su i neznabošci, da se mole i da žrtvuju Bogu izraelskomu, o kome se mnogo govorilo po svijetu. Tako su i sad došli neki neznabošci, po svoj prilici Grci sa sjevera Palestine. Kad je Isus izišao iz predvorja za žene, htjedoše oni da izbližega vide proroka iz Nazareta, komu je narod toliko grnuo. Ali se nijesu usudili da sami stupe pred Isusa, već potražiše posrednika, koji će ih k Njemu privesti. I zaiskaše apostola Filipa, koji je imao grčko ime, da umoli Isusa, neka dopusti, da Mu se poklone. A Filip se posavjetova s apostolom Andrijom, koga je Isus volio. Bit će, da je Isus udovoljio želji njihovoj, premda evanđelje ništa o tom ne kaže. Čudna stvar! Dok Židovi snuju, kako će Isusa ubiti, mole neznabošci, da Mu se smiju pokloniti. Već se počeše ispunjati riječi Isusove: »Doći će mnogi od Istoka i Zapada i naći mjesta u kraljevstvu nebeskomu, a nevrijedni će sinovi Abrahamovi biti bačeni napolje.« U početku, kad se Isus rodio, pokloniše Mu se u jaslicama krivobošci sa istoka. A na koncu, prije nego će poći u smrt, dolaze krivobošci sa Zapada, da Mu se poklone. Za kratko vrijeme hrlit će neznabošci k Isusu sa svih strana svijeta.

Taj pohod neznabožaca potaknuo je Isusa, da govori o skoroj smrti Svojoj, koja će i neznabošce izmiriti s Bogom.

»Dođe čas,« reče Isus, »da se proslavi Sin Božji.« Došao je čas muke i smrti Isusove, koja je početak Njegove slave. Odmah iza smrti slijedit će Isusovo uskrsnuće i uzašašće, pa će Isusa slaviti svijet po svoj zemlji, kako Ga je Bog na Spasovo proslavio u nebu.

Ali prije, nego dođe do te slave, treba da Isus umre mučeničkom smrti. To je pokazao jednom poredbom iz prirode.

»Ako zrno pšenično, kad padne u zemlju, ne istrune, ostaje samo. Ako li se raspadne, rodit će mnogi rod.«

To zrno, koje će smrću svojom postići veliki rod za žitnice nebeske, jest Isus. Svi, koji Mu se pridruže po vjeri i ljubavi, uskrsnut će najprije dušom, a poslije smrti i s tijelom. Kako je Adam praroditelj ljudima po tijelu i po grijehu, tako će Isus postati praotac svima po otkupljenju. Učenik mora da slijedi Učitelja, hoće li da bude nagrađen na nebu. Tko se s Isusom muči i žrtvuje na zemlji, dijelit će s Njime veselje i slavu na nebu. Zato Isus poziva i nas, da umremo ne tjelesnom smrti, već požudom. »Tko dušu svoju, to jest život svoj, ljubi tako, da mu ugađa grijesima, izgubit će je, to jest, upropastit će je i strovaliti u pakao. Tko na dušu svoju mrzi, to jest, tko

se požudi svojoj opre, koji je pripravan, da žrtvuje i život svoj, kad bi ga mogao spasiti sa grijehom, takav će ga sačuvati za vječnost.«

»Tko Meni služi, neka ide za Mnom. Tko strpljivo podnese nevolje i poniženje na ovome svijetu, taj će sa Mnom ući u slavu nebesku.« »Tko Meni služi, poštivat će ga, to jest, bogato nagraditi Otac Moj.« U taj čas vidio je Isus u duhu Svoju gorku muku i smrt, pa se zgrozio. Kao čovjek, koji se nađe u neprilici, pa ne zna, što bi učinio, reče Isus: »Ali što da kažem?« I u strahu Svom poče moliti: »Oče, očuvaj Me od ovoga časa, to jest od te muke!« No doskora svlada Isus svoj prolazni strah i doda: »Ali što ja to tražim? Ta ja sam zato došao na ovaj čas, to jest na ovaj svijet, da sada trpim i umrem.« Kako je Isus na veliki četvrtak molio: »Oče, ne moja, nego Tvoja neka bude volja,« tako je i sada svoju volju podvrgao volji Božjoj i dodao: »Oče, proslavi ime Svoje!«

I odmah se čuo glas s neba:

»Proslavio sam i opet ću proslaviti.« Proslavio je Bog ime Svoje, kad je Isusu dao, da čini čudesa, proslavit će ga još više po muci, smrti i uzašašću Isusovu i po Crkvi Svojoj, koja će ime Božje slaviti do vijeka.

Već dva put javio se glas Božji s neba, koji je svjedočio za Isusa. Prvi put kod krštenja, drugi put kod preobraženja Isusova. Sad je Bog po treći put glasom s neba Isusa priznao i potvrdio za Sina Svoga, koji će proslaviti ime Njegovo.

Riječi Božje, što dođoše s neba, brzo su odjeknule i u blizini. Svi nazočni čuli su neki strašan glas, ali ga nijesu razumjeli. Jedni rekoše: »Grom je zagrmio.« Drugi kazaše: »Anđeo Mu je govorio.« Znali su iz Svetoga Pisma, da je anđeo više puta govorio prorocima. I dok se povela rasprava, što je to bilo, otkri Isus pravu svrhu toga čuda.

»Ne dođe glas ovaj Mene radi, već je taj glas namijenjen vama.« Samo je nebo potvrdilo ljudima,

kako je Isusovo djelovanje Bogu milo i ljudima spasonosno.

I sad poče Isus govoriti o Svojoj skorašnjoj pobjedi nad neprijateljem, kao da je već umro ili uskrsnuo:

»Sad je sud ovome svijetu,« to jest ljudima, koji su upali u grijeh, pa pripadaju svijetu ovom. »Sad će knez ovoga svijeta biti izbačen napolje,« to jest izvan ovog svijeta, gdje je gospodario. Sotona je zavladao svijetom, jer je zaveo ljude, da ostave Boga, pa da se klanjaju stvorovima, te čine gadne grijehe i opačine. Osuda sotonina jest muka i smrt Isusova, koja će ga protjerati iz ovoga svijeta. Po krvi Isusovoj obratit će se hiljade nevjernika i osloboditi vražjega jarma. Borba između đavla i kraljevstva Mesijina trajat će do konca svijeta, ali će đavao podjarmiti samo one, koji mu se predaju od svoje volje.

»A ja, kad budem podignut sa zemlje, sve ću privući k Sebi.« Kad Isus umre na križu, privući će svijet Svojom milosti, potaknut će nebrojene ljude svakog jezika i staleža, da vjeruju u Nj i da Mu uzvrate ljubav, koju je za njih pokazao na križu. Od tih će vjernika stvoriti po cijelome svijetu jedan veliki narod, komu će Isus biti gospodar i kralj.

Iz posljednjih riječi Isusovih razabrao je narod samo toliko, da bi Isus morao trpjeti i umrijeti. Toga neki nijesu mogli shvatiti, jer su židovski učitelji učili, da će obećani Mesija zauvijek ostati na zemlji. Primjetiše dakle Isusu:

»Kad se tumačio zakon, mi smo čuli, da Krist ostaje zauvijek na ovoj zemlji. Kako Ti to govoriš: »Sin čovječji treba da se podigne«? Tko je taj Sin čovječji?«

To su zapitali Židovi više iz radoznalosti, nego iz želje za istinom. Zato Isus na njihovo pitanje nije odgovorio. Volio ih je opomenuti, neka upotrijebe kratko vrijeme, što ga još imadu, da se spasu po vjeri.

»Još je malo vremena svjetlost među vama.« Domala će Isus otići k Ocu Svomu. »Hodite po pravom putu, dok imade svjetla!« To će reći: Prigrlite vjeru, koja vam se nuđa, jer će doskora nestati svjetla, pa bi vas mogla zateći tama, to jest smrt. Već je sunce na zapadu, pa valja da posljednje njegove zrake upotrijebe, ako hoće da se spase. Ako ne će da ih vodi svjetlo, opkolit će ih doskora tmina. »A tko hodi po tami, ne vidi puta i ne zna, kud ide, pa može lako pasti u ponor.« Takav misli, da ide k sreći i slavi, a srlja u propast i smrt. Vjera u Isusa, koji je svjetlost svijeta, izvor je novoga života, koji čini od ljudi sinove svjetla. Jedino evanđelje može da čovjeka prosvijetli i usreći.

Rekavši to otide Isus iz hrama. Kako se sunce skriva potkraj dana, tako se i Isus sakrio pred narodom, od koga se oprostio tom posljednjom opomenom. Bio je to posljednji dan, što Ga je Isus proveo u hramu, kamo nikad više nije stupila noga Njegova.

Proroštva i opomene.

Još je Isus izišavši iz hrama bio u predvorju, kad Ga zaustavi jedan od učenika Njegovih, te pokazujući rukom na hram i zgrade oko njega reče:

»Učitelju, gle, kako je to ogromno kamenje, kako veličajna građevina i kako je bogatim darovima nadaren hram!«

Tim je htio Isusu kazati, da ta veličanstvene zgrade ne će tako lako propasti. I doista, nije se čovjek mogao nagledati hrama, kako se sa trijemovima i ostalim zgradama prelijevao u jednu cjelinu. Carevi i bogataši kao da se natjecahu, koji će bogatije darivati hram zlatnim čašama, krunama i štitovima. Kraljica Jelena iz Adijabene poklonila je veliki svijećnjak i stol od suhoga zlata. Kralj Agripa, koji je dao zatvoriti svetoga Petra, darovao

je zlatne okove, velike kao one, kojima je nekoć bio okovan u rimskoj tamnici. Herod Veliki dao je umjetno izrađeni čokot od zlata, na kojem su visjeli grozdovi, veliki kao čovjek. Da bi tako čvrst i lijep hram, ponos svakoga Židova, mogao propasti, nije išlo u glavu apostolima. Ali Isus, da još jače naglasi njegovu propast, upozori i same apostole na ljepotu hrama, te reče:

»Vidite li sve ove velike građevine? Ma da su tako jake, te se čini, da ih nitko ne može osvojiti, zaista vam kažem, ne će ostati ovdje kamen na kamenu.«

I riječi se Isusove navlas ispuniše. Rimski vođa Tit dao je sa zemljom sravniti zidove, što preostadoše od izgorjeloga hrama židovskoga. Kasniji car Julijan bio je velik neprijatelj kršćanstvu. Stoga odluči godine 362., da će obnoviti židovski hram i natjerati u laž proroštvo Isusovo. Gradnju povjeri graditelju Alipiju iz Antijohije, a potreban novac doznači iz državne blagajne. I radnici prekopaše stare razvaline, da postave novi temelj. Ali po noći dođe potres, koji je novo kamenje izbacio iz zemlje, a požar uništi građu i alat. Tako je opaki Julijan riječi Isusove još bolje potvrdio.

Poslije Isusova odgovora zašutješe apostoli i pođoše na brdo Maslinsko. Kad se uspeše do mjesta, gdje put zaokreće u Betaniju, sjede Isus, da otpočine. Današnje borbe sa židovskim poglavicama bile su Ga izmučile. Uz Isusa bila su u taj čas samo četiri apostola: Petar, Jakov, Ivan i Andrija. Drugi ili su otišli naprijed, ili je Isus opet htio, da naredne strašne stvari objavi samo ovoj četvorici. Njima se riječi Isusove o propasti Jerusolima jednako vrzu po glavi. I upitaše Spasitelja:

»Kad će to biti? Kad če se hram razvaliti, i koji je znak Tvoga dolaska i svršetka svijeta?«

Držali su, da će Isus odmah poslije razorenja Jerusolima doći, da osnuje vječno carstvo mesijansko i da nagradi svoje vjerne.

Na pitanje, kad će Jerusolim propasti, i kad će doći sudnji dan, nije im Isus dao odgovora. Prvo je bilo za njih, a drugo je za nas još i danas tajna Božja. Kako su apostoli još bili slabi i puni predrasuda, teška bi srca primili vijest, da će kraljevstvo Božje započeti poslije nekoliko tisuća godina. Stoga je Isus držao, da će ih bolje pripraviti, ako im zasada javi neke znakove, koji će navijestiti te događaje.

U svom dugom govoru razvi Isus ponajprije sliku o progonima, što će stići Njegovu Crkvu, zatim proreče neke općenite znakove prije propasti Jerusolima i konca svijeta, a onda opisa, kako ce Jerusalim biti razoren.

»Gledajte, da vas tko ne zavede. Jer će mnogi doći u ime Moje, kazujući : ja sam Krist, koji će vas spasiti. I nažalost mnoge će zavesti. Ne idite dakle za njima !«

Kratko vrijeme poslije Isusa javljahu se u narodu židovskomu lažni proroci, i svaki je od njih kazivao, da je obećani Mesija. A Židovi, kad nijesu htjeli da priznadu pravoga, trčkarali su sada za krivim prorocima nadajući se, da će ih spasiti od jarma rimskoga. Petnaest godina poslije uzašašća Isusova izdao se neki Teuda za Mesiju. Pozivao je Židove, neka pokupe blago svoje i dođu na Jordan, koji će on rastaviti, pa će lijepo prijeći preko njega, kako su nekoć pređi njihovi prešli preko Crvenoga mora. Neki Egipćanin izveo je narod na brdo Maslinsko, da vide, kako će se na njegovu riječ srušiti bedemi jerusolimski, pa će lako protjerati rimsku posadu. Rimljani su vidjeli u takvom sakupljanju početak bune, pa su zavedene što poubijali, što rastjerali. Na sličan način nestade i drugih lažnih Mesija. Neposredno prije i poslije razorenja Jerusolima bilo se javilo dvadeset i devet lažnih Mesija.

Druge nevolje, što će snaći kršćane, jesu bojevi, kojekakvi glasovi o ratovima u dalekim zemljama, koji čovjeka uznemiruju. Posljednjih godina prije razorenja Jerusolima neprestano dizahu Židovi bune protiv

Rimljana. Svađahu se sa Samarjanima, natezahu se sa Idumejcima. U rimskom carstvu vladao je potpuni mir samo u vrijeme, kada je Isus živio. A čim je uzašao na nebo, uzavrije rat sa svim svojim strahotama. Zato lijepo opominje Isus :

»Gledajte, da se ne smetete i ne plašite se glasova o ratu !« Tako treba da bude. Ne kao da Bog hoće ratove, jer ove traži samo zloba ljudska. Dok su ljudi pohlepni za zemljom i blagom, dok jedan narod mrzi na drugoga, a vladari hoće da pokažu svoju moć, bit će uvijek buna i ratova.

»A to još nije svršetak,« dodaje Isus. »Prije nego nestane Jerusolima i prije nego propadne svijet, doći će mnoge druge nevolje. Potres, glad, kuga javit će se po raznim mjestima.«

U mnogim zemljama uništili su potresi cijele gradove. Tako stradaše godine 61. u maloj Aziji gradovi Laodiceja, Kolosa, Hierapolis. Za vrijeme cara Klaudija (od g. 41. do 54.) vladao je po svemu rimskom carstvu silan glad, jer je nekoliko godina ljetina iznevjerila. Iza gladi došla je kuga, od koje poginu u samome Rimu trideset tisuća ljudi. Velike te nevolje samo su slaba slika onoga, što će ljude stići prije konca svijeta.

Židovi će progonima svojima samo proširiti kršćanstvo.

»Čuvajte se, da se ne uskolebate u vjeri. Jer će vas kao zločince predavati sudovima, koji će vas poradi vjere bacati u tamnicu. Po zbornicama će vas šibati.«

Djela apostolska pripovijedaju, kako su Židovi mrzili, šibali i progonili apostole.

»Izvodit će vas pred krivoboške poglavice i kraljeve,« da i oni saznadu za djela i nauku Isusovu.

Sveti Pavao bio je dvije godine zatvoren u Rimu. Čuvala ga je carska straža. Po njoj raširilo se evanđelje među careve dvoranike. Progoni samo će proširiti vjeru i pokazati svijetu, kako su mučenici odani

Isusu. Rimljani bacili su osuđene pred divlje zvijeri u kazalištu. Nadahu se, da će time uništiti kršćanstvo. Ali se samo pobrinuše za nove sljedbenike. Gledajući ustrajnost kršćansku, primili su mnogi neznabošci vjeru Isusovu.

»Ne uznemirujte se, što ćete reći, kada dođete pred suce. Govorite, kako vas nadahne Duh Sveti, jer nijeste vi, koji govorite, nego će sam Duh Sveti braniti Moju stvar na sudu. Ja ću vam dati usta i mudrost riječi i misli, kako i što ćete reći. I mudrosti vašoj ne će znati odgovoriti svi protivnici vaši.«

Ta utjeha tješila je i jačala apostole usred najvećih nevolja. Kao da im je Isus rekao: vi ćete poći u boj sa Mene, ali borit ću se zapravo ja. Kako čovjek u sigurnom zakloništu mirno gleda i sluša buru, ali ne ćuti vjetra, tako će i apostoli pod sigurnom zaštitom Isusovom mirno gledati u oči svim nevoljama. Pokraj apostola imade Isus ovdje pred očima i njihove nasljednike, jer dodaje:

»I mrzit će vas svi narodi poradi imena Moga.« I doista nema vijeka, u kojem nijesu progonili Crkvu Isusovu i njene službenike samo zato, što su propovijedali pravu vjeru.

Poradi progona i krivih nauka umnožit će se bezakonje. I kršćani će se udaljiti od nauke Isusove. Ohladnjet će ljubav prema Bogu i bližnjemu u mnogima pa će postati mlaki i nehajni. Kad popusti ljubav prema Bogu, tad nadjača sebičnost, koja ne pozna ljubavi prema bližnjemu. Protiv toga preporuča Isus samo jedno sredstvo: nije dosta, da je čovjek dobro započeo, već treba da uzdrži do kraja. Koga ne zavedu lažni proroci, koga ne sablazne progoni, tko ustraje u ljubavi i vjeri u Isusa do kraja života, taj će se spasiti i radovati u nebu do vijeka.

Progoni ne će zaustaviti širenje vjere, već ga još pomoći. Kraljevstvo Božje proširit će se po svem svijetu. Još prije nego propade Jerusloim, raširio je apostol Pavao evanđelje po cijelom rimskom

carstvu. Posljednji važan događaj prije svršetka svijeta bit će, što će se evanđelje propovijedati po svem svijetu. Ne znači to, da će se pokrstiti svi neznabošci, već da će se evanđelje propovijedati svim narodima, među kojima će uvijek biti ljudi, koji će vjeru progoniti. Svi će krivobošci ćuti, da se mogu spasti samo u Isusu. Prime li evanđelje, bit će spaseni, odbiju li ga, svjedočit će evanđelje protiv njih na posljednjem sudu.

Razorenje Jerusolima.

Govoreći to stajao je Isus na Maslinskoj Gori, a pred očima Isusovima dizao se Jerusolim čvrst i jak, te se činilo, da ga nitko ne može osvojiti. Pa ipak je Isus tako jasno prorekao njegovu propast kao nijedno drugo proroštvo.

»A kad vidite na svetome mjestu strašno i gadno pustošenje, što ga proreče prorok Danijel, tada bježite!«

Pet stotina godina prije Isusa, prorekao je prorok Danijel, kako će doći obećani Mesija i stradati, kako će prestati žrtve, a sam hram biti obružen i osramoćen. To je potvrdila i povijest. Usmena predaja pripovijedala je, da će ga pogrditi sinovi židovskog naroda. Opsjedanje i razorenje Jerusolima motrio je na svoje oči jedan Židov, po imenu Josip Flavije, i opisao ga tako, kao da je pisao tumač riječima Isusovim.

Kad se Židovi digoše posljednji put protiv Rimljana, obeščastiše hram neki ljudi, koji su tobože bili silno zauzeti za zakon Mojsijev, pa ih nazvaše Zeloti. Ti su jednog dana zaposjeli hram, ždrijebom izabrali jednoga seljaka za velikog svećenika i obukli ga u svečane haljine, a dosadašnjeg velikog svećenika i drugove njegove poubijali. Kad nastade među njima razdor, povukoše se jedni u samo svetište i utaboriše

se, a drugi su iz predvorja na njih jurišali, pa ubijali i svećenike, koji su žrtvovali, i narod, koji je bio kod žrtve. Njihova je krv poprskala žrtvenik i ostavila u hramu velike mlake. Nato su ispili vino, što je bilo određeno za žrtvu, i namazali se uljem za žrtve, te rastalili zlatno i srebrno posuđe. »Da i nijesu kasnije došli Rimljani,« piše Josip Flavije, »morala bi se zemlja otvoriti, da proguta te bezbožnike.« Na to gadno pustošenje mislio je Isus spominjujući Danijelovo proroštvo.

»Kad dakle bude hram obeščašćen, a rimski vojnici počnu dolaziti, da opkole Jerusolim, onda znajte, da se približilo opustošenje njegovo. Tad oni koji budu u Judeji, neka bježe u gore, da se zaklone u spilje, koje su u Palestini odvajkada služile za utočište pred neprijateljima. Ljudi, koje taj čas zateče u Jerusolimu, neka iziđu, a oni iz bližnjih mjesta neka ne ulaze u Jerusolim, da se zaklone od neprijatelja, jer će propasti.«

Tim riječima imadu kršćani u Jerusolimu zahvaliti, što nisu propali sa Židovima. Još na vrijeme iseliše se iz Jerusolima u grad Pelu preko Jordana. Jadno je nasuprot zaglavilo silno mnoštvo židovskih hodočasnika, koji se zakloniše u Jerusolim u čvrstoj nadi, da ga Rimljani ne će zauzeti. Židovski vođe pogubili su svakoga, koji je htio pobjeći iz Jerusolima, a rimski vojnici smaknuli svakoga, koji je došao iz grada.

Sa dvije slike prikazuje dalje Isus, kako naglo valja tada bježati.

»Koji budu na krovu, neka ne silaze uzeti što iz kuće svoje.« Sa ravnih krovova vode još danas na mnogim palestinskim kućama stube na ulicu. »Tko bude u polju, neka se ne vraća na mjesto, gdje je ostavio kabanicu, da lakše radi, jer bi moglo biti prekasno.« I najmanje oklijevanje moglo bi čovjeka stajati života.

Teško onda svima, koji ne mogu brzo bježati!

»Teško trudnicama i dojiljama u one dane!« Prve priječi nutrašnje, a druge spoljašno breme, dijete kod prsiju, koje ne mogu da ostave.

»A molite se, da ne bude bijeg vaš u zimi, kad su putevi izrovani, i u subotu, kad su farizeji branili hodati više od jednog kilometra. Jer će u te dane

Isus plače nad Jerusolimom.

biti takva nevolja, kakve nije bilo od početka svijeta dosada.« Sve se to navlas ispunilo. Židovi nijesu bili pripravni na dulje opsjedanje. Tit je navalio iznenada, a malo prije nego što je opkolio Jerusolim, izgorjelo je sve pohranjeno žito u gradu. Židovski vojnici jeli su remenje sa pasa, kožu sa štitova i staru

obuću. Glad je uništio cijele obitelji. Bilo je majkâ, koje su ispekle rođenu djecu svoju. Zarobljenih Židova bilo je toliko raspeto na križ, da već nije bilo drva za križeve. »Nikad nijedan narod nije toliko pretrpio,« piše Flavije, jer to su bili dani osvete Božje, kojim se Bog često grozio narodu židovskome po prorocima. Kao da se gnjev Božji srušio na narod, koji je pobio proroke i razapeo Mesiju. »I da se oni dani ne skrate, ne bi se izbavilo nijedno tijelo.« I to se dogodilo. Jerusolim je pao prije, nego se itko nadao. Kao da su poludili, napustiše branitelji židovski bez ikakva razloga svoje čvrste kule. Kad je vođa Tit ušao u osvojeni Jerusolim, reče: »Uistinu mi smo pobijedili samo Božjom pomoći, jer što bi mogle naše ruke i strojevi protiv tako čvrstih kula?« »Ali poradi izabranih skratit će se dani oni.« Bila je Božja volja, da se spase neki Židovi, koji se kasnije obratiše videći, kako su se ispunile riječi Isusove:

»I pasti će od oštrice mača i u ropstvo će se odvesti po svim narodima.«

Za sedam mjeseci, što su Rimljani opsjedali Jerusolim, poginulo je što od mača, što od gladi do milijun Židova. Preko devedeset i sedam tisuća palo ih je u ropstvo. Žene i djecu do sedamnaeste godine prodavali su u bescjenje, jer je kupaca bilo malo, a robe previše, za koju nisu imali dosta hrane. Dugo vremena bili su trgovi robljem puni Židova. Pristale Židove povedoše u Rim, da povećaju Titovo slavlje. Jače porazdijeliše u razne zemlje, da se u kazalištu bore sa divljim zvijerima. Što je Židova preostalo, otjeraše u Egipat, da kopaju rude.

»I Jerusolim će gaziti krivobošci, dok se ne ispuni vrijeme, što ga je Bog označio krivobošcima, da se obrate.«

I te se riječi Isusove obistiniše. Još i danas imade rasijanih Židova po svem svijetu, ali nemaju svoje države. Gdjegod živu, živi su svjedoci, da se proroštvo Isusovo navlas ispunilo. U Jerusolimu, nekoć glavnom gradu njihove države, gospodarili

su ponajprije Rimljani, zatim Peržani, od godine 637. Arapi, od 1099. do 1187. Križari, a odonda Turci, pa i danas ne pripada grad Židovima. I ta će kazan trajati sve vrijeme, što ga je Bog označio krivobošcima, da se obrate.

Konac svijeta.

Tako je Isus opisao, kako će propasti Jerusolim, pa je zatim prešao na pitanje, što Mu ga staviše apostoli:

»Koji je znak Tvoga dolaska i svršetka svijeta?«

Trebalo je vjernima dati stalne znakove protiv krivog mišljenja, što ih ljudi i danas imadu o svršetku svijeta. Ponajprije hoće Isus, da vjerne svoje očuva od lažnih proroka. Od propasti Jerusolima do svršetka svijeta govorit će se mnogo o Spasitelju.

»Tada ako vam tko reče: evo ovdje je Krist ili ondje, nemojte vjerovati!« Takvih zavodnika bilo je u vrijeme apostolsko, bit će ih uvijek, a najviše prije drugog dolaska Isusova.

»Tad će ustati veliko mnoštvo krivih proroka i lažnih Kristova, koji će pokazati velike znake i velika čudesa gledajući, da njima prevare i izabrane.«

Kako čarobnjak za plaću radi stvari, koje se nama čine čudne, tako može i đavao da učini, što se naoko čini veliko čudo. Đavao zna mnogo više od čovjeka. Poznate su mu prirodne sile, za koje mi još ne znamo, pa ih može upotrijebiti, da učini prividno čudo. Kako otac vidi djetetu na licu, da je krivo, tako može i đavao po kretnjama, što ih ne opaža obično ljudsko oko, saznati, što tko misli i ćuti. Đavao nije vezan na prirodne zakone kao čovjek. Za čas može se stvoriti iz jednoga mjesta na drugom, pa javiti, što se sada daleko zbiva, a mi ćemo to mnogo kasnije saznati, pa nam se čini kao proroštvo.

Pred svršetak dakle svijeta javit će se mnoštvo varalica. Jedni će se izdavati za običnog Mesiju

ili Krista, drugi za Njegova preteču ili kakva proroka. Prividnim svojim čudesima gledat će, da zavedu i pravednike, ali Božja milost i dobrota ne će toga dopustiti.

»A kada dođu,« nastavlja Isus, »sjetite se, da sam vas na njih upozorio, kako se ne biste kasnije izgovarali: vidio sam toga, gdje čini velika čudesa, pa sam mislio, da je Krist. Božji poslanik čini čudo za opće dobro ili Bogu na čast, a zavodnik uvijek traži svoju slavu.«

U posljednje vrijeme teško će biti razlikovati istinu od laži, pa Isus ponavlja Svoju opomenu. Židovima javio se Bog prvi put u pustinji, a i posljednji prorok židovski sveti Ivan Krstitelj propovijedao je u pustinji. Poradi toga zvat će lažni proroci svijet u pustinju, kako su to činili prije razorenja Jerusolima.

»Ako vam dakle reknu: Evo ga u pustinji, nemojte izlaziti! Ili ako reknu: Evo ga u sobama, nemojte vjerovati! Ne dajte se zavesti, da je Krist tamo negdje daleko, i ne vjerujte, da je među vama negdje u potaji.«

Kad Krist dođe drugi put, ne će anđeli trebati da jave dolazak Njegov, kako je to bilo, kad se rodio u Betlehemu. Kako munja ne treba vjesnika, jer u tren oka bljesne od istoka do zapada, tako će se i Krist u isti čas javiti cijelome svijetu, a ne samo jednome mjestu na zemlji. I kako orao oštrim okom svojim opazi strvinu s velike visine, pa kao munja doleti do nje, tako će i vjernici odmah zapaziti Krista i pohrliti k Njemu.

I sad nastavi Krist crtati pojedine prizore kod propasti svijeta. Kad je Bog davao Židovima zakon na Sinaju, objavio je nazočnost Svoju grmljavinom, sijevanjem, udaranjem gromova. Tako će Isus čudnim pojavama u prirodi obznaniti dolazak Svoj.

»Sunce će pomrčati.« Kako je na veliki petak potamnilo pred križem Isusovim, tako će i sada pred dolaskom Njegovim ili prestati svijetliti, ili će ga zastrti gusti oblaci. »I mjesec ne će više svijetliti.«

Židovi su mislili, da su zvijezde pričvršćene na nebu kao kakve svjetiljke. Isus se prilagodio njihovu shvaćanju, pa kaže, da će zvijezde s neba pasti, a to znači: izaći će iz svoga reda. Na zemlju ne mogu pasti, jer su neke mnogo veće od zemlje. I nastat će silna zbrka i poremećenje, kad popuste one sile, po kojima se u svemiru okreću sunce, mjesec, zvijezde i zemlja.

Kao što će biti na nebu, tako će i na zemlji biti strašnih znakova. Silnom bukom razlit će se morski valovi po svem kopnu. Nebi imalo smisla, da ljudi onda bježe, jer Božjemu sudu izbjeći ne mogu. Sve će strepiti od užasa i umirati od straha, kad se pokrenu sile nebeske. I tad će se pokazati znak Sina čovječjega na nebu. Taj znak jest križ Isusov, sjajniji od sunca. Na križu je Isus pobijedio svijet i đavla, pod križem kao pod Svojim barjakom doći će, da sudi svijet. I ugledat će Sina čovječjega, gdje dolazi u oblacima, koji su Isusa uvijek pratili u svečanim časovima. Na oblaku uspeo se Isus na nebo, kad je polazio s ovoga svijeta, s Njim će se i opet pustiti na zemlju. Kad je na Cvijetnicu svečano ulazio u Jerusolim, bacali su učenici haljine svoje pred Njega, a sad stavlja sam Bog oblake pod noge Njegove. Sad će Isus drugačije saći, nego što je prvi puta sašao na zemlju. Prvi put je došao tiho kao rosa na cvijeće, a sad će doći s velikom silom i slavom. Prvi put je bio povijen siromašnim povojima, a sad će sijevati od sjaja. Preobraženo tijelo Njegovo sjat će neviđenim sjajem. Pratit će Ga nebrojene čete anđela, koji će paziti samo na mig Njegov. Kad je prvi put došao na svijet, zvao je ljude, da u Nj vjeruju naukom i čudesima svojima, a sada će svi priznati Njegovo gospodstvo bilo milom, bilo silom. Prvi put je došao, da otkupi grijehe, sada će doći, da kazni nepokajane griješnike. Kod prvoga dolaska dopustio je, da Ga osude na smrt, a sad će On doći, da drugima sudi. Kod prvoga dolaska otkupio je duše, kod drugoga uskrisit će tjelesa.

»I poslat će anđele s velikom trubom,« da pozovu vjernike. Ne će to biti prava truba, već silan glas Božji, koji će se razlijegati kao truba i razbijati pećine. Na taj glas uzavret će more i povratiti svoje žrtve. Oživjet će prašina istrunulih kosti i preobraziti se u živa bića. I pakao će se otvoriti, te pustiti na čas sužnje svoje. Glas Božji razveselit će odabrane, koji će se probuditi na slavu, a prestraviti one, koji će se dići na muke. Anđeo, koji nas je štitio na ovoj zemlji, pratit će nas i na sud, te sabirati odabranike Isusove. Usred općenite strepnje i strave hoće Isus, da odabranici Njegovi ostanu mirni, da dignu glave svoje, to jest, da se utješe i vesele nebeskoj domovini. Prošao je ovaj svijet, na komu su trpjeli, i došao drugi, za kojim su toliko žudili.

Prirodni znakovi nikad ne varaju. Pokazujući na jednu smokvu na gori Maslinskoj reče Isus :

»Učite se od smokve : kad njezine grane nabubre od proljetnih sokova, sigurno znate, da je blizu ljeto. Tako i vi, kad vidite, da se zbivaju znakovi, koje vam nabrojih, znat ćete, da je pred vratima, to jest blizu dolazak Isusov i svršetak svijeta.«

Što je dosad Isus kazivao, potvrdio je prisegom govoreći :

»Zaista vam kažem, ovaj naraštaj ne će proći, dok se sve ovo ne zbude.«

Jerusolim je propao trideset i sedam godina poslije tih riječi Isusovih. Propast njegovu doživjeli su mnogi, koji su Isusa poznavali. Ali ne samo naraštaj, već i cio narod židovski ne će propasti do svršetka svijeta. Premda su Židovi poslije razorenja Jerusolima bili rastepeni po cijelome svijetu, ne će se ipak nikad izgubiti među drugim narodima. Tako će židovski narod biti u sve vijeke ljudima jamstvo, da će se izvršiti proroštvo Isusovo. Kako poslije zime mora da dođe proljeće, tako će poslije propasti Jerusolima doći jednom i propast svijeta.

Što je daleko, za to čovjek mnogo ne mari. Čovječjih riječi nestaje sa glasom, kojim su izrečene.

Ali riječi Isusove ne će proći. One se ne mogu ni promijeniti ni okrenuti, već će se potpuno izvršiti. Zato doda Isus, da su riječi Njegove čvršće, nego samo nebo i sama zemlja, koja nam se čini najstalnija od svega, što je Bog stvorio.

»Nebo i zemlja će proći, jer će je Bog ognjem pročistiti i obnoviti, ali riječi Moje ne će proći.«

Poslije toga odgovora prešao je Isus na drugo pitanje, što Mu Ga staviše apostoli : Kad će opet doći ?

»A o danu onome, koji će biti posljednji na svijetu ovome, jer iza njega nema nikakve noći, i o času, to jest još točnijoj oznaci vremena, hoće li Sin Božji doći ujutro ili poslije podne, ne zna nitko,« jer to nije javljeno nijednom stvoru. Ne znadu za nj ni anđeli na nebu, koji su uvijek uz Boga, pa im je poznata mnoga Božja namjera. To znade jedino Bog, koji je za to odredio pravo vrijeme i zgodan čas. »Kad će taj dan doći,« doda Isus, »toga ne zna ni sam Sin čovječji.« Kao Bog znade Isus dobro, kad će doći sudnji dan, jer je u Boga Oca i Sina i Duha Svetoga jednako znanje. To se vidi i po tome, što je Isusu dobro poznato, kakve će prilike vladati kratko vrijeme prije sudnjega dana. Ali Isus toga ne smije reći. Riječima dakle : »Ni Sin čovječji ne zna za sudnji dan,« htio im je Isus kazati, da toga ne može reći. Neka ga o tome više ne pitaju. Zašto da oni iz radoznalosti hoće da znadu, što nije poznato ni samim anđelima ? A i za sve ljude mnogo je bolje, da ne znadu, kad će doći taj strašan dan. Povijest nam kazuje, u kakvo su zlo pali ljudi, koji povjerovaše varalicama, da je sudnji dan blizu.

Sudnji dan banut će iznenada. Ali vjernici valja da na nj misle, da ih ne nađe nepripravne, kako je ljude zatekao opći potop. U dane pred potopom živjeli su ljudi samo za nasladu, jeli su, pili su, ženili se i udavali svoje kćeri, jer nijesu vjerovali, da će doskora doći opći potop. Uzalud im je Noje propovijedao i pred očima gradio lađu svoju. Tako će svijet malo

mariti za sudnji dan unatoč jasnoga proročanstva Isusova i najavljenih znakova. Ta ljudi i danas živu, kao da svijeta ne će nikad nestati, te se brinu samo za zemaljske i tjelesne potrebe. Ali kako je potop nenadano uništio sve, tako će i silan svijet nastradati na sudnji dan. Kako će nahrupiti sudnji dan, pokazuje Isus na dva primjera iz običnoga života. U dan sudnji radit će dvojica na istoj njivi isti posao, pa će ih zateći različita sudbina. Jednoga će anđeli uzeti i povesti među odabrane, a drugoga će ostaviti, da ga đavao otjera prokletima, jer ne će imati ni toliko vremena, da se pripravi na dobru smrt. Na Istoku obično melju brašno na ručni mlin. Da posao ide laglje od ruke, okreću mlin katkada dvije žene izmjenice, sjedeći jedna drugoj nasuprot. Od ovih, veli Isus, jedna će se uzeti, da uđe u kraljevstvo nebesko, a druga će se ostaviti, da bude zauvijek osuđena. U kakvom stanju nađe čovjeka sudnji dan, o tomu će zavisiti i njegova vječnost.

»Čuvajte se,« nastavlja Isus, »da vaša srca ne zavede kakvo žderanje ili pijanstvo ili suvišna briga za ovaj svijet!« Takav čovjek ne misli na Boga, pa će ga nenadano zateći dan Gospodnji, koji će pasti kao mreža na sve, što živi na zemlji. Kako ptica skakuta i bezazleno traži hranu, pa se najednom nađe u mreži, iz koje nema izlaska, tako će i ljude zateći sudnji dan, kad mu se najmanje nadaju.

Ovo nije Isus govorio samo apostolima, već hoće da Ga čuju svi ljudi do konca svijeta. Zato doda:

»Što kažem vama, kažem svima! Stražite dakle moleći se jednako!« Onaj čovjek straži, koji misli na posljednji sud i na vječnost. Uz to valja da se čovjek moli, jer će samo Božjom pomoći izbjeći svim pogibeljima. Tko misli na smrt i na vječnost, pa se Bogu moli i od grijeha čuva, mirne će duše doći na sud i stati pred Isusa.

Priča o djevicama.

Da nam duboko usadi u srce, kako treba da budemo uvijek pripravni na smrt i na sudnji dan, počne Isus pripovijedati priču o djevicama. Tko hoće da je razumije, mora ponajprije znati, kako su Židovi slavili svadbu.

Nekoć nijesu Židovi išli na vjenčanje u bogomolju, samo su mladu svečano uveli mužu u kuću. Obično podveče pošao bi mladoženja u svečanome ruhu sa svojim rođacima i prijateljima do kuće svoje zaručnice. Ona ga je dočekala u svadbenoj opravi s vijencem na glavi i gustom koprenom na licu. Sad krenuše oboje uz glazbu i pratnju do kuće ženikove. Pratili su ih rođaci, djeveruše, prijatelji i uzvanici uz baklje i svjetiljke, jer se kod Istočnjaka svadba uvijek slavi pred noć. Kad je mladu trebalo dovesti iz drugog sela, polazile bi djeveruše iz zaručnikova mjesta svatovima ususret. Na takve djeveruše misli ova priča. Kad svatovi jednom uđu u kuću zaručnikovu, zatvaraju se vrata, da ne dođe tko nepozvani.

»Kad Sin čovječji dođe, da sudi živima i mrtvima,« poče Isus pričati, »bit će otprilike, kako pripovijeda priča od deset djevica, koje uzeše svoje svjetiljke, te izađoše ususret ženiku i nevjesti.« Za djeveruše uzimali su Židovi obično mladine vršnjakinje. Broj njihov bio je neodređen, kao i kod nas. Priča ih uzima deset, jer taj broj Židovi vole. Djeveruše ponijele su sobom i svjetiljke. To su bile malene lončarske posudice sa drškom i dva otvora: na jedan se ulijevalo ulje, a iz drugog je virio fitilj. Odličniji svatovi palili su baklje, koje bacaju veće i ljepše svjetlo. Velika je bila razlika između djevojaka u priči. Sve su djevojke, svaka ima goruću svjetiljku, svima je jedna zadaća, da dočekaju svatove, ali među njima bijaše samo pet opreznih i mudrih, a druge su bile neoprezne, upravo lude. U stare svjetiljke stalo je malo ulja, koje je brzo izgorjelo, pa su djeveruše u

posebnoj posudi nosile ulja, kojim su nadolijevale svjetiljke. Pet je ludih djevojaka uzelo samo svjetiljke, ali nijesu ponijele i ulja, pa će teško platiti svoju nesmotrenost.

Kako obično biva, tako i sada zakasniše svatovi. U to vrijeme mogle su neoprezne djevojke još pribaviti ulja, da su što mislile. No sjedeći i čekajući od kasno u noć, otežaše im ponajprije oči, te počeše glavom klimati i drijemati, a napokon pozaspaše, jer se bijahu izmučile opremajući se za svatove. Mudre su djevice mirno pozaspale, jer su sve priredile, došao mladoženja, kad mu drago. A lude djevice pokazaše i opet svoju neopreznost, jer se mirno podaše snu ne misleći, što bi ih moglo stići.

Kad al usred noći, dok je sve tvrdo spavalo, eto svatova. Ljudi, što su priređivali gozbu, opaziše ponajprije u daljini svjetlo, a doskora začuše i podcikivanje svatovsko, te stadoše buditi djevojke riječima: »Eto ide mladoženja, iziđite mu ususret!« Nato ustadoše djevojke, da ponajprije urede svjetiljke svoje, da okrešu stijenje, potaknu plamen i nadoliju ulja. Sad tek opaziše lude djevojke, da njihove svjetiljke ne će izdržati, te počeše u nevolji moliti druge svoje:

»Dajte nam od svoga ulja, jer naše svjetiljke hoće da se ugase.« A ove odgovoriše: »Ne možemo nikako, jer se bojimo, da ne bude dosta ulja i nama i vama.« Bio je to mudar odgovor. Kad bi podijelile ulje s drugima, ugasile bi i njihove svjetiljke, pa ne bi nitko dočekao mladoženju. Ovako će ga dočekati makar polovina djeveruša. Jedino što mogoše reći ludima:

»Bolje je, idite k trgovcima i kupite sebi ulja!« I poslušaše drugarice, te pođoše da kupe ulja nadajući se, da će još za vremena stići u svatove.

Dok su lude djevojke otišle, prispije mladoženja, te nađe samo jedan dio pozvanih djeveruša, koje su ga dočekale sa svjetiljkama. Iako mu se to dalo nažao, ipak je veselo uveo mudre djevojke u dvoranu,

gdje se slavila gozba. A kad svatovi uniđoše, zatvoriše vrata od kuće.

Uto dođoše i lude djevojke. Na žalost svoju vidješe, da su vrata zatvorena. Misleći, da će im se smilovati, počeše lijepo moliti mladoženju: »Gospodaru, dobri gospodaru, otvori nam!« Gospodar je njihovu molbu čuo, ali nije prihvatio, jer ga nijesu dočekale, pa im vikne iza kapije: »Zaista vam kažem, ne poznam vas.« Njegova se vrata ne otvaraju na nikakve molbe i uzdisaje, jer su djevojke imale dosta vremena, da se za svadbu prirede. Žalosne moradoše ostati napolju i kasno se kajati za neopreznost svoju. Veselo svatovsko pjevanje, što je odzvanjalo u mukloj noći, samo je povećalo njihovu bol.

Ta lijepa priča mila je opomena, da se pripravimo na drugi dolazak Isusov. Ženik, koga su u priči očekivale djeveruše, jest sam Isus Krist. Njegova je zaručnica cijela Crkva, a i svaka duša. Budući da Isusova zaručnica treba da bude čista kao zlato, ispoređuju se vjernici u priči sa djevojkama, koje su čiste i dušom i tijelom. Pod brojem deset, koji je Židovima bio neka cjelina, razumijevaju se svi vjernici. Svjetiljka, što je nose u ruci, jest vjera. Tko te vjere nema, nije ni pozvan u svatove i ne može u nebo. Ulje, kojim se svatko mora opskrbiti, jesu dobra djela. Svjetiljka bez ulja ne vrijedi mnogo, baš kao i vjera bez dobrih djela. Tko misli, da će u nebo doći samo zato, što je kršćanin, taj spada u red ludih djevica. Put mladoženji ususret slika je života na ovoj zemlji. Jedini cilj čovjeku na ovoj zemlji jest, da se dobro pripravi na dolazak Isusov. Ludo je, što ljudi živu samo za ovaj svijet, a ne misle, što će biti kasnije. Što je mladoženja zakasnio, to je apostolima kazivalo, da sudnji dan ne će doći tako skoro, kako su mislili. A što je mladoženja došao u ponoći, kaže nam, da će Isus doći onda, kad Mu se najmanje nadamo. Kako su zaspale mudre i lude djevice, tako će svi kršćani usnuti na smrti. Vika, što je probudila djevojke, znači glas trube, na koji

će mrtvi ustati. Mudre se djevice bojahu, da im ne će biti dosta ulja. Tako govore čedne duše, koje ostaju uvijek ponizne. Što ne dadoše ludima svog ulja, veli nam, da na posljednjem sudu nitko drugome pomoći ne može. Neka nitko ne računa na dobra djela svoga roda ili prijatelja, jer zasluge dobrih ne mogu da brišu grijehe zlima. Mudre djevice šalju lude, da kupe ulja, ne bi li još u posljednji čas oživjele mrtvu vjeru svoju. To bi se ulje moglo dobiti kod onih, koji dijele posljednje sakramente, ali koliko puta nema za to više vremena. U svečanu dvoranu uveo je zaručnik samo one djeveruše, koje ga dočekaše sa gorućim svjetiljkama, to jest sa dobrim djelima. Tu će svadbu proslaviti Isus na sudnji dan u nebu, gdje vlada sreća, veselje, zadovoljstvo. Nesretnici, koji se nijesu pripravili za dolazak Isusov, ostat će napolju u tmini. Uzalud mole lude djevice, da ih gospodar pusti na svadbu. Poslije suda ne pomaže više ni kajanje ni molbe, ni tužbe, jer se milosrđe Božje pretvara u pravednost i strogost.

Ta priča govori o dolasku Isusovu na svršetku svijeta. Ali to vrijedi i za posljednji čas, kad Isus dolazi k pojedinom čovjeku. Koga Isus zateče pripravna u času smrti, toga će uvesti na nebesku gozbu. Stoga valja da se na smrt pripravimo dobrim djelima. Tko se dobro pripravi na smrt, taj se sigurno može nadati, da će vijekom slaviti svadbu Isusovu.

Kako će biti na sudnjemu danu?

Isus je htio, da se dolazak Njegov duboko usiječe apostolima u pamet i u srce, pa je na čas podigao zastor, koji skriva taj odlučan dan, i dopustio je, da zagledamo sliku posljednjeg suda. Ovaj put nije htio Isus da nam prikaže posljednji sud u kakvoj priči, kako je naučao druge nauke, već govori jasno i otvoreno bez ikakvih slika.

»Kada dođe Sin čovječji u slavi Svojoj i svi anđeli s Njime, sjesti će na prijesto Svoj.« Bit će to, kad se navrši povijest ljudskoga roda na zemlji, kad se ispune sva mjesta na nebu, kad prestane vrijeme i započne vječnost. Doći će Isus u čovječjem tijelu, da sudi ljudskomu rodu u onome liku, u kom ga je naučao i spasao. Kod prvog Svog dolaska u Betlehem prikrio je Božansku slavu Svoju čovječjim tijelom. Na sudnji dan doći će u preobraženom tijelu u velikom sjaju. Oni, koji su nekoć prezreli Njegovu poniznost, divit će se sada Njegovoj moći i slavi. Kad ne htjedoše da priznadu Njegovo milosrđe, osjetit će sada Njegovu pravednost. Kao nebeski kralj doći će i sa nebeskom pratnjom. Taj će se dan isprazniti nebo i svi će anđeli do posljednjega ispratiti Isusa na zemlju, da pribivaju tom svečanom času. Vjerno su služili Isusu, dok je živio na ovome svijetu, pa će i sada oglasiti Njegovu slavu, te izvršiti posljednju Njegovu zapovijest.

I sjesti će, kako doliči kralju i velikom svećeniku, na slavan prijesto Svoj. Prijesto taj ne će biti rukom rađena i dragim kamenjem optočena stolica, već sjajan oblak. Tako naviješta slavu Svoju Onaj, koga će za dva dana osuditi i razapeti na križ!

Na glas anđela sabrat će se pred Njime svi narodi: svi ljudi, koji su živjeli, otkad postoji svijet, pa do onoga djeteta, što se rodilo posljednji čas prije sudnjega dana. Broj će njihov preteći milijune i doseći miljarde. Isus je umro za sve. Evanđelje Svoje namijenio je svim narodima, pa će suditi vjernicima i nevjernicima, jer do svršetka svijeta ne će biti naroda, koji ne bi čuo za nauku Isusovu. Sad će Isus samo potvrditi osudu, što je izrekao pojedinim ljudima u času smrti njihove. Taj se sud zove općeniti, jer će se suditi svemu rodu ljudskomu, i zove se posljednji, jer će se njime svršiti povijest kraljevstva zemaljskoga i kraljevstva nebeskoga. Na glas anđela otvorit će se grobovi, razdijeliti valovi i pokazat će se svi ljudi, što ih je zemlja pokrila ili voda progutala. Svi, koji se

nekoć rodiše i pomrješe, na sudnji će dan oživjeti i uskrsnuti po svemoći Božjoj. Za blažene bit će taj uskrs slavan. Izaći će iz groba lako, lijepi kao cvijeće ili kao zvijezde, pa će milo pozdraviti Isusa. Uskrsnut će i zli, ali će izmiliti iz grobova svojih u velikom strahu. Sad će njih suditi Onaj, koga su na zemlji psovali, prezirali i progonili.

Dobri i zli živjeli su na svijetu pomiješani jedni pokraj drugih. Sad će prestati svaka razlika u dobi, u rodu, u stališu, u narodnosti. Ne će se ljudi više dijeliti po bogatstvu, po učenosti ili otmenosti, jer su sve te razlike već smrću prestale. Pitat će se samo: Tko je na ovom svijetu bio dobar, a tko zao? Anđeli će razdijeliti svijet među dobre i zle, kao što pastir razlučuje ovce od jaraca. Ta je poredba uzeta iz istočnjačkog pastirskog života, gdje ovce i koze zajedno idu na pašu i čine jedno stado, a naveče se dijele i zatvoraju u zaseban tor. Miroljubive i strpljive ovce slika su dobrih ljudi, koji su bili pokorni i korisni bližnjemu svomu, kako i ovca mnogo daje gospodaru svome. Zli su ljudi kao jarci: tvrdoglavi, požudni, raspušteni, smradni. Imade na svijetu ljudi, koji govore, da su grješnici, a pravedni su i Bogu mili. Ali ima mnogo više takvih, koji drže, da su dobri kršćani, a uistinu su griješnici. Neki znadu vješto prikriti svoje grijehe sve do smrti, jer se više boje ljudi, nego samoga Gospodina Boga. Kao kad silno svjetlo zasja u dubokom mraku, tako će i svi ljudi biti prosvijetljeni nekom posebnom svjetlosti, koja će im kazati, na čemu su. Pravednici će vidjeti svoje kreposti i zasluge, a griješnici će uviđati svoje grijehe i opačine. Ovce, to jest dobre, stavit će anđeli Gospodinu s desne strane, koja se uvijek držala za časnu, sretnu i blagoslovenu. Jarce, koji su slika zlih, stjerat će nalijevo, na nesretnu stranu. Tako će anđelima zapovjediti Isus, kao da hoće dobre da prigrli desnicom, a zle da odgurne ljevicom Svojom.

Kad svaki zauzme mjesto na lijevoj ili na desnoj strani, koje je zaslužio na zemlji, tad će Isus kao kralj

javno proglasiti osudu. Okrenut će se prema onima nadesno i pozvati ih ljubezno riječima:

»Dođite, blagosloveni Oca Moga!« Bog ih je na zemlji opsipao dobročinstvima, pa će ih sada nagraditi nebeskom slavom. »Primite kraljevstvo, koje vam je pripravljeno od postanka svijeta.«

Blažene riječi, a još blaženiji oni, kojima su upravljene! To je kraljevstvo Oca Isusova, ali ga je Isus dobio od Oca, pa ga sada dijeli po volji. Od vijeka je Bog odlučio, da će dobre nagraditi, pa je pripravio to kraljevstvo već onda, kad je svijet stvorio. To je kraljevstvo njihovo, jer će odabrani u blaženosti svojoj biti sigurni, da im sreće njihove nitko ne može ni smetati ni oteti.

Tada će nabrojiti Isus neke zasluge, kojima su odabrani zaslužili to odlikovanje:

»Bio sam gladan, i nahraniste me, bio sam žedan, i napojiste Me.« To je velika stvar na Istoku, gdje po ljetu nema vode. »Bio sam go, i zaodjenuste Me, bolestan, i pohodiste Me, u tamnici, i dođoste k Meni.«

Između mnogih dobrih djela, kojima čovjek služi nebo, nabraja Isus samo za primjer neka lakša djela milosrđa prema bližnjemu, koja se Bogu osobito sviđaju. A kad čovjek dobiva veliku nagradu za čašu vode, za dobru riječ, kojom je utješio bližnjega, kakvu će tek nagradu dobiti za veća djela! Ima na svijetu mnogo veće bijede od glada i žeđe i golotinje, kao neznanje, očaj, ugrezlost u opačinu.

Kad su pravednici činili dobra djela siromasima, nijesu se usudili u čednosti svojoj, da ih uračunaju samom Isusu, pa će reći:

»Gospodine, kad Te vidjesmo gladna i nahranismo Te, žedna i napojismo Te, kad li Te vidjesmo gosta i primismo, ili gola i odjenusmo Te? Ili kad Te vidjesmo bolesna, ili u tamnici i dođosmo k Tebi?«

Pravednici čuli su više puta i na ovoj zemlji riječi Isusove: »Što učinite siromaku u ime Moje, kao da ste Meni učinili.« I nijesu te riječi zaboravili. Ali kad vide, kako su bogato nagrađeni za neznatna

djela svoja, pitat će u čudu, odakle im tako velika nagrada za tako male žrtve.

Nato će Isus riječi Svoje protumačiti:

»Zaista vam kažem, što učiniste jednomu od ove Moje male braće, Meni učiniste.«

Isus navodi najmanje, ali ne isključuje time i veću braću. Sve, što je učinjeno siromasima, kao da učinismo samome Isusu. Crkva katolička naliči tijelu čovječjemu. Kad čovjeka zaboli ruka ili noga, kao da to boli i dušu. Tko učini čovjeku dobro i zlo, kao da je to učinio glavi cijele Crkve, Isusu Kristu. Tko ljubi siromaka, ljubi Isusa. Isus voli siromašne i prezrene, do kojih svijet ništa ne drži, jer je i Njegov život na zemlji bio nalik njihovu. Tim je riječima opet Isus htio da nam što toplije preporuči djela milosrđa pokazujući, kako se milostinja diže nad oblake i zvijezde, pa dopire do prijestolja Božjega.

Na ovoj zemlji ne bjesni gnjev Božji protiv bezbožnih, jer su pomiješani sa dobrima. Ali kad se zli nađu sami odijeljeni, ne će ih poštediti. Isus će reći onima s lijeve strane:

»Idite od Mene, prokleti, u oganj vječni, koji je pripravljen đavlu i anđelima njegovim!«

Sve su riječi te osude strašne, a prva je upravo užasna. Blažene je Bog milo pozvao, a zle će nemilosrdno odbiti riječju: »Idite!« Kako je blaženima najveća sreća, da mogu uvijek boraviti uz Boga, tako će osuđenima biti najveća kazan, što su Ga zauvijek izgubili. Kao da su osuđeni na vječno progonstvo, iz kojega se nikad k svojima ne će povratiti. Živući na ovoj zemlji, bili su zli daleko od Boga, pa Ga ni sad ne će gledati, nigdje se utješiti, niti će se srce njihovo na Njegovoj ljubavi ikad zagrijati. Prvima je rekao Isus: »Blaženi Oca Moga,« a osuđenima kaže samo: »Prokleti,« jer prokletstvo svaki čovjek zarađuje svojim grijesima i opačinama.

Uz veliku žalost, što su Boga izgubili, prokleti će i strašno trpjeti, jer su osuđeni na oganj vječni, koji čovjeku zadaje velike boli. To je pravi i živi

oganj, ali opet svoje vrsti, jer ne će nikad ugasnuti, nikad osuđene ostaviti, nikad popustiti i nikad prestati. Prokletnici su služili vragu na ovome svijetu, pa će mu robovati i na drugome do vijeka. U dobroti Svojoj nije Bog ljudima namijenio takav strašan oganj, već ga je stvorio za sotonu i za anđele njegove, kad se podigoše protiv Boga. Pakao su dakle iskopali grijesi ljudski.

Nesretnici zaslužiše sebi pakao, što nijesu bili milosrdni. Nijesu ljubili braće, koju su gledali, pa kako bi ljubili Boga, koga nijesu vidjeli?

»Ogladnjeh, i ne dadoste mi jesti, ožednih, i ne napojiste Me, gost bijah, i ne primiste Me, go, i ne odjenuste Me, bolestan i u tamnici, i ne obiđoste Me.«

Kako bi se lako bili uklonili paklenim mukama! Valjalo je dati kruha siromaku, koji ga je trebao. Ako dakle takva kazan čeka čovjeka, koji nije činio dobro, tad mora još veća kazan stići one, koji su radili zlo.

Tad će osuđeni govoriti, kako su pitali i blaženi:

»Gospodine, kad Te vidjesmo gladna ili žedna ili gola ili bolesna ili u tamnici i ne poslužismo Te?« To će reći: Da smo imali prilike, Tebi bi to drage volje učinili. Jesmo li dakle zaslužili toliku kazan?

Ali Božji Sudac ne će primiti njihove isprike. Iz Njegova nauka mogao je svaki lako znati, da je Bogu dao, što je siromaku dao. Tim nas Isus i opet uči, kako nam se valja pripraviti, da s nekim pouzdanjem stupimo pred sud Božji.

Kad Isus izrekne obje osude, nema više priziva. Odmah poslije osude otići će osuđeni na muke vječne, a pravednici u život vječni. I otvorit će se zemlja, da proguta osuđene. Blaženi će još čuti njihovo očajanje i zapomaganje, da znadu bolje ocijeniti sreću svoju, jer će za njih nastupiti vječno veselje i blaženstvo. Da je život blaženih vječan, to kaže Sveto Pismo oko četrdeset i četiri puta. Ali su obje osude uzajamne: kako je Božja nagrada vječna, tako se i kazni nikad ne će naći kraj. I ljudi kažnja-

vaju vječnom kaznom, jer osuđuju zločinca na tamnicu, dok živi. I smrtna kazna je vječna kazan, jer grabi čovjeka zauvijek iz društva živih.

Već više puta napomenuo je Isus apostolima taj sud Božji, kojim će završiti svijet, a započeti vječnost. Sad nam ga je opisao tako jednostavno, a opet tako živo. Njime kao da je Isus na neki način završio javno Svoje djelovanje. Gledali su apostoli, kako se Isus trudi i muči. A za dva dana vidjet će još strašnije stvari. Kad je prvi put prorekao, da će trpjeti, preobrazio se pred nekim apostolima, da ih ne sablazni Njegova Muka. Tako je i sada, prije nego pođe u smrt, prikazao slavu, koja Ga čeka kao suca svih naroda, da u apostolâ učvrsti vjeru i da im za nju stavi u izgled vječnu nagradu.

Juda se ponudio, da će Isusa izdati.

Pune tri godine propovijedao je Isus okraljevstvu nebeskom, da pokaže jedini put, što vodi u nebo. Da dovrši zadaću, koju Mu je Gospodin Bog namijenio na zemlji, trebalo je samo, da plati otkupninu za Adamove potomke, te otvori ljudima put u nebo, da mučeničkom smrti završi i okruni djelovanje Svoje na zemlji.

Kad je dakle Isus uglavio govor Svoj, reče učenicima:

»Znajte, da će za dva dana biti pasha i Sin čovječji predat će se, da se razapne.«

Na muku Svoju bio je Isus upozorio Svoje učenike već tri puta, a sad im je najavio i dan, u koji će umrijeti. Neka znadu, da se predao u vrijeme, što Ga je sam odredio, neka vide, da Ga nijesu iznenada ulovili i razapeli, već da im se sam predao.

Nekako u isto vrijeme, dok je Isus ovako govorio apostolima, sastadoše se i židovski poglavice, da vijećaju, kako će Isusa uloviti. Na smrt osudiše Isusa

već onda, kad je uskrsnuo Lazara, i to na prijedlog velikog svećenika Kajfe. Da se ukloni njihovim zasjedama, pošao je Isus u grad Efrem. No prošle nedjelje unišao je u Jerusolim s velikim slavljem, a glavari židovski moradoše na svoju žalost priznati, da sav svijet ide za Njime. Kad je zatim još protjerao trgovce iz hrama, gledali su židovski poglavice, da nađu ma kakav razlog, da Ga zatvore. Farizeji, saduceji i herodovci stavljahu Mu pitanja, ne bi li Ga kako ulovili u riječi. Ali ih je Isus uvijek vješto pobio, pa se osramotiše pred narodom. Kad je nato javno napao njihovo licemjerje, uskipjela je tako srdžba njihova, da su odmah sazvali najviši sud židovski, veliko vijeće. Ovo se obično sastajalo u jednoj dvorani pokraj hrama, no ovaj put valjalo je tajno vijećati o tajnoj stvari, pa je veliki svećenik Kajfa pozvao vijećnike ne u službene prostorije, već u svoju kuću. Vijećalo se samo o tome, kako da Isusa ulove. Malone svi slagahu se u tom, da Isusa valja što prije smaknuti, ali su i opet uviđali, da to nije tako lako. Kad bi Ga straža pograbila na javnome mjestu, mogli bi Isusovi pristaše dići bunu, pa eto pokolja, koji bi Rimljani po svom običaju krvavo ugušili. I složiše se u tom, da Isusa valja zateći potajno, nenadano, da narod o tome ništa ne sazna. Sad, u vazmeno vrijeme, gdje je sav Jerusolim pun stranaca, a imade i dosta Isusovih pristaša iz Galileje, dalo bi se to teško izvesti. Odlučiše dakle počekati, dok ne prođu blagdani i svijet se stane razilaziti.

Uto im dođe pomoć s nenadane strane. Juda jedan od dvanaestorice apostola, komu je Isus toliko dobra činio, bio je saznao, kako su Židovi odlučili, da će Isusa ubiti, kako su izdali zapovijed, neka im dojavi, tko znade, gdje se zadržava. »I uđe u nj sotona,« veli Sveto Pismo, jer ga je samo sotona mogao zavesti na tako gadan čin, da izda svoga učitelja i svoga Boga. Ali to ne ispričaje njegove krivnje, jer nije odbio zavodnika, već poslušao. I pođe k židovskim poglavicama, te se ponudi, da će im Isusa

izdati. Kako je bio zaslijepljen! Vidio je tolika čudesa Isusova i više puta se uvjerio, da Isusu neprijatelji nijesu mogli ništa, jer im je u odlučnom času umaknuo.

Judina ponuda uvelike obradova židovske poglavice. Držali su, da Isusu i svijet nije tako odan, kako se misli, kad Ga izdaje jedan od najbližih drugova Njegovih. I otkri Juda crnu dušu svoju riječima:

»Što ćete mi dati, ako vam Ga izdam?«

Njemu je samo do novca bilo, za koji je pripravan učiniti sve. On je zadovoljan, ako ma šta zaradi. A kad vidješe Židovi, da im se Juda jeftino nudi, obećaše mu dati trideset židovskih srebrenika, to je u našoj vrijednosti oko osamdeset i šest predratnih kruna. S tom se svotom Juda zadovoljio, a Židovi su bili veseli misleći, da su učinili dobar posao. Ali zapravo su kupili time svoju propast. Nato se još dogovoriše sa zapovjednikom straže u hramu, kako će Juda Isusa izdati, i kako će Ga straža uloviti.

Od tog časa jednako je Juda vrebao priliku, kako će Isusa izdati, da mu ne umakne obećana nagrada. Njuškao je i prisluškivao, što Isus govori i smjera, a uz to se vješto pritajivao, kao da mu je odan i vjeran.

Trebalo je uvrebati zgodan čas, da se puk ne digne, kad Isusa ulove. Bilo je odlučeno, da Isusa zatvore poslije blagdana. Ali mudrost Božja daleko nadilazi ljudsku lukavost. Prema Božjoj odluci imao je Isus da bude uhvaćen u predvečerje pashe i da umre na sam dan pashe, kad se u hramu žrtvovalo vazmeno janje, slika i prilika Isusova. Tako je i bilo.

(KONAC DRUGE KNJIGE.)

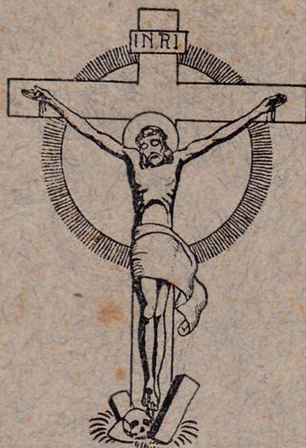
Sadržaj druge knjige:

Str.

Dr RUDOLF VIMER

ISUS KRIST

TREĆA KNJIGA

JERONIMSKA KNJIŽNICA

ISUS KRIST

ŽIVOT NAŠEG SPASITELJA

NAPISAO
DR RUDOLF VIMER

SA SLIKAMA

OD 1. DO 10. TISUĆE

1927

KNJIGA DVIJESTA TRIDESET I TREĆA

ORDINARIATUS ARCHIDIOECESIS ZAGREBIENSIS.
Nr. 4042.
Nihil obstat.
Dr JOSEPHUS LONČARIĆ, m. pr.
censor.
Imprimatur.
Datum Zagrebiae, die 17. Junii 1927.
Dr DOMINICUS PREMUŠ, m. pr.
Episcopus Consecratus, Vicarius Generalis.

IZDANJE HRV. KNJIŽEV. DRUŠTVA SV. JERONIMA U ZAGREBU
Urednik Dr Josip Andrić
TISKARA NARODNE PROSVJETE

Priprava za Pashu.

Najveća židovska svetkovina pasha ili vazam svetkovala se punih osam dana, ali je samo prvi i posljednji dan bio zabranjen svaki rad. Na pashu slavila se uspomena, kako je Bog Židove očuvao od kuge, koja je u Egiptu pomorila sve, što je bilo prvorođeno od ljudi i stoke. Kad je kobne one noći u svakoj kući smrt pokosila i po više ljudi, navališe Egipćani na Židove, da smjesta ostave njihovu zemlju. Tako moradoše sobom ponijeti tijesto, što ga prirediše za kruh, prije nego što se uskislo ili diglo, pa su u prve dane putovanja jeli kruh bez kvasa. Odatle običaj u Židova, da još danas jedu za vrijeme pashe beskvasan kruh ili mlince. Kvas je slika grijeha. Kako kvas uskisa brašno, tako grijeh truje čovjeku dušu. Beskvasan kruh sjećao je Židove, kako im valja pashu svetkovati čista srca i neokaljane duše, jer su narod odabrani i Bogu posvećeni. Tko bi u vrijeme pashe jeo kvasan kruh, izbacili bi ga iz crkve i naroda židovskoga. Po beskvasnom kruhu zvala se i pasha svetkovina beskvasnih ili prijesnih hljebova.

Uz beskvasan kruh bilo je na pashu glavno jelo vazmeno janje. Bez vazmenog janjca nije bilo pashe, pa se i samo vazmeno janje zvalo pasha. Tako pišu evanđelisti: »Došao je dan prijesnih hljebova, u

kojima trebaše klati pashu. Vazmeno janje moralo je biti godišnjak bez mane. Odabrali bi ga već na Cvjetnicu, okitili cvijećem i vrpcama i čuvali u sobi, da ne bi postalo za žrtvu nečisto. Uoči pashe valjalo ga je poslije tri sata dovesti u hram, kud su puštali samo pojedine hrpe. Na dani znak svaki je gospodar sam zaklao svog janjca, jer svećenici ne bi mogli toliki posao svršiti. Nešto krvi uhvatio bi gospodar u posudici i pružio svećenicima, koji se poredaše u dva reda. Dodavajući jedan drugome zdjelicu izlio bi je posljednji na podnožju velikog žrtvenika. Tada objesiše zaklano janje na štap, koji su dvojica držala na ramenu, dok je treći svukao kožu. Pri tomu su strogo pazili, da mu se ne prelomi nijedna kost. Loj, bubrege i jetra spališe u hramu, a janjca je odnio svaki kući, da ga peče na ražnju. Uz janjetinu jelo se i pet vrsta žuhkoga bilja, da sjeti Židove, kako su ih Egipćani nekoć tlačili i progonili. Žuhko bilje nije se začinjalo octom i uljem kao kod nas, već se samo umakalo u ocat, koji je u nekoliko zdjelica stajao na stolu. K tome dodaše neko zasebno jelo od smokava, datulja, mandula i oraha pomiješano sa vinom i octom te slatkom koricom ili cimetom, a cijelu smjesu stisnuše tako, da je ne samo bojom, već i oblikom podsjećala na pečenu opeku, koju su Židovi nekoć morali praviti u ropstvu egipatskom. Napokon valjalo je za taj dan svakako kupiti i vina, koje je općina siromasima davala badava.

Na veliku srijedu nije Isus propovijedao, već se po svoj prilici molitvom pripravljao na svoju žrtvu. U prvi dan prijesnih hljebova, to jest u četvrtak u jutro, pozva Isus apostole: Petra, koji mu je bio najodaniji, i Ivana, koji mu je bio najmiliji, te im reče:

»Idite i pripravite nam pashu, da jedemo.«

I upitaše Ga učenici:

»Gdje hoćeš, da Ti priredimo pashu?«

A Isus odgovori:

»Eto, kad uđete u grad, sresti ćete čovjeka, koji nosi na ramenu vodu u velikom lončarskom krčagu. Pođite za njim i gdje uđe, kažite gospodaru od kuće: »Učitelj kaže, vrijeme moje, da umrem, blizu je, gdje mi je gostinjska soba, gdje ću jesti pashu sa učenicima svojim?« Imena gospodareva ne htjede Isus napomenuti, jer bi Ga Juda sa židovskim poglavicama mogao zaskočiti prije, nego se svečano oprosti od apostola. Bit će da se Isus već prije dogovorio s tim domaćinom, koji je valjda bio jedan od učenika Njegovih. Tako je Isus mogao apostolima završiti: »I on će vam pokazati veliku sobu, prostrtu sagovima i jastucima, i ondje nam priredite pashu.«

Petar i Ivan poslušaše Isusa. Kad uđoše u grad, nađoše sve, kako im je kazao Gospodin. U isto vrijeme nosilo je na stotine ljudi vodu u Jerusolim iz bližnjega izvora Siloje, pa je Isus riječima Svojima i opet pokazao, da vidi, što je daleko, jer je znao, da će se apostoli s tim čovjekom sresti upravo na ulazu u grad.

Sad se Petar i Ivan prihvatiše posla. Ponajprije kupiše brašna i ispekoše dovoljno beskvasna hljeba ili mlinaca za trinaest ljudi. Pribaviše žuhkoga bilja i svega, što je trebalo za pashu, a nanesoše i vode potrebne za pranje. Do večeri ispekoše i janjca. Da su znali, kako će znamenite čine doživjeti danas, bili bi sigurno i dvoranu lijepo iskitili.

Posljednju večeru nadovezao je Isus na židovsku pashu, pa ćemo ukratko spomenuti, kako se ta slavila. Poslije šest sati skupiše se svi u svečanom odijelu u dvorani, gdje je domaćin ponajprije uzeo vrč, ulio vina, pomiješao ga sa petinom vode, zatim natočio čašu i rekao: »Hvala Ti, Gospodine Bože naš, kralju svijeta, koji si stvorio trsov rod.« Nato je vino ispio i svakomu dao, da iskapi prvu čašu. Poslije toga doniješe u dvoranu stol s jelom, a domaćin uze prstovet gorkoga bilja, umoči ga u ocat, zahvali Bogu za poljske plodove, pojede, te dade svima, da i oni okuse. Da svi znadu, što se to radi, upitao je sada domaćina sin ili koji od nazočnih: »Što se to, tata, događa danas u našoj kući?« A otac stade nato pripovijedati,

kako su Židovi nekoć bili robovi u Egiptu, pa ih je Bog uz velika čudesa izveo iz sužanjstva i uveo u obećanu zemlju. Tako im je protumačio sve običaje i obrede današnjeg dana, koji će Židove sjećati, da nikad ne zaborave na dobročinstva Božja. Tumačenje svoje završio je domaćin riječima: »Zato smo dužni da našemu Gospodinu Bogu zahvalimo, da slavimo, dičimo, blagosivamo, uzveličamo i podignemo Onoga, koji je to učinio našim djedovima i nama. On nas je izveo iz ropstva u slobodu, iz nevolje na veselje, iz žalosti na svečanost, iz tmine na svijetlo, iz jarma na spasenje. S toga ćemo Mu zapjevati novu pjesmu.« I otpjevaše psalme: »Hvalite, sluge Gospoda, hvalite Ime Gospodnje.« Zatim: »Kad izađe Izrael iz Egipta: kuća Jakovljeva od naroda tuđega.« U znak veselja ispio je ponajprije domaćin, a onda svi ostali drugu čašu vina. Sad svi oprašе ruke, a domaćin uze prijesan hljeb, prelomi ga i reče: »Hvaljen da je Gospodin Bog, koji nam daje kruh iz zemlje.« Nešto je pojeo, a ostalo potrgao i razdijelio drugima. Tek sada polegoše svi oko stolova i počeše jesti. Jedan vazmeni janjac računao se na dvanaest do dvadeset ljudi, ali se uz to jelo i drugo pečenje. Za vrijeme jela mogao je svatko piti po volji. Poslije gozbe sve je opralo ruke, a gospodar natočio još jednu čašu, lijepo zahvalio Bogu za sva dobročinstva i završio molitvom: da budu vrijedni dočekati Mesiju i vječni život. Pjevanjem određenih psalama završila se svečanost.

Dvorana, u kojoj je Isus proslavio posljednju večeru, vidjela je i druge događaje, koji su tako mili kršćanskom srcu. U njoj javio se Isus apostolima poslije uskrsnuća, u njoj sišao je na Duhove Duh sveti u slici gorućih jezika; na njena vrata pokucao je apostol Petar, kad ga je anđeo izveo iz tamnice.

Ta kuća bila je prva kršćanska bogomolja. Početkom četvrtog stoljeća dala je sveta Jelena križarica tu sagraditi crkvu prizemno i u prvome spratu. Od godine 1219. upravljahu tom crkvom braća franjevci, ali godine 1551. preoteše je muhamedovci i

pretvoriše u mošeju, jer da je ondje nekoć bio grob proroka Davida.

Posljednja večera.

Kad su poslije šest sati u veče srebrne trublje sa hrama oglasile, da je započela pasha, došao je Isus s ostalim apostolima u Jerusolim. U vrijeme prve, a po svoj prilici i druge pashe svog javnog djelovanja, nije još bio prikupio apostole. Treću pashu nije mogao slaviti, jer se u to doba nalazio na sjevernoj granici Galileje, a vazmeno janje smjelo se zaklati samo u jerusolimskom hramu. Tako je današnja pasha bila prva, koju je Isus proslavio sa svojim apostolima, ali i posljednja, jer se na njoj s njima oprostio.

Kad je došlo na stol vazmeno janje, odsijevalo je na Božanskom licu Isusovu veselje, koje izrazi riječima:

„Živo sam želio da ovu pashu, to jest vazmeno janje, jedem s vama, prije nego muku podnesem.« U isti čas uzdigao se Isus mišlju do one vječne pashe, koju će jednom slaviti sa svojim odabranicima na nebu, te doda: »Jer Vam kažem, da je odsele ne ću jesti, dok se u kraljevstvu Božjem ne izvrši, što ova pasha označuje.«

Židovska pasha bila je samo slaba slika one vječne gozbe, koju će blaženi jednom uživati s Isusom u nebu. To je bila posljednja židovska pasha. Namjesto nje doći će prava pasha, kod koje će se Bogu prikazivati Isus Krist, a ne janjac, koji je bio samo slika Njegova. Kazavši to uze Isus u ruke vrč s vinom, pomiješa ga s vodom, zahvali Bogu, te okusivši malo, pruži apostolima, da piju. Nišaneći na svoju smrt doda:

»Jer vam kažem, da ne ću piti od roda trsova, to jest od vina, do onoga dana, kad ću ga piti s vama novoga u kraljevstvu Oca Moga.« Istom u nebu, poslije sudnjega dana, pit će Isus novo, to jest drugačije vino. Tim je slikovno označio blaženosti i slasti, što ih odabranici uživaju na nebu.

Kršćanski poglavar je sluga.

Apostoli razabraše iz riječi Isusovih, da će Isus otići s ovoga svijeta, ali da će se s Njime opet sastati u kraljevstvu Božjemu, koje bi imalo doskora doći. Po slabosti ljudskoj mislili su apostoli manje na rastanak od Isusa, a više na skorašnji sastanak, koji će biti slavan. Svi se nadahu, da će u novom kraljevstvu zauzeti visoka mjesta, samo se pitahu, tko će od njih svoje drugove preteći u časti i ugledu. »I nasta među njima prepiranje, tko bi među njima imao biti najveći.«

Već dva puta poučio ih je Isus sličnom zgodom, kako treba da budu ponizni. Unatoč tomu zahvatila ih je ista bolest i danas. Prepiranje njihovo pokazalo je, da još nijesu shvatili kraljevstva Božjega. A mi se tome ne ćemo čuditi, znajući, da ih je Duh Sveti tek kasnije prosvijetlio i usavršio. Raspra njihova neugodno se dojmila Isusa, pa ih je opet riječima opomenuo, kako poglavar u Crkvi Njegovoj treba da bude daleko nad svjetskim poglavicama, jer valja da braći svojoj služi, kao da je najmanji među njima.

»Kraljevi neznabožački vladaju oholo i okrutno, jer misle na svoju korist, a ne na dobro svojih podanika.« Najprije ih silom podjarme, a onda tlače porezima. Njihova okrutnost i nasilje tako je pokvarila podanike, da ih ne samo laskavci, već i narodi zovu: dobročinitelji, oslioboditelji, ocevi. »A vi nemojte tako,« reče Isus, nego najveći među vama neka bude kao najmanji i poglavar neka bude kao sluga.« Drugačiji odnos treba da vlada među vjernicima, nego što postoji između svjetskih poglavica i njihovih podanika. Tko je u Crkvi Isusovoj veći, to jest, poglavar, neka bude kao da je najmanji, to će reći, neka poniznošću svojom svlada oholost i svjetski ponos. Neka svoju moć i vlast upotrijebi, ne da zapovijeda, već da nižim svojima pomogne. Kako pravi liječnik nije ohol na svoje znanje, već se svom dušom predaje svomu

zvanju, da pomogne nevoljnicima, tako valja da se žrtvuje i onaj, komu je povjereno, da liječi duhovne bolesti svoje braće. Apostoli i njihovi nasljednici valja da upotrijebe svoju moć i vlast samo na dobro i na spasenje svojih vjernika.

Za primjer navede im Isus sebe.

»Kad vidite dva čovjeka,« reče, »od kojih jedan sjedi za stolom, a drugi stoji, pa ga dvori, odmah ćete znati, tko je od te dvojice veći. A ja, vaš učitelj i gospodin, bio sam među vama kao sluga.« Isus je propovijedao, liječio bolesne i činio druga dobra djela. Ako se dakle on žrtvovao ljudima za spas, treba da i oni tako čine. Poniznim i revnim radom u crkvi steći će veliko blaženstvo i slavu na nebu.

Poslije te opomene rado prizna Isus apostolima velike njihove zasluge. Apostoli dijelili su s Isusom svako zlo: siromaštvo, tegotno putovanje, nevolje, izvrgli se preziru Njegovih neprijatelja. To su za njih bile velike napasti. Mnogi su učenici ostavili Isusa poradi toga, ali apostoli ostadoše mu vjerni.

»Vi ste, koji ustrajaste sa Mnom u napastima Mojima.« Zato ih čeka nagrada, ne na ovoj zemlji, već na nebesima. Kako je Bog od vijeka odredio, da Isus bude prvi Gospodar u kraljevstvu mesijanskom, tako određuje Spasitelj sada, da apostoli dijele s Njime Njegovu vlast i blaženstvo, koje se i ovdje prikazuje pod slikom gozbe: »Tako i ja određujem, da jedete i pijete za Mojim stolom u kraljevstvu nebeskom.« Isus hoće time da kaže, kako će apostole zapasti najveća čast i najveće blaženstvo, jer za kraljev stol smiju sjesti samo oni, koji su kralju najmiliji i najbliži. Kako je Bog dao Isusu svu vlast da sudi, tako će Isus apostolima podijeliti Svoju vlast: »Posadit će ih na prijestolje, da sude dvanaest plemena izraelskih, to će reći sve vjernike.«

Treba da se divimo Isusu u tom času. Pred Njim je slika Njegova, vazmeno janje. S Njime je za stolom Juda, koji će Ga izdati, ima samo još nekoliko sati do Njegove sramotne smrti na križu. Uza sve to dijeli

apostolima krunu i prijestolje nebesko. Kolike samosvijesti u Njega, kako je uz to miran!

Isus pere apostolima noge.

Isus htjede nesamo riječima, već i činom da preporuči apostolima poniznost. Prije nego je došao čas, da ih ostavi i pođe s ovoga svijeta k Ocu, pruži im još jedan veliki dokaz ljubavi Svoje. I sad si je bio svijestan Svog dostojanstva. Znao je, da se je rodio od Boga, te će doskora i kao čovjek zasjesti Bogu na desno, pa ipak se nije žacao da učini apostolima, što su posljednje sluge činile gospodaru, da im opere noge. Tim se duboko ponizio i pokazao veliku ljubav svoju k apostolima.

Za večere najednom ustane Isus od stola, skine gornju haljinu, uzme ubrus, pripaše ga za pregaču i nali vode u umivaonicu. Dok su apostoli u čudu gledali, što to radi, poklekne Isus, te poče apostolima prati noge i otirati ih ubrusom.

Ali kad pokleknu pred Petra, uprepasti se ovaj te reče:

»Gospodine, zar Ti da meni pereš noge?« Ti moj Bog i Gospodar da meni činiš, što sluge čine gospodaru?«

Te riječi odavale su veliko poštovanje i veliku ljubav k Isusu. Zato ga Isus htjede ljubazno poučiti, te reče:

»Ti zasada ne znaš domašaja i značenja Momu činu, ali ćeš znati poslije, kad ti protumačim.«

No Petru to nije bilo dosta, pa odreza Isusu:

»Nikad ne ću dopustiti, da Ti meni pereš noge.«

Malom primjedbom ubrzo svlada Isus otpor Petrov te reče:

»Ako te ne operem, ne ćeš imati dijela sa mnom!« Ako Petar ustraje u svojoj tvrdokornosti, pokazat će, da nije ponizan i prekinut će se ona tijesna veza ljubavi, koja ga spaja s Isusom.

To je Petra prestrašilo. On da se zamjeri Isusu, koga tako rado ima? Kako je bio žive naravi, odmah popusti. Ali i opet pokaza naglost svoju padajući iz jedne krajnosti u drugu, te reče:

»Gospodine, nesamo noge, nego i ruke i glavu mi operi.«

To je isti onaj Petar, koji je na riječ Isusovu sa čamca pokročio u vodu, a za čas poviknuo: Propadoh; isti Petar, koji je kasnije u Getsemaniju udario mačem, a malo zatim pobjegao. Čas prije nije dopustio, da mu Isus opere noge, a sada hoće da mu izmije ruke i glavu, samo da što uže bude vezan sa milim svojim učiteljem.

Želju Petrovu odbi Isus primjedbom: tko dolazi iz kupališta na ručak, čist je, pa treba da opere samo noge, što ih je putem zaprašio, a ne treba mu prati cijelo tijelo. Tako je bilo i s apostolima. Boraveći tri godine s Isusom bili su čisti od većih grijeha. Trebalo je samo da se očiste od manjih pogrješaka, koje sjedaju na dušu, kao prah na odijelo. Prepiranje njihovo, tko će od njih biti veći, odavalo je njihovu želju za častima, neku sebičnost i oholost. Nato doda Isus:

»I vi ste čisti, ali ne svi.«

Znao je, da se Judi sve više mota po glavi crna misao, kako će izdati svoga Učitelja. Riječi Isusove bile su Judi jasna opomena, ali ih ovaj nije htio razumjeti. Ni velika ljubav Isusova, ni duboka poniznost, kojom je istom izdajniku oprao noge, nije mogla da opameti Jude. Poslije riječi, što ih Isus kaza Petru, nije se nijedan od apostola usudio da prigovori, već svaki dade ponizno, da mu Isus opere noge. Za to vrijeme bila je u dvorani duboka tišina, koje se nitko nije usudio prekinuti.

A kad Isus opra svima noge, otpasa ubrus, obuče opet haljine svoje i reče apostolima:

»Znate li, što učinih vama i zašto Vam oprah noge? Vi mene obično zovete: Učitelju i Gospodine! Pravo kažete, jer ja to i jesam.«

A sad zaključi Isus:

»Ako sam dakle ja, koji sam vaš Učitelj i Gospodin, oprao vama noge, još ste prije dužni vi jedan drugome

oprati noge, jer ste među sobom jednaki. Kao što ja učinih vama, tako valja da vi činite jedan drugome.«

Htio ih je Isus time opomenuti, da među njima vlada požrtvovna ljubav, kakovu je Isus pokazao, kad im je noge oprao. Da se jedan ne uzvisuje nad drugoga, da budu jedan drugome ponizni. Tako peremo i mi noge bližnjemu, kadgod mu oprostimo uvredu, kadgod mu pokažemo svoju ljubav i poniznost.

»Zaista, zaista vam kažem, nije sluga veći od gospodara, niti je poslanik veći od onoga, koji ga je poslao.« Apostoli su sluge i poslanici Isusovi, pa su dužni da se ugledaju u svog Gospodara i da budu ponizni. Jedini put, koji vodi do uzvišenja i do meštra njihova, jest poniženje. S poniznošću valja da spoje i ljubav. Poniznost bez ljubavi jest jasna, studena mjesečina, a ljubav bez poniznosti je vatra, koja brzo plane, ali za čas ugasne.

Nikad nije Isus apostole tako zorno uputio na poniznost kao danas. Sad znadu svi, što im je htio reći, perući noge. Blago si ga njima, završi Isus, budu li krjepost poniznosti i vršili, jer ih čeka nagrada kod Boga.

Isus prokazuje izdajnika.

Pošto se Isus opet vratio k stolu, najednom se u sebi zgrozi. Sjetio se, da će Ga izdati jedan od Njegovih ljudi, što je bio pozvan na uzvišeno zvanje apostolsko. Ipak izjavi s velikim mirom :

»Zaista vam kažem, jedan između vas izdat će Me, da se ispune riječi svetoga Pisma : Koji sa Mnom hljeb jede, podiže petu svoju na Mene !«

Te rečenice imadu zasebno značenje na Istoku. Jesti s kime hljeb, znači biti mu veliki prijatelj, a podići na koga petu, kako čine konji, znači, zadati mu težak udarac. Tim riječima gorko se potužio kralj David na nevjeru svog starog prijatelja Ahitofela, koji se je pobunio protiv njega. No David je tim riječima pod utjecajem Duha Svetoga ujedno prorekao, da će jedan od apostola izdati Isusa. Nije se dakle u Judi prevario, kad ga je odabrao za apostola. Znao je, da će Ga Juda izdati, pa ga je već prije dvije godine nazvao đavlom, jer samo đavolska zloba može da počini zločin, kakovim se ogriješio Juda. Nasuprot pokazao je Isus veliku pokornost prema Ocu Svomu, jer je odabrao Judu za apostola, da ispuni Njegovu volju, pa je na veliku žalost Svoju tako dugo trpio među svojim najužim prijateljima tog himbenog čovjeka. Da apostoli ne misle, da se Isus u Judi prevario ili da ga je ovaj iznenada izdao, reče im :

»To vam kažem, dok se još nije zbilo, da se učvrstite u vjeri, da sam Ja Krist !«

Kad se apostoli kasnije sjetiše, kako im je Isus točno prorekao izdaju Judinu, dok o njoj još nitko nije ni slutio, moralo im je biti jasno, da je Isus Bog.

To reče Isus apostolima, da odvrati Judu od izdaje. Istu svrhu htjede postići i strašnom kaznom, koju mu proreče :

»I Sin Čovječji ide od svoje volje s ovoga svijeta, da bude mučen i razapet, kako mu je Bog dosudio, ali teško onome čovjeku, koji izdaje Sina Čovječjega. Mnogo bolje bi mu bilo, da se nikad rodio nije.«

Tim riječima zagrozio se Isus Judi vječnim mukama u paklu. Da mu je zapalo ne znam kako dugo trpjeti u čistilištu, još bi uvijek bilo dobro, što se rodio, jer bi poslije pretrpljene kazni došao u nebo. Isus je bio Judi uvijek dobar. Pozvao ga je u svoje društvo, odlikovao apostolskom čašću, hranio ga kod Svojeg stola. Sad Mu je više bilo žao Jude nego Sebe, jer je unaprijed vidio tešku kazan, u koju će ga strovaliti njegov zločin. Ali Juda nije mislio ni na čast, kojom ga je Isus odlikovao, ni na ljubav, kojom ga je susretao, jer mu je više bilo stalo do ogavnih srebrnika.

Riječi Isusove : »Jedan između vas će me izdati,« pale su među apostole kao grom. Kao da im je zabjegla riječ, gledali su najprije jedan drugoga pitajući

se očima, da li je moguće, da se među njima našao takav čovjek. Kad se razabraše od prve prepasti, stadoše jedan drugoga pitati, tko bi to od njih bio, koji bi takva šta učiniti mogao.« Osim Jude svaki je od apostola znao, da to nije on, ali je i opet više vjerovao riječima Isusovim, nego samome sebi. Svaki se od njih bojao, ne će li možda u slabosti ili neopreznosti izlanuti, što bi Isusu moglo naškoditi. I žalostan poče svaki pitati Isusa:

»Z r sam ja Gospodine?«

U tom času znao se Juda tako pritajiti, da nitko nije sumnjao na njeg više nego na svakog drugog. A Isus, koji se sutradan nije branio na sudu, nije ni sada htio da oda izdajnika. Da poštedi Judu, odgovori Isus općenito:

»Koji sa Mnom umače u zdjelu, on će me izdati.« To je značilo: izdat će Me čovjek, koji sada s menom jede.

Riječi te najviše su ošinule Judu, jer je vidio, da ga je Isus progledao. Umjesto da se baci pred noge Isusove i plačući prizna svoju zlu namjeru, prikri Juda sramotu svoju velikim čuđenjem, da apostoli ne sumnjaju na njega više nego na druge, te upita i on Isusa:

»Zar sam ja, rabi?«

Čovjek mora da se čudi drskosti Judinoj, koji se tako usudio pitati Onoga, za kog je znao, da vidi čovjeku u srce. Ali je bolje, da se divimo miru, kojim mu Isus odgovori:

»Ti si.« Što zapravo znači: Jest, ti si to.

Na to se Juda nije ni zgrozio ni prosvjedovao, pa nijedan od apostola nije imao razloga, da na nj posumnja.

Posljednje riječi izrekao je Isus tako tiho, da ih je čuo samo Juda. Nitko drugi od apostola još nije znao, tko će Isusa izdati. Nego Petar, koji je po naravi svojoj bio živ i neustrpljiv, jednako si je razbijao glavu, tko bi to mogao biti. A možda se nadao, da će Isusu kako pomoći, kad sazna, tko je taj.

Jedući pashu, nijesu Židovi kod stola sjedjeli, već ležali u znak da, se oslobodiše jarma egipatskoga. Glavu bi naslonili na lijevi lakat, da desnom rukom mogu uzimati jela, a noge bi pružili od stola. Tako je ležao i Isus, pred njim sveti Ivan, a iza Njega sveti Petar. Ovaj se iza leđa Isusovih pridignu i pozva Ivana, a kad se ovaj ogledao, upita ga Petar znakovima, tko je to, za koga Isus govori. Bilo je svim znano, da Isus Ivana voli, pa se Petar nadao, da će mu odati izdajnika. Nato je Ivan opet legao, naslonio glavu na prsa Isusova, te uzdigavši oči upitao Gospodina:

»Tko je to?«

Za svog ljubimca, nije Isus imao tajne, pa reče Ivanu:

»Onaj je, komu dodam umočeni hljeb.«

Nato uze zalogaj kruha, umoči ga u zdjelicu, te šuteći pruži Judi, sinu Simona Iškarjota. I sad Isus nije napomenuo imena Judina, već jedino svetomu Ivanu znakom odao, koga misli. Tako je samo Ivan znao, da Isus govori o Judi. Drugi apostoli vidjeli su u Isusovu činu još neko odlikovanje. Kad gosta na Istoku vole, običavaju mu i danas za vrijeme gozbe pružiti na kruhu najbolji zalogaj. Za Judu bio je to opetovani dokaz prijateljstva Isusova i savjet, da odustane od svoga pakosnoga nauma. Ali badava opomene, uzalud grožnje, zaman zasebni znak prijateljstva. Kao kamen, koji se odronuo od pećine, pa se kotura nizbrdo, nije ništa moglo zaustaviti Judu na zlom putu. A kad je pojeo zalogaj, uđe u nj sotona, t. j. posvema ga zaokupio i zaslijepio. Juda nije više bio član zbora apostolskoga, već pomagač samoga đavla. Videći, da je raskrinkan, čekao je samo zgodan čas, da što prije ode. Kad je opet Isus razabrao, da Ga je Juda u svojoj zlobi odlučio svakako izdati, reče mu:

»Što si namislio, čini brzo.« Kao da mu je time kazao: Ja znam, za tvoju opaku namjeru, ako hoćeš da Me izdaš neprijateljima, požuri se, sada je čas.

Želio je Isus, da ostane sam sa svojim vjernim apostolima, pa da im razgali dušu Svoju. Juda se od Njega davno odijelio srcem, pa neka se sada udalji i tijelom.

Dobro su čuli apostoli, što je Isus rekao, ali nitko, pa ni sveti Ivan nije znao, zašto je Isus to rekao Judi. Jedni su držali, da mu je Isus naložio, neka kupi, što treba za svetak, jer je Juda imao zajedničke novce. Drugi su mislili, da mu je zapovjedio, neka nešto dade siromasima, jer je Mojsijev zakon toplo preporučivao, da se prigodom svetaka ne smije zaboraviti na siromake.

Poslije tih riječi Juda zauvijek ostavi zbor apostolski, kojega nije bio vrijedan. Kad je izašao, primjećuje sveto Pismo, bila je na polju već mrkla noć, jer je posljednja večera počela poslije šest sati. Još je tamnije bilo u duši Judinoj. Udaljio se od pravoga svijetla i zapao dušom u vječnu tminu.

Kad je Juda otišao, kao da se težak kamen svalio Isusu sa srca, jer ga je njegova nazočnost silno smetala. A kad je pošao, da izvede ružno djelo svoje, bio je Isus siguran slave svoje. Bilo mu je kao vođu, koji dobro znade, da će pobijediti, ako samo neprijatelj prihvati bitku. Stoga reče Isus, kad je Juda izašao :

»Sad se proslavi Sin Božji i Bog se proslavi u Njemu.«

Judina izdaja bila je prvi korak i neposredni uvod u muku i smrt, kojom se Isus proslavio. Isusova slava sjala je tečajem cijele muke. Posvjedočio ju je Juda riječima : »Pogriješio sam, jer sam izdao krv nevinu.« Posvjedočio ju je Pilat, govoreći: »Ne nalazim krivnje na tomu čovjeku.« Dokazao ju je razbojnik na križu i kapetan pod križem. Slavu Isusovu pokazalo je još više pobjedonosno uskrsnuće i slavno uzašašće Isusovo. A proslavio Ga i sam Bog, kad je Isusa postavio na nebo uza sebe.

Smrt Isusova proslavila je opet Oca, jer je svijetu pokazala, kako je Bog svet i pravedan, kad teško kazni grijeh ali ujedno kako je dobar i milosrdan, kad je poslao Sina Svoga, da otkupi grješni rod ljudski.

Euharistija.

Već se večera primicala kraju. Trebalo je po židovskom obredu da ispiju petu službenu čašu te gozbu završe pjevanjem nekih psalama. I sad nasta svečani čas, poradi koga je Isus tako živo želio, da jede pashu s apostolima Svojim.

Vazmeno janje bilo je samo znak i slika pravoga Jaganjca. Kako slikar najprije olovkom ocrta sliku u glavnim potezima, a onda je izradi živim bojama, tako je i Isus sliku spojio s istinom. Kod istoga stola proslavio je najprije židovsku, a zatim pravu pashu, u kojoj se nije više jelo janje, što je sjećalo na obećanog Mesiju, već tijelo i krv pravog onog Jaganjca, koji uzima grijehe svijeta. Krv onoga Jaganjca, što ga Židovi zaklaše u Egiptu, očuvala je prvorođence od smrti, oslobodila židovski narod ropstva egipatskoga i otvorila mu put u obećanu zemlju. Da se rod ljudski izbavi vječnog sužanjstva, u koje zapade grijehom svojih praroditelja, trebalo je krvi pravog vazmenog Jaganjca, koja će ga osloboditi od ropstva đavolskoga i uvesti u vječni život. To je bilo središte, vrhunac t. j. glavna točka posljednje večere Isusove.

Na stolu ostao je još beskvasan kruh i vino. Ponajprije uze Isus kruh u svete svoje ruke i blagoslovi ga. Tako je činio svaki domaćin na početku židovske pashe. Isti obred opetova Isus u znak, da sad počinje druga, sveta večera. Blagosivajući kruh, zahvalio je Gospodinu Bogu, što nam je dao hranu, koja čovjeku vraća snagu i bodri srce. Nekoć je Isus u pustinji zahvalio Bogu prije nego je čudnovatim načinom umnožio kruh i nahranio tisuće ljudi. Tako je i sada ponajprije zahvalio Bogu, jer će učiniti čudo, koje nadilazi sva druga čudesa : nahranit će duhovnim načinom duše, koje gladuju za Bogom.

Kad je židovski domaćin primio u ruke beskvasan kruh, valjalo ga prelomiti, da se može jesti, jer se mlinci ne mogu rezati. Isto učini sada Isus. Prelomi kruh i pruži ga apostolima uz riječi :

»Uzmite i jedite, ovo je tijelo Moje !«

Zatim uze u ruke kalež, koji je za večere nekoliko puta zaredao među apostolima, natoči u nj vino i doda po židovskom običaju nešto vode. Nato pogleda očima k nebu, podiže kalež, blagoslovi ga i preda apostolima, da ide od ruke do ruke uz riječi :

»Pijte iz njega svi, ovo je krv moja novoga Zavjeta koja će se proliti za mnoge na oproštenje grijeha.«

Čim je Isus izrekao pomenute riječi, dogodilo se veliko čudo : kruh se pretvorio u pravo tijelo Isusovo, a vino u pravu krv Isusovu. To nam jasno kazuju riječi Isusove. Kad je Isus nad beskvasnim kruhom kazao : »Ovo je tijelo Moje,« značilo je to: Ovo, što vam sada dajem, nije kruh, nego pravo tijelo moje. I riječi, što ih izreče nad kaležem : »Ovo je krv moja,« kažu : Ovo, što je u kaležu, nije više vino, nego prava krv moja, koja teče po mojim žilama.

Otkuda, pitat ćete, najednom ta promjena? Učinile su to riječi Isusove. Bog je gospodar svih stvari. Ako je riječ Božja mogla nekoć učiniti ono, čega nije bilo, stvoriti svijet iz ničesa, još je lakše mogla sada promijeniti kruh u tijelo Isusovo, a vino u svetu krv Njegovu. Kako je Isus na svadbi u Kani pretvorio vodu u vino, tako je sada pretvorio vino u presvetu krv svoju. Svemogućom riječi svojom Isus je bolesne ozdravio, mrtve uskrisio, pa i sada pretvorio kruh u tijelo svoje. Kako jednostavne, kako jasne su te riječi svakomu katoliku ! U to su tvrdo vjerovali ponajprije apostoli, a za njima toliki milijuni katolika. U te riječi Isusove čvrsto vjerujemo i mi, premda se to čudo događa bez ikakve vanjske promjene.

Činilo se, da je i poslije riječi Isusovih kruh ostao isti, naoko bilo je u kaležu isto vino, kao i prije. No ono, što je kod kruha glavno, bez česa kruh ne bi bio kruh, to se pretvorilo u tijelo Isusovo. Ono, bez česa nema vina, postalo je krv Isusova. A sve, što je kod kruha i vina sporedno, što mi očima vidimo, rukama pipamo, jezikom kušamo, sve ono, što se kod kruha i vina može mijenjati, kao boja, tek, miris, oblik, to je ostalo isto, kako je i prije bilo. Ta se promjena

ili pretvorba ne može vidjeti običnim očima, ali se dobro vidi očima punim vjere. Naš jezik, naša ruka, naše oko, naše uho može nas prevariti, ali riječ Božja nikada.

Kad je Isus uzeo u ruke Svoje krv i vino, gledali su apostoli, što će to sada biti. Ali kad im reče, da ono, što drži u rukama, nije više kruh, već tijelo Njegovo, da je sada u kaležu prava krv Njegova, nije ih riječ Njegova nimalo iznenadila. To im je Isus obećao već pred godinu dana, kad Ga je narod potražio u Kafarnaumu, da ga opet nahrani čudnovatim načinom. Činom svojim kao da je Isus sada kazivao : Sjećate li se, kako sam vam ono obećao dati tijelo Svoje za hranu i krv svoju za pilo, da po njima dobijete život vječni. Sada evo izvršujem svoje obećanje i dajem pod prilikom kruha i vina tijelo svoje i krv svoju vašoj duši za hranu.

Dok je Isus tako govorio, postojao je još stari Zavjet, koji je Bog sklopio sa Židovima na Sinaju. Tom prilikom poškropio je Mojsija židovski narod sa nešto krvi i rekao : »Ovo je krv zavjeta, što ga je Bog uglavio s Vama.« Po proroku Jeremiji obećao je Bog, da će sa svojim vjernicima sklopiti novi Zavjet, komu je stari Zavjet bio samo slika. O tome Zavjetu, o kraljevstvu Božjem, kazivao je Isus toliko puta apostolima. Zato govori sada : »Ovo je krv moja novoga Zavjeta.« Kako je stari Zavjet bio posvećen krvlju, tako će Isus posvetiti i novi Zavjet. U starome Zavjetu prolijevala se krv životinjska, novi Zavjet bit će zapečaćen dragocjenom krvi Sina Božjega.

Kad je Isus na posljednjoj večeri pretvorio kruh i vino u tijelo i krv svoju, prikazao je Gospodinu Bogu već na Veliki Četvrtak nekrvnim načinom tijelo svoje, koje će na Veliki Petak krvnim načinom žrtvovati na križu. Glavna pak svrha muke i smrti Isusove bila je, da spase rod ljudski od grijeha. To se vidi iz riječi, što ih Isus dodade : »Ovo je krv Moja, koja će se proliti za vas i za mnoge na otpuštenje grijeha.«

Sve žrtve staroga Zavjeta bile su samo slika i prilika prave žrtve Isusove. Krv zaklanih životinja

nije mogla da opere ljudima grijehe. »Što će meni žrtve vaše, govorio je Bog po proroku Isaiji, sit sam žrtava vaših od ovnova i ne marim za krv janjaca i jaraca.« Gospodin Bog odabrao je rođenoga Sina Svoga, da krvlju i životom svojim cio svijet otkupi od grijeha, pa ga tako spase. Zato je već sveti Ivan Krstitelj rekao, da je Isus jaganjac, koji uzima grijehe svijeta. Židovi toga nijesu znali. Na Veliki Petak vidjeli su na križu Isusovu samo smrtnu kazan jednog čovjeka. Nitko nije primijetio, da je Isus umro u vrijeme, kad se klalo vazmeno janje, kad je prava žrtva nadomjestila slikovnu. Nitko od njih nije slutio, da je Isusov križ žrtvenik, na komu je prinesao Gospodinu Bogu najugodniju žrtvu.

Napokon reče Isus apostolima:

»Ovo činite na Moju uspomenu.« To će reći: uzmite i vi u ruke kruh i kazujte kao i ja: ovo je tijelo moje, pa će se kruh pretvoriti u pravo tijelo moje. A tako činite i s vinom.

Tako je Isus zaredio svoje apostole za svećenike i dao im vlast, da prema potrebi rede sebi nasljednike, jer Crkva Isusova treba da stoji do sudnjega dana.

Tako je Isus postao vječni svećenik, jer po svojim slugama, po svećenicima svaki dan žrtvuje Ocu svom tijelo i krv svoju. Kako je križ Isusov bio žrtvenik, tako je i naš oltar križ, na kom se Isus žrtvuje nekrvnim načinom. Sveta misa samo je opetovanje posljednje večere i smrti Isusove na križu. Pravi svećenik kod žrtvenika i danas je Isus Krist. On sam pretvara kruh i vino u svoje tijelo i krv, pa ga prikazuje Ocu nebeskomu za spasenje svijeta. Usta zemaljskog svećenika samo su oruđe, po komu Isus govori. Tako po rukama vidljivog svećenika žrtvuje nevidljivi svećenik, sam Isus.

A Isus je zapovjedio apostolima i njihovim nasljednicima, da ponavljaju Njegovu žrtvu u svetoj misi, kako bi se vjernici naužili plodova krvne žrtve Njegove. Na križu nam je Isus zaslužio milosti, a u svetoj misi nam ih dijeli. I sunce je Bog stvorio jedamput, da nam svaki dan šalje toplinu svoju. S oltara

jednako se diže do prijestolja Božjega tamjan našeg poklona i zahvale, a u isto vrijeme pada s neba rosa Božje milosti i blagoslova. Tako je sveta misa zlatan most, koji spaja nebo i zemlju. Sveta misa je najljepši način, kako ćemo Gospodina Boga proslaviti i zahvaliti Mu za dobročinstva, najbolji put, kojim ćemo od Gospodina Boga izmoliti svako dobro.

Bučno more, silne gore, rodne poljane, cvjetne livade, a nad njima modro nebo, sjajno sunce, tihe zvijezde — sve nam to pripovijeda, kako je velik i silan Gospodin Bog, koji je sve to stvorio. A u nebeskim visinama opijevaju anđeli sa svecima slavu Božju. S njima jednako se divi Božjoj moći i svetosti Kraljica anđela i sviju svetaca, Blažena Djevica Marija. Pa ipak, da svi stvorovi i sveci slave Gospodina Boga tisuću godina, još Mu ne bi namakli hvale, koju Mu prikazujemo jednom svetom misom. Sva slava, što je Bogu mogu dati slabi stvorovi, premalena je prema neizmjernom veličanstvu Božjemu. Treba stoga da naš poklon Gospodinu Bogu združimo sa štovanjem i slavom, koju Mu u svetoj misi prikazuje Isus Krist, Božji Sin i glava naša. Sveta misa jest najveličanstvenija pjesma u čast i slavu Trojedinog Boga, jer nadilazi po svojoj vrijednosti sve, čim bi Ga stvorovi proslaviti mogli.

Život naš je vijenac, koji je Božja dobrota splela od samih milosti i dobročinstava. Od Gospodina Boga nam svako dobro: vjera, milost, hrana, zdravlje i život. Kako vrelo jednako izvire iz zemlje, tako ne presahne nikad bujica Božje dobrote i darežljivosti. I nema na svijetu stvari, kojom bi Gospodinu Bogu mogli pokazati svoju zahvalnost dostojnije, nego je sveta misa, u kojoj Isus zahvaljuje Bogu s nama i umjesto nas.

Svojom smrti na križu otkupio je Isus cio svijet, na žrtveniku spasava pojedince. Na Golgoti prolio je vrelo pomirenja s Bogom, kod svete mise grabimo vodu, kojom peremo naše grijehe i brišemo kazni, što smo ih njima zaslužili. Istina je: veliki grijesi opraštaju se samo pokajanjem na svetoj ispovijedi,

ali sveta misa najbolji je put, da prinudimo Božju dobrotu, kako bi nam dala milost, da se obratimo i za grijehe od srca pokajemo. Kako su se mnogi pod križem Isusovim udarali u prsa svoja, tako nam i sveta misa daje milost, da se pokajemo. U čudu pitaju se mnogi: zašto Bog ne kazni toliku oholost, lakomstvo i raskalašenost, što se širi na svijetu? Krv Sina Božjega, što se svaki dan diže s oltara do neba, blaži i sustavlja gnjev Božji.

Mnogi od mile naše braće i roda preseliše se već u vječnost. I za njih prikazujemo svetu misu, da im dobri Bog bude milostiv sudac. Preminulima koristi sveta misa daleko više nego molitva, post i druga djela milosrđa, što ih živi čine za mrtve. O, kako su sretna dobra djeca svete matere Crkve! Kako je svakomu mila utjeha: kad jednom umrem i sve me na svijetu zaboravi, Crkva, moja mila majka, molit će za siromašnu dušu moju! Presveta Krv Isusova kapat će sa žrtvenika u čistilište, da ublaži i prikrati moje muke.

Napokon je sveta misa i najbolje sredstvo, da odvratimo od sebe svako zlo i isprosimo od Gospodina Boga svako dobro. Kad združimo naše molbe sa žrtvom i zagovorom Isusovim, polučit ćemo prije i sigurnije cilj, koji želimo. U svetoj misi prikazuje Isus Gospodinu Bogu svoj život, svoju pokornost, svoj trud, ukratko, sve zasluge, što ih je stekao počam od jaslica pa do križa. A s Isusom darujemo Bogu u svetoj misi najdragocjeniji dar: tijelo i krv Njegova jedinorođenog Sina. Tako ne molimo sami, nego Isus, naš posrednik, moli i žrtvuje s nama i za nas.

Riječima: »Ovo činite na moju uspomenu«, htio je Isus napokon, da nas sveta misa jednako sjeća na Njegovu gorku muku i smrt. Raspelo, koje mora uvijek biti na žrtveniku, misno odijelo urešeno znakom svetoga križa, često križanje kaleža, svete hostije, to je otvorena knjiga, u kojoj pobožni kršćani čitaju muku i slavu Isusovu. Tako će i Crkva u svetoj misi naviještati svijetu muku i smrt Isusovu do sudnjega dana i ujedno podsjećati vjernike na Njegovo slavno uskrsnuće i dično uzašašće.

Sveta misa jest središte našega bogoštovlja i duša svake pobožnosti. To je blagajna, iz koje možemo da izvadimo neprocjenjivo blago, koje ne će moljci izjesti ni tatovi pokrasti. Zato je nekrvna žrtva novoga Zavjeta utjeha i veselje našeg života, pa pravi kršćanin ne će nikad propustiti da sluša svetu misu, kadgod može.

Da će Isus za podlogu svoje žrtve uzeti kruh i vino, bilo je davno prorečeno. U doba židovskih patrijara svi su svećenici žrtvovali krvne žrtve. Jedino kralj Melkisedek prikazao je nekrvnu žrtvu od kruha i vina, da zahvali Bogu, što je Abraham pobijedio neprijatelje svoje. Melkisedek bila je živa slika Isusova. Već je David prorekao za obećanog Mesiju, da će biti svećenik, kakav je bio Melkisedek. Isto rekao je Bog i po proroku Malahiji riječima: »Nijeste mi mili, kazuje vam Bog, i ne ću primiti dara iz ruke vaše, jer vi meni donosite i oteto i hromo i bolesno. Od istoka sunčanog do zapada veliko je ime Moje među narodima i na svakom mjestu prinosit će se imenu Mojemu čisti dar, to jest nekrvna žrtva.«

Po riječima Isusovim: »Ovo činite na moju uspomenu,« očekivao bi čovjek, da će nam Isus naložiti, neka na uspomenu Njegove gorke muke i smrti jedemo kakvu gorku travu, s kakvom su Židovi blagovali vazmeno janje, ili da pijemo kakav žuhki napitak, koji će nas sjećati žuči i octa, što ga je Isus okusio prije smrti. No kako će dobri roditelji bolji zalogaj prije dati djetetu, nego ostaviti sebi, tako je ljubav Isusova sebi ostavila, što je gorko i mučno, a nama odabrala, što je ugodno: kruh i vino. Kruh je najobičnija hrana, voli ga svako, nikad ne dosadi ni bogatašu ni siromahu. Dade se lako čuvati, s jednoga mjesta na drugo nositi i ljudima dijeliti. Vino veseli srce, razbija tugu, tjera strah, bodri i hrabri čovjeka.

A predao nam je Isus tijelo Svoje pod tim prilikama i zato, jer ga je ostavio ne samo za žrtvu, već da bude i najsavršeniji sakramenat, koji će služiti duši našoj za hranu u presvetoj pričesti. Tjelesna hrana jača čovjeka, produljuje život, čuva od bole-

sti. Tako nam presveto Tijelo Isusovo daje da živimo duhovnim načinom, da napredujemo u kreposti i savršenosti. Sveta Pričest najbolje je sredstvo, koje popravlja u nama duhovni život, čuva nas od grijeha i svih duhovnih bolesti. Kako se tjelesna hrana pretvara u čovjeku u krv i meso, tako se u presvetoj pričesti najuže združujemo s Isusom. Zato je Isus rekao: »Tko jede tijelo moje i pije krv moju, ostaje u meni, i ja u njemu.« Kako dobra majka hrani dijete svoje mlijekom svojim, tako i Spasitelj naš hrani vjernike svoje tijelom i krvi svojom.

A kad svetu pričest na kraju života uzmemo kao popudbinu, kao da nas dobri Isus prima za ruku, kao da nam zatvara oči, da se ne strašimo grozota smrti, jer nas sigurnom rukom vodi u luku vječnosti. Kolike je milijune ljudi taj nebeski brodar sretno prevezao u bolji svijet.

Napokon nam je presveta pričest zalog, da ćemo jednom ući u vječni život. »Tko jede tijelo Moje i pije krv Moju, ja ću ga probuditi na sudnji dan,« rekao je Isus u Kafarnaumu. U pustinji hranio je Bog Židove manom, a nama je dao mnogo bolju hranu. Mana nije mogla očuvati od smrti, a po tijelu Isusovu dobivamo besmrtnost u vječnom životu.

Tijelo i krv svoju ostavio nam je Isus pod objema prilikama. Ali Crkva dijeli svetu pričest samo pod prilikama kruha iz važnih razloga. Vino se ne da čuvati, lako se prolije, a mnogim se vjernicima grusti piti iz jednoga kaleža i jedne žlice, koja ide od usta do usta, pa može prenositi i bolesti. Nije pak ni potrebno, da se pričešćujemo objema prilikama. Otkad je Isus uskrsnuo, ne može više umrijeti. Kako se u živa čovjeka ne može rastaviti krv od tijela, tako se u Isusu pod prilikom kruha nalazi i krv, a pod prilikom vina i tijelo Njegovo, jer je oboje nerazdruživo u živom čovjeku. I nesamo pod cijelom hostijom, već pod svakim dijelom hostije nalazi se Isus čitav. Kako veliko ogledalo, makar ga razbili na nekoliko komada, uvijek pokazuje cijelu sliku onomu, koji se u nj gleda, tako

otprilike ostaje i sveta hostija i u najmanjem svome dijelu čitavo tijelo Isusovo.

Ženi Samarijki rekao je Isus, da će doći čas, kad se ne će Bogu klanjati samo u Jerusolimu, već po svem svijetu. Kako čudno, kako nevjerojatno je bilo to proroštvo! Hram židovski stajao je u svom sjaju. U njemu su žrtvovali Židovi i neznabošci iz dalekih strana svijeta. Činilo se, da Židovi ne će primiti nauke Isusove, sa hramom da će i Mojsijev zakon ostati zauvijek. A nije prošlo ni sto godina od posljednje večere, i nije bilo veće zemlje, u kojoj se ne bi Bogu prikazivala nekrvna žrtva Isusova.

Novi zakon ljubavi.

Kad se Juda udaljio, ostadoše uz Isusa apostoli, koji su mu bili vjerni i odani svom dušom. Bilo Mu je teško dijeliti se od ljudi, koji su pustili sve na svijetu, pa se posvetili jedino Njemu. Kao što rijeka, koja je sebi poslije teške borbe prokrčila put, navali svom silom, tako stade sada toplim i srdačnim riječima ključati ljubav Isusova. Poče im govoriti nježno i milo kao majka, koja se na smrtnoj postelji dijeli od svoje siročadi.

»Dječice moja,« reče im Isus, »još sam malo vremena s vama.« Doskora će Isusa uloviti i razapeti na križ. Kad Ga ne bude, bit će apostolima teško, pa će Ga željno tražiti, da se utješe. »Kako sam kazao Židovima na blagdan sjenica, tako sada kažem vama: kud ja idem, vi ne možete doći.« Isus je polazio u smrt, a poslije uskrsnuća uzašao je k Ocu Svome na nebo. Nijedno od toga nije bilo apostolima moguće. U smrt nijesu mogli, jer još nijesu bili dosta jaki duhom, da podnesu mučeništvo, a u nebo nijesu mogli, jer je trebalo da prije prošire evanđelje na zemlji.

Kako otac prije smrti pravi oporuku, tako je Isus ostavio apostolima svojima na rastanku dragocjen zapis, koji glasi:

»Novu vam zapovijest dajem, da ljubite jedan drugoga.«

To je zapravo bila prastara zapovijest, jer ju je Bog Židovima naložio već u starom Zavjetu, ali se ljubav njihova protezala samo na židovski narod. Židovu je bližnji samo Židov. Ljubav, koju je Isus donio s neba na zemlju i navijestio svijetu, traži, da ljubimo svakoga čovjeka, pa bio taj baš i naš neprijatelj. Bila je to zapovijest nova utoliko, što ju je Isus obnovio, proširio i usavršio. Za uzor te ljubavi stavi Isus samoga sebe :

»Valja da se ljubite među sobom, kao što ja ljubim vas.«

Isus je došao na zemlju, da spase sve ljude, tako neka i njihova ljubav obuhvata sve ljude. Isus nas je ljubio prije, nego smo i znali za Njega. Ne treba dakle da od bližnjega očekujemo plaću za ljubav, koju mu činimo, jer će tu naplatiti Gospodin Bog na nebu. Ljubav njihova neka bude požrtvovna i pripravna. da i život svoj dade za njega, kako je Isus umro za nas,

Dosada je Isus čuvao apostole od neprijatelja, Sad ih ostavlja same na svijetu usred velikih pogibli, od kojih će ih obraniti samo ljubav.

»Po savršenoj i nesebičnoj ljubavi poznat će svijet, da ste učenici moji.«

Dosad ih je sve Isus vezao Svojom ljubavi, sad im treba nova veza, koja će ih držati na okupu, a to će biti međusobna ljubav njihova.

U prvo kršćansko doba nijesu neznabošci mogli da se ne čude požrtvovnoj ljubavi kršćanskoj. Govorili su: »Gledajte, kako se rado imadu, još prije nego se poznadu ; umro bi jedan za drugoga!« Vršeći ovu zapovijest Isusovu, držali su apostoli sve ljude za braću. U toj ljubavi našli su utjehu, mir i veselje, kakova dotada poznavali nijesu.

Isus nalaže Petru, da učvrsti braću.

ok je Isus govorio o novoj zapovijesti, jednako je Petra boljelo, što im Isus malo prije reče, da će ih ostaviti. Bilo bi mu jako teško, kad bi se morao odijeliti od svog milog učitelja, pa bi i on rado pošao s Njime. Upita dakle Isusa, više iz ljubavi, nego iz radoznalosti :

»Gospodine, kuda ideš?«

A Isus odgovori ne na ono, što je Petar pitao riječima, već na što je svojim pitanjem mislio :

»Kuda ja idem, ne možeš sada ići za mnom.«

Bilo je određeno, da Petar ponajprije osnuje crkvu, a za mučeništvo još nije bio zreo. Nije dakle još došao čas, da Petar pođe za Isusom. Ali u duhu svome već vidi Isus, kako će Petar umrijeti na križu i poslije toga ući u nebo. Stoga dodade :

»Ali ćeš poslije poći za mnom.« Tako je Isus u malo riječi prorekao Petru Njegovu mučeničku smrt i veliku slavu na nebu.

Petar nije razumio zakučastih riječi Isusovih, pa ga odgovor Isusov nije zadovoljio. Poradi Isusa ostavio je svoj rod, svoju kuću, svoj zanat, svoje sve. A po odgovoru Isusovu činilo mu se, kao da Mu nije odan svom dušom, ili da nije dosta jak, da se izvrgne kakovoj pogibli za Isusa. Želeći ispraviti krivo mišljenje Isusovo o sebi upita Petar :

»Zašto ne mogu sada ići za Tobom?« Da uvjeri Isusa, kako je za Nj gotov žrtvovati sve, reče: »Gospodine, s Tobom sam pripravan i u tamnicu i u smrt. Dušu ću svoju položiti za Te.« Što bi dakle moglo zapriječiti Petra, da ne pođe za Isusom, kad je pripravan, da i život svoj žrtvuje za Njega? Tim riječima posvjedočuje Petar živu želju, da pođe za Isusom, a nije jadan znao, da su mu sile preslabe. Steći će ih tek dugotrajnim, mučnim i požrtvovnim radom za Isusa.

Kao da sumnja o Petrovim riječima, ponovi Isus njegovu izjavu pitajući :

»Dušu ćeš svoju položiti za me?«

Dobro znade Isus, da će ga zatajiti ista ona usta, koja mu sada obećavaju nepokolebivu vjernost još prije, nego svane novi dan. Stoga dobaci Petru :

»Zaista, zaista ti kažem, ne će pijetao zapjevati, dok me se tri puta ne odrečeš.«

Riječi Isusove mora da su u prvi čas porazile Petra, pa nije znao, što da kaže. A Isus prihvati zgodu, da ga opomene, neka se ne pouzdaje toliko u sebe, već u pomoć Božju. Ujedno upozori apostole, kako i njih čekaju mnoge pogibli, nevolje i kušnje. U tima učvrstit će ih sveti Petar, koga je Isus postavio za poglavicu i temelj Crkvi Svojoj.

»Simone, Simone,« reče Isus Petru, »tražio je sotona, da vas rešeta kao pšenicu, ali ja sam se molio za tebe, da vjera tvoja ne oslabi. Tako jednom opet i Ti utvrdi braću svoju.«

Dva puta nazva Isus Petra rođenim imenom, da pokaže, kako će mu reći veliku i važnu stvar. Đavolima bit će teško gledati, kako napreduje vjera i Crkva Isusova, pa će napadati na one, koji ju šire i brane. Sam poglavica svih đavola, sotona, nastojat će svom silom, da uzdrma i iščupa vjeru iz njihovih srdaca. Kušnje, što čekaju apostole, njihove nasljednike i vjernike, isporeďuje Isus rešetanju. Kako čovjek, koji rešeta žito, njime drma, amo tamo trese, nabacuje, tako će i đavao bijesno napadati apostole, ne bi li utamanio vjeru njihovu. Takva napast snašla je apostole još iste večeri. Koliko ih je borbe stojalo, da ustraju u vjeri, da je Isus doista Sin Božji, kad su vidjeli, kako su Ga sasužnjili, a sutradan osudili i kao zločinca razapeli? Napadajući ne će sotona poštediti nijednog apostola, ali je Isus molio samo za jednoga : za svetoga Petra. Molio je, ne da ga Bog očuva od napasti, već da ne smalakše u vjeri, koju je svečano ispovjedio u Cesareji Filipovoj. I znao je Isus, da će Bog uslišati molitvu Njegovu. U vjeri ne će Petar nikad klonuti, zato neka učvrsti u istoj

vjeri i braću svoju, kad bude trebalo. Đavao će gledati da omete pravu vjeru i zavede vjernike, a Petrova će biti dužnost, da je obrani i očuva.

Isus je molio za Petra, jer je njega postavio za vođu svim apostolima, za glavu Crkvi svojoj. Moleći za Petra htio je Isus u vjeri uščuvati i druge. Ako glavu spase, očuvat će i sve članove. Braća Petrova, to su ponajprije apostoli, u kojima je đavo htio da satre vjeru. Ali se pod tom braćom razumijevaju i drugi vjernici, koji po vjeri i ljubavi čine jednu crkvenu obitelj. Ne bi pak Petar mogao druge utvrditi u vjeri, kad sam ne bi u njoj bio stalan. Iz toga slijedi jasno, da je Isus Petru izmolio od Boga nepogrješivost.

Kako je Petar postao poglavica apostolski, ne zbog sebe, već poradi crkve, tako su i riječi Isusove : »Učvrsti braću svoju,« vrijedile ne samo za Petra, već za nasljednike njegove, a to su rimski biskupi ili pape.

Papa je nepogrješiv. Ne znači to, da on ne može sagriješiti. Papa je čovjek kao i drugi ljudi, pa može imati i grijeha. Ni svetost, ni grijesi papini nijesu ni u kakovoj svezi s njegovom nepogrješivosti. Papa može lako pogriješiti i u računanju, ili kad piše kakvu znanstvenu knjigu. Nepogrješiv je samo onda, kad kao namjesnik Kristov na zemlji i vrhovna glava svih kršćana u vjerskim pitanjima govori cijeloj crkvi. Tu ga čuva Bog, da ne bi što krivo protumačio i Crkvu u bludnju zaveo. Vidio je Isus, kako će se sotona naprezati u svako vrijeme, da zavede svećenike i cijele narode na otpad od vjere. Stog je zadaća i dužnost papina, da kao vrhovni poglavica crkve protumači vjernicima, što je prava nauka Isusova, te njegovu vjeru čistu i nepomućenu čuva i tumači. Vjernicima, koji papu slušaju i slijede, ne treba se nikad bojati, da vjeruju krivo. Tko pak ne će da se pokorava namjesniku Kristovu u vjerskim stvarima, toga mora papa po svojoj dužnosti da isključi, kako bi se u crkvi Isusovoj sačuvalo jedinstvo i sloga.

Mač.

Spasitelj polazi na križ, apostoli će se razići po svijetu, da naviještaju Njegovu vjeru. Jedamput se već zaputiše u židovsku zemlju u istu svrhu, ali je velika razlika između prošlosti i budućnosti. Kad ih je prvi put poslao, da propovijedaju, nije im se trebalo starati za sigurnots i zemaljske potrebe. To je bila briga Isusova.

Kad vas poslah bez kese za novce i bez torbe za hranu i bez obuće, da li vam je što nedostajalo?« upita ih Isus.

I odgovoriše apostoli :

»Ništa.«

Ljudi su ih rado primali i s veseljem davali, što im je trebalo. Dok je Isus bio kod njih, bilo im je lijepo. Odsad će biti drugačije. Kad Isus sramotno umre na križu, nestat će oduševljenja za Nj, pa će svijet Njegove poslanike prezirati i progoniti. Na žalosne prilike, što će ih čekati, htjede Isus apostole upozoriti lijepom slikom. U velikoj životnoj pogibli čovjek rado žrtvuje sve za svoju sigurnost. Tako neka čine i apostoli.

»Ali sada, tko ima kesu, neka je uzme, tako i torbu. A tko nema kese ni torbe, da ih proda i kupi mač, neka proda kabanicu svoju, da može kupiti mač.« Doskora kao da će im oružje biti potrebnije, nego hrana.

Tim riječima nije Isus mislio na pravi mač. Isus je dopustio, da ga u Getsemaniju ulove i vežu bez otpora, zabranio je Petru, da Ga obrani oružjem, i nije se sili nikada opirao. Pod slikom mača htio je apostolima samo zorno predočiti, kako će njihovo zvanje biti odsad pogibeljno. Nastupit će teška vremena, u kojima ih čekaju borbe, poniženja i progoni. Neka dakle budu pripravni, da trpe i stradaju. Kako drugo, što je pisano o Isusu, tako treba da se izvrše i riječi proroka Isaije o Mesiji : »I među zločince bi

ubrojen.« To se ispunilo, kad Isusa razapeše među dva razbojnika. Navodeći Isajine riječi prorekao je Isus apostolima, kako i njih čeka ista sudbina, jer su učenici Njegovi. A crkvena povijest nam pripovijeda, kako se izvršilo proroštvo Isusovo. Apostole su kažnjavali kao najveće zločince samo zato, što su propovijedali vjeru Isusovu.

Nažalost nijesu apostoli shvatili, što im je Isus mislio predočiti pod slikom mača. Držali su, da Isus od njih traži, neka kupe prave mačeve, pa povikaše bezazleno :

»Gospodine, evo ovdje dva mača.«

Nijesu to bili dugi mačevi, već više bodeži ili handžari, kojim istočnjaci kolju i sijeku ovce.

Njihov odgovor bolno se dojmio Isusa, jer je vidio, da Ga nijesu shvatili. Da prekine o tom svako daljnje tumačenje, reče im Isus :

»Dosta je.«

Kad tko izlane što neumjesno, molimo ga ovim ili sličnim riječima, neka radije prestane govoriti. Iz posljednjeg odgovora Isusova razabrali su apostoli samo to, da im ne treba kupovati mačeva. Pravom smislu riječi Isusovih dovinuše se tek kasnije. Povijest nam kaže, da apostoli i vjesnici vjere nijesu nikad vojevali oružjem protiv svojih protivnika.

Oprosni govor.

Uvod.

Prije nego će ostaviti svoje učenike, oprostio se Isus od njih dugom besjedom. To je najnježniji i najuzvišeniji govor, što se ikad čuo na zemlji, jer je u njemu kao nikad zasjala dobrota Sina Božjega. Pun je ljubavi, da preplašene apostole umiri, klonule ohrabri, žalosne utješi. Tu govori srce srcu. U Isusovim riječima preplića se iskrena prostodušnost i božanska uzvišenost. Upravo zato zadaje taj govor tumaču velike poteškoće i traži od čitatelja veliku

ustrpljivost. Mnogi odlomci naoko su jednostavni, i čovjek misli, da ih je shvatio u prvi mah. Ali kad ih uoči malo bolje, opaža u njima dubinu, pred kojom treba da padnemo na koljena, pa da se poklonimo Sinu Božjemu.

Velik je bio Mojsija, kad je na samrti pjevao Bogu pjesmu zahvalnicu. Mnogo je veći Isus, kad polazeći u smrt otkriva Božju dobrotu, koja djeci svojoj otvara vrata nebeska. Kolikim je kršćanima bio taj govor zlatna pouka, slatka utjeha!

Vele, da je sunce najljepše, kad se na veče prašta od ovoga svijeta i pada u naručaj mraku. Sjene u blizini našoj postaju sve veće, sve, što je od nas dalje, zavija se lagano u tminu, a udaljene gore kao da se već predadoše noćnoj tišini. U taj čas hvataju se u kolo sve boje na suncu, kako bi večernji suton ukrasile što ljepše. Takav je bio i oproštaj Sina Božjega.

Pogled u nebo.

Vijest, da će ih Isus ostaviti, rastužila je apostole. Njihov će Učitelj otići, a oni će ostati sami, izvrženi progonima, o kojima im je toliko govorio. Stoga ih Isus poče tješiti. Neka se ne žalosti srce njihovo, što odilazi. Kako vjeruju u Boga, tako neka vjeruju i u Njega. Bog i Isus jednako su moćni i dobri. Živom vjerom u Boga, čvrstim pouzdanjem u Isusa svladat će sve pogibli i nevolje. Nebo je kao veličajna palača, u kojoj boravi Bog, ali u njoj kao da ima još nebrojeno mnogo soba za Božje prijatelje i vjernike. Sad će Isus poći u nebo, da im pošalje Duha Svetoga, koji će im pomoći, da si zasluže stan u nebu Bogu ugodnim djelima. Kad im tako priredi stanove, opet će se vratiti k apostolima, da ih uzme k sebi, kako bi i oni bili, gdje je On. Kad koji od njih umre, primit će mu Isus dušu, a kad dođe sudnji dan, povest će ih sve s tijelom u nebo, da se s Njime vesele do vijeka. Sad znadu, kud Isus ide, a znadu i put, kojim će k Njemu doći.

Apostolu Tomi, koji se jednako nadao, da će Isus osnovati kraljevstvo nebesko, bile su te riječi nejasne. Stoga primijeti:

»Gospodine, ne znamo kuda ideš, pa kako bi mogli znati put, kojim bi Te slijedili?«

Put, kojim se ide u nebo, pokazivao je Isus apostolima, kad ih je učio božanske istine, po kojima će postići vječni život. Zato mu Isus odvrati:

»Ja sam put, istina i život. Nitko ne dolazi k Ocu, nego po Meni.«

Isus je put, jer nam je Svojom naukom pokazao put, koji vodi u nebo; Isus je istina, jer nam je objavio vjeru u pravoga Boga; Isus je život, jer nam je smrti svojom stekao sredstva, kojima ćemo postići vječni život. Isus nam je pokazao put, kojim treba da idemo, istinu, koju moramo da vjerujemo, vječni život, za kojim valja da težimo. Svrha je čovjeku da se spase. Samo onaj, koji vjeruje, što je Isus objavio, koji vrši zapovijedi, što ih je naučao, doći će u nebo. Nema drugoga puta i načina, kojim bi ljudi mogli doći do prave sreće. Kad bi apostoli pravo upoznali Isusa, onda bi znali i Oca Njegova, jer je Isus s Ocem Svojim jednak. Odsada će Ga bolje upoznati i vidjeti, jer će ih Duh sveti poučiti, što im nedostaje.

Pod tim mislio je Isus na duhovno gledanje, a apostoli su to shvatili, da će gledati Boga tjelesnim očima. Apostol Filip čuo je, da se Bog ukazao Mojsiji i nekim prorocima, pa zamoli Isusa, neka bi i njima sličnim načinom pokazao Boga:

»Gospodine, pokaži nam Oca, i dosta nam je.«

To bi apostole jače utvrdilo u vjeri, to bi ih utješilo u svim nevoljama, pa ne bi željeli ništa više.

Filipova molba bila je naivna i priprosta. Ali je pokazala, da je u njega malo vjere, a to se dade Isusu na žao. Toliko vremena, to jest tri godine, bio je Isus s apostolima, pokazao im je Svojim uzvišenim naukom i Svojim čudesima, da je pravi Bog, kako je i Otac Njegov na nebu. Kako dakle može Filip da govori: pokaži nam Oca?

»Zar ne vjerujete, ili jasnije govoreći, znam, da vjerujete, da sam ja u Ocu i da je Otac u Meni, to će reći, da smo mi dva jedno.«

Riječi, koje im je govorio, to jest, nauka, koju ih je naučao, nije Isusova, u koliko je čovjek, već je to nauka Oca Isusova, koji Ga je poslao. Čudesa Isusova činio je Otac po Njegovoj ruci, jer je svemoguć, kao što je i Isus. Ako ih nauka Njegova nije uvjerila, da je Isus Bog, neka im kažu djela i čudesa, što ih je činio, da je Isus u Ocu, i Otac u Isusu, to jest, da su Otac i Sin jedno. Čudesa ne može nitko činiti, ako nije Bog s njime.

Pogled u budućnost na zemlji.

Još uvijek se apostoli boje, što će od njih biti, kad Isus ode. A Isus ih tješi, da će im ispuniti sve, što Ga zamole.

»Zaista, zaista Vam kažem, tko vjeruje u Mene, djela, koja ja tvorim, on će činiti, i veća od ovih će činiti.«

Bude li u apostola čvrste vjere i pouzdanja u Boga, postići će u širenju vjere veći uspjeh nego Isus. Isus je propovijedao samo kratko vrijeme u židovskoj zemlji. Apostoli će propovijedati do smrti po cijelome svijetu i obratiti veliko mnoštvo neznabožaca. U to ime ide Isus k Ocu, pa će moliti za njih. I što zamole Oca za proširenje vjere u ime Isusovo, dobit će. Kad im bude uslišana molitva, koju odašalju u ime Sinovo, bit će to slava i za Oca, što je tako dobar. Da Isus pokaže, kako je jednak s Ocem, obećaje, da će uslišati svaku molbu, koju uprave Njemu, kakogod će biti uslišana i svaka molitva, upravljena Ocu. Neka se dakle ne žaloste, što Isus odilazi, jer će svaku njihovu molbu uslišati tako, kao da je uz njih na zemlji.

»Ako me ljubite, pokažite ljubav svoju ne tugujući za Mnom, već držeći moje zapovijesti.« Prava ljubav ne pokazuje se lijepim riječima i slatkim čuvstvima, već se vidi po djelima. Dosad je Isus apostole čuvao i branio. Kad dođe u nebo, ne samo da će ih

zagovarati kod Oca, već će moliti Oca, da im pošalje drugog odvjetnika, koji će ih u sumnji svjetovati, u žalosti tješiti, u pogibli braniti, u nevolji pomagati. Što je Isus bio apostolima za svog boravka na zemlji, to će im odsada biti odvjetnik, Duh sveti, koji će do kraja ostati uz apostole i njihove nasljednike. Taj se odvjetnik zove Duh istine, jer će ih učiti pravu istinu, čistu nauku od Boga. Svijet, koji ne mari za Boga, ne može da primi toga Duha, jer priznaje samo ono, što se može vidjeti tjelesnim očima. Židovske proroke prosvijetlio je Duh sveti samo na časove, uz apostole ostat će stalno i bit će vazda s njima. Neka se dakle apostoli ne žaloste, jer ih ne će ostaviti kao siročad, koja je izgubila svog duhovnog oca.

Još malo vremena, pa će Isus završiti život Svoj. Svijet Ga ne će više vidjeti, jer se poslije Uskrsnuća ne će pokazivati Židovima. Ali apostoli će Ga vidjeti. Smrt će Ga rastaviti od apostola samo na kratko vrijeme, jer će im se poslije uskrsnuća opet ukazati. A uskrsnut će tijelom, da žive zauvijek, da svi, koji u Nj vjeruju, uskrsnu i s Njime živu. U onaj dan, kad ugledaju uskrsnulog Isusa, ponovno će se uvjeriti, da je u Isusa ista narav i moć, kao u Njegova Oca, da je pravi Bog. Po uspjehu, što će ga postići propovijedanjem, uvidjet će, da je s njima usko združen, jer je On po otkupljenju njihova glava, a oni udovi tijela Njegova.

Glavni uvjet te uske međusobne veze između Isusa i apostola jest ljubav, koja se pokazuje u djelima.

»Tko ima zapovijesti moje i drži ih, to će reći, tko misli na moje zapovijesti, i po njima živi, to je onaj, koji Me ljubi! Takva će ljubiti i Otac Moj, i ja ću mu dati, da Me bolje upozna.« Što više udesi kršćanin svoj život prema božjim zapovijestima, to će dublje upoznati Isusa i Njegovu nauku. A poslije ovoga života javit će mu se Isus, to jest ukazat će mu se licem u lice.

Juda, ne onaj Iškariotski, jer je taj ostavio zbor apostolski, već drugi apostol, koga mi bolje poznajemo pod imenom Tadej, nadao se još uvijek, da će se Isus

javiti židovskom narodu u silnome sjaju kao obećani Mesija. Zato upita Isusa:

»Što je to, da ćeš se Ti javiti samo nama, a ne i drugome svijetu?«

Na to pitanje odgovorio je Isus neupravno: On će se javiti svakome, tko bude Njegove zapovijesti vršio, pa Mu tako svoju ljubav posvjedočio. Ali Mu se ne će ukazati tjelesnim očima, već će doći s Ocem i nastaniti se u srcu takova čovjeka. Kad su Židovi sagradili hram u Jerusolimu, kazivali su, da se u njemu nastanio Bog. Htjeli su time reći, kako se Bog usko svezao sa narodom židovskim. Tako će Otac i Sin duhovnim načinom prebivati u srcu onoga čovjeka, koji ih ljubi, pa im je time kao otvorio dušu svoju, da se u njoj nastane. Ovo im govori Isus, dok je još s njima, a kad ode, učit će apostole Duh sveti. Tog će Otac poslati u ime Njegovo, to jest na Isusovu molbu i poradi Isusovih zasluga. U zgodan čas podsjetit će Duh sveti apostole, što im je Isus govorio, a na što su oni po ljudskoj slabosti zaboravili. Mnogo toga, što je Isus naučao, nijesu apostoli razumjeli. To će im Duh sveti pobliže razjasniti: poučit će ih, da urone u dubine nauke Isusove. Isus je propovijedao samo osnovne nauke objave Božje, a Duh će sveti po apostolima te istine razviti, protumačiti, proširiti. Lijep nam je zato primjer ulazak neznabožaca u Crkvu Isusovu, o čemu se mnogo raspravljalo u prvo kršćansko vrijeme. Isus je zapovjedio apostolima, da krste sve narode, ali nigdje nije rekao, treba li ih prije prevesti na židovsku vjeru i obrezati, kako su zahtijevali Židovi, ili odmah uvesti u Crkvu bez obrezanja. Na saboru u Jerusolimu poučio je Duh sveti apostole, da neznabošce pokrste bez ikakva obzira na zakon židovski.

Uz Duha svetoga obeća Isus apostolima mir, kojim će ravnodušno prebroditi sve pogibli i nevolje.

»Mir vama ostavljam, mir Svoj dajem vam. Ne dajem vam, kaošto svijet daje.«

Mir je sređeno duševno stanje, koje ne mogu pomutiti nikakve neprilike. Kristov mir je mir duše,

koja je u Bogu našla svoju utjehu, pa je ništa ne može uzdrmati i slomiti. Taj mir nije Isus izgubio ni usred svojih ogorčenih neprijatelja, pa ni pred smrt Svoju. S takvim mirom ostat će apostoli ravnodušni pred svojim neprijateljima. Strpljivo će podnijeti sve nevolje, s veseljem svladati muke. Takva mira svijet nema i ne može ga dati čovjeku, makar mu stavi pred noge i sva svoja dobra. Svjetski mir je lažan, kratkotrajan, nestalan. Isusov mir ulazi u dušu našu, kad podložimo tijelo svoje duhu, a dušom se posve predamo Bogu. Takav mir može čovjek steći jedino samozatajom, ustrpljivošću i borbom. Trajno ćemo ga uživati, kad u našem tijelu ne bude požude, a u duhu našemu ne bude neznanja. Taj mir naviještali su svijetu anđeli kod rođenja Isusova, a Isus ga pred smrt Svoju dao apostolima. Uz taj mir ne treba da se srce njihovo plaši i duša njihova da se ičesa boji.

Malo prije rekao je Isus apostolima, da ide, mislio je u smrt, ali da će se vratiti, mislio je poslije uskrsnuća Svoga. Kad bi Ga ljubili, morali bi se još radovati, što odilazi. Ne kori time Isus apostole, da Ga ne ljube, ali nema u njih one velikodušne ljubavi, koja poradi tuđe sreće zaboravlja na svoje bolove i nesreće. Takvom ljubavi ugrijao je kasnije Duh sveti apostole, i bili su sretni, što su ih Židovi išibali, jer su mogli trpjeti za Isusa. Morali bi se apostoli radovati, što Isus ide, jer će se smrću Njegovom završiti Njegovo poniženje i započeti slava Njegova, jer će Bog smrtnu i čovječju narav Isusovu uzeti k sebi na nebo, te uzvisiti na besmrtnost. Isus je kao Bog posve jednak Ocu, ali od Oca toliko manji, što je uzeo na se čovječju narav.

To im je kazao prije, nego što ide k Ocu. Kad Ga više ne bude u njihovoj sredini, neka znadu, da se vratio k Ocu, koji Ga je posadio Sebi na desno, da vlada skupa s Njime.

Ali prije nego ode k Ocu, valja Mu poći u smrt, pa nema vremena, da im mnogo govori.

»Već ide knez ovoga svijeta,« to jest sotona. Juda se sprema da potraži svoga Učitelja. Sotona je začetnik

pokreta, što ga poduzeše Juda i židovske poglavice protiv Isusa. Isus nema nikakva grijeha, a đavao nema nikakva prava na Nj. Isus se od svoje volje predao moći paklenoj, smrt Njegova nije nikakav poraz ili nesreća, što Ga je stigla. Isus polazi u smrt, da svijet vidi, da ljubi Oca Svoga i da Mu je pokoran. Otac Mu je zapovjedio, da se žrtvuje za spasenje svijeta, pa tako i čini.

Nato se Isus diže od stola te reče:

»Ustanite, pođimo odavle.»

Bilo je već vrijeme, da pođe u Getsemani.

Čokot i loza.

Još neko vrijeme ostade Isus u dvorani, gdje je proslavio posljednju večeru. Kao što vođa još pred samu bitku opominje svoje vojnike, tako je Isus još stojeći govorio apostolima, koji sada okružiše svoga učitelja. Odsada ne će Isus biti tijelom uz njih, ali smrt Njegova ne će prekinuti one uske i žive veze između Njega i apostola, kakova postoji između glave i drugih dijelova tijela. Tu misao predoči im Isus u priči o čckotu i lozi.

Kad je Bog Otac poslao Sina Svoga na ovaj svijet, da osnuje Crkvu, kao da je zasadio čokot. Ovaj potjera lozu, a to su vjernici, koji slijede nauku Isusovu. Između Isusa i Njegovih vjernika postoji jedinstvo nalik onome između čokota i loze. Kako čokot hrani lozu, koja na njemu raste, tako Isus pruža duši vjernika svojih milost, po kojoj čine dobra djela, što vrijede za nebo. Ljepše slike nije Isus mogao odabrati za veliku Crkvu Svoju. Trs je tako slaba biljka, da se bez oslona ne može dići sa zemlje. Ali kad nađe potporu, vijuga se i oko cijele kuće i po velikom drveću. Čovjek ne može da se načudi, kako jedan korijen može da hrani toliku lozu, da tjera lišće i rađa nebrojene grozdove u takvoj daljini.

Valjan vinogradar reže nerodne mladice sa čokota. Takva neplodna loza jesu kršćani, u kojih nema ljubavi, pa ne mogu činiti dobra djela, što vrijede za

nebo. Nerodna loza uzalud troši sok, što ga dobiva od čokota. Tako i kršćani po imenu uzalud dobivaju od Boga milost, kad ne će da se njome služe. Takvi nalikuju lozi, koja ima lišća, a nema roda.

Rodne mladice čisti vinogradar od suvišna lišća i nepotrebnih vršaka, da donesu što veći rod. Tako i Bog pomaže dobre kršćane, da lakše svladaju napasti i požude, potiče ih evanđeljem i dobrim knjigama, da čine što više dobrih djela, ili im šalje kušnje i nevolje, da ih očisti od zlih želja i pogrješaka. Tako se zlato čisti u vatri. Tu primijeti Isus apostolima na utjehu:

»Vi ste čisti poradi nauke, koju sam vam govorio.« Riječi Božje prosvjetljuju čovjeku razum i bude u srcu ljubav k Bogu. Neka dakle bude apostolima glavna briga, da uzdrže s Isusom ovu duhovnu vezu i ostanu s Njim u jedinstvu. »Ostajte u Meni, to jest ustrajte u ljubavi, koja vas spaja sa Mnom, pa ću i ja ostati u vama.« Isus je u nama dok smo u posvetnoj milosti, dok nam savjest ne predbacuje kakav težak grijeh.

Kako je kršćaninu prijeka nužda, da ostane u posvetnoj milosti, lijepo nam tumači naredna poredba:

»Kako loza može da rodi samo, ako dobiva sok od čokota, tako može i kršćanin da čini za nebo zaslužna djela samo u vezi s Isusom.«

Loza odsječena od čokota ne može da rodi ni lišća, ni cvijeta, ni ploda. Tako ne može ni kršćanin da čini za nebo zaslužna djela, ako nije u jedinstvu s Isusom. Tko se rastavi od Isusa smrtnim grijehom, toga čeka isto, što i nerodnu lozu: odrežu je i odnesu iz vinograda, a kad se osuši, bace je u oganj, jer ni za što drugo nije. Tko izgubi posvetnu milost, sve manje mari za Boga i dušu, pada sve dublje u grijeh, dok ne izgubi svaki smisao za stvar Božju. Snađe li ga u takvu stanju smrt, pobrat će ga anđeli, kad dođu s Isusom na sudnji dan, i baciti u oganj, da gori do vijeka.

Loza živi od čokota. Tako je i za kršćanina nužno, da ostane u Isusu, vjerujući u Nj i ljubeći Ga, pa će mu Isus dati, što Ga zamoli, ako bude na korist njegovu.

Obilan rod jest veselje i ponos vinogradaru. Tako će biti na čast Bogu Ocu, budu li kršćani činili što više dobrih djela i napredovali u kreposti. Ljubav, kojom Isus ljubi apostole, jednaka je onoj savršenoj, vječnoj ljubavi, kojom Otac ljubi Isusa. Neka dakle nastoje, da uzdrže i sačuvaju tu ljubav. Isus ih ne će prestati ljubiti, budu li vršili Njegove zapovijesti, jer prave ljubavi nema bez poniznosti i požrtvovnosti. Tako je Isus vršio zapovijesti Oca Svoga, koji Mu je zapovjedio, da siđe na zemlju i da otkupi svijet. Ustraju li apostoli u ljubavi Božjoj, osjećat će neizrecivo veselje, što ga Isus ćuti u srcu Svome, jer je vršio volju Oca Svoga. To je potpuno i najveće veselje, što ga čovjek na ovom svijetu uživati može, jer ga tješi i jača u svim naporima i nevoljama.

Bratska ljubav.

Čokot drži sve loze u zajednici. I vjernici, koji su s Isusom združeni, ne smiju da budu jedan drugome tuđi. Kako nije s Isusom, tko ne vrši Njegove zapovijedi, tako nema prave veze s Njime i bez prave ljubavi bližnjega. Ljubav k bližnjemu raste na stablu, što je potjeralo iz ljubavi k Bogu.

»Ovo je zapovijest moja, da se ljubite među sobom.« Uzor bratske ljubavi neka im bude ljubav Isusova. »Ljubite se među sobom, kao što sam ja ljubio vas.« Najveće dobro, što ga čovjek ima na ovome svijetu, jest život. Tko dakle žrtvuje za bližnjega život svoj, nije mu mogao pokazati veće ljubavi, jer je njegova ljubav jača od iste smrti. Tu će žrtvu Isus prinesti Bogu za sve ljude. Neka dakle i oni pokažu nesebičnu i požrtvovnu ljubav prema bližnjemu.

Svi su ljudi sluge Božje, jer ih je Bog stvorio. Budu li apostoli činili, što im Isus zapovijeda, postat će Njegovi prijatelji. Između prijatelja postoji međusobno povjerenje. Posve drugi odnos vlada između gospodara i sluge. Gospodar zapovijeda, a slugi je dužnost, da sluša. Ali zato nema pravo, da pita gospodara za razlog i svrhu njegove zapovijedi. Apostoli nijesu više sluge Isusove, već postadoše prijatelji Njegovi. Kako prijatelj prijatelju otkriva svoje namjere i tajne, tako je Isus apostolima kazao sve, što je čuo od Oca.

Obično odabiru učenici sebi učitelje, kod kojih će učiti. Kod apostola bilo je drugačije. Isus ih je izabrao i pokazao im ljubav svoju prije, nego su je ičim zaslužili. Istrgao ih je iz grješnog svijeta, da budu jednako uz Njega, pa da se priprave za svoje zvanje. Povjerio im je zadaću, da obraćaju grješnike i da propovijedaju pravu vjeru. Plod njihova truda donijet će im veliku plaću. Crkva, koju će proširiti, stajat će do svršetka svijeta, a kad svijet propane, preselit će se u vječnost, da uživaju blaženstvo, koje ne će nikada prestati. No da s uspjehom propovijedaju, valja im moliti za blagoslov Božji, bez kojega nema ništa. Isus se pobrinuo, da im Otac dade, što ga god zamole u Ime Njegovo. »Ljubite se među sobom,« jer ćete tako postići najveći uspjeh.

Svjetska mržnja.

Valjalo je, da Isus apostole Svoje unapred oboruža protiv svijeta, koji će ih mrziti.

»Bude li vas grješni svijet mrzio, nemojte se čuditi. Sjetite se, kako su Židovi mrzili Mene, koji sam im samo dobro činio. Kad bi vi bili od svijeta, kad bi u vama vladao svjetski duh i svjetski nazori, svijet bi vas ljubio kao svoje. Ali vi niste od ovoga svijeta, koji je neprijatelj Bogu. Ja sam vas odabrao, da vojujete protiv svijeta i na njegovim razvalinama osnujete kraljevstvo Moje : zato svijet mrzi na vas.«

Učitelj i učenici čine jednu zajednicu.

»Sjetite se, kako sam vam kazao, nije sluga veći od gospodara svoga. Čuli ste, kako su rogoborili protiv Mene. Vidjeli ste, kakva je mržnja sijevala iz očiju Mojih protivnika. Znate, kako su Me progonili. Budite pripravni, da će tako i vas. Ali tješite se. Kako sam ja našao ljude, koji su povjerovali riječima Mojim,

tako će i vama mnogi vjerovati. Kako su mene slušali, tako će i vaše zapovijesti vršiti.«

»Kažem vam na veliku utjehu vašu, da vas ne će progoniti poradi vaše krivnje, nego poradi Mene, jer naučate, da sam od Boga poslani Spasitelj. Progoni neka vas potaknu na još veću revnost. Vašim propovijedima proširit ćete Moj nauk, a ne vaš; ja sam onaj, koga će u vama progonit.«

»Činit će protivnici tako, jer ne poznadu Oca Moga, koji Me je poslao. Ja sam njima otkrio osnovu Oca Moga. Umjesto da nauku moju prime, odbili su je i pogrdili. Da nijesam došao na ovaj svijet, da ih nijesam naučao, ne bi imali na duši grijeha, što ne vjeruju, ali ovako ne mogu se ničim izgovoriti. To je grijeh protiv Duha svetoga, koji im se ne će oprostiti.«

»Grijeh je njihov to veći, jer tko mrzi na Mene, taj mrzi i na Oca Moga, koji Me je poslao. Jasno sam im kazao, da sam obećani Mesija i riječ Svoju potvrdio čudesima. Oni su to vidjeli na svoje oči, pa su ipak zamrzili na Mene i na Oca Moga! Tako se ispunilo staro proroštvo: »Omrznuše na Mene ni zašto«, Jer im nitko nije učinio tolika dobra.

»Kad na Duhove dođe Duh sveti utješitelj, koga ću vam Ja poslati od Oca, On će svjedočiti za Me, da Me je Bog poslao i da sam uzašao na nebo.« Prosvijetlit će ljudima razum, da uvide, potaknuti volju, da vjeruju, dati im jakost, da čine dobra djela. Svjedočit ćete za Me i vi i propovijedati, što ste od početka Mog javnog djelovanja gledali na svoje oči i čuli na svoje uši.

Isus obećaje Duha Svetoga.

Kao da se ispričava, što im je navijestio crnu budućnost, nastavi Isus:

»Sve, što sam vam kazivao o progonima, rekao sam vam, da se ne sablaznite.« Kamen komu se nadamo, ne boli tako, kao onaj, koji nas je udario iznenada.

Najteže bit će apostolima, kad vide, da su im najveći neprijatelji braća njihova. Nije bilo za Židova goreg zla, nego kad su ga isključili iz odabranog naroda i javno prokleli. Na veliku žalost njihovu reče im Isus:

»Židovi, braća vaša, izagnat će vas iz zbornica i uklanjat vam se, kao da ste izdajice. Umjesto ljubavi dočekat će vas mržnja, a budite pripravni i na gore. Doći će vrijeme, kad će Židovi i neznabošci u slijepom bjesnilu misliti, da su Bogu osobito ugodili, kad vas ubiju kao narodne odmetnike i lažne proroke. Držat će jadni, da time Bogu služe. Uistinu pak bjesne protiv Boga, jer ne će da vjeruju ni u Mene ni u Oca, kog sam naviještao. Kad nastanu progoni, tješite se, da se vrši samo ono, što sam vam prorekao. Spomen na moje proroštvo zatomit će u vama svako nezadovoljstvo, ohrabrit vas u mukama. Dok sam bio s vama, nijesam htio da vam govorim o tome, kako će vas progoniti ista braća vaša. Ali se to dalje odgađati ne da.«

A zatim nastavi Isus:

»Sada, kad sam izvršio svoju zadaću i kad se vraćam k Onomu, koji Me je poslao, nitko se od vas nije sjetio, da Me upita, kuda ideš? Žalosti napunilo se srce vaše, jer mislite samo na Moj odlazak. A uistinu, morali biste se veselit, što idem, jer je bolje za vas, da idem.« Smrt i odlazak Isusov otvoriše apostolima oči, te uvidješe, da kraljevstvo Isusovo nije zemaljsko, već duhovno. Tada ne će više očekivati, da ih Isus nagradi prvim mjestima u kraljevstvu zemaljskom. Glavni razlog, što Isus odilazi, jest, što će im poslati Duha svetoga. Taj se zove tješitelj, jer tješi čovjeka božanskom utjehom, prosvjetljuje mu razum, da lakše shvati istine Božje, čisti srce od svjetske ljubavi. Duh sveti nastavit će djelo Isusovo i prekoriti svijet, koji ne će da vjeruje, za grijeh, za pravdu i za sud.

Grješni svijet ne vjeruje, da ima grijeh, da je Bog pravedan, i da će grješnike kazniti. A to će Duh sveti dokazati nevjernomu svijetu, kako sudac dokazuje tvrdoglavome zločincu njegovu krivnju. Tri godine naučao je Isus Židove, ne bi li primili pravu vjeru.

Nažalost samo nekoliko njih povjerova u Isusa, drugi ne htjedoše. Ali će Isus uskrsnuti, uzaći na nebo i poslije nekoliko dana poslati apostolima Duha svetoga, pa tako javno dokazati Židovima, da su griješili, što nijesu u Nj vjerovali. Duh Sveti pobrinuo se i za Isusove svjedoke, potaknuo je apostole, da pođu po svijetu i propovijedaju, tko je bio Isus, što je sve učinio. A to radi Duh sveti i danas. Svatko mora priznati, da je nauka Isusova preobrazila nebrojene grješnike u pravednike i kreposne ljude, a svijet toga ne može učiniti. Tako Duh sveti još i danas dokazuje i potvrđuje, da je Isus Sin Božji i Spasitelj svijeta. Teško dakle griješi, tko ne vjeruje u Krista. Nevjera je izvor i korijen svih grijeha. Zato je đavao najprije gledao, da kod Eve uzdrma vjeru u Boga riječima : »Nipošto ne ćete umrijeti.« Zato sotona najviše gleda da ljudima oduzme vjeru.

Duh sveti prekorit će svijet nadalje za pravdu. Pokazat će, da je pravedan i svet bio onaj Mesija, kog su Židovi odbacili, pa da su počinili strašan zločin, što su Ga kao kakva razbojnika razapeli na križ. Poslije uskrsnuća Svoga vratio se Isus k Ocu i ostao na nebu, kamo ne može doći ništa, što nije sveto. Da je Isus u nebu, to će dokazati Duh sveti, kojega će poslati s neba. Tu istinu propovijedali su apostoli najprije onim Židovima, koji sebi okrvariše ruke krvlju Isusovom, a zatim cijelom svijetu. Tu istinu potvrđivali su apostoli čudesima i za nju položili svoj život. Odatle slijedi, da je vjera u Isusa izvor prave svetosti. A da Isus i danas slavno vlada na nebu, to dokazuje Njegova Crkva, koja se kraj tolikih neprijatelja mogla uzdržati Isusovom pomoći s neba. Veliku svetost Isusovu priznaje danas napokon cio svijet. I najveći neprijatelj Njegov rado će priznati, da je Isus bio mudar, pravedan i svet.

Napokon će Duh sveti dokazati ljudima, da ima sud, da je vrag izgubio svoje gospodstvo, da je vlast nad ovim svijetom prešla na Isusa. Poslije istočnoga grijeha, zavladao je ovim svijetom sotona. Zaveo je ljude u tminu neznanja i u glib opačina. Njegova je

krivnja, što ljudi moraju umrijeti. Mukom i smrću Svojom pobijedio je Isus sotonu, otkupio svijet od grijeha te izbavio od smrti vječne. Tako je Isus sotonu osudio i moć njegovu skršio. Poslije Isusova uskrsnuća vlada sotona jedino nad onima, koji mu se sami predaju, jer Bog ne će da oduzme čovjeku slobodnu volju. Da je sotona osuđen, to pokazuju hramovi neznabožački, koji su opustjeli i propali, to pokazuje Crkva, koja se sve više širi, i kršćani, što se skupiše pod zastavom križa. Propast sotone pripovijeda i crkvena povijest svih vijekova. Moć, što mu još preostade, upotrebljava sotona i sada, da napada Isusove službenike i sruši Crkvu Njegovu, ali mu to do danas nije uspjelo. Osudu sotoni proglasit će Isus javno na sudnjem danu, a sa sotonom bit će osuđeni i njegove pristaše.

I drugim načinom djelovat će Duh sveti među apostolima.

»Još bih vam imao mnogo toga reći, ali bi to za vas bio preveliki teret, koji ne bi mogli nositi.«

Apostoli nijesu još bili dosta zreli, da sve shvate i razumiju. Još na primjer nijesu mogli razumjeti, da će Isus svojom smrti pobijediti đavla i spasti rod ljudski. Nijesu mogli da se otresu židovskih predaja i da se uzdignu do istine, kako su Židovi i neznabošci pred Bogom jednaki.

»Nego kad dođe Onaj, koji je Duh istine, i koji ne može pogriješiti, on će vam prema potrebi pobliže protumačiti i razviti istine moje nauke te pokazati, od kolikog su zamašaja.«

Isus je učio jezgru zakona, Duh sveti uvest će ih u dubine Isusove nauke. Duh sveti će na primjer apostole pobliže poučiti o svetom Trojstvu, pokazat će im, da žrtve staroga Zavjeta nijesu mogle očistiti čovjeka od grijeha.

Duh sveti ne će govoriti od svoga, već će govoriti ono, što sazna od Oca i Sina. Kao poslanik Božji govorio je Isus samo ono, što Mu je Otac rekao. Tako će i Duh Sveti naučati samo ono, što je od Isusa čuo, jer će ga Isus poslati. Ne će Duh sveti naučati ništa

novo niti im javiti novu vjeru, koja bi se razlikovala od Isusove. Nauke, što se tečajem vremena razviše u Crkvi Isusovoj, nijesu nove, već su nove prilike zahtijevale, da crkva staru vjeru točnije izrazi, jasnije razloži. Korijen je ostao isti, samo se stablo pomladilo i potjeralo nove grane.

»Duh Sveti javit će vam, što će biti unapredak.«

Kao Bog vidi Duh sveti u budućnost, pa će onima, koji rade za Crkvu i za vjeru, pokazati, kakve će plodove jednom donijeti njihov trud, ne bi li ih time utješio i ojačao za teške žrtve njihove. Tako je Duh sveti javio svetomu Pavlu, da će ga zatvoriti u Jerusolimu, a svetom Ivanu otkrio cijelu budućnost Crkve Isusove.

»On će Me proslaviti i od Moga će uzeti i javit će vama.«

Isus je kao sijač sjeme riječi Božje posijao, a Duh sveti će kao sunce učiniti, da to sjeme proklije, uzraste i donese rod. Kako je Sin došao, da proslavi Oca, tako će doći i Duh sveti, da proslavi Sina.

»Sve, što ima Otac, Moje je.«

Božansku svemoć, sveznanje svoje, dobio je Sin od Oca, pa će isto dati i Duhu svetomu. Tako imadu sva tri lica presvetoga Trojstva jednu narav i nema među njima nikakve razlike. Zato reče Isus : »Od Moga će uzeti i javit će vama.«

Isusov povratak.

»Malo, i više Me ne ćete vidjeti. I opet malo, pa ćete Me vidjeti, jer idem k Ocu.«

Tim riječima mislio je Isus ojačati apostole za strašne događaje, što će ih doskora doživjeti. Za dvadeset i četiri sata ležat će u grobu, pa Ga više ne će vidjeti. A za tri dana uskrsnut će, pa će Ga i opet vidjeti. Javit će im se prije, nego na Spasovo ode k Ocu. Apostolima bile su te riječi zagonetne. Jasno im je bilo, da ne će Isusa vidjeti, kad ih ostavi. Ali nijesu mogli nikako pojmiti, kako će Ga za malo vremena opet vidjeti. Ako ode, kako će Ga vidjeti, budu

li Ga pako gledali, kamo će otići? Ipak se nije nitko usudio da u tome svečanom času javno upita Isusa, što misli time. Samo se potiho pitahu među sobom :

»Šta je to, što nam kaže: malo, i ne ćete Me vidjeti? Ne znamo, što govori.« I šaputahu među sobom : »Zna li možda tko, kako se te riječi imadu razumjeti«

Ali nitko nije mogao da riješi tu zagonetku. Kad je to Isus opazio, prekinu svoj govor i prije nego Ga zapitaše, preteče ih u Svojoj dobroti :

»Zašto pitate među sobom, što rekoh: malo, i ne ćete me vidjeti, i opet malo, pa ćete Me vidjeti?«

Tako je Isus pogodio pitanje, što ga je stavilo srce, a ne usta njihova. Na njihovo pitanje nije im odgovorio izravno. Da im rekne, kako će sutra umrijeti i za tri dana uskrsnuti, bili bi ga zaokupili tugom i plačem. Umjesto toga primijeti Isus, kako će ih se dojmiti rastanak, a kako opet ponovni sastanak s Njime.

»Zaista, zaista vam kažem, da ćete vi plakati i jaukati, a svijet će se radovati, Vi ćete se žalostiti, ali će se vaša žalost okrenuti na radost.«

Velika žalost snaći će apostole, kad Isusa razapnu, a neprijatelji će Njegovi klicati od veselja, što su Ga se riješili. Ali će radost njihova biti prekratka, jer će Isus doskora uskrsnuti. To će opet apostole silno obradovati. Tu naglu promjenu htjede Isus da im predoči poredbom iz običnog života.

»Kad žena rađa, žalosna je, jer je došao njezin čas, pa trpi mnogo. Ali kad rodi dijete, ne misli više na muke, što ih je pretrpjela, već se veseli, što je porodici darovala potomka.«

Tako će biti s apostolima. Kad ugledaju uskrsloga Isusa, zaboravit će na sve, što su pretrpjeli, pa se iz velike žalosti najednom naći u još većoj radosti.

»I radosti vaše,« dodade Isus, »ne će nitko uzeti od vas.«

Nikad nijesu apostoli zaboravili na veselje, što ga doživješe, kad ugledaše uskrsnulog Spasitelja. U svim nevoljama bila im je to velika utjeha, jer su znali, da će i oni uskrsnuti.

Uz veliko veselje čekat će ih i druga utjeha. U onaj dan, poslije uskrsnuća, ne će više trebati da Ga pitaju, kako su dosada činili, jer će saznati neposredno od Duha svetoga, što im ne bude jasno. Duh sveti otvorit će im oči i prosvijetliti razum, pa će bolje razumjeti Isusovu nauku i djela Njegova. Tad će nekim načinom postati jače združeni s Kristom i bit će sigurni, da će im dati, što Ga zamole u ime Njegovo.

»Zaista vam kažem, ako što zaištete od Oca u ime Moje, dat će vam se.«

To je Isus rekao apostolima. Ne vrijede te riječi za one, koji misle samo na ovaj svijet, a za Isusa znadu istom onda, kad ih stisne nevolja. Zato treba stalno živjeti po Isusovu zakonu, pa prepustiti Gospodinu Bogu, hoće li nas uslišati. Molimo pak u ime Isusovo, kad polažemo naše molbe u Njegova usta, kad se čvrsto pouzdajemo u Isusa i u Njegove zasluge. Kraj svega toga dat će nam Bog zemaljska dobra toliko, koliko nas pomažu, da spasemo dušu svoju.

»Dosada nijeste ništa tražili u ime Moje, jer sam bio s vama i molio s vama. Molite dakle Oca u ime Moje i vaše će se molitve ispuniti, a duša napuniti potpunim veseljem i zadovoljstvom.« Molitva je sredstvo, kojim ćemo doći do pravog veselja. Ako su slatke i suze, što teku iz pokajanja, kolika je tek slast i utjeha, što nam je donosi molitva! »Molite i dat će vam se, da radost vaša bude potpuna, jer je ništa ne će pomutiti, a trajat će do vijeka.«

Završetak.

Riječi, kojima se Isus praštao od apostola, bile su dosta zakučaste i tamne. Misli svoje zavio je Isus u slike o čokotu i lozi, o ženi. Drugačije im nije mogao govoriti o božanskim stvarima, jer čovječje misli i riječi ne mogu da potpuno prikažu Božje istine. Iz sveg govora razabraše apostoli, da im je Isus obećao nešto veliko, ali nijesu pravo znali, što. Stoga dodade Isus: da im Duh sveti, kad dođe, ne će više tumačiti tajne Božje u pričama i riječima, već će im javiti otvoreno i bez koprene, u kojem odnosu stoji Isus s Ocem. Prosvijetlit će ih, da u jedan čas shvate, što i kako imadu propovijedati drugima.

U vrijeme, koje će početi dolaskom Duha svetoga i trajati sve do kraja svijeta:

»Molit ćete u ime Moje, i ja ne ću više trebati, da molim Oca za vas.«

Boraveći kod Oca, stalno će Isus zagovarati apostole, pa ne će trebati da svaki put i poimence posreduje kod Oca za njih, kako ne treba posrednika ni dijete, koje je Ocu milo. Apostoli mogu se izravno obratiti k Bogu. Otac ih ljubi, pa će im dati, što ustrebaju i bez Isusova posredovanja. Veliku ljubav Očevu stekoše time, što su vjerovali, da je Isus od Boga došao. Kako Bog ljubi Isusa, tako imade rado i sve one, koji su s Njime združeni po vjeri i ljubavi.

Na kraju svog oproštaja skupio je Isus cio svoj ivot u ove riječi:

»Iziđoh od Oca i dođoh na svijet.«

Isus je iste naravi s Ocem, jer se od Oca rodio od vijeka. Po nalogu Očevu uzeo je na sebe čovječje tijelo i došao na ovaj svijet, da nas spase. Sad je dovršio djelo spasenja, pa ostavlja svijet i vraća se k Ocu, da uz Njega i kao čovjek vlada do vijeka.

Posljednjim riječima jasno je Isus odgovorio na pitanje, što je apostolima cijelu večer išlo po glavi: kamo, zašto i po što Isus ide? Puni veselja upadoše Isusu u riječ veleći:

»Evo sada govoriš jasno i ne kažeš nikakve priče.«

Tečajem svog govora zagledao je Isus božanskim Svojim okom više puta u dušu njihovu i odgovorio na mnogo pitanje, što Mu ga htjedoše staviti, prije nego su ga izrekli. Time je pokazao, kako otvoreno čita, što je ljudima u glavi i u srcu. Zato primijetiše apostoli: „Sad se i opet uvjerismo, da sve znaš i ne treba da Te tko pita, jer vidiš ljudske tajne.« Isus je otkrio njihove misli, njihove bojazni, njihove sumnje.

To je apostolima bio novi dokaz, da je doista Sin Božji. Stoga zaključiše : »Po tomu mi vjerujemo, da si od Boga izašao, da si pravi Bog.«

Držali su apostoli, da je u njih čvrsta vjera, ali Isus vidi bolje, kako slabo poznaju sami sebe. I zapita ih tužno :

»Sad vi dakle vjerujete?«

A glas Mu je pokazivao, kako se varaju, jer je vjera njihova bila još slaba i nesavršena.

»Evo ide čas,« reče im Isus, »i već je došao. Vi ćete se razbjeći svaki na svoju stranu, a Mene ćete kukavno ostaviti samoga u rukama Mojih neprijatelja. Ipak ne ću ostati sam, jer je Otac sa Mnom !«

Kad Ga ulove i apostoli se razbjegnu, kad Ga razapnu i pokopaju, kad se bude činilo, da je sve propalo, ne sumnja Isus ni najmanje, da će pobijediti, jer je Otac s Njime.

»Ovo vam kazah na oproštaju, da združeni sa Mnom po vjeri i ljubavi nađete mir. U svijetu imat ćete da pretrpite mnogu nevolju, ali uzdajte se čvrsto, ja nadvladah svijet.« Čeka ih nemir, neprilike, prezir, progoni, ali samo neka se čvrsto pouzdaju u Isusa. U Njemu će naći utjehu, mir, sigurnost i veselje, koje ne može ništa razbiti.

Kolike samosvijesti ! Isus ide u smrt i jamči Svojima, da će pobijediti! Pobijedio je sotonu, kad Ga je kušao u pustinji, pobijedio je svijet, jer je na zemlji osnovao kraljevstvo Božje, a završit će pobjedu Svojom smrti. Tako je siguran za pobjedu Svoju, kao da sotona već leži svladan kod nogu Njegovih ! Neka dakle i apostoli budu sigurni, da će i oni nadvladati napasti vražje i progone ljudske po milosti Njegovoj. Ta Isus ne bi nadvladao svijet, kad bi kasnije sotona svladao pomagače Njegove. Progoni, što ih čekaju, samo su posljednji trzaji svladanog neprijatelja. Napokon kako su se sa Kristom na ovom svijetu borili i sve zlo svladali, tako će s Njime jednom i slavno kraljevati.

Molitva.

Kad je prestao govoriti, nastade tišina, a Isus podiže oči k nebu i poče moliti. To je obično činio tiho, ali ovaj put uze moliti glasno, da pokaže plemenitu dušu Svoju. Prije nego će u smrt, molio je, da žrtva Njegova bude Bogu na slavu, a ljudima na spasenje. Molitva Mu je puna nježnosti i žara, tamjana, koji gori na ljubavi Srca Isusova, da utješi potištene. Riječi su Mu jednostavne, ali sadržinom bogate, jer otvaraju vidik u daleku povijest crkvenu. Ova molitva mora da se silno dojmila apostola, jer vidješe, s kolikim je pouzdanjem Isus pošao u smrt. Bila je to molitva velikog svećenika prije žrtve Njegove. Tom molitvom postavio je Isus krunu Svomu oproštajnom govoru.

Odavajući veliku ljubav i pouzdanje u Boga započe Isus :

»Oče, došao je čas Mojoj muci i smrti, proslavi Sina Svoga !«

Gospodin Bog bogato je uslišao te riječi. Čudesa, što se događahu za muke i poslije smrti Isusove, glasno su kazivala, da je Isus Bog.

»I Sin će čovječji proslaviti Tebe !«

Smrt Isusova pokazala je svijetu, kako je Gospodin Bog svet i pravedan, ali ujedno i kako je dobar. A kad glasnici Isusovi krenu širom svijeta, proširit će slavu Božju po cijeloj zemlji. Ljudima, koje Mu je Otac priveo, dat će Isus najveći dar : život vječni. Taj će postići oni, koji vjeruju, da je Isusov Otac jedini pravi Bog između tolikih krivih bogova, što ih je svijet onda štovao. Uz Oca valja da priznadu i Onoga, koga je poslao : Njegova Sina Isusa Krista ! Na kraju života Svoga ne žaca se Isus nazvati tim imenom.

Isus je proslavio svog Oca na zemlji, propovijedao ljudima nauk Božji, a smrti Svojom svršit će zadaću, koju Mu je Bog povjerio, otkupit će rod ljudski. Kad je Sin proslavio Oca, pravo je, da i Otac proslavi Sina. Zato moli Isus Oca, da Ga proslavi slavom

koju je imao na nebu prije, nego je svijet stojao. Što je Isus kao Bog imao od vijeka, moli da sada dobije i kao čovjek.

I sad nastavi Isus moliti za onu malu četu, koja Ga je potpomogla u Njegovoj službi i koja će nastaviti djelo Njegovo. Zahvaljuje Bogu, što Mu je dao učenike, polaže o njima račun, tješi ih.

»Ljudima, koje si Mi odabrao od svijeta, javih Ime Tvoje. Pokazao sam im naukom i čudesima, što si Ti i što hoćeš. Tvoji bijahu, jer se Tebe kao Boga bojahu. Tvoja je zasluga, što se Mome pozivu odazvaše, pa u Mene vjeruju. Sada znadu, da si Mi Ti naložio, da spasem svijet. Učio sam ih nauku, koju si Mi dao, a oni je srcem primiše i upoznaše pravo, da sam ja od Tebe izišao i da si Me Ti poslao. Ovaj čas ne molim za ostali svijet, već samo za njih. Tvoji su, jer si ih Ti odabrao i k meni priveo. Mili su i Tebi i Meni, jer je sve Moje Tvoje, a Tvoje je Moje. Ja ću se u njima proslaviti, jer u Mene vjeruju, u Moje će ime i činiti čudesa. Ja više nisam na svijetu, jednom nogom već stojim na pragu nebeskom. Oni će ostati u svijetu, usred neprijatelja. Oče sveti, izvore svake svetosti, čuvaj ih, da ih svijet ne okuži, da budu jedno u vjeri, u ljubavi i slozi, onako otprilike, kako smo nas dvojica jedno. Dok sam bio s njima, ja sam ih čuvao od svega, što bi im moglo naškoditi. Oče sveti, sačuvaj ih, da otvoreno ispovijedaju istinu, koju sam ih naučao po Tvome nalogu. Da po vjeri i ljubavi budu jedno kao i mi. I nitko od njih nije propao osim onoga, koji se sam upropastio, jer je vjera njegova davno ugasla, pa je samo naoko bio uz nas. Tako se samo ispunilo, što je sveto Pismo unaprijed kazalo. A sad ja idem k Tebi i molim Te, da ih čuvaš i braniš. Ovo Ti govorim, dok sam još na zemlji među njima. Neka ih uspomena na Moju molitvu čuva, da i oni oćute radost, koja Mene ispunja. Ja sam ih naučao Tvoju nauku, a svijet ih mrzi, jer su mu tuđi. I Mene svijet mrzi, jer sam protivnik njegovih načela. Ne molim Te, da ih uzmeš sa svijeta, jer će oni navije-štati nauku Tvoju, već Te molim, da im dadeš, da

svladavaju napasti i svijet, jer je zadaća njihova, da budu životom svojim svijetlo svijetu. Posveti ih za apostolsku službu, daj im milost i jakost, da je uspješno vrše, jer je Tvoja nauka živa istina. Kako si Mene poslao u svijet, da naviještam Tvoju nauku, tako i ja šaljem njih, da propovijedaju evanđelje svim ljudima. Ja se za njih žrtvujem i polazim u smrt, da se i oni posvete istini, to jest, da se žrtvuju za propovijedanje evanđelja.«

I sad kao da se Isusu ukazalo nebrojeno mnoštvo ljudi, koji će ući u Crkvu Njegovu, pa nastavi :

»A ne molim samo za njih, nego i za one, koji će vjerovati u Mene na riječ njihovu, za vjernike svih vjekova. Molim Te, da svi budu jedno. Da jedno misle i ćute, da ih pokraj iste vjere veže i uzajamna ljubav. Uzor njihove sloge neka bude jedinstvo, koje vlada između Mene i Tebe. Kad nevjerni svijet vidi, kako se kršćani slažu i ljube, upoznat će, da si Me Ti poslao, da je njihova vjera od Boga.«

I tu je molitvu Isusovu Bog uslišao. Sloga cvala je u Crkvi Isusovoj, osobito u prvo vrijeme kršćanstva, jedinstvo vlada danas samo u katoličkoj Crkvi. Što je otpalo od katoličke Crkve, drobi se sve više u manje sljedbe.

»Slavu, koju Si Mi dao, dadoh njima, ja sam jedinorođeni Sin Tvoj, pa sam vjernicima Tvojima zaslužio, da po milosti postaju djeca Božja, da po milosti budu jedno, kako smo mi po naravi jednaki. Ja u njima, Ti u meni, da budu posve jedno : po milosti, koja nas veže kao glavu i udove jednog tijela. Da svijet upozna, da si Ti mene poslao, i da vide veliku ljubav, kojom si htio da ih sebi pridružiš.«

»Oče,« nastavi Isus, da prije gane Srce Božje, »ja hoću i vruće molim, da i vjernici, koje po milosti Tvojoj privedu k Meni, sa Mnom budu tamo, gdje sam Ja i Ti, u nebu. Da vide Moju božansku snagu, koju si Mi odlučio dati, jer si Me ljubio prije, nego je svijet

stvoren. Oče pravedni, koji svakoga nagrađuješ po zasluzi. Svijet nije htio da Te upozna, a ja Te upoznah od vijeka, i apostoli Te upoznaše, a po njima će i drugi vjernici znati, da si Me Ti poslao. Pokazah im Ime Tvoje, tko si, i što zahtijevaš. Poslije uskrsnuća ja ću im po Duhu svetomu još bolje pokazati Ime Tvoje, da na sve kršćane proširiš ljubav Tvoju, pa da sve rado imaš, kako ljubiš Mene.«

Tim riječima završio je Isus molitvu velikog svećenika. Sad je samo još trebalo da prinese Bogu i žrtvu. U to ime pozva apostole, da pođu s Njime do Maslinske gore, gdje započe najstrašniji događaj, što ga je ikad vidio svijet: muka Gospodina Našega Isusa Krista.

Apostoli će Isusa ostaviti, a Petar zatajiti.

Napokon već na putu u Getsemani upozori Isus apostole na pogibao, koja ih još danas čeka, te reče:

»Svi ćete se noćas sablazniti o Mene.«

Apostoli se nadahu, da će Mesija biti zemaljski kralj, pa će se ove noći razočarati, kad vide, kako vežu kao zločinca Onoga, koji je mrtve uskrisio i čudesa činio. To im Isus reče unaprijed, da vide, kako je Njemu budućnost otvorena knjiga.

»Već je prorok David prorekao: udarit ću pastira i razbjeći će se ovce od stada.«

Taj pastir je Isus, a ovce su apostoli. Kad Isusa večeras ulove u Getsemaniju, razbjeći će se apostoli kao poplašeno stado ovaca.

Kadgod je Isus najavio apostolima što o Svojoj muci, nije nikad propustio, da ih ujedno utješi. Tako doda i sada, da će se od prvog straha razabrati i opet skupiti.

»A kad uskrsnem, ići ću pred vama u Galileju.«

I doista, poslije strašnih dana, muke i smrti Svoje ukaza im se Isus poslije uskrsnuća najprije u Jerusolimu, a zatim više puta u Galileji, gdje je s njima razgovarao i jeo kao s prijateljima.

Petru se dalo nažao, što je Isus mogao posumnjati o njegovoj vjernosti. Sudeći po srcu svom, nije vjerovao, da bi ikad mogao ostaviti Isusa. Ne misleći na riječi Isusove ni na slabost svoju usklikne:

»Ako se i svi sablazne o Tebe, ja se nikad ne ću sablazniti.«

Nije to kazala nepromišljenost i lakoumnost Petrova, već njegova velika ljubav i odanost k Spasitelju. Bio je tvrdo uvjeren, da njegove privrženosti k Isusu ništa ne može uzdrmati. Mislio je u sebi, neka drugi čine, što ih je volja, on se nikad ne će sablazniti o Isusa.

Tom izjavom pogriješio je Petar s više strana. Nije htio da vjeruje Isusovim riječima. Uzdigao se nad sve drugove svoje i slijepo se pouzdao u sebe. To je potaklo Isusa, da baš Petru navijesti, kako će teško pogriješiti, pa da mu točno označi, kad i koliko puta će Ga se odreći.

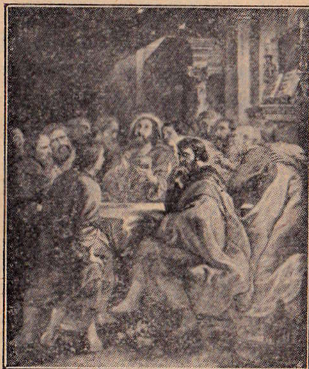
»Zaista, zaista ti kažem: prije nego pijetao dvaput zapjeva, tri puta ćeš Me se odreći.«

Ostali apostoli samo će Isusa ostaviti, a Petar će dublje pasti, jer će Ga zatajiti. Izjavom svojom nije Isus mislio samo na pjevanje pijetlovo, već je točno označio vrijeme, kad će Ga Petar zatajati. Mi dijelimo noć u dva dijela: prije i poslije ponoći. U staro vrijeme nije bilo tako, jer još nisu imali ure, koja bi im točno kazivala satove. Kad su Rimljani zavladali Palestinom, dijelili su i Židovi noć u četiri dijela prema rimskim vojničkim stražama. Večer im je bila od šest do devet sati, a ponoć od devet do dvanaest sati. Vrijeme od ponoći do tri sata zvali su ozivanje pijetla, a doba od trećega do šestoga sata jutro. Po toj razdiobi zvao se treći dio noći pjevanje pijetla. Pijetli počinju pjevati oko ponoći prvi put, a drugi put

pred zoru. Riječi dakle Isusove: prije nego li pijetao dva puta zapjeva, znače u našem jeziku: još prije zore tri put ćeš Me se odreći. Unatoč svečanom i jasnom proroštvu Isusovu nije Petar još ni sada mogao vjerovati, da će pasti. Na posljednje riječi Isusove još je više govorio:

»Kad bih morao i umrijeti, ne ću Te se odreći.«

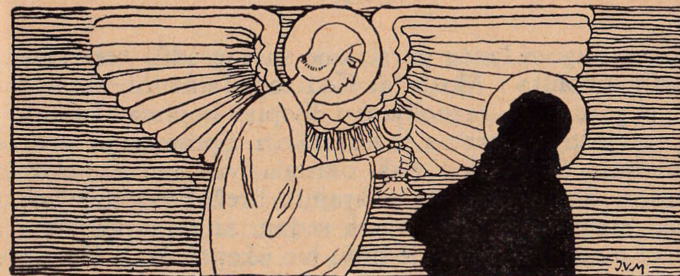
Tako su govorili i ostali apostoli, kako se ne bi činilo, da manje ljube Isusa nego Petar. Videći Isus, da bi uzalud bilo dalje apostolima govoriti, ostavi ih, neka se uvjere, kako je velika slabost ljudska i kako je potrebno ponizno se moliti Bogu da Mu ostanemo vjerni u kušnji.

Zadnja večera.
Naslikao Rubens.

TREĆI DIO

MUKA I SLAVA

Maslinska gora.

ko pet časaka hoda od Jerusolima prema istoku diže se osamstotina i trideset metara visoka gora. Svako je kršćansko dijete poznaje po imenu prije nego gore svoje domovine. To je Maslinska gora. Nazvaše je tako, jer je nekoć bila obraštena maslinom, kojom se i danas ovdje ondje zakitila.

Sa vrhunca te gore otvara se čovjeku veličanstven vidik, kojeg nikad zaboraviti ne će. Prema sjeveru nagomilala se visoka brda nekadašnjega židovskoga plemena efraimskoga, a do njih se uzdigla visočina Nebi Samuil, okrunjena milovidnom džamijom. Na istoku nanizali se nebrojeni goli brežuljci, kojima je vapnene bokove izrovala kiša, da se po njima lakše sunovrati u ponore. Iza njih rasprostrla se široka dolina, kojom tiho teče rijeka Jordan, kao zelena crta usred bijela polja. Ta je rijeka naoko tako blizu, te nam se čini, kao da čujemo, kako žubori. A ipak treba do nje sedam i po sati na konju, jer je vrhunac Maslinske gore tisuću i dvjesta metara viši od Jordana. Popratimo li okom njegov tijek, rasplinut će nam se pogled u neplodnoj pustoši. To je najdublja nizina na svijetu, jer leži do četiri stotine metara ispod površine Sredozemnoga mora. U nju se uvalilo ono tajnovito jezero, što ga zovu Mrtvo more. Segnemo li očima preko Jordana i Mrtvoga mora, zaustavit će nam se

oko na dugom lancu gora, koje su zagradile zemljište starih Amonita i Moabita. Kad zapada sunce, zarubit će te gore tako raznolikim i lijepim bojama, kakvih ni najvještiji slikar ne zna sastaviti. Spram juga opet zaokupit će pogled naš okrugla visočina Žebelef-Ferdes, što se između pokrajnih brežuljaka diže kao plast sijena na livadi, visok sedam stotina pedeset i devet metara. Na tom je brdu bio ukopan kralj Herod, koji je htio ubiti maloga Isusa.

Ako smo se dosad divili prirodi, evo nam na zapadu Jerusolima u svem sjaju. Podigao se na suprotnom brijegu i sav oboružao debelim pocrnjelim bedemima kao kakova sredovječna tvrđa. Iza njegovih zidova strše u zrak okrugli tornjevi i šiljate munare. Da se i zrakoplovom podignemo nebu pod oblake, ne bi Jerusolim ljepše pregledali nego sa Maslinske gore. Svaki brežuljak, svaku dolinicu, svu mrežu njegovih ulica i uličica razabiremo odatle kao na dlanu. Gotovo na svakom koraku evo mjesta ili zgrade, o kojima smo čuli pripovijedati u biblijskoj povjesnici. Između Jerusolima i podnožja Maslinske gore duboko se utisla uska dolina Josafat, koju je još dublje izrovao potok Cedron.

Prvi pogled na tu dolinu napunit će dušu našu ozbiljnim mislima, a srce tugom. Rijetko je gdje probio u njoj kakav grmečak ili uzraslo koje zakržljalo drvo. Drukčije sve je pusto i prazno, pa još k tome prenatrpano grobovima. Sav prostor između jerusolimskih zidina i desne obale Cedrona ispunjen je muslimanskim grobovima. A tamo podalje prema jugu, kudgod okom segneš, sve židovski grobovi i grobnice. Od davnih vremena dolaze nebrojeni Židovi pod stare dane u Jerusolim, da umru u obećanoj zemlji i počinu u dolini Josafat. Tko umre u obećanoj zemlji, kažu Židovi, taj kao da je pokopan pod oltarom.

Samo je jedno mjesto na podnožju Maslinske gore, koje se ugodno dojima svačijega srca. To je lijepo obrađen vrtić, pun ubava cvijeća, što ga je visoko nadvisilo nekoliko starodrevnih maslina. Ime mu je

Getsemani. To će reći tijesak za ulje, jer su nekoć ovdje cijedili ulje iz maslinova ploda.

Na tom mjestu, tako su pripovijedali već prvi kršćani, započela je muka Isusova. A bilo je nekako i zgodno, da muka Isusova započne u vrtu. Kako je nekoć praotac roda ljudskoga, Adam, upropastio sebe i potomke svoje u raju, tako je i Spasitelj roda ljudskoga htio, da Njegova muka započne u Getsemaniju. U prvom se vrtu odigrala propast, u drugom imalo je započeti spasenje propaloga ljudstva. U raju vladala je ispočetka radost i veselje, koje se kasnije prometnulo u žalost i prokletstvo. Taj se red preokrenuo na Maslinskoj gori. U Getsemaniju započela je Isusova žalost i muka, pa se dovršila radošću i slavljem. Četrdeseti dan poslije svoga Uskrsnuća uzvinuo se Isus sa vrhunca Maslinske gore na nebesa, da otvori rajska vrata svojim vjernima.

U Getsemaniju.

Bilo je već oko deset sati, kad se Isus poslije posljednje večere zaputio s apostolima u Getsemani. Amo je više puta zalazio, jer je s gospodarom toga vrta bio poznat. Za velikih svetkovina poučavao bi Spasitelj narod u hramu, a podveče vraćao se u nedaleko selo Betaniju. Ali kada se dulje zadržao u Jerusolimu, navratio bi se u Getsemani, da prenoći. U njemu je bila spilja, koja je Isusu i apostolima služila za zaklon od noćne studeni.

Ušavši u Getsemani okrenu se Isus kod ulaza k apostolima i reče :

»Sjedite tu, dok ja ne odem tamo i pomolim se.«

Ostavio ih je, da se ne bi smutili gledajući, kako se uznemiruje i straši. Na slavu poziva kralj sve dvoranike. Kad ga snađe žalost, povjerit će je samo najpouzdanijima. Tako je i Isus sada uzeo sa sobom samo trojicu najvjernijih : Petra, Jakova te Ivana i udaljio se s njima između drveća od ostale osmorice. Ova tri stupa Njegove crkve vidješe na svoje oči, kako je us-

krisio kćer Jairovu i kako se preobrazio na gori Taboru. Kad su nekoć bili svjedoci Njegove božanske moći i slave, neka danas vide Njegovu čovječju slabost i poniženje.

Još na putu u Getsemani mirno se Isus razgovarao s apostolima. No kad se udaljio s odabranom trojicom, zabrinu se najednom i poče se žalostiti. Lako ćemo pojmiti naglu ovu promjenu. Već od rođenja svoga znao je Isus, da će život svoj završiti na križu. Ali je taj dan bio još daleko, pa mu je mirno išao ususret. No što se više približavalo vrijeme tome strašnome času, znala bi Mu se pomisao na tešku smrt češće otkinuti iz tužna srca. Dva puta navijestio je apostolima svoju muku, da ih pripravi, ali Ga oni nijesu shvatili. Bili su uvjereni, da je Isus Sin Božji, pa su držali, da je to nemoguće. A Isus im nije htio o toj stvari više govoriti, jer je znao, da će se dosta žalostiti, kad Ga izgube. Kad je Isus krenuo posljednji put u Jerusolim, reče po treći put apostolima: »Evo idemo u Jerusolim, i Sin čovječji bit će predan glavarima svećeničkim i književnicima. I osuditi će Ga i predat će Ga poganima, da Mu se rugaju i da Ga bičuju i da Ga razapnu, i treći dan će uskrsnuti.« I te riječi nijesu apostoli razumjeli, jer nijesu mogli pojmiti, kako bi mogao trpjeti Mesija, koji ima da zavlada cijelim svijetom. A boraveći od nedjelje u Jerusolimu, bio je Isus zaposlen poučavajući narod, pa nije mnogo mislio, što ga čeka na Veliki petak. Ali kad je sada stupio u Getsemani, bile su Ga svega zaokupile misli na sutrašnju muku i smrt. Do sada je mislio na svoje, a sada poče više misliti na sebe.

Što je Isus u taj čas osjećao, jasno je izjavio, rekavši bližnjoj trojici:

»Žalosna je duša moja ća do smrti.«

I strah i groza nekakva tako je silno obladala dušom Njegovom, da bi mogao bio i umrijeti. Tim je časom započela Isusova duševna muka, koja je više puta teža od tjelesne.

Milo je čovjeku, kad u žalosti imade koga pokraj sebe. Teško se zato Isus odijelio i od trojice najmilijih

apostola i udaljio od njih, koliko se može kamenom dobaciti, to jest kakvih pedeset koračaja. Dalje nije pošao, da može kod njih potražiti utjehu, kad Mu bude najteže. Na rastanku još ih zamoli:

»Ostanite ovdje i bdijte sa Mnom.«

Prije svakoga važnijega čina običavao se Isus pomoliti Bogu, pa kako ne će sad uoči svoje muke? Bilo je dostojno, da molitvom započne žrtvu, što će je Bogu prinijeti na križu. Otišavši od apostola klekne ponajprije na zemlju, zatim pade na lice u znak dubokog poniženja, te se dugo i pobožno moljaše Bogu. Tijelom je drhtao, u licu problijedio, a očima gledao sad na nebo, sad na zemlju, sad na apostole kao čovjek, koji u smrtnoj borbi plašljivim pogledom traži, jesu li njegovi mili još kraj njega. Tako je Isus proveo malone cio sat. Što je molio, nije nam poznato. Od sve molitve Njegove zabilježiše nam apostoli samo tri bolna uzdaha, što ih je izrekao glasnije.

Gotovo nas je strah zaviriti, što se za to vrijeme događalo u presvetom srcu Njegovu, jer znademo, da Njegovih bolova ne možemo iscrpsti. Kao slabi neki putokaz pomaže nam evanđelje, koje veli, da se Isus zabrinuo, žalostio, pače drhtao i zgražao se. Kušajmo odgonenuti, odakle u Sina Božjega taj strah, ta žalost, to zgražanje.

Kao Bog znao je Isus unaprijed, što Ga sve čeka u ovih nekoliko sati, koje će još proživjeti na zemlji. Sve, što je Spasitelj na Veliki petak pretrpio tijelom, prepatio je u veče Velikog četvrtka dušom svojom. Kao kakav žalostan sprovod zaredale su sada u mašti Njegovoj tužne slike sjutrašnjega dana. Predvidio je, kako će Ga na veliku sramotu Njegovu svezati kao zločinca, voditi po ulicama, kako će Ga krivo optužiti i napokon nevina osuditi. Oćutio je u duši svojoj bolove još prije, nego su Ga ćuškali, bičovali, trnjem krunili i čavlima na križ pribili.

Mnogi je čovjek pao u nesvijest predviđajući, da će doživjeti veliku sramotu, a gdjekoji je i umro od straha pred velikim mukama. Prirodno je stoga, što je na Isusa navalio u Getsemaniju silan strah,

jer je imao istu čovječju prirodu kao i mi. Zato je mogao reći : »Žalosna je duša moja sve do smrti.« Očekivati skoru i tešku smrt gora je muka osuđeniku, nego sama smrt.

Ovo je druga kušnja Isusova. Poslije prve u pustinji ostavio Ga đavo na miru. U ovoj novoj samoći i tmini došao je, da Ga kuša posljednji put. Ranije nudio je Isusu sva kraljevstva na zemlji i njihov sjaj. Danas računa na Njegovu slabost, pa se nada, da će Ga svladati strah.

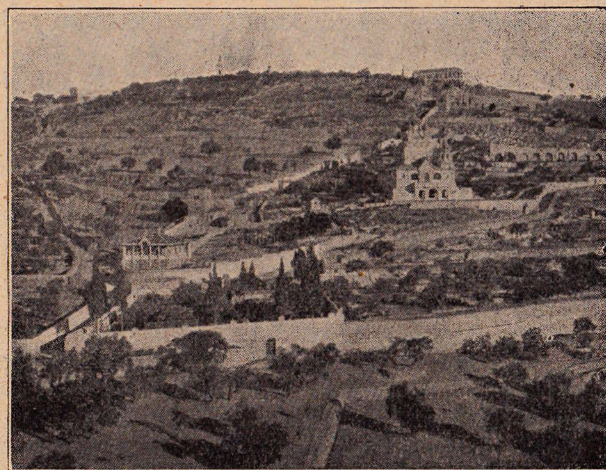
U toj tjeskobi zavapio je Isus iz dna srca svoga :

»Oče moj, ako je moguće, neka Me mimoiđe ovaj kalež, ali ne, kako ja hoću, nego kako Ti.«

Moleći se Bogu djetinjim pouzdanjem, počinje sa »Oče moj«, jer i zemaljskomu ocu nema milijega imena od ovoga u ustima djeteta svoga. Pod kaležom razumijevaju Židovi sudbinu, koju je Bog čovjeku dosudio. Tom riječi označio je Isus slikovno svoju muku i smrt. Znao je Isus, da će umrijeti na križu, i ne će da svojom molbom promijeni Božju odluku. Groza od smrti, koja je čovjeku prirođena, izbila Mu taj vapaj iz duše. Tim riječima preporučuje se Isus ljubavi i svemogućstvu Božjemu, da Ga Bog utješi i da Mu pomogne u velikoj muci Njegovoj. Ali je ljubav Isusova bila jača od smrti. Zato doda na kraju : »Ali ne, kako ja hoću, nego kako Ti hoćeš«. To će reći: ne moja, čovječja volja, koja se žaca od muka, već neka se vrši Tvoja, Božja volja, kojoj ja podlažem svoju volju. U tom pogledu je Isus sličan čovjeku, koji sam ide k liječniku, da ga reže, ali se silno boji bolova, što će ih pretrpjeti. Zato moli liječnika, neka tako svrši posao svoj, kako će što manje trpjeti, ali ako to ne bi išlo, on je pripravan na sve, jer znade, da mu nema spasa bez rezanja. Tako se i mnogi mučenik molio Bogu, neka mu olakša smrt. Ali je pokorno dodavao, da je i protiv svoje volje pripravan podnijeti najstrašnije muke, ako je to volja Božja. Ta Bog je dobar i onda, kad nam ne da ono, za što Ga molimo!

U nevolji traži čovjek utjehu kod prijatelja. Tako je činio i Isus. Pridigavši se rukama sa zemlje

uspravio se na koljena, ustao i pošao nesigurnim korakom do Petra, Jakova i Ivana. Mjesto utjehe naiđe ovdje na novu žalost. Apostoli su gledali za Njim, kad se udaljio bio, sažaljavali Ga, videći, kako se baca na zemlju, čuli od molitve Njegove tužan uzdah. No kasnije zaspaše unatoč opomene Isusove, da bdiju. Ta se nemarnost bolno kosnula srca Isusova. Juda bdije, da Ga izdade, vojnici se pripravljaju, da Ga ulove, svećenici se dogovaraju, kako će Ga osu-

Vrt Getsemani i Maslinska gora.

diti, a Njegovi najmiliji spavaju. Zato ih Isus probudi i blago ukori doviknuvši Petru :

»Simone, zar spavaš? Zar ne mogoste jedan sat bdjeti sa mnom?« Nijesu mogli da Mu tu ljubav pokažu ni oni, koje je nad svima odlikovao.

Petru je upravio riječi svoje, jer ga je namijenio za poglavicu apostolima, pa je trebalo da drugovima prednjači dobrim primjerom. A zaslužio je Petar ukor taj i zato, što se malo prije najviše junačio. Rumenilo stida moralo je oblijati lice Petrovo, kad se

probudio i razabrao riječi Isusove. Isus kao da ga je prekorio: »Malo prije si se junačio, da ćeš i umrijeti za mene, a evo nijesi mogao ni jedan sat bdjeti sa mnom!« Riječi upravljene Petru gađale su i Jakova i Ivana, jer su pred Getsemanijem svi apostoli izjavili, da su gotovi umrijeti s Isusom.

Nato opomene Isus svu trojicu rekavši:

»Bdijte i molite se, da ne padnete u napast, to jest, da ne podlegnete napasti. Duh je, istina, voljan, ali je tijelo slabo.«

Naskoro će se ispuniti, što je Isus prorekao apostolima, a oni nijesu mogli pojmiti ni vjerovati: Božjega će Sina uloviti i osuditi na smrt. Da vjera njihova ne smalakše u tim teškim časovima, daje im Isus dvostruko sredstvo, kojim će svladati kušnju: neka paze i neka se Bogu mole. Nije dosta, da se oslone na ljubav, što je ćute za Njega. U njih je dobra volja, da u svim pogiblima ustraju uz svoga Učitelja, ali kad navali neprijatelj, lako će malaksati od straha i od muka. Tijelo je u borbi slabo, pa će izdati i razum i dobru volju.

»Bdijte i molite se«, jest posljednji nauk, što ga Isus dade apostolima. U te dvije riječi skupio je sve najbolje, što im je mogao reći. Nažalost nijesu poslušali u Getsemaniju, pa su Ga zato sramotno ostavili. No poučeni gorkim iskustvom dobro su upamtili posljednju opomenu svoga učitelja. Po njoj su kasnije izbjegli mnogoj napasti. Tako su postali sveci ne zato, što su život svoj posvetili Bogu, ni zato, što su čudesa činili, već samo zato, što su bili oprezni i Bogu se molili.

U Getsemaniju pokazao nam je Isus primjerom svojim, kako nam nikad ne treba toliko moliti kao u času kušanja i žalosti. Opreznost i molitva najbolje je oružje protiv duhovnoga neprijatelja. Opreznost upozorit će nas, da se uklonimo pogibli, koja nam prijeti, a molitva će nam pomoći, da napast svladamo.

Ne očekujući odgovora vratio se Isus od apostola na mjesto, gdje se je prije molio. I opet Mu lebde pred očima strašne slike. Nije samo strašnja muka, što zadaje bol srcu Njegovu. Bole Ga i grijesi roda ljudskoga, za koje ima da zadovolji pravdu Božju.

Već prvim grijehom u raju uvrijedio je Adam svoga Stvoritelja i dobročinitelja, a za to nije mogao podati Bogu prave zadovoljštine. Uvreda je to teža, što je viši onaj, koga smo uvrijedili. Veći grijeh je uvrijediti kralja nego slugu. A kolika je tek krivica uvrijediti Boga? Naprotiv je zadovoljština, kojom hoće čovjek da popravi uvredu, to manja, što je niži onaj, koji nam je daje. Drugo je, kad nas moli za oproštenje veliki gospodin, a drugo je, kad to čini sluga. Tako nije mogao Adam zadovoljiti Boga ni za sebe, a kamo li za svoje potomke, koje no je unesrećio svojim grijehom. Što vrijedi za Adamov grijeh, to valja još više za one grijehe, što ih čovjek čini sam. Ni za njih ne može nitko da pravo zadovolji Boga. I da ljudi ne propadnu zauvijek, došao je Sin Božji na svijet, da ih spase. Kao Bog pružit će Bogu dostojnu zadovoljštinu, a kao čovjek zadovoljit će Boga mjesto ljudi, kao što brat može da plati dug za brata svoga. Tako je Isus Jaganjac, koji je uzeo na sebe grijehe svijeta, da za njih zadovolji pravdu Božju.

Bogu je otvoreno sve, što je na svijetu bilo i što će biti. I Isus je vidio pod Maslinskom gorom u duhu sve grijehe ovoga svijeta, počevši od grijeha Adamova pa do posljednjeg grijeha, što će ga učiniti ljudi na sudnji dan. Tako tvrde sveti oci. Vidio je grijehe kraljeva i njihovih podanika, bogataša i siromaha, roditelja i njihove djece, grijehe duhovnih pastira i njima povjerenih ovaca. Vidio je grijehe, što ih ljudi čine protiv Boga, sebe i bližnjega svoga, iz neznanja, slabosti ili iz zlobe. Vidio je grijehe svijeta u pravoj njihovoj prostoti, zloći, drzovitosti, raspuštenosti i raskalašenosti.

Sad ćemo pojmiti, zašto se Isus, ugledavši tolike grijehe i njihovu pakost, zgražao, kako veli sveto Pismo. Za te grijehe podnijet će doskora tjelesne muke. Ali srce njegovo već je sad osjećalo neiskazane duševne bolove. Njima je htio da zadovolji Boga i za one grijehe,

što ih ljudi čine mišlju, i za one gadne slasti, što ih grješnik ćudi u srcu svome. Tako Isus u Getsemaniju nije toliko oplakivao svoju smrt, koliko našu pakost.

Pod teretom tolikih grijeha i velike muke pao je i opet na zemlju i nanovo zavapio :

»Oče moj, ako Me ne može mimoići kalež ovaj, osim da ga pijem, neka bude volja Tvoja.« Sad ne moli toliko, da Ga mimoiđe kalež muke, već jače ističe, neka se vrši volja Božja, s kojom se potpunoma slaže.

U teškoj borbi i vrućoj molitvi nije zaboravio apostola, koji su Mu bili bliže. Tjera Ga nešto, da ih opet pogleda. Ljudi, koje snađe velika žalost, ne mogu ostati na jednom mjestu. Ustade dakle i pođe k njima. Na žalost »nađe ih i opet gdje spavaju«. Nije to bio onaj san, u kom čovjek niti šta vidi niti čuje, već polusan, gdje napola sluša. Petar i Ivan izmučili se danas, jer im je Isus jutros naložio, da prirede posljednju večeru ; bili su se zabrinuli gledajući žalost i borbu svoga učitelja, a k tomu je i noć već poodmakla bila. To su razlozi, poradi kojih su im oči oteščale bile, pa se sklopile i protiv njihove volje. Ne znamo, što im je Isus ovaj put rekao. No bit će svakako, da je nešto primijetio, dok sveto Pismo kaže za apostole : »Nijesu znali, što bi Mu odgovorili.« Uvidjeli su, da ne rade najbolje, da su zaslužili ukor, pa se ne opravdavaju.

Sažaljavajući svu trojicu, vrati se Isus po drugi put na staro mjesto svoje.

Uza strah i grozu obuze srce Njegovo i silna žalost. Straši se od muka, ali Ga tješi, što će trpjeti za ljude, koje imade rado. Bio križ Njegov još tako težak i sramotan, zaslužit će njime Ocu svomu dostojnu zadovoljštinu za sve grijehe svijeta i time steći slavu. Nego kad čovjek položi život svoj za drugoga, pa unaprijed vidi, da će mu taj biti još nezahvalan, to mora da mu srce para. Tako je Isus žalio, kad se sjetio, da će mnogi, što ih je otkupio svojom krvi, biti spram Njega mlaki i hladni. Boljelo Ga je, što će za tolike ljude uzalud trpjeti, jer je širok put, koji

vodi u propast, a nebrojeni će udariti njime. Dobro i plemenito mislio je po njih, a oni će propasti zauvijek, jer im je više stalo do tijela, nego do duše. Peklo Ga je nadalje, što će Ga još i vrijeđati mnogi, koje je obdario tolikim dobročinstvima. Doskora će Ga jedan apostol izdati, drugi zatajati, a koliki će poći tragom njihovim, griješeći sve do smrti? I upravo se razdiralo srce Njegovo, kad je pomislio, da će za sve dobro, što Ga je učinio svijetu, na Njega napadati, krivim naukama Njegove ovce zavoditi iz zaslijepljenosti, sebičnosti ili puke zlobe. Promatrajući ovo zaboravio je svoje muke, pa više mislio na propast takovih ljudi.

Uza sve to bio je pripravan da trpi i za njih, pa moli i po treći put iste riječi :

»Oče moj, ako me ne može mimoići ovaj kalež, osim da ga pijem, neka bude volja Tvoja«.

Plemenitije nije mogao moliti. Nema na svijetu ljepše i Bogu milije molitve, nego kad se u najvećoj žalosti posvema predajemo volji Njegovoj.

Dva puta pošao je Isus k apostolima i uzalud tražio utjehu kod ljudi. Sad je treći put nastavio svoju molitvu, da pokaže, kako nam valja ustrajati, ako nas Bog prvi puta ne usliša. Za to vrijeme sve više raste u Njega strah od muka, groza poradi grijeha i žalost za ljudsku zlobu. Drži Ga samo nepokolebivo Njegovo pouzdanje u Boga, potpuna pokornost spram volje Oca nebeskoga, da ne očaja. Prvi i drugi put činilo se, da Ga Bog ne čuje. Poslije trećega vapaja evo se nad Getsemanijem otvara nebo, a iz njega spušta se anđeo, da Isusa utješi.

Kadgod se Isus duboko ponizio, nagrađuje Ga Otac nebeski šaljući anđele s neba, da potvrde božanstvo Sina Njegova. Kad se Spasitelj rodio, ponizio se mnogo više, nego kad bi najsilniji kralj na svijetu skinuo svoju krunu, sašao s prijestolja, obukao prosto odijelo i zašao među sluge svoje, da s njima strada, ne bi li im tim načinom pomogao. Evo zato anđela s neba, da betlehemskim pastirima navijeste slavu Njegovu. Kad je Isus u velikoj poniznosti svojoj do-

pustio, da Ga kuša đavao u pustinji, priskočiše i opet anđeli, da Mu služe. Tako je bilo i u Getsemaniju.

Kako se zvao anđeo, koji je sada pohodio Isusa, ne znamo. Misle, da je bio Gabrijel, jer taj silazi s neba, kad treba što javiti o Sinu Božjemu. Osim toga znači mu židovsko ime Gabrijel junak ili hrabrost Božja, kojeno je sada trebalo Isusu, da Ga utješi. Toga Anđela gledao je Isus i slušao glas njegov upravo onako, kako su betlehemski pastiri na svoje oči gledali anđele i na svoje uši slušali pjevanje njihovo.

Čim je nebeski glasnik tješio žalosna Isusa, ne pripovijeda sveto Pismo. Bit će, da Ga je okrijepio, kako i mi hrabrimo prijatelja u nevolji. Prikazao Mu je gorki kalež muke Njegove u posve drugom i ljepšem svijetlu. Podsjetio Ga je, kako je došao na ovaj svijet, da vrši volju Oca svoga, koji hoće, da On ispije kalež ovaj. Mukom svojom proslavit će Boga više nego svi ljudi svojim hvalospjevima i dobrim djelima. Spomenuo Mu je, kako će se po Njegovoj smrti spasti nebrojeni ljudi, kako će još više njih crpsti veliku utjehu u svojim nevoljama iz muke Njegove. Predstavio Mu je, kako će Ga svi članovi crkve u vjekove slaviti kao Spasitelja svijeta. Slikari, koji gdjekada umiju da jednom slikom više prikažu nego što može pisac opisati, prikazuju utjehu anđelovu poznatom slikom: Anđeo pruža Isusu kalež moleći, neka ga primi iz ruku Oca nebeskoga

Pošto je anđeo ove i slične misli napomenuo Isusu, iščeznu ispred očiju Njegovih. Otkako ga nestade, nije Isusa ostavio strah, već se jošte povećao. To nam jasno kaže sveto Pismo riječima : »Snađe Ga smrtna muka i moljaše se gorljivije.« No što je više rasla Njegova borba, sve je jače postajalo pouzdanje u Boga. Dok je Isus prije prekidao svoju molitvu polazeći k apostolima, sad je molio ustrajnije i gorljivije. Ta usrdna molitva bila je plod utjehe anđelove. Tvrdo pouzdanje u Boga prevladalo je napokon prirođenu slabost te ulilo u srce Isusovo mir i odlučnost.

Kako je silna bila borba Isusova, pokazuje nam najbolje krvavi znoj, koji Ga je sada oblio. Da ne bi tkogod mislio, da se Isus znojio običnim znojem, piše sveti Luka izrično : »I postade znoj Njegov kao kaplje krvi, što kapahu na zemlju.« To znači, da se Isus znojio krvavim znojem. Razlikujemo naime tri vrste znoja : običan, koji se pokaže, kad teško radimo ; ledeni, koji nas probija u smrtnoj pogibli, i krvavi znoj. Taj se javlja, kad poradi prevelike uzbuđenosti udari čovjeku na kožu krv pomiješana sa znojem. Liječnici dopuštaju, da je takav znoj moguć, ali vele, da je rijedak. No i smrtna borba, kojom se Isus sada borio, bila je vanredno silna. Zato se znoj Njegov pomiješao s krvlju i navalio tolikom silom, da Mu je tekao niz lice i kapao na zemlju. To su apostoli vidjeli, kad se Isus po treći put vratio k njima. A valjda im je i On sam poslije Uskrsnuća svoga pripovijedao o tomu.

Krvavi znoj potekao je ne od straha od smrti, već poradi one silne borbe, kojom je Isus nadvladao strah. Kad se čovjek prestraši, postaje blijed, jer sva krv pobjegne prema srcu. A kad se bori ili teško radi, pocrveni, jer krv navali prema koži. Vidi se dakle, kako se teško borio Isus, kad nije samo pocrvenio, već Mu je krv prokapala kroz kožu. A zašto je stajalo Isusa tolike borbe, da nadvlada svoj strah? Imade vojnika, reći ćete, koji hrabro polaze u boj ; a koliki su mučenici s veseljem stupali na stratište? Zar je Isus bio duhom slabiji od ovih? Nipošto ! Da je htio, mogao je kao junak jednim časom da uguši svoj strah. Krvavim znojem svojim želio je pred smrt svoju dokazati, da je pravi čovjek. Nije Ga bilo sram odati slabost svoju, da pokaže, kako je u Njega ista priroda, što je imadu i drugi ljudi. U svom životu doživio je toliko nevolja i poniženja te sve svladao s takvim mirom, te bi se gdjekomu moglo činiti, da je imao nekakvo drugo tijelo i dušu, nego ostali ljudi. No kad čitamo, kako su Ga Židovi ulovili, bičevali, razapeli, tad je svakomu jasno, da je imao tijelo kao i mi. A kad vidimo, da se borio u smrtnome strahu, očito je, da je imao dušu kao i mi. Napokon htio nam je Isus krvavom svojom borbom pokazati, kako ćemo molitvom i po-

uzdanjem u Boga svladati svaki strah, pa i onaj u času smrti. Osjećao je našu slabost, da nam poda svoju jakost; trpio je našu tugu i poniženje, da nam steče svoje veselje i slavu.

Ne znamo, kako se dugo Isus tako molio po treći put, ali nam je dobro poznat uspjeh Njegove molitve i pohoda anđelova. Onaj blaženi mir, koji je Isus pokazivao sve do ulaza u Getsemani, zavladao je Njime opet i nije Ga ni za čas ostavio za cijele muke Njegove. A s mirom združila se jakost i odlučnost, da ovrši volju Božju i podnese sve za spas roda ljudskoga. Sad je mogao da pođe na muke s nekom sigurnošću, koje nije ništa pomutilo, i s nekim čednim dostojanstvom, kojemu nema primjera u povijesti svjetskoj.

Bit će nekako bilo pred ponoć, kad se Isus podigao sa zemlje i sad sigurnim korakom došao do trojice odabranih. Ovi su, kao i prije, spavali. Kad zamijetiše dolazak Isusov, valjada su i opet htjeli da se posramljeni podignu, bojeći se nova ukora. Ali Isus im reče milo:

»Spavajte dalje i počivajte Ja vas više ne ću smetati«. — No kratko su vrijeme spavali, a Isus kraj njih bdio. Doskora ih probudi snažan glas Isusov, koji im reče: »Dosta je! Došao je čas moje muke. Evo predat će se Sin čovječji u ruke grješnicima, to jest židovskim poglavicama, kojima će Ga Juda izdati. Evo se približi, koji će me izdati«.

Kao gromom ošinuti skočiše na te riječi Petar, Jakov i Ivan. Tarući oči svoje opaziše kroz lišće maslina neko crvenkasto svijetlo u daljini. Usred duboke tišine, koja vlada po noći u gradovima na Istoku, začuše korake nekakove čete. Još se ne vidi, tko je u njoj, ali Isus znade dobro, da ti ljudi dolaze po Njega. Bilo je sada krajnje vrijeme, da pođe do one osmorice apostola, što ih je ostavio kod ulaza, i da ih zaštiti. Polazeći četi ususret pokazao je, da hoće umrijeti. Koračao je mirno u znak, da Ga ovaj noćni pohod nije iznenadio i da se ništa ne boji. U silnom strahu stupahu za Njim odabrana trojica apostola.

Izdaja.

Dok je Isus govorio posljednje riječi, ulazila je u Getsemani brojna i šarena hrpa ljudi. Predvodio ju »jedan od dvanaestorice«, ističe sa žalošću evanđelje, da pokaže, kako duboko može čovjek pasti. Isus ga je primio u krug svojih najbližih prijatelja i obdario najvećom časti, koju mu je mogao podijeliti na zemlji. A on je evo u pakosti svojoj zašao dotle, te stoji na čelu Njegovih krvnika. Ime mu je bilo Juda. Na posljednjoj večeri jasno je Isus izjavio Judi, da znade, što snuje protiv Njega. Videći, da ga je Isus progledao, ustade od stola i pođe ravno do velikoga svećenika. Njemu i njegovim drugovima razloži, kako je sada najzgodniji čas, da ulove Isusa. Danas slavi Isus u Jerusolimu posljednju večeru sa svojim učenicima. Jer je već kasno, jamačno će poslije večere poći podno Maslinskoga brda, kamo je češće zalazio, da prenoći. Juda će ih onamo odvesti i Isusa naći. Naskoro će sve zaspati, a ako bi se tko digao, da Isusa obrani, lako će ga odbiti nekoliko oružanih sluga i vojnika. Još im Juda pripomene, da ne zna, hoće li im drugi put pomoći, jer Isus znade za njegovu osnovu, pa se više ne može vratiti k Njemu. A poslije vazma mogao bi Isus ili potajno ili s velikim društvom ostaviti Jerusolim, pa Ga ne bi mogli zaustaviti.

I prijedlog Judin svidje se židovskim poglavicama. Smjesta mu odrediše veliki svećenici stražare, koji su pazili na red u hramu, i naoružaše ih na brzu ruku toljagama. U same stražare nijesu se Židovi mogli pouzdati. Jednom su ih već poslali bili, da uhite Isusa, a oni se vratiše praznih ruku. Stoga uzeše i rimske vojnike, koji su pomagali čuvati red, kad je za velikih svetkovina silan narod nagrnuo u hram. Ovi će pod zapovjedništvom svoga časnika mačevima suzbiti svakoga, koji bi se usudio braniti Isusa. Premda je u to doba sjala mjesečina, zapovjediše veliki svećenici svojim slugama, da ponesu sobom svjetiljke i goruće baklje. Njima će lakše naći Isusa, ako bi se sakrio,

jer je u vrtu ispod maslinova drveća bilo tamno. Slugama i vojnicima pridružiše se i neki članovi velikoga vijeća, da smjesta izdadu potrebne naloge u slučaju kakve pogibli. Tako je bio dosta velik broj onih, koji su pošli, da ulove Isusa.

Tiho i oprezno kao za kakova noćna napadaja prikučiše se Getsemaniju. Neki od njih poznavali su Isusa. No rimski vojnici nisu Ga možda ni vidjeli, pa bi u metežu mogli i krivoga uhvatiti. Zato im Juda reče potiho pred vratima:

»Koga poljubim, taj je.«

Odabrao je taj znak, jer će po njemu sluge nesumnjivo poznati, koga imadu da uhite. A kako je bio licemjeran, imao je i svojih razloga. Učenik običavao je u ono vrijeme poljubiti Učitelja, kad se s njime sreo. Tako će učiniti i Juda, pa apostoli i Isus ne će ni znati, da Ga time izdaje. I kao da se bojao, hoće li zaslužiti obećanu nagradu, dodade vojnicima:

»Držite Ga i vodite oprezno.«

Sjetio se, kako su Nazarećani poveli Isusa, da Ga strovale sa stijene, a On je mirno prošao kraj njih, i nitko Ga se nije dotakao.

Došavši do Getsemanija otvori Juda poznata vrata i uđe u vrt. Mislio je, da će Isusa morati potražiti. Ali Isus »znajući sve, što će doći na Njega«, dočeka ga na ulazu pred svojim apostolima. Ova pripravnost nije smela Judu. Kad Ga ugleda, pobrza naprijed i odijeli se od svoje povorke, kako se ne bi činilo, da joj i on pripada. Pristupivši naglo k Isusu, ispruži ruke, da Ga zagrli, te reče ljubazno:

»Zdravo, učitelju,« i izljubi Ga.

Tim je po nekoliko puta označio onima iza leđa, koga imadu da ulove. Kazati komu »zdravo«, znači zaželjeti mu svako dobro. Kod Jude krila se u tome pozdravu zmijska lukavost, koju je popratio ljubaznim smiješkom na ustima, a podmuklom mržnjom u srcu.

Trebalo je u tom času biti Bog, da čovjek ostane miran kraj tolikoga licemjerja. Drugi bi podmukla izdajnika, koji hoće da ga zagrli i poljubi, odrinuo od sebe i ogorčeno mu predbacio njegovo izdajstvo.

Isus nije učinio tako. Bez mržnje dao se od Jude izljubiti i sažaljavajući izdajnika reče:

»Druže, po što si došao?«

Zove ga drugom, jer ga je primio u kolo svojih apostola. Pitanjem »po što si došao?« kao da mu kaže: što misliš, da ne znam, po što si došao? Nato pridodade: »Juda, zar cjelovom izdaješ Sina čovječjega?« Imenom ga zove, da posljednji put pokaže, kako mu nije neprijatelj. I kao zapanjen pita: zar cjelov, koji je znak ljubavi i prijateljstva, zlorabiš da izdaš svog učitelja, koji je Sin čovječji t. j. Spasitelj svijeta? Taj cjelov gore je opoganio usta Isusova nego kasnije pljuvanje židovskih sluga i rimskih vojnika. Svaka od ovih riječi ubola je Judu u srce. Sve do smrti zujale su mu u ušima i dovele ga do očajanja. Videći sad, da ga je Isus progledao, nije više mogao da se pridruži starim svojim drugovima, apostolima, već stade uz sluge svećeničke.

Napeto gledahu ovi, komu će se Juda približiti. I kad im dade dogovoreni znak, imali su da navale na Isusa. Ali se nijedan od njih nije usudio ni maknuti. Znali su, da idu protiv proroka, koji je činio tolika čudesa. Zato stupi Isus dva tri koraka naprijed te ih zapita mirno:

»Koga tražite?«

Znao je, po koga su došli, ali je pitanjem svojim htio da zaštiti apostole i preprijeći nepotreban pokolj.

»Isusa Nazarećanina,« odgovori nekoliko glasova. U Židova bilo je ime Isus običajno, pa mu dodaše Nazarećanina, da Isusa pobliže označe.

A Isus im reče:

»Ja sam.«

Tihi ovaj odgovor bio je za njih jači nego glas groma, jer je bio glas Sina Božjega. Jedva su riječi Isusove doprle do njihovih ušiju, a oni »uzmakoše natrag i popadaše na zemlju«. Tako piše sveti Ivan, koji je to vidio na svoje oči. Tim čudom dokazao je Isus, da se dragovoljno predaje u ruke grješnika, jer bi sad mirno mogao otići. Ali da se nije dao zasužnjiti,

niti bi sluge postigle, po što su došle u Getsemani, niti bi Isus izvršio ono, za što je došao na ovaj svijet.

Zapanjeni nad neodoljivom silom, što ih je oborila, poustadoše iza nekoga časa posramljeni.

Kad se razabraše od straha, upita ih Isus po drugi put:

»Koga tražite?«

A oni Mu poniznije nego prvi put odgovoriše:

»Isusa Nazarećanina.«

Nato nastavi Isus:

»Kazah vam, da sam ja«, i pokazujući rukom na apostole primijeti: »Ako dakle mene tražite, ostavite ove, neka idu.«

Poslije onoga, što se malo prije dogodilo, značile su te riječi: Mene možete slobodno zasužnjiti, ali na moje učenike da nijedan od vas ne stavi ruku. Znao je Isus, da će apostole snaći velika kušnja s Njegove muke, pa je htio da ih osigura od vanjske sile. Ove su riječi Isusove očuvale apostole od svakoga nasilja.

Tim je Isus i opet pokazao svoju čudesnu moć. Kad bi oružnici danas zatekli tražena zločinca, uhitili bi i drugove njegove, jer je opravdana sumnja, da su i oni sukrivci, kad ih sam zločinac brani. A kako bi cijela četa rimskih vojnika pustila bila apostole, da mirno pobjegnu?

Dršćući slušale su sluge riječi Isusove. Težak je kamen mnogomu pao sa srca, kad razumješe, da im se Isus dragovoljno predaje uz uvjet, da apostole ostave na miru. Smjesta pristupiše neki i podigoše ruke na Isusa, da Ga vežu.

To se apostolima dalo na žao. Nijesu mogli dopustiti, da učitelja njihova uhite kao zločinca, pa priskočiše, da Ga obrane. I neki od apostola zapitaše Isusa:

»Gospodine, da udarimo mačem?« Ali Petar nije čekao na odgovor Isusov, već se maši za svoj bodež, kojim je zaklao i rasjekao vazmeno janje, te navali na jednoga slugu svećeničkoga, koji se zvao Malho. Taj je valjda prvi pristupio, da Isusa sveže. Htio je

Petar da ga udari po glavi. No ili zato, što je krivo zamahnuo, ili zato, što je sluga glavom maknuo, dogodi se, te mu posiječe desno uho. Da je namjeravao odsjeći samo uho, bio bi posjekao lijevo, a ne desno, jer je bodež držao desnom rukom.

Ovim činom pokazao je Petar svoju naglost, ali ujedno i svoju nepromišljenost. Šta bi on gotovo goloruk mogao opraviti protiv oružane čete? Zaboravio je, da bi se Isus i sad mogao spasti čudom, kad ne bi htio da se preda.

Zato reče Isus ponajprije apostolima:

»Manite se«, to jest, »nemojte me silom braniti. Ostavite ih, da Me ulove!«

Na te riječi umiriše se i apostoli, koji priskočiše, da Ga obrane, i sluge, koji htjedoše da Ga vežu. Petrov pak mač više je povrijedio ustrpljivost Isusovu, nego tijelo Malhovo. Stoga mu Isus reče ozbiljno:

»Vrati mač svoj na mjesto njegovo«, to jest za pojas, gdje obično stoji, »jer će svi, koji se maše za mač, od mača i poginuti.« To će reći: Tko se bez potrebe i bez ovlaštenja najviše vlasti služi oružjem, zavrijedio je, da bude kažnjen jednakom kaznom.

Malo prije vidio je Petar, kako je Isus samo riječju svojom oborio na tle sluge, pa bi i sad mogao znati, da Mu ne treba njegova mača. Zato nastavi Isus:

»Ili misliš li, da ja ne mogu zamoliti Oca svojega, i stavit će mi više od dvanaest legija anđela?« Kad bih htio da se spasem, hoće Isus da kaže, ne bih trebao, da me brani dvanaest apostola. Da zamolim Oca svoga, poslao bi mi mjesto svakoga vas cijelu legiju anđela. Kako se kod nas vojska dijeli na pukovnije, tako se kod Rimljana dijelila na legije, kojih je svaka brojila šest tisuća momaka. Prema tomu kaže Isus, da bi sad sišle s neba sedamdeset i dvije tisuće, to jest veliko mnoštvo anđela, da Ga brane. Ali on ne će da za to moli Oca svoga, jer »kako bi se ispunilo sveto Pismo, koje piše, da tako mora da bude.« Kad se Isus odlučio, da izbavi rod ljudski, trebalo je da trpi i umre, jer je sveto Pismo u proroštvima davno proreklo, da će na taj način Spasitelj otkupiti svijet.

Poslije ove opomene pruži Isus ruku, dotakne se posječena uha Malhova i iscijeli ga, jer ga Petar nije bio odsjekao, već se donjim krajem još držalo glave. Kako Isus vraća zlo dobrim! Čovjeku, koji je skočio, da Ga veže i uapsi, još je izliječio ranu. I čudna je stvar, što se nitko nije usudio da kazni apostole, koji htjedoše da se usprotive javnoj vlasti. Nitko se nije maknuo, da kazni Petra, kojega bi rimski vojnici inače sasjekli bili! Sve se ovo dogodilo u tren oka.

Bit će da su vođe svećenički, koji su dosad bili iza čete, videći neki metež, skočili naprijed, bojeći se, da Isus ne umakne. Njima je bilo najviše stalo, da Isusa ulove, sluge su tek vršile njihove naloge. Zato reče Isus u prvom redu njima, a onda slugama:

»Kao na razbojnika iziđoste s mačevima i s toljagama, da Me uhvatite. Svaki dan sam kod vas sjedio u hramu naučajući, i nijeste Me uhitili. Ali to je vaš čas i moć tmine.«

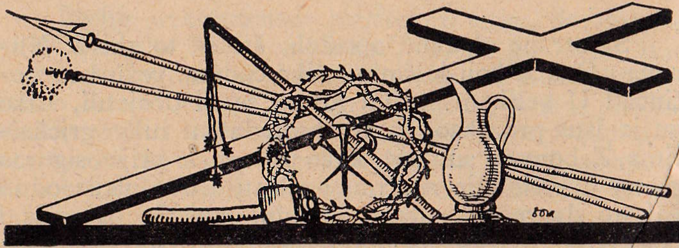
Nije se Isus skrivao kao kakav zločinac ili kukavica. Poslije svečana ulaza u Jerusolim svaki je dan javno naučavao u hramu. Dosta je bilo poglavicama svećeničkim, da samo pruže ruku na Isusa, pa da Ga proglase uapšenim. Ali oni se nijesu usudili toga učiniti, jer još nije došao Njegov čas. Kao opaki ljudi, koji skrivaju svoja zla djela pred očima svijeta, iziđoše po noći na Isusa. Čemu mačevi i toljage, gdje je Isus bio pripravan da pođe, kad Ga pozovu? To je način, koji njima najbolje pristaje. Izabrali su i vrijeme, koje odgovara njihovoj naravi. »Ali ovo je vaš čas i vlast tmine«. Isus je svjetlo svijeta, koji je došao da rasprši tminu đavolsku. Židovi mogu Ga zastrti samo kratko vrijeme, kako crn oblak može da zastre sunce, koje će za čas još ljepše zasvijetliti. Ne bi Ga ulovili ni sada, da nije moći tmine, to jest đavla, koji se Židovima poslužio, da Isusa ulove i razapnu.

Poslije tih riječi, kojima je Isus izjavio, da se ne će braniti, pristupiše sluge i svezaše Ga, a Isus se nije nimalo opirao. Tako Isusa nije svezala vanjska sila, već volja Njegova nebeskog Oca. Nato Ga opkoliše vojnici i svećenici te svi krenuše s Njime prema gradu.

Sa strane gledahu apostoli, što se to zbiva. Njihova učitelja, koji je činio tolika čudesa, vežu kao zločinca! U velikom strahu nijesu se ni dosjetili, kako im je Isus prorekao, da će se predati u ruke grješnicima. Zaboravili su pače, kako ih je malo prije osigurao protiv neprijatelja riječima: »Pustite ove, neka odu.« Mjesto da mirno ostanu ili odu, »svi Ga ostaviše i pobjegoše.« Tu se ispunilo ono Isusovo: »Svi ćete se vi smutiti radi mene ovu noć, jer stoji u svetom Pismu: udarit ću pastira, i razbjeći će se ovce od stada.« Bijeg njihov bila je pravedna kazna za smjelost, kojom su unatoč riječima Isusovim tvrdili, da su pripravni umrijeti za Nj.

Samo je jedna duša pošla za Isusom na prvom sužanjskom putu Njegovom. Vodeći Isusa prolazila je oružana četa u gluho doba noći nešto slobodnije, te je probudila iz sna nekoga mladića. Radoznao, što je to, nije imao vremena da se obuče, već prebaci preko sebe samo ponjavu, te se približi k četi. Kad ga opaziše vojnici, bilo im je sumnjivo, što taj čovjek ide za njima, pa primiše za ponjavu, da ga uhvate. A mladić ostavi ponjavu u njihovim rukama te pobježe. Možda su se bojali, da ne bi probudio ljude i prizvao Isusu u pomoć. Ali kada vidješe, da bježi, ne htjedoše da ga progone, već podvostručiše korake svoje.

Tko je bio taj mladić i kako se je zvao, ne će se valjda nikada saznati. Ali neznatan taj događaj kaže nam jasno, da bi vojnici jamačno zasužnjili bili i apostole, da im Isus nije zabranio. Ta htjeli su da ulove toga nedužnoga mladića samo zato, što je pošao za Isusom. I pružili su za njim ruke, jer njega nije štitila božanska riječ Isusova.

Pred Anom.

S velikim veseljem povedoše Židovi Isusa iz Getsemanija. Dugo su na Nj vrebali. Danas je napokon u njihovim rukama. Sa svih strana opkoljen je vojnicima, a k tomu još svezan. Od veselja sve hite i putem snuju, kako će se osvetiti svome ljutome dušmaninu. Po njihovoj zapovijedi brza Isus, te misli na svoju sramotu i na muke, što Ga čekaju.

Zakrenuvši iz Getsemanija malo na desno udariše preko Cedrona na današnju kapiju svetoga Stjepana. I povedoše Isusa posred grada do kuće velikoga svećenika, koja je stajala na jugozapadnoj strani Jerusolima. Na već otvorena vrata uđoše u kuću sluge svećeničke s Isusom i židovske poglavice. A vojnici se ispred kuće vratiše na svoje noćište. Sad nije bilo pogibli, da se digne kakova buna, jer je narod mirno spavao, pa nije znao, da je Isus ulovljen.

Unišavši u kuću, povedoše sluge Isusa do odaja jednoga svećeničkoga poglavice, koji se zvao Ana. Taj nije više bio veliki svećenik, ali je još uvijek ostao uvažen čovjek među židovskim poglavicama. Osam godina vršio je čast velikoga svećenika, dok ga godine petnaeste nijesu Rimljani svrgli. To nije ništa naškodilo njegovu ugledu pred narodom. Dobro je poznavao zakon Mojsijev i židovske predaje, a uza to

bio okretan i prepreden. Nijesu mu se mogli dosta načuditi, kako je lukavo zamislio način, kojim će postići, što želi. Jednoga bi neprijatelja zadovoljio, drugoga potkupio, trećega zastrašio, a četvrtoga uništio bez milosrđa. Kraj toga bio je tako ljubazan, da su ga zvali ljuticom, koja ne će žrtve svoje upropastiti ujedom, već siktanjem. Ovakvim sredstvima umio je petoricu svojih sinova podići na najveće dostojanstvo u židovskoj zemlji, na čast velikoga svećenika. Po njima je upravljao narodom, premda sam nije imao nikakove vlasti. I tadanji veliki svećenik, Kajfa, bio mu je zet i uz to puka lutka u njegovim rukama. Tako je njegova obitelj vršila čast velikoga svećenika malne pedeset godina, pa su Anu zvali najsretnijim čovjekom svoga vremena.

Ana bio je duša cijeloga pokreta protiv Isusa. Zato je valjda sam Kajfa zapovjedio slugama, da Isusa odvedu najprije k njemu, da razveseli staroga svoga tasta. I Ana se potajno radovao u duši, kad ugleda pred sobom svezana Isusa, kojega se toliko bojao i ujedno mrzio. Prvi korak njegova pothvata sretno je uspio.

Ana nije bio nikakova službena ličnost, pa nije imao ni prava da vodi kakovu istragu protiv Isusa. No videći svoga dušmanina ponižena i skrušena htio se njime pozabaviti, kako se često i zvijer igra sa svojim plijenom, prije nego će ga usmrtiti. Računao je, da će Isus poput mnogih zločinaca iskreno priznati sve videći, da je napokon pao pravdi u ruke. Zato će Ana upraviti Isusu općenito pitanje, o kojemu se dalo na široko raspravljati. »Upita dakle Isusa za učenike Njegove i za nauku Njegovu«.

Kao da nije ništa čuo o Isusu, poče Ga ispitavati za učenike Njegove. Što je pitao, ne kaže evanđelje pobliže, ali poznavajući Anu, lako nam se tome dosjetiti. Govorio Mu od prilike, da Ga zovu učiteljem, pa će imati i učenika; je li istina, da ih ima dvanaest, odakle su ti učenici, kako se zovu, gdje su sada, što će reći, kad saznadu, da je ulovljen? Pitao je Ana za učenike samo zato, da ulovi što protiv učitelja. Videći

misli i namjere Anine, nije Isus o učenicima odgovorio ni slova. Htio je, da ih očuva od svakoga progona. No štiteći ovako apostole, svu je krivicu svalio na sebe.

Čudno se činilo Ani, što Isus šuti o učenicima, pa Ga zapita za nauku Njegovu; neka mu je razloži i protumači. Kao da čujemo Anu, gdje pita Isusa, što je učio o svetkovanju subote; zašto je liječio bolesne u subotu, kad je sam Bog sedmi dan počivao; kako je mogao reći, da je Sin Božji, kako se usudio tvrditi, da će Bog odbaciti odabrani narod svoj. Mislio je Ana tako dugo pitati, dok iz odgovora Isusova ne ulovi, za što bi Ga mogao optužiti pred velikim vijećem. Ali je Isus uporno šutio. I da Ga dalje ne pita, presiječe Ani riječ rekavši: »Ja sam javno govorio svijetu« t. j. narodu židovskomu. Nije dakle potrebno da Mu odgovara, jer je Njegova nauka opće poznata. Čudno bi bilo, da jedan veliki svećenik ništa o tom ne zna. »Ja nisam ništa govorio tajno«. Ako je svoje učenike kada poučio na samo, nije od njih tražio, da šute, već im je dao pravo, da to javno razglase. »Ja sam uvijek naučao u zbornicama i u hramu«, to jest na javnim mjestima, kamo je mogao svatko doći. Kao da ga je time podsjetio, da je tu bilo i uhoda velikoga vijeća, koji su svaku Njegovu riječ lovili i vagali. Ti su dojavili svojim gospodarima, što je Isus govorio. Nitko opet ne može tražiti od optuženika, da se sam tuži, već valja da sasluša svjedoke. »Što dakle pitaš mene,« završi Isus, »pitaj one, koji su slušali, što sam govorio«. Ovi neka kažu, ako znadu što protiv Njega.

Odgovor Isusov iznenadio je Anu. Nije u njemu bilo ništa, što je očekivao. Isus je izjavio, da mu ne će odgovarati, i natuknuo, da Mu je nespretno stavio pitanje. Učitelj, koji je šta skrivio, ne će sam razlagati ono, što bi ga moglo upropastiti. To treba da navedu svjedoci. Tako se Ana našao posramljen i uvrijeđen.

Poslije riječi Isusovih sve je zašutjelo i uprlo oči u Anu, komu se potajan jad vidio na licu. Jedan sluga, koji je dobro poznavao svoga gospodara, udari Isusa po obrazu i reče: »Zar tako odgovaraš poglavaru svećeničkome?« To će reći: Zar tako odgovaraš, kao da

si ti tužitelj, a ne tuženi; mimoilaziš odgovor na pitanje i sam stavljaš pitanja? I sluga mora da je Isusa oštro udario, jer je htio da osveti svoga gospodara. Pored toga bilo je to Isusu i velika sramota, jer Ga je udario po obrazu, koji izražuje dostojanstvo čovjeka. Od ovakovih pogrda branio je zakon okrivljenoga, koji još nije bio suđen. No Ana nije slugu ukorio. A ni Isus ne htjede da ga kazni, već nam i ovdje pokaza primjer strpljivosti, kojom je svladao svijet. Istina, učio je Isus: »Ako te tko udari po jednome obrazu, pruži mu i drugi«. Ali da je sada šutio, bio bi priznao, da se ogriješio o dužno poštovanje spram poglavice svećeničkoga. Kad nije htio Ana da ukori slugu, podsjetio ga Isus, da je zlo uradio, riječima: »Ako zlo rekoh, dokaži, ako li dobro, zašto me biješ?« Znači to: ni u jednom slučaju nisi ti smio da me ćuškaš. Ova ćuška bila je početak onih pogrda, koje će sada navaliti na Isusa.

Prvi i drugi odgovor Isusov morao je više zaboljeti Anu nego prostota njegova sluge Isusa. Da se izbavi iz neprilike, nije znao drugo, već da Isusa pošalje k velikom svećeniku Kajfi, kod kojega se već sabraše članovi velikoga vijeća. Za Isusom pođe i Ana nadajući se boljem uspjehu na glavnoj raspravi, nego što ga je polučio kod svoje predistrage.

Veliko vijeće.

Veliko vijeće bilo je najviši sud za Židove. Zvalo se veliko za razliku od manjih sudova, koji su sudili u manjim stvarima. Po jedan takav sud zasjedao je u svakom manjem gradu, a samo u Jerusolimu bila su dva. Veliko vijeće sastojalo se od sedamdeset i jednoga člana, koji se dijele u tri razreda: veliki svećenici, pismoznanci i starješine.

Predsjedao mu je najveći dostojanstvenik židovski, veliki svećenik. Taj bi po zakonu Mojsijevu imao vršiti čast svoju do smrti. No već kralj Herod Veliki

skidao je i namještao velike svećenike po svojoj volji. Ovaj običaj zadržaše i Rimljani, kad su osvojili židovsku zemlju. Za njihova vladanja ovisila je čast velikoga svećenika od rimskih careva, koji su je često prodavali za novac. Od vremena Heroda Velikoga do sedamdesete godine poslije Isusa izmijenilo se dvadeset i osam velikih svećenika, a pred samim Kajfom bila su posljednje četiri godine svrgnuta četvorica. No tko je jedamput bio veliki svećenik, zadržao je svoje mjesto u velikom vijeću. Tako je bilo u njemu i više velikih svećenika. Povrh toga imao je svaki muški član obitelji velikoga svećenika glas u velikom vijeću. Sve svećenike, koji su pripadali ovomu razredu velikoga vijeća, zove evanđelje općim imenom: veliki svećenici.

Uz svećenike bili su i svjetovnjaci članovi velikoga vijeća. To su odabrani zakonoznanci ili, kako ih evanđelje zove, pismoznanci. Njihov je stalež nastao ovako. Poslije sužanjstva babilonskoga nije bilo dosta svećenika, pa se i neki svjetovnjaci počeše baviti proučavanjem zakona Mojsijeva. Iz početka su učili sveto Pismo za sebe, a kasnije počeše u njem poučavati i mladež. Tim se naučanjem podigoše tako, da su za vrijeme Isusovo bili pismoznanci, a ne svećenici, pravi učitelji naroda. Naučanjem svojim stvorili su i vodili stranku farizeja. Pismoznanci nijesu dakle ništa drugo nego vođi farizeja, a ovi su opet učenici i pristaše njihove. Židovski narod uvelike je štovao pismoznance. Govorilo se: Otac je rodio sina za ovaj svijet, a pismoznanac, koji ga uči mudrosti, pripravlja ga za život na drugom svijetu. Sveto Pismo staroga Zavjeta nije učilo samo, kako valja Boga štovati i ljubiti, da čovjek spase dušu svoju. U njemu su bile i točno označene ustanove za građanski život: uz koji uvjet smije Židov prodati svoju zemlju, kako se imade kazniti, tko je drugoga pozlijedio ili ubio, i drugo. Sveto Pismo bilo je nekoć Židovima isto ono otprilike, što je danas Turcima koran. Tko je dakle proučio svete knjige, taj je poznavao i svjetske zakone židovske, pa je mogao postati sudac kod manjega suda.

Zato su Židovi rado uzimali pismoznance za suce. Tko se od njih istaknuo kao dobar sudac kod manjih sudova, toga su uzeli za vijećnika u veliko vijeće. Postati član velikoga vijeća bila je najveća čast, koju je židovski sudac mogao postići.

Napokon su velikom vijeću pripadale i starješine. To su bile glave dvanaest židovskih plemena ili nekih odličnijih obitelji. Njihovo je mnijenje mnogo vrijedilo u svjetskim poslovima poradi visoke starosti i bogatog iskustva njihova.

Veliko vijeće rješavalo je samo velike stvari. Moglo je pozvati na odgovornost i kralja židovskoga i velikoga svećenika. Raspravljalo je o plemenu ili o gradu, koji je bio okrivljen s neznaboštva. Pred njim se imao opravdati, tko je Boga pohulio ili narod zavodio. Samo veliko vijeće moglo je krivca osuditi na smrt.

Potanko bile su u zakonu određene ustanove, kojih se imalo držati veliko vijeće. Sjednice svoje imalo je tik do hrama u dvorani, koja bi se hrvatski zvala: klesanica, jer je bila zidana od klesana kamena. Osuda izrečena na drugome mjestu nije vrijedila pred zakonom. Veliko vijeće rješavalo je najvažnije stvari, pa je svaki njegov član morao biti trijezan i sabran. Zato je rasprave vodilo između jutarnje i večernje žrtve, što se prikazivala u hramu. To je po našemu razdjeljenju dana bilo od sedam sati u jutro do tri sata poslije podne. U drugo vrijeme nije se smjela rasprava voditi ni osuda izricati, jer ne bi bila valjana. A zakon je strogo branio, da se tko osudi na smrt po noći. U subotu i na svetkovine nije smjelo biti sjednice.

Velikome svećeniku, koji je predsjedao, bio je o boku s desna i s lijeva jedan potpredsjednik. Ostali članovi ređaju se prema vremenu, kad su postali vijećnici, i sjede za sjednice kao u potkovi, da jedan drugoga može vidjeti, a predsjednik sve pregledati. Optuženi bi stao u sredinu potkove upravo nasuprot predsjedniku. Kako danas, tako je već i onda svakomu optuženiku bio postavljen branitelj, koji je svomu šti-

ćeniku stao na desno. Malo podalje sjedi sa svake strane optuženiku jedan pisar. Desni piše govore i broji glasove, koji su okrivljenomu u prilog; lijevi bilježi izjave onih, koji ga tuže. Iza okrivljenika stoje stražari, koji su uvodili i izvodili svjedoke ili čuvali optuženika. Straga miješalo se slušateljstvo, ako ga je zanimala rasprava.

Kod rasprave trebalo je da se najprije preslušaju svjedoci, koji su govorili optuženiku u korist. Poslije njih došli su na red oni, koji su svjedočili protiv njega. Iza završene rasprave glasovao je prvi najmlađi član vijeća, a za njim drugi po starosti, da se ne bi mlađi poveli u glasovanju za starijima.

Kad se komu sudilo na život ili na smrt, nije trebalo da budu u sjednici svi vijećnici, već je dovoljno bilo, da ih se sakupi dvadeset i tri. Optuženi je bio riješen, ako je njemu u prilog glasovalo dvanaest vijećnika. Naprotiv zahtijevalo se za smrtnu osudu trinaest glasova. Veliko vijeće držalo je za svoju glavnu zadaću, da optuženika riješi, a ne da ga osudi. Vijećnici mogli su odriješiti okrivljenoga još isti dan, ali smrtne osude nijesu smjeli izreći poslije svršene glavne rasprave, nego tek sjutradan. Osuda se nije izricala u ime njegova veličanstva rimskoga cara, već u ime Božje. Protiv osude velikoga vijeća nije bilo priziva ni molbe, da se rasprava obnovi.

Sve smo ovo naveli, da pokažemo, kako sud, pred koji je stupio Isus, nije ni izdaleka sudio po zakonu. Ti su se ljudi samo igrali suda.

Isus pred Velikim vijećem.

Kajfin stan nije bio daleko od Anina. Dvorovi ili kuće istočnih velikaša još su i danas hrpa različitih zgrada nejednake visine, koje su prigrađene i nadograđene bez ikakova rasporeda. Takvu hrpu kuća zatvara jedan četverokut, usred koga se nalazi dvorište, prostrani vrtovi puni cvijeća, drveća, zdenaca i vodoskoka. Iz vrta se dolazi najprije u trijemove, a ispod njih u bezbroj sobica i komorica, u kojima stanuju čuvari, vrtlari, sluge i sluškinje, što ih takav velikaš treba. Gospodar boravi obično u prvome spratu, koji je s nutarnje strane također zaokružen trijemovima.

U ovakovoj jednoj kući stanovao je Ana sa svojim zetom Kajfom, svaki na drugoj strani zgrade. Dijelilo ih je samo zajedničko dvorište. To nam kaže evanđelje, jer piše jedamput, da je Petar zatajao Isusa u dvorištu Aninu, a drugi put, da je to bilo u dvorištu Kajfinu. Kad se dakle kaže, da su Isusa odveli od Ane do Kajfe, znači to, da su Ga iz Aninih odaja poveli preko dvorišta u drugo krilo zgrade, gdje je u prvome spratu prebivao Kajfa. U Isusovo vrijeme bila je palača njihova među gradskim zidinama, a danas je njihovo dvorište presjekao nov bedem.

Kajfa, komu su poveli Isusa, bio je veliki svećenik znamenite one godine, koju je Spasitelj posvetio svojom mukom i smrti. Rimski namjesnik potvrdio je velikog svećenika svake godine u časti i dopuštao mu da na svetkovine obuče svečano odijelo, koje se čuvalo u tvrđi Antoniji. Čast velikog svećenika kupio je Kajfa za skupe novce od rimskoga namjesnika Grata. Poradi ropske svoje pokornosti vršio ju je punih osamnaest godina, dok ga 26. godine nije skinuo rimski namjesnik Vitelije, da zadovolji Židove. Nikad nije Kajfa ustao, da obrani prava svoga naroda, jer je bio duhom slabić i neznalica. Prema podložnima ponašao se naduto i nasilno. Kao veliki svećenik morao je predsjedati vijeću, koje je sudilo Isusu, ali je i ovdje bio slijepo oruđe svoga tasta Ane.

Pođimo sad u duhu s Isusom u dvoranu, gdje se vodila rasprava. Tu već čeka Kajfa s pozvanim vijećnicima. Sve je bilo priređeno, da Isusa što prije osude. Neki su vijećnici došli sa četom iz Getsemanija, po druge poslaše, da odmah dođu. Sabraše se ne u sudačkoj zgradi, već u kući Aninoj, da Isusa što prije i tajno osude. Sastali se ljudi, da Bogu sude! Kao predsjednik sjedi Kajfa na niskoj stolici urešenoj sedefom, na sje-

dalu zlatom vezenu. Ostali vijećnici sjede na zemlji, koja je prostrta sagovima, podvinuvši poput predsjednika noge unakrst poda se. Na glavi im je turban, a ispred ušiju padaju dugi kovrčasti zavojci kose, kako ih još i danas nose neki Židovi. Po svom zvanju i staležu, po bogatstvu i starosti bili bi ovi vijećnici častan zbor, kad nam ne bi poznato bilo, da su došli, ne da sude po duši i pravu, već da svakako osude Isusa, tekla rasprava kako mu drago. Jedina svrha njihova sastanka bila je, da Isusa predadu Rimljanima kao zločinca. Zato je trebalo, da naoko postupaju po zakonu: povest će raspravu, ispitati svjedoke i napokon izreći osudu. Tako se Isus nije našao pred sucima, već pred ubicama.

Kad dovedoše Isusa, sve je uprlo oči u Nj. Svezanih ruku postaviše Ga, kako je zakon zapovijedao, nasuprot samomu predsjedniku. Uz Isusa stade nekolicina sluga. A iza pisara stajahu pozvani svjedoci, druge sluge i malen broj slušatelja.

Pošto je predsjednik razložio vijećnicima, zašto ih je pozvao u to neobično doba, započe rasprava odmah preslušavanjem svjedoka. Ljudi, koji bi svjedočili Isusu u obranu, nije bilo. Apostoli su se razbježali, a nitko od Isusovih pristaša nije ni znao, da je ulovljen. Ako je takav čovjek i bio u sudnici, teško bi se usudio kazati štogod na Isusovu obranu, jer je svima bilo znano, kako vijeće mrzi na Nj.

Poveli su ovu raspravu, da svoju zlobu pokriju osudom vrhovnoga suda. A da opravdaju svoj postupak pred narodom, trebalo je Isusa nečim okriviti. Naručiše dakle svjedoke, koji htjedoše da riječi i djela Isusova žigošu kao zločin, pa iskazaše samo obične klevete i potvore: da je oskvrnuo subotu, da smeta bogoslužje, jer je protjerao trgovce iz hrama, da huli Boga, jer se nazvao Sin Božji, da je neprijatelj narodu, jer je rekao, da će Jerusolim propasti. Izjave njihove skupilo je evanđelje u ove riječi: »I glavari svećenički i sva skupština tražili su na Isusa svjedočanstvo, da Ga ubiju, ali ne nađoše«. Tolika je bila svetost Isusova života, da nijesu mogli iznaći ništa, čim bi Ga

zapravo okrivili. Njihove su izjave bile tako ništetne, da ih sud nije mogao uvažiti.

Svaki svjedok bio je preslušan za sebe, i nijesu mogli naći ni dva svjedoka, koji bi se slagali u svojim riječima, premda su ovi svjedoci bili naručeni i poučeni, što imadu reći na sudu. Po sebi ne bi teško bilo naučiti dvojicu ili trojicu svjedoka, da govore jednako na sudu. Pa ipak nije Židovima ni to uspjelo. Tko ne vidi u tom prst Božji, koji je osramotio mudrost njihovu i otkrio pakost njihovu. Tu se ispuniše riječi svetog Pisma: »Ustadoše protiv mene lažni svjedoci, ali je zloba govorila protiv sebe.«

Najposlije dođoše dva lažna svjedoka i rekoše: Ovaj je kazao: »Ja mogu razvaliti hram Božji i za tri dana iznova ga sagraditi«. Židovi su imali jedan jedini hram, koji je bio najveće njihovo svetište, jer je s njime usko bila vezana njihova vjera i bogoslužje. Zato je bila velika krivica povrijediti hram židovski. Kazati što protiv hrama, bilo je Židovima isto, kao reći što protiv Boga. Nekoć su proroka Jeremiju htjeli osuditi na smrt, jer je prorekao, da će židovski hram propasti. Svrha je ovim svjedocima bila, da pokažu, kako je Isus drzovit i opak, kad je pripravan, da sruši i hram Božji. Svojom izjavom htjedoše dakle ovi svjedoci da okrive Isusa kao zločinca, koji se ogriješio o njihovu vjeru i narodnost. Ali dobro kaže sveto Pismo, da su ova dva svjedoka bila lažna, jer su riječi Isusove izvrnula. Prošle su upravo tri godine, što je Isus doviknuo bio Židovima: »Razrušite ovaj hram, i za tri dana ću ga podignuti.« Govoreći ovo nije Isus mislio na hram židovski, već na tijelo svoje, pa je prstom upravio na sebe. Moguće je, da svjedoci nijesu toga opazili, pa su Isusa krivo razumjeli. Ali su svakako u tom lagali, što su riječi Isusove iskrivili. Isus se nije zagrozio, da će On srušiti hram židovski, već da će ga iznova podići, ako ga Židovi poruše. Kad bi i bio govorio onako, kako su Mu svjedoci podmetnuli, ne bi to bio nikakav razlog, da Isusa osude na smrt. Smrtna kazna mogla se izreći samo

protiv onoga, koji je zločinstvo uistinu počinio, a ne protiv onoga, koji kaže, da bi ga počiniti mogao.

Od posljednjih dvaju svjedoka nadahu se Židovi mnogomu, ali se i ovdje prevariše. Da zakon osudi koga, trebalo je da se svjedočanstva dvaju svjedoka slažu ne samo po smislu, već upravo od riječi do riječi. Kad su koga tužili radi krivoboštva, nijesu ga mogli osuditi, ako je jedan svjedok rekao, da se okrivljenik klanjao suncu, a drugi izjavio, da se klanjao mjesecu. Po tomu zakonu spasao je Danijel nevinu Suzanu. Ni svjedočanstva posljednjih dvaju svjedoka nijesu se slagala. Oba svjedoka moradoše si silno protusloviti u glavnim stvarima, kad se sud nije mogao obazreti na njihova svjedočanstva. Jedan je riječi Isusove naveo sa: »Ja mogu razvaliti hram Božji«, a drugi: »Ja ću razvaliti hram«. Kad bi iskazi svjedoka baš na vlas bili jednaki, valjalo bi sucima pitati, što je Isus pod tim mislio. Svakomu je naime bilo jasno, da nijedan čovjek ne može za tri dana podignuti hram, na kom se gradilo četrdeset i šest godina.

Dok su svjedoci krivo svjedočili, stajao je Isus mirno i šutio. Njihova su svjedočanstva bila tako ništetna i protivurječna, da na njih nije bilo vrijedno odgovarati. Bilo je očito, da je sve te tužbe skovala zavist i zloba, da na njima nema ni truna istine. Kajfu je naprotiv ljutilo, što su najmljeni svjedoci tako zlo odigrali svoju ulogu. Još ga je više srdilo, što Isus ne će ni riječi da kaže na svoju obranu. Pa kad Isus nije ništa primijetio ni na izjave posljednjih dvaju svjedoka, nije Kajfa mogao da dulje krije svoju uzbuđenost. Ljutit ustade sa predsjedničke stolice te pokroči k Isusu. I kao da su svjedoci kazali strašne i teške krivice, zapita Ga: »Zar ništa ne odgovaraš na ono, što ovi protiv tebe svjedoče«? Kao da Mu kaže: »Reci nešto, da se obraniš, ili priznaješ li da si kriv, kad šutiš?« Hinio je, da se zgraža, što sve svjedoci govore protiv Isusa, u istinu pak htjede Isusa prinuditi, da što kaže, ne bi li Ga ulovio u riječi. Svi su se svjedoci izredali, njihove izjave ne vrijede ništa, a Isus samo šuti.

Sad je Isusova obrana bila najkraća, što ju je ikad rekao koji optuženik. Na Kajfin poziv »Isus mučaše«. Mučao je, jer bi uzalud bilo, da kaže što za svoju obranu, kad je sud već unaprijed zaključio, da mora umrijeti. Šutnjom svojom glasno je Isus osuđivao njihovo igranje suda.

Zapeklo je ohologa Kajfu, što Isus nije odgovorio njemu, predsjedniku najvišega suda i velikome svećeniku. Stavit će Mu dakle još jedno odlučno pitanje, što je stajalo u vezi s riječima svjedoka. Posljednja dva svjedoka govorila su, kako je Isus rekao, da će u tri dana podići hram. To znači, da sebi pripisuje Božju moć, da se gradi Bogom? Nije li On više puta tako govorio? Zato ću Mu sada staviti stupicu. Ako Isus prizna, da je Bog, osudit će Ga poradi Njegove izjave. Kaže li, da nije Bog, osudit će Ga, što je zavaravao narod, I stvar je riješena. Tako je snovao Kajfa. Uspravi se dakle i podiže desnu ruku spram neba te gledajući Isusu u oči reče svečano: »Zaklinjem te Bogom živim, da nam kažeš, jesi li ti Krist Sin Božji.« I dodade licemjerno po židovskom običaju: »Bilo ime Njegovo blagosloveno!« U tome je pitanju bilo izraženo sve: glavni razlog njihove mržnje i jezgra njihove tužbe. Duboka tišina zavlada taj čas dvoranom. Sve je uprlo oči u Isusa i napelo uši, da čuje, što će na to odgovoriti.

Kako naš sud katkada traži prisegu od optuženika, kojemu se krivica ne može dokazati po svjedocima, tako su i Židovi zaklinjali okrivljenika imenom Božjim, neka kaže istinu. Tada je svatko bio dužan da kaže istinu, a što je izjavio, smatralo se kao pod prisegom rečeno. Dosad je Isus mučao i na lažna svjedočanstva svjedoka i na upit Kajfin. Ali kad Ga je sam veliki svećenik Bogom živim, koji sve vidi i čuje, primorao, da govori, prekinu mučanje svoje. Na laži nije Isus odgovarao, ali na zaziv imena Božjega nije mogao ostati nijem. Nekoliko je puta u životu izjavio i potvrdio, da je Sin Božji. Kad bi sad na poziv Kajfin šutio, moglo bi se posumnjati, da je narod varao. Poštujući ime Božje, kojim Ga je Kajfa zakleo,

otvori usta svoja i odgovori na židovsku: Istina je, što si ti rekao; ili kako evanđelje kaže na drugome mjestu: »Ja jesam«. Tim je Isus pred velikim vijećem izjavio pod prisegom, da je Krist, to jest Mesija, kojega su Židovi očekivali, i ujedno pravi Sin Božji. Što je tri godine naučao, što je nebrojenim čudesima potvrdio, to je sada javno posvjedočio pred velikim svećenikom, najvišim sudom i pred cijelim svijetom. Dobro je znao, da će Ga taj odgovor stajati glave, ali nije mogao da ne reče istinu u oči onim silnicima, koji su život Njegov imali u svojim rukama. Te svoje riječi zapečatio je poslije svojom smrti na križu.

Židovi nijesu vjerovali Njegovoj svečanoj izjavi. Oholost, zavist i mržnja nije im dala da priznadu Isusa za obećanog Mesiju i za Sina Božjega. Zato nadoveže Isus: »Ali ja vam velim, odsad ćete vidjeti Sina čovječjega, gdje sjedi s desne strane sile Božje i dolazi u oblacima nebeskim«. Kajfa bio je upitao Isusa, je li obećani Mesija i Sin Božji. Pošto je Isus bio potvrdio, to zove sebe sada Sinom čovječjim. Ovako je označio već prorok Danijel Onoga, koga će Bog poslati na svijet, da spase rod ljudski i osnuje kraljevstvo Njegovo. Pod Sinom čovječjim razumijevali su i Židovi svoga Mesiju. A Isus je sebe više puta tako nazvao, da označi, kako je Sin Božji, koji je na sebe uzeo čovječje tijelo. Sjediti pak s desne strane sile Božje, znači sjediti o desnu Bogu Ocu svemogućemu, to jest, vladati skupa s Gospodinom Bogom na nebu i upravljati svijetom. Pod svojim dolaskom na oblacima, misli Isus na dolazak pod konac svijeta, kad dođe suditi živima i mrtvima. Oblaci bit će Mu kao prijesto, na komu će se spustiti s neba na zemlju.

Evo dakle ukratko, što je sve Isus posljednjim odgovorom rekao Židovima: Jest, ja jesam obećani Mesija i Sin Božji. I neka vas ni najmanje ne smeta, što stojim pred sudom vašim. Kako vi danas nepravedno sudite Meni, tako ću ja na sudnji dan doći u Božjoj moći, da sudim vama, kako zaslužujete. O tom će se Židovi odsada t. j. doskora uvjeriti. To će im pokazati Isusovo uskrsnuće i uzašašće, čudesa, što su ih

apostoli činili u ime Njegovo, i Crkva, koja se u malo vremena raširila po svem svijetu, premda su je Židovi i Rimljani nastojali satrti. Iz ovih događaja će Židovi vidjeti, da je Isus Sin Božji i obećani Mesija.

Židovi su dobro razumjeli, što znače riječi Isusove. Ne mareći za strašnu opomenu Isusovu, najviše se poveselio Kajfa, što je Isus upao u stupicu, koju Mu je nastavio. Kao da mu odijelo ne da disati, razdere haljinu svoju, čim je čuo riječi Isusove. Tako su činili i Židovi u velikoj žalosti. Kad dojaviše patrijari Jakovu, da mu je poginuo sin Josip, razdere odijelo svoje. Ne znači to, da ga je na komade rastrgao, već je haljinu svoju zaderao od vrata u duljini jednoga pedlja tako, da su se prsa otkrila. Velikomu svećeniku branio je zakon razderati haljinu, kad mu je umro tko od roda, jer je morao živjeti samo za svoju službu. Ipak je Kajfa učinio tako, da tobože pokaže, kako se zgraža nad pogrdom, koju je Isus nanio Bogu, rekavši da je Sin Božji. U istinu se pak samo pretvarao, da čuva zakon i čast Božju. Revnost za čast Božju ide uporedo sa strahom Božjim. A toga nema u srcu onoga čovjeka, koji teži na to, da ubije nekriva.

Razderavši haljinu, poviče Kajfa: »Pohulio je na Boga.« To će reći, prisvaja si mjesto Bogu s desne strane, a to znači navaljuje na Božje veličanstvo. Bojeći se, da ne bi koji od sudaca zatražio daljnjih dokaza za krivicu Isusovu, dodade odmah: »Šta nam trebaju svjedoci, evo sad čuste hulu.« Tko je pohulio na Boga, ili se lažno izdao za proroka, valjalo ga je po židovskom zakonu kamenovati. Zato pozva Kajfa pun radosti vijećnike, da odmah glasuju, riječima: »Što mislite?« to jest, kakvu je kaznu zaslužio? Kako imadu vijećnici suditi, bilo je davno zaključeno. A očito im je to pokazao Kajfa, koji je tobože od žalosti razderao odijelo svoje. Umjesto da Isusove riječi bolje promisle, oni su Njegovu izjavu jednostavno odbili. Smjesta poustajaše vijećnici i glasovahu, da se Isus pogubi, riječima: »Zaslužio je smrt«. Kad čovjek pomisli na njihovu osudu, mora da stane, pa se čudi i zgraža: griješni ljudi osudiše na smrt samoga Boga!

To je bio sud, koji je sazvala zavist i osveta, a vodila laž i zloba. Na tom sudu izrečena je najnepravednija osuda na svijetu.

I sada se dogodi nevjerojatan događaj. Neki od sudaca, koji su Ga na smrt sudili, zaboraviše se tako daleko, te počeše na Isusa pljuvati, ćuškati Ga i udarati po Njemu šakom. To je za Isusa bila mnogo veća pogrda, nego kad bi sluga pljunuo na svoga gospodara, ili kad bi dijete diglo ruku na rođenog si oca. Htjeli su tim da iskale na Njemu svoju mržnju i gnjev.

Kad su Isusa osudili, bilo je otprilike tri sata u jutro. Uglavivši da će se oko pet sati opet sastati, raziđoše se vijećnici kući, da malo otpočinu, pošto su po svome mnijenju učinili dobro i zaslužno djelo.

Poslije osude predade Kajfa Isusa slugama, da Ga odvedu u zatvor. Ovi Ga uzeše i povedoše iz dvorane, gdje se držao sud, niz stepenice u prizemlje, a onda po svoj prilici preko dvorišta u jednu izbu, gdje je čekao do jutra.

Onim časom, kad koga osude na smrt, počinjemo osuđenoga žaliti. Smrt, koju će pretrpjeti, jest najveća zadovoljština za sve, što je učinio. Pomislimo li na strah, koji obuzima osuđenika, kad je čuo svoju smrtnu osudu ; na muke, što će ih pretrpjeti, kad mu silovitim načinom prekinu nit života : snađe nas neko čuvstvo samilosti. Odatle je običaj kod svih boljih naroda, da osuđenomu ispune svaku moguću želju u posljednjim časovima života. Nema toga, tko bi se na smrt osuđenomu podsmjehivao, vrijeđao ga ili zlostavio.

Kod Isusa bilo je protivno. Kad su Ga doveli u zatvor, povedoše se i zle sluge za svojim gospodarima, te nastaviše zlostavljati Isusa. Da pokažu svoju propstotu i preziranje svoje spram Isusa, počeše Mu u lice pljuvati, nanoseći Mu tako najveću pogrdu. Drugi Ga ćuškahu, kao da nije vrijedan, da stoji među poštenim ljudima. A treći udarahu šakama po Njemu, kao da su htjeli, da Ga nestane. Tako se od riječi do riječi ispunilo na Isusu, što je prorok Isaija rekao o Mesiji : »Tijelo sam svoje dao, da Me biju, i obraze svoje

onima, koji Me ćuškahu. Ne zaklonih lica svoga od onih, koji su Me grdili i na Me pljuvali.«

Više nego zlostavljanje moralo se Isusa kosnuti ruganje surovih sluga. Čuli su, kako je Isus izjavio u sudnici, da je Sin Božji. Izvrgavajući ruganju Njegovu božansku čast, koja mora da sve znade, »pokriše Isusa, te Ga udarahu po obrazu i pitahu govoreći : »Proreci«, to jest odgoneni, »tko te je udario?« Kao da Onaj, koji poznaje misli ljudske, ne zna, tko Ga je udario. A govorili su Isusu i druge pogrde, kako to samo Istočnjaci umiju. Tih pogrda nijesu mogli evanđelisti ni da zabilježe. Zato pišu samo : »i druge mnoge hule govorahu na Njega«.

Tko je doživio veće pogrde, nego što ih je pretrpio Sin Božji na svijetu? Ne čudimo se, pišu sveti oci, gledajući Isusa na križu. Zato je došao na svijet, ali je li trebalo, da prije nego umre, podnese tolike poruge? Sve to podnio je Isus ustrpljivo, da nam pokaže, kako je blagost Njegova bila veća nego okrutnost surovih slugu. Kad vas dakle, dodaje sveti Ivan Zlatousti, snađe nepravda, ismijavanje i poruga, sjetite se, što je taj dan pretrpio Isus, i sve ćete zaboraviti. Strpljivo podnoseći nepravdu najbolje pokazujemo, da Isusa ljubimo.

Petar.

isti čas, kad se Isus pred Anom pozivao na one, koji su slušali nauku Njegovu, zatajao Ga je prvi Njegov učenik. A u ono od prilike vrijeme, kad je Isus pred Kajfom svečano prisezao, da je Krist, Sin Boga živoga, zaklinjao se isti apostol u dvorištu, da Isusa i ne pozna. To je bio sveti Petar.

Kad su Isusa svezali u Getsemaniju, razbjegoše se svi apostoli. Neko vrijeme bježao je i Petar. Videći, da ga nitko ne progoni, zaustavi se, okrene natrag i pođe izdaleka za četom, koja je vodila Isusa. Na tom putu pridružio mu se i sveti Ivan. Sad se šuljahu oba za svojim učiteljem. Išli su dosta daleko za četom, da

ih nitko ne opazi, a opet su pazili, da Isusa ne izgube iz vida. Pođoše za Isusom, jer ih je privlačila ljubav spram učitelja njihova, a koračahu izdaleka, jer se bojahu, da ne bi i njih zatvorili.

Slijedeći tako povorku, opaziše, kako su Isusa uveli u onu veliku kuću, u kojoj prebivahu Ana i Kajfa. Kad se za Isusom zatvoriše vrata, pobrza Ivan s Petrom, te zamoli vrataricu, koja na Istoku vrši službu vratara, da im otvori. Bez ikakva premišljanja dopusti vratarica svetomu Ivanu, da uniđe, jer je on bio poznat u kući velikoga svećenika, ali zatvori vrata pred svetim Petrom, jer njega nije poznavala. Tako ostade Petar na polju i stajaše kod kapije. Unišavši u predvorje, mislio je sveti Ivan, da Petar ide za njim. No kada dođe u dvorište, opazi, da Petra nema. Nato se vrati k vratarici i zamoli je, neka pusti i svetoga Petra. I ona ispuni želju njegovu. Sad se valjada popeo Ivan u prvi sprat, da čuje raspravu protiv Isusa, a Petar prođe kroz predvorje ravno u dvorište. Bez sumnje bilo je Petru milo, što je smio unići na preporuku Ivanovu, a nije jadan znao, da je došao na svoju nesreću. Pokazao je veliku odvažnost, jer je došao u Kajfin dvor, ali nije bio dosta jak, da svlada strah od ljudi.

Premda je već bio jedan sat po ponoći, ipak je na dvorištu velikoga svećenika bilo neobično živo. Sluge, što uloviše Isusa, razgovarahu se među sobom, čekajući daljne naloge svojih gospodara. U to doba, a bilo je to pod kraj ožujka ili početkom travnja, noći su u Palestini to studenije, što je dan topliji. Da se ogriju, postaviše sluge u dvorištu jednu posudu nabijenu zemljom, na kojoj zapališe ugljevlje. Neki su oko te vatre posjedali, a neki stojeći ispružili ruke k žeravici, kako je komu bilo zgodnije.

Unišavši šuljao se Petar ponajprije po strani. Poslije se približi k slugama, ne bi li čuo što za Isusa. A kad vidi, da ga nitko ne pozna, osmjeli se, te se grijaše s ostalima čas stojeći, čas opet sjedeći.

Svojim bojazljivim vladanjem, nemirnim hodanjem, postade Petar vratarici sumnjiv, da nešto

traži, a ne će da se oda. Kad je napokon sjeo k vatri, zagleda se u lice Petrovo, te vidi, da je to onaj čovjek, kojega je pustila na molbu Ivanovu. Znajući valjada, da je Ivan učenik Isusov, zapita Petra potiho: »Da nijesi i ti učenik toga čovjeka?« Mislila je na Isusa, o kome se upravo razgovaralo kod vatre. Petar je znao, koga nišani vratarica, ali joj odgovori: »Nijesam«. Ali vratarica htjede da ima pravo, pa uzvrati Petru: »I ti si bio s Isusom Galilejcem«. A Petar počne jače poricati: »Ne znam i ne razumijem, što govoriš«. Htio je time da kaže: nesamo da nijesam bio s Njime, nego sam tako daleko od Njega, da i ne razumijem, što to govoriš. Tako i mi običajemo reći, kad ništa ne znamo o onome, čim nas krive. Dosad je sluškinja samo sumnjala, ali uporno poricanje Petrovo uvjeri je, kako Petar mora da je učenik Isusov. Zato reče pred svima, koji se grijahu, pokazujući prstom na Petra: »I ovaj bijaše s Njime«. Sad pogledaše svi začuđeno na Petra, koji odlučno zanijeka Isusa pred svima, rekavši: »Ženo, ne poznam Ga«. Tako je zemaljska vratarica nadvladala nebeskoga vratara. Bilo je Petra strah, da ga ne bi ulovili i zlostavili. Ovaj prvi put zataja Petar svoga učitelja, dok je Isus bio još kod Ane.

U taj čas zapjeva pijetao prvi put, i proroštvo se Isusovo počelo ispunjavati.

Čini se, da je Petar prečuo prvo pjevanje pijetla. A sad da vidimo, kako se dalje ispunilo proroštvo Isusovo.

Dok su jedni poslije prvoga pada Petrova povjerovali odlučnom odgovoru njegovu, da ne pozna Isusa, ustade Petar, odmaknu se oprezno od vatre i pođe u vežu. Ondje nije bilo tako svijetlo, pa se nadao, da će se ukloniti takovim pitanjima, koja su mu bila neugodna. A možda je htio i na ulicu. I kud sreće, da je tako učinio. Ali s puke radoznalosti, »da vidi konac« Isusove rasprave, ostade u kući Kajfinoj. Zato nije čudo, što je nanovo pao.

Kad je tako snatrio u veži, eto na nj nove nesreće. I opet ga nađe vratarica. Kao zlokobna sudbina, što ne će da čovjeka pusti iz svojih pandža, predbaci mu

nanovo, da je učenik Isusov. Njezinu tvrdnju potkrijepi sada i druga neka sluškinja. Da strese sa sebe svaku sumnju, vrati se Petar na dvorište. Ali sluškinja pođe za njim, te i opet reče ljudima, što su bili kod vatre : »I ovaj je od njih«. Nato pristupi k Petru jedan sluga, te mu reče u lice : »I ti si od njih«. Našavši se u stisci, odvrati Petar smeteno i ljutito : »Ne znam toga čovjeka«. I da jedamput za svagda odbije ove napadaje, potvrdi riječi svoje prisegom. Tako srta čovjek u sve veću propast, kad jednom skrene s puta istine. Zakletva Petrova umiri nazočne za neko vrijeme.

Ni sad nije Petar ostavio to nesretno dvorište. Udaljen nešto od vatre, razmišljao je u polutami o Isusu, posve sretan, što nitko ne dira u njega. Tako je prošao jedan sat. Uto se završila u prvome spratu rasprava protiv Isusa, te vijećnici i oni, što čuše osudu, počeše silaziti. Njihovim dolaskom nanovo oživi veža i dvorište. To je bio povod, što sluge kod vatre i opet počeše raspravljati o Isusu i Njegovim učenicima. Uto pristupi iznenada netko pred Petra i reče glasno : »Zaista, i ovaj bijaše s njima, jer je Galilejac«. Valjada je sudio po odijelu, da je Petar Galilejac. Nije taj čovjek ni slutio, da govori s poglavicom apostola. No Židovi su svakoga Galilejca držali za Isusova pristašu, jer je u toj zemlji Isus imao najviše privrženika. Kad je nato Petar u velikom strahu probuncao nekoliko riječi onako, kako ga je naučila galilejska majka, pristupi više ljudi k njemu i reče : »U istinu i ti si od njih, jer te tvoj govor izdaje«. I u Hrvatskoj zbori svaki kraj svojim načinom. Po izgovoru prepoznat ćemo odmah, je li tko iz Slavonije, a tko iz Zagorja ili iz Primorja, premda svi govore hrvatski. Tako se i židovski jezik, kojim su govorili Galilejci, razlikovao od onoga, kojim se je zborilo u Judeji. Napokon pristupi k Petru jedan sluga svećenički, rođak onomu, komu je Petar zasjekao uho u Getsemaniju, i reče : »Nijesam li te vidio u vrtu s Njime?« Bio je prepoznao u Petru onog čovjeka, koji je u Getsemaniju mačem navalio na njegova rođaka Malha. Sad se učini Petru, da se zemlja pod njim stresla.

Stjeran sa svih strana u tjesnac, opkoljen od ljudi, koji ga držahu za uhodu, nađe se Petar u smrtnom strahu, da ga ne pograbe. I poče se »kleti i proklinjati«, neka ga Bog kazni ovim i onim, ako pozna toga čovjeka.

Uza sve svoje preklinjanje bio bi Petar valjada zlo prošao, da nije u dvorištu nastalo komešanje, u kome se sluge odvratiše od Petra. Upravo su stražari vodili Isusa preko dvorišta u prizemlje, gdje će pod njihovom paskom dočekati dan. Da otvore put stražarima, razmakoše se oni, što stajahu usred dvorišta. A drugi, što su bili podalje, pristupiše bliže, da vide osuđenika. Sve je uprlo oči u Isusa, a među njima i Petar, koji se sad našao sam. Strepeći od straha, sramote i žalosti, gledao je za Isusom, koji je stupao sred stražara. Na veliku sreću Petrovu činilo se, da će Isus proći i da ga ne će opaziti. Kada najednom »obazre se Gospodin i pogleda na Petra«. Što je sve bilo u tom pogledu Isusa, koga je Petar malo prije ražalostio i teško uvrijedio? Pogled taj rekao je Petru više nego stotinu riječi. I lice mu se ražari kao vatra, kod koje se grijao.

Trnci prođoše s toga pogleda Petra, koji se malo prije preklinjao bio, da ne pozna »toga čovjeka«, kako su Židovi s preziranjem zvali Isusa. Groza ga obuze, kad pomisli, što je Isus morao osjećati u tom času. Krivi su Ga svjedoci oklevetali, nepravedni suci osudili, a svi učenici ostavili. Sada je doživio još i to, da se prvak njegovih apostola sramio Njegova poznanstva, pa se javno zaklinjao, da Ga ne pozna. Mučeći obazre se Isus, ali pogled Njegov kao da je kazivao Petru : Ti dakle Mene ne poznaš... ? »Zar i ti Petre moj?« A u Petrovoj su duši odjeknule riječi, što ih je prije nekoliko sati izjavio pred apostolima : »Ako i svi, ja ne«. Ovi će te možda zanijekati, ali ja, ja nikad !

Sve se ovo zbilo u tren oka, pa nitko od nazočnih nije ni slutio, kud smjera pogled Isusov i što se događa u duši Petrovoj. U taj čas zapjeva pijetao drugi put. I Petar se opomenu riječi Gospodnje, kako mu

reče: »Prije, nego pijetao zapjeva dva puta, odreći ćeš me se ti puta«.

Kad je Isus odmakao ispred Petra i sve gledalo za Njim, uhvati Petar zgodu i ispadne na ulicu. Tu ga obuze s njegova grijeha tolik bol, te »stade gorko plakati.« Kao da se prenuo iz teška sna, sinulo mu pred očima, kako je teško sagriješio. Hoteći zatajati sebe, zanijekao je učitelja svoga. Pred slugama i sluškinjama lagao je, prisezao i preklinjao se, da ne pozna ni kao čovjeka Onoga, kojega je pred apostolima svečano priznao za Boga. Tako se uskolebala stijena, na kojoj je Isus namislio sagraditi crkvu svoju! Sad uvidi tvrdoglavost, kojom nije htio vjerovati uvjeravanju Isusovu; drskost, kojom se digao nad sve apostole; i ludost, što se u tako opasnom času vrzao među neprijateljima Isusovim. Odricanjem svojim pokazao je crnu nezahvalnost spram Isusa, koji Ga je tako ljubio i odlikovao. Tada je zaplakao prvi put. A pripovijeda se, da je poslije često plakao, što je zatajao Gospodina svoga. Kadgod je čuo pijetla da pjeva, sjetio se svoga grijeha i plakao je tako, da su mu se na obrazima poznale brazde, kud su tekle obilne suze. Blažene suze pokajnice, koje opraše krivicu njegovu!

Isusov pogled bio je Petra više zabolio, nego prestrašio. Gospodin se obazre na nj, ne ljutito, već sažalno. To je Petra osvijestilo. Razabrao je, da je milosrđe Božje veće od zloće njegove. Pogled Isusov zapekao je Petra, ali mu ulio i čvrstu nadu, da će mu dobri Bog oprostiti krivicu.

Težak je bio Petrov grijeh. Riječima se odrekao svog učitelja, al vjere u Isusa Boga nije ni za čas izgubio. Nije se tu pitalo, je li Isus Sin Božji, već samo: je li Petar Njegov učenik. Petar bio je nalik drvetu, komu je bura stresla lišće, ali nije povrijedila grana ni korijena.

U cijeloj muci Isusovoj nema poslije o Petru ni spomena. Opominjući se slabosti svoje nije se više usudio zaći među neprijatelje Isusove. A od žalosti i sramote nije se valjada usudio ni Isusu na oči. Povukao se u samoću, da se posve podade bolu svojemu

Odsad je Petar bio oprezan i ponizan, a ljubav njegova usplamtjela je jačim žarom k Isusu, koji se prema njemu pokazao tako dobar i milosrdan.

A zašto je, pitaju se sveti oci, dopustio Bog, da Petar padne? Htio je najprije da Petra izliječi od njegove preuzetnosti. Petar je nadalje imao postati glavar crkve Isusove, pa je trebalo da nauči, iskusivši milosrđe Isusovo, kako i on valja da bude milosrdan spram grješnika. A nama htjede Bog pokazati na Petru, kako je veliko zlo preuzetno se pouzdati u sile svoje; kako je opasno izvrći se pogibli, u kojoj bi lako sagriješili.

Jutarnja sjednica.

Po židovskom zakonu nije se smjela smrtna osuda izreći onaj dan, kad se vodila rasprava. Da se suci ne prenagle i da stvar dobro promisle, valjalo im je proglasiti osudu tek drugi dan, iako je potrebno bilo nanovo raspravu provesti. To je razlog, što se veliko vijeće oko pet sati u jutro opet sastalo, da osudi Isusa. Nije to doduše bio drugi dan, jer kod Židova počinje se dan u šest sati na veče i završuje se u isto vrijeme Ali tim se bar naoko udovoljilo zakonu, jer su se držale dvije sjednice.

S posve drugoga razloga sastadoše se Židovi u rano jutro. Po svom zakonu bili bi Isusa morali kamenovati, jer je tobože hulio Boga. No njihova osuda nije vrijedila, ako je ne potvrdi rimski namjesnik. Povrh toga zaključiše Židovi, da pogube Isusa najsramotnijom smrti na križu. A na takovu smrt mogao je Isusa osuditi i opet samo rimski namjesnik. Hoće li ovaj privoliti na prijedlog židovskih poglavica, to je bilo za Židove najteže pitanje, koje je sada trebalo riješiti. Nema napokon sumnje, da se već ujutro raširila gradom vijest, kako su Isusa noćas ulovili i osudili, pa se vijećnici pobojaše, da bi se narod mogao dići na Njegovu obranu. Da to spriječe, bilo je jedino sredstvo, da Isusa što prije predadu zapo-

vjedniku rimske vojske, na koju se narod ne će tako lako dići. A trebalo im je i da se posavjetuju, kakovu će tužbu iznijeti protiv Isusa pred rimskim namjesnikom.

Jer im za njihovu osnovu nije dotjecalo mnogo vremena, svršiše i drugu raspravu protiv Isusa na brzu ruku. O kakovim svjedocima nije sad bilo ni govora. Čemu da ih pozovu? U onima, koji su svjedočili protiv Isusa, ljuto se noćas prevariše, a svjedoka, koji bi kazivali Isusu u prilog, nije trebalo. Zato zapovjediše, da Isusa izvedu iz tamnice u dvoranu, gdje su Mu noćas sudili, pa uzeše iz jučerašnje rasprave samo glavnu točku, koju je sam Isus priznao. Licemjerno zapitaše Isusa na usta svoga predsjednika nanovo: »Ako si ti Krist (kako si noćas svečano izjavio), kaži nam«. To su pitali, kao da se žele uvjeriti, je li Isus doista Krist, to jest Mesija. A zapravo bilo im je samo do toga, da Isus obnovi svoje riječi, pa da službeno mogu izreći smrtnu osudu, koju su već noćas zaključili. Poznavajući misli njihove, ne htjede im Isus odgovoriti izravno, već reče: »Ako vam kažem, ne ćete Mi vjerovati«. Tim je poglavito mislio na noćašnju sjednicu. U njoj je pod prisegom potvrdio, da je Krist, a Židovi su ovu Njegovu izjavu ožigosali kao hulu na Boga. Zatim nastavi Isus ozbiljno: »I ako vas zapitam, ne ćete Mi odgovoriti, niti ćete Me pustiti«. Kad bi ih upitao, zašto ne će da Ga priznadu za Mesiju, zašto ne htjedoše vjerovati Ivanu, koji je javno rekao, da je Isus Sin Božji; kad bi ih upitao zašto ne vjeruju prorocima, koji su prorekli sve, što se na Isusu ispunilo: ostali bi Mu odgovor dužni. Ne bi Ga pustili, jer su davno zaključili Njegovu smrt. Nije njima stalo do istine, nego samo do toga, da im poda nov prilog za osudu. Želeći napokon još jednom upozoriti Židove, neka paze što rade, ponovi Isus, što je noćas rekao: »Odsad će Sin čovječji sjedjeti s desne strane sile Božje«. Htio je time kazati: sada stojim pred vašim sudom kao optužen. Ali ćete Me jednom vidjeti, gdje sjedim na prijestolju uz Boga, Oca svoga, i dijelim s Njime moć i vlast. Dobro su

Židovi razumjeli riječi Isusove, pa nijesu mogli da se uspregnu od veselja. I gotovo svi povikaše: »Ti si dakle Sin Božji?« Trebalo je sada velike odvažnosti, da Isus obnovi jučerašnju svoju izjavu, jer je znao, da Židovi samo to čekaju. A Isus svečano potvrdi njihovo pitanje riječima: »Istina je, što vi kažete: Ja jesam«. Tako je pred najvišim sudištem židovskim ostao kod onoga, što je juče rekao. Ponovnom svojom izjavom htio je Isus, da im otvori oči, ne bi li se obratili. Ali badava. Poradi posljednjih riječi Isusovih izrekoše sada službeno i prema propisima svoga zakona smrtnu osudu protiv Isusa. Tu je osudu morao odobriti i potvrditi rimski namjesnik. Zato se dogovoriše, što će reći pred Pilatom, i kako će ga natjerati, bude li potrebno, da Isusa osudi na smrt.

Nije to međutim išlo tako lako, kako su Židovi mislili.

Juda.

Već se potpuno razdanilo jutro znamenitoga onog dana za spasenje roda ljudskoga, koji su kršćani poslije prozvali veliki petak. U grad je nagrnuo velik broj onih stranaca, koji su prenoćili u šatorima, što se nizahu oko Jerusolima, kao da ga je podsjela nepregledna vojska. Tako su ceste i ulice vrvjele od stranih Židova, koji su uz domaće navalili prema hramu. Onamo je upravio korake svoje i jedan dio vijećnika, koji su malo prije osudili Isusa na smrt u jutarnjoj sjednici. Danas se slavila uspomena, kako je Bog oslobodio narod židovski iz ropstva misirskoga, pa nijesu mogli propustiti, da ne budu kod jutarnje žrtve. Nešto poslije uputio se za njima čovjek, komu se po hodu i na licu vidjelo, da ga tišti velik teret na srcu. To je bio Juda.

Kad je jučer u Getsemaniju izdao Isusa, pošao je u kuću velikoga svećenika sa Židovima, koji su odveli Gospodina. Tuj mu isplatiše obećanu nagradu. Da li je slušao raspravu protiv Isusa, ne možemo reći.

Kako je Petra privlačila ljubav, tako je Judu gonila grižnja savjesti do sudnice. Ovdje doču, da Isusa osudiše na smrt. I kad opazi, kako Ga u jutro vode k Pilatu, razabra odmah, da će u rimskoga namjesnika tražiti, neka potvrdi njihovu smrtnu osudu. Takovu se svršetku nije nadao! Kad je obećao, da će izdati svoga učitelja, valjada je mislio, da će se Isus čudnovatim načinom izbaviti iz ruku svojih neprijatelja, kako je to više puta učinio. Ali kad je vidio, da su Ga osudili na smrt, otvoriše mu se oči, te se zgrozi nad svojim činom. I bude mu silno žao. Kao živa žeravica pekli su ga novci, što ih je primio za izdaju. Htio je da se riješi nesnosnog bremena, koje je nepošteno zaslužio. Stoga odluči da ih vrati onima, koji mu ih dadoše. Mislio je jadan, ako se riješi srebrnika, da će time oprati i svu krivnju svoju. U to ime pođe u hram, gdje nađe one svećenike, koji su došli k jutarnjoj žrtvi.

Ispruživši ruku vraćao im je trideset srebrnika. Značilo je to: evo vama vaši novci, dajte vi Isusa natrag. Pri tomu govoraše: »Sagriješih, izdavši krv pravu«. Tim je svečano priznao i svoju krivicu i Isusovu pravednost. Tri godine živio je sa svojim učiteljem i nikad nije na Njemu vidio ni pogrješke ni grijeha, pa je otvoreno posvjedočio pred onima, što su Ga osudili, da je Isus čovjek pravedan i svet. Govori pak o krvi, jer znade, da se radi o životu Isusovu. Njegove su riječi zaklinjale Židove, neka puste Isusa.

Mjesto da ga utješe, nađoše se Židovi kao u čudu, te odgovoriše prezirno: »Što to spada na nas? Ti gledaj«. To znači: To se nas ništa ne tiče. Gledaj ti, kako ćeš odgovarati za svoj grijeh. Tim priznadoše i Židovi, da je Isus nevin. Zadovoljni, što im je Juda pomogao, da se dočepaju Isusa, misle ludo, da je njihova savjest čista, ako krivicu svale na drugoga.

Juda nije mogao da vjeruje svojim ušima. Kad im se ponudio, da će Isusa izdati, primiše ga radosno. Mislio je sada, da će Mu srcu odlanuti kod onih, koji su još više krivi. No Židovi moradoše ga u sebi prezirati kao izdajicu, pa ga odbiše hladno i sramotno.

Kakav je on bio prema svomu učitelju, dvoličan, okrutan, tako se i Židovi pokazaše prema njemu. I odgovor Židova i vladanje njihovo začudilo ga je tako, te je za čas stajao kao ukopan u zemlju. Sad su mu još jače zarinuli nož u srce i bacili ga u očajanje. Oni, kojima je pomogao, odbacuju ga kao gnjusno oruđe, koje više ne služi ničemu. Tako se događa svakomu, koji griješi za volju drugomu. Odbacit će ga i prezirati. Bijesan i kao lud prodre nato Juda u onaj dio hrama, kamo su smjeli samo svećenici, i baci u nj trideset srebrnika. Tim činom kao da je

Juda očajava, što je izdao Isusa.
Naslikao Kunz Mayer.

kazao: neka Bog, koji prebiva u hramu, kazni Židove, koji ne će da natrag prime novac, jer misle, da su njime stekli neko pravo, da proliju krv nevinu i ubiju čovjeka pravedna.

Odbacivši krvarinu, pobrza Juda preko stuba, što su vodile u dolinu cedronsku. Odavle udari južnim pravcem, te se pope na jedan brežuljak obrastao drvećem. S ove točke mogao je vidjeti sva mjesta, što su podsjećala na njegov zločin. Podno gore Maslinske stoji Getsemani, gdje je cjelovom izdao Sina Božjega. Na lijevo je brdo Sion, a na njemu palača Kaj-

fina, u kojoj su Isusa osudili na smrt. Ravno pred njim dizao se hram, gdje je izgubio i posljednju nadu, da popravi svoju pogrješku. Novca se je riješio, ali mira nije našao, ni savjesti olakotio. Kudgod se okrenuo, sve ga se moralo bolno dojmiti. Zemlja kao da ga progoni, pa kako da se usudi prizvati na nebo? U očaju svome pričvrsti konop, koji mu je možda služio kao pojas, za jednu granu i objesi se. Tako se zatvorilo grlo, što je riječima »Zdravo, učitelju« pokazalo Isusa neprijateljima, pomodrila ona usta, što su cjelovom izdala Sina Božjega, zauvijek klonula ona ruka, što je primila izdajničke novce. Više nego ikakvim riječima potvrdio je Juda pravednost Isusovu platívši životom. Ali to još nije bilo sve. Kad je već zaglavio, prekinu se s prevelike težine tijela ili konop ili grana, na kojoj je visio, i lešina Judina pade na trbuh, koji se raspukao tako, te su se crijeva rasula po zemlji. Tako je evo svršio čovjek, koji je izdao Isusa!

Imade li za kršćanina strašnije stvari, nego da samoubijstvom svrši apostol, koji je tri godine živio uz Isusa, slušao Njegovu nauku i gledao Njegova čudesa? No zavirimo li malo u život Judin, ne treba da se mnogo čudimo žalosnoj njegovoj smrti.

Juda se rodio na južnoj granici Palestine u malenom selu po imenu Kariot. Zato ga sveto Pismo zove Iškariot, što će hrvatski reći: čovjek iz mjesta Kariota. Da ga razluče od drugoga apostola, koji se također zvao Juda, dodaju evanđeliste imenu njegovu sramotnu oznaku: »koji izdade Isusa«, jer mu to nikad nijesu mogli zaboraviti. Kad je Isus u drugoj godini javnoga djelovanja svoga odabrao sebi dvanaestoricu, doznačio je i Judi jedno mjesto u zboru apostolskom. A Juda ga je i zaslužio, jer je bio privržen svome učitelju i odan nauci Njegovoj. Pokraj službe apostolske povjerio mu je Isus i drugu.

Isus nije imao nikakova imutka, već je živio od milodara, kojima su Njega i apostole darivali dobri ljudi. Zadaću, da tim milodarima upravlja, to jest da kupi, što je trebalo za život, a suvišak da razdijeli

među siromahe, povjerio je Isus Judi. I ta ga je služba zavela, te je sve više zatvarao srce svojemu duhovnomu i vječnomu blagu, što mu ga je pružala nauka Isusova, pa prionuo uz zemaljsko blago, kojim je upravljao. Videći čudesa Isusova očekivao je Juda, da će Spasitelj osnovati zemaljsko kraljevstvo, u kom će prve časti zapasti apostolima. Ali kad Isus poče govoriti o kraljevstvu duhovnom, o nagradi, koja čeka vjernike na nebu, stade Juda sumnjati, je li Isus obećani Mesija. Ta se sumnja još više utvrdila, kad je Isus počeo natucati o svojoj smrti, što Ga čeka u Jerusolimu. Izgubivši tako vjeru u Isusa i nadu u Njegovo zemaljsko kraljevstvo, gledao je Juda, kako bi se naplatio na drugi način. I poče potajno uzimati od novaca poklonjenih Isusu i apostolima. Tako je, kako piše evanđelje, postao prije tat nego izdajica. Strast za zemaljskim blagom zaslijepila je Judu tako, te postade uzor svima, koji će za novac pogaziti prijateljstvo, poštenje, savjest, domovinu, pače i vjeru svoju.

Prije nego čovjek počini kakav grijeh, ne da mu đavao, da ga pravo upozna, jer se boji, da se čovjek ne uplaši posljedica, pa odustane od zla djela. A kad je čovjek grijeh učinio, predstavlja mu ga đavao još većim, da ga sunovrati u vječnu propast. Tako je bilo s Judom. Tek onda, kada je vidio teške posljedice svoga izdajstva, bilo mu je žao. No žalost njegova nije vodila do pravoga kajanja, već do očajanja. Njegovo se kajanje sastojalo od bola i straha, a nije bilo u njemu ljubavi Božje ni nade u oproštenje. O kakvom bolu, što je Boga uvrijedio, nije bilo kod njega ni govora. Judina je žalost potekla jedino iz jada i sramote, što je učinio toliki zločin. A to još ne znači, da se čovjek kaje pred Bogom. I Petar je sagriješio, što je Isusa zanijekao. Ali kolika razlika između njega i Jude! Petrove su suze izvirale iz skrušena srca, jer se pouzdavao u milosrđe Božje, a Judina je žalost kipjela iz bjesnila spram Boga, kojega se bojao. Da je Juda, mjesto k Židovima, otišao jutros k učitelju svome, bio bi drugačije prošao. Kad je Isus oprostio razbojniku na križu, ne bi jamačno ni njega

odbacio. Ali razbojnik je vjerovao, da je Isus Sin Božji, a Juda je od strasti za novcima tu vjeru izgubio. Kad se objesio, učinio je nov zločin, kojim je okrunio sve dosadašnje. Očajanje Judino bilo je za dušu njegovu isto, što i konop za tijelo njegovo. Očajati znači ubiti dušu svoju.

Kad je Juda osramoćen i očajan ostavio hram, pohrliše svećenici u svetište, da vide, zašto je Juda provalio u nj. Tu je sve stajalo na svom mjestu, samo je trideset srebrnika ležalo razasuto po mramornom podu. Njih pokupiše smjesta. I dok se Juda borio sa sobom, bi li, ne bi li kidisao svojemu životu, dotle vijećahu svećenici što će s njegovim novcem. Jasno im je bilo, da ih je Juda zato bacio u svetište, jer ih je htio darovati Bogu. Ali im savjest nije dopuštala, da ih metnu u crkvenu blagajnu. Ti su novci isplaćeni Judi za izdaju i krv Isusovu, pa bi okaljali hramsku blagajnu. A Mojsijev zakon brani prikazati Bogu blago stečeno nepoštenim načinom, jer se takav dar Bogu gadi. Tim su i opet Židovi pokazali svoju zaslijepljenost i licemjerje. Misle, da bi pogriješili, kad bi te novce primili, a ne pada im na um, kako su teško okaljali dušu svoju, što su ih izdali za zlo djelo. Juda je učinio težak grijeh, što je te novce primio, a oni, koji su njima potakli Judu na izdajstvo, da su posve nevini!

I složiše se, da će za te novce učiniti dobro djelo. Kod Židova se pobrinuo svatko za svoj grob još za života. No mnogoga stranca, koji je došao u svetu zemlju, snašla je nenadano smrt, pa mu je trebalo kupiti grob za općinske novce. Zato zaključiše, da će za Judine srebrnike uzeti polje, na kojem će pokapati siromašne tuđince, to jest Židove, koji dođu u Jerusolim, pa ih ondje zateče smrt. I kupiše poslije Uskrsa njivu nekoga lončara, koji je s nje istrugao ilovaču, pa ju je kao neplodno zemljište prodao za kakovih osamdeset i šest kruna. Za tako malu svotu nije se ni za ono doba mogla kupiti nikakva njiva, već samo kamenito zemljište, koje se moglo upotrijebiti jedino za groblje. Jer je to polje kupljeno za novce, što ih je Juda dobio za izdanu krv Isusovu, nazvaše ga »Hakel d' ama«, što će reći hrvatski: polje od krvi. Ovako se zove to polje i danas, naviještajući ljudima svih vremena krvavi zločin, što ga Židovi skriviše na Isusu. Tako postaviše židovski poglavice sami sebi spomenik, koji je ovjekovječio zločin i sramotu njihovu.

Ovim se činom ispuniše riječi proroka Zakarije i Jeremije. Prvi je prorekao, da će Mesiju prodati za trideset srebrnika, koje će baciti lončaru, a drugi govori o polju, koje će se kupiti za te novce. Jer se ovim ispuniše oba proroštva, spaja ih sveti Matej u jedno, pa kaže: »Tad se izvrši, što je prorekao prorok Jeremija govoreći: »I uzeše trideset srebrnika, cijenu procijenjenoga, kojega procijeniše sinovi Izraelovi, i dadoše ih za njivu lončarevu, kako mi naloži Gospodin.«

Pred Pilatom.

Rimski upravitelj, koji je u to vrijeme zapovijedao u zemlji židovskoj, zvao se Poncije Pilat. Poncije bilo je njegovo obiteljsko ime, a Pilat kao naše krsno. Po visokoj službi, koju je vršio, valjda je bio rimski vitez. Stare povijesne knjige ne opisuju ga najljepše. Kažu, da je bio ohol, svojevoljan, naprasit, a uza to nestalan.

Poradi njegove tvrdoglavosti pobuniše se Židovi više puta, pa im je Pilat morao sramotno popustiti. Jedva je prošlo nekoliko mjeseci, otkako je došao za upravitelja, i već se ljuto zakvačio sa Židovima. Po Mojsijevu zakonu ne smiju Židovi imati nikakva kipa ni slike kojega čovjeka ili životinje, da ne bi kao pogani počeli obožavati mjesto Boga ono, što je Bog stvorio. Zbog toga nijesu Židovi dopuštali, da rimski vojnici uđu u Jerusolim pod svojim zastavama, jer su ove bile iskićene kipovima poganskih bogova ili slikom cara, komu su pogani davali božansku čast. Unatoč ovoj povlastici, koju je Židovima zajamčio sam car, zapovjedi Pilat svojim vojnicima, da po noći uđu u Jerusolim pod svojim znakovima i da ih

izvjese. Kad sjutradan opaziše Židovi, kako su im pogani osramotili sveti grad, pođoše u velikom mnoštvu, sto kilometara daleko, do Pilata. Pet dana uporno su stajali pred njegovom palačom moleći i tražeći, da se uklone vojničke zastave. Šesti dan pojavi se među njima Pilat. Zapovjedi, da ih opkole vojnici, i zagrozi im se, da će ih dati smjesta poubijati, ako se ne raziđu. A Židovi se baciše na zemlju, razgališe svoje šije vičući, da će radije umrijeti, nego od svoje molbe odustati. Ova neočekivana odrješitost prinuka Pilata, te odmah naloži, da se zastave u Jerusolimu skinu.

Ali je Pilat bio i okrutan. Jednom poče graditi vodovod dvadeset kilometara dugačak, da opskrbi Jerusolim dobrom vodom. Troškove za gradnju imala je platiti bogata blagajna židovskog hrama. No Židovi se usprotiviše, da se Bogu posvećeni novci upotrijebe za svrhu, koja je po sebi dobra, ali nije sveta. Pa kad je Pilat došao u Jerusolim, skupilo se pred njegovim stanom nekoliko tisuća ljudi, zahtijevajući, da se obustavi gradnja vodovoda. Pilat opomene Židove, neka se raziđu, a oni počeše ga još psovati. Razljućen Pilat zapovjedi svojim vojnicima, koji se preobukoše u židovsko odijelo, neka udare na svjetinu ne mačevima, već toljagama. Tom je zgodom zatučeno mnogo Židova. Vodovod se gradio dalje, ali je mržnja Židova na Pilata porasla jače.

Takav se Pilat pokazao i u sudbenoj raspravi protiv Isusa. Videći, da Isus nije ništa skrivio, htio Ga je ispočetka osloboditi. No napokon popusti nasilju Židova, kojih se bojao poradi svojih opačina. A kad je Isusa osudio, pokazao je više puta svoju tvrdoglavost i mržnju na Židove.

Carski namjesnik živio je na morskoj obali Palestine u gradu Cezareji. Kad ga je služba pozvala u Jerusolim, mogao se nastaniti ili u palači Herodovoj ili u tvrđi, koja se zvala Antonija. Obadvije prisvojiše Rimljani, kad su zauzeli židovsku zemlju. Palača nekadašnjega kralja Heroda stajala je na zapadnoj strani Jerusolima i bila je tako čvrsto građena, da od

nje još danas stoji jedan toranj, koji se zove kula Davidova. Tvrđu Antoniju sagradiše sto dvadeset godina prije Isusa junačka braća Makabeji na istočnoj strani grada. Kasnije ju je proširio Herod Veliki, te ju po svome prijatelju Marku Antoniju prozvao Antonijom. Obuhvatala je svakovrsne prostorije: nebrojene dvorane za stanovanje, trijemove za šetanje, vrtove za zabavljanje, velika dvorišta za vježbanje vojnika. Tako je po svom sjaju Antonija bila ravna kraljevskoj palači, a po svojoj veličini naličila je malenom gradu, u kom je sada bila smještena rimska posada.

Nema sumnje, da je u jednoj od tih zgrada Pilat sudio Isusu. U kojoj je to bilo, ne može se za stalno reći. Evanđelje zove tu zgradu jednostavno sudnica. Tako je narod posvuda zvao kuću, u kojoj je prebivao rimski upravitelj, jer je u njoj kao vrhovni sudac zemlje krojio pravdu. Ali mnogo je vjerojatnije, da je Pilat ovom zgodom stanovao u tvrđi Antoniji. Došao je sada u Jerusolim, da pripazi na red za vrijeme vazma, kad su stranci nagrnuli u grad i u hram, da žrtvuju. A Antonija bila je tik do hrama židovskoga. S nje je najbolje mogao nadgledati komešanje Židova i ugušiti svaku vrevu, jer su mu vojnici bili odmah pri ruci. S pravom su dakle odavna pripovijedali, da je Isus bio suđen u staroj Antoniji, gdje sada stoji vojarna.

Po onome, što pripovijeda evanđelje, izgledalo je to mjesto ovako. Pred zgradom, gdje je stanovao Pilat, bio je veliki trg, na kome su stajali Židovi. Između trga i palače bilo je povišeno mjesto popločeno mramorom, koje se zvalo Litostrotos ili Gabata. Na njemu stajala je sudačka stolica, jer su Rimljani sudili pod vedrim nebom, a pokraj stolice bio je kameni stup za bičevanje. S trga su vodile otvorene stube u prvi kat palače, iz koje se izlazilo na doksat ili trijem (balkon). S ovoga je Pilat govorio Židovima i pokazao Isusa okrunjena trnjem. Običan svijet unilazio je u palaču na kapiju, kroz koju se straga vidjelo u dvorište, gdje su vojnici zlostavili Isusa.

A sada da pratimo u duhu Isusa, koga vode posred grada iz kuće Kajfine do Pilata. Ponajprije sapeše sluge Isusa u znak, da Ga je židovski sud osudio, pa Ga sada predaje rimskomu, neka svatko vidi po okovima, da je to velik zločinac. Tad Ga opkoliše stražarima i izvedoše na ulicu. Slugama priključiše se članovi velikoga vijeća: veliki svećenici, pismoznanci i starješine, da Pilat to prije zadovolji želju njihovu, kad vidi, da najodličniji Židovi zahtijevaju Njegovu smrt. Čudan je bio prizor, gdje Židovi tjeraju svoga Mesiju pred neznabošca i tuđina, da Ga pogubi. Što se povorka bliže primicala palači Pilatovoj, to je sve veća postajala. Jerusolim vrvio je na taj dan od stranaca, pa se mnogi pridružiše od radoznalosti, jer je rijetko kada bilo vidjeti toliko židovskih dostojanstvenika u skupu. Tako je pratnja Isusova porasla do mnogobrojnoga mnoštva. I kad je straža pred kućom Pilatovom ugledala toliku svjetinu, posumnjala je možda, da se tu radi o kakvoj buni. U istinu pak nije rimski namjesnik imao taj čas vjernijih podanika od ovih Židova samo zato, jer su ga trebali.

Bilo je još tamno, od prilike između šest i sedam sati. Naši sudovi ne ureduju u to doba, ali rimski su znali i prije otvoriti sudbenu raspravu. To je osobito bivalo na Istoku, gdje lijegaju, kad se smrkne, a ustaju prije sunčanoga izlaza. Žalosna ona glava, koju sunce nađe u postelji, *veli istočna* poslovica. I Pilat je danas ustao ranije, jer je morao provesti više sudbenih rasprava i pustiti jednoga zločinca, kojega su Židovi tražili. A valjada su mu i židovske poglavice javile, da će mu rano dovesti sužnja, kojega su noćas ulovili.

Došavši pred sudnicu, predadoše židovski stražari Isusa rimskim vojnicima, koji Ga nijesu pustili iz ruku sve do smrti. Tako se ispuniše riječi Isusove, da će Ga predati neznabošcima, da Mu se rugaju, da Ga biju i razapnu. Ako je Isusu bilo teško, što Ga ulicama tjeraju kao velikoga zločinca, još Ga je više moralo boljeti, što Ga njegov narod predaje neznabošcima u ruke.

Preuzevši Isusa, odvedoše Ga rimski vojnici u sudnicu, koja je bila u prvome spratu. Ali Židovi »ne uđoše u sudnicu, da se ne bi opoganili, nego da bi mogli jesti pashu«, to jest vazmeno janje. Mojsijev zakon brani Židovima samo tijesno prijateljevati s poganima, da ih ne zavedu na kumirstvo. A farizeji su tu odredbu tumačili tako, da Židovi ne smiju poganski prag prekoračiti. »Kuća neobrezanika neka ti bude odurna kao poganski hram ili stan gubavca. A dvorište njegovo neka ti bude kao stan živorinja, to jest staja«, piše tumač židovskoga svetog Pisma. Strogost njihova išla je u tom tako daleko, da su i prah stresli s nogu, kad su s tuđe zemlje prelazili na židovsku. Okaljali bi se i zato, što je u Pilatovoj kući bilo kvasca. To je bio razlog, što su se sada zaustavili pred pragom Pilatova stana. Iz ovoga probija i opet njihovo licemjerje i zaslijepljenost. Strah ih je prekoračiti poganski prag, da se ne bi onečistili, ali se ne žacaju okaljati dušu zločinom zahtijevajući, da se prolije nevina krv Isusova. Pravo je za njih rekao Isus, da su čiste posude iznapolja, a iznutra su puni grabeža i nepravde.

Vladanje njihovo, kojim su odavali, da im je stan upraviteljev oduran i nečist, moralo je vrijeđati Pilata. No Rimljani su uvijek poštovali vjerske običaje tuđih naroda, a i Pilat se već više puta opekao na tvrdoglavosti njihovoj. Zato popusti i iziđe pred Židove s tim prije, što je dočuo, da ljudstvo vode članovi velikoga vijeća. Jamačno je Pilat znao, što se noćas dogodilo. Kad su ga po glasniku zamolili, da smiju danas ranije k njemu na sud, obavijestili su ga njegovi ljudi, kako su Isusa juče ulovili. A glasnik velikoga vijeća rekao mu je danas, kako su Ga na smrt osudili. No Pilat ne htjede priznati valjanost njihove istrage ni osude. Nije mu dopuštao njegov ponos, da Židovi budu u isti čas i tužitelji i suci u parnici, gdje se radilo o glavi jednoga čovjeka. Želeći, da istragu započne iznova, zapita Židove, kao da mu o Isusu još ništa nije poznato:

»Kakovu tužbu iznosite protiv ovoga čovjeka?«
Tim se pitanjem pokazao Pilat kao pravedan sudac, koji ne će da osudi optuženoga prije, nego mu je krivica dokazana. Nije to činio iz poštovanja spram zakona ni iz ljubavi prema Isusu, već samo zato, što je mrzio na Židove. Ti su ga i malo prije uvrijedili primoravši ga, da izađe k njima.

Pitanje Pilatovo iznenadilo je Židove. Očekivali su, da će Pilat jednostavno potvrditi i izvršiti njihovu osudu, o kojoj su ga obavijestili po glasniku. Započne li Pilat istragu iznova, moglo bi se dogoditi još i to, da Isusa proglasi nevinim. U najboljem slučaju otegnut će se rasprava, a Židovima je mnogo stalo, da Isus bude još danas raspet. Odgovoriše mu dakle osorno : »Kad taj ne bi bio zločinac, ne bismo Ga predali tebi«. To znači : mi smo ovoga na našemu sudu već osudili. Sad ne treba nikakve rasprave, nego je tvoja dužnost, da Ga i ti osudiš na smrt. Tako su htjeli Pilata odvratiti od namjeravane istrage.

Tu se kosa namjerila na brus. Drskost njihova nije ustrašila Pilata. Nije htio da bude puka igračka u njihovim rukama, kao da se po sebi razumijeva, da on ima da izvrši, što oni hoće, pa im odgovori porugljivo : »Uzmite Ga vi i sudite Mu po svom zakonu«. To će reći : Kad vi ne ćete da kažete, što je kriv, ne ću ni ja da Mu sudim. Sudite Mu vi sami. Tim se Pilat narugao Židovima i podsjetio ih na njihovu podložnost i nemoć. Po svojemu zakonu smjeli bi Židovi da kazne Isusa samo bičovanjem ili progonstvom. Ali Pilat dobro zna, da Židovi traže glavu Isusovu, a tu je kazan mogao potvrditi i izvršiti samo on. Pa da im dopusti, da Isusa pogube, ne bi time Židovima bilo mnogo pomoženo. Po svom zakonu bi mogli Isusa kamenovati, ali bi onda narod zamrzio na njih. A Židovi hoće, da rimski upravitelj osudi Isusa. Tako će Isus umrijeti najsramotnijom smrću na križu, a oni će od sebe odvrnuti svaku krivicu.

Primjedbom svojom primora Pilat Židove, da mu ponizno kažu, što hoće. Videći, da prostotom ne mogu opraviti ništa, moradoše sada pokunjeni pri-

znati, »Mi ne smijemo pogubiti nikoga.« Mislili su pod tim : razapeti, da se ispuni riječ Isusova, da će umrijeti na križu. Tako ne preostade dosadašnjim sucima ništa drugo, već da se ponize u tužitelje. I počeše Isusa tužiti :

»Ovoga nađosmo, da buni narod naš i brani davati caru danak i govori, da je Krist i kralj.«

Koliko riječi, toliko laži.

Kako su lukavi i zlobni ! Na svom sudu osudili su Isusa, jer je tobože pogrdio Boga tvrdeći, da je Sin Božji. Svatko bi prema tomu očekivao, da će isto ponoviti i pred Pilatom. No znajući, da Pilat ne bi osudio Isusa na smrt poradi njihovih vjerskih raspra, kleveću Ga, da je veleizdajnik, koji buni narod, a odgovara ljude, neka ne plate porez, hoće da sruši rimsko carstvo i postavi sebe za kralja. Jer znadu, da nijedan svjedok ne bi posvjedočio tužbe njihove, vele : ovoga nađosmo. Time tvrde lažno, da je sve to na njihovom sudu već ispitano i dokazano.

Prvi i drugi dio njihove tužbe bila je laž. Isus je poučavao narod, kako će biti sretan na ovom i na drugom svijetu, i uzato čudnovatim načinom ozdravio mnogoga bolesnika. To je bio pravi razlog, što je narod grnuo za Isusom, a ne što bi ga Isus poticao na kakovu bunu. Ako je Isus koga uzbunio, bilo bi to samo na dobro. Mnogoga je grješnika pobunio, da se probudi iza sna svojih grijeha i postane čestit čovjek. Ali se Isus klonio svega, što bi bilo opasno za pojedinca ili za državu. Svjetsko poglavarstvo nije nikad našlo povoda, da Ga pozove na red. A što Ga tuže za porez, to su podmetnuli. Nema tomu tri dana, na sam veliki utorak, rekao im je Isus : »Dajte caru, što je carevo, a Bogu, što je Božje«.

Treći dio optužbe bili su Židovi zlobno iskrivili. Na njihovu je sudu svečano Isus izjavio, da je Krist, Sin Boga živoga. U Sinu Božjem očekivali su Židovi po svom tumačenju obećanoga Mesiju, koji će ih osloboditi od jarma rimskoga. Odatle podmetnuše Isusu, da teži za kraljevstvom zemaljskim. Isus se

nikad nije izdavao za svjetskoga kralja. Kad Ga jednom narod htjede proglasiti kraljem, pobjegao je u goru.

Pilatova je dužnost bila, da pazi na red u zemlji i da se brine, kako će porez biti uplaćen. Zato je Pilat morao primiti njihovu tužbu. No poznavajući Židove otprije, nije mogao da naprosto vjeruje njihovim riječima. Znao je, kako Židovi mrze rimski jaram, a sada se evo prikazuju kao vjerni podanici, koji brane carska prava. To je Pilatu bilo odviše sumnjivo. Zato će ponajprije ispitati Isusa, da vidi, što je na stvari. I da ga narod ne smeta svojim upadicama, povest će s Njime raspravu nasamo. Ostavi dakle Židove, vrati se u sudnicu i zapovjedi, da mu dovedu Isusa.

Sada je Isus prvi put stajao pred zastupnikom rimske vlasti. Pilat nije znao židovski, niti je morao da nauči taj jezik kao Rimljanin. Kako nigdje u evanđelju nema spomena, da je između Pilata i Isusa posredovao kakav tumač, morao je Pilat s Isusom razgovarati grčki. Taj jezik znao je tada svaki obrazovan čovjek u rimskom carstvu, a Isus ga je naučio od malenih nogu. U Nazaretu govorio se pokraj židovskoga jezika i grčki jezik.

Do prvih dviju točaka optužbe nije Pilat mnogo držao, jer za Isusa nije danas prvi put čuo. Tri godine naučao je Isus narod po njegovoj zemlji, pa mu je moralo biti znano, da nikad nije dao povoda kakovoj buni. A da je branio plaćati caru porez, bilo je upravo smiješno. Pilatovi vojnici uapsili bi Isusa onaj čas, kada bi takova šta izrekao. Zato htjede Pilat da vidi samo, što je istine na trećoj točki židovske tužbe, pa zapita Isusa ukratko na pola čudeci se, napola rugajući se:

»Ti si kralj židovski«?

Na pitanje ovo nije Isus mogao odgovoriti ni ovamo ni onamo. Da kaže: jest, ja sam kralj židovski, držao bi Pilat, da Ga Židovi pravom tuže. A nije Isus mogao reći: ja nisam kralj židovski, jer je kao obećani Mesija bio onaj, koga je Bog obećao Židovima po prorocima. U kojem je smislu Isus kralj židovski, o tomu Pilat kao poganin nije imao pojma, pa mu je

stvar trebalo protumačiti. Zato je Isus mimoišao pitanje Pilatovo o kralju te ponajprije zapitao Pilata:

»Govoriš li to sam od sebe ili ti drugi kazaše«?

To će reći: jesi li ti sam došao na tu misao, da sam ja htio pobuniti narod židovski protiv Rimljana, osnovati neovisno židovsko kraljevstvo i postaviti sebe za kralja ili su me drugi pred tobom tako optužili? Pitanjem svojim htio je Isus upozoriti Pilata, da Ga je tako potvorila samo zloba židovskih poglavica. Rimska vlast nije nikad našla razloga, da se potuži na Isusa.

Pilat je bio ohol Rimljanin, koji je mrzio na Židove, pa odvrati ljutito: Zar sam ja Židov? To će reći: Ne znaš li ti, da sam ja Rimljanin? Narod tvoj i glavari svećenički predaše te meni. Oni optužiše Isusa kod Pilata, da se htio proglasiti kraljem. No Pilat njima ne vjeruje, neka mu Isus stoga radije kaže, zašto su Ga židovske poglavice tako zamrzili, pa Ga tuže s veleizdaje: Reci mi, što si učinio, da te tvoji tako tuže?

I sad stade Isus tumačiti Pilatu, kako se Židovima zamjerio, što im nije htio podići zemaljsko, već je došao, da podigne duhovno kraljevstvo, koje se u velike razlikuje od zemaljskoga.

»Kraljevstvo moje«, reče Isus, »nije od ovoga svijeta«. Kraljevstvo Isusovo, to će reći Crkva Njegova, jest na ovom svijetu, ali nije od ovoga svijeta, pa se razlikuje u velike od zemaljskog i svjetskog kraljevstva. Kraljevstvu Isusovu nije svrha, da pruži svojim članovima svjetska dobra, da se brine za sigurnost njihova života, da poveća njihov imutak. To je kraljevstvo duhovno, koje se stara poglavito za dušu i za vječnu sreću svojih vjernika te ih vodi u nebo. Da pokaže veliku razliku između svojega i svjetskoga kraljevstva, dodade Isus: »Kad bi kraljevstvo moje bilo od ovoga svijeta, onda bi sluge branile, da ne bih bio predan Židovima.« A Isusa su evo ulovili bez ikakva otpora. Razliku između kraljevstva Isusova t. j. crkve Njegove i kraljevstva zemaljskoga vidi svatko. Crkva katolička nema ni pušaka ni topova

ni tvrđava ni vojske, koja bi ju širila i branila. U kraljevstvu Isusovu može uporedo postojati i više zemaljskih kraljevstava i nijednomu ne prijeti od crkve nikakova pogibao. Jasno je dakle, da su tužbe, što ih izniješe Židovi, samo klevete.

Trijezan i miran odgovor Isiusov zadovoljio je Pilata. Razabrao je iz njega, da se tu ne radi o kraljevstvu, koje bi bilo pogibeljno rimskom carstvu. Samo mu još ne ide u glavu, kakvo je to Isusovo kraljevstvo, ako nije od ovoga svijeta. Želeći dakle pobliže saznati, kakav je Isus kralj, zapita Ga: čudeći se:

»Dakle si ti kralj?«

Pošto mu je Isus pređašnjim odgovorom razjasnio, kakovo je Njegovo kraljevstvo, izusti sad mirno i dostojanstveno:

»Ti si rekao«. Da je Isus hrvatski govorio, bio bi kazao: jest, ja jesam kralj. Ali kod istočnjaka ne drži se za lijepo i pristojno odgovoriti velikomu gospodinu sa »da« ili »jest«, već se samo potvrdi njegovo pitanje. I da Isus pobliže razjasni Pilatu, kakav je kralj, dodade: »Ja sam zato rođen i zato dođoh na svijet, da svjedočim istinu«. Isus živio je kod svoga Oca na nebu još prije, nego je došao na ovaj svijet. Uzeo je na se čovječje tijelo i rodio se samo zato, da širi među ljudima istinu, to jest kršćansku vjeru, koju je naučao. Da je Njegova vjera prava, dokazao je svojim životom i čudesima, a dodokazat će još bolje svojom mukom, smrti, uskrsnućem i uzašašćem. Došao je dakle na ovaj svijet, da stvori kraljevstvo od ljudi, koji hoće da prime vjeru Njegovu.

Pošto se Isus priznao za kralja, mogao bi Ga Pilat upitati, gdje su mu podanici, jer kralj bez podanika nije pravi kralj. Da predusretne to pitanje, nadoveže Isus:

»Svaki, koji je od istine, sluša glas moj.« To će reći: svatko, bio taj tko mu drago i gdje mu drago na svijetu; živio on u koje god vrijeme, može biti član Njegova kraljevstva i tako postati Njegov podanik. Samo ako je od istine, to jest, ako prione uz njegovu

nauku i živi po Njegovoj vjeri. Tim je Isus izjavio, da kraljevstvo Njegovo nema granica i međa, kao što imaju druga kraljevstva, da nije vezano na jedan narod i da ne će trajati samo nekoliko vjekova, kao što obično traju svjetska carstva, već da će trajati dok bude svijeta i vijeka. Tako je Isus ukratko protumačio Pilatu, kakav je kralj i tko su Njegovi podanici.

Sad je Pilat bio na čistu, da Isus nije učinio ništa, poradi čega bi Ga morao kazniti. U njegovim očima bio je Isus nekakav mudrac, koji je učio nekakovu novu nauku. Takovih je bilo dosta u Pilatovo vrijeme, a bili su veoma ponosni i oholi mudrošću svojom. Isus je pače, mislio je Pilat, pošao tako daleko, da sebe drži za nekakova kralja. Svaki od ovakovih mudraca imao je svoje učenike, koji su ga štovali, a Isus valjda zove svoje učenike svojim podanicima. Moguće je, da se sve to pričinilo Pilatu smiješnim; moguće je, da je Isusa držao za kakova sanjara, ali o jednom bio je tvrdo uvjeren: Isus nije bio nikakav buntovnik. Ovaj kralj i Njegovi podanici ne će ništa naškoditi rimskomu carstvu.

Kod Grka i Rimljana bilo je mnogo poganskih mudraca, koji su nastojali da Boga upoznadu razumom svojim. I svaki je od njih tvrdio, da samo on uči pravu istinu. Zato je jedan pobijao drugoga, a svijet se smijao svima. Među taj svijet pripadao je i Pilat. Kao što drugi, tako je i on sumnjao, jesu li poganski bogovi pravi, i nije se mnogo brinuo za duhovne stvari. Kad ga poslaše u Palestinu, čuo je za vjeru u jednoga Boga. Ali kad je vidio pakost židovskoga naroda i njegovih poglavica, nije do te vjere držao ništa. Pilat je živio samo za ovaj svijet, na Boga i dušu nerado je mislio. Tražiti istinu, to jest brinuti se, što će biti poslije smrti, činilo mu se, da je puka sanjarija, jer je držao, da čovjek ne može pronaći prave istine. Stoga reče u po glasa: »Što je istina?« to će reći: tko je može pronaći? Nije jadan ni slutio, da pred njim stoji Onaj, koji je put, istina i život. I da pokaže Isusu, kako nije voljan slušati Njegova razlaganja, izađe iz sudnice, ne čekajući odgovora na svoje pita-

nje. Iz kratkoga svog razgovora s Isusom bio se uvjerio, da ne može čovjeka osuditi samo zato, što misli o Bogu drugačije, nego li drugi ljudi. Odluči dakle, da će Židove odbiti s njihovom tužbom.

Kad ga ugledaše Židovi, zašutješe mramorkom, očekujući, kako se svršila rasprava; hoće li potvrditi njihovu osudu na smrt. Kako li se negdje zapanjiše, kad im Pilat reče:

»Ja nikakove krivice ne nalazim na Njemu«. Time je Židovima izjavio, da nema nikakova razloga, da kazni Isusa ikakovom kaznom, a kamo li da Ga osudi na smrt. Čuvši ovo uzvrpoljiše se Židovi, kao da ih je guja ujela. Pilat ne samo što nije potvrdio njihove smrtne osude, već je Isusa proglasio nevinim i hoće da Ga pusti!

Posljednjim riječima odbio je Pilat tužbu Židova, ali ih je nekako neupravno pozvao, neka iznesu, ako znadu, što drugo protiv Isusa, jer dosadašnja tužba njihova ne stoji. Nato počeše protiv Isusa vikati ponajprije glavari svećenički, a za njima se poveo i puk. A kad vojnici izvedoše Isusa iz sudnice misleći, da će Ga Pilat riješiti, jer nije na Njemu našao nikakove krivice, pretvori se vika Židova u pravu graju. Sad je sve bijesno počelo vikati na Isusa, ponavljajući nebrojeno puta stare tužbe i iznoseći nove. Samo se kaže, da se pri tom nijesu žacali nikakove potvore, da poluče svoj cilj.

Okružen od vojnika stajao je Isus posve mirno pokraj Pilata i Židova kao janje između lisice i vukova. Šutio je, kao da se cijela stvar Njega ni najmanje ne tiče. To je Pilatu bilo veoma neugodno. Ne bi rado da se zamjeri Židovima, koji toliko viču, a uvjeren je, da Isus nije ništa skrivio. Bilo mu je stoga veoma milo, kad bi Isus progovorio koju riječ u svoju obranu. Zato reče nestrpljivo Isusu:

»Zar ništa ne odgovaraš? Gledaj, za kako velike stvari te tuže«. Ali Isus nije odgovorio ništa. Ni da bi samo otvorio usta svoja. Znao je, da bi svaka Njegova obrana bila uzalud protiv Židova, koji pod svaku cijenu zahtijevaju Njegovu glavu.

Braniti se pak pred Pilatom bilo bi zališno, jer je ovaj bio uvjeren, da je Isus nevin. Tako nam je Isus šutnjom svojom pokazao uzor prave strpljivosti i duševne jakosti, koja na najveće potvore odgovara mukom. Na lude i neosnovane klevete najbolje je ne odgovarati.

A Pilat se divio. Stotinama je već sudio, ali nije valjada našao nijednoga, koji ne bi rekao ni crne ni bijele, kad mu se radilo glavi. Ova nepojmljiva šutnja još je jače uvjerila Pilata, da je Isus nevin. Mislio je možda, da je Isus nekakav bezazlen zanesenjak, kojemu nije stalo ni do čega, pa ni do života. S druge je strane šutnja Isusova sve više dražila Židove, koji počeše još jače i bjesnije vikati na Nj.

Dok je Pilat sada razmišljao, što će da počme, začuje, kako neki Židovi viču: »On buni narod propovijedajući po svoj Judeji počevši od Galileje dovle.« Kad Pilat začuje riječ Galileja, pade mu na pamet, kako bi se mogao lijepo izvući iz škripca. Rimski je zakon dopuštao, da se okrivljeni sudi ili u mjestu, gdje se je rodio, ili ondje, gdje živе, ili napokon ondje, gdje su ga ulovili. Ako je Isus Galilejac, tad bi Mu mogao suditi i Herod, koji je došao u Jerusolim, da proslavi pashu.

Smjesta dade Pilat Židovima znak, da se umire, te ih upita, je li taj čovjek Galilejac. » I kad dozna, da je iz područja Herodova, posla Ga k Herodu.« Tako je mislio Pilat ukloniti se ovoj neugodnoj panici i ujedno ugoditi Herodu prepuštajući Mu, da sudi čovjeku, koji je iz njegovih krajeva. Dokaže li se Isusu, da je bunio narod po Galileji, bit će mu Herod zahvalan, što mu je poslao čovjeka, koji se ogriješio o njegovu vlast. Ne osudi li Ga Herod, ne će se Židovi moći da potuže na Pilata. U jednom i drugom događaju svalio je ovu škakljivu parnicu na Heroda, i još mu se kraj toga pokazao ljubazan.

Zadovoljno odahnu Pilat, kad su Židovi s Isusom krenuli k Herodu. Možda mu je savjest predbacivala, da nije dobro uradio, što nevina čovjeka nije izbavio iz pandža židovskih. Ali on je sretan, što se nije zamje-

rio Židovima i što nije prolio krv nevinu. Tako je mislio Pilat. Nije jadan ni slutio, kakova se bura još danas na njega sprema. Prva je njegova pogrješka bila, što nekrivog Isusa nije oslobodio, već Ga poslao k drugomu sudu, koji bi Mu mogao suditi samo u svojoj zemlji.

Pred Herodom.

ad rimski vojnici povedoše Isusa do Heroda, moglo je biti oko sedam sati. Za njima pođoše i židovske poglavice. Ljutilo ih je, što Pilat nije zadovoljio njihovu zahtjevu. Ali im nije ništa drugo preostalo, nego da se potrude do Heroda, jer bi kod njega mogla stvar i na gore krenuti.

Palača, u kojoj je odsjeo Herod, bila je od Pilatova stana udaljena samo kojih sedam stotina metara. Sagradio ju je Ivan Hirkan, sin Simona vođe Makabejskoga, na Sionu brijegu, upravo nasuprot tvrđe Antonije, koja je stajala na brežuljku Moriji. Između jednoga i drugoga brijega uvalila se dolina zvana Tiropejon, a nad njom je bio podignut most, koji je spajao oba brijega. Kad se Herod Veliki oženio Mariamnom, unukom posljednjeg Makabejca Hirkana, priženi s njome i ovu palaču. A kad su Rimljani zauzeli Palestinu, prepustiše palaču ovu rodbini Herodovoj.

Herod, komu je Pilat poslao Isusa, bio je peti sin onoga Heroda, koji je dao poklati nevinu dječicu betlehemsku. Mladost svoju proveo je u Rimu, a poslije smrti oca svoga morade se vratiti u domovinu. Kao mlađemu sinu pripade mu samo sjeverni dio Palestine. Taj se sastojao iz Galileje i pokrajine Pereje, koja se prostire uz lijevu obalu Jordana sve do donje polovine Mrtvoga mora.

Do židovske vjere Herod nije mnogo držao. Ako je sada došao u Jerusolim, da proslavi vazam, nije to bilo od pobožnosti, već da se ulaska Židovima. Ujedno htjede da pokaže svoj sjaj kao poglavica druge polovice

Palestine, pa je poveo sa sobom svu svoju pratnju i mnogo vojnika.

Pilat je bio bez sumnje obavijestio Heroda po svom časniku, da mu šalje na sud galilejskoga proroka. Herod se tomu uzradova s više razloga. Laskalo mu je, što ga je rimski namjesnik odlikovao prepustivši mu tako znamenitu parnicu. Ali nije ni izdaleka mislio da provede kakovu istragu protiv Isusa, jer je poznavao zlobu židovsku. Poveselio se, što će vidjeti Isusa, o kojem je mnogo čuo. Naročito čudesa Isusova, o kojima je svijet toliko pripovijedao, probudila su u njemu želju, da i on vidi što takovo. Kako je živio samo za gozbe i za zabavu, nadao se, da će Isus njemu za volju učiniti kakvo čudo. U ovom času, gdje Mu se radi o glavi, mislio je Herod, ne će odbiti nijedne njegove želje ni zapovijedi, samo da Ga pusti. Zato dade dozvati svoje dvorane i časnike, da se i oni s njime malo pozabave.

Ali se Herod ljuto prevario. Isus nije nikad pokazivao svoju moć, da zadovolji čiju radoznalost ili da prikrati kome vrijeme. Čudesima, što ih je tvorio, htio je potvrditi, da je pravi Sin Božji i da je vjera, što je On propovijeda, prava vjera. No Herodu nije bilo ni nakraj pameti, da se obrati poradi Isusova čuda. Kao čovjek lake ruke, živio je samo za nasladu i zabavu. Takovi ljudi niti se brinu za dušu svoju, niti imadu smisla za Božje stvari. U lakoumnosti svojoj mislio je Herod, da će ga Isus razveseliti svojim čudesima kao kakav čarobnjak, koji u sajmišnoj daščari zabavlja ljude za novac. Zato je upravo smiješna i luda bila njegova nada, da će Isus zadovoljiti njegovu drskost.

Videći, da se najavljeni približuju, dade otvoriti dveri svoga dvora i dočeka Isusa u svečanoj dvorani sa svom sjajnom pratnjom svojom. Od veselja, što čuveni prorok stoji pred njim, postade Herod veoma razgovorljiv. »Stavljaše Mu mnoga pitanja.« Šta Ga je pitao, ne kaže evanđelje, ali se tomu možemo lako dosjetiti po onomu, što već znademo o Herodu. Rekao Mu je, da se veseli, što mu se danas ispunila davna

želja, da Ga vidi. Pitao Ga je, što je sve radio po njegovoj Galileji. Laskao Mu, da će Ga bogato nagraditi, ako se iskaže. Molio Ga napokon, neka učini bar kakovo čudo, jer da o tom ovisi Njegova sloboda. »Ali mu Isus ništa ne odgovori.« Kajfi i Pilatu odgovorio je Isus, kad su Ga kao suci pitali, što ide na raspravu. A Herodu ne će, jer Ga pita samo zato, da zadovolji svoju radoznalost. Pače sa svakim čovjekom bio je Isus ljubazan i susretljiv, ali s Herodom nije, jer ovomu nije bilo ni najmanje stalo, da čuje štogod o pravoj vjeri. Tako je Isus šutnjom svojom u neku ruku kaznio Heroda i njegovo slavohleplje.

Za to vrijeme bili su Židovi kao na žeravici. Ljutilo ih je, što Pilat šalje Isusa k Herodu, jer će se time osuda samo zategnuti. Ipak se potrudiše k Herodu od straha, da ne bi Isusa oslobodio. A nadahu se potajno, da će ih Herod prije uslišati, jer je bio njihov čovjek. Kad je ni za što dao smaknuti svetog Ivana Krstitelja, ne će mu biti teško osuditi Isusa. Ušavši u dvoranu dakle, duboko se poklone Herodu i lijepo ga zamole, neka osudi Isusa. No videći, kako je Herod ljubazan s Isusom, pobojaše se za svoju stvar i postadoše zlovoljni. A srsi ih moradoše proći, kad je Herod zamolio Isusa, neka učini kakovo čudo. Što će oni, ako Isus posluša Heroda, pa Ga ovaj pusti? No što je Herod više pitao, a Isus svejednako šutio, to su i nade njihove sve više rasle. Kad je napokon Herod prestao nagovarati Isusa, udariše Židovi u silne i teške tužbe protiv Njega. »A glavari svećenički i književnici stajahu i jednako Ga tužahu«. Klevetali su Ga, da buni ljude u Galileji; da Ga je narod već htio učiniti kraljem, kad ga je nahranio u pustinji; da nauča novu vjeru, koja vrijeđa židovske predaje. Videći napokon slabost Herodovu, vikali su, da se Isus ogriješio u Jerusolimu, pa treba da ide natrag k Pilatu.

Isusu bilo je do njihovih kleveta tako malo stalo, koliko i do naklonosti Herodove. Kako nije odgovarao na zavodljiva pitanja Herodova, tako nije ni riječi rekao na lažne tužbe židovskih poglavica. Šutnja

Isusova i opet je najbolje osuđivala Heroda i židovske klevete.

A nije se na njih obazirao ni Herod. Kao Pilat bio je i on uvjeren, da u njihovim tužbama nema ni truna istine. Da je Isus bunio narod u Galileji, bi to Herod kao glavar zemlje bolje znao od jerusolimskih židovskih poglavica. Zato nije ni mislio na to, da osudi Isusa. No da Ga pusti na slobodu, teško bi se zamjerio Židovima, koji toliko reže na Isusa. Bit će dakle najbolje, da Ga natrag pošalje k Pilatu. Neka on dovrši, što je započeo, i neka sudi podaniku njegovu, kako ga je volja. Ali na žalost Isus ga je teško uvrijedio. Pred prostim pukom činio je čudesa, a pred svojim poglavarom ne će. Povrh toga osramotio ga je Isus pred židovskim poglavicama i cijelom njegovom pratnjom, jer nije htio da mu odgovori ma baš ni riječi.

Da pokrije svoju sramotu pred svijetom, domisli se Herod, da će Isusa prikazati kao ludu. Optuženik, koji ne će da odgovara svomu knezu, što ima život njegov u svojoj vlasti, nije kod zdrave pameti, već spada u ludnicu.

Židovi su tužili Isusa, da teži za kraljevstvom. U tim riječima nađe Herod oruđe za svoju osvetu. Kod velikih svetkovina nosili su židovski kraljevi sjajne bijele haljine, zato zapovjedi Herod potiho, da donesu bijelo odijelo i u nj obuku Isusa. Htio je Herod time prikazati Isusa kao sanjara, zanesenjaka, koji se silno raduje kraljevskoj haljini, a zavrijedio je, da mu se svi smiju. I kad se za čas bijele haljine spustiše niz ramena Isusova, poče Mu se Herod porugljivo klanjati kao kralju. Pri tom je nasljedovao znakove poštovanja, što su ih ulizice njemu pokazivale. Tako je htio da prikrije sramotu, što ju je doživio danas, i da tako pokaže svijetu, kako do toga čudotvorca nije ništa držao već onda, kad Ga k njemu dovedoše. Grohotan smijeh i pljesak zaori dvoranom na taj prizor. Ugledavši se u svoga gospodara, poče se i pratnja Herodova rugati Isusu, da pokaže, kako Isus nije nikakav kralj, već neki sanjar i luda.

A Isus je na sve to šutio i trpio. Mirom svojim osuđivao je nedostojnu i besramnu igru, kojom su se kralj i dvorani rugali nemoćnome uapšeniku. Strpljivost, kojom je snosio njihove pogrde, bila je veća od onoga čuda, što ga je Herod očekivao. Htio nas je time, dodaju sveti oci, poučiti, da se ne obaziremo, kad nam se smiju, što vršimo propise vjere svoje.

Kad je Herod zapovjedio, da Isusa odvedu natrag k Pilatu, zahvališe mu Židovi, kao da im je uvelike ugodio. U bahatim njegovim šalama nijesu sudjelovali, jer su im ozbiljnije brige išle po glavi.

Pilat i Herod nijesu se dobro gledali. Kad je Pilat jednom izvjesio bio na tvrđi Antoniji zlatne štitove, koji su bili posvećeni caru, uzvrpoljiše se Židovi. Na molbu njihovu pođe Herod u Rim i isposluje kod cara Tiberija nalog, da ih Pilat mora skinuti. To mu Pilat nije mogao zaboraviti. Ali danas se svidjelo Herodu, što mu je Pilat poslao Isusa, jer je time porastao ugled njegov pred očima Židova. Herod se opet pokazao učtiv spram Pilata, što mu je natrag poslao Isusa i prepustio, da sudi njegovu podaniku, a nije se upustio ni u kakovu istragu. Prvi je i drugi učinio to, da izmakne neugodnoj parnici, ali obojici je bio mio taj čin uzajamna poštovanja. Tako se taj dan pomiriše Pilat i Herod, jer prije bijahu u zavadi. Isus, koji je smrti svojom ujedinio Židove i pogane u jednu crkvu, izmirio je već u muci svojoj neznabošca Pilata i Židova Heroda.

Veli se: u čem tko pogriješi, u tom će ga stići kazna. To se ispunilo na Herodu. Izvrgao je Isusa ruglu kao kralja židovskoga, pa je i njega upropastio kraljevski naziv, za kojim je težio. Rimski car Kaligula podijelio je njegovu šurjaku Agripi prvomu kraljevski naslov. Častohlepna žena Herodijada nagovori svoga muža, neka i on traži u cara naziv kralja. U to ime pođoše oba u Rim. Kad je za to dočuo Agripa, posla za njim svoga poslanika, koji ga krivo optuži, da se urotio protiv cara. Prije nego se Herod mogao opravdati, oduzme mu car sve njegove zemlje i progna

ga u francuski grad Lion, gdje je umro zaboravljen od svih. Tko ne vidi u tom kaznu Božju?

Opet pred Pilatom.

Međutim javi straža Pilatu, da se svjetina opet približuje. Zamalo dovedoše vojnici Isusa na trg pred tvrđavom Antonijom. S Njim dođoše i poglavice židovske s mnogo većim mnoštvom naroda nego prvi puta, jer im se putem pridružilo još više radoznala svijeta. Videći Židove s Isusom morao je Pilat uzdrhtati. Što bi to imalo značiti? Dok je o tom razmišljao, uđoše u palaču njegovu glasnici, isporučiše pozdrav i poklon od Heroda, te ukratko ispripovjediše, što se kod njega zbilo. U svakoj drugoj zgodi bilo bi Pilatu drago, što mu je Herod prepustio optuženika i priznao prednost, ali u ovoj ne. Pilat je poslao Isusa k Herodu misleći, da će se riješiti neugodne parnice, a sad vidi, da se prevario. Bolje bi mu bilo, da Isusa nije ni slao, već da Ga je odmah pustio. Sad nema druge, već da iznova započne raspravu, pa da se pripravi na žestok boj sa Židovima. Vidio je po njihovom vladanju, da se ljute, što nijesu kod Heroda ništa opravili, pa će na njega navaliti svom silom, da prodru s osudom. Pilatu je teško da osudi pravedna čovjeka, a opet ne bi rado da se zamjeri Židovima. Straši ga cio niz nasilja, što ih je počinio za svoga vladanja. Pusti li Isusa, znali bi ga Židovi za sve tužiti caru, pa tko zna, što bi se moglo dogoditi s njime. Zato odluči tvrdo, da će se sa Židovima nagoditi. Tako dođe više puta čas, kad i nasilnici moraju da popuštaju.

U tim mislima spusti se lagano preko stuba, što su vodile iz njegove palače na trg, sjedne na svoju sudačku stolicu i pozove židovske poglavice, da pristupe bliže. Za ovima nagrnu do Pilata svjetina, da čuje, što će sada biti. A to je Pilatu bilo drago. Nadao se, da će mu puk pomoći Isusa osloboditi. Sakuplje-

nima razloži Pilat dosadašnji tečaj parnice ovim riječima:

»Dovedoste mi ovoga čovjeka, kao da buni narod. I evo ja Ga pred vama ispitah i ne nađoh na ovomu čovjeku nikakove krivice u onom, za što Ga vi tužite. A ni Herod, jer sam vas poslao k njemu, pa Ga nije osudio. Ovaj čovjek nije učinio ništa, čim bi zaslužio smrt«.

Time je Pilat pokazao i židovskim poglavicama i narodu, kako je Isus nevin. Tu nevinost potvrdila su dva najveća čovjeka u Jerusolimu: rimski namjesnik Pilat i kralj Herod.

Svatko bi poslije ovih riječi očekivao, da će Pilat ovako završiti: nalaže mi dakle dužnost, da Ga pustim. I kad bi bilo na njegovo, bio bi to on rado učinio. Ali od poznatog straha od Židova dovrši svoj govor čudnovatim zaključkom:

»Kaznit ću Ga dakle i onda pustiti«. Zato dakle, jer Isus nije ništa zla počinio, dat će Ga išibati i onda pustiti!

Ovako je Pilat mislio skloniti Židove, da se okane daljnjega progona protiv Isusa. To je bio nesretan pokušaj. Da je sudio po pravu, mogao bi sada slomiti otpor Židova i pustiti Isusa to prije, što na Isusu nije našao nikakove krivice ni Herod, koji je bio njihov čovjek. No kad se Židovima za volju pokazao pripravan, da pravedna Isusa dade bičevati, još ih je više utvrdio u njihovu tvrdoglavstvu. Iz Pilatove ponude razabraše Židovi, da im popušta. Jer ako Isus nije ništa skrivio, ne smije Ga sudac kazniti. A kad čovjek jednom skrene s puta pravednosti, ne zna nikada, kako će duboko zabrazditi. Tako će i Pilat odsada naličiti kamenu, koji se odvalio od stijene, pa sve većom brzinom pada u ponor. Videći, da se Pilat više brine za sebe nego za pravednost, odlučiše Židovi potjerati mak na konac; korak po korak nagnat će Pilata, da im udovolji. Kako su Židovi primili prijedlog Pilatov, ne pripovijeda sv. Pismo. Ali po onomu, što se poslije zbilo, slijedi jasno, da su ga odlučno odbili.

U taj čas nagrne iznenada pred Antoniju drugo mnoštvo ljudi, koje nije možda ni znalo, da se Isusu sudi. Došlo je iz dolnjega grada i stalo moliti Pilata, neka i danas učini, »što im svagda činjaše«. Svakoga vazma običavao je carski namjesnik pustiti jednoga zločinca, koga je puk izabrao. To je bio starodrevni običaj, koji je sjećao Židove, kako su se na taj dan oslobodili od sužanjstva misirskoga i kako će ih Mesija osloboditi od svakoga ropstva. Kad su Rimljani osvojili Palestinu, ostaviše Židovima uz mnoge druge i ovu povlasticu. Na taj običaj upozorio je sada nadošli narod Pilata.

Pilatu je to dobro došlo. Prvi pokušaj njegov, da spase Isusa, nije uspio, pa se ubrzo dosjeti, da će upotrijebiti ovu priliku i nanovo pokušati sreću. Zato ne će dati narodu, da bira između svih kažnjenika, kako je to dosada bivalo, već će mu predložiti samo dvojicu. Da oslobodi Isusa, stavit će im uz Njega jednoga zločinca, koji mu se činio najzgodniji. Taj se zvao Baraba i bio je poznat cijelomu narodu kao zloglasan razbojnik. S ortacima svojima podigao je bunu i ubio čovjeka. Da što sigurnije postigne svoj cilj, reći će im Pilat, neka biraju ili Isusa ili zloglasnoga Barabu, koji je bio strah i trepet u zemlji. Tako je Pilat mislio preko naroda, koji Isusa nije mrzio, primorati židovske poglavice, da Isusa dalje ne progone. Isporedi li narod Isusa s Barabom, ne će ni čas razmišljati, koga mu valja tražiti. Smjesta se dakle pokaže pripravan, da zadovolji puk, i zapita Židove: »Koga hoćete, da vam pustim: Barabu ili Isusa prozvanoga Krista?« Da im bude izbor laglji, dodade Pilat imenu Isusovu častan pridjev »Krist«, što znači Mesija. Htio je time podsjetiti narod, kako su mnogi nazivali Isusa tim najslavnijim imenom kod Židova.

Računao je Pilat, da će puk svakako tražiti Isusa, »jer znadijaše, da su Ga iz zavisti predali veliki svećenici«. Čuo je kao glavar zemlje, kako je Isus poučavao ljude, tvorio čudesa i njima učinio puku mnoga dobročinstva. Poradi toga zavolio je svijet Isusa te posvuda išao za Njime. A to je bio glavni

razlog, što su židovske poglavice zamrzile na Isusa. Bilo ih je strah, da će izgubiti vlast i utjecaj na narod. Zatraži li puk Isusa, pustit će Ga Pilat na slobodu. Tako će se najljepše riješiti neugodne parnice i ukloniti mržnji židovskih poglavica.

Ovaj korak pokazao je dobru volju Pilatovu, da Isusa spase, ali se protivio svakomu pravu. Pomilovati može sud samo krivca, a ne pravedna. Malo prije izjavio je Pilat, da Isus nije ništa skrivio, a sad evo hoće, da Ga narod isprosi, kao da je zločinac. Isporedivši Isusa s Barabom, kao da im je rekao: Evo, imam ovdje dva zločinca, kojega od obojice hoćete, da vam pustim? Da se Isus ovim načinom oslobodio od smrti, bila bi ostala na imenu Njegovu ljaga, da je isprošen, jer bi bio nešto manji zločinac nego Baraba. Bolji ljudi ne bi Ga poslije ni gledali, a nekmo li se držali Njegova nauka. Ali je taj pokus Pilatov bio i pogibeljan. Ako se puk odluči za Barabu, onda Isusu nema spasa, jer narod kao da Ga je proglasio još većim zločincem od samoga Barabe.

Na prijedlog Pilatov utiša se svjetina za čas ne znajući, što bi odgovorila. Nitko nije ni slutio, da će im Pilat staviti izbor između ove dvojice. A prava nesreća htjede, da se u tom važnom času prekinula rasprava za neko vrijeme.

Jedva je Pilat izustio posljednje riječi, pristupi k njemu glasnik od njegove žene. Donio mu usmenu ili pismenu poruku, koja je glasila: »Ne imaj ti ništa s ovim pravednikom, jer sam danas u snu mnogo trpjela poradi Njega.« Tim je molila muža, neka Isusu ništa ne učini, to jest, neka Ga ne osudi, jer je danas gadno sanjala i u snu mnogo straha prepatila zbog Isusa.

Kakav je bio san, toga dakako nitko pravo ne zna. Ali nam opet nije baš teško nagađati, što se Pilatovici snilo i kako se zbilo, da je muža prekinula u sudovanju. Pilat je danas morao da ustane ranije, jer ga je zvala služba, a supruga je njegova po običaju dulje ostala u postelji. Možda je u isto vrijeme, dok je Isus bio prvi put pred Pilatom, vidjela u snu, kako je strašna neka nesreća snašla njezina muža poradi

nekakve nepravde, što ju je učinio Isusu. Kakva je to bila nepravda, toga Pilatovica nije znala, samo je iz nje razabrala veliku nevolju, što prijeti mužu njezinu. Kad se probudila, uzbuđeno je razmišljala o svom strašnom snu. Nije ju mogla umiriti ni utjeha, da se san rijetko kada ispuni. Čuvši, da su Židovi drugi put doveli Isusa k njezinu mužu na sud, uznemirila se još više i smjesta poslala poruku Pilatu, neka za Boga ne učini tomu pravedniku ništa zla.

Imade običnih snova, ali imade i takvih, koje čovjeku šalje Bog, da mu objavi volju svoju. Tako je Bog obznanio svetome Josipu, neka pobjegne s Blaženom Djevicom Marijom i s malim Isusom u Misir, da se uklone pokolju Herodovu. Takav san poslao je Bog i gospođi Pilatovoj, da je upozori na nesreću, koja čeka muža njezina, ako osudi pravedna Isusa. Ovu Božju opomenu bila je Pilatovica donekle zavrijedila. Kao što mnoge rimske gospođe, nije ni ona našla prave utjehe u poganskoj vjeri. Kad je s mužem došla u Palestinu, upozna zakon Mojsijev, poče polaziti židovske propovijedi i postade napola židovka. A nema sumnje, da je kasnije mnogo čula pripovijedati o velikom proroku Isusu i gajila spram Njega duboko poštovanje. No poradi visoke časti, koju je dijelila sa svojim mužem, ili zato, što nije bila poučena u vjeri Isusovoj, nije mogla da Isusa priznade onako otvoreno, kako je to učinila sestra Lazarova Marta riječima: »Gospodine, ja vjerujem, da si ti Krist, Sin Boga živoga, koji si došao na ovaj svijet.«

Zlim ljudima više puta šalje Bog preko kakova prijatelja anđela čuvara, da ih čuva od sramote i propasti. Tako je i Pilatovici poslao ovaj san, da je nagradi za njezinu skromnu vjeru u Isusa. Možda je Pilatovica juče na veče čula od svoga muža, da će Židovi uloviti Isusa. Ali nije mogla znati, da Ga je veliko vijeće noćas osudilo na smrt i da će Ga Židovi dovesti k Pilatu samo zato, da potvrdi njihovu osudu. Sve se to zbilo, dok je Pilatovica još spavala. Pa čemu bi se baš ovaj put uplašila u snu za svoga muža, koji je gotovo svaki dan krojio pravdu?

Ako je kazan Božja poslije stigla Pilata, što je krivo osudio Isusa, bogato je Bog nagradio njegovu ženu, što nije propustila muža svoga uputiti na dobro. Trpjela je samo u snu, da poslije ne mora patiti na javi. Jedna stara knjiga kaže, da je kasnije postala kršćanka i svetica, pa joj istočna crkva slavi spomen na dvadeset i sedmi dan listopada. Neki kažu, da se zvala Klaudija Prokula.

Ženina poruka silno se dojmila Pilata, ne samo zato, što je došla od njegove supruge, već još više stoga, što joj se to snilo. Do sanja držali su Rimljani veoma mnogo. I Pilat poruči ženi, neka se ne boji, a sam se riješi da će Isusa spasti i svojoj ženi i pravdi za volju. To se jasno vidi iz daljega tečaja rasprave.

Dok je Pilat primio glasnika svoje žene, slušao njezinu poruku i na nju odgovorio, prošlo je neko vrijeme. Kad je Pilat nanovo upitao narod :

»Koga hoćete od ove dvojice da vam pustim?« odgovoriše svi : »Barabu«. Pilat nije vjerovao svojim ušima. Kao da nije pravo čuo ili kao da ga narod nije dobro razumio, zapita i opet :

»Hoćete li dakle, da vam pustim kralja židovskoga?«

Da im točno označi, koga misli i koga im nudi, nazva Isusa »kralj židovski«, jer su Ga Židovi tako pred njim optužili. Nato povika sav narod u jedan glas :

»Ne ovoga, nego Barabu.« Iz mržnje ne će narod ni da spomene ime Isusovo, već Ga prezirno zove samo : ovaj. Sad upozna Pilat, da se nije prevario : narod traži Barabu, a ne Isusa.

Uprepastio se Pilat od čuda. Nije mogao protumačiti sebi, kako je do toga došlo, da narod voli jednom razbojniku nego Isusu, koji mu je činio samo dobro. Ne treba da se tomu mnogo čudimo. Dok je Pilat bio zabavljen glasnikom svoje žene, povukoše se židovske poglavice ispred njegove sudačke stolice među narod. Lažima, nagovaranjem i obećavanjem predobiše puk, da ište Barabu. Klevetali su negdje : kako bi taj bio Mesija, kad ne drži zakon Mojsijev

i krši subotu? Njegova čudesa samo su čarolije. Poradi Njega uzet će nam Rimljani i ono malo slobode, što su je ostavili. Pri tom im pomogoše sluge njihove, koje su zajedno s njima pratile Isusa već od rana jutra. Ovih nekoliko rovara za čas je zastrašivanjem i grožnjama preokrenulo svjetinu, da čini, čega trijezna ne bi učinila. Jer svjetina nikad ne razmišlja. A nije im bilo teško preokrenuti taj narod. Među svijetom, što se skupio pred sudnicom, bilo je najviše pristaša velikih svećenika, koji su ionako mrzili na Isusa. Njima se pridružilo mnogo stranih Židova, koji su došli u Jerusolim iz dalekih krajeva, a pred sudnicu privukla ih je samo radoznalost. Njima su riječi velikih svećenika vrijedile mnogo više nego Isus, kojega nijesu poznavali. Ako je u tom mnoštvu i bilo Isusovih pristaša, ti se nijesu usudili u onoj buci ni pisnuti Isusu u prilog. Među njima bilo je možda i takovih, koji su se sramili, što su povjerovali u Isusa. Videći Ga sputana kao zločinca, mislio je mnogi : dakle su ipak imali pravo, kad su nas odvraćali od Njega. Da je uistinu Sin Božji, lako bi se sada oslobodio. Kako napokon uvijek biva, tako je bilo i sada : najviše njih vikalo je »Barabu« samo zato, što su drugi tako vikali.

Neočekivani odgovor posve je smeo Pilata. Kad im je predložio Barabu, postavio je puku stupicu, u koju je sada sam upao. Tim su nade njegove propale, položaj postao teži nego prije. Ne znajući, kamo bi se dao, povikao je sav smeten i kao u strahu : »A što ću učiniti s Isusom prozvanim Kristom?« Ovim je pitanjem mislio dovesti narod k pameti. Činilo mu se nemoguće, da bi svi Židovi tako duboko pali, pa zahtijevali, da pogubi nevina Isusa. Pitanje to bilo je najnespretnije i najnesretnije u cijeloj raspravi. Njim je Pilat pokazao svu svoju slabost. On, rimski namjesnik, koji ima u rukama vlast i zapovijeda oružanoj sili, traži savjet u pobunjena naroda, mjesto da sudi po pravu ! Tako je Isus bio predan na milost i nemilost svojim najvećim neprijateljima.

Odmah osjetio je Pilat, kako je silno pogriješio.

»Raspni Ga, raspni Ga«, zavikaše sada Židovi prvi put. Od tih riječi zgrozio se i sam Pilat. Protiv pravedna traže oni najstrašniju kazan, koja se smjela upotrijebiti samo za najveće zločince! Sad bude Pilatu jasno, kud ga je zavelo njegovo popuštanje. Svojim nespretnim pitanjem još je zaveo narod, da traži neka se Isus razapne. Lažima naime i klevetama bile su židovske poglavice ne samo pobunile, već i razjarile puk protiv Isusa. Mjesto da sada Pilat odlučno odbije bezobrazan njihov zahtjev, poče raspravljati s pomamnom svjetinom te zapita Židove:

»A kakovo je zlo učinio?«

I odgovarajući sam sebi dodade:

»Ja ne nalazim na Njemu ništa, što bi zaslužilo smrt.« Želeći napokon umiriti narod, završi s prijedlogom, što ga je na početku rasprave stavio bio:

»Izbit ću Ga dakle i pustiti.«

Prvim riječima i opet je javno potvrdio, kako je duboko uvjeren, da Isus nije ništa kriv, a posljednjima je nanovo htio da sklopi nagodbu sa Židovima. Njima za volju on će Isusa išibati, a oni neka odustanu od svoga zahtjeva, da Ga razapne. Ali što će Židovima nagodba čudnoga tog suca, koji kaže, da je Isus nevin, a u isti čas obećaje, da će Ga kazniti? Kad on njima napola popušta, natjerat će ga, da im posve udovolji. Zato navaljivahu divljom vikom:

»Raspni Ga, raspni Ga!«

A Isus? Stajao je cijelo to vrijeme i mislio na svoju nevolju. Kolika sramota za Njega, kad Ga je Pilat isporedio s Barabom: svetost sa zločinom. Onaj narod, komu je činio samo dobro i naukom i čudesima, sad evo mrzi na Njega, prezire Ga i traži Njegovu smrt. Jedan neznabožac mora da Ga brani pred Njegovima, a i toga je strah da Ga zaštiti. Sva sramota, što čovjeka snađe u životu, nije ni izdaleka ono, što je Isus doživio u tom času.

Videći Pilat, da gungula Židova postaje sve veća, poboja se, da se ne pobune. To bi za njega bilo s tim strašnije, što je u ovaj čas bilo u Jerusolimu sila židovskih stranaca. Da ih umiri, pošalje u tamnicu po Barabu i pusti ga na slobodu. A narod dočeka Barabu s veseljem, što je pobijedio.

Ali želji njihovoj, da osudi Isusa, nije Pilat još udovoljio. Dosada izjalovio se svaki pokušaj, da Isusa spase. Kušat će još jedno sredstvo, gadno i okrutno, bičevanje. Kad Židovi vide Isusa izbičevana, utaložit će se njihov bijes i ne će tjerati, da Ga osudi na križ. Riješio se jadan na bičevanje, kao što se utopljenik prima za slamku, s kojom će se utopiti.

Bičevanje.

Kazan, na koju je Pilat osudio Isusa, bila je i sramotna i strašna. Bičevati dopuštao je zakon samo robove, s kojima se postupalo kao sa životinjama. Bičevanjem su kažnjavali i velike zločince, koje je samo bič mogao da podsjeti na poštenje. Protiv građanina nije se smjela upotrijebiti tako sramotna kazna, jer se držalo, da je sramota za cio narod, kad bi samo jedan Rimljanin bio bičevan. Bičevali su pak, ili da kazne kakav veliki zločin ili da prinude tvrdokorna na priznanje ili napokon, da pooštre kazan onomu, koji je osuđen na smrt. Tko je jednom samo osjetio oštrinu biča, bio je ožigosan za cio život.

Stari pisci zgražaju se nad tom kazni. Mjesto bičevati kažu oni sjeći, rezati, jer je takav kažnjenik poslije pretrpljene kazni bio kao noževima isječen i izrezan. Jedan, koji je vidio bičevanje na svoje oči, opisuje ga ovako: S tijela kažnjenika vise komadi mesa, što su ih izrezali bičevi. Na mjestima se vide krvave žile, gole kosti, iza kojih se može zaviriti u utrobu. Mnogi je pod udarcima izdahnuo i srušio se mrtav. Tu kazan imao je sada da pretrpi ni kriv ni dužan potomak kralja Davida i jedinorođeni Sin Božji.

Evanđelisti nam kažu samo, da je Isus bio bičevan, ali ne opisuju te kazni potanko, ostavljajući nama,

da sami sebi predstavimo tu okrutnost. Pod zapovjedništvom jednoga kapetana povedoše vojnici Isusa samo nekoliko koračaja do mjesta, gdje se bičevalo. Tu je bio sedamdeset centimetara visok, a četrdeset i pet centimetara debeo kameni stup sa željeznom karikom na vrhu. Ovdje se Isus morao najprije svući do pojasa. Zatim se malo prignuo, da mu sprijeda svežu ruke na kariku niskoga stupa. Bilo je to zato, da Ga mogu nesmetano udarati po leđima. Nato pristupiše vojnici s kandžijama. To je bio korbač sastavljen od remenja, na koje su privezali olovne kuglice, da udarci jače bole. Povrh toga ispreboli su remenčiće malenim komadićima kosti, da prodiru u meso kao čavli. Držeći bičeve u ruci, staviše se vojnici na jednu stubu sa svake strane čekajući kapetanov znak, da započnu. Sve je sad zašutjelo, a kad namignu kapetan, čulo se samo, kako bičevi zvižde zrakom, a teški udarci ozvanjaju najprije o mesu, a zatim o golim kostima. Kao tuča padahu bičevi po plećima i rebrima, te su zakratko isprebijali leđa kao mrežu satkanu od samih masnica. Poslije prvoga udarca nabrekla je i pocrnjela koža. Kad je drugi udario na isto mjesto, pokazalo se meso, u koje je remen rezao sve dublje brazde, dok napokon nijesu bičevi padali na gola rebra. Tako se ispunilo, što je David prorekao o Isusu : »Kao po nakovnju udarahu po mojim leđima, prebrojiše sve kosti moje.« Iz svake brazde briznula je krv, omastila bič i katkad poškropila krvnika. Iza ponovljenih udaraca poče teći krv po leđima, po prsima i napokon je curila na kameni pločnik. Bila je to sveta krv, koju je Isus prolijevao za grijehe svijeta.

Kod Rimljana bičevala su obično četiri vojnika, pa je tako bilo i sada. Ali nikomu na svijetu nije poznato, koliko je udaraca dobio Isus kod bičevanja, jer to nitko nije brojio. Njihov se broj ne da ni približno izračunati, jer ne znamo, kako su dugo Isusa bičevali.

Jedno je samo sigurno, da su Isusa jače i dulje udarali nego obična zločinca. Isus nije pod udarcima

vikao, kao što su činili drugi kažnjenici. Najviše ako je koji puta uzdahnuo, koju suzu prolio, ili se od bola svijao. To je krvnike ljutilo. Držeći šutnju Isusovu za tvrdoglavi prkos, udarali su svim silama, ne bi li iz Njega istisnuli kakav bolan krik. Vjerojatno je, da su i Židovi u svom bjesnilu podbadali krvnike, neka oštro udaraju, jer je Isus bičevan javno na trgu. Možda im je napokon i Pilat zapovjedio, da Isusa živo izrane, namjeravajući time skloniti Židove na milosrđe, da Ga poslije može pustiti.

Što je tko nježnije ćudi, to će jače i osjetiti oštrinu udarca. Isus je i po čovječjoj svojoj prirodi bio najmiliji i najnježniji potomak Adamov, pa su Ga morali bičevi boljeti mnogo više nego obična otvrdnula čovjeka. Već prvi udarac osjetio je teško, a svaki Ga daljnji rezao kao oštar nož i pekao kao živa vatra.

Poznato nam je, s kojega je razloga dao Pilat bičevati Isusa. Ali zašto je, pitaju mnogi, Bog dopustio, da jedini Sin Njegov trpi tako sramotnu i strašnu kazan, prije no će umrijeti na križu? Samo zato, odgovaraju jednoglasno sveti oci, da udovolji Bogu za silne grijehe, što ih ljudi čine protiv šeste zapovijedi Božje. Želeći, da udovolji za sramotne grijehe, podnio je tu sramotu.

Možda bi Isus bio i izdahnuo pod bičevima, da Mu nije poslije bilo umrijeti drugim načinom. Tako su krvnici morali jednom da prestanu. Kad Mu razvezaše ruke, po svoj se prilici Isus srušio krvav na okrvavljeno tlo. U tom času, gdje je kao zgažen crv ležao na zemlji, nije bilo prijateljske ruke, koja bi Ga podigla ili Mu rane zavila, ni srca, koje bi se usudilo, da Ga javno požali. Bit će prije, da su Mu se Židovi u tom položaju još i rugali. Ako napokon nije skupio sve sile, da se sam pridigne, podigli su Ga vojnici. I ako se sam nije obukao, pomogli su Mu vojnici. Učinili su to ne iz milosrđa, već zato, da Ga stave na nove muke.

Trnova kruna.

Pilat nije po svoj prilici gledao, kako su Isusa udarali. Izdavši nalog, da Ga bičuju, povukao se u svoje odaje ljutit, što su ga Židovi stjerali u škripac. Kad su vojnici gotovo na smrt izranili Isusa, a Pilat se još nije pokazao, padne im na pamet đavolska misao.

Iz tužbe Židova bili su vojnici razabrali, da je Isus htio dignuti narod na njihova cara i učiniti sebe židovskim kraljem. Odluče stoga među sobom, da će Mu se gadno narugati kao buntovničkom kralju. Na tu ludu misao bilo ih je potaklo i to, što je Herod izvrgao Isusa ruganju, obukavši Ga u bijele haljine kao kralja.

Sada su iznemogla Isusa više vukli nego vodili u sudačko dvorište. Tu će oni od Njega načiniti sebi na svoj način kralja židovskoga i malo se s Njime našaliti. U tu svrhu pozvaše i svoje drugove, koji nisu bili u službi, da sudjeluju kod te lakrdije. U tvrđi Antoniji bila je njihova vojarna, pa pozvaše, kako kaže sveto Pismo, gotovo cijelu pukovniju, koja je brojila šest stotina momaka. Svukavši Isusu gornju haljinu, doniješe iz vojarne jednu staru vojničku kabanicu crvene boje. Ta je imala značiti plašt, koji nose kraljevi kod svečanosti. Zatim posadiše Isusa na komad razbijena kamena stupa, koji je ležao na dvorištu. Taj će Isusu služiti za prijestolje. Danas nose kraljevi kod svečanih zgoda krunu, a rimski su carevi nosili vijenac od zlatne lovorike. I bez toga ne smije da bude kralj židovski. Ali šta će Mu staviti na glavu mjesto krune? Jedan se vojnik brzo dosjeti, istrči iz dvorišta i za čas donese nekoliko gipkih grančica trnja. Otrgao ih je iz grma srdovice ili drača ili obična gloga. Ovo troje raste u okolini jerusolimskoj. Iz toga tvrdog trnja s bodljikama saviše vojnici vijenac i pritisnuše ga na glavu Isusovu. Pa da bude kraljevska nagrda potpuna, utisnuše Mu u svezane ruke komad trstike, koja služi kod nas za štapić.

To je bilo mjesto žezla, koje je znak kraljevske vlasti.

I sad se započe žalosna igra. Skupivši se podalje od Isusa, približavahu Mu se vojnici ponizno i prigibajući pred Njim koljena, kao da se klanjaju, pozdravljahu Ga porugljivim riječima :

»Zdravo, kralju židovski !«

Jedni kao da Mu se klanjaju, drugi kao da traže, da im dosudi pravo. To je hinjeno poštovanje i podrugljivo pozdravljanje natjeralo drugove njihove u grohotan smijeh, koji se razlijegao dvorištem. Jedan

Trnovom krunom okrunjen.
Naslikao Guido Reni.

je vojnik htio da u ruganju nadvisi drugoga, a svaka nova prostota sviđala im se to više, što je gadnija bila. Pokleknuli bi, da Isusa pozdrave kao kralja, a kad se podigoše, pljuvali bi Mu u lice. Jedni Ga ćuškahu, a drugi su Mu pače istrgli trstiku iz ruku, te udarali njome po trnovoj kruni na glavi. Riječi, što ih uz to govorahu, vrijeđale su Ga više nego li udarci. Tako su mislili iskaliti svoju mržnju na Isusa, što je htio da postane kralj židovski. Da im je istina bila poznata, znali bi, da Isus nije nikad htio postati kralj zemaljski. Nebeskomu kralju ne treba takove časti.

Ovo je bila Isusu jedna od najvećih muka u posljednjim časovima života, jer je bio izvržen zlostavljanju koje stotine surovih vojnika.

Od bičevanja je bilo Isusu izranjeno gornje tijelo, samo je glava ostala netaknuta. Kao da ih je sam đavao podbadao na ovu gadnu igru, uzeli su vojnici i nju na nišan. Kad su Mu na glavu pritisnuli trnovu krunu, zadrlo je trnje u kožu na čelu, na sljepočicama i na glavi te htjelo da prodre kroz kosti lubanje. A pokraj svakoga trna pojavila se kaplja krvi, koja je kao crven znoj kapala niz kosu i čelo. Taj se bol još povećao, kad su Ga ćuškali i trstikom udarali.

I te muke podnio je Isus strpljivo. Niti se branio, niti jednom riječi potužio. Silnim bolom, što ga je sada osjećao u glavi, htio je da udovolji Bogu za isprazne, tašte, ohole i nečiste misli, kojima Boga često vrijeđamo. Trnovom krunom htio je da zadovolji za one grijehe, kojima ljudi napadaju čast svoga bližnjega. Rugalice, laži, klevete, sve je to trnje, koje bode čovjeka u srce i u dušu.

Starim otrcanim plaštem, trnovom krunom, trstenim žezlom, podrugljivim klanjanjem iskališe vojnici svoju mržnju i preziranje na Isusu, jer je tobože želio da postane kralj židovski. Podnoseći strpljivo sve ove pogrde, stekao je Isus sebi posve drugo kraljevstvo. Na veliki petak, kad je Isus trpio, ne bi to nitko bio vjerovao. A evo danas vidimo, kako su se poruge vojnika na vlas obistinile Isusu na čast. Doskora poče svijet priznavati Isusa za svog nebeskog kralja. Mjesto vojnika, koji Mu se rugahu kao kralju, došli su narodi i nebrojeni kraljevi, koji Mu se klanjaju kao Bogu. A poslije pobjede cara Konstantina prignula je rimska vojska koljena pred Isusom kao Bogom svojim. Trstenim žezlom htjedoše vojnici da označe jadno kraljevstvo Isusovo. Od toga vremena propala su zlatna i željezna žezla, a Isusovo podnijelo je sve bure ovoga svijeta. Jak hrast pada pod udarom vihora, a trstika se samo ljulja. Razne svjetske poplave srušile su silna kraljevstva, ali se okliznuše preko Isusova, kao što bujica teče preko trstike i ne može da je slomi.

Ako zemaljski kraljevi, pobijedivši svoga neprijatelja, nose u slavlju svome krunu, nosio ju je danas s većim pravom Isus, jer je pobijedio jačega neprijatelja. To je đavao i pakao. Kraljevi nose zlatnu krunu, a Isus je nosio trnovu u znak, da je otkupio zemlju od prokletstva u raju, poslije kojega je zemlja rodila trnjem. Dok je kraljevska kruna urešena zemaljskim draguljima, bila je Isusova ukrašena kapljama presvete krvi Njegove. Crven je bio plašt, kojim su vojnici zaogrnuli Isusa, u znak, da će Isus kraljevstvo svoje osnovati krvlju, što će je proliti na križu, i opet proširiti krvlju svojih apostola i mučenika. Otrcan je bio u znak, da će sluge Isusove osvojiti srca ljudska ne srebrom ni zlatom, već stradanjem, i osnovati Njegovo kraljevstvo, koje ne će potamnjeti ni onda, kada sunce jednom ugasne zauvijek.

Smrtna osuda.

Može biti, da je Pilat vidio, što vojnici rade na dvorištu, ali ih nije priječio. Tako je bilo u prilog njegovoj novoj osnovi. Nego Židovi postadoše nestrpljivi. Podrugljivo klicanje vojnika: »Zdravo, kralju židovski!« vrijeđalo ih je. Zato počeše valjada rogoboriti i galamiti, da podsjete carskoga namjesnika, neka već jednom završi parnicu. Vika njihova natjera Pilata, te zapovjedi, da mu dovedu Isusa u sudnicu. Sada ustade Isus sa svoga prijestolja i pođe, kakav je bio, teturajući s vojnicima. Da Mu nijesu pomogli, teško bi se bio popeo iz dvorišta u prvi sprat palače, u sudnicu. Kad napokon prispije uz veliku muku, zapovjedi Pilat, da Ga povedu za njim na doksat (balkon). Mislio je, da će Ga sada spasti novim dogovorima.

Ugledavši Pilata i kako se za njim ređaju vojnici po doksatu, umiri se narod u tili čas očekujući željno, što će im Pilat reći. Ovaj pristupi do ograde doksata i progovori glasno :

»Evo Ga izvodim k vama napolje, da vidite, da na Njemu ne nalazim nikakove krivice.« Da je Isus što skrivio, htio im je time reći, bio bih Ga već osudio. No jer sam potpuno uvjeren o Njegovoj nevinosti, vodim Ga opet k vama.

Tim je četvrti put javno potvrdio Isusovu nedužnost i ujedno teško osudio samog sebe, što je Isusa dao bičevati. Iza tih riječi okrene se prema vojnicima, koji na njegov mig dovedu Isusa do ograde doksata, da Ga narod bolje vidi. I pokazujući rukom na Isusa, reče Pilat glasom punim sažaljenja i smilovanja:

»Evo čovjeka!«

I pokaza Židovima izranjena leđa Isusova, da vide krvave tragove šiba.

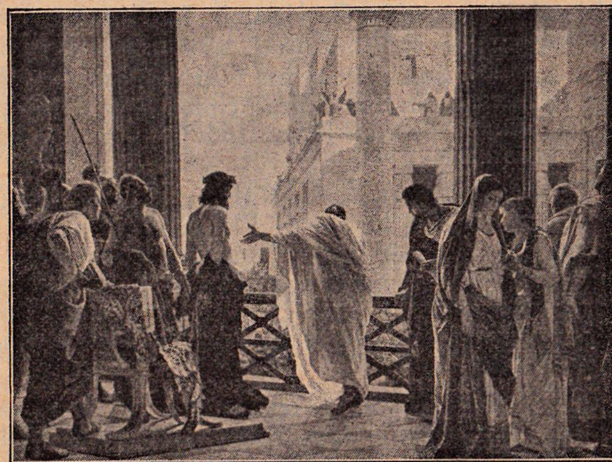
Što li je sve bilo izrečeno s te dvije riječi! Evo pogledajte ovoga čovjeka, kakav je. Tužite Ga, da se hoće učiniti kraljem, sada vidite, kako je osramoćen, skršen i uništen. Da je ne znam što skrivio, već je dosta kažnjen. Vama za volju dao sam Ga bičevati, pa sad učinite i vi meni nešto za volju: ne zahtijevajte, da Ga još teže kaznim. To je nekaki sanjar, ali buntovnik nije!

U istinu, mogao se Pilat sada nadati, da će spasti Isusa. Tako je Isus jadan bio. Prošle noći nije ni oka stisnuo. U Getsemaniju izmučila Ga ponajprije smrtna muka, kasnije zlostavljahu Ga sluge velikih svećenika. Danas su Ga vucarili po sudovima, izranili bičevima, pa se jedva držao na nogama. Glava Mu je izbodena trnovom krunom, a svaki trn zaliven krvlju. Oči od slabosti i bola samo napola otvorene. Iz njih spustila se na lice po koja suza kao bijeli dragulj. Na obrazu prepleću se masnice od trstike s pljuvotinama surovih vojnika. Usne problijedjele kao u čovjeka, koji će sad izdahnuti. Na isječenim plećima visi otrcana kabanica, a u svezanim rukamaeršće trstika. Pored svega jadnog stanja Isusova probijala je Njegova providnost, strpljivost i božansko dostojanstvo. Komu se ovakav Isus ne bi smilio? Sad su Židovi vidjeli Isusa, kako Ga je orisao prorok Izaija: Nema na Njemu

obličja ni ljepote. Muka je i gadi se čovjeku pogledati Ga. Sad se ispuniše na Isusu riječi proročkoga psalma: »Ja sam crv, a ne čovjek. Rug ljudima, odmet naroda.«

Ugledavši Isusa ovakvoga, bio se narod u prvi čas zapanjio. Prije je vikao: »Raspni Ga«, jer su ga podjarile poglavice, a sada je zanijemio na riječi Pilatove. Očito ga je ganuo tužan pogled na Isusa.

Videći poglavice židovske, da puk šuti, pobojaše se silno, da im Isus ne bi izmaknuo. Pusti li Ga Pilat, ubrzo bi stekao ljubav naroda, jer je nevin toliko

„Evo čovjeka."
Naslikao A. Ciseri.

stradao. Zato su lukave poglavice bile upravo primorane, da ištu smrt Isusovu. Došli su oni, da traže Njegovu krv, a ne milost. Kao divlja zvijer, kad okusi krv, navališe sada na Isusa, da Ga raskomadaju. I počeše vikati iz svega glasa:

»Raspni Ga, raspni!«

Za njima se stadoše derati sluge i pristaše njihove:

»Raspni Ga, raspni Ga!«

Ali puk je jednako šutio.

Sad je Pilat vidio, da se zapleo u mrežu, iz koje se ne će iskopati, jer se i ovaj posljednji pokus njegov izjalovio, pa se stoga silno razljuti na Židove, kojima nije bilo dosta, što je Isusa dosada tako teško kaznio. Ali u njega već nije bilo ni jakosti, da Židove odbije. Kao da im baca pod noge svoju sudačku vlast, dovikne poglavicama :

»Uzmite Ga vi i raspnite ; jer ja ne nalazim na Njemu krivice.« Ako je po vašemu zakonu, dobacio je Pilat ovim riječima Židovima, slobodno pogubiti nekriva, raspnite Ga vi sami. Ja takve nepravde ne mogu učiniti, jer to rimski zakon ne dopušta.

A kako je Isusu u taj čas bilo pri duši? Njegov narod, kojemu je toliko dobra učinio, traži, da se pribije na križ, a samo jedan tuđinac brani Njegov život.

To je Židove uvrijedilo. Njihov zakon da dopušta pravednoga osuditi na smrt ! Videći, da ne mogu ništa opraviti dosadašnjom tužbom, izniješe sad istom pravi razlog, zašto su Isusa osudili. Tim su se u ogorčenosti i neopreznosti svojoj sami izdali, da je predašnja njihova tužba bila lažna. I jedan, mjesto sviju, odvrati Pilatu:

»Mi imamo zakon, i po zakonu našemu valja da umre, jer načini sebe Sinom Božjim.« Kad ti ne nalaziš krivnje nikakove na Njemu, hoće da kažu Pilatu, našli smo je mi. Ako se Isus nije ogriješio o državu, ogriješio se o našu vjeru. On se učinio Sinom Božjim, pa treba poradi toga da umre po zakonu Mojsijevu. Kad je rimski car naš zakon priznao, moraš i ti da Ga osudiš na smrt. Da je Isus Sin Božji, to je više puta izjavio i svečano potvrdio pred velikim vijećem. No da li se time ogriješio o zakon Mojsijev, koji kaže : »Tko bi ružio ime Gospodnje, neka se pogubi«, u to se Židovi ne upuštaju. Valjalo bi im dokazati, da Isus nije učinio nijednoga čuda, da nije uskrisio Lazara, koga su na svoje oči vidjeli. Ali Židovi tuže za svašta, a ne dokazuju ništa.

Novom tužbom htjedoše Židovi primorati Pilata, da osudi Isusa. A postigli su upravo protivno. Kao što se lisica preplaši, kad iznenada opazi pred sobom lava, tako je protrnuo i Pilat na posljednje riječi židovskih poglavica. Piše ovdje sveto Pismo : »Kad dakle Pilat ču ovu riječ, poboja se još većma.« Dosad se Pilat ponešto bojao svoje savjesti, ali se upravo prestravio, kad je začuo, da se Isus nazvao Sinom Božjim. Pričali su naime stari pogani, da bogovi više puta u čovječjem tijelu zalaze među ljude, pa da imadu na zemlji i djece. Nije li možda i Isus sin kakova Boga? pomisli u sebi Pilat. Za cijele se rasprave vladao mirno i dostojno ; podnosio je muke tako ponizno i kako to ne čini običan čovjek. Govorio je o svom kraljevstvu, koje nije od ovoga svijeta. K tomu još onaj čudan san njegove žene ! Sve ga je to sve više utvrđivalo u sumnji, da je Isus Sin Božji. Ako je to istina, onda jao njemu. Nepravednom osudom izazvao bi na sebe srdžbu bogova, koji se ljudima strašno osvećuju.

Odluči dakle da prije svega tu stvar točno ispita. I da pred svijetom sakrije svoju bojazan, zapovjedi da Isusa uvedu u sudnicu. Od straha našao se ovdje u neprilici, kako da sazna od Isusa, je li božanskoga roda. Upita Ga dakle :

»Odakle si ti?« Znači to, ne : gdje si rođen, već, što su tvoji roditelji. Znao je Pilat, da je Isus iz Galileje, pa Ga je htio ispitati za podrijetlo, ne bi li kako saznao, je li doista u rodu s bogovima. Odgovori li mu Isus, da je iz Galileje, stavit će Mu prema Njegovu odgovoru dalnje pitanje, iz kojega će napokon saznati, da li je zbilja u rodu s kakovim Bogom.

I dok je Pilat u strahu čekao, što će reći, »ne dade mu Isus odgovora«. O svome podrijetlu bio je Isus već nešto natuknuo Pilatu, kad mu je rekao, da kraljevstvo Njegovo nije od ovoga svijeta. Da mu sada pobliže tumači, kako je od vijeka rođen od Oca i kako se u vremenu rodio od Djevice, ne bi Ga Pilat kao neznabožac ni razumio. A kad mu je na pitanje njegovo,

što je istina, želio odgovoriti, nije Ga Pilat htio slušati, već je otišao napolje. Sad bi Pilat rad da Ga sluša, ali Isus ne će da odgovara. Tako se događa i mnogim ljudima. Ne će da slušaju, kad im Bog govori po savjesti njihovoj. No često dođe čas, kad bi rado čuli glas pomoći i utjehe Božje, ali im Bog ne daje odgovora.

Isusova šutnja uvrijedila je Pilata. Njemu, koji ima život Isusov u svojoj vlasti i zastupa samoga cara, ne će Isus da odgovara! Da Ga zastraši i pritjera na odgovor, reče Mu kao srdito:

»Zar meni ne ćeš da odgovaraš? Ne znaš li, da imam vlast raspeti Te i da imam vlast pustiti Te?«

Ovime pokazao je Pilat veliku bahatost. Tako može da govori silnik, koji postupa po svojoj samovolji, a ne sudac, koji treba da sudi po pravu. On ima vlast da Isusa razapne! A nevinost Isusova, poštenje i savjest Pilatova, zar je to sve ništa? Pilat se uostalom svojom vlasti samo hvastao. Nije on imao više snage, da Isusa pusti. Ta mu je vlast već ispala bila iz ruku radi straha od Židova.

Mirno i dostojanstveno gledao je Isus svojoj smrti u oči. Da pouči Pilata, morade prekinuti svoju šutnju te reče:

»Ne bi imao vlasti, kad ti ne bi bilo dano odozgor!« Kao da mu je rekao: ne bi ti meni ni sudio, da nije tako odredio Bog, koji će Sina svog proslaviti po nezasluženoj smrti. Tim htjede Isus da pouči Pilata, kako je vlast svoju dobio od Boga, pa ne smije da se njome služi po svojoj samovolji, jer će Bogu odgovarati, kako sudi. I nastavljajući Isus dodade: »Zato ima onaj veći grijeh, koji Me tebi predade.«

U savezu s pređašnjima znače te riječi: Bog te je postavio sucem, i ako Me poradi Židova osudiš nedužna, imat ćeš veliki grijeh, za koji ćeš odgovarati pred Bogom. Tim je Isus pokucao na savjest Pilata, koji hoće da nedužnoga Isusa osudi na smrt i protiv svoga uvjerenja. No još veći grijeh imadu Židovi, koji su Me iz mržnje tebi predali, zlobno optužili, pa te gone, da izrečeš smrtnu osudu nada Mnom. »Onaj, koji Me tebi predade«, to su židovske poglavice,

koje dovedoše Isusa pred Pilata. Ti se mogahu uvjeriti iz svojih svetih knjiga, da je Isus obećani Mesija. Gledali su Njegova čudesa, kojima je dokazao, da je Sin Božji, pa su Ga ipak iz zavisti i zlobe ulovili, osudili, te hoće, da Ga Pilat razapne. Naprotiv je Pilat bio samo oruđe, što je imalo da izvrši opaku želju njihovu. Taj nije Isusa pobliže poznavao i nastojaše da Ga spase. Tako je bio manje kriv nego Židovi.

Opomenu Isusovu bio je Pilat dobro razumio: pred Bogom će odgovarati, kako bude sudio. Ako je grijeh Židova veći, što su mu Isusa predali, bit će i njegov grijeh velik, ako Ga osudi. I trijezan odgovor Isusov i mirno Njegovo vladanje, tako se dojmilo Pilata, te »gledaše, da Isusa pusti«. Premda se Pilat našao uvrijeđen, što Isus nije htio da mu odgovara, ipak odluči, da Ga svakako oslobodi. Zato iziđe iz sudnice pred Židove. Što im je sada rekao, da Isusa spase, to ne znamo, jer sveto Pismo o tome šuti.

Kad Pilat nije Židova odmah odbio, porastao je njihov bezobrazluk jače. Kratko ovo vrijeme, što Ga je Pilat proveo s Isusom u sudnici, domisliše se Židovi upravo paklenoj osnovi, kojom će jurišati na Pilata. Dobro su opazili bili, da Pilat ne mari mnogo, što je Isus povrijedio njihov zakon, rekavši, da je Sin Božji. A nije im izmaklo ni to, kako se Pilat uplašio bio i od same pomisli, da bi Isus mogao biti nešto više nego običan čovjek. Kad su dakle promašile sve njihove klevete protiv Isusa, potvorit će oni samoga Pilata s velike izdaje.

Razabravši, kako Pilat hoće da spase Isusa pod svaku cijenu, počeše vikati:

»Ako ovoga pustiš, nijesi prijatelj caru. Svaki, koji sebe gradi kraljem, protivi se caru.« A ovaj Isus, namjeravahu time reći, jest veleizdajnik. Ako Ga Pilat pusti, tužit će ga samomu caru.

Ovo je bila najveća potvora za Pilata, što se samo zamisliti mogla. »Nijesi prijatelj cara«, ne znači to samo, ne mariš mnogo za cara, već mu time rekoše u lice, da nije caru vjeran, kad ne će da osudi Isusa. A predbaciše mu u neku ruku i to, da je kao u tajnom savezu

s Isusom protiv cara, pa zato ne će da Ga osudi. Što gore i opasnije nijesu mu mogli kazati. Vladao je tada rimskim carstvom Tiberije, koji se za svoj prijesto tako grozničavo bojao, da mu nije bilo gore stvari na svijetu, nego kad su koga optužili, da se buni protiv njega. Kad bi Židovi javili caru, da je Pilat zanemario svoju dužnost protiv jednoga buntovnika, nema sumnje, da bi ga Tiberije smjesta svrgnuo sa službe i bez milosrđa osudio na smrt.

Te su riječi porazile ohologa Pilata, kao da ga je ošinuo grom. Otada nije više mislio, da je Isus nekriv, nije se usudio ni pokušati da Isusa spase. Što nijesu mogle poglavice židovske svojim tužbama, što nije mogao narod bijesnom vikom, to je učinio strah, da ne padne kod cara u nemilost. Bojazan, da ne izgubi službe, ugušila je u njemu svaki glas savjesti i pravde. Veći ga je strah spopao, kad su mu Židovi spomenuli cara, koji bi ga mogao svrgnuti, nego kad mu je Isus govorio o Bogu, koji bi ga mogao zauvijek osuditi. I sad stade misliti ovako: On treba da se prije svega brine za sebe. Tri puta je pokušao da istrgne Isusa iz ralja bijesne svjetine: poslao Ga je k Herodu, htio je da Ga spase mjesto Barabe, dao Ga je bičevati, da umekša Židove. I sve nije to pomoglo ništa. Čemu bi sada upropastio sebe, da spase jednoga Židova, koji je prema smrti tako ravnodušan?

Zapovjedi dakle, da izvedu Isusa iz sudnice, a sam pođe samo nekoliko koraka na Litostrotos ili Gabatu. Kod Rimljana nije osuda vrijedila, ako je sudac nije proglasio pred cijelim narodom, sjedeći na svojoj stolici.

Da nam točno označi onaj sat, kad je nad Sinom Božjim službeno izrečena smrtna osuda, dodaje sveti Ivan dan i čas, kad se to dogodilo. »A bijaše vazmeni petak oko šestoga sata.« Bilo je to po našem računu između jedanaest i dvanaest sati pred podne. Na čas točno ne možemo to ustanoviti, jer sv. Ivan nije imao ure uza se.

U taj čas stoji pred Pilatom Isus, kojega su izveli iz sudnice, te mirno očekuje svoju smrtnu osudu.

Malo dalje, podno Litostrotosa, nagrnuli su Židovi i čekaju nestrpljivo, da Pilat već jednom zadovolji njihovu želju za krvlju Isusovom. U prvom su redu glavari svećenički i poglavice, kojima iz očiju sijeva mržnja, a iz vladanja se vidi oholost, jer su svijesni, da su napokon skršili otpor ohologa rimskoga namjesnika.

Međutim se Pilat razabrao od straha, što mu ga zadade posljednja riječ Židova. I kao da nije razumio njihove grožnje, htjede da im se osveti, što su ga primorali, da izreče osudu protiv Isusa. Narugat će im se, kako su mogli ovako jadna čovjeka optužiti, da teži za kraljevstvom. I pokaza na Isusa, koji je još uvijek nosio trnovu krunu, crvenu kabanicu i trstiku, te reče Židovima:

»Evo vašega kralja«.

Ova poruga raspali Židove, pa ciknuše kao guje i poviknuše bješnje nego ikad:

»Uzmi, uzmi, raspni Ga!« To će reći hrvatski: dolje s Njim, dolje s Njim, raspni Ga. Sve je vikalo i bučilo, a što nije mogao jezik, kazivalo je bijesno lice, zgrčena pest.

Ali Pilat još ne htjede da izreče osude, već nastavi bockati Židove riječima:

»Kralja vašega da raspnem?

»Znao je, da Židovi teško podnose rimski jaram, pa se tješe, kako će nekakav novi kralj jednoga dana uskrisiti židovsko kraljevstvo. Zato kao da im je ovim riječima rekao: hoćete li, da vam srušim posljednju nadu u očekivano kraljevstvo time, da razapnem kralja vašega? Židovi su dobro shvatili, kud šiba Pilat ovim riječima. Želeći pokazati, da se njegovo bockanje njih ne tiče, odgovoriše mu:

»Mi nemamo kralja osim cara.« To će reći: mi ne očekujemo nikakova narodnoga kralja, već priznajemo i štujemo samo rimskoga cara i nadamo se od njega blagostanju i spasu.

Hoteći, da se Isusa riješe pošto poto, kažu Židovi ovim riječima, da se odriču obećanoga Mesije i posve predaju u ruke rimskoga cara. Pilatu je bilo

milo, što ih je natjerao, da priznadu svoju podložnost rimskome gospodstvu, na koje su toliko mrzili. Ali sada, otkada se Židovi pokazaše tako vjerne sluge njegova gospodara, bilo je sve svršeno. Skršen i pobijeđen, zašutio je Pilat, a zašutjeli su i Židovi uzbuđeno očekujući, da se napokon izreče osuda.

Sad namignu Pilat jednomu od svojih ljudi i reče mu nešto potiho, na što skoči čovjek u palaču. Sve je mukom zamuknulo, a židovske poglavice drhtahu od jada, što Pilat još uvijek zateže s osudom. Za čas vrati se sluga, noseći zdjelu i vrč s vodom. Popevši se do Pilata, koji je ustao i ispružio ruke, poče sluga pomalo lijevati vodu na ruke svoga gospodara. A Pilat podigavši glavu i okrenuvši se prema Židovima, reče glasno :

»Ja sam nevin od krvi ovoga pravednika. Vi ćete vidjeti.«

Običaj ovaj vidio je Pilat kod Židova. Kad se našao mrtav čovjek, a nije se moglo pronaći, tko ga je ubio, moradoše se po zakonu Mojsijevu skupiti starješine najbližega mjesta i zaklati jednu junicu. To je značilo, da bi se tako moralo dogoditi onomu, koji je pokojnoga usmrtio. I da pokažu, kako nijedan od njihovih ljudi nije umorio postradaloga, prali su nad junicom ruke i uzato govorili : Ruke naše nijesu prolile ove krvi, niti su oči naše vidjele, tko ga je ubio. Tako je i Pilat htio pokazati time, da nije kriv osudi, koju će sada izreći. Time je posljednji puta javno potvrdio, da je Isus nevin. A perući ruke htio je da kaže pred cijelim narodom, kako je njegova savjest čista, jer je sve pokušao da Isusa spase. Izreći će nad njim smrtnu osudu samo zato, što su ga na to nagnali Židovi. Riječima : »Vi ćete vidjeti«, kao da posljednji puta dovikuje Židovima, znadu li, što čine ; hoće li da na sebe prime krivicu poradi smrti Isusove i zazovu srdžbu Božju? To je vaša krivica, hoće da im kaže, za koju ćete samo vi odgovarati pred Bogom i nositi posljedice.

Razumjeli su Židovi, da Pilat perući ruke, svaljuje na njih svu odgovornost. Novom vikom pokazaše

Pilatu, da im je već dosta njegova oklijevanja. Ako se on ne boji drugoga, nego da prolije krv nevinu, neka samo izreče osudu, oni će odgovarati za sve. I odgovarajući sav narod reče :

»Krv Njegova na nas i na djecu našu.«

To će reći : mi zahtijevamo, a za Njegovu krv uzimamo mi svu odgovornost na sebe. Ako Njegova krv vapije za osvetom, neka ova padne na nas. I kao da im nije dosta, što izazivlju osvetu Božju na svoju glavu dodaše : »i na našu djecu«. A to znači : ako ovaj čovjek umire nevin, neka Bog kazni ne samo nas, nego i naše potomke.

Pošto se vika slegla, nastade svečan muk. Sve je napelo uši i uprlo oči u usta Pilatova. Kad je ovaj razumio, da Židovi primaju svu krivicu na sebe, ne preosta mu ništa drugo, već da izreče osudu. Okrenu se prema Isusu te proglasi osudu službenim riječima :

»Poći ćeš na križ.«

Tako je Isus rekao već Nikodemu i opetovano prorekao apostolima, da će biti razapet. I jer Pilat ne htjede da u toj jadnoj stvari imade dalje posla, »predade im Ga, da se razapne«. Predao je Židovima tijelo Njegovo, da Ga muče, život Njegov, da Ga uzmu.

Vele, da je za optuženika jedan od najstrašnijih časova, kad mu sudac izreče smrtnu osudu. Mnogi su u tom času pali u nesvijest. Isus sasluša osudu svoju posve mirno. Niti je što prigovarao niti bučao niti protiv osude prizvao. Ali i On je bio čovjek, i Njemu je to moralo biti teško.

Narod je primio osudu Pilatovu s veseljem. Sve je bez sumnje klicalo rimskom namjesniku, komu su ovi poklici bili veoma neugodni. Zlovoljan ostavio je sudačku stolicu i Židove, te pokunjen otišao u svoju palaču. A tko da opiše radost židovskih poglavica ! Postigli su, za čim su tako težili. Ne će proći ni jedan sat, i visjet će na križu njihov neprijatelj, koji im je zadao toliko jada. Ako ih je stajalo dosta truda, ipak su izvojštili pobjedu i nad Isusom i nad rimskim namjesnikom !

Rijetki su primjeri u svjetskoj povijesti, da bi cio narod počinio takav zločin. Šačica krvnika ili kakova pomamna stranka znala je katkada ubiti i nevina kralja. Ali ovakovi ljudi nikad ne zastupaju vaskoliki narod. Danas je pred Pilatovom palačom bio sakupljen tako reći sav narod židovski. To su bili vijećnici velikoga vijeća, predstavnici njihova največega zakonodavnog tijela. Uz njih se skupio puk iz Jerusolima i židovske zemlje. Među njima bilo je Židova iz sviju strana svijeta, koji su došli, da proslave vazam. Svi su ovi vikali : »Krv njegova na nas i na djecu našu.«

Nije dugo potrajalo, i cio narod židovski stigla je zaslužena kazan Božja. Isus je bio osuđen godine 33., a već godine 70. razorili su Rimljani njihov grad i zauvijek uništili kraljevstvo židovsko. U to doba još su živjeli neki od onih, koji su vikali Pilatu : »Raspni Ga, raspni Ga !« A djeca njihova bila su u najboljoj muževnoj dobi. Za sve zlo, što su učinili Sinu Božjemu, teško je Bog kaznio Židove i djecu njihovu. Na vazam je trpio Isus. A povijest nam kaže, da je rimski vođa Tito počeo podsjedati Jerusolim upravo na vazam. U Getsemaniju uloviše Isusa, a s Maslinske gore jurišahu Rimljani na grad i hram. Isusa kupiše za trideset srebrnika, a Tito je zauzevši Jerusolim, zarobio devedeset i sedam tisuća ljudi, pa se trideset Židova prodavalo za jedan srebrnik. Veselili su se Židovi, što je Herod obukao Isusa u bijelo odijelo, da Ga ruglu izvrgne. A Tit je dao dvije tisuće zarobljenih Židova obući u smiješno odijelo, pa ih tako uveo u rimsko kazalište. Kod bičevanja i raspinjanja svukoše Isusa do gola. Kad je koji Židov za podsjedanja Jerusolima utekao iz grada, svlačili bi ga Rimljani do gola, da nađu novaca, i parali živima trbuh misleći, da su progutali zlatne novce. »Krv Njegova na nas i na djecu našu«, vikao je cio narod. A kad su Rimljani zauzeli Jerusolim, bile su ulice pune krvi ; u samom hramu tekla je krv potokom niza stube. Ne jedno polje, već sva okolina Jerusolima postala je Hakel d' ama, to jest zemlja natopljena krvlju. »Mi nemamo kralja, nego cara«,

prosvjedovali su Židovi Pilatu. A rimski su ih carevi prezirali i gnjavili, dok ih nijesu rasprodali po svem svijetu. Od toga doba pa do danas taj je narod razasut po cijelome svijetu bez svoga židovskoga kralja, bez narodnoga hrama, u kome bi se žrtvovalo. »Raspni Ga, raspni Ga«, vikali su Židovi za Isusa. A rimski vojnici, razjareni s tvrdoglavosti Židova, znali su poslije zauzeća Jerusolima u jedan dan po pet stotina Židova pribiti na križ tako, da napokon nije bilo dosta drva za križeve. Veće nevolje nije dosad vidio svijet. Doista : strašno je pasti u ruke Boga živoga !

Pilat je Isusa osudio, ali sebe nije time spasio. Uvjeren u duši, da Isus nije ništa kriv, pet je puta priznao Njegovu nevinost pred cijelim narodom, i sad bi mu bila dužnost da Isusa oslobodi. No Pilat je htio da služi dvama gospodarima, da Isusa oslobodi i da Židovima ugodi. Kad to nije išlo, pogazio je pravdu i savjest svoju. »Ja sam nevin od krvi ovoga pravednika !« viče javno. Ali su te riječi osuđivale i njega. Zaboravio je jadan, da je nedužna Isusa dao šibati. I te riječi govori, kad mu je smrtna osuda Isusova bila već na jeziku. Oprao je sebi ruke, ali duše nije. Ta je ostala krvava. Smrt Isusovu skrivili su Juda, Ana, Kajfa i drugi Židovi, ali bez Pilatove osude ne bi Isus bio umro na križu. Tako je on ubio Isusa, jer Ga je predao u ruke Njegovim krvnicima. Osudio je Isusa od straha, da ne izgubi službe, pa ga je stiglo baš ono, čega se najviše bojao.

Nijesu prošle ni dvije godine poslije smrti Isusove, kad je neki krivi prorok bio pozvao Samarijce, da se skupe pod brdom Garizimom, gdje će iskopati sveto posuđe, što ga je, kako reče, sakrio Mojsija prije svoje smrti. Velik broj lakovjernih ljudi povjerova varalici i pođe naoružan za njim. Ali prije, nego li se popeše na brdo, navališe na njih Pilatovi vojnici. Neke rastjeraše, neke poubijaše, a neke pohvataše. Najodličnije od ovih dade Pilat pogubiti. Na tužbu Židova bude Pilat zato svrgnut sa službe i pozvan u Rim, da se opravda. Odatle ga prognaše u današnju Francusku, gdje se sam ubio. Evo, kuda dolazi čovjek,

kad iz straha pred ljudima radi protiv prava i savjesti!

Uzalud je Pilat prao ruke, uzalud je vikao, da je nevin. Još poslije devetnaest stotina godina govorimo mi, a kazivati će iza nas milijuni kršćana do konca svijeta na sramotu njegovu: Vjerujem... u Isusa Krista... Gospodina našega, koji je... mučen pod Poncijem Pilatom.

Priprave.

suđeni na smrt kod nas se još uvijek nada, da će ga pomilovati. Sud, koji je izrekao smrtnu osudu, ne može da je odmah i izvrši, već obično mora čekati, dok je potvrdi više sudište ili kralj. U staro vrijeme nije bivalo tako. Osuđeni na smrt križa izgubio je sva prava, pa nije mogao prizvati ni na koga. Zato se smrtna kazna na takovu i ovršila odmah. Ta žalosna sudbina stigla je sad i Isusa. Pilat Ga je osudio na smrt križa i predao Ga Židovima, ovi Ga opet predaše rimskim vojnicima, koji su u pokrajini vršili službu krvnika. Židovima je bilo mnogo stalo, da se što prije riješe Isusa. Bojahu se, da se možda ipak ne bi narod zauzeo za Nj. Za kojih sedam sati započet će njihova velika subota, a do toga vremena mora Isus da bude već i pokopan. Sve se spremalo, da veselo proslavi pashu, samo Isus mora danas da žalosno zaglavi!

Zato se vojnici smjesta dadoše na posao, da spreme sve, što je trebalo. Ponajprije valjalo je prirediti glavnu stvar: križ. Taj im posao nije zadavao mnogo briga, jer je kazan križa bila u to vrijeme dosta česta u njihovoj zemlji. Ako još nije bilo spremnih gotovih križeva, moralo je svakako biti u pripravi građe, pa je samo trebalo istesati ono mjesto, gdje će poprečni stup upasti u glavni.

Rimljani upotrebljavahu tri vrste križa, koji imađahu ovaj oblik ×, T, +. Kod prvoga su oba

stupa jednaka, te se u polovini križaju koso. Taj se križ zove Andrijin, jer je na takovu križu pretrpio mučeničku smrt sv. Andrija apostol. Druga vrsta križa imade samo tri kraka, jer je poprečni stup usađen navrh glavnoga. Takav se križ zove odsječeni križ, jer nema četvrtoga kraka. Treći oblik križa, kakav nahodimo na svim raspelima, zovu latinski križ, jer su ga Latini ili Rimljani najviše upotrebljavali za osuđenike. Na ovakvu bio je raspet i naš Spasitelj. To se vidi po napisu, koji pribiše Isusu više glave. Napis ne bi mogao stajati na odsječenu križu. A i najstariji sveti oci kazuju, da je Isus umro na latinskom križu. Ispoređuju križ Isusov s Mojsijem, koji je molio raširenim rukama, s čovjekom, koji pliva, ili s pticom, koja leti.

Skupa s onim dijelom, koji ukopaše u zemlju, bio je križ Isusov visok nešto preko tri metra. To se vidi po tome, što je Isus bio uzvišen na križu, pa su Mu noge stajale iznad zemlje. A da nije bio veći, razabiremo iz toga, što je Isusa na križu jedan vojnik napojio spužvom, koju je natakao na stabljiku isopa. Ta biljka naraste najviše do po metra. Poprečni stup, na koji pribiše ruke, bio je nešto veći od dva metra.

Križ, na kojem je Spasitelj spasao svijet, našla je godine 326. blizu Kalvarije mati cara Konstantina, sveta Jelena. Od to doba imadu neke crkve po komad ove najveće svetinje za kršćane. I zagrebačka stolna crkva imade jedan takav ostatak svetoga križa. Sudeći po ovim ostacima, bio je križ Isusov istesan od omorikova drva. Uzmemo li sada u obzir veličinu križa Isusova, lako nam je proračunati, da je križ Isusov bio težak oko petnaest do dvadeset kilograma. Točno se to odmjeriti ne da, jer ne znamo, kako su stupovi bili debeli.

Dok su jedni vojnici priređivali križ, dotle su drugi opremali Isusa na posljednji Njegov put. Uzeše Mu iz ruku trstiku i skinuše crvenu kabanicu. To je moralo Isusa dosta boljeti. Kako su je bacili bili na izranjena leđa, probijala je krv iz rana te na više mjesta slijepila kabanicu s tijelom. Otrgnuvši sad kabanicu, otvorile

se rane Isusove nanovo te i opet zakrvarile. Uzato se, tako veli sv. Pismo, još i rugahu vojnici Isusu. Nije teško pogoditi, što su Mu govorili. Bit će da su Mu uz podsmjeh kazivali, kako je kratkotrajna bila Njegova kraljevska slava, kako će doskora kraljevati na križu, s toga prijestolja izdavati kraljevske zapovijedi i kako će Ga zauvijek proći volja, da misli na kraljevstvo. Nato Mu doniješe Njegovo odijelo i zapovjediše, da se u nj obuče. Učinili su to ili zato, što bi ga crvena kabanica uvelike smetala, da nosi križ, ili opet zato, da Ga ljudi na ulici laglje prepoznadu, videći Ga u Njegovu odijelu. U trnovu krunu nijesu dirali. Ta Mu je kao kralju židovskomu još uvijek dobro pristajala. Najstariji pisci pišu, da je Isus i na posljednjem svom putu i razapet na križu nosio trnovu krunu.

Kad su Isusa tako opremili, križ priredili, te sabrali potrebno oruđe za raspinjanje, kao užeta, ljestve, kladivo, čavle, ocat, povedoše napokon Isusa do križa. Kako se osuđenik potrese, kada gleda vješala ili mučila, na kojima će izdahnuti, tako je Isus zadrhtao kao čovjek opazivši svoj križ. No to je bilo samo za čas. Kad se sjetio, što će sve privrijediti ovim križem Ocu nebeskomu, sebi i propalomu ljudstvu, primio Ga je s veseljem. Taj križ bio je žrtvenik, na komu će prinijeti žrtvu Ocu svomu i platiti otkupninu za grijehe svijeta. Za Isusa bit će taj križ oruđe, kojim će izvojštiti pobjedu nad đavlom, utvrditi svoje kraljevstvo, te križem kao žezlom vladati nad narodima svih vremena. S tim će se križem napokon ukazati, kad dođe na svršetku svijeta, da sudi živima i mrtvima.

Sva je ova priprava potrajala oko pola sata. Tad izađe iz vojarne jedan odio vojnika, koji će Isusa pratiti na stratište i zapriječiti, ako bi Ga svjetina htjela bilo osloboditi bilo zlostaviti. Vodio ih je kapetan, koji će vojnicima izdavati zapovijedi i biti uz Isusa sve dotle, dok ne pretrpi dosuđenu Mu kazan. Kad se vojnici poredaše na svojim mjestima, zatrubi truba u znak, da valja poći. I cijela povorka krenu.

Na čelu joj stupa ili jaše kapetan. Iza njega ide glasnik noseći ploču, na kojoj je pisano, zašto Isus mora

umrijeti. Njega slijede židovski odličnjaci i svećenici, članovi velikoga vijeća i farizeji, koji ne mogu da Isusa puste s oka. Pošli su oni po Njega u Getsemani, vodili Ga k Pilatu, pratili do Heroda i natrag, pa kako ne bi sada išli na stratište, da se nasite krvi Isusove, za kojom su toliko žeđali, da se nagledaju Njegovih muka i nauživaju svoje pobjede. Iza židovskih poglavica stupa prednji odio vojnika. Sad evo Isusa s križem. Uza nj su dva razbojnika sa svojim križevima, jer je po rimskome zakonu svaki osuđenik morao da nosi svoj križ. S desna i s lijeva staviše im se po dva vojnika. To su krvnici, koji će svu trojicu razapeti. Iza osuđenih stupa drugi odio vojnika. Napokon je nagrnuo okolo pratnje mnogobrojan narod s raznih razloga. Jedni se zlobno vesele, što će Isus umrijeti, a drugima je žao, što mora nevin da postrada. Najviše pak njih vuče radoznalost, da vide, kako će Isusa pribijati na križ i kako će se u mukama ponijeti. Kolika promjena! Pred nekoliko dana uvedoše Ga u grad kao obećanoga Mesiju kličući od veselja. A sada Ga vode iz istoga grada na stratište uz psovke.

Križni put.

Dok su Židovi boravili u pustinji, zabranio je Mojsija, da se smrtna kazna ovrši u okolu ili taboru. Vjerni ovom zakonu izveli bi Židovi zločince izvan grada, da ih pogube. To je značilo, da su osuđeni kao izbačeni iz ljudskoga društva. Za stratište odabirali su ceste, kojima prolazi mnogo svijeta, da pogled na muke osuđenoga odvrati ljude od sličnoga zločina.

Tako je valjalo i Isusa izvesti izvan Jerusolima. Prije no je život započeo, nije Mu se našlo mjesto u Betlehemu; prije no će život završiti, morade iz Jerusolima, jer u srcu Židova nije bilo mjesta za Njega. Odrediše Mu, da pogine na jednom brežuljku, koji se zvao Kalvarija ili Golgota. To je mjesto u ono vrijeme bilo izvan Jerusolima. Ali jedanaeste godine po-

slije smrti Isusove proširio je židovski kralj Agripa Jerusolim te pripojio gradu Kalvariju s velikim dijelom obližnjega zemljišta i sve opasao novim zidom.

Cio put od tvrđe Antonije, gdje je Isus bio osuđen, do Kalvarije, na kojoj je razapet, broji kojih tisuću koraka. U običnim prilikama prevalit će čovjek taj put i za manje od četvrt sata. Isus trebao je za nj i po sata. Tijelo Mu je od bičevanja isječeno, glava gori od bola pod trnovom krunom, lice pomodrilo od udaraca, snaga oslabila od muka, duša potištena od straha smrti.

Oslabljen od bičevanja teturao je pod teretom križa. Svakim korakom postaju Mu sile sve slabije, a križ sve teži. Već ispočetka poče zaostajati. Pokunjen od bremena križa, nastoji da korača za onima, koji lako stupaju pred Njim. Židovi Ga tjeraju, da se požuri, a rimski vojnici podbadaju, da dostigne one, koji su naprijed odmakli. K tomu je i put naporan. Od tvrđe Antonije spušta se u dolinu zvanu Tiropejon, a odavle se uspinje strmo na Kalvariju. Kad je Isus išao nizbrdice, pritislo ga breme križa, pa Mu koljena počeše klecati. A kad je išao uzbrdo, vuče Ga križ natrag, pa jedva može da uspravi svinuta koljena. Glavu treba da drži daleko od križa, jer koliko puta trkne trnovom krunom o križ, zaboli Ga trnje još jače. Bit će dakle jasno svakomu, da je Isus na tom putu posrtao i tri puta pao. Tako su kazivali ljudi, koji su Isusa pratili.

Niti četiri stotine koraka nije Isus koraknuo, i već je posrnuo i pao, a teški križ Ga poklopio. Svijet uz Njega poče vikati vojnicima, koji su išli pred Njim, da stanu. Mjesto da obnemoglu pomognu, navališe oni na Isusa psovkama i udarcima. Sudeći po onom što su prije radili od Isusa, nijesu jamačno ni sada nježno postupali s Njime. Skupivši čvrstom voljom oslabljene sile, pridigne se Isus teškom mukom, da poslije nekoliko koraka i opet padne.

Uz tjelesne muke čita se Isusu na licu, da Ga boli i duša. Svaki čas daje glasnik trubom znak, da se ukloni svjetina, koja se tiska po toj ulici, jer vodi upravo k

hramu židovskome. A svijet se teško razmiče, staje te pilji očima u glavnu točku povorke : u Isusa s križem. Njemu je sramota, što ga toliki tako čudno gledaju. Koji su Židovi u Nj povjerovali, drže sada, da je bio varalica, kad je tako sramotno završio. Neprijatelji Mu se zlobno smiju i dobacuju kojekakve

Isus nosi križ.
Naslikao F, J, Hetteš,

pogrde i psovke. Kad su Mu se rugali u najvećim mukama na križu, nijesu ni sad mogli obuzdati svoga gnjeva. I da nema uz Njega rimskih vojnika, bio bi gdjetko u bjesnilu svom i navalio na Nj.

A čekala je Isusa na tom putu još veća borba. Jedva je poslije prvoga pada koračao neko četrdeset

koraka opazi žalostan još žalosniju Majku svoju. O tom susretu, koji je kidao srce Majke i Sina, šuti evanđelje, jer je odviše žalostan. Ali pripovijeda o njemu stara zajamčena, usmena predaja. I čudno bi bi nam bilo, kad Majka Božja ne bi već sada potražila Njega, svoga Sina, gdje je imala toliko jakosti, da poslije stupi pod Njegov križ.

Kad su joj apostoli noćas dojavili, da su Isusa ulovili, nije mogla da pođe u kuću Kajfinu, jer je bila zatvorena za nepoznate. No pred Pilatovo sudište mogao je doći svatko, pa je po svoj prilici onamo dohrlila i Blažena Djevica Marija. Tu je na žalost svoju čula, kako Židovi viču na Njezina Sina, vidjela na svoje oči, kako su Ga bičevali, kako nosi trnovu krunu, i napokon razumjela, kako su Ga osudili na smrt. Nije sad bilo dosta, da Bl. Dj. Marija samo duhom trpi sa svojim Sinom, već je pošla da Ga i tijelom prati na Kalvariju. Kad Ga povedoše na stratište, kretala se povorka lagano poradi Isusa. A Blažena Djevica, tako pripovijedaju, pohrlila je jednom pokrajnom ulicom i dočekala na zakretu jedinca svoga. Tu izmijeniše majka i Sin tako nježan i bolan pogled, da Ga nijedan pisac opisati ne može. Gdje je to pero, koje bi ocrtalo bol, što ga oćuti kod toga susreta srce Isusovo i srce Blažene Djevice Marije? Kao slaba slika ovoga prizora, neka mi bude dopušteno napomenuti, što sam sam vidio. U jednom selu južne Bavarske, po imenu Oberamergau, predstavljaju izvježbani seljaci svake desete godine muku Isusovu. Na tu glasovitu predstavu dolaze ljudi sa svih pet dijelova svijeta. Tako sam godine 1900. pošao i ja i našao se s nekoliko tisuća nepoznatih lica u tom seoskom kazalištu. Kad je žena, što je predstavljala Mariju, iz pokrajne ulice stupila pred čovjeka »Isusa«, nije jamačno bilo srca, koje ne bi zadrhtalo. Ne samo žene, već i bradati ljudi vadili su rubac, da njime obrišu tihe suze; a nekoliko ih je, ne mareći za silan svijet u kazalištu, stalo na glas plakati i jecati. Ako dakle puko predstavljanje ovoga prizora može u tuđim ljudima pobuditi toliku žalost,

kolik je morao biti bol majke Isusove i njezina Sina, kad se sve to događalo u istinu?

Što se sprovod kretao dalje, to je Isus bivao sve slabiji. Niz brdo je još nekako išlo. Ali kad se put

Simona nagnaše, da pomogne križ nositi.
Naslikao Raffael.

stao strmo uspinjati, vidješe i sami vojnici, da Isus ne će moći s križem na Kalvariju. Trebalo Mu je pomoći, da ne umre, prije nego prispije na stratište. Sami ne htjedoše da ponesu križ i kapetan njihov gle-

daše okolo, komu da ga naprti. Uto evo jednoga čovjeka, koji se vraćao u grad sa svoga polja. Bio je upravo stao i sa žalošću promatrao Isusa. Taj se čovjek zvao Simon. Rodio se u pokrajini Cireni, koja leži na sjevernoj obali Afrike. Onamo bilo se već trista godina prije Isusa naselilo mnogo Židova iz Palestine. Pošli su u tuđu zemlju, da nešto zarade, ali domovine svoje nijesu mogli da zaborave. Neki se i povratiše te se nastaniše u Jerusolimu. Jedan između ovih bio je i Simon, kojega su sad vojnici prizvali. Kako kod nas, kad bukne vatra, uzmu prva kola i konje, da voze vodu, tako su i rimski vojnici mogli natjerati svakoga podanika na rabotu, kad je bila nužda. Po ovom pravu nagnaše sad Simona, da preuzme od Isusa križ. Ispočetka nosio ga je Simon pod silu. No gledajući pred sobom izmučena Isusa, bilo mu je domala drago, što je mogao pomoći takovu nevoljniku. A Isus Ga je bogato nagradio za njegovu uslugu. Postao je kršćanin on i njegova obitelj. Dva njegova sina, Aleksandra i Rufa, spominje sveti Marko u svom evanđelju. A o materi njihovoj piše sveti Pavao s velikim poštovanjem u poslanici Rimljanima. Za cijeloga života radosno se Simon sjećao, što je samom Spasitelju nosio križ, a nije ni slutio, kolika mu je čast time zapala. Gdjegod se čita ili propovijeda muka Isusova, tu se spominje i ime Simonovo. I mjesto, gdje je Simon preuzeo Isusu križ, označeno je i danas crvenim slovima.

Sto deset koraka od toga mjesta zbio se drugi događaj, o kome nema spomena u evanđelju, ali ga dodaje usmena predaja. Teškom mukom uspinjao se Isus ovdje uz brdo, pa Ga svega oblio znoj. I smili se jednoj ženi, koja pristupi k Isusu te Mu pruži svoj rubac s glave, da se obriše. Bio je to velik bijeli rubac, koji ne pokriva samo glavu, već cijelo gornje tijelo. Takav nose jerusolimske žene još i danas, jer se na Istoku nošnja teško mijenja. A Isus, koji je rekao, da ne će ostati dužan ni čaše vode, što je pružimo žednomu, nagradi njezino milosrđe. Kako je objema rukama pritisnuo rubac na lice, da otare znoj, ostade na njemu kao nacrtana slika Isusova: blijedo čelo,

oči zatvorene, lice izmučeno, usne nabrekle, a brada okaljana krvlju, znojem i prahom. Ta se žena zvala Veronika, a rubac se njezin čuva u crkvi svetoga Petra u Rimu, gdje se pokazuje u veliki tjedan. Premda ova mala zgoda ne pripovijeda ništa nevjerojatno,

Veronikin rubac.
Naslikao Bernardino Luini

imade dosta ljudi, koji sumnjaju o njoj. Vele, da se počela pripovijedati istom u četvrtom vijeku, a prije da za to nije nitko znao.

Kad je Isus obrisao znoj i zahvalivši povratio Veroniki rubac, bilo Mu je poći dalje. Pred Njim je Kalvarija, na kojoj će Ga domala raspeti, a iza Njega

bedemi nezahvalnoga Jerusolima. Još pred nekoliko dana plakao je nad tim gradom, jer nije htio, da upozna u Njemu svoga Spasitelja. I sad, gdje ga je posljednji put ostavio u smrtnom tijelu, bude Mu žao svoga naroda, koji će svoju krivicu i sudbinu zapečatiti Njegovom smrti. Tu je žalost uzbudio u Njemu plač nekih žena iz Jerusolima, što su išle za Njim i glasno naricale. Njima se po svoj prilici pridružiše žene, koje su s Isusom došle iz Galileje. Te su ostale Isusu mnogo vjernije, nego galilejski muževi.

Žene su od prirode već osjetljivije nego li muškarci. To je jedan razlog, zašto mnoge žene igraju veliku ulogu u muci Isusovoj. Ali nije samo prirodno čuvstvo natjeralo na plač ove Jerusolimke. Žalile su one i zato, što su bile uvjerene, da Isus, koji je tako lijepo propovijedao i čudesa činio, trpi nevin. Po židovskom zakonu bilo je strogo zabranjeno plakati za onim, koga je veliko vijeće osudilo na smrt. A ove su žene naricanjem svojim pokazale veliku odvažnost, jer su ih farizeji gledali prijekim okom. Plakanje njihovo jasno je kazivalo, koliko Isusa štuju i žale, ali ujedno i javno osuđivalo Židove, koji su Ga nepravedno osudili. Njihove suze sjetile su Isusa na nevolje, što će stići Jerusolim, pa stade i okrenu se ženama. Premda je Isusa pratilo mnogo naroda, ipak su ove žene činile posebnu hrpu za sebe. Na istoku su naime uvijek žene odijeljene od muškaraca. Ovoga se običaja drže tako strogo, da će otac kraj rođene kćeri, a muž mimo svoju ženu proći na ulici, kao da je ne pozna. Kad se dakle Isus okrenuo, zaustaviše se žene i onaj dio svjetine, koji je iza njih išao. Sve je bilo radoznalo, što hoće Isus, koji na cijelom križnom putu nije progovorio ni riječi. A Isus otvori usta svoja i reče tužnim i ozbiljnim glasom ženama nešto dulju opomenu, koja se počinje ovako:

»Kćeri Jerusolimske, ne plačite za mnom, već plačite za sobom i za djecom svojom«. Te su žene plakale, što Isus mora nevin da jadno umre na križu. Ali Njegova nesreća nije bila najveća. Isus ide dragovoljno u smrt, pa će njome Bogu udovoljiti za grijehe

i sebi steći slavu. Ima drugih, koje čeka mnogo veća nevolja. To su Jerusolimci, a s njima i žene njihove. Isus misli manje na svoje muke, a više na nesreću, koja čeka ove žene i ono, što je njima najmilije, djecu njihovu. Zato ih Isus opominje, neka ne plaču za Njim, jer će se Njegova žalost pretvoriti u veselje, a muke u vječnu slavu. Neka štede suze svoje za nevolju, koja će njih stići, neka plaču nad djecom svojom, koju će zateći razorenje Jerusolima. »Jer evo doći će dani,

Pri kraju križnog puta.
Naslikao Tiepolo,

u koje će se reći: »blago nerotkinjama i utrobama, koje ne rodiše, i prsima, koje ne dojiše.« Pod tim danima misli Isus na razorenje Jerusolima sa svim njegovim grozotama. Židovi su držali djecu za osobiti blagoslov Božji, a velika je sramota i nesreća bila za ženu, ako nije imala djece. Ali kad stanu podsjedati Jerusolim, kaže im Isus, govorit će se protivno: blago ženi, koja nema djece, jer ne će pokraj svoje nevolje

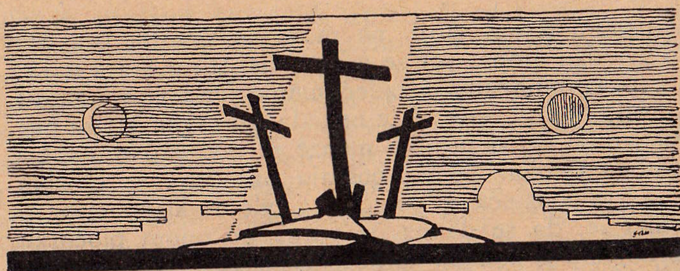
gledati strahote, što će ih trpjeti djeca njezina. »Tad će početi govoriti gorama, padnite na nas, i bregovima, pokrijte nas«. U njihovoj bijedi brda će samo odjekivati od njihova leleka. U vrijeme rata bježe ljudi u gore i spilje, da se posakriju pred neprijateljem, a za podsjedanja Jerusolima, veli Isus, voljet će mnogi, da ih pokosi nagla smrt, da ih zaspe zemlja i zgnječe brda, nego da gledaju muke, kojima će neprijatelji mučiti žene i djecu. Strašnijim riječima nije Isus mogao orisati propast Jerusolima. Povijest nam kaže, da su se riječi Isusove ispunile. Na svoje oči gledale su matere, kako im rimski vojnici djecu nogama gaze i kolju. Ali kakogod je strašna kazan Božja, tako je i pravedna. To reče Isus završujući opomenu ovim riječima : »Jer kad se ovako radi od sirova drveta, što će biti od suha.« To sirovo, zeleno drvo je Isus, koji mora umrijeti u najboljoj muževnoj dobi. Kad se ovako radi, hoće Isus ponajprije da kaže, s drvetom, koje lista, cvate i nosi rod, kako bi se štedjelo osušeno drvo, koje nije ni za što, već da se spali. Kad Židovi razapinju Nekrivoga, koji im je toliko dobra učinio, kako će tek buktjeti na ognju Božje osvete opaki Židovi, koji Ga osudiše na smrt.

Opomenuvši ovako zadnji put Židove, okrenu se Isus i domala završi svoj križni put.

»Tko hoće da bude moj učenik, neka uzme križ svoj i ide za mnom.« Ove riječi Isusove potakle su kršćane svih vremena, te u četama grnu u Jerusolim, da pođu stopama Spasitelja svoga po križnom putu. Pravi križni put počinje se od prijašnje turske vojarne, gdje je nekoć stajala sudnica Pilatova, i vodi ponajprije pravcem prema zapadu po ulici Siti Marjam, što znači ulica Blažene Djevice Marije. Zove se tako, jer se njome dolazi protivnim pravcem do crkve, u kojoj je grob Majke Božje. U toj ulici nalaze se prve tri postaje križnoga puta. Odavle zakreće križni put prema jugu ulicom, koja vodi do damaštanskih vrata po dolini, a zove se Uad ili ulica doline. Tu je četvrta postaja. Onda se naglo obraća na zapad i strmo uspinje po ulici El-alam, što će reći ulica muke. No kako

Jerusolim danas stoji, ne može se ravnim pravcem do svetoga groba, već se osma i deveta postaja nalazi u zakutnim ulicama. Gradeći naime Jerusolim nanovo, ispresijecale su nove ulice nekadašnji ravan križni put. Posljednje četiri postaje nalaze se pod krovom crkve svetoga Groba. Svaka postaja označena je pločom, koja nas podsjeća na pojedine zgode na križnom putu. Istina je, da se danas ne stupa po onom pločniku, po kojemu je nekada koračao Isus. Vele, da je od Isusova doba pa do danas Jerusolim petnaest puta porušen i nanovo podignut. Tako se stari pločnik nalazi dva metra ispod današnjega. Nijesu onda sve ulice tekle onako, kako danas stoje. Ali nema sumnje, da je Isus polazio današnjim pravcem. To je već onda bila jedna od glavnih ulica, koja je presijecala Jerusolim od zapada na istok i vodila sa Kalvarije u dolinu Josafat. Jedno samo stoji, da kršćanskomu srcu nema na cijelome svijetu ljepše i veličanstvenije uspomene od ovih četrnaest postaja križnoga puta, kojim je Isus posljednji put hodio u zemaljskomu životu.

Nije svatko tako sretan, da bi mogao poći na taj daleki put, pa na samome svetomu grobu zahvaliti Spasitelju, što je za nj trpio. Zato je crkva u dvanaestom vijeku uvela neku novu vrstu duhovnoga putovanja na Kalvariju, da svaki pobožni kršćanin može kod kuće uz razmatranje i molitve ovršiti pobožnost križnoga puta. Svako pobožnije mjesto ili veća crkva ima četrnaest postaja ili slika koje pripovijedaju četrnaest zgoda pravoga križnoga puta. Obilazeći te postaje jačaju kršćani svoju vjeru i hvale Isusu, što je za njih podnio toliku muku. A vršeći pobožno križni put, crpe u svojim nevoljama utjehu, koja izvire iz neiscrpna onog blaga, što nam ga je Isus zaslužio na svom križnom putu.

Na Kalvariji.

Napokon je prednji dio pratnje Isusove prispio na malenu ravninu, što se prostrla po brežuljku Golgoti. Po zapovijedi kapetanovoj stadoše ponajprije vojnici, a onda se razmakoše, da zapriječe pristup radoznaloj svjetini, kako bi se krvnici mogli nesmetano kretati. Samo na istočnoj strani ostade kordon otvoren, da uđu u nj osuđeni s krvnicima, a zatvorit će ga stražnji odjel vojnika. Evo napokon i Isusa blijeda, znojna i izmučena. Za njim je išao Simon iz Cirene, odložio križ te izašao iz kordona.

Dok su se vojnici namještali, gurala se iza njihovih leđa svjetina, da što bolje vidi krvav prizor razapinjanja. Najbolje mjesto gledaju da ugrabe poglavice židovskoga naroda, koji su sad na cilju svojih želja. A našla se ovdje i Majka Božja s nekim ženama iz Galileje. Ali njoj je zapalo mjesto dosta daleko. Istom kad se radoznali svijet počne razilaziti, primaknut će se i Majka Božja, da bude uz Sina svoga u Njegovoj smrtnoj borbi.

Brežuljak, na kome su Isusa razapeli, zove se židovski Golgota, latinski Kalvarija, što hrvatski znači

lubanja. Mnogo se raspravljalo, zašto se taj brežuljak tako zvao. Stari su kazivali, da je Kalvarija dobila ime svoje od Adama, koji da je na tom brežuljku pokopan. Kad se u čas smrti Isusove raspukla stijena, da se pokazala Adamova lubanja i da ju je pokvasila krv Isusova. Odatle je došlo, što se na nekim raspelima ispod nogu Isusovih nalazi mrtvačka glava, a više puta i dvije kosti. Kipari i slikari htjeli su time predočiti, kako je krv Isusova oprala sve grijehe, pa i grijeh Adamov, koji se zove istočni. Ali gdje je Adam ukopan, to zapravo nitko ne zna. Drugi misle, da je ime Golgota došlo odatle, što su na tom mjestu ukopavali tjelesa i lubanje smaknutih zločinaca. I to je krivo. Židovi nijesu imali stalna mjesta za stratište. Tako je sveti Stjepan kamenovan na posve drugoj strani grada. Da je Kalvarija bila obično stratište, ne bi imućnici jerusolimski imali pokraj nje svoje vrtove, u kojima se ljeti zabavljahu. Još bi manje bogati Josip Arimatejski odabrao sebi mjesto za grob tik do javnoga stratišta. Najvjerojatnije je dakle, da je Golgota dobila ime odatle, što je taj brežuljak imao oblik lubanje. Posvuda nazivlju se brda po stvari, kojoj su slična.

Imali su Židovi i svoj razlog, što su baš Golgotu odabrali za Isusovo stratište. Taj je brežuljak bio u neposrednoj blizini grada. Kraj njega je vodila cesta u Jerusolim iz cijele južne i zapadne Palestine. Tako će trgovci seljaci i nebrcjeni stranci polazeći u grad vidjeti, kako je žalosno svršio ovaj krivi prorok, koji je htio, da bude kralj židovski.

Nad svaku je sumnju, da je Isus na tom brežuljku razapet, a ispod njega pokopan. Prvim kršćanima pokazala je to mjesto Majka Božja i sveti Ivan, koji su stajali pod križem. Od onda pa do danas pohađali su to najveće svetište Božje na zemlji kršćani sa sviju strana svijeta. Samo u dva puta bio je na kratko vrijeme prekinut niz toga hodočašća. Kad se rimska vojska primakla, da podsjeda Jerusolim, ostavili su kršćani grad sjećajući se proroštva Isusova. Poslije svršena rata vratiše se te počeše iznova štovati sveta mjesta. A kad su Rimljani počeli progoniti kršćane i

htjeli da zatru vjeru Isusovu, dao je rimski car Hadrijan zasuti grob Isusov. Da omrazi kršćanima tako milo svetište, postavi na onom mjestu, gdje je Isus umro, kip boginje Venere, a na mjestu, gdje je Isus pokopan, podignu kip poganskoga boga Jupitra. Nije jadan ni slutio, da je tim najbolje označio i sačuvao uspomenu na kršćanska svetišta. Godine 325. dade car Konstantin i njegova majka, sveta Jelena Križarica, ukloniti poganske idole i kopati, te otkrije nanovo grob Isusov. Nato sagradi nad samim grobom kapelicu, kojoj dade ime Anastasis ili Uskrsnuće. A nad onim mjestom, gdje je Isus bio raspet, podiže veliku crkvu, koju prozva Mučeništvo. Nekoliko puta porušili su Muslimani te crkve, ali ih kršćani uvijek nanovo podigoše. Napokon sagradiše križari god. 1167. veliku crkvu, koja je svojim krovom pokrila i ono mjesto, gdje je Isus trpio, i ono, gdje je mrtav ležao. U glavnom stoji ta crkva još i danas.

Smrt na križu bila je najstrašnija i najokrutnija kazan. Izmislili su je Asirci, da ovako žrtvuju ljude bogu Suncu. Od njih poprimiše je Perzijanci, Egipćani i drugi narodi. Ovi su zločince svoje samo užetima vezali na križ, a tek Rimljani počeše ih pribijati čavlima. Židovi nijesu poznavali taj način smrtne kazne. Oni bi svoje osuđenike kamenovali ili im mačem odrubili glavu. Ali kad su Rimljani osvojili njihovu zemlju, imali su često priliku, da vide strahote na križu. Kad se Židovi pobuniše poslije smrti Heroda Velikoga, dao je rimski namjesnik Kvintilije Var oko dvije tisuće buntovnika pribiti na križ.

Stari pisci nemaju riječi, kojima bi mogli ovu kaznu dosta ožigosati. Taj način smrti nije išao za tim, da čovjeku nasilnim načinom prekine nit života, već da čovjek što više trpi. Kod te smrti nije bio povrijeđen nijedan životni dio čovječjega tijela, već je raspeti polagano umirao, od rana, groznice i gladi. Smrt ga je kao malo po malo izjedala, jer je gubio život kao kap po kap. Izvržen suncu ili studeni, mogao je takav čovjek i po nekoliko dana proživjeti na križu. Ako mu je teško bilo po danu, bivalo je još teže po noći. Prepušten svojim bolovima, bio je sad zapušten od sviju, osim ako su mu gdjekad došle u pohode zvijeri i psi, da mu glođu meso, jer se nije mogao braniti. Zato je raspeti obično molio, neka ga ubiju, znajući, da mu više nema života. Ali mu se nitko nije odazivao, jer je takav čovjek bio kao izbačen iz društva ljudskoga.

Sve su to dobro znali Židovi, pa su u silnoj mržnji svojoj namijenili Isusu najstrašniji i najsramotniji način smrti. Zato su toliko gonili Pilata, da Ga osudi na križ. Uz tjelesne muke pretrpjet će neprijatelj njihov i najveću sramotu. On je htio da potkopa njihov ugled u narodu, ali kad se čuje, kako je završio, odvratit će se od Njega svi i zatrt će Mu se svaki trag. Tako su računali Židovi. A zašto je, pitaju, Isus dopustio da umre baš na križu? Evo zašto. Propast roda ljudskoga proizašla je sa drveta u raju, pa je Isus htio da i spasenje dođe sa drveta. Gdje se smrt započela, tu treba da se započne i nov život. Došao je nadalje Isus da pomiri nebo sa zemljom; zato je umro na križu između neba i zemlje. Groznim Njegovim mukama htio je i Bog Otac da pokaže svijetu, kako je strašan grijeh, kad za njega traži takovu zadovoljštinu od jedinoga Sina svoga. A tko će napokon reći, da nam nije Isus teškom svojom smrti na križu pokazao, kako nas ljubi? Umro je poradi nas i iz ljubavi prema nama, pa je doista zavrijedio, da Ga i mi ljubimo.

Razapinjanje.

Došavši na Kalvariju, morao je Isus pričekati, dok krvnici sve prirede. Trebalo je ponajprije iskopati jamu, u kojoj će učvrstiti križ, a zatim izvrtati križ za čavle, jer su ovi bili veliki, pa bi ga raskolili.

Dok su jedni bili zabavljeni ovim poslom, pristupiše k Isusu drugi, da Mu prije smrti dadu gorko piće. To je bio židovski običaj. Prije no će u smrt, ponudili su osuđenomu jakoga vina pomiješana s nekom primjesom. To je bio mak, tamjan, mirča ili ka-

kova druga stvar, koja je nevoljnika omamila, pa mu tako ublažila bol. Od prave žuči nije u tomu vinu bilo ništa. Ovo su piće priredile milosrdne gospođe u Jerusolimu za mnogoga, koji je imao biti smaknut. I gdjetko ga se požudno napio, da se što prije uljulja u posljednji san. A gdjekoji ga je odbio, da pokaže, kako prezire i muke i smrt. Čini se, da su ovako učinila i ona dva razbojnika, što su s Isusom razapeta bila, jer ih na križu vidimo u potpunoj svijesti. Kad su Isusa ponudili tim pićem, okusio ga je, ali ne htjede da pije. Kušao ga je, da ne povrijedi milosrđa onih žena, koje su za Njim plakale, jer su Mu jamačno one priugotovile to piće. A ne htjede da ga pije, da nebi tko mislio, da onesviješten nije toliko osjećao bolove. Želio je da trpi kod potpune svijesti i ćuti svu gorčinu svoje muke, pa tako ispije kalež do dna. Jer Isus nije cio taj dan upravo ništa jeo, odredio je godine 462. papa Inocent, da kršćani u petak ne jedu mesa.

U posljednjem času prije razapinjanja imao je Isus da pretrpi nove bolove i duboko poniženje. Osuđeni imao je po rimskom zakonu da bude razapet posve go. Zato stadoše krvnici svlačiti Isusa. Ponajprije skidoše kabanicu, onda trnovu krunu, da mogu preko glave prevući nešivenu haljinu. Zatim počeše svlačiti odijelo komad po komad. To je Isusu ponovilo stare bolove. Donje odijelo moradoše krvnici na mnogim mjestima otrgnuti od tijela, uz kojega je prilijepila stinuta krv. Tim su i opet zadrli stare rane, iz kojih je iznova poteklo nešto krvi. Kad Ga svukoše, bilo je žalosno pogledati to tijelo isječeno od bičevanja, na laktima i koljenima pobijeno od padanja. Sad je Onaj, koji je nebo zaodjenuo zvijezdama, a poljane cvijećem, stajao pred židovima go. Pretrpio je tu sramotu, da zadovolji Bogu za sve besramnosti, što ih čine puteni ljudi. Rodio se kao siromah, živio kao siromah, pa je i u krajnjem siromaštvu pošao u smrt.

Kod Rimljana visjeli su raspeti na križu goli, kako ih je majka rodila. Kod Židova nije to dopuštala javna pristojnost. Kad su koga osudili na kamenovanje, svukli su mu odijelo, ali su zastrli bokove. Tako

su morali učiniti i s Isusom. Pilat predao je Isusa Židovima, da na Njemu ovrše smrtnu kaznu pod svojim nadzorom. Kad Židovi ne bi bili zastrli Isusu bokove, učinile bi to žene, koje su prema Njemu pokazale toliko sućuti. A jamačno ne bi to propustila ni Majka Božja. I doista, kaže jedna stara predaja, da je Blažena Djevica Marija skinula svoj rubac s glave i dala da njime opašu Isusa.

Kad su krvnici iskopali jamu, izvrtali križ i za njega priredili uže, čekić i čavle te Isusa svukli, nadošao je čas, komu nije bilo niti će biti ravna u povijesti roda ljudskoga: Sin čovječji imao je da bude sada raspet.

Na dva su načina razapinjali. Ili su križ ponajprije osovili, pa čovjeka na nj podigli i pribili. Ili su križ na zemlju položili, osuđenoga pribili te skupa s križem osovili, pa križ u zemlju učvrstili. Teško je reći, na koji su način Isusa razapeli. Mnogi stari pisci i današnji uvaženi tumači kažu, da je Isus bio pribijen na osovljen križ. Drugi opet tvrde, da su Ga najprije razapeli, pa s križem osovili. O tome iz evanđelja ne možemo mnogo razabrati. Sva četiri evanđelista kažu samo: »Razapeše Ga«. I to je sve. Njima, koji su pisali u vrijeme, dok se ta kazan mogla lako vidjeti, bilo je dosta, da tom riječi dovoljno označe muke i sramotu Spasiteljevu. Tako i mi danas čitamo, da je ovaj ili onaj obješen, a ne pitamo za potankosti. Ali danas, gdje je ohladnjela vjera i ljubav, potrebno je, da i tu muku našeg Spasitelja pobliže uočimo i to tim prije, što se tako što više vidjeti ne može. Jer svi križni putovi predstavljaju, gdje Isusa pribijaju na položeni križ, opisat ćemo i mi, kako su Isusa na ovaj način razapeli. Orisat ćemo pak sve po pripovijedanju onih starih pisaca, koji su razapinjanje gledali na svoje oči.

Mnogoga su osuđenika morali silom privući do križa. Kod Isusa nije toga trebalo. Kako je u cijeloj muci bio ponizan i strpljiv, pošao je na poziv krvnika dragovoljno do križa. Ali čovječja narav Isusova mora da se u prvi čas lecnula, a srce mora da je od straha jače počelo tući. Tu je prignuo koljena, legao mirno na

svoju tvrdu smrtnu postelju i raširio ruke, ne rekavši ni riječi. Sad su Mu ponajprije užetima čvrsto privezali za križ ruke i noge. Morali su to učiniti zato, što bi na prvi udarac čekića od velikoga bola Isus i nehotice pritegnuo ruku k sebi.

Nato uze jedan krvnik oko deset centimetara dug čavao, primjeri ga ljevicom na sredinu Isusova dlana, a desnom rukom udari čekićem nekoliko puta po velikoj glavi čavla. Sad je krv Isusova briznula i počela štrcati, oko zasuzilo, a silna bol odjeknula po cijelome tijelu. Sve je naokolo zamuknulo nadajući se, da će čuti jaukanje i psovanje, ali je Isus mučao pod udarcima krvnika, kako je prije šutio pred sudom. Već na prvi udarac briznula je presveta krv, pokropila krvnika, te počela teći po dlanu i križu na zemlju. Čavao je probio meso, razmrskao kosti, a iz usta Isusovih vinuo se valjada tihi uzdisaj od silnoga bola. Kod svakog daljnjeg udarca bivala je bol sve to veća, jer su se razmaknute žile i smrskane kosti sve više širile. Isti prizor, ali novi bolovi ponoviše se kod druge ruke. Tad je došao red na noge. Primivši Isusa za gležanj, morali su noge ponajprije nešto pritegnuti k tijelu, da tabani posve pristanu na križ, pa ih tek onda zabiti. Samo su ovdje bili bolovi mnogo strašniji nego kod ruku. Tu je čavao morao da prođe mnogo većim dijelom tijela Isusova i da smrska mnogo jače kosti. Mirno je Isus podnio i te muke. Dao je čavlima probiti ruke svoje, da zadovolji Bogu za grijehe, što ih ljudi čine rukama; a noge svoje, da zadovolji za grijehe onih, koji hodaju putem bezakonja.

Bilo je slučajeva, gdje Rimljani nijesu zločinca pribili čavlima, već samo užetima privezali na križ, pa pustili, da umre od gladi. No da je Isus bio čavlima pribit, to nam jasno kaže sveto Pismo. Apostol Toma nije mogao vjerovati, da je Isus uskrsnuo, dok ne metne prst svoj u rane od čavala. Zato mu je Isus poslije Uskrsnuća pokazao svoje probodene ruke i noge. Upravo po ovim ranama nesumnjivo su apostoli prepoznali, da pred njima stoji uskrsnuli Isus. A prorekao je to o

Isusu već prorok David riječima: »Probodoše ruke moje i noge moje.«

Samo nije stalno, jesu li noge Isusove bile pribijene s jednim ili sa dva čavla. Ovo drugo mnogo je vjerojatnije, jer gotovo nije moguće pribiti obje noge s jednim čavlom. Kad bi pribijali gornju nogu, ne bi čavao mogao da probije jake kosti, jer bi odskakivao o donju nogu kao na napetu platnu. Stari sveti oci kažu, da su noge Isusove bile pribijene kao i ruke, to jest svaka s jednim čavlom. I najstarija propela prikazuju jednu nogu pribijenu uz drugu. Istom od dvanaestog vijeka počeše kipari i slikari predstavljati raspeta Isusa s jednom nogom položenom na drugu. Gdjekoja raspela imadu ispod nogu Isusovih podnožje, na koje da se Isus upirao nogama. Toga nije bilo na križu Isusovom. U takav podnožak nije se Isus ni mogao upirati, jer su Mu noge bile čavlima pribijene

Kad je Isus bio pribit, trebalo je osoviti križ. Zato primiše za onaj dio križa, na koji su bile pribijene ruke, i povukoše križ do jame, u koju će ga utaći. Da se dlanovi ne razderu od težine tijela, dok se križ kod dizanja amo tamo kolebao, morali su Isusa već prije ili sad užetima svezati za križ ispod pazuha. Koliku je bol oćutio Isus, kad se sva težina tijela objesila o rane na rukama i kad je donji dio križa udario u jamu, ne da se izreći. Dok su sad jedni krvnici pridržali uspravljen križ, dotle su drugi zatrpali jamu kamenjem i zemljom, koju su nešto nabili, da križ čvršće stoji. Od toga nabijanja drndao je križ, a željezni su čavli rezali i kao vatra pekli rane Isusove. Tako se ispunilo, što je Isus rekao pred smrt svoju: »Treba da Sin čovječji bude uzvišen.«

Na uspravljenu križu objesila se sva težina tijela o rane na rukama. Noge su u tom slabo pomagale, jer su koljena bila nešto svinuta. Teško bi dlanovi nosili toliki teret, a da se ne raščehnu. Zato su već prije morali pričvrstiti na križ jedno malo sjedalo, na koje se Isus kao upirao. Takovo se sjedalo nalazilo na svakom križu, pa je jamačno bilo i na Isusovu. Ispod zastrtih

bokova nije se vidjelo to sjedalo, pa se zato i ne stavlja ni na jedno raspelo.

Ako nijesu na križ već prije pribili natpis, popeo se sad jedan krvnik po ljestvama na osovljen križ i učvrstio ga nad glavom Isusovom. Svaki je osuđenik imao nad križem ploču, na kojoj je bilo napisano, kako se zove i što je skrivio. Polazeći na stratište, nosio ju je ili osuđenik oko vrata ili glasnik, koji je stupao sprijeda javljajući svijetu, što je na ploči bilo napisano. Ovakav natpis trebalo je prirediti za Isusa već u tvrđi Antoniji, odmah poslije izrečene osude. U to vrijeme izjedao se Pilat od jada. Htio je da Isusa spase pod svaku cijenu, a napokon je ipak morao popustiti nepravednom zahtjevu Židova. Kad je u tom času pristupio jedan časnik i službeno ga zapitao, kako će označiti krivicu Isusovu, zamisli se Pilat, te poslije kratke stanke reče:

»Isus Nazarećanin, kralj židovski.«

Ove je riječi mogao Pilat staviti mirne duše, jer su u jezgri sadržavale tužbu Židova protiv Isusa, koji da se htio proglasiti za kralja. Njima je Pilat otklonio od sebe svaku sumnju, da je neprijatelj caru. Ali je u tom natpisu stajala i osveta Pilatova, jer je kazivao, da je Isus kao kralj židovski osuđen na smrt. Time je Pilat ruglu izvrgao njihove sanjarije o židovskom kraljevstvu. Da bi svatko razumio natpis, dade ga Pilat napisati u tri jezika : u latinskom, jer su Rimljani vladali zemljom ; u grčkom, jer su strani Židovi, koji su došli u Jerusolim, govorili grčki ; i u židovskom, kojim su se služili palestinski Židovi.

U svom veselju nijesu valjada poglavice židovski opazili taj natpis prije, nego su ga krvnici pribili na križ. Sad istom spominje evanđelje, kako ih je upekao. Riječi »kralj židovski« mogle su se tumačiti i tako, da su Židovi učinili i priznali Isusa za svoga kralja. To bi bila pogrda za cio narod židovski. Ovaj raspeti Isus, da je njihov kralj ; to da čitaju svi, koji Ga vide na križu ! Da uklone tu sramotu, poslaše ili pođoše glavari svećenički k Pilatu i rekoše mu : »Ne piši kralj židovski, nego da je rekao, da je kralj židovski«.

Po njihovoj želji imao bi glasiti natpis, da se Isus pobunio protiv rimskoga cara, pa htio postati kralj židovski. Ali u jadu svome odbije Pilat Židove kratko i odlučno riječima :

»Što pisah, pisah.« To će reći : kako sam natpis sastavio, tako će i ostati ; ja ne mijenjam ništa.

I još se Pilat negdje u srcu veselio, što im se mogao osvetiti. Videći po riječima i glasu odrješitost Pilatovu, nijesu se Židovi usudili, da ga dalje napastuju, već odoše pokunjeni. To je za njih bila prva gorka čaša, koja im nije dala, da nepomućeno uživaju svoje veselje.

Pilat, koji je dosada u svemu popuštao Židovima, ne htjede podnipošto da promijeni natpis. Tko da u tom ne vidi volju Božju? Jer ni sam Pilat nije ni sanjao, kako je duboku istinu izrekao tim natpisom. Prva riječ Isus, značila je Spasitelja, za kojega je već anđeo prorekao, da će spasti svijet od grijeha. Druga označuje grad, u kome je Isus odrastao. Treća je kazivala Židovima, da je Isus onaj kralj, koga su proroci prorekli, a Židovi očekivali. Isus je bio jedini, komu je po pravu pripadao taj naziv, kad je propala kraljevska kuća Davidova. Pod Židovima napokon razumijevaju se svi izabranici Božji. Te su riječi imale da budu nadgrobni natpis Isusov. A u istinu bile su slavoluk, koji je u tri jezika kazivao cijelomu svijetu, da će Isus poslije smrti svoje kraljevati daleko i dugo. Druge kraljeve dijeli smrt od krune i života, a Isus ušao je po smrti svojoj u svoje kraljevstvo i slavu svoju. Tako je Pilatovu zlobu Bog okrenuo u svoju čast.

Godine 326. našla je sveta Jelena samo jedan odlomak cijeloga natpisa. To je po prilici šezdeset centimetara duga ploča, oblivena sadrom, u koju su urezana slova. Kasnije došla je ta ploča u Rim, gdje se i danas čuva u crkvi svetoga Križa.

Prije ili poslije natpisa staviše krvnici Isusu trnovu krunu na glavu, da bude pravi kralj židovski na križu. Bilo je otprilike dvanaest sati o podne, kad su krvnici

svršili tužan svoj posao. Sad opraše ruke i očistiše odijelo od krvavih mrlja.

Kao nagrada za njihov trud pripadalo im je po zakonu odijelo raspetoga. Po običaju onoga vremena nosio je Isus kabanicu od gruboga sukna bez rukava, koja se samo prebacila preko ramena i po noći služila za pokrivalo. Ispod kabanice imao je donje odijelo. To je bila haljina kratkih rukava, koja je sezala od vrata do ispod koljena. Oko vrata stezala se uzicom, a oko pasa pasala pojasom, da ne smeta kod hoda ili rada. Ta je haljina kao duga košulja zatvarala cijelo tijelo, a bila je tkana u jednom komadu od platna ili pamuka. Ispod te haljine nosio je Isus rubeninu. Bose noge štitile su sandale. To je obuća, koja je imala samo potplat od kože, a vezala se oko gležnja i preko gornjega dijela nogu remencima. Oko glave ovijao se nekoliko puta jedan komad tkanine žive boje, koji je valjalo svezati uzicom, da ne spadne.

Jedan komad Isusova odijela bio je više vrijedan, drugi manje. Da ne bude svađe, izvadiše krvnici kocke, što su ih nosili sobom, da prikrate vrijeme na straži. Te su ispremiješali valjada u jednoj kacigi, pa žrebali komu će od četvorice što pripasti. Tako razdijeliše rubeninu, pojas, sandale i kabanicu. Ostade samo haljina. Kako ova nije bila šivena, već tkana u jednom komadu, rekoše krvnici među sobom: »Ne ćemo je razderati, nego bacimo za nju kocke, komu će dopasti«. Kako rekoše tako i učiniše. I ne znajući, dodaje sveti Ivan, ispuniše tim proroštvo, što ga je o Mesiji prorekao kralj David : »Razdijeliše odijelo moje među sobom i za haljinu moju baciše ždrijeb«. Nijedan prosjak nije umro u takovoj bijedi. Krvnicima nije trebalo Isusova odijela, jer su imali svoje vojničko. Uz dobru cijenu prodadoše ga Isusovim prijateljima.

Tužnu ovu diobu gledao je narod, a i Isus s križa. Morala Ga je boljeti, jer je jasno kazivala, da Mu više nema mjesta među živima.

Ruganje.

Uz tjelesne muke morao je Isus da pretrpi na križu i velike duševne bolove. Već u onaj čas, kad se u zraku zaljuljao križ sa Spasiteljem udariše Židovi klicati od veselja. Bilo je to za njih slavlje, za kojim su dugo čeznuli. I prije Ga nijesu poštedjeli od psovaka, a sada su Ga upravo obilno obasipali porugama, dok je visio na križu. Kad nijesu smjeli rukama, udarahu po Njemu poganim jezicima. Kako su Ga prije vojnici probili čavlima, tako su Ga sada Židovi boli rugalicama. Kao teško kamenje letjele su psovke na raspeta Isusa sa svih strana.

Nema gotovo staleža, koji Ga ne bi ružio bio. Psovao ga je narod, koji je prolazio mimo križa, psovahu Ga židovski poglavice, veseleć se muci i sramoti Njegovoj ; vojnici, koji Ga straže, i razbojnici, koji su s Njime razapeti. Što je god Isus dobra učinio ili lijepa rekao, sve su to izvrgli ruglu. Smiju Mu se, što je rekao, da je prorok, da je kralj, da je Sin Božji. Rugaju Mu se, što je činio čudesa, pa napokon ća i zato, što se pouzdao u Boga svoga. Obično ćuti čovjek smilovanje nad onim, koji trpi. I da je u Židova bilo malo srca, bili bi ga bar sada pustili na miru. Ove su psovke morale veoma boljeti Isusa, kad su ih evanđelisti zabilježili.

Isus je bio razapet nedaleko od zapadnih gradskih vrata, kuda je svijet ulazio i izlazio iz Jerusolima. Tu su mnogi saznali, kako su Ga noćas ulovili i jutros na smrt osudili. A kad su pitali, što je skrivio, bilo im je među ostalim rečeno, da se izdavao za Sina Božjega, da se hvalio, kako će najveću njihovu svetinju, hram židovski, srušiti i za tri dana opet sagraditi. Prolazeći sada mimo raspetog Isusa, poče narod porugljivo klimati glavom, kao da se tobože čudi, na što je Isus spao. Uza to su podsmjehujući se zlobno govorili Isusu :

»Ha ! Ti, koji razvaljuješ hram Božji i za tri dana ga opet podižeš, spasi sama sebe. « A nijesu jadni znali, da će Isus porušeni hram Svoga tijela nanovo

podići i uskrsnuti. »Ako si Sin Božji, siđi s križa«. Tim Mu podrugljivo predbacuju, što se hvalio, da ima Božansku moć, da je Sin Božji, a sad evo visi nemoćan na križu. Veseleći se, što Ga je stigla zaslužena kazan, dovikuju Mu drugim riječima : Ako si tako silan čudotvorac, da možeš hram Božji razoriti i za tri ga dana opet sagraditi, pokaži sada svoju moć. Istrgni čavle, kojima si pribijen, pa siđi među nas ! Tim kao da su kazivali : Sad ti više ne može ništa pomoći ni na zemlji ni na nebu, jer su čavli dobro zabijeni. Tako je i sotona tražio od Isusa, da se spusti sa vrška hrama.

Da bi se nasitili osvete, još su Ga gore psovali židovski poglavice: veliki svećenici, zakonoznanci i starješine. Okrenuvši s preziranjem Isusu leđa, pokazivali su na Nj palcima preko ramena te govorili među sobom, da ih čuje narod i Isus :

»Drugima je pomogao, sebi ne može pomoći. Ako je kralj Izraelov, neka siđe s križa, pa ćemo Mu vjerovati.« Ne sađe li s križa, to je siguran dokaz, da nije Sin Božji, jer Bog ne će o Njemu ništa da znade.

Kolika zaslijepljenost i zloba u tih ljudi ! I pod križem Njegovim otvoreno priznaju. da je Isus činio čudesa i pomogao mnogome nevoljniku, ali iz toga zlobno zaključuju, da Isusova čudesa ne vrijede. Jer kad bi doista mogao činiti čudesa, pomogao bi najprije sebi. Kad nijesu mogli isposlovati u Pilata, da promijeni natpis na križu, hoće da uvjere narod, da Isus nije kralj Izraelov, jer visi na križu. A krajnje licemjerje odaju njihove riječi, neka siđe s križa, pa će Mu vjerovati. Na svoje su oči vidjeli, da je Isus činio mnogo veća čudesa, nego sada što od Njeg ištu, pa Mu ipak nijesu vjerovali. Kako su Isusa boljele njihove riječi, ipak nije htio da ih posluša. Mnogo je veće čudo ostati na križu, pa treći dan uskrsnuti od mrtvih, nego sada sići s križa. Tako je smrt Isusova na križu mnogo bolje pokazala, da je Bog, nego da je sišao s križa. A kako su iskreno mislili židovski glavari, pokazali su najbolje time, što Mu nijesu vjerovali ni poslije uskrsnuća Njegova. Da je pako Isus doista sišao s križa,

bili bi kazali, da je to učinio s pomoću đavla. Po strpljivosti, s kojom je Isus podnosio svoje muke, vidjeli su Židovi, kako se pouzdaje u Boga. Zato dodaju :

»Uzdao se u Boga. Neka Ga spase sad, ako Mu je po volji, jer govoraše, da je Sin Božji.« Ako Ga Bog ima rad, govorahu ovi bezbožnici, onda Mu sada mora pomoći, neka Ga istrgne iz pandža smrti. A zaboravili su, da je Bog imao rado i proroke, pa je ipak dopustio, da postradaju. Jer ima i drugi svijet, na kome se mnogo bolje plaćaju muke zemaljske, nego na ovom. Kako nekoć židovski poglavice, tako traže i današnji nevjernici još uvijek nova čudesa, premda je Isus tolikim činima potvrdio božanstvo svoje. Tim hoće da zapovijedaju samome Bogu, što i kako bi morao raditi. Svojim ruganjem potvrdili su Židovi, da je Isus obećani Mesija, a upravo oni da su bezbožnici, koji su Mesiju razapeli. Već je kralj David prorekao, da će Mesiju, kad dođe, ovako psovati : »Ja sam crv, a ne čovjek. Koji Me vide, svi Mi se rugaju. Razvaljuju usta svoja i mašu glavom govoreći : uzdao se u Boga, neka Ga izbavi, ako Ga miluje.«

Kad su krvnici svršili svoj posao, povukoše se vojnici, koji su Isusa izveli na stratište, valjada podno Kalvarije. Odavle polazila su po četvorica s potčasnikom k razapetima da drže stražu, koja se mijenjala svaka četiri sata. Da nije bilo ove straže, bili bi Židovi napali Isusa ne samo riječima, već možda i kamenjem. Slušajući, što sve Židovi govore protiv Isusa, nijesu ni vojnici ostali hladnokrvni. Po onomu, što su čuli, i po natpisu, koji su vidjeli, držali su, da je Isus htio pobuniti židovski narod protiv njihova cara. Zato počeše i oni dolazeći k Isusu predbacivati Mu :

»Ako si kralj židovski, pomozi sam sebi.«

Tako pogrđuju kralja, komu je prijesto križ, a kruna trnje. Ipak se čini, da je u tih vojnika bilo više srca, a manje zlobe, nego u Židova. Evan-

đelje kaže za vojnike, da su Mu se samo podsmjehivali, a za Židove, da su Ga upravo grdili.

S Isusom razapeše i dva razbojnika. Ne znamo, što su ta dvojica skrivila, ali po onome, što je jedan i drugi govorio Isusu, nema sumnje, da su bili veliki zločinci. Osudili su ih valjada već prije, samo su smrt njihovu zategnuli do današnjega dana, da ih vidi više svijeta. Ili su ih izveli na stratište danas, da jače ponize Isusa. I ovi su pošli s Isusom na Kalvariju, te sami nosili svoj križ, jer nijesu bili tako izmučeni kao Isus. Prispjevši na stratište najprije su ih išibali, jer je tako propisivao zakon za svakoga, prije no pođe na križ. Kod Isusa je ta kazan na Kalvariji izostala, jer je već prije bio bičevan. Nato razapeše razbojnike upravo onako, kao i Isusa i pribiše ih na križ čavlima. Krivo je dakle, kad ih prikazuju, kao da su na križu bili samo užetima svezani. To su izmislili slikari i kipari, želeći nam kazati, kako je Isus mnogo više trpio na križu, nego ona dva lupeža. Najstariji sveti oci kažu, da su i razbojnici bili čavlima pribijeni. A to dokazuju i njihovi križevi, koji su se kasnije našli. Imena ovih zločinaca nijesu stalna. U jednoj staroj knjizi zove se raskajani razbojnik Dismas, a onaj propali Gestas.

Razapevši svu trojicu osuđenih, postaviše jednoga razbojnika s lijeve strane, drugoga s desne, a Isusa u sredinu. Među poštenim ljudima drži se sredina za najčasnije mjesto. Protivno je to među lupežima. Ovo najsramotnije mjesto u sredini dosudiše Isusu Židovi, jer su oni nadzirali raspinjanje. Kako su Ga prije pretpostavili Barabi, tako Ga sada iz zlobe staviše među razbojnike, da Ga narodu pokažu kao najvećega zločinca. Tim su i opet potvrdili, da je Isus njihov obećani Mesija, jer je za Njega prorekao Isaija : »I metnuše Ga među zločince.«

Oba ova razbojnika vidjela su Isusa po svoj prilici danas prvi put. Ako su prije o Njemu šta i čuli, nijesu jamačno marili za Njegov nauk, jer ne bi prispjeli na križ. Iz pogrda, kojima se Židovi nabacivahu na Isusa, bili su razabrali, da Isus strada zato,

što se izdavao za obećanoga Mesiju. Jedan od njih nije mogao da zataji svoje opake ćudi ni sada. Premda je trpio velike muke, ipak poče i on grditi Isusa riječima :

»Ako si ti Krist, pomozi sebi i nama.«

Ako Mu uspije da siđe s križa, možda će se tada i na njih sreća ogledati. Pun jada i očaja kazuje Isusu i drugima, koji su ga čuli :

»Kako bi taj bio Krist, kad ne može da pomogne ni sam sebi, a kamo li bi pomogao nama?«

Inače se drugovi u nevolji običaju tješiti. Veliku je dakle pakost pokazao taj razbojnik, kad je i on počeo ružiti svoga druga na križu. Nogama i rukama nije više mogao da griješi, pa je upotrijebio jezik, da navrši mjeru svojih grijeha. Umro je, kako je živio, pa mu dušu zakopaše u paklu.

Ove psovke još su povećale muke Isusove, i kao otrovne strjelice teško ranjavale srce Njegovo. Ako ruganje boli čovjeka u svako vrijeme, ipak Ga najviše peče u času smrti, jer mu ne da, ni da mirno umre. A Židovi grdili su Isusa pred Njegovim očima, u kojima se jasno čitalo, kako Mu se približava smrt. Sve je ove pogrde Isus strpljivo podnosio i — šutio. Mučen tjelesnim mukama, obasipan nebrojenim pogrdama, nije se Isus ni jednom riječi potužio ni na svoje bolove, ni na svoje neprijatelje. Kao nijem, koji ne može govoriti, niti je bezbožnicima odgovorio, niti ih ukorio. Od riječi do riječi ispuniše se na Njemu riječi psalma : »Pogrda je satrla srce moje i nevolja. Očekivah, hoće li se tko žaliti nada mnom, ali ne bijaše nikoga ; hoće li Me tko utješiti, ali ga ne nađoh!«

Sedam riječi na križu.

Razapeti Spasitelj došao je s neba na svijet, da svojim primjerom i naukom pouči ljude, kako će omiljeti Bogu. Primjerom svojim propovijedao je već iz jaslica betlehemskih siromaštvo i poniznost, a na križu, na komu je umirao, odanost u volju Božju i strplji-

vost. Kako je na križu činom pokazao sve krepostí, na koje je ljude putio za života, tako je i riječima naučao najdublje i najuzvišenije nauke. Njegove propovijedi s križa bile su vrlo kratke, da ih laglje upamtimo. Poradi silnih muka, što ih je trpio, nije mogao da dulje govori. Sastojale su se zapravo iz nekoliko rečenica, koje mi obično zovemo sedam riječi. Prve tri izrekao je Isus na početku svoje muke na križu, po svoj prilici još oko podne. Zatim je šutio puna tri sata. Neposredno prije smrti oprostio se s ovim svijetom sa zadnje četiri riječi. Tih sedam riječi jest kao sedam prozora, kroz koje možemo da zagledamo u plemenito srce i bogobojaznu dušu Isusovu. Te su riječi kao sedam strjelica ljubavi, koje duboko prodiru u srce naše.

1. U strašnim mukama običavahu razapeti proklinjati nebo i zemlju, suce i krvnike. Kolika razlika između Isusa i običnih zločinaca! I Isus trpi silne muke na križu. Oko njega vrzu se ubojice Njegovi i sipaju na Njega najveće pogrde. A Isus, kao da je zaboravio bolove svoje, otvara usta svoja i moli Oca svoga, da oprosti i pomiluje Njegove krvnike.

»Oče oprosti im, jer ne znadu, što čine.«

Duša mora da protrne, čitajući ovo. Ljepših riječi nije svijet čuo. U tome času, na tomu mjestu mogla su ih izreći samo usta Sina Božjega. Koji je osuđenik, izdišući u silnim mukama, molio za svoje krvnike prije Isusa?

Kad djeca hoće da postignu, što mole u oca, uvode prošnju svoju slatkim imenom, oče. Istom riječju utječe se Isus Ocu svome nebeskomu i počinje prošnju svoju. Očituje njome svoju pokornost i poniznost spram Boga. Moli za oproštenje i smilovanje ne za sebe, već za svoje krvnike, koje čeka Božja osveta. Za svoje bolove nema Isus riječi, jer o svojim mukama šuti, a otvara usta svoja moleći oproštenje drugima. Zaklinje Gospodina Boga očinskom ljubavi, neka ne gleda na ono, što neprijatelji čine Njemu, već neka gleda na ono, što Sin Njegov trpi za njih.

Nekoć je učio: »Ljubite neprijatelje svoje blagoslivljajte one, koji vas kunu, činite dobro onima, koji na vas mrze, i molite se Bogu za one, koji vas progone.« Isto je sada potvrdio činom. Imade li veće ljubavi na svijetu, nego na samrti moliti za svoje neprijatelje! Oprosti im! odgovaraju na nepravde svi, u kojima ima duha Kristova.

Moli pak i za krvnike, koji su Ga raspeli, i za one, koji su Ga psovali, i za Pilata, koji Ga je osudio, i za Židove, koji su Ga na osudu nagnali: jednom riječi za sve, koji su u čemugod pomogli Njegovoj smrti. Da skloni Oca svoga na smilovanje, navodi Isus za razlog: jer ne znadu što čine. Te se riječi tiču ponajprije rimskih vojnika, koji su razapeli Isusa pokoravajući se svome časniku, a nijesu znali, koga pribijaju i što čine, te nijesu ni slutili, da je Isus Sin Božji. Ali tiču se i puka židovskoga, koji su zaveli vođi njegovi. Pa ni sami poglavice židovski nijesu u zaslijepljenosti svojoj bili potpuno svijesni, da je Isus obećani Mesija. Tako ih brani sveti Pavao govoreći: »Da su Ga upoznali, ne bi bili Gospodina slave raspeli.« Al su sami krivi svome neznanju, jer nijesu htjeli Isusa priznatj za Mesiju. Sada moli Isus, da Ga bar kod Njegove smrti upoznadu i da se obrate. Ujedno moli, da im Bog oprosti, ako se za grijehe svoje pokaju. Uz isti uvjet moli Isus za oproštenje svim grješnicima, jer tko griješi, i taj ne zna pravo, što čini. Tu se Isus pokazao pravi odvjetnik roda ljudskoga. Tako je Isus veliki svećenik, koji se žrtvuje i moli za sve ljude. Mitra Mu je kruna od trnja, odijelo krv, što je oblijala tijelo Njegovo, a tamjan molitve, što se sa žrtvenika srca Njegova dižu do Boga.

Nema oca zemaljskoga, koji ne bi uslišao tako lijepe molitve sina svoga na smrtnoj postelji. Pa kako bi nebeski otac odbio ovu posljednju molitvu Isusovu za ljude na zemlji? Toj molitvi pripisuju, što se na prvi dan Duhova pokajalo i obratilo tri tisuće Židova. A ne dugo iza toga primiše i mnogi židovski svećenici vjeru Isusovu.

2. Prvi uspjeh molitve Isusove pokazao se odmah na onome razbojniku, koji je, kako kaže usmena predaja, bio razapet s desne strane, jer se pokajao i obratio.

Dok su Židovi pod križem psovali Isusa, pokazuje nam sveto Pismo ovoga razbojnika u mnogo ljepšem svijetlu. Više ga je boljelo, što Isusa psuju, nego muke, što ih sam trpi na križu. Pa kad je i lijevi razbojnik počeo Isusa grditi, stade Ga desni braniti. Okrenuvši, koliko je mogao, glavu na lijevo, poče prekidajući od bola riječi svoje, ovako koriti svoga druga:

»Što se ni ti Boga ne bojiš, gdje si i sam tako osuđen? Ne bojiš li se ti, da će te Bog kazniti, što grdiš nedužnoga?«

U malo riječi kaže mu: kad već ove pod križem nije strah Boga, morao bi bar ti zauzdati jezik svoj, jer ćeš evo domala umrijeti i stupiti pred sud Božji. Ako te nije upokorila kazan, koju trpiš, morao bi se pokajati bar od straha od Boga. Zatim nastavi: »I mi smo još pravedno (izostavio je od muke riječ: osuđeni), jer primamo, što smo po svojim djelima zaslužili.« Tim je javno priznao svoju krivnju, zadovoljio se osudom, primio smrt kao zasluženu plaću za zla djela svoja i pokazao, da se kaje. Prvi korak k obraćenju jest, kad čovjek upozna, da s pravom trpi kazan, što mu je Bog za grijehe dosudio, te je strpljivo podnosi. Na gornje riječi nadoveza razbojnik: »Ali ovaj nije ništa zla učinio.« To znači: Ovaj, koji je među nama razapet, trpi nekriv, a ti Ga još grdiš. Kolika utjeha za Isusa, što je u posljednjem času našao branitelja.

Tko da se ne čudi odvažnosti ovoga pokajnika? U času, gdje se sve urotilo protiv Isusa, ustaje samo on na Njegovu obranu. Smjelo predbacuje Židovima, da su Isusa krivo osudili i da Ga nepravo grde. A kako je, pitat ćete, taj razbojnik došao do toga uvjerenja, kad Isusa možda prije ni poznavao nije? Evo, kako. Vidio je, kako Isus strpljivo nosi svoj križ, kako je više zabrinut za zlo, koje će stići žene jerusolimske, nego za muke, što Ga čekaju na Kalvariji. Zapanjio se, kad se Isus molio za svoje krvnike, jer se tako što nije još čulo iz usta onoga, koji umire na stratištu. Čuo je, kako bijesno napadaju na Nj Židovi, a On im ne odgovara na riječi. Sve je tako djelovalo na njega, da je javno priznao svoj zločin, upoznao u Isusu pravoga Boga, te Ga zamolio za oproštenje. To je evo bio plod kratkoga promatranja muke Isusove. Još veće milosti dijeli Bog onima, koji sa čuvstvom razmatraju gorku muku Njegova Sina. Milije jest Isusu, da Ga na križu gledamo, nego da Mu se na prijestolju Njegove slave divimo. Ispod križa Isusova upoznat ćemo veliko milosrđe Božje, zagledati grijehe svoje, pa će nam omekšati srce od suza pokajničkih i porasti dobre odluke za bolji život.

Uprijevši napokon oči u Isusa, zaključi razbojnik:

»Spomeni se mene, Gospodine, kad dođeš u kraljevstvo svoje.«

To je jedna od najljepših molitava, što nam ih je zabilježilo sveto Pismo. Kaže Isusu Gospodine, i priznaje Ga time za Boga svoga. Ne možemo da se ne načudimo ovim riječima! Taj razbojnik nije vidio čudesa Isusova, već samo sramotu Njegovu. Pa ipak javno priznaje Isusa za Boga i to u času Njegova najvećega poniženja. Vjeruje, da je Bog onaj, koji skupa s njime visi razapet, go, izranjen, pogrđen. Takove vjere nije Isus našao u Izraelu. Vojnici se rugahu Isusu, da je kralj, a ovaj razbojnik tvrdo je uvjeren, da će Isus biti kralj u kraljevstvu Božjemu. Razbojnik nije vidio na Isusovoj glavi zlatne krune, već samo savijeno trnje. Mjesto da Isus sjedi na prijestolju, visio je na križu. Grimiz Mu je krv, drago kamenje na rukama čavli, počasna straža razbojnici. Pa ipak je Isus za njega bio kralj! Ne traži on, kao onaj lijevi razbojnik, da ga Isus riješi križa. Ne, On hoće da pretrpi kazan, jer ju je zaslužio. Naskoro će umrijeti, pa ima samo jednu želju: neka ga Gospodin ne zaboravi; neka mu udijeli kakovu mrvu dobrote svoje, kad uđe u kraljevstvo svoje. Čini se,

da je vjerovao, da će Isus doći na sudnji dan, kad uskrsnu mrtvi.

Kao ulje na rane, morale su te riječi razbojnikove, pasti na bolove Isusove. On je jedini, koji Ga tješi i u najžalosnijem času Njegovu u Njega vjeruje. Za ruganje nema Spasitelj odgovora, ali na molitvu ne može da šuti. U dobroti svojoj dao mu je Isus mnogo više, nego je tražio. Nije mu odgovorio: opraštaju ti se grijesi, kako je kazao drugima, koji su se pokajali i u Nj povjerovali, već mu reče riječi, kojih nikad ni jedan grješnik nije čuo:

»Zaista ti kažem, danas još bit ćeš sa mnom u raju.«

Zaista ili Amen, to je prisega za Gospodina Boga, koji ne može da se zaklinje većim od sebe. Držao je Isus za vrijedno, da riječi svoje potvrdi prisegom, jer tko bi lako vjerovao, da Isus, koji sebi ne može pomoći, dijeli raj razbojniku? Ako se okajani razbojnik i mogao nadati, da će mu Isus molbu uslišati, ipak je obećanje Isusovo daleko premašilo njegove nade. Ne poslije sudnjega dana, nego još danas, prije nego sunce zađe, nagradit će ga Isus. Danas će sramotno umrijeti na zemlji ovoj, da počne slavno živjeti u zemlji života. Danas trpi s Isusom na križu, al će se s Njime i veseliti u raju. Raj, to je za razbojnika značilo mjesto sreće.

Nije to raj, u kome su sagriješili naši praroditelji, jer je njihov raj bio ugodno boravište za tijelo, a tijelo okajanoga razbojnika čeka u grobu do sudnjega dana. Nije to ni onaj raj u nebu, jer je Isus otvorio vrata nebeska tek četrdeseti dan poslije Uskrsnuća, već je to ono milo mjesto, gdje su duše pravednika čekale dan spasenja, što mi zovemo pretpakao. Taj pretpakao postao je raj onim časom, kad je u nj ušla duša Isusova sa svojim božanstvom. U taj raj pratit će dušu Isusovu jedino duša okajanoga razbojnika, a sveci se ne će ni najmanje začuditi, što Isus nije došao u časnijem društvu. Taj razbojnik odbio je ruganje svoga druga sa križa, te kao apostol propovijedao strah Božji i pravednost. Javno je proglasio Isusa za nevina, kad Ga je cio svijet ružio, vjerovao u Isusa, kad je sve govorilo protiv vjere. Priznao je Isusa za kralja, kad Ga je sve preziralo, ispovijedao Ga Bogom, dok je nemoćan izdisao na križu. Zavrijedio je, da bude jedini čovjek, koga nije crkva, već sam Isus proglasio za sveca. Crkva ga slavi kao uzor savršena pokajnika na dan 25. ožujka, a osuđeni na smrt štuju ga kao svoga zaštitnika. Desni razbojnik bio je posljednji čovjek, kog je Isus obratio u smrtnom tijelu.

U posljednjim riječima vidimo, kako daleko seže milosrđe Božje onima, koji se iskreno pokaju za grijehe svoje. U drugu ruku vidimo veliku samosvijest Isusovu, što ju je pokazao tim riječima. Isus visi na križu, pa dijeli nebo. Premda je razapet kao zločinac, ipak govori kao Bog i kralj, koji na križu vlada kao na svom prijestolju. Mukom svojom na križu stekao je Isus sebi u nasljedstvo sve narode, pa zato počinje već na križu da dijeli mjesta u nebu.

Riječima, što ih je Isus rekao razbojniku, htio je da poda utjehu svim ljudima. Pokazao je, da nikoga ne odbija, bio ma kako velik grješnik, ako se k Njemu obrati još i u smrtnom času. Ali nas u drugu ruku ovaj događaj na Kalvariji ozbiljno opominje, da ne odgađamo pokajanje na posljednji čas. Dva su razbojnika s Isusom razapeta, a samo se jedan obratio. To nam kaže, neka se nitko odviše ne pouzdaje u milosrđe Božje, ali neka nitko i ne očaja. Okajani razbojnik uči nas, da se uzdamo u milosrđe Božje, a propali, da se bojimo pravde Božje.

Međutim se na jasno obzorje nebesko poče navlačiti nekakva čudna tmina. Sa životom Isusovim poče gasnuti i sunce. Kao da se zavilo u žalobno odijelo tugujući za svojim gospodarom, pa odvratilo oči, da ne vidi, što trpi Spasitelj svijeta. Rekao bi čovjek, povuklo se daleko tamo u nebo pred prijestolje Božje, da tuži Židove. Čudna stvar! Kad se Isus rodio u ponoći, zasja silna svjetlost, a kad je umirao, pretvorio se bijeli dan u noć. Ova u to doba neobična tmina uplaši neke na Kalvariji, pa se vratiše u Jeru-

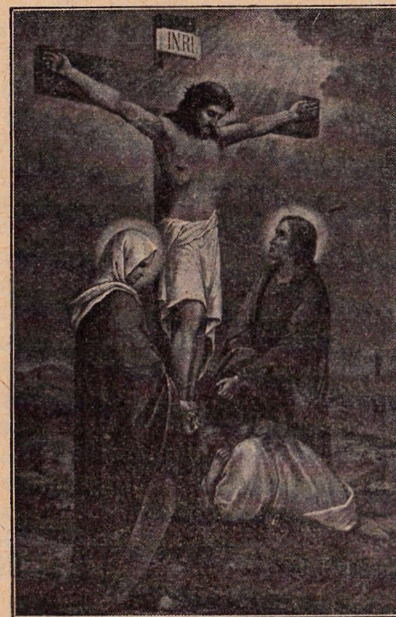
solim. Na njihovo mjesto, bliže križu, primakoše se oni, što su Isusu i srcem bliže bili.

Među ovima napominje sveto Pismo imenom tri Marije: Majku Isusovu, Blaženu Djevicu Mariju, njezinu sestru Mariju i Mariju Magdalenu. Muž druge Marije zvao se Kleofa i bio je rođeni brat svetoga Josipa, zaručnika Blažene Djevice Marije. Sveto Pismo zove je sestrom Majke Božje, jer se na Istoku tim imenom ne zove samo rođena sestra, već i svaka dalnja rodica. Tako se i svaki muški rođak zove na Istoku brat, bio on u kako dalekom rodu. Treća je žena bila Marija, koja nosi pridjevak Magdalena, jer se valjada rodila u gradu Magdali, koji leži na zapadnoj obali Genezaretskoga jezera.

Te i ostale žene, kojima ne znamo za imena, zaputile su se s drugim narodom za Isusom iz Galileje, te hranile Gospodina i apostole Njegove od svoje imovine. A pošle su u Jerusolim, da s Isusom proslave najveću židovsku svetkovinu, vazam. Mjesto veselja, kakva li ih, mili Bože, ovdje dočeka žalost! Sad Ga prate na Kalvariju, da Mu pokažu svoju vjernost i ljubav do posljednjeg časa.

Ne treba ni spominjati, da je među njima najviše trpjela rođena majka Isusova, Blažena Djevica Marija. Sudeći po svjetski, bila je majka Božja nesretna na ovome svijetu. Uz stalno siromaštvo progonila ju i zla sudba. Iza rođenja Isusova morade pred Irudom bježati s djetetom u Misir. Boljelo je kasnije, što su Židovi bacali klipove pod noge Njezinu Sinu za sve vrijeme, dok je javno naučavao. Veli se, da je za rodbinu najstrašniji čas, kad zabijaju lijes mrtvacu. Kako je bilo Blaženoj Djevici Mariji, kad je čula udarce čekića, koji je tijelo njezina jedinca pribijao na križ! Čavli, što su pribijali tijelo Isusovo, probijali su i srce majčino. Koji su bolovi harali srcem njenim, kad je isporedila sve, što je nekoć vidjela i čula s onim, što je sada doživjela. Nekoć je veselo slušala pjevanje anđela na betlehemskim poljanama u čast Sinu svomu. Kako je sada razdiralo srce njeno, gdje se Židovi

i pogani natječu, tko će se zlobnije narugati bolnomu Sinu njezinu. Nekoć joj je bilo tako milo, kad su došli siromašni pastiri da pozdrave Isusa, a sada evo kraj Njega vojnici bez srca, krvnici bez duše. Da, nekoć se klanjahu Sinu njezinu kraljevi, a sada Mu Židovi s obje strane razapeše razbojnike, da Ga što sramotnije ponize.

Isus na Križu.

Vidjela je, kako joj Sin trpi na križu, kako Mu je tijelo pokriveno krvlju mjesto odijelom. Slušala je, gdje Ga grdi i ruži narod Njegov, komu je činio tolika dobročinstva. Kad im se oči susretoše, cijepala se srca njihova. Majku je još više boljelo, što joj Sin trpi, nego što pati ona sama. A kad je Sin vidio, kako

je Majci teško, povećaše se i bolovi Njegovi. Ne trebamo se dakle čuditi, što je Blažena Djevica Marija na Kalvariji okrunjena za kraljicu mučenika. Što je Sin trpio tijelom, trpjela je Majka Božja srcem. Čavli probili su ruke Sinove, ali i srce majčino. Trnje razdiralo je glavu Isusovu i presveto srce Marijino. Isus je žrtvu svoju prinesao krvavim tijelom, a Marija krvavim srcem. Jer što su drugo suze nego krv ranjene duše?

Najviše ju je boljelo, što svome Sinu ne može da pomogne, ni da Mu ublaži muke. Zato htjede da Ga utješi barem nazočnošću svojom, te stade kraj križa. Treba da se divimo, s kolikom je jakosti i prijegorom Blažena Djevica podnosila bolove svoje. Obična će majka rijetko stupiti na stratište sina svoga. A Majka se Božja nije bojala ni sramila činom pokazati, da je onaj, što visi na križu, njezin Sin, a ona Majka Njegova. I kraj sve svoje boli niti je naricala niti osvete Božje zazivala na one, koji su joj ugrabili Sina. Baš u nijemoj njezinoj boli vidimo veliku njezinu žalost. Suhi bolovi peku više puta jače nego suzni.

Između prijatelja Isusovih navodi evanđelje imenom samo svetoga Ivana. Valjada je jedini on pokazao toliko srčanosti, da stupi pod križ Isusov. Ljubav, što ju je ćutio prema učitelju svomu za boljih Njegovih dana, nije ohladnjela ni u najvećoj Njegovoj nevolji. Bio je uz Njega, otkad Ga je upoznao, pa kako da Ga zapusti u času smrti? Ako Ga je u Getsemaniju za čas ostavio, ubrzo se sabrao, pošao za Njim u kuću Kajfinu i odovuda bio u blizini Njegovoj. Vršio je s Isusom i križni put, te bio uza Nj sve do posljednjega časa Njegova. Premda Isus sramotno svršava na križu, ipak nije Ivan ni časa posumnjao, da je Sin Božji.

Za koji će sat Isus umrijeti, pa ne može da zaboravi Majke svoje. Njezine su Ga ruke othranile, cio se život za Nj brinule i za to mnogo prepatile. Domala će je stići najveća nesreća. Zaručnik njezin, sveti Josip, bio je već umro, a sad će izgubiti i jedinoga Sina, te ostati sama na svijetu. Samo Isus, koji je znao, s kolikom Ga je ljubavi njegovala Majka Njegova, mogao je prosuditi žalost njezinu. Zato se prije smrti htio da pobrine za nju, koliko je mogao. Dat će joj najmilijega učenika svoga, koji će je tješiti i za nju se starati, da lakše podnese prazninu, što će nastati u srcu njezinu, kad Isusa ne bude.

Dok su dakle Blažena Djevica Marija i sveti Ivan stajali kraj križa, pade oko Isusovo na dvije žalosne duše, koje su Njegovom srcu bile najmilije na svijetu i reče svrnuvši oči na Majku svoju:

»Ž e n o, e v o t i s i n a.«

I pogled Njegov označio je svetoga Ivana apostola. Ne će da joj kaže »majko«, već »ženo«, da milim tim imenom ne rastuži još više srce majčino. Na svadbi u Kani, gdje je vodu pretvorio u vino, nazvao je Isus tako u času, kad je ispunio njenu želju. Zove je tako možda i zato, da koji od Židova ne bi i nju optužio, kako su Njega grdili. Znače pak te riječi: »Mila majko, evo ovaj će se mjesto mene od sada brinuti za tebe.« Tim se riječima Isus oprostio od Majke svoje. Tužno dojmiše se te riječi Majke i Sina, jer su obadvoma kazivale, da im se doskora rastati.

Tako je i opet križ Isusov bio propovjedaonica, s koje je učio, kako nam valja ljubiti roditelje. Sad je činom pokazao, kako treba vršiti onu zapovijed, koju je naučao za života: Poštuj oca i majku. Roditelji su nas rodili, oni su nas odgojili i hiljade nevolja za nas prepatili. Crna bi dakle nezahvalnost bila, da ih zaboravimo i u najvećoj bijedi i nevolji svojoj. Po primjeru Isusovu treba da se za njih brinemo do posljednjega časa života. Riječima: »Evo ti majke«, što ih je Isus odmah iza toga rekao, kaže Isus svakomu sinu, da se stara za oca i majku, dok žive.

Ivanovu vjernost i ljubav nagradio je Isus također. Što Mu je najmilije bilo na svijetu, to je ostavio najmilijemu svomu učeniku. Neposredno iza gornjih riječi reče Isus Ivanu:

»E v o t i m a j k e.«

Tim je naložio svetomu Ivanu, da se odsad brine za Blaženu Djevicu kao dobar sin za majku svoju. Tim mu je, istina, nametnuo i brigu, ali tko ne vidi

u toj brizi veliko odlikovanje? Koliki bi se kraljevi držali za presretne, da mogu zastupati Isusa i dohraniti Majku Njegovu? A Ivan je zaslužio tu veliku čast ne samo za ljubav, koju je pokazao prama Isusu, već i poradi čistoće svoje, koju nikad okaljao nije. Ta komu će Isus preporučiti Majku Djevicu, ako ne će čistom učeniku? »I od toga časa«, tako završuje sveto Pismo, »uze je učenik k sebi.« Odsad je Ivan lijepo zastupao Isusa, te ljubav prama svomu učitelju prenio i na Majku Njegovu.

Tumače sveti oci, da je Isus riječima: »Majko, eto ti sina« mislio ne samo na Ivana, već i na sve kršćane. Od Marije primio je Isus tijelo svoje, kako smo ga mi primili od majke svoje. Tim je Isus postao naš brat po tijelu, a mi opet po milosti Božjoj posinjena djeca Njegova Oca. Zato je riječima: »Majko, evo ti sina« postala Blažena Djevica Marija duhovna majka svih kršćana, kojoj je Isus na samrti preporučio duhovnu djecu Božju. Kako je Isus Ivanu preporučio žalosnu Majku svoju, tako je htio, da je i mi štujemo i zazivamo u svakoj svojoj žalosti, a osobito u smrtnoj borbi, na čas smrti svoje. Tako je žalosna Majka Božja kao druga Eva, koja je pod drvetom križa postala majka svih kršćana. U ovim riječima vide sveti oci posljednji dokaz ljubavi Isusove prama kršćanima. Izrečene na tvrdoj smrtnoj postelji, bile su riječi ove kao oporuka Isusova, koju je pisao ne crnilom, već žarkom ljubavi svojom. Veća baština nije nam mogla zapasti. Svoju krv, svoj život dao nam je Isus za spasenje, a svoju Majku za utjehu i pomoć. To su posljednje riječi, što ih je Isus prije smrti upravio ljudima. Odsada govori još samo Gospodinu Bogu.

Prizor, gdje Majka Božja stoji pod križem na jednoj, a sveti Ivan na drugoj strani, ovjekovječiše slikari i kipari u nebrojenim crkvama i na raskršćima. Svako kršćansko srce milo gleda tu sliku. A kako i ne bi, kad mu kazuje u nevolji, da ni istoj Majci Božjoj nije bolje bilo na svijetu ovom!

Što je Isus trpio na križu, ne može nitko da pravo pojmi.

Poznato je, da mnogi vojnik, koga su za kazan privezali koji sat za stup, silno jauče i pada u nesvijest od bola. Isus nije bio samo privezan, već čavlima prikovan. Ovi su razmrskali kosti, presjekli žile i razmakli tetive na rukama i nogama. Ne zna se, da li ga više peku rane na rukama, na koje se objesilo cijelo tijelo, ili rane na nogama, na koje se bilo malo poduprlo. Nije smio ni da se makne. Ako je htio, da se uzdigne na rukama i na čas olakša položaj svoj, zarezali su čavli dublje. Ako je htio, da se podigne nogama, zaboljele su Ga jače. U jednom i u drugom slučaju povrijedio je rane, koje su Ga pekle kao živa vatra. Ali mu sile sve više slabe, pa se cijelo tijelo svom težinom objesilo i tim proširilo čavlima izrovane rane. Leđa su mu isječena od bičevanja, pa Ga jače bole, otkad su pritisnuta na drvo. Činilo se, da je prosta samo glava. I tu mora da drži posve mirno, nešto prignuto. Kad je htio, da je prisloni na križ, zabilo se trnje dublje u glavu.

Iz rana izvirala je krv, te se ponajprije skupila oko čavala. Odavle se potezala po uzdignutim rukama i plazila po prsima. Krv iz nogu cijedila se po križu i kapala na zemlju. Da je tekla slobodno, bio bi Isus brzo svršio, a tako je umirao lagano. K tomu su se otvorene rane upalile na zraku, pa je Isusa napala groznica.

Ruke su mu raširene i uzdignute, noge stisnute, a oboje prikovano. Poradi toga stanja nije mogla krv da pravilno kola. Odatle teško disanje i velika glavobolja. A te muke trpi Isus bez oduška. Ni da bi samo jedan čas osjetio kakve olakšice. Razapeti na križ nije značilo čovjeka ubiti, već mu otegnuti smrt, da muke što dulje traju.

Nije dosta gledati, što je Isus trpio tijelom. Treba da preko rana Njegovih zavirimo u žalosno srce, ako želimo pojmiti gorčinu Njegovih muka. Za cijeloga života činio je samo dobro, pa s kojih Ga opačina nijesu okrivili? Čarobnjak je, bezbožnik, buntovnik, veleizdajnik. Napokon isporediše Ga s Barabom i pronađoše ovoga boljim. Kod koga je sudac optuženoga javno proglasio nevinim, a ipak Ga puku za volju dao

objesiti kao razbojnika? Kako je to boljelo Isusa, može prosuditi samo onaj, koga nekriva osudiše na smrt. Do Isusa držao je narod mnogo. Išao je za Njime, da Ga čuje i potraži u Njega pomoć. Toliki su u Njemu vidjeli proroka, a gdjekoji i samoga Boga. Što je svijet sada mislio o Isusu, koga su apostoli ostavili, pristaše Ga se sramili, a sudovi osudili na sramotnu smrt? Sad je sve Isusa ostavilo: djeca, koju je milovao, siromasi, koje je tješio, grješnici, kojima je srce oteretio, učenici, koje je naučao, apostoli, koje je odabrao. Kraj Njega su gotovo sami neprijatelji, koji Ga psuju, grde i ruže.

Puna tri sata trpio je Isus te bolove i nije progovorio ni riječi. Tek pod kraj muke provalio je bol srca, a iz usta Mu se otrgao tužan vapaj:

»Eli, Eli lama sabaktani?«

Te je riječi evanđelje zabilježilo, a Isus izgovorio onim jezikom, koji Ga je učila rođena majka i koji Mu je od djetinjstva bio najmiliji. A to znači hrvatski:

»Bože moj, Bože moj, zašto si Me ostavio,« da tako trpim?

Čitajući ovo ne možemo u prvi mah da se dosta načudimo. Da se čovjek tuži na nezahvalnost i zlobu ljudsku da se Bog tuži na grijehe svojih razumnih stvorova, to možemo pojmiti. Ali da se Sin Božji tuži na Boga Oca svoga, kako da to razumijemo? Već nam razum kaže, da Bog Otac nije mogao ostaviti Sina svoga. Bogu za volju ponizio se Isus i uzeo na se čovječje tijelo. Sve vrijeme, što je boravio na zemlji, vjerno Mu je služio i nikad Ga ničim nije uvrijedio. Samo s Božjom pomoći mogao je podnijeti muke počevši od Getsemanija pa do križa. I sada da je dobri Otac ostavio dobroga Sina u času, kad se žrtvuje za volju Njegovu i umire za slavu Njegovu? To nije moguće. A nije Bog ni mogao ostaviti Onoga, od kojega se nije mogao rastati.

Dušu može od tijela rastaviti smrt, ali čovječju narav od Božje u Isusu ne može. Iz posve drugoga razloga vinuo se dakle taj uzdah Isusov, nego što se čini u prvi mah.

Kako je Isus u jednu ruku pravi Bog, tako je u drugu ruku i pravi čovjek. Čovječja Njegova narav trpjela je svu težinu bola i gorčinu smrtne borbe. Kako više puta sunce sjaji na vrhuncu gore, a podno nje bura goni crne oblačine, koje ne mogu da potamne visokoga sunca: tako je i božanska narav Isusova bila u potpunom skladu s Bogom Ocem, dok je po čovječjoj svojoj naravi trpio silne muke. Te su muke okolo tri sata postigle svoj vrhunac. Već je život Isusov dogarao. Iznemoglo tijelo teže se objesilo na ruke, a rane Isusove pomodrile i pocrnjele, te gorjele od upale. I disanje postade mučnije, jer je srce sve slabije kucalo. Zato kao da ponizno kaže Ocu svomu, zašto je dopustio, da toliko trpi, jer pati kao onaj, koga je Bog zapustio. Nije to bio vapaj očajnika, već molitva pravednika, koji mnogo trpi, ali je siguran, da Ga Bog voli. Odmah iza toga preporuča Isus Bogu dušu svoju.

Kad nas sve na svijetu odbaci, još nam je uvijek velika utjeha, što se možemo uteći Bogu za pomoć. Ali jao nama, kad nam se čini, da nas je Bog zapustio. Tad je usahla i posljednja nada utjehe i mira. To je najgori čas u životu. U takvu očajnu stanju nalazio se sad i Isus. Uskratio Mu je Bog na čas svaku utjehu, da nam pokaže, koliku je muku pretrpio Njegov Sin. Gledajući mir i ustrpljivost, kojom je Isus podnio sve muke, moglo bi se činiti, da Ga ne bole onako, kako bi ih ćutio običan čovjek. Zato je Isus ovim riječima jasno odao da osjeća muke u potpunoj mjeri, da Mu u taj čas nije bilo ni kaplje utjehe od Oca Njegova nebeskoga. A Bog je htio, da Isus iskapi kalež muke do dna, da čovječja narav Njegova oćuti i onaj silni bol, koji osjeća čovjek, kad mu se čini, da ga je Bog zapustio.

Ali nije Isus kraj svih svojih muka, žalosti i straha očajao ni za čas. Tko očaja, taj se ne nada pomoći od Boga. Isus naprotiv vapije pun pouzdanja k Bogu, da i u tom času pokaže svoju ljubav prema Njemu. Ponavljajući riječi: »Bože moj«, potpuno se Isus predaje u volju Božju i Njemu prikazuje bolove

svoje. Te su dakle riječi bile više pouka nama, nego kakva tužba na Boga. Njima je Isus kao dobar učitelj pokazao, kako nam se vladati u času, kad nas sve ostavi, pa mislimo, da nam više nema pomoći. Uči nas, da nam se iz dna duše treba Bogu uteći u svakoj nevolji, a osobito u smrtnoj borbi vapiti: »Isuse dobri, ne ostavi me!«

Neposredno iza pređašnjih riječi kazao je Isus: »Žeđam.«

Ljudi, koji su svojim očima gledali razapete na križu, pišu, da ih je od svih muka najviše mučila žeđa. Kao da su otupili za sve bolove, tuže se pred smrt samo na žeđu. To je posve razumljivo, jer tijelo traži, da naknadi krv, koju je izgubilo. Kako ranjenik na bojištu često puta više trpi od žeđe, nego od rana, tako je i sa raspetima. Na žeđu tjerao ih je ne samo gubitak krvi, već i groznica, što je nastala od upaljenih rana.

Jače je mučila Isusa žeđa. Od juče uveče nije okusio ni kapi vode. Koliko je za to vrijeme prepatio duševnih i tjelesnih muka! U Getsemaniju oblio Ga je smrtni znoj. Pred židovskim vijećem mučiše Ga ispitivanjem do ponoći, a danas vucarili su Ga od suda na sud. Debele kaplje znoja kapahu s lica Njegova, kad se izmučen uspinjao na Kalvariju. Koliko je krvi izgubio za bičevanja, razapinjanja te viseći na križu. Groznica od upale rana žegla je cijelo tijelo i otvorila usta, da ih zrak još više isuši. Tako je cijelo tijelo plamtjelo u jednoj vatri i izgaralo od žeđe. Sad je Isusa više mučila žeđa, nego prije bičevanje i razapinjanje. Kako se od svih duševnih bolova potužio samo na to, što Ga je Bog svojom utjehom na čas ostavio, tako se od svih tjelesnih bolova potužio samo na žeđu.

Kad je Isus zaviknuo bio: »Eli, Eli lama sabaktani«, izvrnuše Židovi riječ Eli u Iliju i rekoše rugajući se:

»Evo zove Iliju u pomoć, kad sebi sam ne može pomoći.«

To ruganje čuli su i vojnici, koji su služeći među Židovima naučili, da Židovi u nevolji zovu u pomoć

proroka Iliju. Kad je Isus poslije rekao »žeđam«, pristupi jedan vojnik, da Mu se još gore naruga.

Među stvarima, što su ih trebali krvnici, bila je i posuda s octom ili sirćetom, kojim su oživili osuđenika, ako bi prije razapinjanja pao u nesvijest. Ta je posuda bila još puna, jer se ni Isus ni razbojnici nijesu onesvijestili A trebala je krvnicima i spužva, da njome taru mrlje od krvi, koja ih je poprskala, kad su osuđenike pribijali na križ. Začuvši sada vapaj Isusov umočio je vojnik spužvu u ocat i htio da je prinese k ustima Isusovim. Ta su mu stajala previsoko, pa nije mogao, da ih rukom dosegne. Gledajući, kako da si pomogne, opazi u blizini jednu biljku, koja se zove isop. Stabljika joj je drvenasta i dosta čvrsta, a bude visoka i do po metra. Po lišću ima dlačice, pa su je Židovi upotrebljavali kod kropljenja, kao što mi uzimamo ružmarin ili zimzelen, da njime pokropimo mrtvaca na odru. Istrgnuvši brzo biljku otkine joj vojnik vršak i natače na stabljiku njenu spužvu s octom. Ali kad drugovi njegovi vidješe, što smjera, doviknuše mu:

»Stani, (to će reći:) ne daj Mu piti, da vidimo, hoće li doći Ilija, da Ga izbavi!«

No vojnik se ne dade smesti u svojoj namjeri, već podiže spužvu k ustima Isusovim govoreći:

»Pustite da vidimo, hoće li doći Ilija, da Ga skine.«

Taj je vojnik bio istog mnijenja sa svojim drugovima, pa htjede reći rugajući se Isusu: Napojit ću Ga, da ne umre prije, nego dođe Ilija. Vidjet ćemo, hoće li Ga snimiti s križa.

Isus, koji prije nije pio vina pomiješana sa žučju, pio je sada ocat. Tako ne dadoše Onomu, koji je ljudima stvorio vrela i rijeke, na smrtnom času ni vode, da ugasi žeđu. Zemlja, u kojoj teče med i mlijeko, imala je za Isusa samo sirće. Mjesto vodom napojiše Ga porugom i octom.

Riječ »žeđam« ostala je živo u pameti svetomu Ivanu, koji je stajao kraj križa. Valjada je razmišljao, zašto se Isus za cijele muke nije potužio ni na kakav tjelesni bol, već je spomenuo samo žeđu. A uči-

nio je to nešto prije smrti. Ono nekoliko časaka, što ih je imao još proživjeti, mogao je i tu muku pretrpjeti mukom. Razmišljajući tako, poučio Ga je Duh Sveti, da se Isus potužio na žeđu samo zato, kako bi se ispunilo na Njemu i posljednje proroštvo. Sve, što su proroci prorekli o Mesiji, bilo se do kraja izvršilo na Isusu. Trebalo je samo još jedno: da Ga u žeđi napoje octom. Zato navodi sv. Ivan ovaj događaj riječima : »Napokon znajući Isus, da se već sve svršilo, reče, žedan sam, da se ispuni sveto Pismo.« I doista, bilo je u šezdeset i osmom psalmu prorečeno o Mesiji : »I u žeđi mojoj napojiše Me octom.« Da Židovi upoznadu, kako je Isus doista obećani Mesija, trebalo je da se ispuni i ovo proroštvo. Zato se Isus tužio na žeđu. Zato je vojnik došao na čudnu misao, da Ga napoji octom !

Silne muke iscrple su životnu snagu Isusovu. Iznemoglo tijelo se objesilo, a pocrnjela krv kapala je laganije. Lice se nekako produljilo, upali obrazi poblijediše, usne pomodriše, a krvave oči kao da su se okamenile. Život se Isusov primakao kraju.

U tom času podiže malo Isus trnjem okrunjenu glavu i reče :

»S v r š e n o j e.«

S te dvije riječi uzradovalo se nebo i zemlja, a stresao pakao. Kao što se radnik, koji je dovršio teško djelo, sjeti, koliko ga je truda stajalo, pa duboko uzdahne i kaže : »Gotovo je«, tako je i Isus na kraju života svoga s velikim zadovoljstvom mogao reći : »Svršeno je.« Koliko se toga nalazi u toj jednoj riječi Isusovoj ! Svršio je život pun muka, zadovoljio volju Očevu, ispunio sva proroštva i prinesao Bogu dostojnu žrtvu.

Trideset i tri godine živio je na ovom svijetu i nema muke, koje nije podnio. Kad se rodio, prvo Ga je na tom svijetu pozdravilo siromaštvo i nije Ga ostavilo sve do golotinje na križu. Već kao nejako dijete morao je da bježi u Misir pred Herodom. Neprijatelji Njegovi nijesu Ga pustili s oka, otkad je počeo javno naučati. Oblagivali su Ga, gdje su mogli, i krivo tumačili svako Njegovo dobro djelo. Napokon su Ga nekriva na smrt osudili, na križ pribili i još u

mukama ružili. Sad se više ne mogu domisliti nikakvoj muci, kojom bi Ga ožigosali. Isusa čeka još samo smrt. I jer poslije ove ne može govoriti, kaže već sada : svršeno je.

Sam je rekao, da Mu je na ovom svijetu bila zadaća, »da vrši volju Oca svoga nebeskoga, koji Ga je poslao«. Taj je zadatak savjesno ispunio. Uzeo je na se tijelo čovječje i bio pokoran Ocu svomu sve do smrti na križu. Bogu služiti bila mu je najveća slast. Propovijedao je nevjernom narodu svomu, što Bog traži od Njega, te riječju i primjerom naučao, kako valja ljudima živjeti, da postignu sreću svoju i na ovom i na drugom svijetu. Da pokaže, kako nauk Njegov dolazi s neba, potvrđivao Ga je čudesima pomažući bolesnima i nevoljnima. Da dokaže Židovima, kako je On obećani Mesija, nije bilo ni jedne zgode kod rođenja, u životu i na smrti Njegovoj, koja se ne bi potpuno slagala s onim, što je Božje sveznanje prореklo o Spasitelju. Nema ni jednoga proroštva staroga Zavjeta, koje se ne bi do kraja ispunilo na Isusu. Dijeleći se od ovoga svijeta mogao je Isus mirne duše reći, da je izvršio zadatak svoga života i učinio sve, što Mu je naložio Otac Njegov nebeski. Sretan onaj čovjek, koji u istom smislu može da kaže na samrti svojoj : svršeno je. Glavna svrha Njegove smrti bila je, da pomiri ljude s Bogom. I tu je zadovoljio. Da popravi uvredu, koju je Adam nanio svomu Stvoritelju, i one, kojima potomci njegovi na zemlji vrijeđaju dobroga Boga, žrtvovao je dragovoljno život svoj. U tom smislu nazvao je već prorok Izaija Isusa janjetom. A sveti Ivan Krstitelj rekao je pokazujući prstom na Isusa : »Evo jaganjac Božji, koji uze na se grijehe svijeta.« Još jasnije piše sv. Ivan apostol govoreći, da je Isus žrtva pomirnica za naše grijehe, i ne samo za naše grijehe, nego i za grijehe cijeloga svijeta. Isusova smrt ublažila je srdžbu Božju, platila otkupninu iz sužanjstva vražjega, otvorila ljudima nebo i pripravila vječno blaženstvo. Nijedna žrtva nije Bogu milija od one, koju Mu je prinio Isus položivši tijelo svoje na žrtvenik križa. Smrt Isusova

jest najuzvišenije i najsvetije djelo, kojeno je ikad Bogu prikazano.

Riječju dakle: »Svršeno je«, kao da nam Isus kazuje: Za vaše spasenje ja sam svoje učinio. Na vama je sada, da i vi činite svoje.

Da završi djelo spasenja, trebalo je Isusu samo da umre. Dično je ispunio zadatak svoj, te je mogao dopustiti, da smrt dođe po Njega.

Za života svoga imao je jednako Boga pred očima, pa nije mogao, da Ga zaboravi i u smrtnoj muci svojoj. Prve riječi, što ih je Isus izrekao na križu, bile su upravljene Ocu Njegovu. Komu će, nego Njemu upraviti i posljednje riječi svoje? Tako je i bilo. I povikavši iza glasa reče:

»Oče, u ruke Tvoje predajem duh svoj.«

Kako je u životu Isusovu najuzvišenije posljednje Njegovo djelo, kojim je dušu svoju predao, da spase druge, tako su opet u žrtvi Njegovoj najveličanstvenije posljednje riječi Njegove. Povjerio je život svoj nebeskomu Ocu, da Ga pričuva.

Običan čovjek niti se rađa niti umire od volje svoje. Nitko ne zna pače ni časa, kad se kod njega događa prvo ili drugo. Posve drugačije bilo je to kod Isusa, koji je Bog i čovjek. Sišao je s neba i primio čovječje tijelo, kad je bila Njegova sveta volja, izdahnuo je dušu svoju u onom času, kad se Njemu prohtjelo. Po prirodnom zakonu mogao je Isus i dulje poživjeti. Razapeti na križu mučili su se i po tri dana, a Isusa snašla je ta kazan u najjačoj muževnoj dobi, pa ne bi trebao da umre već poslije tri sata. To nam kaže, da se Isus od svoje volje rastao sa životom, a tim je i na smrtnom času pokazao Božansku svoju moć. Kao gospodar smrti ostavlja Isus život svoj i predaje dušu svoju, da je za tri dana opet uzme. Sad je činom potvrdio, što je prije rekao: »Nitko ne otima duše moje od mene, nego je ja sam od sebe polažem. Vlast imam položiti je i vlast imam uzeti je opet.« Da je Isus dragovoljno umro, vidi se i po tome, što je posljednje riječi svoje izrekao silnim, jakim

glasom. U smrtnom času svaki je čovjek slab, pa jedva šaputa. A razapeti smalakšu poradi gubitka krvi tako, da umiru u potpunoj slaboći. Gromki glas Isusov i opet je dokaz Njegova Božanstva. Njime je htio potvrditi, da ne umire od slabosti, već od svoje volje. Kako je u tom času nadvladao slabost tijela svoga, tako je mogao i odgoditi smrt. Na početku muke svoje odao je Isus svoju slabost, jer se u Getsemaniju boji muka. Na svršetku muke svoje pokaza nam svoju jakost, jer je jakim glasom oglasio spasenje svijetu.

I posljednji dah Njegova života izrijekom potvrđuje, da je pravi Otac Njegov Gospodin Bog na nebu. Na početku javnoga rada Isusova, kod krštenja u Jordanu, očitovao je Bog Otac Isusa za Sina svoga riječima: »Ovo je Sin moj ljubazni.« Na svršetku svoga djelovanja potvrdio je opet Sin, da je Bog rođeni Otac Njegov riječima: »Oče u ruke Tvoje predajem duh svoj.«

Ali Bog je duh, pa nema tijela. Kako dakle može Isus predati dušu svoju u ruke Božje? Da ljudi bolje shvate, prikazuje sveto Pismo Gospodina Boga, kao da ima čovječje tijelo. Pod rukama Božjim misli se ponajprije svemogućstvo Božje. To je ona ruka, kojom je Bog stvorio nebo i zemlju te razapeo svod nebeski. Druga ruka Božja to je dobrota, milosrđe ili ljubav Božja. Kad dakle Isus predaje dušu svoju u ruke Božje, znači to, da je preporuča svemožnosti i dobroti Božjoj i kao polaže u okrilje Božje. Tim potvrđuje Isus, da se duša vraća k Bogu, kad ostavi tijelo. Iz ruku je Božjih izašla, pa neka se vrati u ruke Božje. Tamo joj je pravo mjesto.

Običan čovjek polazeći na put preporučuje najmilije svoje onomu, koga ima najradije. Tako i Isus predaje dušu svoju Ocu nebeskomu, da je za tri dana opet primi iz ruku Njegovih.

Riječima: »U ruke Tvoje predajem dušu svoju«, pokazao je Isus svoju djetinju pokornost, nepokoleb-

ljivo pouzdanje i sinovsku ljubav prema Ocu svomu. Od Njega je primio sve dobro pa i dušu, koju Mu sad natrag predaje. Žrtvovao mu je život svoj, svoju krv, a sad prikazuje i posljednje, što Mu je ostalo, dušu svoju.

Predajući dušu preporučio je Bogu i tijelo svoje, jer je ovo s dušom usko vezano bilo. Za cijeloga života Isusova pripomagalo je duši, da prinese Bogu dostojnu žrtvu za spasenje svijeta. Trpjelo je glad i žeđu, bilo je bičevano, čavlima probodeno i trnjem krunjeno. Prolilo je krv svoju za grijehe svijeta pa zavrijedilo, da i ono bude dionik slave i veselja, što će ga duša uživati poslije uskrsnuća. Kad tijelo Isusovo prestane živjeti, sahranit će Ga dobri ljudi. Ali Bog ne će dopustiti, da sagnjije, već će ga uskrisiti sjajnije i ljepše, nego što je bilo.

»Oče, u ruke Tvoje predajem dušu svoju.« To je najljepši uzdah Isusov u cijeloj muci Njegovoj. Za života učio nas Isus, kako ćemo živjeti, a na smrti pokazao nam, kako treba umrijeti : treba se pobrinuti prije svega za dušu. Nema ljepše smrti nego uz riječi : Oče, u ruke Tvoje predajem dušu svoju. Milijunima ljudi bile su ovo posljednje riječi na svijetu. Pobožan kršćanin ide s ovim uzdahom svaki dan na počinak. Sretan onaj, koji ovako završuje dan. Tri puta sretniji, koji ovako završi život. Umrijet će s riječima Isusovim na ustima, pa će mu i duša poći putem, koji je Isus prokrčio svojom smrti : u ruke Božje, koje će ju s veseljem dočekati. Takvim je ljudima smrt samo san, iz kojega će se probuditi u nebu.

Ljepše nije se Isus mogao oprostiti od zemaljskoga života. »Rekavši ovo, nakloni glavu i predade dušu.« U taj čas svršila se smrtna borba Isusova. Ledeni je znoj probio Njegovo tijelo, kojeno je pokrila nekakva blijeda i žuta boja. Glava je klonula na prsa, koljena se stisnula na jednu stranu, pa se cijelo tijelo nekako objesilo. Još jedan uzdah i Isus je bio mrtav.

S kolikim mirom umire Isus ! Nema tu trzanja ni plača ni stenjanja. Jedini naklon glave kaže, da je

duša ostavila tijelo. Koji čovjek može da tako zaspi zauvijek u času, kad hoće? U Getsemaniju i na križu odao nam je Isus svoju čovječju slabost, a na smrti pokazao jakost Božanstva svoga.

Evanđeoske riječi : nakloni glavu i predade dušu, kažu nam, da nije smrt svladala Isusa, već da je On gospodar njezin. Kod svakoga bi čovjeka u tim prilikama duša najprije ostavila tijelo, a onda bi tek mrtva glava pala na prsa. Isus je naprotiv najprije naklonio glavu u znak, da sad popušta smrti, neka Ga slobodno pokosi. Istom tad je izdahnuo plemenitu dušu svoju. Naklon Njegove glave bio je posljednji poklon Ocu nebeskomu, posljednji »s Bogom« Majci Njegovoj i ostalim prijateljima, što su stajali pokraj križa.

Nije Isus umro prirodnom smrti, od kakve bolesti ili slabosti, da se ne čini, da je morao umrijeti. Nasilna smrt bila je dostojna javnoga života Isusova. Da je kao Bog naglo i nenadano iščeznuo, bili bi ljudi kazali, da nije bio čovjek, već nekakva sablast. Da je umro u kakvu zakutku, reklo bi se poslije uskrsnuća, da se samo pritajio ili sakrio. Trebalo je da javno umre na očigled svojih neprijatelja. Kad oni potvrde Njegovu smrt, moć će apostoli propovijedati Njegovo uskrsnuće. Kako su god zlobni bili Njegovi neprijatelji, nije palo na pamet ni jednome da kaže, da Isus nije umro. Kad su čuli, da je Isus uskrsnuo, potvoriše apostole, da su Ga ukrali, ali se nijedan Židov nije našao, koji bi rekao, da Isus nije umro. I to je bio jedan razlog, što je Isus dopustio, da umre onom sramotnom smrti, koju su mu izabrali neprijatelji Njegovi. Smrt Isusova sjajan je dokaz Njegova Božanstva. Umro je za istinu, koju je toliko puta propovijedao i potvrdio čudesima : On je pravi Sin Božji.

Kad je Isus umro, mirno je počivalo tijelo Njegovo na križu, ali duša nije mirovala. Dobar vođ, koji je ametice potukao neprijatelja, ne može se zadovoljiti svojom pobjedom, dok ne izbavi svojih zarobljenika.

Svojom smrti otkupio je Isus sve ljude : i one, koji su završili život svoj na ovome svijetu prije Njega,

i one, koji će umrijeti poslije Njega. Ali je razlika između onih, koji su umrli prije Isusa, i onih, koji polaze u vječnost poslije Njega. Kad danas umre dobar kršćanin, polazi duša njegova u čistilište, da se očisti od ljaga, za koje na ovom svijetu nije zadovoljila pravdu Božju. Ili ide ravno u nebo, gdje će je Bog obilno nagraditi, što Mu je vjerno služila. Drugi put je bio određen ljudima, koje je smrt snašla prije Krista. Ako su na ovom svijetu Boga ljubili, kako su znali, i bližnjemu dobro činili, koliko su mogli, pa uzato vjerovali u obećanoga Mesiju, polazila je duša njihova u mjesto, koje se zove pretpakao, jer se razlikuje od pakla. Duše pravednika nijesu tu trpile nikakve muke osim jedne: boljelo ih je, što ne mogu vidjeti Boga, jer su vrata nebeska bila još zatvorena. Sam Isus nazva pred Židovima to mjesto krilo Abrahamovo, jer su u njemu kao počivale duše pravednika od napora na ovom svijetu. U tom krilu nasitila se veselja duša onoga siromašnog Lazara, komu bogatun nije dao ni mrvica, što su padale sa raskošna stola njegova.

Kad se dakle duša Isusova rastala od tijela, pošla je s križa ravno u pretpakao. Tu je navijestila pravednicima, da je sada đavao skršen i spasenje dovršeno. Kako je Isus ljudima na ovom svijetu propovijedao spasenje u tijelu, tako je dušama u pretpaklu propovijedao samo dušom svojom. Javio im je, da će za četrdeset dana skupa s Njime pred prijesto Oca nebeskoga. S kolikim su veseljem primili pravednici tu radosnu vijest! Ono, što su tako dugo i željno čekali, napokon su dočekali: naskoro će doći u rajsku slavu.

Za taj pohod Isusov u pretpakao saznali su apostoli od samoga Isusa. Zato piše sveti Petar, da je duša Isusova propovijedala evanđelje u podzemlju, kao što ga je Isus propovijedao živim ljudima na ovome svijetu. A to ispovijedamo i mi, kad govorimo u Vjerovanju: »Sašao nad pakao.«

Čudesni događaji.

Kad su usta Isusova zanijemila, poče Bog Otac Židovima govoriti čudesima na nebu i na zemlji, da su ubili svog Mesiju i Njegova Sina. Nekako po godine prije svoje smrti rekao je Isus nevjernim Židovima: »Kad podignete Sina čovječjega, onda ćete doznati, da sam ja.« To znači: kad me razapnete, vidjet ćete, da sam Sin Božji. To proroštvo Isusovo ispunilo se na više načina. Kad podigoše Isusa na križu, naviještala je neobična tmina, da Isus nije obican čovjek. Jedva što je zaklopio oči, poče nijema zemlja govoriti u sav glas, da je Onaj, koga su ubili, gospodar neba i zemlje. To svjedočanstvo prirode potvrdio je i sam Bog raspolovivši zastor na svome svetištu. Pojmljivo je stoga, što su Božanstvo Isusovo priznali neki neznabošci pod križem, a neki se Židovi već sad počeli kajati.

»Oko šestoga sata nastade tmina po svoj zemlji sve do devetoga sata.« Tako piše Matej u svom evanđelju koju godinu poslije smrti Isusove. U to vrijeme još su živjeli mnogi svjedoci današnjega događaja na Kalvariji. Ti su se još dobro sjećali te tmine, jer je trajala puna tri sata. A nastala je u ono doba, kad sunce najjače sjaje, to jest po našem računu od dvanaest sati do tri sata poslije podne. Odmah iza smrti Isusove nastade potres u Jerusolimu. Zato rekoše neki, da su tu tminu prouzročile vodene pare ili magla, koja se gdjekada prije potresa diže iz zemlje. No da je ta tmina bila posve obična, ne bi je evanđelje zabilježilo. Pametnome čovjeku ne pada na um, da bilježi jesensku maglu kao kakav čudnovat događaj.

Pravi razlog toj tmini, kaže nam sv. Luka, koji piše: »I pomrča sunce.« Nije to bila obična pomrčina sunca, kakvu i mi gdjekada doživimo. Pomrčina sunca može da nastupi samo za mlađaka, kad mjesec dođe između sunca i zemlje, pa svojom kuglom zastre sunčane zrake, da ne mogu do nas. A Isus je trpio za židovskoga vazma, koji se slavio u prvi dan puna mjeseca. Sunčana pomrčina ne može nikad potrajati

tri sata. Nema dakle druge, već da priznamo pred Bogom, ta tmina nije bila nikakva magla niti obična pomrčina sunca, već čudnovat događaj. A mi se lako domišljamo, zašto je Bog baš ovako navijestio Židovima, da Onaj, koji trpi na križu, nije običan zločinac, već je sama svetost, Sin Njegov. Kad se Isus rodio, navijestila je nebeska svjetlost betlehemskim pastirima dolazak Sina Božjega i pretvorila noć u dan. A kad je Isus umirao, obratio je Bog tminom dan u noć. Ni sama priroda nije mogla da bez čuvstva gleda, kako se muči Stvoritelj njezin. Zemlja kao da se zaodjenula u žalosno crno ruho, a sunce kao da nije moglo gledati, gdje »svjetlost svijeta« izdiše na križu. Zastrlo je mrakom lice svoje, da ne vidi, što trpi njegov gospodar. Kad je Isus, koji je svjetlost svijetu u duhovnom životu, zaklopio oči svoje, bilo je pravo, da potamni i zemaljsko svjetlo svijeta. U tri sata umro je Isus, a sunce je probilo tmine i nanovo zasvijetlilo svojim sjajem javljajući svijetu, da je Isus pomirio nebo sa zemljom. Sad se raspršala tmina neznanja i nevolje što je tištala zemlju preko četiri tisuće godina. Odsada će zrake milosti Božje, koju nam je Isus zaslužio na križu, drugačije ugrijati srce svakoga čovjeka, koji hoće, da u Isusa vjeruje i po Njegovoj nauci živi.

Čudesna tmina nije prikrila cijeli svijet, već samo zemlju, u kojoj je Isus trpio, a najviše njezin glavni grad Jerusolim. Ljudi, koji nijesu skrivili ubijstva Isusova, nijesu ni mogli znati, što ima da znači taj mrak. Oduvijek je Židovima bila tmina znak nesreće i srdžbe Božje. Tako im je i sad navješćivala strašan sud, od koga ih Bog ne će poštedjeti, jer su ubili Njegova Jedinca.

Židovski hram dijelio se u tri dijela: u predvorje, u kome se žrtvovalo u svetište, u koje su smjeli ući samo svećenici, i u svetište nad svetištem. U taj najsvetiji dio hrama nije stupila čovječja noga osim velikoga svećenika, koji je samo jedamput u godini smio da se ovdje pokloni Bogu. Držalo se, da na tom mjestu prebiva nevidljivo veličanstvo

Božje. Ulaz u svetište nad svetištem nije imao vrata, već je bio zastrt zastorom ili sagom, koji je odgovarao veličanstvenome sjaju hrama. Taj sag bio je dvadeset i jedan metar dug, deset i po metara širok, a četiri prsta debeo. Kažu, da su osamdeset i dvije djevojke radile na njemu punu godinu dana, dok ga nijesu satkale od bijele, plave, skrletne i grimizne vune.

U času, kad je Isus predao dušu Bogu, razderao se taj sag na dvoje od gornjega kraja do donjega. Piše doduše jedna stara knjiga, da se poradi potresa prelomio kamen nad ulazom u to svetište, pa težinom svojom raspolovio sag. Ali i u tom slučaju ostaje to ipak čudesan događaj, jer ni velik kamen ne može tako lako da razdere četiri prsta debeo sag.

Taj događaj mnogo je značio za Židove, jer se dogodio u hramu, na najsvetijem mjestu. I Židovi su običavali u velikoj žalosti razderati odijelo svoje. Kako je veliki svećenik razderao haljinu svoju pred Isusom, tako kao da je i Bog raspolovio zastor svoga svetišta u znak, da žali zločin, koji su učinili Židovi. Kao da je Onaj, koji je dosad prebivao na tom svetom mjestu, pohrlio na Kalvariju, da primi dušu Sina svoga.

Dosad su samo Židovi bili odabrani narod, a pogane pustio je Bog neka idu svojim putem. Otvoreni ulaz u najveće svetište navješćivao je Židovima, da je stari Zavjet prestao, a novi vječni da se otvorio. Odsad ne će Bog prebivati samo u židovskom hramu, jer je Bog svih naroda. Isus je umro ne samo za Židove, već za sve ljude. Sada će svi narodi moći da uđu u novo svetište nad svetištem, to jest u Crkvu Njegovu. A po njoj otvorio je Isus svima ulaz u nebo. Zato, što je Isus pomirio Boga s ljudima, prestat će sve žrtve, koje su navješćivale Njegov dolazak. Mjesto njih prikazivat će se po svem svijetu do sudnjega dana samo jedna. To je sveta misa, koja nas sjeća Isusove žrtve na križu. Još neko desetak godina dat će Bog Židovima vremena, da upoznadu svoju krivicu i da se pokažu. Onda će zauvijek nestati židov-

skoga hrama i njegovih žrtava. Sve je to potvrdila povijest.

Razderan zavjes na ulazu u najveće svetište, morao je silno potresti Židove. Ali za taj događaj znali su samo neki. Zato mu se pridružio drugi, koji je svim Židovima kazivao i strahotu njihova zločina i Božanstvo Isusovo. »I zemlja se potrese i stijene se raspukoše.« I zemlja kao da se stresla od užasa, pa najavila smrt svoga gospodara onima, koji su je skrivili. Kako tmina nije zastrla cijeli svijet, tako se i potres osjetio samo u zemlji židovskoj. Po židovskom shvaćanju bio je potres uvijek znak srdžbe Božje. Tako je i sada navješćivao nevjernim Židovima strašan sud Božji. A onima, koji su povjerovali u Isusa, bio je potres nov dokaz, da je Isus Sin Božji i gospodar cijele prirode.

Kako je silan bio taj potres, vidi se po tome, što su se raspukle iste stijene, koje se kod obična trusa samo zaljuljaju. Vječan spomen na taj događaj vidi se na Kalvariji još i danas. Između onoga mjesta, gdje je stajao križ Isusov, i lijevoga razbojnika, imade metar i po duga, a petnaest centimetara široka pukotina, koja je najmanje šest metara zasjekla u stijenu. Ta pukotina nastala je čudesnim načinom, jer ne teče prema žilama tvrde stijene, već ih je presjekla poprijeko.

Jedan Englez, koji nije vjerovao u Boga, smijao se mnogomu, što su mu pripovijedali o svetim mjestima. Kad je došao na Kalvariju i točno ispitao prijelom kamena pokraj križa Isusova, reče svome prijatelju: »Ja počinjem biti kršćanin. Ja sam više godina proučavao kamenje, pa sam uvjeren, da ovu stijenu nije prelomio običan potres. Taj bi razdijelio obje vrste, od kojih je kamen sastavljen, pa bi hrid pukla na slabim mjestima prema svojim žilama. Ovdje je posve drugačije. Tu je prijelom presjekao žile, kako ih ni običan potres ni ljudska ruka nikad ne mogu rastaviti. Zato hvalim Bogu, što me je doveo na ovo mjesto, koje me je tako jasno uvjerilo o Božanstvu Sina Božjega.«

Već godine 348. pokazivao je biskup jerusolimski, sveti Ćiril, vjernicima svojim tu pukotinu kao živ dokaz potresa, koji se dogodio za smrti Isusove. O tom potresu može se i danas uvjeriti svatko, tko se uspne na Kalvariju.

Nije to bilo sve. Od potresa »otvoriše se grobovi i ustaše mnoga tjelesa svetih, koji su pomrli. I izašavši iz groba poslije uskrsnuća Njegova uđoše u sveti grad i pokazaše se mnogima.«

Kad je pukla tako jaka stijena, nije čudo, što su se otvorili i mnogi grobovi. Čvrsto uzidane ploče, kojima su pokriveni židovski grobovi, raspukle su se i srušile u grob. Kako Židove ukopavaju bez lijesa, mogli su se vidjeti trupovi pokojnika. Pogled na ova mrtva tjelesa u grobovima morao se čudno dojmiti Židova. Nijesu se međutim otvorili svi grobovi, već samo neki, u kojima su ležali pravednici, što su sveto živjeli i blaženo u Gospodinu usnuli. Zato ih zove sveto Pismo svetima.

Sve do trećega dana ležali su ovi mrtvaci nepokriveni, jer su poradi sjutrašnjega blagdana nije smjelo raditi do nedjelje u jutro. Treći dan, kad je Isus slavno uskrsnuo, oživješe i oni i pokazaše se mnogima u gradu. Kako je Isus uskrisio Lazara, koji je četiri dana ležao u grobu, tako je poslije svoga uskrsnuća uskrisio neke, koji su već dulje vremena ukopani bili. Uskrsnuli kao da su kazivali nevjernim Židovima: kako smo mi uskrsnuli, koje ste vi ukopali, tako vjerujte u uskrsnuće Onoga, koga ste vi raspeli. A nama su navješćivali, da ćemo i mi uskrsnuti. Njihovo uskrsnuće samo je slab primjer onoga, što će se dogoditi na sudnjem danu. Sad je Isus uskrisio nekolicinu pravednika, a na koncu svijeta probudit će sve ljude. Uskrsnuli nijesu bili nikakve sablasti. Ustali su iz groba ne u prividnom tijelu, već u istom, u kom su živjeli na zemlji. Tako su ih njihovi znanci lako prepoznali. Samo im je tijelo bilo preobraženo. U takvom uskrsnuo je Isus, u takvom će na sudnjem danu ustati svi pravednici.

Ti sveti nijesu bili, kako bi mnogi mislio : Abraham, David i drugi odabranici staroga Zavjeta. Tih ne bi nitko od tadašnjih Židova poznao. Već su to bili neki pravednici, koji su malo prije Isusa umrli. Što je poslije bilo s njima, ne znamo pravo. Misle neki, da su se natrag vratili u grob potvrdivši uskrsnuće Isusovo, jer su izvršili zadaću, za koju ih je Bog uskrisio. U tom slučaju morali bi ovi pravednici po drugi put umrijeti. A to bi za njih bila nova kazan, jer je čovjeku dosta i jedamput umrijeti. Mnogo je vjerojatnije, da su na Spasovo i oni ušli s Isusom u vječnu slavu. Kako su tijelom uskrsnuli prije sudnjega dana, tako su zavrijedili, da uniđu u rajsko veselje prije drugih ljudi.

Božanstvo Isusovo potvrdilo je sunce tminom, zemlja trešnjom, pa kako da ga ne priznadu živi ljudi, kojima zloba nije potamnila razum ? Prvi između tih bio je rimski kapetan. Zapovijedajući vojnicima, koji su Isusa izveli na stratište i stražu stražili kraj križa, pratio je pozorno sve, što se događa. Dobro srce svoje pokazao je već na križnom putu. On je po svoj prilici naložio vojnicima, neka primoraju Simona Cirenca, da preuzme križ. Taj je kapetan jamačno više puta pratio osuđene na stratište i gledao smrt na križu. Ali što je danas vidio, to još nije doživio. Drugi su osuđenici ili skrušeno plakali ili bijesno psovali, što moraju da izgube život prije reda. Strpljivost, s kojom je Isus podnosio sve muke, onaj mir, s kojim je slušao sve pogrde na križu, uvelike je udivio kapetana. To ga je uvjerilo, da je Isus nevin, jer samo pravednik može da umire tako spokojno. Kad je još čuo, gdje je Isus posljednje riječi svoje izrekao jakim glasom, dojmilo ga se to tako, da je pred svima uskliknuo :

»Zaista ovaj je čovjek Sin Božji !« On ne zna, kako se Isus zove, ali dobro zna, da nije bio zločinac, već svetac.

Ispovijest kapetanova početak je one slave, koju je Isus zaslužio na križu. Što su Židovi uporno poricali, to je javno priznao neznabožac. Za njim će se povesti nebrojeni neznabošci i priznati, da je Isus Sin Božji. Ime toga kapetana nije nam znano. Neki kažu, da se zvao Longin. Što je kapetan pod križem izjavio, to je ispovijedao za cijeloga života i potvrdio na samrti. Postao je kršćanin i umro mučeničkom smrću. Nije time ništa izgubio. Koji radije umiru, nego da ostave svoju vjeru, znadu, da umirući ne umiru, već da ih čeka nov i blažen život. Izjavom svojom zavrijedio je, da mu evanđelje postavi vječan spomenik, a Crkva ga slavi kao sveca na dan petnaestoga ožujka.

Nije kapetan bio jedini, koji je povjerovao u Isusa. Kako je svoje vojnike vodio u službi i boju, tako je i prvi ispovjedio ono, što su vojnici njegovi u taj čas mislili. Kolika promjena kod tih vojnika ! Ispočetka držali su Isusa za buntovnika, koji se urotio protiv cara, pa su Ga u vojarni zlostavili, a kasnije sa Židovima psovali na križu. No domala jenjala je njihova surovost. Već su nekako čudno gledali, kad je najviši njihov zapovjednik, Pilat, oprao ruke, pa time potvrdio nedužnost Isusovu. I na riječi : »Oprosti im, jer ne znadu, što čine«, valjda su iskolačili oči. Kad napokon vidješe znakove, uz koje je Isus umro, nijesu mogli da ostanu hladni. Premda prosti i nenaobraženi, ipak su u pomrčini sunca i potresu zemlje upoznali prst Božji. I kako su prije sa Židovima Isusa grdili, tako su sada sa svojim kapetanom molili :

»Zaista ovo bijaše Sin Božji.«

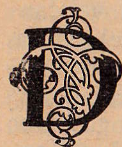
Tako je i kod njih prvi plod muke Isusove dozrio na samom stratištu. Kako je uzvišena i veličanstvena osveta Božja ! Vođ onih, koji su raspeli Isusa, prvi se poklonio Spasitelju ! Odmah za njim povjerovaše u Isusa i oni, koji su Ga mučili i svojim rukama na križ pribili. Nije li to osveta dostojna Boga ? Dao je vjeru u nebeski život onima, koji su Mu silom oduzeli zemaljski.

Čim je nastala tmina, zamuknuli su mnogi Židovi pod križem i vratili se kući. Neobična tmina u neobično vrijeme puni strahom srce ljudsko. No dosta ih je ostalo na Kalvariji, dok Isus ne umre. Kad su

ovi vidjeli pomrčinu i oćutili potres, obuze ih silan strah. Takvi događaji silno potresu slaba i grješna čovjeka. Slušajući uzato, što kaže kapetan i njegovi vojnici, pobojaše se još više, kako će teško Bog kazniti smrt ovoga pravednika. »I sav narod kad vidje, što biva,« vraćao se u hrpama s toga strašnoga mjesta u grad, »bijući se u prsa svoja« u znak, da se kaje. Isusova ustrpljivost u mukama, čudesa, što se dogodiše poslije smrti, silno se dojmiše svjetine, koja poče drugačije suditi o Isusu. Preokret njihov izmolila je u Boga molitva Isusova: »Oprosti im, jer ne znadu, što čine.« A strah njihov bio je klica onoga pokajanja, što je dozrelo na Duhove, kad je sveti Petar pokrstio tri tisuće Židova.

Potres, od koga su popucale stijene, morao je i Jerusolimu učiniti mnogo štete. Sveto Pismo ne govori o tom ništa, jer bi to bilo suvišno i spominjati. U gradu valjda je nastala općenita strava, ali samo za čas. Pokraj svih čudesa ustrajali su Židovi u svojoj obmani. Nad smrti Isusovom tuži nebo, dršće zemlja, grobovi se otvaraju, pogani vjeruju, a Židovi ostaju okorjeli. Srca njihova bila su tvrđa od onih stijena, što su popucale. Nijesu li Židovi slika današnjih krštenih nevjernika? Kako je slijepa i tvrdokorna duša, koja se silom protivi Bogu!

Presveto Srce Isusovo.

ogađaji čudesni, što su popratili smrt Isusovu, silno uzbuniše narod u Jerusolimu. Stoga odlučiše poglavice, da što prije pokopaju razapete, kako bi maknuli svijetu ispred očiju žalosne tragove današnjega dana.

Prinukao ih je na to i osobiti razlog. Sjutra je subota, koja je Židovima bila osobito sveta, jer je na nju pala pasha. Već sam pogled na trojicu razapetih u blizini grada neugodno bi se dojmio Židova.

Jecanje ili kletve razapetih pokvarile bi mnogomu veselje, što ga svaki čovjek ćuti na svetkovinu.

Na žalost njihovu umirali su razapeti polagano. Jači ljudi živjeli su na križu i po nekoliko dana, dok napokon nijesu umrli od žeđe i glada. Gdjekomu od razapetih zadali bi Rimljani smrtni udarac ili polomili ruke i noge, da prije umre. Takvu okrutnost namijeniše sada židovski poglavice Isusu ne znajući, da je umro. Za to im je i opet trebalo dopuštenja Pilatova, jer im je dosad dopustio samo, da Ga razapnu.

Ni po sata poslije smrti Isusove poslaše dakle svoje ljude k Pilatu i zamoliše ga, neka im dopusti, da prebiju razapetima kosti, kako bi što prije umrli. Da potkrijepe svoju molbu, pozvaše se i opet na svoj zakon. Taj nije poznavao smrtne kazni na križu, ali je dopuštao, da se tijelo smaknutog zločinca objesi na drvo. Tada valjalo je obješenoga pokopati još isti dan, da ne oskvrne zemlju. Umre li pak koji od razapetih noćas, tako su kazali Pilatu, moralo bi tijelo njegovo ostati na križu do nedjelje ujutro, jer je sjutra velika subota, na koju se ne smije pokapati. I Pilat udovolji molbi njihovoj s tim radije, što je i sam želio, da se današnji neugodni događaj što prije svrši.

Veselo pohrliše sada Židovi na Kalvariju, gdje se sve promijenilo. Nije tu više bilo ni buke ni naroda. Poslije potresa otišlo je kući sve, pa je na Kalvariji zavladala potpuna tišina. Kod križa stajalo je pokraj straže samo nekoliko pobožnih žena iz Galileje, koje su okružile Majku Božju. Žalostan mir prekidalo je tek uzdisanje razbojnika, koji su se borili sa smrću. Nadošli vojnici dođoše još na vrijeme, da im pokrate muke. Počevši sa svake strane razmrskaše kolcima ili sjekirama jednom i drugom razbojniku kosti na nogama, osobito koljena, jer su stari držali, da u njima leži sva snaga čovječja. Ne dugo iza toga dokrajčiše obojica svoj život: jedan ogorčen i očajan, drugi okajan i pun nade u Božje milosrđe. Prvi je slika i prilika onih kršćana, koji s Bogom nepomireni polaze s ovoga svijeta poslije pretrpljenih muka, da na dru-

gom trpe još veće. Drugi je uzor onih vjernika, kojima je smrt samo ulaz u vječno veselje.

Kad su vojnici došli do Isusa, vidješe, da je već umro. Držeći, da ih više ne veže zapovijed Pilatova, spustiše pred Njegovim tijelom sjekire. Ali da se uvjere, nije li Isus samo zamro, uze jedan vojnik koplje i zatjera ga između rebara u prsa Njegova. Očajan krik začu se sad na Kalvariji. Žene, što su stajale kod križa, zaviknule su od užasa i podigle ruke videći, što radi vojnik s tijelom Isusovim. A što je tek pretrpjela Majka Božja u taj čas! Isus nije više osjećao nikakva bola. S tim više ćutjela je Majka Njegova, koja je to gledala. Koplje kao da je probolo srce Njezino. Sad se ispuniše riječi starca Simeona, što ih reče Majci Božjoj, kad je dijete svoje Bogu prikazala: »I tvoju će dušu probosti mač žalosti.«

Vojnik ovaj držao je i zatjerao koplje svoje desnom rukom, lijeva mu je samo pomagala. I svatko bi mislio, da je Isusa ubo u lijevu stranu, stojeći Mu nasuprot. Ali stare knjige pišu izrijekom, da je to bila desna strana. Prema tomu morao se vojnik približiti Isusu s desne strane u ubosti Ga samo zato, da vidi, hoće li pokazati kakav znak života. Koplje, kojim je ranio Isusa, bilo je vojničko oružje sa dva metra dugim držalom. Na vršku imalo je dvadeset centimetara dug, tri prsta širok s obje strane oštar nož, koji je na gornjem kraju bio šiljast. Bilo je dakle kao držalo nekih naših zastava. Sav taj nož zatjerao je vojnik u prsa Isusova tako, da je probo srce, iz koga je potekla krv i voda. Sad se svi uvjeriše, da je Isus uistinu umro, jer se krv već počela pretvarati u vodu. To se zbiva kod svakoga čovjeka, ali istom četiri sata poslije smrti. Jedino kod onih, kojima je srce puklo, počinje se krv odmah pretvarati u vodu. Poradi toga kazali su mnogi, da je i Isusu puklo srce od tuge i žalosti. Da potvrde svoje mnijenje, pozivahu se na prilike, u kojima takav čovjek umire. Komu srce pukne, primi se rukom za nj, zavikne i sruši se mrtav. Tako, vele, opisuje i evanđelje smrt Isusovu. Jer su Mu ruke bile pribijene, nije se njima mogao primiti za srce,

ali je zaviknuo čvrstim glasom i smjesta izdahnuo. Zato Mu se krv odmah počela pretvarati u vodu. To se mnijenje čini u prvi mah istinito i lijepo, jer nam kaže, da je Isus umro od prevelike žalosti. Ipak su ga danas zapustili svi tumači. Protive mu se liječnici, koji kažu, da takvom smrti može umrijeti samo čovjek, koji ima bolesno srce, i to u starijoj dobi. Isus kao Sin Božji nije se mogao roditi sa bolesnim srcem, a umro je u najjačoj muževnoj dobi.

Živa je istina, da je između rebara Isusovih potekla krv i voda. Kao da prisiže, uvjerava nas sveti Ivan, da je koplje otvorilo, to jest razrezalo prsa Isusova, kako ne bi tkogod mislio, da je samo kožu rasparalo. Taj otvor na prsima bio je tako velik, da je sveti Toma poslije u nj mogao staviti ruku. Sveti Ivan dalje veli, da je na svoje oči vidio, kako je iza koplja potekla svježa krv i čista voda, a ne možda kakva sukrvica. Pošto se prirodnim načinom ne može protumačiti, otkud je voda, jer nije prošao ni jedan sat, otkako je Isus umro, drže danas svi, da je to novo čudo. Njim je Isus htio pokazati, da je za nas prolio i posljednju kaplju krvi, koja je još ostala u srcu Njegovu.

Da će srce Isusovo biti probodeno, prorečeno je u svetom Pismu riječima: »Vidjet će, koga su proboli.« A to znači: gorko će se Židovi kajati, što su proboli svog Mesiju.

Voda i krv glavne su sastavine dvaju sakramenata: svetoga krsta i presvetoga oltarskoga sakramenta. Ti su sakramenti kao dva glavna stožera, na kojima se osniva duhovni život cijele Crkve. Po svetom krstu unilazimo u Crkvu, čistimo se od grijeha i preporađamo na novi život za nebo. Krv presvetoga oltarskoga sakramenta svakomu je kršćaninu nebeska hrana za duhovni život. Zato vele sveti oci, da je Bog po vodi i krvi, što je potekla iz srca Isusova, pribavio Sinu svomu Zaručnicu, to jest Crkvu Njegovu. Kako je nekoć iz rebra Adamova stvorio Evu, tako je sada iz srca Isusova stvorio Crkvu, koja dobiva svoje čla-

nove po svetome krstu, a presvetim oltarskim sakramentom ih hrani i jača.

Kopljem probo je vojnik prsa, da nam otvori vrata do srca Isusova. Kako je za općega potopa sve propalo, što nije ušlo na vrata lađe Noemove, tako se, pišu sveci oci, spasavaju samo oni, koji ćute ljubav prama Isusu. Srce Isusovo kucalo je za zemaljskoga života samo za spasenje ljudsko, pa je i još danas vrelo ljubavi, izvor svih milosti i kreposti. U njemu naći će griješnik oproštenje, tužni utjehu, a mlaki ognjište, u kome će se grijati Božjom ljubavi.

Već onaj vojnik, koji je probo srce Isusovo, oćutio je moć srca Njegova. Pripovijedaju, da je kasnije postao kršćanin, biskup i mučenik. Tako je svojom krvi vratio Isusu krv, što ju je kopljem prolio.

S novom ranom na srcu imao ih je Isus pet na tijelu svome : po dvije na rukama i nogama od čavala i petu, najveću, na srcu od koplja. Tih pet rana jest pet živih dokaza žarke ljubavi Isusove prama rodu ljudskome. Kao crvene ruže ljubavi porasle su na tijelu Njegovu i odaju nam velike muke i bolove, što ih je za nas podnijela duša Isusova. Kako su vojniku časni i mili znakovi pobjede, što ih je dobio na bojištu, tako je i Isus ostavio znakove svojih rana na tijelu i poslije uskrsnuća svoga.

Od davnine štovali su kršćani pet rana Isusovih. Bolje nego ikoji propovjednik propovijedaju one ljudima ljubav Isusovu. Zato su kršćanima svih vijekova bile izvor ljubavi, koji ih sjeća gorke muke i smrti Isusove. Iz toga vrela crpu još i danas utjehu i pomoć u tjelesnim i duševnim nevoljama. Kadgod pobožno promatraju rane Isusove, lako zaboravljaju svoje.

Tražeći od Pilata, da se razapetima prebiju kosti, htjedoše Židovi Isusu nanijeti novu pogrdu. Pored zapovijedi svoga gospodara i želje židovskih poglavica nijesu vojnici Isusu prebili kosti, već učiniše ono, što im nije bilo naloženo, probodoše srce Isusovo. Odredio je tako Bog, da Židovima pruži dokaz, kako je Isus obećani Mesija. Sv. Ivan naime piše : »Ovo se

dogodi, da se ispuni sveto Pismo : kosti Njegove da se ne prelome.« Ta je zapovijed vrijedila za vazmeno janje, komu nijesu smjeli prelomiti kosti. Ovo se blagovalo na uspomenu, kako je Bog izveo Židove iz Misira. A imalo je sjećati na Mesiju, koji će rod ljudski izbaviti iz ropstva grijeha. Tim, što nije Bog dopustio, da Isusu polome kosti, pokazao je i opet, da je Isus onaj pravi vazmeni Janjac, koji je otkupio grijehe svijeta.

Ukop.

imljani su ostavili tijelo razapetoga na križu, da ga požderu psi ili gavrani, kad se počne raspadati. »Hranit ćeš ptice na križu«, bila je kod njih obična grožnja. Židovi morali su po poznatom zakonu pokopati razapete još isti dan. I danas sahranjuju na Istoku svakoga mrtvaca, čim su ga opremili za ukop. Kod Isusa bio je još i drugi razlog, da se požure s ukopom. Već u šest sati na večer počinjala se po njihovu računu pasha, a do toga vremena moralo je tijelo Njegovo biti sahranjeno.

Tjelesa osuđenika nijesu se smjela sahraniti u obiteljsku grobnicu ili na općem groblju, već su ih ukopavali na drugome mjestu. Nije bilo pravo, da zločinac počiva pokraj poštena čovjeka. Tako je i mrtvu tijelu Isusovu zaprijetila pogibao, da Ga na brzu ruku bace u kakvu jamu. Od te sramote sačuvao je Sina svoga sam Bog. Isusa su osudili Židovi, razapeli rimski vojnici, ali Ga nijesu pokopali ni prvi ni drugi, već učenici Isusovi, jer su proroci prorekli, da će biti svečano pokopan.

Među onima, koji su gledali muku Isusovu, bio je i neki Josip. Rodio se u gradu Arimateji, pa su ga zvali Josip iz Arimateje. Taj se od dulje vremena bio nastanio u Jerusolimu. Kao čovjek čestit i odan zakonu Mojsijevu, a uza to i bogat, postao je član velikoga vijeća i dostojno vršio tu čast. Isusov Božanski

nauk i velika čudesa bila su ga uvjerila, da je Isus obećani Mesija. Zato se pokrsti i stupi među učenike Isusove. No kako su Židovi odredili, da će iz svoje sjednice isključiti svakoga, koji bi pristao uz Isusa, nije se Josip javno izdavao za učenika Spasiteljeva. Ne znamo, da li je bio u onoj sjednici velikoga vijeća, koja je Isusa osudila na smrt, ali evanđelje kaže izrijekom, da nije odobravao taj postupak. I taj čovjek, koga su za života Isusova uzdržali svjetski obziri, da javno prizna svoju vjeru, pokazao je Isusu poslije smrti, da Mu je velik prijatelj. Među drugima gledao je i Josip, što se zbivalo na Kalvariji. Isusova strpljivost, židovske pogrde, čudesni događaji dojmiše ga se tako, da se sramio i žalio, što već prije nije pokazao svijetu, kako pristaje uz Isusa srcem i dušom. Da naknadi, što je Isusu kratio za života, odluči da Ga počasti poslije smrti. Čim je Isus umro, pođe s Kalvarije ravno k Pilatu, da izmoli tijelo Isusovo.

Tjelesa pogubljenih pripadala su po zakonu državi, koja ih je ukopala na svoj trošak. Istom rimski car August dopuštao je katkada rodbini osuđenikovoj, da ga sahrani. Kad ga je jedan, polazeći na stratište, molio samo to, da mu tijelo poslije smrti preda rodbini na ukop, odgovori mu car : »Za to će se pobrinuti ptice.« Po tom zakonu nije se smjelo mrtvo tijelo snimit s križa bez naročitoga dopuštenja rimske oblasti, koje je u Palestini davao Pilat.

Sam je Bog naputio Josipa, da zatraži tijelo Isusovovo. Apostoli bili su se razbjegli, a da su i zamolili Pilata za tijelo Isusovo, ne bi uspjeli. Što bi kod ohcloga namjesnika rimskoga cara mogli polučiti galilejski ribari? Ono malo žena, što je plakalo pod križem, ne bi se nikad ni usudilo stupiti pred Pilata. To je mogao poduzeti samo odličan čovjek, koji mnogo može. Takav je bio Josip Arimatejski. Bilo je veliko junaštvo, kad se Josip stavio na čelo zastrašene četice, koja je Isusu ostala vjerna u času, kada se činilo, da su propale sve nade, što ih staviše u Nj.

Nije to bila mala stvar za njega. Ako zamoli Pilata za tijelo Isusovo, odat će, da je bio prijatelj

Onomu, koga je Pilat osudio na smrt. To će nekako značiti, da je Isus bio pošten čovjek, pa da Ga je Pilat krivo osudio. Znao je nadalje, da će mu Židovi zamjeriti, što se zauzeo za njihova neprijatelja. A ne će li ga možda Pilat i odbiti od straha, da ne uvrijedi poglavice židovske, ako mu dopusti, da Isusa časno pokopa? Svakako se ne će lijepo gledati, što jedan vijećnik sahranjuje Isusa, kojega je veliko vijeće osudilo, a Pilat dao pogubiti najsramotnijom smrti.

Ne mareći ni za jedno ni za drugo dođe Josip do tvrđe Antonije. Bilo je to nekako u isto vrijeme, kada su na Kalvariji razbojnicima lomili kosti. Tu se najavi kod Pilata, koji ga kao odlična Židova odmah primi. U malo riječi ispriča mu Josip, po što je došao: moli ga, neka mu dade tijelo Isusovo, da Ga pokopa. »A Pilat se začudi, što je Isus već mrtav.« Malo prije bili su kod njega poglavice židovski, kojima je dopustio, da osuđenima prebiju kosti. Ako su to i odmah izvršili, ipak mu se činilo prekratko vrijeme, da bi Isus već umro. Još se više začudi Pilat, kad mu je Josip rekao, da je Isus umro prije, nego što dođoše vojnici, da lome kosti raspetima.

Da se uvjeri, je li Isus doista tako brzo umro, reče Pilat Josipu, neka malo pričeka. Tada dade dozvati onoga kapetana, koji je na Kalvariji pazio, da se osuda točno izvrši. Taj je za nekolkio časaka došao i potvrdio riječi Josipove. Vidio je na svoje oči, kako je Isus umro, pa Mu nije trebalo lomiti kosti, a povrh toga probo Ga je jedan vojnik kopljem. Čuvši to službeno izvješće zapovjedi Pilat istomu kapetanu, neka tijelo Isusovo izruči Josipu. Obično su rođaci ovakvo dopuštenje plaćali novcima, što je i Josip bio pripravan učiniti. No Pilat se pokaza velikodušan, pa ne htjede da išta primi. Očito je želio ugoditi Josipu, a možda se mislio time i osvetiti Židovima.

Veselo se oprosti Josip od Pilata, jer ga sad nije mogao nitko više priječiti, da se lijepo oduži svomu učitelju. Usput navrati se u trgovinu i kupi, što je trebalo za pogreb. Zatim pohiti na Kalvariju sa slugama, koji su nosili kupljene stvari. Tako je jedan

Josip, zaručnik Blažene Djevice Marije, bio u pomoći Majci Božjoj, kad je Isus došao na svijet. A i onaj, koji joj je pomagao, kad je Isus polazio s ovoga svijeta, zvao se Josip.

Velikoj žalosti, što je snašla Majku Božju poslije smrti Isusove, pridružila se još veća briga. Umro joj je jedini Sin, a u nje niti ima sredstava, da iskupi tijelo Njegovo, ni da Ga ukopa. Kad bi toga i bilo, kamo bi Ga sahranila, kad nema pripravna groba. Zato se bojala, da će joj baciti Sina u kakvu jamu s onom dvojicom zločinaca. Nikad nije Majka Božja teže oćutjela svoje siromaštvo, nego danas.

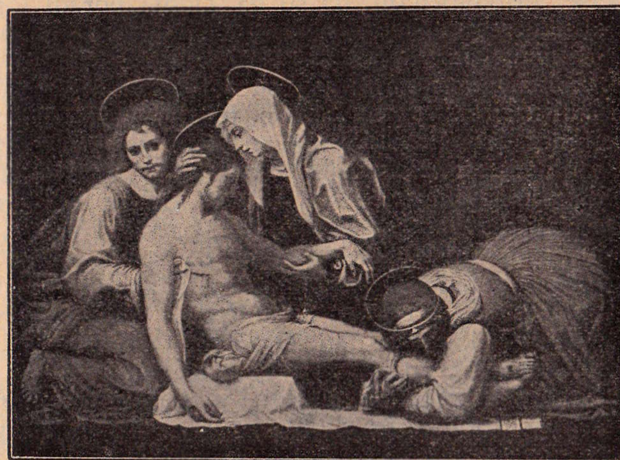
Dok su ovakve tužne brige ubijale Blaženu Djevicu Mariju i druge na Kalvariji, evo k njima Josipa Arimatejskoga. Na veliku utjehu javi svima, da je isprosio od Pilata tijelo Isusovo, pa će Ga sahraniti u svom vrtu, koji je odmah pod Kalvarijom, a donio je već sve, što treba za pogreb. Tako se i opet potvrdilo ono: Bog svojih ne zapušta.

I sad se valjalo požuriti sa žalosnim poslom. Odmah dade se Josip, da skine tijelo Isusovo s križa uz pomoć svojih slugu. Ponajprije izvadiše oprezno one čavle, kojima su noge bile pribijene. Dotle se drugi popeše po ljestvama, da oslobode ruke. Napokon su jedni i drugi polagano puštali tijelo Isusovo po križu.

Od davnine se pripovijeda, da je sad slatko ovo breme Majka Božja primila u svoje krilo. I opet je presveto srce Isusovo počivalo na srcu majčinom kao nekoć u djetinjstvu, samo što je sada prestalo kucati. Držeći krvavo tijelo Jedinoga Sina u naručju pokropila je blijedo lice Njegovo vrelim suzama. I nekoć, dok je Isus bio još malen, milovala Ga je u svom naručju. Ali kolika razlika između onda i sada! No Nju upravljaju u tom času sveti oci riječi proroka Jeremije: »Komu ću Te isporediti? i kako ću Te utješiti, Djevice, kćeri Sionska? Žalost je Tvoja velika kao more.« Plač Majke Božje potresao je sve nazočne, pa i njima navrješe na oči suze, a na usta naricanje, koje je jasno potvrdilo sveopću žalost. Kako se silno opet promijenila slika na Golgoti! Prije orile se psovke, pogrde

i zloban podsmijeh protiv Raspetoga, a sad se čuje samo jecanje, plač i tugovanje za pokojnim.

Kad je tijelo Isusovo bilo već skinuto s križa, evo dođe Josipu u pomoć jedan čovjek. Zvao se Nikodem i bio je jedan od poglavica židovski, učitelj Mojsijeva zakona te član velikoga vijeća. Već na početku javnoga propovijedanja Isusova vidje Nikodem, da Isus nije običan čovjek, te željaše, da pobliže upozna nauku Njegovu. No jer su Židovi već onda

Zalosna Majka.
Naslikao fra Bartolomeo,

zamrzili na Isusa, nije se usudio doći k Njemu po danu, već Ga potraži po noći. Sjeme riječi Božje, što ga je Isus tom zgodom zasadio u srce njegovo, razvijalo se sve više pod utjecajem onoga, što je o Spasitelju čuo i vidio. I kad su Židovi u trećoj godini naučanja Isusova poslali svoje sluge, da Ga ulove, te ih izružili, što Ga nijesu doveli, ustade Nikodem na obranu Isusovu riječima: »Sudi li zakon naš čovjeku prije, nego li ga sasluša i dozna, što čini?«

Gledajući danas muku i smrt Isusovu odbacio je Nikodem svaki obzir spram Židova, te se javno priznao učenikom Isusovim. Ili sam ili zato, što ga je pozvao Josip, dođe na Kalvariju, da sahrani tijelo Isusovo. Kod Židova bila je učenikova dužnost, da sahrani svoga učitelja. Da Isusu očituje svoje poštovanje na samrti, koje Mu se nije usudio pokazati za života, došao je Nikodem s kraljevskim darom. Iza njega nosili su sluge dragocjene mirodije, kojima će tijelo Isusovo prirediti za ukop, kako sahranjuju velikaše. Pripovijedaju, da su ga Židovi poradi toga isključili iz velikoga vijeća i prognali iz Jerusolima.

U to vrijeme bila su već umrla oba razbojnika, pa ih je trebalo skinuti, jer su udovoljili dosuđenoj kazni. Tima vojnici izbiše čavle, te pustiše, da padnu na zemlju. Prema svom propisu baciše tijelo njihovo u jednu jamu na sjevernom podnožju Kalvarije. Tu ostadoše zaboravljeni zauvijek, jer im se ni kosti nijesu nikada našle. Za leševima baciše i križeve, jer je rimski zakon zapovijedao, da se pokopaju s osuđenicima i mučila, na kojima su izdahnuli. U istu jamu baciše i križ Isusov, da sjutra ne bude nikakve uspomene na današnji dan. Ovršivši tako svoj jadni posao vratiše se vojnici u svoju vojarnu.

Upravo tako bili bi učinili i s tijelom Isusovim, da Ga nije isprosio Josip. Ali je Isusa čekao mnogo časniji pogreb. Uzevši tijelo Isusovo iz naručja Blažene Djevice Marije poniješe Ga Josip i Nikodem sa svojim slugama na zapadno podnožje brda. Tu Ga položiše na jedan kamen, na kom pomazaše Isusa, i koji se još i danas vidi, čim čovjek stupi u crkvu svetoga groba.

I sad se Josip i Nikodem sami latiše posla, da ponajprije operu tijelo Isusovo. Glavu, vele neki, već je uredila bila Majka Božja svojim rukama. Snimila je trnovu krunu, poravnala kose zalijepljene krvlju i očistila lice od znoja, krvi i praha. Ne treba ni spominjati, da je žalobno djelo svoje popratila vrelim suzama i dubokim uzdisajima. Dok su Josip i Nikodem prali tijelo Isusovo, priređivali su jedni sluge platno,

što ga je kupio Josip, a drugi otvarali posuđe s mirodijama, što ih je donio Nikodem.

To je platno bio fin skupocijen vez. Priređivalo se u Egiptu, gdje ga je najviše trebalo. Trupla starih Egipćana, koje zovemo mumije, umotana su tkaninom iste vrste. Platno rezale su sluge ponajprije u manje povoje, kojima će nekoliko puta umotati ruke i noge. Zatim skrojiše dva kao ručnik široka, ali mnogo dulja komada, da njima oviju glavu. Napokon odmjeriše jedan kao ponjava velik komad, u koji će još jedamput zaviti cijelo tijelo.

Mirodije sastojale su se od smirne i aloje. Smirna ili mirha jest sok jednoga malog drveta u Arabiji. Taj sok teče iz mirhe ili sam ili urežu drvo, da ga izmame. Na zraku se zgusne u smolu, koju stuku u prah pomiješaju s uljem, pa ga samo malo dodavaju mirisavim tvarima, kao što je aloja. Zato lijepo kaže evanđelje : »Dođe i Nikodem, koji donese pomiješane smirne i aloje oko sto litara.« Litra je grčka riječ, kojom se ne označuje mjera za tekućinu, već za težinu, što je mi danas mjerimo kilogramom. Jedna litra važe naših trista dvadeset i šest grama. Prema tomu ponio je Nikodem preko trideset i dva kilograma mirodija. To se nama čini previše, ali stari nijesu u tom štedjeli. Kod sprovoda kralja Heroda Velikoga nosilo je pet stotina robova same mirodije. A i Nikodem je htio, da svomu učitelju iskaže doličnu počast, jer je to bilo posljednje, čim Mu je svoje poštovanje mogao pokazati. Aloja je mirisavo drvo, što raste u Indiji. Odatle ga Židovi dobivahu preko Arabije. No cijelo drvo nije mirisavo, već samo crne žile, kojima je stablo prepleteno. Da dođu do njih, puste da drvo sagnjije ili ga kuhaju, da crne žile izluče svoj mirisavi sok.

Mirodijama gledahu Židovi zapriječiti, da se tijelo naglo ne rastvara. Zato su ih sipali po trupu i po povojima, te razasuli po grobu, koji su povrh toga dobro nakadili spaljenim mirodijama. Kad su kasnije pohodili mrtvaca i otvorili grob, nije se u njemu ćutio nikakav neugodan vonj. Balzamovanje, koje

tijelo sačuva nekoliko stotina godina, nijesu Židovi poduzimali. Zato bi trebalo trupla parati i utrobu vaditi, a to im je bilo odvratno.

Dok su Josip i Nikodem platnom omotavali udove Isusove, dotle su sluge jednako sipali mirodije među povoje, da se tijelo što dulje sačuva. Prije no obaviše prste, svinuli su gornji članak palca, da bude nalik na prvo slovo židovske riječi Jehova, koja znači Boga. Povoje zavezali su na svakome dijelu vrpcama, kako se to još danas vidi kod egipatskih mumija. Kada su svi dijelovi tijela bili obaviti, zatvoriše, ako je to potrebno bilo, oči i usta, jer je tako židovski običaj. Tada su glavu omotali dvostrukim ručnikom skrojenim i opet od beza. Prvi omotaše preko ušiju oko glave tako, da je lice ostalo otvoreno, i zavezaše ga pod vratom, drugi je tekao preko lica i zatiljka. Prije no će drugim ručnikom pokriti lice, oprostiše se svi od Isusa, poljubivši Ga u čelo. Napokon zavi Josip cijelo tijelo u čisto platno, to jest povoj, koji je bio velik kao ponjava i dva puta tako širok kao kupljeni bez. Tako se svi natjecahu, da milome svom učitelju još jednom pokažu ljubav svoju i dadnu Mu što mogu: Blažena Djevica Marija suze, druge žene sućut, Nikodem mirodije, Josip Arimatejski svoj grob.

Ove opreme bile su samo privremene. Da konačno spreme Isusa, valjalo bi im bilo najprije pomazati i uljem natrti tijelo Isusovo, ali im toga nije zasada dopuštalo vrijeme. Već je sunce počelo zapadati za gore, a židovski su svećenici zaorili s krova jerusolimskoga hrama u trube naviještajući narodu, da će se skoro započeti pasha. Sad im je trebalo upotrijebiti svaki čas, da Isusa sahrane na vrijeme. Poslije pashe, tako su mislili, pomazat će tijelo Njegovo i spremiti na vječni počinak.

Židovsko groblje nalazilo se obično izvan grada ili sela, da se što manje ljudi opogani. Svatko naime, koji se samo dotakao groba, postao je po Mojsijevu zakonu nečist. Jedino kraljeve i proroke pokopavahu u njihovu vrtu u gradu. Za groblje odabirali su najradije spilje, kojih ima mnogo u svetoj zemlji. Siromašnije ukopavahu u zajedničko groblje. Odličniji Židovi pobrinuli bi se još za života za svoju grobnicu. S velikim troškom dali bi isklesati u stijeni po jednu ili više sobica. U zidove takve sobice isklesali bi opet police, te ih ponešto izdubli kao korito. U svakoj izdubini položili bi po jednoga mrtvaca umotana u povoje. Ili su ravno u zidu isklesali jamu, veliku kao krušnu peć, u koju bi samo porinuli mrtvaca, pa je zatvorili malom, kamenom pločom. Tako je grobnica s polja izgledala kao golubinjak. Više puta su pred

Isusov pokop.
Naslikao Overbeck.

grobnicom isklesali malo predsoblje, komu služi za vrata veliki mlinski kamen, da zaštiti mrtve od divlje zvjeradi. Jači čovjek mogao je taj kamen otkoturati i tako otvoriti ulaz u grobnicu.

I Josip Arimatejski bio se pobrinuo još za života za svoju grobnicu. Ispod same Kalvarije imao je vrt zasađen drvećem. U njemu bila je stijena, u kojoj je nedavno dao isklesati posve nov grob za sebe. Želeći se pokazati zahvalan svome učitelju, prepusti

ga sada Isusu, jer je bio samo oko pedeset koraka udaljen od onoga mjesta na Kalvariji, gdje je Isus umro. Sudeći po onom, što pripovijeda sveto Pismo, i po današnjim ostacima, bila je Josipova grobnica građena kao i druge, kojih ima danas više u Palestini. Na mala uska vrata unilazilo se najprije u predvorje, a iz ovoga na isto takova vrata u samu grobnicu. Na desnu ruku od ulaza, a prema sjeveru bio je isklesan jedan metar osamdeset i devet centimetara dug, devedeset i tri centimetara širok, a šezdeset i pet centimetara visok lijes.

Grobnicu, što ju je sebi namijenio, upotrijebi sada Josip za Isusa. Tim je i opet izbilo na javu Isusovo siromaštvo, koje Ga nije ostavilo od kolijevke pa do groba. Rodio se, kako nijedan od nas, u spilji, koja je životinjama služila za staju. Za života nije imao kamo da zakloni glavu, već se utekao pod tuđi krov, kad je navalilo zlo vrijeme. Živio je od milodara dobrih ljudi i pošao gô na križ. Poslije smrti umotaše Ga u platno, što Mu ga darovaše, a posudio je i isti grob, u kome Ga sahraniše.

Tko ne vidi u tome providnost Božju, što su Isusa ukopali ne Njegovi, već strani ljudi? Da su apostoli spremili Isusa na počinak, kazali bi Židovi poslije uskrsnuća, da Ga nijesu nikad ni ukopali. A što je sahranjen u tuđem grobu, koji je bio isklesan u stijeni, služilo je kasnije za jasan dokaz, da je doista uskrsnuo. Nikomu nije palo na um prigovoriti, da je grob već bio tako priređen, kako bi ga apostoli mogli odnijeti.

Priredivši tako tijelo Isusovo primiše Josip i Nikodem sveto breme, da Ga ponesu do groba. Iza njih mučno je koracala Majka Božja. Njoj u blizini njezin novi sin, sveti Ivan apostol. Napokon nekoliko žena iz Galileje, te služinčad Josipova i Nikodemova. Ta šačica ljudi sačinjavala je cijelu pratnju, koja je Isusa ispratila do groba. Ali nema sumnje, da je tomu sprovodu pribivalo nebrojeno mnoštvo neviđenih anđela, koji su gledali sprovod svoga Stvoritelja i slušali plač svoje kraljice.

Došavši do grobnice duboko se prignuše kod malih vrata predvorja Josip i Nikodem. Stupajući jedan natraške, a drugi naprijed unesoše tijelo Isusovo kroz predvorje u grob, gdje Ga s velikim poštovanjem položiše u kameni lijes. Dotle su drugi čekali napolju, jer za više od dvoje ljudi nije bilo mjesta u grobnici. Kad izađoše Nikodem i Josip iz grobnice, udariše žene u još veći plač, što su se vratili bez Isusa. Čini se, da vrata na ulazu u predvorje još nijesu bila gotova. Zato navališe na ulaz jedan veliki kamen, koji je u tu svrhu tamo stajao. I sve je bilo svršeno!

Već se približavao šesti sat, pa svi muškarci pobrzaše u grad. Njima se pridružila Majka Božja i neke od žena galilejskih. Te su još podvostručile svoje korake, da stignu u Jerusolim, prije nego se zatvore trgovine. Htjedoše još danas kupiti pomasti, kako bi u nedjelju ranom zorom pomazale Isusa, jer su u subotu trgovine bile zatvorene.

Samo Marija Magdalena i Marija Josipova nijesu još mogle da se udalje od onoga mjesta, u kome je počivalo tijelo Isusovo. Premda Isusa nijesu više gledale ni slušale, ipak su u tuzi svojoj sjele pred vratima groba, da budu barem u blizini Njegovoj. U sumračju večernjemu činilo im se, da vide Njegov lik i čuju Njegov glas, pa ostadoše nešto dulje, da plaču za Onim, koji im je bio tako mio.

A Isus je mirno počivao u grobu. Poslije svega onoga, što je pretrpio, zaslužio je da se odmori. Kako je Bog Otac počinuo, kad je stvorio svijet, tako je trebalo da otpočine i Bog Sin, kad ga je otkupio. Videći, da je gospodar legao na počinak, zapalo je i sunce, da se i ono odmori od tuge, koju je danas vidjelo.

Straža.

veče istoga dana, kad je Isus sahranjen, slavili su Židovi svoju pashu. Nadali su se, da će taj svetac provesti u velikom veselju, jer su se riješili neprijatelja, koji ih je smetao pune tri godine. Odmorit će se to slađe, što prošle noći nijesu gotovo ništa spavali,

a od rana su jutra bili zaposleni s Isusom. Klanjali su se Herodu, natezali se s Pilatom, a onda nadzirali, da se smrtna osuda Isusova izvrši.

Ali nečista savjest nema nikad pokoja. Slična je moru, koje se i za mirna vremena jednako talasa udarajući valovima o obalu. Od bogata vazmena stola jednako se zalijetahu misli židovskih poglavica ka grobu, u kome je počivalo tijelo Isusovo. Sada se tek dosjetiše, kako je Isus za života svoga nešto govorio, kao da bi mogao uskrsnuti. Razmišljavajući o čudesnim događajima današnjega dana, poče ih napadati sve veći strah, da se ne bi dogodilo što još čudnovatije. Naopako po njih, kad bi Isus kao Lazar ustao iz groba i pojavio se u Jerusolimu. Narod se već ionako počeo kajati. Vidi li Isusa živa, navalit će na židovske poglavice, jer su ga oni razdražili, da natjera Pilata na osudu.

Ove su ih misli mučile u petak uveče i nijesu im dale spavati cijelu noć. Sjutradan, to jest u subotu ujutro, izjaviše jedan drugomu, što ih boli, te odlučiše, da će odmah zaposjesti grob Isusov. Poslije tri dana otvorit će ga, pokazat će narodu Njegovo natrulo tijelo i tako raskrinkati varalicu zauvijek. Zato trebalo je pred grob postaviti pouzdanu stražu. Da ovu izmole, morat će se opet poniziti pred Pilatom. Istina je, ogriješit će se o svečani dan subotnji i time, što uđu u pogansku kuću, i time, što će vojnike izvesti na Kalvariju. Ali ništa za to. To zahtijeva javni mir i poredak, a samo tako mogu osigurati i sebe. Takvim su mislima mirili savjest svoju. Njihova osnova odaje jasno, kako su Židovi od petka uveče živjeli u tako velikom strahu, da su gotovo izgubili pamet. Da su malo treznije promislili cijelu stvar, bili bi vidjeli svoju ludost. Ako mrtvac može uistinu uskrsnuti nema tih vojnika na svijetu, koji bi Ga pridržali. Gdje je ljudska sila, koja bi suzbila Božju svemoć? Ne može li pak Isus uskrsnuti, tad je smiješno stavljati stražu na Njegov grob. Mrtvi ne započinju ni kavge ni rata

U subotu dakle ujutro pođe nekoliko odaslanika velikoga vijeća do Pilata. Premda su mrzili na nj

kao predstavnika Rimljana, koji su njihovu zemlju podjarmili, ipak mu se ponizno približiše bojeći se, da im ne bi odbio molbe.

»Gospodine,« rekoše oni, »sjetismo se, da je onaj zavoditelj rekao još za života: poslije tri dana uskrsnuti ću.«

Za razlog, što već jučer nijesu došli s molbom svojom Pilatu, navode, da su se kasno sjetili riječi Isusovih. I mi im to vjerujemo. Sto puta se već zbilo, da ljudi, promislivši zrelo kakvu osnovu, posve zaborave koju malenkost. Tako se dogodilo i Židovima. Prije im je bila glavna briga, da Isusa smaknu, pa nijesu ni mislili, što bi se moglo desiti poslije Njegove smrti. Ali čudesni događaji iza smrti Isusove dozvaše im u pamet i one riječi Njegove. Uza sve to pokazuju, kako mrze na Isusa još i poslije smrti. Zovu Ga zavoditelj, jer da je zavodio narod protiv zakona Mojsijeva i rimske vlasti naučajući, da je Sin Božji i obećani Mesija. Uistinu pak zaveli su oni židovski narod i sebe u propast. Zamoliše dakle Pilata:

»Zato zapovjedi, da se čuva grob do trećega dana, da ne dođu možda učenici Njegovi, da Ga ne ukradu i kažu onda narodu: uskrsnu od mrtvih.«

U tim riječima vidi se i opet židovska lukavost. Pravi razlog, zašto traže stražu od Pilata, bio je samo strah, da Isus ne uskrsne. Kako mnogi ubojice od grižnje savjesti misle, da vide svoju žrtvu, tako su i oni u svom strahu već gledali, kako se Isus diže iz groba, kako im se grozi, kako ih progoni. Ali se nijesu usudili iznijeti pred Pilata svoje bojazni, jer bi im se ovaj smijao, što se kao djeca boje duhova. Da bi ga opsjenili, navedoše, da bi učenici mogli ukrasti tijelo Isusovo. U takvo što nijesu židovski poglavice ni sami vjerovali.

Da prije sklonu Pilata, kako bi udovoljio njihovoj molbi, navrnuše i opet cijelu stvar na buntovničko polje.

»I bit će posljednja prevara gora od prve,« dodaše židovski poglavice.

Pod prvom prevarom misle riječi Isusove, da je Sin Božji i obećani Mesija. Time je, kažu, Isus zavodio svoje učenike i narod. Pod posljednjom prevarom razumijevaju lažnu vijest o uskrsnuću Isusovom, jer bi Ga apostoli mogli ukrasti. To bi izazvalo mnogo veću bunu među narodom, od one, koju bi Isus mogao bio podići za života. Narod bi ustao i na Židove, koji su Ga smaknuli, i na Pilata, koji Ga je osudio.

Pilat se nije bojao mrtvih, pa je odmah progledao Židove poznavajući ih otprije. Bilo mu je jasno, da nijesu toliko zabrinuti za opći mir, koliko za svoju kožu. Kako je još od juče bio zle volje, što su ga nagnali, da osudi Isusa, bila mu je cijela stvar dozlogrdila. Tih Židova zasitio se već preko glave. Da ih se riješi na lijep način, usliši njihovu molbu.

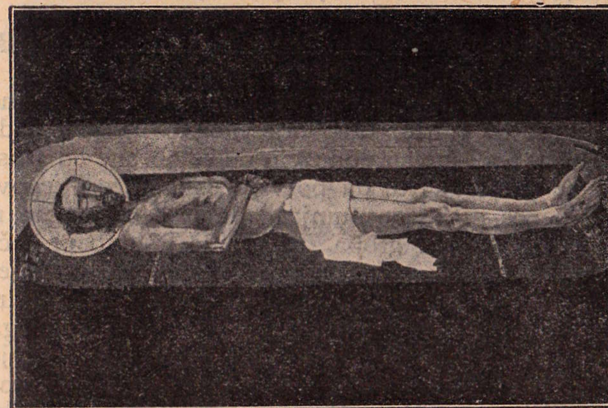
»Imate stražu,« reče im, »idite, čuvajte, kako znate.« Na velike svetkovine bila je na mnogo mjesta u hramskom predvorju smještena rimska straža, da uščuva red. I riječi i glas Pilatov pokazuju, da im je molbi udovoljio zato, kako bi ga što prije ostavili na miru. Kao da im je rekao: ja vam dajem svoje ljude, kako tražite, ali s tom stvari ne ću da imam više ikakva posla.

Tko ne vidi i u ovim riječima prst Božji? Pilat im daje svoje ljude, da ih čuvaju od mrtvoga, ali te vojnike stavlja pod njihovu zapovijed, da otkloni od sebe svaku odgovornost. Dogodi li se što, ne će Židovi Pilatu moći ništa da prigovore, jer su njegovi ljudi bili pod njihovom paskom. Tako će ljuti neprijatelji Isusovi čuvati Njegov grob i sve dobro rasporediti, da Ga tko ne ukrade.

Zahvalivši najljepše Pilatu za danu milost pođoše Židovi najprije po vojnike, a onda s njima na Kalvariju. Da su plivali u veselju, ne treba reći. Pilat im je dao vojnike, a ti se imadu pokoravati ne svojoj vojničkoj oblasti, već vršiti sve, što im oni kažu. Čudno se negdje činilo tim vojnicima, što moraju da čuvaju ukopana zločinca, jer na takvoj straži valjada još nijesu bili. Ali zapovijed je zapovijed.

Ne znamo tačno, koliko vojnika povedoše židovski poglavice. Iz svetoga Pisma znamo samo to, da ih je bilo više. Bit će po svoj prilici da su osim vođa uzeli najmanje šesnaest momaka. Od tih se svaka tri sata izmjenjivala po četvorica dan i noć. To je bila obična straža rimska.

Došavši do groba bilo im je prvo, da odvale kamen s ulaza, pa da se uvjere, je li tijelo Isusovo u grobu. To proizvire iz njihova straha i govora pred Pilatom. Odvalivši kamen vidjelo je cijelo izaslanstvo velikoga vijeća, a s njima i vojnici, da tijelo Isusovo mirno

Isus u grobu
Naslikao Ljuba Babić.

počiva u grobu. Ljutilo je židovske poglavice, kad opaziše, kako je omraženi im Isus lijepo sahranjen, a sav grob pun skupocjenog mirisa. Tako su Ga još k tome sahranili njihovi drugovi, dva odlična člana velikoga vijeća. Utješilo ih opet, što je Isus pokopan u stijeni, koja ima samo jedan izlaz. Uza to je Isus umotan tolikim povojima, da se nikako ne može dići.

Izišavši zatvoriše nanovo grobnicu. I da bude isključena svaka prevara, zapečatiše grob svojim pečatom. Tako će vojnici jamčiti za pečat, a pečat

opet jamčiti za vojnike. Zato potegoše preko ulaznoga kamena uzicu, koju zapečatiše službenim pečatom velikoga vijeća na lijevoj i na desnoj strani stijene, a po svoj prilici i na samom ulaznom kamenu. Kad bi se taj i najmanje maknuo, pukao bi pečat, za koji bi vojnike pozvali na odgovornost. Napokon postaviše stražu i strogo joj zapovjediše, da ne pušta nikoga do groba.

Veselo vratiše se Židovi u grad. Sad im se ne treba više bojati Isusa. Kako se nije istrgao s križa, tako ne će umaći ni iz groba. Kad treći dan otvore grob i pokažu narodu natrulo tijelo, umrijet će Isus i u srcu onih, koje je zaveo za života.

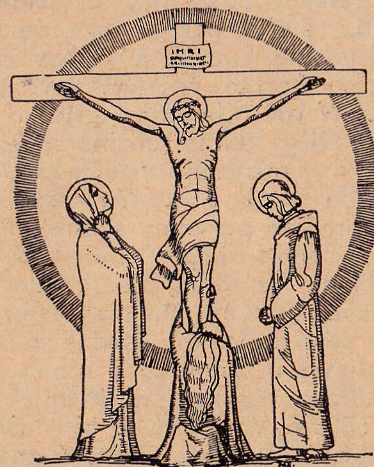
Jadnici! Danas su veseli, što im je sve pošlo za rukom, kako su željeli. A već sjutra gorko će se kajati za ono, što su danas odredili. Kako nije moguće zatvoriti sunce, tako nije moguće bilo ni zadržati Isusa. Sve, što su poduzeli, da se obrane od Isusa, služit će samo za to, da potvrdi uskrsnuće Njegovo. Odsad ne će nitko posumnjati, da je Isus mogao na drugi način izaći iz groba. To svjedoči službeni pečat i vojnička straža, koja budnim okom pazi na tijelo Isusovo. Poslije sramotne smrti, kojom je Isus umro, nijesu pristaše Njegovi ni mislili na to, da bi mogao uskrsnuti. Prvi, koji su tu vijest razglasili i posvjedočili, bili su upravo oni vojnici, što su ih Isusovi neprijatelji postavili uz Njegov grob. Tako je strah i zasljepljenost Židova najviše pomogla tomu, da se učvrsti vjera naša u uskrsnuće Isusovo.

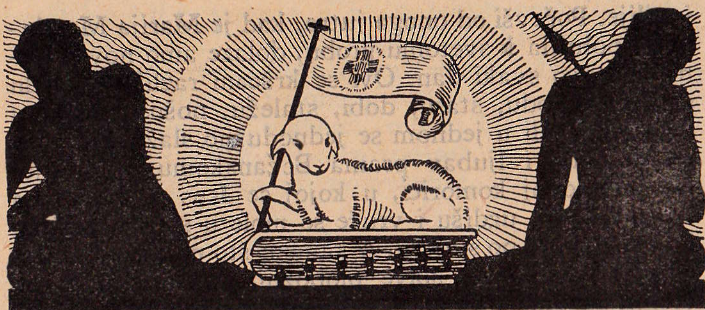
Od pokopa Isusova pa do danas prošlo je mnogo bura preko Isusova groba. Već sveta Jelena križarica dade otklesati stijenu i nad samim grobom sagraditi crkvu. Tu su porušili neprijatelji Isusovi. Kapelicu, koja danas pokriva sveti grob, podigoše križari. I da bude sve onako, kako je bilo za pokopa Isusova, načiniše u njoj i predvorje. Sve, što je ostalo od groba Isusova, jest samo ona stijena, na kojoj je Isus ležao, i nešto od kamena lijesa, u koji Ga sahraniše.

Ali i to je dosta za kršćansko srce. Nema pod nebom mjesta, koje bi pravom kršćaninu bilo svetije

i milije. Počevši od onoga jutra, kad je Marija Mandaljena pohrlila k svetomu grobu, dolaze amo novi vjernici gotovo svaki dan. Ovi se kršćani razlikuju među sobom po rodu, stasu, dobi, staležu, nošnji, jeziku i domovini. Ali u jednom se jednodušno slažu svi, a to je štovanje i ljubav prama Božanskomu Spasitelju. U maloj ovoj komorici, u kojoj se Isus probudio na vječnu slavu, uzdišu i vruće se mole u svim jezicima, koji se govore po svijetu. A kamen, što pokriva mjesto, gdje je Isus ležao, slave pobožnim usnama i krope vrelim suzama pa nalaze pokoj duši svojoj ondje, gdje je Isus našao pokoj izmučenu tijelu svome. Ti se prizori ponavljaju na svetom grobu već devetnaest vijekova i ponavljat će se sve vrijeme, što ga je Bog dosudio zemlji. Pa da nije Izaija kazao istinu, kad je pet stotina godina prije Isusa Bogom nadahnut prorekao: I grob će Njegov biti slavan! Isus je umro kao zločinac, a sahranjen je kao kralj!

I s pravom časte kršćani to svetište. Ovdje je svršetak Isusova života postao početak slave Njegove.

Uskrsnuće.

S Isusom kao da je umrlo i kršćanstvo, kao da je pokopana bila i nauka, koju je naučavao. Židovi su time bili zadovoljni. Isus izdavao se za obećanog Mesiju, a nije imao, po njihovu mišljenju, ni jednoga njegova biljega. Borba, što je poradi toga zametnuše, svršila se Njegovom smrti, a njihovom pobjedom. Isus je naučao kratko vrijeme, završio život još dosta mlad. Narod Ga nije priznao za Mesiju. Pristala je uz Njega tek nekolicina neuglednih i prostih ljudi. Ti će se otrijezniti videći, kako Ga je narod osudio na veliki petak, pa će Ga naskoro zaboraviti.

Najgore prođoše pri tome apostoli. Veoma im je bilo žao, što je dobri njihov učitelj tako jadno i sramotno pogubljen. Uz to mučilo ih, što će sada biti s njima. Ostavili su svoju kuću, svoj posao, svoj rod i sve svoje te pošli za Isusom. Nadali su se, da će Isus obnoviti kraljevstvo židovsko i njima kao vjernim svojim pristašama podijeliti najvažnije službe i časti. A sada, od svega toga ne će biti ništa. S Isusom bile su zakopane i njihove nade. Nema druge, već da se razočarani vrate kući i poslije tri godine poprime

stari svoj posao. A ljudi će im se smijati i porugljivo pitati, gdje su ta prijestolja, što im je obećao? Sve, čemu se nadahu od Isusa, jest, da će se vratiti na sudnji dan i primiti kraljevstvo, o kojemu im je toliko puta govorio. Da će Isus uskrsnuti, to nitko nije slutio. Nikodem kupio je mirodija, da se tijelo Isusovo što dulje uzdrži. Isto učiniše i pobožne žene namjeravajući da Isusa pomažu, kako bi Mu se tijelo sačuvalo nebrojeni niz godina.

Pa ipak! Kadgod je Isus govorio o svojoj muci, uvijek bi dodao, da će uskrsnuti. Najjače istaknuo je svoje uskrsnuće, kad Ga Židovi licemjerno zamoliše, neka im učini kakvo čudo, da vide, je li Ga uistinu poslao Bog. Na to im odgovori Isus, da ne će učiniti čuda, kakvo žele, već da će im pokazati čudo, što nadvisuje sva čudesa, a to je čudo proroka Jone. Joni naložio je Bog, da propovijeda pokoru Ninivljanima na rijeci Tigrisu. Želeći umaknuti zapovijedi Božjoj htjede lađom pobjeći u španjolski grad Tars. Kad putem nastade silna bura, a kocka izdade, da je tomu kriv Jona, zamoli, da ga bace u more, kako bi se spasili drugi putnici i lađa. Tako se i Isus predao Židovima, da Ga razapnu, da bi spasao rod ljudski. Kad baciše Jonu u more, proguta ga riba i treći dan izbaci živa. Kako je Jona nakon tri dana izronio iz mora, tako je i Isus poslije tri dana uskrsnuo iz zemlje. Jonin događaj u svemu je staromu Zavjetu najljepši primjer, kako se čudnovatim načinom spasao čovjek, koji bi po svim prirodnim zakonima morao umrijeti, ali ujedno i jasno proroštvo, kako će Isus uskrsnuti.

O uskrsnuću Isusovu ne će apostoli iz početka ništa da čuju. Ne vjeruju ni poruci anđelovoj ni riječima žena, koje se vratiše sa groba. Trebalo je, da im se Isus nekoliko puta ukaže, što više, da pred njima jede.

S Isusom nanovo je oživjela vjera Njegova. Kako je Jona spasivši se otišao da propovijeda pokoru Ninivljanima, tako je Isus poslije Uskrsnuća svoga poslao apostole, da navješćuju vjeru Njegovu svim

narodima. Život obična čovjeka svršava se na ovoj zemlji njegovom smrti. Život Isusov i kraljevstva Njegova nasuprot počeo je onoga dana, kad je umro na križu. Tim časom predao Mu je Bog Otac potomstvo Adamovo, što ga je izbavio od smrti vječne i postavio križ za barjak kraljevstva Njegova, kojim će osvojiti cio svijet.

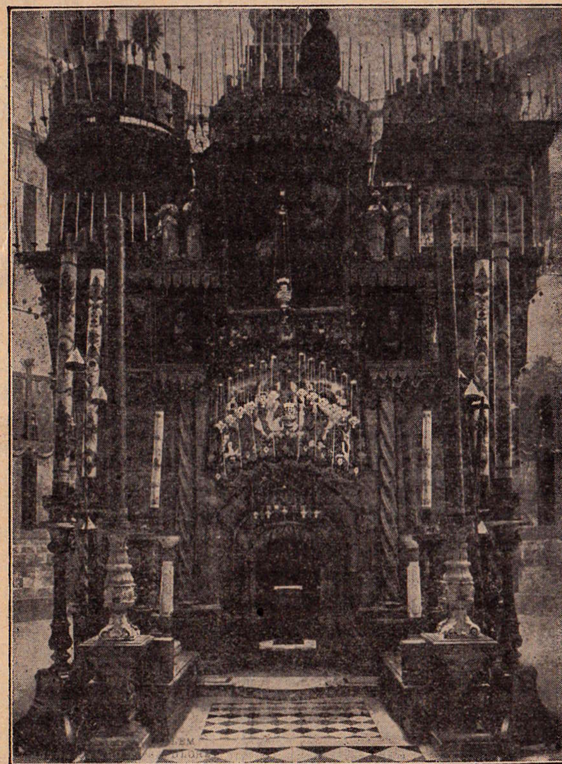
Taj barjak, križ, diže se na grobu svakog kršćanina u znak, da će pobijediti smrt i slavno uskrsnuti s Isusom.

Žene idu na grob Isusov.

Pobožne žene, što su došle s Isusom iz Galileje, nijesu svoga dobrog učitelja ostavile u muci, već pođoše s njime na Kalvariju i ispratiše Ga mrtva do groba. Kad se vratiše u grad, bila je već nastupila židovska subota, koja po našem računu počinje u petak uveče.

Misli njihove jednako se vraćahu na mjesto, gdje je Isus bio sahranjen, jer im je srce cijepala žalost za Gospodinom. Odlučiše stoga, da će Ga opet pohoditi, te Mu posebnu ljubav pokazati. Tijelo Isusovo nije bilo pomazano. Mirodijâ bilo je dosta, ali vremena malo. Ljudi Josipa Arimatejskoga i Nikodemovi zadovoljiše se time, što su Isusa posuli mirodijama, ovili povojima te umotali u ponjave umočene u mirisavo ulje. Sve to radilo se na brzu ruku. Pobožnim ženama nije to bilo dosta. One će Isusa pomazati bolje i poviti ljepše, kako bi tijelo Njegovo dočekalo i sudnji dan. Tako naumiše da poslije smrti počaste Onoga, koji im je za života bio tako mio. Sjutradan, u subotu, branio je židovski svetac svaki rad i trgovinu, pa ostadoše kod kuće, da se podadu svojoj tuzi. Jedva što zapade sunce i prva zvijezda poče navješćivati, da je prestao blagdan, pođoše u trgovinu da kupe potrebne mirodije. Da nije bilo kasno, bile bi odmah pohrlile na grob. No u to doba godine dan je kratak,

pa bi ih zatekla noć, te ne bi dospjele, da ovu ugodnu dužnost ovrše, kako im je srce željelo. Dogovoriše se dakle, da će sjutra, u nedjelju, rano u zoru poći na Kalvariju, da dadu posljednju čast svome Gospodinu.

Unutrašnost crkve, koja je sagrađena na mjestu, gdje je bio grob Spasiteljev.

Kako im je duga bila noć od subote na nedjelju, kako su im sporo prolazili časovi! Da ih prikrate, ustadoše još za tvrda mraka. I kad stade pucati zora, a jutarnje rumenilo uhvatilo se u koštac sa tamom,

krenuše na put. U to doba sve je još spavalo. Po tihim i mračnim ulicama Jerusolimskim šuljahu se kao sjene jedna za drugom noseći na glavi breme, što je daleko za njima ostavljalo miomirisan trag. Korake njihove uskorila je ljubav prema Onomu, od koga se prekjučer tako teško otkinuše.

Prva od njih bila je Marija Magdalena, jer je drugarice vodila, a u ljubavi prama Isusu nije nikomu dala preda se. Za njom je stupala Marija, žena Kleofina, majka apostola Jakova mlađega. Obje ostadoše u petak u večer na grobu još i onda, kad je sve otišlo u grad. Tako su od Isusovih prijatelja bile u nedjelju prve na grobu one, koje su Ga u petak uveče posljednje ostavile. Treća od njih bijaše Saloma, žena Zebedejeva, a majka apostola Jakova starijega i Ivanova. Imena njihova sačuvalo nam je sv. Pismo na vječni spomen. Njima pridružiše se neke druge žene, kojih imena nijesu upisana u svetome Pismu, ali su ubilježena debelim slovima u knjizi života. I do konca svijeta slavit će se uspomena ovih žena u evanđelju na najveću kršćansku svetkovinu, na Uskrs, jer su to prvi hodočasnici na nekoć žalosni, a sada slavni grob Isusov. Za njima povest će se stotina drugih, ne ljudi, već naroda, mjesto onog jednoga, koji je Isusa zabacio.

Misleći samo, kako će Isusa pomazati, zaboraviše posve, kako će doći do tijela Njegova. Tek putem dosjetiše se neprilici. Vidjele su u petak uveče, kako zatvoriše grobnicu Isusovu velikim kamenom, pa se sada zabrinuše, tko će im ga odvaliti, da uniđu u grobnicu. Da su se jučer tomu dosjetile, bile bi zamolile koga muškoga, da pođe s njima i da im pomogne odvaliti kamen, jer je bio velik kao mlinsko kolo, pa ga same ne bi mogle ni maknuti. Da su Židovi zapečatili grob i postavili stražu, o tom nijesu znale ništa, jer ne bi ni pošle na grob, a još manje bi kupile mirodije.

Razgovarajući o kamenu evo ih do vrta Josipova s posuđem punim mirodija i srcem punim ljubavi. Kad su pošle od kuće, bilo je još tamno, a kad padoše na grob, već je sunce prvim zrakama poljubilo

onaj sveti vrt i još svetiji grob. Pazeći, kud će u mraku stati, i uspinjući se uz brdo na cijelom su putu upirale oči u zemlju. Kada se približiše grobu, podigoše oči te na veliko čudo svoje opaziše, da je kamen ispred grobnice odvaljen i ulaz u grob otvoren.

Kako je Isus uskrsnuo?

Prije nego su pobožne žene došle do vrta Josipova, zbilo se na grobu Isusovu više čudnovatih događaja.

Rimska straža čuvala je pomno grobnicu. Svaki treći sat dolazila su nova četiri vojnika, da izmijene one, koji su dosada stražili. Po svoj prilici naložiše vatru, jer je noć bila dosta hladna, a i zato, da se nitko neopaženo ne približi grobu.

Bila je već minula ponoć od subote na nedjelju, kada se najednom začu podzemni neki šum i lomljava, uzdrhta zemlja pod nogama i oćuti se potres, koji je prekinuo pečat velikoga vijeća na grobnici. U isti čas siđe anđeo Gospodnji s neba, odvali kamen ispred ulaza u grobnicu te sjedne na njega. Potres nije oštetio groba ni kamena pred grobnicom, ali je jasno odavao prst Božji, jer potres ne može pokrenuti ni jedna sila ljudska, nego samo Bog. Kako kod smrti, tako i kod uskrsnuća imao je da očituje Isusovu silu i slavu. Kod smrti Isusove potresla se zemlja, kao da je uzdrhtala od bola nad nečuvenim zločinom, što su ljudi ubili Sina Božjega. Sad kao da se zemlja razveselila, što je Isus ustao iz groba.

U anđelu, koji se pojavio, morali su stražari upoznati glasnika Božjega. Kao da je obučen u sam sjaj, sjalo mu se odijelo kao snijeg, a lice mu je sijevalo kao munja, što dolazi s neba. Prirodno je, da ljude spopadne strah, kad se ukaže nebeska pojava. Tako se i stražari prepadoše od potresa i još više kad ugledaše anđela. Od straha popadaše na zemlju, ležahu neko vrijeme kao mrtvi i nijesu mogli ili se nijesu usu-

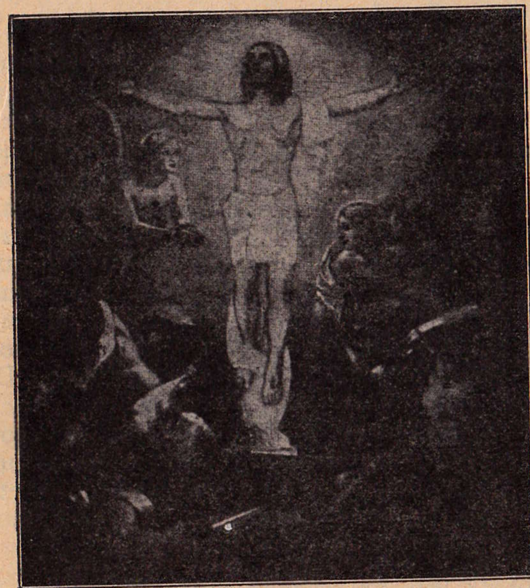
dili, da se dignu. Kad se osvijestiše, još ih je više iznenadilo, što ugledaše prazan grob. Nijesu mogli pravo pojmiti, kamo je nestalo tijelo Isusovo. Savjesno su čuvali grob i nijesu vidjeli, da bi mu se itko živ približio. Videći u grobu samo povoje, u koje bijaše uvijeno tijelo Isusovo, ostaviše sve, kako je bilo, i pohrliše, da to jave onima, koji su ih postavili na stražu.

Kad su pobožne žene došle na grob, sve se promijenilo. Posvuda vladaše mrtva tišina, zemlja se prestala tresti, a i straže više nije bilo. Ugledavši otvoren grob začudiše se za čas, a onda ih obuze neka zla slutnja. Marija Magdalena pak videći, da je grobnica otvorena, pristupi bliže, zaviri u grob, te opazi na veliku žalost svoju, da u njemu nema tijela Isusova. Smjesta stavi na zemlju mirodije, što ih je nosila, ostavi drugarice i poteče k onima, koji su bili Isusu za života najbliži, k Njegovim učenicima: Petru, komu je obećao vrhovnu vlast u Crkvi, i Ivanu, koga je između svih najviše ljubio.

Nije anđeo odvalio kamen, da Isus uzmogne izaći iz grobnice, već da vide vojnici, žene, apostoli i drugi, da tijela Isusova nema u grobu. Onda će razglasiti javno, što se dogodilo tajno: Isus je uskrsnuo iz zatvorenoga groba. Treći dan poslije smrti Isusove ostavila je duša Njegova pretpakao i opet se spojila s tijelom. U taj čas oživi Isus nanovo. Znajući, da je u svakoj važnijoj zgodi običavao zahvaliti Gospodinu Bogu, možemo mirne duše reći, da je i u ovom znamenitom času podigao oči i ruke prama nebu i toplo zahvalio Ocu nebeskomu za novi život i darove, kojima je obdario uskrsnulo tijelo Njegovo. Bilo je to isto tijelo, koje su Židovi bičevali i razapeli, samo što se sada preobrazilo. Čim se duša u nj vratila, oslobodilo se ponajprije povoja, kojim je bilo povijeno tijelo, otreslo mirodija, kojima je bilo obasuto, otrlo od pomasti, kojom je bilo namazano.

Povrh toga ukrasila ga je svemoć Božja sa četiri dara, što će resiti svako preobraženo tijelo. Tijelo Isusovo, komu su zadali toliko bola udarcima, bičevima, čavlima, nije odsada ćutilo nikakvih muka

ni bolova, već neizrecivu slast. Nije Ga mogla napasti nikakva bolest, pa nije više moglo ni umrijeti, postalo je besmrtno. Bilo je nadalje ljepše od sunca i zasjalo neviđenim sjajem kao ono nekoć kod preobraženja na gori Taboru, ili kad je poslije blizu Damaska opsjenilo oči sv. Pavla. A pet Njegovih rana sjalo je vječnim sjajem, koji je resio Njegove ruke

Isusovo uskrsnuće.

Naslikao Mirko Rački

noge i prsa. Nije tijelo više privlačila težina k zemlji, već je postalo lakše od pera, pa se po volji dizalo i spuštalo. Nije poznavalo nikakve udaljenosti, već se kretalo s jednog mjesta na drugo tako brzo, kako lete misli naše. Stoga je moglo za čas iščeznuti, pa se opet za čas ukazati očima ljudskim, Postalo je napo-

kon tako fino i prozirno, te je neopaženo i nečuveno moglo prodrijeti kroz svaku stvar, a da ju ne probije i ne ošteti.

Kad sve to znamo, lako ćemo razumjeti, kako je Isus neopaženo uskrsnuo iz zatvorenoga groba. Kako se Isus u Betlehemu rodio na smrtan život, pa nije povrijedio djevičanstva Blažene Djevice Marije, tako je sada ustao na vječni život i nije prelomio ni kamena ni pečata na grobu.

Uskrsnuo je treći dan, kako je više puta svečano prorekao. Mogao je da uskrsne i prije, ali ostade do trećega dana u grobu, kako bi isključio svaku sumnju, da nije uistinu umro. Tko pokopan dočeka treći dan u grobu, taj se više ne diže. Nije opet tri puna dana odležao, već se držao židovskog računa, koji svaki započeti dan broji za cio. Pod večer u petak nešto prije šest sati pokopaše Isusa. To je bio započeti prvi dan. Zatim je ležao cijelu noć i dan subotnji. To je bio drugi dan potpun. Napokon ostade u grobu najmanje pola noći od nedjelje, koja se po židovskom računu započela u šest sati u subotu uveče. Da prikrati treći dan i uskrsne već u nedjelju ujutro, gonila ga ljubav prama učenicima, koji su bili potišteni i zabrinuti, što im je pogubljen učitelj. Dolaskom svojim u podzemlje obradova Isus duše u pretpaklu, ranijim pak uskrsnućem htjede da što prije utješi i razveseli apostole.

Čovjek leže na počinak potkraj dana ili života. Tako je Isus legao u grob sa zapadom sunčanim. Kako se čovjek jutrom budi na nov život, tako je i Isus uskrsnuo rano. Kad je to bilo, nije vidio nitko, pa ni isti vojnici, koji su stražili na grobu. Jedni misle, da je Isus ustao poslije prvog sata iza ponoći, drugi drže, da je to bilo pred zoru, treći kažu, da se taj čas ne dade točno odrediti.

Anđeo se javlja ženama.

Kad je Marija Magdalena potekla u grad, pristupiše njezine drugarice iz Galileje do grobnice i veoma se začudiše, što je grob prazan. Kao da ne vjeruju svojim očima, uniđoše u samu grobnicu. Držeći mirodije u rukama nijesu znale, što bi počele, ali velika ljubav prema Isusu nije im dala, da se odmah odijele od mjesta, gdje je ležao.

Dok su ovako zamišljene stajale, opaziše dva anđela obučena u dugo i široko odijelo, koje se sjalo od bjeline. Taj sjaj lijepo je pristajao i velikoj svetkovini prvoga dana Uskrsa i veseloj vijesti, koju će im javiti. Ugledavši nebeske glasnike žene se kao okameniše i počeše drhtati.

Od sjaja, što se prelijevao s anđeoskog odijela, a nešto od straha oboriše glavu i kao da su onijemile, nijesu mogle ništa da kažu. Stoga im priskoči u pomoć jedan anđeo govoreći: »Znamo, da tražite Isusa Nazarećanina, koji je razapet.« Da prije shvate veselu vijest, trebalo je žene ponajprije umiriti i ohrabriti. Zato im reče:

»Vi se ne trebate bojati. Oni treba da se boje, koji su Isusa razapeli. Jer je Isus uskrsnuo, pa će strogo suditi nevjernim Židovima.«

Isusa zove anđeo Nazarećanin, da pokaže, kako se Isus ne stidi toga imena, kojim su Ga neki pogrdno nazivali. A ne boji se dodati »razapetoga«, jer je Isus svojom smrti na križu posvjedočio duboku pokornost Bogu i veliku ljubav rodu ljudskomu, pa Mu gorka muka i sramotna smrt služi samo na osobitu čast. Kao da ih blago kori, nastavi anđeo:

»Što tražite živoga u grobu, gdje leže mrtvi? Na krivom ste putu.«

Tad izusti nebeski vjesnik prvi put uzvišenu onu riječ, koja je kasnije u vijekove veselo ozvanjala svijetom:

»Uskrsnu, nema Ga ovdje.« To će reći: koji je bio razapet, živi, koji je bio pokopan, ustao je, nema

Njemu više mjesta među mrtvima. Kad je Isus prvi puta došao u Betlehemu na svijet, navijestiše Ga anđeli, pa je lijepo da i sada oglase i drugi Njegov dolazak u preobraženom tijelu. A kad Isus posljednji put dođe na zemlju, da sudi ljudima, i opet će anđeli javiti, da se približava.

Da prije povjeruju veseloj vijesti, reče anđeo ženama:

»Dođite i vidite, gdje je ležao Gospodin.«

Gledale su na Veliki petak, kamo su položili Isusa, neka se sada uvjere na svoje oči, da Ga tamo više nema, da je grob prazan, jer je Gospodin uskrsnuo.

Davno je Isus prorekao, da će uskrsnuti, pa su žene s tim prije mogle povjerovati nebeskom vjesniku. Zato nadoveza anđeo:

»Opomenite, se kako vam kaza, dok je još bio u Galileji govoreći: Sin čovječji treba da se preda u ruke grješnika, to jest pogana, da se razapne i da treći dan uskrsne.« Napokon završi anđeo s nalogom: »Idite brzo i kažite učenicima Njegovim i Petru, da će pred vama poći u Galileju. Ondje ćete Ga vidjeti, kao što vam reče.«

Prva briga poslije uskrsnuća bila je Isusu, da rastužene apostole utješi i pokaže, da im je oprostio, što su Ga ostavili u Getsemaniju. Navlastito treba da to jave Petru, neka znade, da mu je oprošteno, što Ga je zatajio. Ako je i pogriješio, nije prestao da bude glava zbora apostolskoga.

Jedva što izreče anđeo posljednje riječi, odmah izađoše pobožne žene iz grobnice te ostaviše i vrt Josipa Arimatejskoga. Potjerao ih je silan strah, što su vidjele anđela, a gonila ih je i hitna poruka glasnika Božjega, da što prije jave apostolima, da je Isus uskrsnuo.

Tako su žene prvi zemaljski vjesnici slave Isusove. Po njima saznat će apostoli i učenici, da je njihov Učitelj uskrsnuo. Ova počast bila im je plaća, što su istrajale pod križem Isusovim u posljednjim časovima Njegova života i što su vruće željele, da Mu služe pomazanjem poslije smrti.

Petar i Ivan idu na sveti grob.

gledavši prazan grob potrča Marija Magdalena u grad, da to javi apostolima. I kad nađe Petra i Ivana, reče im teško dišući od nagla hoda:

»Uzeše Gospodina iz groba i ne znamo, gdje Ga metnuše.«

Tako govori misleći, da su Židovi uzeli i nekamo odnijeli tijelo Isusovo, a nije ni slutila, da bi Isus mogao uskrsnuti. Kad još pridoda, da je grobnica otvorena, silno se začudiše apostoli i odmah krenuše prema Kalvariji, da vide, šta bi to bilo. Ne da su htjeli, već su upravo trčali, veli sv. Pismo. Gonila ih je ona ista ljubav prema Isusu, koja je Petra dovela u dvorište Kajfino, a Ivana privukla pod križ. Iz početka trčahu obojica uporedo. Doskora zaostade Petar, jer ga pretječe Ivan, koji je bio mnogo mlađi. Kad je sv. Ivan dotrčao do grobnice, nađe sve, kako je Magdalena pripovijedila. Kamen je bio s ulaza u grobnicu maknut, a grob otvoren. Nato se prigne, da na niska vrata grobnice zaviri u grob, i vidje u njemu platno, kojim je tijelo Isusovo omotano bilo. No kad se sjeti milog svoga učitelja, nije mu nešto dalo, da korakne u grobnicu, već pričeka, dok dođe Petar, koji je bio stariji i poglavica apostolski. A Petar, čim stiže do groba, uniđe u grobnicu te nađe odmotano platno i povoje, kojima je tijelo Isusovo obavito bilo. Ručnik, u koji je bila zavijena glava, bio je lijepo složen i postrance položen. Sada tek uniđe u grobnicu sv. Ivan, koji je prvi došao na grob i ovaj nam prizor točno opisao.

Ne znamo, koje su im misli išle po glavi, dok su ovako promatrali grobnicu punu mirisa i razasutih mirodija. Samo jedno bilo im je jasno: tijelo Isusovo nije nitko ukrao. Tat ne bi povoja skidao, već bi odnio tijelo skupa s povojima ili bi sve ostavio u velikom neredu, da što prije umakne iz grobnice. Tomu je jasan dokaz bio i ručnik, kojim je glava umotana bila, jer je lijepo bio složen. Po svemu se činilo apostolima,

da je pokojnik odmotao sa sebe povoje i ručnik, koji je sa glave skinuo te ga na novo složio kao čovjek, koji se u jutro probudi, pa si ležaj uredi, prije no pođe na posao.

Gledajući tako i razmišljajući neko vrijeme izađoše obadva apostola iz grobnice, ali svaki sa svojim mislima. Petar jednako se u čudu pitao: kako je nestalo tijela Isusova ? To ga čuđenje dovede pomalo do slutnje, da je Isus uskrsnuo. Sveti Ivan razmislivši sve prilike došao je do osvjedočenja, da tijela Isusova nije moglo drugim načinom nestati iz groba, već da je Isus uskrsnuo. Pišući poslije mnogo godina svoje evanđelje i ujedno povijest srca svoga zabilježio je, da je izašao iz groba s potpunim uvjerenjem, da je Isus uskrsnuo. I oba apostola krenuše u grad duboko zamišljeni.

Isus se javi Mariji Magdaleni.

Naskoro iza Petra i Ivana vrati se na Kalvariju i Marija Magdalena te je razgledala s njima grob Isusov. A kad apostoli odoše u grad, ostade sama, jer nije mogla da ostavi to mjesto. Tu je počivao njezin dobročinitelj, uz kojega ju vezaše žarka ljubav i duboka zahvalnost. Već od rana jutra gorjela je od želje, da još jednom zahvali Onome, komu je noge dragocjenom masti pomazala, suzama nakvasila, kosom otrla. Kako je prekjuče puna bola pod križem stajala, tako je i sada na grobu ostala. Grob je bio sve, što joj ostade od Gospodina.

Živa želja, da pomaže tijelo Isusovo, prazan grob, trčanje do apostola i povratak ka grobu, držalo ju je jednako u nekoj uzbuđenosti. No kad se apostoli udaljiše i ona ostade sama, prevladaše brigu suze, te Marija Magdalena udari u glasan plač. Što će oči, koje su uzalud tražile Gospodina, već da za Njim rone suze? Plakala je ne samo zato, što je Isus umro, već i zato, što nije našla tijela Njegova. Kako ljubav srcem traži

i ondje, gdje oko ništa ne može naći, više puta se prignula, kao da prije nije dobro vidjela, te ispruživši glavu zagledavala se u prazan grob, ne bi li ipak Isusa kojom srećom ugledala, gdje Ga dosad nije našla.

Mjesto tijela Isusova zapazi najednom dva anđela u bjelini. Jedan bijaše na mjestu, gdje je ležala glava, a drugi, gdje su počivale noge Gospodinove. Oba su sjedjela, kao da su oni sada preuzeli stražu na svetome grobu. Već sjaj njihova odijela kazivao je svima, da su to glasnici Božji. No Magdalena u žalosti svojoj, s očima punim suza, nije toga opazila, pa se od anđela nije ni malo uplašila.

Da pokažu, kako im je Magdalene žao, upita je jedan anđeo :

»Ženo, što plačeš ?« Već ovim pitanjem kao da joj htjede reći : nema uzroka, da plačeš.

Ona prekidajući riječi od jecanja odmah odgovori :

»Uzeše Gospodina moga i ne znam, gdje Ga metnuše !«

Tako se jadala apostolima, tako se tuži anđelima držeći, da tijela Gospodnjega nije moglo nestati na drugi način, već Ga je morao netko odnijeti. Od velike ljubavi i žalosti veli »Moga«, kao da Gospodin pripada jedino njoj. Ne zna, kamo bi pošla, da Isusa pomaže, pa da se utješi. O kad bi još jednom mogla izljubiti Njegove svete moći, bilo bi joj lakše !

Kao da se od anđela mnogo ne nada, ne čekaše ni odgovora, već misleći jednako na Isusa obazre se, tražeći na sve strane, ne bi li vidjela kakav trag ili čula glas, koji bi je doveo bliže k Isusu. I sada opazi nedaleko nekoga čovjeka. Bio je to Isus. Prije nagradio je Gospodin njenu tjeskobu i dao, da joj se ukaže anđeo. Sada odluči, da nagradi njenu ljubav, njezine suze, pa će joj se ukazati sam. Nije ipak htio da Ga umah upozna očima, već po glasu, poslije kratkog vremena. Reče joj dakle :

»Ženo, što plačeš, koga tražiš?« Znači to : gledam te, kako plačeš i očima nešto tražiš, reci, koji je razlog tvojim suzama?

Grob Isusov bijaše u vrtu, pa je Magdalena držala, da je neznanac, koji joj je dobacio te riječi, vrtlar, ako i nije bio obučen kao vrtlar. Tko bi se drugi tako rano našao u vrtu osim onoga, koji ima posla u vrtu? Odvrati Mu dakle smjerno očekujući, da će joj pomoći:

»Gospodine, ako si Ga ti uzeo, reci mi, gdje si Ga metnuo, i ja ću Ga uzeti?«

Kao da svatko mora znati, što joj zadaje toliku brigu, nije vrtlaru ni izjasnila, o komu govori. Moli ga samo jedno, neka joj kaže, gdje je sada tijelo Isusovo. Ona će Ga sama prenijeti i lijepo pomazati. Oprostit ćemo Mandaljeni, što u žalosti svojoj nije mislila, da vrtlar ne će uzeti tijela, koje je njegov gospodar sahranio u svojoj grobnici. Druge njezine riječi mogle su poteći samo iz velike ljubavi. Niti se žacala od mrtvoga tijela, niti mislila, da ona, slaba žena, ne bi mogla sama prenijeti Isusa. Kao da se ni od vrtlara mnogo ne nada, okrenu i od njega sada glavu.

Prevelika njena ljubav bila je ključ, koji je otvorio usta Isusova. Na pitanje svoje ne dobi Magdalena odgovora. Ali uto začu dobro poznati glas, koji joj doviknu:

»Marijo!«

Ime njezino izrečeno ljubaznim glasom kao da joj kazivaše: Marijo, ja sam, zar me ne poznaš, umiri se, ne plači!

Kao da je Mandaljenu ošinula munja, kad začu ime svoje. Ponajprije uzdahnu duboko, jer je upoznala po glasu Gospodina, koga nije prepoznala po obličju. U isti čas, kad je glas Isusov odjeknuo u njezinim ušima, posvijetlilo je srce njezino svijetlo milosti Božje, raspršilo svaku sumnju, da to govori uskrsnuli Isus. Jedna riječ iz usta Gospodinovih rastjerala je sve oblake, što se nadviše nad srcem njezinim. Čarobna ova riječ pretvorila je suze njezine u veselje. Tražila je mrtvo tijelo Isusovo, a On evo stoji pred njom živ!

Sve, što je u taj čas moglo da kaže Isusu nabujalo srce njezino, bila je i opet samo jedna riječ, koja židovski glasi: »Raboni«, a hrvatski znači: »Učitelju moj.«

U tu riječ, kao da je prelila svu dušu i cijelo srce svoje, a prizvuk te riječi kao da je glasio: napokon sam našla, koga sam tako bolno tražila. Sad ju prevlada čuvstvo. Okrenu se i potrča do Gospodina, baci se na koljena i lijevajući obilne suze radosnice htjede obujmiti noge Njegove. Da pokaže, kako Ga ljubi i štuje, htjede da Ga pridrži uza se, kako Ga nikad više ne bi izgubila. Koga je prije ljubila kao mrtva čovjeka, ljubila je sada ljubavlju, kojom se ljubi živi Bog. Mislila je, da je Isus već sada došao od Oca svoga, pa će vjerne svoje uzeti sa sobom, kako je obećao. Od te zablude htjede Isus da je izliječi te reče, neka Ga pusti, On će za sada ostati samo nekoliko dana na zemlji ovoj.

Kad je ovako obradovao Mandaljenu, sjeti se Isus i apostola svojih, pa je zamoli, da ih utješi riječima:

»Već pođi k braći mojoj i reci im: Uzlazim k Ocu Svomu i Ocu vašemu, k Bogu svomu i k Bogu vašemu.«

Apostole zove Isus braća, da pokaže, kako ih unatoč njihovoj pogrješki u Getsemaniju nije prestao ljubiti. Daljnjim riječima htjede poručiti učenicima, da će samo kratko vrijeme ostati na zemlji ovoj. Tada će uzaći na nebo, da pripravi stan ne samo za sebe, već i za druge. Ide pak k Ocu svomu, jer je Bog rođeni Otac Njegov; k Ocu našemu, jer smo mi posinjena djeca Božja. Bogu svomu, jer je Bog s Njim jedne naravi; Bogu našemu, jer nas je Bog stvorio, jer nas ljubi kao otac rođenu djecu svoju.

Rekavši ovo iščeznu Isus, a Magdalena pohiti veselo u grad, da izvrši, što joj bi naloženo. S kolikim veseljem pripovijedaše apostolima, da je Isusa na svoje oči vidjela i s Njime razgovarala! I po nekoliko puta opetovaše znancima riječi Isusove. Njezino pripovijedanje i uvjeravanje nije moglo da razbije

nevjeru u apostolâ. Samo malo pomalo počeše se dizati do vjere, da je Isus doista uskrsnuo.

Ipak je Marija Magdalena iza Majke Božje prva vidjela uskrsnulog Isusa. Htio je Bog time pokazati, kako ljubi i velike griješnike, ako grijeh svoj okaju i pravdu Božju zadovolje dobrim djelima.

Isus se ukaza ženama na putu.

Drugarice Mandaljenine, koje jutros pođoše s njome da pomažu tijelo Isusovo, javiše po nalogu anđelovu nekim apostolima, da je Isus uskrsnuo i da je grob Njegov prazan. Žalost za Isusom, a još više što nestade tijela Njegova, vratila ih je iznova na grob.

Te žene upravo se natjecahu, kako će Isusu pokazati što veću ljubav. Služile su Mu, dok je propovijedao po Galileji, pošle s njime u Jerusolim, ustrajale pod križem Isusovim u posljednjim časovima Njegova života i vruće željele, da Ga pomažu poslije smrti. Nije ih bilo sram ovom počasti počastiti Onoga, koji je bio razapet kao zločinac, premda se nikakvoj nagradi od mrtvoga nadati nijesu mogle. Tolika ljubav i požrtvovnost zavrijedila je da bude nagrađena. One htjedoše da Isusa pomažu mirodijama, pa su zaslužile, da ih Isus, kako kaže sveto Pismo, pomaže uljem veselja.

Kad je dakle pobožnim ženama na grobu Isusovu nešto srcu odlanulo, krenuše i opet kući. Na tom putu najednom se stvori pred njima Isus, te ih pozdravi riječju :

»Zdravo !«

Pogledavši malo bolje začudiše se, jer upoznaše Gospodina. Kako li se obradovaše videći svog dobrog Učitelja živa ! Ali sada se više nijesu usudile, da prijateljski pozdrave Isusa, već Ga pozdraviše načinom, koji je pokazivao njihovo najveće poštovanje i ljubav. Pristupiše k Isusu bliže, baciše se pred Njim na zemlju i od veselja obujmiše koljena Njegova. Kolika im je radost bila izljubiti one noge, koje su namjeravale pomazati !

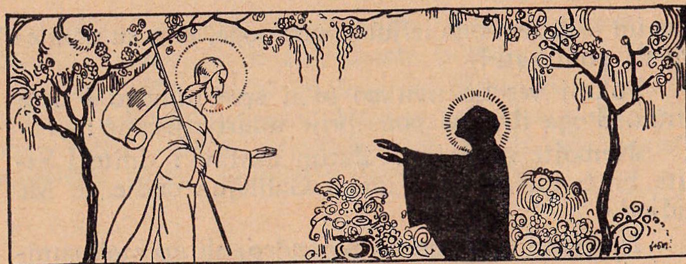
Pokraj veselja uvukao se u srce njihovo i neki strah. Stoga ih Isus ponajprije umiri riječima :

»Nemojte se bojati.« Zatim nastavi : »Idite i javite braći mojoj, neka idu u Galileju ; ondje će Me vidjeti.«

Isto kaza im prije podne anđeo, ali apostoli sumnjajući o uskrsnuću Isusovu nijesu te riječi ozbiljno primili, zato ih je Isus ponovio. Apostole zove Isus : braća, da pokaže, kako i sada ima isto tijelo kao i mi, kako ih nije zaboravio u svojoj slavi, već su mu sada još bliži i miliji. A mogao ih je nazvati braća, jer ih je smrti svojom otkupio. Sada postadoše posinjena djeca Božja, koja će Isusovom zaslugom postati dionici slavnog Njegova uskrsnuća. Uza sve to drhtale su žene još uvijek i nijesu se usudile ni riječi reći nikome, koji ih je sreo na putu.

Petar i Ivan hrle na grob Isusov.
Naslikao E. Burnand.

Isus se javi Blaženoj Djevici Mariji.

Među pobožnim ženama, koje su pošle na grob, nije bilo Majke Božje. Nije uzela mirodija, da pomaže Isusa, jer je znala, da Bog ne će dopustiti, da istrune tijelo jedinorođenoga Sina Njegova. Nije nosila povoja, da povije Sina Svoga, koga je povijala, dok je još kao dijete bio. Skršila ju je žalost posljednjih dana. Stajala je pod križem i gledala, gdje joj umire jedinac, a to je ostavilo dubokih tragova u srcu njezinu. Dok je druge žene uznemirivala briga, kako će pomazati Isusa, bila je Blažena Djevica Marija mirna. Gorljivost pobožnih žena, inače svake hvale vrijedna, odavala je, da nijesu mislile na uskrsnuće Isusovo. Mir Blažene Djevice Marije jasan je znak tvrde vjere, da će joj Sin uskrsnuti. Zato je mirovala uza sve bolove, što ih je pretrpjela.

Pa što se Isus nije ukazao Majci svojoj? pitat ćete u čudu. Nema o tome sumnje. Sva crkvena predaja uči, da se uskrsnuli Spasitelj javio Majci svojoj prije, nego li Mariji Magdaleni, a to je i posve razumljivo. Blažena Djevica Marija prva je Isusu po naravi, jer je od nje primio tijelo svoje. Kao majka ljubila Ga je

više nego itko, za muke Njegove više je trpjela nego svi ostali. Zavrijedila je stoga, da joj se javi prije svih drugih.

A kako je, pitat ćete, da nam evanđelje nigdje ne pripovijeda, kako se Isus ukazao Majci svojoj? Sve se to događalo samo između Majke i Sina, pa nije bilo za šire općinstvo. Evanđelje ne sadržaje ništa zališna. A bilo bi zališno pripovijedati stvar, koja se po sebi razumije, jer nije moguće, da se najbolji Sin u svojoj slavi ne bi sjetio predobre Majke svoje. Prelazi pak evanđelje mûkom preko ove vijesti i stoga, što nitko ne bi mogao da ocrta prizor, kad se Isus ukazao miloj Majci svojoj. Šta ćuti kraljica majka, koja je u boj opremila jedinca svoga, a zatim čula, da Ga neprijatelji ubiše, te Ga mrtva oplakala, a sad ga najednom ugledala, gdje se vraća živ i slavan, jer je satro neprijatelje svoje: to je otprilike slaba slika onog veselja, što ga je ćutjela Majka Božja, kada se je poslije uskrsnuća prvi puta sastala sa Sinom svojim. Prije dva dana gledala je, kako su Ga izranjena ubili i sahranili, a sad joj se evo pokazao u svojoj slavi i sjaju svome. Prije joj je pogled na rane Njegove parao srce, a sad ju iste rane napunjaju radošću. Vratio joj se izdaleka, iz zemlje mrtvih, iz groba, iz čistilišta. Odsada ne će više trpjeti, jer je pobijedio neprijatelja roda ljudskoga: smrt i pakao. Što je Majka Božja više trpjela kod Njegove muke, to je veću radost osjećala u času, kad joj se živ ukazao i navijestio početak novoga kraljevstva, u kom će Blažena Djevica Marija dijeliti vječnu slavu sa Sinom svojim.

Isus se prikaza svetom Petru.

Isus se ukazao ženama, čini se, samo zato, da jave apostolima veselu vijest, kako je uskrsnuo. Apostoli, navlastito sv. Petar, kao da su uskrsnulome Isusu jedina briga. »Idite, kažite učenicima Njegovim i Petru, da pred vama ide u Galileju,« naložio je anđeo ženama.

Sveti Petar vjerno je pristao uz Isusa od prvoga dana, kada je počeo javno propovijedati. Jednom htjedoše učenici ostaviti Isusa, jer nijesu razumjeli Njegovih riječi, da će dati tijelo svoje za hranu. Kad je nato Isus bio pripravan, da Ga i apostoli ostave, ako ne vjeruju riječima Njegovim, zaustavi ih Petar govoreći: »Kamo bi išli, Gospodine, kad ti govoriš riječi, po kojima ćemo postići život vječni?«

Radoznalost, što će biti sa Isusom, zavela je Petra u dvorište Kajfino, gdje je zatajio Isusa. Kako se se ljuto kajao za taj grijeh svoj! Kako mu je tek kucalo srce, kad je Isus umro, a Petar Ga nije mogao moliti za oproštenje! S kakvim je strahom trčao na Kalvariju, kad mu je Magdalena javila, da je grob Isusov prazan! Ponešto razveselila ga poruka anđelova, što ju donijeshe žene, da je Isus uskrsnuo, ali toj vijesti nije mogao pravo vjerovati.

Pojedinim licima ukazao se Isus, da pripravе na uskrsnuće znance Njegove. Prirodno je dakle bilo, da se ukaže i svetom Petru. Po njemu će prije vjerovati i drugi apostoli, jer je Petar njihova glava. A opet je lijepo bilo, da se Isus javi najprije onomu, koji je prvi svečano potvrdio Njegovo Božanstvo. No gdje bi se Petar mogao tomu nadati? U velikoj tuzi svojoj mislio je možda, da ga Isus ne će više ni pogledati. Isus premašio je sve nade Petrove u velikoj dobroti svojoj. Na dva mjesta napominje sveto Pismo, da se Isus prvi dan Uskrsa ukazao Petru, ali ni slova o tome, gdje i kako je to bilo.

Nije teško pogoditi, što je Petar mislio i žudio, kada se Isus iznenada našao pred njim. Ispunila mu se u tom času želja, od koje je upravo gorio i zamolio je Gospodina, neka mu oprosti, što Ga je tako sramotno zatajao. Pao je po svoj prilici pred Gospodinom na koljena, kao ono poslije bogatoga ribolova. Obilne suze njegove bila su jasna potvrda, kako gorko žali grijeh svoj. Kad ga je Isus utješio i ponovio, da mu je sve oprošteno, kakav mir, kolika slast uljezla je u srce Petrovo! Mile riječi Isusove svezale su zauvijek Petra uz Gospodina. Njegova ljubav, odanost, požrtvovnost prama Isusu, nije nikad više zatajila. To je pokazao cio Petrov život, a nada sve njegova smrt.

Nema sumnje, da je Isus uputio Petra, što će kazati apostolima. I sv. Petar pregnuo je odmah, da po nalogu Isusovu utvrdi u vjeri braću svoju. Tako je sv. Petar poslije žalosne noći na veliki petak doživio sretan Uskrs.

Židovske poglavice i stražari.

jutro se već znalo u Jerusolimu, što se dogodilo na Kalvariji. Poslije čudesnih događaja otrčaše neki vojnici u grad do židovskih poglavica. Još sveudilj u strahu, pripovijedahu im, kako su stražili kod groba. Iznenada oćutješe potres, koji je prekinuo pečat. U isti čas ukaza se neka prikaza, odvali kamen ispred ulaza u grobnicu i sjede povrh njega. Kad su zatim zagledali u grob, opaziše, da je prazan. I sad evo ih, da im to jave. Sad se ispuniše riječi Isusove iz priče o bogatunu: Ako ne slušaju Mojsiju i proroke, da tko i od mrtvih ustane, ne će vjerovati. Bili su uvjereni, da vojnici govore istinu, a ipak ne će ni sami da vjeruju i hoće da lažima odvrate narod od vjere.

Riječima ovih stražara morali su Židovi vjerovati, jer su tako govorili oni, koje postaviše, da paze na grob. Da su i posumnjali o njima, bili bi vojnike stavili pod istragu. Na ovu vijest obuze židovske poglavice strah i jad. Nema sumnje, da je Isus uskrsnuo, kako je prorekao. Nema sumnje, da im je umakao, na koga su toliko mrzili. Sada istom opaziše stupicu, koju sebi sami postaviše. Da nijesu iskali straže od Pilata, bilo bi im mnogo lakše. Ovako se nije dalo poreći, da tijela Isusova nije nitko uzeo, već da ga je nestalo čudnovatim načinom. Ako se taj glas raširi, uskomešat će se Jerusolim, otpast će od njih narod, pa bi svjetina mogla još navaliti na njih, što su ubili obećanoga Mesiju. U tako važnoj stvari valjalo je odmah sazvati veliko vijeće, da se posavjetuju. Trebalo je pronaći,

što će reći puku, kako je nestalo tijela Isusova, i kako zapriječiti, da ne dozna, što se dogodilo kod groba. I ne znadoše se u vijeću domisliti drugomu, već odlučiše osumnjičiti apostole, da su ukrali tijelo Isusovo. Jedino takvom laži moći će se izvući iz neprilike.

No tko će vjerovati, da su apostoli ukrali Isusa, gdje Ga je stražilo najmanje šesnaest vojnika? Zato je trebalo pridodati, da je straža tobože zaspala. Rimskim vojnicima nije bilo lako pristati na ovaj zahtjev židovskih poglavica. Tom bi laži potvorili i oklevetali sami sebe. Obećaše im dakle dati novaca. Samo obilan broj sjajnih srebrnika mogao je zasjeniti oči njihove i ugušiti u njima svako poštenje i čast. Tako je i opet novac priskočio Židovima u pomoć. Njime su kupili izdajicu, njime su potplatili lažne svjedoke, njime podmitili stražu.

Još nešto uznemirivalo je vojnike: strah od njihove vojničke uprave. Što će biti, ako za tu laž dočuje njihov vrhovni glavar Pilat? U tom ih Židovi brzo umiriše. Ako bi to dočuo Pilat, oni će već s njime urediti stvar, da vojnicima ništa ne bude. Napokon su vojnici na grobu bili u službi židovskih poglavica. Ako se oni ne potuže, što bi ih onda pitao Pilat? Pilat je imao dosta na duši, čega radi se bojao Židova i bila mu je Isusova stvar već dozlogrdila, pa su znali, da ne će nikad pozvati na red vojnike, što su tobože zanemarili svoju dužnost. Kad bi ih i pozvao, kazali bi mu vojnici istinu, da se uklone kazni, a Pilat bi im vjerovao to prije, što su mu Židovi već u subotu natucali, kao da bi Isus mogao uskrsnuti. A veliko vijeće je šutjelo. Odlučiše dakle da u tu stvar ne će dirati i ne će nikad povesti istragu.

Židovi nijesu mogli bolje posvjedočiti, da je Isus u istinu uskrsnuo, nego svojom smiješnom laži. Kako bi se usudili apostoli doći po tijelo Isusovo, gdje znadu, da Ga straže vojnici? Ali straža da je zaspala! Apostoli bi se dakle prišuljali ka grobu, odvalili kamen, udaljili se noseći tijelo Isusovo, a da nijedan vojnik od straže toga čuo nije? Ako je straža spavala,

kako može reći, da su apostoli ukrali tijelo Isusovo? Nije li smiješno reći, da su vojnici spavali i vidjeli, kako apostoli nose Isusa? Zašto nijesu potekli onda za apostolima, kako im je dužnost bila? Kako napokon to, da Židovi nikad nijesu pozvali na sud apostole, što su prekinuli njihov pečat?

Isus je svojim apostolima više puta napomenuo, da će uskrsnuti. Da nije izvršio svoga obećanja, bili bi se apostoli prvi odvratili od Njega. A dogodilo se protivno. Već nekoliko dana kasnije neustrašivo propovijedahu uskrsnuće Isusovo. Tu promjenu može da protumači jedino to, što su Isusa uskrsnula vidjeli. Vjeri u Isusa, koja se osniva na Njegovu uskrsnuću, posvetili su život svoj, za nju su podnijeli progone, prolili svoju krv, položili dušu svoju. Zar bi to mogli, da je Isus ostao mrtav?

Lijepo stoga završuje sv. Matej ovaj odlomak riječima: Još danas se pripovijeda, kako su Židovi potkupili vojnike. Mnogi od židovskih poglavica živjeli su u doba, kad je Matej pisao svoje evanđelje, ali ga nitko nije pozvao na red. Nasuprot pokrstilo se na Duhove tri tisuće Židova na riječi Petrove, da su Židovi ubili Isusa i da je treći dan uskrsnuo.

Mržnja Židova na Isusa nije do današnjega dana pronašla drugo, da protumači, kako je grob ostao prazan, osim plitke laži, da su apostoli ukrali tijelo Isusovo. Današnji neprijatelji Isusovi nijesu ni korak pokročili dalje. Ne znadu, čim bi navaljivali na uskrsnuće Isusovo, nego vele, da su Ga mrtva ukrali oni, koji su Ga u Getsemaniju tako brzo ostavili živa.

Isus na putu u Emaus.

Tri puta prorekao je Isus apostolima svoju muku i smrt. Prvi put kod grada Cesareje, kad Mu je Petar pred svima rekao, da je Sin Boga živoga. Drugi put poslije preobraženja na gori Taboru. Treći put, kad je krenuo na posljednje putovanje u Jerusolim. Pa ipak je smrt Isusova zatekla apostole i Njegove učenike

nenadano. Ni glas o praznome grobu, ni poruka anđelova, da Isus živi, nije mogla da ih utješi. Smrt Isusova uništila je sve njihove nade, da će osnovati kraljevstvo zemaljsko. I neki između učenika već razmišljahu, kako da se vrate kući svojoj. Što bi mogli dočekati u Jerusolimu, već da Židovi i njih stanu progoniti? Tako odlučiše dvojica od mnogih učenika Isusovih, da se vrate u Emaus, selo udaljeno od Jerusolima jedanaest i po kilometara. O jednomu znamo samo, da se zvao Kleofa, a drugomu ne znamo ni za ime.

Teška srca ostaviše Jerusolim, gdje im je uz Isusa bilo lijepo. Strašni događaji posljednjih dana tako su zaokupili misli njihove, te su i putem o njima razgovarali. Sramotni križ i prazni grob Isusov bio im je jednako na pameti i na jeziku. Sav njihov razgovor kretao se oko toga, je li Isus obećani Mesija. Očito su to kazivali Njegov život i Njegova čudesa, ali kako je onda mogao poginuti tako sramotno?

Dok su oni ovako raspravljali među sobom, dostiže ih na putu neki stranac. Neko vrijeme koračao je za njima, a onda im se priključio. Bio je to Isus, kojega nijesu upoznali. Iz razgovora njihova razabrao je, da ih je snašla neka žalost. Kao da nije dobro čuo, o čemu su raspravljali, upita ih:

»Kakvi su to razgovori, što ih vodite među sobom na putu, i zašto ste žalosni?«

Znao je Isus zašto tuguju, pa ih je pozvao pitanjem svojim, da Mu se izjadaju i otvore srce svoje. U žalosti traži čovjek utjehu i u nepoznata čovjeka. Kleofa držeći Isusa za stranca odmah odgovori:

»Što si ti jedini od svih stranaca u Jerusolimu, koji ne znaš, što se u njemu dogodilo posljednjih dana?« O tome, kao da je rekao, govori čitav grad, pa o čemu bi drugome raspravljali mi?

»Što je to?« zapita Isus.

»Ta o Isusu Nazarećaninu«, odvrati Kleofa.

Tad počeše pripovijedati strancu, sad jedan, sad drugi, kako je Isus lijepo naučao, kolika čudesa tvorio i njima dokazao, da je prorok od Boga poslan.

Za takva držao Ga i narod. Ipak su Ga židovski poglavice osudili na smrt i natjerali Pilata, da Ga razapne. I nastaviše pripovijedati, kako se svijet mnogomu nadao od Isusa i držao, da će Židove osloboditi od jarma rimskoga. I oni su u Njega povjerovali, a sad evo, kao da se prevariše, jer je jadno završio na križu. Kako bi On bio obećani Mesija, kad su Ga židovski poglavice ne samo osudili, već tako sramotno pogubili? Mislili su, da će barem poslije Njegove smrti nastati neki prevrat, jer se na Kalvariji dogodiše čudnovate neke stvari. Ali kad je subota mirno prošla, oslabiše i njihove nade. On je doduše nešto govorio, kao da će treći dan uspostaviti kraljevstvo izraelsko, ali danas već je treći dan, otkad je umro, pa ništa. Samo su ih neke žene iz njihova društva silno uplašile. Rano u jutro pođoše na grob i ne nađoše tijela Isusova, već im se ukazao anđeo i rekao, da Isus živi. Kad bi doista bio živ, kako se ne bi javio svojim učenicima? Tako završiše svoju žalosnu pripovijest.

Pozorno je stranac pratio njihovo razlaganje, ali mjesto da ih tješi, poče ih koriti na veliko čudo njihovo.

»O kako ste ludi« to jest nedomišljati, reče im On, jer je Isus više puta napomenuo svoju muku i smrt, a vi Ga nijeste razumjeli. »Kako je sporo srce vaše za vjerovanje«. Nijesu pravo razumjeli proroštva, pa nijesu imali pravi pojam o Mesiji. »Kako vam je teško vjerovati, što su proroci prorekli!« Kao svi Židovi, vjerovali su i učenici samo u ona proroštva, koja su govorila o Mesijinoj slavi i sjaju, a mimoilazili su proroštva o Njegovoj muci i smrti. Smetalo ih je, što je Isus svoj život žalosno završio na križu. Ali se to nije desilo slučajno, već je tako prorečeno bilo o došastom Mesiji. Kad je Isus jednom preuzeo zadaću, da otkupi rod ljudski, valjalo je, da pretrpi gorku muku i sramotnu smrt. Njegova muka i smrt bio je jedini put, kojim će Isus unići u slavu nebesku. Nadahu se učenici, da će Isus podići kraljevstvo svoje silom i čudom, a Isus im dokazivaše iz sv. Pisma, kako će kraljevstvo Njegovo biti ne zemaljsko,

već duhovno, osnovano na ljubavi i požrtvovnosti. Sada im poče Isus od prvih knjiga, što ih napisa Mojsije, pa redom po prorocima tumačiti sveto Pismo i crtati pravu sliku obećanoga Mesije. Razglabao je tako jasno i živo, te su Mu se čudili i pozorno Ga pratili. Kao da im je sveto Pismo dosad bilo zatvoreno, gledahu sada u njemu novu knjigu, u kojoj su našli svoga učitelja u životu i na smrti, na svakoj stranici. Tako je Isus u njima učvrstio vjeru, da je raspeti Spasitelj doista bio obećani Mesija.

Kad se čovjek penje uzbrdo, otvara mu se sve veći vidik nad dolinom i po brežuljcima u okolini. Tako je tumačenjem Isusovim i po milosti Božjoj u očima naših učenika slika obećanoga Mesije postajala sve jasnija i ljepša. Što se dnevno sunce više spuštalo to se u srcu njihovu sve više dizalo sunce prave vjere. Nestalo je pomalo njihove tuge i sa svakom riječi strančevom kao da je veselje kapalo u srce njihovo.

U tom razgovoru eto sve trojice u Emaus prije nego se i nadahu. Stranac poče se od njih praštati, pa da će dalje poći, jer su učenici prispjeli na cilj svoga putovanja. Što su dosad čuli, tako ih je zanimalo, te zaželješe, da čuju još više. Poradi velikog štovanja i ljubavi, što je stranac stekao svojim tumačenjem, htjedoše da Mu se pokažu zahvalni, i stadoše Ga lijepo moliti, da kod njih prenoći. Dan je već na izmaku, rekoše, blizu je veče, domala će nastati noć, pa će i onako morati prekinuti put svoj.

Na veliku molbu njihovu svrati se Isus k njima. Međutim razbijahu si učenici glavu, tko bi mogao biti njihov stranac. Ni po odijelu, ni po govoru ne mogoše odgonetnuti, šta je. Sudeći po poznavanju svetoga Pisma mogao bi biti to kakav učeni rabin. Ali duboko neko poštovanje, što su ga osjećali prama Njemu, nije im dalo, da Ga upitaju : Bez zamjere, Gospodine, a tko si ti?

Sad Ga pozvaše, da malo založi. Kao gosta posadiše Ga na prvo mjesto, gdje Mu zapade čast, da po židovskom običaju mjesto domaćina dijeli jelo. A neznanac uze u ruke kruh, blagoslovi ga upravo onako, kako je to činio Isus, prelomi ga, kako ga je Isus lomio, i pruži im, kako ga je Isus dijelio. U taj čas kao da ljuske padoše s očiju njihovih. Držanje, glas, kretanje rukama, sve je bilo Njegovo. Kad Ga pogledaše malo bolje, bijaše to Njegovo lice i Njegov lik. To je bio On ! Dok Ga tako gledahu zapanjeni, iščeznu Isus najednom ispred očiju njihovih, kao da Ga je zemlja progutala.

Sad se i sami začudiše, što Gospodina nijesu prije poznali, pa se pitahu :

»Nije li srce naše zagrijala neka ugodna toplina nije li se punilo zadovoljstvom i veseljem, kad nam je putem govorio i tumačio sveto Pismo?«

Onda nijesu znali, odakle to, a sad znadu, da je tomu uzrok, što je Isus bio uz njih.

Ukazao im se Isus u istom tijelu, u kom je živio prije smrti, ali Gospodin nije dao, da Ga umah prepoznadu, već htjede da ih pripravi na uskrsnuće svoje. Tumačeći sveto Pismo, rastjerao je sve njihove predrasude o Mesijinoj muci i smrti, a onda im otvori oči, da Ga upoznadu po lomljenju kruha. Napokon učvrsti vjeru njihovu time, što je nenadano iščeznuo. Tako se njihovo kolebanje pretvorilo u čvrstu vjeru i gorući ljubav prema Isusu.

Prepuni radosti nijesu mogli, a da je ne podijele s onima, koji su zajedno s njima tužili i trpjeli. Strancu rekoše, neka ne ide dalje, jer je već kasno, a sami krenuše još isti sat u Jerusolim i potekoše, da jave apostolima i braći svojoj, kako im se Isus ukazao.

Sa posve drugim čuvstvom vraćahu se sada k apostolima. Kad krenuše u Emaus, bilo im je srce puno tuge i sjete. A sad evo plivahu u veselju, koje uskori korake njihove. Po lijepoj mjesečini stigoše u Jerusolim, kad je već pala noć, i nađoše apostole, a s njima i neke druge učenike. Prije nego su im naši putnici išta mogli reći, doviknuše im neki od sakupljenih :

»Doista je Isus uskrsnuo i ukazao se Petru«.

Kako li se apostoli začudiše, kad su im oba učenika pripovijedala, kako se Isus njima pridružio na putu, kako im je tumačio sv. Pismo, kako su Ga prepoznali, kad je lomio kruh i kako je iznenada iščeznuo.

Uza sve to bilo je apostolima teško vjerovati, da je Isus uskrsnuo od mrtvih. Malo pomalo lomila se njihova nevjera i samo lagano prodiralo je u srca njihova uvjerenje o uskrsnuću Isusovu.

Isus se javlja apostolima.

Dvojica učenika iz Emausa nađoše u Jerusolimu desetoricu apostola u skupu. Jedini Toma nije bio s njima. Sazvao ih je po svoj prilici Petar, da im javi, kako mu se Isus ukazao. Sakupiše se u istoj dvorani, u kojoj se Isus s njima oprostio na posljednjoj večeri. Ovamo se skloniše kao ovce, koje se stisnu u zaklonište pred burom. Dok je Isus bio uz njih, obranio ih je od svakog napadaja. No danas se po gradu počelo govorkati, da su oni uzeli tijelo Isusovo. Ova vijest mogla bi uzbuniti svijet, da napadnu na učenike Isusove. Što ne bi mogli učiniti oni, koji su i Najsvetijega osudili na smrt? Mogli bi navaliti na njih noću, kako navališe na Isusa. Zato apostoli čvrsto zabraviše vrata kuće, u kojoj se sastadoše, da ih napadaj ne zateče iznenada.

Ženama, koje su im kazale, da je Isus uskrsnuo, nijesu apostoli vjerovali. Kraj svega uvjeravanja svetoga Petra i učenika nadošlih iz Emausa, nijesu bili na čistu, je li Isus uskrsnuo. Držali su, da je Isus uzašao na nebo i odanle se za čas spustio na zemlju. Trebalo je njima mnogo jačih dokaza, da se sprijatelje s mišlju, da je Isus uskrsnuo u istom tijelu, u kom je živio na zemlji.

Dok se apostoli razgovarahu o događaju na putu u Emaus, nađe se među njima Isus iznenada i stade u sredinu njihovu, da Ga svi dobro vide. Niti su Ga

čuli niti vidjeli, odakle je došao, već se najednom ukazao, gdje je dosad svima bio nevidljiv. Kad se stoga nemalo uplašiše, pozdravi ih milim glasom veleći :

»Mir vam !«

Tim riječima oprostio se s njima na posljednjoj večeri. Po istim riječima hoće da Ga spoznadu poslije uskrsnuća. Mir im želi, da ih žalosne i plašljive ohrabri. Koliko je rečeno u te dvije riječi ! Kao da im kaže : Vama je žao, što ste se onako ponijeli, kad Me uhitiše u Getsemaniju. Sad neka vam je sve oprošteno. Mir i veselje neka napuni srce vaše !

Ljubazni pozdrav Isusov odjeknu u srcu n ihovu više strahom nego veseljem. Poplašiše se, kad Ga ugledaše među sobom. Prevelika je to bila za njih promjena. Prije dva dana gledali su Ga pribijena na križ, a sad Ga vide preobražena, živa. Nijesu pojmili, kako je kraj zatvorenih vrata mogao doći do njih, pa su Ga držali za duha, koji je uzeo oblik jednak tijelu Isusovu. Isus je čitao u njihovim očima pitanje : jesi li to Ti, ili je to kakva sjena, koja je ustala od mrtvih, pa hoće da nas vara? Zato im reče :

»Ja sam«, kao da kaže : Ja, vaš učitelj, vaš Gospodin. Onda nastavi : »Nemojte se bojati«. Kao da kaže : Šta se plašite? Zašto sumnjate o meni i mislite na duhove? Ja sam u istinu onaj, koji sam tri godine s vama boravio.

Da ih uvjeri, kako je doista uskrsnuo, podiže ruke svoje pokaza tragove velikih čavala u sredini dlanova te reče :

»Pogledajte ruke moje i noge moje«. Pri tom pokaza na noge između remena, kojima su bile vezane sandale. »Pa ako ne vjerujete očima : Opipajte moje ruke i noge, i uvjerite se, da pred vama ne stoji duh ili sablast, jer duh nema mesa i kosti, kao što ja imam.« I neki ustadoše, da vide, je li istina, što Isus kaže. Ali se nijesu usudili da Ga se taknu od straha, da im naglo ne iščezne kao sjena.

Ničim nije Isus mogao bolje uvjeriti apostole, da je onaj isti, koji je bio razapet, koliko svetim ra-

nama svojim. Te su nesumnjivo svjedočile, da je doista uskrsnuo. Njima je Isus htio da izliječi rane njihova malodušja i nevjerovanja. Zadržao je Isus znakove svetih rana i na ponos svoj. Bili su vidljivi znakovi teške otkupnine, koju je Isus platio za rod ljudski, ali i vječni svjedoci Njegove pobjede nad smrti i paklom.

Od veselja, što Isus stoji pred njima, nijesu apostoli vjerovali svojim ušima i očima. Žalostan čovjek teško vjeruje veselu vijest. Kad je napokon našao, za čim je silno težio, ne može lako vjerovati, da ima što je željno tražio, jer se još uvijek boji, da bi se mogao prevariti. Tako patrijarh Jakov nije od veselja vjerovao djeci svojoj, da mu sin Josip živi u Egiptu. Prevelika radost, što obuze apostole kod pomisli, da pred njima stoji Isus živ, branila im je tvrdo vjerovati, da je to njihov učitelj. Želeći pobiti i posljednju sumnju, da je među njima u svom pravom i živom tijelu, upita Isus apostole :

»Imate li ovdje što za jelo?«

Nato priskočiše neki i doniješe Isusu komad pečene ribe i meda u saću. A Isus stade jesti pred svima i poslije nekog vremena predade ostatke apostolima. Nije Isusu trebalo jela, kako ga ne trebaju ni blaženi u nebu, već je htio samo pokazati, da ima pravo čovječje tijelo, koje može jesti, kada hoće. Ušavši na zatvorena vrata pokazao je, da ima preobraženo tijelo, a jedući zemaljsku hranu, dokazao je, da ima pravo čovječje tijelo. Tako je Isus korak po korak jačao njihovu vjeru, da je uskrsnuo onim tijelom u kojem je trpio i umro, kako bi mogli cijelomu svijetu posvjedočiti najveću istinu kršćanske vjere : da je doista uskrsnuo. Kada se uvjeriše, da je njihov Učitelj u istinu uskrsnuo, nestade straha i nemira, a srce im se napuni veselja. Tako se ispuni, što im Isus obeća na rastanku : »I žalost će se vaša pretvoriti u radost«.

Isus je apostolima bio tako dobar. Ni da je samo napomenuo, još manje što spočitnuo, kako su Ga na Veliki četvrtak ostavili. Znao je, da su to učinili u prvomu času smutnje i slabosti svoje. Jedno ipak nije

mogao pregorjeti, što nijesu vjerovali, da je uskrsnuo, onima, koji su Ga vidjeli. Češće im je prorekao, da će treći dan uskrsnuti, pa su mogli vjerovati njegovim vjesnicima i zato, što se do sada ispunilo sve, što je On prorekao, a i zato, što su uskrsnuće Njegovo posvjedočili vjerodostojni svjedoci.

Dolaskom svojim nije Isus samo htio da obraduje apostole, već da im i podijeli glavne plodove svoje muke. Došao je na ovaj svijet da pomiri nebo sa zemljom. Predavši dušu svoju na križu zadovoljio je Bogu ne samo za uvredu Adamovu, već i za grijehe cijeloga svijeta. Stoga će apostole, odabrane učenike svoje, postaviti za namjesnike svoje, da nastave ono, što je On započeo. Odlučivši dakle, da ih postavi za djelitelje mira, reče im po drugi put :

»Mir vama.«

Zatim nastavi :

»Kako je Mene poslao Otac, tako šaljem i ja vas.«

Isusa poslao je Otac, da pomiri nebo sa zemljom. Tako šalje Isus svoje apostole, da taj mir šire po svijetu. Kako je Isus bio posrednik između Boga i ljudi, tako će sada dati apostolima vlast, da posreduju između grješnoga ljudstva i Gospodina Boga. Na to dahnu na apostole i da im protumači, što to imade značiti, reče :

»Primite Duha Svetoga.«

Kako je vjetar, koji duva, slika Duha svetoga, tako je dah Isusov slika one duhovne moći, koju je Isus na križu zaslužio, pa im je sada predaje. Duh sveti, što Ga primiše, jest milost Duha svetoga i vlast, po kojoj su mogli grijehe opraštati i ljude posvetiti.

Sve, što je Isus dosada rekao, bio je samo uvod. Glavna svrha Njegova govora bile su daljne riječi :

»Kojim oprostite grijehe, bit će oprošteni, a kojim zadržite, bit će zadržani«.

Gore napomenute riječi Isusove : Kako je mene poslao Otac, tako šaljem i ja vas, kad ih spojimo sa netom navedenim, hoće na ovom mjestu da kažu : kako je Meni Bog dao vlast da praštam grijehe, tako

ju i ja predajem vama, da praštate grijehe u ime Moje. Grijeh je uvreda nanesena samom Bogu, pa je može oprostiti jedino Gospodin Bog ili onaj, komu Bog dade tu vlast.

Nije Isus stavio apostolima na volju, da oproste grijehe, kojima hoće, a zadrže, kojima ne će oprostiti. Apostoli treba da paze, da ispituju, da prosude, tko je vrijedan, da mu se grijesi oproste, a tko nije. Bit će grješnika, kojima nije žao za grijeh, takove ne će smjeti odriješiti. Isto tako ne može nitko reći apostolima, što je tko sagriješio, osim grješnika, koji jedini znade što je sagriješio mišlju i željom te riječima i potajnim činima. Grješnik mora da grijeh svoj kaže, inače ne mogu apostoli prosuditi, hoće li mu grijeh oprostiti ili zadržati. Tako je dakle sam Isus odredio, da se oproste grijesi jedino onima, koji ih skrušeno priznadu, to jest ispovjede, pa se za njih pokaju.

Isus je sebi odabrao zastupnike, koji će nastaviti djelo, što ga je započeo, kad ode s ovoga svijeta. Tako će i apostoli sebi odabrati nasljednike, da nastave njihovo djelo. Jer crkva Isusova treba da postoji do kraja svijeta, a grješnika bit će u njoj uvijek. Zato su apostoli vlast dobivenu od Isusa predali svojim nasljednicima, a to su biskupi, koji ju opet dalje dijele svojim svećenicima. Tako je Isus dao apostolima i njihovim nasljednicima vlast, da opraštaju svaku vrstu i svaki broj grijeha, pa opraštajući ulijevaju utjehu, mir i veselje u srca ljudska.

Zapovjedivši, da se grješnici ispovijedaju, udovoljio je Isus prijekoj potrebi duše čovječje. Prirođeno je čovjeku, da drugome saopći, što ga veseli ili tišti. Kako tijelo mora da izbaci otrov, koji bi ga uništio, tako traži i duša, da se riješi otrova, koji ju zjeda. Kako smo sretni, kad možemo u nevolji otvoriti srce dobromu prijatelju! Al ima stvari, koje se ne usuđujemo otkriti ni najbližim svojima od straha ili srama. Tu nam treba čovjek, koji znade mučati, a to je svećenik, koji je strogo vezan na ispovjednu tajnu. Svijet može čovjeka utješiti, ali mu ne može oprostiti. Pravi

mir može da uniđe u naše srce samo na riječi, što ih zbore od Boga ovlaštena usta: pođi u miru, tvoji su grijesi oprošteni. Koliki je kleknuo pred namjesnika Božjega skršen od srama i straha, a ustao sa suzama radosnicama u očima i u srcu s veseljem, kakova ništa na svijetu dati ne može. Dobra ispovijed očuvat će čovjeka od zabluda, obraniti od pogubnih prilika, poduprijeti, kad se koleba, podići, kada padne, i pomoći, da se vrati na pravi put. Što se svetosti i pobožnosti održalo u crkvi, valja zahvaliti samo svetoj ispovijedi.

Isus se javlja apostolu Tomi.

Svi su apostoli vidjeli Isusa, osim jednoga, svetoga Tome, koji u taj čas nije bio s njima. Kad se vratio, zaokupiše ga drugovi riječima: »Gospodin je bio ovdje«.

Mislili su, da će Tomu ova vijest razveseliti, ali se Toma začudo držao hladno. Sada mu stadoše pripovijedati, kako iz početka nijesu od straha vjerovali, da im se Isus ukazao, ali ih je kasnije uvjerio, pokazavši svoje rane na rukama i nogama, i kako je još pred njima jeo. Tomi bila je ta vijest tako otprilike čudna, kako bi se i nama činilo, kad bi nam prijatelji kazivali, da su sreli koga pokojnika i s njime razgovarali. Držao je Toma, da su se njegovi drugovi prevarili. I on se nadao, da će Isus osnovati silno kraljevstvo. No kad je Isus život svoj žalosno dovršio, bilo mu je jasno, da od zemaljskoga kraljevstva ne će biti ništa, pa mu nije išlo u glavu, čemu bi Isus uskrsnuo. Nije Toma bio tako lakovjeran, da vjeruje na svačiju riječ, da je Isus uskrsnuo. Stoga reče:

»Dok ne vidim na rukama Njegovim znaka od čavala i ne metnem prst svoj u mjesto čavala i ruku svoju, gdje je koplje otvorilo rebro, ne ću vjerovati«. Tim je odlučno izjavio, da u toj stvari nikomu ne vjeruje, već mora da vidi Gospodina sam. Da se ne prevari, pa kakova duha ne zamijeni sa Gospodinom,

treba da Isus ima na svome tijelu rane, kojima je bio izranjen na križu. I kao da Toma nema povjerenja ni u rođene oči svoje, dodade, da će vjerovati tek onda, kad mu ruke potvrde, što su oči vidjele.

Prošlo je osam dana iza ovog razgovora. I opet se sastadoše apostoli, čini se, da proslave dan, na koji je Isus uskrsnuo. Ovaj put bio je i Toma s njima. I sada bijahu vrata njihove kuće zaključana od straha od Židova. Najednom, upravo kao prije osam dana, pojavi se Isus među njima te pozdravi sve običnim pozdravom :

»Mir vama !«

I stas i glas i dolazak na zatvorena vrata, sve je to kazivalo, da je to Gospodin. Kako su blaženi bili apostoli gledajući opet svoga učitelja. Ali ovaj put kao da je Spasitelj došao samo poradi Tome, koji Ga još vidio nije. Njemu se pokaza Isus osobito milostiv, te ispuni sve uvjete, što ih je postavio prije no će vjerovati. Čim se pokazao, pođe ravno prema Tomi te reče :

»Metni prst svoj ovamo i pogledaj ruke moje i pruži ruku svoju i metni u rebra moja«.

Tima riječima dodade Gospodin i opomenu, koja je glasila kao ukor :

»I ne budi nevjeran, nego vjeran«. To jest : vjeruj, da sam uskrsnuo !

Jedan pogled raspršao je u Tomi svaku sumnju, da gleda pred sobom učitelja, s kojim je živio tri godine. Vidio je probodene ruke i noge Njegove te otvor na prsima. Kazivao je to i glas Isusov, koji je Tomi bio dobro poznat. Da Isus stoji pred njim potvrđivahu i riječi, što ih je Toma prije osam dana izrekao, a Isus sada ponovio. Te riječi nije Isusu nitko od apostola mogao javiti, već ih je saznao jedino po svom Božjem sveznanju.

Kao da se srami svoje nevjere i moli za oproštenje, što je prije tako nesmotreno govorio, pade Toma pred Isusom na koljena, te jedva izmuca :

»Gospodin moj i Bog moj !«

Bol i ljubav nijesu mu dali da više kaže. Riječju »Gospodin« priznao je čovječanstvo, a riječju »Bog« božanstvo Isusovo. On sad vjeruje više, nego što je vidio. Vidio je tijelo čovječje i bio je uvjeren, da se pred njim krije Bog. Dok su se ruke njegove ticale tijela učiteljeva, srce je njegovo oćutjelo božanstvo Isusovo. Tako je Isus uvjerio Tomu i podjedno druge apostole učvrstio u vjeri. Čuli su, kako Ga je za Boga i Gospodara priznao onaj, koji je dosada odbijao svaku

Nevjerni Toma.
Naslikao Guercino.

vjeru. Tomine riječi, koje su tako mnogo kazivale, nije Isus ispravio, već je priznanje njegovo primio i time mučke potvrdio, da je doista Bog.

Ne znamo razloga, zašto Toma nije bio prvi put s apostolima. Ali rado ćemo priznati, da to nije bilo slučajno. Vjeri našoj više je koristilo, što Toma nije odmah povjerovao, nego vjera drugih apostola. Toma je sumnjao, da nama ne treba više sumnjati. Njegovo uvjerenje učvrstilo je vjeru našu.

Nije Toma pogriješio, što je tražio dokaze za uskrsnuće Isusovo, ali je pregonio, kad nije vjerovao jednodušnom svjedočanstvu desetorice svojih drugova. Što bi bilo cd vjere, kad nitko ne bi htio vjerovati, da je Gospodin uskrsnuo, dok mu se Isus lično ne ukaže? Nije stoga Isus mogao prešutjeti, da ne ukori Tomu dodajući:

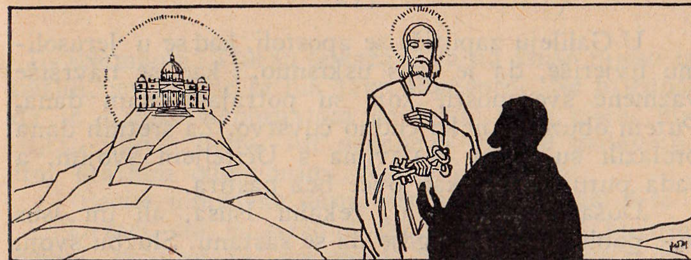
»Kad si me vidio, Toma, vjerovao si. Blago onima, koji ne vidješe, ali vjerovaše«.

Kao da mu kaže: Toma, nijesi dobro uradio, što si tek onda vjerovao, kad si me vidio; morao si prije vjerovati, gdje su te toliki vjerodostojni svjedoci uvjeravali, da sam uskrsnuo. Za sjajnu izjavu Tominu: Gospodine moj i Bože moj, nije Isus pohvalio Tome, kako je nekoć pohvalio Petra, kad Mu reče, da je Krist, Sin Boga živoga. Mimo svako očekivanje, pohvalio je Isus one, koji ne traže svjedočanstva svojih očiju i ruku:

»Blaženi, koji ne vidješe tjelesnim očima, a vjerovaše na propovijedanje apostolsko«.

Tako poručuje Isus svima, koji Ga poslije uskrsnuća nijesu vidjeli, a ipak vjeruju, da je uskrsnuo. Te čeka veća nagrada, jer su je zaslužili većom vjerom svojom. Gospodin odabrao je apostole, koji su Ga poslije uskrsnuća gledali, slušali, s Njime blagovali i rukama se doticali rana Njegovih. Ti će svijetu jamčiti za uskrsnuće Isusovo. Blaženi dakle oni, koji vjeruju riječima Njegovih apostola i njihovih nasljednika.

Broj ovih, koje Isus nazva blaženima, narastao je doskora na milijune. S jednoga kraja svijeta do drugoga počeše nebrojeni ponavljati riječi anđelove: »Uskrsnu, kako reče«. Ne smeta ništa, što Isusa nijesu vidjeli očima, niti Ga se dotaknuli rukama. I pojedini narodi umriješe. Nestade ih kao u kakovo bezdno, iz kojega se ne će vratiti. Samo Isus stojeći na odvaljenoj pećini svoga groba kao na prijestolju, sa križem u ruci gleda, kako ljudi dolaze i iščezavaju. Jedino On je besmrtan kralj do vijeka.

Isus se javi nekim apostolima u Galileji.

Nakon uskrsnuća nije Isus jednako boravio uz apostole, jer nije više živio, kako žive ljudi na zemlji ovoj. Ukazivao im se sada od vremena do vremena, da videu jednu ruku, kako je doista uskrsnuo, a u drugu ruku, da se pomalo priuče, kako će ih ostaviti. To je razlog, što ne možemo točno navesti vrijeme i mjesto, gdje je Isus boravio četrdeset dana poslije uskrsnuća.

Prije nego ostavi zemlju ovu, trebalo je da apostole pouči o koječemu. Jerusolim nije bio za to zgodno mjesto. Tu se živjelo u vječnom strahu, da na apostole ne navale Židovi. Već po pobožnim ženama, koje su prve došle na grob, bio je Isus poručio apostolima, neka pođu u Galileju. Boraveći u njihovoj sredini, naložio je isto i sam. To je apostolima bilo milo. Većina njih bijaše rodom iz Galileje. U toj zemlji skupio ih je Isus i poučavao, te čudesima utvrđivao u vjeri. Tu doživješe s Isusom toliko lijepih i ugodnih časova. U Galileji stekao je Isus daleko više pristaša, nego u Judeji, pa im se nije trebalo bojati, da će ih tkogod uznemirivati. Na tom tlu dat će im Isus konačne upute i povlastice za tešku dužnost, koja ih je čekala.

U Galileju zaputiše se apostoli, kad se u Jerusolimu uvjeriše, da je Isus uskrsnuo, i kad se navršiše vazmene svečanosti, koje su potrajale osam dana. Putem obuze ih neko čudno čuvstvo. Za sretnih dana prolazili su ovim krajevima s Učiteljem svojim, a sada putuju sami kao ovce bez pastira.

Došavši u Galileju, čekahu Isusa, ali im Isus nije pobliže označio, gdje da se sastanu. Službu svoju imali su da nastupe poslije dolaska Duha svetoga, pa se latiše svog starog zanata, ribarenja.

Jedno veče našlo se na obali Genezaretskog jezera sedam učenika Isusovih, od kojih evanđelje petoricu navodi imenom. Bio je to Petar, koga svi evanđelisti jednako stavljaju na prvo mjesto, Toma, koji je sada dušom i tijelom pristao uz Isusa, Bartolomej ili kako ga drugi zovu Natanael, te dva sina Zebedejeva: apostoli Jakov stariji i Ivan, koji je stajao pod križem. S ovima bila su još dvojica, kojima sveto Pismo ne spominje imena, ali su po svoj prilici i oni pripadali zboru apostolskomu.

Bijaše veče tiho, a more mirno, te Petar reče:

»Idem loviti ribu.«

»Pa idemo i mi s tobom«, dodadoše drugi, shvativši riječi Petrove kao poziv.

I spremiše se u lađu, zaveslaše na pučinu, te razapeše mrežu. Riba se po noći lakše lovi, jer ne vidi mreže. Ipak su naši ribari bili loše sreće, cijelu noć ne uhvatiše baš ništa. Kada se počelo daniti, moradoše se vratiti kući izmučeni od nespavanja i uzaludna truda. Skupiše dakle svoje mreže, složiše ih u lađicu i zaveslaše put svoga pristaništa.

Ploveći tako nedaleko od obale, opaziše, gdje na kopnu stoji neki čovjek, koga nijesu prepoznali, ili zato, što se još nije dobro vidjelo, ili jer im se činio stran. Bio je to Isus. I doviknu im neznani čovjek:

»Djeco, imate li što za jelo?« Ribarima, koji love, značilo je to pitanje zapravo: jeste li što ulovili? Pitanje Njegovo glasilo je, kao da pita čovjek, koji hoće da kupi ribe od ribara, što se vraćaju s lova. Apostoli doviknuše samo:

»Nemamo.« Tim su pokazali, da na Isusa nijesu ni mislili, jer Mu ne bi bili tako odgovorili. Ne htjedoše da se potuže nepoznatom čovjeku, kako cijelu noć nijesu ulovili ništa. Ali neznanac nije se zadovoljio tim kratkim odgovorom, već im doviknu:

»Bacite mrežu na desnu stranu lađe i naći ćete!«

Držeći, da je stranac zapazio riba u bližnjoj plićini, koju su oni pregledali, a još više, jer nijesu htjeli da se prazni vrate kući, poslušaše i baciše s novom nadom mrežu na desnu stranu lađe. Želeći poslije kratkoga vremena da je podignu, oćutješe, da je puna riba. Uzalud napeše sad sve sile, da mrežu izvuku na čamac, moradoše je privezati uz lađu i povlačiti po vodi, tako je bila teška.

Svetomu Ivanu bilo je čudno, kako se za tako kratko vrijeme moglo uloviti toliko riba. I odmah se dosjeti, kako se u istom moru takovo čudo već desilo jednom na riječ Isusovu. Nije sada trebalo dugo razmišljati, tko bi mogao biti taj stranac, što ih je uputio, da opet bace mrežu. I reče Ivan Petru:

»To je Gospodin.«

Čuvši to Petar, kako je bio od prirode živ, smjesta prebaci na se gornju haljinu, koju je skinuo bio, da lakše radi, pripaše je pasom iz počitanja prema Spasitelju, te skoči u more, da bude što prije uz Gospodina. Lađa mu je išla odviše lagano, jer je za sobom vukla veliki teret. Tako je sv. Ivan prvi Isusa prepoznao, a sv. Petar se prvi našao uz Njega. Mjesto, gdje se sv. Petar bacio u more, nije bilo od obale dalje od kojih sto metara. Doskora doploviše i drugi apostoli s mrežom punom riba. Kad su čuli, tko je tu, stupiše na obalu, posvećenu nazočnosti Isusovom tako tiho, kao da su unišli u kakav hram.

S lađe nijesu apostoli dosada vidjeli ništa, nego kad stupiše na obalu, opaziše vatru, na kojoj se pekla riba, a podalje ležaše kruh. U blizini nije bilo ni žive duše. Ipak se nitko nije usudio pitati, tko je tu vatru naložio, ribu stavio peći te pripravio kruh. Svi su bili uvjereni, da je taj doručak priredio Isus svojim umornim i gladnim apostolima. Da im jasnije bude čudo,

reče Isus, neka donesu od riba, koje su ulovili, jer ona što se pekla na žeravici, nije bila dosta za tolike. Na riječi ove skoči i opet prvi Petar u barku, odriješi konop, kojim je mreža privezana bila uz lađu, te je izvuče na kopno uz pomoć svojih drugova. I sad stadoše vaditi iz mreže ribu za ribom, te po običaju ribarskom brojiti. Na veliko čudo svoje nabrojiše sto pedeset i tri komada, pa još k tomu sve same velike. Još im je bilo čudnije, što od tolikih riba nije popucala mreža. Po mnijenju sv. Ivana, koji je bio ribar od zanata, u tom se najbolje pokazala ruka Božja. Čudo, što ga doživješe, napuni ih nekim svetim strahom, koji im nije dopustio, da se slobodno približe k Isusu. Zato ih Isus pozove na doručak, te posjedoše oko vatre. Kako je dosad običavao, uze Isus kao pravi domaćin hljeb i dade svakomu po komad, isto tako i od ribe. S velikim poštovanjem primiše apostoli dar iz svetih ruku, srcem punim ljubavi, zahvale i veselja, što Isusa gledaju, Njegove riječi slušaju i s Njime blaguju. Videći pred sobom uskrsnuloga Isusa i veliko čudo, što se zbilo, lako ćemo pojmiti, što se apostoli nijesu usudili razgovarati s Isusom onako prijateljski kao prije muke, pa se nitko nije usudio upitati Isusa: Tko si ti? A i čemu bi Ga pitali, kad je svakomu bilo jasno, da je to nitko drugi, nego Isus glavom.

Isus postavlja sv. Petra za poglavicu crkve svoje.

Poslije doručka zapita Isus nenadano Petra: »Simone Ivanov ljubiš, li Me većma nego ovi?«

Simonu promijenio je Isus ime u Petar, pa ga je tim imenom obično zvao. Samo u svečanim zgodama zvao Ga je pređašnjim imenom i pridodao ime oca Njegova, koji se zvao Ivan ili pokraćeno Jona. Tako je i sada svečani naziv »Simone Ivanov«, kazivao Petru, da će nešto važna doći.

Znao je Petar, da Isus čita misli i čuvstva, što čovjeku leže na dnu srca, pa se na pitanje Gospodinovo

silno začudio. Ljubav potjerala je Petra, te je prvi dan Uskrsa trčao do groba. Na riječi Ivanove: »To je Gospodin«, skočio je Petar danas u vodu, da što prije bude uz miloga Učitelja svoga, a Spasitelj ga sada pita, ljubi li Ga. Isus opet nije pitao Petra, kao da želi saznati, da li Ga doista ima rado, već da mu dade priliku, da očituje ljubav svoju. Isus hoće da ga postavi za vrhovnog glavara crkve svoje, a glavni uvjet za tu službu jest, da žarko ljubi Isusa, jer će samo tako svladati tegobe svoje službe. Dodatak Isusov: »Ljubiš li me više nego ovi«, to jest drugi apostoli, pobudio je u Petra bolnu uspomenu. Kao da shvaća, kud nišani tim riječima Gospodin. Obećao je na Veliki četvrtak, da će ostati Isusu vjeran, makar Ga ostavili svi Njegovi drugovi — pa Ga je sramotno zatajao. Dok su nazočni gledali sad Isusa sad Petra, odgovori ovaj:

»Gospodine, Ti znadeš, da Te ljubim.«

Odlučno izjavljuje Petar, da ljubi svoga Gospodina. O toj ljubavi tako je siguran, da se za nju poziva na nepogrješivo znanje Spasiteljevo. Isus, koji vidi na dno srca njegova, neka sudi o ljubavi negovoj. Nego na riječi Isusove »više nego ovi« nema Petar odgovora. Za njegovu drskost već ga je jednom stigla kazan, jer je Isusa zatajao. Sjećajući se slabosti svoje, ne usudi se danas dići nad drugove svoje i kazati, da Isusa ljubi više nego drugi. Na iskren i ponizan odgovor Petrov uzvrati Isus:

»Pasi janjce svoje!«

To će reći: Bolje i ljepše ne možeš mi pokazati ljubav svoju, nego da se brineš za janjce moje. Za ljubav, koju Mu je zajamčio Petar, nagradio ga je Isus službom, koja traži veliku brigu, ustrpljivost, a nada sve ljubav.

Sada bi svatko očekivao, da će Isus zapitati i ostale apostole, da li Ga ljube. Ali ne. Ovdje se radilo samo o svetome Petru. I kao da Isus nije pravo vidio ili istražio srce Petrovo, upita ga drugi puta:

»Simone, sine Ivanov, ljubiš li Me?«

Ovaj put izostadoše riječi, »većma nego ovi«, jer je Petar bio izliječen od drskosti svoje. Petar kao da se više nije usudio osloniti se na svoje znanje, pa odgovori nešto odlučno, ali ponizno :

»Jest, Gospodine. Ti znaš, da te ljubim.«

I reče mu Isus drugi put :

»Pasi janjce moje !«

Na najveće čudo sviju zapita Isus i treći puta :

»Simone, sine Ivanov, ljubiš li me?«

To ožalosti Petra. Sumnja li Gospodin o njegovoj ljubavi, kad ga toliko puta pita? Ovaj treći upit ranio je Petra u srce. Sjetio ga na najžalosniji čas njegova života. Sjedio je pokraj žeravice, na kojoj se pekla riba, a ta ga podsjeti na onu drugu žeravicu, u dvorištu velikoga svećenika, kraj koje zataja Isusa. Da Isus ne zna što protivno onomu, što Petar sada misli i ćuti? I strava prođe Petra kod pomisli, ne će li mu Isus i opet proreći, da će nanovo pasti. Ne vjerujući više ni sam sebi, uputi sada Petar Isusa na dubinu srca svoga i odgovori :

»Gospodine, Ti sve znaš. Ti znaš, da Te ljubim.«

Ta poniznost Petrova spojena sa povjerenjem u Isusa pokaza, kako je velikom ljubavi bio Petar odan Učitelju svomu. I reče mu Isus :

»Pasi ovce moje !«

Nije Isus tri puta pitao Petra, kao da traži od njega zadovoljštinu, što Ga je tri puta zatajao. Petar je okajao svoj grijeh na Veliki četvrtak, pa mu je bilo oprošteno. Tri puta pita Isus, da pokaže, kako je ljubav nada sve potrebna za službu, koju je Petru namijenio. Samo onaj, koji Isusa zaista ljubi, moći će požrtvovno pasti janje i ovce Njegove.

Isus nije imao nikakovih ovaca ni janjića, već je tim riječima mislio ljude. Nebrojeno puta zove se u starome Zavjetu narod Izraelski stado, a vladari naroda pastiri. Tako misli i Isus pod janjcima sve one vjernike, koji će jednom pripadati Crkvi Njegovoj. Prema tomu riječ »pasti« znači upravljati, ravnati, vladati. Pastir hrani ovce svoje, vodi ih na pašu, čuva od neprijatelja, vraća zalutale na pravi put.

Po riječima Isusovima ima tako i Petar da se brine za spas Njegovih vjernika. Treba da ih ravna, vodi, brani, čuva od svega, što bi moglo naškoditi duši njihovoj. Janjići su pristaše Isusove nauke, članovi Njegove Crkve, vjernici uopće, koje Isus zove svojima, jer ih je otkupio svojom smrti na križu. Ovce, koje janjiće hrane, to su pastiri, duhovni poglavari, koji će vjernicima biti otac i majka. Isus je povjerio Petru svoje janjce i ovce, dakle cijelo stado, to će reći : vjernike i pastire, podanike i glavare, pa i same apostole. Postavio ga tako za pastira nad pastirima, za vidljivu glavu cjelokupne Crkve svoje, za svoga zamjenika na zemlji, da se u Crkvi Njegovoj sačuva jedinstvo, kako se ne bi raspala na više grana. Zgodno je, što se to dogodilo u Galileji. U toj zemlji počeo je Isus graditi Crkvu svoju, kad je izabrao dvanaestoricu apostola. U Galileji završio je gradnju Crkve svoje, kad je Petra imenovao za vrhovnu glavu i time postavio krunu Crkvi svojoj.

Čast vrhovnog pastira nije dana Petru za njegovu osobu, već za cijelu Crkvu. Nije dakle prestala sa životom Petrovim, već je prošla na njegove nasljednike i treba da postoji tako dugo, dok bude i Crkve.

Nasljednik u kraljevskoj časti i kralj, jest onaj, koji je naslijedio prijestolje pokojnoga kralja. Petar je umro mučeničkom smrću u Rimu, pa su sva njegova prava prešla na njegova nasljednika na rimskoj stolici. Onaj dakle biskup, koji vlada u Rimu, jest zakoniti nasljednik svetoga Petra ne samo u časti biskupskoj, već i u časti vrhovnoga glavara cijele Crkve.

Doista je jedna vrhovna vidljiva glava bila Crkvi potrebna, kad su toliki narodi poprimili vjeru Isusovu. Trebalo je pročelnika, koji će vjernike, rasijane po cijelom svijetu ravnati, upravljati, uzdržavati u jedinstvu, čuvati od krivih nauka. Iz toga se vidi, od kolike je važnosti za Crkvu papinstvo. Crkva Isusova postoji, živi, radi, širi se i brani se, jednom riječju stoji i pada sa papom.

Isus proriče sv. Petru mučeničku smrt.

Velika je čast bila Petru, što ga je Isus postavio za poglavicu vasione Crkve svoje. U znak zahvale možda je Petar htio da kaže, kako je pripravan na sve žrtve za svoga Gospodina i povjereno mu stado. Ali Isus, koji je znao, što Petar misli, i vidio što ćuti na dnu srca, preteče Petra, te reče :

»Zaista, zaista ti kažem, kad si bio mlađi, opasivao si se i hodao, kud si htio, a kad ostariš, širit ćeš ruke svoje i drugi ćete opasati i odvesti, kuda ti ne ćeš htjeti.«

Na Istoku nose široko odijelo, koje treba pasom pritegnuti uz tijelo, da ne smeta čovjeka u hodu i u radu. Riječima dakle : »pasao si se i hodao, kud si htio«, sjetio je Isus Petra, kako je nekoć po volji radio i hodio, te bio slobodan. Ova prva polovina služi samo za uvod drugoj polovini riječi Isusovih : »kad ostariš, drugi će te opasati i odvesti, kuda ne ćeš.« Tim je Isus prorekao Petru mučeničku smrt. Što znače riječi širiti ruke, odmah je shvatio Petar po smrti Isusovoj, koja je još svima bila živa u pameti. Prije nego su osuđenika pribili, raširiše mu ruke i svezaše uz križ, da ih nesmetano mogu pribijati. Riječi napokon : i vodit će te, kud ti ne bi htio, označuju jasno put na stratište. Ne kaže se time, da će Petar na silu ili nerado poginuti, već da će pretrpjeti mučeničku smrt, pred kojom strepi narav čovječja.

Poslije ovih riječi mogao je Petar više puta gledati u duhu okove, u koje će biti okovan, kako ga vode na stratište, kako mu šire ruke i vežu, napokon kako ga pribijaju na križ. Unatoč tomu bio je veoma sretan. Proroštvo Isusovo, što ga je sada čuo, kazivalo mu je, da će u ljubavi prema Isusu istrajati do kraja života, da uz pomoć Božju ne će više svoga Gospodina izdati, da će život svoj žrtvovati za Isusa i za stado Njegovo. Proroštvom svojim opet je Isus odlikovao Petra, jer je između svih apostola jedino njemu prorekao, kojim će načinom umrijeti. U veselju svomu nije Petar pitao Isusa ni zašto će život svoj ovako završiti ni za vrijeme, kada će to biti.

Poslije tih riječi prekine Isus razgovor, ustade i reče Petru :

»Hajde za Mnom !«

Petar smjesta posluša, ustade i pođe za Gospodinom. Vidjevši to ustade i sveti Ivan, te pođe za obojicom. A kad Petar začu korake iza sebe, ogleda se i vidi, da je Ivan pošao za njima. Što im se Ivan priključio, tumačio je Petar, kao da bi on rado upitao Isusa, kojim će se načinom završiti njegov život. Na posljednjoj večeri zamolio je Petar Ivana, neka upita Gospodina, tko je taj apostol, koji će Isusa izdati. Sada mu htjede Petar vratiti milo za drago, pa zapita Isusa :

»Gospodine, a što će ovaj?«

Mislio je time reći : hoće li sv. Ivan umrijeti mučeničkom smrti? Petar je držao, da će Gospodin na njegovo pitanje odgovoriti s tim radije, što je znao, kako Isus voli Ivana. A možda je i pitao iz puke radoznalosti. Zato mu Isus ne dade izravan odgovor na njegovo pitanje, već reče : »Ako hoću, da on ostane, dok ja ne dođem, što je tebi do toga?«

Tim je očitovao Petru, da se njega ne tiče, ako Isus hoće, da Ivan ostane ovako, to jest da umre prirodnom smrti. Do Božje volje stoji, kakvu je komu smrt dosudio, kao što je do Božje volje, hoće li je komu proreći ili ne. I završi Isus riječima :

»Ti idi za Mnom !« Kao da mu reče : Ne brini se ti za Ivana ; za tebe je samo, da Mene slijediš, a to znači : gledaj samo da vršiš službu, koju sam ti povjerio.

Petar je doista pošao za Isusom. Proroštvo se Isusovo ispunilo, jer je umro mučeničkom smrti na križu 29. lipnja godine 67. u Rimu. Molio je krvnike samo jedno : neka ga razapnu naglavce, jer nije vrijedan, da bude pribijen na križ kao Njegov Gospodin. Nije Petar pošao za Gospodinom samo u mučeničku

smrt, već i u slavu vječnu, kojom ga je Bog nagradio u nebu. A sv. Ivan umro je prirodnom smrti u velikoj starosti, kako je Isus prorekao.

Isus šalje apostole.

Anđeo je rekao na praznome grobu ženama, neka jave učenicima, da pođu u Galileju, gdje će vidjeti Isusa. Nije to Isus javio samo apostolima, već i drugim svojim učenicima, kojih je u Galileji bilo dosta. Neki od ovih krenuli su kući odmah poslije prvog dana židovskog vazma, pa nijesu ni znali, da je Isus u nedjelju uskrsnuo. Boljelo ih je i uzdrmalo njihovu vjeru, što je Isus tako žalosno svršio. A kad im stiže vijest, da će Isusa vidjeti, napuni se duša njihova nade i veselja. Opet će gledati svog milog Učitelja, koji ih je učio na obali Genezaretskog jezera, na vrhovima Galilejskih gora, u pustinji nahranio sa nekoliko hljebova, izliječio od raznih bolesti, dapače dvojicu u njihovu kraju uskrisio od mrtvih.

Gdje i kada će Spasitelja vidjeti, nije javio anđeo. To im je Isus kasnije označio po svojim apostolima. Jedan takav sastanak s Isusom opisuje i sveto Pismo. Evanđelje veli, da je na poziv Isusov došlo svih jedanaest apostola, a sv. Pavao dodaje u poslanici Korinćanima, da se taj dan skupilo više od pet tisuća braće. Mnogi od ovih živjeli su još u vrijeme Pavlovo i bili mu lično znani. Jasno je, da se toliko mnoštvo nije moglo sastati u gradu, ni na živahnoj obali Genezaretskoga jezera, već daleko od svjetske buke. Evanđelje opaža samo, da je sastanak bio urečen na poznatom brdu. To posve odgovara Isusu, koji je za svečane časove rado odabirao brda. Na gori počeo je propovijedati osam blaženstva, na gori Taboru se preobrazio, na Kalvariji je umro, na maslinskoj gori ostavio ovaj svijet. Jedni drže, da se Isus sada ukazao na istoj gori, na kojoj je propovijedao osam blaženstva i udario temelje svoga kraljevstva. Drugi misle, da je došao

na goru Tabor, gdje su Ga nekoć preobražena vidjela samo trojica apostola, pa se poslije uskrsnuća htio ukazati velikom mnoštvu naroda.

Dok su Židovi u Jerusolimu mislili, da se Isus izgubio ili da je propao, slavio je Spasitelj u Galileji veliko slavlje. Čim se Isus ukazao, padoše svi na koljena, da Mu se poklone kao Bogu svomu. Sve je šutjelo i napeto gledalo. Nije čudo, što su neki od velike množine ljudi sumnjali, je li to Isus, jer Ga nijesu odmah prepoznali u preobraženom tijelu. Ne vjerujući svojim očima pitali su, nije li pred njima kakav duh. No doskora prođe ih svaka sumnja. Došavši Isus pristupi bliže k apostolima i reče im :

»Dana mi je sva vlast na nebu i na zemlji.«

Tu vlast imao je Isus kao Sin Božji od vijeka, ali ju je sada stekao i kao čovjek, jer se žrtvovao za sve ljude i otkupio ih svojom krvi. Ta vlast na zemlji znači : dijeliti milosti, preobraziti srce, praštati grijehe, a na nebu otvarati vrata, puštati u kraljevstvo nebesko, doznačivati rajske stanove. Proteže se ta vlast po svoj zemlji, na sve narode, koji su dosad živjeli i koji će se pojaviti do svršetka svijeta. Vlast ova nije ograničena samo na ovu zemlju, već ima da potraje i na nebu, koje je Isus ljudima otvorio. Nebo i zemlja, to su kao dvije pokrajine, koje pripadaju pod jedno kraljevstvo Isusovo. Nekoć je sotona htio da prevari Isusa riječima : »Dat ću ti sva kraljevstva svijeta i slavu njihovu, ako mi se pokloniš.« Danas kao da je Isus sa visine toga brda pokazao apostolima u duhu sve narode i rekao : Hodite i osvojite za Me zemlju !

Zatim nastavi Isus :

»Idite i naučajte sve narode krsteći ih u ime Oca i Sina i Duha svetoga.« Idite od grada do grada, od pokrajine do pokrajine, da se kraljevstvo Isusovo raširi po svem svijetu. Naučajte sve narode, da stupe u jedno veliko društvo djece Božje, u Crkvu Isusovu.

Kako Otac hoće, da sunce sija dobrima i zlima, a kiša pada pravednima i nepravednima, tako hoće i Sin, da sunce evanđelja zasja svima ljudima i kiša

Njegove božanske nauke orosi sva srca na zemlji. Da tko postane član Crkve Isusove, treba najprije da se pokrsti na ime Oca i Sina i Duha svetoga, to jest, da se posveti njihovoj službi. Tko se okvasi vodom svetoga krsta, toga će milost Duha svetoga oprati od svakoga grijeha, obnoviti i preporoditi, pa će postati član kraljevstva Božjega, koji ima pravo na vječni život u nebu. Krstom posvećujemo se, stupamo u službu sv. Trojice i postajemo dionici otkupljenja, što ga je Bog Otac priredio svim ljudima po utjelovljenju Sina svoga, a primjenjuje ga pojedinima po Duhu svetome. Vjera u presveto Trojstvo temeljna je nauka Isusova, kojom se vjera naša razlikuje od poganstva, koje je štovalo više bogova, i od Židova, koji nijesu znali, da u Bogu imade više osoba. Nije dosta, da se čovjek pokrsti i vjeruje u Isusa. Vjera bez dobrih djela ostaje mrtva. Zato nastavlja Isus :

»I učite ih, da drže sve, što sam vam naložio.«

Ne stoji kršćaninu do volje, odabrati samo neke od Isusovih zapovijedi : valja da vrši sve, što je Isus odredio. Što treba kršćanin da vrši, to nije Isus napisao, već usmeno razložio apostolima tumačeći svoju nauku. Tim riječima postavio je Isus apostole za učitelje nauke svoje i ujedno im dao vlast, da vladaju vjernicima i izdaju zakone, koji su nužni za njihovo spasenje.

Pozorno i ponizno saslušali su apostoli nauk Isusov. Srce njihovo gorjelo je od čežnje, da prošire Njegovu nauku i kraljevstvo. Ali hoće li moći da izvrše zadaću svoju, da svladaju nebrojene zapreke? Hoće li ih ljudi primiti i htjeti slušati? Tu bojazan uklonio je Isus riječima :

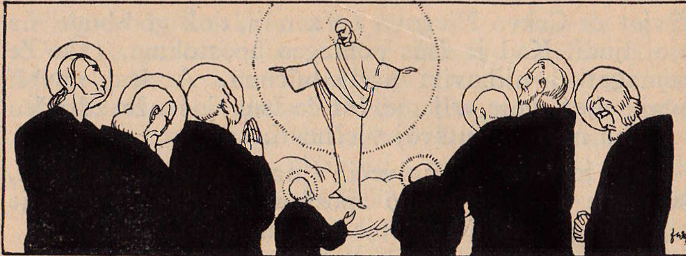
»I evo ja sam s vama sve do svršetka svijeta.«

Ohrabrio ih je time, neka se ne boje nikakovih neprilika. Kad uzađe na nebo, bit će nevidljivim načinom uz apostole. Pratit će ih, kako su oni pratili Isusa na zemlji, da im pomogne, da ojača njihovu slabost, da ih obrani i ravna, da u naučanju ne zastrane. Bit će uz njih nesamo u prvo vrijeme, već u sve dane i časove do svršetka svijeta. Po tim riječima Isusovim

živjet će Crkva Njegova na zemlji, dok god bude na njoj ljudi. Kad je Isus pomagao apostolima, tako će pomagati i njihovim nasljednicima. A kad navrši ovaj svijet svoje vrijeme, bit će Isus još uže združen s njima na nebu u svoj vječnosti.

To je jedno od najvećih i najutješnijih obećanja, kojim je Isus razveselio apostole. Ljepše i svečanije nije mogao zaključiti svoje naučanje u Galileji.

Isus je održao svoju riječ. To nam jasno svjedoči Crkva Njegova, koja pokraj sviju neprijatelja postoji gotovo dvadeset vjekova na zemlji. Prema nalogu Isusovom počeše apostoli propovijedati, da je Isus uskrsnuo. Od njihova propovijedanja uzdrmaše se zidovi grada Jerusolima, razišlo se veliko vijeće, nema više velikih svećenika. Kad se kasnije vjera Isusova uhvatila u koštac sa poganstvom, uzalud se širila protiv nje kleveta, uzalud se otvoriše tamnice, zaigraše mučila, otupiše mačevi. Muževi i žene, robovi i građani, siromašni i bogati, prigrliše novu vjeru Isusovu. Poganski se hramovi srušiše u prah, kao da ih je uzdrmao jak potres. Rimljani su osvojili cio svijet, ali nijesu mogli svladati dvanaest golorukih apostola. Kasnije pojaviše se novi narodi, i nestade ih sa lica zemlje, a Crkva Isusova ostade. Ljudi padaju u grob jedan za drugim, a Crkva živi. Svaki dan mijenjaju se na svijetu nazori i običaji, samo Crkva ostala je stalna, nepromijenjena. Danas ujedinila se protiv Crkve Isusove sila i paklena zloba. Poganski i kršćanski kraljevi jurišaju na nju svim mogućim oružjem : politika, znanost, novine, pjesme, slike, državnici, činovnici, učitelji, vojnici, radnici. I do danas nije im uspjelo satrti Crkve Kristove, jer nju ne brane ljudi, već sam Isus. Nije li od svih ovih neprijatelja Crkve Kristove pametniji bio onaj stari učitelj Gamalijel, koji je rekao : »Ako je ovo djelo od ljudi, propast će, ako li je od Boga, ne ćete ga srušiti?«

Uzašašće.

Zemlja ova nije mjesto, gdje bi čovjek ostao do vijeka. Isus je zadaću svoju dovršio na ovom svijetu. Sašao je s neba te poučio ljude u pravoj vjeri. Otkupio ih je svojim životom, osnovao kraljevstvo svoje, naložio apostolima, da ga proširе po svijetu i postavio sv. Petra za svog namjesnika.

Prije nego se navršilo četrdeset dana poslije Uskrsnuća, pozva Isus apostole, da se vrate u Jerusolim. Tu ih podsjeti, kako ih je prije muke svoje upozorio, da će Ga Židovi predati poganima, a ovi razapeti, ali da će treći dan uskrsnuti. Napomenuo je, kako im je prorekao, da će Ga na početku Njegove muke svi ostaviti, kako je unaprijed kazao Petru, da će Ga tri puta zatajiti, a Judi, da će Ga izdati. Što apostoli nijesu prije mogli vjerovati, bilo im je sada jasno, jer se sve obistinilo. Kako se dosad ispuniše sva proroštva o obećanom Mesiji, tako reče im: Izvršit će se sve, što im je govorio o kraljevstvu svome. Čuli su sve, što je naučao, uvjerili se, da je umro, te osvjedočili na svoje oči, da je uskrsnuo. Neka sada drugima propovijedaju i posvjedoče, što su čuli

i vidjeli. S propovjedanjem neka počnu u Jerusolimu i otvoreno proglase, da je uskrsnuo. Kad svijet vidi, da u Isusa vjeruju mnogi od onih, koji su Ga razapeli, ne će drugi sumnjati, da je uskrsnuo. Kad osnuju Crkvu u židovskoj zemlji, tad neka zaredaju drugim krajevijma po svijetu.

Dobar vojskovođa ne dopušta vojnicima, da se upuštaju u bitku prije, nego ih je opskrbio potrebnim oružjem. Tako nije mogao ni Isus dopustiti, da apostoli počnu propovijedati, dok ih ne ojača Duh sveti. U to razvratno doba širiti vjeru Isusovu, koja zahtijeva samozataju i pregaranje, bila je zadaća, koja nadilazi sile ljudske, jer je trebalo pokvarenem čovjeku preokrenuti dušu. Zato će im poslati Duha svetoga, da im prosvijetli razum, da ih pouči, ojača, ohrabri, kako bi bez straha propovijedali vjeru, koja je Židovima bila sablazan, a poganima ludost. Kako je kod krštenja Ivanova tijelo uronilo u vodu, tako će se za koji dan duša njihova napuniti Duha svetoga. Neka stoga ne ostave Jerusolim, već neka čekaju dolazak Duha svetoga.

Ovako ohrabreni i puni pouzdanja krenuše na poziv Isusov četrdeseti dan poslije Uskrsnuća prema Maslinskoj gori. Na podnožju te gore vidješe apostoli početak Njegove muke. Na vrhu iste gore vidjet će početak Njegove slave. Prešavši preko potoka Cedrona ostaviše na lijevo vrt Getsemani i pošavši cestom nešto podalje, popeše se na goru Maslinsku.

Videći, kako je Isus s njima ljubazan, staviše Mu apostoli na tom putu čudno pitanje. Još uvijek nijesu se mogli ostaviti općenite židovske predrasude, da će Mesija izbaviti narod židovski od rimskoga jarma i osvojiti cio svijet. Sada je Isus uskrsnuo od mrtvih, pa kako ne bi mogao uspostaviti prijestolje Davidovo. Zato upitaše Isusa:

»Gospodine, hoćeš li u ovo vrijeme povratiti kraljevstvo Izraelsko?«

Tu misao podmetnula im je ljubav k židovskomu narodu i k njihovu učitelju, a opet ih još nije bio prosvijetlio Duh sveti, da se dignu nad zablude židovske.

Na pitanje ovo nije im Isus odgovorio, već je svratio pogled njihov prema mnogo ljepšem kraljevstvu, na kraljevstvo Mesijansko, koje ne će biti samo židovsko, već općenito. Kad ih Duh sveti nadari svojim darovima, reče Isus, počet će oni graditi kraljevstvo Mesijansko, najprije u Jerusolimu, odakle će se raširiti po židovskoj zemlji, zatim po Samariji i sve do krajnjih granica svijeta. Svuda će apostoli propovijedati i svjedočiti, da je Sin Božji s neba sišao, s njima živio, i učio ih, na križu umro i od mrtvih uskrsnuo; da je nakon uskrsnuća boravio neko vrijeme s njima na zemlji i da je pred njihovim očima uzašao na nebo.

»Bit ćete mi svjedoci u Jerusolimu i po svoj Judeji i Samariji do kraja zemlje.«

To su posljednje riječi, što su ih izustila usta Isusova na ovoj zemlji. Tek što ih je izgovorio, opaziše apostoli, kako je Isus podigao i raširio ruke, da ih blagoslovi, kao što otac blagoslivlje svoju djecu, kad se od njih dijeli. Za to vrijeme bile su oči sviju uprte u lice Spasiteljevo, puno božanske dobrote, u pogled Njegov, koji je zaokružio po nazočnima, da im kaže posljednji oproštaj. Bilo je to u četvrtak, kako neki sveti oci misle, baš u podne.

Kad apostoli klekoše, da prime blagoslov, Božanski se učitelj uzdigao sa zemlje i dizao sve više i više držeći jednako ruke raširene na blagoslov. Onaj, koji je stvorio svemir, digao se nad svemir svojom moći. Ovaj put nije Isus iznenada iščeznuo, kako je dosada bivalo, već se pomalo udaljivao od zemlje. Htio je da pokaže svima, kako se vraća k Ocu svome na nebo. Kad bude svijet pitao, gdje je Isus sada, odgovorit će apostoli, da su na svoje oči vidjeli, kako je ostavio ovu zemlju i uzdigao se u nebesko kraljevstvo. U čudu su Ga pratili raširenim očima apostoli i učenici sve dotle, dok Spasitelja nije zasjenio svijetao oblak, koji Ga ote ispred pogleda njihova. Nekoć je kod preobraženja Isusova sjajan oblak posvjedočio, da je Isus mili Sin Božji, sad je pak oblak nanovo potvrdio, da je Isus Spasitelj svijeta, koji je zavrijedio, da uđe u nebesku slavu. Opet je svemir priznao Stvoritelja

svoga. Kad se rodio, navijestila Ga je zvijezda, kad je umirao, rastužilo se nad Njim sunce, kad je uzašao, zagrliše Ga oblaci, koji će Ga opet dopratiti na ovaj svijet.

Već je Isus davno bio unišao u slavu svoju, a apostoli su jednako gledali očima u nebo stojeći kraj znamenitoga mjesta, gdje se noga Isusova posljednji put taknula zemlje. I bili bi još dugo ovako gledali nemogući se otrći od toga svetoga mjesta, dok ih nije lecnuo nepoznat glas. Kad skrenuše glave na stranu, opaziše kraj sebe dva čovjeka, koji rekoše:

»Ljudi Galilejci, što stojite gledajući na nebo. Ovaj Isus, koji je uzašao na nebo, tako će doći, kao što Ga vidjeste, gdje ide na nebo.«

Apostolima bilo je jasno, da su ta dvojica anđeli. Odavalo ih je svečano bijelo odijelo i to, što se neopaženo nađoše kraj njih. Dobrom ocu, koji je stigao na cilj svoga putovanja, prva je briga, da javi djeci, kako je prispio. Tako je i dobri Isus poslao ove anđele, neka jave apostolima, da je već u nebu i neka ih utješe porukom, da će još jednom doći na zemlju. Kad se Isus rodio u Betlehemu, posvjedočiše nebeski glasnici, da je došao s neba. Sad opet javljaju, da je uzašao na nebo i navješćuju, da će se na sudnji dan vratiti na zemlju ovu. Oni to znadu, jer im je već izdan nalog, da imadu Isusa dopratiti i, kad mrtvi ustanu, sabrati izabranike Njegove.

Sada tek krenuše apostoli prema Jerusolimu. I vraćahu se veseli, jer učitelj njihov nije mogao ljepše i slavnije završiti život svoj na zemlji, nego uzašašćem. Bili su uvjereni, da će im Isus s neba pomoći, da uspješno naviještaju vjeru Njegovu. Tijelom se spuštahu niz goru Maslinsku, a misli se njihove jednako dizahu u nebo i razmišljahu o slavi Isusovoj. Srce im je kucalo od veselja, što će i oni jednom biti dionici Njegova blaženstva i slave Njegove. Znadu, da je Isus otišao k Ocu svomu i njihovomu, da im pripravi mjesto u nebu. Prema nalogu Isusovu, da ostanu u Jerusolimu, vratiše se u onu dvoranu, gdje su zajedno sa Gospodinom proslavili posljednju večeru, da se

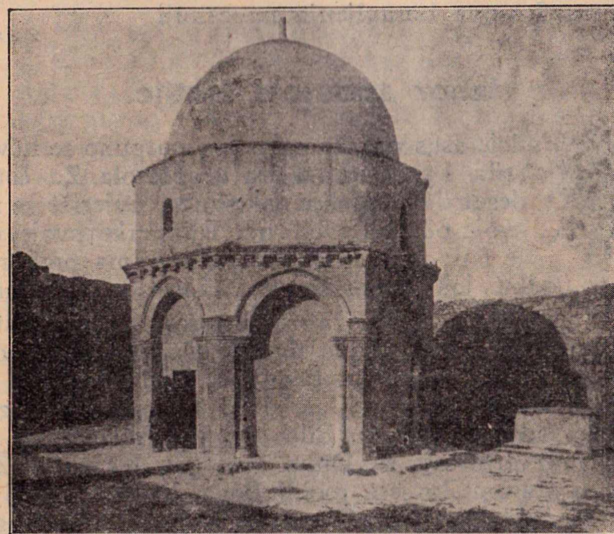
molitvom priprave na dolazak Duha svetoga. A onda će se svim žarom primiti svoje službe i poći u svijet, da ga osvoje za svoga gospodara i pretvore zemlju u kraljevstvo nebesko. Svijet im je hrlio već u susret. Već su krenuli na put hodočasnici iz udaljenijih krajeva na novu židovsku svetkovinu, pa će na Duhove čuti i preko tri tisuće Židova prigrliti novu vjeru u raspetoga Spasitelja, koji je obećani Mesija.

Apostoli su vidjeli samo početak Isusove slave, Njegovo uzašašće. Oblak im je zastro, što se zbivalo u nebu, kud nije mogao doprijeti pogled ljudski. Nijesu ni to vidjeli apostoli, kako su Isusa u času uzašašća okružile nebrojene duše, što su vjekove čekale u pretpaklu, da im se otvore vrata nebeska. Bili su među njima naši praroditelji, patrijarhe i proroci i napokon sve one svete duše, koje su vjerovale u došastoga Spasitelja.

Nema nadalje sumnje, da su u nebu svi zborovi anđeoski pohitjeli Spasitelju ususret i duboko se poklonili svomu novom Gospodaru. Čitavo je nebo odzvanjalo veselom pjesmom, što se pjevala u čast Spasitelju. Ušavši u nebo pao je Isus pred Ocem na koljena, da Mu zahvali za pobjedu, koju je izvojštio nad paklom i đavlom. A nebeski se Otac podigao sa prijestolja i pozvao Isusa, da sjedne Njemu na desno i podijeli s Njime vladu na nebu i na zemlji. Kao drugo Božansko lice presvetoga Trojstva zapada Isusu jednaka čast s Bogom Ocem od vijeka. Danas dobio je Isus to odlikovanje, da sjedne uz Gospodina Boga i kao čovjek. Veliku tu čast ne podijeli Isus s nikim. Najveći anđeli, koji Bogu služe, stoje pokraj prijestolja Božjega, pa se klanjaju, kako Bogu Ocu, tako i Sinu Isusu, koji je odsad i po svojoj čovječjoj naravi nad svim stvorovima na nebu.

Kad vojskovođa pobijedi neprijatelja te nema straha, da bi bio napadnut, tad može mirno da sjedne. Tako evo sjedi i Isus poslije svojih napora i muka. Mir, koji uživa u nebu, ne može ništa više poremetiti. Kako li je uzvišen za svoje poniženje, kako sjajno nagrađen na nebu! Potocima veselja naplaćena Mu

je svaka suza. Za trnovu krunu dobio je slavnu krunu. Za društvo razbojnika okružiše Ga zborovi anđeoski, koji za pogrde i psovke židovske pjevaju Isusu u hvalu i čast pjesme nebeske. Za ono kratko vrijeme, što je trpio, uživa vječni mir, vječno veselje i vječnu slavu. A kakovu nagradu žanje na zemlji! Odbacio Ga je narod židovski, a sad Mu se klanjaju gotovo od

Ruševine crkve na mjestu, gdje je Isus uzašao na nebo.
(U sredini zapuštena džamija.)

svih naroda na zemlji. Za jedan križ, na kojem je trpio, kolike Mu podigoše oltare, kolike sagradiše crkve u Njegovu čast i slavu!

U slavi svojoj nije Isus zaboravio svijet ovaj. Moli se za nas Ocu svome i posreduje prikazujući Gospodinu Bogu naše molitve i svoje zasluge.

Gotovo na vrhu Maslinske gore, na mjestu, odakle je Spasitelj uzašao na nebo, dala je sv. Jelena križarica sagraditi veličanstvenu crkvu, koja je ka-

snije dva puta razorena i opet podignuta. Kad zapustiše križari svetu zemlju, razoriše je muhamedovci opet i sagradiše na istom mjestu džamiju. Ta je danas malena i pusta. Zidovi su joj goli, davno okrečeni, ispisani imenima raznih putnika, ali čuvaju dragocjen spomen. Na mjestu, s kojega se Isus uzdigao, ostade otisak Njegovih nogu. Sveti ovaj trag vidi se još i danas, a milijuni kršćana ga cjelivaju, jer je posljednji spomen Isusova boravljenja na zemlji.

Izbor apostola Matije.

Kad je Isus uzašao na nebo, potpuno se učvrstila i pročistila vjera u apostola. Za četrdeset dana poslije uskrsnuća, uvjeriše se na svoje oči, na svoje uši i na ruke svoje, da je isti onaj Isus, koji je s njima proboravio tri godine, još i danas živ, kao da nikada nije umro.

S Maslinske gore vratiše se apostoli na mjesto, s kojim ih je vezalo toliko slatkih uspomena, u kuću, gdje je Isus proslavio posljednju večeru i gdje im se javio prvi dan Uskrsa. Daleko od svjetske buke, započeše sada novi život. Bila je želja Isusova, da se molitvom priprave za Duha svetoga. Kako su Židovi u starom Zavjetu molili Boga, da dođe Mesija, tako su kršćani sada molili za obećanog Duha svetoga.

Uz apostole bila je revna u molitvi i sama Majka Božja. Kad je glava kršćanske obitelji, Isus Krist, uzašao na nebo, ostavio im je blaženu Djevicu Mariju, da bude majka apostolima i svim vjernima. I cijela se družba s veseljem priključila u molitvi Majci Božjoj, jer je bila uvjerena, da će joj njezin zagovor u velike pomoći. Sa Blaženom Djevicom Marijom bile su i one žene, koje se tako lijepo poniješe kod ukopa i uskrsnuća Isusova. Uz njih nađoše se i braća Isusova. Bili su to rođaci Isusovi, koji su nekoć držali, da će Isus postati svjetski Mesija. Uskrsnuće Njegovo izliječilo ih je od te zablude, pa se pridružiše apostolima. A bilo je u tom društvu i drugih vjernika odanih

raspetomu Spasitelju, pa je broj njihov narastao do sto i dvadeset. Uz molitvu razgovarali su o Isusu i razmišljali što im je sve govorio. Mnogo toga, što im je prorekao bio, nijesu razumjeli, ali kada se sve ispunilo, sinuše im riječi Isusove u pravome svijetlu.

U te dane između uzašašća Isusova i dolaska Duha svetoga, sjetiše se apostoli, kako je Isus odabrao dvanaestoricu apostola, te namisliše da upotpune broj, koji je Juda okrnjio izdajom svojom. Jednoga dana ustade Petar, komu je povjerena bila briga o ovcama i janjcima, te predloži, da na mjesto Judino izaberu novog apostola. Premda je kao poglavar cijele crkve Petar sam mogao postaviti dvanaestog apostola, ipak odluči, da će ovaj put izbor prepustiti cijeloj općini, a on će ga samo rukovoditi. U to ime reče sakupljenima:

»Braćo, trebalo je, da se izvrši ono mjesto svetoga Pisma, što ga je prorekao Duh Sveti na usta Davidova o Judi, koji izdade priliku i pokaza put onima, što uhvatiše Isusa.« Jasno je svakome, da Juda nije morao izdati Isusa, jer je tako prorečeno bilo i da je to Duh sveti prorekao, jer je predvidio, da će Ga Juda izdati. Kako mi nismo nikoga primorali da učini zlo, jer se sjećamo njegova zločina, tako i Bog ne sili čovjeka na zlo time, što unaprijed vidi, da će pogriješiti. »A za izdajničku plaću njegovu«, nastavi Petar, »kupljena je njiva, a on se objesio i pao na trbuh, koji se raspukao, pa se sva utroba njegova razasula. O tome proširio se glas u Jerusolimu među narodom, koji prozva ono polje svojim jezikom Hakeldama, to će reći krvno polje. Tako ga nazvaše, da označe kakovim je novcem zemlja kupljena. Pisano je u knjizi Psalama: »Neka bude stan njegov pust i biskupstvo njegovo neka primi drugi.« Tim riječima tužio se David na svoje neprijatelje. Davidove neprilike bile su samo slika velikih nevolja, što ih je Isus pretrpio, pa je David te riječi prorekao i za neprijatelje Isusove, od kojih je najveći bio Juda. Judin stan ostade pust, jer se ispraznilo mjesto njegovo među dvanaest apostola.

»Da se upotpuni broj apostola, treba da izaberemo jednoga od ovih ljudi, koji su bili s nama sve vrijeme, počamši od krštenja Ivanova, pa do danas, kad se Isus uznesao u nebo, da bude s nama svjedok uskrsnuća Njegova.« Samo takav čovjek, koji je na svoje oči vidio čudesa Isusova i slušao nauku Njegovu od prvoga do posljednjega dana, može da bude apostol i da svjedoči za Isusa.

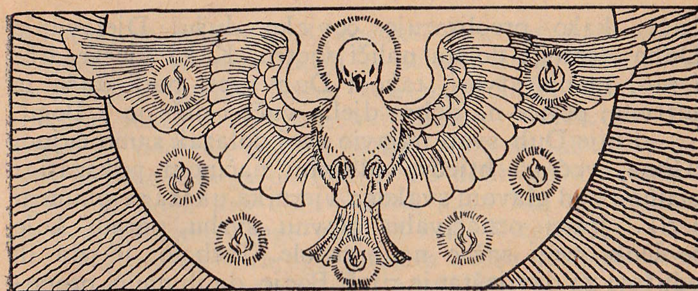
I skupština odabra dvojicu, koji su se činili jednako vrijedni te visoke časti. Jedan se zvao Barsaba, to jest sin Sabin, koji je po tadašnjem običaju nosio rimsko prezime Just. Drugome je ime bilo Matija. Da ni jednome ne učine krivo, odlučiše baciti kocku, jer su držali, da apostole ne mogu odrediti ljudi, već da ih može pozvati samo Bog. A kad jednom dođe Duh Sveti, ne će se apostoli više birati žrijebom, jer će im dati vlast, da sami odaberu pa i zarede biskupe i svećenike. Na to su po svoj prilici napisali ime svakoga na pločicu, koju baciše u kakovu posudu. Čije se ime prvo izvuče, toga kao da je sam Bog odabrao.

I sad se pomoli cijela općina na usta svoga poglavice i predsjednika, svetoga Petra, ovako:

»Ti Gospodine, komu su poznata srca sviju, pokaži sada, koga si od ove dvojice izabrao, da prime službu apostola, iz koje ispade Juda, da poslije smrti ode na mjesto, koje si je zaslužio.«

Držali su, da je Isus uvijek među njima i da predsjeda njihovoj skupštini nevidljivim načinom. Kako je sebi odabrao apostole, dok je boravio na zemlji, tako neka i sada kao glava Crkve, koja boravi na nebu, odabere od ove dvojice, koga hoće.

Poslije te molitve izvukoše iz posude ime Matijino i tako ga pribrojiše jedanaestorici, to jest primiše u zbor apostolski kao dvanaestoga.

Dolazak Duha svetoga.

Iza Uzašašća deseti dan izvršilo se, što je Isus obećao apostolima: »Molit ću Oca i poslat će vam drugog utješitelja, Duha istine, koji će ostati s vama do vijeka.«

Taj dan bio je za Židove veliki blagdan, koji se zove pedesetnica, jer se slavio pedeseti dan poslije pashe. Ustanoviše ga, da Bogu zahvale za sretnu žetvu, a židovski su učitelji kazivali, da je upravo na taj dan Mojsija proglasio stari Zavjet. Kad je dan zakon na Sinaju, sijevale su munje, tutnjili gromovi, tresla se brda, podnožje njihovo zavilo se u gustu maglu, a vršci kao da se zapališe od silnoga blijeska. Uz slične prilike poče i sveti Petar na brdu Sionu naviještati novi Zavjet, koji će vrijediti za sve ljude i za sva vremena.

Bilo je poslije osmog sata u jutro, kad se je nekakova bura oborila na kuću, u kojoj su molili apostoli. Začuo se silan šum, kao da će kakova velika rijeka probiti krov, a cijela se zgrada potresla u temelju od silnog vjetra. Nije to bio vjetar, već je Duh sveti time najavio dolazak svoj. Mogao je Duh sveti saći tiho i potajno, ali je zgodno bilo, da vidljivim načinom po-

kaže, kako preobrazuje čovjeku dušu. Djelovanje Duha svetoga doista naliči vjetru. Kako vjetar diže i nosi manje stvari, tako i Duh sveti budi dušu iz mrtvila, potiče na dobra djela, vuče i diže je k Bogu.

I nije Duh sveti najavio svoj dolazak samo čujno, ušima, već ga htjede vidljivim načinom pokazati i očima : nad glavom svakoga vjernika ukaza se plameni jezik. Jezici označivahu glavnu svrhu, poradi koje je Duh sveti sašao na apostole. Trebalo je da ih oduševi za naviještanje riječi Božje, da ih nauči propovijedati. Ognjenom pak krunom okrunio je Bog svoje vjernike, da pokaže, kako će evanđelje preobraziti čovjeku dušu. Oganj svijetli, grije, čisti od taloga. Tako će i milost Duha svetoga očistiti vjernike od grijeha, prosvijetliti nebeskim svijetlom, ugrijati Božjom ljubavi.

Kad je Duh sveti sašao na vjernike, nadario ih je i mnogim darovima. Darovi Duha svetoga pomažu nam, da radije slušamo i slijedimo glas Božji, koji nas puti na dobro i potiče na kreposti. Kako ptica mnogo brže leti nego hoda, kako lađa na vesla lagano plovi, a na jadra brže juri, tako i čovjek pod sedam darova Duha svetoga lakše i sigurnije kroči do kršćanske savršenosti.

Dar razuma uči nas, kako ćemo vjerske istine što lakše i pravo shvatiti te drugima jasno protumačiti. Dar znanja otkriva nam Božju mudrost, moć i dobrotu. Tako nam na primjer odaje, kako Bog ravna životom pojedinog čovjeka i cijelih naroda. Mudrost pokazuje, kako Bog sudi nevolje i kreposti, koje svijet prezire. Po tom daru živjeli su toliki kršćani usred najvećih nevolja sretno i zadovoljno kao da su već na ovom svijetu okusili nešto nebeske slasti. Po daru savjeta prosvjetljuje nas Duh sveti, što nam je u dvojbenim slučajevima činiti i koja nam sredstva valja odabrati, da polučimo željeni cilj. Po tom daru spokojno gleda kršćanin u budućnost, kako su djeca usred pogibli mirna i bezazlena, jer znadu, da ih vodi trijezan i prokušan vođ. Darom jakosti svladavamo sve, što nam je teško: kao mlakost u molitvi, dugotrajne napasti,

klevete, grožnje te iste progone. Bez tog dara nema samozataje ni ustrajnosti u dobru. Strah Božji jest poštovanje prema Bogu, koji nam kaže, kako smo prema veličanstvu Božjemu maleni i ništetni. Taj strah je početak ljubavi Božje, koja se kloni svega, što bi moglo Boga uvrijediti. Po pobožnosti napokon štujemo Boga kao dobrog Oca, rado Mu se molimo te sve primamo drage volje iz ruke Njegove.

Na proroke staroga Zavjeta sašao je Duh sveti od vremena do vremena. Prosvijetlio bi ih na čas, da upoznadu tajne Božje, pa da malo zavire u budućnost. U apostolima nastanio se je Duh sveti stalno i nije ih nikada ostavio. Kako dugo bude Crkve Isusove na svijetu, bit će u njoj Duh sveti. »Ja ću moliti Oca«, rekao je Isus, »i dat će vam drugoga zagovornika, da ostane s vama uvijek.« Na Crkvu Isusovu sašao je Duh sveti, da je po apostolima i njihovim nasljednicima ravna i vodi k spasenju, sve do svršetka svijeta. Zato se poslije dolaska Duha svetoga prestao Bog javljati svijetu. U početku, kad je stvoren svijet, lebdio je Duh sveti nad vodom, da ga oživi ; na završetku djela Isusova sašao je na Crkvu, da vjernike prosvijetli, uči, štiti.

Pokraj navedenih darova nadario je Duh sveti apostole i vjernike, koji su bili s njime, jednim vanrednim darom : i počeše hvaliti Boga jezicima, kojih dosada nijesu znali, a nijesu ih nikad učili. Tako se ispunilo obećanje Isusovo, što im ga dade malo prije uzašašća : »Novim ćete govoriti jezicima.«

Nije Bog dao apostolima da govore tuđim jezicima, kako bi im se Židovi čudili, već je to imalo mnogo dublje značenje. Nekoć govorili su svi ljudi jedan jezik. Kad htjedoše u oholosti svojoj, da sagrade babilonski toranj do neba, pomiješao im je Bog jezike i ljudi se rascijepaše na nebrojene narode i jezike, pa jedan nije razumio drugoga. Ovdje se je dogodilo protivno. Sad je Duh sveti dao vjernicima da govore novim jezicima u znak, da će sve obratiti na jednu vjeru i sjediniti u jednu crkvenu obitelj, unatoč tome, što pripadaju mnogim narodnostima i govore različite je-

zike. Kako je nekoć jedan jezik vezao cijelo ljudstvo, tako imade da Crkva Isusova jednom vjerom veže sav svijet, makar se taj dijelio na mnoge narode, od kojih svaki govori svojim jezikom.

Nijesu odabrani govorili sve jezike na svijetu, već samo neke. Nijesu taj dar dobili od Duha svetoga, da propovijedaju, već da njime hvale Boga. Obuzelo ih je neko sveto oduševljenje. Preobraženi nebeskim darom, počeše javno pokazivati svoju ljubav, te Bogu hvaliti tuđim jezicima, a Duh sveti stavio im u usta, što i kako treba da govore.

Huka, kojom je Duh sveti navijestio svoj dolazak, čula se i u cijeloj okolini. Da vide, što se zbilo, potrčaše susjedi na mjesto, odakle je dolazio šum. Njima pridružilo se mnogo radoznalog svijeta, jer su Židovi upravo u to vrijeme polazili u hram, da pribivaju jutarnjoj žrtvi. Tako se oko kuće, gdje su bili vjernici, sakupilo mnoštvo naroda. Kako li se začudiše čuvši, da neki hvale Boga istočnim jezicima, drugi latinskim, a treći grčkim jezikom i njihovim narječjima. Odmah se pojedinci stadoše sakupljati oko onih, koji su govorili njima poznati jezik. Uz to se nijesu mogli dosta načuditi, kako savršeno govore njihov jezik, kao da im je materinji. I pitahu se u čudu :

»Nijesu li ovi svi, što govore, Galilejci, pa kako svaki od nas sluša jezik, u kojemu smo se rodili?«

A bilo je tu Židova iz različitih krajeva : iz Partije, koja leži na jugu Kaspijskoga mora, iz Medije u sredini Azije, iz Elena ispod Asirije i Medije, iz Mesopotamije, zemlje između Eufrata i Tigrisa, iz Ponta, Kapadocije, Frigije, Pamfilije, što su sve manje pokrajine u današnjoj Maloj Aziji. Napokon iz Arabije, Egipta, Libije, koja leži na južnoj obali Sredozemnog mora, te iz samoga Rima, i s otoka Krete. Jedni se Židovi nijesu mogli tomu čudnom događaju dosta načuditi, a drugi, po svoj prilici farizeji, pokazaše i opet zlobu svoju riječima :

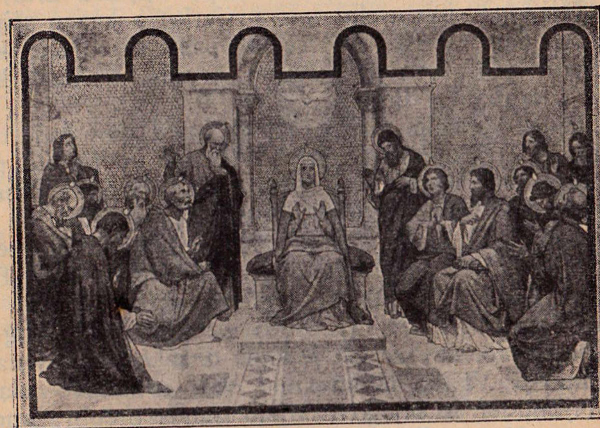
»Napili su se ovi slatkoga vina.«

Kao da je dosta samo se napiti vina, pa da čovjek odmah znade i govoriti tuđi jezik. Pod slatkim vinom,

ne misli se mošt ili mast, jer nije bilo vrijeme berbi, već vino pravljeno od sušenoga grožđa.

A kad je Petar čuo tu uvredu, pope se na ulične stube od kuće, da mu posluže za propovjedaonicu. Trebalo je sada, da vidljiva crkvena glava podigne glas na obranu Crkve, te odbije njihovu podvalu. Bilo je to prvi put, što je Petar nastupio kao poglavica apostolski. I poče govoriti ovako :

»Ljudi Židovi, i vi, koji se rodiste u zemlji ovoj, i vi, koji dođoste u ovaj grad, čujte me, što hoću da

Dolazak Duha svetoga.
Naslikao Sigm. Rudl.

vam kažem. Nijesu ovi, što govore stranim jezicima, pijani, kako vi mislite, jer je istom treći sat dana«, to jest devet sati po našem računu. U to vrijeme molili su Židovi zajedničku molitvu u hramu. Prije toga nijesu po starom običaju smjeli ništa jesti, a kamo li vina piti. Kako bi se dakle pobožni vjernici opili tako rano, pa još na veliki svetac? »Nego je ovo«, nastavi sveti Petar, »ono, što je prorekao prorok Joel : da će Bog u vrijeme mesijansko dati rodu ljud-

skomu obilje Duha svetoga. Po njemu će sinovi vaši i kćeri vaše, to jest muško i žensko, naviještati, što je sakriveno u budućnosti, i naučati, što je korisno za spasenje. Mladići će gledati viđenje, a starci sanjati proročke sanje. Sluge vaše i sluškinje vaše proricat će. Tako će Bog svakomu staležu javljati volju svoju. Milost Duha svetoga dobit će svatko, tko je bude vrijedan. Tako će biti ne samo na početku kraljevstva mesijanskoga, već sve do sudnjega dana, kad se pokažu čudesa na nebu i na zemlji: krv, oganj i dim. Tad će se sunce pretvoriti u tamu, a mjesec u krv, prije nego dođe veliki onaj dan Gospodnji, kad kraljevstvo Njegovo sine u slavnom svijetlu, a kazan stigne Njegove neprijatelje. Tad će se spasti samo oni, koji s pouzdanjem zazovu Njegovu pomoć, to jest, koji budu vjerovali u Boga.«

»Ljudi Izraelci, čujte riječi ove: Po čudesima što ih je činio među vama, i koja ste vi vidjeli, potvrdio je Bog, da je Isus iz Nazareta obećani Mesija. Njega je odredio po svojoj osnovi i sveznanju, da spase svijet. A vi ste Ga na križ pribili i ubili preko rimskih vojnika, koji nijesu imali pisana zakona Božjega«. Ubiše Ga Židovi mačem jezika svoga, jer primoraše Pilata, da Ga osudi na smrt. »Ali Bog je raskinuo veze, kojima Ga je smrt držala zasužnjena, i uskrsnuo Ga. Tako nema smrt više nikakove vlasti nad Njim, jer je Njegovo tijelo danas preobraženo i besmrtno. Već je David prorekao o Njemu, da će se uvijek obazirati na Boga, koji će mu pomoći, da ne posrne. Zato će se srce Njegovo uvijek veseliti i odobravati jezik njegov, a tijelo će Mu počivati u čvrstom pouzdanju, da ne će duše Njegove ostaviti u carstvu smrtnome. I ne će dopustiti, da Svetac njegov istrune u grobu. Pokazat će Mu Gospodin put k životu i razveselit će Ga dajući, da gleda lice Njegovo. Ljudi, braćo moja! Ovako je govorio David, ali se otvoreno može reći, da se te riječi ne odnose na patrijara Davida, jer je David umro i pokopan, a ostaci tijela njegova nalaze se još danas u grobu, koji je među nama. Davidu je Bog prisegom potvrdio, da će jedan od potomaka njegovih do vijeka sjedjeti na prijestolju njegovu. Prosvijetljen Duhom svetim, govorio je tako David za Isusa, koga Bog nije ostavio u carstvu smrtnom, niti je tijelo Njegovo istrunulo. Ovoga je Isusa uskrsnuo Bog. To možemo mi posvjedočiti, jer smo Ga vidjeli na svoje oči. Koga je zloba ljudska ubila, okrutnom i sramotnom smrti, toga je uskrsla svemoguća ruka Božja. Njemu je Otac rekao, neka obeća, da će poslati Duha svetoga. I evo, poslao nam Ga je danas, kako vidite i čujete, čemu se čudite. To potvrđuje i drugo proroštvo, u kom David dobro razlikuje sebe od Onoga, za kog veli: »Reče Gospodin Gospodinu momu: sjedi meni s desne strane, dok ne skučim neprijatelje Tvoje za podnožje nogama Tvojima, to jest, dok ne upokorim sve protivnike Tvoje.« David se nikada nije uspeo na nebo. Neka dakle dobro znade sav dom Izraelov, svi Židovi, da je Bog Onoga, koga ste vi raspeli, postavio za Gospodina, jer Mu je dao svu vlast na nebu i na zemlji. Da Ga je učinio Kristom, to jest pomazanikom, jer je već kod krštenja Njegova sašao na Nj Duh Sveti. Dok je živio na zemlji ovoj, ponizio se i hodao u čovječjem tijelu. Ali je svojim uskrsnućem i uzašašćem jasno pokazao, da je obećani Mesija i gospodar svemu.«

A kad to čuše Židovi, bude im žao u srcu, što nijesu Isusa upoznali, što su tako gadno s Njime postupili i tako Ga okrutno pogubili. I upitaše Petra i apostole:

»Što ćemo činiti, ljudi, braćo naša, da operemo toliki naš zločin? Imade li koji način, da izbjegnemo kazni, koju smo zaslužili?«

Taj preokret bio je uspjeh govora Petrova, ali i milosti Duha svetoga, koja im je razum prosvijetlila, srce ganula, te su pripravni bili na svaku zadovoljštinu. Tako je Bog uslišao molitvu Isusovu: »Oprosti im, jer ne znadu što čine.«

A Petar reče:

»Pokoru činite. Neka se svaki iskreno pokaje za grijehe svoje i neka se krsti u ime Isusovo, koje obu-

hvata sve, što valja o Isusu vjerovati i poradi Njega činiti.«

Posljedica toga krštenja jest, oprostit će im se grijesi i primit će dar Duha svetoga, to jest, milost posvećujuću, koju Duh sveti ulijeva u dušu. Tako će i oni dobiti isti dar Duha svetoga, koji je sašao na učenike Isusove. Obećanje, što Ga je Bog prorekao o proroku Joelu, dano je Židovima i njihovu potomstvu, kao i onim neznabošcima, što će ih iz daleka dozvati Gospodin Bog naš.

Tako i još više propovijedao im je sveti Petar, a jezgra je njegovog dalnjeg propovijedanja bila: Spasite se od ovoga roda opakoga, jer strašna kazan čeka židovski narod, koji je Isusa razapeo. A koji poslušaše riječi Petrove, pokrstiše se, i pristade uz Crkvu Isusovu onaj dan tri tisuće duša.

Na pedesetnicu zahvaljivali su Židovi Bogu za ovršenu žetvu i darivali Ga kruhom od novoga brašna. Isti dan priveo je Duh sveti Bogu tri tisuće duša po propovijedi Petrovoj. Isti dan uputila se riječ Božja po cijelom svijetu na obilnu žetvu vjernih duša. Tako nijesu Duhovi samo uspomena na dan, kada je došao Duh sveti, već je to rođendan Crkve Isusove. A Crkva ga slavi svake godine moleći, da Bog dade svim ljudima dar Duha svetoga.

Isus s nama.

vu knjigu čitajući, požalio je gdjetko, što nije živio u vrijeme Isusovo, a mnogi poželio, da vidi sveta mjesta, gdje je naš Spasitelj naučavao, trpio i umro. Prvo je pusta želja, a drugo rijetkima dano, jer je spojeno s velikim troškom i naporom.

Pa ipak je u neku ruku nama ljepše nego onima, što vidješe Isusa. Kod njih bio je Isus samo kratko vrijeme, jer je hodao od mjesta do mjesta, a mi možemo da boravimo uz našeg Spasitelja, kako dugo nas je volja. Isus se kretao samo u Palestini i najbližoj

okolini, a danas je posvuda na zemlji, jer Mu nijedan grad nije prevelik, niti jedno selo premaleno. Nekoć dolazili su ljudi izdaleka, da Isusa vide i čuju, a nama je tako blizu: više puta je do Njega samo nekoliko koračaja. Tek neki bili su tako sretni i mogli razgovarati s Isusom, a danas prima sve i svakoga, koji samo hoće da k Njemu dođe. Na ovoj zemlji boravio je Isus samo nekoliko godina, a mi smo sigurni, da će s nama ostati, dok bude svijeta.

Sve vrijeme, što ga je Isus proživio na zemlji, pokazao je veliku ljubav prema rodu ljudskomu. Uzeo je čovječje tijelo i došao na ovaj svijet, da može trpjeti za nas. Ljude, koji su dosad lutali u tmini neznanja i ugrezli bili u opačine, naučao je riječju i životom svojim. Ali ako je ljubav Isusova za ljude jednako gorjela, daleko je jače usplamtjela, kad je došao čas, da se dijeli od ovoga svijeta. Umro je za nas na križu i na posljednjoj večeri naredio presveti oltarski Sakramenat.

Kad se rastaju ljudi, koji se vole, tuguju, uzdišu i plaču. Ali se bol njihova s vremenom utiša, a ljubav pomalo ohladi. Sve se više opaža, da nijesu jedan od drugoga daleko samo tijelom, već i srcem. Da što dulje sačuvaju ljubav svoju, darivaju se na rastanku uspomenama. Rođaci, prijatelji, znanci, izmjenjuju među sobom slike i darove, da ih što dulje sjećaju ljubavi njihove. Isusu bilo je to premalo. Za ljude žrtvovao je na ovoj zemlji svoje vrijeme, svoje sile, te isti svoj život. A kad već nije imao što da im dade, ostavio im je na rastanku samoga Sebe. U Božanskoj mudrosti Svojoj našao je način, kako će jednako kraljevati s Ocem Svojim na nebu, i u isto vrijeme boraviti s ljudima na zemlji. Ostao je s nama u presvetom Oltarskom Sakramentu, koji nije samo slika ili uspomena Isusova, već je Isus Krist tijelom i dušom, glavom i biti svojom. Bog je najmudriji, ali nam nije više dati znao. Bog je najbogatiji, ali nam nije više udijeliti imao. Bog je svemogući, ali nam više nije pružiti mogao. Mogao je stvoriti mnogo ljepši svijet

nego je današnji, ali većega čuda od Presvetoga Oltarskog Sakramenta nije mogao učiniti.

Tko bi ikada mislio, da će Isus produljiti svoj boravak na zemlji, kad se sjetimo, kako su Ga Židovi progonili? Ljudi Ga nijesu mogli trpjeti, a On, kao da ne može živjeti bez njih. Doista ne možemo da se dosta načudimo dobroti, koju nam je Isus pokazao u Presvetom Oltarskom Sakramentu. Kako je na Veliki četvrtak znao, što Ga čeka iste noći i sjutradan, tako je i unaprijed vidio, što će sve pretrpjeti u Oltarskom Otajstvu. Ljubav s vremenom hladi, udaljenost je stavlja na muke, nehaj je ubija, a nezahvalnost joj je najveći neprijatelj. Predvidio je Isus, kako će mnogi kršćani biti spram Njega nehajni i hladni. Znao je unaprijed, kako će Mu nezahvalni biti toliki, koje je upravo obasipavao svojim dobročinstvima. Uvrede i pogrde, što ih je doživio na križu, nijesu prestale s Isusovim smrtnim životom. I danas Ga mnogi vrijeđaju, grde, hule, mrze i progone. Dapače i cjelovom izdaju, kao Juda, jer nedostojno pristupaju k stolu Gospodnjemu i svetogrdno Ga primaju. Sve to nije moglo Isusa smesti u odluci, da ostane s nama do svršetka svijeta. S pravom stoga zovu Euharistiju Sakramenat Ljubavi, jer nam je u njem Isus pokazao najveći dokaz ljubavi svoje.

U Presvetom Oltarskom Sakramentu nalazi se isti onaj Isus, koji se u Betlehemu rodio, po svetoj zemlji naučajući hodao, na Kalvariji tužno završio. I kako je nekoć živio u smrtnom tijelu u Palestini, upravo tako živi i danas u presvetoj Hostiji na zemlji.

Sin Božji postao je čovjekom, kad je blažena Djevica Marija izgovorila riječi : »Evo službenice Gospodnje, neka mi bude po riječi Tvojoj.« Tako dolazi i danas na žrtvenik na riječi svećenikove : »Ovo je tijelo moje.« Kad se Isus rodio, zavila Ga Blažena Djevica u pelenice, a na oltaru zaogrnuo se u prilike kruha. Boraveći na zemlji, prikrio je Svoje božanstvo čovječjim tijelom, u svetoj Hostiji ponizio se još dublje. Tu se ne vidi ni čovječja narav Njegova : ne miče se, ne govori, ne kara nikoga. Prije svog javnog djelovanja proveo je najveći dio svog života skromno u Nazaretu, tako se i danas povukao u zatišje, u Svetohranište.

Nebeskome Ocu bio je Isus pokoran do smrti na križu. U Euharistiji poslušan je istim ljudima sve do svršetka svijeta. Na riječi svećenikove silazi Isus bez oklijevanja na zemlju. Dopušta, da Ga zatvore u svetohraništu, da Ga javno izlože, nose bolesnicima, dijele u pričesti za hranu, svakomu tko hoće da Ga prime.

Po Palestini naučao je Isus na gori, u polju, po gradovima i po selima, u hramu i u zbornicama. Tako i danas uči po svem svijetu, gdjegod se nastanio. Nekoć je sjedio na zdencu Jakovljevu i čekao ženu Samarijku, da je obrati i spase. Tako i danas čeka u presvetom Sakramentu, da ljudi k Njemu dođu, pa da ih nauči Boga ljubiti.

Nebrojenim Židovima povratio je Isus zdravlje. Tako čini i danas tolikima, koji se Njemu preporučuju u bolesti. Kao Sveznajući dobro poznaje našu bolest, kao Svemogući može je izliječiti, ako je to za naše dobro. Ali nije Isus liječnik samo za tijelo, već još više za dušu. Nekoć je izliječio ohole od nadutosti, bogate od škrtosti, raspuštene od pokvarenosti. A kolike je ozdravio pred presvetim Sakramentom, koji su bili duhovno slijepi, gluhi, nijemi, opsjednuti od gadnih strasti. Kćerku Jairovu primio je za ruku i odmah je ustala od mrtvih na život. I danas pruža tolikim desnicu, da ih istrgne iz zemaljskog ništavila, pa im pamet i srce pridigne k Bogu. Uvijek je pripravan, da izliječi rane duše naše i pomogne onima, koji se u Nj pouzdaju. Nekoć je tješio potištene, zapuštene, odbačene, tako brani i danas svoje, da im pokvareni svijet ne otruje srca, čuva ih od svega, što bi im moglo presjeći ulaz u vječni život. U Svetohraništu prebiva Isus kao pravi dobri pastir, koji zalutale ovce zove, da ih povrati u stado svoje, raskriljenih ruku čeka da ih prigrli na srce svoje. I sa dobrim i sa zlim kuca na srce njihovo, da se obrate, pa ih milo prime u naručaj Svoj, kako je dobri Otac dočekao rasipna sina svoga. Ako kraljevi na poniznu molbu pomiluju više puta i raz-

bojnika, hoće li milosrđe Božje okajanom griješniku manje dati?

Kad snimiše Isusa s križa, mirno je počivao u grobu. Ne počiva li danas isto tako u Svetištu? I svoj zemaljski život poslije uskrsnuća nastavlja Isus svaki dan. Kako li je žalosne apostole razveselio, kad im reče poslije uskrsnuća svoga: »Mir vama!« A kolike je, koji Ga u nevolji potražiše kod oltara, umirio i zadovoljio? Na sam Uskrs pratio je i utješio učenike na putu u Emaus. Tako nezapaženo prati i milo tješi nebrojene kršćane na putu u vječni život. Koliko puta je već blagoslovio naš trud, kad smo Ga zamolili, kako je poslije Uskrsnuća blagoslovio apostolima obilni ribolov.

Osobito posljednje tri godine dosta je Isus pretrpio, ali zato doživio i po koji radostan čas. Nekoć je javno priznao Njegovo Božanstvo Petar u Cesareji, apostol Toma poslije Uskrsnuća. Tako Ga i milijuni kršćana priznavaju u Euharistiji za svoga Boga, pa dolaze u crkvu, da Mu se poklone. Njemu u čast podigla je čvrsta vjera sjajne crkve, naslikala divne slike, isklesala krasne kipove, ispjevala uzvišene pjesme, uskladila miloglasne napjeve. Na Cvjetnicu svečano Ga svijet uveo u Jerusolim, kao kralja židovskoga. Tako Ga na Tijelovo i mi svečano nosimo po trgovima i ulicama pa Ga pred svim svijetom slavimo kao kralja nad svim kraljevima na zemlji.

Tako evo živi Isus u Presvetom Oltarskom Sakramentu isto onako, kako je nekoć živio u svetoj zemlji.

Kad se dakle malo dublje zamislimo, evo nam na oltaru Betlehem, gdje se Isus rađa, Nazaret, kud se zaklonio u zatišje, sveta zemlja, gdje nas uči tolike kreposti, Kalvarija, gdje se prikazuje Ocu nebeskomu, Tabor, gdje nam priređuje veliko veselje.

Kao da je boraveći na nebu predaleko od nas, odlučio je Isus da se nastani među nama, da izbliza bude svjedok našega rada, naših briga, naših napasti, naših nevolja.

Život naš je kao putovanje na moru, gdje uvijek imade vjetra i bure. Napastuje nas đavo, mami nas svijet, a pokvarena narav naša vuče u zlo. Iz blizine, iz Svetišta Svoga, gleda Isus našu borbu, brani nas, da ne padnemo u zasjede paklenih vukova. Kako je apostolu Petru pružio ruku, da se ne utopi, tako je pruža i nama, samo treba da Mu u napastima doviknemo: »Spasi nas, Gospodine, da ne propadnemo!« U svakoj borbi i oluji Isus je kao ona pećina na moru, na kojoj smo sigurni usred bure.

Ne kažu badava, da je ova zemlja dolina suza. Nema čovjeka na svijetu, kog ne bi snašla kakova nevolja. Kao težak kamen, znade naše srce pritisnuti briga, tuga, žalost, očaj. Isus gleda našu nevolju, žali nas i želi da nam pomogne, kadgod pokucamo na vrata Njegove dobrote.

Sve na svijetu želi sreću. Mladić o njoj sanja, muž se za nju bori, starac za njom uzdiše. Al sve traži sreću tamo, gdje je nema: u dobrima ovoga svijeta. Kako san ne može da zasiti glad, tako ne mogu ni vremenita dobra da udovolje čovjeka. Naslade, blago, časti, sve je to za srce ljudsko malo, pa ništa. Prava je sreća za nas samo Isus Krist, jer nam Ga ništa ne može oteti, pa ni ista smrt. A ta sreća tako nam je blizu. Kad bi koji silan kralj ostavio palaču svoju i nastanio se u blizini našoj samo zato da možemo k njemu doći kad hoćemo, pokazao bi nam time osobitu naklonost i ljubav svoju. Kako bi ga boljelo, kad ne bi za nj marili, kad ga ne bi htjeli pohoditi? Što nijedan kralj učinio nije za svoje podanike, to je Isus učinio za nas. Nastanio se u našoj sredini, podigao na oltaru prijestolje Svoje, ne da nam sudi, već da nam bude od pomoći. A nama je tako teško, da Ga pohodimo i primimo dragocjene darove iz ruke Njegove. Žalostan onaj sin, koji s roditeljima živi u istome mjestu, pa ih rijetko kada pohodi ili posvema zanemari. Takova bi svijet pravom osuđivao. A ne će li nama Isus zamjeriti naš nemar i nehaj? Koliki kršćani prolaze pokraj crkve, kao da u njoj stanuje kakav neznani tuđinac, a ne najveći njihov dobročinitelj i

Spasitelj. Mi se čudimo, kako su Židovi bili nekoć slijepi, pa nijesu svoga Mesiju upoznali, dok je među njima živio i čudesa tvorio? Na žalost svoju, moramo priznati, da naš nehaj Isusa još više boli. Židovi su bili zaslijepljeni, da će Mesija biti svjetski kralj, a mi Isusa bolje poznamo, pa Ga ipak ne pohađamo. Sačuvaj Bože, da nas jednom ošinu riječi Njegove: »Bio sam sužanj i nijeste Me pohodili!« Što je Isus nekoć trpio u smrtnom tijelu Svomu, bilo je Bogu u čast, a ljudima na spas. A što mora danas da podnese u presvetom Oltarskom Sakramentu, to je za Boga sramota, a ljudima služi za propast.

Kad se Isus rodio, pozvao je pastire po anđelu, tri mudraca po zvijezdi, da dođu k Njemu. Jednako i danas zove k Sebi i nas po glasu savjesti, koja nam šapće, kad prolazimo pokraj Crkve: svrati se samo na čas i zamoli Isusa za blagoslov. Ili nam pošalje kakvu nevolju, pa nas tako primora, da Ga potražimo, a više puta izbavi nas iz kakove neprilike, ili prinudi kakovim dobročinstvom, da Ga pohodimo, pa da Mu zahvalimo.

Kod kralja i velikaša moramo se najaviti i kadgod dugo čekati, dok dođemo do njih, pa još nam se dogodi, da nas i ne prime. K Isusu može pristupiti tkogod hoće, pa i najzapušteniji sirotan, koga na velikom dvoru tako lako odbiju. Isus rado prima u svako vrijeme dana i noći, ljubezan je sa svakim. Možemo da se s Njime zabavljamo, kako dugo nas je volja. Njemu nijesmo nikad dosadni.

Kad molimo kod nogu Isusovih, kao da smo se odijelili od ovoga svijeta. Svaki pohod kao da nas digne iz kala zemaljske doline u vedre nebeske visine. U tihoj molitvi zaboravi čovjek na svijet i njegovu taštinu. Oko nas, kao da je onda drugi zrak, u komu se tako lako diše. Na podnožju svetog Sakramenta, nestaje straha, brige, tuge. Neki blaženi mir ulazi u dušu našu i krijepi srce naše. Što je bilo teško, postaje lako; što je gorko, biva slatko. I počinjemo uviđati, da breme, koje nam se činilo strašno nije tako teško. A kad pobliže razmišljamo

o našoj nevolji, kao da nam iz daleka sviće, kako ćemo joj se ukloniti. Isus je ognjište, na kom ćemo ugrijati svoju mlakost, sunce, koje će rastjerati oblačine crnih napasti, štit, koji će nas očuvati od zasjeda vražjih. Isus je pećina, gdje izvire hladna voda, kojom ćemo se okrijepiti u krvavoj borbi. Od Njega nam pomoć, milost, svjetlost, utjeha, mir, zadovoljstvo, veselje. Ljubav, što suklja iz Srca Isusova, gazi tjelesnu požudu, pali talog zlih nagnuća.

Kako na moru jedan val tjera drugi, tako prodiru iz svete Euharistije zrake ljubavi u srce pobožnih kršćana, da ga rasplamte svetim žarom za sve, što je lijepo, dobro i plemenito. Ne samo mučenici, već svi veliki muževi i požrtvovni kršćani našli su u pohađanju Presvetog Oltarskog Sakramenta pobudu, zanos, oduševljenje za velika i sjajna djela, koja su tražila ogromne žrtve, čeličnu ustrajnost. Kako se oganj to većma diže i širi, što više na nj navaljuje vjetar, tako čovjek okrijepljen molitvom pred presvetim Sakramentom, lakše svladava neprilike, koje mu krče put k dobru. Isus je došao, da baci oganj na ovu zemlju, pa hoće da njime zapali srca naša.

Mi tako rado pohađamo svoje prijatelje i znance, da se s njima porazgovorimo i savjetujemo. Pripovijedamo im, što smo doživjeli, kazujemo, što smo nakanili, raspravljamo o stvarima, koje nam zadaju brige, odajemo, čega se bojimo i što nas boli. Tako evo pohađajmo i našeg najboljeg prijatelja, Isusa, koji je život Svoj položio za dušu našu. Kad zađemo u crkvu, ona mala crvena zvjezdica vječnoga svijetla, što tiho treperi pred Svetohraništem, pokazat će nam, gdje je On. Kad Mu se poklonimo, podastrimo smjerno molbe naše, zahvalimo za sve dobro, kojim nas je do sada obasipao. Preporučimo Isusu svoje poslove, zamolimo Ga, da ih okruni svojim blagoslovom, prikažimo Mu dobra djela naša. Otvorimo zatim srce svoje, da vidi naše brige, potužimo se na nevolje, koje su nas snašle. Kadgod Ga pohodimo, upitat će nas ljubazno, kao onog slijepca, što ga je izliječio u Jerihonu: reci, što hoćeš da ti učinim? I On će nam

pokazati put, kojim treba da krenemo, upozorit nas na greben, komu valja da se uklonimo. Potražimo u Njega savjet i pomoć. Nije badava govorio : Dođite k Meni svi, koji ste opterećeni, i Ja ću vas odteretiti ! Dok god je naš Spasitelj na Oltaru, dok Mu se možemo pokloniti i svoje žalosno srce izjadati, nijesmo sirote, U Njeg ćemo uvijek naći jakost, da dignemo križ svoj i pođemo za Isusom. Molimo Ga na svršetku, da nam dade čisto srce, da ustrajemo u ljubavi Njegovoj do smrti. Svaki ovakav pohod bit će nam ne samo koristan, već i sladak. Koliki su turobni zašli u crkvu, a vratili se ojačani, pripravni na svaku žrtvu? U Presvetom Oltarskom Sakramentu jest središte naše vjere, temelj našeg ufanja, ljubav našega srca, ognjište crkvenog života.

A hoće li nas Isus uslišati? Kadgod Ga pohodimo, očitujemo ponajprije svoju tvrdu vjeru, da je doista nazočan u presvetom Sakramentu. Svaki čas, što ga kod Njega provedemo, dokaz je naše ljubavi, naše zahvalnosti, dobromu našemu Spasitelju. Naše molitve, to je cvijeće, kojim kitimo stan Isusov na zemlji. Naša ljubav, to su svijeće, koje gore Njemu u čast. Pa kako da Isus ne nagradi našu vjeru, naše pouzdanje, našu ljubav? Kadgod Mu se utječemo čvrstim pouzdanjem, izjadamo nevolje svoje, koliko puta nam je odgovorio, kao onoj ženi Kananejci : »Neka ti bude kako hoćeš.« Nije moguće da ostanemo bolesni, kad nam Bog nuđa zdravlje, da ostanemo siromašni i nevoljni, kad nam Isus nuđa blago Svoje. Ako kraljevi znadu više puta baš kraljevski nagraditi ljude, koji dođu da im se poklone, zar ne će još više učiniti nebeski kralj naš, ako je ono, što molimo za dobro duše naše?

Ali treba i da čvrsto vjerujemo, da ćemo dobiti što tražimo. Židovima koji nijesu u Nj vjerovali, nije učinio nikakva dobročinstva ni čudesa. Pa ni u svom gradu Nazaretu, gdje je odrastao. Žalostan otac pristupio je k Isusu, da mu izliječi sina, govoreći : »Gospodine, ako što možeš, pomozi !« Isusu nijesu

te riječi bile mile, pa ga ljubezno ukori rekavši : »Sve je moguće onomu, koji vjeruje !«

Sve nas drži na ovome svijetu nada, koja nam svijetli kao zvijezda u tamnoj noći. Vojnik ide u boj jer se nada, da će pobijediti, seljak sije, jer se nada, da će žeti, mornar plovi morem, jer se nada stići u željenu luku. Isus je sva nada naša. Iz Njegvoga Svetohraništa teku potoci milosti i pomoći. On blagosliva naše mile, naš trud, naše kuće, sela i gradove. Isus je milo pouzdanje naše, jer je rekao: idem, da vam pripravim stan, gdje ćete uživati poslije napora i muka na svijetu ovome.

Ugledavši preobražena Isusa na Taboru, usskliknuo je sv. Petar pun zanosa: »Gospodine, ovdje nam je dobro biti !« Kolike sreće i blaženosti za nas, kad se Isusu jednom poklonimo u nebu. Kad se pridružimo anđelima da pojačamo nebeske zborove, koji jednako pjevaju : Blagoslov, slava, čast i hvala Isusu, Spasitelju našemu, uvijek vjekova. Amen.

(KONAC TREĆE I POSLJEDNJE KNJIGE.)

Sadržaj treće knjige:

Stvarno kazalo.

(Latinska brojka kaže knjigu, arapska stranicu.)

Čitanje na nedjelje i blagdane:

(Rimske brojke znače knjigu, arapske stranicu u knjizi.)

NA SVETKOVINE:

Pišući ovo djelo poslužio se pisac ovim djelima

Dr L. Belser : Die Geschichte des Leidens und Sterbens des Herrn: Freiburg, 1903.
B. P. Berthe : Jesus-Christ. Paris, 1909.
E. Le Camus : La vie de N. S. Jesus-Christ. Paris, 1893.
Dausch & Tillmann : Die heil. Schrift des Neuen Testaments. Bonn, 1916.
P. Didon : Jesus Christus. Regensburg, 1895.
A. Edersheim : The Life and Times od Jesus the Messiah. London, 1904.
F. Q. Farrar : The Life of Christ. London
L. Fillion : La saint Bible. Paris, 1895.
L. Foinck S. J. : Die Parabeln des Herrn. Innsbruck, 1904.
— Die Wunder des Herrn. Innsbruck, 1903.
— Streifzuge durch die biblische Flora. Freiburg, 1900.
O. Fouard : La vie de N. S. Jesus-Christ. Paris, 1896.
B. Geikie : Hours with the Bible. London, 1896.
Dr A. Gihr : Das heil. Messopfer. Freiburg, 1897.
Dr I. Grimm : Das Leben Jesu. Regensburg, 1905.
I. Grönings : Die Leidensgeschichte Jesu Christi. Freiburg, 1907.
V. Guerin : La terre sainte. Paris, 1987.
A. Kahr : Jesus Christus. Graz, 1923.
Dr. P. Keppler : Unseres Herrn Trost. Freiburg, 1914.
I. Knabenbauer : Commentarius in 4 s. evangelia. Paris, 1892.
I. M. Lagrange : Evangile selon saint Marc. Paris, 1915.
— Evangile selon saint Matthieu. Paris, 1923.
— Evangile selon saint Luc. Paris, 1921.
F. Martin : Archeologie de la Passion. Paris.
M. Meschler : Das Leben U. H. Jesu Christi. Freiburg, 1898.
— Die Gabe des heil. Pfingsfestes. Freiburg. 1914.
A. Nestlehner : Jesus Christus. Paderborn, 1911.
M. I. Ollivier : La Passion. Paris, 1895.
G. Papini : Histoire du Christ. Paris, 1922.
Dr. F. Pölzl : Kurzgefasster Kommentar zu den vier heil. Evangelien. Graz.
Dr F. Pölzl : Die Leidensgeschichte Jesus Christi. Graz, 1925.
Rosadi : Der Process Jesu. Wien, 1926.
P. Rose : Evangile selon S. Matthieu, Marc, Luc. Paris. 1907.
Dr P. Schanz : Commentar ueber die heil. Evangelien. Freiburg, 1879.
E. Schurer : Geschichte des jüdischen Volkes. Leipzig, 1901.
I. Stalker : The Life of Jesus Christ. Edinburgh, 1891.
M. Thiriet : L' evangile meditè avec les Pères. Paris, 1908.